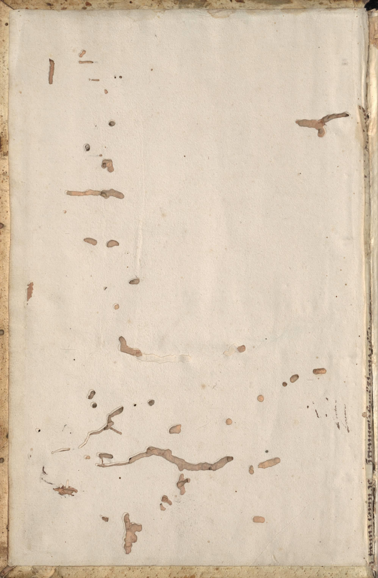
ONOMAΣTIKON

MEDICI

NE

CONTINENS

ONOMA ΣTIKON MEDICINAE.

CONTINENS

Omnia nomina Herbarum, Fruticum, Suffruticum, Arborum, Gummi-um, Seminum, Florum, Radicum, Lapidū preciosorum, Metallorū, Colorum, Definitionum medicinaliū, Instrumentorū Medicinæ, Vnguentorum, Diapasmatum, Emplastrorum, Eclegmatum, Acoporū, Suffituum, Electariorum, Pharmacorum, Clysterium, Balanorū, Pessorum, Pastillorum, Malagmatum, Balnearum, Chirurgiæ, Morborū Pecudū, Animantium omnis generis nomina propria: eorūm quæ in myropolijs habentur, Morborum, Medicorum, & Inuentorum Medicinæ, Anatomiæ, Ponderum, Philosophię naturalis, Magiæ, Achimiæ, & Astrologiæ: ex optimis, probatissimis, & uetustissimis Autoribus, cum Græcis, tum Latinis, Opus recens, nuper multa lectione OTHONIS Brunfelsij, Medicinæ professoris, congestum in gratiam eorum qui se priscæ MEDICINAE dediderunt.

Præscriptis Operi Tabulis nominum Anatomię, & ęgritudinum totius corporis humani.

Saladini item iudicio de Ponderibus Medicinalibus.

ARGENTORATI apud Ioannem Schottum, cum gratia & Priuilegio CAES. Maiest. ad Quinquennium.

M. D. XXXIIII.

LECTORI AEQVO OTHO BRVNfelsius Medicinæ professor.

INTER tam multa scribendi argumenta, & genera, uidelicet Rationale, Artificiale, Historicum, Glossematicum, rerumq; omnigenum communes locos & status, haud scio, an ullum molestius extet, quam Lexicorum commentarios scribere. Nam tot uocum syluas & turbas, seriatim in suas classes digerere, præterquam, quod res est, immensi tum laboris, tum tedij, etiam magistrum requirit, in bonorum scriptorum lectione o... uersatum, exercitatumq;, maxime qui unius peculiariter disciplinæ uocabula uelit examussim inquirere. Facile enim est, uel mediocriter erudito, de re quauis nugari quippiam. scribimus enim, inquit Poeta, poemata passim indocti, doctiq;, glossariorumq; & hypomnematistarum πλεῖνς καλλικυζίων. At res ipsas scite, apposite, designateq; efferre, atq; ad Polycleti, quod dicitur, regulã exprimre, hoc opus, hic labor est. uix ẽm protritissima quæq; suis recte proferimus uocabulis: tantũ abest, ut disciplinarum genuinas uoces, synceras habeamus. Accedit studiorum præmium, gloria, & immortale nomen, quod ex nullis lucubrationibus paratur minus: cum nullum maiori constet molestia. Id quod in caussa esse reor, quod hodie tam pauci in ea palæstra sese exerceant, cum alioqui plures scribendi libros, ut inquit Solomon, nullus sit finis. Vnde sæpe mecum cogitaui, posse succurri huic malo, si doctissimi aliquot uiri, & idiomatum, rerumq; adprime periti, huiusmodi aliquod consilium ineant inter se, ut quilibet suæ disciplinæ uocabula emuncte restitueret, atq; conscriberet. Deinde singulis congestis in ordinem, a primis statim rudimentis huiusmodi iuuenibus memoriæ mandanda traderentur: ut explosis semel sordidis ac coquinarijs illis, pura, ac natiua potius imbiberet. Sed id aliarum artium studiosi aliquando uiderint. Certe in re Medica, ueteris Pandectarij errata tam manifestaria sunt, ut prorsus perspecta nemini non sint, nisi qui sanæ eruditionis, ac ueterum scriptorum nihil unquam attigit. In quo tertia fere semper dictio corrupta, uitiataq;, aut certe barbara, obsoleta, uel exotica est. Nec paulo diuersa omnia, ab Magorum & Necromanticorum præstigiosis nomenclaturis, ut nescias, rerumne, an malorum potius dęmoniorum sint nomina. Nec me fugit, clarissimum uirum Leonardum Fuchsium, nouas huiusmodi Pandectas moliri. sic enim in cõmentarijs suis de Erratis Medicorũ palam pollicetur, atq; ni fallor, annus iam agitur quintus: nec ullum librum unq; expectaui auidius. Verum cum ille hactenus non prodit, uisum est aliquo modo pręludere: non tam ut homini doctissimo calcar impungerem, quam ut morem quoq; gererem amicis meis, qui sine intermissione mihi molesti esse non desinunt, uel ἄχρι κόρυ. Quomodo autem comportauerimus uolumen, paucis accipe. Est is mihi mos, *ut inter legendum* punctim singula animaduertam, nihil conniueam, quod modo alicuius *uidetur esse frugi*, singula in suos ordines conscribam. ut de re quali*bet* scire aliquid uolenti, ex promptu *id mihi suppeditent* opistographi. Quod dum annis aliquot facio, ex historijs medicinalibus *primum*, *Medicorum* Cathalogũ concinnauimus: ex gnomis, medicinales Theses: ex uocabulis pręsens Lexicon: ex rerum simplicium uestigatione, Latina & Germanica Herbaria. Restant morborum omnium Methodi. Ad postremum in omnes idoneos ac ueteres Medicos Index, quæ suo quoq; tempore dabimus. Tu interim Lector candide, ijsce fruere feliciter, atq; uale. Bernę. 11. Februarij. Anno. M. D. XXXIIII.

enis

TABVLA NOMINVM ANATOMIAE.

DE CAPITE ET EIVS PARTIBVS.

κομὴ, capillus.
κάρη, caput.
βρέγμα, sin..iput.
ῥαφὶς, caluæ pars serrata.
φαλακρότης, caluitium.
ἐν..έφαλος, cerebrum.
μέτωπον, frons.
γένυς, m.. dibula.
σιαγὼν, maxilla.
μήνιγξ, membrana cerebri ...
γένειον καὶ ἀνθερεὼν, mentum.
ῥὶς καὶ μυκτὴρ, nasus.
ἰνίον, occiput.
ὀφθαλμος, oculus.
στόμα, os.
ὑπερῷα, palatum.
βλέφαρον, palpebra.
ὀμματόφυλλον, idem.
ὀφρὺς, supercilium.
κορυφὴ, uertex.
κορωνὶς, aurium ...us.
λόβοι, aurium partes infimę.
οὖς, auris.
χεῖλος, labru.n.
ὀδοὺς, dens.
γόμφιος, dens molaris.
καρχόδοντες, dentes asperi interiores.
κυνόδοντες, dentes canini.
κραντῆρες, idem.
κρανίον, cranium.
οὖλον, gingiua.
ὄυλα, extimæ gingiuæ.
ὀδ.. τες γόμφιοι, molares dentes.
πρόσωπον, f..ies.
γλῶσσα, lingua.
περικρ..ον, exterior caluariæ membrana.
ἠθμώειδες, cola, uel meatus olfactus.
παρεγκεφαλὶς ...brum in occipite.
κύτος, os capitis uniuersum.
τριχωτὸν, quod capillis integitur.
ὑπορρίνιον, quod est infra nares.
μύσταξ, barba.
πρωτογώνιον, idem.
ἄρμον, spacium interlocatũ dentibus.
φραγμός, dentium ordo.
κόρση, tempus, pars capitis.
κόῤῥη, maxilla.
ἄτλας, ultima colli uertebra
ἱερὰ σύριγξ, καὶ σφονδύλια, idem.
ἀστράγαλοι, uertebræ spinæ, uel sphondyles.
γίγνη, aggregatio omnium sphondylium.
ἐπιστρόφιον, qui collo circum agitur sphondylis.
ἀγκτῆρες, portiones colli in quibus fit præfocatio.
ἀσθμὸς, quod est inter os & gulam.
παρίσθμια, tonsillę.
ἀντιάδες, idem.
δειρὴ, collum anterius.
ἐπιγλωττὶς, minor lingua.
κανθοὶ, oculorum anguli.
ἐπικάνθιδες, radices angulorum oculi.
ἐγκάνθιδες, idem.
πηγαὶ, lachrymarum fontes prope nasum.
ῥαντῆρες, idem.
παρώπιαι, anguli oculorum uersus tempora & aures.
παώπιαι, idem.
βλεφαρίδες, unde se promũt pili oculorum.
..λαμ.., concauitas in qua residet oculus.
ἕρκος, oculorum septum.
κερατοειδὴς, superior oculi ..nica.
ῥα... ...rior tunica.
ἀρ..οειδὴς, media tunica.
ἔω.. oculorum magnus ambitus.
ὑαλοειδὴς, humor chrystallinus.
χρυσαλλοει...
ῥυθίδες, lineæ in p..pebris.
ἠθμός, narium interseptum.
μισόφριον, medium superciliorum.
γείσσον, quod in superciliјs prominet.
ὀπτικοὶ, uisiui nerui.
ὑπώπια, oculorũ sinuositas.
ὑπωπία καὶ ὑποφθάλμια, genæ, uel sub oculis os.
σκάφος, aurium anfractus tortuosus.
ἀκουστικοὶ, nerui auditus.
κυψελίδες, aurium sordes.
τράγος, intra aurẽ neruus.
ἀντίτραγος, neruus illi contrarius.
θάλαμαι, cerebri foramina.
πραχειφίλτρον, cauitas superioris labri.
τύπος, cauitas inferioris labri.
νύμφα, idem.
προστόμιον, labiorum congressus.
χαλινός, desinẽtia maxillarũ
μύλοι, dentes molitores.
σωφρονιστῆρες, dentes intellectus.
μωμισκός .. molariũ pars assidens gingiuæ.
τραπεζὴ, superior pars quo conficiuntur cibi.
ὀλμισκοὶ, dentiũ cauitates, uel mortariola.
φάτναι, præsepia dentium, mortariola.

DE COLLO & partibus eius.

αὐχενός, collum.
τράχηλος, idem.
αὐχὴν, idem.

ὄυρηθρα, ceruix, calue pars.
λάρυγξ, guttur.
ὀισωφάγος, gula.
σφαγή, iugulum.
σφαγίτιδες, iugulares uenę
ἐπομίς, ceruix.
ἰνίος, idem.
ὠμωπλάται, lata ossa scapu-lorum.
ἀντ[illegible] [illegible]illæ.
παρ[illegible]μια, idem.
θέμεθλα, Gulę ipsius intima.

DE PECTORE ET partibus eius.

θώραξ, pectus.
σῆθος, præcordia.
φρένες, idem.
πνεῦμον, pulmo.
ἀκρομία, summi armi.
μασός, mamma.
πλάγια, latera.
θέναρ, palma.
χεῖρ, manus.
βράχιον, brachium.
πλευρά, costa.
δάκτιλος, digitus.
νῶτον, dorsum.
κλεῖδες, iugale, ossis nomẽ.
ὦμος, humerus.
ὠμιαία, humerarius neruus.
ὑποχόνδριον, subchartilagi-neum.
φάλαγξ, internodium digi-torum.
κόνδυλος, articulus.
ἀγοσός, cauitas manus.
καρ[illegible], cor.
ἰνίον, neruus [illegible]ruicis, alias uillus.
μαζός, papilla.
μετάφρενον, dorsum, scapula
ῥῶαι, tenuiores costæ.
σαθένια, sumitates pectoris.
τίτθια, mammæ muliebres.
προκάρδιον, quod uberibus subest.
ἀντικάρδιον.
ὑποκάρδιον, idem.
θηλή, papilla mammæ.
φῶς, circulus niger ambiens papillas.

κόλπος, portio quæ lac con-tinet.
κολποί, sinus præcordiorũ.
κοιλίαι, idem.
θαλαμοί.
περικάρδια.
περίζωμα.
διάφραγμα.
πραπίδα.
προκάρπιον, manus flexura.
ὑποθέναρ, manus auersa.
ὑποθέναρ, quod est ab indi-ce ad pollicem.
σκυταλίδες, internodia di-gitorum.

DE VENTRE ET partibus eius.

γαστήρ, uenter.
ὑστέρα, uulua, uterus.
νεφροί, renes.
μήτρα, matrix.
σπλήν, splen.
σπληνίτις, lienaria uena.
ἔντερον καὶ ἐντερά, intestinum.
βουβών, inguen.
λαγόνες, ilia.
νῆστις καὶ ἴλια, intestinum ie-iunum.
ἡπατίτις, iecoraria uena.
χολή, fel.
πιμελή, adeps, arungia.
ἦτρον, abdomen.
κύστις, uesica.
ἀκροποσθία, præputium.
αἰδοῖα, pudenda.
σπέρμα, semen genitale.
δέρμα, cutis.
ἧπαρ, iecur.
ἥβη, pubes.
ἀκρομφάλιον, umbilici me-dium.
ἐπομφάλιον, superiora um-bilic[illegible]
γραῖα, cutis desuper in[illegible]a.
κενεών, iliũ inane et flaccidũ.
λαγιόν, idem.
λαπάρα, idem.
ἐπίεσ[illegible] [illegible]bi inhorre[illegible] pi-li circa pu[illegible].
καυλός, coles uel penis.
κορώνη, pudendi glans.

βάταλος, pudendum.
δώρτον, neruus inguinis.
ἀπευθυσμένον, rectum inte-stinum.
κῶλον, crassum intestinum.
δίδυμοι, testes.
ῥώξ, in media aluo ex inferi-ore parte os.
ἀστέριον, etiã ex genere pha-langiorum.
ἀγγεῖον κυητήριον, uas in quo geritur foetus.
ὕστερα, secundina.
χορίον, inuolu[illegible]m foetus.
ἐιλεόν, tenui[illegible] intestinum.
πυλωρός, portonarius inte-stinum.
ἔκφυσις, in[illegible] quod [illegible] pilore procedit.
δωδεκάτυλον, duodenum.
ἔλιγμα, lactes.
μεσεντέριον, quo lactes in-uoluuntur.
μεσεντέριον, idem.
ἐκφύαδες, intestinorum ap-pendices.
νειαίρη, pars extrema uẽtris
ἐπίπλοον, omentum.
κύρτα, summitates iecinoris
σιμά, iecinoris inferiora.
πυλαί, meatus hepatis.
πανκρέαον, quod est inter car-nes & adenes.
χοληδοχεῖον, receptaculum fellis.
βουβωνοκήλη, ĩguinis ramex.
βουβών, inguen.
ἴενες.
σπλάγχνα, exta omnia.
ἐντεροκήλη, intestinorum ra-mices.
κενέων, uentris pars [illegible]ter la-[illegible]era.
χολάς, inte[illegible]um crassum.
περιτόναιον, a[illegible]dominis mẽ-brana.
κοίλια κατώ, aluus.
λοβός, pars inferior iecinoris
[illegible]ος, panniculus inte-stino[illegible]
κλιτόριον, muliebre puden-dum.
κτείς, pecten.

σχίσμα, pudendi rima.
μύρτον, interiacēs carūcula.
νύμφα, idem.
κλιτορίς, idem.
κρεμαστῆρες, nerui a quibus dependent teſticuli.
μόσχαλαι, ſinus ſub ſummo brachio.
ἐντύπωσις, humeri acceptabulum.
ἀγκών, ubi oſſa brachij componuntur.
ὀλέκρ[illegible]νον, os exterius brachij.
ἐπιγάστριον, [illegible]uod eſt ſupra uentrem.
ὑπογάστριον, quod eſt infra uentrem.
κοιλία, uenter.
μεσομφάλιον, medium uentris.
γαγγάμη, ambiens locum uentris.

DE DORSO, PEDIBUS, & ijs quæ ſunt infra uentrem.

ἰσχίον, coxa.
γόνυ, genu.
πȣ̃ς, pes.
σκέλος, pes, cr[illegible]s.
καμπή, ſuffrago, poples.
κνήμη, genu.
μηρός, femur.
κοτύλη, acceptabulum.
γλȣ̃τον, lumbus.
πέζος, pes.
γαστροκνημία, ſura.
ἰσχία, coxendix.
γλȣ̃τοι, nates.
μεσομ[illegible]λος, medius inter crura locus.
προκνήμιον, tib[illegible].
σφυρόν, ſub crure pars.
ἐνκεντρίδ[illegible], idem.
ἀστράγαλοι, tali.
περόναι, idem.
παρακερκίδες, oſſicula pedis.
ἐπαγώγια, præputia.
σφυρόν, planta pedis.
ἀντικνήμιον, anterior cruris pars.
γαστροκνήμιον, pars pedum
ταρσός, planta pedis.
τύλωμα.
πέλματα.
χίμετλον, in digitis pedum ſciſſura.
σκαρθμός, pedis nomē ſecundum Euſtathium.
σπερμαγγῶδες, uaſa ſpermatis, uel teſticuli.
ἐπιδίδυμον, quod eſt ſub uaſe ſeminario.
παρασκευαστικά, conceptacula ſeminis.
δέλφυς, uterus inferior, uel matrix.
γονή, idem.
πόρος πρῶτος, os matricis, uel canalis.
κόλπος, quæ mox ſequitur inanitas.
ὑμήν, mēbrana uirginitatis.
ἀπογλουτοί, nates prominentes.
πόρος, locus, uel meatus excrementorum.
σφιγκτήρ, idem.
δακτίλιος, idem.
στέφανος, idem.
κορυφή, apiculus ani.
πῆχος, cubitus.
παραπηχύς.
προκάρπιον, brachiale.
μετακάρπιον, expanſa ante digitos pars.
κοιλόν, manus cauitas.
κόνδυλοι, articuli.
μονοκάμπτοι, digiti pedum.
σκυτάλιδες, qui ſubſunt articuli.
ὄσχια, ſcrotum.
ὄσχεον, idem.
κόξα, coxa.
ὑπογλουτίδες, carnes coxēdicis.
μυρός, cnxa tota ad genu.
φαινομερίδες, lacenę coxarū
παραμύρια, femora.
μεσομύρια, quod interiacet inter coxas.
μῶλαι, oſſa genu.

DE HVMORI[illegible]VS, uenis, oſſibus, & cute.

ῥινός, cutis.
δέρμα, idem.
τένων, neruus a calcaneo ad collum.
φλέψ, uena.
χυμός, humor.
χυλός, idem.
αἷμα, ſanguis.
μυελόσ, medulla.
νεῦρον, neruus.
γάλα, lac.
ὀστοῦν, os.
χολὴ μέλαινα, atra bilis.
χόνδρος, carthilago.
ἀρτηρία.
ἀορτή, acerba uena.
ὑγρόν, humor.
βρόγχια, aſperæ arteriæ.
ἀνθρωπή, pellis exterior.
ἀνθρωπέη, idem.
ἐρυτροειδήσ, tunica uenarū teſticulorum.
τένοντεσ, nerui a collo trās euntes ad pedes.
ὑπογλώττιδεσ, uenę ſub lingua.
ὑωιδέσ, quo[illegible] ſubeſt antiadibus os.
τόνοι, nerui in lateribus.
[illegible]ενάι, uenæ a renibus deſcendentes.
καροτικαί, uenæ gutturis.
ἀπονευρώσεισ, nerui muſculorum.
ἱερὸ ὀστȣ̃ν, os ſacrum.

CATHALOGVS OMNIVM AEGRITVDINVM, QVAE FERE ACCIDVNT homini a capite usq; ad pedes, quorum interpretationem require in Lexico sequenti.

CAPITI ET cerebro accidunt.

κεφ[illegible]αία.
κεφαληπονεία.
μονοπαγεία.
ἡμικρανία.
σκοτωμία.
ληθαργία.
φρενῖτις.
ἐπιληψία.
ἀναληψία.
καταληψία.
μανία.
μελαγχολία.
ἀποπληξία.
τυφωνία.
κάρος.
κατάληψις.
κατοχή.
σειρίασις.
ὕδρωσις.
καταφορά.
ἀκστᾶσις.
Fluxus capillorum, uel Alopecia.
Porrigo. Πιτυρίασις
Ophiasis. οφίασις
Sycosis.
Achores.
Area.
Phthiriasis.
Melicerides.
Atheromata.
Steatomata.
Phalacris.
Mochtheria.
Grauedo.
Pituita.
Catarrus.
Distillationes.
Coriza.

NASO.

ὀζαίναι.

πολύπους.
Coriza.
Catarrus.
Gangrenę.
Distillationes.
Pituitæ.
Opilationes.
Fœtores.

OCVLIS.

ἀναφαλαντίασις.
ὀφθαλμία.
τάραξις.
ἐπίφορα.
φλεγμονή.
οἴδημα.
ἐμφύσημα.
σκίῤῥωσις.
σχήμωσις.
ἄνθραξ.
στραβισμός.
πάλμος.
μυωπίασις.
Gangrena.
σκηπεδών.
σύριγξ.
χεροφθαλμία.
πρόπτωσις.
ἀκροφία.
διτριχία.
τίλλωσις.
διστιχία.
τριστιχία.

TVNICVLarum affectiones.

ῥῆξις.
διάβρωσις.
διάτασις.
ἀναστόμωσις.
παχύτης.
[illegible]ωσις.
ἔκστασις.
ἀραιότης.

INTRA PALpebras.

τραχύτης.
παχύτης.
σύκωσις.
σάρκωσις.
πυρίασις.

EXTRA PALpebras.

ὑδατίδες.
λιθίασις.
φθειρίασις.
μελικηρίς.
Gangrena.
φύματα.
κολοβώματα.

IN STEPHANE, id est, corona.

κριθή.
πόσθια.
τριχίασις.
διστιχία.
φαράγγωσις.
πύρωσις.
πτιλίασις.
ψωρίασις.
μαδαρότης.
παράλυσις.
ἐκτροπή.

IN CANTHIS.

ἐγκανθίδες.
ἀγκύλη.
πτερύγιον.
ῥύας.
πρόσφ[illegible]ς.

EXTER[illegible]n.

[illegible]ίς
αἰγίλωψ.
ἄγχιλον.

IN ALBIDI ambitu.

ψυδράκιον.
ἕλκος.
ὑπόσφαγμα
ἀπόστασις.
χήμωσις.
κοίλωμα.
πτερύγιον.
φάκωσις.
ἴκτερος.
πῶρ[illegible]
ἄργεμον.
νεφέλιον.
ἀχλύς.
ἐπίκαυμα.
ἕλκος.
βόθριον.
φλύκτις.
μυοκέφαλον.
σταφύλωμα.
ὑπώπυον.
λεύκωμα.
κοίλωμα.
πρόσθωμα.
ὄνυξ.
πύωσις.
ἧλοσις.

IN PVPILLA.

ὑπόχυσις.
γλαύκωσις.
μυδρίασις.
φθίσις.
σύγχυσις.
πλατυκορίασις.
ἀμ[illegible]ρωσις.
ῥυτίδωσις.
νυκτάλωψ.
ἡμεράλωψ.
μυοπύεσις.
διαπύεσις.

IN PORIS.

ἀπόῤῥηξις.
παρέμπτωσις.

σύμπτωσις.
ἕλκωσις.
φαλάγγωσις.
μυοκέφαλον.
χήμη.
χήμωσις.
ξυροφθαλμία.
ἐπίλωπα.
ἐπιφορά.
διστιχίασις.

AVRIBVS accidunt.

Otalgia.
Cophosis.
Distoia.
Thlasis.
παρωτίς.
Theres & pheres, affectiones & pustulę, uel tubercula potius post aures, ut inquit Galenus, quę apud Hippocratem quodam loco ueniunt nomine Saryrismi.

ORI ACCIdunt & faciei.

ἄφθαι.
ἴονθος, id est, uarij.
ἐφήλιδες, uel stigmata.
Lenticulæ.
Verrucæ, uel Myrmeciæ.
τραχύτητες. Pol.

GINGIVIS.

Tumor.
Putredo.
Cancrena.

DENTIBVS & ori.

Cauitas.
Putredo.
Corrosio a uermib.
Distillatio.

ὀδονταλγία.
Sordicies.
Disle.
ὀδοντίασις.
ὀδοντολογία.
παραδοντίδες.
παρουλίδες.
αἱμωδία.
Oscedo.
γομφίασις.

GVTTVRI & faucibus.

Angina.
συνάγχη.
παρασυνάγχη.
κυνάγχη.
παρίσθμια.
Vua.
Tonsillę χοίραδες.
Struma.
Dracontium.
ἀνεύρυσμα.
κορύζα.
ῥεῦμα.
ἀντιάγχη.
παρακυνάγχη.
βρογχοχοιλία.
ἀντιάδες.

CERVICI

Tetamus.
Opisthothomos.
Emprosthothomos.
Spasmos.

CAPILLITIO.

Porrigo.
Alopecia.

PECTORI.

βρόγχος.
πτύσις.
περιπνευμονία.
[illegible]
δυσπνοία.
ἀπνοία.
καρδία, uel cardiaca passio.

πλευρῖτις.
ἀτροφία.
ἐμπύματα.
αἵματος πτύσις.
αἵματος ἀναγωγή.
χονδριῶνες.
σπαργῶντα.
σπάργωσις.

CORDI.

καρδία.

STOMACHO.

καχεξία.
ἀτροφία.
καρδία.
λύγξ.
δυσπεψία.
Hyptiasmus.
Atoma.
Nausea.
Anorexia.
βουλισμός, καὶ βούλιμος.
στομαχία.
σκελιτία.
Inflammatio.
Exulceratio.

HEPATI.

ὕδρωψ.
ἴκτερος.
ὁλκυμος.
σκίρρος.

VENTRI.

Vermes ἕλμινθες.
Lumbrici lati, rotundi
Ascarides.
Flux.
Vermina.
Empneumatisis.
Syntexis.
Cœliaca passio.
Emphysima.

LIENI.

Tumor.
Abscessus.
[illegible]isura.
Obstructio.
Dissolutio.

RENIBVS.

γονοῤῥοία.
Lumbago.
νεφρῖτις.
στέγνα.
Lithiasis.
Diabetes.
Abscessus.
Incendium.

INTESTINIS & uentri.

δυσεντερία.
λειεντερία.
κοιλιακὰ passio.
κῶλον.
διαῤῥοία.
στρόφος.
εἰλεός.
ἀσκίτης.
τυμπανίτης.
ὑποσάρκα.

VESICAE.

λιθίασις.
διαβήτης.
ἰσχουρία.
στραγγουρία.
πάρεσις.
δυσουρία.
θρόμβωσις.

MATRICI.

σκλήρωμα.
σκίῤῥωσις τῆς μήτρας.
ὑστερικὴ πνίξ.
πρόπτωσις τῆς ὑστέρας.
φίμος
ῥαγάδες
δυστοκία.
κίττη.
τὰ γυναικεῖα.
Hemorragia.
Herpercatharsis.
Strangulatio.
ἀτοκία.

PVDENDIS.

φύμωσις.
πριαπισμός.

ἑδρικὰ ἕλκη.
αἰδοιικά.
φύματα.
σατυρίασις.
λειποδέρεια
γονοῤῥέα.
Enterocele.
Epiplocele.
H[illegible]
Hydrocele.
Cyrsocele.
Sarcocele.
Bubocele.

ANO.

τεινησμός.
κονδύλωμα.

PEDIBVS.

χεῖραι.

CVTI

Lepra.
Psora.
Alphos albus.
Alphos niger.
Leuce.
Impetigo simplex.
Impetigo agrestis.
Dracontiasis.
Achrochordones.
Thymi.
Myrmecia.
Clauus.
G[illegible].

GENERALES infirmitates interiores.

Hydrops.
Ascites.
Tympanites.
Aqua intercus.
Morbus Regius. uel Arquatus.
Ephialtes.
Animi defectiones.

Atrophiæ.

HVMORES

τὰ γυναικεῖα.
χονδριώντης.
χύλος.
χυμός.
πέπανσις.
ἕψησις.
ὄπτησις.
ξηρὸμ ἵδρως.
ψαμμισμός.

FEBRES.

ἡμιτριταῖος.
τυφώδης.
διάρια.
λιπύρια
ἐφημέρη.
περίψυξις.
ῥίγος.
φρίκη.
κατάψυξις.
ςέγνομ.
καῦσος.
Quotidiana.
Ephemera.
Hepialos.
Putris.
Continua.
Acuta.
Hectica.
Tertiana.
Quartana.

AEGRITVDInes ulcerosę.

[illegible]φθα.
Intertrigo.
λειχὴμ.
Mentagra.
Impetigo.
φλεγμώμ.
ἀδένες.
Glandulæ.
βουβώμ.
ἄλφος.
φλύκταινα καὶ

φλυκτίς.
ἀπόςημα.
φθίσις.
ψώρα.
Porrigo.
φθειρίασις.
Prurigo.
Lentigo.
Furunculus.
Carbo.
Panus.
Strumæ.
ἐρυσιπέλας.
ῥαγάδες.
Mariscæ.
Vomicæ.
Clauus ἧλος.
Fistula.
καρκίνωμα.
κονδύλωμα.
κακοήθες.
θηρίωμα.
ἕρπετα ἐσθιόμενομ.
Sacer ignis.
χειρώνιομ ἕλκος.
τηλέφιομ.
χίμετλομ.
φύμα.
φύγετλος.
μελικήρια.
ἀκροχόρδονες.
μυρμήκια.
θύμιομ.
ἐξανθήματα.
ἑλκῶδες.
ψυδράκιομ.
ἐπινικτίς.
Papulæ.
Vitiligo.
σύκωσις.
ἀλωπεκία.
ὀφίασις.
φακύς.
ἐφελίς.
ἀχώρ[illegible]
πίτυρα.
πιτυρίασις.
ἐσχάρ[illegible]
α[illegible]οιλη.
κιρσοκοίλη.
ὑδρευτεντεροκοίλη.

ἐπιπλωοκοίλη.
βρογχοκῆλαι.
ἄνθραξ.
σφάκελος.
Gangrena.
ἰχώρ.
φαγέδαινα.
πτ[illegible]ύγιομ.
γάγγλια.
μελικηρίδαι.
ἀθερώματα.
ςεατώματα.
Elephantiasis.
λέπρα.
ζωςὴρ.
μυρμήκιαι.
ἀδῆνα.
κοιλώματα.
κοιλότηται.
σκυῤῥώματα.
ἐκζέματα.
κακοηθῆ ἕλκη.
πῶρος.
θρόμβωσις.
κνησμός.

CHORDIS ET arterijs.

π[illegible]ράλυσις.
σπασμόσ.
ἀρθρίτισ.
ποδάγρα.
χειράγρα.
τέτανος.
ὀρθόςαδισ.
γάγγλιομ.
σκελετύρβη.
ὀπισθότονος.
ἐμπροσθότονος.
ἀμαςόμωσισ.
διάβρωσι[illegible]
π[illegible]απισμόσ.
ἀρθρ[illegible]τισ.
ἰσχιάσ.

OSSIBVS.

Luxationes.
ςρέμματα.
ἰσχιάσ.

FINIS.

SALADINI DE PONDERIBVS SENTENTIA.

℈ Scrupulus est tertia pars drachmæ, pondus .20. granorum tritici.
Tres scrupuli faciunt ʒ.
Drachma, est pondus .60. granorum tritici.
Hexagium, pondus unius ʒ cum dimidia .90. granorum tritici.
Solidus differt solo nomine ab hexagio.
Aureus, pondus unius drachmæ cũ dimidia, idem cũ hexagio & solido.
Hexagij sex faciunt ℥ 1.
Drachmæ .9. faciunt ℥ 1. secundum Salernitanos. Secundum quosdam ʒ viij. Quidam ex ʒ x. faciunt ℥ 1.
℥ 1. secundum Salernitanos constat ex granis. ccccxl.
Libra constat ex ℥ xij.
Libra facit .6980. grana.
Sextarium medicinale, est pondus duarum librarum cum dimidia.
Sextarium uini, uel olei lib. ij ß.
Cotula, idem quod sextarius.
Obolus, pondus medij scrupuli, uel ʒ pars quinta.
Chist, pondus unius libræ, & ℥ iiij.
Chirat. est gran. iiij.
Hemina pondus lib. 1. & ℥ ij.
Calculus, pondus duorum granorum ciceris, & quarta pars oboli.
Quatuor calculi faciunt obolum 1.
Grana communiter intelliguntur tritici, non hordei, nisi specificentur.
Manipulus uocatur, quantum manu capitur.
Pugillus, quantum potest cum pugillo stricto capi.
Satil, pondus duorum sextariorum.
Ramich, pondus sex chirat.
Dauic, pondus sex granorum hordei.
Cermes, pondus unius grani.
Sacrarati, pondus unius aurei cum dimidio.
Arsinum, pondus ʒ ß.
Decamech, ʒ 1.
Barchiminum, ʒ ß.
Echtat. ix. grana.
Siliqua, quatuor grana hordei.
Rafich, pondus ℈ 1 ß.
Hactenus ponderum nomina ex barbaris.

C. GALENI SENTENTIAE POTIORES, quibus nominum & uocabulorum anxiam disquirendi rationem, neglecta re ipsa, uidetur improbare.

Libro Naturalium facultatum. 2.

De nominibus habenda controuersia non est.

De Locis affectis lib. 1.

Sine contentiosis nominibus, ex rebus ipsis potius utilitatem consequi oportet.

Eodem libro.

De nominibus contendere, cæteris permittemus: nobis enim res, quas illi penitus ignorant, pertractare satis fuerit.

Libro quinto Locorum affectorum.

Satius fuerit in rebus utilibus tempus collocare, ex quibus uel ad noticiã, uel præsagia, uel curationem, fructum aliquem decerpere possimus.

Libro de Symptomatum differentijs.

Meminisse oportet eius, quod semper dicere solemus, ut quod ad nomina pertinet, celerrime mutuam pacem componamus: atq; ad res ipsas festinantes, in ipsis uersemur, ac diu persistamus. Verum inueniuntur complures, etiam eruditionis titulo sese uenditantes, qui omnia peruertunt: quippe omnem uitam de nominibus altercando cõterunt, adeo, ut nunquam possint ad artis finem peruenire. Quid igitur faciet uir ueritatis studio affectus? Principio ostendere debet res, quæ suapte natura inter se similes sunt, atq; ob hoc neglectæ. Deinde imponere eis nomina, maxime (quoad eius fieri potest) usitata, & a patrio sermone nõ aliena. Quod si hęc ignorat, fingat sibi propria. Idq; summopere curet, ut singulis rebus, singula adhibeat nomina, ne ob homonymiam sermo reddatur obscurior: neue sophismatis perturbetur, necq; etiam res aliqua omittatur. Cæterum siue recte, siue perperam, siue proprie, siue improprie nomen fuerit institutum, multo ocio consyderandum est: idq; si prius res ipsas didicerimus. Quippe non in nominibus, sed in rerum noticia rectum officium uersari uidetur. Nos uero, ut diximus, pa trijs utimur nominibus, sed res ipsas præterire concedimus minime.

Et iterum. Nomina pro arbitrio mutare licebit, modo obserues, ut res ipsæ permaneant.

Libro. 9. Therapeuticę Methodi.

Est artis utilitas, auxilia quibus ęger sanetur, in[illegible]ire. Qua quidam relicta, de nominibus litigant.

De hoc uide Io. quoq; Manardum, aduersus Simon[illegible] historem.

GAL. lib. Naturalium facultatum. 2.

In ea doctrina, qua de arte quapiam agitur, satis est, si quis uocabulum atq; significatum eius, pro Doctoris uoluntate proferens procedat: deinceps ad rerum enarrationem.

ABA

ABAKHΣ, carens uoce, mutus.

Abacus, mensa structoria, & coquinaria, inseruiens culinis.

ἀβάπτιστον, terebella, chirurgicorũ instrumẽtum apud Iulium Pollucem.

ἀβαρτία, insatiabilitas, nostri bolismũ uocãt.

ἀ[illegible], sacer morbus.

ἀβα[illegible]ου, inuulnerabilis.

ἀβα[illegible]μα, τὰ, bellariorum genus.

ABD

Abdomen, Lege, Sumen.

ABG

Abgas quid sit, uide dictionem. Armatura concæptus.

ABI

Abietis quę sit natura, item quę sit abies fusterna, & sappinea, require apud Vitruuium lib. 2. cap. 11.

ἀβιν, ἰνοσ, picea, uel abies.

ἀβιόλη, semen.

Abiotes, cicuta apud Dioscor. lib. 4. cap. 82.

ABL

Ablaqueare, a lacu deriuatur: & est, quando terra refossa, radices superiores recidimus. est autem circumfodere. Itali excodicare appellant, ut docet Palladius, id est, circa uitis codicẽ, dolabra diligenter terram aperire, & purgatis omnib. ueluti lacus efficere: ut solis teporib. et imbrib. prouocentur. Itaq; a lacubus deductũ est uerbum ablaqueare. Vnde ablaqueatio. Inde ablaqueatę uites, & uineę dicũtur. Vide Columellam lib. de Arb. cap. 5.

Ablaqueata uocantur, ab radicibus excisa. Vtuntur hoc uerbo *rei rusticę scriptores*.

ἀβλεψία, cæcitas.

ἀβλωθρίδιον, abortus.

ABO

Abolita appetentia uocatur, cum quis nihil omnino appetit. de mo[illegible]borũ symptomatis lib. 1. Galenu s.

Abortus uocantur, quę prope tempus pariendi eueniunt effluxiones.

Aborsus uero, quę primis mensibus, concęptu exorso, fiunt.

ABR

ἀβρικτόσ, surdaster.

ἀβροχία, siccitas.

ἀβρόμιοσ, abstemius. alias, ἄοινοσ, sine uino. Suidas, χωρὶσ οἴνου, καὶ ἄοινος. i. sine uino.

ἄβρωτον, quod minime est cariosum.

Abrotone. Lege, Cochlea.

Abrotonon, & ipsa passim nota herba. Celebratur a Dioscor. lib. 3. cap. 27. Plinio itẽ lib. 27. cap. 7.

ἄβρωτοσ, non idoneus ad edendum.

ABS

Abscessus, est mutatio corporis ex inflammatione, in materiam puru[illegible]lentam.

Abscessus in uulua est, quum dolor inmensus est, & pulsus fiunt, cruciatus quoque ad inguina usq; & lumbos protend[illegible]tur, febres item accidunt.

Abseudos, cicuta apud Diosc. lib. 4. cap. 82.

Absides, siue ut Gręci uocant ἀψίδασ, fornices sunt et curuaturę, in cruribus proprie. Dicũtur uero ἀπὸ τοῦ ἅπτειν, quia rotę cũ uoluuntur, contingunt terra[illegible]. Sed in cœlo capiuntur pro circulis fere, qui ecentrici, siue quod idem est, ecentri, Ptolomęo, Proculo, Theoniq; dicuntur. Id aũt quod Absis ima nominatur ueteribus, recẽtiores barbare Augem, & contrarium Augi locum appellant. Ptolomęus Apageon, & Epigeon: in hoc a Plin. diuersus, quod moueri hęc pręterquã in sole noluit, Plinius inmobilia ea in signis quoq; suis facit.

Absinthiomenon, Abrotonon apud Dioscoridem lib. 3. cap. 27.

Absinthium, herba uulgo cognita. Vires eius lege apud Dioscor. lib. [illegible]. cap. 25.

Absinthium, abrotonon apud Dioscor. lib. tertio. cap. uicesimoseptimo.

Absinthium Rusticum, idem quod Ponticum, ut inquit Marcellus Vergilius: sed nullam habet ea appellatio rationem.

Absinthium Rusticum, alibi Aristolochia, apud Dioscor. lib. 3. cap. 5.

Absinthium Santonicũ, cum gente nomen inuenit. Santones enim in Gallia populi, ultra Alpes sunt.

Absinthium Centonicum, id est, Marinum apud Dioscor. lib. 3. cap. 26.

Absinthium dulce, Anethum.

Absinthium Marinũ, quod aliqui Seryphium u[illegible]ant. Vide Dioscor. lib. 3. cap. 26.

Absinthium Marinum etiam Sticas citrina inscribitur ap[illegible]d Dioscoridem.

Absinthium Pon[illegible], sic dictum a Ponto [illegible]o pecora pinguescũt illo, & propterea sine felle reperiuntur, ut inquit Plinius.

Absinthium Ponticum, Abrotonon est, apud Dioscor. lib. 3. capite. 27.

A B T

Abtanus, uentus flans ad sinistrum ipsius austri. Vitruuius.

Aberranei uenti, e terra excitati, & mare uersus se diffundentes. Vide, Apogei.

A B V

Abulas aquas, thermas uocat Gal. 8. Meth.

Abutonon, id quod Abrotonon, apud Dioscor. libro. 3. capite. 27.

A C A C

ἀκακαλίς, fructus est nascētis in Aegypto fruticis, seminis Myricæ quadamtenus similis. Paulus Attalida nominat. Gal. ubi meminerit, incertum est. Nomen frutici a Nympha datum credit Barbarus, quæ ab Apolline cōpressa, Phylacidem, & Phylandrū ediderit in Creta, miraculo ab Elyrois populis confecto. Nutritos a capra eos fuisse, autor Pausanias.

Acacia, & arbor est Aegypti sic dicta, & spina: non ea ex qua sepes hodie muniunt, ce rasa adstringentia et preamara ferens. Officinæ arborem uocant, que gumi arabicū desudat. Vocatur & Syria spina. Spissatur & ex arbore, & ex spine fructu: succus adstringendi uires habens. Nunc Acaciā etiam ex pruno syluestri colligit Officinarum desidia.

Acaciam uerā, id est, ex Aegyptia spina factam, quam lachrymā Cyaneam primus uocauit Andromachus, puto etiam in Italia deesse, sicuti & uerum Balsami lignū.

A C A L

Acaltha, proxima uiolis, concolori amplitudine, uincit numero foliorū marinam, quinq; foliorum non excedentem: eadem odore superatur.

Acalyphe, urtica apud Diosc. lib. 4. cap. 95.

A C A N

Acantha, idem quod Acanthion. Lege Acanthion.

Acantha leuce, spina alba. Diosc. lib. 3. ca. 13.

Acantha, siue Acanthos, topiaria, et urbana herba, elato, longoq; folio, crepidines marginum, assurgentiumq; pul[illegible]orū toros in hortis historiali facilitate uestiens, de qua uide Dioscor. lib. 3. cap. 18.

ἀκανθοβόλα, instrume[illegible]hirurgiæ, spinis piscium educendis, que in gurguli[illegible] serunt, idonea.

ἀκανθίαι. Sic uocari cicades quasdā in Grecorum libris inuenitur: non quia, (ut Suidas inquit) species sit hec insecti illius, sed epitheton est potius abuersantis inter spinas. Celsus lib. 9. cap. 31.

ἀκανθυλίς. Theodor. alibi argatulem uertit, Alibi ligurinum, Alibi spinū. Est auis colore quidē ignobilis, sed cantu amoena. Vnde paremia. Acanthide uincit cornix.

Acanthion, cicadæ genus mutum est. [illegible] ab Acantha urbe, in qua [illegible] ab Scriptoribus rerū mirabiliū feruntu[illegible] Vnde forte prouerbio locus. ἀκάνθιος τέττιξ.

Acanthion spinula, albæ spine simile, folijs aculeatis per extremitates, & lanugine arenosa obductis: que collecta & in unum, aceruata, Bombicis effigiem prebent. Dioscor. lib. 3. cap. 17. Plin. lib. 24. cap. 12.

Acanthion. Capparis apud eundem Diosc.

ἄκανθος, Acanthus, acer Theodo. & spina dicitur.

ἀκανθόχοιρος, Ethinus terrestris.

A C A P

ἀκαπνοφύλλα, id est, arida ligna: cum his, uel cum carbonibus, Gal. mel despumare precepit lib. 4. de tuend. ualet.

ἄκαπνον. Lege rhapsodiam Maioranæ.

Acapnos, Maiorana apud Dioscori. lib. 3. capite. 45.

ἀκαρί, candidum animal quod in lignis nascitur.

ἀκατάλίς, parua Iuniperus.

ἀκατέρα, Iuniperus magna.

Acaulos, Phyllitis apud Diosc. lib. 3. cap. 110.

A C C

Accessio, Lege, Paroxismus.

Accysiton. Alysson est apud Dioscoridem libro. 3. capite. 104.

Accipitrum genera, Buteo, Symbuteo, Triorcha, Hypotriorcha, Perca, Friagi[illegible]ius Aesalus, Orcus, Asteria, Rubetarius, Chalcus.

A C E

Acenteta, purior ꝑ crystalli, teste Plinio.

Acentra, durities clauo similis in arbore, ascijs, ferrisq; inimica.

Acer[illegible]oleum, id est, oleum omphacinū.

Aceros, rubus apud Dioscor. li. 4. ca. 147.

ἄκεσις, Medicina.

ἀκέσιμος, Medicinalis.

ἄκεσμα, Medicamentum.

ἀκ[illegible]δυνος, dolori[illegible]medens.

Acestides, fornaces ferreæ prægrandes, in quibus Cadmia aduritur, apud Dioscor. libro. 5. capite. 75.

ἀκεσσοσ, medicabilis.

Acetabula, sinuosa ossa quæ circa ilia coxarum capiti accõmodantur. Caput autem coxæ dicitur Cotyledon. Vbi fit cõmissura hæc, Plectrũ coxæ uocatur. Carnes ab ea ad inferiora defluę, Hypoglutides, quasi sub gluto, id est, Vertebra. Coxa tota ad g[illegible]ertendit, a græcis dicta μυρόσ. Vnde [illegible] coxarũ pulchritudine Callimerus, & [illegible]acenæ Phænometides nuncupatæ: quod incessu partem hanc retegerent. Cæterum Acerabulũ, quod græci ὀξυβάφον ab intinctu aceti nominant, aceto dicatum uas, uocabant ueteres, testis Athenęus. Quanq; & mensuræ quoq; genus significat, quod Cochleare uocamus.

Acetabulum continet cyathum unũ semis, teste Paulo, hoc est, drach. 15. Sunt qui ad. 24. drachmas ultra extendant, ad. 22. alij.

Acetabuli mensura cum dicitur, heminæ significatur pars quarta, id est, drachmæ. 15. Hemina uero quid sit, uide Hemina.

Acetabulum, herba Cotyledon, est apud Dioscor. lib. 4. cap. 93. & . 94.

Acetaria uocantur, quæcunq; cruda manduntur ex aceto, oleo, & sale. Quanq; hortos suos quoq; acetaria uocabant: non ab aceto, ut quidam rati sunt, sed ab accipiendo, quasi acceptaria.

ἄκοιτον, sine retrimento. Sic Plinius lib. 12. mel uocat, sedimento carens.

Acetosa, Ampfferkraut, Saurampffer, ὀξυλάπαθον Græcis dicta.

Acetosa minor, Acetosella, Acedula, Alleluiah, id est, Gauchampfer, Buochampfer.

Acetum, uini quidem uitium est, sed ad luxuriam cessit hominibus, tot ad usus expetitum, sine quibus uita mitior exigi nõ posset. De aceto uide Dioscor. lib. 5. cap. 14.

Aceti mulsi iuuamenta lege apud Dioscor. libro. 5. cap. 15. & Plin. lib. 14. cap. 17,

Acetum Scillicitum, & Scillinum, & Scillatum, dicitur σκιλλιτήσ græce. Modum eius conficiendi lege apud Dioscor. lib. 5. cap. 18. Apud Plin. lib. 20. cap. 9. Colu. lib. 13. ca. 34. Palladiũ in Iulio mense ca. 8.

Acetũ Stichadicũ, est apud Dios. li. 5. ca. 45.

ἄκευμα, medicamentum.

A C H

Achamenis. Polium montanum apud Dioscoridem libro. 3. capite. 122.

Acharistos, cui digna gratia referri non potest, Antidoti modo apud Aetium sermone. 13. Meminit eius & Nicol. prępositus.

Achates, lapis in Creta reperitur, uitreã habens perspicuitatem, myrrhæq; odorem. In Sicilia tamẽ repertus primũ. A Cretensibus uocatur & Carolachates. In die aïalium facies habet & syluarũ. Solinus ca. 11.

Achelous gignitur ex Pindo, gignens Galatidem lapidem. Solinus cap. 12.

Achetæ, maiores cicadæ.

Achillea, de qua lege Diosc. lib. 4. cap. 39.

Achillion, Millefoliũ apud Dios. li. 4. ca. 116

ἄχο. Lege. Casia.

ἀχῶρεσ, manantia capitis hulcera, quæ fiunt in ipsa capitis cute, tenuissimis ferrumentis cutem perfricantia, ex quibus sanies effluit glutinosa. Notum mali genus, pueris inprimis procliue admodum. Nostrates quidam a tinearum in uestibus similitudine, Tineas appellant.

Achariston, aduersus fluxiones & pectoris uicia medicamẽtum: quod si interpreteris, sonat, sine gratia: uel ut Nicolaus interpretatur, sine munere. fortasse: quia gustum afficit non adeo.

Achrades, ut græci dicũt ἄχρασ εἶδοσ ἐστιν ἀπίου, id est, Achras species est pyri, cuius meminit Aristophanes. Olim Trasibulus (quod annotatu dignum est) cum deberet contradicere Lacedæmoniis legatis, muneribus corruptus, simulauit se comedisse achradas, id est, pyra syluestria, & ob id loqui non posse. Columella lib. 7. cap. 9.

ἀχρὰσ, Pyrastri genus est, quod tardissime maturescit. Vocatur & pyrastrum. Iuuamenta eius lege apud Dioscor. libro. 1.

ἀχειροίσ, manibus incapabiles.

ἀχύμωτον, oleum, quod cũ colore, tum tenuitate, tum siccitate respondet his quæ assumuntur.

A C I

Acida muria, oxalme, uel ὀξάλμη græce, ex aceto & sale cõflatur. Iuuamenta eius lege apud Dioscor. lib. 5. cap. 16.

Acidoton, Poterion, apud Dios. lib. 3. ca. 16

Acidus potus, syrupus acetotosus.

Acinos differt ab Acono, ut inquit Barbarus. Quia Acinos Ocimastrũ est, siue Ocymi syluestris genus: Aconos uero spinosa, [illegible] ac lata herba, Eryngio a quibusdã contributa, spinis latioribus. Acinos familiaris Aegypto herba. Hanc Acinoen, & Acineam Plinius appellat, & Epipetron,

nunc florenteu. Quanq legendum fortasse illic, Apipetron: ut duo genera faciamus, Apipetron, & Acinum.
Acipenser, apud antiquos piscis habitus omnium molestissimus, unus omniū squamis ad os uersis, contra aquā nando meat, rarus inuentu. Plin. lib. 9. cap. 17. Gel.
ἀκίς ἰδος, cuspis, uel telum quod uulneri est infixum.
Acit aluum, legendum, cit, hoc est, mouet, concitatq;. Verbū Plinij prope peculiare in hoc significatu, & Colu. lib. 6. ca. 4.

A C M

ἀκμή, summa exercitationis intensio, summum naturæ incrementū, uel præcipuus uigor corporis uiriū, frequens Gale. uocabulū.

A C N

ἄκνηστις, spina quæ lumbos diuidit, proprie in quadrupede: quanq & Homerus de homine usus sit.

A C O

ἀκόδρυα. Lege. Pomi nomen.
Acoeton, mel quod per se fluxit, ut mustū, oleumq, ἀπὸ τῆς κοίτης, quod lectum, cubileq significat. Vnde Cœton, id est, Dormitorium.
ἀκόλαστος, intemperatus.
ἀκόμος τὴν κεφαλήν, caluus.
Acontia, ex uelocitate dicta, teli modo ferpendo ruit. Aelianus.
Acontia, Cenchrites, serpens est magnitudine duorum cubitorū, figura aūt crassa in tenuem abeunte, colore uiridi, maxime iuxta aluum, ut miliū colore referat, unde et Cenchrias, id est, miliaris appellatur. Aecius sermone. 13. cap. 27.
Aconitum uide apud Dioscor. lib. 4. ca. 79.
Aconos, lege dict. Acinos: De Acino meminit etiam Plin. lib. 21. cap. 27.
ἄκοπα, communi noīe a græcis cuncta illa remedia dicta sunt, quæ cōtra lassitudines in antiqua medicina cōficiebantur. Sic dicta, qđ cōtra κόπους, id est, labores in usu essent. E[illegible] um aliquam confect[illegible]nem docuit Celsus libro. 1.
Acopi ex abietino semine cōpositione, uide apud Gale. 4. de sanitate tuenda.
Acopos, Anagyris. Diosco. lib. 3. cap. 168.
ἀκοπὸς, gemmæ nomen uitro simi[illegible] aureis guttis stellantis.
Acor, siue Acrementum, uel ὄμφαξ græce, uel Omphacium.
Acor, qui in cera nascitur uermiculus.
Acor, acidus sapor. Lex. Vino uendendo est, ne aceat, ne muceat.
ἀκόρνα, Acorna herba apud Theodorum.
Acorus, qui et Gladiolus, ἀφροδισία, Piper apium. Acorū, nam utrumq dicitur, foliū Iridis habet, sed pediculū longiorē. Radices ei Dioscor. subalbidas, [illegible] nusq uenosas tradidit. Rarū inuen[illegible] falso tradit Apuleius. Sunt qui radice[illegible] rubeam Acorum uocēt. Nostri flores croceos, et luteos illi tribuunt. Quotquot ex ueterū Medicorū sunt scholæ, Acori noīe intelligunt, nō uulgarem illū Acorum, quē nos uulgariter omnes interpretamur Geelgilgen, sed radices quas hodie in officinis uocant Calamum aromaticū, contendūt esse uerū Acorū, & nihil minus q calamū aro.
ἄκος, medela, pharmacum.
ἄκοσνα, Hordeum.

A C R

ἀκράτεια, uitium stomachi, uidelicet quādo non continet quod habet, uel sumpsit.
ἀκρεμών, uirgultum, ramus, germen, ramus prægrandis.
ἀκρατόπαλος, quod ebrietati & crapulæ resistit: cuiusmodi Amygdalas amaras, & Myrti semen esse ferunt.
ἀκρίδες, locustæ. Multe earum species. Est em quæ ὄνος appellatur, ἄπτερος ὢν καὶ μεγαλόκαλος, ut inquit Diosc. lib. 2. id est, sine pennis, & prælongis membris. Hanc putant hodie uocari Bruchum, sara rodentē, & Attacon in sacris literis appellatū. Licet in Diosc. ῥέφαγος legatur. Quod Ruellius Asiracon, alij Asitacon uerterunt, Vergilius Afiracon: Nicander uero Mastacem, Aristoteles Attelabon. Miror & ipse, cur Chrysost. & alij, Ioannem baptistam contendant, nescio quibus herbis pastum, quę locustę dictę sint: cum palā id cōtendat Dioscor. Aphris qui Leptim incolunt, frequente etiam cibū esse eius aīalis, quāi pro aīali accepte, uescēdo nō fuerint.

A C R O

Acrocalia. Vide, Acroconia.
Acrochordon, carnis superexcrescētia, per a[illegible] gustū transitū habens. Gal. de Definit. [illegible] ide Thymus. Celso lib. 5. cap. 28. ἀκροχορδόνες uerrucarū genus, sub cute coeuntia durius, & interdū paulo asperius, coloris eiusdem, infra tenue ad cutem latius.

ἀκροχειρισμὸς, duorum cum summis manibus concertatio, Exercitationis genus secundariũ apud Paulũ Aeginetã li.1.ca.16.

ἀκρόδρυα τὰ, oẽs fructus arborei. Gaius hoc nomine omnem fructũ significari dixit. Proprie tamẽ ἀκρόδρυα uocantur, quę in ambitu lignosum putamẽ habẽt: quod ge[illegible] tione nucum apud latinos co[illegible]netur.

Acrocomia, brachij prominens summitas, aut humeri caput. Item Epomis, & Acrocalia apud Iulium Pollucem.

ἀκρομία, summi armi.

ἀκρόχειρον, summa, extremaue manus.

Acromphalia, umbilici mediana.

ἀκρομφάλιον, quod medium umbilici est.

Acron syluaticum, Achillea, apud Diosco. libro. 4. capite. 39.

Acron Agrigentinus, Empiricus.

ἀκρωπὶς γλῶσσα. Sic enim usus est in septimo ἐπιδημιῶν Hippocrates.

ἀκροποσθία, præputium.

Acrospelon, Bromos apud Dioscor. lib. 4. capite. 141. tuen. sal.

ἀκρωτήρια, extremitates corporis. Aristo. ἀκρωτήρια appellat, extremam partem digitorum sub unguibus latentem, & extremam partem ossium.

ἀκροθίνια, primitię frugum: quod hæ solent a summo aceruo tolli.

A C R Y

ἀκρωλένιον, summum cubiti.

A C T

Acte, Sambucus apud Diosc. lib. 4. ca. 184.

Acte agria, Ebulus apud Dioscor. libro. 4. capite. 185.

Actio, & Pathos differunt, quemadmodũ id quod facit, & id quod fit, de quo uide Gale. lib. de symptomatum differentijs.

Actio, lędi dicitur quando afficitur, ac lęditur ea pars, ex qua pendebat actionis facultas. Gale. lib. 3. cap. 3. de locis affectis.

Actio, motus efficientis dicitur. Gale. de differen. symptomatum: Motus uero rei quæ afficitur, Pathema, & Pathos. Plura de horũ nominum cõtentione, uide apud Galenum libro & loco citato.

Actine, Bunium, ap[illegible] Diosc. lib. 4. c[illegible] 125.

Actuarius Gręcus autor, scripsit de ratione Vrinarum libros septem. Præter hæc (ut inquit Ambrosius Leonolaus) non hactenus apud quenq; historicum, qui nos doceret, qui uir is, & cuias esset, legimus. Sed tamen in ijs quæ ipse disputauit, clare spectare est, uiri diuinũ ingeniũ, scientiamq; rerum profundam, adeo, ut nemini cedẽs, aut metuens, aut obsecutus, sua minerua potius uigens, atq; fretus, rem omnẽ prępositam doctissime uideatur explicauisse. Siquidem præter hosce septem libros, qui de Vrinis sunt, etiam magnum opus composuit, in quo oĩs medicæ facultatis ideæ summa diligentia, & arte tractatæ continẽtur. Atq; hęc Ambrosius Leonolanus.

A C V

Acus, purgamentum frugum, ex quo genere est Apluda. Plinius. Milij, & Panici, & Sisamę apludam uocãt purgamenta. Gellius tñ apludã interpretatur esse frumenti furfurem, furfureumq; panem. M. Varro præcipit, gallinæ parturienti in cubilibus acus esse substernendum. Vide Columellam libro. 2. capite. 10.

Acus piscis quem Belonen Graeci, Itali Angusigulam vocant. Al. Ben.

ἀκουστικοὶ, nerui quibus audiendi facultas perficitur.

Acuti morbi & continui. Lege. Morborũ.

A C Y

ἄκυλον, Iligna, glans.

ἄκυλον, genitale uocant idiomate Lydorũ.

Acylonion, lichnis coronaria apud Dioscoridem libro. 3. capite. 113.

Acyron, Alisma apud Dio[illegible]. lib. 3. cap. 170.

A D A

Adamas, Hyoscyamus apud Dioscoridem libro. 4. capite. 72.

Adamenos, Hyoscyamus apud Dioscori. libro. 4. capite. 72.

ἀδηφαγία, inexplebilis edendi cupiditas.

Adarce fit in Cappadocia, Est autem concreta salsilago, humidis & palustribus locis, siccitate emergente, & harundinibus & herbis agglutinata. De qua ui[illegible] plura apud Dioscor. libro. 5. capite. 128.

Adarce. Quid peccatum sit in hoc simplici, affatim ex scriptorũ cõmentarijs produximus i[illegible] commentarij nostri [illegible]b. 2.

Adarcion, & adarces, & adarcos idẽ quod adarce, apud Dioscor. lib. 5. cap. 128.

A D E

ἀδὴν, conuoluta in seipsam carnis dura cõ[illegible], apparentq; ἀδένες, tumet pręcipue secundũ aures in collo, alis, & femoribus. Nostra ętas male uocat Ganglia: qm nõ in carne, uerũ in neruis fiũt Gãglia. aut. Pli.

ἀδένων, in se conuolutę carnis duricies, glandulæ: quę cũ indurauerũt, χοιράδες. i. strophulę uocatur, teste Paul. li. 3. lege ἀδενων.

Adeps ex habitus frigiditate gignitur. Gal. lib. 2. de Tempera. Adipis in quibus plus est, in ijs frigidi plus est quam humidi.

Adeps, atque seuũ, semper in fine carnis sunt: pingue uero inter carnẽ cutemque liquidũ.

Adeps, atque seuũ cõcreta sunt, ac gelascunt, fragilia que si refrixerint: pingue nõ gelatur.

Adipem habent quę non ruminant animalia: quæ uero ruminant, seuum. Vulgus Medicorum inuicem fere confundit.

Adeseton, Alysson, apud Dios. li. 3. ca. 104.

A D I

ἀδίαντον τὸ, herba dicta ab ἀδιαίνω, quod nõ madefiat etiam si mergatur, uulgo Capillus ueneris.

ἀδίαντις, herba quã Theodorus Gaza Capillum ueneris terpretatur.

Adianton, Capillus ueneris apud Dioscoridem libro. 4. capite. 137.

Adianton, Trichomanes apud Dioscoridem libro. 4. capite. 138.

Adice, Acalyphe, uel urtica apud Dioscor. libro. 4. capite. 95.

Adijcialis cœna erat, adipalis & opipera, ab adijciendo.

Adiporphyrides. Lege. Porphyrides.

ἄδιψα, sitis sedatiua.

Adipson, medicamẽtũ quod sitim reprimit.

ἄδιψον, id est, sine siti.

Adipsos, palma in Aegypto uiridis, odore mali cotonei, nullo intus ligno. Plinius libro. 2. capite. 22.

Adipsos, Glycyrhyza apud Dio. li. 3. ca. 4.

A D M

Adminiculato. Adminiculis fulcito, adiuuato, qualia sunt pedamenta & arbores ad uitem adminiculandã, fulciendãque. M. Tullius usus est in studijs Literarum. Tirone adminiculatore, hoc est, adiutore, auxiliatoreque. Columel. lib. de Arbo. cap. 16.

Admissarius equus, qui ad coitũ & gene ratione destinatur. Inde Admissura, equo rum & iumentorũ coitus, apud Columellam. Sunt igitur Admissarij, mariti equarum, qui admittuntur ad coitum. Admissarium periphrasi poetica decenter expressit Vergilius scribens. Quem legere ducẽ, & pecori dixere maritum. Vide Colum. libro. 6. capite. 26.

A D N

Adnata quid in herbis sint, lege, Alæ.

A D O

Adocetos, Paronychia, frutex apud Dioscoridem libro. 4. capite. 57.

Adolescentia est, quãdiu augetur animal, assumitque in eo caliditas & humiditas incrementum, donec æquales [illegible] ibus quæ superueniunt qualitates.

Adonis, piscis, qui & Exocætus.

Adorium, lingua Syrorum, Gingidium.

ἁδρὰ crassa, καὶ παχεῖα.

A D R

Adrachne, syluestris arbor, neque in planis nascens, similis Vnedoni folio & fructu, tantum minore, & nunquam decidente, præterquã ab imo. Male usurpatur a quibusdam pro ἀνδράχνη apud Theocritũ, quæ est Portulaca herba, ut inquit Herm. Bar.

ἀδρόν. Lege. ἐντραφές.

Adrianum, nobile antidotum, inuentore, ut existimat Nicolaus, Imperatore Adriano. Inuenerunt enim olim & Reges, et de monstrarunt hominibus medicamenta: quemadmodũ pluribus id egimus in præfatione Herbarij nostri germanici.

A D S

Adstricta febris, græce στυφὸν, quæ fluidæ contraria est, nihilque ex se remittit: qualia sunt aluus, urina, sudor, pituita, & si qua sunt alia quæ excerni consueuerunt. Vox a fictilibus trãslata, in quibus Greci στυφὰ dicunt, quæ nos curta, nec rimosa, aut uitio aliquo rara.

AE D

αἰδοῖα, pudenda.

αἰδοιϊκή, quæ pudendis adnascuntur hulcera, apud, Paulum.

αἰδοίου ἄῤῥενος ἔλαφον, genitale masculi ceruI. Vide Dioscor. lib. 2. Paulum lib. 6.

αἰδοῖον, pudendum, testiculus, penis.

αἰδοίπαλμος, morbi pudendorum.

AE G A

αἰγάγριος, Caprea.

AE G I

Aegialitis, harena.

Aegina, periclymenõ apud Dio. li. 4. ca. 16

Aegilops, Anagallis.

AE G O

αἰγοκέρας, ὥσπερ καὶ βουκέρας καὶ τῆλις.

αἰγόκερως. Lege. Aegoceros.

Aegoceros, fenũgræcũ, transumpto nomi-

ne a capitis cornu, etiamsi Theophrastus a bubali cornu Buceron denominauerit.

αἰγόκερος, Capricornus, alias Aegoceros Fœnumgræcum.

Aegonychon, Lithospermon, apud Dioscoridem lib.3.cap.159.

αἰγώνυχ☉, Caprungula herba, Theodoro.

αἰγ[illegible] habens oculos caprinos.

AE G R

Aegritudo, est habitus morbosus totius corporis, uel alicuius partis. Vel est morbus imbecillis, uires imminuẽs. Gal. de Defin.

Aegrotatio, morbus est inueteratus, cum infirmitate & languore.

Aerugo, Scoletiæ generis. Vide apud Dioscoridem lib. 5.cap.83.

Aerugo rasilis, quomodo paretur, uide apud Dioscor. lib.5.cap.82.

Aerugo aurificũ, hoc est, Sãterna, quę a gręcis Chrysochoõ, & Chrysocolla, glutẽ est, & ferrumẽ auri, quod argentosum uocãt.

Aerugo ferri, hoc est, Rubigo, deraditur e humido ferri, clauis ueteribus.

AE G I

αἰγίλοπα, fistula parua, nomẽ a capris sumpsit. αἴξ em̃ caprũ significat: nec aliud αἰγίλοψ Gręcis, quam caprinum oculum: non colore, aut figura, sed uitio & labe hac, quæ huic animali propria & frequens fere est.

αἰγίλωπη, abscessus est oblongus, pusillus, sub ipsum palpebræ torulum, super pilorũ locum, ut ait Celsus.

Aegilops, ab auena dicitur. Est autẽ abscessus inter nares, & angulum maiorem oculorum, per quẽ pituita adsidue stillat: & si negligatur, ad ossa usque dehiscit in fistulã. Differt ab Aegilope id quod Crithõ, hoc est, hordeum, uulgo hordeolum appellãt. Et Galenus inquit: Crithe est abscessus pusillus, oblongusque, sub ipsum palpebrę torulum, hoc est, ut ait Celsus, super pilorum locum. Officit luminibus, et quod uocatur Ancylops, siue Ancyloblepharos, quo uidelicet palpebrę coalescunt inter se, aperirique non potest oculus. Cui nõ admodum dissimilis morbus est, qui Encanthis uocatur, in ipso angulo tuberculum, quod palpebras parũ diduci patitur. Sed & si membrorum articuli sic hærent, ueluti comprehẽsi, Ancyla, et Ancylosis appellatur: idque aut uinctu læsis partibus, aut distentione aliqua neruorum euenire solet.

αἰγίλοψ, alias, & auena. Aegylopis genuinã curationẽ require etiã ex Pau. li..6.c.22.

Aeginos, Cicuta, apud Dioscor. li.4.ca.82.

αἰγύπτιον ἔλαιον, ὅπερ αὐτοὶ καλοῦσι κίκινον. οἱ μὲν τοι παλαιοὶ της κίκι καὶ κίκινον.

αἰγύπτιον ἔλαιον λευκόν, ὅπερ. καὶ κρίνινον τε, καὶ σούσινον ἔλαιον ὀνώμασαι.

αἰγύπτιον μῦρον λευκόν. ὅπ[illegible] καὶ μενδήσιον ὀνώμασαι. Paratur ex lilijs & aromatis, propter quod unguentũ, nõ oleũ inscribitur.

αἰγιθαλόσ, parus, auis.

αἰγιθ☉, & αἰγίοθ☉, auis quę & Aegithus, uel Salus latine appellatur.

AE L

αἴλουρ☉, feles. Volateranus existimat animal id esse domesticum, quod nos Cattum uocamus, muribus inimicum, olimque cicures non fuisse, sed in campestribus tantum habitasse: sicut hodie quoque syluestres quæ dam cernuntur. Aelianus.

αἴλουρ☉ νεαρός, feles recens.

AE M

αἰμιώμηρ☉, id est, similaris pars, sicut ipsum indicat nomen, quæ undique in similes diuiditur. Veluti in oculo uitreus humor, & crystallinus, & tunicarum propria cuiusque substantia. De quibus latius in dissectionũ Commentarijs Galeni, & Methodi lib.3.

AE O

Aeolias, Hemineron.

Aeonion, genus nucũ apud Dio. li.4. c.85.

AE P

αἰπολικὸν θαῦμα, pastorale miraculum, poculũ scilicet, uel fistula, uel aliquid huiusmodi subrusticum, quod pastores magnifaciunt, preciosum uero non adeo. Quale quoddã Theocrit. depingit in Idyllio.α.

αἰιπαθεία, nunquam deficiens affectio, & perpetua corporis ualetudo.

AE Q

Aequalitas pulsuum est, quum pulsus oẽs debitam symmetriam seruant. Inæqualitas pulsuum uero, mutabilitas secundum differentias quæ ipsi cõueniunt. Aliter sic. Inæqualitas pulsuum est, quum ipsę percussiones modo uehementiores, modo imbecilliores sunt. Galen. de Definic.

AE R

ἄρα, uel θύαρος, lolium quod inter segetes nascitur.

AE S

Aes ustum, quomodo debeat præparari,

Vide apud Dioscoridem lib.5.cap.78.
Aes ustum,gebrant ertz.
Aes uiride,Spongryen.
Aes purum,gedeyen kupffer.
Aes cyprium,uel æs ustum,idem.

AE S A

ἀισακὸς,ramus lauri.
Aesalon,accipitrum genus & nomen. Plinius lib.10.cap.8.

AE S C

ἀισχώπτεσ,Sempasiones aues.
Aesculū teperamentū. Require ex Vitru-
Aesculus,lege,Quercus. (uij li.2.ca.11.
Aescharites,panis ab craticula sic dictus, sub finem cœnæ conuiuis apponi solitus, & intingi passo usq; ad ebrietatem. Hic & inuoluebatur,atq; ita ut calebat intortus.
Aesculapius,quē a patre Apolline accepit, auxit. Multa subinde & ipse inuenit,ut inquit Soranus:unde inter primos inuentores Medicinæ numeratur.
Aeschron,Galeni præceptor.

AE S T

Aestuosa dicuntur animalia, quæ calore & æstu infestantur:sicut Alsiosa,quæ frigore uexantur.Columella lib.7.cap.10.

AE T A

Aetates sunt quatuor. Prima quidem Pueritia. Secunda Pubertas. Tertia, quæ media ætas appellatur. Quarta Senecta. Pueri autem constitutione ipsa calidi, & humidi, Verno tempore assimilantur. Puberes item calidi sunt, atq; humidi, minus tamen quam pueri. Mediæ uero ætatis uiri,calidi,& sicci. Senes frigidi & sicci sunt. Abundant autem sanguine tum iuuenes, qui in flore sunt ætatis. Qui sunt ætatis mediæ, flauæ bilis pleni sunt. Senes pituita abundāt. Qm̄ naturalis calor multus in iuuento.copiosius i medijs, paucis. in senib.
Aetas consistens uocatur, quę media est inter adolescentiam,& senectutem.
Aethales, ab æternitate sic dicta Semperuiua,apud Diosco.lib.4.cap.91.
Aethali,præter thuris fuliginē, etiā diuinū illū laticē, uń philosophicū pharmacū,siue lapis ille consistit Alchymistis,significat.
ἀιθυια,auis.Gaza,mergū interpretatur.Le-
ἀιθυιασ ηπαρ,hepar mergi. (ge Mergū.
ἀιθιοπικη ἐλαία,id est, Aethiopica olea.
Aethiopis herba quæ sit,uide apud Diosc. lib.4.cap.106.Plin.li.27.ca.3.li.26.cap.4.

ἀιθοπα οἶνον,Homerus appellat quasi fumi calidum,i.natura ignitū,quod semina quę dam caloris in se habet: estq; natura ignitum, non ut alij propter colorem. autore Gellio lib.17.cap.8.
ἀιθοψ,uini epitheton apud Homerum.

A E

Aecius,quadrisyllabum,ex [illegible] Syriæ fuit,Eunomij præceptor, Cont[illegible]tini magni temporibus. Pauper natus ab initio,aurificinam ob inopiam exercuit. Paulo post ob nobilis præceptoris commoditatem,qui nuper e Tyro aduenerat,sese literis,et eloquentiæ studijs tradidit. Cūq; Christianus esset, & a Leontio Præsule Antiocheno,Diaconatus ordini adscitus foret,Eunomiorum,Arrianorumq; sectę sese addixit.Quapropter ἄθεῶ uocatus,et ex Antiochia pulsus est. Eius uitam Eunapius Grecus autor prosequitur.Scripsit complura,ex quibus medicina tantū eius ad nos peruenit,quę cernitur in Bibliotheca Vaticana. Meminit & Volateranus in Anthropologię lib.13.
Aer,omnium rerum & morborum caussa. Hippoc. libro de flatibus. Vide, Spiritus.
Aer salubris,unde deprehēdatur, atq; de eius iuuamētis, uide doctiss. quędā apud Vitruuiū li.1.ca.4. & 6. Preterea apud Hip. lib.de flatib. Item li.de aere,aquis,& locis.
Aerium mel. Vide Plinium libro undecimo,cap.12. Vergilium Georg.li.4. uersu. Hactenus aerei mellis cœlestia dona.
Aericęū,syluestre mel, minimeq; probatū.
ἀερομέλι,id est, aerium mel. Quidam putāt esse Manna. Alij melligine, id est, mellis tumorem,quem apes legētes, in al[illegible]arijs suis coaceruant.Lege Coroll.Barb.37.
Aeritis,Anagallis.
Aetites lapis,grece ἀετίτησ. Dio.li.5.c.152.
ἀετιδεύσ,pullus aquilę.
ἀετὸς,Aquila. Sūt eorū 6.genera: μελαιναίετοσ, μορφνὸσ, περκνὸσ. Vide Plin.li.10.c.3.

A F F

Affectus. Lege, Passio, & διάτεσισ.
Affectus acutus est, qui iam ad maturitatē uenit,& concoctionem & solutionem ad [illegible]tum affert.
Affectum esse aiunt sectatores Herophili, id quod facile solui,mouerique potest,eiusq; caussam in humidis esse.
Affectus,uel affectiones, qualescūq; recel-

sus, in statum non naturalem: ab afficiendo dictę. Gale. lib. de cura per sang. miss. Affricus, nomē est uenti, qui grece uocatur λίψ, aduersus Aquilonē flat. De quo Pli. Gell. Seneca, cæteri. De quo ait & Poeta: Creberq; procellis Affricus. Colu. li. 11. c. 2.

A G A

ἀγάλλοχον, lignū est, ut inquit Dioscor. lib. 1. quod ex India atq; Arabia deportatur, Thuis ligno simile, maculatū, odoratū, gustu adstringēs cū quadā amaritudine: cute uestitur aliquatulum uersicolore. Aetius, & Græci recentiores fere oēs, Xyloaloen uocant, ni fallor, ab similitudine Aloes coloris. Sed cum neq; de ligno Aloes certū hodie aliquid afferant, & quæ de illo affirmant, tam sunt uero non similia: præterea, cum lignum ipsum nō coram uiderimus, neq; loca eius contemplati simus, nos rem nūc in incerto dimittamus. Gale. certe uidetur ignorasse: cū nullibi eius aperte meminerit. Et alij tradunt, sub terra cōdi solitū, alioqui nihil suaue olere. Herm. Barb. in Coroll. tradit, ab Arabibus semē Agallochi Haormiam uocari, esseq; similitudine piperis minuti, colore subrubens: unde & quibusdam etiā Piperella dicta sit. Subinde & Aetius in Thymiamate myrepsico, idem esse, quod & Tarum putat. De quo Plinij uerba hęc sunt lib. 12. cap. 20. Ex confinio Casię, Cinnamiq;, & Cancamū, & Tarum inuehitur, sed per Nabatheos, Troglodytasq; confines, qui considere ex Nabatheis. Verum cum Plinius Tari figuram nobis non depingit, nos interim Aetium suę opinioni relinquimus. Paul. Aegin. ad uerbū fere Diosc. transcripsit.

ἀγάλακτα, pascua, quæ lacti efficiendo, & parturiendo in animalibus sunt inepta, id est, loca non frugi pascua alentia pro animalibus lac remittentibus.

ἀγαλάσσος, incontinens, intemperans.

ἀγανον, quod conceptionem uetat, & semē disijcit.

Agaricum, radix laserpitio similis, sed facie summa solutior, & fungosa tota, innascitur arboribus. Dioscor. lib. 3. cap. 1. Plinius lib. 25. cap. 9. Vide Suidam.

Agathides, Maiorona, apud Dio. li. 3. c. 35.

ἀγαθίδιον, Lege Rhapsodiam Maioronę.

ἀγαθοῦ δαίμονος, poculum quod post men sam efferebatur puri uini, apud Athenien.

A G E

ἀγέλαστος dictus est Crassus, quia risit nunquam. Solinus cap. 4.

Ageomeros, Cicuta, apud Diosc. li. 4. c. 82.

Agere dicitur, quod ex seipso motū obtiet.

Ageratori, corrupte apud Columell. cuius in locū substituo, laserato. ut sit sensus: medicamento ex lasere, & laserpitio: de quo affatim suo loco dictū est. Vel potius corrige, cerato: quod & magis quadrat, & tali medicinæ est accommodatius. Nam cera tum liquidum ait immittendum esse intra locos capræ genitales. A cera ceratū dictū, quod uulgo cerotū nūcupat Plinius. Non fecit, inquit, cerota, malagmata, emplastra, collyria, antidota parens illa, ac diuina rerum artifex officinarum: imo uerius auari ciæ commenta sunt. Colum. lib. 7. cap. 7.

ἀγεώργητοι τόποι, inculta loca, & deserta.

A G I

ἀγία, ἁγία.

Agigarton, uuę genus, sine granis, arte sic plantatum.

ἀγελαία, bos qui inter gregem agit. Plinius in agro pastum & armentarium uocauit.

Agitatorium, Sic Theodorus conuertit. Elaterium, apud Dioscor. lib. 4. cap. 156.

A G L

ἀγλαόκαρπος, mali arboris epithetū apud Homerum: quod si interpreteris, sonat splendidum fructum ferens.

ἀγλαφία, firmitas, & robur, quod cōtrahitur ex bonis edulijs. Vocabulum ortū ab ijs, qui corpori alēdo, et sagināndo incūbūt.

ἀγλαθὲς, nuclei allij.

ἀγλίδιον, allium ipsum, Dorice.

ἀγλίδια, spicarum diuisiones in ipso allio.

ἀγλίης, μὲν τοῖς ὀφθαλμοῖς ὑπόλευκος οὐλή.

ἀγλιθες, alliorū capita, lingua, f. Doriensiū.

ἀγλωττος, elinguis, mutus.

A G N

Agnacopos, Anagyris herba apud Diosc. lib. 3. cap. 167.

Agnina lingua, plantago.

ἀγνίτης, purus. Cognomen Aesculapij, apud Spartanos: quod eius simulachrū ex agno, quæ planta est, esset excisum, configuratumq;. Celius lib. 10. cap. 5.

ἀγνώμονες, equi, quorū præ senectute numerari dentes nequeunt.

ἄγνος, planta, genus arboris, qua uię oēs ornabantur Athenis in festo Palladis.

Agnos, Lege Rhamnon. Est autem uitex, uel agnus castus. Sunt qui ἄγνον legunt, non alia ratione, quam quod semen genita le diminuit.

AGO

ἀγονία, sterilitas, et liberos gignandi impotentia.

ἄγονος, minime prolificus.

Agonos, rubus, apud Diosc. lib. 4. ca. 147.

ἄγονος, Vide, ἄγνος.

ἀγοςτός, cauitas manus.

AGRA

ἄγρα, mordacissimi serpētis genus. Quo nomine uulgo Demosthenem uocabāt, scurrilem quandā mordacitatē in eo notantes.

ἀγρακαθος, uua.

ἀγριέλαιος, oleaster.

ἀγράμματα ζῶα, animalia, quorum uox nullis exprimi literis ualet.

AGRE

Agrestis nardus, quandoque intelligitur pro Phu.

AGRIA

Agria, Helxine apud Diosco. lib. 4. cap. 42.

Agriacātha, spina syluestris. Dio. li. 3. ca. 19.

Agriacanthos, Acanthæ species altera, de quo Diosco. uide lib. 3. ca. 18. Plin. 22. ca. 22. & inibi Barbari Corollarium.

ἀγριάμπελος, labrusca.

AGRIC

ἀγριοκάρδαμον, id est, syluestre nasturtium. Sic Democrates uocauit inter alia Hiberida, & Lepidion. Vide Barbarū in Coroll. Hiberidis, in Diosco. lib. 1.

ἀγριέλαια, id est, syluestris olea. Lege Dio. lib. 1. Plin. li. 17. ca. 12. lib. 12. ca. 17. li. 13. ca. 1.

ἄγριοι λειχῆνες, in summa cute impetigines, minores.

Agrimonia, Lege, Argemone, & cōsule de ea nostrum Herbarium.

Agriophyllon, peucedanum, apud Diosc. lib. 3. cap. 90.

Agrioselinon, idem quod Hipposelinon, apud Diosco. lib. 3. cap. 76.

Agrippæ appellati sunt, quorū in nascendo non caput, sed pedes primi exierunt: qui partus difficillimus, egerrimusque habetur, uocabulo, ac ægritudine, & pedibus. Gellius autor lib. 16. cap. 16.

Agrippina, uigilia.

ἀγρίππου, ἡ ἀγρία ἐλαία, καὶ παροιμία, ἀκαρπότερος ἀγρίππου. Suidas.

AG

Agrippum, Suidas syluestrem oleam apud Laconas ait significare

AGRO

Agron, Medicus Atheniensis, non paucis in peste opem tulit, cū iuberet prope ignē haberi ægrotos, ut inquit Plutarch.

ἀγρωστις, εως, herba quæ in hederæ morem serpit.

Agrostis, gramen, apud Diosc. lib. 4. ca. 33.

Agrostis, uitis alba, apud Dio. li. 4. ca. 194.

AH

Ahertæ, uocantur duæ uenæ, quæ ab umbilico & matrice per pectinem transeunt infra renes: de quibus anatomiam Carpi uide, cap. de cura uentris interioris.

AI

Aichryson, Semperuiuum, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 91.

Aiuga, Græcorū Chamepitys, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 176.

Aizoon syluestre, portulaca syluestris.

Aizoum paruum, apud Diosc. lib. 4. ca. 92.

ALA

Alabastrites, uocatur Onyx, in Alabastro Aegypti circa Thebas nascitur. Vide Dioscō. lib. 5. cap. 144.

Alabastrum, Lege in dictione Stimmi.

Alabandus, & Alabandicus, quid sit, uide in dictione Stimmi.

Alani canes, molossis canibus hodie non inferiores.

ἀλάπαθος, herba purgatoria.

Alauda, Lege Galeritam.

ALB

Albamentum oculi, oculi ipsius albor.

Albatenius, Galeni libros primus in Arabum conuertit idioma, teste Ioanne Serapione: & in Aristo. Cōmentarios scripsit.

Albertum magnum, & nomine, & eruditione Medicum fuisse non dubito, naturarumque arcana, uires perspectas habuisse, ut neminem ex ueteribus. Quare & hunc Catalogo nostro non inepte adsciuimus. Vita eius aliunde notior, quam ut a nobis paucis hic comprehendi queat.

Albæ, uel Albulæ aquæ, frigidæ uirtutis balneæ, solutione laborātibus, uel fluore quorumlibet officiorum accommodæ. Autor Aurelianus siccentis lib. 2. Citatur subinde in Therapeutica Galen. albulæ aquæ.

Albinus, Gnaphalium, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 131.

Albunus, Asphodelus, hastula regia, idē, autore Dioscoride. Plinius Asphodeli radicem uocauit.

Alburna, arborum adipes. Habent enim et plantæ suos adipes, teste Theophrasto.

Albugo, & Cicatrix differunt: φ a maiore exulceratione, maior, & crassior superuenit cicatrix: quodq; in Iride (sic enim circa pupi[illegible] orbe dicūt) albugo fit. Cicatrix mod[illegible] cōtrario, uidelicet, quoties in nigra oculi parte, ex profunda ulceratione tunicułę crassitudo superuenit, et ex nigro, candido colore albescit.

Albus Color est purissimus, quocirca ad animum translatus, pro syncero capitur. Is nullibi quam in niue clarior est; quam tam en atram esse Anaxagoras affirmabat. Sumitur pro pallido: unde timor albus legitur; &, metu exalbuit. Quamobrē Romanæ mulieres quondam funera sequebātur in ueste alba, tanquam mortui quem efferebant, colorē referrent. Aut. Tile. de colorib. lib. cap. 4. Elucet Candidus, atq; oculos delectat. At candens non hoc tantum est, sed pro ignito accipitur. Itaq; Veneris humeros recte dixeris Candidos, uel Candentes. Ferrū quod a marito tunditur, nō candidū est, sed candens. Eiusdem generis est Canus; qui & si ad alia transfertur, proprie tñ est capilli, & barbę senilis. Nascitur equus nonnunq; canus, atq; albineus; non idē qui et candidus, aut albus, sed huius nō expers. Est & color albi nigriq; particeps, a Gręcis *inde* Leucophœos, uoce iā a nostris usurpata, uocatus. Genus est id coloris natiui, non em̄ *inficitur, sed ouis ipsa* sic natura quasi pingitur. Hinc sibi secta Monach[illegible] sumpsit, qui pro cingulo reste se uinciūt nodosa, ac ligneis calciamētis utūtur.

A L C

Alcanna, Zuuilgenholtz.

Alce, iumento fere similis bestia in Asia, & Aphrica, ni proceritas crurium et ceruicis distinguat. Plin. lib. 8. cap. 15.

Alcea, siluestriū maluarū generi assignatur apud Dio. li. 3. ca. 165. Pli. li. 19. c. 5. li. 20. c. 15.

Alces, figura et pellibus similes capris, uerū aliquantulum maiores, crura sine nodis & articulis. Habet illos & Germania, ut in[illegible] quit in Commentarijs Cæsar lib. 6.

Alchohol est puluis subtilissimus, solus, nō mixtus cum liquore aliquo. Et nota, φ ex sief fit Alchohol, & econtra: & ex istis ambobus potest fieri collyriū, sed nō econtra.

Alcibiacum, ab Alcibio inuentore. Vide Dioscoridem de Echio.

Alcibiacū, Echion, apud Diosc. li. 4. ca. 30.

Alcibiadion, Anchusa, apud Dio. li. 4. c. 26.

Alcibiadion quoq; Echion, apud eundem Dioscoridem lib. 4. cap. 30.

Alcibias, Stichas, apud Diosco. lib. 3. ca. 29.

Alcibium, in controuersiā uenit apud neotericos, quā uide in Herbarij nostri tomo 2. & Leonicenum lib. de erroribus Medi.

Alcionij quinq; genera, require apud Dioscoridem lib. 5. cap. 127.

ἀλκυόνιον, spuma quæ cōcrescit in mari, qua faciei nitor cōmendatur. Ex hac nidum dicuntur congerere Alcyones aues.

Alcyone, & Alcyon, & Alcedo, pro una aue reperiuntur apud autores.

Alcyonij dies, & Alcyonia sacra, dies 14. quibus Alcyones pariunt oua, sereni, & naucleris auspicatissimi.

Alcyones paritură, nidū modo conchæ spinis incredibili duricia subtexūt; deinde ad mare deferētes, undis imponūt, atq; illo se cōstipātes dū uehūtur fœtificāt. Aelianus.

A L E

Alecem, fœminino genere ueteres appellabant minutum, uilemq; pisciculum: ut est apud Cato. & Plaut. Columella riualē nominat aleculā, inter pisciculos, et incremēti parui fluuiorū animalia. Vide Męnas.

Aleculæ, Lege Męnas.

ἀλέκτωρ, Lege, Gallos gallinaceos.

ἀλεκτορίδιος ἐγκέφαλος, cerebrum gallinę.

ἀλεκτοριάς, gemma quæ in gallinaceorum uentriculis inuenitur, crystalli specie, ma(gnitudine fabę.

ἀλεκτορίς, gallina.

ἀλεκτρόναι, καὶ ἀλεκτρύονες, lege gallos gal.

Alę uocātur in hoie, qua parte brach[illegible] humero cōiungitur, ex interiore parte, in quibus nō aliter φ in pectore pubes nascitur, uirosi plęrunq; odoris. Earū similitudine cōcauos geniculos, quales in ha[illegible]undinib. & plęrūq; alijs sunt, Gręci μάσχαλος, Romani Alas dixerunt, Ab Adnatis eo differentes, φ ex alis noua semper germinatio prodit. Adnata uero incerta parte emer(gunt.

ἄλειφα, ἔλαιον, ἢ στέαρ.

Alethena, cotoneorum quoddam genus,

Alęmon, uulgare, promiscuum, ac palestrę dicatum unguentum. Alias, Alima.

ἀλυειν, id est, anxietudinem habere dicunt illos sanos, qui semper præsentibus molestantur, & ab uno negocio atque actione ad aliud transeunt. Eodem modo & ęgros illos anxios esse aiunt, qui accubitū nō perferentes, figuras euariant; quia semper pręsens aggrauat eos. Eius rei caussa require lib.7. Aph.58.

ἀλευρον κρίθινον, farina hordeacea.

Alex, gari ipsius fęx: quod fęcis instar in co[...] no resedit.

Alexander Trallianus, ille idem qui Alexāder iatros uocatus fuit hactenus, autor ut longe optimus, ita omnium ineptissime redditus est, nunc demum candori restitutus suo, per pręceptorem nostrum Albanum Torinum: nec habent, excepto Galeno, & Paulo, hodie scholæ medicorum eo scriptore quicquam elegantius.

Alexādrina, Chamędaphne, uel Vinca peruinca apud Dioscor. lib.4. cap.150.

Alexandrinum emplastrum, uide Celsum lib.5. cap.19.

ἀλεξητήρια, βοηθήματα, καὶ γὰρ τὸ ἀλεξῆσαι βοηθεῖν ἐστί.

ἀλεξητήριον, auxilium, adiutorium, amuletum: qua uoce utitur Plinius, Remedium pręsentaneum aduersus uenena, & fascinationes: quod genus quidam in anulis gestare solent.

ἀλεξικάκον φαρμακόν, id est, malorum discussorium.

Alexander aphrosideus, sub Seuero & Antonio Imperatoribus philosophiam professus, primus omniū Aristotelem, antea uiris doctis laudatum magis quam intellectum, comentarijs enarrauit. E cuius schola tanquā ex equo Troiano uiri doctissimi emanarunt Themistius, Ammonius, Simplicius, Philoponus, et Olympiodorus, omnes Aristotelis commentatores. Habentur & hodie eius problemata, & rei medicæ quędam, quę Aldus quondam excępit.

Alexias Erasistrati discipulus, ingenij acrimonia plurimum ualens, nec infra pręceptorem bonis artibus minus instructus. Nam & reliquas Medicinę partes, quas pręceptor non tenuit, ipse egregie est consecutus, Theophrastus lib.9. cap.17.

ALG

Alga maris, Phycos apud Dioscor. libro.4 cap. centesimo secundo.

Alga, mœrgrasz, herba quę natat in aqua, et supernatat. sic uideo quosdā interpretari.

Algæ, & Fuci genera multa, uide apud Dioscor. lib.4. cap.101. & inibi Coroll. Barb.

Algatilis, hyrundinis genus. Plinius lib.10. capite tricesimotertio.

ALH

Alhandal. id est, Colocynthis.

ALI

ἀλίβαντες, mortuos uocant, quasi nulli humecti in se habentes: utpote tū caloris abitione exhaustos, tum frigore rigentes. Galenus lib.1. Temper.

Alica fit ex zea. ζειὰν graeci spel tam dicūt.

Alicacalon, Nicolaus interpretatur, bonū nuncium. Quare, non uideo. Tam inopes linguę fuerunt inepti illi sophistę, ut ne nomina quidem idonea habuerint, quibus id quod uolebāt rectè exprimerent: interim tū strenue reijciunt linguarū cognitionē.

Alicastrum, ea forma ab alica deriuari putamus, qua a siliqua, siliquastrum.

ἄλιμον, id est, sine fame. Lege, Halimum.

Aliparæ. Vide, Alipenæ.

Alipastos, caro quę pinguedine caret.

Alipenę, uel Aliparę, dicuntur quę ex non pinguibus medicamētis constant. Celsus lib.5. capite.19.

ἀλειφαρ, oleum, unguentum.

Aliptas, cōmuniter mixturas interpretantur. Sic Celsus lib.1. cap.1. Sanus homo, & qui bene ualet, & suę spei est, nullis obligare se legibus debet, ac neque medico, neque alipta egere.

Alipta muscata. Lege, Cōfectio aliptę muscatæ. &c.

ἀλεῖπται, unctores erant qui athletas certaturos ungebant.

ἀλειπτήριον, unctuariū, locus in balneo unctioni idoneus. Vide Iul. Pollucem.

Alisma, est apud Dioscor. lib.3. cap.170.

ALL

Allecula, nomen est pisciculi, quem Riuale uocant: quia in riuis nascitur. Vide Columellam lib.8. cap.15.

Allectores, cōciliatores, cōsolatoresque: qui alliciant, oblectentque captiuos, mitigentque mœstitiam captiuitatis, Colu. lib.8. cap.10.

Allectorius lapis inuenitur in uentrib. gallinaceorum, & efficit fortitudinem. Solinus cap. quarto.

ἀλλοίωτικὴ, uis digestiua.

Allium Græci σκόροδον, alij Sebestum, alij Elaphoscorodon uocant. Quoddam satiuũ atq; hortense habetur: quod in Aegypto singulari ut Porrum capite constat, dulce, in purpureũ uergens, paruũ. Reliqua uero magna et cãdida, ex pluribus coaugmẽtantur nucleis, ἀγλιθας græci uocant. Aliud syluestre, quod Ophioscorodon, id est, anguinum uocant. De Allio multa scriptores: quæ qui nosse uolet, legat Plinium, Dioscor. Columellam, & Palladium.

Allium gallicum, Item Allium maius. Lege Vlpicum.

ALM

ἅλμυρον καὶ ἁλυκόν, uocamus omnẽ salsum humorem, atq; salsugine præditum. Autor Gal. de atra bili.

Almytis, lege, Halimum.

ALO

Aloa, Romane id quod barbari Aloen, apud Dioscor. lib. 3. cap. 24.

ἀλωὰ σημαίνει τέσσαρα ἁμπελόφυτον τόπον, δενδροφόρον τόπον, χλοηφόρον τόπον. Theocriti interpres.

Aloen quidam sic dictã uolunt, quod procul a mari & maritimis locis nascitur, autore Vergilio in Comentario. De Aloe plura moderni scriptores, quę sit, an uera habeatur. Hallucinati sunt circa hanc non modicũ Arabes scriptores, de quibus plura apud Leonicenũ, & Manardum uide. Attigerũt Aloen, Dioscor. lib. 3, cap. 24. Plinius lib. 27. cap. 4.

Aloetis, Mãdragora apud Diosc. li. 4. ca. 79.

Aloidarium, medicina, uel pharmacum ex aloe, ad uentrem soluendum, apud Aetium, & Oribasium.

Alopecis noĩe in medicinis intelliguntur carunculæ musculares, quæ utrinq; lumbos animalium quasi uestiunt: quas Hippoc. ψύας uocauit.

Alopecia, fluor capillorũ. Serenus. Defluit expulsis morbo latitante capillus, Si raro lauitur, seu uis epota ueneni, Seu salaman dra petens, nullisq; obnoxia flãmis, Eximi um tactu deiecit honore. Nõnunquam uariant maculę, paruisq; parumper Orbibus aspersum, ducit noua uulnera tempus. Accidit & barbę, et capiti. Huius species quędam est ὀφίασις, a serpentis similitudine sic dicta: quæ incipit ab superiore craneo, & duorũ digitorum latitudinem nõ excedit, ad aures duobus capitibus, quibusdã etiã ad frõtem, donec duo capita in priore parte cõmittant. ἀλωπεκία in qualibet etate est, ὀφίασις uero in infantibus.

Alopecides, laconici canes, ex uulpibus et canibus progeniti. Pollux.

Aloschorodon, Capparis.

ALPH

ἀλφαίνειν, cutis colorem immutare, inde ἄλφος morbus, sic dictus, quia colorem corris immutet.

ἄλφος, uitiligo, impetigo, id est, macula alba. Quã rectius uocauit Festus uitiliginẽ, quæ proprie alba macula est. Vocatur & λεύκη a medicis: tametsi profundius penetret λεύκη, superficiem immutet tantummodo ἄλφος, macida cuticula.

ἄλφιτον Polenta, uictus.

Alphesiræ confectio, id est, uitis albæ.

Alphesira, lege Alphesiræ, confectio.

ALS

Alsine, auricula muris: sic dicta, quasi uemo ralis, apud Diosc. lib. 2. ca. 203. et lib. 4. ca. 89.

Alsiosi frutices & sata, non hæc sunt quæ frigidis, alsiosisq; locis gaudent, sed cõtra potius, quæ algores ferre nõ possunt, & quæ Græci uocant λυσιγύιε, ut Abrotanum, autore Plinio, Theophrastoq;.

Alsiosa, quę frigore uexatur, Col. li. 7. ca. 10.

ALT

Alteratio, est a qualitate ad qualitatem mutatio.

Altilia, aues, omnis generis, quæ sagina ac cibo educantur.

ALTH

Althæa, maluarum generis, apud Diosco. lib. 3. capite. 164.

ἀλθεύς, έως, Medicus.

ALV

ἀλθηρεῖν, ferreni, quibus cum dentium dolores mitigabantur.

Aluco, ἐλεός grece, nocturna auis, gallinaceo maior.

Alus, Symphytum petræum apud Diosco ridem libro. 4. capite. 10.

ἀλουσία, abstinentia a balneo.

Alua, Sarua, & Scalmatis folia, siue Scamatis, odores suffumigandis odorib. idonea.

Alui deiectio. Vide Celsum lib. 2. cap. 11.

Aluos castrare. Castrantur alui, quãdo faui eximuntur. Colu. lib. 11. cap. 2.

Aluus sicci excrementi receptaculum

Aluus astricta, pro constipata.
Aluminis species, lege apud Dioscoridem lib.5. cap.114.

A L Y

Alymon, Aron, idem.
Alypea, idem quod Alypum, apud Dioscor. lib.4. cap.190.
Alypeas, ea, ae & Alypū, apud Dioscor. lib.4. cap.190, Paulum lib.7.
Alypum, surculosa herba, subrubra, latis ramulis, tenuibus folijs, flore molli, copioso, radice Betę. Est apud Diosc. lib.4. cap.190.
Alysson, Rubeę similis, fruticosa herba. Vide Dioscor. lib.3. cap.104.
ἅλυκόν, Halmyron.

A M A

ἀμαμηλίς. Vide, ἐπιμηλίς.
Amaracini flores. Lege, ἐρίκα.
Amarix. Lege, ἐρίκα.
Amara, siue Gamara, semen ulmi, apud L. Columellam. Sed & aurium quoq; cauernæ Amara uocantur.
ἀμαράκινον ἔλαιον, amaracini confectio.
Amaracos, Parthenium apud Dioscoride lib.3. cap.156.
Amaracus, grece ἀμάρακος, Maiorana Romane. Dioscor. lib.3. cap.45.
ἀμαράκινον μύρον, amaracinum unguentū.
Amarantus, idem quod Amaracus, lingua Siculorum, ut inquit Barbarus.
Amarantum item, Barbarus interpretatur Samsuchum. Quanq; alia sit Amarāthus. De quo uide dict. Maiorana controuer.
Amaranthos, Chrysocome, apud Dioscor. lib.4. cap.58.
Amaranthus, flos, ab inmortalitate nomen trahēs. Vnde, inmortalesq; amaranthi. nū quam enim marcescit: fitq; a priuatiua particula, & uerbo, μαραίνω, sicco.
Amethystion, legendum, Amethyston apud Colu. lib.3. ca.2. Nā ingratiora cū a nostris ita nominetur, quia temulentia sola nō facit, merito a Græcis appellatur Amethystos, hoc est, sine ebrietate. Plinius, Elegan ter inquit, nostri iustius hanc uitam sobria appellassent, quam inerticulam dicunt.
ἀμάθυσα, prohibens ebrietatem.
ἀμάυρωσις, perfectum fere uisus impedimē tum, citra tamen oculi affectionem manifestam, caussa quoq; incerta.
Amaurosis, obturatio nerui uisiui, incolumi pupilla, citra dolorem aliquem.
Amaurosis, cicuta, apud Diosc. lib.4. cap.81.
Amaxitis, Agrestis apud Diosco. libro, 4. capite, tricesimotertio.

A M B

Ambasis, Hippuris, Dioscor lib.4. cap.49.
Ambidextrum Euripedes nominat ferrū, utrinq; incidens. Circumdextrum aūt Homerus Asteropœum, ambobus simul manibus utentem, acsi, utrinq; dextrum dixisset. Eodem modo Ambilæuū Aris. ophanes ἐν τῷ γυνή τις, utrinq; sinistrū. Hipponax Ambidextrum dixit, in hoc uersu iambico. Ambidexter enim sum, & non aberrans.
Ambilæuus. Vide, Ambidextrum.
ἀμβλυώπια, uisus hebetudo, ex latenti pro ueniens caussatione incerta.
ἀμβλυωπόν, quod acie oculorū obtundit.
Ambra, Ampar, Ambar. Lege, Electrum.
Ambrosia, tenuis frutex, ramosus: triū fere palmorum, folijs rutæ, circa imum caulem exiguus. De qua uide Dioscor. lib.3. cap.127. Plin. lib.27. cap.4. & .25. cap.13.
Ambrosia, Lilium, atq; sic interpretatur Nicander in Theriacis.
Ambrosia, Semperuiuum apud Dioscoridem lib.4. cap.91.
Ambusta, græce, πυρίκαυστα, Dicuntur & adustiones, & adusta Celso.
Ambustio, uocatur affectus eorū, qui in apricis diu morantur nudi, totaq; illis inter dum cutis calidior redditur. Galenus lib. de caussis morborum.
Ambuxus, Clematis apud Dioscoride lib. 4. capite.193.
ἀμβλωθρίδιον, pharmacum quod abortum facit.

A M E

Amellum. De eo & Vergilius & Columella testantur, φ frutices fert apibus gratissimos, aspero gustu: cuius radicis succus ægroto examini, cum amineo uino dari præcipitur. Dicitur uero Amellū, φ pastores eā iuxta curua circa legant prope flumina Mellæ. Is Galliæ amnis est. Quemadmodum a Lemano lacu, Alemani, ut Seruius ait.
Amentum dulce, Sparkalck, Gyps.
Ameram apud Columellam legimus: quæ dictio semē ulmi significat. Plinius tamen Gamariam uocat.
Amerimnos, Aizoū maius apud Dioscor. lib.4. cap.91, a sollicitudinis depulsu dictū.

Amerina salix. Lege. Embrion duplex.

Amerinæ, ab Amerino oppido, ubi pluri- ma erat salix Amerina, quam nunc uul- gus uocat, Agnum castum.

Amerinas scopas legimus, spartis similes, folio tamen minore, sed lenticula uirgula- rum maiore: quas sunt qui Genistellam am[...] u[...]t hoc tempore.

Ame[...]odus, a uia & ratione docendi, di- scendiq́ abhorrens, quasi auius.

Ametria, a iusto modo in morbis ipsis de- clinatio.

Amethystinus color, ab Amethysto, ex quo Tyriamethystus in usu fuit olim.

ἀμέθυσα, remedia quæ aduersus ebrietatem præbentur.

A M I

Amiam piscem uocãt, cuius incrementũ sin gulis diebus intelligitur. Plin. lib. 9. ca. 15.

ἀμιωτομίαινος, id est, uitex, uel agnus castus

Amilla flos, apud Græcos authores quosdã gallico uocabulo, herba ea quæ uocatur Anthemis. i. Chamæmilon: ut forte Amil la uel idẽ, uel similis Amello sit. Nihil asse ueramus tamen, sed in medium doctis dis- cutiendum proponimus. Lege. Amellum.

Aminee. Nomen est uuarum generosarũ. Quas Grammatici tradunt amineas dici, quasi sine minio, id est, rubore, tanq̃ albũ sit id uinum. Macrobius uero censet ab A minea regione noĩari. Fuerunt eñ Ami- nei populi, ubi nunc Falernũ est. Pronun- cianda aũt dictio hæc est penultima corre- pta: quod satis liquet ex illo Ausonij uersi- culo, Solus qui Chium miscet & amineũ, Illo itẽ Vergiliano ex secundo Georgicõ, Sunt & Amineæ uites, ita legendum est, ne [.]rsus claudicet. Sunt etiam Amineæ uites, ut prima syllaba producatur, penul. corripiatur. uide Colum. lib. 3. cap. 2.

Amineum genus uitis, a regione Amenea.

Amiantus lapis in Cypro nascitur, scisso a- luminis similis. Dioscor. lib. 5. cap. 147.

A M M

Ammi, latini Ammiũ Alexandrinũ. Semẽ exile, multo minus cumyno, candidius & exilius cumyno. Peregrina Græciæ.

Ammodites magnitudine quidem cubita- lis est, maior eñ non pingitur, neq; scribi- tur, colore uero arenosus, per corpus aute maculis nigris insignitur. Caudam habet præduram, superne discussam. A quibusdã uero Cenchrias, id est, miliaris, ob caudæ adinstar milij duriciẽ, appellatus est. Latio res maxillas q̃ uipera habet: cumq; in mul tis alijs ei similis sit, colore magis discerni potest. Vipera eñ subflaua est. Hęc Aeci- us sermone. 13. capite. 25.

Ammones, ex Dioscor. Coronopus.

Ammoniacũ herba est, ex qua ammoniacũ fit suffimẽ, quod Tymiama uocãt. Dios. li. 3. cap. 96. Plin. lib. 12. cap. 23. lib. 24. ca. 6.

Ammoniacũ dicitur, q̃m stillat in harenis.

A M N

ἀμνία, interior pars uuluæ apud Euripedẽ.

ἄμνου (sic enim legendũ est apud Dioscor. in lini descriptione, pro ἄννου) idem quod ἐπίδεσμος. i. uinculum & laqueus, uetus Lini nomen. Siquidem ἄμμα græcis uin- culum significat.

A M O

ἀμολγοῦς πέλλας καλοῦσι. ut inquit Theoc. interpres, παρὰ τὸ πίνειν τοῖς ἐν αὐτοῖς, ὅ ἐστι γαλακτοδόχον ἀγγεῖον.

Amomis, fertur similis esse Amomo, adeo, q cum ea Amomum uerum adulteretur, minus uenosior herba amomo, duriorq;, & odorata minus.

Amomi uua in usu est, Indica uite, labrusca, uel frutice uenoso, palmi altitudine: carpi- turq; cum radice manipulatim, leniter cõ- ponitur, protinus fragilis. Pli. lib. 12. ca. 13.

Amomum exiguo fruticet, ex ligno se con- uoluens, ut inquit Dioscor. in uuæ modũ, flore ceu candidę uiolæ paruo, folijs uitis albæ similibus. Laudatur q̃ maxime Ar- meniacũ, fuluo auri colore, ligno subrufo, ualde odorato. Pingit hoc & Plin. lib. 12. cap. 13. & Theoph. lib. 9. cap. 7. Seruatur in officinis hodie semen eodẽ quoq; noĩe.

Amomum uerum, id est, botruosum, & ue- luti uua, nescio si hoc seculo habeatur in no stris officinis.

Amomũ ubi crescit, & quid sit, uide apud Theo. libro. 9 [.]aptte. 7.

Ammoniaci lachryma stillat in harenis suis Aethiopiæ subiecta Africa, & inde nomẽ ei ab A[.]monis oraculo: iuxta quod gigni tur arbor resinę modo, aut gumĩ. Plin. lib. 12. cap. 23.

Ammorgine, Helxine a- pud Dioscor. lib. 4. cap. 42.

ἀμιώργη, id est, amurca, oliuę expressę recre mentũ. Item genus herbæ purpureæ qua uestes tinguntur, Amorgine gręcis appel latæ. Sed & tenuissima pars harũdineę pa niculæ dicitur Amorgis; autore Phocione

grãmatico. Scripsit Amurcę laudes Cato, ut inquit Plin. lib. 15. cap. 8. Dioscor. lib. 1.

A M P

ἀμπελίδες, id est, συκαλίδες, modo etiam Ampeliones uocat Iulius Pollux.

Ampeliones. Lege ἀμπελίδες.

Ampelocarpus, Lappa, uel Aparine, apud Dioscor. lib. 3. cap. 103.

Ampeloprasum, sic dictum est, quod in uineis folio Porri nascitur, ructu graui: nec aliud latinum nomen habet.

Ampelos, Chironia, id est, uitis nigra, apud Dioscor. libro. 4. capite. 195.

Ampelos agria, uitis agrestis apud Dioscoridem libro. 4. capite. 193.

ἀμπελολευκή, alba uitis: sic dicta uel a qualitate coloris: uel quod eius radix contrita, & corpori infricata, teneriorem & candidiorem reddat cutem.

ἄμπελος ἀγρία, Labrusca, & herba eodem nomine diuersa a labrusca.

Ampelos melana, uitis nigra apud Dioscoridem libro. 4. capite. 195.

Ampelitis terra, iuxta Seleuciam Syriæ nascitur. Vide Dioscor. lib. 5. cap. 172.

Amphibia, quę cõmunem & ambiguam in utroq; elemento, terra scilicet, & aquis uitam degunt. cuiusmodi sunt castores, & id genus quædam alia.

ἀμφίβιον dicitur, quod est duplicis uitæ, quod partim in aquis, partim in terra uiuit. ut fibri fere.

Amphibion, Aloe, apud Dios. lib. 3. ca. 24.

Amphicaustis. Hordeum montanum.

Amphidoxon, est cuius contrariũ frequenter contingere solet.

Amphimerina febris, febris quotidiana.

ἀμφιμάσχαλος, uide, Axillæ.

Anaphystos, Veratrum album apud Dioscoridem libro. 4. cap. 151.

Amphisbæna, gemino capite serpens, hoc est, & ad caput, & ad caudam: tanquã parũ esset uno ore fundi uenenum. Plin. lib. 8. cap. 23. Biceps Aelianus uocat rostrum; altero in cauda corpore, alterutroq; semper cum lubet progredi, uel regredi, nunc pro cauda, nunc pro capite utitur.

ἀμφαρίστερος, ambidexter.

ἀμφὴς, flos uini.

ἀμφιγυήεις, claudus utroq; pede, epitheton Vulcani.

Amphitheatrica charta, ab confecturę loco sic dicta. Vide Plin. libro. 13. capite. 12.

Ampullata, Artemisia.

ἀμπελόφυτος τόπος, locus uineis cõsitus, ab Homero ἀμπελόεσσον

A M R

Amrion. Lege. Embrion duplex. &c.

A M V

Amuletum idem quod græcis ἀλεξιτήριον. Lege. ἀλεξητήριον.

Amurca. Lege. ἀμόργη.

A M Y

ἀμυγδαλῆ nota arbor. Descriptionem, & uaria eius iuuamenta lege apud Dioscor. lib. 1. Plin. lib. 16. cap. 26. Serap. cap. 82. Gal. 6. Simplicium.

Amygdaloides. Tithymalus apud Dioscoridem libro. 4. capite. 168.

Amylus panis, ex amyla farina factus.

ἄμυλον græci uocãt Amylum, ex eo quod sine mola fiat, atq; corrupte hodie officinæ uocant Amydon. Est & Placentæ genus Amylon.

Amymita, thuris species & cognomẽ, alioqui candidum: quod dum molitur, mastichis more digitis cedit.

Amyron, Atractylis apud Dio. li. 3. ca. 106.

ἀμυχαί, hulcuscula & tubercula liuentia.

Amythaon, Medicus. Citat eius epithema quoddam Aetius sermo. 8. cap. 57.

☞ A N A B

ἀνάβασις, morborũ ascensus: idẽ quod morbi ipsius augmentum, autor Galenus lib. de temporibus morborum.

ἀναβροχισμὸς, illaqueatio. ea quomodo tentanda sit in uitijs oculorum, docet Paulus libro. 6. capite. 13.

A N A C

Anacacabea. Lege. Lotos.

ἀνακλάσεις. Vide. λιγίσματα.

ἀνακαθαρτικά, perpurgatiua.

Anacollia uocantur, quorum lachryma incommodantes pilos corrigit. Aetius.

Anactorion, Xiphion herbæ apud Dioscoridem libro. 4. capite. 23.

Anactorios, Artemisia apud Dioscoridem libro. 3. capite. 125.

ἀνάκοιλα, palpebræ superiores.

ἀνακαθαρτικὰ ἑλκῶν, purgatiua ulcerum.

ἀνακολλήματα, adglutinatiua, & siccandi uim habentia medicamenta.

A N A D

Anadentrides, uites uocantur arbustiuę.

ἀνάδοσις, concocti cibi distractio, quæ a natiuo calore in totum corpus, eiusq; partes, cum propria mutatione & cōfectione fit.

ἀνάδοσις, digestio: fitq; cum nulla, neq; plenitas, neq; ulla etiā cruditas, tam retrimentorum quam humorū, siue in uentriculo, siue in intestinis accumulatur. Paulus libro. 1. cap. 5. Gal. lib. de Symptomatū caussa.

ἀνάδρομη τῆς ὑστέρης, uuluæ strangulationis, uel cōuersionis principium & caussa.

Anadendromalache, Althea apud Dioscoridem libro. 3. capite. 164.

ἀναδενδράδες, arbusta.

A N A G

Anagallis. In Anagallide plurimum erratur: de quo uide Corollarium Barbari in capitulo Dioscor. de Anagallide libro. 2. capite. 198.

Anagallis quid sit, & quæ eius genera, uide apud Dioscor. lib. 2. cap. 198. Plin. lib. 26. cap. 7. & in Herbario nostro Germanico.

Anagallis. Lege. Lacertum.

Anagallis, id est, Aegylis.

Anagallis aquatica. Lege. Lauer.

Anagyris herba quid sit, uide apud Dioscoridem libro. 3. cap. 168.

Anagistis, Anagallidis cognomen.

ἀναγωγή, sanguinis reiectio, Celsus lib. 4. tria eius genera facit.

A N A L

ἀναληπτική. Medicinæ pars illa, quam iuniores medici refectricem appellāt, & qua spiritus & uires refocillantur ne concidant. Gal. in Isagog.

ἀναλεία. Lege. ἐπιληψία.

ἀναλίπος, nudis pedibus. Theocritus μὴ ἀναλίπος ἔρχεο βάττε.

ἀναλογισμός, ratio est quę ab euidenti auspicatur, rei obscuræ faciens cognitionem. Gale. cōment. in pronostica Hippoc. lib. 1.

A N A N

Anangelos, Rubus apud Dio. li. 4. ca. 147.

A N A PH

ἀναφαλαντίασις, morbus ubi palpebris decidunt pili.

Anaphalis, Gnaphalium apud Dioscoridē libro. 3. capite. 131.

ἀναφωνήσεις. Vociferationes, inquit Galenus, uocant phonasti, qua pectus ad exercendum præparatur, & ad sanitatem conseruandam.

Anaphorę, uerbum e uerbo scansiones uocantur, siue ut recentioribus placuit, ascensiones signorum ab oriente, circumactu mundi quotidiano factæ. Quia porro non ęquales ubiq; scansiones sunt, sed ex inclinatione coeli uariæ, nunc maiores, nunc minores, mirum non est, si nonagisima illa pars anaphoræ, uitam alio tractu porrigat, alio diminuat.

ἀναφόρισις, uocis raucedo, ut placet Aegin.

ἀναφώνησις, uocis excercitatio.

A N A R

Anarrhinon alia ab Hippoglosso, de qua Dioscor. libro. 4. capite. 134.

Anarrhinon, Hippoglossum ipsum apud Dioscor. libro. 4. capite. 133.

ἄναρθρος male articulatus.

A N A S

Anas quasi conscia infirmitatis, quod neq; terræ, neq; aquæ suos foetus credat, iuxta paludes & rigua parturit, & statim a partu aquas petit. Aelianus.

Anasphoros, filix, apud Dioscoridem libro. 4. capite. 196.

Anasteos. Lege. Papauer.

ἀναστομωτικά, apertiua uenarum & spiraculorum.

ἀναστόμωσις, ubi uenarum ora aperiuntur, atq; ubi non frigidæ, sed econtrario calidę dispositiones procedunt, ueluti cum multis calidis balneis quispiam, simulatq; terram inhabitat calidam, fueritq; tempus anni eiusmodi, similiter & alimenta quoq;, & potiones. Gal. de locis affect. lib. 4.

Anastomosis, sanguinis reiectio ex uenæ ruptura, uel putredine. Lege. Reiectio sanguinis.

A N A T

Anatem, præter cætera Græci etiā anilem morbū esse uoluerunt. De Anatum uarijs generibus, & earū diuersis nominibus, uide Barbari Coroll. lib. 2. de Sanguine: aut si mauis, Iulium Pollucem, ex quibus sua mutuatus est Barbarus.

Anatolicon, Volucriū apud Dio. li. 4. ca. 15.

Anatome, siue membrorū dissectio, est speculatio eorū quę extrinsecus nō uidentur. Sunt aūt eius duæ species. Vna, quæ fit arte, & exercitatione. Altera, quæ per accidens. Quæ uero per exercitationem & operationem, arte quidem fit a dogmaticis assumpta caussa contemplandorum, quæ sunt in uiuis, aut in mortuis, uel totius, uel partium. Quæ uero per accidens, in casu

& fortuna, ut in uuluaratione, læsione ingenti fit. Et hac sola empirici utuntur. Gala. de definit.

Anatomicen uiuentium primi omniũ exercuerunt Hierophylus & Erisistratus, qui sontes ex carcere uiuos incidebãt. De quibus lege Cornelium lib. 1.

Anatomice, [illegible]candi corporis ars.

De Anatomia uide plura in Celso libro. 8. cap. 1. atq; inibi habes fere compendium.

ἀνα[illegible]ροπὴ σομάχου, subuersio stomachi.

ἀνατρολόγητος, ab Vitruuio uocatur artis medicinæ imperitus.

A N A X

Anaxiton, Gnaphaliũ apud Dio. li. 3. ca. 131.

Anaxagoræ discipuli Archelaus physicus, & Euripides poeta. Strabo. lib. 24.

A N C

Ancylas, et Ancylopes, nuncupare solent, articulorũ detentiones, originem ad densitatẽ, obstructionemq;, uel nerualẽ quampiam extensionẽ referẽtes. Pau. li. 4. ca. 55.

ἀγκύλη, pars pedis.

Anceps morbus, qui ad salutẽ, & perniciẽ ex æquo tendit. Dicitur & periculosus (morbus.

Ancetum, syluestris cucumer apud Dioscor. lib. 4. cap. 155.

Anthalion, a Theophrasto malũ Anthali, magnitudine & rotunditate mespili, sine nucleo, sine cortice, folijs Cyperi, haud procul a Nylo. Barbar. in Corol. Anthyllidis.

Anchæus, medici nomen. Citatur ab Plinio lib. 28. cap. 1.

ἀγχίλωψ idem apostema cum αἰγίλωπα, sed quod priusq; diruptum est exhulceratur. Non a capris tunc dictum, sed, ut in definitionibus inquit Galenus, quod prope oculum oriatur. ἄγχι enim Græcis aduerbum est. Miscentur tamen & hodie appellationes hæ.

Anchinum mel, quod ex solis floribus constat, [illegible] uere collectum.

Anchirrinon, Hypoglosson apud Dioscor. (lib. [illegible]. cap. 131.

ἀγχόμενος, πνιγόμενος.

Anchracosis, maligna oculi exulceratio, quæ interdum perambulat. Celsus uocat Carbunculum.

Anchrusa apud Dioscor. lib. 4. cap. 26.

Anchusa, Lycopsis. apud Dios. li. 4. ca. 29.

Anchusa Libyca, apud Diosc. lib. 4. ca. 26.

ἀγχυλοχῆλαι, qui sunt ungulis incuruis.

Ancile, incisio est tendinum circa collum, uel articulos, propter quã impeditur functio. Gale. de Definit.

ἀγκών, locus ubi ossa brachij cõponuntur, latine cubitus, uel cubitum.

ἀγκοπύνια, faui apum.

Ancteras nominant colli portiones quibus maxime præuocationis occasio est. Sunt & Græcis fibulę quibus uulnera glutinantur, Ancteræ.

Ancurisma, uinosi uasis eneruatio, uel spiritalis materiæ ablatio, per diapesin solutæ.

ἀγκυλοβλέφαρος, abscessus quo palpebræ coalescunt, apeririq; oculus non põt. Lege, Aegilops.

ἀγκυλοχείλης uocatur qui labra habet re- (curua.

Ancyloglossi ex ipsa genesi nascuntur, cum membrana opprimitur linguæ inferius.

ἀγκυλόγλοσσον, uitium linguæ, ut inquit Paulus lib. 6. cap. 29. aut congenitum, adstricta lingua infanti, membranulis quibusdam duriusculis & breuioribus: aut agnatum, id est, accidentarium, cum hulcus sub lingua cicatricem duriorem obduxit. Est aũt uinculum neruosum, quod Filum uulgo uocant. Eximitur instrumẽto quod ἀγκυλότομον uocant.

Ancylops. Lege. Aegilops.

ἀγκυλότομον, instrumentũ quo linguæ uitium emendatur, quod ἀγκυλόγλοσσον uocant.

A N D

Andaracon. Lege, ὠδόχρουν.

ἄνδηρα, florum, uel rosarum fastigia, apud Theocrit. Idil. [illegible]. πρὸς ῥόδα τῶν ἄνδηρα παρ' αἵμασι πεφύκει.

ἀνδράχνη, Portulaca.

Andraciden opinor medicum fuisse. sic eñ scripsit ad Alexandrum. Vinum potaturus o Rex, memento te bibere sanguinẽ terræ. Sicuti eñ cicuta homini uenenũ est, sic cicutæ uinum. Quibus præceptis si ille obtemperasset, profecto amicos in temulentia non interemisset. Hæc Plin. lib. 14. cap. 5. & Platina de honesta uoluptate.

ἀνδραποδοκάπηλος, mancipiorũ uenditor & explorator, apud Gal. lib. 1. de usu partium corporis humani.

Andreas Chius herbarũ scriptor: eius meminit Dioscor. lib. 1.

Andreas, medtcus citatur subinde a Plin. libro. 22. cap, 23. Et alias meminit & Diosc. Andreæ cuiusdam herbarij scriptoris.

ἀνδρίον, homunculus.

Andromedæ oſſa Romæ apportata ex oppido Ioppe, oſtendit inter miracula Scaurus, longitudine pedum quadraginta, altitudine coſtarum Indicos elephantos excedente: ſpinæ craſſitudine ſeſquipedali. Plinius lib. 9. cap. 5.

Andromachus Cretenſis, doctus & elegãs medicus, autor nobilis antidoti, quę inſcribitur Theriaca, de quo ſic Galenus libro de Theriaca ad Piſonẽ. Andromachus artem non modo rerum experientia probe calluit, uerumetiã ſermonis elegantia, ratione in ipſa probe exercuit: forſitan patria quoq; nõnihil ad medicinã exquiſite diſcẽdam uirũ opitulante. Cretenſis ſiquidem fuit natione: ac uerisimile eſt, illiuſmodi uirum, ut plerasq; alias herbas, ita etiã unum quodq; medicamentum ſalutare hominibus, ex regione ipſius importaſſe.

Andromachus ſcripſit libros Therapeuticæ, pleraq; etiam compoſuit, quæ eius nomine apud Galenum celebrãtur, in libris, quos inſcripſit, Memiri.

Andronici meminit Galenus in libro qui inſcribitur, Quod corporis temperamentum, animi mores ſequantur.

Androſace, apud Dioſcor. lib. 3. cap. 151.

Androſemon, priuata herba, alia ab ea, cuius in cap. 172. lib. 3. Dioſcor. fit mentio. Vide de hoc cap. 174.

Androſęmon, Hypericum apud Dioſcoridem lib. 3. cap. 172.

Androſęmon, Ruta ſylueſtris, apud Dioſcoridem lib. 3. cap. 51.

A N E

Aneciaton, Anagallis Romana.

Anemone quid reuera ſit, lege apud Dioſcoridem lib. 2. cap. 195. ca. Fremij. & inibi Barbari Corollarium. Item Herbariũ noſtrum Germanicum.

Anemoſphorus, Bunium, apud Dioſcoridem lib. 4. cap. 124.

ἀνεμφατικά, mortifera.

ἀνεσοτακτος, pulſus uocatur a Medicis, qui cum non perſeuerat continuus, interciſus celeritate tranſit in tarditatem, aut ediuerſo. Sonat aũt, ſi interpreteris, inæquiuelox.

ἀναισθησία, uellicantiũ etiam inſenſibilitas.

Anethum, culinis aniſi modo gratũ, de qua Dioſcor. lib. 3. cap. 65.

ἀνεύρισμα, tumor arteriæ præcluſæ, ex ſanguine & ſpiritu cauſſam trahens. Fit autẽ cum uulnerata arteria, pellis non ſuperinducitur, ſed ſerpit iterum materia, ac repit eodem.

ἀναιρετικός, uenenatus, intoxicatus.

A N G

ἀγγειολογία, uenarũ & uaſorũ exemptio, de qua uide Paulum lib. 6. ca. 5.

ἀγγεῖον κυητάριον, uas fœtum conſeruans. Sic a Galeno deſcribitur uulua.

Angina, eſt morbus circa collũ, aut fauces acutus, moleſtuſq;, ut qui ſuffocando laborantem conficit. Vel ſic. Angina eſt phlegmone, quę in exteriorib. colli partib. incidit, adeo, ut hę partes intumeſcãt: interioribus aũt, quę faucibus adiacẽt, dolor ineſt, ſic, ut ſpirandi inſtrumẽta compatiantur, difficulterq; ſpirent. Gale. de Definit. Hippocrates uero lib. Preſagiorũ, Anginę nomine uidetur appellare appellatiões quaſlibet in faucibus ſeſe oſtentantes, quas & ſpirandi cõſequitur difficultas. Quatuor a medicis eius ſpecies diſtinguũtur. Prima, ubi fauces inflammãtur. Fauces intelligo locũ oris internũ, in quo ſimul coeũt gulæ et gutturis partes extremę. Altera, cũ neq; fauces, neq; oris pars ulla, aut quid extimum cernitur inflammatũ, ſuffocationis tñ in gutturę periculum ſeſe promit. Tertia, ubi extrinſecus in fauciũ ambitu oſtentatur inflammatio. Vltima, ubi tũ extima, tum intima gutturis afficiuntur.

Anguillę, octonis uiuunt annis: exanimes, piſciũ ſolę non fluitant. Plin. lib. 9. cap. 21.

Anguineum cucumerẽ, multi eſſe arbitrantur cucumerem ſylueſtrem, qui erraticus uocatur: ex quo fit medicamentum, quod Elaterium appellant, ſucco expreſſo ex ſemine: nec ullum ex medicamentis longiore æuo durat. Annis ducentis ſeruari eſſe autor eſt Theophraſtus. Colum. li. 7. c. 10.

Anguſtus pulſus, Lege, Pulſuũ differẽtiæ.

ἀγχλιτις, τὰ κύγια τοῦ σκοφόδε τῆς κεφα (λῆς.

A N I

Anima ſecundũ Stoicos, eſt corpus ex ſubtiliſſ. partibus conſtans, quę uoluntario ſe motu exercet iuxta ratione geniturę. Vel anima eſt actus primus, & perfectus corporis organici, poteſtate uitam habẽtis, ſecundũ Ariſtot. ſententiã. Gal. de Definit. Animal eſt ſubſtantia animata, ſenſoria, quę impetu ac uoluntate mouetur. Cõſtat

autem calido & sicco, frigido & humido.

Animalia omnia habentia pulmonem, respirant. Aristot. de Animal. lib. 1. cap. 1.

Animalia crustis intecta, nomine carent cōmuni. Aristot. lib. 1. de natura animal. c. 6.

Animalium uarias differentias, uide apud Aristot. de historia Animalium. lib. 1. ca. 1.

Animalium partes. Lege, Similares.

Animi pars princeps, quæ regit, gubernatq;, in profundo cerebri constituta.

Animam Bitinus Asclepiades esse pronunciauit exercitationem quinq; sensuum.

Anicetum, Anethū apud Diosc. li. 3. c. 65.

Aniceton, Smilax, apud Diosc. lib. 4. c. 145.

Anisum, nota herba, de qua Dioscorides lib. 3. cap. 63.

A N O

ἀνώδινα φάρμακα uocantur, id est, indolentia: quoniam dolorem quidem sedant, nō tamen dispositiones penitus sanāt, sed uim sentiendi obtorpescere faciunt. Galenus lib. 2. ad Glauconem.

Anomiomeros, corpus dissimilare.

Anones, aculeatorū generis herba, apud Dioscor. lib. 3. cap. 20.

Anonium, urtica mortua.

Anonymos, quæ & Enonymos, quod itē Hermolao non displicet, non absimile Punicæ arbori, interq; eam & Laurum, folij magnitudine, figura uero & mollicie Punicæ flore candidior est, statim pestem denuncians. *Plinius lib. 13. cap. 22.*

ἀνόρεκτος uocatur, cuius stomachus cibum respuit, atq; continere non ualet.

ἀνορεξία, morbus, cum omnia respuit stomachus, uel inappetentia, amissio appetitus, & auersio a cibo.

ἄνοσος, morbo carens.

ἀνόστεος, Polypus piscis apud Hesiodum.

A N S

Ansatum, festiuiter Plautus appellat hominem, qui brachijs in speciem ansarum deformatis, gloriosus inambulat.

Anseres. Plinius lib. 10. cap. 22.

Anseres σιτευτοί, id est, altiles.

A N T

Antema, malua hortensis, quod nomen Pythagoras illi indidisse fertur.

Antepagmata, ualuarum ornamenta, quæ antibus adpinguntur, id est, affiguntur.

ἀνθηνοειδὴς Gallica, Mespili species, autore Theodoro.

ἀνθηδόν, Mespili species.

Anthemis, cognomentum Argemonis.

Anthemum, Parthenium, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 156.

Anthemis, Anthyllis, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 154.

ἀνθέμις, Chamomilla.

Anthera, cōfectio ex floribus, ni fallo, rosmarini, uel rosarum.

Anthera. De hac uerba sunt Manardi Ferrariensis lib. 4.

ἀνθερεών, locus sub mento qui barba uestitur & efflorescit: sic dictus ab flore barbæ, quod ibi maxime uigeat.

ἀνθέρικος ὁ τῆς ἀσφοδέλου καρπός ἧς τὰ φύλλα ὡς πράσου ἀγρίου, μείζω δὲ καὶ πλατύτερα, ὁ δὲ καυλὸς ἀνθέριξ καλεῖται ὅσον πηχυαῖος ἢ μείζων Autor Theophrastus. Alij aliter. Vide Theocriti commentariū in Edyllio primo.

ἀνθέριον, mentum in quo efflorescit barba. Homero dicitur, περὶ ὃν ἀνθεῖ τὸ γένειον.

Antheroma, tunicula est nernosa, tuberosum humorem habens.

ἀνθέριξ, Lege, ἀνθέρικος.

Anthericos, Anteristos, idem quod Asphodelus, uel Hastula regia.

Anthilia piscis, quare dictus est sacer apud Homerum, require ex Cęlio lib. 7. ca. 12.

Anthus, latine florus, aquatilis auis. Aelia.

Anthia piscis. Plin. lib. 9. cap. 59.

ἀντιβαλλόμενα, id est, æqualem uirtutem habentia, quæ nostræ ætatis medici, quid uocant pro quo.

Anthilion, *Auricula muris*, apud Dioscor. lib. 2. cap. 203.

Anthinum mel, quod ex solis floribus constat in Vere collectum.

Anthinū unguentū, intelligi potest omne quod ex floribus constat, lilio scilicet, rosa, narcisso, uel iride.

Anthirrinon, alia ab Hippoglasso, de qua Dioscor. lib. 4. cap. 134.

Anthinus. Citatur eius uiride Acopon ab Aetio sermone 12. cap. 44.

ἄνθος flos, & florus auis, teste Theodoro.

ἀνθοσμίας, uinum odoriferū, siue odoratū.

Anthracides, Lege, Męnas.

Anthrax, siue uena minij, Queckſilberertz.

ἄνθραξ, carbo.

Anthracinus color, ab antiquis uocatur Ater.

ἀνθρήνιον, fauus apum.
Anthrenæ, crabrones.
ἀνθρωπῆ, uel ἀνθρωπίνη, pellis humana.
Anthropomorphon, mandragora, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 79.
Anthycellion, & Anthyllis, apud Diosco. lib. 3. cap. 154.
Anthyllio, Anthyllis, apud Dio. li. 3. c. 154.
Anthyllis quid sit, uide Dioscor. li. 3. c. 154.

ANTI

Antiades, quæ prominent carnes ab lateribus linguæ, ubi & paristmia. Subiacent rubedine quidem consimiles, uerum auctiores, orbiculatioresq;, quæ dicuntur μῆλα, id est, mala. Sunt & ἀντιάδες tonsillæ, duri tumores, incremento, duricieq; sua, cibi, potusq;, & spiritus iter impedientes. Vocaturq; eodē nomine & morbus, & membru cui accidit, ut inquit Paul. Aegineta.
ἀντιαγχή, Lege, συναγχή.
ἀντιὰς τῶν παρισθμίων, hoc est, tonsillarum durus tumor.
ἀντιάς, ut inquit Paulus, est tonsillarū affectio, cum in tumorem obduruerunt.
Antiades, tonsillæ.
Anticantharos, Lilium syluestre, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 138.
Anticipantes, febriū figuræ uocantur, ubi febris ipsa horas anticipat.
ἀντικνήμιον, id est, cruris uniuersi pars anterior.
ἀντικάρδιον, concauitas pectoris, quę & σφαγὴ, καὶ ὑποχόνδριον.
ἀντίχειρ, id est, pollex.
Anticyricon, Sesamoides, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 153.
Antidota uocantur, non ut falso existimant quidam, malorum omnium remedia, sed quę contra uenena solum priuatim in usu essent; quale laudatissimum quondam Mithridaticum fuit.
Antidotus ex uiperis, id est, Theriaca, Grece ἀντίδοτον.
Antidotus Aromatica, optima apud Aetiū sermone 13. cap. 103.
Antidotus Athanasia, inuentū olim Aegyptiorū, paratur apud Aetiū serm. 13. c. 105.
Antidotus dispoßynos, celebratur in fluxione alui, apud Aetium serm. 9. cap. 37.
Antidotum Hęmagogum, Electuariū ducens sanguinem menstruum, & describitur ab Nicolao.

Antidotus Isotheos, ex Bryonia, Philonis, Martiani, Hadriani, Acheristos.
Antidotus Panchrestus, ab omnimoda utilitate sic appellata, apud Aetium sermone. 8. cap. 65.
Antidotus Pęonia, quę sit, & quomodo cōficiatur, require ex Aetio serm. 13. cap. 102.
Antidotus ex duobus piperis generib. conficitur apud Aetium serm. 13. cap. 104.
Antidotus Zopyrios appellata, presens remedium colicorum, apud Aetium sermone 9. cap. 30.
Antilius Medicus, citatur ab Oribasio li. 2.
Antimaron, Grecum sit, an Hebreum, ingenue fateor me nescire. Nicolaus interpretatur, contra mortem. Lege eius Antidotarium. Nec dubito, quin qui composita illa lepidissima scilicet, ad astra ferunt, ne ipsi quoq; ἔτυμα recte nouerint terminorum suorum.
Antimelon, Mandragora, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 79.
Antimonion, Mandragora, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 79.
Antiochi Medici senectam, & dietam, lege apud Galenum de ualetudine tuenda, lib. quinto. fol. 189.
Antipater, Medicam artem Romę professus est, nō sine laude, etiam Galeno illi calculum adijciente: quem miro modo se dicit a febre liberasse, de locis affectis libro 4. cap. ultimo. Scripsit libros Epistolarū medicinalium ad Gallum, ut inquit Celius Aurelianus.
ἀντιπάθεια, frequens Galeno uocabulū, ad uerbum sonat, contra passionem.
Antipathes, Corallij generis, specie tantum distans, ut inquit Dioscor. lib. 5. cap. 131.
Antipharmacum, id est, Antidotum.
Antispodion, preparatur apud Dioscoridem lib. 5. cap. 75.
Antispasis, secundum Hippocratē, est auersio materię morbi in contrarium.
Antithesion, Xanthion, uel Lappa, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 139.
Antistius, olim Romę celebris Medicus, qui Cęsari iamiā uulnerato adhibitus, nullum uulnus ab aduersarijs inflictū lethale indicauit, pręterquam quod haberet in pectore. Meminit Sueton. in Cęsare Iulio.
ἀντίτραγον, Vide, τράγος.

Antonius Musa, Augusti Cæsaris Medicus, & frater Iubæ Regis, ut adserit Plinius lib. 25. ca. 7. Themisonis imitator, cuius pleraque etiã in sua trãstulit, ut inquit Plin.

Antonius Guanerius, Sanctus Pisaurẽsis, Benedictus Musinus, Apollonaris Cremonẽsis, Ioannes Horologius Paduanus, omnes fere sub Eugenio 4. & Francisco Sphorcia Commentarios, & Practicas, ut uocant, reliquerunt.

Antonio Castori, inquit Plinius, in Herbaria autoritas fuit nostro æuo. Hortum em̃ plantauerat, in quo omnis generis herbas alebat. Centesimum ætatis suæ annũ excedens, nullum corporis malũ expertus est, nec ætate quidem memoria, aut uigore cõcussis. Plin. lib. 25. cap. 2.

Antonius Epicurus scripsit de propriorum affectuum ἐφεδρία, cui simili uolumine respondit Galenus, quẽ nuncupauit, de propriorum animi, eiusque affectuũ agnitione, & remedio.

Miræ experientiæ, & cum hoc fortunatissimus Medicus Antonius Beniuentinus. Huius hodie extat de abditis, ac mirandis morborum, ac sanationum caussis liber.

Antopyrites, panis, idem quod ἀντόπυρος.

Antyllus, insignis Chirurgicus, citatur ab Paulo lib. 6. & frequenter etiã ab Galeno.

A N V

Anubias, Coniza, apud Dioscor. li. 3. c. 135.

Anus. Vide, Porus.

A N X

Anxietudo quid sit, require in dictione ἀλευειν.

Anxios, ægros animaduertimus, qui accubitum non perferentes, figuras euariant, quia semper præsens aggrauat eos.

☞ A P A

Apariana, Xanthion, uel Lappa, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 139.

ἀπάνημα, quod nos abscessum corporis, Græci φίσιν, nos tabem dicimus.

Apagma, est ossis præcisio in superficie apparens, uel ad imum pertingens, descendensue, in partibus ruptioni appositis. Galenus de Definit.

ἁπαλὸν ὠόν, molle ouum.

Apanthropos, Stafisagria, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 158.

ἀποφλεγματίζειν, est retinere aliquid in ore, & cõmanducare, ad caput purgandũ. Inde nomen Apophlegmatismos.

Aparine, Lappa uulgaris, & cognitu, & inuentu facilis, describitur ab Dio. li. 3. c. 103.

Aparine, Arction, apud Diosco. li. 4. c. 108.

ἀπάθεια, perpetua ualetudo.

Apalon uinum, id est, tenerum.

A P E

ἀπήχημα, ubi quasi echo re[illegible] resilit quædam. Ea est, ut inquiunt Græci, a cõtraria ictus parte facta caluæ fractura, seu fissio. De qua Celsus lib. 8. cap. 4. Aegineta lib. 6. Chirurgiæ. Lege, Fracturarum ossium.

Apella, græce λειπόδερμος, qui in genitali glande cutem non habet.

Apellæ Iudæi dicti sunt, a præputio præsecto.

Apepsia stomachi, id est, cruditas.

ἀπευθυσμένον, rectum intestinũ, quod Longaonem uocant: quodque Pollux 2. Onomastici sui dixit, crassiori intestino, quod Græci κῶλον dicunt, subesse, excipereque illud, & in sedem, & in anum desinere.

ἄποιος, uel ἄποιον ὕδωρ, quasi sequalis, id est, qualitate omni carens, quæ nihil odoris, colorisue, aut stuporis habet, & friget.

A PH

Aphaca, in aruis nascitur, altior lenticula, tenuioribus folijs. Siliquas maiores fert, in quib. terna, quaternaue semina lente minora cõtinentur. Differt ab Aphaica, quæ olus est, ut item Aphaca, florem edens cũ germine. Differt & ab Apharca, quæ arbor est Vnedoni similis. Theophrastus Aphacam modo *inter legumina*, modo inter olera commemorat lib. 8. cap. 2. Meminit & *Plinius* lib. 27. ca. 5. Dioscor. lib. 2.

Aphaica, Lege, Aphaca.

Apharce, arbor bifera, æque quoque Adrachne. Plin. lib. 13. cap. 22.

ἁφὴ, tactus ille proprie, qui facit διαστολή. Rectius uocaueris tactum, simpliciter.

ἀφύη, Apina, piscis genus, describitur ab Athenæo in Nicomedis ἀφύη libro primo Gymnosophistarum.

ἀφήμων in Dioscoride Casiæ legitur eius altera species: quamquam Vergil. inibi legendum existimat, ἀμφυσήμων, ob eã forsasse caussam, quod tenui, & disrupto eius cortice, tiliarum & fistularum more inflari non poterat: id enim φυσᾶν Græci dicunt, & φυσιτήρια αὐλοῖς, id est, tilias uocant.

Aphenium. Lege Casia.
ἀφέψημα, decoctum omne, quicquid id est.
Aphia. lege, Aphaca.
ἀφλεγμάντοις τραπέζαις, id est, mensis nõ tumefacientibus.
Aphodelus, pingitur a Dioscoride libro. 2. capite. 187.
ἀφολ[illegible]σης, σ[illegible].
Aphonia, uocis priuatio.
Aphrodes, id est, Papauer spumeum, apud Dioscor. lib. 4. cap. 70.
Aphrodytes, Cotyledon, apud Dioscoridẽ libro. 4. cap. 93.
Aphrogala. idem quod cremor lactis.
Aphron, cicuta apud Dioscor. lib. 4. cap. 82.
Aphroscorodon, genus allij grandioris incrementi: quod quidam Vlpicum uocant. a spuma sic dictum, a nostris Allium putridum uocari consueuit, sed crudũ, inter pulmentaria ruris, quę Myttota appellant, allio trito in oleo & aceto utũtur: ut mirum sit quantum increscat spuma.
ἀφροσιδία, Acori cognomentum.
ἄφθα, hulcus quod pueris accidit in ore, modo subalbidum, modo subrubeum, nõnunquam uelut crusta nigrum. Quod tamen si fuerit nigrum, pessimum est. Paulus Aegineta libro. 1.
Aphthitis, semen Buphthalmi, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 157.
Aphus, piscis. Plinius lib. 9. cap. 16.
Aphytocoræ arbores, quæ succinũ stillant, apud Hypobarum Indiæ fluuium, de quibus lege *Plin. lib. 37.* csp. 2. a fine.
ἀφυδρώσις, sudorum affectio contraria.

A P I

Apianæ uuæ. Plinius. *Apianis uuis* apes dedere cognomẽ, præcipue earum auidæ. meminit earum Colum. lib. 3. cap. 2.
Apiastrum, Melissiphyllon, apud Dioscor. libro. 3. capite. 117.
Apiastrum & siluestre Apium, uel Batrachium, secundum quosdam.
Apiũ siluestre, Ranunculus, Batrachiũ idẽ.
ἀπίκια πλακούντων γένη πολλά, ab Apicio plantarum genus sic nuncupatum: ut scribit lib. 1. Dipnosophistarum Athenæus.
Apiciani dicti sunt Romę, ab Apicio coco: qui insignes habebantur coci, quadam philosophorum imagine, ut inquit Septimius Florus.
Apicij θεντείας & luxum, require etiã apud Athenęum lib. 1. Dipnosoph.
Apicius. De hoc sic Athenæus. Nostra memoria uixit inquit, qui in ea urbe, ex quà aliquãdo Philosophi, uelut corruptores iuuentutis abire iussi sunt, scientiam proprie professus, disciplina sua seculum infecit: cuius exitum nosse operepretium est, Cum sestertium milies in culina congessisset, cũ tot congiaria Principum, & ingens Capitolij uectigal singulis comessationib. hausisset, ære alieno oppressus, rationes suas tunc primum coactus inspexit: superfuturum sibi sestertium centies computauit: & uelut in ultima fame uicturus, in sestertia centies si uixisset, ueneno uitam finijt. Meminit & Seneca Epistolarum lib. 15. Et de Apicio scitu digna, lege apud Cęlium lib. 5. cap. tricesimo.
ἄποιον, quod qualitatis expers est.
Apis, ægyptius bos, cuius descriptionẽ uide apud Plinium lib. 8. cap. 46.
Apium, apud Dioscor. lib. 3. cap. 72. Pliniũ lib. 20. cap. 11. libro item. 19. cap. 7. 8. Columellam lib. duodecimo.
Apium hortulanum, Petroselinon, secundum Mainardum.
Apium, Radix syluestris, cognomẽto Ischias, aped Dioscor. lib. 4. cap. 187.
Apium in saxis, Petroselinum Macedonicum, apud Dioscor. lib. 3. cap. 75.
Apium Rusticũ, Ambrosia apud Dioscoridem lib. 3. cap. 127.
Apium item Rusticum, Eleoselinon, apud Dioscor. lib. 3. cap. 73.
Apium, Eleothrepton Homerus uocauit, hoc est, palustre Apium, uel Eleoselinon, de quo *Dioscor. lib. 3. cap. 73.*

A P L

Aplophyllon, Alysson apud Dioscoridem libro. 3. cap. centesimoquarto.
Apluda, furfur.

A P N

ἀπνοία, ubi prorsus nulla, ut aspirantibus ei detur, spiritus exhalatio: atque fere fit in morbo comitiali, ἀποπλήξεια, καὶ καταλήψεια, & sopore.

A P O

ἀπόβρεγμα, id quod uulgo hodie uocant infusionem myropolæ, medici barbari. De quo uide dictionem, Dilutum.
ἀπόχημα, ubi quasi echo respõsio resilit quædam; ea est, ut inquiunt Gręci, a contraria

ictus parte facta calua fractura, seu fissio. De quo Celsus lib. 8. cap. 4. Aegineta lib. 6. Chirurgiæ.
Apochyma, a Paulo Hypochyma. Lege Zopissa.
Apochyma, resina nautium.
ἀποκρουστικὰ, repercussiua.
Apocynon, apud Dioscor. lib. 4. cap. 84.
Apodes, aues quæ carent usu pedum. Ab alijs Cypselli appellati, hyrundinū specie, toto mari cernuntur. Plin. lib. 10. ca. 39. Psellus in lib. de uictus ratione, Trogletas uocat, quia in foraminib. & cauis fere latitēt.
Apodyteriū, circa balneum locus, ubi balneatores se exspoliabant. Plinius in Epist.
Apodysteriū, superpositū est sphæristerio.
Apogei, uenti sunt etiam qui a terra consurgunt, nō quidem semper, aut qualibet, sed ex madida & uliginosa. nam qui e mari ueniunt per sinus, Encolpiæ uocatur Aristoteli. Vocantur & ijdem Tropei, in Proble. Prob. 17. Versarios exponūt interpretes.
Apogeon. Vide, Absides.
ἀπογλουτοι, id est, nates. Sed & prominentia in eisdem locis, quæ eodē cēsentur nomine, quæ & Ephredrana dicitur, a sedēdi usu.
Apolegusa, cicuta apud Diosc. lib. 4. ca. 82.
ἀπολεπτυσμὸς, deartuatus.
Apollinaria, Schyerling.
Apollinaris herba, id est, Hyoscyamus, Bilsenkraut.
Apollinaris herba, Hyoscyamus apud *Dioscoridem lib. 4. cap. 72.*
Apollinaris minor, Solanum somniferum, apud Dioscor. lib. 4. cap. 16.
Apollodorus, medicus Ptolomei regis: scripsit uolumen de uino, & usu eius, ad regē. Plinius lib. 14. cap. 7. Fuerunt autem Apollodori duo: ut etiam alibi testatur Plinius lib. 20. cap. 4.
Apolloniades, Medicus, citatur ab Aetio, sermone. 8. cap. 48.
Apollonij duo fuerunt: pater, & filius, Serapionis sectatores, & asseclæ. Celsus lib. 1. Galenus libro Sectarum.
Apollonius Glaucus dedit libros curationū, quæ citantur ab Aureliano lib. 4. ca. 8.
Apollonius Citiensis, Medicus, citatur ab Cœlio Aureliano lib. 1.
ἀπολωτικὰ, quæ ad cicatricem perducunt.
Apomel, Greci ex ablutis ex aqua fauis cremetum uocant.
Apomeli, inter mulsam, & oxymel mediū est, cuius plurimus circa Peloponēsum est usus: ut ait Gal. 8. Method.
Apomelitis compositionem, Lege apud Gal. 4. de ualet. tuenda.
Apona, remedia sunt, quæ non solum morbum adimunt, sed citra etiam dolorem medentur.
ἀπονευρώσεις, eneruationes musculorū: atq; sic tendones uocat Galenus libro de Motibus musculorum: quonia musculi in his finiuntur.
ἄπονος, sine morbo.
ἀποφλεγματισμὸς, lege, ἀποφλεγματίζειν.
Apophlegmatismi, uocantur remedia, quæ in ore retenta, uel manducata, aut certe lingua subdita, noxios quoq; capitis humores detrahunt, atq; expurgant.
ἀποφλεγματίζειν, est proprie retento in ore aliquid, uel commanducato, ueluti sinapi, uel stafisagria, pituitas capitis per os ducere. Inde ἀποφλεγματισμός.
Apophyades, apud Aristotelem sunt intestinorum appendices. Sed & Ecphyades dicuntur aliquando.
ἀποφύσεις, uocantur curuæ explanationes ossium radij, & ulnæ quæ carpo inseruntur. Vocantur autem aliquando & capita, κόνδυλοι: autore Gal. li. 2. de usu partium.
Apoplexia, morbus est obstupidæ mētis, et intellectus, cū insensibilitate et cōcussione corporis. Vel mentis oppressio, cū priuatione sensuū, et corporis resolutiōe. Fit inter dū ictu fulminis. Aliquando ex opplentibus crassis humoribus capitis partes, per quas in totū corpus sensus & motus distribuitur: ideoq; sine sensu, sine uoce, & motu sunt. Differūt autem Apoplexia, & Paraplexia, uelut pars a suo toto. Qui enim Apoplexia laborant, in toto & parte laborant: qui autem Paraplexia, in parte tantū. Galenus de Definit.
Apopleumonos, magice Scāmonia, apud Dioscor. lib. 4. cap. 182.
Apoptosis, cum pili palpebrarū decidunt.
Apopatoma, fimus.
ἀποπληκτικὸν, significat esse attonitum, corpore q; & mente stupentem. Hinc dicta ἀποπληξία.
ἀπωρέτα, quę nō duratur, nec cōsolidatur.
Aposceparnismos, ossis eiusdem abscissio cū uulnere. Gal. de Definit. Lege Fracturarū.

ossium capite desinit. σκαπάρνου greci cæsuram significant, cuius ictu grauiore dissecta ossa dissiliunt.

ἀποσκυλμένοσ τὴν χάιτην, caluus. Pol.

Aposparsmata, id est, auulsiones. Apostematis quoque species est, sed cuius nomen nunc nō succurrit, ubi phlegmoni harena innascitur, ligna, carbones, amurca, feces, setæ porcinæ, calculi, quisquiliæ, & id genus alia quedam, quę malis medicamentis fieri, insana uulgi arbitratur credulitas. Fit aūt, ut inquit Gal. inueteratis abscessibus, ob uarias humorum qualitates, materiam in huiusmodi quisquilias, & istiusmodi formas conuertentes.

ἀπόσημα, quod nos abscessum corporis, greci φθίσιν, nos tabē appellamus. Et est mutatio, seu transitus corporis ex inflamatione ad pus.

Apostemata quō caussentur, & de eorū cura methodus est, apud Gal. lib. 14. Metho.

Apostemata intestinorum, & eorum curā, uide ibidem.

Apostematum multa genera & species, nominaque diuersa à diuersis caussis & contentis, uide ibidem.

Apostematum cōtenta oīs generis, etiā mōstrosa quęque, uide apud Gal. eodē loco.

Aposyrmata, desquamationes.

ἀποσυμηνται, abrasa.

Apothecas. Corrigendus est obiter publicus error male literatorū, Apothecas dici tabernas, officinasue existimantiū: sed qui pure et munditer loquuntur, Apothecarū noīe significant quasdam quasi cellas uinarias, & ea proprie repositoria, quibus uina fumo uetustescunt. Hinc illud Plini. Apothecas fuisse, & diffundi uina solita anno DC. XXXIIJ. Vrbis apparet indubitato Opimiani uini argumēto. Item uinum si sit fumo inueteratum, insaluberrimū est. Mangones ista in Apothecis excogitauere. Infra præcipit Columella, Apothecas his locis esse superponendas, unde plerumque fumus exoritur, cū uina celerius uetustescūt, quæ fumo quodā genere præcoquem maturitatē trahunt. Id fumarium uocant. Vitruuius quoque meminit Apothecarum, ostendens eas faciendas magis esse ad fructus seruandos, quam ad elegantiæ decorem. Vlpianus eleganter inquit, & scienter uina etiā quæ in Apothecis sunt, nō cedent.

Iulius Pollux in. 6. Onomastici docet, ἀποθήκασ οἴνου, id est, Apothecas uini dici, uocabulis Græcis οἰνῶνασ καὶ πυθῶνασ.

ἀποθεραπευτικὴ, pedotribarū ueterum scientia, & professio, qua circumfuso oleo, exercitatorum corpora fricabant. Est apud Paulum libro. 1. cap. 16.

ἀπόζεμα, id est, decoctum ex herbis.

A P P

Appuli Roseani bellis aptiss. equi, ex Tunis Affricæ, ac Massylia, Numidiaque cursu præstantes, quas uulgo Barbaros uocant.

Appetitus, est desyderiū, seu appetentia, &

Appherema, furfur. (inquisitio.

Appiosus morbus in pecudib. uocatur, cū noxius sanguis membranā cerebri, & ex una parte peruaderit, et eundem dolorem nimio cœperit prægrauare, eius & mens & usus hebetatur.

A P R

Apragmosis, coronarium quoddam satiuū apud Aristophanem poetam, ut Gramatinus Aristophanis interpretatur, Athenis in Academia nasci solitum.

Apronia, uitis nigra apud Dio. lib. 4. ca. 195

ἀπραγμοσύνη, plantam fuisse in academia Platonis, meminit Aristophan. in Nubib.

μίλακοσ ὄζων, καὶ ἀπραγμοσύνησ, καὶ λεύκησ φυλλοβολούσησ, id est, betam olens, & herbā apragmosynen, & album ligustrū.

A P V

Apua piscis genus, quod ferunt ex imbri enasci, unde & grece dictus sit ἀφύη, sed quā uelocissime quoque desinere & perire, ut etiam in prouerbium abierit, ἀφύα ἐν πῦρ, id est, Apua in ignem. ἰδοῦσα γὰρ τὸ πῦρ μόνον ἕψεται, id est, spectans em ignem solum percoquitur. Meminit eius et Apicius lib. de re coquinaria, & Plin.

Apuleius Celsus si nō fallor, preceptor fuit ille Scribonij Largi. Sic em meminit Scribonius lib. de cōpo. medicamentis ca. 171.

Antidotus Apulei preceptoris, quam quot annis componebat, & genere quodam publice mittebat Centuripas, unde ortus erat, quia in Sicilia plurimi fiunt rabiosi canes, &c.

L. Apuleij Maudarēsis philosophi Platonici de uirtutibus herbarū quidā libellus hodie in manib. habetur, quē a Chirone Centauro præceptore Achillis, & ab Aesculapio dicitur accepisse: an illius qui Asinum aureum scripsit, minime cōpertum habeo.

A P Y

ἄπυρα, quę igni nō sunt admota & cococta. Apyrinum, Malū punicum appellant, cui lignosus nucleus abest, autor Plinius. Verum Seneca tradit Apyrina dici, non quibus nulla sit duricia, sed quib. minima. De Apyrinis in Epigrāmatis. Non tibi de Libycis tuberes, & apyrina ramis, De Nomentanis sed damus arboribus. uide. Colum. lib. de Arbo. cap. 23. de Apyrinis.

Apyrexia, febris remissio.

A Q V

Aquæ Albulæ in Italia, meminit harū subinde Gal. & Aetius, sermone. 13. cap. 125.

Aqua oculi, oculorum uitium, ubi immodice humores lenti defluunt, cōgelati, inter corneam & chrystalloidem.

Aqua pluuialis, qualia habeat iuuamenta, uide apud Vitruuium lib. 8. cap. 2.

Aquarū calentium rationes, & naturas, uide apud Vitruuium lib. 8. cap. 3.

Aquarū probationes, fluores, naturas, iuuamenta, uide apud Vitru. lib. 8. ca. 1. 2. 3. 4. 5.

Aquarū experimenta, uide apud Vitruuiū libro. 8. capite. 5.

Aquosus sanguis uocatur apud Gale. lib. 3. de Symptomatū causis, excrementi species, sanguis uidelicet similis aquæ in qua ablutæ fuerunt carnes: uel similis aquæ cruentæ, quam hepar regurgitat.

Aquidiale, ὑσηκερία græce.

Aqua benedicta. Sic aquam fontis uocare solitus est quidā homo sane bonus, & medicam artem probe edoctus, cuius nomen mihi nunc excidit, sed Francisco pharmacopola referente. Deprehendit em̄, quas hodie in officinis aquas per alembica destillant, excoquuntq; parum uirium habere, proinde multos huiusmodi nauseare: has raro etiam exoletas esse & euaporatas; unde illis multis numeris prætulit aquam fontis, in qua decoctæ herbæ essent, quorum succo indigeremus. Et belle quidem, meą sententia. Sed de hoc alias, & in Encomio simplicium, quod Herbario nostro prætulimus.

Aquas calentes habet Caristos, ut inquit Solinus capite. 17.

Aqualiculus, id est, uenter.

Aquæ Sextiæ, olim acris caloris. Solinus capite. 8. a fine.

Aquæ commoditates & differentias, uide apud Dioscoridem lib. 5. cap. undecimo.

Aquæ maris iuuamenta, uide apud Dioscoridem lib. 5. capite. 12.

Aqua cœlestis, aqua chymistarū, ὕδωρ θεῖον, Græce.

Aqua dulcis mulsa, uel melicratum.

Aquidura, ὑδραγωγὴ.

Aqua mulsa, id quod Græ. μελίκρατ. ν υ

Aquarū calidarum, pariter & (cant. fontium ratione, require ex Aristotele li. de cœlo & mundo, & libris metheororū.

Aquila barbata, id est, Ossifraga.

Aquila, piscis nomen. Plin. lib. 9. cap. 24.

Aquilę genera sex, scilicet Melœnetos, Valeria, Pygargus, Morphnos (quam Homerus Percnon uocat, aliqui Plancum, & Anatariam) Percnopterus quintū genus. Gnesion sextum, dictum Haliætus. Plin, libro. 10. capite. 3. 4. 5.

Aquilones, ijdem qui & Boreæ.

A R A

ἀράχνη, Araneus. Araneorū multa genera, uide apud Hermol. Barb. in Corol. li. 2.

Arachne, a quibusdā Spondilio appellatur.

ἀραχνοειδὴς, tunica tenuissima in oculo: ea media subsidet, eoq; cauo cōtinetur quidā, quod a uitri similitudine ὑαλοειδὴς appellatur a græcis: id neq; liquidū, neq; aridum est, sed quasi concretus humor, ex cuius colore pupilli color, uel niger est, uel cesius, cum summa tunica tota alba sit: id aūt superuenìens, ab interiore parte membranulæ includit: sub his gutta humoris est, oui albo similis, a quo uidendi facultas proficiscitur. χρυσταλλοειδὴς a Græcis nominatur.

Arachinium, olearum morbus apud Theophrastum lib. 4. cap. 17.

ἀρακωτικὰ, habentia uim rarefaciendi.

Aracus, inter aphacas, ut inquit Theophra. siue lentem nascitur. Est & alia Aracus, de qua satis alibi egimus inter Tubera.

Araneus piscis. Plinius libro. 9. capite. 48. Græce ἀράχνη.

Arange, Spondilion, apud Dioscoridem libro. 3. capite. 88.

Ararisa, Aristolochia, Clematitis, tertia eius species. Dioscor. lib. 3. cap. 5.

Arabus, uel Arabicus lapis, de quo Dioscorides libro. 5. capite. 140. agit.

A R B

Arbor uocatur, q; caudice simplici, ramo-

sum, nodosum, surculosum, aut facile disso lubile assurgit, ut olea, uitis, ficus. Alias a robore dicta. Theophr. lib. 1. plant. cap. 5.

Arbor S. Mariæ. Reynfar.

Arbor, piscis nomẽ, intantum uastis dispan sa ramis, ut ex ea caussa fretum nunquam intrasse credatur. Plinius lib. 9. cap. 4.

Arbores resinam sudantes, sunt sex. Pinus, Pinaster, Picea, Abies, Larix, Teda: quibus addi potest & septima, Pinaster in Hispania. Quarum singularum descriptiones lege in suis locis.

Arborum descriptiones item aliquot. Lege, Quercus.

Arbores lanigeræ. uide Plin. lib. 12. ca. 10.

Arbores quando sint cædendæ, uide apud Vitruuium lib. 2. cap. 11.

Arborũ aliquot temperamenta, scilicet populi, salicis, tiliæ, uiticis, esculi, quercus, abietis, alni, carpini, ulmi, cedri, iuniperi, larycis. &c. require ex Vitruuij li. 2. ca. 11.

Arbori deus ramus dicitur, qui alitur ut arborescat, hoc est, ut arbor fiat, & arborea magnitudine adolescat. Colu. lib. 5. ca. 4.

Arbustum. Veteres rei rusticæ scriptores Arbustum peculiariter appellant arbores uitibus maritatas. Vnde & arbustiuum uinum dictum, quod in arbusto progignitur. Plinianũ uerbũ est, arbustare agros: quod significat, arbustum in agris facere, & arbores idoneas uitib. maritare. Aetio teste iudicatur, nobilia uina in arbustis gigni, & laudatiora in summis, uberiora in imis. *Vites enim maxime gaudent arboribus: quia naturaliter in sublime procedunt. Sicut territorium nostrum pene totum arbustis consitum, mira pulchritudine, nec minori uuarum largitate spectatur.* Colu. lib. de Arbo. cap. 1. Hinc arbustiua uitis, quæ scilicet in arbusto ponitur, arborique copulatur. Colu. lib. 13. cap. 16.

Arbusta, arbores in quibus extenduntur uites. Vel arbores uitibus maritatæ, atque uitiferæ, quæ in ordinem rediguntur.

Arbustare. Lege. Arbustum.

Arbustiuum uinum. Lege. Arbustum.

Arbustiuæ uites, anadendrides. Lege. Arbustum.

Arbutus, nomen est arboris fraga gignentis: alio nomine unedonem appellant. Ex argumẽto, unum tantũ pomum eius eden di, duobus hoc nominibus appellant græci Comaron, et Memecylon. Iuba autor est, quinquagenum cubitorum altitudine in Arabia esse arbutos. Colum. lib. 7. cap. 6.

Arbutus. Lege. Vnedo.

A R C

Arca. Vide. Porcas.

Arcades. Lege. Leontomiges.

ἀρκευθὶς μεγάλη. Iuniperus.

Archagatus Peloponnensis Lysaniæ filius, primus e medicis Romam uenit, L. Aemilio, & M. Liuio consulibus, Anno urbis. 535. eique ius Quiritum datum, & taberna in compito Acilio data: ob id publice uulnerarium tradunt uocatum, mireque gratum aduentum eius initio: mox a sæuitia secandi, urendique, trãsisse nomẽ in carnificem, & in tædium artis omnes adeo etiã medicos. Plinius lib. 29. cap. 1.

Archelaus, Medicus citatur ab Aetio sermone. 13. capite. 133.

Archigenes, ni fallor, est de quo lusit poeta, Aduocat Archigenẽ, onerosaque pallia iactat, Quot Themison ægros autũno occiderat uno. Mirum quantũ in hunc inuehit Gal. Libros Epistolarũ medicinalium posteritati dedit. Item de obliteræ memoriæ instauratione. 1. lib. De pulsibus librũ. 1. De significatiõe febr. lib. 1. De musculis lib. 1. De longorũ affectuum noticia lib. unum. Item libros regularum: autor Gale. de locis affectis lib. 3. cap. 4. Method. lib. 8. de locis affectis. 2. Cælius Aurelianus ægritudinum tardarum lib. 2.

Archontius uulnerum medicus, sed plane impostor, & Galeno, & Plinio teste.

Archibelion, Anchusa, apud Dioscoridem *libro. 4. capite. 26*

Archine, Mandragora, *apud Dioscor. libro. 4. capite. 79.*

Arcopthhalmon, Chrysogono, apud Dioscoridem libro. 4. cap. 59.

Arcophyton, Tussilago, uel Bechio, apud Dioscor. libro. 3. capite. 124.

Archezostis, uitis alba apud Dioscoridem libro. 4. capite. 194.

Arction, quod ab urso nomẽ obtinet, in petrosis nascitur, apud Dioscor. lib. 4. ca. 107.

Arcturus, sydus est quod, autore Plauto, uehemens est cum oritur, cum occidit uehementius. de quo Poeta. Sub ipsum arcturũ tenui sat erit suspendere sulco. Autumat Plinius, Archtũ occidere tertio Idus Au

gusti,quo fere tempore initium est autum ni. Vide Columel.lib.9. cap.14.
Arcturos, Arction, apud Dios.li.4.ca.107.
Arcus,est species segmenti solaris,uel luna ris, edita nube humida & caua, & perspi cua,quam uelut in speculo intuemur, ima gine relicta in speciem circularis ambitus.

A R D

Ardearum tria genera. Leucon, Asterias, Pellos. Plinius lib. 10. cap. 60.
Ardens febris, est feruor qui cum inflamma tione multa nullam quiescendi remissionē corpori præbet. Hæc linguam reddit ari dam ac nigram,et frigidi cupiditatem, atq; sitim ingerit.

A R E

Area,est edita imago sydereę claritatis,un diq; illustrata: hactenus ab Arcu differēs, quod ille e regiōe solis & lunæ uisendum se exhibet: cum area sydus totum ambitu cingere orbiculari soleat.
Aream in capite, & Celsus lib. 6. cap. 4. & Gale. Therapeu.libro. 2. Alopeciam uo cant,& Ophiasim.
Arenarum quædam fossicia, quædam flu uiatica,quædam marina lota, apud Vitru uium libro. 2. capite 2.
Arenæ fossiciæ genera: nigra, caua, rubra, carbunculus. de quibus uide Vitruuium libro. 2. capite. 4.
Arena nota satis, sed quæ sua tamen iuua menta habet.uide Dioscor. lib. 5. cap. 158.
Arenga. Lege. Mænas.
Arenidum,id est,furfurosum.
Aretæus medicus, citatur ab Aetio, sermo ne. 8. capite. 46.

A R G

Argemonia, Argemone Dioscoridæ.
Argemone,haud dubie id quod Agrimo nia uulgo. Cæterum de controuersia inter Eupatorium & Agrimoniā consule Her barū nostri Tomum secundum, editionē item Germanicam. Ab Dioscoride tracta tur lib. 2. cap. 196. Plin. lib. 25. cap. 9.
Argemo. Plin. lib. 28. ca. 8. & Argemata plurali numero castigatius. Videntur aūt esse idē fere quod Leucomata, id est, albu gines. Quanq; in Loto herba Dioscor. ui detur seiungere: cū & ad argemata, & ad leucomata pallere illā tradat. Nisi quis, nō leucomata eo loco, sed glaucomata scribē dum censeat. Argemon certe a candore di citur. In Plinij quoq; 33. lib. capite. 5. Ar gena, spuma legitur: sed scribendū tamen, argenti spuma. Quanq; apud Sex. Pom peium legatur & Argenum. Argenum enim, inquit, percandidum. Gale. uero li bro de Definit. ait. Argemon, exulcera tio quędam, cum circa oculorum nigrum, alba appareat, circa albū uero subrubida.
ἀργήματα, exulcerationes in oculo factæ, qua in nigra oculi parte candida sunt, in candida rubescunt.
Argemis, Argemone.
Argema. Vide, Argemon.
Argentum merum, foliatum.
Argenti folium, Geschlagen silber.
Argentum uiuum. Queckſilber.
Argentum rude. Silber ertz.
Argentū rude puniceū, Rot guldin ertz.
Argentum rude purpureum, Braun ertz.
Argentū rude plumbei coloris, Glaſz ertz.
Argentum rude nigrum, Schuuartz ertz.
Argentum rude cinericeum, Grauu ertz.
Argentum rude ruffum, Rotbrēndig ertz.
Argentū uiuum purum, Gedeyen queck silber.
Argentum pustulatum. Lege. Pastillatum argentum.
Argenteus color, ab argento.
Argestes, ad dextrum uentus flans circa fa uonium. Vitruuius.
Argentum uiuum quomodo preparetur et fiat, uide apud Dioscor. lib. 5. ca. 101.
Argentifodina, locus & specus unde erui tur argentum.
Argagation, medicamentū, quo utebantur olim aduersus elephātiasmi. autor Cælius Aurelianus lib. 4. cap. 1.
ἀργῆτα. Lege. Fulmen.
Argion, Capillus Veneris, apud Dioscori dem libro. 4. capite. 137.
Argyros, Linozostis, uel Mercurialis, a pud Dioscor. lib. 4. cap. 201.

A R I

Aria, syluestris arbor, hyemis initio fructifi cans, materie durissima, ut necesse sit ante q; terebretur, macerari eam prius aqua. Quod & in Robore, Carpinoq; seruatur. Honos ei, ad carbones argentarijs offici nis, ut Robori, Vnedoni, Piceæ.
Arida, Echion apud Dioscor. lib. 4. ca. 30.
ἀρίδες, Locustæ.
Arid. sudor ξηρὸς ἱδρώς, qui nō balnei pro uenit ui, sed exercitatiōe, ut placuit Eusta.

Aries piscis grassatur ut latro. Occulte em̃ latitans, si quem nandi uoluptas inuitat, rapit. Piscantium etiam nauiculas mergit. Plinius lib. 9. capite. 44.
Arilaria, Chrysogono apud Dio. li. 4. ca. 59
Arion, Xiphion apud Diosc. lib. 4. cap. 23.
Arisaros, & Arisarō exigua herbula, cuius radix olee magnitudine implet, longe maioris q̃ Aron acrimoniæ describitur apud Dioscor. libro. 2. cap. 186.
Aristæ, partes in spica primæ.
Aristolochia longa, Mascula.
Aristolochia rotunda nomen inde sibi uendicauit, quod existimetur optime puerperis opitulari. De generibus eius uide Dioscoridem. lib 3. cap. 4.
Aristolochia Cretica, tertium eius genus, radice longissima, flore purpureo, colore buxeo, bacculas ferens ut capparis.
Aristolochia. Lege, Cyclamini radix.
Aristopæus qui dicatur, uide in dictione, Ambidextrum.
Aritrillis, Mercurialis apud Dio. li. 4. ca. 201
Ariston, Medicus.
Aristogenes duo fuerūt. Primus Thasius, qui plura admodum Antigono Macedonum regi inscripsit operum suorū. Alter Gnidius, seruus Chrysippi philosophi: inde maxime celebratus, quod Antigonum aliquando curasset. Autor Suidas.
Aristophilus, pharmacopola Plataicus insignis, autore Theo. de nat. Plant. li. 9. ca. 19. ἀκριμεία τῷ γεύσει, acre gustu.
Aristotelis præconium, & excellentiam sic fere prosequitur doctiss. uir Theodorus Gaza Thessalonicensis, ad Nicolaū quintum Pontificem Romanū. Aristotelis, in quit, laudes si latius persequar, uereor ne mihi idem obijciatur, quod illi, qui apud Lacedemonios, de Herculis laudibus agere uoluit. Quis Herculem uituperet, aut minus bene de eo sentiat? Quis illum nō inter deos inmortales enumeret, colat, ob seruet? ut tu laudare uelis, Lacedemonij subdiderunt. Tanta em̃ Aristotelis existimatio, tanta autoritas iam apud oēs mortales, ut frustra quis prædicet, quo ingenio, qua doctrina hic fuerit. Hunc & Latij decus M. Tullius ita laudat, ut excepto Platone, facile Philosophorum principem appellet. Excipit em̃ illum, quem aiunt, laudat uero quem doctissimū esse iudicat. Elegit hunc sanctissimum autorē, uelut supellectilem quandā preciosam: ut quæ a natura prouenīunt, ex eius libris perdiscamus, se exinde admiremur atq; colamus. Qua re nihil grauius, nihil dignius homini esse pōt. Tantus fructus suorum librorū est: tum corū potissimum, quos de Animalib. scripsit. Nec audiendi sunt, qui inquiunt. Multa Aristoteles de musca, de apicula, de uermiculo, pauca de Deo. Permulta em̃ de Deo is tractat, qui doctrina rerum conditarū exquisitissima, conditorē ipsum declarat. Nec uero musca, nec uermiculus omittendus est, ubi de nature mira solertia agitur. Vt em̃ artificis cuiusuis, sic naturæ ingenium in minutissimis potius contemplandum est. Quinetiā, cum rerū caussas cognoscere pulcherrimū sit (hac em̃ cognitione homo perfici, absoluiq; pōt) ut Deo īmortali similis, quoad eius fieri potest, euadat, Aristotelis sane libris docemur, cur quæq; res in animalium genere ita sit, planeq; felicitatem illam assequimur nobiliorem, quæ in actione animi consistit, quā sapiens quoq; Poeta predicans, Felix inquit qui rerū potuit cognoscere caussas. Quid de Anima loquar? qua toties publice, priuatimq; disputatur. Nusquā librorum suorū, philosophus hic opinionē suam exponit, q̃ in his libris, quid Anima sit, undeq; in corpus recipitur. Ad hæc, mores illi, & uirtutū officia, quibus uirum appellamus bonū, laudeq; prosequimur, longe melius hinc accipi possunt, quā uel a rhetore, quē Greci sophistā uocant, uel a Prædicatore, noīe iam trito latinis auribus. Is em̃ sæpenumero uita discrepat ab præceptis, & melius hortantur alios, quā officio ipsi fungantur: ut interdum frustra illa uirtutis egregia laus recitata sit, prolixaq; eorum preceptio uacet & iaceat: cum exempla desyderentur uitę preceptoris, & autoritas: quā qui respicit, facilius et mouetur ad uirtutem, & in officio tenetur. At uero in cōtemplandis animalibus, moribus, de quibus agit Aristote. exempla suppetunt omniū officiorū, & effigies afferuntur uirtutum, summa cum autoritate naturę omnium parentis, nō simulatæ, nō commentitiæ, non inconstantes & labiles, sed uere ingenuæ, atq; perpetuę. Quis em̃ tam peruersa natura, hostis sui generis est, quin emende

tur & mitigetur, cum nullum animal a sui generis, bestiam impeti uideat? Quis tam in parentes impius, ne cum Ciconiæ auis, aut Meropis pietate erga parentes intelligat, pientior efficiatur? Quis adeo inhumanus, illiberalisq; est, quem ossifragæ benignitas in pullos aquilæ, non faciat benigniorem? Quis tam piger, iners, & segnis est, quin excitetur ad uitæ munera, cum formicarũ, aut apum labores, atq; industria intuetur? Quem nõ pudeat per metum peccare, cum nõ solum leonis animũ inuictũ cogitat, sed etiã Reguli auiculæ, quæ cum Aquila pugnat, certatq; de imperio? Quis principem bonũ nõ colat, cum si rex Apũ in itinere aberrauerit, oẽs eum inquirere, odoratuq; sagaci persequi, donec inuenerint, cognitũ habeat, gestari etiam regem a plebe cum uolare nõ põt, & si perierit, oẽs discedere? Nunquid parum exempli, ad boni Principis, siue desyderium, siue obseruantiam datur? Quis Princeps nõ ad clementiam facile inuitetur, cũ reges Apum armari quidẽ aculeo, sed eo nunq; uti intelligat? Quæ fides? quis amor in canibus? Quanta in Elephantis mansuetudo? Quę in Ansere uerecundia? Quantũ studium ornatus, ac politura in Pauone? Quanta opera uocis amœnæ, suauisq; in luscinia? Quid de iustitia Apum dicam? quæ colligunt quidẽ ex ijs, quibus aliquid dulcedinis inest, sed sine ullo fructuũ detrimento. Quid de castitate Elephanti? qui quã impleuerit coitu, eã rursum non tangit. Aut Columbę, quę neq; coire cum pluribus patitur; neq; coniugiũ iam inde a primo ortu initum deserit, nisi uidua, aut celebs? Disciplina aũt, & eruditio Elephanti, quẽ non faciat studiosiorẽ? Omnino nulla pars uitæ humanæ est, quæ nõ suorum officiorũ exempla cõmodissime hinc accipiat. Nam ut omittam artes liberales, quæ & ipsę ingenijs animaliũ non parũ iuuantur, ualetudinis exempla quæso, unde cõmodius peti, q ex talibus possunt? Loca pro tempo ris conditione solent illa mutare: nõ plus edunt, aut bibunt, q sibi salubre sit: nõ diutius dormiunt, q ratio ualetudinis postulat: modum mouẽdi, quietandiq; seruant. Nouit sua quodq; medicamina, uiuit sua quodq; sorte contentũ, & gaudet. Hæc late a medicis præcipiuntur. At uero exempla, in quib. maior, q in præceptis uis est, ab aĩalibus certiora perhibentur. Addo utilitatem, quæ in dicendi facultate ex hac animalium ratione afferri põt. Comparationes eñi, assimulationesq; illæ, quas Græci parabolas, uocant, quæ plurimũ oratione exornant, auditoremq; tenent, hinc uariæ, copiosæ, aptissimęq; accipi possunt, siue oras, siue cõmunem partiris cum alijs sermonem, eloquens, aptus, suauisq; esse possis. Poeta uero, unde nam pulchrius sua illata, & mira accipiet, q ex Aristo. libris de Animalibus, qui naturæ archana, rimantur, enarrant, afferũt? Medicus uero quod fatetur, se sua inde ordiri, ubi philosophus desinit, nusq plenius q hic uiderit: quodq a Galeno medicorum Principe traditur, Aristotelem primum anatomen, hoc est, membrorum dissectionem scripsisse, hic agnoscet, & quam idem ut primus & optimus fuerit autor percipiet. Hæc Gaza.

¶ De Aristotelis Bibliotheca.

Aristoteles Bibliothecam, & scholam reliquit Theophrasto, & primus omniũ quos scimus Plin. lib. congregauit, & Aegypti reges Bibliothecæ ordinẽ docuit. Theophrastus uero eam tradidit Neleo. Neleus Scepsim detulit, ac posteris dedit fane imperitis, qui libros negligenter tenebant. Qui cum Attalicorum regum, sub quibus erant, studium sentirent cõquirendorum librorũ, ad instruendam eam Bibliothecã, quę Pergami erat, eos in fossa quadam sub terrã occuluerunt: quos & tineis, & humiditate labefactos, tandem qui ex eo genere erant, Apeliconi Teio tradiderũt, magno emptos argento, Aristotelicos scilicet, & Theophrasticos. Apelicon, ut qui magis librorum esset studiosus, q sapientiæ, uolens corrosiones emendare, eos transcribendos dedit, scriptura non recte supplẽta, quapropter libros ædidit erroribus plenos. Sed antiqui peripathetici post Theophrastum, cum omnino libris ordinarijs carerent, paucis duntaxat exceptis, exteriorum sermonum, nihil habebant, in quo firmiter philosopharentur, sed positiones quasdam lucubrabant. Posteriores, postq hi libri in lucem uenere, Aristotelem imitantes, longe melius q illi philosophati sunt. Nam propter errorum multitudinem, consentanea dicere necesse habuere.

Multũ ad hoc Romani cõtulerunt. Nam continuo post Apeliconis obitum, Sylla, qui Athenas cępit, allata illius Bibliotheca huc eam transtulit. Tyrannion quoq; Grãmaticus incępit, cũ Aristotelis amantissimus esset, eo sibi conciliato, qui Bibliothecę pręerat. Item librarij quidã scriptoribus utentes non bonis, nec scripta conferentes, quod in his libris pręcipue fieri solet, qui uendendi transcribuntur, tum hic, tum etiã Alexandrię. Ad Chalcidem uersatus est, quoad uita functus est. Suidas. ἀριστοτέλης ὑὸς νικομάχου καὶ τοῦ φαιστιάδος ὁ δὲ νικόμαχος ἰατρὸς ἦν τῶν ἀσκληπιαδῶν γένους ὑπὸ νικομάχου τοῦ μαχάνιος ἐκ σταγείρων πόλεως τῆς θράκης, φιλόσοφος, μαθητὴς πλάτωνος, τραυλὸς τὴν φω(νήν.

De ritu docendi Aristot. ex Aul. Gellij Noct. Atticis lib. 20. ca. 4.

Commentationum suarũ, artiũq;, quas discipulis tradebat Aristoteles Philosophus, Regis Alexandri Magister, duas species habuisse dicitur. Alia erat, quæ nominabatur ἐξωτερικά. Alia quæ appellabatur ἀκροαματικά. ἐξωτερικά dicebantur, quæ ad Rhetoricas meditationes, facultatẽ argutiarũ, ciuiliumq; rerũ noticiã conducebant. ἀκροαματικά autem uocabantur, in quibus Philosophia remotior, subtiliorq; agitabatur, queq; ad naturę contemplationes, disceptationesq; Dialecticas pertinebant. Huic disciplinę quam dixi ἀκροαματικῶν tempus exercendę dabat in Lycio matutinum: nec ad eam quenq; temere admittebat, nisi quorũ ante ingeniũ, & eruditionis elementa, atq; in dicendo studiũ, laboreq; explorasset. Illas uero ἐξωτερικὰς eodẽ in loco uesperi faciebat, easq; uulgo iuuenib. sine delectu dabat, atq; eũ δειλινὸν περίπατον appellabat, id est, pomeridianam inambulationẽ. Illũ alterũ supra ἑωθινὸν (utroq; enĩ tẽpore ambulans disserebat) librosq; suos earũ rerũ oĩm cõmentarios seorsum diuisit, ut alij ἐξωτερικοί dicerentur, partim ἀκροαματικοί. Quos cũ in uulgus ab eo editos Rex Alexander cognouisset, atq; ea tempestate armis, exercituq; oẽm prope Asiam teneret, Regemq; ipsum Dariũ pręlijs, & uictorijs urgeret, in illis tñ tantis negocijs, literas ad Aristotelem misit. Non eum recte fecisse, q̃ disciplinas ἀκροαματικὰς, quib. ab eo ipse eruditus foret, libris foras editis inuulgasset. Nã qua inquit, alia re pręstare cęteris poterimus, si ea quæ ex te accępimus, oĩm prorsum fient cõmunia? Quippe ego doctrina præire malim, quã copijs atq; opulentijs.

Plinius de Aristotele libro. 8. cap. 16.

Aristoteles diuersa tradit, uir quem in his magna secuturus parte pręfandum reor. Alexandro Magno Rege inflamato cupidine animaliũ naturas noscẽdi, delegataq; hac cõmentatione Aristoteli, sũmo in omni scientia uiro, aliquot milia hoĩm, in totius Asię, Gręciæq; tractu parere iussa, omniũ quos uenatus, aucupia, piscatusq; alebant, quibusq; uiuaria, armẽta, aluearia, piscinę, auiaria in cura erãt, ne quid usquã gentiũ ignoraretur ab eo, quos percũctando. 50. fere uolumina illa de Animalib. cõdidit.

Laus Aristot. ex Cice. Tusc. quęst. li. 1.

Sed ut Aristoteles uir summo ingenio, scientię copia cũ motus esset Isocratis Rhetoris gloria, dicere etiã cępit, adolescẽtes docere, & prudentiam cũ eloquẽtia iungere. Sic nobis placet, nec pristinũ dicendi studium deponere, & in hac maiore & uberiore arte uersari. Et paulo post eodẽ libro. Aristoteles longe omniũ pręstãs (Platone semper excępto) & ingenio, & diligẽtia.

Idem autor de Finibus libro quinto.

Persequutus est Aristoteles animantium omnium ortus, uictus, figuras. Theophrastus autem stirpium naturas, omniumq; fere rerum, quę e terra gignuntur, caussasq; atq; rationes. Ab Aristotele mores, instituta, disciplinas: a Theophrasto leges etiã cognouimus. Et plura ibidem de comparatione Aristotelis, & Theophrasti.

A R M

Armatura cõcęptus, tertium inuolucrum fœtus in utero, quod partũ tuetur, aduersus suijpsius lotium, & humores. Sic enim Albert. appellat. Auicen. uocauit Abgas.

Armeniaca, siue Armenia, prunorum generis sunt, peregrina & ipsa, ut ex nomine cognoscitur. Sola e prunis odore cõmendantur. Armeniaca uocari desita, & præcocia, & pręcoqua tñ dici, testis est Gale. Palladio pręcoqua differũt ab Armenijs.

Armiagrion, Draconcium maius.

Armoracia, genus Rhaphani syluestris.

Armenium, siue Armenius lapis, siue Armeniacus, inter colores floridos uocatus

Bolum armenum rubricã Armeniacã appellant

deponitur. Lapis est Chrysocollæ modo infectus. Vide Dioscor. lib. 5. cap. 96.

ARN

Arnabo, unguenti species apud Paulum et Aetium, sed exoletum plane.

ἀρνακίδες, pelles agninæ.

ἄρνεια κρέα, ouillæ carnes, apud Lucianum in Ioue Tragœdo.

ἀρνειον, Plantago.

ἀρνόγλωσσον, Plantago.

ARO

Aromata. Scripserũt de Aromatis Plinius et Dioscorides, deq; regionib. ex quib. potissimũ probatur. Verũ secus hodie nostra tes, qui insulam Calechut nauigauerũt, in primis uero Aloysius nauigatiõis suę li. 3. Eius igitur uerba sic habent cap. 83. Piper aduehitur e turri quadã, quę est ultra Calechut, secus litus, ad leucas fere. 50. Cinnamomũ mittit regio dicta Zalon, nec alibi inuenitur: ea est ultra Calechut, itinere leucarum. 260. Garyophyllum fert Meluza, quæ abest a Calechut ad leucas. 12. more Lusitano, i loco qui dicitur Cananor. Nuces uero muscatę, & Mastix, afferũtur ex Meluza, quę abest a Calechut leucis 740. Castoreum uero, [illegible] est, Muscatũ, uenit e prouincia quadã, quę dicitur Pego, distãte a Calechut leucis. 500. Vniones uero pro ceriores affe[illegible] plaga Armuze, citra urbē Calechut leucis. 700. Spica nardi, & Myrabolani aduehũtur ex Combaia prouicia citra Calechut leucis 600. Cassiam in furculis mittit urbs ipsa Calechut. Mittit uero sua Thura Sabęi, citra Calechut leucis 800. Myrrhã Fartica regio, citra Calechut 700. Lignũ aũt Aloe, Reubarbarũ, et Camphoram, Calingan mittit. Cardamomũ maius Canona mittit, oppidũ Calechut, lõge ab eo l[illegible]cis. 12. Piper longe in Samo inuenitur, Benzui, & Zan, ultra Calechut leucis [illegible]00. Thamarindum, et Zedouaria mittit urbs Calechut. Lacham mittit oppidũ dictum Samoterra, ultra Calechut leucis 50. Bra[illegible]ile fert regio Tanaza[illegible], ultra Calechut leucis. 50. Opium fert plaga Addę, citra Calechut. 700. Id quod an ita reuera habeat, cũ præ intercapedine locorum immensa, & pene portentosa experiri non liceat, necessario scriptori fides habeda est: adulterari tamē per tanta locorum spacia, per tot maria, tot sinus, tot terras, quis non credat? Quanto integriores, duratioresq; fuerunt maiores nostri Germani, qui contemptis his peregrinis, suę tm̃ terrę herbis & fructib. incolumes Nestoreos pene annos attigerũt: cũ hodie inter delicias illas uix millesimus quisq; ad octogesimũ pertingat annũ: & tñ egregie interim placet exotica, sordent patria, et naturę magis cõ uenientia quæq;. Attigimus de hac re & in Herbario nostro nonnihil.

Aron describitur a Dio. li. 2. cap. 195. Theophrasto li. 7. c. 11. Pli. li. 24. c. 16. & li. 19. c. 4.

Aronia, uulgo Mespila.

Aronyõ, Semperuiuũ, apud Dio. li. 4. c. 91.

ARQ

Arquatum morbũ ueteres dixere, qui alio noie Regius uocatur: eo q̃ arcus cœlestis ei concolor fit in uirore: Gręci ἰκτερὸν uocãt, & uulgo Ictericiã. Icterici hoies fiunt aureoli coloris, & lutei: unde & auriginē appellant. Cornel. Cels. Aeque notus est morbus, quē interdũ Arquatũ, interdum Regiũ nominant: quē Hippoc. ait, si post septimã diē, febricitante ęgro superuenit, tutũ esse, mollib. tm̃modo pręcordijs substantibus. Diocles ex toto, si post febrem oritur, etiã prodesse: si post hunc febris, occidere. Color aũt eum morbũ detegit, maxime oculorũ, in quibus quod album esse debet, fit luteum. Cur autem Regius morbus dicatur, docet Q. Serenus, sic scribēs.

Regius a uero signatus nomine morbus,
Molliter hic quoniã celsa curatur in aula.

Consimiliter Celsus tradit, utēdum esse in hoc morbo frigidis natationibus, lecto etiam, & cõclaui cultiore, clauso loco, ludis, lasciuia, per quę mens exhilaretur, ob quę Regius, inquit, morbus dictus u[illegible]etur. Plinius memorat, Icteron uocari a colore: quę si spectetur, sanari id malum, & auem mori. Est & gemã noie Icterias, lucido colori similis, ideoq; existimata salubris contra Regios morbos. Columella lib. 7. c. 5. Ar[illegible]atus color, dictus ab arcu pluuiarum Arquatus morbus, lege, Icterus. (nũcio. Arquati, id est, morbo Regio laborantes.

ARS

Ars, est similium comprehensionũ congeries, quę ad finem quendam uitę commodum referri possunt. Vel sic. Ars est comprehensionũ similium adiectio, quæ ad finem unum referuntur. Gal. de Definit.

Ars Medica, ab Hippoc. in lib. de Arte, sic definitur, Medicinā hoc noīe appellante, ut sit, quę a morbis & ęgritudinib. liberet affectos, & laborātes grauiter, & uehemētiores morborū impetus sedat, & ne male uictis admoliamur monet, sciētes, hęc oīa Medicinā pręstare posse. Sunt & alij non pauci, qui sic definierūt. Medicina est ars, non minus sanitati iuuandæ, atq; morbis sanandis accommoda. Galen. de Definit.

Arsacus, ramus Cancri.

Arsela, Argemones species secunda.

Arsemanthon, Glichon, uel Pulegiū, apud Dioscor. lib. 3. cap. 34.

Arsenicum, Operment.

Arsenote, Stafisagria. Dioscor. lib. 4. ca. 158.

Arsenicum, siue Auripigmentum quid sit, uide apud Dioscor. lib. 5. cap. 112.

A R T

Artemedeion, Dictamnū. Dio. lib. 3. ca. 35.

Artemisia, nota herba, describitur ab Dioscoride lib. 3. ca. 125. Plinio li. 25. ca. 7. & 10.

Artemon, Medicus.

Artemone, id quod Dioscorides uocat Argemonem alteram, lib. 2. cap. 197.

Arteria, receptaculū est sanguinis rarioris, & purioris, commixti cū spiritu naturali abundantiore. Estq; Arteria calidior, & siccior, magisq; sensu pręedita, quam uena pulsatilis. Galenus de Definit.

Arteriarum motus qui sit, & qui earum fontes, uide Galen. lib. 1. de motu musculorū.

Arterię Carotides, quas nos uocamus Subeticas uenas.

ἀρτηριοτομία, uenarum incisio, de qua uide Paulum lib. 6. cap. 4.

Arte[illegible]tte, lingua Pœnorum Coronopus.

Artredones uocantur, quæ ex apibus sunt minores. Meminit Arist. qui inter crabrones collocat, etiāsi in ueterib. exēplaribus teuthedron corrupte legatur, pro Artredō.

ἀρθριτικός, articulorū morbo laborās.

ἀρθρῖτις, morbus articularis. ἀπὸ τοῦ ἀ[illegible]ρῶ, id est, iungo, siue ἄρθρον, quod significat articulum.

Artocopi, id est, pistores.

Artocopęi. i. pistores, & panis coactores.

Articularis morbus, est inflammatio articulis accidens, magnum dolorem neruis patientibus adferens.

Artrare, est aratrare: & est, quando sata inarantur, postq; & nata sunt, & excrescunt.

ἀρτοκόποιον, pistrinum.

ἀρτηριοτομία, arteriarum sectio.

ἀρτύσεις, condita.

A R V

Aruina, durum pingue, quod est inter cutem & uiscus.

Arundo castratur. Plinius, reficitur ex sese, uetere arundineto extirpato, quod utilius repertum, quam castrare sicut antea. Inspice quid sit castrare animal, & id trāsfertur ad arundinē, & plantas. Colum. li. 4. c. 32.

Aruncus, uillus ille, qui e mento propendet capræ.

ἄρουρα, ager, uel cultus locus, apud Homerum tam frequens dictio, quā apud Athenas noctuæ.

A S A

Asa quid sit, uide, Laserpitium.

ἀσαμίνθους ἐυξέσας, Homerus balnearum genus quoddam facit, Odiss. ρ.

Asarum. Vide Dioscor. lib. 1. ca. 9. atq; ibidem Coroll. Barbari. Plin. item li. 12. ca. 13.

A S B

Asbolon, & Asbole, Fuligo pictoria, apud Dioscor. lib. 5. cap. 173.

Asbestus lapis, apud Solinum cap. 12.

A S C

Ascarides, sunt tenues quidā lumbrici, qui parte maxime inferiore intestini corrosi gignūtur: & plurimi apparēt in iumentis male cibum coquentibus; quorum malam coctionem fœtor indicat excrementorū. Galen. Apho. 26. lib. 3.

Ascis, Veratrum albū, apud Dio. li. 4. c. 151.

ἀσκίτις, genus Hydropisis utricularium, sic enim Gręci ἀσκὸν, id est, utrem uocāt, quo liquores continentur, & qm̄ in hoc aquę plus, spūs uero minus sit. Neq; em̄ secus, q̄ in utre collecta in eo aqua seruatur.

Asclapon, Medicus Patrēsis. Huius artem uehementer commendat Cicero Epistolarum familiarium lib. 13. Fuit Asclepiades ætate Magni Pompeij Rhetoricę Magister. Sed cum non satis in ea arte quęstuosus esset, homo sagacis ingenij, ad Medicinam se cōuertit: atq; ut necesse erat, homini qui nec id egisset, nec remedia nosset, oculis, uisuq; percipienda, torrenti, ac meditata oratione quotidie blandiēs, omnia abdicauit, totamq; Medicinam ad casum reuocando, cōiecturam fecit: quinq; res maxime communium auxiliorum professus: abstinentiam cibi, alias uini: fricationē cor

poris,ambulationē, gestationesq́, cum se metipsum sibi præstare posset intelligere. Fauentibus cunctis, cū essent uera, quæ facillima erant, uniuersum prope humanū genus circumegit in se, nō alio modo, quam si cœlo emissus uenisset. Trahebat preter ea mentes artificio mirabili, uinum promittendo ægris, dandoq́ tempestiue tum frigidam aquā. Et quoniam caussas morborum prior scrutari Herophilus instituerat, uini ratione illustrauit Cleophantus apud priscos, ipse cognominari se frigidā dando preferens, & (ut autor est M. Varro) alia quoq́ blandimenta excogitabat: iam suspendendo lectulos: quorum iactatu, aut morbos extenuaret, aut somnos alliceret: iam balneas, auidissima hominum cupidine instituendo. Et alia multa dictu grata, magna autoritate, nec minore fama, cū accurrisset ignoto funeri, relato homine ab rogo, atq́ seruato, ne quis leuibus mometis tātā couersione factā existimet. Id solū possumus indignari (ut inquit Plinius) unum hominem in leuissima gente, sine opibus ullis orsum, uectigalis sui caussa, repēte leges salutis humano generi dedisse, quas tamē postea abrogauere multi. Asclepiadē uero iuuere multi: cura nimis anxia, & rudi tum obruendi ægros ueste, sudoresq́ omnimodo ciendi: nunc corpora ad ignes torrendo, solesue assidue in urbe umbrosa quęrēdo, imo uero in tota Italia imperatrice, tum primum pensili balnearum usu ad infinitum blandiente. Præterea in quibusdam morbis, medendi cruciatus detraxit. Vt in anginis, quas curabat, in fauces organo demisso. Damnauit merito & uomitiones, tunc supra modum frequētes. Arguit & medicamentorū potus stomacho inimicos: quod est magna ex parte uetitum. Phreneticos in lumine habendos præcepit, non in tenebris. Tum demū sanguine his mittere, perinde esse dixit, ac si trucidentur. Officiū esse Medici dixit, ut tuto, ut celeriter, & ut iucunde curet. Medicamenta sustulit. Aluum non toties, ut antiqui, sed febri tantum, & ubi necesse erat, subducebat. Cū hodie nostrates nihil fere magis habeant in promptu, & quod ubi perfecerunt, nihil habent ultra quod agant. Febri ipsa precipue ad remedium se uti dicebat. Conuellendas etiā ægri uires putauit, luce, uigilia, siti ingenti, sic ut ne os quidē primis diebus elui sineret. Plinius lib.7.cap.37.lib.25.cap.1. lib.26.cap.3.Galen.2.Thera.Cornel.Cel. lib.1.Scribonius in commentario suo.

Asclepias, herba, ab inuentore sic dicta Asclepio medico, quę sit, uide apud Dioscoridem lib.3.cap.104.

Ascyron, per se herba alia, ascyrum dicta, cognomento Androsæmi. Vide lib.3. Dioscor.cap.174.

Ascyroides, Hyperici generis, apud Dioscoridem lib.3.cap.173.

Ascyrum, Hyperici generis, apud Dioscoridem lib.3.cap.173.

ἄσκιος χαλκός, id est, exumbratum ęs, uel

A S CH (flos æris.

Aschrion empiricus, medicamentorum peritissimus, senex cōciuis, & preceptor Galeni, ut ipse inquit lib.11.Simpl.cap.de Medicina cancrorū: ubi subinde meminit & Pelopis preceptoris.

A S E

ἄσαι, stomachi fastidia, apud Galenū 4. de ualetud. tuen.

Aselli. Lege, Onos.

Asellorum piscū duo genera: Callariæ minores, & Bacchi. Plin.lib.9.cap.17.

A S I

Asilus, insectorum genus, quod ex rore nascitur. Insidet hic raphani folio primo uere, & spissatus sole, in magnitudinem milij cogitur. Inde oritur uermiculus paruus. Plin.lib.11.cap.32.

Asinariæ molę, grauiores sunt quam trasatiles, & immobiles.

Asini pisces, qui per diminutionem Aselli dicuntur.

Asinus. Plin.lib.8.cap.43.

Asia petra, siue Asius lapis, apud Dioscoridem lib.5.cap.133.

Asius lapis quales uires habeat, uide apud Dioscoridem lib.3.cap.133.

A S O

ἀσώδης, ex repletione cibi fastidium.

Asonch, ægyptiace Plantago.

A S P

Aspalathon, nisi sandali uocati species sit, haud dubie hoc tempore ignota est.

Aspalacus in terra Beotiorū tantum gigni tur: inde translatus perire dicitur. Aelia.

ἀσπάλαθοι, spinarum generis apud Theo-

critum Idyllio. ά. ἐν γὰρ ὄρει φάμνοι τὲ, καὶ ἀσπάλαθοι κομόωντι.

Aſphalatho, Hieronymus Herbarius pro Berberis ſpina interpretatur, non recte. Nõ eſt eñ noſtri climatis, aut orbis arbor, uel ſpina, ſed Rhodi, & Græciæ: nec uideo, cur hodie ueram poſſimus habere Theriacam, cum tamen de rebus ipſis quę ingrediũtur, nõ conſtet. Sic hic plane de Aſpalatho: quicquid tandem ſomnient diuinatores, qui ex ſuis ſuſpicionibus hodie docẽt cognoſcere herbas, & in ſuo ſenſu egregie ſibi ſapientes uidentur.

Aſpalathus, hoc nomine & Cyperon Dioſco. appellat lib. 1. græce ἀσπάλαθος. Differt autem Aſpalathum ab Aſphalto: quia Aſpalathus odoratus frutex eſt, ut inquit Dioſc. ſurculoſus, multis ſpinis cohærens, plurimum in Syria & Rhodo. Aſphaltus uero Iudaicum bitumen. Plin. lib. 12. c. 24. Theophraſtus lib. 9. cap. 7.

Aſpanas, Lege, Spinacium.

Aſparagus, ab aſperitate, ut inquit Varro, nomen ſortitum eſt. Ipſum quoq; guttur, a quibuſdã Aſparagus uocatur. Ab Appiano tñ Grammatico, nõ Aſparagus, ſed Spharagus. Corrudã appellant hodie hãc herbam. Spinoſi ſunt ex toto Aſparagi, ut ſcorpius, unde ſcorpiones a Columel. fortaſſe nominantur. Quanq; Aſparagus cognomento ſcorpius, ſiue ſcorpio, aliud genus eſt, ut de ſcorpio herba infra.

ἀσπαρμ@, infœcundus.

Aſpergo, *inis in genitiuo*, græce νότις. Vitruuius quoq; illo uerbo utitur. Redolent loca, inquit, ſenta ſitu, & humectia uligine, & quę perflatum non habent. Quod quidem odoris genus imperita plebs *Rheumaticum* appellat.

Aſpidion, Alyſſon, apud Dioſc. li. 3. c. 104.

Aſpidion, Atractilis, apud Dio. li. 3. ca. 106.

Aſpis, quinum cubitorũ magnitudine iam inuentus. Color his niger, quandoq; cinereus, interdum fuluus. Ab ea ictum, ultra quatuor horas uiuere negant. Aelianus. Huius capitalis inimicus Ichneumon. Cõſule ſuper ea Plutarchum lib. de Aſpidib.

Aſpidum tria genera diſtinguit Barbarus. Primum, Chelidonię, ab hyrundinum colore, iuxta ripas amniũ, paulo cubitalibus maiores. Secundum genus terreſtre, ſubuiridi fere, aut cineris colore, cubitorum quinum. Poſtremum, quæ dictę ſunt Ptyades, quibus idem color, ſed & auro quoq; proximus. Ptyaden fuiſſe, quam Cleopatra ſibi admouit, Galenus autor eſt. Hæc ceruicem exporrigens, metitur ex interuallo quem feriat. Solinus Hypnalem dicit appellari, necantem ſomno: qua uitam ſibi Cleopatra inuiderit.

Aſpidum uarias ſpecies & nomina, require apud Aetium ſermone 13. cap. 20.

Aſplenos, Hedera apud Dioſc. li. 2. ca. 179.

Aſplenion, apud Dioſcor. lib. 3. cap. 152. ἀσπλήνιον, ſic in Galatia, et Chaltide Acorus appellatur, teſte Dioſcoride lib. 2. Sic dictum, quod ſplenem minuit.

Aſpratiles piſces, ſquamati, durioriſq; carnis ſunt.

A S PH

Aſphaltion, græce ἄσφαλτ@, *dicitur bitumen.* Vnde Aſphaltites locus dictus, qua ſi bituminalis. Colum. lib. 6. cap. 16.

Aſphaltitis, trifolium, apud Dio. li. 3. ca. 122.

Aſphaltion, Trifolium, apud Dioſcoridem lib. 3. cap. 122.

Aſphaltitis, Polygonium, apud Dioſcoridem lib. 4. cap. 5.

Aſphaltus, Lege, Aſpalathus.

Aſphodelus, Lege Halimum.

A S S

Aſſatio, concoctio eſt, quæ ab arido & alieno calore efficitur. Ariſtot. lib. 4. Meth.

Aſſipitium, id quod arabice uocãt Ziribergi, dulcis cibus, factus de carnibus, ſpeciebus, & melle, ſeu ſaccharo, ſiue aceto, etiã ſi addi id interdum poſſit. Vtitur eo uocabulo ſubinde in dietis ſuis autor Tacuin.

Aſſula, Plinio, Viruuioq; & alijs honeſta uox eſt, qua *primum* ſignificant, quæ marmorarij in cędẽdo marmore fragmenta diſſecant, & quæ in frangendis arboribus in longitudinem magis quam in latitudinem fragmẽta diſſiciũtur. Idem quod σκινδαλμός. Vtuntur ea uoce Dioſcoridis interpretes, ſignificaturi radicum concisionem, quas interdum aſſuloſe, & aſſulatim concidi iubent.

A S T

Aſtaci, Gammari, cancrorum genus. Plin. lib. 9. cap. 31.

Aſtalabites, id eſt, ſtellio. Lege, Stelliones.

Aſtaphelinos, Paſtinaca ſylueſtris, ab Dio cle ſic uocata.

Astaphis, Stafisagria, apud Dio. li. 4. ca. 158.
Aster, seu Inguinlis, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 121.
Aster, pastillus, subuersioi stomachi ualens est apud Aetium serm. 9. cap. 10.
Astericos, Aster, seu Inguinalis, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 127.
Asterchillo, Achillea, apud Dio. li. 4. c. 39.
Asteroion, Spondylion herba, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 88.
Asterion, fatiua Cannabis, apud Dioscor. lib. 3. cap. 167.
Asterion, Aster, seu Inguinalis, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 127.
Aeristi, summa papauerum capitula, a quibusdam dicta.
Asterias, auis in Aegypto, docilis humanę uocis.
Astorgii, apud Pausaniam, quos Itali Astores uocant.
Astorgion, uel Asterion, ἀστέριον, genus aranei, quod late pungit. Barb. in Coroll.
ἀστράγαλοι apud Homerum pro uertebris spinæ, quas σφονδύλους uocant.
Astragali, fusilli tali, quos in homine Malleolos appellamus.
Astragalus herba Plinio describitur folio longo, incisuris multis, obliquis circa radicem, lib. 26. cap. 8. & apud Dio. li. 4. ca. 65.
ἀστράγαλος ὁ, suis talus, cuius uice in homine malleolus appellatus implet.
Astringens febris. Lege, Febris est exuberantia, &c.
Astrion, Coronopus.
ἀστροβλῆτον ἄστρον, uocant Canem, quoniã frequenter terrænascentia siccat, adeo ut perarescant.
ἀστροβλῆτοι. Vide, Siderationem.
ἀστροβολισμὸς, ibidem.
ἄσθμα, cum uehementior est spiritus rerentio, & cum spuere æger sine sono non potest. Est enim anhelitus, siue anhelãdi difficultas, uehemens respirandi difficultas, in fertque dyspneam, putredinemque affert: quosdam corruere cogit, & rursus resurgere.
ἄστομος, quod ori non conuenit.
Astomina, Lege, κόλπος.
Asturiones equi, qui ex Asturia ueniebãt, & Tollutarii dicti.

A S Y

ἀσυλληψία, conceptionis defectio.
ἀσυμπλήρωτα, caua, quę non implentur.

Asyphilicon, gramen, apud Dio. li. 4. ca. 33.

A T A

ἀτανασμένη, torpentia membra.

A T E

Ater sucus. Sic ueterum quidam atram bilem uocauerunt.
Ater color, horribilis dictus omnino, uelut Anthrax, id est, carbo, nã proprie est carbonis extincti. Quare scite, ut omnia, Terentius: Tam excoctam, inquit, reddam, atque atram, quam est carbo. Et inde a Virgilio cinis dictus est ater, & fauilla atra. Sanguis præterea caloris, atque coloris ignei particeps, effusus, ac frigefactus, amisso rubore, tanquam in carbonem mutatus, ater ab omibus uocatur. Dicitur & mors atra: quia cadauer extincto calore illo uitali, quo corpus alitur, atrum relinquitur, ut est carbo. Quę mihi perquam elegans uidetur similitudo. Quid, quod dies atri eadẽ de caussa dicti fuerunt? Qui em luctum afferebant, carbonibus, ut contra dies læti fyrupis signabantur gypseis. ex quo Horatius ait: Creta, an carbone notandi. Differt in hoc a colore nigro: quod ut omnis ater est niger, sic non omnis niger est ater. Horrendus est hic, tristis, uisu iniucundus, lugentibus accommodatus: ille cõtra nonnunquam lepidus ac uenustus. ut humani oculi sunt complures, quos nemo atros diceret, sed nigros, iisque tamen nihil maiori cum uoluptate spectamus. Vocabatur autem Ater ab antiquis etiã Anthracinus, idemque Furnus. Quibus longe minus sunt nigri, liuidus et fuscus. Alter ex graui corporis ictu proueniens deformitatẽ habet. Vnde inuidi aliorum bonis, uelut uerberibus laniati, & idcirco exangues, liuidi nũcupãtur. Alter non insuauis, & in homine persępe laudatur: qui tñ si modum excedit, ac maxime fuscus est, & quasi nigrescit, Pressus dicitur: ut quæ aliquãdiu sub prelo uestis pressa nimium coloratur. Secus uero faciolæ Coloriscæ dictæ fuerunt, quæ nõ saturatæ, sed uix colore aliquo illitę e coronis dependebant. Est aũt forma diminutiua, ut Lycisca, Syrisca. Aquilum ueteres hũc Fuscũ a colore aquę uocarũt, qui inter nigrũ est & albũ: id quod Plato etiã docet.
Ateramon apud Philippos quondam uocauerunt herbã in pingui solo fabas necantem. Quidã pro Ateramon, Ateramnon

legunt apud Theophr. & Plini. Alij Aterama pro leguminibus interpretantur inobsequiosis & contumacibus. Quod genus seminis etiam Cerasbolon uocatur a Platone, superstitiosa origine, quasi sterilia & irrita proueniant, quæ per boum cornua serenda cecidissent in terram.

ἀτεκνία, sterilitas, & liberos gignendi impotentia.

ἀτενεῖς, qui rigent nimium oculis.

A T H

Athanasia. Quemadmodũ herbis a diuersis rebus, et euentibus imposita sunt olim nomina, ita ex cõpositis medicamẽtis, quemadmodum est id cernere in libro cõpositionum Nicolai: ex quibus est & hæc Athanasia, ab immortalitate, quia perpetuo ualentes reddat ægrotos, sic dicta. Descriptionem eius lege apud Nicolaum.

Athanasia. Vide, Tanacetum.

Athamanticum, cognomen μήου.

Athanatos, Lychnis coronaria apud Dioscoridem libro. 3. capite. 113.

Atharatrion, cõpositũ uidetur ab athara, & trio, quod placẽtæ genus est apud Plautũ: dictum a folijs fici, quibus circumdatur.

Ather, in hordeo, ut Gal. interpretatur, cuspis ipsa spicæ. Nam & menti inquit pars extrema hoc nomen habet, cum aristam non habeat.

Athera ex zea fit tenuissime molita. Est aũt sorbitio quasi liquida pulticula, infantibus conueniens, et cataplasmatis efficax, ut inquit Diosc. Aliter Plin. qui ex olyra dicit constare. Et Aetius, qui ex amylo. Non uidetur tamen a pulticula, nisi liquidiore habitu differre. Nec aliter quoq; Paulus ægineta eam descripsit libro. 6.

ἀθήρα, tenuissima farina ex zea.

Athera, idem quod Atheronia, tuber, cui pulticulæ simile quid inest.

ἀθερώματα, capitis quædam hulcera sunt.

ἀθώρηκτος. ὁ μὴ μεθύων.

ἄθριξ, caluus. Pollux.

ἀθρώβολον, id est, crassioris glebæ. sic Bdellium improbat Dioscor. uidelicet, q; est in offas conuolutũ, quemadmodũ Ruellius conuertit.

ἀθυμία, tristicia, dolor, angustia animi, animi deiectio.

A T I

Atidis. Lege. Rhamnum.

Atilius, piscis ingens in Pado, inertia pinguescens ad mille aliquando libras. Catenato capitur hamo, nec nisi boum iugis extractus. Plinius libro. 9. capite. 15.

Atinia. Plinius de Vlmo scribẽs, sic refert. Græci duo eius genera nouere. Montosam, quæ sit amplior. Campestrẽ, quę fruticosa. Italiaa Atinis uocat excelsissimas, et ex his Siccanas illis præfert, quæ non sunt riguę. Alterum genus Gallicas. Tertium nostrates, densiore folio, & ab eodẽ pediculo numerosiore. Et quartũ syluestre. Inter quæ Atiniæ non ferunt samarã (ita uocatur ulmi semẽ) omnesq; e radicum plantis proueniunt, reliquæ semine. Hactenus Plinius, qui semen ulmi uocat samarã, quę Amera uocatur a Colu. Proinde aut hic, aut illic dictio corrigenda: ne sit dissidium inter duos scriptores, quorũ alter ex altero non pauca exscribit. uide Colu. li. 5. ca. 34.

A T L

Atlas, ultima colli uertebra, Sic dicta, quia onus sustinet.

Atlas Pamphiliensis, ex priscorum medicorum schola, citatur ab Galeno.

De Atlantis arboribus, & luxu mensarum quæ fiebant ex eis, uide Plin. lib. 13. ca. 15.

A T M

ἀτμίδες, i. uapores in corpore exhalantes.

A T O

Atocia, medicamẽta apta faciẽdis abortiuis

Atocion, aranei genus lanuginosum, grandissimo capite, quo dissecto, inueniuntur intus uermiculi duo, ut inquit Plinius, qui adalligati, ceruina pelle, ante solis ortum, dicũtur mulieribus præstare ne cõcipiant.

Atocion, Lychnis agria, Diosc. li. 3. ca. 114.

ἀτόκιον, non abortiuum medicamentum, ut quibusdam placet, sed quod sterilitatem facit. Manifesta significatione a particula priuatione, quæ in ea uoce est.

Atomos, Veratrum album, apud Dioscoridem libro. 4. capite. 151.

Atomos, Hyoscyamus. Dio. lib. 4. cap. 72.

Atomum thus, thuris fragmentum.

Atomi, sunt sensu imperceptibilia corpora, uti in radio solis, sed grossiuscula uidentur.

ἀτονία σωματός, infirmitas uirium.

ἀτονία, corporum defectio, uel debilitas.

ἄτονον τῆς γεύσεως, quod gustu hebes atq; ignauum est.

ἀτονώτερα, minus ualentia

Atos, Bunium, apud Dioscori. lib. 4. ca. 125.

Aetonychon, Leontopodion, apud Diosc. libro. 4. capite. 132.

ATTA

Attagon, maxime Ionius celebratur, uocalis alias, quondam existimatus inter raras aues. Plinius libro. 10. capite. 48.

Attagon Ionium, uocauit Horatius, quem Attagena Martialis, & Attagan Aristophanes. Plinio, uocalis est, & captum obmutescere ait. Sunt qui has starnas hodie uocatas putent. Quibus repugnat, quod starnæ uocales non sunt.

Attalum emplastrum, quod uulnerib. medetur, apud Celsum lib. 5. cap. 19.

Attalensis Athenæi sectatores (inquit Galenus) negant, aut calidum, humidumue statim uitio dandum, aut morbum ullum inueniri, qui calidus sit & humidus: sed omnino qui uel calidus sit & siccus, ut febris: uel frigidus & humidus, ut aqua intercus: uel frigidus & siccus, ut melancholia. Plura alia de temperamentis absurda statuerunt, quæ lege apud eundem libro primo de temperamentis.

Attalus, medicus.

Attegia. Lege. Scenæ.

Attiuia, ulmi genus, procerius nostrate, frondemque iucundiorem bubus præbens.

Attoniti, iidem qui & Apoplectici, quibus mens & corpus stupet. Vide, Morbus attonitus.

Attritus sedis. i. παρατρίμματα, morbus quē aut Attrita, aut Intertrigine uocant.

ATRA

Atrabilaria. i. atræ bili obnoxia corpora.

Atractylis, Anemone. Vide Dioscoride de Anemone.

ἀτρακτυλίς, spinæ genus, ex qua mulieres fusos sibi cōficiunt. Vtitur Theophrastus εἰς ὕλιω. &. Vide etiam Dioscor.

ἀτράφαξις. id est, Atriplex.

Atramentum scriptorium, siue librarium, sic sit, apud Dioscor. lib. 5. cap. 174.

Atramentum sutorium, id est, Calchantum Vide de eo Dioscor. lib. 5. cap. 105.

ATRI

Atriplex, & Atreplexum, & Treplexum (nam his nominib. olim ueteres nominasse legimus) modo uidetur esse olus quod nos Spinaciam uocamus, Græce χρυσολάχανον dictum. Vide Manard, libro. 9. Epistola. 3. De Atriplice etiam lege Dioscoridem libro. 2. Plinium lib. 20. cap. 20. Columellam libro. 12.

ATRO

ἀτροφία, tabis species, ut inquit Celsus, ubi corpusculum minime alitur, & secundum naturam aliquibus semper decedentibus, nullis uero in locum earundem succedentibus, summa macies oritur, quæ cōficit tandem, nisi mature illi occurratur. Et est nutrimenti indigentia, unde uehemens ex defectu gracilitas: propter quam nō possunt crines crescere. ξηρασία aūt est, cum lanuginosa est crinium superficies, similis his, qui sunt puluere discissi & dissoluti.

Atrophia oculi uocatur, ut inquit Gale. in Definit. quoties ex longa ualetudine, aut incerta aliqua caussa, oculus quasi a sede sua motus, mox subsidens in radicib. eius dolore minor fit, & minus, aut nihil uidet.

Athophia uocatur etiā paruitas oculi totius, & pupillæ, cum uisus imbecillitate.

Atrophia unde caussetur, & eius curam uide apud Gale. lib. 34. Methodi.

Atrophia, insatiabilis fames, qua affecti cibum non sentiunt, sed tabe potius corpusculū cōsumitur quā alatur. Paul. li. 2. c. 51.

ἀτροφοῦντες dicūtur Galeno de Valetud. libro. 5. quorum corporibus longo tempore nihil alimenti accessit.

ἀτροφων Græcis est, quod non nutrit, & quo in cibo utentes homines id non sentiunt. Plinius.

ATY

Atypus. Lege. Morbi.

Atycon, Pœnorum lingua Plantago.

AVA

ἀυανσις, stirpium uetustas & seniū. Gale. 1. de sanitate. Accidit autem ineuitabilis hec corruptela stirpibus & plantis, longeuitate temporis, ut in tabem soluantur. In animalibus Senium uocatur.

AVB

Aubion, Chelidonia. Dioscor. lib. 2. ca. 200.

AVC

Auca, Anser.

ἀυχὴν, collum.

ἀυχενος, collum.

Auctoratus, uindemiator dicebatur olim, id est, ad periculum conductus: qui operā suam in tam altas uites elocasset, ultra cōstitutā mercedem, Id quoque stipulabatur:

ut si deuolutus esset, funeris impensam do minus infunderet.

A V E

Auena græce, Bromos, uel Aegilops, apud Dioscor. libro. 4. capite. 140.

Aueruncare, auertere, depellere.

Auem, genus appellamus pennatum. Aristot. lib. 1. cap. 5. de natura animalium.

Aues Memnonię, accipitrum specie, carne tamen abstinentes, in sepulchrum Memnonis apud Ilium quotannis aduolant: quasi iusta illius umbræ reddentes.

Aues Diomedis, in insula Apuliæ, dictæ & socij Diomedis: quarũ naturas lege apud Solinum capite. 8.

Aues Carystiæ flammas impune inuolant, de quibus Solinum uide cap. 17.

Aues externæ apud Plinium uocatæ sunt, lib. 10. cap. 49. sturnæ, ut uulgo hodie uocant. Locus Plinij sic habet. Aduenerunt inquit, bellis Bebriacensibus ciuilibus in Italiam aues externæ, quæ adhuc nomen retinent, paulum infra columbas magnitu dine, turdorum specie, sapore gratæ.

Aues tardæ, id est, Otides aues, de quibus uide Plinium libro. 10.

Auium nocturnarum genera. Noctícoraces, Bubones, Alucones, Noctuæ, Asiones, Vlulæ, Vespertiliones, Oti, Ciconię, Caprimulgi, Striges, Paræ, de quibut Plinius, & Aelianus.

Auerrois Auicennæ coæuus, multæ eruditionis Philosophus & Medicus, qui cum maxima laude & ipse Aristotelis libros est commentatus.

A V G

Augu[illegible]m ex auibus futura prędicit: olim celebre, præcipue Romanis.

Augustia, Leucoion, uel alba Viola, apud Dioscor. libro. 3. capite. 139.

A V I

Auiaria, auium receptacula, & gallinaria.

Auiarius, dicitur pastor auium & cu[illegible]os, quem uulgo gallinarium uocant. Vergi. auiaria ponit pro nemoribus quæ ab auibus frequentãtur, sic ẽm inquit in Geor. in culta rubent auiaria baccis. Colu. li. 8. ca. 3.

Auicenna natione Arabs, patria Cardub[illegible]sis, e stirpe regia. Vnde a medicis Princeps uocatur. Extãt eius hodie opera quæ Canones & Cantica inscribuntur, Scripsit & Metaphysicen.

A V L

Aula, siue olla, arborum uicium quomodò contrahatur, uide Theophr. lib. 4. cap. 16.

αὐλωποὶ apud Oppianum piscium genus, interpres exponit oculos habere oblongos, quadam tibiarum imagine.

A V R

Aura, Centaurea minor. Vide Dioscoridẽ libro. 3. capite. 8.

Aura Crocodyli, Lilium uulgare apud Di oscoridem lib. 3. cap. 115.

Aurata, pallidior statura, apud Catullũ pro ictérico, et regio morbo laborãte legimus.

Aurea Alexandrina, Alexandri cuiusdam nobilis compositio, ab excellentia aurea dicta, describitur ab Nicolao Præposito, in Antidotario suo. Sunt qui ab loco sic inscriptam uolunt.

Aurata. Lege. Piscium fere.

Aurelia quid sit, lege apud Dioscoridem Heliochrysos.

Aureo, onis. Lege. Halimum.

Aureus color, ab auro nuncupatus.

Aures, neruis & cartilagine constant: habentq́ uim percipiendarũ uocum, & eorũ quæ in eis sunt differ[illegible]tiam assumunt.

Auricula muris, abunde depicta est a nobis in Germanico Herbario, & est apud Dioscoridem libro. 2. capite. 20[illegible]

Auricula muris, alsine, apud Dio. li. 4. c. 89.

Auriculam muris pingit quoq́ Plinius libro. 27. capite. 12.

Auricularis, Aizoum maius apud Dioscoridem libro. 4. capite. 91.

Auripigmenti tria genera lege apud Dioscoridem lib. 5. cap. 112.

Auris est pars capitis in qua audimus, ita ut nulla spiratio desyderetur. Aristot. lib. 1. de natura animalium capite. 11.

Aurora piscis. Lege. Piscium fere omniũ.

Aurum coctum.

Aurum malleatum.

Aurum bracteatum. Geschlagen

Auri folium. gold.

Aurum laminatum.

Sol laminatus.

Aurum obryzum a Græcis appellatur τὸ πολλάκις ὀπτηθὲν, id est, multipliciter excoctum. Inde obryzati nummi.

Aruspicina, ex extis, & corporis interaneorum interaneis maioribus prognosticatc: cuius repertor Tagus Hetruscus.

A V S

Auſpices qui ſint, require in dictione, μαντικὴν appellant.

Auſteritas, corporis qualitas.

Auſteri colores uocabantur olim omnes preter Minium, Purpuriſſimum, Cinnabarim, Armenium, Chryſocollum, Indicũ, nam hos floridos dixerunt.

Auſtri, Græce νότοι.

A V T

Autogenes, Narciſſus Dioſc. li. 4. ca. 164.

αὐτόπυρος, ſimila, cui nihil ademptum eſt: panis qui ex omnibus farinæ ſuæ partibus detractione nulla conſtat. Vel, ut alijs placet, ex quo nihil furfurũ deceſſit: quaſi totum in ſe triticum, nihil imminutũ habens.

αὐτοψία, propria cuiuſque inſpectio. Sic Gal. uocat libro de ſectis empiricorum, theoremata & experientias.

A V X

Aux quid ſit, lege, Abſides.

αὔξησις, morbi ipſius augmentũ, apud Galenum libro de temporibus morborum.

Auxiliaria ſigna ſunt, quibus curationis ex ipſis obſeruatæ, recordamur.

Auxilium eſt, quod ad hominis ſalutem cõſtitutum eſt, compoſitum quantitate, qualitate, ordine, & tempore.

Anxios ægros uocamus, qui accubitum nõ perferentes, figuras euariant. Hinc a Græcis τὸ ἀλύειν poſitũ, pro ἐν ἄλῃ δυσφορεῖν, id eſt, anxietudine obturbari moleſte. Quamuis etiã lætari deſignet, ut apud Homerum. Vide Cælium lib. 6. cap. 26.

A X I

Axillæ, ſinus ſub ſummo brachio, Græce μασχάλαι, unde et ducitur, et ἀμφιμάσχαλος, id eſt, ueſtis manicata, uel ſeruilis.

Axiæ maior, Periclymenon apud Dioſcoridem libro. 4. cap. 16.

Axinomancia, id eſt, per ſecures, dolabelaſque facta diuinatio.

Axis, fera hinnuli pelle, pluribus candidioribuſque maculis, ſacra Libero patri. Plinius libro. 8. capite. 21.

Axillaris uena, ſecorariæ ramuſculus.

A X O

Axos, flos eſt ſpinæ eiuſdem nominis, uenenatus: de quo uide Dioſcoridem libro. 6. capite. 33.

A X V

Axungia, adeps ſuillus.

A X Y

ἀξύγγιον, Axungia.

A Z I

Azimar, Spongryen.

A Z Y

Azymus panis, panis non fermentatus.

B A C

Baccalia. Lege, Laurus Baccalia.

Baccaris, Nardum ruſticũ. Plin. li. 12. ca. 12.

Baccar, id eſt, Aſarum.

Baccaris, herba fruticoſa, quę in coronas additur. Dicimus & Baccar, falſo a quibuſdã uocata Nardum ruſticũ: cum Nardus ruſtica ſit Aſarum. Plura de illa, lege apud Dioſcor. lib. 3. capite. 49. & ibi Barbari Corrollarium. Baccaris inquit Gale. Hippocrati quoddam unguentũ Lydium eſt. Non defuerunt, qui genus floris eſſe uoluerunt, quę nos hodie Gariophyllum uocamus, ſed de hoc abunde in Corollario.

Bachmindus, medicus citatur ab Galeno.

Bachius, medicus citatur ab Cælio Aureli.

B A D

Badius color. Vide, Puniceus.

B A I

Baia, et Spadices, palmarũ cum fructu termites. A quo & color equino generi Spadix, aut Spadiceus, & Phœniceus, hoc eſt, palmeus. Vnde uulgo quoque Baius. Alioqui Phœniceus proprie is eſt, qui uermiculus & puniceus uocatur, ab Euſebio, ſiue Hieronymo in Chronicis: nomen habens a Phœnicia illo, qui literas inuenit, de quo Plinius libro. 7.

Baius color. Vide, Balius, & Caſtus.

B A L

Balanus, uocatur id genus alui ſubducendæ, quod clyſteris loco ſubditur. A ſpecie glandis. Id, ut ait Pollux, ex adipe ac nitro factitabatur parte plurima. Vtitur & ἐκβάλλεσθαι uerbo Hippocrates.

βάλανος, glans.

βαλάνινον ἔλαιον, oleũ quod fit ex unguentaria glande. Cæterũ unguentariam glandem Vergilius interpretatur Myrobalanon, & Myrepſicon. Serus ſcholæ, & uetus Pandectarum ſutor illud interpretantur oleum de Ben, uel Behen.

Balanus ſcordianus. Lege, Caſtanea.

Balanus Myrepſica, id eſt, glans unguen-

tarta, apud Dioscor. lib. 4. cap. 163. Plin. libro. 12. capite. 22.
Balaria, Lychnis coronaria apud Dioscor. libro. 3. capite. 113.
Balaryis, Bryon Thalassion, apud Diosco. libro. 4. capite. 100.
Balaustus, herba non multum dissimilis Narcisso.
Balaustinus color dictus a flore Punicæ, autor Thyl. de coloribus.
Balaustium, syluestris Punicæ flos est, Cytinus uero satiuæ. Vulgus indoctorũ hodie passim Baulastia uocat, & Cytinos, cum tamen & Dioscor. & Gale. manifeste Cytinos in satiua, priuatim appellauerint: Balaustia uero in agresti. In quibus sciendum, Cytinos Punicæ flores, a tumore dictos græcis fuisse. κύτος enim illi, quod ambitu & tumore suo aliquid capit, et in se claudit, dixerunt. Lege. Cytinus.
Balbi sunt, qui pronunciando, literã unam, uel syllabam exterunt, & prætermittunt.
Balbus. Lege. Morbi.
Balenæ ora habent in fronte: ideo summa aqua adnatantes, in sublime nimbos efflant. Plinius libro. 9. capite. 6. In mari Indico animal maximum, capite. 4.
Balineum, pro balneo dixerunt Plinius & Seneca in naturalibus quæstionibus: fortasse a græca dictione βαλανεῖον, quod græcis significat balneum.
Balij, qui græce βαῖοι, id est, Baij.
Balius color, id est, uarius, uel spadiceus, id est, palmeus, qualis est equorum quoq; apud Maronem. Nam et Baius uulgo dicitur is, quoniam spadices, hoc est, palmarũ cũ fructu suo termites græci uocant βαΐα. Lege. Baia.
Balincium, uinum quod in Sicilia nascitur, saporem mulsi referens.
Ballarion, Lychnis. Vide Corollaria apud Dioscor. libro. 3. capite. 113.
Ballote. De Ballote uide rixam scriptorum in Herbarij nostri Tomo secundo, ubi singillatim opiniones coaceruauimus. Egit de ea & Plin. lib. 27. cap. 8. Eum lapsum mirum quam nititur tueri Collinucius.
Balneæ. De Balneis Galenus refert, Aliquas fieri studio nostro, Quasdam uero sponte naturæ, Nostra opera fiunt balneæ ex Nepeta, Origano, Hysopo, Thymo, & huius generis, spasmo & doloribus multũ utiles. Balneæ uero quæ sponte proueniũt, diuersæ sunt: nitrosæ, salsæ, sulphureæ, asphaltidæ, σκωτηριώδη, ferri, aut æris naturam habentes. Quædam ex his compositæ. Harum omniũ uis exiccandi. Stipticæ sunt omnes salsæ, & æratæ. Sulphureæ stomacho aptæ. Ferratæ lyeni conueniunt & stomacho. Sunt & frigidæ balneæ, quæ ψυχρολουσίαι uocantur: et habent quidem illæ iuuamenta sua: de quibus Galenũ require. Nos quoq; priuatim tractaturi sumus. Laconicum hoc genus quondam appellabatur, quod eo Lacones uterentur. Quanq; & alius fuerit illis mos, qui & hodie quoq; manet, ubi hypocaustula calefacientes, æstu exactum sudorẽ expellimus. Videtur notasse Marcialus, cum dicit, Ritus si tibi placeant Laconũ, contentus potes arido uapore cruda uirgine, marciaue mergi. Appellatur pluribus nominibus: Laconicum, Pyriaterium, Hypocaustum, Sudatorium, Sphæristeriũ. Cicero ad Atticum, Laconicum sibi parari petit. Et Columella. Quotidianam inquit cruditatem, laconicis excoquimus, & exusto sudore sitim quærimus. &c. Vitruuius libro. 5. docet rationem Laconicorum fiendorum.
Balneæ, Lege. Thermæ.
Balneæ naturales, lege, Thermæ.
Baloten, nomine alio Marrubium nigrũ, a similitudine foliorũ uocant. Plin. 27. scripsit alia appellatione a græcis uocari, ac folijs q; porri maioribus constare.
Balsamita, ut inquit Dioscor. albæ uiolæ lyrij, aut pyracãthæ magnitudine cõspicitur. Foliũ rutæ proximũ, longe candidius, per petuo uirens, in Iudæa solũ quadam ualle & Aegypto nascens; his differens modis: scabricia, proceritate, gracilitate. Quod igitur tenui & cappillacea coma est, Thersitũ uocant, quasi depressile. Fortasse, q ob gracilitatem facile demetatur. Plura Plin. lib. 12. cap. 25. Theophr. lib. 9. cap. 6.
Balsami fructus, ligna, & succus an cõmode hodie a nostris haberi ualeant, & an in officinis uere seruentur, uideant qui ea imprudenter ementibus obtrudunt. Nam nisi Plinius nos fallat, admodum, præter eius raritatem, in eo loco ubi prouenit, etiam difficile extra prouinciam mittitur, & supra modum adulteratur. Tamen mouere Pharmacopolas libuit.

Balsamena, Buphthalmus apud Dioscor. libro. 3. capite. 157.

Balsamodes, Casiæ alterū genus, ab odore simili appellata, sed amara. Plinius. lib. 12. capite. 19. Lege. Casia.

Balsamon ut seritur, colitur, metitur, & colligitur, uide apud Plin. lib. 12. cap. 25.

Balsamum uerum quid sit, quomodo colligatur, & de adulterio eius, require apud Theophrastum lib. 9. cap. 6.

Baltheus, in re medica pro farinę massa accipitur, quæ alio noīe Conspersio uocatur.

B A N

βάνχοσ. Lege. Onistos.

B A R

Barba Iouis, Semperuiuū. Lege apud Dioscoridem Chrysocome lib. 4.

Barba Iouis, Chrysocome apud Dioscoridem libro. 4. capite. 58.

Barbyla, Anemone.

Barbarum Rha. Rha barbarum.

Barbula hyrci, quæ ab alijs Come uocatur, breui est caule, folijs croci, radice longa, dulci, supina, magno super caulem calice: cuius summo semen nigrū dependet. Vnde nomen inditū est. Dioscor. libro. 2. Theophrast. libro. 8.

Barbari equi, Lege, Appuli Roseani.

Bardana. Arction. Dioscor. lib. 4. cap. 108.

βαρούσμου, quod grauiter olet.

βαρύτου, herba Sabina. Lege. Sabina.

Bardones. Lege. Inulum.

Bared, apostema durum ipsius oculi.

B A S

Basilicæ. Lege. Charinæ.

Basilion, Viola alba, uel Leucoion, apud Dioscor. libro. 3. capite. 139.

Basiliscus, noīe notius animal q̄ uisu, Cyrenaicæ potissimus prouinciæ. 12. non amplius digitorum magnitudine, candida in corpore macula, ut quondam diademate insigni. Sibilo omnes fugat serpentes. Nec ut reliqui serpentes corpus impellit, sed celsus & erectus in medio incedens. Frutices & herbas necat, non contactu solum, sed & afflatu. Huic tamē tali monstro, mustelarum uirus exitio est. Plin. lib. 8. ca. 21.

Basiliscus, tanta fertur acuitate ueneni, ut quamuis breuissimus (palmum enim non excedere dicitur) serpentem tñ quātumlibet magnū halitu suo extinguat, Aelian.

Basis interdum ipse uocatur pes.

Basilicon syluestre, Ocymastrum apud Dioscoridem libro. 3. capite 48.

Basilica uena. Iecoraria.

Basilicon, Emplastrum nigrum, quomodo fit, lege apud Celsum lib. 5. cap. 19.

Basus, citatur eius unguentum arthriticum ab Aetio sermone. 12. cap. 44.

B A T

βαταλίζεσθαι, turpitur et effęminate uiuere.

Batalus dicebatur apud Atticos pudendorum pars, græce βάταλοσ. Quidam τὸν πρωκτὸν, id est, podicem batalum uocant: & Cynedos quoq; sic dictos, ἀπὸ τοῦ τύπτεσθαι ἐν τῷ ἔργῳ καὶ βαταλίζεσθαι, id est, ab ictibus qui in re fœdissima inferuntur. Vide Chiliad. Eras.

βάθυσ, id est, profundus.

Bathypicron, Absinthium, apud Dioscor. libro. 3. capite. 25.

Bati. Lege. Crithmon.

βατὸσ ἰδαία. i. rubus idæus, Enula campana. Lege. Helenium.

Batos, id est, Rubus apud Dios. li. 4. ca. 40.

Batrachion. Lege. βάτραχοσ.

βάτραχοσ, id est, rana, uulgo notum animal in ripis fluminū & paludum coaxans. Est & morbi genus Batrachos, intumentibus sub lingua uenis. Cæterū Batrachion partim herba Ranunculus, partim quod ex putrilagine diuini laticis nascitur, specie ranunculi, uenenum pręsentissimū, quod uel solo halitu minus prudentes opprimit quo utuntur Chymistæ. Hoc ab effectu quoq; Chrysocolla dicitur officinis.

Batrachiū, Ranunculꝰ. Lege. Ranunculꝰ.

Batrachus, Halica. Lege. Calamites.

βάτραχοι, ranæ.

βάτραχοι χλῶροι, ranæ uirides.

Batrochos, linguæ tumor cum inflammatione, maxime pueros infestans.

☞ B D E L

Bdellion, arbor nigra, magnitudine oleæ, folio Roboris, fructu Caprifici, naturaq; Gumi. Plinius libro. 12. cap. 9. Lachryma est Saracenicæ arboris. Dioscor. libro. 1. Officinæ, Bdellium Iudaicum uocant.

Bdelyra, Chamelęa apud Dio. lib. 4. ca. 182

βδέλλαι, sanguisugæ.

☞ B E B

Bebriacenses aues, turdorū specie, paulum infra columbæ magnitudinē, sapore gratæ, Plinius libro. 10. capite. 49.

BECH

Βὴχ, tussis.
Βῆχαι, tusses.
Bechicon, idem quod Bechion, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 124.
Bechion quid sit, uide Dioscor. lib. 3. ca. 124.
Bechicum medicamentum, quod tussienti-bus utile est.

BEL

Belbiton, præter bubulum fimum, apud Galenum polyporum etiam carcinoma significat.
Belecci, legumina apud Aristophanẽ. Sic enim quidã interpretatur. βελέκοι græce.
Belenion. Est in libro de Plantis apud Aristotelem, si modo non subdititius est, Belenium, inquit, delibutorium in Perside uenenum erat, & in Aegyptũ, & Palestinã translatũ, sine periculo mandi cœpit. Hæc commentatio Græcis perierat, ut inquit Barbarus. Habebatur in Arabico, demũ conuersa est in Græcum sermonem a quodam, ut fertur, Maximo. Propterea quædam in eo libro barbara fruticum, & radicum leguntur nomina, ut sunt Benteli, Nenuphar, Opinais, & aliquot huiusmodi. Opinais quid sit, parum liquet: nisi quis pro Silphio intelligat: quoniã succũ inibi ex eo manare lentiusculum scribitur, quẽ priuatim uocamus ὀπόν. Bentelos autem initio spicata esse traditur, mox in arborẽ grandescere.
Belion, Polium montanum, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 122.
Belotocos, & Belouacos, Dictamnũ, apud Dioscor. lib. 3. cap. 35.
Bellaca, flos Lychnidis herbę, apud Paulum lib. 3. cap. 24.

BEN

Βενιζία, id est, Acorus.
Benteles. Lege, Belenion.
Benteli. Lege, Belenion.
Benedicta, a salubritate sic dictũ electuariũ, ualet artheticis, et podagricis, ut dicit Nic.
Berenices suffimentum, uide apud Aetium lib. 13. cap. 119.

BER

Berbena, alias, Verbena.
Berberion, uel Berberi, conchæ genus, ex qua uniones, & margaritæ uelluntur. Autor Barbar. in Coroll. Chamarion lib. 2.
Berilion, Anemone.

BES

Besasa, semen Rutæ, ut placet Aetio sermõne. 8. cap. 47.
Bestiana antidotus, hepatis scirrho conueniens, describitur ab Aetio lib. 10. cap. 6.

BET

Beta duorum generũ, notissima herba. Sic dicta, quia depressa, figuram b. refert. Vide Dioscoridem lib. 2. Pliniũ lib. 19. cap. 8. Theophrastum lib. 8. Athenæum libro. 3. Dipnosophist.
Betanomancia, ex herbis miracula facit, a Thessalis fœminis orta, quas hodie sagas uocamus. Fuerunt Betanomantæ, apud Vergilium Pharmacentria, apud Homerum Circe.
Beticus color, uide Pullus.
Betonica, est apud Dioscoridem lib. 4. ca. 1. Plinium lib. 25. cap. 8.
Betonicæ quædam species est, quæ unum caulem habet, & in petris nascitur, teste Paulo Aegineta. Multum differt specie, non effectu ab alia Betonica, ramulos habens Pulegij minores, et gustu fatuas. Barbar. Coroll. 1. in librum quartum.
Betisalca, Vitis nigra, apud Dio. li. 4. c. 195.

BIA

Biaron, Draconcium maius.

BVB

Βουβὼν, & inguen, & inflatum, quod generatur ex aluo.

BID

Bidentibus, ferramẽtis rusticis. Satyrographus. Viue bidentis amans, & culti uillicus horti. Columell. lib. 4. cap. 5.

BIF

Bifida animalia uocantur τὰ δίχηλα, bos, elephas, capra, porcus, ouis.

BIG

Bigemmes, duarum gemmarum, sicut Trigemmes, trium gemmarũ, id est, oculorũ: sic enim in arboribus & uitibus nominantur. Vnde & gemmaterę, & gemmascerę dictę. Vide Columell. lib. 5. cap. 9.

BIH

Bihernij uocantur, quibus in utrisq; stroti partibus signa herniæ apparent. δικήλοι Græce.

BIL

Bilis Crocea, ea quã uulgo Vitellinã uocãt.
Bilis pallida, ea quam uulgo uocant Citrinam, uel Citrinam choleram.

Blagium medicamentũ, id est, χολάγωγον.

B I P

Bipalio, genus est rustici ferramenti, ad fodiendum accommodati, cuius crebra mentio est apud scriptores rerum rusticarum. Colum. lib. 3. cap. 13.

Bipennula, id est, Pimpinella.

B I S

Bison, animal e boum syluestrium genere, cerui figura, media fronte inter aures unũ cornu habens excelsius. Plin. lib. 8. cap. 18.

Bisontes gignit Scythia, & Germania: uulgus hodie Bubalos appellitat. Suspicatur Volateranus doctiss. uir, alios esse Bubalos, quos hodie sic uocamus, ab hijs, quos Plinius intellexit.

Bisamiũ, sic Romani γιγγίδιον appellant.

Bissinum, coloris species.

B I T

Bitumen Iudaicum, græce ἄσφαλτος.

Bitron. Lege, Thlaspi.

B L A

Blacta, talpa, ἀπὸ τοῦ βλάκτειν. Quidam etiam aliud genus Blactarum faciunt.

Βλάκτος μασιλῆτις, species quędam Cassiæ. Lege, Casia.

Βλακεύειν, id est, torpere, olim dicebantur, qui obeundis negocijs, nimio plus desidebant, quadamq; quasi mollicie torpebant.

Blanca, existimo Italicum esse uocabulum, quod pro albore possit interpretari. Sic & Nicolaus interpretatur, quoniam albos purget humores. Habetur in Antidotario Nicolai.

Blapsigonia, morbus apum, quando fœtũ scilicet non peragunt. Plin. lib. 11. cap. 19.

Blatta pistrinaria. Lege, σίλφη.

Blattaria herba, folijs minutis, & candidis, cauliculis pluribus, flore luteo. Barbarus in Corollario existimat tertiam esse speciẽ Verbasci. locus est apud Dio. li. 4. ca. 105.

Blattæ Bizantiæ quæ sint, lege apud dictionem Oryx, & apud Serapionem cap. 94. & apud Galenum capite Ostracorum. In Officinis omnibus conspicuę habentur.

Blatteus color. Lege, Ruber.

Βλαίσσοι, uide, Varipedes.

Βλαστὸς, id est, germen.

Blauus color. Lege, Ceruleus.

B L E

Blechnos, Pteris, uel Filix, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 196.

Βλεννώδας. Lege, ἰσχίας.

Blechron, Glichon, uel Pulegiũ, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 34.

Βλέννα, id est, mucũ, phlegma uocauit Prodicus Medicus, præter morem omniũ ante se. Galenus lib. 2. de Facultatibus.

Blephara, flos Nymphææ alterę, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 150.

Βλέφαρον, palpebra.

Βλέφαρα Græci uocant, quæ nos Cilia, utrinq; oculum in somno, & in occursu noxæ alicuius claudentia, appellamus. Et βλεφαρίδας, quas nos palpebras, in extremo ciliorum margine natos pilos, quibus in uidendo lucis nostræ radij diriguntur.

Βλαπτοδαίμων, distortis oculis, ueluti ab dæmone percussus. Sic uero nominari Socraticos, autor Pausanias est.

Bles, lingua Dacorum Blitum.

Blesi uocantur, qui literam aliquam exprimere non possunt, eamq; non quamlibet, sed certam.

Blesitas, non tam linguæ uitium est, quam eorum etiam, qui ob lesum gressum habẽt, quæ ratio uocabuli est apud Grecos παρὰ τὸ βλάπτω.

Blessi, quibus extrorsum sunt crura: sicut Rhebi, quib. introrsum sunt, autore Poll.

Bletrus, eadẽ herba quę & Pteris, & Blachnon, asperæ, & mordicantis naturæ. Sic Scholia Nicandri. Forte ea quę apud Dioscoridem lib. 4. Filix appellatur.

Βλῆτον, Blitum.

B L I

Blininthes, Lumbrici, uel intestina terræ, uel uermes terrestres.

Blitum, uel Blitus, uel Bletum, indifferẽter dicitur græce & latine. Erumpit ocyssime blitum. Semen ut betæ corticeum, copiosum, racemosumq; ut atriplici. Radice nõ una, crassa, in rectum tendente, ut beta, & lapathon, & maxima pars olerum, sed cõtinua, multiplici, ac prolixa. Insipidum, & sine acrimonia. Duorum generũ habetur, rubeum, & candidum. Et quia stultum est holus, hodie quoq; in prouerbiũ uenit, ut stupidos quosq; & hebetes, Bliteos uocemus. Blitea quoq; ingenia. Nullũ in morbis, aut sanitate usum habet. In aliquibus tamen locis uulgari plebeculę edendo est.

B L O

Βλῶμος, panis fragmentũ. Vnde & panem

ὀκτάϐολμον dixit Hesiodus, uelut octo fragmentorum.

☞ BOA

Boacæ, Lege, Mænas.

BOL

βολϐοφάκη, sic a Poeta quopiam cognominatur lens, eo quod Bulbus illi miscebatur.

βολχὸν, Bdellium.

Bolitos, bouinum stercus.

Bolon, Sparganion, apud Dio. lib. 4. c. 24.

BOM

Bombochylon, Mandragora, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 79.

Bombyces, insectorũ genus in Assyria prouueniens. Nidos luto figunt salis speciẽ: sed tanta duricia, ut spiculis perforari uix possint. Plin. lib. 11. cap. 22.

Bombylis, generis Bombycis. Idem ibidẽ.

BON

Bonasius, Peoniæ bestia, equina iuba, cætera tauro similis: cornibus ita in se inflexis, ut non sint utilia pugnæ. Plin. lib. 8. ca. 15.

Bonus habitus, est sanitas quędam composita, & constituta.

BOO

Boos, serpens immensus, uictitans lacte boum, & bubulorũ. Solinus cap. 8. Hos Plinius lib. 8. cap. 14. portentosæ magnitudinis in Italia quondam fuisse scribit.

BOR

βορέοι, uenti Septentrionales.

Borion, Epipactis, apud Dio. lib. 4. cap. 110.

BOS

βοσκὰς, Lege, Palimpessa.

Bosmorus, frumenti religiosi genus, tritico minus, ut inquit Strabo. Inter amnes prouenit, excussumq; torretur protinus. Iura mentoq; adiguntur messores, non absportaturos se id prius inde, quam coxerint, ne semen in alias terras communicari possit. In Diodoro Bosphoron, non Bosmoron, corruptis exemplaribus inuenias.

BOT

Bothryon, oculi ulcus arctum & purum, græce βόθρυον, quasi fossulã duxeris Auicenna annulũ uocat. Est in cornea oculi.

Botrys, Ambrosia, apud Dio. lib. 3. ca. 127.

Botrys, fruticosa herba, lutea tota, et in multas alas sparsa: semen eius circa ramulos prouenit. Dioscor. lib. 3. cap. 128. Cappadoces & illam Ambrosiam uocant. Alij Artemisiam.

Botryitis, prima Cadmiæ species, apud Dioscoridem lib. 5. cap. 75.

BOV

Bouinalis, Paronychia, frutex, apud Dioscor. lib. 4. cap. 57.

Bouina fames, βούλιμος græce.

☞ BRA

Brabyla pruna apud Theocritum, id est, Damascena.

βραδυπεψία, tarda concoctio.

βραχίων, brachium,

Brachium ossibus constat duobus. Brachij prominens summitas dicitur Acrocomia, aut humeri caput. Item Epomis, & Acrocalia, apud Iulium Pollucem.

βραγχοκῆλας, Græci appellant etiam & in inguibus βουϐωνοκῆλας. Sed & in ceruice inter cutem & asperã arteriam βραγχοκῆλη uocatur. Quo modo caro hebes, modo humor aliquis, melli, aquæue similis includitur. Interdum minutis ossibus pili admixti.

βράγχος, raucedo, ubi in larynge & gutture fit fluctio, ab βραγχιάζω, id est, raucesco. Aegineta passionem uocat artericam, libro. 3. Præceptorum. βραγχιάζω item, id est, raucesco.

Branchia, corpora cartilaginea, secũdum asperam arteriam, quæ cum putrescunt, aliquando per sputum eijciũtur, ut inquit Galen. lib. 1. locorum affectorum.

Branchiæ. Piscium alij branchias multiplices habent, alij duplices: his aquam acceptam ore remittũt: super qua re sic scribit Ambrosius in Hexamero. Pisces branchias habent, quas multiplicant & colligunt, nunc explicant atq; aperiunt: in hac ergo collectione & apertione dum suscipitur aqua, & transmittitur, ac penetrat, respirationis munus uidentur implere. Vide Columell. lib. 8. cap. 17.

Brassica rustica, Apocynon, apud Dioscor. lib. 4. cap. 84.

Brassica syluestris, maritimis, præruptisq; locis gignitur, satiuę similis, sed candidior, hispidiorq;, & amara.

Brassica petręa, Brassica syluestris.

Brassica rustica, Brassica syluestris uocatur. & nomine alio Capparis.

Brassica erratica, Brassica syluestris.

Brassica marina a satiua pręcipue abhorret: q; folia ferat rotũdę aristolochię pręlõga,

tenuia. Singula a ramis rubentibus exeũt, singulari ut hedera stylo. Habet lacteum succum, sed paucũ, salso gustu, & aliquantum amato, pingui compage.

Brassica canina, Apocynon, apud Dioscoridem lib.4.cap.84.

Brassica canina, Cynocrambe, apud Dioscoridem lib.4.cap.202.

Brassica ingens, quæ arborem ęquauit, uisa Manardo, de qua uide lib.9. Epist.3.

De Brassicę multis generibus, qui uolet cõsulat Dioscor.lib.2.cap.33. Theophrast.li.7.cap.4. Plinium lib. 20. cap.9. Catonem de re Rustica cap.156.cap.157. Commentarios prętereà Herm. Barbari, & M. Vergilij: uix enim usquam olus aliquod apud illos celebratius, maiorũq; iuuamentorũ.

Βράσται uocantur terręmotus, deorsum se ad angulos rectos iactitantes: a similitudine aquæ efferuescentis.

Βράθυ, id est, Sabina. Lege, Sabina.

B R E

Brechmasis, Indorum lingua, piperis grana uacua, & inania. Plin.lib.12.cap.7.

Βρεχού, Aegiptiace Lupinus.

Βρέγμα, anterior tantum capitis capillata pars est. Latini Sinciput uocant.

Brenthiæ, radices quædam, quibus mulieres nonnullæ genas rubificant: quas nonnulli fucum, aut Anchusas interpretãtur.

Brephoctonos. Magice Conyza, apud Dioscoridem lib.3.cap.135.

Bretanica, apud Dio.li.4.c.2. Plin.li.25.c.3.

Brethyon, unguenti genus crassioris.

B R I

Brichilata, Onobrychis. Dioscor.li.3.c.171.

Brion, pes galli. Lege, Caucalis apud Dio.

Brisam. Videtur Brisa poni pro uinaceis. Nã Plinius hoc idem memorans de passo conficiendo, sic inquit. Quidam ex quacunq; uua dulci, dum percocta illa faciũt, siccantes sole, donec paulo amplius dimidium pondus supersit, tusasq; leuiter uuas exprimũnt: deinde quantum expressere adijciunt uinaceis aquæ, puteoue. ut & secundarium passum faciant, diligentiores eodem modo siccatis acinos eximunt, ac sine sarmentis madefactos uino excellenti, donec intumescant, exprimunt: & hoc genus ante cętera laudãt. Dispice, an ex hac Brisa deduci cõmode possit Brisęus, propter illud Persianum. Est nũc Brissęi quẽ uenenosus liber Acci. Quo in loco interpretes multi multa comminiscuntur, pauci pauca bene. Nihil decerno ut dogmatistes, sed opinor ut opinator. Scio apud Macro. cognominari Bacchum Brissęa. Quidam autumant Brissam uuam tunc dici, cum pedibus calcatur ad uinum exprimendum. Columel.lib.12.cap.35.

Britamite, Ampelos Melęna, apud Dioscoridem lib.4.cap.195.

Βρεταννική, Lege, Halimum.

B R O

Broci, dentes.

Brochos, id est, Bdellium.

Βρῶμα ὀδόντων, rosio dentium.

Βρομώδης, quod egregie nutrit.

Βρομῶδες ἐν τῇ γεύσει, gustu uirosum.

Bromos, alia ab Aegilope, etiam auenacei generis, apud Dioscor.lib.4.cap.141.

Bromus genicula quædam habet, ut inquit Dioscorides, folio & stipula tantum mutatur, & in cacuminibus dependentes paruulas, ueluti locustas gerit, in quibus semẽ cõtinetur, utile ad cataplasmata uti hordeum. Commentarij quidam pro auena interpretantur: & nõ admodum abludit descriptio. Est & herba eius nominis, cuius mentionem Dioscorides facit lib. 4. non auena quidem uera, sed similis auenę, et uiribus fortasse æquipollens.

Bromos, Auena, apud Dio. lib.4.cap.140.

Βρογχοκήλη, in ceruice, inter cutẽ et asperã arteriam tumor, qui modo caro hebes, modo humor aliquis melli, aquæue similis includitur: interdum minutis ossibus pili admixti, Teutonice, der Kropff.

Βρογχοκοιλία, uitium procliue nostris conciuibus insulæ Rupertianæ.

Bronchocele, est tumor iuxta fauces, differens ab eo quod in scroto nascitur. Vel,

Bronchocele est tumor in collo magnus ac rotundus, ab interioribus partibus hãc appellationem sortitus. De speciebus eius uide Paulum lib.6.cap.38.

Βρογχία uocantur a dissectoribus asperæ arteriæ, cartilagines, σ litera figuram referentes.

Bronchion, id est, carthilagineum corpus.

Brotion, Aizoum minus, apud Dioscoridem lib.4.cap.92.

B R V

Brucia, liquor resinæ ambustæ secundus,

post Cedriũ pix dictus, lentore ab alia pice differẽs: item colore rutilante, & quod pinguior, e Plinio conijcere licet. Brucia a Brucijs dictã, ubi nascitur, ad oppidum Mamerniũ, feraci minore, ut Strabo inquit.
Bruchus, locustarum generis, alis carens, græce ὄνθ.
Brustandula, Lege, Lupulus.
Bruscum, tuber in arbore, præsertim in Citro, & Acere.
Bruta, arbor Cupresso similis, ex albidis ramis, iucũdi odoris accensa. Plin. li. 12. c. 17.
Brucia pix, Plinius. Pix in Italia ad usã uino condendo, maxime probatur Brucia. Vide de ea Columel. lib. 12. cap. 19.
Brucula nobilis. Lege, Irion.

B R Y

Bryon, Lichen, apud Dioscor. lib. 4. ca. 56.
Bryon marinum, nascitur in scopulis, testaceisq́, haud procul a mari, gracile, capillaceum, caulis expers. Dioscor. lib. 4. ca. 100.
βρύον. i. muscus, a quibusdam σπλάγχνον uocatur, in Cedro arbore, Populo alba, & Quercu inuenitur. Dioscor. lib. 1. Barbarus differentiam facit inter Bryon, & Brion: ut Bryon quidem aliarum arborum corni sint, Briõ uero Populi candidæ uua, circa Gnidum optima, aut Cariam, in sitientibus, asperisq́. Plin. lib. 12. cap. 23. 28.
Bryon item quidã Amoschum intelligũt, ut ad Demetriadem diuus Hieronymus.
Bryonia, Vitis alba, apud Dio. li. 4. ca. 194.
Bryonia syluestris, Aiuga, uel Chamepytis, apud Dioscor. lib. 3. cap. 176.
Bryonia nigra, Vitis nigra, apud Dioscor. lib. 4. cap. 195.
Brytos. Lege, Lupulus.

B V B

Bubalus. Lege, Bisontes.
Bubo, noctis monstrum, inauspicata auis. Plin. lib. 10. cap. 12.
βουβῶνες, sic Græci uocant omnium generum præter naturam tumores, in quacunq́ corporis parte factos. Paulatim deinde ad certa aliqua genera contracta ea uox est, priuatimq́ Bubones dici, qui aut offensa propinqua parte, aut ulceribus alijs, aut doloribus sine periculo plærunq́ adnasci consueuerunt. Aut qui per pestilentiã in febribus præsenti periculo ingruere solẽt in femoribus, alis, colloq́. Latini contra inguina sua ad certam femorum partem, angustius quam decebat adhuc contraxerunt: quĩ scilicet frequentiores illic fiant tumores, & ueluti abscessus huiuscemodi.
βουβωνοκήλη, tumor testiculi ex inflammatione, ac febres afferens. Siue tumor in inguine ex repletione nerui, in quo testiculus dependet.
βούμασθ, magnas mammas habens.
βούπεινα, id est, magna fames.
βοῶπις, magnos oculos habens.
Bubonion, Aster, uel Inquinalis, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 121.

B V C

Buceras, uel ut Plinius, Buceros, Fœnugrecum: sic appellatũ a Theophrasto primum, in. 4. lib. de Plant. hist. a Bubali cornu, cuius figuram gerit.
βούκερθ, Lege, Buceras.
Bucephalus, Tribulus, apud Dioscridem lib. 4. cap. 17.
Buccina, a Græcis κήρυκες dicuntur. Sed tamen Muricum nomen generalius est, utpote quod & purpuram quoq́ comprehendit. Muricum generis sunt, inquit Plinius, quæ uocant Græci Colycia, uel ut alij legunt, Corycia, turbinata æque, sed minora multo, efficaciora etiam, & oris halitum custodientia. Athenæus hęc non muricũ, sed cannarum generibus cõtribuit: eas quoq́ in Macedonia κωρονοὺς dici, Athenis uero χεῖα, in cætera Græcia Tracheas, hoc est, asperas uocari prodit: quod & Plinius fere aliubi secutus uidetur. De Buccinis, & eorum iuuamentis lege Dioscor. li. 2. Plin. lib. 9. cap. 36.
Buccinum, minor concha: ad similitudinẽ eius Buccini, quo sonus editur: unde & caussa nomini, rotunditate oris in margine incisa. Plin. lib. 9. cap. 36.
Bucinus minor, Delphiniũ, uel Sena, apud Dioscor. lib. 3. cap. 82.
Bucolos, nouellos boues, & tirunculos, Græci βούκολον uocant Bubulcũ, & βουκόλιον armentum boum. Colu. lib. 6. ca. 2.
Bucranion, Vitis nigra, Dioscorides libro quarto, cap. 195.

B V FF

Buffo, Lege, φρῦνθ.

B V G

Buglossa, Buglossos, et Buglossum, idem.
Buglossos, id est, Borrago.

Buglossos, id est, Borrago uera, de qua alias in Herbarij nostri Tomo. 1.
Buglossum, lingua bubula, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 129.
Buglossum magnum, apud Dio. li. 4. c. 120.

B V L

Bulapathon, Lapathorum generis, radicis tantum altitudine differens a cæteris.
Bulbina, rubicũdo radicis bulbo, folijs porraceis, ut ait Plinius. Manti uocant Bube- tzi. Vide Corol. Barb. in Bulbo cibario.
Bulbus. Cornelius Celsus in Bulbis numerat allium, & cepam. Plinius discriminat, docens quo modo ferẽdi sint. Megaricos Bulbos laudat Cato. A Poetis optimo epitheto, salaces nominantur: quoniam stimulant Venerem. Verũ de hisce Bulbis nihil ad rem præsente. Sunt præterea Bulbi in radicibus arundinum, liliorum, aliarumq́ plantarũ, a similitudine dicti. Hinc Plinius scribit, radicem lilij unã, sæpe Bulbos quinquagenos emittere. Item scribẽs de Asphodelo herba, sic refert. Radix eius napis modicis similis est, neq́ alia numerosior, octoginta simul aceruatis sæpe Bulbis: & mox radice, id est, Bulbos interpretatur. Idem Plin. scribẽs & ipse de arundine, enarrat quid sit apud Colum. Bulbus in radice arundinis. Plinij uerba sunt hęc. Seritur arundo Bulbo radicis, quã alij oculum appellãt, dodantrali scrobe. Ab eodem Plinio Bulbase, et Bulbaceę radices appellãtur, in quib. Bulbi tales cõspiciũtur, quales in radicib. arundinũ. Colum. li. 4. ca. 23.
Bulbi Megarici, quod e Megari ciuitate Grecię nenirent: & genus est cepæ.
Bulbus cibarius, describitur ab Dioscoride lib. 2. cap. 189. & Plin. lib. 19. cap. 5.
Bulbus Emeticus, Narcissus, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 164.
Bulbus Hematicos, Lilium syluestre, apud Dioscor. lib. 3. cap. 138.
Bulbus, Liliũ syluestre, apud Dio. li. 3. c. 138.
Bulbus Morbitarius, Karicsus, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 164.
Bulbus syluestris, Ephemerum uenenum, apud Dioscor. lib. 4. cap. 88.
Bulbus Vomitorius, uel Emeticus, idem. Meminit eius Dioscor. lib. 2. cap. 188.
Bulbus Vomitorius, folia habet leuiora, & longiora Bulbo cibario, de quo est apud Dioscor. lib. 4. cap. 162.

Bulbus agrestis, Colchicũ. Dio. li. 4. ca. 80.
Bulimos, Grece βούλιμος, passio nominata stomachi, & casus appetentiæ, ex frigiditate exteriore, qui a fame quidẽ inchoauit, sed non habet eam amplius adiunctam. Et per hoc differt ab appetentia canina, quæ cõtrariũ operatur. Gal. li. 2. Aph. Aph. 21. βούλιμος, id est, fames.

B V N

Bungæ, Lege, Mergum.
βουνιάς, Napum, Lege, Napum.
Bunias, id est, Napum syluestre, secundum Manardũ Epistolarũ lib. 5. Epist. 3. tom. 1.
Bunion, apud Dioscor. lib. 4. cap. 125.

B V P

Bupina, similis Bulimiæ, passio, qua immodice siti excruciantur infirmi, da eyner muoss getruncken haben uuie eyn kuo. Sic enim Alexander Medicus appellauit lib. 3. Medicinæ.
βουπρῆστις, Lege Buprestis.
Buprestis, natũ in Italia animal longipedi scarabęo simillimũ, fallit inter herbas boue maxime, unde & nomen inuenit: deuoratũq́, tacto felle ita inflamat, ut rũpat. Non satis tamẽ ostendunt rustici eius animalis formam, diuersisq́ appellationibus, diuersis locis, & diuersa forma describitur, & appellatur. Vide Plinium lib. 30. cap. 3. Dioscor. li. 2. & Nicandrum in Theriacis suis. Est & herba eius nominis, ut illud etiam obiter admoneam.

B V PH

Buphthalmos, est apud Dioscor. lib. 3. cap. 157. Plinium lib. 25. cap. 8.
Buphthalmos, Semperuiuũ. Dio. li. 4. c. 91.
Buphthalmus, Cotulæ foetidę similis, flore luteo. Vocatur & Heluros. Vide Coroll. Barb. in dictione Buphthalmus.

B V R

Burrhus color. Vide, Rufus.

B V T

Butyrum, spuma lactis est, concretius quã quod serum uocatur. Dicitur & hic Butyrus: & ab Hippoc. Picerion. Sic nominatũ est primũ a boue Butyrũ: ut miretur Dioscor. Galenus, quod ex caprino, & ouillo confici lacte dixerit. Ex caprino tamen fieri solere, testis est Plinius: quod tamen antiquiores negauere, nomen magis, quam rei naturam contemplati. Vide Dioscor. lib. 2. Plin. lib. 28. cap. 9.

βουτυρον. Lege. Butyrum.

B V X

Buxeus color est, qui pro pallido sumitur. Pollet enim præ cæteris buxea maceria.

B Y

Byne, medicamentum quo tumores olim ponebantur: eo usus est Aetius. Erat autē hordeum madefactum, quod germen emi sit: & deinde una cum enatis ligulis torrebatur, tritumq; pro cataplasmate imponebatur. Aetius libro. 10. capite. 29.

βυσσαύχενα dicitur, cui ad collum humeri sunt cōtractiores. Quanq; apud Pausaniā quoq; eo appellatur uocabulo, qui collum componit, sursumq; protrudit humeros.

Byssinus color, a Bysso lini genere tenuissimo, fulget ut aurum.

C A C

Cacabulum, Solanum, uel Strychnon apud Dioscoridem libro. 4. capite. 74.

Cacabi, & Cacabides, a sonitu & stridore dictæ olim perdices sunt.

Cacabos lingua Pœnorum Solanum somniferū, apud Dioscor. lib. 4. cap. 76.

Cacaliam, eam putant esse quæ apud Plinium margaritis minutis similis redditur, libro. 4. Dioscor. capite. 124.

Cacalia. Vide. Cancamus.

καχεξία, malus corporis habitus, ubi ex mala corporis habitudine alimentū corrumpitur. Vide. Tabes.

Cachectici, quorū corpus macie conficitur.

Cachla, Buphthalmos, Dioscor. li. 3. ca. 157.

Cachrij, rosmarini semen, uel rosmarini herba. Sic Nicandri scholia, meminit & Dioscorides, Cachryos.

Catoblepa, modico corpore, sed cęteris membris iners, caput tm̄ prægraue ęgre ferens, id deiectū semper in terrā: alias internecio humani generis, omnibus qui oculos eius uidere, cōfestim expirantibus. Plin. lib. 8. (cap. 21.

κακοχυμία, malus succus.

κακοχροία, decolorata corporis species sine manifesta caussa. Paul. uocauit ἄχροιαν.

Cacoethia, malignitas.

κακοήθες, pessimū ulceris genus, quod sua ui grande difficileq; apparet, ignauum, & quod dolo interdū fallit. Paul. de ulceribus.

κακόνατος, male suratus, male tibiatus. Theop. ϖανέσατὰ κακονάμοισιν ἐείσδει.

Cacophonia, uocis uicium.

Cacos, Iris syluestris apud Dio. lib. 4. ca. 25.

κακοστόμαχον, quod stomacho nō conuenit.

κακοστόμαχα, quæ stomachum lædunt.

κακόχυλα, quæ mali succi sunt.

C A D

Cadmiam, & eius usum, & genera eius, lege apud Dioscor. libro. 5. capite. 75.

C A L A

Calabrix, pro sentice, a græco fortasse, cum Iulius Pollux inter uillarum septa maneret, genus unum quod καλάβρων inquit appellatur.

καλαβωτία. Lege. Crommion.

Calamagrostis, gramen hatundinum apud Dioscor. libro. 4. capite. 34.

Calaminthe, Mentha, seu Hediosmos, apud Dioscor. libro. 3. capite. 39.

Calamintha syluestris, Scordium, apud Dioscor. libro. 3. capite. 123.

κάλαμοι. Lege. Harundo.

καλαμίδας Græci proprie dixerunt acus ex harundine factas, quibus mulieres cincinnos & uelamēta capitis uelarent: quod nunc æreis, aut argenteis fit.

Calamites, ranarum species in harundinetis, frutetisq; roris linctu uictitans, sine uoce, omniumq; minima & uiridissima: quæ si forte a bubus hauriatur, distendit eas. Hanc & Driopterem uocari credimus a Plinio: quia inter frutices & arbores uescitur. teut. Laubfrosch. Est & genus uocalis, paruæ, scandentis arbores. Inuenitur & palustris, muta, inter uenena. Aristoteles ranas cōmunes Tolmatiæas, aut Lymnæas, hoc est, lutarias & lacustres nominat. Varro luridam ranam dicendo, pro calamite uidetur dixisse: quamq; epitheton hoc ranarum omnium faciant Poetæ. Habetur & Batrachos halica, hoc est, piscatrix rana, sed inter pisces, Aristoteli, & Girroni.

Calamus odoratus in India nascitur. Melior est fuluus, dense coloratus, & qui assulose frangitur, plena araneorum fistula, albicans, lentus in mandendo, & adstringens, & cum aliquanta acrimonia amarus. Plinius lib. 12. cap. 22. Calamus odoratus in Arabia nascens, cōmunis Indis atq; Syriæ est. Marc. Verg. Qui odoratus Calamus dicitur a Dioscor. libro. 1. cap. 17. a Plutarcho in libello, quod Bruta ratione utantur, Arabicus dictus est: & quam natale

ſolum Dioſcor. adſignat, ille Arabiam decernit. Quod & Theophr. indicat, & Plinius, qui & in Arabia naſci confirmant.

Calamus arabicus, id eſt, odoratus, de quo proxime ſupra.

Calamus aromaticus. ſic Officinæ hodie uocant Calamum odoratũ, ſed hodie nullus habetur: et quod uulgus eo nomine uocat, radix potius eſt, quàm calamus, atque uel acorus eſt, uel alia quędam res nobis ignota. Manardus. Videant igitur hic myropolæ, uideant Medici barbari, ne in perpetuum imponant uulgo.

Calamochnon, id eſt, harundinum lanuginem, Adarcem Græci uocant: eius meminit Dioſcor. libro. 5. cap. 128.

C A L C

Calcaneum, ſcelos, & pterna, quaſi patera dicitur: quoniã πατεῖ ἔραν, id eſt, procalcar: ut probat Euſtachius. Vnde pterna ciuitatis, apud Lycophronem, pro baſi.

Calcotar aduſtum. i. uitriolum albũ aduſtũ.

Calculcræ, purpuræ, a calculo maris mire apto cõchylijs, & longe optimo purpuris. Dictæ & purpuræ calculoſæ.

Calculus pultarius, oris compreſſioris. Interdum percommode corpori aptatur uice cucurbitularum. Celſus lib. 2. cap. 10.

C A L D

Calda. Caldum ueteres dicebant, nos calidum. Quod & Quintilianus adnotauit. Martialis. Iam defeciſſet portantes calda miniſtros. Caldor pro calore poni, autor Columella libro. 6. capite. 29.

C A L I

Calida mẽbra in homine ſunt, cor, ſanguis, ſpiritus (qui etiam temperatus aſſeritur) iecur: exinde caro, muſculi; deinceps renes, & lyen.

Caliginarium quid ſit, lege Apnigeon.

Caluata uinea, teſte Catone & Plinio, in qua uites quidẽ ſunt, uerũ paucæ, raræque, ut in caluitio capilli. Nam & græcis loca ſatis, fruticibuſque nuda, φαλάκρια, quaſi caluata appellantur: ut quæ nihil ferunt. Apud Columellam, Glabreta.

καλλίτριχον, quod capillicium augmentat.

Calicles, Medicus.

C A L L

κάλλαι, latine, inſectæ.

Callæi. Lege. κάλλαιοι.

κάλλαιοι, gallinaccorum barbæ.

C A

Callirion, Lilium, flos, apud Dioſcoridem lib. 3. capite. 115.

Callias, Solanum ſomniferũ apud Dioſcor. libro. 4. capite. 76.

καλλιβλέφαρα, uide, Circumlitiones.

Callimerus, uide. Acetabula.

Callionius, piſcis nomen, cuius fel inter alia probat Dioſc. lib. 2. Quidam pro Accipenſere accipiunt: alij pro lyco, & ſacro piſce.

Calliſtei, apud Aegyptios, olim in acutum reformati panes.

Callitrichon, Capillus ueneris apud Dioſcor. libro. 4. capite. 137.

Callitriches, toto pene aſpectu differunt a ſimijs, barba in facie, cauda late diffuſa priori parte. Hoc animal negatur uiuere in alio, niſi in Aethiopia, quo gignitur cœlo. Plinius libro. 8. capite. 54.

Callius mas, Tripolium apud Dioſcor. libro. 4. capite. 136.

Callus, eſt ſubſtantia lapidoſa, & rigida, cõpacta quædam, alba, atque ex ſpiratione priuata caro. Vnde etiam dolorem non ſentit. quippe cum neque uena, neque neruus in ipſam pertingat. Curationem eius uide apud Paulum lib. 6. cap. 77.

Callyrrhyton. Lege. Struthum.

C A L O

Calor totum occupans corpus, febris eſt. Gale. lib. de cauſis morborum.

C A L T

Calta herba ſegetum, flore pur- pureo.

C A L V

Calua, ea pars capitis quæ capillis intecta eſt: cuius prior pars ſynciput, poſterior occiput uocatur.

Calua, & Caluaria, idem. Sed & loca ſepulturæ publica dicuntur Caluariæ, quæ græci Polyandria uocant.

Caluaria, Calua, κράνιον, idem.

Caluitium, Ophiaſis, & Alopecia nomen latinum.

Caluitium, canicei cõtrarium, per inopiã fit humiditatis, & radicis capillorũ marcorẽ.

C A L X

Calx ex quibus lapidib. debeat parari, deque eius bonitate uel malicia, uide etiam Vitruuium libro. 2. capite. 5.

Calx colata, quæ uulgo liquefacta.

Celx Veneris, gebrañt ertz.

Calx uiua quomodo paranda, lege apud Dioſcor. libro. 5. capite. 124.

C A L Y

Calycanthemon, Volucrum, apud Dioscoridem libro. 4. capite. 15.

Calycanthemon, Periclymenon, apud Dioscor. libro. 4. capite. 16.

C A M

Camarus, Delphinium apud Dioscoridem libro. 3. capite. 82.

Cammaron, Mandragora apud Dioscor. libro. 4. capite. 79.

Cāmaron, Aconitum apud Dio. li. 4. ca. 80.

Cammari, sunt quos Græci quoq; Cammaros appellant, itemq; Astacos.

Camelopodion, Prassium apud Dioscoridem libro. 3. capite. 118.

καμάιρωσισ, quasi testudinatio, caluæ ictus est, in qua ossis pars aliqua in testudinis & cameræ formam suspensa relinquitur, altrinsecus a reliqua calua seperata. Lege, Fracturarum ossium differentiæ.

Camphota, ab Aetio Caphura, in odoramēta adhibetur, uulgo omnibus notissima, officinis præcipue: frigida in quarto gradu, arboris cuiusdam gumi.

καμψάνεμα, rosmarini species quædam, sed fertilior. Vide Dioscor. libro. 3.

Camachirus, medicus, citatur ab Galeno libro Simplicium.

καμπή, suffrago, poples, nodus.

κάμπη, id est, Eruca, uermiculus qui olera depascitur. Est aliud bestiæ genus, quod in Libya Liber pater sustulisse fabulatur, ad Zambirram oppidum, tumulo in monumentum eius facti condito.

κάμπαι. Lege, Erucæ.

C A N C

Cancamus, herba a Galeno dicitur, ab Dioscor. Cacalia. Nam Caucalis alia est. In quo etiam neotherici fœdissime diffluctuant. Græci lignum quoq; aridum Cancanon appellant.

Cancanum, secundum quosdam Lacca, & longe alia q̃ quę de purpurarū floccis conficitur tinctoribus. Est & gumi quoddam genus, fluens ex arbore, Lacca dictum, tincturis utile. Barb. in Coroll. 23. lib. 1. Dioscor. lib. 1. cap. Cyphi. Plin. lib. 12. ca. 20.

Cancer, est tumor inæqualis, asper, fœdus, sublíuidus, dolore infestans, absq; ulcere interdum: quem etiam latentem nonunq̃ appellauit Hippoc. qui scilicet curatione potius irritatur; interdum cum ulcere prouenìens. Paulus libro. 6. capite. 45.

C A N CH

Cancherinon Lapathon, Lapathi ea species quam Oxalida uocant, uerus rumex.

καγχρυόφαρα δένδρα, omnes arbores sic uocantur apud Theophr. quæ κάγχρυν ferunt: numerauitq; in hoc genere idem scriptor, & Plinius abietem, laricem, pinum, piceam, tiliam, platanum. Plinius tamē pilulam interpretatur. Caret latino nomine κάχρυσ hæc, quemadmodum & Libanotidis semen, quod unica interposita litera tm̄ κάγχρυν uocant. Vocant & Canchryn, & Canchrydia idem Gręci, molita primū, mox frixa hordea, magna nominū similitudine, & ob id pręsenti semper dubitatione, quid in ea uoce intelligendum sit. Sollicite igitur agendū inter legendū. qm̄ tam procliuis est lapsus, ne unā pro alia usurpem9.

κάχρυσ, quid differat ab κάγχρυσ, lege, καγχρυόφορα δένδρα.

κάγχρυσ, rosmarini semē, eius quæ inter fertiles & fructiferas recensetur. Dios, lib. 3.

C A N D

Candaulus, siue Candylos, mixtura ex carne cocta, pane & caseo phrygio, ut inquit Athenæus: siue ut Plin. ex lacte & melle.

Candelæ sunt, quacunq; constent materia, scirpis, tæda, seuo, cera: ut mirum non sit, libros Numæ candelis inuiolatos tradi.

Candens. Lege. Albus.

Candidus. Lege. Albus.

C A N E

Canella, uulgo Cinnamomum, idq; Italico idiomate, & a mercatoribus.

Canes Laconici, Arcades, Argolici, Cyrenaici, Libyci, Molossi, Indici, Castorides, Bretrei, Cretenses, Celtici, Alani, Diaponi, Parippi, Melitęi, qui sunt, collige ex singulis nominibus sub sua litera. Autor uero omnium Pollux.

C A N I

Canina Brassica, Cynocrambę apud Dioscor. libro. 4. capite. 202.

Caninum malum, Mandragora apud Dioscor. libro. 4. capite. 79.

Canica, Furfur.

Canicaceus panis, panis furfureus.

Canicies. Lege. Capillorum affectus.

Canicies, ut inquit Aristo. pili est ęgritudo, aliqñ quidē uitio corporis, aliqñ cum senio nimio corpus in frigiditatem prolabitur.

Caniculæ marinæ. Vide Plin. lib. 9. ca. 46.

Canis. Plin. lib. 8. cap. 40. Garamantũ regem canes ducenti ab exilio reduxere, preliantes cõtra resistentes. Propter bella Colophonij, Castabalensesq́ cohortes canũ habuere, et primæ dimicabãt in acie, nunq̃ detrectantes; hęc erant fidelissima auxilia, nec stipendiorũ indigna. Pugnasse aduersus latrones canem pro dño accepimus. Fidelissimi, ut inquit Plin. ante omnia hominis sunt Canes. Colum. lib. 7. cap. 12.

Canina appetenda, insatiabilis cibi cupiditas, apud Paulum lib. 2. cap. 52.

C A N N

Cannabion, Cannabis satiua apud Dioscoridem libro. 3. capite. 166.

Cannabis syluestris, apud Dio. li. 3. ca. 166.

C A N O

Canocersea, Helxine, apud Dioscoridem libro. 4. capite. 42.

Canopicon, Pityusa, apud Diosc. li. 4. c. 176.

C A N T H

Cantharides, uermiculi ficorum & pyri, & rosæ. Quidam scarabęos pilularios, qui & Canthari, accipiunt, & ab Hippocr. Capriones uocantur, Plin. Est inquit, Cantharis scarabæus paruus, fruteta erodens. Cantharidum uenenum qua in parte regnet, non constat apud meditos. Quidam enim in pedibus, alij in capite affirmant esse. De eorum iuuamentis lege Dioscor. lib. 2. cap. 65. Plin. lib. 11. cap. 28.

Canthari. Lege. κανθαρίδιον.

Cantharis, Fumus terræ apud Dioscoridẽ libro. 4. capite. 111.

κανθοί, duo anguli in oculis. Gal. in Isagogico. De ijs primo animaliũ, κοινὸν δὲ τῆς βλεφαρίδος μέρος τῆς ἄνω καὶ κάτω κανθοί, δύω μὲν πρὸς τῇ ῥινὶ δὲ πρὸς κροτάφοις, id est, pars communis superioris, inferiorisq́ palpebræ Canthus est: quę duplicem habet uterq́ oculus, alterum iuxta nasum, iuxta tempora alterum.

Canthi domestici. Lege, Oculorũ anguli. Lege item φαντῆρες.

Canthi syluestres. Lege. φαντῆρες.

C A N T

Canterij equi sunt, qui a rusticis uocantur Caballi; quibus adempti sunt testiculi, teuton. Münch. Apud Columellam genus est simplicis iugi, siue iugatę uineæ, porrecto ordine quem canterium appellant, me

liorq́ ea uino est, quando, ipsa non obumbrata, assiduoq́ sole coquitur, et afflatũ magis sentit, & celerius rorem dimittit, pampinationi quoq́ omni facilior, super cætera deflorescit: utilius fit id iugum pertica, aut arundinea, aut funiculo. Colum. lib. 4. ca. 18. Hinc Canteriatæ uites. Columella libro. 5. capite. 8.

C A N V

Canus. Lege. Albus.

C A P E

Caper syluaticus, Ambrosia herba, apud Dioscor. lib. 3. cap. 127.

Caphura, id est, Camphora, secundum Aetium, arboris cuiusdam gumi.

Capidula. Vide. Capis.

Capidam a Catone dictam inuenimus, ad lotium mouendũ, iunipero similem: uerũ quæ sit dicere coniectura nequimus.

Capillorũ affectus nouẽ sunt, scilicet. Contorsio. Decoloratio. Quassatio. Fractio. Nutrimenti penuria. ἀτροφία, Canicies. Alopecia. Fluxio. Contorsio in extremitate est capillorũ habitus, & connexio indiuisibilis, adeo, ut non possint augescere crines. Conquasitio aũt hęc est, inæqualis crinium dissidentia, quæ fit forcipibus combinatis, aut tunsis non dissimililis. Atrophia, id est, nutrimenti indigentia, est uehemẽs ex defectu gracilitas, propter quam non possunt crines crescere. ξηρασία autem est, quum lanuginosa est crinium superficies, similis his qui sunt puluere discissi & dissoluti. Defluxio capillorũ, est decidentia sequens plærumq́ deficientes: aut qui ex morbo longo conualescunt. Canicies, est mutatio crinium in alborem ante naturũ ætatis tempus. Alopecia, mutatio crinium est in candorem, cum crines ueteres radicitus excidunt. Ophiasis, est mutatatio coloris, similis supradictis, in multo decor, etiã cum tunc tortuosi fiunt, et caput diuiditur.

Capillaris, Trichomanes apud Dioscoridẽ libro. 4. capite. 138.

Capillus ueneris, Adianthon apud Dioscoridem lib. 4. cap. 137.

Capitis dolores ex spiritibus sunt. Hippoc. libro de flatibus.

Capis, idos, genus uasis. Inde Capidula.

Capitatas uineas. Quę crescunt in caput, & robur crassitudinis accipiunt in stirpe, dicuntur capitatæ. Quæ uero brachiorum &

ramorum incrementis adolescũt,brachiatæ nuncupantur. Colum. lib. 5. cap. 3.
Capitones. Lege. κανθαρίδες.
Capitulum Martis, Eryngion apud Dioscor. libro. 3. capite. 23.
Capnia uitis, quæ uuam nigrã ex candida, et candidã ex nigra sine prodigio ullo fert.
Capnitis, herba Fumaria Diosc. li. 4. ca. 111.
Capnogorgion, Fumus terræ herba, apud Dioscor. libro. 4. capite. 111.
Capnos in hordeis, Fumus terræ herba, apud Dioscor. lib. 4. cap. 111.
Capnos, Fumaria, uel Fumus terræ, apud Dioscor. libro. 4. capite. 111.
Capnitis, præter herbam Fumariam, etiam Cadmiæ species quædam.
Capparaulæ. Lege. Tellinæ.
Capparis, uel Cappar (nam utrumq; apud Palladium legitur) uulgaris, quotidianiq; usus in obsonijs: nascitur in Gallijs & Italia, in Germania non adeo. Pingitur pluribus a Diosc. lib. 2. cap. 192. Plin. li. 3. ca. 23.
Cappacorania, Buhpthalmus, Diosc. lib. 3.
Capreoli, uitium Clauiculæ. (ca. 17.
Capria, Capparis.
Caprea. Lege. Dorx.
κάπρου ἧπαρ, ursi hepar.
Capra. Plinius libro. 8. capite. 50.
Capreæ. Vide, φύσιν.
Caprificatio, Erismasmus, Sycasmos, idem.
Caprificus, ἐρινεὸς græce uocata, q; in Erineo Thessaliæ oppido primum apparuerit, ut Phocioni placet, longe ualidior est q; ficus, nullis fere uitijs obnoxia.
Caprimulgi appellantur grandiores meruiæ aspectu, fures nocturni, interdiu enim uisu carent. Intrant pastorum stabula, mulgent̃s capras. Plin. lib. 10. cap. 40.
Capnium, Aetius interpretatur Chelidoniam herbam, & quæ circa sepes nascatur: cum uulgo, & testimonio etiam Dioscoridę pro Fumaria, uel Fumo terrę omnes interpretentur. Vide Aetiũ sermo. 10. ca. 2.
Caprinæ baccæ, stercora caprarum, apud Palladium.
Capros. Lege, φύσιν.
Capsella. Lege, Thlaspi.
Capulam, & Cabellum, utrumq; pro uase accipe.
Capulæ, Vide, Capulatores.
Capulatores, qui capulis oleum deplent. Sunt enim Capulæ ansata uasa.

καπυρά, retorrida & friabilis.

CAR

καραβοι, locustæ marinę, cancrorum genus. Plinius libro. 9. capite. 31.
Coracinus piscis, apud Oppianum, παρὰ τὸ κορὸν τὸ μέλαν, id est, ab uocabulo nigredinem significante.
κεράτια. Lege. Ceraitis.
καραμβίδιον, id est, radicula, siue radix, uel raphanus.
Caron, Athenæus Pastinacã maiorem esse putauit, & multo prẽstantiorẽ sapore q; Pastinacam uulgarem, lib. 9. Dipnos.
Carbo. Vide Celsum lib. 5. ca. 28. Serenus. Horrendus magis est perimit qui corpora carbo. Vrit hic inclusus, uitalia rumpit acerbus.
Carbones fissiles. Steinkolen.
Carbo. Lege. Exulcerationum quæ in oculis nascuntur differ.
Carbonatilia sunt, quæcunq; terræ plus q; fumi continent. 4. meteor. Aristot.
Carthamum, nostræ ætatis medici Græci Cnicon appellant. Rura autẽ nostra Crocum saracenum.
καρχόδοντες, dentes asperi, & interiores.
Carcinethron, Polygonum apud Dioscor. libro. 4. capite. 5.
καρκίνωμα, est tumor malignus & perniciosus, prædurus quidem, & exulceratus, aut minime exulceratus. Id uitium maxime fit in superioribus partibus, circa faciem, nares, aures, labia, mammas fœminarum. In iecore uero, aut splene nascitur. Circa locũ aliqua quasi puncta sentiũtur. Celsus li. 5. cap. 28. Est & oculi uitium eius nominis, in cornea oculi tunica rubens, & pinguis, incurabile frequenter.
καρκῖνος. Cancer.
καρκῖνος ποτάμιος, Cancer fluuialis.
Cardamine, uel Cardamina, sic quondam dictum alterum Sisymbrium fuit, quod simile in gustu & sapore nasturtio sit.
καρδάμον, Lege. Cardamum.
Cardamine, quæ alio nomine Iberis uocatur, odorem ac saporẽ cardamı habet, hoc est, nasturtij. Multa aũt ubiq; nascitur, maxime tamen circa uetera monumenta, muros, & circa uias, in locis incultis. Folia aũt habet nasturtij, uere quidem uirentia, & nasturtio multo maiora. Longitudo uero caulis cubiti parui est, aut paulo ampli-

or. Aestate florem lacteum promit, & tunc efficacissima censetur. Semen fert q̃ minimum, atq; idipsum pro totum caulem nascitur. Radix acerrimum habet odorẽ, & nasturtio similẽ. Aetius, sermo. 12. ca. 2. καρδαμίον, Sisymbrium.

Cardamomum Arabes Cordumeni uocãt, de alia re sua Cardamomi nomine pertractantes. Quæ nam uero res ea sit, Oedypo eget coniectore: quoniam nullũ de ea scribentem grecum autorem affert Serapion. Ex quo fit, ut existimem, uel rem esse nouam, hoc est, quæ post Gal. tempora in usum uenerit medicorũ: uel errasse in ea nõ solum interpretes, sed & ipsos autores. Nisi forte quispiã putet, cum Plinius quatuor cardamomi species enumeret, de duabus, capite de cordumeni, de reliquis, capi. de cardamomo ab Arabibus scribi. Auerrois tamen. 5. lib. sui Colliget, quoddam cardamomũ inter medicinas post Gal. repertas connumerauit, cum superius inter eas quæ a Galeno pertractantur, de alio conscripsisset. Ego tria seminum genera uidi, quæ pro cardamomo feruntur, inter quæ nescio an unũ sit quod uere Cardamomũ dici possit. Hæc Manardus. Vide Theophr. lib. 7. Gale. lib. 7. Plin. lib. 12. ca. 13. κάρη, caput.

Cardamõ, alijs Cynocardamũ, alijs Iberis, alijs Cardaminaca, Aegyptijs Semeth, Romanis Nasturtium dicitur. Nomen a narium tormento inuenit, uigoremq; uel prouerbio significat, iubente, Nasturtium edendum inertibus, quasi torporem excitet, animumq; obacuet. De Cardamo uide Diosc. lib. 2. Plin. lib. 20. ca. 13. lib. 19. ca. 8.

Cardamomum, Geranij genus alterum, apud Dioscor. lib. 3. cap. 130.

Cardamomum ubi crescat, uide apud Theophrastum lib. 9. capite. 7.

Cardamomum quoq; uocatur Lepidium; de quo uide Manard. lib. 9. epist. 3.

καρδαμαλτικη. Lege, Iberis.

καρδία, uel Cardiaca passio. ἀπὸ τᾶσ καρδίασ, sic dicta a corde: uel potius ab ore stomachi: non q̃ illam quidẽ passim sustineat cor, sed stomachus, & periculum sit, ne attingat cor. Nam Cardia, uentriculi pars est superior.

Cardiacus morbus, est innati spiritus consumptio & remissio. Fit aũt, ore uentriculi male affecto, aut ipso stomacho cum sudoribus. Nonnulli aũt potauerunt, corde inflãmato hunc fieri affectum: hi Cardiacũ affectum, uel syncopin, id quod contingebat, uocauerunt. Gale. de Definit.

Cardialogia, cordis dolor.

καρδιωγμόσ, dolor stomachi ex erosione, Cardiaca passio.

Cardos uocabant antiqui pecorini generis, quæ post. CL. diem in lucem edebantur.

Carduelis, auium minima, imperata facit; nec uoce tantum, sed pedibus & ore pro manibus. Plin. lib. 10. cap. 42.

Cardus fullonum, Dipsacos, apud Diosco.

Carduus, qui Scolymos, pingitur ab Dioscor. libro. 3. capite. 15.

Carduus marinus, Chamæleon albus, Dioscor. libro. 3. capite. 9.

Carduus pineus, Chamæleon albus Theo. Gazæ; sed falso, ut probat in Corol. Bar.

Carduus ueneris, Dipsacos, Diosc. li. 3. c. 12.

Carduus niger, Chamæleon niger, apud Dioscor. libro. 3. capite. 10.

Carbas, uentus ad dextrum Solani. Vitru.

Carex, qua mollissimę texuntur cathedræ, folio fere harundinis, uliginoso & palustri solo plurima. Seruius caricem describit acutam, & durissimã, sparto similem. Vergil. Tu post carecta latebas.

καρηβαρικά, quæ caput grauant.

κάρυον μυριστικόν. Lege. μάκηρ.

Cariosa, putrida, exesa, situ, senioq; corrupta. Caries putrilago est ex uetustate. Cariosi dentes dicũtur putridi, foraminatiq;. Columella libro. 4. capite. 26.

Cariosus, a carie. Est enim Caries putrilago & uetustas.

Carna, dea erat in latina historia, quam uitalibus humanis præesse credebant. Ab ea petebatur, ut inquit Macrobius, ut iocinera, & corda, quęq; sunt interanea omnia salua conseruaret. Huic templum dicauit Brutus, qui cordis beneficio publicum statum emendasset.

Carnosi generis plures sunt species. Prima quidem, quæ proprie uocatur caro, quam scilicet nusquã inuenies in corpore per se, sed est perpetuo musculi pars. Ab hac cuiuscunq; uisceri propria substãtia est. Eam Erasistratus Parenchyma uocat. Vide Gale. de temperament. lib. 2. folio. 18.

Carniuora animalia, quę crudis carnib. ues-

cuntur. ut hyena, crocodylus, leo, lupus, pardalus.

Carnopes, locustæ sic dictę ab Oetensibus.

Caro quidem ex sanguine est calida, & humida, molliciem corpori tribuens.

Caro arborum quæ sit, require ex Theophrasto lib.1.cap.4.

Carobachates. Lege, Achates.

Caros, barbare Cardamomum.

κάρος, a Caribus nomen inuenit, qui primũ mercẽnarij fuere, & corruptionẽ, & mortis sortem arguit ubi incesserit hominem.

κάρος, id est, sopor, qñ ita affectus est ęger, ut neq; sensus, neq; motionis munere fungatur, spirãdi tñ facultas haudquaq; læditur. Fit aũt, Hippoc. teste. musculis corporũ affectis, potissimũ in morbis acutis. Galen. de locis affectis li.4.c.2. Significat aũt nõ modo stuporẽ, sed et quamlibet capitis grauitatẽ. Sic eñ a capite κάρος Gręci nominauerũt, in qua parte fit. Nihil autẽ differt a Lethargo, nisi q in Caro pręcedit febris uehemẽtior: in Lethargo ignauior sequitur. Pręterea κάρος accidẽs est plęrũq; aliarũ ęgritudinũ, ut comitialis, fractę caluæ, uel febris. Lethargus uero propriam caussam habet. Columella, Festus, & Vergilius etiã Veternũ uocauerũt, ut Verg. Nec torpere graui passus sua regna ueterno. Colum. lib.8.ca.10. Hęc oĩa Gal. gręce, λήθαργος καταφορά ἐστὶ βαθεῖα καὶ δυσανάκλητος, id est, Lethargus est in somnũ delatio profunda, & incurabilis. Lege, Veternosi.

Carotæ. Lege, Tenontes.

Carota, pastinaca syluestris. Dio.li.3.ca.57.

Caroticæ uenæ, quæ in collo sunt, ut inquit Gal. li. de Iuuamẽto anhelitus: quas si quis cõprimat, corruit homo dormiẽti similis, sequiturq; corporis totius immobilitas. Earũq; itẽ mentionẽ facit Arist. li. de Animalib.3. & quia scinduntur primũ, σφαγίτιδες appellari scribit, id est, iugulares.

Carpathon, Periclymenon. Dio. lib 4.c.16.

Carpesia, herba uenenosa. Paul. li.5.ca.[illegible]4.

Carpheotum, Thus electum.

κάρπος. Lege, Carpus.

Carpus, alicubi Balsami, alicubi etiam pro Fenugræci semine usurpatur.

Carpos, finis ossis parapechij. Plinius uocat Brachiale, ossibus cõpactum octo. Cui quod præiacet, Procarpion uocant.

κάρπος ἄγονος, semẽ stupidũ, & imbecille.

κάρπος χλωρός, semen uiride.

κάρφος, stipulam, & eam quæ in frugibus aruerit herbam significat. Quidam pro fœnugręco accipiunt.

κάταγμα, ossis fractura, uel disruptio mẽbri.

Cartamus, Cnicus. Dio.li.4.c.200.

Cartilagines, sunt corpora terrestria sine sensu, ossium imago, ossibus quasi similia. Adiacent in ipsis articulis plęrumq;.

Carty, Tithymalus, apud Dio. lib.4.c.168.

κάρυα πόντικα, id est, nuces auellanæ.

κάρυα βασιλικά, id est, Regiæ nuces.

καρύϊνον ἔλαιον, oleum nucum, uel e nuce iuglande. Eandem uim habet, quam & Balaninum.

καρυκεία καὶ καρύκευμα, cibus cum aromatibus conditus, uel condimentum.

Carum, siue Caros, siue Carium, uulgaris noticiæ, ut inquit Dioscor. lib.3.cap.63.

Carion, Eryngion, apud Dio. lib.3.cap.23.

Caryotidum, siue Caryotarum tria faciunt genera. Primas, quæ uocẽtur Nicolai, sicciores, amplitudinis uastæ, ut quæ cubitorum quaternum longitudinẽ compleant: ab Augusto ita primo nominatę, in honorem Nicolai Peripathetici Philosophi, crebro eas ad se missitantis, ut inquit Athenæus. Alteras minus speciosas, sed sapore Caryotis proximę sorores. Postremas nimio liquore madidas, rumpente se pomo in parente ipsa.

C A S

Cæsale. Vocabulum id infrequẽs apud scriptores, significatq; locum, ubi purgamus uentrem. M. Varro decenter nominauit sellam familiarem. Columel. lib.2. cap.15.

Caseum Græci τυρόν uocant. Eius discrimina pulcherrime Antiphanes Poeta expressit. χλωρόν, hoc est, recentem, atq; mollem, qualis in fiscella fertur. Ob id fiscellis uocatis, quia inde caseũ illiguriunt. ξηρόν, id est, aridum, aut ut Iulius Pollux interpretatur, macilentum. κόπτον, id est, pręduxrum, & contusum. ξυστόν, id est, tensilem, atq; rasilem. τμητόν, id est, scissilem. πηκτόν, id est, coagulatum, colustratumq;. Nam eum qui acescere incipit, & lacte ficulneo coierit, Opian uocant.

Caseum Phrygium, Aristoteles ex equino & asinino lacte confici solitum scribit.

Caseus fumosus, fumo maceratus.

Caseorum uaria genera, uide apud Pliniũ

καρυδάκια ...

lib.11.cap.42. Herm. Barb. in Coroll.li.2. & prox.supra.

Caseus Gallicus. Laus apud priscos erat pręcipua caseo Nemausensi (sic eñ a ciuitate Gallię nominatur) cuius meminit Plin. lib.11.qui scribit, Caseo Nemausensi fuisse commendationem, sed musteo tantum, & recenti. Vide Columel.lib.12.cap.56.

Caseus ex quibus fit, deq; eius natura, uide Dioscor.lib.2.

Casia, frutex qui iuxta Cinnami cãpos nascitur, sed in montibus crassiore sarmento, tenui cute uerius quã cortice. Amplitudo fruticis trium cubitorũ. Plin.lib.12.cap.10.

Casiæ plura sunt genera, ut inquit Dioscor. iuxta odoriferam Arabiã gignitur, crassi corticis, sarmẽtiq;, folijs piperis. Eligenda est fuluescẽs, pulchri coloris, Coralij ęmula, longa, crassa, fistulosa, gustu mordens, & aliquanto feruore adstringens. Aromatica uinoso odore: cuiusmodi est, quæ ab incolis Achy ἄχυ uocatur, ab Alexandriæ mercatoribus Daphnitis δαφνῖτις. Huic præfertur crassa purpurea, & nigricãs Zigir nomine, quę rosam odore imitatur, cuius in medicina est usus. Secundum locũ tenet antedicta. Tertia, cui Museletico blasto nomen est; reliquæ uiles, & quæ aphenum dicitur. nigra, insuauis, cortice tenui, & quam Dacron & Citton uocant barbaro nomine. Plura & lõge pręclarissima de Casia Plinius lib.12.ca.19.&.20. Theophr. lib.9. cap.4.5. Barbari Corollarium quia summatim complectitur omnia, adscripsimus. Cassiam Theophrastus fruticem magnitudine salicis amerinæ prodidit, sed multis, surculosisq; brachiatã ramis. Crassiore q; Cinnamomũ sarmẽto, pręterea neruosissimam, & solo cortice commendabilem, qui ei cutis tenuitate obducitur. Neq; aliter detrahitur, q; si pręsutas corio bubalo uirgulas bicubitas, enati uermes erosërint. Cortice tuto, intactoq; propter amaritudinem, odorisq; acrimoniã fugiuro. Hæc iuxta Cinnamomi campos in Aethiopia Troglodytis permixta connubio, sed in montibus nascitur. Dissentit a Dioscoride Plinius, Theophrastum (ut arbitror) secutus, quod Dioscorides crassum eius corticem esse scribat: illi cute uerius q; cortice uestiri tradant, quẽ conteri, atq; in Cinnamomo leuari, exinanirique precium sit. Amplitudo fruticis cubitorum trium, ut idem Plinius existimat. Color triplex. cũ primũ emicat, candidus, pedali mensura. Deinde rubescit addito sesquipede. Vltra nigricãs: quę pars, inquit, maxime laudatur, ac deinde proxima, damnatur uero candida. Eligendã recentẽ maxime, & quę sit odoris mollissimi, breui tunicarum fistula, & non fragili, quæq; plurima minimum ponderis faciat. Cętera notę congruũt. Lactã uocant talem barbaro uocabulo. Alia est Balsamodes ab odore dicta, sed amara, ideoq; utilior Medicis. Hanc esse, quam Dioscorides Zegir, & Galenus Gizer, Aetius Ozem uocarunt, haud multum absum quin credam. Nominat & Mottoden Galenus speciem Cassiæ uiribus proximã appellatę Gizer. Nigra unguentis expetebatur. Precia nullis tam diuersa. Optimæ in libras.40. cęteris.15. His addidere Mangones, quam Daphnoiden uocãt, Isocinamõ cognominatã, preciumq; eius faciunt.300. Adulteratur Styrace, & propter similitudinem cortice Lauri surculis tenuissimis. Forteq; Daphnoides eadẽ sit Cassia, quã Daphnitin a mercatoribus uocari scribit Dioscorides. Fabulę sunt, Cassiam, Cinnamomumq; nidis auiũ decuti plumbatis sagittis, aut circa paludes quasdã colligi, propugnante diro serpentiũ genere, ut Theophrastus ait, uespertilionumq;, ut alij. Sciendũ, quod ubi nos in Dioscoride cõuertimus quandã haberi Cassiã redolentẽ hircinũ uirus, Mauritani odorẽ porri transtulerunt, Præsizusan, nõ Tragizusan legentes. Vtra lectio sit uerior, experti iudicẽt. Non conuehitur modo Cassia pręterq; rarissima inter Xylocinnamomi fasciculos quandoq; inuenta nigricie argumẽto. Casiam Latini correpta priore syllaba pronunciãt, etiamsi apud Gręcos fere omnes geminata consonãte scribitur. Vergilius: Nec cassia liquidi corrumpitur usus oliui. Habetur & Cassia odoratæ genus herbæ, ut in thymelæa, siue potius chamelęa demonstrabimus. Aliud etiamnum genus est, quam ætas nostra Cassiam appellat, & cognomento fistulam, ab aromatica, ligneaque discriminatã, ueteribus ignotã perinde ut fere nobis modo lignea, alioquin in nostro quõdam orbe seri cępta, extremiq; imperij Romani margine, qua Renus al-

luit. Viuere in aluearijs apum solita, etiã si color aberat ille torridus sole, atq; ob id idem ille odor. Cæterũ scire oportet, si qñ Cassiam Syringa, hoc est, fistulam, in antiquis autoribus legere contigerit, non pro ea capiendam esse, quæ nunc Cassia fistula dicatur, colore rubro nigrans, laminis intus c[illegible]nosis, quas parietinę discludũt, seminibus siliquę ceratiæ, ad deijciendã bilem ustam mire ualens: sed pro lignea, siue aromatica, cuius una quuq; species ab ipso Dioscr. platea syrinx. i. lata fistula nuncupari cernitur. Cassius certe Felix, si modo liber eius est, qui circũfertur, appellatione fistulæ simpliciter, Cassiam odoratam, siue aromaticam intelligit. Inuenio tñ apud Græcos, autorẽ, qui Paulum & Oribasium ita loquentes induxerit. Cassia syrinx aduersus flauam bilem prodest, & item eos, qui præter naturam pallescunt. Item anginas, & laterum dolores, & peripleumonicos. Hæc Paulus. At Oribasius: Refrigerari ea, inquit, iocinoris calores intemperatos. Hanc recentiores Gręci calidam, & humidam abscessu primo perhibent. Idem fere Mauritani de Cassia qua bilis per aluum detrahitur, & propterea cathartice dici potest. Nã aromatica, siue lignea excalfacit, atq; siccat abscessu fere tertio. Porro Cassia cathartice partim in India, partim in Aegypto nascitur, folio iuglãdis. Alexandrię sibi uisam põticus Facinus retulit, dũ ista proderẽ. *Siliquas* habet pręlongas, ac teretes, utrinq; *fastigiatas*, duo fere pedes proceras, carne *intus nigra*, gustu pręduici, sed plane medicato, *ligneis distinguentibus* mẽbranis, & ossibus *siliquarũ intercursantib*, ut pręd ixi. Eligũt ponderosam, collucentẽ, plenã, et quasi cõcusseris *inclusa intus ligna* nõ sentias. Negociatores in hortis Alexandrię nascentẽ pręferũt. Iam & Asię cõmunis facta dicitur. Seritur & apud nos, uerũ frustra: quia nec ad fr[illegible]gẽ peruenit, & celeriter opprimitur. Quid sit myrrha Cassia Hippocrati, cuius semẽ laudat uolumine fœminarum morbis dicato, σμῦρνυς ĩquit κασσίας τὸν καρπόν, haud scio reddere, nisi quis pro smyrri herba ca[illegible]perit, cuius cibo menstrua fœminarũ iuuari constat. Strabo Cassiã odoratã e stagnis colligi, nõ solũ ex arboribus in Arabia felice, quosdam in India maiorẽ eius partẽ

existimasse prodit. Hæc Hermolaus.

Cassia fistula. Lege, Casia.

Cassia lignea. Lege, Casia.

Caunia fistula. Lege, Casia.

Cassia cathartica. Lege Casia.

Casia uera quę sit, uide Theoph. l. 9. c. 3. 4. 7.

Cassiala, Hyssopus, apud Disc[illegible]r. lib. 3. c. 28.

Cassum uocãt ab spacio, ut opinor, intus uacante. Vide, Pectus.

κάσσυμα. Lege, Corium.

Cassij cuiusdã Medici, meminit Celsus lib. 4. cap. 14. qui inuẽtor extitit nobilis Pharmaci, quod κολικὸν inscribitur.

Casię adulteriũ, & quod hodie habeatur in usu non recta, uide in Herba. nostri tomo 2. & apud Manardũ, cuius uerba hęc sunt. Ex quo dicto intelligere quoq; licet, quantũ uulgaris nostra Casia distet a uera, nihil cũ Cinnamomo habens cõmune: tetra cũ sit, inodora, et penitus aspernabilis, imo nihil habẽs quare Casia putari debeat: ut Dioscoridẽ, & Pliniũ legenti, remq; ipsam in manu habẽti, facile cõstabit. Casiã cũ dico, Aromatitẽ intelligo, quã Officinę Ligneam uocãt. Aliã em̃, cuius nũc cõmunis est ad aluũ leniendam usus, scio antiquis penitus incognitã. Inter illas, id est, Aromatites, ea esset eligẽda, quę Gizi, nõ Gizir, ut putauit Herm. barbarico noĩe dicitur: quę adeo similis est Ciñamomo, ut duplũ eius pro Cinnamomo, Gale. teste, poni possit, qui Quinto accedendũ non putauit: dicẽti non secus eos facere, qui carẽtes Cinnamomo, duplam Casiam accipiunt, his qui dicerent, dũ caremus phalerno, uel uino cretico, duplũ uilissimi uini bibendũ: & eos qui similagineũ panẽ nõ habent, debere duos furfuraceos esitare. Non em̃ ait Gal. simile quid his faciũt, qui Casiam Cinnamomi loco accipiunt: sed illis assimulantur potius, qui cũ forti carea[illegible] uiro ad pondus fe[illegible]ndũ idoneo, duos ei substituunt debiliores. Hanc Gizi appellatam, theriacæ imponere deberemus, & carentes Cinnamomo, pro simplo Cinnamomo duplã accipere. Fistularẽ aũt uocatã, oĩm uilissimã, & propterea theriacę nõ imponendã scripsit Galenus, esseq; passim cognitã, exteriorẽ quidem corticẽ, quẽ Fistulam uocant, fortem habentem & odorẽ, & gustũ, interiora debilissima, adeo ut nullius sint utilitatis.

Casta, Pęonia, apud Dioscn. lib. 3. cap. 158.

Castanea, quam Dioscor. Sardianam glandem, a Sardibus appellat, a Castano Magnesiæ oppido, uelut Stephanus docuit in Apulia, non procul a Tarento. Castaneã quoq; Latini & Græci appellauerunt, & glandium generis asserunt. Eadem & Iouis glans, item λόπιμα, & Euboica nux, et Balanus Sardianus, nuxq; Castanaica. Ex ijs Græci Pagonias appellant, quæ barbulas quasdam habent: nisi quis lanas potius earum intelligat. Sunt enim aliquæ pilis hirsutæ. Cæterum de Castaneis multo plura Dio. lib. 1. Plin. lib. 17. cap. 20. li. 15. ca. 23.

Castaneæ pagoniæ. Lege, Castanea.

Castaneæ Tarentinę, faciles, nec operoso cibo, figura planę.

Castaneæ Balanitides, rotundiores, purgabiles, maxime ac sponte prosilientes.

Castaneę Salarianæ, puræ, ac planæ.

Castaneæ Correllianę, laudatiores.

Castaneæ Meteranæ, ex Corellianis factę, rubenti cortice.

Castaneæ triangulæ, & populares, nigræ, quæ uocantur coctiuæ, minima laude, patriæ commendatissimæ.

Castaneta caluescunt. Ex caluitio hominis cognosces, quomodo castaneæ, uineæq; caluescãt. Nam sicut in capite hominis calui, uel nullus, uel rarus est capillus: ita Castaneta caluescere dicuntur, quando raræ sunt arbores Castanearum, & sine stirpibus, sine fructibus loca nudata conspiciuntur. Hæc inter se opponuntur, caluata, & frequentia: ut pro raro & infrequenti caluum accipias. Vide Colum. lib. 4. cap. 33.

Castinus Medicus, citatur ab Aetio sermone. 12. cap. 44.

Castorides canes, id est, castore nati & uulpe: ex quo Homer. eos ἀλοπέκιδας uocat.

Casus, est caussa per accidens eorum, quæ raro contingunt, & aliorum gratia.

C A T

Catableptus, in Affrica gignitur, tauro similis, aspectu terribilis, superciljs altis, atq; extantibus, oculis in recessu sanguineis, aliquanto minoribus quam boui, in terrã semper aspicientibus: unde nomen illi datur, Iuba equina, quã ad certamen arrigit. Si quando frendet, ore aperto, aera super caput haurit. Aelianus.

Catapotia, adipsa, quæ sitim restinguunt, in ore uidelicet sub lingua detenta, Est eorũ frequens usus apud ueteres Medicos.

καθετηρισμός, urinæ prouocatio per καθετῆρα, id est, fistulam urinalem. Modũ eius docet Paulus lib. 6. cap. 59.

κατιάς, instrumentũ, quo Paulus iubet demortuum fœtum extrahere: uel Hydrocephalum, ut idem appellat lib. 6. cap. 74.

κατοκοιλία, aluus, inferior uenter, in quo excrementa diutius remorantur.

κατοχή, uigilans sopor, ut per soporem palpebræ clauduntur. At in Catalepsi manent apertæ.

Catochitem lapidem primum Corsica insula generauit. Solinus cap. 7. atq; inibi de eo lapide multa.

Catochos, detentio, siue captio insensibilis animæ cũ punctione totius corporis. Species autem huius sunt tres. Vna somniculosa, cui lethargus inest. Altera uigilans, huic adest tetanus. Tertia autem species, quam neq; perperam, neq; inusitate Catochon phreniticon aliquis dixerit. Fit autẽ ex mistiõe aggregationũ catochi, et phrenitidis, quemadmodum tiphonia, quę aut lethargus, aut suffocans, aut lethargicus affectus dicitur. Galen. de Definitionib. Gręcorum Medici uetustiores uocauerũt ἀπὸ τοῦ κατέχεσθαι, quod est detineri, & occupari: & in eo malo cõstitutos, κατεχομένους nuncupauerunt: recentiores uero fœminino genere, sed non dissimili significato κατοχὴν καὶ κατάληψιν, quasi detentionem, & deprehensionem dicat aliquis, nominauerunt. Paulus lib. 3. cap. 10.

Castella quid sint in aquæductibus, ignorare potest nemo, qui Vitruuium, uel Frontinum legerit. Nec aliud sunt, quam fluentis aquæ per formas & fistulas suas diuerticula, quibus aquæ decurrẽtis impetus edomatur, qui alias nimius, & grauis esset fornicibus.

κάστορ, id est, Crocus.

Castor. Lege, Fiber.

Castores multi, & copiosi reperiuntur in Ponto. Solinus cap. 23.

Castoreum uocant Medici testiculos Castoris, uel fibri.

κάστορος ὄρχεις, Castoris, uel fibri testiculi.

C A T A

Cataclysmus aquarũ illisio superna: græce, κατακλυσμὸς, id est, uehemens illisio aquarum.

Catagnomicum, eſt ſignum ex quo cognoſcitur effectus.

Catagnomonicum, eſt interiorũ & exteriorum ſignificatio.

καταγματικά, ligamenta, & faſciæ, quibus rupturæ ligantur.

καταλήψις uocatur, quando cum uigilante ſopore, poſteriora cerebri magis moleſtantur.

Catangelos, Rubus, apud Dioſcoridem libro.4.cap.147.

Catanchuſa, idem quod Anchuſa, apud Dioſcoridem lib.4.cap.26.

Catanance, Theſſala herba, de qua Dioſco. lib.4.cap.135.

κάταγμα, fractura, uel ruptura mẽbri, uel os fractum.

Cataplaſma, doctius quam Emplaſtrum.

Cataplaſma Diatriſpermon, quod ex trib. ſeminibus conſtat, cymino, baccis lauri, & ſemine apij. Vſus eius ĩ colica, apud Paul.

καταπασμός, parua atq; ſimplex defricatio mulcendi cum quadam lenitate, ut inquit Cælius Aurelianus.

καταπέλτης, Catapulta.

Catapiromãcia, per ſpecula diuinatio: quod genus ludibrij hodie quoq; obſeruant.

Cataplaſmata, conſtant ex floribus fere, eorumq; ſurculis, & axungia.

καταπλασθέντα, Cataplaſmata.

Catapotiam, pilulam hodie uulgus Medicorum uocat.

καταπούτιον, græcis dicitur, quod digitis, ori, & faucibus admotum, integrũ, & qualiter a Medico præparatum eſt, glutitur, & deuoratur.

Catapſyxis, Cicuta, apud Dioſcoridem lib. 4.cap.82.

καταφορα, delatio in ſomnum profunda & inexcitabilis, in qua qui conſtituti ſunt, omnium quæ dicuntur obliuiſcuntur. Locus malicioſior eſt. Circa membranas tantum cerebri fit. Cauſſa uero, pituita, frigidum humorem, frigore, humiditateq; ſua in ſomnum cogens, quo continue conniuent, nec niſi ægre excitantur. Obliuiſcuntur omnium quaſi amentes. Oſcitant crebro, & oſcitãtes aperto ore aliquãdo ſunt quaſi claudere id obliti. Gale. libro de Comate. In duas ſpecies partitur. Vtriuſq; proprium, ut oculos ſurrigere nequeant, ſed grauentur, mox & collabantur in ſomnum. Verum altera ſpecies profundum habet ſoporem, ac diuturnum, uerumq; dicitur Coma.

Cataphoricus ſomnus.i. βαθὺσ profundus.

Cataphyſis, Pſyllium, apud Dioſcoridem lib.4.cap.73.

Catharſis. Lege Struthium.

Cataracta, fluuiatilis auis, apud Aelianum.

κατάψυξις, extrinſecus, & ſine febre frigoris omnis noxa.

Cataracta, oculorum uitium, humorũ effuſio lentorum, inter corneam & chryſtallidem congelatorum.

Catarrus, humorum multorum ex palati concauo defluxus, frequẽs per nares, uel ut excrementum humorum, ſpiritusq; excretus uocem reddat.

καταθεριςμός, urinæ per fiſtulam urinariã, aut inſtrumentum detractio.

καταςαλτικά, ſiſtitiua.

καταςαγμόσ, id eſt, grauedo, malum quod nares claudit, uocem obtundit, tuſſim ſiccam mouet: ſub eadem ſalſa eſt ſaliua, ſonant aures, uenæ mouentur in capite, turbida urina eſt, Celſus lib.4.cap.2.

C A T E

Cateron, græce κατέρων, id eſt, purgans. Atq; ſic appellata eſt Illyrica Iris fortaſſe, quia ea olim uſi in purgationibus ueteres ſunt.

κατοικίδιοι ὄνοι καὶ πολύποδες, animalia quæ tactu conduplicant ſe in orbem, pilulę rotundiſſimę ſimilia. Teut. uuand eſel.

καθεκτική, uis retentiua.

Catechomenion, Cicuta, apud Dioſcoridẽ lib.4.cap.82.

Catellæ, diminutiuum a Catena.

Catholicõn, ab uniuerſalitate ſic dictum: quia indifferẽter omnes humores euacuat. Habetur in officinis ſub nomine Diacatholiconis. Vide Nicolaum.

κάτυμα. Lege, Corium.

C A T V

Catulum ſacrificaueris. Tradit Plinius Catulos lactentes adeo puros habitos eſſe apud priſcos, ut placandis numinibus hoſtiarum uice Catulis uterentur. Genito mane catulo, res diuina fit. In Canario ſacrificio rutilæ canes imolabantur, pro frugibus: ut ita deprecarẽtur, propulſarentq; ſeuitiam ſyderis Caniculæ. Columella libro ſecundo, cap.22.

Catulorum caudæ. Plinius mentionem faciens huiusce rei & loci, sic refert. Colum. autor est, si quadragesimo die quando sit natus, castretur morsu cauda, summumqꝫ eius articulus auferatur, sequenti neruo exempto, nec caudam crescere, nec canes rabidos fieri. Columella lib. 7. cap. 12.

C A T Y

κατυμάτων παλαιὰ δέρματα, ueteres solæ, uel coria duriora, quæ calceis munien dis subduntur.

C A V

Caucalis, est pes gallinaceus. Lege, Pes gallinaceus.

Caucalis. Vide, Cacalia.

Caucos, idem quod Caucalis.

Cauda equina. Lege apud Dioscor. lib. 4. in dictione Hippuris.

Caudex, prima pars roboris, cui radices adhærent. Teutonice, Der understam.

Caulis uocatur in plantis, in quod alimentum defertur, id uidelicet, quod supra terram simplex assurgit; quod in arborum genere caudicem uocare solemus. Theophr.

Caulis Iouis, Aizoum, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 91.

καυλός. Vide Pecus.

καῦμα, alias Siriasis, infantium nunc distillatio, nunc adustio. Nomen id habet uel a Sirio astro feruentissimo: uel a Siris, ut Aetius refert, hoc est, cauernis: quoniã inflammatio fit circa cerebrum, et tuniculas eius. Consequitur uero cauitas oculorum, cum pallore, & corporis siccitate. Euenit inter dum etiam non pueris.

Caussa coniuncta, Lege, Causarum alia pro catarctica.

Caussarum alia est procatartica, id est, euidens: alia synectica, id est, coniuncta, siue continens: alia præcedens, siue interna. Procatarctica est, quæ dum aduersam ualetudinem creauit, separatur: ut canis mordens, scorpio pungens. Causa coniuncta est, quæ cum præsens est, eius quoqꝫ effectus adest: cũ uero desinit, etiã effectus eua nescit: ut lapis in uesica, unguis in oculo. Præcedens causa est, quæ a procatarctica præparatur, & adiuuatur. Vel est, qua aucta augetur, & qua sublata aufertur effectus. Perfecta, quæ eundem in seipsa finem facit.

Caussæ abditę in medicina uocantur, in quibus requiritur, ex quibus principiis corpora nostra sint, quid secundam, quid diuersam ualetudinem faciat. Celsus lib. 1.

Caussę euidentes in medicina uocantur, in quibus quæritur initium morbi, calor attulerit, an frigus, fames, an satietas, & quæ similia sunt.

Caussas omnium morborũ, lege apud Hippocratem libro de Flatibus.

Caussę morborũ sunt, spiritus, & aer. eodẽ.

Caussa est, ad quã aliquid sequitur. Ad eam uero aliquid sequi, est ex ea, per eã, ab ea, aut eius gratia aliquid fieri.

Caussa in actu, quę simul cũ effectu existit.

Caussa in potentia, quæ non simul cum potentia existit.

Caussa efficiens uocatur, a qua aliquid fit.

Caussa finalis est, gratia cuius aliquid fit.

Caussa formalis est, per quã res habet esse. Nam dat esse rei, & eam conseruat in esse. Ipsa namqꝫ præsente res est, & ipsa fugiente perit.

Caussa per se uocatur, cum aliquid suapte natura fit, caussalitatis nomine pariter est expressa.

Caussa per accidens, quæ ad effectum eum nõ ordinatur, aut caussalitatis nomine minime est expressa.

Caussa materialis, ex qua cũ aliquo aliquid fit, uel ex qua cum forma fit compositum, uel in qua aliquid fit ut in subiecto.

Caussa propinqua est, quæ particulari nomine designatur: aut inter quam et effectũ haud multę interiacent caussę.

Caussa remota, quæ nomine communi designatur: aut inter quam & effectum multę interiacent caussę.

Causus, a quibusdã Dipsas, sic uocatus est, ut inquit Aetius serm. 13. cap. 22.

καῦσος, febris, quę cum multo ardore, nullam corpori remissionem adfert, linguam siccat, nigro colore reddit, ingentemqꝫ frigidi appetitum facit.

καύσου ποικτικα, siticulosa, æstuosaqꝫ.

Cauteres, eadem quæ & Cauteria.

C E C

Cęcias, uentus. Vide, Thrasceas.

κεκαυμένα, combustura, uel ambusta.

Cecilia, nomen est serpentis. Quidam apud Plinium mendose legũt, cęcos serpentes, cum legendum sit, Cecilias. Columella libro sexto, cap. 16.

κηκίσ, id est, Galla.
κεκαυμένα ἐρία, lanæ ustæ.

C E D R

Cedrelate, id est, Cedrus magna.
Cedræleon, id est, oleum ex Cedro.
κεδρία, pix Cedrina. Optima est, ut inquit Dioscor. quæ crassa, perlucida, ualidi odoris, quæque dum effunditur guttatim, modo destipata coit. Vide Dioscor. lib. 1. Significat & Cedri resinam, a Cedro magna.
κεδρίδιον, Cedri fructus. Excalfactoriam uim habẽs. Lege Diosc. li. 1. dicti. Cedrus.
Cedrium, succus Cedri e tæda eius concisa furnis, qui primus aquæ modo fluit in canali. Nam sequens liquor, pix iam, nõ Cedrium est. Sed confundunt autores, nunc pro resina, nunc pro sudore tædarum, nũc pro pice, Cedrium & Cedriam uocantes, Cedrio inuncti libri, a tineis & carie uindicantur. Damnat eius usum Plinius: propter ancipitem eius proprietatem, uiuentia perimendi, & perempta custodiendi. Cedrio nanque tanta uis est, ut in Aegypto corpora defunctorum eo perfusa seruentur. Plin. lib. 16. cap. 12.
Cedrinus liquor, qui ex destillante arbore quasi resina destillat. In qua appellatione uariant magnopere ueteres. Nunc oleum liquorem hunc, nunc Cedriam, nunc Cedræam, nunc genere mutuo Cedrium appellantes, liquoremque, siue resinam hanc, & ex ea factum oleum, cõmuni appellatione miscentes. Sunt tamẽ qui Cedriam fœminino genere, & Cedrium neutro, sic discernunt: ut illam crudam ex arbore lectã intelligant: hoc uero ex cedri materia concisa, & in furnis accensa, picis modo defluens, & exceptum.
κεδρίδαι, fructus Cedri.
Cedrinus liquor. Liquor picis qui aquæ modo fluit ex tæda dum coquitur, Cadrium uocatur: cui tanta uis est, ut in Aegypto corpora hominum defunctorũ eo perfusa seruentur. Est etiam oleum cedri, quo per uncta materies nec tineam, nec cariem sentit. Hinc illud Epigrãmatorij. Cedro nũc licet ambules perunctus. Cedriam quoque accæpimus appellari humorem manantẽ ex ambusta picea. Colu. lib. 7. cap. 12.
Cedromælon. Lege. Malus medica.
Cedrosus, uitis alba, apud Dioscoridem libro. 4. capite. 194.
Cedrus, arbor magna, similis Iunipero, nisi quod folium Iunipero acutũ, spinosum & durum, Cedro simplicius & mollius. De Cedro plura Dioscor. lib. 1. Plin. lib. 13. ca. 15. Theop. lib. 4. ca. 6. Lege. Malus medica.

C A E

Cæpus, facie satyro similis, cætera inter canem & ursum: nascitur in Aethiopia. Autor Strabo. libro. 17.
Cæeta, Calamintha, secũdum Strabonem: qui nonnullos existimare uult, Lacedæmonem ab Homero non Cætoessam a magnitudine, sed a Calaminthę copia uocari.

C E L

Cele, tumor comprehendens aliquem in scroto tumorem. Omnis equidem tumor in scroto, Cele appellatur.
Celeres equi qui fuerint, lege in dictione Desultorij.
Cælius Aurelianus Siccensis, medicus, scripsit libros Responsionum.
Item de morbis Mulierum.
Libros aliquot Epistolarum græcarum ad Prætextatum.
Libros Adiutoriorum.
Libros Pharmacorum.
Libros celerum & tardarum passionum.
Celoma, ulcus in oculi cornea tunica, latius quam bothrium, sed profundum minus. Auicen. Lilimie uocauit.
Cellarij dicũtur, qui ex cella promptuaria, siue ex cellario promunt necessaria familiæ: uocabulo Plautino promus & condus nominantur. Colum. lib. 11. cap. 1.
Celticum nardum, uel gallicum, Officinæ uocant Spicam Celticam.
Celtici canes, ex Gallia, Britanniaque uenientes, odoratu & cursu præstantes.
Celtis, arbor, quę & Faba græca, uel Syriaca: quæ autore Theophrasto, fructum fert magnitudine fabæ.
Celtis. Lege. Lotos.

C E M

κεμάσ. Lege. Cemas.
Cemas, græce κεμάσ, Hinnulus, cerua, siue quod idem νεβρόσ. Quamquã κεμάδασ nolunt progredi in pascua. Damam græce πρόκαν, Aristoteles, & idonei fere omnes a ceruo nõ destinguunt. Alij primogenitos tm̃ ceruos procas uocant. Ab hoc animali proconesos quoque appellata est. Nam Ophion, quod Sardania quõdam ferebat,

interiſſe creditur, ceruus non erat, ſed animal pilo ac denti ſimile, ceruo minus. Bar.
Cementum, unde Cementarij parietes, Vitruuio et Plinio lapidis genus est uulgarij, quo cum alibi, tum Romæ utuntur, exciſo monte aliquo, uel effoſſo. Fodinas quoq; ipſas ruſtici Cementarias uocant.
κῆμαι, conchulæ quædam marinæ, quæ uocantur hiantes.
Cemos, Leucopodion apud Dioſ. li. 4. c. 132
Cemos, Hedera. apud Dioſcoridem lib. 2. capite. 199.
Cemphos. Lege, φινίσ.

C E N

κεγχραμίδες, minuta grana in ficis.
Cenchris, auis. Plinius libro. 10. cap. 51.
Cenchrites. Lege, Acontia.
κέγχρος, milium.
Centaureum maius. Euricius Cordus doctus homo, in libello ſuo de Theriaca, exiſtimat eſſe eam quam hodie impoſtores illi agyrtæ pro Rhapontico diuendunt. Quod ſi ita habeat, nõ admodum difficilis eſſet paratu, non minoris precij q̃ etiam uerum Rhaponticum. Laus eius eſt apud Plinium lib. 25. Vide noſtrũ Herbarium.
κενεὼν, uentris pars quæ eſt inter latera.
Centaurea, & Melampodion, idem.
Centaureum magnum, Narce. Dioſcori. libro. 3. capite. 7.
Centaureum minus, ſatis uulgata herba, de ſcribitur, ab Dioſcor. lib. 3. cap. 8.
Centipes marina, Scolopendra ipſa.
Centipedes. Lege, σκολόπενδρα.
Centipeda. Lege, Onos.
Centrinæ, culices in ficub. fucis apum ignauia, maliciaq; ſimiles.
Centonalis, Ruta ſylueſtris apud Dioſcor. libro. 3. capite. 51.
Centones, ex pannis, uel lanis diuerſorũ colorum in unum condẽſatis, uel conſitis fiebant.
Centonica. Vurmkraut.
Centorium, id eſt, Abſinthium marinum, apud Dioſcor. lib. 3. cap. 26.
Centumcapita, Eryngion Hiſpanice, apud Dioſcor. lib. 3. cap. 23.
Centunculus, Gnaphalium apud Dioſcor. libro. 3. cap. 131. Prolixe admodum de ea Leonicenus, libro de Erroríb. medicorũ; & nos in Herbarij noſtri Tomo ſecundo diſſeruimus.

C E P

Cepa muris, Scylla, uel Squilla.
Cepa. Lege, Crommion.
Cepæ Creticæ, dubitatur an eædẽ ſint quæ Aſcaloniæ: quia ſatis capitari ſoleant, ſed diſtant ſapore tantum dulci.
Cepa Pompeia, & Cepa Morſia ſimplex quã uocant Vnionẽ ruſtici, ea eſt, quæ nõ fructificauit, nec habuit ſoboles adhęretes.
Cepę ſylueſtres nullæ reperiuntur. Vnde errant, qui apud Ariſtoph. Thymum, pro cepa ſylueſtri interpretantur.
Cepa mentem lædi, ſcripſit Hippoc. & con ſpectu potius, q̃ eſu commendauit.
Ceparum diuerſa genera alia, uide apud Plin. lib. 20. Theophr. lib. 8.
Cepe Sardiæ, albæ.
Cepæ Gnidiæ.
Cepæ Samathraciæ, albiſſimæ.
Cepæ Getaniæ, omnium minimæ, ſed prędulces.
Cepæ Fiſſiles: quę ſic appellantur, quia hyeme cum ſua coma inertes relinquuntur, & folia uere detrahunt, ijs deniq; diuiſuris alia parte inferiore ſubnaſcuntur.
Cepæ Aſcaloniæ, uelut ſteriles ſunt ab radice, nec parte alia craſſeſcunt.
Cepæa, Portulacę ſimilis herba, apud Dioſcor. libro. 3. capite. 169.
Cepina, id eſt, Cepa, ſatioq; ceparũ: eo inclinamento Cepina dicta, quo Rapina pro ſatione raparum. Colum. lib. 11. cap. 3.
Cepos, Cotyledon apud Dioſ. lib. 4. ca. 93.
Cepphos. Lege, φινίσ.
Cepulæ, idem quod Cepe.

C E PH

κεφαλὴ, caput.
κεφαλοκρουσὴν appellatum, quod uidelicet capiti moleſtius, ut opinor, inſtrepat.
κεφαλαλγία, κεφαλῆσ πόνοσ ἢ ὀδύνη, i. capititis dolor, qui aliquando in nobis, ex ſolo malo temperamento corporis, aliquã & ex nimia humorum copia, aliquando ex primitiua & foris accidente: ut ſole, frigore, ebrietatee, ictu.
Cephalæa, dolor capitis, qui multũ temporis durat, non recens, ſed diuturnus, non plus, non minus. Morbus inquã capitis dolore intolerabilem per circumitum redeuntem gignẽs: ita, ut qui ſic affecti ſunt, tinnire aures ſibi putent. Oculi eorum rubeſcunt, eminentioreſq; apparent, exten-

dunturq; cum iisdem quę in frōte sunt uenis, ac facies tota rubet: græce κεφαλαία.

Cephalicum medicamentum, quod carne producit.

κεφαλησπονεία, capitis dolor cōmoto cerebro: atq; alio nōie dictus ab Galeno κρόταφος, quod significat tempus, capitis parte.

Cephaline, linguæ portio qua gustus potentia inest.

Cephalos, Daphnoides apud Dioscor. libro. 4. capite. 149.

Cephalotos, Thymus, apud Dioscoridem libro. 3. capite. 42.

Cephalotus, Porrum capitatū, sic dictum, φ maiorem uim habet. Est & quod sectiuum Porrum uocant.

Cepheus. Inter sydera Cepheus, quem Aethiopum regem fuisse tradūt, Andromedæ patrem: quæ Ceto proposita, a Perseo liberata est: qui omnes inter sydera recepti esse memorantur. Cepheus, ut ait M. Cicero, sequitur manib. passis terga septentrionis. lib. 11. cap. 2. Colum.

Cephus, posterioribus pedibus humanis, prioribus uero maioribus humanis. Plin. libro. 8. capite. 19.

Cephalicum emplastrum, sic dictum, φ capiti fracto conuenit. Celsus. lib. 5. cap. 19.

C E R

Cera, radicis nomen, de qua in rebus gestis a Cæsare mentionem facit Horatius. Hęc lacti admixta leuasse dicitur inopiam, similitudine representata panis: meminit & Plutarchus, sed nomen herbæ nō prodit.

Cera græce κηρος, fit expressis fauis, sed ante purificatis aqua, et triduo in tenebris siccatis, quarto die liquatis igni nouo fictili, aqua fauos tegente, cū sporta colatis. Rursus in eadem olla coquitur cera cum eadē aqua, excipiturq; alia frigida, uasis melle circumlitis. Optima quæ Punica uocatur.

Ceram candidā facere, nihil aliud est, φ facere Punica ut sit. Hæc medicinis utilissima.

Cera addito chartarum cinere, nigrescit.

Cera commixta cum anchusa, rubet, & idonea redditur ad reddendas ueteres similitudines.

Cera alba, recens inuentum, nec ultra quinquaginta annos durauit, ut adserunt Medici. Olim magno in precio fuit: nunc in fanis & delubris Deorum passim aduritur.

Cerago liquor, uel succus qui in fauorum reperitur cōcauitatib. amari saporis, sed plenus humoris cibus. Erithicen uocāt greci.

Ceraitis, uel Ceratitis, fenugræcum: sic dictum ab eodem etymo quo Buceros & Aegoceros.

Cerasa Apromana, quæ maxime rubent.

Cerasa Actia, nigerrima.

Cerasa Ceciliana, rotunda.

Cerasa Iuniana, sapore tantum grata, sub arbore adeo tenuia, ut gustu marcescant.

Cerasa Puracina, Campanica.

Cerasa Plinaina, Campanica.

Cerasa Laurea, id est, Lauro primū insita, non ingratæ amaritudinis.

Cerasa Amarasia, id est, amara.

Cerasium, inquit Seruius, anteq; e Ceraso urbe Lucullus adueheret, erat in Italia, sed durum, & Cornu appellabatur: quod postea mixto nomine Cornucerasium est appellatum. Sunt aūt Cornucerasia idem cum Duracinis genus. An uero Seruio credendum, qui Cornum in Italia Cerasiū fuisse prodat, cum alia res sit Cornus, alia Cerasus, omnino satis ambigimus.

Cerasa Visula, Germanica, & Gallica.

Cerasa Macedonica, paruæ arboris, raroq; tria cubita excedentis, χαμαικέρασοι uocatæ. Pomum hoc, ut inquit Barbarus, primam colono fere gratiam uertenris anni refert, primo candidum, mox rubescit, deinde nigret, septentrione frigidisq; gaudens. Siccatur sole, conditurq; ut oliua cadis. Suspicor esse quę nos hodie uulgo Amarellas uocamus.

Cerasum, una cum fructibus, & multis suis generibus prosequitur late Plin. lib. 13. capite. 25. lib. 23. cap. 7. lib. 16. cap. 18. Theophrast. lib. 3. cap. 23. Dioscor. lib. 1. Paulus Aegineta lib. 6. Serapion cap. 145. Galenus. 7. simplicium cap. 18. & Alimentorum lib. 2. cap. 11.

Cerascomion, Oenanthe, apud Dioscoridē libro. 3. capite. 134.

Cerasta, ... or quę fit require ex Theophr. libro. 4. capite. 16.

Cerastis, serpens corpore eminens, ceruicu la sæpe quadrigemina, quorum motu reliquo corpore occultato, sollicitat ad se aues. Plin. libro. 8. capite. 23.

Cerasconia, pastinaca syluestris, Diosc. lib. 3. (cap. 57. κερατία. Lege. Siliquam.

Ceratonia arbor. Lege. Siliqua.

Ceratis, corniculatum Papauer apud Dioſcor. libro. 4. capite. 69.

κερατοειδὴς, ſuperior oculi tunica, ea qua parte alba eſt, ſatis craſſa, pupillæ loco extenuatur.

Ceratum, & Cerotū, utrumq; recte dicitur.

Ceratura. quære, Gummitio.

Ceraunia, Aizoum minus apud Dioſcor. libro. 4. capite. 92.

Cerceraphron, Anagallis, ab Dacis ſic uocata.

Cercopithæi, maximi magnitudine ſunt, cauda quinum cubitorū, unde nomen traxerunt: barba propenſa, coma humana, alba facie, reliquo corpore nigrantes. Require Strabonem lib. 16.

Cercopithęcus, nigro capite, pilo aſinino animal. Plin. libro. 8. cap. 21.

κέρκωσις, id eſt, caudatio, caruncula quædā eſt, ab orificio uuluæ exorta, totumq; genitale muliebre replet: adeoq; interdum treſcit, ut adinſtar caudæ ad exteriorem partem promineat. Quomodo incidi debeat, uide apud Paulum lib. 6. cap. 70.

Cerdon. Lege. Struthium.

Cerea Aegyptia. Aſarum. Lege. Aſarum.

Cereas, antennas nuncupāt, ſupremas uteri quaſdam portiunculas obliquatas: item Plectanas, id eſt, retia. Vtrinq; uero habētur ὦμοι, ſiue humeri: poſtea eſt collū, uel tracholus, cuius os uocatur, porus primus. Celſus canalem interpretatur.

Cerebellum, Cerebri portio poſterior, Ariſtot. lib. 1. de natura animalium. cap. 16.

Cerebrum, album & molle, tanquā ex ſpuma quadā concretū, humidum & frigidū.

Cerefolium duplex. Lege dictionem, Mirtis. lib. 4. Dioſcor. Coroll. Barb. ibidem.

Cereus color, a Cera.

Ceræa cuſpia, Semperuiuum apud Dioſcoridem libro. 4. capite. 91.

Cerina Pruna. Lege. Prunæ genera.

Cerinthus, apum cibus repoſitus. Plinius libro. 11. capite. 7.

Cerion, achori ſimile ulcus, maiorib. foraminibus, in quibus ſanies melli ſimilis continetur, uel ad inſtar faui apum. Vel, κηρίον, id eſt, fauus, hulcus continuis perforationibus terebratum, ex quibus mellis craſſitudine humor excernitur.

κηρονόος, ceræ ſimilis, cerei coloris.

κηροειδὴς, humor mellis.

Cerotum Thaidis, extat apud Paulū lib. 3. ad rubicundum uultum faciendum.

Ceroma, & Cerotum a cera. Nam & græcis quoque κήρωμα καὶ κηρωτὴ dicuntur. Sed Ceroma etiā πάτος appellatur, eſtq; oleū id, quo luctaturi ſe profundūt. Quanq; πάτος proprie cœnum eſt atq; lutum ceromati permixtum: cui ſi ſudor acceſſerit, Coniſalos appellatur attice. ut Gal. ait. A cera et Cerамentū quis deductū putet.

Ceromata, ſicciora unguenta.

Cerota. Lege. Tenontes.

Cerotariū, idem quod Cerotū, uel Ceratū.

Cerotum, ſiue Ceratum, eſt aggregatū ex liquoribus & pulueribus groſſis, tum reſina, aut cera ad formam ſolidam & denſam redacta.

Cerri, piſcium generis, de quib. Dioſ. lib. 2.

Cerrini, Smaragdini generis, Plinius li. 37. capite. 5.

Cerris. Inter arbores glandiferas eſt Cerrus ex glande Cerrea, ut Nigidius tradit. Porcina caro fit ſolidior. Autumat Plin. Cerrum ne Italiæ quidem maiori ex parte notam eſſe. Colum. lib. 7. cap. 9.

Cerrus. Lege, Quercus.

Ceruleum, Laſur.

Ceruleus Color dictus quaſi Cæleus, ut ex uoce ipſa apparet, proprie color eſt cœli, ſed ſereni: id quod Ennius reſpiciens, Cœli, inquit, cerula tēpla. Atq; inde ab omnibus mare appellatur Ceruleum. refert enī illud eundem quem ab ipſo ſuperne accipit cœli nitorem. Quare ex antiquis nonnulli, ut alteras *Homeri* opes, propter cędes, de *quibus illic* poeta loquitur, colore exornabant ſanguineo: ſic Odyſſeam ubi *Vlyſſis* idē maritimos ſcribit errores, mēbrana contegebant cęrulea. Sed quoniam Cærulei quædam ſpecies eſt pene nigra, ut quod Indicum dicitur, eoq; olim ueſtitu Græcę mulieres amictæ producebant eorum funera, quorum in cœlum animas migraſſe cęruleum exiſtimabant, idcirco pro triſti nonnunq; capitur. ut apud Vergiliū puppis cærulea Charontis, imberq;, & ſol cæruleus. Cucumis autem cæruleus, nam id quoq; legitur, Melopeponem ſignificat, qui inter Cucumeres (multa enī ſunt eorum genera) pulcherrimus eſt. Nec tantum Cærulei uidetur particeps, ſed ipſius quoq; mundi gradus introrſum uerſus, at-

tenuatos ostendit: ut hoc olim de eo lusimus. Quis neget e coelo missum: formacq colorecq, Atcq gradus coeli, Nectaris atcq refert. Est enim sapore suauissimo. Sine ul la dubitatione, quod nos Caeruleum, Graeci dicunt Cyaneum: in quorum etiam cōmentarijs Lazurion inuenio. Ascribitur huic generi qui Venetus olim, nūc uulgo Blaui nuncupatur, color ex factione Circensi ualde nobilitatus. Fuerunt autem colores in Circo, praeter hunc Venetum, Roseus, Albus, et Prassinus: quibus Auratus postea, Purpureus, & Luteus additi sunt. Autor. Thyl. de coloribus.

κήρυκες. Lege. Buccina.

Ceruí ocellus, Elaphoboscos, apud Dioscoridem libro, 3, cap. 73.

Ceruicula. Lege. Ionia.

Ceruorū naturas, uide apud Plin. lib. 8. c. 30.

Cerum graeci ἔλαφον, & Poetae ἐρίφιον, alij caput ipsum sic dici malunt ἐρίφιον.

Ceruix, uuluę ualua, cannalis & principiū.

Ceruleum, siue lapis Ceruleus, hoc est, Cyaneus, a Theophrasto, Galenocq Cyanos masculino & foeminino genere pronunciatur, in argenti & auri metallis fit, uide Dioscor. libro. 5. capite. 97.

Cerussa, hoc est, Psymithion, color est candidus. Vsum eius, & conficiendi rationem, uide apud Dioscor. lib. 5. cap. 94. Plin. li. 34. cap. 18. Vitru. lib. 7. cōmentariorum.

Ceruleus lapis, uide in dictione Ceruleum.

C E S

Caesius color si dictus est, ut doctissimi uiri monumentis olim tradiderunt, quasi Caelius a Coelo, eadem foret in Coelio & Caesio diphthongus. Constat aūt esse in ijs uocibus diuersam, nihil praeterea differre a Caeruleo: quando id, ut ostendimus a coelo deductum est: differt aūt sine dubio, uel ex ipsius M. Tullij autoritate, cuius haec sunt uerba in primo de Natura Deorum libro. Caesios oculos Mineruae, caeruleos esse Neptuni. Ad haec, non quemadmodum legimus coelum, mare, uestem, florem, caeruleum, ita legimus coelum, mare, uestem, florem caesium: sed oculos tantum caesios, ueteres dixerunt, quibus inest fulgor quidam uisu horrendus. Vnde existimo, sicut Caesar & Caeso dicuntur a caedendo, ita Caesium a caede nominatum esse: ut qui caesius sit, caedem quodammado oculis minari uideatur: qualis praelio gaudens, & caede dicitur fuisse Minerua, ex quo illa ab antiquis uocata fuit, ut ego arbitror, Caesia. Significat hoc M. Cicero, ubi de Catilina ait. Notat & designat oculis ad caedem unumquemcq nostrū. Hic, qui oculis ad caedem senatores designabat, caesius erat. Cuius etiam oculos Salustius insignis historicus, fuisse tradidit foedos, id est, caesios. Cuiusmodi memoriae proditum est Neronis quocq oculos fuisse: quod ipsum non leue fuit argumentum tyrannicae crudelitatis. Quin a Terentio Caesij hominis facies, dicitur cadauerosa, hoc est, immanis, & saeuitiam arguens: qualem Sicarij prae se ferūt, & carnifices: quamuis alij parum erudite cadauerosam, pro subliuida exposuerint. Enimuero Leonis oculos si quis inspexerit, qualis sit hic color, intelliget. Micant illi, ut studiose ipsi prope consyderauimus, uelut ignis penitus flagrans. Dicitur color hic Graece ab omnibus Glaucus: quod uerbum longo iam usu latini poetae suum fecerunt. Latius tamē patet Glaucus, nam praeter oculos Noctuinos, quos, ut auis ipsius Graecū nomē declarat, omnes Glaucos esse cōfirmant. Multa quocq dicuntur glauca, ut Vlua palustris herba, ut Salix, cuius cum frondes, tum multo magis cortex in ramis, praesertim anniculis, nitet hoc colore. Quod laudat Vergilius in equis, eoscq noto carmine glaucos appellat, communi Italorum lingua Baios nominatos. Nā Spadices honesti ab eodē Poeta ibidē uocati, illustriores sunt aliquanto, Baij & ipsi sed clari, uulgo nuncupati: atcq ij duo aliorū omnium maxime probantur colores in equis. Vlua igitur, Salix, quas idem Vergilius glaucas dixit, equi item species optima. Castaneae etiā nucis tunica, itacq multa, praeter Leonis ac noctuae oculos, colorem glaucū ostendunt. Sed ut unde discessi, redeam, quando Caesius color tantū est oculorū, uidendum est, ne is sit potius quē Aristoteles Charopon uocat. Sic enī ab illo dicitur leo, ab oculorū saeuitia: quē Catullus poeta doctissimus, Caesium appellat. Vnde Hercules cognomento dictus fuit Charops, quasi iracunde intuens. Nā χαρὰ graece, ira dicitur latine. Et ex eodē, ut puto, horrore, Charybdis nominata est, & Charon: de quo canit Vergilius. Stant

circum lumina flammę. Cæsium uolunt fe-nem illum horribilem ac dirum significa-re. Quamuis non nesciam, Charopon ab alijs aliter quoq; reponi. Autor Thyl. de coloribus.
Cestron, Betonica, apud Dioscor. libro. 4. cap. 1. Plin. lib. 25. cap. 8.
Cestron, Tymelæa apud Dioscoridem li-bro. 4. capite. 183.
Cestomela. Lege, Mela Cestiana.
Cestron, Lonchitis. Dioscor. lib. 3. cap. 162.
Cesyphum, uerum Ladanum, quod ex hyr corum barbis corraditur.

CHAD

Chada. Lege. Sutura.

CHAL

Chalacium, siue Chalacia, morbus oculorũ Crithi non absimilis, quando tuberculũ album grandinis modo innascitur.
χαλασμοὶ τῶν ἄρθρων, hiatus membrorum.
χαλάσις, tensiuæ lassitudinis relaxatio, Hip pocrati.
χαλάζιον, & ipsa in palpebris κριθὴ, non dis-similia chimosi nascuntur: sed cum frigore eiusdem. Accedit, q; mobilia sunt, & digi-to huc, illucq; impelluntur. Lege. Palpe-brarum uitia.
χαλάζιον ἄγρυον σύστασις, id est, ociosi hu-moris multitudo, uelut grando peruia. Cu ram eius uide apud Paul. lib. 6.
Chalbana, Syriace ferulæ succus. Officinæ hodie & neoterici Galbanum cõmuniter nominant. Dicitur et Chalbanum in neu-tro genere.
Chalbanum quale probetur, & quid sit, re-quire apud Theophr. lib. 9. cap. 7.
Chalcanthum, aut Chalchantes, Atramen-tum sutoriũ, ut est apud Diosc. li. 5. ca. 105.
Chalcidica lacerta, dicta est a maculosis li-neis quas in tergo gerit, colore æris, quod græci χαλκὸν uocant. Vnde a Vergilio Chalcis, uel Chalcidica exponitur, quasi ænea, non a Chalcide Euboicæ, ubi ab alijs plurima dicitur euenire.
Chalcidice, una species lacertæ, grece σαῦρ.
Chalcis, an idem sit cũ Chalcidica, quod la-certã significat, a plærisq; dubitatur. Chal cidis meminit Aristot. lib. de Animal.
Chalcis, piscis de genere Rhomborum.
χαλκὶς, auis accipitrum generis, raro appa-ret, & montes incolit: colore nigro, magni tudine accipitris, forma tenui & oblonga, Homerus uocauit κυμινδιν in Iliade. χαλ κίδα κικλήσκουσι, θεοὶ ἄνδρες δὲ κυ-μινδιν.
Chalcitis, id est, lapis ærarius, ita uocatur: quoniam ex ipso æs coquitur, de qua uide Dioscor. lib. 5. cap. 106.
χαλινὸν, desinentia labiorum quæ respicit ad maxillas.
χαλινός, sinistra compago.

CHAM

Chamæ, a Græcis χῆμαι, species sunt con-charum. Aliud in mari uidetur piscis esse genus Chamæ, quas Hiatulas quidam in-terpretantur, habentes uuluam, sicut qui & Erithyni, hoc est, Rubelliones dicun-tur. Chamarum duo redduntur genera: scilicet. Tracheę, hoc est, asperę, mali succi, quas & Ostrea cognominant, & in Mace-donia Corycos, & Athenis Crios. Alterũ leues, multo meliores et crassiores: ob id et Pelorides, & Pelorinæ a quibusdã, & Ba-silicæ uocantur, & ab Helio Sparciano Li ostria, id est, si Lithostrea mẽdose legatur.
Chamæacte, Sambuci genus alterum, id est Ebulus, apud Dioscor. lib. 4. cap. 185.
Chamęcissos, quæ humi repit Hedera.
Chamęcissos, Hædera nõ attollens se a ter-ra, de qua uide apud Dioscoridem lib. 4. capite. 127.
Chamædaphne, Vinca peruinca, apud Di-oscor. lib. 4. cap. 150.
Chamędrys, Scordium apud Dioscoridem libro. 3. cap. 123.
Chamædrys quæ sit, uide apud Dioscoridẽ libro. 3. capite. 111.
Chamædrops, Chamædrys apud Dioscor. libro. 3. cap. 111.
Chamægiron, Tussilago, apud Dioscoridẽ libro. 3. capite. 124.
Chamelæa, frutex petrosus, de quo uide a-pud Dioscor. libro. 4. cap. 182. Vide Gra-num Gnidium.
Chamelæa, alia abCoccognidio, Thimelęa apud Dioscor. lib. 4. cap. 183.
Chamæmelon, Parthenium apud Dioscor. libro. 3. cap. 156.
Chamæmelon, inter alia lingua Siculorum cognomentũ tertiæ speciei Aristolochiæ, ut inquit Dioscor. lib. 3. cap. 5.
Chamæmilla. Lege. Cunicula.
Chamæmyrte, Rubus, uel Ruscus apud Dioscor. libro. 4. capite. 147.

Chamæpeuce, Laricis folio similis ostenditur, apud Dioscor. lib. 4. cap. 128. quasi Larix pumila dicta.
Chamæpitys, Ruta syluestris, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 51.
Chamæpitys, Hypericum, apud Diosco. lib. 3. cap. 172.
Chamepitys, Onobrichis herba, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 171.
Chamepitys, Aiuga dicta herba, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 176.
Chamepitys uera, describitur ab Dioscoride lib. 3. cap. 176. & ultimo lib. 3.
Chamæpitys, Ruscus, uel Myrtus syluestris, apud Dioscor. lib. 4. cap. 147.
Chameleuce, Tussilago, uel Bechion, apud Dioscor. lib. 3. cap. 124.
Chamæleon, figura & magnitudine Lacerti, nisi crura essent recta, & excelsiora. Latera uentri iunguntur, ut piscibus, & spina simili modo: eminet rostrum, ut in paruo haud absimile sit suillo. Plin. lib. 8. cap. 33.
Chamæleon albus, describitur ab Dioscoride lib. 3. cap. 9. Plin. lib. 22. ca. 18. li. 21. ca. 16.
Chamæleon niger, describitur ab Dioscoride lib. 3. cap. 10.
Chamæleon, Dipsacos, Diosc. lib. 3. cap. 12.
Chamæleuce, Chamæcissos, uel Hedera, apud Dioscor. lib. 4. cap. 127.
χαμαιπιτυλον, Lege, Irion.
Chamæplatani, coactæ breuitatis Platani. Plin. lib. 12. cap. 2.
Chamæraphanos, eadē quę ἀγριοραφανος.
Chamæropis, forte id quod apud Dioscor. Chamędrys, & Chamędropis. Vide Vergilij commentarium.
Chamærhyten. Lege, Struthium.
Chamæsyce, Astragalus. Dio. lib. 4. ca. 65.
Chemæsyce, Papauer satiuum, apud Dio. lib. 4. cap. 65.
Chamæsyce, pumila ficus latine, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 181.
Chamęzelon, Gnaphalium, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 131.
Chamomilla, Chamæmilon, ἀνθεμις.
Chamsæ, Crocodili apud Aegyptios uocantur.

CH A O

Chaos, animal effigie lupi, pardorum maculis. Plin. lib. 8. cap. 17.

CH A R

Characacæ uineæ, id est, pedaceæ, a græco. Nam χάραξ fœm. generis duntaxat, pedamentum uitis significat.
Charadrius, id est, Rupex latine, ut placet Gazæ, auium generis.
χάραξ fœminino genere, pedamentū uitis. Vnde uites Characatæ dictæ, pedaminibus adnixæ. Prouerbium Græcorum est, χάραξ τὴν ἄμπελον, id est, palus uitem ἐξαπατᾷ σεν accepit. Colum. lib. 5. cap. 3.
Characias, Tithymalus masculus, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 168.
Charandrius, fertur ictericum morbum sanare solo suo conspectu, ut inquit Aelian.
Charax, adminiculum uitis.
Charchari, pisces sunt.
Charisium. placentæ putant esse speciem.
Chariton Medicus, citatur ab Aetio sermone. 13. cap. 18.
Charixenus Medicus, citatur ab Aetio sermone. 8. cap. 52.
De chartarum generibus, & earum inuentoribus, ac usu, lege Plin. lib. 13. ca. 11. & 12.
Chartilago, ex nerui, ossisque natura constat, Polluce & Galeno testibus, in quā omnia ferme ossa desinunt.

CH A S

Chasam, est defectus odoratus: & fit a mala complexione incensa, aut opilatione, aut apostemate.
χασματίαι, uocantur terræmotiones, quæ labes relinquunt, & in caua subsidunt: ab hiatu sic dictæ.
Chastanon, Xanthion, uel Lappa, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 139.
χαυλιόδοντες, exerti dentes aprorum.

CH E D

Chedra, Hippuris altera. Diosc. lib. 4. ca. 5.

CH E L

Chelidones ripariæ, quæ in riparum cauis nidificant.
χελιδόνες, Hyrundines. Tria earum genera. De quibus uide Dioscor. lib. 2. Plin. li. 10. cap. 33. Paulum Aeg. lib. 6.
Chelidonia, Phragmitis, herba Fumus terræ, apud Dioscor. lib. 4. cap. 111.
χελιδὼν, Hirundo.
Chelidonia describitur a Dioscoride. lib. 2. ca. 200. Theophr. li. 7. ca. 14. Plin. li. 25. c. 8.
Chelidonia, Hirundinaria maior. Barbar. in Coroll.
Chelidoniæ minoris descriptionem, Lege apud Dioscor. lib. 2. cap. 201.

Chelidon, & pisciculus, & salsamentum, Polypo similis.
Chelidonium, id quod Chelidonia.
Chelidonion, Vitis alba, apud Dioscoride lib. 4. cap. 194.
Chelidonion, præter uulgarem ac notam significationē, cognomentū Anagallidis.
Chelidonion micron, Capnos, uel Fumus terræ, herba apud Dioscor. lib. 4. cap. 111.
Chelonion, Cyclamenos.
Chelones, Lege, Oniscos.

CH E M

Chemosis, oculi tam fortis imaginatio, qua utraq; palpebra intantum peruertitur, ut uix oculos operiant, & album oculi supra nigrum ita extollitur, ut id in pluribus locis operiat. Vel,
Chemosis oculorum morbus, quādo ex tumore uehementi utræq; palpebræ conuertuntur, ut uix liceat conniuere, & albū supra nigrum attollitur, ac rubescit.

CH E N

Chenalopex, anser minor, ex uulpis et anseris forma, audax, paratusq; tum aquilæ, tum feli resistere. Præterea fœtus tāta charitate complectitur, ut more perdicis ultro aucupi obuiam eundo, spacium pullis ad euadendum tribuat. Aelianus.
Chenoboscia. Loca in quib. anseres alūtur, Chenoboscia græco uocabulo appellātur. Nam χὴν græce anser dicitur, βόσκω, id est, pasco. M. Varro: Vbi anseres aluntur nomine Chenoboscion appellatis. Columel. lib. 4. cap. 14.

CH E R

Cheredranon, Hippuris, apud Dioscoride lib. 4. cap. 49.
Cherephyllon, Mirrhis, apud Dioscoride lib. 4. cap. 117.
Cheradolethron, Xanthion, uel Lappa, apud Dioscor. lib. 4. cap. 139.
χερσαῖος ἐχῖνος, terrestris Echinus.
Cheria, syluestris Raphanus.
Cherias, Arthenienfis, herbarum scriptor, celebrator quoq; spinarum generis, & carduorum. Meminit Plinius lib. 21. cap. 23. & Galenus.

CH I

Chia, ex Lentisco traditur gigni modo.
Chia terra. Dioscor. lib. 5. cap. 165.
χιασμός, capitis diuisura.
Chiræ, in pedibus quæ fiunt rupturæ. Vnde ita affecti Chiropodes nuncupati, uelut Rhagopodes.
Chiliophyllon, Achillea. Dio. lib. 4. ca. 39.
Chiliophyllon, Polygonum, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 5.
χίμαιρος ὀρχηστικῶς μὲν ὁ τράγος θυλικῶς δὲ αἴξ. Theocrit. interpres Idyl. primo.
χίμαιραι, Capræ.
Chimerine, Aizoum minus, apud Diosco. lib. 4. cap. 92.
χίμετλον, ulcus ex frigore, & quod fit in pueris præcipue, maxime uero in pedibus & digitis, rubor uidelicet cum inflammatione mediocri. Celsus lib. 5. cap. 28.
χήμωσις, inflammatio nimia palpebrarum, adeo, ut sese aperiant, & uix integatur oculus, albūq; nigro surrectius est, ac tumet.
χεῖρ, manus.
χεῖρα, quæ in pedibus fiunt rupturæ: unde & ita affecti χειρώποδες dicti, uelut Rhagopodes.
χειράγρα, morbus articularis.
Chiron, & Melampus Medici præstantissimi, a quorum nomine herbæ quoq; dictæ sunt. Fuit Chiron in medicina probatus homo, cuius & Lucianus meminit in Dialogis, & in Fabulis Poetæ, inuentor, uel potius monstrator Centaurij, & Chironij. Hic olim cum Herculem suscepisset hospicio, atq; arma Herculea pertractaret, sagitta forte fortuna incidit in pedem, unde uulnus suppuratum est, atq; ita obijt mortem, quia fuerat uulnus mortis. Factus est inde locus prouerbio, ut inquit Plinius, in χειρώνιον ἕλκος. De ulceribus insanadilibus, lege Plinium libro. 25. capite sexto; quanquam inibi Centaurea reualuisse a ueneno existimet Plinius, quæ subinde dicta est Chiron. Secus uisum Ouidio, qui e cōtactu dicit eum perijsse, atq; subinde in cœlum subuectum, uersus eius τὰ ἔπεα αὐτοῦ εἰσί. Ex Fastis,
Dūq; senex tractat squalētia tela uenenis
Excidit, & læuo fixa sagitta pede est.
Ingemuit Chirō, traxitq; a corpore ferrū,
Et gemit Alcides, Hemoniusq; puer.
Erasmus in Chiliadibus ex Zenodoto dicit in bello aduersus Centauros ictum ab Hercule, uulnus immedicabile in pede accepisse, unde & perierit. Vide quoq; Higinium. Vnde corrigendus est Auicennæ locus, qui pro Chironijs ulceribus, legit

Charonijs, haud dubium, quin Librariorum, aut oſcitantium Interpretũ culpa euenerit. Eſt autem ulcus magnum, quod habet oras duas calloſas, & tumentes: exit ſanies non multa, ſed tenuis.

Chiromancia, ex manuũ lineis futura prophetizat.

Chironia, idem quod Chironion, uel Centaureum.

Chironion, Centaureum magnum: ſic dicitur, quia eo curatus eſt Chirõ Centaurus, ut inquit Plin. lib. 25. cap. 6.

χειρώνιον ἕλκος, ulcus magnũ, quod habet oras duas, calloſas, & tumentes: exit ſanies non multa, ſed tenuis. Sic dictũ putant, quod Chirone Medico indigeat. Idem & τηλέφιον uocatur, ab Telepho quopiam, qui huic uitio fortaſſe obnoxins fuit.

Chirurgia, eſt manuum intremularum diligens cum experientia motus. Vel ſic. Eſt operatio manuũ artificioſa, ad cõmodum finem pertinens. Galenus de Definition.

Chirurgia uocatur, ut inquit Vegetius. 2. Mulomedicinæ, quodcunq; ſecatur ferro, uel cauterijs uritur. Vel,

Chirurgia eſt ſcienia, medicinæq; altera pars, quæ per conſuetas, tum ſectiones, tũ aduſtiones, & quæcunq; alia manu fiunt, humana corpora reſtituit.

Chirurgiæ, & pharmacorum differentię, et diuerſi fines. 14. Method. lib.

χειρουργική, quæ manu medicatur. De tribus illis partibus Medicinę, uide latiſſime Celſum diſſerentem lib. 1.

χειρουργικαί, quę manibus contrectat medicina.

Chirurgia cum ſit uetuſtiſſima, magis tamẽ ab illo parente omnis medicinę Hippocrate, quam a prioribus exculta eſt: deinde poſteaquam deducta ab alijs, habere profeſſores ſuos cępit, in Aegypto quoq; increuit, Philoxeno maxime autore, qui pluribus uoluminibus hanc partem diligentiſſime comprehendit, Gorgias quoq;, & Soſtratus, & Hieron, & Apollonij duo, et Hammonius Alexandrinus, multiq; alij uiri, ſinguli quædã repperer ũt. Ac Romę nõ mediocres profeſſores, maxĩeq; nuper Tryphon pater, & Euelpiſtus, et ut ex ſcriptis eius intelligi poteſt, horũ eruditiſſ. magis quibuſdã in melius mutatis, aliquantũ ei diſciplinę adiecerũt. Hactenus Celſus.

χειραψία, manutigium, manuum operatio.

CH O L

χολάδες. Vide, Lactes.

Cholagoga, quę bilem prolucũt pharmaca.

χολὰς, inteſtinum craſſum.

χολὴ, fel.

χολὴ μέλαινα, atra bilis.

χολὴ, ad bilem, quæ in multis partibus corporis inuenitur, & ad fel, quod propriam habet ſedem in folliculo iecoris, æquiuoca & communis uox eſt. Neq; in Græcis, niſi ex neceſſitate eorum, quę pro ea ſcribuntur, aut dicuntur, diſcerni eius ambigua ſignificatio poteſt: id quod tam certum in Græcis eſt autoribus, ut probatione non indigeat.

Cholera plurali numero, itẽ Cholerę, morbi genus eſt pręcipitis, in quo & uomitus, & deiectio ſimul fiunt. Galenus uero lib. Definit. ait: Cholera eſt paſſio peracuta, moleſta, atq; grauis, quæ ſtatim hominem ad catarrhum adducit, cum uomitu & uentris deiectione multa: & in tormina, inteſtinorumq; dolorem, deinde in febres recidit. Vel ſic. Cholera eſt paſſio acuta cum uomitionibus uitioſis, atq; immodica uentris exinanitione, uel curuatione: & etiam contrahuntur ſuræ crucũ, infrigidanturq; corporis partes extremæ: pulſus in ipſis minores fiunt, & imbecilliores.

Cholera quid, & quottuplex. Gale. de atra bile, fol. 313.

Cholera rubea, tenuem prope ſanguinis ſubſtantiã oſtendit: & quia nõ concreſcit, bilis quoq; uocatur. Gale. eodem, fol. 114.

Cholera cyanea, id eſt, Cęrulea.

Cholera Bode, id eſt, uirens.

Cholera Phæon, quam nos ſubnigram dicimus.

Cholemaſia, uomitio bilioſa. Vtitur ea dictione Paulus lib. 2. cap. 56.

Choleram Galenus in Diffinit. ſuis diffiniuit, acutiſſimum eſſe malum, quod cũ multa decoctione & uomitu bilis fit, in quo cõtrahuntur ſurę, extrema algent, fiuntq; exigni & incerti uenarum pulſus.

χολώδη, quod in homine bilioſum eſt.

Cholopœon, Abrotooon, apud Dioſcoridem lib. 3. cap. 27.

χολοπία, bilem contrahentia.

χολὸς, ſuccus, ſiue ex herbis, ſiue ex alimentis. Paſſim utuntur hac dictione Medici.

CHOND

Chondrilla, admodum paucis cognita, alio qui Cichorio similis, & pro Cichorio usurpatur. Aliqui Cichorium, alij Serin appellant, caulem, flores, & folia habet Cichorio similia. Qua ex caussa nonnulli sylvestris Intubi speciem esse pronunciarunt. Verum tenuior tota est, in cuius ramulis gumi masticháe simillimum, tuberculo fabæ inueniri solet. Dicitur & Chondryllon. In Theophrasto Andryala. In Plinio Condryala, pro Chondrilla deprauate legitur. Hanc Galenus speciem unam Seridis facit. Iulius Pollux autor est, appellatione Cichorij, ueteribus sylvestria olera uenisse duntaxat, quæ & gracilia, & tenuia appellabantur.

χονδριῶντας uocant, cum in grumos lac densatur. παρνῶντας uero, quando impetu quodam lactis natura in eam parte facto, tument, inflammanturq; mulierum mammæ, nec possunt copiam lactis perferre.

χονδροπτισάνη, alica ptisanæ modo cofecta.

χόνδρος, Cartilago.

χόνδρους, Græci dicunt in sale exigua frusta, & quasi quantũ summis contractis in unum digitis, capere quis possit.

Chondros, uel Xiphondes, super præcordia est os pectoris, uel cartilago, a similitudine capitis gladij, ut Galenus interpretatur. Vocant & malum punicum, ex corticis imagine quadam. Prominet super os stomachi propugnaculi uice. Lege μάζος χόνδρους.

Chondrosyndesinon, uocant constitutionẽ illam, quæ est ex ligamentis, & cartilaginibus in hoĩe. Gal. 1. de Temperam. a fine.

χόνδρος, Halica: fit ex ea Zea, quam Dicocon uocant, plus alit quam Oryza.

CHOR

Choramos appellant utrosq; linguæ sinus & cauitates.

χορδαψός, pecudnm morbus, cũ uidelicet precisa intestina uiscerum, u[illegible]to, fumoq; urgente se colligunt, usq; adeo, ut aquam, & cibũ animalia reuomere cogantur. Propterea ad similitudinem hominum, propter inflationis iniuriam, coli quoq; dolore uexantur: propter quã necessitatem animalia sæpe rumpuntur. Vegetius lib. 1. ca. 41. Vide Colici.

χορδαψόν alij uocant, cũ se tumor ostentat aliquis in tenuinm intestinorũ portione: ut uideatur spicæ imaginem præferre intestinum.

Chordapsus, intestinorũ emollitio accidẽs, quam Voluulum uocat Aetius sermone 9. capite. 28.

Chordũ, fœnũ dicitur quod sero nascitur. Chordum quid sit, lege Fœnũ Chordum, & dictionem Crithmon.

Choria, ex melle, & lacte cibaria fuere.

χορίον, fœtus ipsius inuolucrum: ideo sic dictum, quod χώρημα, locum scilicet, et spacium fœtui dat: uel quod nutrimentũ fœtui subministret. Constatq; duabus uenis, & totidem arterijs, & quinto, quod οὐραχὸν uocant. Lege, ὑστέρα, & Embrion.

Chorodanon, Sphondylion, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 88.

χορδώνη, suma ipsius colis pars, a nobis glans dicta, per similitudinem glandis arboreæ.

χορὸς ἀφροδισίας, id est, Acorus.

CHLO

Chloros color, id est, uiridis. Veteres assueuerunt ita nominare etiam pallidum colorem. Interdum etiam plerũq; Brassicam, et Lactucam Chloros, id est, uirides nominant: qui quidem color nigrior est q̃ rubidus. Est etiam tanquam initiũ quoddam nigri, liuidiq;, quẽ frigus perinde quasi nigrum effecit. 1. Predictionum. Apho. 10.

Chlounion, Eryngion, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 23.

CHNO

χνοώδην, Theophrastus appellat Hederæ florem.

CHOE

χοιράς, Struma sicca, & quæ difficillime dissicitur caro. Nascitur potissimum in collo: nec una tantum, sed altera, plures q; singulæq; priuatim proprijs tunicullis, nõ aliter quam in abscessuum genere stratomata, et atheromata suis inuolucris seorsim acõcin gentur. Eas autem a strophis, quæ Græcis sues sunt, gentes aliquot Strophas, & Strophulas uocant.

χοιράδες, durati adenes, circa collum, alas, & inguina præcipue concreti, & surgentes, qui plerũq; eodem modo, quo reliqui corporis duricies discutiuntur, & curantur. A suibus, quos χοίρους Greci appellant, dicti, quod frequẽtes circa ceruicem & collum eius animalis inueniuntur.

χοῖρος, sus, porcus.

CH O E

Choetas, id est, struma.

CH R I

χεῖα, Buccina.

χρησμολόγοι qui sint, require in dictione, μαντικὴν appellant.

Chrite, Lege, Palpebrarum uitia.

CH R O

Chromes, Pisces.

CH R Y

Chrysalis, erucæ genus, uermiculus insectus. Plin. lib. 11. cap. 32.

Chrysanthemon, Aizoum, apud Dioscor. lib. 4. cap. 91.

Chrysanthemon, Chrysocome, apud Dio. lib. 4. cap. 58. Caltha

Chrysitis, Semperuiuum. Dio. lib. 4. ca. 91.

Chrysitis, Mercurialis. Diosc. lib. 4. ca. 201.

Chrysitis, Chrysocome. Dio. lib. 4. cap. 58.

Chrysippus Philosophus & Medicus, Hippocratis, & Prodici placita primus mutauit, tumultuaria quadam, ut inquit Plinius, garrulitate. Scripsit autem de animæ ægritudinibus. Item de Ratione curandi. De Logicæ quæstionib. Meminit Gale. de locis Affectis lib. 3. ca. 1. & Plin. li. 20. ca. 1.

Chrysisceptrum, Chamæleon albus. Dio. lib. 3. cap. 9.

Chrysoberillus, Smaragdi secũda species, paulo pallidior, in aureũ colorem excunte colore. Plin. lib. 37. cap. 5.

Chrysocalis, Parthenium, apud Dioscoridem lib. 3. ca. 156.

Chrysocarpos, Hedera.

Chrysocome, sine folijs, sine semine, solo scapo, comas habet, fulgore auri. Dioscor. lib. 4. cap. 58.

Chrysocome, Iouis barba, herbæ nomen.

Chrysogonõ, describitur ab Dio. li. 4. c. 59.

Chrysolachanon, Atriplex, de qua lege dictionem Atriplex.

Chrysolectrũ, Electri quedã species, aurei coloris, & matutino gratissimi aspectus. Plin. lib. 37. cap. 3.

Chrysomella. Lege Citoniorum genera.

Chrysoprasus, uicinum genus Chrysoberyllo, smaragdino pallidius, & a quibusdã proprij generis putatur. Vide Plinium libro. 37. cap. 5.

Chrysospermon, Semperuiuum, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 91.

Chrysospermon, Chrysogonon, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 59.

Chrysocolla, Berggryen, oder Schyfergryen. Lege, βάτραχος.

Chrysocolla quid sit, uide in dictione, Aerũgo aurificum.

Chrysocolla, humor est in puteorum scrobibus, per uenam auri canaliensis defluens, crassescente limo rigoribus hybernis usque in duritiam pumicis. Vide Dioscoridem lib. 5. cap. 95.

Chrystalion, Psyllium. Diosc. lib. 4. ca. 73.

χρυσαλλοειδὴς nominatur gutta humoris ouí albo similis, a qua uidendi facultas proficiscitur.

CH V

χοῦ, liquidorũ mensura duodecim cotylas cõtinens. Tertia pars χοῦ, quatuor cotulę.

CH Y

Chymosis. Lege, Exulcerationis oculorũ affectus.

Chymistæ, alias, Alchymistæ.

χυμὸς, humor secundæ digestionis.

Chylodynamis, Polemonia. Dio. li. 4. c. 10.

χυλὸς, succus, χύλισμα, siue ex herbis, siue elementis passim extractus.

χυλὸς, cremor.

χυλὸς, humor primæ digestionis.

Chylus, est substãtia liquida, ptisanæ in spissitudine similis, quæ in prima sit digestione. Auicen. lib. 1. Fen. 1. Doct. 5. cap. 2.

C I B

Cibi qui olim in luxu ueteribus fuerunt, lege apud Cœlium lib. 5. cap. 31.

κιβώριον. Lege, Faba Aegyptiaca.

κιβώτιον, Ibidem.

Ciborum uarietas uehemẽter obest, & omnium morborum caussa. Hippoc. li. de Flatibus.

Cibus Saturni, Magice Equisetũ, uel Hippuris, apud Dioscor. lib. 4. cap. 49.

Cibus Italicus, secundũ Innoce. Capparis.

C I C

Cicadæ. Plin. lib. 11. cap. 26. Hæ apud Rheginenses [illegible]tæ: quia illis silentium indixit Hercules, cum illic dormiret. Solinus. c. 8.

Cicatrox, Romane Coronopus: forte quia cicatricem facit.

Cicatrix oculi, idem quod oculi albugo, & nebula.

Cicatrix oculorum, uide, Albugo.

Cicer inter legumina numeratur, non inter olera: existimo legendum Siseris. Est aũt

Siser herba hortensis, cui generositas præcipua est in Germania: inest longitudine neruus, qui indecoctis extrahitur, amaritudinis tñ magna parte relicta: quę mulso in cibis temperata etiã in gratiã uertitur. Siser nobilitatum est a Tiberio Principe, id genus oleris mire expetente. De hoc intellexit Vergilius in Moreto scribens: Hic Siser & capiti debẽtes nomina porci. In codicibus impressis uulgo legitur Ciċer, sicut hic quoq; : cum utrobiq; Siser legendum sit. Vide Columel. lib. 11. cap. 3.

Ciceram Columella nõ tam leguminibus, ꝙ pabuli quoq; generibus annumerat.

Cicer Columbinum, Venereũ orobęum, & Puniceũ, Ciceris differentię, quę tamen pro eodem accipiuntur sæpe.

Cicer arietinum, aliud a satiuo uulgari. Vide Dioscor. lib. 2. Plin. lib. 18. Theophrast. lib. 9. Galen. lib. 6. Paulum. lib. 6.

Cicer erraticum, Serpillum.

Ciceruculam Theodorus existimauit esse, quam λάθυρον Græci uocant, folio nõ rotundo, ut plurima legumina, sed oblongo: caulis humi serpens, ut piso: quaterni, & inęquales grano sunt anguli, ut Plinius inquit. Columella similem piso facit.

Cicerbita. Cicerbitam bellussime omniũ deliniauit Nico. Leon. cuius uerba sic habẽt. Dioscorides ipsam Sonchum nominat, & a Romanis Cicerbitam asperam uocari testificatur: quamuis hoc nomen, ut plęraq; alia Romana uocabula, apud Dioscoridẽ sit deprauatum: quia non Cicerbita aspera, sed Circita aspra in græco codice uitiose legitur. Idcirco autem a Romanis aspera fuit cognominata, quia spinosa est cum inueterascit. Græci sane adhuc herbam, quam nos latine Cicerbitam nominamus, uulgo Sonchum appellant: ut mirandum sit, Simonem Genuensem, qui multa herbarum uocabula a græco herbario didicit, quid tamen esset Sonchus apud Græcos, ignorauerit. nam de ipsa meminit in litera S. & adducit uerba Dioscor. de Soncho: quæ tamen herba sit, aut quo nomine censeatur apud nos, dicere prætermisit. Plinius lib. 22. cap. 12. quam nos Cicerbitam nominamus, græco uocabulo Sonchũ appellauit: atq; ita ipsam descripsit, ut dubitari non possit, Sonchũ apud Græcos esse herbam, quam Latini Cicerbitam uocãt. Sed præterea idem Plinius una cum Dioscoride tot huius herbæ usus enumerat, ut me aliquando pudeat nostri temporis Medicorum, qui tantum illa remedia probant, quæ magno impendio parantur, quib. meliora aliqñ pauperrimus quisq; cœnat: fere tamen, de quo nos etiam magis pudere oporteat, non Indicas, atq; Arabicas, siue externi orbis quærũt medicinas, sed quas natura illa omnium parens uulgo etiã exposuit. Mustela pugnatura contra serpentes, pastu se Cicerbitæ munit, atq; inter pugnandum eodem crebro repetito se refouet. Compertum est hoc apud multos, qui dimicationẽ consertam uidere. Nos Theriacam contra uenena, ab Aegyptijs magno emimus precio, cuius potissimã partem, quam basim uocamus, illi adhuc ignorant, præter multa alia simplicia medicamenta, ad eandem compositionem necessaria, quæ nostra hac ætate neq; a Græcis, neq; a Latinis, nedum a Barbaris cognoscuntur: quorũ etiam uel unius defectus, si Galen. Medicorum Principi credimus, potest totam compositionẽ corrumpere. Naturæ uero opera sunt absolutiora, inuentu faciliora, nisi ob hoc ipsum uilescerent. Sonchum autem, siue Cicerbitam, cuius occasione hæc interposuimus, magnã habere contra uenena, sed præcipue scorpionum efficaciam, testantur tum Dioscorides apud Gręcos, tum etiã Plinius apud nos, & ex recentioribus Conciliator, qui Lactucellam, per quam, ut puto, Cicerbitem intelligit, quæ, ut etiã inquit Plinius, Lactucæ similis est, nisi spinosa foret, septẽ alijs herbis annumerat, quę Theriacæ æqualem habent cõtra uenena potestatem. Atq; insuper Auicen. apud Arabes, si modo Cicerbita sit herba, quã ille. 2. Canone Taraxacon nominat, ut scio plęrosq; ętate nostra Medicos celeberrimos, ac pręsertim Gerardum Veronensem existimasse. De Cicercia reliquũ est, quo tuis quęsitis omni ex parte satis fiat, ut etiã de Cicercia respondeam, hoc leguminis genus uulgo Cicerciam nominatum a Plinio li. 18. ca. 12. Cirercula nuncupatur a Theophrasto libro. 9. de Plantis, & a Galeno eundẽ Theophrastum allegante lib. 2. de Alimentis. Lathiron. hoc enim uerbum Theodorus græce, latineq; doctissimus, in translatio-

ne Theophrasti Cicerculam interpretatur. Et Hieronymus Tragus de eadem herba. Cicerbita, & Sonchus, nostra Lactuca est crispa & hortulana: in Veris initio usque ad aestate cum reliquis Lactucellis apud nostrates ex sale & aceto estur. Nam σόγχος re uera ut Hieration Lactucae species est, quare Hieration a Dioscor. Sonchitem, tanquam Sonchi congenere dictam uideo. Proinde rura nostra omnia isthaec holera uno idiomate et communi uocabulo Lactucas uocant.
Citharon, Haedera. Dioscor. lib. 2. ca. 199.
Cithorium. Lege. Chondrylla.
Cici quid sit, uide apud Diosc. lib. 4. ca. 167.
Cici herba, ex qua Ricini semen. Autor Aetius sermone. 10. cap. 26.
Cicinon. uide. Ricinum.
κίκινον ἔλαιον, Cicinum oleum ex maturis ricinis, e Cici arbore (ut inquit Plinius libro. 15. cap. 7.) quae Aegypto est copiosa, alij Crotonem inquit, alij Trixon, alij Sesamum syluestre nominant. Confectio nem eius lib. 1. Dioscor. docet. Quem locum ita explicat inibi Marcellus, Vergil. Cici quondam fruticem aliqui dixerunt, quem plures graeci Crotona, & Romani Ricinum, a figura seminis appellauerunt. Rura autem nostra, & omnis fere Tuscia, nunc Romanum Phaselum uocat. Illi a notissimi insecti, nos a leguminis similitudine, eandem rem indicantes. Frutex hic tantum non arborescit: seriturque in hortis nostra aetate, sed ad spectaculum magis quam utilitatem, altitudine, ut hic in historia eius, humilis fici, platani folio: et si Plinius uitigineo, nullo discrimine tamen indicat: quando platanus uitigineo folio a cunctis describitur. Atque haec quidem Vergilius. Nos in peruetusto quodam Lexico, a Doctoribus Bononiensibus perscripto, ut titulus praeferebat (libellum commodato nobis miserat Theobaldus Fettichius Bononiensis gymnasij Medicinae doctor, & idem nostra aetate doctissimus) ita scriptum inuenimus: Cicinum oleum, siue Ricinum, de Cataputia maiore, uulgo inirasoli Italice. Quod suspicionem mihi fecit, fotasse eum esse fruticem qui Cataputiae grana profert, sed arborescentem, & a quibusdam palmam Christi dicta, Germanice, Vundelbaum. Sed interim & alijs quoque diuinandum aliquid relinquamus.
Ciconiae. Plinius libro. 10. capite. 23.
Cicum. Lege. Cytinus.
Cicures animantes. Lege, Cytinus. Sunt autem domestici, & contrarij feris.
Cicuta, apud Dioscor. lib. 4. cap. 82.
Cicutaria, id est, Mirrhis apud Dioscoride libro. 4. capite. 117.

C I E

Ciere urinam, urinam propellere.

C I L

κοιλία κάτω. Aluus.
Cilia uocatur, quae a palpebris prominent.

C I M

Cimbium, idem quod Sisymbrion.
Cima, est quidam caulium delicatior, tenerior que cauliculus, Colum. lib. 11. cap. 3.
Cimices. Lege, κόρεις κλινικοί.
Ciminus. De hoc lacu Vergilius, Cimini cum monte lacum. Colum. lib. 8. cap. 16.
Cimolia terra, ab insula Cimolo, qua utuntur fullones in uestib. abluendis. Vulgus nunc uocat, terram saponariam.
Cimolia terra quae sit, require apud Diosco. libro. 5. capite. 167.

C I N

Cincinalis, Enygron Dioscor. li. 4. ca. 137.
Cinclus, auis palmipes, prope mare uitam traducit: astutus, & captu difficilis, sed captus omnium maxime mitescit. Aelianus, Suidas, Plinius.
Cinerens color, a cinere.
Cinira, nomen est oleris, cui inditum uidetur nomen a cinere: quoniam huic herbae id genus stercorationis est aptissimum. plura uide in hortis Columel. Bapt. Colum. libro. 11. capite. 3.
Cinis plumbi. Bleyesch.
Cinis Cyprius, id est, aes ustum.
κιονίς, columella graece, siue uua, a similitudine columnae, quae ex reumate oblonga fit.
κινωπετικόν, reptilium generale nomen.
Cinnabaris, Erythrodanum apud Diosco. libro. 3. capite. 16.
Cinnamomum frutex duorum cubitorum altitudine, amplissimus, palmique minimus. 4. digitorum crassitudinis, statim a terra sex digitis, surculosus, arido similis. Cum uiret, non odoratus. Folio Origani: siccitate gaudens, sterilior imbre, ceu dirae naturae. Gignitur in planis, sed densissimis in uepribus, rubisque, difficilis collectu. Plura

apud Plin. lib. 12. cap. 19. Theophr. lib. 9. cap. 45. Genera eius plura esse inquit Dioscorides lib. 1. patrium sibi nomen uendicantia. Praefertur tamen Mosyllion, quod Casiae, cui Mosyliti nomē est, aliquā refert effigiem. Plura loco citato. Malumus em̄ haec ex fontibus ipsis petas, & ne nos librū in immensum grauaremus. Barbari tamē Corollarium, quoniā rem fere omnem in compendio explicat, adscripsimus. Cinnamomum in partes quinq; concidunt: praecipua bonitas tenuissimis ad longitudinē palmi, pauloue amplioribus. Secunda proximis breuiore mensura. Vilissimae, quae radicem antecedunt, quoniam ibi minimū corticis, in quo summa gratiae: quā de caussa praeferuntur cacumina, ubi plurimus cortex. Ipse frutex duorū cubitorum altitudine amplissimus, palmiq; minimus. Quatuor digitorum crassitudinis. Statim a terra sex digitis, surculosus, arido similis. Cum uiret, nō odoratus. Folio Origani, siccitate gaudens. Sterilior imbre, ceu cōtraria caeteris natura. Gignitur quidē in planis, sed densissimis in uepribus, rubisq;. Difficilis collectu. Verior sententia est, nasci in Aethiopia, Troglodytis cōnubio permixta. Non ut Herodotus, quo situ Liber pater educatus esset, ex inuijs rupibus, auiumq; nidis peti, & priuatim Phoenicis. Neq; ut alij, in Arabia. Igitur mercantes illi a conterminis uehunt per maria uasta ratib. sine gubernaculo, sine remis ac uelis, sed hyber no per brumā, euris tum maxime flantib. Primus his portus Gebennitarū Ocila, siue Acila, ut Strabo, Ptolomaeus Ocelis. Produntur uix quinto anno reuerti mercatores, & interire multos. Contra reuehunt uitrea, & aenea, uestes, fibulas, cum armillis ac monilibus. Ipsum lignum in fastidio est, propter Origani acrimoniā. Xylocinnamomū uocatur. Preciū in libras. 20. Quidam Cinnami (nam & Cinnamū dicitur) duo genera tradidere, candidius, nigricansq;. Et quondam praeferebatur candidum. Nunc contra, nigrū cōmendatius, autore Plinio: atq; etiā uarium praeferunt candido. Certissimo argumento, si sit scabrum, atq; ut inuicem tritū contumaciter frietur & inhorrescat. Improbatur molle inprimis, aut cui albicat cortex. Ius eius a Gebennitarum Rege solo proficiscitur. Is edicto mercatu uendit. Precia quondam fuere in libras denariorū mille. Auctum id parte dimidia est, incensis (ut ferūt) syluis ira barbarorū: aut etiā forte fortuna, quoniam austri tam ardentes ibi afflare solent, ut aestatibus syluas accendant Coronae ueteribus fiebant ex Ciñamomo, interrasili auro inclusae. Radice eius magni ponderis aureae paterae impositam uidisse, Plinius meminit, ex qua guttae editae, annis omnibus in grana durabantur. Pseudocinnamomum, Galenus Cinnamomidem quoq; appellari scribit.

Cinnamomum uerū hodie non haberi, tam manifestū ex Dioscor. descriptione lib. 1. ut illi nō possint obsistere omnium nationum omnes, & Calechut mercatores.

Cinnamū in Syria gignitur, quod Caryopon uocant. Hic est succus nuci expressus, multū a surculo ueri Cinnami differens, uicina tamen gratia. Plin. lib. 12. cap. 28.

Cinnamomū quomodo crescat, & quid reuera sit, uide Theophr. lib. 9. cap. 3. 4. 5. 7.

Cinnabaris, & eius usus, est apud Dioscor. libro. 5. capite. 100.

Cynnomyron, unguentum Liliorum.

Cinabrum, idem quod Minium.

C I P P

Cippus, & columnam significat, & nomen uiri proprium est.

C I R

Circaea, a Circe dicta. Sunt qui in neutro genere Circaeum legant apud Dioscor. li. 3. cap. 133. Plinium. lib. 27. cap. 8.

Circumitus febris quotidianae uocatur, qui 24. horis absoluitur.

Circuitus febris tertianae, qui horis. 48. perficitur, hoc est, duobus diebus.

Circuitus febriculae quartanae, qui horis recurrit. 72. id est, de quarto in quartum.

Circumitus. Lege. Paroxismus.

Circinare, scarificare, idem.

Circumlitiones oculorū, ad nitorem & expolitionē eius partis praeparatū remediū: idem fere quod Graeci καλλιβλέφαρα, uel honestandis palpebris utilia dicunt.

κιρσοκήλη, id est, ramex, cū uenae intumescunt intortae, cōglomerataeq; ad superiorem partem, uel ipsum scrotū implent, uel mediam tunicam, uel imam: interdum etiā sub ima tunica circa ipsum testiculum, nee uumq; eius increscunt. Vel est eneruatio

& magnitudo uasorum quorundam, uel omniũ simul, quæ testes nutriunt. Vel est eneruatio, aut euulsio uasorũ testes nutriẽtiũ, & humoris ignaui collectio in scroto.
Cirsos, scroti morbus.

C I S I

Cisibilites, genus uini est, in Galatia nascens, quod saporem mulsi præbet.
Cisium, Pyritis & Galenæ species quarta, teste Gregorio Agricola medico, ex quo cõficitur aurum & argentum. Inmensa eius copia apud Silesios, in Reichensteyn, ut ille ait.
Cissamethos, Helxine apud Dioscor. lib. 4. capite. 92.
Cissaron, Hædera.
κισσαρον. Lege. κισσος.
Cission, Asclepias, Dioscor. lib. 3. cap. 105.
Cissophyllon, Asclepias herba, apud Dioscor. libro. 3. capite. 105.
Cissos acorpos, Chamæcissos apud Dioscoridem lib. 4. cap. 127.
κισσος, ramosus frutex, sed inprocerus, ut inquit Diosc. Foliosus, & in saxosis locis proueniens: folijs rotundis, acerbis, hirsutis. Flos masculo ut mali punici, fœminæ albet. Vide Plin. lib. 24. cap. 10. Vocant & κιθαρον καὶ κισσαρον. Ab Cisto differt. Quod Cissus hedera natus est, Cistus sui generis frutex. Certat de hoc Leonicenus cũ Collinutio, & Barbaro lib. de errorib. Medicorũ, ad quorũ cõmentarios remittimus lectorem: quæ item abunde per nos Tomo secundo Herbarij nostri citata.
Cissos, & Cistos quomodo differunt, admodum prolixe disseruit Leonicenus: nos in Herbarij nostri Tomo secundo.
Cission, Hedera apud Dioscor. li. 2. ca. 199.

C I T

Citeius, medicus.
Citeciphon, citatur ab Gale. medici nomẽ.
κιθαρον. Lege. κισσος.
Citocatium, Chamelæa apud Dioscoridem libro. 4. capite. 182.
Citreolus, Cucumer citrinus.
Citrium pomum. Lege, Malus medica.
Citria poma, secundum Manardum poma arantia.
Citromela. Lege, Malus medica.
Citrum, lignum preciosissimum, quo lectos exornabant olim ueteres, Lege, Malus medica.
Citta, affectio qua terram cupiunt edere mulieres: quæ circa tertium præcipue gestationis mẽsem infestat: quod non posset, cũ fœtus, utpote imbecillis, quicquid ad uterum alimenti ratione fertur, absumere: quapropter uarię in stomacho redundantiæ accumulantur. Vnde & uaria & absurda appetunt, ut carbones extinctos, cretã, cimoliam, & alia permulta. Eam ob caussam affectum hunc nominauerunt, ab animalis uarietate, aut quod sæpenumero hoc modo pica laborat.
κιττω, insuauis & uilis Cassia.
Cittampelos, Helxine apud Dioscoridem libro. 4. capite. 42.
Cittosus, uocatur uitium pestis, quando acini racemis defluunt.

C L A

Clauicula, Hedera ea quæ apud Dioscor. Helix, tertia hederarum species.
Clauiculæ, uitium claui.
Claui inter ulcera sunt: quorũ quidam morticini appellantur. Nascitur clauus nonunquã alibi, sed maxime in pedibus, ut docet Cornelius Celsus. Clauo perijt Silius Italicus. Colum. lib. 6. cap. 14.
Clauus, genus ulceris, quod nonnunquã alibi, sed frequenter tamen in pedibus nascitur, doloremq; mouet ingredienti. Sunt & oculorum claui, ut nominat Celsus, uidelicet callosa in albo oculi tubercula, a similitudine claui nomine accæpto, quod ut claui acerbissime pungãt, lancinentq;. Estq; rotundum, atq; turbinatum, & callosum.
Clauus, tuberculum quod Græci dothienem, latine furunculum uocamus.
Clauus, morbus arboris quid sit, & quomodo arboribus cõtrahatur, require ex Theophrasto lib. 4. cap. 16.

C L E

Clema, Polygonum, Dioscor. lib. 4. ca. 5.
Clematis, apud Dioscor. lib. 4. cap. 8.
Clematis, apud Pollucem Vitis.
Clematis Aegyptia, ea quæ uulgo nomine Clematis apud Dioscor. lib. 4. ca. 8.
Clamatitis tertia species Aristolochiæ, de qua uide Dioscor. lib. 3. cap. 5.
Clematitis, Periclimenon apud Dioscoridem libro. 4. capite. 16.
Clemax, Iulio Polluci Vitis.
Cleonicon, Clinopodion apud Dioscoridẽ libro. 3. capite. 108.

κλισίδα παρ' ὦμον, commissura circa humerum. Hom. Iliad. ε. τὸν δ' ἕτερον βάλε μεγάλῳ κλεισίδα παρ' ὦμον πλῆξ.
κλεωνία, Enula Campana.
Clema, Pityusa apud Dioscoridem libro. 4 capite. 176.
Clematis, apud Theophr. Tithymalus dicta Myrsinites, apud Dioscoridem libro 4. capite. 170.
Clematis, Romane Ambuxus, apud Dioscor. libro. 4. capite. 192.
Cleophantus, ut testatur Plinius, uixit ante Asclepiadem. In febrium curatione, caput ægri, multa aqua frigida ille subleuabat: inde uinum perfundebat. Adnotauit Cel. libro. 3. capite. 14.
Cleopatra medicus, citatur subinde ab Pau. Aegineta. Scripsit de arte curatiua, & singulorum morborum curationibus.
Cleromancia, quæ ex sortib. futura denunciat, Geomanciæ pars.
Cleron, morbus operis apum, cum fauos non explent. Plin. lib. 11. cap. 9.

C L I

κλιβανίτης, panis probe in fornace coctus.
Clibodion. Helxine apud Dioscoridem libro. 4. capite. 42.
Clidemus quędam de causis plantarum reliquit, ut inquit Theophrastus libro. 1. Plant. capite. 10.
Clidium uocatur in sue quod inter iugulum est.
κλειδίον, iuguli ossis nomen.
Clima mensura agrorum. Colum. Apud Astrologos, Clima in situ terrarũ dicitur spacium quo regionatim uariat horologium. Vniuersa terra diuiditur in septem Climata, quę nostri Circulos appellauere, Græci Parallelos, Plinius noster Segmenta: a quo præter illa septem notissima, adduntur quinque exquisitissima quadam subtilitate, ut ita fiant climata, siue segmenta numero duodecim. Bononia patria mea septimo segmento, siue climate continetur. Columella lib. 9. cap. 1.
Clidion, Epithematis cognomẽ: eius usus est in dysenteria, apud Aetium sermone 9. capite. 49.
κλίνη, lectus.
κλινικὸς, Paralíticus, & in lecto decumbens, nostra uernacula, Betrys, quia κλίνη græce significat lectum.
κλινική, medicinæ genus.
κλινικοὶ, medici qui medicamentis curant ægrotos ab lectis male affectos, quos frequentant dicti.
Clinopale, inmodica fututio, & uenereartis rerum usus, apud Paulum. lib. 1. cap. 37.
Clinopodion, Polycnemon apud Dioscor libro. 3. capite 107.
Clinopodion, Serpillo similis herba, de qua uide Dioscoridem libro. 3. capite. 108. Plinium libro. 24. capite. 15.
Clitellæ, dicuntur ea, quibus sarcinæ colligatę mulis portatur. Inde Muli clitellarij. Clitellas uocãt strata iumentorum, quibus sarcinæ alligantur. Vnde muli Clitellarij dicti. Prouerbium est. Boui clitellæ sunt impositæ: cum bos naturaliter sit impatiens, insolensq; clitellarũ, minimeq; ferendis clitellis idoneus. Plautus festiuiter homines Clitellarios uocant, qui onera imposita uehunt, & dorso portant, quasi dossuarij. Columella lib. 6. cap. 36.
Cliterninus. uide. Lanunini, & Coles.
Clitorium, muliebre pudendum: quod & Sacandrus dicitur. Vnde et κλιτοριάζειν, quod turpiter id membrum contingere significat. Pollux per κ scribere mauult. libro secundo.
Cliuina, auis, quæ & Clamatoria, & Prohibitoria. Plinius lib. 10. capite. 14. Cliuina uocabulum quidem alitis, sed ab auspicijs dictæ Cliuis. ita enim uocabant, ut inquit Festus, quæ aliquid fieri prohibebant.

C L O

Clodius, non ille Miloni infensus apud Ciceronem, sed medicus scripsit libellum de cura Ascaridum.
Clostra, a claudendo dicta.

C L V

Clunicus, qui laborat ægritudine clunium.
Clupea, piscis minor Atilo.

C L Y

Clymenon, Volucrum, apud Dioscoridẽ libro. 4. capite. 15.
κλύσματα. Clysteres, ablutiones.
κλυστῆρες. Clysteres.
Clysteris usum ab Ibi profectum scribunt. Hæc enim collo tanq; Clysteris utre, marina, nilicq; aqua impleto, rostri aduncitate, per eam partem se proluit, qua recrementa prolui solent. Gale. in introductio. seu Medico.

C N

Cnecion, Maiorana, & Samsuchus, apud Dioscor. libro. 3. capite. 45.
κνήκιον. Lege Rhapsodiam Maioranæ.
Cnecron. Vide, Granum gnidium.
Cnestron. Vide, Granum gnidium.
κνήμιον, tibia.
κνησμὸς, latine pruritus mali nomen. Fit autem ex corruptis, pituitosis, & biliosis humoribus. Si senectuti contingit, uix curatur.
Cnicion, Trifolium, apud Dioscoridem libro. 3. capite. 121.
Cnice, Rubus apud Diosc. lib. 4. cap. 147.
Cnicos, Atractylis, apud Dioscoridem libro. 3. capite. 106.
Cnicus, Cartamus apud Dioscoridem li. 4. capite. 200.
Cnicus agria, Anemone.
Cnide, Acalyphe, apud Dioscoridem lib. 4 capite. 54.
Cnidion Coccum, Chameleon niger, Dioscorides libro. 3. cap. 10.
κνίδελαιον, oleum e grano Gnidio.
κνικινὸν ἔλαιον, oleum cnicinum.
κνώδαλα, marinæ beluæ: sic in Pindari & Nicandri scholijs interpretantur. Vsurpatur tamen & pro terrestribus reptilibus.
κνημαστῆρες, neruos uocant ab inguine dependentes.
Cnopodion, Polygonium apud Dioscor. libro. 4. capite. 5.

C OE

Cœli, Terræ, Syderum, Cardinum cœli, Polorū, Signiferi, Aetheris, Tropicorum, Planetarumq́; descriptiones, uide in Lexico nostro Astrologiæ.
κοιλιωτικὰ, id est, uentriflua medicamina.
κοιλία, uenter. Vide Cœliacus morbus. Vocat & γαστέρα, ex quo & ὑπογάστριον, pars sub umbilico ad pubem: quam etiam ἦτρον uocant. Vnde & Etridia frusta apud Comicos, & abdomen, & lactes.
κοιλιακὰ, passio in uentriculi parte affectus malus, sub quo indurescit uenter, dolorq́; eius est. Eius species sunt duæ. Vna Procœlion, quæ magnitudine fit, & abundantia ab animantibus quæ protuberanti sunt uentre. Altera, ex defectu ἔλλιπος oritur. Proinde Sphecodes appellatur, uel Sphecoides, tralatione ab uespis producta. Dicitur & Lagaros, ab inanitate. Cuius exemplum extat Iliad. 6. μηκαπογυμώσατα μίνεοσ ἀλῦσ τεθάλωμαι.
Cœliaci, a Cœlia, id est, uentriculo stomachi uocantur: q morb. is atq; dolor, in ipsius uentriculi parte cōsistat, quæ πυλωρὸς Græce nominatur. Vnde medicamenta quædam huic uitio contraria, Cœliaca dicuntur.
κοιλώματα, concaua ulcera quæcunq; rotunda, & concaua, uuis latiora. Circa irim oculorum fiunt. Sunt autem in oculis udæ ex eodem ulcerum genere.
κοιλίαν μαλάσσειν, uentrem mollire.
κοιλίας ῥευματισμὸς, uentris fluxus.
κιρσοὶ, medicorum uox, qua uarices significant, interdum toto corpore se dilatātes. Lege. Varices.

C O A

Coa, prisci appellabant os uentriculi. Gale. libro. 4. Aphoris. apho. 17.
Coacon, emplastrum nigrum. Quamq; legendū suspicatur Cæsareus Choacon, aut Chiacum: ut apud Georgium Vallam de cura Oculi. Nisi malis Coacō, q inter Hippocratis opera liber habetur, qui inscribitur, de Coacis prænotionibus: unde nomē deductū uideri potest. Vide Celsum libro. 5. capite. 19.
Coactio in animalibus, passionis est nomen ex qua ægritudinū diuersa genera nascuntur. Ideo sic appellata, q ab iniuria, uel labore, uel excoactione contingat.
Coadiutrix caussa, Lege. Causarū aliæ. &c.

C O B

Cobios, Tithymalus apud Diosc. li. 4. c. 165
κώβιον, piscis.

C O C

Cocalia. Lege. Cochlea.
Cochlax. Lege. Cochlea.
Cochlea. De hac in hanc ferme sententiam Hermol. Barbarus. Cochleam, & Limacem, Græci Cochliam & Cochlion appellant. Nam Cochlos, & Cochlax marinos calculos significat. Est & Cochlos apud Aristotelem, animal testaceum, & aliud q Limaces, a Theodoro dictū Vmbilicus. Hoc & Cochlion est, ubi Aristoteles appellet, sicut limacem quoq; Cochlon. Nobilitas præcipua Solitanis. A patria item Balearicis quas in speluncis nascentes Cauaticas nominant. Aphricanis duplex genus, nudarum, tectarumq;, quibus magna

fœcunditas. Sicut Illyricis amplitudo. Nā & Siculæ cōmendantur q̄diu paruæ sunt. quia magnitudo duras facit, aufertq; succū Laudantur & Caprearum insulis. Saliua Cochlearum, quæ punctis, acu, uel stylo carnibus manat, a Græcis, ut Galenus inquit, μύξα dicitur, hoc est, mucosus lētor, siue muco..., mucusue. Limacem Teucer ad exemplum quæstionis ludicræ ita finit. Animal sine pedibus, sine spinis, sine ossibus, crustatum, oculos nunc exerens, nūc retrahens. Cicero Terrigenam, Herbigradam, Domiportam, Sanguinecassam. Inuenio Limacis genus Cocaliam ab Aristotele uocari, & aliud Abrotonem. Quanq̄ sunt qui Locustā putent. Item qui apem, alij qui piratam in eo uocabulo intelligāt. Strabo lib. 13. Cochleas prædicat Linusias, ab agro, cui nomen Lino est, iuxta Pityunten, medio inter Parianam, Coloniam, & Priapum spacio.

Cochlea notum animal. Plin. lib. 8. cap. 39.

Cochleæ linusiæ. lege. Cochlea.

Cochleæ oculis carent, ideoque corniculis prætentant iter. Plin. lib. 9. cap. 30.

Cochleæ arborū quæ sint, require ex Theophrasto lib. 4. cap. 16.

κοχλίαι χερσαῖοι. Lege. Cochlea.

Cochlion. Lege. Cochlea.

Cochlos. Lege. Cochlea.

Coccali, nuclei Pinei, secundum Gale. Sunt qui Cocci gnidij grana Coccalos quoque uocent.

Coccalus, Pinearum nucleus.

κοκκοὶ, uide, πυρῆνας.

Coccinus color. Lege. Ruber.

Coccos, a Theophrasto accipitur pro Tithymalo paralio, cuius meminit Dioscor. libro. 4. capite. 171.

Coccæ, uasa ænea, coctionibus apta.

Coccum, rubens granum.

Coccum quo infectores utuntur, frutex paruus, cui grana ceu lentes adhærēt, quæ electa congeruntur, Dioscor. lib. ... cap. 51.

Coccus Baphica, id est, Granum tinctorū, de quo uide Dioscor. lib. 4. cap. 51. Theophra. lib. 3. Plin. lib. 24. cap. 4.

Coccum gnidium, Chamelæa apud Dioscoridem lib. 4. cap. 182.

Coccyx, ex accipitre uidetur fieri, tempore anni figuram mutans, quoniam tunc non apparent reliqui, nisi perq̄ paucis diebus, Mutat & uocem. Procedit uere: & semper parit in alienis nidis, Plin. lib. 10. ca. 9.

Coccyx, pars ex lateribus sacri ossis, apud Gale. lib. 2. Anatomiæ.

C O D

Codiæ, Papauerum summa capita.

δὶα κωδείων, de papauere confectio, uel pa pauerinus loquor.

Codex, arboris robur.

Codymalon, & Cydiomalum, Cotoneum malum uocari quidam scripserunt. Verū Pæmon floris esse genus existimat.

C O E

Coete, Cicuta apud Dioscor. lib. 4. ca. 81.

C O H O

Cohortalis est auis. In uilla cohors est, ex eo dicta, quod circa eum locum pecus cohercetur. Autor M. Varro. Inde aues dictæ Cohortes, quæ intra cohortem uillaticam continentur: quales potissimum sunt gallinæ. Ouidius. Abstulerat multas illa cohortis aues. Apud Marcialem per contractionem dictionis scriptum est, Raucæ cortis aues, & oua matrum. Item, Accipe cortis aues. Vide Colum. lib. 6. cap. 2.

Cohortales gallinæ, quæ in corto domi aluntur.

Cohortes, inter alia etiam uillarū intra maceriem spacia sunt.

C O I

Coitus. Ad Coitum quidam sunt impotentes, nisi plagis, & uirgarum conuerberationibus inmodice cædantur. De quo uide memorabile exemplum apud Celium antiquarum lectionum lib. 6. cap. 37. Quin & hodie apud Monacum Bauariæ quendam superstite adhuc agere Vuolfgangus Steirmeyster Francofordianus doctus, & bene existimatus ciuis, nobis retulit, qui cum uxore sua rem habere non potest, nisi acriter antea cæsus. Tantam esse natiuam densitatem, ut uix multis uerberibus illi queat sanguis elici.

Coeant. Coagulentur, ut unitas fiat, Columella lib. 12. cap. 21.

C O L A

Cola, uasa, siue instrumenta ad colandum uinum defæcandumq; accomodata, a colando nominata: de quib. Vergilius. Colaq; prælorum fumosis deripe tectis. Villicus, ut inquit Cato, habere debet Cola tria: Cola, quis florem demat tria, Colu, lib. 11. ca. 2.

Colabotis, Lege, Cepe.

C O L C

Colchicum, Hermodactylorum generis, apud Dioscor. lib. 4. cap. 7.

Colchicum, Ephemerum uenenum, apud Paulum lib. 5. cap. 48.

C O L E

Colei, ab erudi[illegible] dicuntur testes, atque item lanu[illegible]ni, & clitemini, ut est in Ciceronis Epistola ad Poetum. Propertius:

Cantabant surdo, nudabant pectora cœco
Lanunij portas, hei mihi, solus eram.

Coles. Vide, Penis.

Coleus. Vide, Lanunini.

C O L I

Coliculus, Cauliculus est apud Col. l. 11. c. 2.

Colica, quid re uera sit, et ex quibus originē ducat, tum de differentia inter Colicam, et passionem Calculosam, uide doctissima quędam apud Galen. lib. de locis affectis.

κολικὴ διάθεσις, Colica affectio.

Colici, a colo, prima breui. Est aūt Colon intestinū laxius. Vnde uerbū κολάζεσθαι, pro eo quod est torqueri, cruciarique. Is morbus & Chordios, et Chordapsos quoque dici solet, itemque Ileos, sed Diocli tantū Caryst io. Cæteris uero Ileos proprie is est, per quē dolores in intestino graciliori sentiuntur. Plin. lib. 26. cap. 1.

κολικὸν, medicamentum morbi, qui in pleniore intestino, siue cæco, innascitur, cuius inuentor Cassius fuit. Eius descriptionem lege apud Celsum lib. 4. cap. 14.

Colix, panis, quem subcinericeum dicunt.

C O L O

Coloboma, mutilatio est membri in parte aliqua corporis.

Colobomata uocant, ut inquit Galenus. 14. Method. quæ in labijs, aut naribus, aut aure deficiunt. Atque inibi de eorum curatione, uide plura.

κολοκασία, Lege, Colocasium.

Collocassion, Cypriorum lingua, Arum.

Colocasium, idem quod Aegyptiaca faba. De Colocasijs lege Strabonem libro. 17. Herm. Barb. placet magis pro Radice interpretari. Lege, Faba Aegyptiaca.

κολοκυνθὶς, Cucurbita. Lege, Cucurbita.

Colocyntha Alexandrina, apud Dioscor[illegible] dem Coloquintida, libro. 4. capite. 188.

Colocyntha, eadem quæ & Colocynthis, & syluestris Cucurbita. Dio. lib. 4. ca. 188.

Colocynthis, est Cucurbita syluestris, apud Dioscor. lib. 4. cap. 188.

Colomestrū, Aconiti species altera, apud Dioscor. lib. 4. cap. 81.

Colon, Plinius parte infima cōstituit, quod latine uocatur Ile.

κῶλον, morbi genus in intestino eius nominis. Plinius lib. 26. cap. 1. Se[illegible]nus. Cum Colō inuisum morbi genus intima carpit.

κολόμανυς, quod in meditullio est, thenaris, hypothenaris pectoris, id est, cau[illegible]as appellatur. Alij Cotylon dixere.

Colophonia, Scammonia, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 182.

Colophonion, item Scammonia, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 182.

Colophonium. Lege, Pix sicca.

Colorum diuersa genera, nomina, & rationes, uide apud Vitruuium lib. 7. cap. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14.

Color uarius proprie dicitur, ex quo uestis uaria discolor est, diuersisque coloribus consuta, Diuisam nunc oēs uocant. Et equus uarius non totus, uel candidus, uel niger, sed his, alijsue coloribus distinctus: sic & cœlum uarium, cuius partes serene interlucent, partes nubilę tristantur. Atque aliū sępe pro alio, si inter eos affinitas est, Colorem usurpant Poetæ. ut lumen Mineruæ Flauum dixit Vergilius, pro Glauco, quo uenustatē quoque esse in oculis Deę ostenderet: quemadmodū amictū Tiberis, cuius aquā alibi Flauā appellauit. Glaucū idem esse cecinit. est em̄ inter hos colores similitudo, & quasi uicinitas, sicut iam dictū est. A[illegible]bus pro Pallido, ac Ceruleus pro subuiridi poetice ponitur, proque etiā Subnigro, multique pręterea inuicē cedūt. Ex omnib. uero maxime contrarij sunt Albus, & Niger: quare nihil ęque apparet, atque in alba papyro atramen[illegible]m. Vtebantur ueter[illegible]s, quod nunc etiā seruatur, cū librorū titulos notarent, colore Puniceo: in honorē, memoriāque [illegible]hœnicū, quos literar[illegible] tradunt fuisse inuētores. Sunt etiā e Coloribus aliqui incerti, qui intuentiū oculos fallunt, ut est cœli nitor: quod cū tenebrosum quidā autument, illustratū radijs solaribus, Cyaneum uidetur: ut Iris, ut quas suspicimus nubes nōnunque ignescere, ut mare ipsum, quod præter Ceruleū, modo Atrū horret, modo uirescit, interdum etiam Flauum,

rauumq; se ostẽdit, aut specie quadam purpurascit uiolacea. Non idem quoq; decor in collo cernitur columbæ, & pauonis: unde aues sæpe dicuntur uersicolores, quale est Serici genus satis notum, quod e diuersis partibus spectanti non eundem offert Coloris leporem. Discolor autem, nõ modo pro uario sumitur, sed si quid eundem colorem uelut radios quosdam diffundit. ut, Discolor, unde auri per ramos aura refulsit. At Decolor is dicitur, ex cuius ore color defluxit, & exanguis relictus est: atq; idcirco pro deformi capitur & nigro: ut decolor Indus, nam concolorem eiusdẽ esse coloris, nemo ignorat.

Colores, & eorum rationẽ longe aliter Sophistæ & Barbari, aliter longe ueteres & probati autores edisserunt. Quæ igitur ex Gellio super his explorata sunt, queq; et ille ex ueteribus obseruauit, lib.2.cap.26. sic refert. Plura, inquit, sunt Phauorinus in sensibus oculorum, quam in uerbis, uocibusq; colorum discrimina. Nam ut alias eorum cõcinnitates omittamus, simplices isti, Rufi & Virides colores, singula quidem uocabula, multas autem species differentes habent. Atq; eam uocum inopiam in lingua magis latina uideo, quam greca: quippe qua Rufus color a rubore quidem appellatus est. Sed cũ aliter rubeat ignis, aliter sanguis, aliter ostrum, aliter crocus, has singulas Rufi uarietates, latina oratio singulis, proprijsq; uocabulis non demonstrat, omniaq; ista significat una Ruboris appellatione: cum tamẽ ex ipsis rebus uocabula colorum mutuẽtur, & Igneum aliquid dicit, & Flammeum, & Sanguineũ, & Croceum, & Ostrinum, et Aureũ. Rufus enim color, & Ruber nihil a uocabulo Rufi differunt, neq; proprietates eius oẽs declarãt. ξανθὸς γὰρ καὶ πυῤῥὸς, καὶ ἐρυθρὸς, καὶ φοινικοῦς scilicet, habere quasdã distantias coloris Rufi uidentur, uel augẽtes eũ, uel remittentes, uel mista quadam specie temperãtes. Tum Fronto ad Phauorinũ. Nõ inficias, inquit, imus, quin lingua greca, quã tu uidere legisse, prolixior, fusiorq; sit, ꝙ nostra. Sed in ijs tñ coloribus, quib. modo dixisti, designandis, nõ perinde inopes sumus, ut tibi uidemur. Non enim hec sunt sola uocabula Rufum colorẽ demonstrãtia, que tu modo dixisti, Rufus, & Ru-

C O

ber, sed alia quoq; habemus plura, ꝙ quæ dicta abs te Græca sunt. Fuluus enĩ, & Flauus, & Rubidus, & Phœniceus, & Rutilus, & Luteus, & Spadix, appellationes sunt Rufi coloris, aut acuentes eũ, quasi incendentes, aut cũ colore uiridi miscentes, aut nigro infuscantes, aut uirenti sensim albo illuminantes. Nam Phœniceus quẽ tu grece φοίνικα dixisti, noster est: & Rutilus. & Spadix Phœnicei συνώνυμα, qui factus grece, nostra est, exuberantiã, splendoremq; significat Ruboris: quales sunt fructus palmæ arboris, non admodũ sole incocti, unde Spadicis & Phœnicei nomẽ est. Spadica enim Dorici uocant auulsum e palma termitem cũ fructu. Fuluus autẽ uidetur de Rufo atq; Viridi mistus, in alijs plus Viridis, in alijs plus Rufi habere. Sic Poeta uerborũ diligentissimus, fuluã aquilam dicit: et iaspidẽ, fuluos galeros, et fuluum aurũ, & arenam fuluam, & fuluũ leonem. Sicq; Ennius in Ãnalibus fuluo ere dixit. Flauus contra uidetur ex Viridi, & Rufo, & Albo cõcretus. Sic flauentes come: & quod mirari quosdã uideo, frondes olearũ e Vergilio dicuntur flauæ. Sic multo ante Pacuuius aquam flauam dixit, & flauum puluerem. Rubidus autẽ est Rufus atrore & nigrore multo mistus. Lutens cõtra, Rufus color est dilucidior: unde eius quoq; nomen esse factũ uidetur. Non ergo, inquit, mi Phauorine, species Rufi coloris plures apud Græcos, ꝙ apud nos nominantur. Sed ne Viridis quidem color pluribus ab illis, quam a nobis uocabulis dicitur. Neq; non potuit Vergilius colorẽ equi significare Viridem, uolens Cæruleum magis dicere equum, quam Glaucum, sed maluit uerbo uti notiore græco, quam inusitato latino. &c.

Ad hec Colores bifariam diuidũtur. Nam Austeri uocabantur reliqui omnes, præter Minium, Purpurissum, Cinnabarim, Armenium, Chrysocollam, Indicũ: quos floridos dixerunt. Sed hæc pictores uideant, quibus olim in usu tantum erat Melinus color. Candidus, Silaceus, qui inter Cæruleos nominatur, Sinopis genus rubricæ, & Atramentum. Quidam etiã Suaues dicti sunt, ut Flauus, Purpureus, Candidus, inprimis Roseus. Humanis autem oculis nihil uenusti hominis colore sua-

uius uidetur. Inesse uero coloribus suauitatem, præterquam quod sensus ipsi iudicant, egregij Latinitatis autores ostendũt, M. Cicero, & Vergilius Maro: quorũ alter suauẽ hominis Colorẽ dixit: ab altero, Suaue rubens Hyacinthus, uocatus est. Alij tristes sunt, & lugubres, uelut Atrũ esse diximus, Pullum, Ferrugineum, & Cærulei speciem. Quin ut uidetur, sic sordidi etiam aliqui dicti sunt, ut Suasus, & Impluuiatus: ijs enim rei ut misericordiam apud Iudices captarent, se deturpabãt. Talem quoq; fuisse uestitum Charontis ostendit, cum inquit Vergilius: Sordidus ex humeris nodo pendebat amictus.

Iam uero Colores partim nominati sunt a locis, ut: Puniceus, Tyrius: idemq; Sarranus. Purpurei sunt hi: Indicus, Sinopis, Melinus, Hispanus, Bæticus, Mutinẽsis, de quibus alibi dictũ est. Colossinus, a Colosso urbe in Troade, ubi lana inficitur, florem referens Cyclamini, quod tum Rapum, tum terræ Malum, ac Tuber uocatur, a nobis Cõsentinis Terrigena: fulget flos ille inter candorem & purpuram. Partim a metallis nuncupati sunt. ut Plumbeus, Ferruginens, Argẽteus, Aureus. Sed a plantis quoq; nomen accęperũt complures, ut præter Phœniceum, id est, Palmeum, ac Xerampelinũ, Buxeus est, qui pro Pallido sumitur: pallet enim præ cæteris Buxea materia. Roseus pręterea Hyacinthinus, in quo purpura lucet subnigra. Hysginus, ab Hysge herba, Coccinus, & utriq; similis Sandycinus. Violaceus, qui & Ianthinus, ex qno *Tyrianthinus*, e purpura, ut nomen indicat, factus & uiola. Additur his Croceus. Vnde Crocotula, uestis genus: ut a Caltha Calthula, a Bysso lini genere tenuissimo Byssina: erantq; hæ omnes luteæ, sed Byssina pene ut aurũ fulgebat. Fuit in usu uestis a Citri similitudine, Citrosa dicta. Et quædã coloris candidi. Papauerata a Lucilio Satyrico, cum eam ut probrum, Torquato obiecisset, nominata. Inuenitur quoq; Galbina uestis alba, a Galbano. A Maluæ item flosculo, color est Molochinus, ut a Punicæ etiam flore Balaustinus. Virentis quoq; Por.. folia nomen ex se, ut iam diximus, fecerũt Prasinum. Multi præterea ab animalibus uocati sunt. ut Ceruinus, Murinus. Atq; hi colores sunt in equo notissimi. Mustellinus, de quo Terentius. Ictericus, qui Regio morbo laborat, a colore Galguli, quã Græci auem Icteron dicũt, Luteus est hic admodum. Cygneus, idemq; latine Olorinus, id est, Candidus: ut contra Coracinus niger. Adscribuntur & his Ostrinus, Conchyliatus, Muriceus, Purpureus, ab Hercule, ut fabulantur, primum inuentus. A rebus deniq; diuersis nonnulli colores dicti sunt: ut Igneus, Flammeus. Sic orbis, nitorq; Solis ab Attio & Catullo appellatus est. Quare color Solis, & quia ita apparet, & ex illorũ autoritate Flammeus proprie potest uocari. A cœlo Cæruleus est: Marinus, & Thalassinus a mari: ab unda Cymatilis, & Cimatius: idemq; est in ijs omnibus color. Quinetiam ab arcu pluuiarum nuncio, Arquatus est nominatus. Hialinus, qui & Vitreus, Niueus, Marmoreus, Lacteus, Eburneus: quo dictus fuit cognomento propter candorẽ corporis Fabius quidam. Amethystinus præterea, ex quo Tyriamethystus in usu fuit olim. Sandaracinus, Flammeus est is: quibus etiam Impluuiatus, Sanguineus, atq; Herbidus adduntur. Cereus item, Piceus, Cinereus, ut Cardui genus esculenti a colore, Cinara uocatum. A spumis quoq; & maculis Spumeus est, & Maculosus. Atq; ij equorum sunt etiam colores, ut a guttis Guttatus. Cuiusmodi pręter equos, canes uidentur nonnulli Sagaces, quos a muscarum similitudine Muscatos dicunt, uelut equos. Scutulatus, a scutulis: quem ab exiguorũ pomorum specie, Pomulatũ uocant. Equisones. & si orbes sunt latiusculi, Rotatum. *Videtur ad extremum natura amare* Cœruleum. eo *enim*, ut *initio* diximus, mare collustrauit, ac cœlum ipsum, quod nunq; stellis fulgẽtibus ornasset, nisi eadẽ quoq; Fuluo maxime delectaretur. Sed quia uicissim uidemus terram, aut uiriditate uestiri, aut eo ornatu spoliatã, Pullam esse, aut etiam candore niueo contegi, uiridẽ, pullum, atq; album naturæ gratũ esse, nemo potest dubitare. Nigra insuper est nox, nigri sunt Indi, atq; Aethyopes. Gaudet igitur rerum mater colore nigro, quam a rubro nihil abhorrere, hominum, ac cæterarum animantiũ sanguine facile declarat. Autor Thyles. Consentin. dę Coloribus.

κωλ῀, & κῶλυμα, coxa cum crure. Item Podex. Vide, Pedem.

Colossinus color, a Colosso urbe in Troade, ubi lana inficitur, florem referens Cyclamini: quod tũ Rapum, tum terræ Malum, ac Tuber uocatum, a nobis Cosentinis Territũna. Fulget flos ille inter candorem & purpuram.

Colostra, siue Colostrũ, prima a partu spongiosa densitas lactis. Theodorus pro coitu lactis cuiusq; accipit. Colostri Martialis Poeta meminit, & Plautus in Penulo: Mea, inquit Colostra, meũ cor, meus molliculus caseus. Vel,

Colostrum neutro, & Colostra fœminino genere nil aliud est, quam spongiosa densitas lactis a partu. Plinius. Ex primo sem per lacte a partu Colostra fiunt. Hinc Colostrati infantes dicti, quibus perniciosum fuit gustasse id lac. Plautus: Mea Colostra, meus molliculus caseus. Epigramma ista: De primo matrũ lacte Colostra damus. Columel. lib. 7. cap. 3.

Colostratio, genus morbi. Et infantes Colostrati uocantur, densato lacte in casei speciem pasti. Ex proximo semper a partu Colostræ fiũt, quæ, nisi admisceatur aqua, densantur in pumicem.

C O L P

κόλπος, id est, sinus, aut astõma, portio mammillarum, quæ lac continet.

C O L V

Coluber serpens, quando bibiturus est, prius uenenum eijcit, ne suum ipsius sorbendo exhauriat. Aelianus.

Columba, Lithospermon apud Dioscoridem lib. 3. cap. 159.

Columbarium uulgo uocant stabulum Columbarum, ipsum ędificium, & locum Columbis alendis accomodatum: & ita Palladius quoq; appellat. Verũ Columella, & M. Varro Columbaria capiunt pro nidis, & loculamentis, & cellis, in quibus singula paria fœtificant. M. Varro sic refert. Columbaria singula esse oportet, ut os habeant, qua introire, & exire possint.

Columbarius, dicitur custos, & pastor Columbarum. Columel. lib. 8. cap. 8.

Columbæ. Plin. lib. 10. cap. 34.

Columella, gutturis uuula.

Columellę curatio apud Gal. 14. Method.

Colus Iouis, Polycnemon, Dio. li. 3, ca. 107.

Colus rustica, herba Atractylis, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 106.

Coli morbus, siue affectus, est dispositio diuturna in uentre, per interualla dolores in tolerabiles exercens, cũ spirandi difficultate, & sudore, & frigiditate.

Coluthra, maturæ ficus.

C O L Y

κολυϐ῀ λύγδ῀, decurtatæ breuitatis arbores.

κολυϐὴ Græci uocant, quæ trunca sunt, & summas amiserunt partes.

Colymbadas. Plinius lib. 15. Colymbades franguntur, eędemq; herbarum uiridium sapore condiunt. Colum. lib. 12. cap. 16.

κολυμϐάδ῀ες ideo uocantur oliuæ quędam, quoniã oleo suo pure, hoc est, sine accersita commendatione innatant, & quasi urinabundę fluitant. Conditę & salsę oliuæ, quę communiore et certiore appellatione Halmades itidem dicebantur. Hę nomen a sale inuenerũt. Hales enim Græci salem dicunt. Illæ ab eo, quod in conditura sua maturent, sic appellatę fuerunt. κολυμϐεῖν enim urinare est. Dico autem urinare, in natando sub aqua esse: & κολυμϐῆθραν piscinam Græci uocant. Qua ratione aquaticas, & urinãtes aues, quales anseres, & annates sunt, Colymbadas ijdem Græci dixerunt. De conditura uero ipsa oliuarum uide plura apud Plin. lib. 15. cap. 3. Pallad. lib. 13, cap. 20. Colum. lib. 13. cap. 47.

κολυμϐῆθρα. Vide, Colymbades.

C O L L

Collectiones, id est, inflammationes.

κολλητικόν, conglutinatum.

Colliquias deriuemus. Videtur legẽdum, in Collicias. Sunt aũt Collicię, siue Colliquiæ sulci maiores, amplioresq; & quasi loculamenta, quibus humor agrorũ noxius ex minoribus sulcis deriuatur extra segetes. Vitruuius appellat Colluuiaria, ois colluuiei, & purgamentorũ receptacula. Plinius meminit Colliciarum his uerbis. In usu est & collicias interponere, si ita locus poscat, ampliore sulco, quæ in fossas aquam deducant. In Plinianis codicibus fere omnibus legitur Collectritas. Verũ siue Colliquias, siue Collicias, siue Collectritas legere libet, haud equidem in magno ponam discrimine, dummodo nouerimus uocabulum hoc ab humore colligẽdo, uel

cliquando esse deductum. Fiunt autem in agris huiuscemodi Colliciæ, ad colligẽdas aquas, atq; educendas extra segetes: sicuti quoq; sunt Elices, sulci aquarij ab eliciẽda aqua nominati. Cato cloacale flumẽ dixit, pro colluuie cloacarũ. M. Varro Collicias signari uidetur, cũ ait: Sulcãt in fossas, quo pluuialis aqua dilabatur. Colum. li. 2. ca. 8.

Colliquatio uocatur, cũ per uentrem quidquid excernitur, quod nõ ab accepto cibo, aut potu prodit, sed ab humorib. ex corpore in uentrẽ defluentibus: assimilaturq; ei, quę tũ per uomitũ reijcitur, tũ inferne procedit, flauę bili: differt autẽ ab ea, tũ graueolentia, tũ q; flauius quodamodo excrementũ apparet, frigmenticiaq; similitudinẽ habet, aliqñ uero oleosum & adiposum existit. Aeti. ser. 9. c. 38. Vocatur & Syntexis.

Collubia, & Collubiæ sunt, quæ hodie Tragemata, & Bellaria etiam uocant, Ciceris frixi, uuarumq; passarum uilia muscula, ut Hieronymus interpretatur.

Collucare ueteres dicebant, cum prophanę syluæ ramĩ deciderẽtur, officiẽtes lumini.

Colluuies cortis, Vogelsdreck.

Neq; arborem Collucare. Tria sunt priscorum uerba ab eodẽ fonte deriuata: Collucare, Sublucare, Interlucare, quæ hoc discerniculo disparantur. Collucare, est arbores syluę officiẽtes lumini succidere, & succisis arborib. locũ luce complere. Sublucare minus est q̃ Collucare: significat ẽm ramos arborũ supputare, & ueluti subtus lucem immittere. Docet M. Cato. quemadmodũ Romano more lucũ Collucare oporteat. Interlucare uero est, in arboribus frugiferis per interualla deputare ramos in densitate ramorũ, qui sunt superuacui, Vnde nata Interlucatio est, cui in uitibus consimilis est pampinatio. Plinius. Interlucatio arboris prodest, sed omnium anno rũ trucidatio inutilissima est. Col. li. 2. c. 22.

Colluere os, est retentũ in ore humorem aliquem identidem circumagere, ut ea ratione medicinam contactu faciat.

Collum uocatur, quod inter pectus et faciẽ: cuius prior pars guttur, posterior gula, pars posterior extima ceruix. Aristot. li. 1. de Natura animalium cap. 12.

Colli expertia, gulam manifestam non habent: sed nec habere necesse.

Collum anterius, Greci δειρὴν uocãt, Inde & similitudine quadã in angustũ desinẽtis prominẽtia, supercilijumue, dicitur Dire.

Collyra, minuti panes, qui pueris dabãtur.

Collyrani, alias glandes, & suppositoria.

Collyria. Attende Collyria dici non solum medicamenta oculorũ, sed aliarũ quoq; rerum. Item Corn. Cels. Collyria ponit pro medicamentis fistularũ, doces quo modo fieri debet Collyrium ad fistulas curãdas. Scribit Suidas κολλούρια, id est, Collyria esse pharmaca iatrica, id est, medicinalia. Idem docet panes quosdam quasi mutilos eodem nomine appellari. Columel. lib. 6. cap. 6. Lege, Buccina.

Collyriũ, est puluis subtilissimus, incorporatus cũ aliquo liquore in forma liquida.

COM

Comacum quid sit, uide apud Theophrastũ libro. 9. cap. 7.

κῶμαρ, grauedo quędam est, uel sors, uel fatum mentis: pro somno accipitur, uel ad somnũ propẽsione. Sic Nicandri interpres.

κόμαρος, latine Vnedo. Lege, Vnedo.

Comas, cerui hinnulus.

Combustibilia sunt, quęcũq; meatus habẽt huiusmodi, ut ignem introrsus admittant: atq; in hisce meatibus, qui per rectũ dispositi sunt, minus ualentem quã ignem, continent humorem. 4. Meteo.

Comes Andreas, medicus, allegatur ab Aetio lib. 10. cap. 5.

Cometes, Characias, Tithymalus, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 162.

Commeatus apum, itiones, & reditiones, a commeando. Colum. lib. 9. cap. 8.

Composita Philonia, medicamina ex uarijs rebus composita, cuiusmodi miscere solitus fuit Philon. Philonicę cuiusdã mixturæ meminit Celsus lib. 6. cap. 6.

Comphena. Lege, Symphoniaca.

Complexiones, temperamenta, uel temperaturæ humorum & qualitatum sunt. Sic enim Græci uocant.

Compluuia in uitis dicitur apud Varronẽ, a cauis ædium compluuijs.

Compressus nasus uocatur, qui gracilentus in summitate existit. De cuius indicijs lege Comment. Gal. in Hipp. Prognost. li. 1. c. 10.

Comidrijs, Psylliũ lingua Siculorũ, apud Dioscor. lib. 4. cap. 73.

Commissura. Lege, Ossa duobus modis composita,

Commemoratiuum signum est (ut Empirici aiunt) rei apparens & cognita, ex obseruatiōe cōducēs ad recordationē nota rei.

C O N

Concaussa est, quæ cū altera æqualem effectum facit. Coadiutrix caussa est, quæ sua uirtute morbum efficere non potest, alterius autē auxilio potest. Manifestæ caussæ, quęcūq; ex seipsis deprehenduntur, & aliquem effectum operantur & demonstrāt. Aliter sic: Manifestæ caussæ, quæ per se apparent, & suum effectū ostendunt. Non manifestę caussę sunt, quęcūq; minime ex seipsis deprehenduntur. Obscurę caussæ, quę neq; ex se, neq; ex alijs cōprehenduntur. Obscuræ ad tempus, quęcūq; detectæ ex seipsis apparent: & cū corporibus nostris insunt, per signa cognoscuntur. Vel sic: Obscurę ad tempus sunt, quæ aliquandiu incognitę sunt, sed rursus sub sensum cadere possunt. Lege, Caussarum alia.

Conceptio, uel impręgnatio quare sic uocata primitus sit, Galenus lib. 1. de Semine sic disserit: Mihi uidetur, inquit, idipsum uerbum, Concipere, quod Gręci συλλαμβάνειν τὸ σπέρμα dicunt: adeoq; nomen hoc, conceptio, quod σύλληψιν ipsi uocāt, inde a mulieribus esse impositum. Etenim motum quendam se percipere dixerunt in utero, qui ueluti cōtraheretur, et paulatim in sese coiret, ubi semen non conceperint.

Conceptionis caussa est, moderata locorū caliditas, necnon recens menstruorū purgatio, & appetitus libidinis. Cū enim hæc non concurrunt, semen non continetur.

Conceptus impeditur, cū bis concipit mulier a duobus. Nota exemplum de Hercule, & Iphiclo, apud Solinū de Mirab. ca. 1.

Conceptus fœminę, uultum pregnantis inficit pallore. Solinus. cap. 4.

Conchę uisu carent, omniq; sensu alio, quā cibi & periculi. Plin. lib. 9. cap. 30.

Conchis, sic olim appellabatur faba cū suis corticibus elixa, ad discrimen fresæ: nam Conchis aliud esitij genus est.

Conchos, apud Lycophrontē Caluaria est.

Conchyliatus color, a Conchylijs.

Concoctio, est succi maturatio, in uentre & intestinis, per transmutationem in distributionem effecto. Aliter. Concoctio est operatio, & cōfectio nutrimēti per transmutationem atq; alterationem in uentre, & intestinis. Vel: Concoctio est alteratio parata ad sanguificationē, quæ quidem fit a natura per calorem. Has autem Concoctiones alimēti a naturali & ingenito calore fieri, asserit Hippocrates. Erasistratus autem ab attritione, cibi bonitate, concussione, atq; uentris agitatione, ac acquisitij, siue aduenticij spiritus proprietatę. Empedocles autem has fieri ex putrefactione, autor est. Nonnulli uero asserunt fieri ex crudis & indigestis humoribus distributionem: quemadmodum Bitinus Asclepiades: qui & ipse exercitationem quinq; sensuum animam esse pronunciauit.

Concoctio, est iuxta qualitatem permutatio, quę nutrire potest. Contingit a uentre sibijpsi cibos assimilante. Aetius sermone 9. cap. 23.

Concoctio, perfectio est, quę a naturali, proprioq; calore ex oppositis fit passiuis, quæ sua cuiq; materies existunt. Aristoteles libro. 4. Meteo.

Concolor, eiusdem coloris dicitur.

Concordialis, Argemone.

Concuti cerebrum dicitur, propter aliquē casum uiolentū, ex locis altioribus factū.

Condepsere, est cōmiscere, & mollire subigendo. Quod uerbum a gręco fit δέψειν.

Conditaneæ, & Conditiuę uuę, quę in annum reponuntur, murijsq; condiuntur.

Vicini Cōditionibus. Emendo, Villici. tanquam ad uillicum parum pertineat compositio olei gleucini. Conditiones autem accipe pro Condituris. Sic enim Marcus Tullius, sic ueteres frequenter appellant, ut inter Conditiones, & Condituras nihil quicquam intersit: cū utraq; dictio a Condiendo deflexa sit. Columel. lib. 12. cap. 50.

Condititia, quę reconduntur, & diuturno tempore seruantur longi usus gratia, ea uocantur Condititia cibaria. Cato Conditiua appellat poma, quæ conduntur in hyemem duratura. Colum. lib. 5. cap. 5.

Condita, uocātur pręparata: quomodo pręparentur, consule libros myropolarum.

Cōdrites, panis qui est ex Halica, siue Zea.

κονδύλοι, articuli, uel articulorum nodi. Idem sunt & σκοταλίδες.

Condylion. Lege, Onyx.

Condylus, quod in digitorum commissura prominet. Vnde uerbum κονδυλίζειν.

κονδύλωμα, excrescētia carnis, circa anum

aspadinem habens. Gale. libro. 6. cap. 18.
Condylomata, rugosæ quædam extuberationes sunt, persimiles hæmorrhoidibus. Paulus libro. 6. capite. 71.
Condylomata. Vide, Ragades.
Confectio, fit ex pulueribus simplicibus, aut speciebus.
Confectio Aliptæ muscatæ, quomodo concinnatur, lege apud Nicolaum in Antidotario. Alipta, & Aliptæ qui dicti sint, alibi diximus. Quanquam existime, ne ipsum quoque scriptorem satis assequutum quid esset alipta.
Confectio Gallæ, satis preciosa & redolens muscata, apud Nicolaum.
κόγλοσ. oculi cauum.
Conger, piscis marinus.
Congros, inter alia morbus olex.
Coni, nuces cupressi. Theocrito, Pinorũ.
Coniatæ chrysiæ, id est, exaliptes.
Coniosis, primum fundamentum operis apum. Plin. lib. 11. cap. 7.
Conile, Mirrhis apud Diosc. lib. 4. ca. 117.
Conion, Cicuta apud Diosc. lib. 4. ca. 82.
κόνισ. Vide, κῶνοσ.
Coniugula, uel Coniugalis, id est, Myrtus.
Coniza magna, quæ alio nomine Cunilago, & a Plinio Cunila quandoque dicitur. lib. 10. & a Theophrasto Pulicaris. Egit de Conizis Dioscor. lib. 3. cap. 135.
Coniza parua, apud Dioscor. lib. 3. cap. 136.
Coniza tertia apud Dioscor. lib. 3. cap. 137.
κυνικὸμ σπασμὸμ, circa faciem morbum nominant. Is cum acuta febre fere oritur. Os cum motu quodam peruertitur, ideoque nihil aliud est, quam distensio oris, uel oris tortura. Celsus lib. 4. cap. 2.
Coniunctiua, est albedo oculorum coniuncta cum cornea.
Conna, palpebræ breuitas.
Connexio, lapsus est ossium per articulum, aut corruptionem mobilium, in locum nõ naturalem.
Conon, a quibusdam uocari picem liquidã, Dioscorides autor est: quæ uox, & rei in ea æstimatio, quam uetusta & uera sit, incertum est. Id tamen in comperto, græcis κῶνομ dici pineam nucem, & ab ea fama mathematicis terræ umbram, & ab eo fructu etiam pinum arborem. Alioqui nihil habet ea uox, quod quidem ad picem spectare æstimari queat. M. Vergilio docto homini, non κῶνομ, sed κόνιμ in Dioscor. legendum uidetur, prima correpta: & ex usu pici id nomen accreuisse: quia scilicet in uindemia, dolia, & in alijs uitæ nostræ usibus fictilia, pice ex interiore parte linirentur, ideoque picata passim dicerentur, & non picata: qua uoce sæpe inibi Dioscor. utitur: ut in proximo ab hoc capite, in uase non picato seruandam resinam, quod totũ græci κονιᾶμ uocant, quod est illinire: licetque κόνιμ puluerem proprie græci dixerint, nihilominus cinerem, calcem, & quæcunque alia, quibus leuigari asperitas, & obstrui raritas posset, quod in dolijs uini, fictilibusque alijs quondam passim fiebat, & nũc uitro etiam fit. Hæc fere Vergilius.
Conquassatio capillorum. Lege, Affectus capillorum.
Consales. Vide, Ceroma.
Consecratix apud Theophr. lib. 9. cap. 7.
An Consemineis uineis. Consemineas uineas uidetur intelligere eas, in quibus acer uatim multa semina uitium confusa sunt, nec proprijs generibus distincta: quæ etiã Conseminales dicuntur. Columella lib. 12. capite. 3.
Consorire, inquinare se stercore, uel se percacare.
Consiliginem uocant. Plinius libro. 26. scribit hæc. Radix uero herbæ Consiliginis, quam nuper inuentam diximus, suum quidem & pecorum omnium remedium præsens est. Pulmonum uitio, uel traiecta tantum in auricula, bibi debet ex aqua, haberique in ore assidue sub lingua. Idem. 25. Nostra ætas meminit herbam in Marsis repertam, nascitur & æquiculis circum uitium Nimueruesiæ, uocatur Consilago. Columella libro. 6. capite. 5.
Consiligo, radicula pastoribus familiaris in Marsis montibus, pecori gratissima. Meminit eius & Columella.
Consolida regalis, Ritterssporen.
Cõstipatio est, cũ aut totum corpus undique in sese contrahitur, aut cum meatus ipsi obstruuntur. Gale. de morb. differ. lib. 1.
Constitutio ipsa animæ, est sanitas.
Consuetudo, altera natura, & seruanda. Gale. lib. 2. de Temper. 19. b.
Continua febris. Lege, Febris est exuberantia.
Continui solutio, in osse quidem fractura

appellatur: in carne uero communiter ulcus. Ruptura uero, et conuulsio ab eodem genere manant. Gale. lib. de differentijs morborum.

Continui morbi sunt, ut semitertiana, a Grecis dicta τυφώδης, ardens.

Coturbatio, grece τάραξις, oculorum morbus. Lege dict. Taraxis.

Contraria contrarijs curantur. Hippocrat. de Flatibus.

Conuoluolus, a conuoluendo: & est uermiculi genus, qui se inuoluit pampino: unde Inuoluolus dictus.

Conuoluoli, uermiculi qui uires corrodūt.

Conuulsa, quæ græci σπάσματα uocant.

Conuulsio fit circa neruos & musculos sine nostra uoluntate: aliquando partē quampiam, aliquando etiam totum corpus contrahens. Vide σπάσματα. Gale. libro. 6. Apharismorum, apho. 39.

Conuulsiones neruorum omnes sunt græcis numero tres. Opisthotonos, id est, tentio ad posteriora. Emprosthotonos, id est, tentio ad anteriora: & Tetanus, id est, æqualis tentio nominata. Galenus libro. 4. Aphorismorum, apho. 54.

Conus dicitur fructus cupressorum. Vnde coniferæ dictæ a poetis. κονοειδὴς græce nominatur: quoniam rotunditate in acumen attollitur, κόνοι, autore Suida, sunt strobuli. Vbi strobulus accipere malo pro nucleis pineis, quam pro fructibus cupressi. Nam & Galenus cum Dioscoride simul docent, Conos antiquitus appellatos ab Atticis strobulos, id est, fructus pineos. M. Varro galbulos nominat pilas istas cupressorum cortinas, in quibus inclusa sunt semina primigenia. Columella libro. 6. capite. 7.

C O P

Copadia. Lege. Capaides.

Copaides, siue Copudia, anguillæ, a Copai de lacu Beotiæ, in quo anguillæ magnæ gignuntur. Suidas.

κωφωσις, surditas.

κοπισκος, thus arabicum, & in Smylo nascens, minus multo & fuluius reliquo thure. Dioscor. lib. 1. dictione, Thus.

Copulæ, appellantur nerui colligantes.

C O R

Cor, est membrum neruosum, & musculosum, uenosumque, arterijs constans figuræ turbinis adsimilibus, subpingue quidē: ex quo uenæ oriuntur pulsatiles: & arteriæ, per quas emittitur sanguis & spiritus.

Cor anima præditum, corpus cum hepate gubernat. Sumit enim ad nutriendum & augmentandum corpus sanguinem ab hepate, spiritum a pulmone: quas quidem materias posteaquam susceperit a suis radicis partibus, cor ita distribuit, & operatur, inque totum demittit corpus.

Cor, lege. Matrix.

Cor lupi, Capparis.

Cor lupi, Limonion magice apud Dioscor. libro. 4. capite. 19.

Coracinus, in Nilo piscis genus. Sunt et Coracini pisces marini. Plin. libro. 9. cap. 16. Lege Hemineron.

Coracinus item color est, qui niger dicitur.

Coralium, Gorgias, uel Frutex ligusticus, pedaneum est, & resistit typhonibus, atque fulminibus. Solinus cap. 8.

Corallus lapis in mari crescit, non aliter quam planta. Vidimus nuper pedali mensura, paruæ arboris, ac siccæ, sine folijs, speciem habentem: nec unquam quicquam amenius habuimus eo spectaculo. Vide de eo Dioscoridem libro. 5. cap. 130.

Coram, a dictione Cora, aliqui pupillam in oculo uocant: quia ἐκ κοίλου ἐστὶ τὸ δάκρυον, ex concauo profluit lachryma. Vnde dicatur etiam Collyrium.

Circæa, Mandragora Diosc. lib. 4. cap. 79.

Circeum, Mandragora apud Dioscoridem libro. 4. cap. 79.

Corchoron, Anagallis: quanquam & olus est eius nominis.

Coridalion, herba Fumus terræ, apud Dioscor. lib. 4. cap. 111.

Cordila, capitis tumor, morbi nomen, ut autor est Barbarus.

Cordilla, appellabatur partus piscium, qui feras redeuntes in mare, autūno comitatur.

Cordum. Plinius. Rursus rigari desecta oportet, ut fecetur autūnale fœnum, quod uocant Cordum. Antiqui Cordum dixere serotinū: unde & frumenta Corda, quæ sero maturescunt: & agnos cordos, qui serius nati forent. Et in hominibus dicti Cordi sunt, ultimo fœtu progeniti. Hoc est quod ait Quintilianus, Præceptorem subtilem & eruditum, scrutaturum origines uerborum, unde Cordi nomen traxerit.

Lego Cordos fuisse duos scriptores histo-riarum. Colum. lib. 7. cap. 3.
Coriandrum quid sit, Lege, Corium, apud Dioscor. lib. 3. cap. 69. Nomen inditum existimant herbę a Cimicibus. Id enim in-fectum græci Corin uocant. Alij alia no-minis etyma reddunt, de quo uide cōmen tarium Vergilij super eo loco.
Corianisum, Coriandrum, a Theophrasto.
Coriannon, id est, Corium, uel Coriandrū apud Dioscor. lib. 3. cap. 69.
Corij cremati iuuamenta, lege, apud Dio-scoridem. libro. 2.
Corion, Hypericon apud Dioscoridem li-bro. 3. capite. 172.
Corion, Onobrychis, apud Dioscoridem libro. 3. capite. 171.
Corion Enygron, Capillus ueneris, apud Dioscor. lib. 4. cap. 137.
Coris herba, Hyperici generis apud Dio-scor. lib. 3. cap. 175.
κόρεις, cimices qui in cubilibus enascuntur.
κόρεις κλινικοί, Cimices lectarij, quorum iuuamenta lege apud Dioscoride libro. 2. Plin. libro. 29. capite. 4.
Corium, id est, Coriandrum, uulgaris noti-ciæ, apud Dioscor. lib. 3. cap. 69.
Corium e calceo, Græci κάσῦμα, & κάσ-συμα uocant, nostri ueteramenta, & Ve-teramentarios artifices: quos Græci πα-λαιούργους, sicut ueteramenta ipsa παλαί-ματα καὶ παλινδώρια. Hinc & Veterato res fortasse dicti, a consuendis fraudibus. Nam & apud Græcos κάσῦμα, dolum significat.
Corium terræ, Plinio teste, est nō tam cutis eius, facies summa, quā tectorium & sta-tumen quoddam crassius, cui & aliquod-dam subesse potest corium. Nam & in pa-rietibus struendis, ordines ipsi laterū Co-ria Vitruuio dicuntur, hoc est, quæ uulgo turba opificum uocat Cursus.
κορύζα, mucus narium. ἀπὸ τοῦ κορύζᾶν, id est, muco plenus sum.
Corma, idem quod Courmi, id est, Ceruisia.
Cornulaca, Tragium apud Dioscoridem libro. 4. capite. 53.
Cornelion, Origanum Heracleoticō, apud Dioscor. libro. 3. cap. 30.
Cornicū miram fidelitatē & matrimonij ca stitatē describit Aelianus li. de uaria histo.
Cornelia, an sit Lysimachium, uide Manar. Epist. 3. lib. 12. Epist. 6.
κορώνη, summa ipsius Colis pars, a nobis glans dicta, per similitudinem.
κορωνίς, aurium arcus.
Corona ueneris, Sisymbrium: sic dictum, ab odoris suauitate.
Coron, Ruta syluestris apud D[illegible] li. 3. ca. 51.
Corona, Argemone, Gallice.
Coronarum diuersa genera, & nomina, & inibi de origine Coronæ, multa apud H[illegible] mol. Barbarū Coroll. super Myrtū, lege.
Coronæ corneæ, id est, hybernæ: q; e cor-nu fiebant, florum defectu.
Coroneola, id est, rosa autumnalis. Lege. Rosa autumnalis.
Coronion, Sesamoides paruum apud Dio-scor. lib. 4. cap. 153.
Coronopus, oblonga herbula est, ut inquit Dioscor. per terrā repens, fissis folijs. Co-quitur in olere. Radicem habet tenuem, & adstringentem.
De Cornice, & Ceruis, uide Plin. li. 10. ca. 12
Cornua, ulcera dicuntur a similitudine cor nigerorum animalium.
Cornus, dura arbor est, baccas ferens oli-uæ modo oblongas, quæ primum uirent, deinde per maturitatē rubescunt, aut ceræ colorem repræsentant, græce κρανία. Vi-de de ea Dioscor. lib. 1. Plin. [illegible]. 15. ca. 26. 28. 48. Theophr. libro. 3. cap. 12. Rursum Plin. lib. 23. cap. 11. Gale. 2. Aliment. ca-pite. 16. lib. 7. Simpl. cap. 45.
Cornus Indica, ex India arbor, ferens fru-ctus similes cornis.
Cor[illegible]ta, piscis: tracto a cornibus nomine. Plin. lib. 9. cap. 27.
Corne. Cels. in mediocri uir ingenio, nō so-lum artem Rhetoricam, sed & de re mili-tari, & de re rustica, deq; medicina li[illegible]os composuit. Quintilianus lib. 10. capite. 1. Columella lib. 1. [illegible]p. 1.
Corporis status uocatur, in quo similares particulæ [illegible]es propria & familiarē habent temperaturā. Gale. lib de optimo [illegible]tatu.
Corpus adstrictū, quod nō facile excernit.
Corpus, magnitudine triplici diuisibile, con tinet in se altitudinem, profunditatem, & latitudinem. Vel sic. Corpus magnitudo est tribus mensuris constans. Gale.
Corporis humani constitutione, & eius ra tionem secundum proportionem, uide a-pud Vitruuium lib. 3. cap. 1.

Corpus gubernatur a corde & hepate æqualiter.
Corpora nostra constituuntur ex solidis, humidis, & spiritalibus. Solida quidem sunt ossa, nerui, musculi, uenæ, & arteriæ, & quę nō apparent. Humida sunt, liquores, & excrementa. Spiritus, natiuus calor in corde.
Corporum quorundam proceritas refertur apud Solinum de mirab. mundi cap. 5.
Corras, maxillas intelligi uolunt.
Corruda, est syluestris Asparagus. Cato præcipit Corrudam seri debere, eo in loco in quo fuerint harundines, ut ita asparagi fiant. Nam conuenit harundinetum cum Corruda. Plinius, Syluestres inquit fecerat natura corrudas, ut quisque demeteret passim, ecce altiles spectātur asparagi. Itē, Hortorū indicauimus Corrudam. Hunc intelligimus syluestrem asparagum, quē græci hormynon, aut myacanthon uocāt, alijsue nominib. Vide Columellam lib. 11. cap. 3. Lege. Asparagus.
Corrigrya similis Andrachnæ folio tantū, magnitudine minor. Pappum uocant fructum eius. Plin. lib. 13. cap. 22.
Corruptio, est substantialis formę in aliquo deperditio.
Corsi canes, similes per omnia molossis.
Corsion, in Aegypto granū Piperi simile, paulo tantum maius, ut inquit Strabo.
Cortales, fœminę proprie appellantur gallinæ: mares, Galli seminares: Capi, qui castrati sunt.
Cortex, arboris pars ultima, & a subiecto corpore separabilis. Theophr.
Cortex æris, Spongryen.
Cortex thuris. Vide, Manna thuris.
Cortina, uas quo oleum, uel liquidum aliud influit.
Cortinale. Non id est Cortinale quod glossematici opinātur, neq; a mensa, parieteq; deducitur: sed Cortinale dicitur proprie locus, in quo sapa & defrutū (ι quuntur in cortinis. Sunt aut Cortinæ scriptoribus agriculationis, uasa defrutaria, hoc est, defruto, sapæq; coquendæ accōmodata, quæ magis plumbea quā ærea esse debent. Plinio Cortinæ sunt uasa, quibus uellera tinguntur sorbentia succum & medicamina infectoris: a quo Cortina dicitur uiridis & inmatura, quando nondum lana ebibit ad plenum eximium illum colorē, qui expetitur in uestimentis. Idem ait, Vela pingi in Cortina: & cum sit unus in cortina color, alium atq; alium fieri in ueste accipientis medicaminis qualitate mutatum. Alio significatu apud ecclesiasticos scriptores, alio apud poetas Cortina usurpatur, qua nil notius est, uulgatiusq;. Lib. 1. ca. 6. in Colu.
Coruorum ingenia, pulchre descripsit Aelianus.
Coruus, oculi uitium apud Haliabbatem, quod ægylopen uocant græci. Auicenna.
Corui malum, Capparis.
Corybantes dicūtur quasi furibundi saltantes. Huiusmodi erant olim Galli sacerdotes matris Deorum, Illi em in sacris suis caput rotabant, & urinantium more in caput se iactabant. Vnde & Cybele dicta, a uerbo κυβιστᾶν, quod in caput rotari significat. Iuuenalis in Satyra. 2. Et crine senex fanaticus albo sacrorū antistes. Mihi uidetur morbus fuisse, quo perciti fuerunt, quē hodie uocant S. Viti, sanct Veits dantz. Quid enim illi aliud sunt q; Corybantes? dum furiose choreas perpetuas agunt. Quanq; sint qui non morbum esse uelint, sed imposturā: quæ uerberibus et flagellis facile emendatur. Multa nostra ætate sub eius prætextu morbi patrata sunt mala.
Corycia. Lege, Buccina.
κορυκός. Lege, Buccina. Chamæ.
Corydalis, alauda, siue Galerita, ab galero, siue galea sic nuncupata.
Corydalis primū auē ipsam significat alaudam. Inde & Capnon herbulā: ex eo, q; & ipsa sicut alauda coli doloribus medicatur.
Corydalis, & Corydallis. Lege, Galeritā.
κορυδαλλός, id est, alauda, uel Galerita.
κορυδίον. Lege. Galerita.
Corydon, alauda.
Corydylis, salsamentarij piscis, quem nos Corydyllam uocamus, græci κορδυλίς καὶ σφόνδυλον.
κορυδαλλός, id est, galerita, auicula est parua, apice in uertice pauonis modo gestās.
Corymbethra, Hedera, apud Dioscoridem libro. 2. capite. 199.
Corymbion, Lychnis coronaria apud Dioscor. libro. 3. capite. 113.
Corymbios candida, Hedera. Vide Barbarum in Corolla. Hederæ.
Coryphe, capitis summitas, uertex.
Corythalion. Lege, Ersiionem.

COS

Cos, uide Dioscoridem libro. 5. capite. 159.

Coscinomancia, quæ ex cribro futura docet prædicere.

Cossi, idem quod myrmetiæ, uel uerrucul℮, in facie tumores.

Cossi, insecti genus. Plin. lib. 11. cap. 33.

Costarũ quæ auctores sunt, dicunt gnisias, i. legitimas: ac minores uocantur notæ.

Costarum ossa dicuntur Spathæ, latiora uero Platæ, angustiora κοτώε.

Costas homini octonas natura distribuit, reliquis aliquanto plures. Quanquã A uicenna, Galenusqȝ septena numerent: fortasse, quos iuguli costis adnumerant.

Costus, et Costum, dicitur per diminutionẽ a Strabone Costariũ. Huius radix in precio, fructus inutilis. Plin. Indicum tm̃ uidetur nouisse, primo statim introitu amnis Indi in Patale insula cõpertum: Duo eius genera faciens: nigrũ: et quod melius eo iu dicat, candidũ. Vide Dio. li. 1. dict. Costus.

Costum an hodie uere habeant Officinæ, a quibusdam dubitatur. Adulteratur Enula campana.

Costi radix, gustu feruens, odore eximio, frutice alias inutili. Genera eius uide apud Plin. lib. 12. cap. 11.

COT

Cotes, siue lapis Naxius, Diosc. li. 5. ca. 159.

Cothones. Lege. Gobius.

Cothonismon, a calicis noīe Cotheus Athe niensis medicus uocauit, uinum quo statis diebus hilarescere permissum fuit, non inebriari: de quo uide Barb. Corol. de uinis.

Cotinades. Lege, Netrindes.

κότινος, id est, syluestris olea.

Cotinus, latine, syluestris olea.

Cotonea Neapolitana. Lege, Cotoneorum genera.

Cotoneorum genera, Chrysomela, hoc est, aurea mala, incisuris distincta, colore ad aurũ inclinato. Deinde Neapolitana, ex eodẽ genere minora, odore uibrantia prouentu serotino, quę Struthea appellantur.

Aetius Struthea inquit, dicuntur, quę magna sunt, & suauiora, minusqȝ acerba.

Cotulæ, ualuulæ atqȝ thecæ Ciceris.

Cotula foetida. Lege, Cunicula.

Cotyla, genus mensuræ.

Cotylas quidam concauitates pedum interpretantur.

κοτύλη, iunctura coxæ cum natibus.

κοτυλήδων, sic dicitur a Cotyla Græcorũ, in poculis & conuiuijs mensura uini, te uasculo: quam Plinius aliquãdo Heminam, nonnunquam Sextarium e græcis uertit. Eius forma erat, qualis nunc etiam in fictilibus poculis uidetur, quibus in paupertate & coenobijs utuntur, & Cotylam præsertim Italica gens uocat: fuitqȝ hoc eius nomen primum, semperqȝ in poculis & liquidorum mensura. Quoties autẽ seruata eiusdem uasculi forma in alium transferebatur usum, Oxybaphũ uocabatur: quod in coena aceto plenum ad intinctus poneretur. Et hęc Græcę Cotylę, et Oxypaphi prima ratio. Romani in priore illo poculorum usu, & liquidorum mensura, sextario, aut hemina usi sunt. Cum uero ad intinctus eo uterentur, ab aceto Acetabulũ dixerũt: cuius forma orbicularis erat, profunda, & sine marginis latitudine. Ab ijs deinde utraqȝ gens suũ nomen, ad alia quę similem haberent cõcauitatem, transtulit: primumqȝ Græci concauas parteis in polyporũ flagellis, quibus nititur & sorbet, Cotyledones appellant. Sic Aristoteles in Animalium historia, sic Plinius in latinis sorbere, cum acetabulis affirmat: acetabula intelligentes, concauas in cirris eius piscis partes. Translata itidem ad animaliũ ossa, & ossium artus, quales in coxendicibus sunt, in quibus concauum os a crure progrediens in superiorem partem, aliud os excipit, iungitqȝ simul & copulat, non aliter, ꝗ̃ si quis inuerso fictili ab inferiore parte rotundum quippiam inferat, ut in eo ueluti centro circumagi possit: sicut in hominum & animalium coxendicibus concauam eius cssis lacunam uidemus, quam aliqui solum coxendicem dici uoluerunt.

Est & Cotyledon herba, cuius meminit Diosc. lib. 4. ab eadẽ similitudine sic dicta.

Cotyledon quæ sit, uide Diosc. lib. 4. ca. 93.

Cotula foetida non uidetur hæc Buphthalmos esse, quã rustici Bouis oculum uocãt. Est aũt Cotula herba pratensis, odore foetido, floris candidi: Buphthalmi uero lutei sunt, ut Diosco. & alij testantur. Lege Coroll. Barb. in dict. Buphthalmus lib. 3. in Dioscor.

COVR

Courni, ex maceratis & coactis frugibus

potus, fortasse id quod uulgo hodie Ceruisiam uocamus.

κοῦρμι, Courmi, Ceruisia. Vide ζῦθος.

Coturnices, aues sunt aduenę, terrestres potius quam sublimes. Has nunc uulgus Qualeas uocat, quibus ueneni semen gratissimus est cibus: quam ob caussam eas damnauere mensæ, simulque propter comicialē morbum. Plin. lib. 10. cap. 23.

C O X

Coxarum dolor diuturnus, dissolutu difficilis, ad usque poplites & suras consequitur.

Coxendix. Vide, κοτυληδών.

C R A

Cracutæ. Lege, Cyrenaici canes.

κράδα, ramus ficulnus, & hamus ex quo aliquid suspenditur. Est & arboris fici morbus κράδος, uidelicet cum marcescunt rami. Attici ficum ipsam κράδα nominant. Nam et machina quę in comœdia Bellerophontis & Perseos, & Deorū imagines in aere præsentabat, κράδα appellabatur: quia species ea ficum imitaretur arborem.

Cradatio arboris quæ sit, require ex Theophrasto lib. 4. cap. 16.

κρᾶμα quondam uinum uocauerunt gręci, non omne, sed quo uti homines decet, multa aqua dilutū. ἀπο τοῦ κεράννυσθαι, quod miscere & temperare significat. Videtur id Celsus lib. 1. dilutam potionem uocasse.

Crambalæa, testa, caro.

Crambe, Brassica, idque Romana.

κράμβη, Brassica romana. Quamque antiqua Græcia, ut inquit Hermol. non Brassicam sic uocabat, sed Raphanon. Quod & Aristoteles, ut Iulius Pollux inquit, & Theophrastus fere sequitur. Crambe, quasi coramble dicta existimatur, quod pupulas oculorum, quas Græci κόρας uocant, haberet, autore Columella, dederit hoc locum prouerbio fortasse, Crambe bis, postea mors.

Crambion, Pityusa Diosc. lib. 4. cap. 176.

κρανεῖαι ἃ ἐστι δένδρα οὕτω καλούμενα. Theocri. interpres.

Cranocolapta, species phalangij, a percutiendo, scalpendoque cornu dicta: qua fama et Picum Martium græci δρυκολάπτην appellarunt. Describitur a Nicandro Phalenæ similis, quæ locustarum sit generis, quæ & ψῶρα καὶ ψύχη sit dicta, hoc autē Phalangium.

κραντῆρες, dētes genuini in extrema gingiua, post uigesimum fere omnibus annum, aliquibus uero postea usque ad octogesimū nascentes: de quibus Aristoteles secundo libro de animalibus sic ait. φύονται δὲ οἱ τελευταῖοι τοῖς ἀνθρώποις γόμφιοι οὓς καλοῦσι κραντῆρας, περὶ τὰ εἴκοσιν ἔτη ἀνδράσιν καὶ γυναιξὶ ἤδη δέ τι. καὶ γυναιξὶ καὶ ὀγδοήκοντα ἐτῶν οὔσαις ἐφύσαντο γόμφιοι ἐν τοῖς ἐσχάτοις, πόνον παρέχοντες ἐν τῇ ἀνατολῇ καὶ ἀνδράσιν ὡσαύτως τοῦτο δὲ συμβαίνει ὅσοις ἂν μὴ ἐν τῇ ἡλικίᾳ ἀνατείλωσιν οἱ κραντῆρες. quorum sensus est. Nascuntur aūt ij molares postremi quos genuinos uocant, circa uigesimum fere annum uiris, & mulierib: quin etiam mulieribus octogesimo anno nati aliquando sunt in extrema gingiua, dolorem in ortu afferentes. Et pręter mulieres uiris similiter. Accidit que hoc ijs quibus in iuuentute genuini nō exierunt. Vide, σωφρονιστῆρες.

Crapula, gręce, κραιπάλη, siue quasi lucta capitis. dolorem em̄ & uertigines in eo uinū facit, resinatum maxime. Nam & medicamenta quibus uini lenitas excitatur crapulæ dicūtur. Plin. libro. 23. capite. 2. Sic dicta, ἀπὸ τοῦ κάρα πάλλειν τοὺς μεθύοντας. Autore Suida. Vel,

Crapula dicta est, ut inquit Pli. a uino resinato: siue quod caput tentet, quasi lucta eius: siue quod ipsa quoque resina, & flos eius crudus, qui uinis ad excitandam lenitatem additur, crapula quoque nominari solet. Vnde Crapulas appellamus cruditates ex uino multo obortas. Curā eius require ex Aetio sermo. 9. cap. 25.

Crasin, græcum uulgus appellabat olim uinum aqua mixtum.

Cratæa, Chelidonia. apud Dioscoridem libro. 2. capite. 200.

Crateogonas herba quæ sit, uide apud Dioscor. lib. 3. cap. 140. Plin. lib. 26. cap. 10.

Crateias Herbariorum Alpha, ex patre quoque natus Herbario, citatur aliquoties a Dioscor. Vixit Hippocratis temporib. Si modo Hippocratis est ea Epistola, quæ hodie operib. Hippocratis inserta, ab Caluo quoque Hippocratis noīe reddita est, ad Crateiam scripta. Meminit huius, & Plin.

C R E

Creidion, Cicuta, apud Diosc. lib. 4. ca. 82.

Creocaccabis, caro minutatim concisa cum

ſanguine & adipe,iuſculentoq́;, & dulcia-rio liquore.
Creon Agrigentinus empiricen in Sicilia primus docuit,autoritate Empedoclis pri mum commendatus. Plin.lib.29.cap.1.
κρεμαστῆρας, neruos uocant ab inguine dependentes, a quibus dependent teſticuli. Celſus lib.7.cap.18.
Creta Cimolia. Cretæ terræ plura ſunt genera:ex his Cimolia: duo ad medicos pertinentia, ab inſula Cimola dicta Cimolia. Vide Colum.lib.6.cap.16.
Cremia urentia, id eſt,ſurculi urentes. La tini ſurculos aridos quorumcunq; lignorum intelligunt,a cremando. Nam Columella a Ruſticis appellari ſic tradit minutos & aridos ſurculos.
Cremor,lac expreſſum ex grano aqua macerato,id eſt,ſuccus.
Cremor,idem quod χυλὸς græce.
Cremor. Lege,Crimnon.
Cremor lactis, lactis ipſius precioſiſſima ſpuma,quę in delitijs habetur. Milchrom.
Crempthena. Lege,Symphoniaca.
Crenæ,ſunt inciſurę:a quibus Crenata her barũ folia uocantur,hoc eſt,ſerrata,ſectaq́; per ambitum. Hodie quoq; multis locis ſi gna,quibus agreſtes numerum aliquem in ferulis deſcriptam habent,Crenę appel lantur. In ſagitta quoq; partis extremæ ſectio,in quam neruus inſeritur, arcum tendere uolentibus, Crena dicitur. Sed & in ipſo arcu ſumma cornua Crenas ſuas habent,in quibus collocatur,ſedetq; neruus.
Crepis,placentula,quæ ex melle conficitur & farina.
Crepula, Acantha. Dioſcor.lib.3.cap.18.
Creſiones. Lege,Sium.
Cretica,Dictamnum , apud Dio.li.3.ca.35.
Cretura,idẽ quod Cyribia tritici & hordei excrementũ. Sic enim Palladius appellat.

C R I

Cricias Maſſilienſis,arte geminata,ut cautior,religioſiorq́;, ad ſyderũ motus ex ephemeride mathematica cibos dãdo,horasq́; obſeruando, autoritate Vectium Valentem pręceſſit,& (ut Plinius inquit) nuper centies H.m.5.ſeſtertia reliquit muris patrię,mœnibus quoq; alijs non minori ſum ma extructis. Damnauit non ſolum priores Medicos,ſed & balneas: frigidaq́; etiã hybernis algoribus lauari perſuaſit: mer- ſit ęgros in lacus. Videbamus ſenes Conſulares uſq; in oſtentatione rigentes. Qua de re extat etiã Annei Senecę aſtipulatio. Nec dubium eſt, omnes iſtos famam noui tate aliqua aucupantes, animas ſtatim noſtras negociari. Hinc illę circa ęgros miſe ræ ſententiarũ concertationes, nullo idem cẽſente:ne uideatur aſſertio alterius. Hinc illa infelicis monumenti inſcriptio, turba ſe Medicorum perijſſe. Mutatur ars quotidie,toties interpolis, & ingeniorũ Græciæ flatu impellimur. Palamq́; eſt, ut quiſquis inter illos eloquendo pollet, Imperatorem ilico uitæ noſtræ,necisq́; fieri. Ceu uero non millia gentium ſine Medicis degant,nec tamen ſine medicina. Plinius libro.29. cap.1.
κριδίοθήρα, inſtrumentum in quo capiũtur locuſtæ,apud Theocr.Eidyl.α.
Crij. Lege,Chamæ.
Crimion,pharmaci nomen, apud Aetium, ſerm.10.cap.26. hydropicis accõmodum.
Crimnodas urinas,pro craſſis Galen. inter pretatur in Hippoc. Aphoriſ.quæq́; ſimili tudinem farinæ triticeæ habent.
κρίμνον, craſſior eſt ex zea, triticoq; farina,ex qua pultem faciunt. Dioſcor.lib.2. Fit quoq; ex ſiligine craſſior farina, quam Crimnon uocant,fortaſſe hoc, quod Cremor latine uocatur: ut ſuccus a Cremore differat ſola craſſitudine. Cornel. Celſus Cremorem ptiſanę pro ſucco fere accipit. Cæterum & hordei genus eſt Photioni,et Cyceonis Homericæ liquamentum.
κριμνώδεις urinas. Lege,Crimnodas.
Crinanthemon,Lilium ſylueſtre, apud Dioſcoridem lib.3.cap.138.
Crinis,corpus frigidum, & ſiccum, ſenſus expers,ad perfectionẽ corporis, tutelam, ac ornatum a natura datur.
Crinon Baſilicon, Lilium uulgatum, apud Dioſcor.lib.3.cap.115.
Crinonia,frutex ipſius Lilij, quaſi liliariũ.
κρινόμυρον, & liliis unguentum.
Cripa Campanica,corrupte in aliquib. Co lumellæ exemplaribus pro Sertula Campanica legitur.
Criſion, Bugloſſum magnũ. Dio.li.4.c.120.
Criſis,iudicatio eſt,uel opinio, & ſubita diſſolutio.
Criſim patiuntur oẽs morbi habituales, & chronici,ut podagra,chiragra,φθίσις.&c.

Crispina. Lege, ὀξυάκανθα.
Crispinum uinum, ibidem.
Crispinus, id est, Sonchus, uel Cicerbita.
Crista gallinacea, teste Paulo libro, 3. herba quam Græci περιστερεῶνα uocant.
Crystallus lapis, & eius electio, apud Solinum cap. 25.
Crystallus, a gelu nascitur uehementer concreto, ut inquit Plinius lib. 37. cap. 2. Nec aliubi certe reperitur, quam ubi maxime hybernæ niues rigent: glaciemque esse certum est, unde & nomen Græci dedere. Oriens & hanc mittit: sed Indicæ nulla prefertur. Nascitur et in Asia, uilissima circa Alabandam, & Orthosiam, finitimisque montibus. Item in Cypro: sed laudatissima in Europæ Alpium iugis. Iuba autor est, ut inquit Plinius, & in quadam insula rubri maris ante Arabiam sita nasci, quæ Neron uocetur.
Cristobulus olim magnus fuit, propter extractam Philippi Regis oculo sagittam, & citra deformitatem oris curata orbitate luminis. Plin. lib. 7. cap. 37.
Critamon. Lege, Crithmon.
κρίταμ⊕. Lege, Crithmon.
κριθὴ, in palpebra super pilorum locum tuber culum paruulum, quod a similitudine ordei a Græcis κριθὴ dicitur. Vide, Aegylops.
Crithiasis, equorum morbus.
κρίθμον. Lege Crithmon.
Crithmon. De ea sic Dioscor. Crithmon, siue potius, Critamon, fruticosa herbula est, cubiti altitudinem petens. Nascitur in maritimis, & petrosis, folijs pinguibus, numerosis, albicantibus, ueluti portulacæ. crassioribus, & longioribus, salso gustu. Flores cādidi sunt, & semē ceu Roris marini, odoratum, molle, rotundum, quod siccatum rumpitur. Habet intus semen rufum, radices digiti crassitudine tres, aut quatuor, grati odoris, & iucundi. Marc. Verg. Quā Græci Crithmon a figura seminis, ut credimus, dixerunt. Plinius, & alij ubique Batim. Columella nunc Batim, nunc olus Chordum, quod serum, & appropinquante uindemia condiatur, appellat: ad mare primum, & in litorum petris, quoniā priora satiuis sunt syluestria, & per se nascētia, inuentum: mox in hortis ubique, ad quotidianos usus consitam herbam, quam ditiorū & plebis mensę pariter nouerūt. Eam hic paulo minus quam cubitali altitudine, in caulem crescere ait, cæteri palmum erigi a terra tantum dixerunt. Quod in Italia, prę sertimque in hortensi uerius uidetur. Non ideo tamen arguendus Dioscor. Hermol. Batis duplex est: Marina, & Hortensis, quam aliqui Asparagum uocant Gallicū. Liguria Baticulam hodie appellat. Caulis ei palmum altus Plinio, cubitalis Dioscoride. Semen feruens nucleo interiore, qui ut in rore marino Cachrys uocatur. De Marina potius quam de Hortensiana, siue quod idē est, satiua loquitur Plinius, quoties Crithmon nominat. Proinde alio loco de Bati medicinis, alio de Crithmo disserit. Mihi uidetur esse, quam officinæ uocant Cretamū, uel Fœniculum porcinū: ut in Herbarij nostri tomo secundo annotauimus. Lege Dioscoridem lib. 2. ca. 144. Plinium lib. 21. cap. 27.
Crito Medicus, citatur ab Aetio ser. 8. ca. 2.
Criton scripsit libros Cosmiticorum, quos contraxit ex Cleopatra, & Heraclide, qui & ipsi reliquerunt κοσμιτικὰ.
Critum. Lege, Malus Medica.

C R O

Crobysson, Aizoum minus, apud Dioscor lib. 4. cap. 92.
Croceus color. Lege, Fuluus.
Crocodilea, terrestris Crocodili fimus. Vsus eius, ut inquit Dioscorides, ad facies muliebres fucandas. Quod in Epodo quoque testatur Horatius, cui principium est: Quid tibi uis mulier, nigris dignissima barrhis? Nec tibi iam manet humida creta, colorque stercore fucatus Crocodili.
Crocodilias, iuxta aquas nascēs herba, quā Syri Orophen appellant, ut inquit Aetius sermone. 11. cap. 2.
Crocodilion, Chamæleontis nigri figuram habet, apud Dioscoridem libro tertio, capite undecimo.
Crocodilion, Dipsacos. Dioscorides lib. 3. capite. 12.
Crocodilus, quadrupes malum, & terra pariter, & flumine infestum. Vnum hoc animal terrestre, linguæ usu caret. Plinius libro. 8. cap. 25.
Crocodilus terrestris. Vide, σκύγκ⊕.
Crocomagma, uerbū e uerbo, fęx olei Crocini. Nam fęces unguentorum, magmata Græci appellant. Dioscorides libro primo, capite. 30.

Crocomagnes corrupte in libro de partib. Galeni legitur hodie pro Crocomagmate, quod significat quasi Croci recrementũ & fęcem, quod & in malagmatis, & unguentis efficax habetur.
Crocomeriõ, Leontopodiõ. Dio. li. 4. c. 132.
κρόκ@, inter aromata censetur, nemini non notissimus: cuius probationem uide apud Dioscoridem lib. 1. cap. Crocus.
Crocus Saracenicus, id est, Carthamus, uel Cnicus.
Crocus Coryceus, e tractu Lyciæ contermino.
Crocus Lycius, e monte Olympo.
Crocus Cyrenaicus, e Cyrene: qui inter Sicilica omnia uiribus præstat.
Crocus διάλευκ@, per se genus, ut inquit Plinius, satiui Croci blandissimum: sic dictum, quod sit medio sui candidum.
Crocum Centuripinum, id est, Siciliense. Plinius lib. 21. cap. 6.
Crocuta, ex cane lupoq; concepta bestia, omnia dentibus frangens, deuoransq;. Plinius lib. 8. cap. 21.
κρόμμιον. Lege, Crommion.
Crommion, aliqui Polydos uocant, Magi Calabotim, Romani Cepam.
Cronon, Magice Conyzę species tertia apud Dioscor. lib. 3. cap. 137.
Crotaphitæ, ambo. tum temporũ musculi.
κρόταφ@. Lege, κεκαλυπτονεία.
Crotion, Catanance, apud Dio. lib. 4. c. 135.
κρότωνες: insecta, quæ animalibus alijs, canibusq; præsertim inhærent, sine motu, cum semel inhæserint: quibus cibi nullus exitus est, colore liuido, nullis discretis membris, in globum cõtinue crescentia, donec plenius saginata, post aliquot dies sponte sua decidunt. Latine, Ricini.
Croton, Ciri, apud Dioscor. lib. 4. cap. 167.

C R V

Cruciantes equi qui sint apud Plautũ, Lege, Succussarij.
Crucium uinum, pro acerbo & austero ueteres dixisse, autor est Celsus.
Cruda, ideo uocamus, siue distillationes, siue urinas, sedimina alui, & id genus ex eo, quod calore nec uincant, nec consistant. Aristot. lib. 4. Meteo.
Cruditas uocatur, ubi cibi in totum non permutantur: & est perditio, & perfectæ priuatio actionis. Aetius serm. 9. cap. 23.
Cruditas, redundantia stomachi, quæ nascitur ex ægra concoctione.
Cruditas, ciborũ proprie corruptio, & mala concoctio.
Crudum, id est, intactum, sine sulco & pastinatione. Colum. lib. 3. cap. 13.
Crunismos, est torrentis modo cum strepitu & murmure demanante embrocatio. Vtitur eo uocabulo Paulus lib. 2. cap. 53.
Cruris caput, ubi crus coxarũ committitur.
Crustana, lingua Dacorum Chelidonium, apud Dioscor. lib. 3. cap. 200.

C R Y

Crymodes febris, quæ pulmone sacris ignibus correpto prouenit.
Crypsorchis, est sensus testiculi, uel testiculorum.

C T

κτηδόνες, fibræ.
κτεὶς, id est, Pecten, uel Epision, uel Interfemineum.
Ctesias e Gnido, ut inquit Strabo libro. 14. Medicus Xerxis Regis.

C V B

Cubitor bos, qui libenter decumbit in sulco, & uitio decumbendi obnoxius est. Columella lib. 6. cap. 2.
Cubitus uocatur, quod ab olecrano, ad extremum medium digitum, interuallum existit.
κουβαρός, Millepeda, quæ sub aquato uase stabulatur, animal multis pedibus nitens: quę contactu in orbem cõuoluitur, & contrahitur. Vocatur & πολύπους.

C V C

Cuci, differt ab Cici, cuius meminit Dioscorides lib. 4. cap. 167. De quo uide Barbari Coroll. loco citato.
Cucullones, idẽ putamus quod Cucullos. Rustici est uestimenti genus.
Cuculus, græce, Coccyx.
Cucumer Laconicus, qui non rigatur, necq; gaudet aqua ut reliqui.
Cucumer Scytalius, Cucumeris satiui quædam differentia alia.
Cucumer Beotius, a regione & loco sic dictus, satiui generis.
Cucumeres citrini, qui uulgo Citreoli, a colore Citri nominantur, maiores multo uulgaribus, nec striati.
Cucumer anguinus uidetur esse, qui syluestris, multo infra magnitudinem satiui.

Cucumer syluestris quid sit, uide apud Dioscoridem lib.4.cap.155.

Cucumis, a curuitate dictus est, ut placet Varroni.

Cucumis erraticus, Cucumis anguinus.

Cucumis angueus, Cucumis anguinus.

Cucumis, [illegible] est, Cucumer syluestris, apud Dioscor.lib.4.cap.155.

Cucumis cæruleus. Lege, Cæruleus.

E collo Cucurbitæ. Semina in Cucurbitis quę proxima collo fuerint, proceras pariunt, quæ in cibis sunt esculentiores: quæ in medio sunt, rotundas: quę in lateribus, crassas, breuioresq́ progenerant. Cucurbitarium, locum uocant consitum Cucurbitis: sicut Cucumerariū, ubi sati sunt Cucumeres. Colum.lib.2.cap.3.

Cucurbita cameraria, quæ in tecta scandit, & leni umbra, testudines & pergulas aperit.

Cucurbita plebæia, quæ humi flagellis reptat.

Cucurbitam satiuam κολύκινθαν Gręci uocant, syluestrem κολοκινθίδα. De hac plura in descriptionibus Cucumerum, & Cucurbitarum.

Cucurbitula, instrumentū notum balneatorum, Græci συκίαν uocant. C. Celso in ore frequēns.

Cucurbitularum duo sunt genera: Aeneū, & Corneum. Aenea altera patet, altera clausa est. Cornea altera parte ęque patēs, altera foramen habet exiguum. In Aeneā linimentum ardens inijcitur, & sic os eius corpori aptatur, imprimiturq́, donec inhæreat. Cornea per se corpori imponitur. Celsus lib.2.cap.10.

Cucurbita quando adhibenda, Lege, Herysipelas.

C V D

Cudentes dicuntur, qui in area baculis excutiunt, exteruntq́ legumina, ac frumenta: a cudendo, id est, feriēdo [illegible]minati. Columella lib.2.cap.10.

κουδυλώδης, nodosus.

C V L

Cum Culabula. Emenda, Cunila bubula. hoc enim nomine appellatur herba, cuius [illegible] plura sunt genera. Est enim Cunila, quæ bubula appellatur, cuius confectio contra serpentes uino bibitur. Est alia Cunila gallinacea appellata a nostris, a Græcis Origanum heracleoticum. Tertiū genus est eius, quæ a Græcis Mascula, a nostris Cunilago uocatur. Vires Cunilæ uehementissimas in omnibus his generibus, tradit Columel.lib.6.cap.12.

Culeus, quadraginta urnas cōtinet Plinio, Columellæ, & cæteris.

Culex, herbæ nomen, cuius usus est ad Cucumeres macerandos, ut prorsus sine semine crescant: atq́ ab Theophrasto Canopam uocari existimat Barbarus. Theodorus Canis oculum, & Canuram interpretatus est: quasi Cynopam, non Canopam probauerit. Olus hoc, ut inquit Theophr. primis post æquinoctium imbribus germinat, & inter spicatas herbas ponitur.

Culicij panes, magni & sordidi.

Culigna, uas uinarium, apud Catonem.

Culmus, idem quod Calamus, cum spicę penitus oriūtur, in summo spicę iam maturę.

C V M

Cuminum Regiū, Cuminum satiuū apud Dioscor.lib.3.cap.66.

Cuminum Regium quorundam opinione Amni, ut inquit Dioscor.lib.3.cap.68.

Cuminum Aethiopicum, Cuminum syluestre, secundum Aetiū. Vocarūt & Amni quidam ex ueteribus Aethiopicum Cuminum, ut inquit Dioscor.lib.3.cap.68.

Cuminum Thebaicum, Cuminū syluestre, apud Dioscor.lib.3.cap.67.

Cuminum rusticum, Cuminum syluestre, apud Dioscor.lib.3.cap.67.

Cuminum syluestre, apud Dioscoridem libro.3.cap.67.

Cuminum satiuum quid sit, uide apud Dioscoridem lib.3.cap.66.

C V N

Cunicula bubula, herba qua se tuētur testudines contra serpentes pugnaturæ. Nunc dicitur Cotula, Bouis oculus, & flos eius maior Chamæmilla.

Cuniculi, leporum genus fœcunditatis innumeræ.

Cuniculi. Lege, Hispani lepores.

Cunila. De Cunila, & Cunilagine, & Coniza, uide doctissima quædam apud Dioscoridem in Commentario Vergilij. De Coniza altera, siue tertia, libro tertio Dioscoridis, cap.137.

Cunila, Origanum syluestre. Dioscor.li.3.ca.32. Succinit quoq́ Nicander.

C V

Cunila gallinacea quid sit, uide in dictione Origanum Heracleoticum.
Cunila transmarina, Thymbra Dioscoridis. Autor Barbarus lib.3.cap.43.
Cunilago, Coniza, apud Dioscoridem lib. 3. capite.135.

C V PH

Cupherſō, fluor ſanguinis per nares. Quod uitium equis procliue est, inquit Vegetius, si ultra uires agitentur ad cursum.

C V P R

Cupressus longa, subiecta caudice attollitur, partim satu, & plantatione, partim semine proueniēs. Plura de Cupresso Plin. lib.16.cap.33. Dioscor.lib.1.
Cupressus Cretica, herba Sabina.
Cupressus. Lege, Pedibus.
Cuprum ustum, Gebrant ertȝ.

C V R

Curandi optima ratio apud Galenum.14. Method. est curare breuiter, sine dolore, & tuto.
Curare tuto, est cōsequi id quod uelis: non lædere, & curare, ne redeat morbus.
Curatoria, Medicinæ species. Lege, Medicinæ partes.
Curta, ea quæ græce κολοβώματα, de quibus uide Paulum lib.6.cap.26. & dictionē κολοβώματα.

C V S T

Custos summittendus. Alendus palmes, quem Custodem uocant, & præsidiarium: de quo Plin. hæc: Et qui uocatur Custos, hic est nouellus palmes, non longior tribus gemmis, proximo anno materiam daturus, si uitis luxuria se consumpserit. Columella lib.4.cap.24.

C V T

Cutis, est corpus neruosum, totam corporis superficiem exornans, atque protegens, idque decoris gratia: etiam ut offensam & noxam omnem prohibeat. Galenus de Definitionibus.

C V Z

Cuzula. Lege, Galerita.

C Y A

κύαμος, Faba.
κύαμος ἑλληνικός, Faba græca: quæ sic dicitur, ad differentiam Fabæ Aegyptiacæ.
κύαμος ποντικός, idem quod Faba græca.
Cyamos. Lege, Onos.
Cyamos leucos, Aconiti species altera, apud Dioscoridem libro. 4. capite octauo.
κύαμος, id est, Faba. Sic uocatur prima πτίξις mammæ, quæ lac præstat.
Cyamus, poculum, apud Aetium sermone 13. capite.122.
Cyaneus color. Lege, Cæruleus.
Cyaneus lapis. Vide in dictione Cæruleū.
κύανος, Cæruleus color.

C Y B

Cybellion, Medion herba, apud Dioscoridem lib.4.cap.21.

C Y C

Cyclaminos, Cyssanthemō, folia habet Hederæ purpurea, uaria, in quibus fuscę decque albicant maculę, caule nudo, quaternos digitos ęquante, floribus in eo purpureis, radice nigra. Vide Dioscor.lib.2.
Cyclamini radix, quomodo cōueniat cum Aristolochia, abunde tractatum est a nobis in Herbarij nostri tomo.2.

C Y D

Cydonia illud uocatur, quod pison, ueneno aduersarium.
Cydyomalum. Lege, Codymalum.

C Y E

Cyema, id est, conceptus. Sic Galenus lib.1. de Symptomatum caussis uocat.

C Y I

Cyiranion, Veratrum nigrum, apud Dioscoridem lib.4.cap.152.

C Y L

Cylindro. Lapis teres instar columnæ, & uolubilis, dicitur græco uocabulo Cylindros. Vergilius præcipit aream Cylindro equari oportere. Cylindraceę figurę, sunt siliquæ pisi. Vide Columellam libro undecimo, cap.3.
Cyllastis, hordeaceus panis.

C Y M

Cymata, tenuiores cauliculi.
Cymatilis color, ab unda dicitur.
Cymatius color, item ab unda.
Cymatophleges. Lege, Planetæ.
Cymindis, nocturnus accipiter. Plinius libro.10.cap.8.
Cyminum latum, Seseli Massiliense, ut inquit Barbarus in Corollario. lato ēm grano & fuluo est.

C Y N

Cynamulgus, Arabiæ auis, magnitudine Otidis. Plinius libro decimo, capite tricesimo tertio.

Cymbalaris herba, folio tenui, anguloso, hederaceo, flore paruo, purpureo, in muris terræ nascens: quam quidam genus alterius Capni herbæ faciunt. Barbarus in Corollario Cotyledonis.

Cymbalion, Cotyledon, apud Dioscoridē lib. 4. cap. 29.

κυμβὴ, Græcorum lingua uocatur caput. Vnde & κύμβαχ@, qui in caput saliens, crura tenet surrecta.

Cynanche, Apocynon, apud Dioscoridē lib. 4. cap. 84.

Cynanchon, Apocynon, apud Dioscoridē lib. 4. cap. 84.

Cynanthropia, idem morbus qui & Lycanthropia. Lege, Lycanthropia.

Cynarica, Apocynon, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 84.

κυνάγχη. Lege, συνάγχη.

Cynas arbores uocant, ex quibus Arabes uestiuntur, folio palmæ simili. Sic orientales suæ arbores uestiunt. Plin. lib. 12. ca. 11.

Cynia, Cynocrambe dicta ab Dioscoride lib. 4. cap. 202.

Cynobrium, Cynober.

κυνοκάρδαμον, Lege, Cardamon.

Cynocardamon, & Cardamantice, solo nomine statim Cardamon indicant. Lege, Cardamum.

Cynocaumia, incensio, & ardor ex morsu rabidi canis.

Cynochala, Polygonum apud Dioscoridē lib. 4. cap. 5.

Cynocephali forma quidem simiarum, uerum maiores, ualidioresq́, ac facie, tū dentibus & robore canibus propiores, humani gestus æmuli: & si infanti admoueris, ei ubera mulgenda præbent. Aelianus.

κυνόδοντες, canini dentes: quoniam in acutum producti, caninos proferunt dentes.

Cynocephali genitura, Magice, Anethū, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 65.

Cynocephalon, Psyllium, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 73.

Cynocrambe, Cynia herba, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 202.

Cynoctonon, Apocynon, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 84. Est & altera species Aconiti.

κυνόδηκτα, rabidorum canum morsus.

Cynodontes, id est, Dentices, Thynnorū generis piscis.

κυνόγλωσσον, & plantaginem, & plantagini aliam similem herbam significat, quę in officinis uocatur Cynoglossa.

Cynoglosson, topiariis operib. gratissima: dicta sic, quia caninas imitetur linguas.

Cynomazon, Chamæleonte Vergilius interpretatus est, quod in pulte necandis canibus datur, quam Græci μάζαν uocant.

Cynomia, Psyllium, apud Dioscoridem libro. 4. cap. 73.

Cynomorion, id est, Orobanche, uel Eruiangina: sic dicta, ut inquit Dioscorides, ab similitudine canini genitalis.

Cynomoron, Apocynon, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 84.

κυνόμορφ@, Crocus a quibusdam dicitur.

Cynoprosopi, in desertis Indiæ Aethiopiæ uersus, capite, dentibus, ac pelle canibus similes, hominibus reliqua. Circa labra more draconis pubescentes, unguibus manuum præacutis, tū cursu ueloces. Aelianus.

Cynorhoda, syluestres rosæ, spongiolis, penicillisue inter medias eius spinas nascentibus, unico aduersus expauescentes aquā a morsu canum remedio, nec fere ante Plinium comperto: unde nouatum ei nomē, ut existimat Barbarus. Quanquam Aristoteles hanc uocet Cynacanthon, hoc est, caninam sentem, cantharidum feracē. Est & Cynorhoda alia, sed Lilium.

Cynorhodos, rosa quædam syluestris, quæ morsum canis rabidi medetur. Plinius libro octauo, capite. 41. & libro. 25. capite. 2. & capite. 89.

Cynosbaton, Capparis, aliud a Cynosbato cuius meminit in primo libro Dioscor.

Cynosbatos, Smilax, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 145.

Cynoseuma. Lege, Mænas.

κυνόσβατ@, id est, Rubus canis, uel Caninus rubus, Caniculus, ueI ut Columellæ placet, Sentis canis: frutex est arboris instar, Rubo longe maior: folia fert latiora Myrto, firmis circa ramos spicis, flore candido, fructu oblongo, nucleo oliuæ simili, qui per maturitatem fuluescit, & floscules intus continet specie propius punicæ arboris. Vide Dioscoridem libro primo. Plinium lib. 33. cap. 23. Theophrastum lib. 3. cap. 17. & 18. Columellam lib. 12.

Cynozematitis, Coniza, apud Dioscoridē lib. 3. cap. 135.

Cynoxyllon, Chamæleontē nigrum uocat Dioſcor. lib. 3. cap. 10. propter grauitatem odoris, quoniam ὄζειν, olere græcis eſt.

C I P

Cypariſſias, Tithymali ſpecies quinta, apud Dioſcor. lib. 4. cap. 168.

Cyperus in Aegypto eſt arbor ſemine Coriandri candido, odorato, quod coquitur oleo: & inier odoratos frutices numeratur. Hierony. in Cōmentarijs Cantic. tradit Cypron eſſe genus uirgulti, quod fructum ferat odoratum in modum uuæ florentis, & Cypros uua florens appellatur. Præterea Cyperon uocant iuncum quendam triangulum, quem multi non diſcernunt a Cypiro, uicinitate nominis. Plin. diſtinguit utrumq;: aitq; Cypirum eſſe gladiolum, radice bulboſa: Cyperū uero iuncum anguloſum, iuxta terram candidum, cacumine nigrum, folia porraceis exiliora, radicem oliuæ nigra ſimilem, Cyperida uocari, magni in medicina uſus. uide Columellam, lib. 12. cap. 21.

κύπειρος, Cyperus, id eſt, Eryſiſceptrum.

Cyperus, inter alia etiam maioris Dracontij cognomentum.

κῦφι, thymiamatis cōpoſitio eſt, dicata Dijs qua abunde Aegyptij ſacerdotes utuntur: in antidota miſceri ſolet: græce κῦφι. Dioſcor. lib. 1. cap. Cyphi.

κύφυκες καυτες, concremata buccina.

Cyporon, genus paluſtris herbæ. Lege Dioſcoridem lib. 1.

Cyprinus, piſcis marinus. Plinius. libro. 9. capite. 16.

Cypripum, Aiuga, uel Chamæpitys apud Dioſcor. lib. 3. cap. 176.

Cypros, alias apud Plinium Liguſtrum.

Cyprus in Aegypto eſt arbor Ziziphi folijs, ſemine Coriandri, flore candido, odorato. Coquitur hoc in oleo, premiturq;, quod poſtea Cyprus uocatur. Plin. lib. 12. cap. 24. Quidam Liguſtrum eſſe putant, quæ & in Italia naſcitur. Theophraſtus uero Cyperinon unguentum ſic uocat.

Cypſeli. Lege, Apodes.

κυψελίδες, καὶ κύψελαι, aurium ſordes. Latini, aurium marmorata uocant, autore Plinio. Iuniores etiam Cerumina.

C Y R

Cyrenaici canes, ex lupis & canibus editi, Crocutæ dicti.

C Y

Cyribia, excreta tritici, aut hordei.

Cyrillus medicus, citatur ab Aureliano, libr. 9. capite. 49.

Cyrites panis, qui ex polline conſiſtit, minime omnium nutrit.

C Y S

Cyſſophyllon, Cyclaminos.

κύστις, ueſica.

Cyſtiolithi, lapides qui ſpongijs innaſcuntur: ſic dicti, quia ueſiculæ medeantur.

C Y T

κύτινος. Lege, ὑπόκυστις.

Cytinus aliter ab alijs exponitur. Dioſcor. lib. 1. florem Punici interpretatur, ſed ſatiuæ, Balauſtium uero ſylueſtris. Plin. libro. 3. cap. 6. pomum ipſum immaturum, & primum partum eius florere incipientem Cytinum appellat. Cytinū ipſe quoq; Dioſcor. cognominat Apollinaris herbæ florem: cæterum non proprie, ſed per translationem. At Cicum M. Varroni dicitur membranula prætenuis in malo punico inuenta. Vnde Cicures, animantes quæ non ſunt feræ atq; agreſtes. Vide, Balauſtium.

Cytiſus, uel Cytiſum, hederæ modo ſtrangular ſata. meminit Dioſcor. li. 4. ca. 114. Trifolium

Cytrago, Dioſcoridę Meliſſophyllon, lib. 3. capite. 117.

κυρτὰ, gibba, ſummitates in ipſo iocinore: eius inferiora uero, σιμὰ.

κύρτωσις, mediæ ſpinę affectio.

κύτος, uide Balauſtium. Eſt autem os capitis uniuerſum. Pollux, latine Caluam, uel Caluariam dicit.

D A C

DAcar, græce δάκαρ, inſuauis & uilis caſſia.

δακρυόποιος, lachrymas ciens.

δάκρυον τοῖς αἰθιοπικοῖς ἐλαίας, id eſt lachryma oleæ æthiopicæ. Lege. Lachryma æthiopica.

δακτύλιος. uide Porus, & Orron.

Dactylos, noſtra ætas, & uulgus medicorū omne Palmulas, uel Palmę fructum facit: cum tamen proprium genus & nomen olim habuerint, Vergilio teſte, qui in Palmarum cenſu, prælonga gracilitate curuati, humanis digitis, quos gręci δακτύλους uocant, ſimiles erant. Lege φοίνιξ, & Palma, Plinius libro. 9. capite. 61. Nuſq; non

lucent, etiam dentibus adhuc triti.
Dactylus Idæus, Pæonia apud Dioscoridē libro. 3. capite. 158.
Dactyli, uuæ sunt prælongis acinis porrectæ. Vnde & nomen a digitorum longitudine sortiuntur: sicut & Dactylites dictæ a digitorum gracilitate. Bumasti uero ab eo nominantur, quod tument mammarum modo. De quibus poeta: Tumidis bumastæ racemis. Alio nomine Bumamam uocant. Mos est Græcorum, in magnitudine rei demonstranda, apponere hanc particulam, Bu. ut docet. Suidas. Hinc Βούπεινα ἡ μεγάλη πεῖνα, id est, magna fames. Hinc Βούλιμον καὶ Βούγλωσσον, aliaq; complusula, autumat M. Varro a bobus dici, plæraq; id genus magna, in Columella libro. 3. cap. 2.
Dactylion, Scammonia apud Dioscoridē libro. 4. capite. 181.
Dactylitis, Aristolochia longa, Dioscor. libro. 3. capite. 5.

D A G

Δάγμα, καὶ δῆγμα, morsus serpentis, uel rei uenenatæ.

D A L

Dalion, herbarius medicus, citatur a Plin.

D A M

Damæ mansuescunt raro, cum feræ dici uere non possint. Plin. lib. 8. cap. 16.
Δάμαλαι καὶ πόρτιες αἱ μήπω εἰς ζυγὸν ἐλθοῦσαι. Theocriti interpres, ἀντὶ δαμάλης, quanq; dicitur & δάμαλη.
Δαμασώνιον, Lege, Halimum.
Damassonion, Alisma apud Dioscoridem libro. 3. capite. 170.
Damnamene, Leontopodion apud Dioscoridem libro. 4. cap. 132.

D A N

Danae, Laurus alexandria apud Dioscor: libro. 4. capite. 148.
Danais, Coniza apud Dioscoridem libro. 3 capite. 135.
Damalis, Iuuencus. Phocio damalin omne animal existimat in iuuenta.

D A P

Δάφνινον ἔλαιον, oleum laurinum.
Daphnitis, uinca peruinca apud Dioscoridem libro. 4. capite. 150.
Δαφνῖτις, interdum Cassia electa. Lege, Casia.
Daphnidon, emplastrum nobile ad extrahendum: quod græce ἐπισπαστικόν, sic dictum, quia constat διὰ δαφνίδων, id est, ex baccis laurinis. Celsus libro quinto, capite decimo nono.
Daphnoides, Clematis apud Dioscoridem libro. 4. capite. 8.
Daphnoides, & ipsa Laurus syluestris, apud Dioscor. lib. 4. cap. 149.
Daphnois, id est, Iscinnamon, Plinius libro. 12. capite. 9.
Daphnos, Laurus Alexandrina apud Dioscor. lib. 4. cap. 148.
Dapsilis, musto larga, copiosa, & musti ubertate luxurias. Dictio græca est, nostris frequēter usurpata. δαψιλεία dicitur largitas, & opulentia, ut inquit Suidas. πολυτέλεια δαψιλής ὁ πολυτελής. in Colu. libro. 3. capite. 2.

D A R

Daratos, panis non fermentatus.
Darenion, Sium: quod quid sit lege, Sium.
Δάρκα. Lege, Casia.
Dardanus, Cicuta apud Dioscoridem libro 4. capite. 82.
Dardanion, Aristolochię species tertia, Clematitis dicta; de qua uide Dioscoridem libro. 3. capite. 5.
Δάρσιν Hierophylus excoriationem appellauit, modo quo anatomici cadauera excoriant: a uerbo δέρω deriuans, quod tam actioni, quam effectui commune est.
Darsisan quid reuera sit, uehemens hodie controuersia. Nec hic sane conueniunt Arabum interpretes. Nam Euricius Cordus, uir ueterem Medicinam edoctus, Aphalathon esse cōtendit eam, cuius meminit Dioscorides libro. 2. Verum huius sententiam ut non facile improbarim, ita non habeo cur affirmem: maxime cum in hijs atq; alijs peregrinis, non aliter quam cæci in tenebris palpemus. Nec hic quicquam ad rem facit opinio, suspicio, sed loca adeunda, cōsyderandæ & cōtemplandæ res ipsæ sunt. Toti sunt in hijs suspicionibus etiam Manardus & Leonicenus, magno interim risu multorum.
Darsion, id est, Aphalathus, Lege, Aspalathus.
Dartæ, Lege, δαρτοί.
δαρτοί, sunt membranę exteriorem pellem eritroidi tunicæ agglutinantes, ipsiq; ea parte adhærentes, qua ipsa testibus a po-

sterfore parte annexa est. Hæc uero exteriorem laxam ac rugosam pellem, testiculis circumtextam, Scrotũ uocant. Paulus libro. 6. capite. 61.
δάρτον, ualentior tunica, quæ interiori uehementer ima parte inhæret, eodem loco.

DAS

Dasmophon. Lege, Thlaspi.
Daspis, Chrysospermon apud Dioscoride libro. 4. capite. 59.
Dasypodes. Lege, Lepus terrestris.
Dasypodion, Viola purpurea, apud Dioscor. libro. 4. capite. 123.

DAT

Dathiathum, thus minus probatum, & secunda uindemia.

DAV

Daucos, fœniculo similis herba, species eius uide apud Dioscor. lib. 3. cap. 81. Plin. libro. 19. cap. 5. item lib. 25. cap. 9. Masculino et neutro dici, ex autoribus obseruaui mus: a nostris uocatur, Gallica pastinaca.
Daucus Dircæus, quid sit, uide apud Dioscor. libro. 3. capite. 81.
Daucus Creticus, Daucus electior atq; probatior: apud Dioscor. lib. 3. cap. 81.
δαῦκος ἄγριος, Daucus agrestis.
Daucus syluestris, pes galli.

DEA

Dearticulatio, est mutatio, uel corruptio ossis secundum naturam, in locum præter naturam.

DEC

Decacuminare, est cacumen decutere. Vnde decacuminatio. Plinius. Hęc similis & decacuminatio rationem habet cupressi, pi ceę, cedri. hæ enim detracto cacumine, aut ignibus adusto, intereunt. Columella libro. 5. capite 4.
Decacuminatio, id est, comarum & cacumi num arboris detractio, quomodo fieri debeat, require ex Theophr. lib. 4. cap. 17.
Decamœron, id est, Decumanum, costans ex decem rebus, describitur ab Aetio sermone. 12. cap. 44. Alias, Decamyrum.
Decapulare, est oleum de uase in uas transfundere. Nam elutrare, & transuasare latius patent. Vide, Elutrare.
Decemmodiæ, capaces decem modiorum, ut trimodiæ trium. lib. 12. cap. 18.
Decessio uocatur mali, cum inclinat.
Declinatio morbi uocatur, omnis ea pars, quæ uigorem ipsum subsequitur usq; ad secundæ accessionis principium. Galenus lib. 1. Crisium, cap. 3.
Decolor. Lege. Color uarius.
Decoctio dicitur, quando herbæ, flores, semina, radices, uel aliud cuiuscunq; generis decoquitur in aqua communi, uel distillata, seu aliquo liquore: ut uirtus illarum rerũ per decoctionẽ recipiatur, in aquis in quibus decoquuntur.
Decretorium sydus, tempusq; dicitur [illegible], ex quo de prouentu aliquarum rerum futuro sumitur iudicium. Vnde sua quoque medici auguria, dies Creticos appellant, quos nostri Decretorios uocare possunt.
Decumanum uocant limitem, secantem agrum ab exortu ad occasum: uineas quoq; limitant decumano. Colum. lib. 4. ca. 20.
Decussabimus, id est, deformabimus, ducemusq; in decussas, id est, denormabimus, digeremusq; ad æquilibrium. Hoc uerbo utitur & Vitruuius: dictumq; uidetur a decussibus, hoc est, a denario numero, qui perfectus & absolutus est. Quidam legũt, decussauimus, ut sit præteriti temporis: quod intellectui magis quadrat. Quod aut em ait, in speciem græce literæ: neq; δ, intellige, neq; λ, ut quidam opinantur: sed χ, talis em̃ litera stellæ similior est, cuius effigiem repræsentare ait hanc machinam. Colum. lib. 4. cap. 13. Hinc in stellam decussare ait lib. 4. & decussatim per decusses, & per frusta cuiusdam magnitudinis absolutæ: sicut decussis, hoc est, denarius numerus perfectus habetur. Libro. 12. capite. 53.

DEF

Defecta corpora, & defecti sunt, quos Græci παρέτους uocant, quasi resolutos: & resolutionem ipsam πάρεσιν.
Defectio animi, Syncopis.
Deficientes morbi, Lege, Morborum quidam continui. &c.
Definitio secundum aliquos, est oratio demonstrans cuiusmodi est illud de quo fit sermo. Vel sic: Definitio est oratio mentis conceptum aperiens. Hanc alij sic definiunt: Definitio est, quæ cõpendiosa sub monitione nos in rerum cognitionem uocibus subiecta adducit. Aut hoc modo: Definitio est oratio id esse quod est, demõstrans. Aut: Definitio est oratio, quæ de-

clarationem & intelligentiam rei demonstrat, & elucidat. Definitio item est rei qua si in uniuersum dicta, non tamen uniuersalis, in propositione per singulas partes, sicue in uniuersum deductio.

Defluxio capillorũ, est decidentia sequens plærunq; deficientes: aut qui ex morbo longo conualescunt.

Defrugare segetem uidetur, qui uel nimia fœtura exinanit agros: uel per inscitiam, aut negligentiam perdit, lacessitue fruges. Omnino uero cũ uel festinaca sementis est, uel serotina, præproperecq;, aut præpostere quid agitur, defrugari segetem contingit.

Defrutum uinum, quod ad tertiam partem decoctum est. De quo, & passo, & sapa Columella plurima.

Defrutare. A defruta, inclinatum est uerbum defrutare, quod significat defrutum conficere, & sapam coquere. Vnde & defrutariæ cellæ nomen est inditum. Defrutum uero a deferuendo dictum est, significatq; uinum decoctum ad dimidiam mensuræ partem, redactumq; ad spissitudinem mellis, cuius uicem quoq; præstat. Colu, libro. 2. capite. 22.

Cellam defrutariam. Impositum est nomen uillæ defrutariæ, ab eo, quod in ea fit defrutum. Est autem defrutum uinum ad dimidiam mensuræ partem decoctum, ut docet Plinius. Autumat Palladius, defrutum a deferuendo dictum.

Defunctus, pro cadauere. Quod & sepultura quoq; Ciceroni dicitur quandoq;, ut cũ ait, Illam insepultam sepulturam.

D E G

Deglutio, est nutrimenti humidi & sicci a stomacho ad uentriculũ attractio. Vel sic. Deglutio est humidi, & alimenti ex ore per stomachum in uentriculum delatio.

D E I

Deiectiones syncere apud Hippoc. uocantur impermixta aquasq; humiditati: quoniam solus humor euacuatus eijcitur, siue biliosus, siue melancholicus, siue porri colorem præ se ferens, siue bilis quæ sanguinosa nominatur. Galenus lib. 7. Aphorismorum, apho. 23.

Deiectionem alui, uide apud Cels. li. 2. ca. 11.

Deijcere aluum, excrementa reddere.

D E L

Delcani, a Delcano amne dicti pisces, falsamentis idonei: quos alij Leptinios, & Lebianos cognominant.

Δηλητηρια, medicamina quæ nõ alunt quidem in corpus adsumpta, sed magis euacuant, aut huiusmodi aliquid efficiunt in corpore. Cuiusmodi uocantur ea, quæ hodie et καθαρτικὰ dicuntur. De Deleterijs pharmacis Gale. 3. temper.

Δηλητήριον φάρμακον, id est, perniciosum atq; mortiferum medicamentum.

Delphica laurus. Lege, Laurus delphica.

Delphines, in mari Bosphoro Thraciæ. Naturas eorũ post Plin. nemo pulchrius depinxit Solino, cap. 22. de Delphino. alias apud Plin. lib. 9. cap. 8.

Delphinias, Delphinium apud Dioscoride libro. 3. capite. 82.

Delphinium, herba Sena, cuius folia hodie habentur in myropolijs, de qua uide Dioscor. lib. 3. cap. 82.

Delphinus discipulus Acronis. Item Empiricus. Galenus.

Delphax, Græce δέλφαξ, porcus est adultus atq; masculus: ut grammaticus Aristophanes existimat. Certe Delphax & pro fœmina sue capitur quandoq; a poetis.

Delphinorum lepida historia, apud Gellium libro. 7. capite. 8.

Delphini etiam naturam uide apud Plinium libro. 9. capite. 8.

Delibretur, detorticetur. Decorticatio, id est, corticis detractio, infesta est & exitialis arboribus. Nam nouellæ in primis arbores, cortice in orbe detracto necantur. Excipitur suber, quod sic etiam iuuatur, ut de Colum. lib. 6. cap. 4.

Delicata, ganeata, saliaria, lauta fercula, opsonia, & bellaria.

Deliarium, Coniza apud Dioscoridem libro. 3. capite. 135.

Delyrium, errans, et deprauatus spirituum in cerebro corrupto motus.

Delyrium, mediocris insania est. Galenus libro. 7. Aphoris. 9.

D E M

Demarchus, Medicus, plura scripsit, & citatur ab Aureliano.

Demenij. Lege, Pomi nomen.

Demetrij duo fuerunt. Vnus Attalæus. Alter Appameus Herophili hæreseos: ex quibus Appamæus libros aliquot interiorum posteritati dedit.

Dæmon metallus, Bergmeñlin.
Dæmonifuga. Lege, Perforata.
Dęmon bonus, Peucedanum apud Dioſcoridem libro. 3. capite. 90.
Dæmos, Catanance apud Dioſcoridem libro. 4. capite. 135.
Demoſthenes quidam, & Seuerus, & Antylus, Rufus, Adamantius, Athenæus, & Herodotus, aliquoties a Georgio Valla citantur, de natura & morbis oculorum. Pręterea de uniuerſi corporis purgamentis. Quæ alia inſignia ſcripſerint, nō lego.
Democrates uir pręſtantiſſimus, ipſe quoq; medicus factus, ut inquit Gale. integrum librum de Antidotorum confectura uerſibus eleganter cōplexus eſt, lib. de Ther. ad Piſonem.
Demos, pinguedo.

D E N

Denarius. Vide, Vncia.
δενδροάζειν, eſt ſub arboris, uel quercus umbram humiliter confugere. Quod ante inuentas domos, ueteres feciſſe, Diodorus Siculus teſtatur.
δενδρολίβανοσ, arbor thuris.
Dendrodes, Tithymali ſpecies ſexta, apud Dioſcor. lib. 4. cap. 168.
δενδρώδησ, arboreus.
δενδρύφιον, arbuſtula.
Dendrolachana, Oleri arbores.
Denſatilia ſunt, quæcunq; præſſatilium ſtabilem, fixamq; habent præſſationem. 4. Meteoro. capite. 9.
Dens, uertebræ cuiuſdam nomen, quæ & uertebra dentiformis nomine alio, meminit Gale. de locis affectis lib. 4. cap. 5.
Dens. Cum dentibus nati ſunt quidam, ut Papyrius puer, & M. Curcius dentatus. Solinus capite. 4.
Dentium uice quidam oſſis unius ſoliditate armantur. Sic Pruſias. Solin. lib. 4.
Dentium numerum diſcernit qualitas ſexus. In uiris enim plures, in mulieribus pauciores. Idem.
Dentes cibum conterunt, conficiuntq;: & ad uocis articulationem nonnihil faciunt.
Dentifricium, puluis quo atteruntur, & emundantur dentes.
Dentiducum plumbeum, lege, ὀδονταγώγον.
Dentrix. Lege, Piſcium fere.
Denſum dicitur, quod meatus dēſos habet,

D E P

Depaſtiones, quæ græce νόμαι.
Depletur. Exhauritur, educitur ex uaſis poſt pręſſuram. Statius. Digno deplemus hauſtu. Cato. Oleum ſi poteris, bis in die depleto. Idem dixit, Amurcam dehaurito. In eodē ſignificatu, Plinius noſter uerbo infrequenti, ſed elegantiſſimo ait: oleū ſæpius die decapulandum, pro eo quod eſt, deplendum, dehauriendumq;. A Catone dictus Capulator is, cuius officiū eſt, ut concha oleum diligentiſſime tollat, ac depleat: de quo mox paulo ſic ſcribit Columella. Protinus capulator depleat. Vtiturq; perſæpe hac dictione. Dicitur autē Capulator, a Capula, quod nomen eſt uaſis, cuius nominis Nonius & Varro meminerunt in Colu. lib. 12. cap. 49.
Deplere, euacuare idem.
Deprauata appetentia, partim inmoderati cibi & potus cupiditas, partim alienę qualitatis deſyderium.
Depſiticum, a depſando. Eſt enim Depſare, ſubigendo manibus aliquid molle & tenerum reddere. Quod uerbo frequenter utitur Cato.
Depingere. Vnius literæ immutatione tollendum eſt mendum, ut legas: Depangere, quod plantare ſignificat. Itidem paulo mox, Quinq; maleoli pangendi ſunt. in Colum. libro. 3. capite. 16.

D E R

δήρκασ, inſuauis & uilis Caſſia.
δερκευμενία. Lege, Lepus terreſtris.
δέρμα, cutis.

D E S

Deſpuere in ſinum ter, olim aduerſus faſcinationes in uſu habitum a ſuperſticioſis: uel Ouidio teſte, Deſpuat in molles ſibi quiſq; ſinus. Et Theocritus, ωσ μὴ βασκανθῶ δὲ τρὶσ ἐισ ἐμὸν ἔπτυσα κόλπον, id eſt, Deſpui & ipſe ſinum ter, ne quis forte noceret.
Deſquamare, græce, ἀποσυρματα.
Deſtillationes dicuntur, qui ex oculo feruntur humores, qui nec cohiberi poſſunt, nec uolentibus nobis fiunt: a lachrymis hoc ſolo differentes, q; lachrymæ non ſemper fluunt, & electionē uoluntatemq; aliquando in nobis habent.
Deſultorij, ſine ephippijs equi ad curſum apti, quos gręce Celietas uocant. Hij quon-

dam, teste Tranquillio, a nobilissimis iuuenibus agitabantur, nunc a ministris etiam & neglectis.

Desyderia mulierum, latini uocant eleganter, Menstruorum nutrimenta.

D E T

Detrimiasis uocatur, quando pupilla latior naturali apparet, & uisa minora ueris uidentur.

Detrullare, uide, Elutrare.

δελίτισ, caput allij, uel capitulum. Significat & lampadem pusillam. Gale. autor.

D E V

Deuerrendus, scopis purgandus. Deam nomine Deuerram, coluit antiquitas: quę præerat domibus euerrendis. Conuerritores dicti scoparij, illi scilicet, qui scopis a prandio, aut cœna pauimenta deuerrunt, & purgamenta escarum tollunt. in Columella libro. 7. capite. 4.

Deusticæ, id est, crematæ, tostæq; in prunis. Columella libro sexto, capite decimo septimo.

D I A

διὰ ἀνίσου, ex aniso confectio.

Dianthos, id est, ex floribus dendrolibani, uiolarum, & rosarum, ut inquit Nicolaus. sonat enim ἄνθοσ, florem græce. Hodie pro confectione ex Roremarimo solum usurpant.

διαβῶρ, διαβρώσισ, larga sanguinis euacuatio, & ruptura uenæ alicuius: quando uase aliquo eroso, affatim accidūt sanguinis euacuationes, præcedente aut exiguo sputo, atq; acribus in pulmone fluctionibus: ubi quoq; pulmonis aliqua pars, aut ra[illegible]entū efferri uidetur, Lege. Reiectio sanguinis.

Diacalanthos compositionem & usum, lege apud Galenum libro quarto, de ualetudi[illegible]e tuenda.

διαχαλκίτεωσ καὶ φοινίκιον, emplastrum, uel medicamen glutinandis ulceribus, cicatrice obducenda, & phlegmonis curandis idoneum.

Diachyiis, Delphinium apud Dioscoridē libro. 3. capite. 82.

διακλύσμα, collutio, cuiusmodi sunt medicamina quæ dentibus adhibentur.

Diachyton, Delphinium apud Dioscoridē libro. 3. capite. 82.

διακρόμμιον, medicamentum ex cepis.

Diacameron, id est, ducens hominē de morte ad uitam. sic enim Nicolao placuit interpretari: quo etymo, ipse uiderit.

Diacapregias, ex stercore caprino medicamen. Hoc cum exactis annis cataplasmatis uice usi fuissemus, pulchre & prospere successit res: Dij boni, q; nos riserant margaritarum, & μεμιγμένιο scriptores: simplicium rerum ita imperiti, ut pro ridiculo habeant, huiusmodi in usus humanos adhibere. Cum Dioscorides etiam neglectissima tela aranearum, & muscas, & alutarū coria in multis ægritudinibus, etiam ipsorum moscho & ambræ preferat. At ego huiusmodi simplicia malim, q; eorū χεῖρασ τῶν θεῶν: quæ quidem nō contemnimus, si moderate & in tempore applicentur: inmodicum eorum usum uituperamus.

Diacalamentum, a calamento electarium apud Nicolaum.

Diacatholicon, uide, Catholicon.

διακαρίων, confectio ex Caricis.

Diacitoniton, siue de Cotoneis malis confectio, describitur ab Nicolao.

Diacobion, ab papauere nigro facta descriptio apud Nicolaum.

Diacostum, a costo radice dicta confectio, apud Nicolaum in Antidotario.

Diacurcuma quæ sit, uide apud Nicolaum in Antidotario.

Diacyminum, etiamsi rectius legitur Diacuminum, cumini cum alijs speciebus cōpositio.

διάχυσισ, effusio, uel diffusio, & proprie animi sese laxantis et tristiciam excutientis, ut est apud Aurelianum lib. 1.

Diadamascenon, compositio & electarium ex prunis damascenis, apud Nicolaum conpositum.

διαδάφνιδων, id est, ex baccis lauri medicamentum.

Diadema, uel ut Græcum habet Dioscori. exemplar, διάδεσμα, magicum ab Zoroaste illi inditum hortensis Maluæ nomē.

Diadragacanthum, a dragacantho cōfectio pectoralis apud Nicolaum.

διαγλαύκιον, collyrij genus apud Cælium Aureli. libro. 2.

διάλευκον κρόκον, Creci quoddam genus medio sui candidum.

Dialoes medicamenti confectionem, lege apud Galenum de ualetud. lib. 5.

Dialutensis, id est, uario soli genere pasta.

Dialacca, ab lacca sic dicta, apud Nicolaum in Antidotario.

διὰ λίθου φρυγίου, ædœicum, id est, confectio ex phrygio lapide pudendis factum.

διὰ γάλακτος, confectio de lacte, cuius usus est ad columellæ curationẽ, apud Paulum libro. 3.

Diagalanga, ex galanga confectio.

Diairis, ab Iri confectio, inscripta apud Nicolaum.

Diamonos, Mandragora, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 79.

Diamanna, ex manna cõfectio apud Nico.

Diamargariton, ex margaritis cõfectio cordialis, apud Nicolaum.

διαμελιλώτου, ex Meliloto concinnatum medicamentum.

Diamoron, ab moris Celsi dictum electuarium, & describitur ab Nicolao in Antidotario.

Diaolibanum, ex opiatis (ut uocant) electuarium, ab olibano: sic inscriptum ab Nicolao compositorum consarcinatore.

διαπάσματα, aspergines sicci, & in puluerem triti medicamenti alicuius, quæ totis corporibus, aut eorum partibus siccandis, laxandis, adstringendis, molliẽdis, durandisq;, & odorandis aliquando insperguntur. Sparguntur enim huiusmodi odores, cum unguentis liniuntur corpora, uel profundũtur. Martialis. Quid quod olet grauius mistum diapasma uetus? Sic etiã uocari possunt pastilli, ex diuersis odoribus facti, quos adolere consueuimus. Item ij, quos in paruas pilas redactas, manibus gestare solemus, præsertim pestilentiæ tempore. Nos uulgo uocamus Pomũ ambrę. Vide Plin. lib. 13. cap. 21.

Diapente, potionis species ex myrrha, genciana, aristolochia, bacca lauri, & rasura eboris constans. Confectionem eius docet Vegetius Mulomed. lib. 1. cap. 10.

Diapapauer, confectio a papauere sic dicta apud Nicolaum.

Diapenidion, a penidijs dictum, pectorale medicamentum. Vide Nicolaum.

Diaplasmata, male in ueteri editione Galeni legitur, pro Diapasmata. Porro Diapasmata quid sint, lege, Diapasmata.

Diaprassium, ex prassio herba medicamentum, cuius descriptionem uide apud Nicolaum in Antidotario.

Diaprunis, compositio ex prunis Damascenis, apud Nicolaum.

διαπύησις, quando exesa parte aliqua sanguis exspuitur.

Diaphoretica, uis discussoria latine dicitur, hoc est, dissolutoria. Discutiuntur incipientia tubercula: emittuntur concocta, & suppurantia.

διαφορεῖν. Lege, Discutere.

Diaphoretica medicamenta. Lege, Discutere.

Diaphragma, quod septũ transuersum uocamus, neruosum quidem est, continens, & segregans quæ in ipso comprehenduntur thorace. Subter illud uiscera.

Diaponi, dicti Cretensium canum aliqui, quasi qui semper in certamine foris congrederentur.

διάρια, quæcunq; sui ratione una tantum die durat febris. Galenus uocat ἐφήμεραν lib. 4. Aphor.

Diarrhæa, est profluuium uentris non recens, sed longi temporis, cum torminibus, & multis excretionibus, quæ omnia corpus attenuatum debilitant.

Diarium, & Diarius uictus, καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν τροφή.

διαρέσκησις, temporalis corporum displicentia.

Diarhodon, a Rosis nuncupatum medicamentum, Abbatis scilicet inuentoris. Est & aliud, cui Iulij inditum est nomen, ab eodem scilicet compositionis autore.

διαρτήματα, Pauli Aeginetæ interpres, atq; noster pręceptor Albanus Thorinus, suspensarum, aut compositarum rerum calorifica condita reddidit. Locus in libro secundo, cap. 58.

Diasatyrion, ex bulbis satyrij herbæ electarium, quod impotentibus cõposuit Nico.

Diasene, ex folijs senarũ confectio est apud Nicolaum.

διὰ σμύρνης, compositio ex Smyrne.

διαστολή, arteriæ sublatio, dilatatioq;.

Diatetica medicina. lege, Medicinę partes.

Diatrion pipereon, medicamentum, quod ex tribus piperibus conficitur. Compositionem docet Gal. de ualet. tuenda, lib. 4.

διὰ τριῶν ῥητίνων, de tribus Resinis confectio.

διάθεσις, id est, affectus, a διακεῖσθαι, id est, affici, quodammodo deriuatur. Neq; Philoso

phis dumtaxat, sed reliquis omnibus Græcis in hunc usum receptum est. Etenim affectus generatim ad omnes pertinet, tum sanos, tum ægros, tum neutros. Insuper et cantum, & harmoniam, & oratione͂, et dictionem affici dicimus. Galenus lib. 1. de Symptomarum differentijs.

διάθεσις, musculorum affectus ex conuulsione bulbum mouentium.

Diatheon, medicamenti genus, quod capiti laboranti imponitur, apud Cœlium Aurelianum.

Diauli cuiusdam meminit Martialis Epigrammatum libro primo his uerbis:
Chirurgus fuerat, nu͂c est uespillo Diaulus,
Cæpit, quod poterat, clinicus esse modo.
Et rursum. Nuper erat medicus, nunc est uespillo Diaulus. Quod uespillo facit, fecerat & medicus.

διάξυλον, id est, mediolignum, cognomentum Asphalathi, ut inquit Dioscor. Quia enim lignosus frutex est, nec secus quam solidiores arbores, solidiore interiore materia & medulla est, Ideo a Syris id nome͂ inuenit. Competit enim ea uox omnibus, quæ nec inania sunt, nec teneram, fungosamq; medullam habent, sed lignosa soliditate duram.

D I B

Dibapha dicebatur, quæ bis tincta esset purpura, ueluti magnifico impendio: qualiter nunc omnes pene commodiores purpuręe tinguntur. Plinius lib. 9. cap. 39.

D I C

δικάρηνοι, δικάρανοι, bicipites.

δικόρυφοι, biuertices.

δίκκοκος. Vide, ζεῖα.

δίκροτος, sic pulsum eum uocant, cuius gemini sunt pulsus.

Dicrotus, pulsus genus, a bis feriendo sic dictus, apud Galenum libro de Pulsibus.

Dictamnus Cretensis, defertur ex Creta, folijs sisymbrij, ramis maioribus. Vide Dioscoridem lib. 3. cap. 37.

Dictamnum aliquibus syluestre Pulegiu͂ uocatur, Cretensis herba, acris, & leuis, pulegio similis, sed maioribus folijs, quę spissa lanugine turgent. Dioscor. lib. 3. cap. 35. Theophrast. lib. 9. cap. 16.

Dictamno, nisi ea͂ rursum uenus ab Ida deportet, omnino deficimus: flore enim, caule, & semine carere debet, quibus nostra hæc uulgaris maxime abundat: radice͂ uero habere tenuem, & inutilem, quę nostrę magna, & ad usum sola ueniens, neglectis folijs, quæ imponenda essent pharmaco, non radix. Manardus.

D I D

διδυματόκος, id est, gemellus.

διδυματόκοι, gemelli, & διδυματευγονήα, apud Theoc. εἰδύλλιο. α.

Didymus, panniculus quidam dicitur, duplici sinu testiculos continens: & mutuos eorum co͂tactus dispescit, idq; maxima naturæ solertia: ne si, ut adsolet, oblędatur unus, in alterum quoq; transeat uitiu͂. Quidam seminaria uasa eodem nomine intelligere maluerunt. Galenus in libro Isagogico, Didymos testes uocat. Vnde illud est in Græcis relatum monumentis. Didymon tybicen in adulterio deprehensus, ex τοῦ ὀνόματος ἐκρεμάσθη, id est, ex nomine suspensus est, quod significat ἐκ τῶν διδύμων. Quos Auicenna similitudine quadam etiam oua appellare solet.

D I E

Dies medicinalis est, qui spacio. 23. horaru͂ cum. 14. parte horæ continetur: ex quibus quoq; diebus mensis medicinalis conficitur. August. Nyphus lib. de dieb. Criticis enunciato. 11.

Dies decretorius, te͂pus ipsum est, quo uirtus nostrorum corporum regitiua, per humorum nocuorum perspicuam expulsione͂, certamine dimouere solet frequentius.

Dies indiciarius, est tempus, quo exitij, uel secundæ ualetudinis notæ, ut plurimu͂ uisitari solent, ac præliambulum insurgere.

Dies prouocatorius, est te͂pus, quo humor nocuus uirtutem ad pugnam prouocat.

δίεφθος, biscoctus panis.

Dięetica, gręece διαιτετικὴ, medicina quę noctu medicabatur olim.

διαιτικὴ, medicina diætica.

Dietam, pro uiuendi modo ac lege capi, tu͂ alia multa indicio sunt, tu͂ id quod autore Celso, Dięetica medicina inde est appellata. Et Medicoru͂ scholæ, uulgo regulam uictus Diætam uocant.

Dięta uocatur is curationis ductus, contextusq;, qui per consuetam materia͂ efficitur.

Difficilis appete͂tia dicitur, quę ibecillis est.

Diffusa. i. recondita in dolijs. Vina diffundi dicu͂tur, in apothecis, in uasis uinarijs,

in quibus diu seruantur. Iuuenalis,
Ipse capillato diffusum consule potat.
Horatius, Vina bibes iterũ tauro diffusa.
Verbi huius frequens usus est apud Plinium, Iurisconsultosue, cæterosq; classicos scriptores. Columel. lib. 3. cap. 21.

D I G

Digitellus Iouis, Aizoum, apud Dioscoridem li[b].4.cap.91.

Digiti pedis, manuum digitis respondent.

Digitus medicus, auriculari proximus.

D I L

Dilatatio, tumor est mollis, ac digitis cedẽs, cuius ortus e sanguine & spiritu est, græce ἀνεύρισμα. Paulus lib.6.cap.37.

Diluta potio. Vide, κρᾶγμα.

Dilutum uocatur aqua, humorue aliquis, in quo maduertit quippiã. Exẽpli gratia. Si in aqua diebus aliquot maceraueris absinthij scopos, deindeq; subtraxeris, qui relinquitur liquor, absinthij dilutũ uocatur, græce ἀπόβρεγμα.

D I N

Dinosmos, Coniza, apud Dioscoridem libro.3.cap.135.

D I O

Diocles Medicus, scripsit plura, citatur passim a ueteribus.

Diodotus, citatur a Plinio & Galeno, ex ueteribus Medicis.

Diomedeæ aues dentes habent, & oculos igneo colore, cætera candidæ. Solę in Diomedis insula cernuntur. Plinius libr.10. capite.44.

Diomedis aues. Lege, φίσις.

Dionysia, Hedera, apud Dioscoridem lib. 2. capite.199.

Dionysias, Androsemon, apud Dioscor. lib.3.cap.174.

Dionysias, Catanance, apud Dioscoridem lib.4.cap.135.

Dionysisci, sunt tubercula, quæ in temporibus capitis nascuntur.

Dionysij, & Methrodori inuentum primũ fuit, herbas picturare. Plinius libro. 25. capite secundo.

Dioptra, instrumentum est Geometricum, ab explorando, perspiciendoq;. Ptolomęus, Theon, Proculus in Astrolabio, & Vitruuius lib.8. ἀπὸ τοῦ διοπτεύειν.

διόπτρα, instrumentum exploratorium, ad uuluam aperiendam, quando uidelicet occlusa apparet. Vsum eius uide apud Paulum lib.6.cap.73.

Διὸς βάλανος, id est, Castanea.

Dioscorides Anazarbæus, cognomento Phacas, id est, Lentinus, quod lentigineos dehonestaretur. Fuit autem sub Cleopatra, & Anthonio in Aegypto. Scripsit libros.24. ualde celebres ad Medicinæ usum. Nec ultra quicquam apud probatum autorem memini me legisse. Suidas.

Diosgenia, Chrysocome, apud Dioscoridẽ lib.4.cap.58.

Diosporon, Lithospermon, apud Dioscoridem lib.3.cap.159.

Diospogon, Chrysocome, apud Dioscoridem lib.4.cap.58.

Diospoliticon medicamentum. Eius compositio duplex est, ut inquit Galenus.4. de sanita. Alias ex paribus omnibus, cumino, pipere, ruta, nitro, potestq; ita magis uentrem soluere. Alias cum reliquorum pari pondere, miscetur nitri dimidium.

διόσπυρον, ut inquit Herm. Barbar. idem significat apud Theophrastũ, quod apud Plinium, & Dioscoridem λιθόσπερμον. Nec Theodorũ satis probat, qui diospyron, Iouis flammam interpretatus est.

D I P

διπάχυ, quod duorum cubitorum altitudine est.

Diphrygis tria genera, lege apud Dioscoridem lib.5.cap.111.

διφθέρα, uestis pastoralis, ex pellibus ouiũ, uel caprarum.

δίπλωμα, fictile, aut æneum uas, ut inquit Paulus, in quo ad ignem densantur oua, quæ ille uocat πνικτά, id est, suffocata.

Plus dipondio & semisse, id est, plus duobus pedibus & dimidio. Peculiaris hæc eloquutio est Columellæ, de qua iam supra diximus. Columel. lib. 4. cap.1. Et Dipondio, & Dodrante, id est, duobus pedibus, & nouem unciarum. Columella libr. 3. capite.13.

Diptarmice, idem quod Ptarmica. Lege, quid sit Ptarmica.

Dipsacos, Cardus fullonum, notissima herba, de qua uide Dioscor. lib.3.cap.12.

διψακός. Lege, νεφρίτις.

Dipsos, ab argumento sic uocatur: ictũ ab se siti inexplebili necat, breuis, colore albus, cauda duab. nigris lineis intersecta. Aelia,

Dipsacos diabetes, morbus ab inexplebili siti sic dictus, apud Aetium lib. 11. cap. 1.
διψητικώτερα, sitim efficientia.
Dircæa, Mandragora, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 79.
Dircæa, idem quod Circæa, apud Dioscor. lib. 3. cap. 73.
Dircion, Solanum somniferum, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 76.
Δειρὴν, Græci collum uocant anterius. Inde & similitudine quadam, in angustum desinens, prominentia, superciliumue, dicitur Dirce.

D I S

Discœlij, qui duriore sunt aluo.
Discolor. Lege, Color uarius.
Discutere, uerbum est medicinale. tubercula enim discutiuntur, aut emittūtur. Discutiuntur interdum, id est, dissoluuntur. Discutiuntur𝑞; incipientia, ne suppurent: quod fieri solet, cum in aliquem locum incommodum humores ingruunt. Emittuntur autem suppurantia, & iam concocta, aut naturę sponte, aut cultello, uel cautere adhibito. Quod fit, cum humores ad locū opportunum erumpentes, eliciuntur, etiā medicamentis, & euocātur, ut ulcera prorsus exinanētur, id est, putem & saniē egerant. Inde discussoria medicamenta, id est, diaphoretica. Discutere alioqui est disijcere, & disturbare.
Discussoria medicamēta. Lege, Discutere.
δυσκοίλιοι, quibus difficulter aluus it.
Discosia, grauitas auditus.
Discoria in locis fit, quando locorum angustia redditur.
Discretorium, id quod uulgo, & bene græce διάφραγμα.
Dispepsia, deprauata in uētriculo cōcoctio.
Dispositio propria, quæ nulla urgente, manente caussa durat, Galenus de locis affectis libro primo.
Differenda, per interualla ferenda. Colum. libro 1. cap. 3.
Dissimilares partes hominis sunt, brachiū, caput, organa.
Distabescere, colliquescere, corrumpi, ualde tabescere, nomē spectās ad myropolia.
Distillationes priuatæ, id est, Catharri.
Distributio, est attractio cōcocti, & sanguificati nutrimenti per omnes corporis partes. Alij dicunt sic: Distributio est attractio concocti nutrimenti, a calore naturali, in totum corpus, cum propria mutatiōe & confectione.
Distrimenta calami, id est, ipsæ partes calami contusæ.
Distichia. Lege, Palpebrarum uitia.
διστιχίασις, pilorum succretio præter naturam in palpebris. Vel,
διστιχίασις, pilorum geminatus exortus præter naturam in ordine naturali palpebræ: qui ex pituitæ effectu euenit, cum multus quidem, minime tamen mordax, atq; acris distillans humor est. Vide Paulum libro sexto, cap. 8.
Distentio membrorum, spasmus est.

D I T H

Dithiambrion, Hyoscyamus, apud Diosc. lib. 4. cap. 72.
διηθρίζειν, perdicum more perdere.

D I V

Diuaricare, est disiunguere, separareq; quod quidem proprie faciunt, qui stant diducti. Cato. Arbores hocmodo putetur, Rami diuaricentur, quos relinques, &c.
Sub Diuo, sub Ioue, sub cœlo libero et aperto. Dicimus & sub Dio. Vnde Subdialis deriuatur. Columella libro sexto, capite tertio.

D O D

Δωδεκαδάκτυλον, intestinum, quod uulgo duodenum uocant, ab longitudine duodecim digitorum, principium aliorum intestinorum, priusquā in orbem, anfractusq; conuoluantur.
Dodocatylon. Vide, ἔκφυσις.

D O G

Dogma, & proprie, et communiter dicitur. Cōmuniter, quidem ex rei euidentia consensio, & compositio. Proprie autem magis, logica, & rationlis secta, siue hæresis dogmatica uocitata est.
Δόγματα ἑρπετῶν, ictus serpentum.

D O L

Dolia, Cicuta, apud Dioscoridem libro. 4. capite. 82.
Dolia, quæ scrobes nominantur, ignitæ impressiones, ab earum rerum similitudine nomina mutuantur.
Dolium exudatoriū, Laconici species, Germanis hodie in usu, nec improbatum. Vsi sunt olim & ueteres, ut inquit Aetius sermone. 13. cap. 54.

Dolichos, Theodorus Gaza siliquas interpretatur, qui & Lobi, siue Lobia nominantur. Soli cum thecis suis manduntur in patinis. Scandunt hij pedamento cui accubant, prælongo affixo. Ita enim reddi putant frugi, corrahentes æruginē, ni fiat ita. Semen eius equum nō patitur, breuiq; marcescit, ut aphata. Nec desunt qui Lobos, siue Dolichos a ueteribus pro Phasiolis dictos existiment, & a recentioribus pisos. Cæterum Theophrastus, & ante Theophrastum Hippocrates, pisum a Dolicho manifeste separauerūt. De Phasiolis nusquam meminit: nisi quis Phasiolos ab eo significatos, Dolichorum appellatione censeat. Sed non semper Paulus Pisos, & Ochros, & Phasiolos, a Lobis, siue quod idē est, Dolichis manifeste seiunxit. Illud quidam putāt, Lobos esse, nō candidos istos, & triuiales Phasiolos, sed rubentes ex milace herba. Alioqui idem Paulus in quadam compositione Phasiolos requirit albos: quasi sint etiam non albi, utiq; ad renes. Meminit Phasiolorum Dioscorides lib.2. Theophrastus lib.8.

Dolor naturæ, est alteratio, ut inquit Hippocrates.

Dolor per consensum, uel assensum, siue cōmunitatem uocatur, qui est ex membro alteri membro compatiente. Galenus lib.3. de locis affectis, cap.1.

Dolores tensiui dicti sunt, quod extensiōis sensum inducunt.

Dolorum multas, & innumeras origines, tum eorum quoq; caussationem, et species eorundem, uide copiosissime apud Galen. lib.2. de locis affectis.

Dolor pulsatorius, siue turgidus, est, qui a parte primario affectu, ueluti in radice incipiens, celeriter in partes adiacētes transfertur. Galenus libro secundo de locis affectis, cap.2.

D O M

Domipeta, Lege, Cochlea.

D O N

Donax, Lege, Harundo.

D O R

Dora, Lege, Erulia.

δορκαδίζων, id est, Dorcadisans, uocatur pulsus, qui interuallatus conquiescit, ac mox cooritur uelociter. Sumpta nuncupatio ab animāte similis naturæ, & motiōis. δορκὰς item herbæ nomen, si Barbaro crēdimus, & Aetio, naribus uitiosis, & fœtentibus accommodatum.

δορκὰς, capræ genus. Lege, Dorx.

Dorcam, Capreā, quidam pro ceruino pullo interpretantur non rectè.

Dorcadias herba, quæ alias Mu[illegible]um, confert passionibus hepatis. Ea utitur Aetius sermone.10. cap.2.

Dorcidion, Dictamnū. Dioscor. lib.3. ca.3.

Dorycnion, Solanum somniferū, apud Dioscoridem lib.4. cap.76.

Dorycnion, siue Dorychnion, tam per c, quam per ch, aliud genus a Solano somnifero, apud Dioscor. lib.4. cap.78. Sic dictum fortasse, quod cuspides telorum inficere mos esset illo.

Dorycnion, Pyrethrum, apud Dioscoridē lib.3. cap.84.

Dorysatrum, secundum Aegyptios Gingidium.

Dorx. De hac fere in hæc uerba Barbarus. Non placet, inquit, quorundam distinctio inter Dorcadem, & Dorcem, quasi Dorcas ceruinus pullus sit, Dorx animal diuersum: cum Dorcas Aristoteli non ceruum, sed capræam significet. Certe Dioscorides in coaguli mentione Dorcadem a Dorce separauit. Hæc Barb[illegible]us.

D O S

Dositheus Medicus, citatur ab Aetio sermone.8. capite.63

D O T

δοθιῆνες, tumores, & cū tumoribus abscessus s[illegible]nt, qui ex crassis humoribus in carnosis plærunq; partibus fiunt; mites, cum in sola cute coierunt: malefici autem, cum ex alto in superficiem & summam cutem emergunt. Plinius utrunq; malum Strumam uocat: quia forte in utroq; tumorem uidit. Verum ut i[illegible] Græcis manifeste d[illegible] prehenditur, ἐν ταῖς χοιράσιν, in ijs quas eagens Chœr[illegible]adas nominauit, præcipua mala, nota duricies est: ἐν δοθιῆσις a[illegible]em tumor, & cum tumore abscessus.

Dothien, furunculus.

D R A

Drabis herba, ad cubiti altitudinem assurgit, tenues spargens ramos, & ex utroq; latere folia ceu Lepidij, sed molliora, & candidiora: in cacumine uero Sambuci umbellam gerit, candidos flores habentem.

Herba hęc cum ptisana coquitur, in Cappadocia maxime. Semen aridum pro pipere opsonijs ammiscetur. Quidam Araba, uel Arabas legunt in Dioscoride libro.2. Necq́ Galenus, necq́ Paulus ullam huius herbæ mentionem faciunt.

Dracanoη, Erythrodanum, apud Dioscor. lib.3.cap.161.

Draco, Dracunculorũ generis, herba quæ mirabili quodãmodo ex semine lini incluso, raphanis, aut scyllę bulbus, atcq́ in terra obrutus nascitur, pusilla, nigra, ac minuto semine: folio tenui, & oblongo, acri, & utrancq́ originem prodente, linguã & folio & radice amburens, & aceti, et salis gustu. Pyrethrum sunt qui a ueteribus appellatam falso putent hanc, inter olera acetaria gratissimam. Hæc Barbarus.

Draco acetarius, Pyrethrum apud Barbar. in Corollario Pyrethri.

Draconcia, Arum.

Dracunculus, a caule draconis uario dicitur, siue a cauda quæ illi subrutila est, & draconis intorti modo inuoluta. De Dracunculis lege apud Dioscor. lib.2.cap.183.

Draco appellatur palmes emeritus, pluribusq́ induratus annis.

Dracontion, siue Dracunculus, est ulcus, delationẽ, a membro ipso uicino, ad ipsum habens nocuum. Dicitur autem Dracontion, quod in motu neruus secedit ad ulcus, & occultatur in eo.

δράκων θαλάττιος, Draco marinus. Hunc sic nominat Dioscorides lib.2. fortasse, ut distingueret ab Draconibus Aethiopiæ, qui (ut inquit Aetius) nõ ueneno, sed dentibus opprimunt. De quibus & Plinium uide lib.9.cap.25.& Solinum.

δράχμη, & mensurę, & ponderis genus. Vide infra de Ponderibus.

Dracontium, morbus apud Indos & Aegyptios, in membris musculosis proueniens, uidelicet, gutture, brachijs, coxis, cruribus. Quem morbum Soranus ex animali quodam simili inter cutẽ innato dicit procedere. Paulus animal esse negat. Nos inter Hernicos hoc malum frequenter cognouimus.

Dragoras, Medicus.

δριμέα, acria.

Drimyphagię, cibi acriores sunt ciendis uomitibus paratæ.

Dropax, siue græce δρώπαξ, a distribuendo in corpus alimento nomen inuenit: & est medicamentum, quod nutriendo etiã corpori conuenit. Galenus quinto de Saniatte tuenda.

Dromedarij, cameli electi, & ad cursum expeditissimi. Sic dicti a currẽdo, ut suspicor.

Druppa, id est, oliua adhuc immatura, incipiens nigrescere. Plinius lib.12. capite.28. πίπων alias uocant.

δρῦς, Quercus.

δρυὸς uocabulo tametsi præcipue quercus, tamen etiam alia ligna designantur: unde γεράνδρυον pro ueteri, & ambusta quacuncq́ arbore accipiũt, quasi uetus ramale.

δρυπετὰ, id est druppa, matura oliua, subnigra, & pinguicula. Plin. lib.15.cap.1.

Dryopteris, Ilicum generis. Dioscorides lib.4.ca.p199.

δρῦς, πᾶν δένδρον ἐκάλουν οἱ ἀρχαῖοι δρῦν. Nicander interpres.

☞ D V C

Ductarius fumus, qui per orbiculos trochileæ traijcitur.

Ductilia sunt, quorum superficies non tota in latũ pariter ac profundum migrare eodem ictu potest. 4. Meteo.

D V L

Dulcis radix, Glycyrhiza, apud Dioscor. lib.3.ca.6.& Celsum lib.5.cap.20.

Dulcandus. a. um. uocabulum Q. Sereno admodum familiare, compositum ut apparet, ex dulci, & acido.

Dulciaria ex nucleis pineis, & amygdalis condiebat antiquitas, sed & cum melle: unde non recens est hoc inuentum.

D V O

Duodenum. Vide, ἔκφυσιν.

D V R

Sint Duramina. Brachia in uitibus moderamenta, uocant modo Duramina. Plinius. Relicto semper duramento in singulis taulatis. lib.4.cap.22.

Durella. Lege, Eruilia.

Durum uocatur, quod per summa in sese non refugit. Aristot, lib.4. Meteor.

☞ D Y O

Dyocles Carystius post Hippocratem, deinde Praxagoras, & Erasistratus sic artem exercuerunt, ut etiam in diuersas curandi uias præcesserint. Fuit autem herbarię medicinæ sectator Dyocles. Citant hunc ali-

quoties Plutarchus, Plinius, & Galenus. Scripsit Epistolam de bona ualetudine ad Antigonum, quæ a Copo latinitate donata, etiam nunc ab omnibus legitur.

Dyoscyamos, Hyoscyamus apud Dioscor. libro. 4. capite. 72.

D Y P

Dyptæ. Lege, Mergum.

D Y S

δυσκοιλίοι uocantur apud Paulum, quibus difficilior est aluus.

δυσηκοία, grauitas auditus, uel incertus aurium sonus.

δυσεντερία, tormen, & intestinorum exulceratio, cum inflammatione & excretione sanguinolentorum, fœculentorumque: uentrem & intestina dolor exercet: frequens desidendi uoluptas est. A δυσ, quod est, malum, & ἔντερον, quod est intestinum. Teut. Bluotruor. Nonnulli non solum hanc, sed aliam quoque quæ cruenta, ob excrementorũ speciem nominatur, dysenteriam appellant. Nam interdum syncerus, plurimusque sanguis, interdum ueluti limus, & feces ipsius nõ paucæ quantitatis excernũtur. Verum hęc affectio iocinoris species esse censetur. Ea uero per quã syncerus multusque sanguis excernitur, uniuersum corpus plærumque euacuat. Galenus de locis affectis. lib. 2.

δυσεπούλωτα, ulcera quę cicatricem ægre ducunt.

δυστοκία, pariendi difficultas, quæ fit uel parientis ratiõe, uel infantis, aut τοῦ χωρίου, crassi nimis, aut prætenuis.

δυσωδία, grauitas anhelitus.

δυσονείρον, quod tumultuosa insomnia excitat.

Dysosmos, Scordium, Dios. lib. 3. cap. 123.

δύσοσμα, fœtida.

δύσπεπτα, inconcocta.

δυσπεψία, ægra uentriculi concoctio: quã Plinius cruditatem appellat. ἀπὸ τοῦ πέπτω, id est, coquo & digero. Fit autem, ut inquit Gale. de locis affect. lib. 4. aut ob uirium imbecilitatem, aut uiarum spiritus angustiam, aut uehementem in corde & pulmone calorem.

δυσπνόια, uocatur ĩmodica spiritus retẽtio, inordinata spiratio, uel spirãdi difficultas. Inde δυσπνόικοι, qui hoc affectu laborãt, quib. per angustias redditur spirit9 elisus.

δυσπεπτον, quod ægre concoquitur.

δυσουρια, quibus lotium ægre exit, idem quod Stranguria: quamuis eam Galenus a Stranguria dispescuerit. Quoniam hæc modo fit δυσχερία τοῦ οὐρεῖν: hæc uero κατὰ στάγονα οὔρησις.

Dysuria, urinæ difficultas.

D Y T

Dyticon, Volucrũ apud Diosc. lib. 4. ca. 15.

Dyticos, Smilax apud Diosc. lib. 4. ca. 14.

☞ E A R

Ἔαρ græce, latine Ver uocant.

☞ E B E

Ἥβη, pubes, uel pubertas ipsa.

Ebenitis, Polium montanum apud Dioscoridem libro. 3. capite. 122.

Ebenus, Indiæ arbor preciosissima, insigni magnitudine. Plinius libro. 12. capite. 4. Dioscor. libro. 1.

ἥβρην Græce uocant, quod nos pubem: & eandem multis quoque nominibus alijs.

Ebucum dicimus, qui illam sentit animi tarditatem & stuporem, qui hallucinantibus plærumque usui uenit, autoritate Festi Pompei grammatici.

Ebulus, Chamæacte apud Dioscoridem libro. 4. capite. 185.

Ebur Græcis uocatur ἔλεφας, eodem scilicet quo ipsum animal nomine, ex quo desumitur: quamque animal ipsum et Elephantus quoque uocatur a grãmaticis uulgo. Ebur uero alij cornu, alij dentem esse uolũt Elephanti.

☞ E C

ἐκκόπτειν, ictu infringere.

ἐκκόπη, quasi effractio, caluæ diuisio, in qua offensum os disruptum fuerit. Quod si in hoc genere a reliquo osse pars offensa discesserit, Aposceparnismos tunc dicitur. Præterea ἐκκόπτειν, ictu infringere est. σκεπαρνίζειν, unde & fit Aposceparnismos, est ancipiti securi pcutere. σκέπαρνον enim Græci securim significant: & quoniam grauiore eius ictu percussa ossa dissiliunt, ideo huiusmodi caluæ fractura sic nominata est.

E C H

Echæneas, uel Achenas Græci uocant ceruorum genus prægrande.

Echeonymon, Polycnmeon apud Diosco. libro. 3. capite. 107.

ἐχίδνη. Lege, Vipera.

ἐχίδνης σὰρξ, uiperina caro.
Echineis, paruus piscis, assuetus petris: hoc carinis adherente, naues tardius ire creduntur, inde nomine imposito. Plinius libro. 9. capite. 25.
Echinion, Hippophaos apud Dioscoridem libro. 4. capite. 165.
Echinometra, Lege. ἐχῖνος θαλάττιος.
Echinus quoque græcis uas æreum significat, in quod testimonia conie cta signabantur. Sed & fœni partem.
Echion, apud Dioscor. lib. 4. cap. 30.
Echion alterum, Ocimoides apud Dioscor. libro. 4. capite. 31.
ἔχις. Lege. Vipera.
ἐχῖνος θαλάττιος, id est, Echinus marinus. Alius piscis est ab eo, qui Echineis, hoc est Remora, siue Remeligo dicitur, adherens nauibus, & medio mari cursus earum impediens, palmari longitudine, pedali, semipedalis ue crassitudine, magnæ Limaci simi lis: Odynolion uocatus a quibusdã, quia partus grauidis alligatus, resoluat, inueteratus sale. Alij & muricis quoddam genus hoc nomine, potentiaque accipiunt. At Echino, id est, Erinaceo spinæ pro pedib. sunt, quibus uoluitur in orbem, nec aliter ingreditur. Itaque detritis sæpe aculeis inueniuntur. Ex hoc genere appellamus Echinometras, & Iulius Pollux Metras, quib. spinæ longissimæ, calicesque minimi. Neque omnibus idem color uitreus. Circa Toronem candidi inueniuntur, spina parua. Oua omnium amara, quina numero, nec nisi per hyemem, atque plenilunijs. Ore in medio corpore, in terram uerso. Echinos aliqui Patangos nominant. Sed Aristoteles tria eius genera dinumerat: Ouarios, qui & manduntur, Patangos, & Bryssos. Haberi & fluuiatiles Echinos Paulus Aegineta prodidit. Plinius libro. 32. capite. 15.
ἐχῖνος χερσαῖος, Erinaceus terrestris, uallatus aculeis, operto ore, pedibusque, ac parte: inferiore quam rara tantum & innocua lanugo operit. Describitur a Plinio libro. 9. capite. 31.
Echion herba uiperina: fortasse quod uiperæ similis sit. ἔχις enim uiperam significat.
ἐχῖνος θαλάττιος, Echinus marinus. Dioscorides libro. 2.
Echium an sit Alcibium, require etiam Herbarij nostri Tomo secundo.
ἐχλωτυγίττωρ, Aegyptiorũ lingua Blitum.
ἠχθόνιον πέλεται στρόφος ἠγεσιλίου fortasse Anagallidem intelligens. Nam & Dioscorides hanc a nonnullis uocatam Sauritim manifeste prodit, aut certe Sinapi: quod & ab Athenensibus quoque Saurion uocatur, uel potius Nasturtium, quod Sauridion uocatum fuisse in ueterum commentarijs legitur.
ἐχωδήκτοι, a uipera morsi.

E C I

Ecidion. Lege, Mustela.

E C L

Eclegma, siue Ecligma, ut alij legunt, græce ἐκλειχτόν, quodcunque lingendo absumitur, ἀπὸ τοῦ ἐκλείχειν. Vocantur & Mellicismi. Nos barbare confectiones uocamus quæ ex melle fiunt.
ἐκλικτόν, quod latine uertitur Eclegma. uide Eclegma.

E C M

ἐκμαγμα, id est, Crocomagma, teste Gale.

E C N

Ecnephias, Plinio libro. 2. capite. 50. latine procella dicitur: quæ ut inquit Aristoteles, uentus is est, qui discecta nube, crassitudinem eius in sese discutit, absumitque. Ob id Plinius siccam ab eo nubem rumpi tradit, hoc est, sine imbribus. Nam qui cum imbribus nubem repente frangunt, Exhydriæ nominantur.
Euticleus, Euryphon, Euenor, Euphorion Olinthus, Patroclus, Leonides Alexandrinus, Mnasitheus, Praxias, Atlas Pamphiliensis, Theudas, Calicles, Diodorus, Lysias, Polycarpus, Nileus, Moschos, Pathenius, Aristogenes, Ctesiphon, Ariston Numenius, Hecathæus, Medus, Sosagoras, Miletus, Artemon, Diagoras, Citeius Praxagoras, a ueterib. citantur medici celebres.

E C P

Ecphyades. Vide. Apophyades.
ἐκφυσις, quod ex piluro primum oritur intestinum: alias Duodenum, uel Duodecatylum.
ἐκπίεσμα, in multas partes caluæ effractio est, in qua profundius ossa descenderint, et cerebri membranã cõtactu suo premunt.
ἐκστασις, quam Galenus uocat ὀλιγοχρόνιον μανίαν, ad breue tempus insaniã, uatum & poetarum Enthusiasmo similis. Qualis

est, cum audito tibiarum, tympanorumque, aut cymbalorum sonitu circa templa discnrrentes aliqui uaticinantur. Quod genus hominum Phanaticos, antiquitas uocauit, & in seruis uitium: pro quo, tanquã morbosi & inutiles redhibendi essent, antiqui iureconsulti decreuerunt: appellaueruntque Græce ἔκστασιν, ἀπὸ τοῦ ἐξίστασθαι, quod extra se ipsum egrediatur & stet aliquis. Non aliter quam lepidissimus Græcorũ Comicus uocabat, in fabula quæ inscribitur Acharnes, Euripedem intus, nõ intus esse; corpore quidem domi, & intra domesticos parietes, mente aũt & animo foris.

Ecpiesmus, ἀπὸ τοῦ πιέζειν, quando ita premuntur oculi, ut exerti preseuerent, & plus iusto patentes sunt, uti cõtingit athletis in certamine compressis.

ἐκπλεθρίζειν, quum in plethro, id est, in sexta quauis parte stadij prorsum, retrorsumque, uicissim, id est, sæpe, in utranque partem sine flexu cursitans, unoquoque cursu breue quiddam de spacio demit, quoad denique in uno congressu constiterit.

E C S

ἔκστασις. Hunc morbum Gale. uocat ὀλιγοχρονίαν μανίαν, id est, ad breue tempus insaniam. Vatum & Poetarum Enthusiasmo similis. Qualis est, cum audito tibiarum, tympanorumque sonitu, aut cymbalorum, circa templum discurrentes aliqui uaticinantur. Quod genus hominum Phanaticos antiquitas uocauit: & in seruis uitiũ est: pro quo tanque morbosi atque inutiles redhibebantur antiquitus. Appellaueruntque Græci ἔκστασιν ἀπὸ τοῦ ἐξίστασθαι, quod extra seipsum egrediatur & stet aliquis. Latine, stupor & mentis excessus, uel captio. Fit aũt uel ex nimio pauore, uel subita aliqua reuelatione.

Ecstomos, Veratrũ apud Diosc. li. 4. ca. 152

E C T

ἐκτρίμματα, e longo decubitu ulcera, atque foramina.

ἑκτικὴν dicuntur dispositionem habere in se, quæ tenaciter hærent.

ἐκτρόπιον, morbus palpebræ inferioris, quando sursum attollitur. Celsus lbro. 7. sed pendet ac hiat, neque potest cum superiore committi. Atque id euenit quoque interdum ex uitio malæ curationis, interdum ex senectute.

Ectropium, inferioris partis oculi uitium, contrarium Lagophthalmiæ, de qua uide Paul. libro. 6. capite. 12.

ἐκτρώσμος, id est, abortus.

E C Z

ἐκζέματα καὶ ἐξανθήματα, quæcunque pueris in capite erumpunt multorum generũ ulcera & pustulæ.

☞ E D O

ἐδωδίσμος, esibilis, aptus esui.

ἑδρικὰ ἕλκη dicunt, quæ sedi adnascuntur ulcera: αἰδοιϊκά, quæ pudendis.

ἡδρύχρουν, unguentum quod in Coo fieri solebat.

☞ E F F

Effectus uocatur, qui caussam ipsam consequitur.

Effluxiones, uocantur missiones menstruorum, & seminis concæpti ad instar lactis eruptiones intra septimum diem a concæptione.

☞ E G

Egula, tertiũ genus sulfuris: cuius usus est ad suffiendas lanas: quia candorem tantum, molliciemque confert.

ἡγητερία, lege, Hegeteria.

☞ E I A

Eiaculatio, est ignis, enatus attritu, in aere pernici motu inuehens: ob eamque pernicitatem oblongam formam simulans.

☞ E L A

Elachatæ, pisces sunt.

Elaphicon, herba Ceruina, uel Elaphaboscon, apud Dioscor. lib. 3. cap. 78.

Elaphoboscon, id est, Saluia apud Dioscor. libro 3. capite. 38.

Elaphoboscum, Ferulaceum est geniculatum, *digiti crassitudine, folia oleris atri.* Dioscor. *libro.* 3. cap. 78. *latine sane Ceruí ocellus.* Meminit & Plinius lib. 22.

Elaphoscorodon. Lege, Allium. Alias ἐλαφόβοσκον.

ἐλάφου κέρας, ceruinum cornu.

ἐλάτη, tenellum palmæ germen secundum Gale. iuxta Dioscor. ipsum fructus tegumentum, περὶ κάλυμμα τοῦ καρποῦ. Lege Dioscoridem libro. 1. Pliniũ libro. 12. capite. 28. libro. 23. cap. 6. Theophrastũ libro 3. Plantarũ. Paulũ Aegin. libro. 6. Secundum Hisichium, prima palmæ germinatio. Alio nomine Abes.

Elatem arborem uocant, quã nos abietem,

alij palmam, alij spathen appellant. Plinius libro. 12. capite. 28.

Elaterium, Cucumer syluester, apud Dioscoridem libro. 4. capite. 155. Vel succus cucumeris syluestris, ut inquit Scribonius Largus.

Elaterium, medicamentum quomodo paratur, uide apud Dioscor. lib. 4. cap. 156.

Elatine, similis Helxine apud Dioscoride libro. 4. capite. 43.

ἐλάτινον ἔλαιον, quod ex palmæ elate, id est, contice corficitur oleum.

Elatinum unguentũ e palma fit clare, quã nostri palmam abietem uocant.

Elaphoscorodon, idem quod Apocynon apud Dioscot. lib. 4. cap. 84.

E L C

ἕλκη ἐν ἀκρωτηρίοις, ulcera quæ proueniunt extremitatibus.

ἑλκῶδες, exulcerata caro, quæ apparet ubi rupta sunt ἐξανθήματα.

ἕλκωσις, id est, exulceratio, pręcipue in collo, hoc est, περὶ τὸν τράχηλον.

ἑλκτικὴ, id est, attractiua uis.

E L D

Eldia, Dictamnum apud Dioscoridem libro. 3. capite. 35.

E L E

Electuarium, uel rectius Electarium, fit ex pulueribus simplicibus, aut speciebus.

Electarium ducis, sic muncupatũ, ut inquit Nicolaus, quia ab Abbate de Curia, pro duce Rogerio filio Roberti compositum fuit primum. Est apud Nicolaum.

Electarium Psillij, de Psillio.

Electarium de succo rosarum celebrẽ, & in usu: ab rosis sic dictum, apud Nicolaum in Antidotario.

Electarium lętificans, ab lætícia mentis quã inducit, citatur ab Nicolao.

Electrum. Electri quidam tria genera constituunt. Ex arborũ succo primum: quod inde Succinum dicatur: ut nõ sit quod Homerus nouerit. Secundum naturale, quinta pare argenti: ut in Canaliensi auro. Tertium cura fit, ex tribus auri partib., & una argenti: quanq; ad quintam partem argenti accedit in incudibus, nec resistat. Errare existimat Plinius, qui melius esse putant naturale, cuius probatio, ut ueneno accæpto stridorem emittat, & uarios quasi artus cœlestis inde similitudine reddat colores. Narratur & hoc ad lucernarum lumina clarius argento splendore. Electrũ, inquit Strabo, purgamentum ipsius auri, coctura prima, quod ex sulphurosæ cuiusdam cretæ comitatu fit, argentum, aurumq; in se complectens. Chymistę Phaetontem uocant. Diuersum ab hoc uidetur esse genus, quod Ambra, siue Ampar caninum dicitur, Aetius Ambar, nos Succinum orientale uocamus, incompertum ueteribus, multis locis scaturiens, bituminis & sulphuris modo. Discrimen eius triplex. Ruffum, & pingue præferunt. Selachiticum a municipio quodam Indiæ uocatum, ubi nascitur. Subalbidum ex Arabia felici. Minus ꝓbatur e maritimo quodam oppido cui Sechra nomen est: deterrimũ nigrescit, quod pisces deuorauere. Hęc in Corol. Barba. nigræ Populi. De Electro, siue succino multo plura, & unde nomen sortitũ sit, Plinius lib. 37. cap. 2. 3. 4.

vide Korol. 104 folio

ἐλάια ἀγρία, olea agrestis.

ἔλαιον σικυώνιον, oleum Sicyonium: sic dictũ, ꝙ in Sicyonia maxime fieri consueuit.

ἔλαιον κοίνον oleum commune.

ἠλαιώδες. Lege, Sanguis.

ἧλοι, calli.

Elelisphacos, saluia, apud Dioscoridem libro. 3. capite. 38. differt a Sphacelo: quod altera mitior est, altera syluestrior. Sphacelo folium breuius, & leuius. Elelisphaco squalidius & scabrius. Sed aliter fere Plinius. Syluestris inquit, leuis est. Elelisphacos, a græcis dicta, satiua lente leuior, folio minore atq; sicciore, odoratiore.

Elementatitic, est ipsorum elementorum circa unumquodq;, aut de singulis horum doctrina. Licebit & sic definire. Elementatio, ex elementis & principijs usq; ad finem speculatio dicta est.

Elementa, proprie corpora uocamus prima, simpliciaq;.

Elementum est, ex quo primo & simplicissimo cuncta sunt facta, in quod primum et simplicissimum cuncta resoluuntur. Athenæus autem in tertio uolumine sic ait,

Elementa medicinæ, ut quidam tradiderũt, sunt calidum, humidum, frigidum, siccum: ex quibus primis apparentibus & simplicissimis & minimis homo constituitur, & in ultima tandem apparentia & simplicissima & minima resoluetur: siue ut alijs

placet, sperma uiri, sperma mulieris, sanguis menstruus.

ἐλένιον, id est, Enula campana. Dioscorides libro primo.

Eleogara. Lege, Garum.

Electiores apud ueteres Medici fuerunt, Anchæus apud Plinium libro. 28. cap. 1. Pistonicus, eiusdem lib. 20. cap. 4. Athanias, C[h]erias Athenieñ. Micon, Attalus, Palion herbarius, Sotacus e uetustissimis, ut idem Plinius testatur libro. 26. cap. 6. Bachmindus, Camachirus apud Galenũ in simplicibus. Abucalis, Philocrates, Andreas Plinio frequentissimus, & Iollas libro. 20. cap. 8. Hyras, Damon, Fabius Clemens, Valeriusq; Paulinus. Citantur & a Scribonio Largo, partim a Celso & Coelio, Varrone & Columella, Cassius, Marcianus chirurgus, Tryphon, Meges, Trasias, Aristus, Dionisyus, Euelpistus, Pachius Antiochus, Heron, Sostratus, Clodius, Silimarchus, Lusius, Philistion, Proculus, Herodic9, Philoxenus, Gorgias, & Hamonius Alexander. Strato quoq; apud Stratonẽ & Columellam, Aristomenes, Hegesias Maronites, Dadis, Cleobolus, Menestratus, Pleutophanes, Cymæus Pergamæus, Dion Colophonius, Chius Agatocles, Rhodius Epigenes, Sasernæ duo, pater, & filius, Scrofa Tremillius, C. Persus, Theophilus, Iulius Higynus, & Amphilochus.

Ex Scholasticis, Iacobus de Partibus, qui cõmentarios prolixos scripsit in Auicennam. Item de Ponderibus, & ratione uentrem ducendi. Iacobus item Forliuieñ. Auicennæ interpres, & Aphorismorũ Hippocratis. Gentilis quoq; paraphrastes. Aegidius scriptor urinarum. Marsilius de S. Sophia, cõmentator Aphorismorum Hippoc. Ioãnes monachus, autor uulgatæ introductionis in medicinam, Philertus de Pulsibus, Platina de honesta uoluptate, Isaac Dietericus. Scripsit & Paulus Bagellardus diligenter de ægritudinibus infantum. Martinus Steynpeys medicus Vienensis Medicinæ methodũ dedit, & quomodo in ea arte sit promonendum studiosis. Pandectarum autor Matthæus Syluaticus. Anatomici fuere, Mundinus, Alexander benedictus, Carpus, Chirurgici præcipui, Guido de Cauliaco, Petrus de Lacerta, Bartapalia, Theodoricus, Ioañes de Vigo, Marianus Barolitanus. Practici, Geraldus, Bertrucius, Valescus, Marcus Gatinaria, Michael Sauanarola, Io. Matthæi, Sillanus, Io. de Torna mira. Gordonius, Io. Anglicus, Serapion, Auenzoar, Antonius Guanerius, Arnoldus de Villa noua, Arculanus Veroñ. Guilielmus Placentinus de Saliceto, Alexander iatros, Io. de Tusignano, Razes.

ἐλαιομέλι κατὰ παλμυρᾶ τῆς συρίας ἐκ τινος στελέχους, ἔλαιον μέλιτος παχύτερον ῥεῖ, γλυκὺ τῇ γεύσῃ, id est, Elæomel in Palmyris Syriæ, ex arboris trunco quodã melle crassius oleum sponte manat, saporẽ dulci. Dioscor. lib. 1. Plin. lib. 23. cap. 4. in maritimis Syrię nasci proditũ, cũ tamen Palmyra longe ab mari absit: atq; forte nõ maritimis, sed Palmyris legendũ: nisi quis locum, unde id excerpsit, nõ Palmyris, sed Almyris legisse Plinium existimet, quod in tanto uiro nullo modo dubitari debet. Sit hoc idem quod aeromeli, quasi mel coeleste, quod sacræ literæ Manna uocent, ut cum Hermolao Barbaro non plane contenderim, ita non omnino detrecto ut credam: sed tamen ut intelligatur aliquod discrimen esse inter id quod mandi potuerit, & id quod medicinæ tantum nascitur: quanquam audacter reluctatur Marcellus Vergilius. Cuius uerba hæc sunt. Nõ probamus, quod aliqui suspicari se dicũt, esse Eleomel hoc, quod antiqui Græci aereomeli uocauerũt, id scilicet, quod ab Hebræorum sacris literis accæptum, ueteres Man, nunc uero passim Manna medici & officinæ appellant: quod ex huius scriptoris historia, & medicina non facile conijcitur. Siquidem ab oleo, statim de eo agitur, & quasi congener oleo, subijcitur: in censu mellis alioqui cõstituendũ, si mellis magis est quã olei, naturã referret. Quemadmodum de melle, siue sale Indo hoc idem postea agit: cui mos fuit, cognata congeneribus suis semper coniungere. Nec dixisset hic de trunco arboris manare. &c. cum aerium illud mel non ex trunco manet, sed in arborum folijs inueniatur. Habet enim præpositio illa, ex, intrinsecum generationis principium: mellis autem aduenticia generatio & concretio est. Sunt præterea in medicina, quæ aerei mellis euentibus

parum conueniant. Nec nobis compertũ est, quod antiquiorib. quibusdam aereum mel fuit, quod nostra ætas manna appellat esse, sed Melliginem (sic enim nunc uoco) sub lucanis temporibus in arborum folijs concretum roscidum, sapore mellis humorem: quem deinde legentes apes, mel in aluearibus suis coaceruant. Nec tamen negamus, quod nunc manna uocant, ex eadem, aut simili substantia esse: uerum nihil, ut nobis uidetur, ad eleomel hoc aerium omne id mel facit, quod incensum & nomen mellis sola saporis dulcedine adsci tum est: cum tamen præcipua olei uis in eo intelligatur. Credimusque nos, ideo hoc plærosq; opinatos esse, quod Plinius aerio illo melle, ueluti sudore aut saliua cœli, dicat his qui noctu sub diu fuere, unctas uestes, & concretum capillum sentire. Atq; hactenus quidem Vergilius. Quando igitur in mannam incidimus, & locus & res ipsa poscunt, ut aliorũ quoq; eruditorum uirorum placita in medium proferamus: ut, q̃ uehementer errent in hoc officinæ, tandem conspicuum fiat. quid uere manna sit, uel oleomel. In primis uero Nicolai Leoniceni sententiam producemus, cuius hæc sunt in epistola de Medicorum erroribus uerba. De Manna, de qua etiã quæris quid sit apud *Dioscoridem, si Simonis* Genuensis probarem sententiam, qui in litera M, capite de melle ait, antiquos Græcorũ nõ habuisse Zucchari noticiam, quo nos utimur in uarijs compositionibus, dicerem quid ille loco allegato in suis uerbis insinuat, Mannam apud Dioscoridem esse, saccharũ ab eodem Dioscoride in capite de melle nominatũ. Verum ego alter sentio saccharũ apud ipsum, sicut etiã apud Galenũ, esse id quod nos uulgo Zuccharũ uocamus: & Græcos ueteres de saccharo siue Zucchero quidem specialiter quandã speciem mellis esse dixerunt: de Manna autem generatim tantummodo, non autẽ speciatim fuisse locutos. Licet Mesue falso Galenum tribus in locis alleget de Manna loquentem: scilicet capite de Manna, et capite de scamonia, & capite de confectione Mannæ ex inuentione Galeni. Manna enim apud Græcos autores non est medicina molliens uentrem, sed potius astringens; & frequentius Manna thuris, quæ Manna simpliciter nuncupatur. Nam, ut inquit Galenus, libro. 13. artis curatiuæ, Ea quæ Manna uocatur, est concussio thuris, quæ paruam quandam uim astringendi participat, atq; ob id ad quẽdam melior est ipso thure. Hoc enim uim solam suppurandi habet, & quod minime stipticum existit, maximeq; illud quod pinguius est, & colore albius: quemadmodum & quod hoc flauius est magis exiccat. Illi aũt quæ Manna uocatur, parũ quiddam ex cortice thuris admixtum est, a quo uim stipticã habet. In eandem sententiam scribit Plinius libro. 12. de naturali historia, capite. 15. de thuris natura, & generibus eius inscripto. Hæc enim sunt eius uerba. Micas concussu elisas Mannam uocamus. Quanquam uitio codicis, nõ Mannam, sed Mammam legatur: ut iam obiter sit tuæ tertiæ quæstioni satisfactum, quid sit Manna thuris apud Dioscoridem. Supra autem dixi autores Græcos de Manna cassiæ fistulę cõpari medicina, & si non speciatim, saltem generatim scribere: quoniam potest hæc Manna uentrem soluens ad caput de melle apud eosdem Græcos autores referri, sicuti etiam saccharum, quod species mellis, tum a Dioscoride, tum etiam a Galeno ponitur. hæc enim sunt Dioscoridis de saccharo uerba. Vocatur autem quoddam etiam Saccharum, species mellis existens, quod in India concrescit, *& in Arabia* felici inuenitur in casamis, *simile secundum* substantiam sali, *& subdentibus instar salis* cõfringitur. *Licet Simon* Genuensis, ut supra notauimus, Saccharũ hoc de quo Dioscorides, nõ Zuccharũ nobis dictum, sed quandam Mannæ speciem esse putauerit: ut hac una tantum ratione Mesues possit excusari, Galenum allegans de Manna scribentem, si per Mannam saccharum intelligit, quod Dioscorides atque Galenus speciem mellis arbitrantur. Manna enim, de quo Arabes autores specialius loquuntur, parum differre a Zucchero & melle, patet autoritate tum Serapionis, tum etiam Auicennæ; quorum alter tereniabim, quæ est species Mannæ, mel roris appellat. Alter uero saccharũ haosser Mannæ speciẽ esse dicit. Neq; obstat, quod mel fere ubiq; nascatur, et sit apũ opus, Manna aũt paucis in locis, & sit naturæ tantũ munus.

Quoniam si hæc ratio ualeat ad probandũ Mannam, nõ debere ad caput de melle re duci, etiã de Sacharo probaret, quod tem pore Dioscoridis, sicut ex uerbis huius au toris supra notatis apparet, in India tantũ, & felici Arabia inueniebatur in calamis, & tamẽ inter species mellis nõ solũ a Dio scoride, sed etiam a Galeno cõnumeratur. Qui d[...] autores eodem capite de utroq; scripserunt. Quanquã Auicenna uidetur salem Indum, de quo Dioscorides, non so lum a melle, sed etiam a Zuccharo distin xisse. Siquidẽ quarto Canone & Zuccha rum Taberzet, & salem pariter Indum in ter remedia nominat, quæ ad linguæ faci unt asperitatem: sed Zuccharũ Taberzet cum hæc asperitas ex uiscositate prouenit: salem autẽ Indum, cũ ex siccitate. Adeo, ut appareat Auicennam salem Indum ali ud esse a Zuccharo Taberzet existimare. Per salem tamen Indum, & Auicennę ex positores, sicuti Gentilis, & Herculanus, Zuccharum Candi intelligunt. Verũ hęc expositio uerbis Auicennę repugnat quar to Canonis, capite, de asperitate linguæ fe bricitantium, inquientis, salem qui asporta tur ex India, esse in colore salis, & dulcedi ne mellis. Intelligit autem Auicenna sicuti & Paulus, a quo Auicenna hoc remedium ijsdem fere uerbis accepit, de sale albo, qui pro cõdimento cibis admiscetur. Zuccha rum aũt Candi nominatũ, non esse colore album omnino, sed potius subluteũ. Illud preterea queri ab Auicenna & eius expo sitoribus possit, cur Zuccharũ Taberzet ad asperitatẽ, quę ex uiscositate prouenit, habeat efficaciã, Zuccharũ autẽ Candi ad alterã quę fit ex siccitate, cũ Zuccharũ Ta berzet, eodem Auicenna autore. 20. Can. uim habeat leniendi, quod de Zuccharo Candi nulla cõstat autoritate, aut ratione: nisi per Zuccharũ Candi rubrũ intelliga mus. qm̃ secundũ Auicennã suimenum rubrum, uehementioris sunt lenificationis. Verum Zuccharũ Candi a Zuccharo ru bro etiã apud Medicos iuniores distingui tur. Forte[ ]autem hic error expositorũ, sa lem Indum Zuccharũ Candi interpretan tium, nõ magni est ad uitã momenti: quan do & Zuccharũ Cãdi res factitia sit, cuius materia est Zuccharum album. Illud po tius est inuestigatione dignum, nunquid Zuccharum Candi debeat febricitãtibus ad sitim sedandam exhiberi, in ore retinen dum, ut plærią; Medici nostro tempore fa ciunt, & Montagnana in quodam Cõsilio innuit faciendum: qui ait, Zuccharũ Can di a uiris illustribus salem Constantinopo litanum nominari, & colligendum esse ait prima quarti, de Cura sitis in febrib. Quod tamen nulla species Zucchari cõperat ad sitim extinguendam, nisi forte Zuccharũ haoscer, quod est quędam species Mannę, patet autoritate Auicennę, qui secundo Ca none scribit hæc uerba de Zuccharo hao scer. Et nõ facit sitim, sicut reliquę species Zucchari: qm̃ eius dulcedo est parua, & est bonum stomacho, & epati. Ex quibus uerbis duo colligere possumus, Zuccha rũ haoscer, quod est Manna, cadens super alusar, & est sicuti frusta salis, tum Zuccha rum, tũ etiã Manna nominari, & reliquas species Zucchari facere sua nimia dulcedi ne sitim, excepta illa quę Zuccharũ hao scer nuncupatur. Quare cum Zuccharum Candi sit modus Zucchari diuersus a Zuc charo haoscer, non uidetur ullam ad sitim extinguendam habere efficaciam. Et si ue rum fateri uelimus, male Auicena a Mon tagnana allegatur, prima quarti, capite, de Cura sitis in febrib. In eo em̃ capite nulla uerba sunt, ex quibus aliquid de Zuccha ro Candi possimus colligere, quod sit inter alia remedia ad sitis extinctionẽ pertinen tia ab Auicẽna nominatũ. Hęc Leonicen. Nec diuersa Leonardus Fuchsius Medi cus articulis suis de Medicorũ erroribus, quę [...]et ad uerbũ fere transcripserit ex Le oniceno, & Manardo, tñ nõ grauabimur adscribere. Errant tota uia Medici, qui Arabum, ac recentiorũ Mannam a Græ corum nõ secernunt: cũ illi soluendi, hæc uero adstringendi [...] insit. Mannã Ar[...] bum atq; recentiorum, qua nũc passim ad molliendam aluum nobilium utũtur, esse diuersam a Græcorũ, ex eo primũ [...]quet: q eam, teste Auerroe Cordubẽse, post Ga leni tempora in usum Medicorum uenisse cõstet. Insuper, quod etiam diuersa sit eius a Manna Græcorum operatio. Arabum enim Manna medicina est, aluum mollí ens, Græcorum uero potius adstringens, Arabum uero Mannam mollire aluum, diutina iam experientia cõprobatum est,

ob id prolixiori demonstratione nō opus habet. Mannam autem Græcorū adstringendi ui esse præditam, testatur in primis Dioscorides lib. 1. cap. 80. de Manna ita tradens. μάννα δὲ λιβάνου δόκιμος ἐστὶν ἡ λευκὴ καὶ καθαρὰ εὔχονδρος. δύναμιν δὲ ἔχει τὴν ᾗ ὁ λιβανωτός. Id est: Mãna thuris probatur, quæ candida & pura, uelutq; thus grumosa est, thuri autē eandem uim habet. Thus uero habere uim adstringendi, & cruenta uulnera glutinandi, satis ex capite. 78. libri primi Dioscoridis liquet. Item Mannam adstringere multo clarius indicat Galen. lib. 5. Thera. metho. cap. 4. in hunc modum scribens. Est autem Manna medicamentum, quod magis quā thus adstringit. Idem quoq; docet libro Thera. metho. 13. capite secundo, dicens. Manna est purgamentum thuris, leui adstrictione prædita, atq; hoc etiam nomine thure ipso ad nonnulla utilior. Thus enim puris tantum mouendi facultatem obtinet, utpote nullam adstringendi uim habens: Mannæ uero, etiam cortici thuris paululum est admixtum, unde scilicet adstringendi uim habet. Ex quibus iam satis cōstat, Mesuen tribus locis falso Galenum citasse. Primo, de simplicib. medicamentis, cap. de Manna, ubi Galenum Mannam cum Scammonia permiscuisse scribit. Secundo, eodem libro capite de Scammonia, ubi iterum impudenter Galenum Scammoniam cū sextuplo Mannæ miscuisse affirmat. Tertio, in Antidotario suo, ubi de medicinis solutiuis agit, confectionem quādam de Manna ex Galeni inuentione describens. Certum enim admodum est, Mannā hanc, de qua scribit Mesue, Galeni temporibus in usu Medicorū, ut diximus, non fuisse: proinde nec de ea quicq; scribere potuit, incognita enim prorsus erat. Vel si ullus eius apud Galenum, antiquosq;, usus, aut mentio fuit, certe non sub ea uoce fuit, sed potius sub uoce Mellis aerei. Quamuis, ut errore decimoquinto clarissime ostēdemus, hoc mel aereum alio nomine Saccharum dictum fuisse. Præterea ex prędictis facile iudicabunt studiosi, quantum Petrus Crinitus lib. 25. de honesta disciplina, cap. 7 cæcutiuerit. Is em̄, & si alias oculatissimus sit, tamen Mannam Gręcorum eandē esse cum Arabū, astruere nihil ueritus est, Idq; talibus argumentis ostendere conatus est, quę magis, si ad iudiciū exigas, diuersum probabunt. Proinde caueant Medicę professionis studiosi, nominis Mannæ similitudine decępti, eandem apud Græcos & Arabes, recentioresq; esse existiment, animaduertantq; antiquis in thure semper in aerio autem melle nunquam usum eius uocis fuisse. Ioannes Manardus etiam integra Epistola dignatus est tractare hanc quæstionem, cuius est hęc Epistola, Epist. libro primo. Cum heri uesperi post ægrotorum uisitationes ad Seplasiorium quendam de more diuertissem, accedit repente Florianus meus, & bonarum literarum, et doctorum hominū studiosissimus, manu gerens forma Enchiridij libellum. Ego sititor alioqui rerum nouarum, percunctor quid rei, undeq; accęperit. Ait, Dialogum esse de sculptura, & emisse ex quodam Bibliopola (tabernamq; indicat) qui illum simul cū nonnullis libris Florentiæ formis excussis uenales haberet, inter quos recenset Criniti nescio quid. Audito Criniti mei nomine, statim aduolo, magnaq; cum uoluptate librum tuum de honesta disciplina reuoluo, capita percurro, uniuersa deuoro potius quam lego. Deus bone, quæ copia, quæ uarietas, quam multiplex lectio, quæ obseruationes, quā pura, castaq; narratio. Agnosco in his Criniti uiuax illud ingenium, profundam memoriam, acre iudicium: in mentē subeunt nostræ illę propter Arni ripas deambulationes: crescit ardor (quoniam aliter non licet) uel in ipsis tuis commentationibus te audiēdi, uidendiq;. Librum igitur domum mecū porto, occipio legere cunctatius, modo hoc, modo illud caput: tandem, nescio quo modo, septimū caput libri ultimi offendo. Accensus nouitate tituli, magna attētione legere incipio: uideo inscios, improbos, ignaros uocari Medicos, qui Mannā, cuius nunc cōmunis usus ante Galeni tempora ignotam Italiæ affirmant. Doleo hic simul, & gaudeo. Doleo quidem, me in eorū numero hactenus extitisse, quos uideo proteri a te, & flocci fieri. Gaudeo ignorantiæ nebulam per te mihi abstergi. Non enim ex his sum, qui sibi placendo malunt errare, quā alterius cedendo ingenio, resipiscere. Pergo legere, audioq;, Tiberio imperāte,

Mannæ usum a Medicis probatum, licet alio nomine eam appellarint. Probari hoc magna animi propensione expetens, uniuersum caput perlego: eo tamen lecto, nō minus ac antea probationes desydero. Siquidem quæ abs te ad huius rei probationem afferuntur (amico uera loquenti ignosce) mihi haudquaquam satisfaciunt. Nam Celsus tuæ sententiæ adstipulari (ut dicis) minime uidetur. Lectionem ego in primis deprauatā, ut alibi plærunq̧, ita eo loco puto, scribendumq̧ Rhos, uoce quidem græca, sed quæ (ut inquit Plinius) latinum nomen non habet, significatq̧ eum fructum, quem Arabes, & uulgus nunc Medicorum Sumac dicunt, olim obsonijs & pellibus, nunc Medicinæ seruientem: de quo & Theophrastus libro tertio de historijs Plantarū, & Dioscorides libro primo, & Galenus octauo, & Plinius libro uigesimo quarto abunde conscripserunt: aitq̧ Plinius, quod ulceribus medetur manantibus cum melle, quæ fere sunt uerba Celsi per te recitata. Galenus quoq̧ ἀντιβαλλομένα scribens, Syriacum eum nuncupat. Sed sit uera & genuina illa lectio, certe nullus in differendi arte uel mediocriter eruditus, ex ea id affirmabit sequi, quod cōtendit, Rorem scilicet Syriacum eo loco oportere intelligi, quem Hebræorum monumenta, & recentiores Medici Mannam uocant. Nihil enim uetat uel aliam quamuis rem, uel ipsum Rhoum intelligi, præsertim cum in libris recentiorum Medicorum pro Rho, legatur aliquando Ros Syriacus, sicut & apud Columellam & Palladium. Nec Manna intelligi apud Celsum possit, nisi inscitia rei medicæ Celsus ipse notetur. Quæ enim uis Mannæ huic nostrę, ut mala oris ulcera, de quibus inibi scribit, per eam sanescātur? aut quod cum amaris nucibus consortium? Quanto igitur melius, peccatum unius elementi in librariū reijcere, Rhoumq̧ ipsum, rem a Galeno, & cæteris in stomaticis pharmacis summe collaudatam, uel legere, uel intelligere, quam Cels. ipsum facere, alijs autoribus, rationiq̧, ac sibimet, parum consentanea affirmare. Dioscorides quoq̧ in suo illo ad Arium περὶ ὕλης ἰατρικῆς libro, tam nominat eam, qua de quæstio est Mannam, quam meam hanc quam nunc scribo epistolam: sed eo ipso quē tu affers loco, hoc est, cap. 86. de Manna thuris, nō de Manna hac recentiorum scribit, quod profecto adeo est clarū Dioscoridē ipsum legenti, ut mirari satis nō possim, te, quem oculatissimum semper agnoui, in tanta luce caligasse. Scribit enim capite 84. περὶ λιβάνου, altero, id est, 85. περὶ φλοιοῦ λιβάνου, deinceps uero octogesimo sexto, περὶ μάννης λιβάνου, in hunc modum: μάννα δὲ λιβάνου, δόκιμος ἐστὶν ἡ λευκὴ καὶ καθαρὰ εὔχονδρος. Et paucis interiectis. μίσγουσι δὲ ἔνιοι δολίζοντες, ῥητίνην, πιτυΐνην, σεσεισμένην καὶ γύρην, quę fere sunt uerbum ex uerbo, quæ per te allata sunt, ex eius sententia. E quibus nō aliam Mannam, quam thuris eum intellexisse nullus dubitabit, qui sciat idem esse apud Gręcos λίβανον, seu λιβανωτόν, quod apud nos thus. Videatq̧ post hoc cap. 87. in quo de thuris fuligine tractatur, ita ut quatuor capitibus uniuersa thuris materia absoluatur. Sed & Galenus, qui nullibi hanc uulgarem Mannam sub hac uoce nominauit, licet de ea in libro de Alimentis, capite de Melle, aliquid tetigerit, cum alibi pluries, tum decimo libro περὶ θεραπευτικῆς μεθόδου, Mannæ Libani mentionem habet, impleri ea docens suppuratos tumores post sectionē, quam & definit ἀπόσεισμα λιβανωτοῦ. Demum quam Orpheus inter Thymiamata (ut scribis) refert, quis utranq̧ internoscens, non potius credat esse excribrationem, & puluisculum quendam thuris, ad suffimenta idonei, & quem adolori aris uetustissimum sit, quam hanc uulgarem, quæ penitus inodora, suffiriq̧ contumax ac inepta, & quæ in sus potius ægrotorum quam sacrificia Deorum uenire consueuerit? Neq̧ igitur Celsus, neque Dioscorides, uerum neq̧ Orpheus id probare mihi uidentur quod contendis, Tiberio scilicet Cæsare imperante, Mannam hanc, quam nunc passim ad aluum nobilium (preciosa enim res est) leniendam, exhibemus, in agnitione, & usu fuisse Medicorum. Quare si quas habes huius rei euidentiores demōstrationes, eas scribere ne pigeat, simul Manardo tuo rem gratissimā facturus, simulq̧ ueritati patrocinaturus, nisi enim fortiores rationes uidero, nō sum ab Auerroe Cordubensi recessu-

rus, qui Mannam hanc inter ea reposuit, quę post Galenum in usum uenerunt Medicorum. Nisi forte quisquam antiquitati fauens, mel syluestre, ut Suidas, uel mel roris, aut aeris, ut Galenus, uocatam ab antiquis contendat: cui nec nos magnopere (ut alias ostendimus) repugnabimus. Hermolaus Barbarus tametsi nihil certũ diffiniat, tamen ansam nobis præbuit plura & altiora disquirendi: is ita in Corollario Mannę thuris reliquit. Manna thuris est hypossisma, quod Plinius micas concussu elisas interpretatus est, ubi deprauata dictione, Mammas, non Manna uulgo legitur. Id autem fit gestatu. f. atterentibus se glebis, ut inquit Aetius. Differt a Thure, Manna: quod plus astringit, propter corticis fragmenta, quæ remanent. Nam quod Thuris chondros a Græcis dicitur, nos Thuris granum interpretamur, secuti Plautum in Penulo, qui nullum, inquit, granum Thuris sacrificant. Est & genus Mannæ recentioribus dictum, & a Iuris quoq; literis acceptũ, de quo superius in Elęomelite. Et quia de Saccharo in Zuccharo mentio incidit, auctarij uice, & Leonardi Fuchsij rhapsodiam ex eodem Leoniceno & Manardo adscripsimus. Locus est in erroribus Medicorũ, errore. 15. atq; sic habet. Errant qui antiquorum Saccharum, quod ab eo quod nunc uoce parũ mutata, Zuccharum uocãt, diuersum est, a sale Indo differre existimant. Saccharum antiquorum est id, quod Dioscorides, Galenus, ac Plinius describunt, speciem mellis esse dicentes, & ob eam etiam rem de eo inter mella loquuntur. Dioscoridis autẽ hæc de Saccharo lib. 2. cap. 73. sunt uerba. καλεῖται δ' ἔτι καὶ σακχαρόν εἶδος ὄν μέλιτος ἐν ἰνδίᾳ πεπηγότος καὶ τῇ εὐδαίμονι ἀραβίᾳ. εὑρισκόμενον ἀθὶ τῶν καλάμων. ὅμοιον τῇ συςάσ..ι ἁλσί. καὶ θραυόμενον ὑπὸ τοῖς ὀδοῦσι καθάπερ οἱ ἅλες. Id est, Vocatur & quoddam Saccharũ, quod mellis genus est in India, felicią; Arabia concreti. Inuenitur id in harundinibus cõcretione sua sali simile, & sub dentibus instar salis confringitur. Galeni uero lib. 7. de simplicibus medicamentis cap. 97. de Saccharo hæc est sententia. Saccharũ autẽ uocatum ex India, felicią; asportatur Arabia, in harundinibus concretum, estą; mel lis species. Hactenus Galeni uerba recitauimus. Plinius etiam libro. 12. capite. 8. de Saccharo scribens, nihil a superioribus uariat: eius hæc sunt uerba. Saccharon & Arabia fert, sed laudatius India. Est autem mel in harundinibus collectum, gummium modo candidum, dentibus fragile. Amplissimum nucis auellanæ magnitudine, ad medicinæ tantũ usum. Huic quoq; subscribit Alexander Aphrodisæus libro secũdo, problema. 74. ita inquiens. Quod Sacchar Indi appellant, mellis coagulum est, sole cogente rores, conuertenteą; ad mellis dulcedinem, quod idem monte etiam Libano fieri certum est: fit Sacchar id proximum salis glebulis candidum, fragile: uim id quoq; tergendi, purgandią; mel li similem habet. Saccharon uero hoc antiquorum nihil differre a sale Indo, inprimis ostendit Archigenes antiquissimus Medicinę professor, qui id Indicum salem & harundineum mel uocauit. Paulus itidem Aegineta libro secundo, Saccharum salem Indum nominat: ait enim, καὶ ἅλσ ὁ ἰνδικὸς χροίᾳ μὲν καὶ συςάσει ὅμοιος τῷ κοινῷ ἁλὶ γεύσει δὲ μελιτώδης. Hoc est: Et sal Indicus colore quidem, & concretione communi sali similis, gustu autem melleus. Hoc idem Auicenna quoq; quarto Canone, capite, de asperitate linguæ febricitantium, scribit, inquiens. Teneat in ore salem, qui ab Indis deportatur, colore salis, dulcedine mellis. Cur autem Saccharum salem Indum nominarint, nulla alia caussa est, quam quod sua concretione sali simile sit, candoreą;, ac friabilem in eo siccitatem, et cum diluitur humore aliquo liquefactionem, quæ in sale sunt, una hac similitudine ostendat. Dictum est & hoc Sacchari genus, quod ex India, felicią; Arabia portabatur, Candum: quia nimia sã lis excandescentia multum obdurueraт. Est autem sal Indus, seu Saccharum Candum, aliud a Zuccharo nostro Candi atq; Taberzet. nam Zuccharum Taberzet nostro tempore non portatur ex India: sed ex Zuccharo nostro quater, uel quinquies excocto: lucelli maioris corradendi gratia, sepe Iarij Veneti facere didicerunt, harundines quoq; immittentes, supra quas uideri possit conglobatum, & gossipio inuoluentes, ut naui ex orientalibus regioni

bus inuectum putetur. Ita enim nostrum Zuccharum Candi res factitia est, cuius materia est Zuccharum album. Proinde errant Auicennæ expositores, Gentilis, Herculanus, et alij, per salem Indum Zuccharum Candi intelligentes. nam præter hoc quod non est naturale, sed factitium, etiam colore non est album, uerum potius sublute[illegible]m. Candum autem naturale, antiquis Saccharum nominatū, in felici Arabia, ut diximus, & India tantum in harundinibus, maioribus frustis, maioriq; duricia, ob uehementiores radios solis, aptioraq; ad id tolerandum harundinum folia coagulatur. Est uero Saccharum hoc antiquorū a Zuccharo nostro diuersum. Nam res Zuccharum a nostris dicta, nihil aliud est, quam succus a proprij generis planta bene contrita expressus, calore ignis plus minusue excoctus, coactus, ac defęcatus, in Zuccharum tanto candidius & durius euadens, quanto plus concoctionis, defęcationisq; tolerauerit. Et ut Iohannes Manardus acerrimi iudicij uir, in suarum Epistolarum Medicinalium libro secundo, se a Lusitanis & Siculis cognouisse scribit, planta, a qua Zuccharum exprimitur, humectis locis proprio semine seritur, exteriore quidē specie harundini magnæ similis, interiore substantia ualde dissimilis. Pulposa enim est, grauis, mollis, & succi plena, quum harundo econtrario sit leuis, dura, uacua. Quare si ista cum antiquorum Saccharo cōtuleris, nihil quod eidem conueniat, deprehendes. Nam cum antiqui omnes Saccharum suum, ut paulo ante diximus, mellis materiam, ac rorem esse fateantur, certe ab eo tam differt Zucchari materia, quam planta differt ab aqua. Forma deniq;, quam illi adscribunt, minime huic nostro congruit. A Dioscoride enim salibus, quo ad consistentiam, concretionemue simile, ac dentibus, salis instar, perfringi dicitur, & a Plinio gummi modo candidum: Nostrum uero, priusquam coquatur, colore potius nigricans, & subruffum, quam candidum inuenies: nec dentibus fragile, sed per succum, non per dentium attritionem deglutiendum. Efficiens quoq; nostri primum est forma ipsa plantę: secundum artifex, calore ignis coquēs, & defęcans, & demū in hanc, quā uidemus metę formam, in ligneis quibusdam uasculis deducens. Antiquorum autem Saccharum noctis primo frigus adglutinat: dehinc superueniens solis calor obdurat. Nostrum etiam plantæ pulpa in Sicilię & Canarię insulis continetur, effigie tantum harundini similis. Illud [illegible]upra harundinis ueræ folia in India, feliciq; Arabia, & monte Libano, teste Galeno libro tertio de Alimentis, capite tricesimo octauo, & Alexandro Aphrosidæo, coagulatum inuenitur. Nostrum gulæ proceribus suauissimas dapes ministrat, illud ad Medicinæ tantum usum, Plinio scribente, uenit: & ut docet Dioscorides ἐυσόμαχον, id est, uentriculo bonum existit. Nostrū potius pectori quam uentriculo utile experimur. Illud postremum non siticulosum, teste Paulo, sicut mel: nostrum uero non minorem sitim, quam mel facit. Quis est iam, qui Saccharum antiquorum, & Zuccharum nostrū esse res diuersas ambigat? quando forma, materia, efficiente, loco, uiribusq; longe euarient.

Eleoselinon, satiuo Apio grandius, apud Dioscor. lib. 3. cap. 73.

Eleophyllon, Phyllon dicta herba, apud Dioscor. lib. 3. cap. 141.

Eleostaphylos, uitis oleæ insita, [illegible]riusq; fructum arboris ferens.

E L E P

ἐλεφαντίασις, genus morbi, quod appellatum uolunt a similitudine cutis elephanti. Quod qui eo uitio laborant, cutem habēt similem cuti elepbantorum. Q. Serenus. Est Elephas morbus tristis, quoq; nomine dirus. Non solum turpās *infandis ora papillis, Sed cito præcipitans funesto fata* ueneno.

Elephas, ingentis molis bestia. De qua uide Plinium libro o[illegible]auo, capite primo, secundo, tertio, ac quarto, &c. usq; ad caput duodecimum.

Elephas, affectus est, qui cutem cra[illegible]m & inæqualem reddit, tum colorem liuidum, oculorumq; alborem efficiat: exeduntur manuum, pedumq; summæ partes, sanies defluit liuida, & graue olens.

Elephas, ut inquit Q. Serenus, est morbus tristi nomine dirus, ut proxime supra. Sic appellatus hic morbus a similitudine cutis Elephantum. Sophistæ Medici leprā uo-

cant, cum tamẽ lepra aliud ſit corporis genus, aliud ab Elephantiaſi, ſiue Elephãte.

ἔλεφας. Lege, Ebur.

Elephantia, idem quod Elephas, & Elephantiaſis.

Elephangina, lego in barbaris ſonare latine arom..ica: u.de pilulæ Elephanginę.

Elephantina compoſitio quid ſit, uide Celſum libro. 5.

Elephantinon ſalſamentum, olim Crateti celebre, ut adnotauit Barbarus in Coroll. cuius & Ariſtophanes meminit.

Elephantus, idem quod Elephas. Nam utrunq; recte dicitur.

ἐλέφαντος ὀδόντος ῥινίσμα, eboris ſcobs, apud Dioſcoridem libro ſecundo, Pliniũ libro octauo, cap, 3.

Elephetides. Lege, Saxatiles.

E L I

ἡλιωθεὶς, inſolatus, ſole toſtus.

Elices, ſulcosq; aquarios. τὸ αὐτὸ, id eſt, bis idem dixit. Nam Elices uocãt ſulcos aquarios, per quos aqua collecta educitur ex riuis agrorum. Non longe diſtant foſſę Inciles, quæ & Incilia appellant, de quibus ſic ſcribunt Iuriſconſulti, titulo de riuis: Incile eſt lacus depreſſus ad latus fluminum: ex eo dictus, quod incidatur. Inciditur enim uel l.pis, uel terra, unde primũ aqua ex flumine agi poſſit. Columella libro. 11. capite ſecundo. Vel,

Elices, inciles foſſę, quas de communi riuo deducendæ aquæ cauſſa facimus. Incilia quoq; nominari ſolent.

ἐλικίας. Lege, Fulmen.

ἐλικοειδὴς, ſic eſt in gręca Aldina expreſſione Pauli, eſt tunica natura neruoſa, quæ ab gibboſa & anteriore parte teſticuli, abſoluta a cõcaua, & poſteriore ipſi inhęreſcit, ex abdominis membrana ortum habens: partem eam ..ua teſticulo inhęret, poſteriorem inhęrentiam appellant. Alij legunt Erytroides. Vide Paulum libr. 6. cap..e. 61.

ἑλίχρυσος εἶδος φύτου, ut inquit Theocriti interpres, οὗ τὸ ἄνθος ὅμοιον κρόκῳ. καὶ ὅιον χρυσοειδές ἄλλοι δὲ τὸν ἑλίχρυσον βοτάνην λεγοῦσι ἡ κροειδῆ καὶ κρυώζουσαν.

ἧλος, oleæ morbus, id eſt, calamus, ab alij. Mices, & Lopas, id eſt, fungus, & patella, ceu quædam ſolis inuſtio. Quanquam patella in ficu morbum ſignificat, qui nimios propter imbres radicatus, contrahitur in olea.

ἔλιγμοσ, tenuius inteſtinũ in ſinus uehementer implicitũ: quia ἑλίσσειν circumuoluere ſignificat. Sic enim & Græci ἕλικα uocant reuolutum pampinum.

ἡλίωσις, exercitatio, ut corpus in ſole torreatur, ſed prætecto capite. Vtitur eo genere curandi Cęlius Aurelianus li..1.

Eliquare, & purgare corpus, apud C. Celſum legitur.

Elitis, Helxine apud Dioſcoridem libro. 1. capite. 42.

Elium, ſecundum Theodorum Lilium ſylueſtre, lib. 3. cap. 138.

Elixir, id eſt, quinta eſſentia. Sic enim Arabes uocant ſpiritum ab auro, uel herba, aut uino rite extractum, ſeruatumq;.

Elixatio in uniuerſum quidem eſt, indefiniti in humore exiſtentis concoctio, ab humido calore facta. Ariſtoteles libro quarto Meteo.

E L L

Elleboritis, Centaurium minus. Dioſcorides lib. 3. cap. 8.

Elleborus albus, eſt apud Dioſcoridem libro. 4. cap. 151.

ἔλλοπες, id eſt, ιχθύες, piſces, uel muti piſces. Comment. Theocriti.

Elleborine, Epipactis, apud Dioſcoridem lib. 4. cap. 110.

Elleborine, quæ Epipactis, paruis folijs, in Aſia & Græcia frutex, reſiſtitq; uenenis. Plin. lib. 13. cap. 20.

Elleſtoph, *lego in* Commentarijs barbarorum, *interpretari* Epiſcopum.

E L M

Elminthes, id eſt, tineæ, uentris animalia.

E L O

Elos, clauus, oculi morbus in cornea, ſpecies Proptoſeos.

ἧλος, clauus, ulceris genus eſt, quod nonnunquam alibi, ſed frequenter tamẽ in pedibus naſcitur, doloremq; mouet ingredięti.

E L V

Elucum, autore Feſto Pompeio, languidũ & ſemiſomnium.

Eluenaci generis. Inter uites generoſas nominatur Eluenaca, quam fertilitas commendat. Duo eius genera: Maior, quam quidam longã: Minor, quam Arcelacam appellant: nõ tam fœcundã, ſed gratiorẽ

haustu. Columella libro. 5. capite. 3.
Eluscationem quidam esse putant, ut inquit Hermolaus in commentationibus Plinianis, morbum, quem græci uocant Nyctilopas. Luscationem, inquit eam quidam esse putant. Est igitur Eluscratio, ubi neq; matutino tempore uidet aliquis, neq; uespertino. Quidam alij, mane & uesperi exiliter uidere existimāt, nec id fere nisi interdiu. Alij Luscios esse putāt, qui uespere plus uident q̄ in meridie, uel adhibito lumine. Luscios inquit Festus, sunt qui parum uident propter uitium oculorum, quiq; plus uesperi uident q̄ meridie Nonius sic. Luscios ad lucernam non uident, & μύωπες minus uidentes uocantur a Græcis. Varro. Vespere nō uident quos appellāt Luscios. Fulgentius. Luscios dicunt, qui interdiu parum uident, Grece Myopes dicuntur. Et nonnullis igitur nō admodum differre uidetur Myopes, & Nyctilopes, imo pro eodem sæpe accipi: hoc est, pro ijs qui interdiu propter uisus hebetudinem contueri nequeunt, nec nisi clausis oculis: a conniuentibus oculis Myopes nomen habentes: Nyctilopes, a nocturnis, quasi nocturnis oculis. Alij Nyctilopes a Myopibus dinstinguunt, eodem ad utrumq; significatū etymo subseruiēte: ut sint Myopes, qui iam inde a principio ortus sui nisi admota oculis contueri nequeunt: cuiusmodi multos uidemus, qui res intuendas oculis prope contingunt, et limis etiam semiclausisq; oculis aspiciunt.
Elutrare id significat, quod Græcis μεταγγίζειν, hoc est, de uase in uas transferre, quod quidem & transuasare dicitur latine, sed rarius: fortasse a lura, quæ os culei est, unde Lurcones apud Festum, capacis gulæ homines. Apicius detrullare id appellat, hoc est, de trulla in trullam deplere, quod ipsum & diffundere uocatur Plinio, sicut in oleo decapulare. Vide. Decapulare.

E L Y

ἐλυσίφανος, id est, corona solis, lege. Halimum.
ἔλυμος, id est, Panicum, frumentaceis seminibus annumeratur apud Dioscoridem.

E M A

Emacietur, fiat macrum. Columella libro 7. capite. 10.
Emarginat, id est, crustas, & pusulllos, & oras ulcerum adimit.

E M B

Embammata. Plinius noster intinctus subinde uocat, quæ græco uocabulo Embammata nuncupantur. Sunt autē liquamina multiformia, quibus intingimus buccellas escarum, gulæ prorsus irritamenta: uulgo Sapores appellant, greci dicūt ἐμβάπτειν, intingere. unde & Embāmata, intinctus. Vnde illud ex Euangelio, Qui manum in tinxerit in catino, ἐμβάψας τὴν χεῖρα ἐν τῷ τρυβλίῳ. Colum. lib. 12. cap. 54.
Embractron, Dictamnum apud Dioscor. libro. 3. cap. 35.
ἔμβασις, in oleum descensus, apud Paulum libro. 3. de colica.
Emblemata. Sic urbana omnia uocantur syluestribus indita.
ἐμβρέγματα uocantur omnia quæ fronti, temporibus, alijsue partibus, ad fouendū, discutiendum, compescendum, reprimendumq; insperguntur. Nostra ætas uulgo adhuc corrupte Embrochos ea remedia uocat.
Embrocare, & Embrocationes. Lege, ἐμβρέγματα.
ἔμβρυον, foetus in utero necdum perfectus.
Embryon duplex ambit tunica. Interior: quæ & tenuior est, ac mollior, Amrion ab Empedocle nominata, ut autor est Pollux. Exterior uero Chorion.
ἐμβρυουλκία, foetus mortui extractio: quæ quomodo cōmode per instrumenta fieri debeat, require apud Paulum libro. 6. capite. 74.
ἐμβρυοτομία, embryones in utero excidendi artificium, tractatur ab Paulo libro. 6. capite. 74.
ἐμβροσί, lingua Aegyptiorum Lactuca.

E M E

Emeruchit, herba est quę Theriacem ingreditur: quæ autem, a multis aliæ atq; aliæ afferuntur sententiæ. Sunt em̄ qui pro Sam sucho & Maiorana interpretatur, alij pro Matricaria, uel Febrifuga, alij pro Cotula foetida: at ne hic quoq; meā pronuncio sententiam. Apprime enim mihi ipsi placet, rideoq; in sinum, dum tot doctissimos uiros, de tam minutula herba rixari, & inter dum tam nugacissimas rationes adducere uideo, Erit autem quum super his omnib,

semel sententiam feremus.

E M I

Emittere, uerbum medicinale quid significet, lege, Discutere.

E M M

Emmanes, Hyoscyamus apud Dioscoride libro. 4. capite. 72.

E M P

Empetron, Calcifraga, & Saxifragiæ generis apud Dioscor. li. 4. ca. 191. De ea herba controuersiam, require apud Herbarij nostri Tomum. 2.

Emphysodes, febris est quæ uehementia caloris in ore gignit et pustulas, et inflatiões.

Emphaxis, meatuũ, uel pororũ obstructio.

Emphysema, excrescentia quædam iliorũ, est tumori similis.

Emphysma, tumor & inflatio palpebrarũ.

Empirica secta. Lege. Sectæ priores.

Empirici qui dicti sint, & Empiricorũ principes qui fuerint, lege, Sectæ Medicorũ.

Empirici primi fuerunt Serapion, Apollonius, & Glaucias: & aliquanto post Heraclites Tarentinus. Vide Celsum libro. 1. in præfatione.

ἐμπλαστικά. Vide, ἐμπλάττω.

Emplastra differunt a Malagmatis, & Pastillis. Emplastra imponuntur uulnerib. Malagmata super integram cutem inijciuntur, Pastilli autem illinuntur, aut alicui molliori ceromate miscentur. Sunt & alia horum inter se discrimina, de quibus per initia lib. 5. Celsus. Pastilli a pane per diminutionem, ut ait Festus, dicuntur.

Emplastica, medicaméta quæ lentic..., crassicieq; sua meatus obstruunt: cuiusmodi Gale. utitur Method. ad sang. sistendum.

Emplastra ἀλίπηνα. Lege, Enhæmata.

Emplastra κολλητικά, lege, Enhæmata.

Emplastra καταγματικά, lege. Enhęmata

Emplastra enhæmata, lege. Enhæmata.

Emplastra Catagmatica, & Cephalica quæ sint, uide apud Galenũ lib. 2. κατὰ γένη.

Emplastra conglutinantia plurimũ, uide apud Dioscor. lib. 2. κατὰ γένη

Emplastra Epulotica, id est, cicatricem obducentia apud Galenum lib. 2. κατὰ γένη.

Emplastra Melina, apud Galenum libro. 2. κατὰ γένη.

Emplastra Ruffa, apud Galenum libro. 2. κατὰ γένη.

Emplastra quæ nunc uulgo a latinę linguę ignaris, Vnguenta uocantur, a doctis græco uocabulo dicuntur Emplastra: quæ aũt uulgo Emplastra, Cataplasmata potius sunt, siue Malagmata. Differt autem Emplastrum a Pastillo. Quia Emplastrum utiq; liquati aliquid recipit: in Pastillo tantum arida medicamenta aliquo humore inunguntur. Emplastrũ imponitur, Pastillus illinitur, aut alicui molliori miscetur.

Emplastraturus es, Id est, insiturus: eo genere insitionis quam Emplastrum, & Emplastrationem uocant: quæ ita fit. Detrahitur cortex ex parte arboris nitidissima, eiq; imprimitur cortex cum gemma ex alia arbore pari: sic compage densata, ut delibratę parti bene conueniant tessella hæc, siue scutella insiti corticis: mox oblinitur intrita, integiturq;. Huic emplastrationi cõsimilis est Inoculatio, quæ excidit in arbore oculum cum fistula, gemmãq; includit sumptam ex alia arbore. Inoculationem signauit Virgilius, numeris poeticis scribens. Nec modus inserere, atq; oculos imponere simplex. Et mox paulo. Huc aliena ex arbore germen Includitur, udoq; docent inolescere libro. Columella libro quinto, capite nono.

Emplastrũ διαχύλων, id est, de succis, quod nos barbare nuncupamus Diaquilon.

Emplastrum Ephesium, uel Ethesium, Celsus libro. 5. capite. 19.

Emplastri uiridis aliquot cõfectiones apud Galenum libro. 2. κατὰ γένη.

Emplastrorum alborum uariæ descriptiones ex ueteribus apud Galenum libro. 1. κατὰ γένη.

Emplastrũ Diapistercos. Vide apud Gale. libro. 1. κατὰ γένη.

Emplastrum Apostolicum. Vide bellam Nicolai interpretatonẽ, Apostolicũ, id est, superpositum, uel Apostolicum, id est, supra missum.

Emplastrum Barbarum quomodo componitur, uide Celsum lib. 5. cap. 19.

Emplastrum Oxycroceon, habetur in officinis: ab ὀξὺ quod significat aretũ, et croco.

Emplastrũ tonsoris ex Bithynia, apud Aetium libro. 10. capite. 22.

Emplastrum Magus appellatum, quod quidam etiam Hephesiæ noĩe insigniunt, describitur ab Aetio sermone. 10. cap. 24.

Emplastra. Vide, Malagmata.

Emplattomena uocantur,quę uidelicet detinent ea,quæ exiguis meatibus inhęrent. Gale. 8. Method. sic dicit retineri ea,quæ per urinas,& per uniuersam exeunt cutē.

ἐμπλάττω,oppleo, obstruo. A quo euentu nō erit difficile posthac nouisse,quæ græci ἐμπλαστικά, & παρεμπλαστικά dixerunt: nempe illa, quæ sunt tenacia & glutinosa, ungui…eq; suo corpori illita, meatus opplent & obstruunt: quales sunt adipes aliquot,oleumq;,& plura alia.

ἐμπυϊκοί,qui purulenta exspuunt.

ἐμπνευμάτωσις, flatus in interiore parte aliqua collectio.

ἐμφύσημα autem, non collectio flatus, sed incrementum tumori simile, quod nō aliter fit, quam cum oris spiritu impletur aliquid:idq; nomē etiam indicat. Non fit nisi in occulto emphisema hoc. Est & oculi uitium ἐμπνευμάτωσις, excrescentia scilicet tumori similis:uel ut placuit in Isagogico Galeno, cū repente tumefactus oculus maiorē cōtraxerit pallorem & inflāmationem:fitq; in senibus plęrumq;,et in ęstate.

Empneumatosis,est quando plurimus spiritus cōdensatur in stomacho,& ipse extendit simul uentriculū,adeo ut impediatur.

ἐμπνευματεμένοι,inflati.

Emporetica charta,scribendo inutilis, inuolucris chartarū, segestriumq; in mercibus usum præbet: & ideo a mercatoribus sic cognominata.

ἐμπροσθότονος, quando in anteriorem partem contrahitur ceruix, & nec retrorsum torqueri,aut reuerberari potest.

Empyici uocantur,qui sunt pectore suppurati, quibus abscessus in succingente costas intrinsecus membrana, aut in aliqua alia pectoris pellicula factus, aceruatim ruptus est,& in uacuum pectoris locū effusus, inter pulmonem & membranā costas succingentem. Aetius sermone. 8. cap. 65.

Empyema,collectum in thorace pus.

ἐμπόρφυρον,quod colorem habet in purpura albicantem.

E N C

ἐνκανθίδα nuncupant, cum excrescit carūcula iusto amplius.

ἐγκανθίς, in angulo oculi parū ungue exciso, tuberculum scilicet, quod palpebris parum diduci patitur: cum canthi caruncula excrescit amplius iusto. Lege. Aegylops, &, Exulcerationis effectus.

ἐγκανθίδες,canthorum in oculis radices.

Encanthis, caro in angulo maiore excrescens, quandoq; dolorem adferens.

ἐγκαθίσσμα,insessio.

ἐγκαθίματα, id est, insessationes.

ἐγκαρ,cerebrum. Quanq; Soph…cles nominat λευκόν μοκλόν, albam medullam.

ἐνκάρδων. Lege. ἐγκέφαλον.

ἐγκάρδων λευκόν,medulla alba.

ἐγκέφαλον, Gale. palmæ cerebrum. Dioscor. ἐνκάρδων, id est, medullam uocat, quod & esculentum est.

ἐγκέφαλος,cerebrum.

Enchlassis, id est, illisio, est concauitas aliqua,a collidentis corporis ictu inducta.

ἐγκόλπιαι, qui e sinubus prosiliunt uenti, quasi sinuales.

ἐνχόνδρος, cartilagines.

Enchymoma uocatur, quando caro fracta est casu, uel pondere, ita ut e uenulis ibi paruulis exiliendo sanguis profluat.

ἐγκλύσμα. clyster. infusio.

Encolpiæ. uide. Apogei.

Enthemata, emplastra quæ cruentis protinus inijciuntur uulneribus, ad reprimendas inflāmationes, & sanguinem inhibendū. Quod genus & ἀλίπηρα, καὶ καταγματικὰ, καὶ κολλητικὰ uoca…:quoniam medicamentis minime pinguibus cōstant.

ἐνθεαστικοί,Melancholici:sic dicti ab Paulo, quasi deo pleni, & quia futura aliquando pręnunciant.

E N D

Endemi, & Endemij morbi qui sint apud Hip…ocra. require in dictione, Morbi qui uno tempore fiunt.

ἐνδήμος,qui in certis grassatur regionibus.

Endiuia, græce, σέρις.

E N E

ἔνερα, intestina. Vnde ἐντεριώνη, lignorum quorundam med…a, quę tibijs faciundis, aut id genus alijs eximi plęrumq; solet.

ἔναιμα, em…lastra quæ cruentis protinus uulneribus inijciuntur. Celsus lib…. ca. 19.

E N G

ἐγγίσωμα, caluæ ictus, in quo offensum os, ad interiorem cerebri membranā descenderit. Sic dicta: quoniam nullo relicto inter os caluæ, & cerebri membranam spacio, duo illa corpora sibi inuicem propinquent. Lege. Fracturæ ossium in capite differentiæ.

ἐνεωρήματα, sublimia quæ in urinis cõtinentur & innatant.

Engangis, uel Gangitis, idem quod Gagathes apud Dioscor. lib. 5. Sic dictus a Gange Liciæ ciuitate. Hunc neq; fortis ignis impetus exedit, ut inquit in Theriacis Nicander. [illegible] ocatur & alio nomine Engis, autor Scholiastes Nicandri.

E N H

Enhæmon sudat Arabiæ quedam olea, ex quo medicamentum fit singulari effectu contrahendis uulnerum cicatricibus. Plinius libro. 12. capite. 17.

E N I

ἔνιθρον. Lege, Fiber.

E N N

ἐννεαφάρμακον, emplastrum, quod ex nouẽ rebus constat: cuius descriptionem uide apud Celsum lib. 5. cap. 19.

E N O

Enodes arbores uocantur, non quæ nodis omnino carent, talis enim arbor nulla esse uidetur, sed quia nodos paucos ordine naturæ habeant. Theophr. lib. 1. cap. 11.

ἔνωμα, cruda.

E N S

Ensis, Xiphion herba apud Dioscoridem libro. 4. capite. 23.

ἐνσηπεδώδης, febris, cuius nulla manifesta sunt signa, neq; rigor apparet, pulsus autẽ arteriarum inæqualis, urina indigesta, calor magnus & fumosus. Huic missione sanguinis occurrendũ: deinde putris euacuandus humor: balneis ex aqua dulci utendũ.

ἐνστάζω, stillatim infundo, medicum u[illegible]rbũ.

E N T

Entaticos, ab erigendo & inflando sic dictũ Satyrium apud Dioscor. lib. 3. cap. 145.

E[illegible]teni τῆς γῆς, dicuntur terrestres uermiculi quidam.

[illegible]ντερα, interiora, inte[illegible]na.

Enterocele, est interioris uisceris in alterũ locum pedetentim, aut con[illegible]rtim prolapsus. [illegible]ausa enteroceles procacarctica, oppressio, aut plaga. Caussa autem continua, extentio, uel ruptio, aut huius fractio.

ἐντεροκήλη, ἐπιπλοκήλη, a nostris, Hernia.

Enteroperocele, est lapsus intestini et omẽti in scrotum.

Entimon agrion, Hieracia altera, apud Dioscoridem libro. 3. capite. 71.

Entostastidia, thoracis intima.

Entyposis, ubi articulus obfirmatur, uel humeri acetabulum.

E N V

Enula, gingiuæ intimæ.

Enula Campana. Vide, ἑλένιον.

ἐνουχισμός, uenerei actus priuatio.

Enydrus, coluber in aqua uiuens: quẽ Lutricem Gaza interpretatur.

☞ E O N

ἔων, oculorum magnus ambitus.

Eonem appellauit Alexander Cornelius arborem ex qua facta esset Argo, similem robori uiscum ferenti, quæ nec aqua, nec igne possit corrumpi. Plin. lib. 13. cap. 22.

☞ E P A

ἐπαγωγία, Dioscor. nominauit præputia. Sic a Græcis dicta, quoniam ἐπάγονται, id est, ducantur & reducantur.

Epalelima, uulgare, promiscuum, ac palestræ dictum unguentum.

ἐπαφαίρεσις, repetita sanguinis missio, apud Gale. de curandi ratione per sanguinem.

ἡπατικοί, hepatici.

Epatitis, Smilax, apud Dioscor. li. 4. ca. 145.

☞ E P H

ἐφελίς, asperitas ac duricies mali coloris quacunq; parte corporis. Lenticulæ tamẽ in sola facie sunt.

ἐφήλεις ἐν προσώπῳ, asperæ & discolores in facie maculæ, quasi a sole contractæ, uel inustæ.

ἐφελκῆος, ramentum.

ἐφήμερος. Lege, διάρια.

Ephemeron, Dictamum, apud Dioscoridẽ libro. 3. capite. 35.

Ephemeron, aliud ab Colchico Ephemero hermodactylo. apud Dioscor. lib. 4. ca. 83.

Ephemeron, Hermodactylorũ generis, uel Colchicon apud Dioscor. lib. 4. cap. 87.

Ephemerum animal, a uita diei unius, sic appellatũ, pedibus quattuor, pennisq; totidẽ mouetur: & cum quadrupes sit, uolucre quoq; est. Aristot. libro. 1. capite. 5. de natura animalium.

Ephestion, uel Ephestios, Aristolochia, Clematitis, Dioscor. lib. 3. cap. 5.

Ephesia, Artemisia, apud Dios. lib. 3. ca. 125.

ἐφιάλτης. Fit hoc malum in continua crapula, & stomachi cruditate. Acciditq; in eo constitutis, difficilis motus, torpidus in somno sensus, suffocationis in mente obuersatio, & ueluti ingruentis alicuius mali

occupatio. Sequiturq; clamoris & uocis frustratio, aut incertus et indiscretꝰ sermo. Quidam eos qui in se irruerunt, audire eti am se credunt, et ab eis Venerem exigere, mox illos fugere, & his similia alia, quæ suauissime in quarto cecinit Lucretius, Tollunt clamorem quasi iugulentur ibidem: Multi depugnant, gemitusq; doloribus æ[...]unt, Et quasi pantheræ morsu, sæuine leonis Mandentur, magnis clamoribus omnia complent. Multi mortem obeunt, multi de montibus altis, Et quasi præcipitent ad terrã, corpore toto Exterrentur, et ex somno quasi mentibus capti, Vix ad se redeunt per moti corporis æstum. Nostri uocant dæmonem Insultorem, uel Incubum, alij Phaunos uocauerunt, ut Plinius, & Phaunorum & Incuborum ludibria & oppressiones. Superstitiose enim, ad hæc moueri in quiete animos nostros ab his Dijs credidit antiquitas: cum tamen non tam medicis autoribus, uerum etiam Macrobio teste libro primo de somnio Scipionis, crapula & cruditate id malum fieri compertum sit. Cui præcæperunt ueteres a principio adesse. Siquidẽ permanente, crebroq; per quietem nos turbante grauius aliquod malum, qualia sunt attonitio, insania, & comicialis morbus, cum primum in caput mali huius uis fieri cœperit, resistendum. Quæcunq; enim comiciales per diem & in uigilia, eadem in quiete & nocte ephialtici patiuntur. Non negligenda igitur nocturnarum huiusmodi per quietem præfocationum remedia. Plura de hoc morbo Galenus, et Hippocrates libro de ægritudinum caussis & signis.

☞ E P I

ἠπίαλ⊗, febris quæ in principio tranquilla, & quæ blande leniterq; calefacit. ἠπίαλ⊗ λέλεκται ἢ ἀπὸ μεταφορᾶσ τῆσ ἁλὸσ, λέγω δὲ τῆσ θαλάασσησ ἠπίασ μὲν φαινομένοισ, χαλεπῶσ δὲ κατὰ τὰσ ἀρχὰ[σ] αὐτῆσ ὑπάρχούσησ ἢ παρὰ ἠπίωσ ἀλεαίνειν ὅπερ ἐσὶ θερμαίνειν, id est, dictæ Epialos febris est, aut per translationem a mari, quod a principio tranquillũ, tũ difficillimum: aut quoniam blande & leniter calefacit. De origine uero & caussa longius in hæc uerba a Galeno lib. 2. agitur. τὸ ὑαλῶδεσ φλέγμα ψυχρότατον ὑπάρχον ἅπαντοσ φλέγματοσ εἴπερ ἄσαπὲσ ἔτι μένον ἐν ὅλω πλεονάσον τῷ σώματι τὸ ἀνεκθέρμαντον ἐργάζεται ῥίγοσ ἄνευ πυρετοῦ, ἐπὶ γὰρ τῶν ἐπὶ χυμοῖσ ἁπτομένων πυρετὸν ἤσῦψισ ωσ μάλισα τὴν πυρεκτικὴν ἀνάπτει θερμασίαν εἰδὲ σαπείη δὲ ὁλούμενἐαν τοῦ σηπομένου, ὅπερ ἐσὶ σπάνιον διὰ τὴν ἄμετρον σῦψι[ν ἀ]μφι[η]ρινοῦ πυρετιον γίνεται. ἡμισαπὲσ δὲ γινόμενον οὐ δὲ ὅλησ αὐτοῦ τῆσ ουσίασ ὁμαλῶσ, ἀλλὰ τινῶν μὲν μορίων σηπομένων τινῶν δὲ μενό[ν]των ἀσαπῶν τὸν ἠπίαλον ἐργάζεται πυρετόν. καθὰ ὃν ἅμα ῥιγοῦσιτε καὶ πυρεττοῦσιν, τὰ μὲν ἀσαπῆ μόρια τοῦ χυμοῦ δὲ ὅλων ἐνεσπαρμένα τὸν φλεβῶν ἢ καὶ τοῦ λοιποῦ σώματ⊗ τὸ ῥίγ⊗ ποιεῖ, τὰ δὲ σεσηπότα τὸν πυρετὸν ἀνάπτει. Quorum sensus hic est. Si uitrea pituita omnium aliarum pituitarum frigidissima nondum putrefacta, toto abundauerit corpore; inexpugnabiles, & qui calore nullo euinci possint sine febre cum tremore algores facit. In febribus enim quę in humoribus accenduntur, putrefactio maxime caliditatem febrium accendit. Quod si tota pituita hæc putruerit (quod tamẽ raro fit) ob immensam putrefactionem quotidianę febris caussa est. Cum uero non tota æqualiter, sed dimidium eius, aut aliquæ partes putruerint, aliquot uero non [p]utruerint, Epialon febrem hanc facit; in qua simul cũ algore tremor, & febris caliditas est. Quæ enim partes humoris eius non putruerũt omnibus uenis, aut reliquo corpori commixtæ & sparsæ, cum tremore algores faciunt. Quæ uero putruerũt, febrem accendunt. Et hoc febris genus Epialon tantum uocauerunt. Posteriores, & quibus non fuit præcipicium Medicinę studium, febrium frigora intellexisse hac uoce plærumq; uidentur.

ἐπιβολή, Incubus morbus. Lege dictio[nem], nem, πνιγαλίων.

Epicanchidæ. Canchorum radices.

ἐπίκαυμα, quoties exulceratio fact[a] sordida, impura, & igne adustorum similis, qua se purgante in oculo, sæpius sequuntur & effluunt humores omnes.

Epicauma, hulcus oculi sordidum, impurũ, crustosum, ab Auicenna adustiuum uocatum.

ἐπικλίνται, uocantur terręmotus qui se ad angulos acutos in obliquum quatiunt,

quasi in transuersum sese agentes.

Epicoma. Lege, Exulcerationum quæ in oculis oriuntur differentiæ.

ἐπίκροτον, complanatam, pauitamq́ terram contendunt, ubi testudo incumbit.

ἐπικανθίδες, ijdem qui ἐγκανθίδες, canthorum oculi radices.

Epiceras, sic Hippocrates quondam nomē indiderat Fœnugræco: quia semen simile habet ceruiculis.

Epicrasis. Vocant inquit Galenus libro. 9. Method. uitiosi succi curationem, Græce ἐπίκρασιν.

ἐπικρούσις, percussionis genus, & mos quidam, quo puerorū mangones macros pueros cædebāt, ut pinguescerēt. Ea talis erat. Ferulas paruas ac leues modice illitas, gracilibus partibus incutiebant, donec modice attollerentur: deinde & alia quoq́ adhibebant remedia. Vide Galenum. 14. Method. a fine.

ἐπιχρίσματα προσώπου, unguentum ad faciem extergendam.

ἐπίλημψις quid sit, require in dictione, Morbi qui uno tempore. &c.

Epidimij morbi qui sint apud Hippoc. require in dictiōe, Morbi qui uno tempore.

ἐπίδοσις, morborū incrementum, & idem quod ἀύξησις apud Gale. libro de temporibus morborum.

Epidimiales morbi uocantur, id est, grassantes uulgo & publice. Scripsit Epidemion libros aliquot Hippocrates.

ἐπιδερμίς, summæ cuticulæ ablatio.

Epideris. Lege. Nympha.

Epigastrion, totum id est quod supra uentrem, diuiditur in tres partes, id est, super Hypochondrio, id est, ilia, quod est super umbilicum, Vmbilicum, & Imum uentrem. Atq́ ita diuidit Gale. comment. Aphorismo. 35. libro.

Epigenema, quasi dicas aduentitium germen: atq́ sic uocat Gale. morborum symptomata. Est em̄ Epigenema, succedens, idem quod morbi symptoma, Gale. lib. 1. de differentijs morborum. Græcis parum est in usu, sed symptoma, et pathema, & pathos creberrime sunt ipsis in ore. Vide etiam de morborum symptomatis.

Epigeon. Lege. Absides.

Epigetis, Clematis herba apud Dioscoride libro. 4. capite. 192.

ἐπιγλωττίς, inquit Pollux, simplicis uocis est organum: lingua autem uocis articulatæ. Epiglottida enim uocant minorem linguam, quæ duabus est interposita fistulis, duplici opere. Nam inter epulandum operit arteriam, ne spiritu ac uoce illic meante, si cibus potusue in alienum deerauerit, tramitem, torqueat. Vbi uero spiritus tantum, aut uox commeat, gulam il[l]e egit: ne restagnatio intempestiua alui obstrepat.

ἐπιγονατίς, genuum patella.

Epilepsia, siue morbus comicialis, est detentio mentis, sicut cum quis mente, intellectuq́ capitur, atque ipse sensorijs organis: quibus casus repentinus accedit, & spuma ab ore profluit. Nam,

ἐπιληψία, alias morbus comicialis, siue Herculanus, uel Caducus, Lunaticus, Sacer, Græce, ἱερὰ νόσος, id est, sacra passio. Item morbus S. Valentini. Sic dicta, a mentis captione. Species habet ἀναληψίαν, καὶ καταληψίαν. Non est nisi spasmus corporis totius, cum nocumento membrorum, & actionum principalium. Vel est humor frigidus, quo uentriculi cerebri non perfecte opilantur. Serenus. Est subita species morbi, cuius nomen ab illo est, Quod fieri nobis suffragia iusta recusant. Sæpe enim membris acri languore caducis, Cōsilium populi labes horrenda diremit: Ipse Deus memorat dubiæ per tempora lunæ, Conceptū talis quū sæpe ruina profundit.

Epilogismos, communis ratio est, et omniū assensu conspecta. primo prædictionum Aphorismo, & primo prognostic. in commentario Galeni.

ἐπιλώπαι, oculorum morbus.

Epimedium, caulis non magnus hederæ so[lijs] apud Dioscor. lib. 4. cap. 22.

ἐπιμηλίς, πρόμηλίς, ἀμαμηλίς, ὠμομηλίς, omnes unā & eandem arbore significant, quę aut in malo insita est, aut eadē illis figura, quantitate, saporeq́, aut parū dissimili.

Epimelon, & Epimelida Gręci nuncupant syluestris mali genus, copiosum in Calabria, fructu acerbo, & infesto capiti & stomacho. Sunt qui Vnedone, & fructū eius ita appellant, alij pyri genus. De quo lege Corol. Bar. quod scripsit in Arbutū lib. 1.

Epinyctides, ulcus aciem oculi habetans, et in angulo oculi perpetim humore emanans. Plinius libro. 20. Vel,

ἐπινυκτὶς, peſſima puſtula, colore uel ſubnigra, uel ſubliuida, uel alba. Circa hanc uehemens inflammatio eſt, & cũ adaperta eſt, reperitur intus exulceratio mucoſa. Color eſt humori ſuo ſimilis. Celſus lib. 5. cap. 28. Lege, Puſtulas Græci.

Epinyctides, item ulcuſcula, ut inquit Paulus, ſponte ſua ſurgentia ſunt, puſtularum figura & rubeſcentia: quibus apertis, cruenta ſanies effluit, per diemq; non magnopere dolorem ſentiunt, per noctem uero grauiſſime: unde & nomen acceperunt.

ἐπαφαίρεσις, repetita ſanguinis ablatio, uel ſecundario miſſio ſanguinis. De ea uide plura apud Galenum libro de ratione ſanguinem mittendi.

ἐπιφορὰ, oculorũ infirmitas: quem morbũ & Plinius, & Cicero in Epiſtolis Ephorã uocauit. Lachryma uulgo appellatur.

Epiphora, morbus eſt ocularius, cuius crebra mentio apud Pliniũ. Naſcitur & Epiphora in genitalibus. Colum. lib. 6. cap. 16.

Epipactis, inter frutices Aſiæ, & Græciæ a Plinio reponitur. Meminit eius & Dioſc. lib. 4. cap. 110.

Epipetron, ſimilis Ocimaſtro herba. Vide de hac Barbari Corollariũ de Ocimaſtro.

ἐπιπλοκήλη, a noſtris Hernia.

Epipomphalon, eſt exceſſus omenti per ipſum umbilicum.

Epiplocele, eſt delapſus omenti in partem aliquam ſuam.

ἐπίπλοον, id eſt omentũ, quod inteſtina contegit, ex interiore parte leue ac strictum, ex ſuperiore mollius: cui adeps item innaſcitur, qui ſenſu item, ſicut cerebrum & medulla caret.

ἐπιπόλαια τῶν ἑλκῶν, ulcera ſummam cutem occupantia.

Epipteron, Lens paluſtris, apud Dioſcoridem lib. 4. cap. 90.

Epirotica mala, quæ latine Orbiculata, ex Epiro inuecta primum. Orbiculata noſtri appellauerunt, ex figura orbis in rotunditatem circumacti.

Epiſion. Lege, κτεὶς, græce ἐπίσειον, id eſt, pubes.

Epiſtates græce dicitur, qui nobis præceptor, ſiue præfectus rei faciundę, uillicus, præpoſitus, procurator.

Epiſtomion, uertebra, quæ cum collo circumagitur.

Epiſtrophe, primus nodus colli.

Epithema, eſt quoddam aggregatũ ex ſuccis, uel aquis diſtillatis ex pulueribus, poſitũ ſupra membrũ mediante panno lineo, uel laneo in eis infuſo.

Epithymos, Thymus, apud Dioſcoridem lib. 3. cap. 42. Plin. lib. 21. cap. 10. & 21.

Epithymbrũ, pro eo accepit Paulus, quod eſt in Thymbra, modo quo Epithymũ uocamus, quod eſt in Thymo.

Epithymum, flos eſt Thymi, ſed nõ omnis. Egit de Epithymo Dioſcor. lib. 4. cap. 189.

Epityrum, quanquam ſine e quidam cenſeant legendum Pityrum, ex confractis oliuis fit, ex quibus etiam nomen traxit. Columella euidenter oſtendit, Epityrum dici in oliuis genus conditurę: docetq; quemadmodũ id fiat. Cato quoq; ante Columellam tradidit cõpoſitionem Epityri, cuius uerba hæc ſunt. Epityrum album, nigrũ, uariumq; ſic facito. Ex oleis albis, nigris, uarijsq; nucleos eijcito: ſic condito, concidito: ipſis addito oleum, acetum, coriandrum, cyminum, fœniculum, rutam, mentham: in orculam condito, oleum ſupra ſiet, ita utitor. M. Varro libro de Lingua latina. 3. enarrans illud Plautinum. Si unũ Epityrum eſtur. Epityrum, inquit, uocabulum eſt cibi, quo frequentius Sicilia, & Italia uſa. Quidam quia apud Gręcos caſeus dicitur, τυρὸς, opinati ſunt Epityrum dici cibum caſeatum. Quibus reclamat autoritas ſcriptorum claſſicorũ, quos nominauimus. Videtur autem appellari Epityrum, a confracta oliua, quæ Græce dicitur πίτυρις. Colum. lib. 12. cap. 46.

ἐπιτυμβίδιοι κορυδαλλίδες, id eſt, ſepulchrales aues, apud Theocr. εἰδυλ. ζ.

ἐπιτυμβιδιτός, dicta ab Theocrito Galerita, eſt auis, ex eo, quia ſecundum Poetarũ fabulas, τύμβον, id eſt, ſepulchrum patris ſui in capite gerit. Fabula eſt apud Ariſtophanem. Lege, Galeritam.

E P O

Epomis, uide, Acrocomia.

ἐπομφάλον, umbilici ſuperior pars.

E P S

ἔψησις, perficiendi cibi uocabulum.

ἑψηθεντὰ, pota.

ἑψηθεὶς καὶ ἐκθλίβης τυρὸς, caſeus decoctus & expreſſus.

ἐπυσικὰ, id eſt, ſerpentia, uel repentia.

E P V

Epulis, carnis quædam excrefcentia, quæ ab inflammatione emergit, ad intimũ molarem, cum febre et dolore nonnunquam. Paulus lib.6.cap.27.

E P H Y

Ephydros, Equi[illegible]tum, uel Hippuris, apud Diofcor. lib.4.cap.49.

☞ E Q V A

Equapium, Diofcoridę Hypposelinon, lib. tertio, cap.76.

E Q V I

Equienti mulæ. Equum appetenti, & maritum defyderanti. Canes cõfimiliter dicuntur catulire, quando cupiũt maritare. Tradit Plinius, equas domitas fexaginta diebus equire, antequam gregales. Columel. lib.6.cap.37.

Equinalis, Hippuris, apud Diofcoridem libro.4.cap.49.

Equifalix, Hippuris, apud Dio.li.4.ca.49.

Equifelis, Hippuris, apud Dio.li.4.cap.49.

Equifetum, Græci Hippurim dicunt, apud Diofc. libro, 4.cap.49.

Equition, Hippuris altera, apud Diofcor. lib.4.cap.50.

E Q V V

Equum fluuiatilem, Hippotamon Græci appellant. Sanguine eius utũtur pictores.

De Hippotamo Diofcorides lib.2. Plinius lib.8.cap.25.&.26.

Equus. Plin. lib.8.cap.42.

Equorũ alius uectorius, alius bellator, alius curfor, admiffarius, quadrigarius, defultor.

☞ E R A

Eranthemis, Anthyllis, apud Diofcoridẽ lib.r.cap.154.

Eras Medicus, citatur ab Aetio fer.9.c.49.

Erafiftratus, Ariftotelis filia genitus, uel ut placet Suidæ, Chryfippi difcipulus fuit. Vixit fub Antiocho [illegible]ge: quo liberato a morbo, centum talentis donatus eft, ab rege Ptolomæo filio eiufdem. Eifdem temporibus, ut inquit Celfus, in treis parteis Medicina diducta eft: ut una effet quæ uictu, altera quæ medicamentis, tertia quæ manu mederetur. Primã διαιτητικὴν, Secundam φαρμακευτικὴν, Tertiam χειρουργικὴν Græci nominauerunt. Eius autem quæ uictu morbos curat longe clariffimi authores etiam altius quædam agitare conati, rerum quoq; naturæ fibi cognitionẽ uendicauerunt, tanquam fine ea trunca & debilis Medicina effet.

☞ E R E

ἐρέβινθος, Cicer.

Erechtites, Senetion, apud Diofcoridem lib.4.cap.98.

Erefionem, fiue Irefionem uocabant plantam oleagineam, uelleribus & corollis inuolutam. Vnde & nomen contra peftilentiam fecibus imponi folitum: ut eft apud Ariftophanem. Hanc & Corythalion dicebant. Etiam fi pro laureo quidam ramo accipiant, in eundem luftrationis ufum.

Eretrici canes, Apollinis iuffu nutriti, qui & aratro terram uertere dicebantur.

ἐρευτικὸν, quod ructum mouet.

E R I

ἔρια οἰσυπηρὰ, lanæ fuccidæ.

ἔρια οἰσύπηρα τὰ ἁπαλα, lanæ fuccidæ molles.

ἔρια κεκαυμένα, lanæ combuftæ.

ἐρείκα, fruticofa arbor, myricæ fimilis, longe minor, cuius flore apes reprobum mel efficiunt. Plinius antor eft, colorem habere Rorifmarini, ac pene folium. Germani ea utuntur ad fcopas. Sola floret in fyluis, Afiæq;, & Gręcię fruticibus adfcribitur. Athenienfes hanc, inquit Plinius, Tetradicem, Euboea Sifarum, fiue ut Varro, Sifarã, unde liquidũ mel fiat, uocãt: putantq; apibus effe gratiffimam: fortaffis, quia tũc nullus alię fit copia. Theophraft. Tetralicem, non Tetradicem, nifi mendax eft codex, appellat, in genere fruticum, aculeatã & germinantẽ æftate. De ea Erice intelligat, cuius meminit Diofcorides li.1. an de alia, non intelligo. Quia tñ bis in anno floret Erice, prima uidelicet, & ultima fyluestriũ, nec inter aculeatas ponitur, fieri poteft, ut alia fit Tetralix fua Theophrafto, alia quæ pro Erice Athenis capitur: nifi quis hanc Tetradicem, illam Tetralicẽ uocari malit. Meminit & Tetragoniæ uocatę Theophr. fed inter arbores, quę tardiffime germinant, ut Thyia, Taxus. Theodorus Quadratoriã interpretatus eft: melius fi Quadrangulam. Colum. Ericen intelligit, cum amaricum, fiue amaricen, & amaricinos flores commemorat. Quanquam & ibi corrupta in eo lectio dicitur. Nam & amaranthini pro amaracinis, & Tamaricen pro Amarice fcriptũ fore inuenias:

cum sit Tamarice, non Erica, sed Myrica. Confundit hoc Palladius, qui tertiam mellationem, Tamarisci floribus constare tradidit: cũ Erices, id est, Amaricis, nõ Tamaricis pabulo fiat, autore Plinio. Nisi quis Tamaricis appellatiõe, ueteres & Ericem & Myricen significare uoluisse dixerit. Plinius Ericem illi similem descripsit. Credo Myricem, non Ilicem legendum, cum Dioscoridis autoritate: tum quod ita modo cernitur in Patauinis montibus, nõ quidem folio, quod ei rorismarini simile tribuitur, sed musco, quem floris uice habet, ut Myrica. Quod autem Erice uideatur uocata Siderites libro Plinij undecimo, nos eum locũ in castigatione Pliniana deprauatum ostendimus. Annotauit Barbarus Corollario in Ericem. Vide & Plin. lib. 11. cap. 16. Vergilius quoq; inibi annotauit. Erice in Aegypto quondam fuit grata Isidi arbor, quæ tempestate eiectum Osyridem excepisset, subitoq; incremento intra se clausum operuisse: testemq; & autorem citat Plutarchũ libro de Iside & Osyride.

Ericęum, syluestre mel, minimeq; probatũ.

Erigeron, Senecion, apud Dioscoridem libro. 4. cap. 98.

Erinaceus. Lege, ἐχῖνος θαλάττιος.

Erineos, Epimedium herba, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 22.

Erinos, Hydereron herba, apud Dioscor. lib. 4. cap. 32.

Erinacei ouatij. Lege, ἐχῖνος.

Erynacei Bryssi. Lege ibidem.

Erinum medicamentum uocatur, quod caput purgat per nares. Item,

ἔρινον medicamentum, quod naribus inijcitur, apud Paulum lib. 3.

Erithini pisces. Plinius lib. 9. cap. 16.

Erithace, apum cibus. Plin. lib. 11. cap. 7.

Erithratones, siue ut alijs placet, Tetraones, anserũ specie sunt nigricantes, rubeo paulum perfusæ, ueniũtq; e septentrione. In auiarijs saporem amittunt: moriuntur contumacia, spiritu reuocato. Plinius.

Eretria terra qualis sit, uide apud Dioscor. lib. 5. cap. 162.

E R N

ἔρνος, surculus ex arbore.

E R O

Erothalles, Aizoũ maius, apud Dio. lib. 4. ca. 91. sic dictum, quia amatorijs cõueniat.

ἔρωτες, inter melancholiæ species a Paulo ponuntur, qui nimia amoris cura in ægritudinem labuntur.

E R R

Errabunda febris. Lege, Febris est exuberantia. &c.

Erratica aliqñ uocamus, quæ Græci ἄγρια.

E R V

Eruca, uermiculus, qui ex asilo fit uermiculo. Plin. lib. 11. cap. 32.

Eruca, græce κάμπη, uermiculus est, qui in oleribus gignitur.

Erucæ iuuamenta, lege apud Diosco. lib. 2. Plin. lib. 19. cap. 6. 8. 10. & lib. 20. ca. 13.

Erucæ, græce κάμπαι, hortorum, olerũq; oĩm pestis: erodit enim & deuastat omnia. Nostra ætas, inquit Vergilius, totũ hoc genus, quacunq; forma sit, & ubicunq; nascitur, una appellatione Brucos nominat, cũ tamen Locustarum genus quoddam priuatim Græci Brucum appellant. De Erucis Plinius libro decimo nono, capite. 16. libro sexto, capite duodecimo, &, 23. Dioscor. libro secundo.

Eruilia quid sit, pulchre admodũ disseruit Manardus de Ferraria, libro. 1. epistola. 3. Quod nos Eruiliam uocamus, non id est legumen, quod Arabes, uel potius libri ex Arabico in Latinam linguam quomodolibet uersi, Mes, uel Almes, uel Meise uocant, neq; id quod Almelic. Nam cum teste Serapione cap. 116. granũ id quod Mes appellat, oculum habeat, cum pupilla nigriore, & herba eius sit Phaselus, tamẽ euidentia, & experiẽtia ipsa satis docet, quod Eruilia oculum non habeat: uel si quid habet, quod oculus a defendente propriũ dogma forte dici possit, id omnino nigriore pupilla non constat. Subinde quantũ Phaseli herba, ab ea, quę Eruilię distet, ex utriusq; aspectu quiuis addiscere potest. Si quis tamen uisui non credit, gustum consulat. Scribunt siquidem Auicenna, & Isaac, in cortice Mes esse ponticitatem. Id enim ipsi appellant eum saporem, quem Græci στρυφνόν, nostri modo stupidũ, modo acerbum nuncupant: qui quidem est sapor linguam uehementer adstringens, & ueluti ligans, qualem glandes maxime præ se ferunt. Tam alienus est autem hic sapor ab Eruilia uera, quam ipsa a glandibus. Rursus Mes est idem quod pisum: sed pisa nõ

sunt Eruilia nostra. Scribit enim Plinius lib.12. Pisa habere angulos, ut Cicercula, quos in Eruilia certe nostra nō uidemus. Libro quoq; decimo octauo de Eruilia & Piso, ceu rebus diuersis, ait, quod folio constant longiore. Et Theophrastus Pisum multifo[...]am e[...]e dicit, terrenum, amplum, adeoq; uagum, ut locum totum impleat, etiamsi amplo interuallo sit positum, quæ nostræ Eruiliæ minime quadrant. Liquet ergo, quod Eruilia non sit Mes. Quod uero non sit id quod Arabes uocant Almelic, non aliter quam Auicennæ ipsius testimonio probandum. Is enim capite.353.secundi libri, ex sententia propria asserit, Almelic esse Erbum, ut ibi legitur. Quod uero Erbum, de quo ibi Auicenna (Orobon Græci appellant, nos Eruum) tam sit ab Eruilia nostra, quam Mes Auicennæ diuersum, adeo clarū est, ut probatione non egeat: iumentorum enim potius quam hominum cibus est Eruum, Eruilia hominibus libentissime uescuntur. Quonam uero nomine hæc res ab antiquis censeatur, quam Eruiliam Plinij uoce nonnulli, uel parum ab ea (ut fieri assolet) deflectendo, Rouiliam uocant, Pisarelos Veneti, Rodionos alij, hoc operosius est ualde iudicare. Si enim [...]x possunt illa agnosci, quę ab antiquis summa arte effigiata, et ueluti sub oculos posita sunt, quanto laboriosius fuerit legumina agnoscere, quorū illi uel nomina, uel naturam, nō quali forma constarent, ostenderunt. Præsertim nostro æuo, quo simul cū nominibus, multarū rerum cognitio interijt. Adde, quod & Galenus ipse ambigere in his quoq; uidetur: anxie & scrupulose nonnulla eorum perquirens, & ambigenti demū magis q̄ decernenti similis. Quod non alia ex caussa puto accidisse, nisi quod antiqui in eis describendis fuere negligentiores, quę in propatulo, & assiduo hominū usu esse cognoscebant. Quod & Plinius quodam loco anim aduertit. Sunt tamen duo, triaue, quæ me mouent, ut credam Eruiliam hanc nostrā esse id, quod Theophrast. & Diocles Dolichon uocauerūt, & Galeni tempore Phaseolus, uel Lobus dicebatur, & a Theodoro Siliqua: quanquā (si a tanto uiro dissentire licet) Siliqua existimanda est aliud legumen, iuxta Latinos autores. Quod uero præter nomen ipsum, quod nulli alteri legumini magis quadrat, pręcipue me mouet, est id, quod de Dolichis scripsit Theophrast.8. de histo. plantarum libro: quod si iuxta longum lignum quis eos affigat, ascendunt, & frugiferi fiunt: si nō, mali & uermiculosi redduntur. His si addideris Galenum dicentem: Dolichos in hortis conseri, excrementa alui excutere, & uix ob redundantē humiditatē conseruari posse, uidebis profecto, huius Dolichi proprietates adeo huic nostræ Eruiliæ congruere, ut nulli alteri legumini magis. Adde quoque, si placet, & aliud Dolichorū propriū ex eodem Theophrasto, & Galeno.2.lib. de Alimentis sumptum, quod scilicet ipsorum solorum, dum recentes sunt, simul cū seminibus siliquæ quoq; mandantur. Ratione cuius proprietatis, appellari eos Lobos scribit Theophr. & post eum Aetius. Eruiliæ autē solius inter legumina edi ab hominibus siliquas simul cum semine, nemo est qui nesciat: cum & crudæ aliquando ab ociosis, & coctæ a nobilibus, confecto præsertim ex eis delicato quodam pulmento, libentissime mandantur, aliorum leguminum siliquis in cibum iumentorū proiectis. Nolim tamen quemquam mihi de uerbo calumniā facere, q̄ Dolichon dixerim Galeni temporibus fuisse nuncupatum Phaseolum, qui sit aliud ab Eruilia. dicimus enim, Galenum secuti, aliud esse legumen quod Phaselus, aliud quod Phaseolus, uel Phasiolus dicitur: & Phaseolum esse idem Dolicho, ut Paulus post Galenū confirmauit: Phaselum esse, qui nunc uulgo Phaseolus, quem Vergilius uilem nuncupauit. Quod si animaduertisset Serapio, sub lubiæ nomine, quod certe a lobo græca uoce deflexum est, Phaselos cum Phaseolis, id est, Eruilia, minime confudisset. Quod & hi quoq; peccarunt, qui nostro tēpore Dioscoride interpretati sunt. Ex quo uidere licet, quātum ad res ipsas probe internoscendas conducat nominum intelligentia, quam tamen nonnulli hoc tempore penitus aspernantur. Si igitur (ut probauimus) Eruiliæ sunt Dolichi, quis ambigat malas esse[...] cum scribat Galenus, Dolichos multum esse fabis deteriores, quæ dubio procul malis cibarijs connumerantur.

Eruilia, ut inquit Hermolaus, leguminis genus est, quam nonnulli falso Durellam uulgo dictam interpretatur, propterea, quod hodie quoq; in Vmbria uocant Eruiliam agricolæ, quod in Gallia & Venetia prouincia Doram, Durellamq; folio crasso et oblongo, Leontopodij, sed maiore, capitulis semen includentibus minutum, simile Nasturtio, tantum exilius: flore candido. scopas ex ea raras faciunt. At Eruilia syluestris herba est, amaritudinis eximiæ, colore & folio Ciceruclæ, quanq; minore.

Erungium, herbæ genus.

Eruptiones, ἐκζήματα græce.

Eruum, Græci Orobum. Auicenna cā.331. herbam Iudaicam: capite.353. Herbum uocauit: ignorare tamen uisus, quę res esset: sicuti & a multis nunc quoq; seplasiarijs, & Medicis ignoratur: granum quoddam nigrum, Viciam potius quam Orobū referens, pro ea capientibus, cū sit in Tuscia notissimum. Vidi ego Florentię album et ruffum. Manardus lib. 9. Epistola tertia. Vide etiam Dioscoridem libro. 2. cap. 119. Plinium lib. 18. cap. 15.

Eruiangina, cauliculus est sesquipedalis, & interdum maior, subruber, hirsutus, tener, folio pingui, flore luteo, aut candicante, radice digiti crassitudine, & cum aridit ate flaccescit, caulis fusculosa. Hanc inter legumina nasci constat, & ea strangulare. Ex maleficio, inquit Marcellus Vergilius, nomen Orobanche fecit antiquitas: quia fruges, legumina, eruumq; presertim circumligando se necet, Eruiangina dicta.

E R Y

ἔρυμος. Lege, Halimum.

Eryngę, id est, Eryngion, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 23.

Eriungij, Legendū, Eryngij. Est em̄ Eryngion, siue Erynge herba inter aculeatas in primis clara, contra serpentes & uenenata omnia nascens. Eius radix bibitur aduersus ictus, morsusq;. Apollodorus aduersus toxica cum rana decoquit. Colum. lib. 6. cap. 5.

Eryngion, Aloe, apud Dioscoridem libro tertio. cap. 24.

Eryngion, clara in primis, aculeatarum herba, de qua uide Dioscor. lib. 3. cap. 23. Plin. lib. 21. cap. 16.

Erysimon quid sit, Lege, Irion.

ἐρυσίβη, hordei, & frumentorum rubigo græce.

Erysipelas, autore Galeno, is tumor est, qui ex tenui sanguine, interim et cum bilis parte incenso ac feruete cōsistit. Vulgo, Ignis S. Anthonij, uel, Ignis sacer. Serenus. Est etiā morbi species, quæ dicitur, Ignis, Languida quo multo torrentur membra calore. Quanq; me non fallit quid alij faciant ἐρυσιπέλας. Fit in uulua, quādo uulua affectū igni similem sentit, & tūc inflammatur ipsa, & in aliquibus penetrat interdum usq; ad alias partes secundæ. Vel, Est rubor inflammatus, qui cum ardore febrem aliquando, interdum horrore infert. Auferimus autē uel missione sanguinis, uel cucurbitis, uel sanguisugis, uel alio quouis pacto. Educimus autem sanguinis plurimum, quando sanguis maxima caussa esse morbi deprehenditur. Arripienda autem sanguinis missio, quæ tutior erit, quæ molesta & grauis uitanda, atque huius loco pharmaca exhibenda sunt. Cucurbita in contusione locorum, Sanguisuga, in quibus exiliter aperire locum affectum uolumus, adhibenda. Galenus libro de Definitionibus.

ἐρυσιπέλατα, ignitę rubedines cum inflammatione, quæ febres & horrores aliquando afferūt. Late patet hoc malum, nullaq; pars corporis interior est, in qua hoc inflāmationis genus non contingat. Patiuntur id fœminæ in locis suis: patiūtur homines in sede, in iecore, cerebroq;, & alijs locis. Mo... uero in saniē suppurans, uel repens, alia nomina sortitur.

Erysisceptrum, græce ἐρυσίσκηπτρον. Multæ herbæ hoc cognomine apud Dioscoridem legūtur, quo nominis etymo, aut qua tandem ratione, non uideo: nisi quod Hermolaum Barbarum, & M. Vergilium dubitare uideo. Plinius Asphalatum uocat.

Erythacus, Theodoro interpretatus est, Tubecula. Est autem Tubecula quædam uolucris ab eodem confecto nomine, quā Aristoteles βάτιν uocauit.

Erythra, Melissophyllon apud Dioscoridem lib. 3. cap. 117.

Erythranon, a colore acinorum, hederę genus, de quo uide Barbarum in Coroll.

Erythranum, Satyrium. Dioscorides libro tertio, cap. 146.

Erythrodanum, pingitur apud Dioscoridē lib.3.cap.161.

Erythronion priapicū, Satyrion, apud Dioscoridem lib.3.cap.145.

Erythini pisces. Plinius lib.9.cap.16.

ἐρυτροειδής, tunica qua conteguntur uenæ & arteriæ. Lege, ἑλικοειδής.

ESC

ἐσχάρα, ustio, simul et nigri coloris crusta ab igne relicta. Hermolaus ignis pustulas interpretatus est, ἀπὸ τοῦ ἐσχαρόειν, more ignis crustam inducere.

Eschasmenos, Onobrychis, apud Dioscor. lib.3.cap.171.

Esdra, compositio ualens ægritudinibus cerebri: haud scio an Prophetæ illius qui in Biblijs sacris celebratur, an sub ipsius nomine confecta, cuiusmodi sunt haud parū multæ. Describitur ab Nicolao.

Esopos, syluestris Lactucæ genus, quam Dioscorides uocat, syluestrē Lactucam.

ETE

ἑτεροκράνιον, Caluariæ altera pars. Inde ἑτεροκρανία, morbus, qui nomine alio Hemicrania, græce ἡμικρανία. Est enim, ἑτεροκρανία, in altera parte caluariæ dolor.

Eterocrithon, genus hordei, ab rubigine, & quoniam incuruum nascitur.

ETHA

Ethale, fuligo thuris.

ETHM

Ethmoides, id est, Cola, uocantur nariū meatus, quibus olfactus perficitur. Galenus libro de Olfactus sensorio.

ἠθμὸς, narium interseptum.

ETHV

Ethusa, Cicuta, apud Dioscor. lib.4.cap.82.

ETR

E[illegible]idia, frusta. Vide, κοιλίον.

ἦτρον, id est, pubes, uel quod est inter umbilicū & pubem. In quadrupedibus Sumen a Latinis dicitur. Vide, κοιλίον.

EVA

Euax, rex Arabum, de simplicium effectibus, ad Neronem scripsit, teste Plinio libr. quinto, capite primo.

EVB

Euboica, Ebulus, apud Diosc. lib.4.ca.185

EVC

εὐκοίλια, id est, uentri utilia, & stomacho accommoda.

εὐκοίλιον. Vide, λύειν.

εὐκρασία, bonum temperamentum. Idem ualet εὐεξία.

εὔκρατος, id est, temperatus. Sic εὔκρατα uocamus, quæ mitioris sunt temperaturæ corpora humana. Galen.1.de Temp.

εὐκοίλιος, quod uentri salutare est.

εὔχονδρος, Cartilagines.

εὔχροια, quæ bonum colorem habent.

εὔχυλα, quæ boni succi sunt.

EVD

Eudamus, Medicus, & Pharmacopola quispiam fuit, annulos cōtra uenena & serpentiū morsus uendere solitus, ut ex Aristophane conijcio.

Eudemus primus post Hippocratem neruorum anatomicen descripsit, non mediocrem Medicis scrupulum inijciens.

Eudemus Chius, arte minime laudatus, Helleborum bibens, non purgabatur, & 22. potiones uno die sumpsisse se retulit, foris apud uasa sedentem, nec surrexisse, priusquam esset meridies: tunc uero domo petita, balneas ingressum, cœnatumque more solito, nec quicque euomuisse. Hoc tamē auxilio quodam preparato cohibuit. Aceto enim acri aspersam pumicem bibisse se retulit, post septimam Hellebori potionē: rursusque ex mero eodem modo egisse. Pumicis autem uim magnam adeo esse, ut si in urceum bullientem eam inieceris, feruorem extinguas, nō solum parte aliqua feruoris, sed etiam ex toto. Pumicem enim exsiccare uehemētissime, atque ad se spumā totam recipere uolunt, idque extinguendi caussam esse. Theophast. lib.9.cap.18.

Eudemus medicamentarius, & pharmacopola laudatus, atque ea in arte facile princeps. Is cum ciere aluū uellet, inquit Theophrastus, atque se nihil affectum iri percepisset, quiddam admodum mediocre ante solis occasum deuorauit, quod neque continere, neque deuincere potuit. Theophrast. lib.9.cap.18.

εὐδιάπνευστοι dicuntur, quibus libera corporis transpiratio est. Eosdem aliqui, tum Medicorum, tum Gymnastarum Areosyncritas appellant.

EVE

Euectiti, qui sunt corpusculo habitiori.

εὐεκτικώτατον, corpus uocatur, quod est saluberrimum, atque optimo præditum habitu.

Euelpides ętate Celsi insignis Chirurgus, et medicus ocularius, autor Collyrij quod Tragodes inscribitur, & item alterius, cui nomen μιμιγμένον. quorum compositionem uide apud Celsum lib. 6.

Euemion, Arnemone.

Euenor scripsit libros Therapeuticæ, ut autor est Aurelianus.

Euerriculum, genus retis piscatorij, a uerrendo dictum.

εὐεξία, bonus cũ robore quodã habitus, uel bona corporis habitudo. Vide, εὐκρασία.

E V G

Eugalactos, Glaux herba apud Dioscoride lib. 4. cap. 142.

Eugeniæ uue a generositate nuncupantur. Greco enim uocabulo εὐγένεια dicitur nobilitas. Eugenei quoq; populi alpium incolę, traxere nomen a prestantia generis, hoc est, ab eugenia. Itaq; Eugeniæ uuæ respondent suo nomini, quando uinũ generosum fundunt. Columel. lib. 3. cap. 2.

E V I

Euidens caussa, ea quæ alio nomine procatarctica dicitur.

E V M

εὐμάλακτον, quod bene mollitur.

Eumeres, balsami fruticum tertia species, procerior, cortice leuiore.

E V N

εὐνουχισμὸς, castratio: quæ quomodo fieri debeat, docet Paulus lib. 6. cap. 68.

Eunuchus. Lege, Morbi.

E V O

εὔοδμος, bene redolens.

E V P

Eupatorium, Prassium, & Marrubiũ, apud Dioscor. lib. 3. cap. 118.

Eupatorium. Quomodo erratum hactenus in Eupatorio sit, require ex Herbarij nostri tomo. 2. atq; item primo.

Eupatorium, uel Eupatoria, apud Dioscor. lib. 4. cap. 43.

Eupilides, cui in gingiuis, in quibus fit, caro nascitur. Est autem excrescens caruncula, quę ab inflammatiõe fit ad intimos molares dentes, cum febre & dolore nonnunquam. A Parulidibus differunt, quod Parulides inflammationes sunt in aliqua gingiuarum parte factæ, quæ nisi discussę fuerint, suppurant: & cum suppurauerint, secantur, insertisq; liniamentis aperiuntur. Egit de Parulidibus Celsus lib. 6. cap. 13.

Eupolides, citatur ab Galeno comment. in Hippocr. 1. de ratione uictus in acutis.

Euphorbia, Libyca arbor, Ferulæ speciem habens, ex qua gumi Euphorbiũ. Diosco. lib. 3. cap. 95.

εὐφυΐα, digitorũ inculpata conformatio, bonaq; habitudo: ut interuallum illud magnum sit, quod est inter digitos medium, magnusq; digitus indici opponatur. Atq; sic Galenus ipse interpretatur grece, libro de usu partium corporis humani primo.

εὔφορον, corpus bene habens.

εὔφθαρτος, facile corruptibilis, frangibilis.

Euphoria, non difficiles morbi, uel febricu læ sublatio.

E V R

εὖροι, uenti orientales.

Euronotus, nomẽ uenti est, qui medius flat inter Eurum & Notum: unde & nomen accepit. Autor Plinius in secundo. Columella lib. 11. cap. 2.

Eurechnemon, μαγικῶς Plantago.

Eurithmia, est uenusta species, cõmodusq; in compositionibus membrorũ aspectus. Vitruuius lib. 1. cap. 2.

Euryphon Medicus, citatur ab Cœlio Aureliano.

E V S

εὔσαρκον, Galenus interpretatur de Temperamentis lib. 1. quadratum, id est, eum, quẽ nec gracilem dicere, nec crassum possis: sed nec calidum, nec frigidum, nec alio quouis nomine ex ijs quæ excessum, desectumue indicãt, appellare, id est, mediocri omnino corporis habitu.

Eusine, Helxine, apud Dioscor. lib. 4. c. 42.

εὐστόμαχος, stomacho utilis.

Eusteralis, a Dioscoride uocatur Sisymbrium: quo uero etymo, non uideo.

Eustron, hordeum montanum.

E V T

εὔτονος, ualens exercitatio, robusta & uiolenta, quę musculos ad robur præparat: cuiusmõi est fodere, sublevare onera ingẽtia.

εὐτραφὴς, id est, pingue & feliciter nutritũ. Alias, & ἁδρὸν grœce.

εὐθύθριξ, id est, promisso capillicio & simplici. Cuiusmodi natura finxit Thraces.

εὔζωμοι, Napiũ, uel Lapsana, lingua Aegyptiorum.

E V Z

εὔζωμον, Eruca: sic dicta, quoniam iura com

mendat. Concitat hæc morantem, ut poeta inquit, frigorum contemptrix.

E X A

Exacinatio, racemorū pestis non bona, acinorum scilicet defluentia.

Exacuit, hoc est, ut ego interpretor, acorem fecit, & [illegible] ...rem concepit. Columella libro. 12. capite. 17.

Exacerbatio, Græce παροξυσμός.

Exalburnare, arboribus suū adipem detrahere, & amputare. Vnde Robur exalbur natum. Lege, Alburna.

Exaliptes, inunctores.

Exaltant. Exaltare sulcum, est alta fossione deprimere. Est enim altitudo superior & inferior. Colum. lib. 3. cap. 13.

Exaniari, quasi sanie purgari, defæcarics quo uerbo utitur Corne. Celsus. Cōsimile est Apuleianum uerbū Examurcari, pro eo quod est, amurca emundari, & sanie repurgari, & quicquid est feculentum exstillare. Sic ait Columel. scribens de salsura suillæ carnis, Compositis in tabulatum tergoribus, pondere imposito, ut exanietur, hoc est, noxius humor emundetur. Colu. libro. 12. capite. 46.

ἐξανθήματα, pustulæ quæ circa totū corpus asperdinem quandā cōcitant, similis ijs pustulis quę ex urtica, uel sudore nascuntur. Celsus lib. 5. cap. 18. uocantur et φλυκταίναι. Lege. Pustulas græci.

ἐξάρθρημα dicitur ἐκπτωσις ἄρθρου ἀπὸ τῆς οἰκείας κοιλότατος ἐπὶ τὸ ἀσυνηθες, id est, articuli a cauitate propria dilapsus ad insuetum locum. Vnde περιεργαστικὴ παραποδίζειν κίνησιν, id est, propositus prepeditur motus.

Exarticulatio. est ossis secundum naturam moti, ex concauitate profunda excessio in locum minime naturalem.

Excarnia loca uocan[illegible] in corpore humano, quæ carne intecta non sunt.

Excerni, id est, repurgari, uentilarice. Consimi[illegible] sunt subcernere, & incernere. Inde Excernicula, Incernicula dicta genera cribrorum. Alias excernere est uentrem purgare: unde Excrementa dicuntur, quæ & Retrimenta. Columella libro secundo, ca capite. 21.

Excludant. Gallinæ dicuntur excludere, cum post incubatum pulli maturi rupto ouo nascuntur. Plin. Celerius excludun-tur calidis diebus. Item. Quædam gallinæ gemina oua pariunt, & geminos interdū excludunt. Dicitur & excudere in eodem significatu. Colum. lib. 8. cap. 2.

Excrementa, purgamēta sunt humana, corporis scilicet, quæcunq; ex superuacuo nutritionis in corpore relinquuntur, quæ & pulsiua uirtus egerit.

Excerebata secernere, cacare, mo[illegible]ere aluū, aluum soluere, subducare aluum, suspensam aluum soluere, idem.

Excretio, est superfluitas incumbentiū corporibus incrementorum.

E X E

Exercitij genera apud Gale. 2 de sanitate τὸ πυτιλίζειν, τὸ ἰκαπλατρίζειν, τὸ σμαμαχεῖν, τὸ ἀκροχειρίζεσθ.

E X G

Exgrumantes, de mensura & recta uia excedentes, uel grumos eruentes.

E X H

Exhalabilia sunt, quęcunq; corpora humorem habent: sic tamen habent, ut euaporare, nisi ignitis addantur, non possunt. 4. Meteo.

Exhalatio, est cōmunis sicci & humidi secretio, quę uniuersim opera caloris ustiui fieri solet: proindeq; non madefacit, sed calorem potius admouet. 4. Meteoro.

Exherbatur, herbis liberatur, repurgaturq; Colum. libro. 4. cap. 3.

Exhydriæ. Vide. Ecnephias.

E X I

Eximij propriè sunt porci, qui de grege excæpti, ad sacrificandum Dijs pascuntur.

ἐξινίαι, ceruorū genus grande uocant greci, idq; ab oppido eius nominis. Aristot. ἀχαίναι cognominat.

ἐχῖνος tria significat. Castaneæ aculeatū putamen. Terrestre animal spinosum. Et in mari, & in testaceo genere piscem.

Exitus oculi, græce ἐκπίεσμος, lege, ἐκπιεσμός.

E X O

Exocœtus piscis, sic dictus, ab eo quod in sicum somni caussa exeat. Circa Clitoriū uocalis hic traditur, & sine branchijs. In Arcadia repe ritur. Plin. lib. 9. cap. 19.

ἐξόμφαλος, ꝓcides umbilicus. Siquidē procidit ille homini, aut disrupta eo loco interiore mēbrana, quā qm̄ interraneis omnib. extensa adiacet, greci περιτόναιον uocant:

procidente illac aut omento, aut intestino: & nonnunquam ocioso humore umbilicū subeunte. Aliquando etiā caro eodem loco augetur. Sepenumero etiam sanguis di rupta uena, aut arteria illic coit: ut in dilatatione nibus contingit. Nonnunquā etiā solus spiritus, omnibus his precedētibus caussis procidit homini umbilicus. Hinc dicta, ἐξόμφαλον πάθος, umbilici prominētia. Et, Exomphalon, quod in umbilico ex morbo & inflammatione tumet.

Exostopes, ossium quorundam redundantia, apud Galenum.

EXP

Experimenta unde habuerint ortum, scribit Herodotus historiographus, quòdam agris in compita expositis illis, qui eisdem aliquando morbis laborarent, referre solitos, quibus unusquisque usus sanitatem recuperauerit: atque hoc modo, ex multorum usu & experimentis rem medicam conflatam esse. Sed hæc quidem experientia ratione uacua, nondumque rationalis fuit. Galenus in Introductione, seu Medico.

EXS

Exscreationes grammaticis dicuntur, quæ maiore conatu, & crassiore materia extussiuntur potius, quam exspuuntur.

EXV

Exulceratio in oculis. Lege, Oculorū mor.

Exulcerationū quę in oculis oriuntur, differētiæ sunt, Argemon, Nepheleon, Epicoma, Bothrion, Pustula, siue Bulla ardens, Leucoma, Vnguis, Staphiloma, Carbo. Horum morborū aliqui percussione fiūt, aut sine ictu. Argemon exulceratio quædam, quum circa oculorū nigrum alba apparent, circa albū uero subrubida. Nepheleon, est caligo, aut exulceratio in superficie eius, quod nigrum dicitur. Epicoma, exulceratio crustulosa, quę fit in nigro oculorū, & diu permanet. Bothrion, est cauum ulcus, uel purum in oculorū nigr[illegible] Leucoma, est cicatrix ab exulceratione facta, & hæc crassa, & profunda. Pisosis, uel Vnguis, est collectio purulenta humoris, qui in nigro oculi irrepit cum inflammatione ad irim, unguique similis est. Staphyloma, est humidum corpus in pupillæ loco, persimile acino uuæ. Carbo, crustosa exulceratio, cum passione & fluxu, interdū cū bubone & febre. Galen. de Definitionib.

Exulcerationis oculorū affectus sunt, Mydriasis, Phthisis, Nyctylops, Suffusio, Glaucoma, Paralysis, Myopiasis, Strabismus, Pterygion, Encanthis, Proptosis, Chymosis, Synchisis. &c. Mydriasis, est caligatio facultatis uisoriæ, quum humores turbantur, & effunduntur. Phthisis, est pupillæ cū debilitate uisus extenuatio. Nyctilops, est affectio oculorum sine caussa euidente. Cōtingit autem, ut qui sunt ita affecti, interdiu nihil uideant, noctu uero acutius. Glaucoma, est mutatio naturalis humoris in colorem cæsium. Myopiasis, est affectus a generatione nascens: quo affecti, quę sunt ante oculos uidemus: quæ uero a nobis distant, aut modicum, aut omnino nihil uidemus. Strabismus, est solutio musculorum, qui oculum continent, nō quidem omniū, sed aliquorum tantum: propter quem affectum aut sursum, aut deorsum, aut in obliquum torquentur. Pterygium, est productio corporis alicuius, quę circa tuniculam corneam admiscetur. Enchantis, est excessus, & abundantia carnis in magno angulo. Proptosis, est quando uiolenta quadam percussione cum strangulatione, & febre continua, uel capitis dolore oculus de sede sua procidit. Chymosis, est humidum corpus membranæ eius quæ ocul[illegible] circumit, λευκόν, Græci uocant affectum similem albæ carni. Synchisis, interdum ex ictu est, nonnunquam suapte natura, ruptio humorum, qui in tunica infima sunt, cum profluuio albuginei humoris, & alteratione pupillæ fit. Phlictis, est abscessio, quæ fit in nigro, & totum humorem cum phlegmone, id est, fluxu cōtinet. Myocephalon, est ab exulceratione parua porrectio, atque perductio ragoidis, & similis capitis muscæ. Hippus, est affectus ab ortu ipso nascens, propter quē instabile semper ipsę palpebrę motumque sustinentes in turbatione, & tremore, aut horrore continuo. Hinc affectū ἵππον uocauit Hippocrates. Aut affectus musculi firmantis & corroborantis oculū, qui cōprehendit basim uisorij instrumenti. Hypochyma, est humoris liquefactio aquosa, magis, minusue impediens uisum. Differt autem Hypochyma a Glaucomate: quoniā Hypochyma liquefactio est humoris aquosi: Glaucoma uero est mutatio naturalium humorum in album: & quod

in Glaucomate nihil prorsus quis uideat, in Hypochymate uero modicum.

Exudent, quasi sudando siccescant, exuatq; noxium succum. Colum. lib. 12. cap. 5.

Exuperantia, eadem quæ & exacinatio. Vide, Exacinatio.

E X Y

ἐξυδρίαι, quasi aquatores dicuntur uenti, qui cum pluuijs aqueis grassantur, impetu & confertim effusis.

F A B

Faba Græca, Lege, Lotos. Item, Faba græce κύαμος. Egit de Fabis Dioscor. lib. 2. Plin. lib. 18. cap. 12.

Faba Aegyptiaca, quam Ponticam etiã alij uocant, plurimum nascitur in Aegypto, Asia, Ciliciaq; palustribus locis. Grande folium Galeri modo habet, caulem cubitalẽ, crassitudine digitali, flore roseo, colore duplo, ad papaueris florem magnitudine: qui cũ defloruit, uesparũ fauis similes utriculos profert, in quib. Fabæ sunt, paululũ bullarũ modo supra operculum emergentes. Vocatur id Ciboriũ, ab aliquibus autẽ Cibocium: quasi scriniolum: propterea, quod seritur Faba hæc, indito in madente gleba semine eius, sicq; in aquã proiecto. Comeditur uiridis Faba hæc etiam, nigrescit siccata. De Faba Aegyptiaca hæc fere Dioscorides. Vide & Theophrast. libro, 2. de caussis Plant. cap. 18.

Fabæ Baianæ. Insubres, & Ligures Fabas suas recentes uocant, Baianas.

Fabalia, Fabarum purgamẽta, ut inquit Plinius: uel ut M. Vergilio placet, Fabarum frutices, & siliquæ, cum sua cute & corio.

Fabaginem, a Faba primus deriuauit Cato de re rustica.

Fabulum, idem quod Faba, teste Gellio, & Festo. Plautus in Sticho. Hęc satis est pro opibus nostris, satis commodule, nucibus fabulis, ficulis.

Fabulum marinum, Papauer corniculatũ, apud Dioscor. lib. 4. cap. 69.

Fabulus, in Catone, quidam pro Faba candida interpretantur, quam ille bubus cum languẽt, dare præcipit. Etiamsi in quibusdam Columellę exemplaribus ueteribus, Balbulos legitur, fortasse pro Fabulos.

F A C

Faces, ab facis succensæ similitudine, cœlestis ignis inflammatio.

Faciem, partẽ eam nominamus dumtaxat in homine, quę caluæ subiecta est. Nam piscis & bouis faciem dicere non solemus. Aristot. lib. 1. Animalium. cap. 8.

F A G

Fagus. Lege, Quercus.

F A L

Falces, scirpiculæ, a scirpando, id est, a ligando. Nam ijs utuntur in uinea ligãnda.

Faliscus, suis uenter. Papinius. Non Lucanica, non graues Falisci.

Falco sacer, seu Britannicus, aquilæ magnitudine, capreolos inuadit.

Falconum multa genera recitat lib. de Animalibus Albertus.

F A M

Fames, morbus est Hippocrati: item sitis, & alia corporis incommoda. Lege Hipp. lib. de Flatibus. fol. 53.

Fames interdum pro defectu ciborum accipitur: interdum pro tenui, & parũ idoneo uictu, apud Galen. lib. 2. Aphorismorum, Aphor. 16.

Famescere dicimus, qui ob ciborum inopiã in extremam esuritionem perueniunt. Galenus lib. 2. Aphor. Aphor. 16.

Fauces uocantur, internus oris locus, ubi simul conueniunt & gulæ, & gutturis partes extremæ.

F A N

Fanatici olim dicti sunt homines numine afflati, qui græce ἔνθεοι, & θεοφορούμενοι, quod non sua sponte, sed diuino numine ferantur. Cuiusmodi fere fuerunt quindecim illæ Sybillæ, & apud nos Prophetæ.

F A R

Farciminosus. lege, Morbus farciminosus.

Farfugium, Chamæleuce, folio populi, sed ampliore, nascens iuxta fluuios: unde Populago dicta. Hanc & Farfariam uocari, Dioscorides testis est, a fluuio fortasse Farfaro, quem Vergilius Fabarim appellat. In Sabinis Plautus. Dissipabo te, inquit, ut folia Farfari. Hæc Barbarus in Corollario Bechij.

Farina hordeacea, differt a Polenta: quia torretur Polenta, non Farina.

Farinam, Greci ἄλευρον καὶ ἄλφιτον, & Halisparton, & Aliaton, & Aliton uocant. Quanquam Alphiton Polentã fere significat: Aliata, Farinam coctam.

Farraginaria, locus ubi Farrago seritur.

Farrago ex recrementis farris prædensa feritur, admixta aliquando & uicia. Eadem aliquãdo fit ex hordeo. Vide, Hordeacea uocatur Farrago. Hanc esse Barbarus existimat, quam Cratin uocat Aristoteles, siue quod idem est Crastin: & fœnum semi aridum intelligunt.

FAS

Fasciæ. Vide dictionem, Lumbrici.
Fascinatio, & incantatio inter portenta referuntur, quam uno consensu & diuinæ scripturæ, & publicæ, priuatæq; Leges damnant, capitaliq; supplicio, nec immerito, puniunt.

FAT

Fatalis, Potamogeton, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 102.
Fatidici qui sint, require in dictione, μαντικὴν appellant.
Fatiscit, resoluitur, languescit, deficit. Plin. Sine calciatu fatiscunt. Columella libro se ptimo, capite. 3.
Fatuæ betæ, falsi saporis expertes.
Fatui cibi dicuntur insipidi, & inconditi. Martialis in Xenijs.

Vt sapiant fatuæ fabrorum prandia betæ,
O quam sæpe petet uina, piperq; coquus.

Fatuum lapidem Herm. Barb. pro insipido transtulit in Themistio, hoc est, nullius saporis: quem Græci ἄχιλον dicunt.
Fatuus sal, id est, qui codimenti saporẽ amisit, ut Matth. 5. ἐὰν ἡ τὸ ἅλας μωρανθῇ.

FAV

Fauces, locus oris interius, in quo simul coeunt gula, & gutturis partes extremæ.
Fauus, est ulcus, continuos habens meatus, aut foramina, ex quibus melleus quidam humor excernitur.
Faui, ulcera quæ κήρια uocant Græci.
Fauonij, ab occasu uenti.
Faustinus Medicus, citatur ab Aetio serm. 9. capite. 49.

FEB

Febrifuga, Matricaria.
Febrifuga, Centaurea minor. Dioscorides lib. 3. cap. 8.
Febrifuga, Coniza, apud Dioscoridem lib. 3. capite. 135.
Febrium tempora quatuor sunt: Accessio, Incrementum, Status, & Declinatio.
Februa, lanæ sunt, & arborum rami, quibus olim redimiti sacerdotes expiabãt domos: quod deinde nomen ad omnia purgamina translatum est.
Febris est exuberantia caliditatis morbosæ, redeuntis cum mutatione pulsuum, modo crebrius, modo uehementius. Vel sic, Febris est intemperies naturalis spiritus, in statum calidiorem, atq; siccioreꝫ declinans.
Febris continua est, quæ neq; die, neq; nocte intermittit. Ardens febris, est feruor, qui cum inflammatione multa nullam qui escendi remissionem corpori præbet. Hæc linguam reddit aridam, ac nigram, & frigi di cupiditatem, atq; sitim ingerit. Emphysodes febris, est uehementia caloris, quę in ore gignit & pustulas, & inflationes. Lipyria febris est, in qua extremæ corporis partes frigescunt, uruntur autem intima: cohibentur excretiones, sitientibus lingua exasperatur, pulsus debilis, adeoq; exiguus, calor innatus perinde quasi deficiat, adeoq; mortuus sit. Rhoodes febris est, quę cum profluuio alui, frequenterq; cum uomitibus rigorem, atq; frigus infert: adhęc, repentinã purgatione uirtutis, cũ siti ac uigilia, & pulsuum debilitate. Astringens febris, est cõtraria fluenti, nihil excre mentorum eijciens, pulsus ingens est, macerans, & longior morbus. Ictericades Febris, quę colorem icterico similem gignit, iecur exurit, linguã exiccat, cuius superficiem reddit aspectu horribilem. Pestilens Febris, quę cum uehementi calore sitim in tolerabilem adfert, excretiones alui cũ stre pitu exeuntes, fœtidas, atq; male olentes reddit: urina multa, graue olens, pulsus exilis, & uix perceptibilis. Languida Fe bris, quę cum perturbatione fit capitis, uel quę per nares fluxum ciet, uel excrementi retentionem. Phrycodes Febris, quę admixtam habet rigori caliditatẽ: pulsus est ualde debilis, utpote qui ad tactũ uix perueniat, aut nõ cadat sub sensum, sed est pene extinctus, tumefactus, sublatrat, & instrepit: lingua humida ualde, aridã quiddam & amarulentum, ueluti spuma lota, habet. Quotidiana febris, quę singulis die bus ac noctibus, ut plurimũ eodem tempo re reuertitur. Tertiana est, quę unũ diem intermittit, tertio redit. Quartana, quę du os dies intermittit, deinde redit. Hemitriteos, id est, semitertiana, quam nos dicimus secundum uetus dictũ in primo Epi

dimiarum libro, Febrim Acutam: non em̃ in uniuersum intermittentẽ, unam autem leuiorem, alteram uero grauiorem infert accessionem. Methodici Hemitritęã exiguam esse, duobusq́ interuallis fieri dicũt. Errabundæ febres, quæ neq́ statum, neq́ tempus, neq́ ordinem ullum seruant. Galenus de Definitionibus.

Febris καύσων, fit ęstiuo tempore, quando uenæ exiccatę, acutos, & biliosos ad se humores trahunt. Galenus lib. 4. Aphoris. Hippo. 58.

F E C

Fęciuium. Inter genera uitium est Fęciuia: ex eo dicta, quod plus quã cæteræ fęcis affert, quod tamen incommodum repensat uuarum multitudine: uentos & imbres patienter suffert, æstu infestatur, minuti acini & duræ cutis uuas habet. lib. 12. capite. 45. Columella.

F E L

Fel, ex inferiori parte hepatis adsidet, cuius folliculus ab Gręcis dicitur Choledochus, qui flauum continet humorem pallescentem, quoniam ab Galeno dicitur uel coloris Cyanei, aut Isatidis herbæ. Est uero nihil aliud, quam purgamentum pessimi sanguinis.

Fel terræ, Çentaureum magnum, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 7. Quanquam inibi mendum existit, & ab imperito fortasse Librario ex minore Centaureo eo translatum. Nam minus Centaureum proprie & uere Fel terræ dicitur. Vide de hoc Vergilij commentarium.

Feles, animal quod Græci ἄιλουρον uocãt, animal familiare ac domesticũ, omnibus notum: uulgo Catus nominatur, ut opinor, a solertia. Nam Catum sapientem dicunt, & acutũ, Gręci ἄιλουρον uocant. Plinius tradit, Felium oculos in tenebris fulgere. Idem alibi sic refert: Feles quidem quoquam leuibus uestigijs obrepunt auibus; quam occulto speculatæ in musculos exiliunt: excrementa sua effossa obruunt terra, intelligentes odorem illum indicem sui esse. Verum apud Columellam & Varronem Feles accipi uidetur pro fouino: sic enim uulgus appellat bestiolam gallinis maxime infestam, noxiamq́, & sæpe gallinaria tota contrucidantem. Columella libro. 8. capite tertio.

Felliduca, gręce χολαγωγά.

F E M

Femen, Perineum uocant Græci.

Femina dicuntur, quæ a pectinis osse oriuntur. Sunt enim femora, coxæ interiores: & sine diphthongo scribi debet, cum prima syllaba corripiatur. Ver. Eripit a femine Hinc Subfemina, id est, subfemora interiora. Interfemineũ eleganti uocabulo Apuleiano, dicitur genitale muliebre, quasi inter femina collocatũ. Colum. lib. 6. cap. 37.

F E N

Feniculum, condimentis idonea, & usitata herba, nota, & celebris. Iuuamenta eius lege apud Dioscor. lib. 3. cap. 79.

Feniculum Equinum, Dioscoridę Hippomarathrum, lib. 3. cap. 80.

Feniculum syluestre, Dioscor. Hippomarathrum. lib. 3. cap. 80.

Feniculum Erraticum. Dioscor. Hippomarathrum, lib. 3. cap. 80.

F E R

Ferali mẽse Lupercij, id est, Februarij mensis, in quo sacra Feralia mortuis fiebant, & ludi Lupercales.

Ferię denicales colebãtur, cũ hominis mortui caussa familia purgabatur.

Ferramentum fœnisecis. Fœnisex, sic enim elegantius dicitur, quam Fœnisecus, siue Fœniseca: est is qui fœnum secat. Fœnisecia, dicuntur fœni sectiones. Persius, Fœniseces crasse uitiarũt unguine pultes. Columel. lib. 2. cap. 18.

Ferrugo, nõ solum color est compressę purpuræ, *uel coccini, ut illud* Vergilij, Ferrugine *tinctus* hyberæ. &, Ferrugineos quoque *hiacynthos*, uocantis, uerumetiam rubigo ipsa ferri, Plinio.

Ferrugineum colorem, ferrum longo situ rubiginosum, facile a se appellatum ostendit: agit enim is, id est, refert colorem ferri. Quin & filamenta, quibus sæpe conopœum, & multę pręterea uestes linee circumsuuntur, Ferruginea dicunt infectores. Tunica etiam nuclei pinei lanugine quadam puluerulenta, Ferruginea est. Erat is quoq́ lugentium color. Itaq́ capitur non nunq́ & ipse pro funesto: atq́ ea de caussa Hyacinthi dicti fuerunt a Vergilio Ferruginei, quasi lugubres: quia puerum, ut est in fabulis, casu interfectum, Apollo diu luxit, atq́ in eius folijs uelut epitaphiũ, in sui

doloris perpetuum monumentum inscripsit: non quia uere floris color sit Ferrugineus: est ẽm is, in quẽ mutatũ ferunt adolescentulũ, purpureus. De Hyacintho in literatũ flosculũ transformato fecimus hoc.
Nil opus elogio redimire, aut flore sepulchrum, Ipse sibi flos est, elogiumq; puer.
Eodem modo cœlum uocatur Ferrugineum, hoc est, nubilũ & triste, atq; apud eundem Vergilium, Sol caput suum nitidum in morte Cæsaris texit ferrugine: quasi colorem se induit lugenti aptum, ut tanti uiri cædem Sol ipse lamentari uideretur. Nec alia ratione Charontis nauiculã dixit Ferrugineam, quam qm̃ ea una, loco Sandapilæ, mortuas oẽs uespillo indefessus transuectat. Autor Thyles. Consen. de colorib.

Ferula syluestris, Tapsia. Diosc. li. 4. c. 159.

Ferulę descriptionẽ, lege apud Diosc. lib. 3. cap. 89. Plinium. lib. 13. cap. 22. lib. 20. ca. 23. lib. 24. capite. 1.

Ferulago, Tapsia, apud Diosc. lib. 4. ca. 159.

Ferula calidis nascitur locis, atq; trans maria, geniculatis nodata scapis. Duo eius genera recẽset Plinius. Semẽ eius quidã Tapsiam uocãt: decepti eo, qm̃ Ferula sine dubio est Tapsia, sed sui generis, folijs feniculi, inani caule, nec excedente baculi longitudinem. Semen, quale Ferulæ. Radix candida. Incisa, lacte manat, & cõtusa succo: nec corticem abdicant. Omnia ea uene nata. Plin. lib. 13. cap. 22.

Feruor, & Feruẽtia uocatur a Platone, quoties melãcholia attollẽs se feruet ac bullit.

F E S

Festuca dicitur & arboris nouellæ, omninoq; infantis cuiusque sati, ut Augustino quoq; placet.

Festucago, Aegilops, uel Bromos, apud Dioscor. lib. 4. cap. 140.

F E V

Feuxaspidion, Polium montanũ, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 122.

Fulgor fixus, est extensio longe porrecta, & loco permanens, & tanquam prostuuium syderis. Vel,

Fulgor, est ignis collectio, qui in aere exarsit, per cœlum ille quidem aut iaculari specie transmeans, aut uno loco fixus.

Fulmen uocatur, si quod fulserit, ad terram usq; cursim illisum sit. Sin semiustum quidem, sed uniuersum tamen, uiolentumq; incubuerit, πρηστήρ, hoc est, accensus Turbo dicitur. Quod si prorsus ignis nihil interim cęperit, τυφῶν uocatur: qui est uertex procellosus, & euerberans. Horũ quicquid in terrã impetu decubuerit, σκηπτός, id est, Fulmen nominatur. Qui ψολόεις dicitur, cum fuliginem contraxit: ἀργής, si raptim emicuerit: ἑλικίας, si lineari specie confirmatus est.

Fuluus color, ex omnibus maxime lucet, quem multa iactant. Orichalcum in primis, Aurum, ipsęq; etiam Stellę. Serenus.
Quas non extinguunt uenti, nõ nymbus aquosa Nube cadens, celsa semper sed luce coruscant.
Quare Tibullus proprie sydera Fulua appellauit. Est & aureolæ species arenæ, quam Fuluam dixit Vergilius: & genus quoddam aquilæ, ab Aristotele maxime celebratum, colore etiam Fuluo. Qui si obtusus quodãmodo est, atq; obscuratus, uocatur Rauus. Iamq; sic Horatius Lupã appellauit, cuius colorẽ noto magis uerbo plęriq; oẽs Fuluũ dixerũt. Tradunt aliqui Rauos oculos, quos in cane & ariete laudat M. Varro, inter cęsios esse & flauos. Ornat sæpe color hic Flauus uirginũ ac puerorum capita: atq; in maturis frugibus semper elucet, necnõ pro pulchro frequenter positũ uidemus. At Luteũ nihil ęque ostentat ac flos Calthæ, & Genistæ, ouiq; etiã uitellus. Croceo est hic perq; similis, sed lucidior aliquanto: ab antiquis Flammeus quoq; dictus, qm̃ eo Flaminis uxor Flaminica utebatur. Potest hoc loco Pallidus poni, ac Luridus: mortui color est hic horribilis, ipsiusq; mortis, ut Poetæ dicunt, & Plutonis. Ille nonnunquam uel gratus in homine, atq; amabilis.

☞ F I B

Fiber ponticus, a Gręcis Castor appellatus, ut ait M. Varro, extremas fluminum oras accolens. Meminit eius & Aelianus.

Fiber: quem Græci κάστορα appellant, ab extrema ora, ut M. Varroni placet, uocatus, quoniã dextra & sinistra fluminis maxime uideri soleat. Et antiqui fibrum, inquit, dicebant extremum. Differt a Lutra Fiber sola cauda, cætero pilus utriq; pluma mollior. Dicta uero Lutra est, quod se in aquis lutet. Ob id Gręci ἐνυδρον uidentur appellasse, quod Theodorus Lutrin, non Lutram cõuertit. Plinius Enhydrin-

da, serpentis nomen esse maluit, ut aquatilis colubri. Varro quoq; non Lutram a luendo, sed Lytram tradit: quoniã succidat, dissoluatq; in ripis arborũ radices. De Castoribus cætera lege apud Dioscoridem libro.2. Plin.lib.8. cap.30. Strabonem lib.3. Serapionem 1.145. Galenum ad Paternianum cap.49. Auicen.lib.2. de Castoreo.

Fibræ. Vide ἶνας. Dicuntur & uenulæ pulmonis.

Vellicij Fibri. Latini Fibrum dicuut, Greci Castorem, qui amputatione genitalium liberat se a uenatoribus, gnarus ob medicatos testes se peti. Colum.lib.de Arbo.c.15.

Fibulas uocat Celsus, quibus uulnerum labia contrahuntur, ne latior cicatrix fiat.

F I C

Ficarios culices, caprificus generat. Plinius lib.11.cap.55.

FICORVM genera.

Ficus Aegyptia. Lege, Siliqua.

Ficus Aegyptia, id est, Sycomorus. Lege, Sycomorum.

Ficus Cypria, in Creta nascitur, ut inquit Barbarus. Trunco pomum fert, & ramis, cum in crassitudinem adoleuere. Distat a Ficu Aegyptia, quod germina emittit sine ullis folijs, radiculæ similima: cui fructus quasi cuspidis accessu, præpilatur. Pingitur copiosius a Barbaro Corollario in Sycomoron.

Ficus Chalcidicę, quarum genera plura.

Ficus Lidiæ, quæ sunt purpureæ.

Ficus Mammillanę, similitudinẽ mammillarum habentes.

Ficus Calistrutiæ, parum sapore præstantiores, sed Græcorũ iudicio prælatę cęteris.

Ficus Affricanę, siue Libycę, primę notę, cũctis etiã celebratę Carthaginis excidio.

Ficus Sulcę.

Ficus Topię.

Ficus Alexandrinę.

Ficus serina, cognomine delicata.

Ficus Rhodia.

Ficus Tiburtina.

Ficus Liuianæ, siue ut alij uocant, Liuiæ, Pompeiæ, in usus ãnuos arefactæ solibus, aptissimę cum mariscis.

Ficus harundineæ, harundinei folij maculæ uariantes.

Ficus Alfulæ, eędem quæ & Harundineæ.

Ficus Herculanea.

Ficus Albicerata.

Ficus Aracia alba, pediculo minimo latissima.

Ficus Asinastra.

Ficus Atra.

Ficus Palusca.

Ficus Augusta.

Ficus bifera.

Ficus Cucurbitana.

Ficus Leptolydia.

Ficus Marsica.

Ficus Numidica.

Ficus Pulla.

Ficus Pompeiana.

Ficus Atticæ, delatoribus inde cognominatis, præsertim Aegilides.

Ficus Phrygiæ.

Ficus Laconicæ.

Ficus Phibaleæ apud Hippocratem.

Ficus Aemonia.

Ficus Megaricæ.

Ficus Toxalię.

Ficus Oporabasilides.

Ficus Amadei.

Ficus Coracei.

Ficus Nicolei.

Ficus Basilię, uel Basilides.

Ficus Hybernas, Cydonias quidam Gręci appellant.

Ficus Cimolia.

Ficus Porphyritis, longissimo pediculo.

Ficus Popularis, uilissima.

Ficus Chelidonia, quę nouissima sub hyeme maturatur. Hęc rubens est e nigro.

Ficus Barbachytra, ficus totaliter nigra.

Ficus Duricorię, a corio appellatę duro.

Ficus ὄνες, Tarantinę, prędulces.

Ficus Saguntinę.

Ficus Telianæ.

Ficus Hybernæ.

Ficus Moesiæ.

Ficorum & generis sunt sequentes. Cirocœliadæ, Picridiæ, Hiladiæ, Sarcelaphiæ, Lapyriæ, Dracõtię, Leucophię, Melanophię, Creneæ, Mylœcæ, Ascalonię, Trallianæ, Bringidarides, Prosenides, Aegilides, Nicostraticæ. De quibus singulis uide Corollarium Herm. Barbari, quod annotauit in ficus, totum ex Polluce & Athenæo extractum.

Ficaria grana, Plinius frumenta noĩat, quæ nos κεγχραμίδες uocari grece diximus.

De Ficubus optima quęq; lege apud Barb. in Coroll. Ficus.

F I

De Ficubus prouerbia adnotauit in Chiliadibus suis Erasmus rhapsodus. Assentari nescio ficum: ficum panem dico. Ficum post piscem. Gallinaceos amantibus, ficū ne serito.

Ficus sacra uocabatur Athenis uia, quæ ducit ad Eleusinem.

Ficus Indica, cuius germina per ambitum radicari tradunt, neq; caudicem contingere, arbor magnitudine insigni, ut sub qua tres turmas equi condi affirment. Caudici crassitudo sexaginta pedes. Ramorum umbræ late operiunt: folijs Amazonicæ peltę amplitudo, formaq;, ut Solin. inquit.

Fico fumus acerrimus, caprificoq;.

Ficus sola ex omnibus arboribus nō floret.

Ficus flammam mollissimam reddit.

Fici cinerum lixiuium acerrimum.

Ficus capitis, nuncupantur germina ulcerosa, rotunda, acuminata, subdura, subrufa, quæ comitatur etiam dolor. Oriuntur & hæc reliquo etiam in corpore. Paulus libro tertio.

Ficosa exanthemata, Ficubus similes uomicæ, & pustulæ, apud Paul. Aeginetam.

Ficus terrę, Astragalus, apud Dioscoride lib. 4. cap. 65.

F I D

Fidelię. Nomē est fictilis uasis, de quo Pers. Respondet uiridi non cocta fidelia limo. Plinius. Mulsi congialem tibi plenam faci am fideliam. Fideliæ crebra mentio est apud Columellam, utpote uasis condendis salgamis maxime idonei. Columella libro primo, capite. 7.

Fidicula, in cœlo sydus est, quod appellatur modo Lira, modo Fidis, modo Fidicula. Alias Fidiculas accipimus pro genere tormenti, ut in Commētarijs Suetonij est explicatum. Colum. lib. 11. cap. 2.

Fidicula, Trichomanes, apud Dioscoride lib. 4. cap. 138.

Fidipedes, auium generis, apud Aelianum.

F I L

Filica, Pteris, uel Filix, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 196.

Filicula, diminutiuum a Filice.

Filicula herba, Catanance, apud Dioscor. lib. 4. cap. 135.

Filicula, Polypodium, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 198.

Filicones dictos existimāt a Filice, quos ueteres pro malis & inutilibus accipiebant. Dicebātur et filicati calices, a Filice herba.

Filisanaria, Pteris, apud Dioscoridem libro quarto, cap, 196.

Filius uiuus, Queckſylber.

Fellicula, legendum, Filicula. Est enim diminutiuum a Filice herba, de qua Persius. Non tamē ista filix ullo mansuescit aratro. Pterin Græci uocant. Pręterea alia est herba nomine Filicula, quam gręco uocabulo Polypodion appellant, similis est Filici: bilem detrahit, in petris nascitur. Columella lib. 6. cap. 26.

Filum, uinculū, uel neruus sub lingua, qui linguam in infantibus retinet, ne loquantur: quod solui ab obstetricibus oportet: alioqui muti euadunt pueri.

F I N

Finis est, cuius gratia quę ad medendi facultatem spectant, ordinantur omnia. Finis etiam est, ad quem tendunt & referuntur omnia, quæ sunt medicæ speculationis. Finis enim medendi est, quod assecuti, nihil quærimus amplius.

F I S

Fisco, Fiscus iuncea. Columella lib. 12 capite 48. Hinc Fisculus, paruus Fiscus, siue Fiscella iuncea. Columella libro. 12. cap. 49. Et lineum Fiscum uocat Columella libro 12. capite. 38.

Fissile uocatur, quod nō ampliorem, quam quæ ab eo quod diuidit, fiat, diuisionē subire nequeat. 4. Meteo.

Fistici, Pistacia, idem.

Fistula, profundum ulcus, callosum, angustum, & obliquū, cicatricem difficilem admittit. Idcirco humorem quodam tempore excernit tenuem.

Fistula item est sinus callosus, dolore aliquantulum uacans, qui in plærisq; mēbris exoritur: fitq; ut plurimum ex abscessibus male curatis. Paulus lib. 6. cap. 77.

Fistula spiritalis, id est, arteria, Luffiror. Alias, guttur.

Fistula cibalis, gurgulio. Alias, principium stomachi. Alias, gula. Alias, stomachus.

Fistulæ claræ. Lege, Fistularum differētię.

Fistularū differentię duæ. Harū eñ quędā clarę sunt, quędam occultę: quæq; in basi os habent, finē uero in superficie. Clarę os habent in basi, & sinum ad superficiem. Occultæ, quæ os & sinū habent in profundo.

Fistura, unde dicitur fisturare, spissare apud Vitruuium, & Plinium, & Cæsarem in cõstructione pontis: instrumenti nomen est, quo figuntur, panguntur in terram sublicæ, palique.

F L A

Flaccidi ..., quorũ aures pendent, & non sunt arrectæ.
Flagella, uirgæ, siue capita minorũ sarmentorũ, ubi nascitur uua. Teut. Sprœsling.
Flammea, Lychnis dicta, apud Dioscoride lib.3. cap.113.
Flamatilia sunt, quæ flammã emittere queunt. Inflamatilia, quæ nequeũt. 4. Meteo.
Flammeus color. Lege, Color uarius.
Flatuosus morbus, Epilepsię tertia species, quæ fit ex melancholia. De qua uide Galenum lib.4. de locis affectis, cap.6.
Flatus qui in aere spirant, uentos, auras, & exspirationes dicimus, quæ ex humore prodeunt.
Flauus color. Lege, Fuluus.
Flexilia atque ductilia corpora sunt, quorum longitudo ex ambitu in rectum, & ecõtra e recto in ambitum permutari ualet, flecti ac dirigi. Aristot. lib.4. Meteo.
Flexio est ad deuexitatem, aut concauitatẽ seruata longitudine motio. Idem ibidem.

F L O

Flomus, ... est, φλόμος, Enulę campanę cognomen, apud Diosc. lib.1. dict. Heleniũ.
Floridus color. Lege, Color uarius.
Flocci, particulæ lanæ, diuisę a uelleribus.
Florem uocant & uermiculum, qui nascitur in calamo aromatico.
Floridum cataplasma, quod uocant græce ἀνθηρόν.
Florus, Anthus uocata auis apud Aelian.
Flos Achaicus, id est, lacca, uel Cancanum. Autor Democritus, si modo eius est liber, qui de tingenda purpura circumfertur.
Flos campestris, Argẽ. none.
Flos campestris, Anthyllis, apud Dioscor. lib.3. cap.152.
Flos campestris, Partheniũ, apud Diosc. lib.3. cap.156.
Flos æris, quem nonnulli clauorum ueterũ ramentum, id est, psegma nominauerunt. Differt ab Calchanto, quod atramentũ est sutorium. Differt & ab squama æris, qua ui atque ictibus clauis & panis æreis excutitur: Flos uero sponte cadit. Fit autẽ in ęrarijs officinis, iã fuso ære atque percocto, additis etiamnum carbonibus. De flore ęris est apud Dioscor. lib.5. cap.79.
Flos plumbi, Bleyuueiss.
Flos salis, flumine Nilo defluit, græce ἅλος ἄνθος. Require Dioscor. lib.5. cap.120.
Flos Syriacus, Cancani species, tincturæ apta.
Flos, generale nomẽ, & dialecticum, genus adeo omnium florum, cuiuscunque tandem generis: sed preter hoc, in omni re purissima & tenuissima quæque pars, floris appellatione demonstratur.

F L V

Flutæ, murenæ in freto siculo, græce dictæ πλῶται. Murenæ enim & anguillæ uocãtur Græco uocabulo Plotæ, Latino Flutæ: quod in summo supernantes sole torrefactæ curuare se posse, & in aquam mergere desinunt, atque ita faciles captu sunt. Autor Macrobius. Columella libro octauo, capite.17.
Fluctiones pectoris, thoracis rheumatismi sunt.
Fluctio, rheumatismos.
Fluxus, siue rheuma oculorum. Lege, Oculorum morbi.
Fluxus albus. Lege, Muliebris defluxus.
Fluxus ruffus. Ibidem.
Fluxus niger. Ibidem.

F O

Focaneus, dictus est palmes, quasi in faucibus uitis enatus, nam, ut inquit Columella, solet in bifurco medius prorepere: illud autem bifurcum ueluti fauces in uite repræsentat. Columel. lib.4. cap.24.

F OE

Fœmina quãdo gignatur. Lege, Fœtus parentis pars.
Fœnisecæ dicuntur, qui fœnum secant & demetunt.
Fœnum chordum, secundarium fœnum, quod Augusto mense uelluit, Autumna lleque uocatur. Sed pecus chordum, & chordum fuem dicimus, ut Græci opsigonon. Lege, Chritmon.
Fœnumgræcum, notissimum legumen, digerendis & præmolliendis duriciebus accommodum. Eius iuuamenta plurima extant apud Dioscor. lib.2. cap.112. Plin. lib. 24. cap.19. Colum. lib.2. cap.11.
Fœnus, mustela, quæ meles uocatur latine, secundi generis mustelarum. Aelianus.

Fœtus, parentis pars nõ est: nam hoc pereunte, necesse esset illum quoq; emori: uel edito, functionum offensam capere, tanq̃ deficiente aliquãdo parte, suo corpore priuata. Nutritur fœtus in locis comprehensus, & inuolutus, atq; coactus. Nutrimentum nunquam per os, sed per umbilicum capit. Quidam autem animal, alij autẽ minime dixerunt. Qui animal esse dixerunt, ex motu ipso ita esse coniectarũt. Nam mouetur fœtus, & delectari uidetur, quũ mater gaudio afficitur: eademq; affecta, contrahitur tristicia, & cogitur ut animal sensibile. Hæc enim sensibilitas cui alteri est q̃ animali? Alij autem non animal esse dixerunt. Nutriri uero, & augeri uolunt ut stirpes, aut arbores: neq; aut motum uoluntarium, aut inuoluntarium habere: quemadmodum animalia. Nõ enim suapte uoluntate mouetur, sed ut arbores, & plantæ. His autem motus caussa sanguinis expers est, fœtibus autem ibi contenta humiditas & lapsus, atq; figura uuluæ. Quum enim plena est, rotundæ instar agglobatur. Rotunda siquidem, ad omnem motũ nata & idonea, stare nesciens. Asclepiades autem neq; animal, neq; non animal esse factum, & in utero matris declarat, sed dormientibus, ac sopitis simile. Quemadmodum hi sensus habent, sed non utuntur, sic qui in utero sunt. Gignitur quidem masculus secundum aliquos, quum id quod ex dextra quidem parte auulsum semen est, descendit in uuluam, aut locos. Fœmina uero, cũ id quod a sinistra. Alij autẽ dixerunt, propter propriam seminis commixtionẽ, uel propter caliditatem, aut frigiditatẽ gigni. Calidius autem semen marem progignit, frigidius uero fœminam. Gemelli, & tergemini secundum aliquos, propter calidũ semen in locis contractum, atq; ibidem decisum. Sic enim gemellos, & tergeminos fieri aiunt. Alij autem comprehensione caussantur. Nos uero dicimus: quod si decisum sperma defluxerit in locos binos, tunc gemellos: si in tres, tunc tergeminos. Monstra, ut aliquibus placet, fiũt propter inclinationem uuluæ, semẽ enim effusum inæqualiter, monstra facit. Sic & plumbũ calefactum, posteaqua inæqualiter fusum est, inæqualia facit simulachra. Monstra autẽ defecta fiunt quædam magnitudine, ut quæ magno sunt capite prædita. Alia paruitate: ut quæ parua habẽt capita. Non nulla abundantia: ut quę sex digitos in altera manu habent. Sed qui septimo mense nati sunt fœtus, uiuunt: octauo nequaq̃. Octauus numerus recens est coniunctus, non autẽ iudicatorius. [illegible] numerus est superfluus, & non coniunctus, sed iudicatorius. Caussa conceptionis, est moderata locorum caliditas, nec non recens menstruorum purgatio, & appetitus libidinis. Quũ hæc enim nõ concurrunt, semen continetur. Primum constituuntur loci. Loci illi ex duabus uenis, totidemq; arterijs cõstant. Quinta pars absoluitur, quã ὀυραχὸν uocant: uel postea alueus est fœtus, locus cui post suppeditat nutrimentũ. Dolores sunt aceruati, spiritus delatio, ad excursum fœtus tendentis. Galen. lib. de Definitio.

Fœtus, ubi et quomodo nutriatur, lege: Fœtus parentis pars.

Fœtus an sit animal, lege: Fœtus parentis.

Fœtus qualiter moueatur, lege: Fœtus parentis pars.

Fœtus figurę sunt quatuor: Vna naturalis, quę est in capite: reliquę tres sunt præter naturam. In pedibus alia, obliqua: tertia duplex.

Fœtus si in pedes uenit per locellos & uterum, raro uiuit. Solin. cap. 4.

Fœtas fere semper idonei scriptores appellant puerperas, hoc est, eas quę peperẽrũt. Inclytus tamen Poeta dixit, loca fœta furentibus austris, pro plena. Idem ait. Non insueta graues tentabũt pabula fœtas, pro pręgnantes. Verum alio in loco posuit fœtam, pro ea quę iam peperisset. *Sic em inquit in aspido Poeta. Fecerat & uiridi fœtam mauortis in antro Procubuisse lupã.* Plinius noster fœtam semper usurpat pro ea, quæ a partu cu[illegible]t. Colum. lib. 7. cap. 6.

FOL

Folium uocãt, carunculas quasdam ori pro pe caput arteriæ asperę factas, ac l[illegible]quelã impedientes: quę ad ęgritudinem ducũt: & per solam ablationem curantur.

Foliatinum, idem quod Foliatum.

Foliatum unguentũ, id est, Malobathrinũ.

Foliũ, & in herbis, & in floribus reperitur.

Folium Indum. Lege, Malobathrum. Al. 8.

FOM

Fomentatio proprie est, quæ fit ex decoctio

ne herbarũ,uel in aqua,uel in uino. Etiam si quidam id uocent Embrocationem. Cæterum Embrocatio uocatur, cum ex alto in membrũ infimum demittimus eius decoctionis stillicidium.

FON

Fons in [illegible], cuius haustus interimit. Solinus cap.12.

Fontes calidos habet Sardinia. Lege Solinum dictione Sardinia.

Fons in Alesina regione tibiarum sono ultra margines transit. Solinus cap.11.

Fontes duo apud stagnum Gelonium, quo rũ unus fœcundat steriles,alter fœcundas sterilitat. Idem ibidem.

Fontes centum in monte Tomaro. Solinus capite.12.

Fons in Epiro, ultra omnes frigidus, & spectatæ diuersitatis. Solin.cap.12.

Fons quidam in Epiro, demersam face extinguit, & procul amotam suapte igne inflammat. Solin.cap.12.

Fons Castalius in Parnasi iugo. Solin.c.12.

Fons Calliroe in Attica regione memorabilis. Solin.cap.12.

Fons Crunossa, Atticæ regionis memorabilis. Solin.cap.12.

Fontes Thebarum Arethusa, Aedipodia, Psamate, Solin.cap.12.

Fontem Libetrium Magnesia regio habet. Solin.cap.13.

Fons Exampeus, infamis, amara scaturigine. Solin.cap.14. Fons hic etiam fluuium uicinum amaricat.

Fontes calidi, consolidantes ossa, in Sardinia. Solin.cap.10.

Fontium calidorum, & diuersorum generum rationes & naturas, uide apud Vitruuium lib.8.cap.8.

FOR

Forda non admittit [illegible] uacca pregnans dicitur Forda, a fœtu. Ouidius. Forda ferens bos est. Ab alijs Horda appellatur, quadã cognatione literarum: ut hædus fedus. In de in Fastis dies, Hordicalia, uel Fordicalia nominantur, quæ nonnulli appellant Fordicidia, quibus Hordæ, siue Fordæ, id est, grauidæ uaccæ imolabantur. Colum. lib.6.cap.23.

Forma, est natura trãsmutationũ effectiua.

Formica, est pustula parua, seu pustulę quæ egrediũtur in summitate cutis: ex quibus sæpenumero oritur apostema putrum, id est, inflammatio, seu herisipela. Cuius duę sunt species, scilicet, ambulatiua, uidelicet, quæ ambulat sine corrosione: & corrosiua, quæ ambulat cum corrosione.

Formica miliaris, est parua pustula, in colore & paruitate milij. De generatione eius require comment. Chirurgorum.

Formicatio, seu Formica, ex tuberatio quædam est in summa cute, parua, callosa, rotunda, latissimis radicibus inhærens, quæ in perfrictionibus punctionum quarundam morsionibus formicæ similiũ sensum exhibet: crebro in manibus exoritur. Curam eorum require ex Paulo lib.6.ca.87.

Formicans pulsus. Lege, Pulsuũ differetię.

Formix, malignum adeo ulcus, ut ex remedijs etiam quæ cõgrua uidentur, irritetur potius, quam mitigetur, & in sanas partes depascendo uagetur. Sunt qui Cancrum esse putent. Manardus Ferrariensis Phagedenę speciem facit: cui & libenter subscribimus.

Fornacũ terra quæ, uide apud Dioscoridẽ lib.5.cap.169.

Fortitudo. Lege, Nerui.

Fortuna, est caussa per accidens agentium secundum propositum, eorũ quę raro eueniunt, & alicuius gratia. Aristot.

Forunculi, græce, φύγεθλα, tumidi quidam in corpore abscessus.

FOS

Fossas ueteres tergere. Verrens Flaccus, Iurispontificij peritissimus, quia ferijs tergere ueteres Fossas licebat, nouas facere ius nõ erat, festiuiter dicere solebat, ferias idoneas magis uiduis esse, quã uirginibus ad nubendum: tanquã Fossæ ueteres sint uiduæ, quas feriatis dieb. tergere fas esset. Colum. lib.2.cap.22.

FRA

Fracessere, id est, emollire, & coalescere in fracium similitudinem.

Fracessere dicuntur oliuę, quæ collectę, cal dore & uetustate putrefiunt.

Fraces, oliuarum sunt carnes, & inde fæces a ueteribus olei dictæ. Barbarus Ricini etiam carnem interpretatur.

Cum Fracibus. Sicut floces prisco uocabulo significat uini fęcem, e uinaceis expressam, ita Fraces ex oleis. Plinius dixit, Fraces esse carnes oliuarum, & inde fæces.

Oleum, ut inquit Cato, quamdiu in amurca et fracibus erit, tam deterrimũ erit. Hinc uerbum factum uidetur Fracescere: quod est, fracibus resolui, corrumpiq́ꝫ, atq; putre fieri uetustate. M. Varro, Olea lecta si nimium diu fuerit in aceruis, caldore fracescet. Item, Hoc de quo fit oleum, cogeri so let aceruatim per dies singulos in tabulata, ut ibi mediocriter fracescat. Colum. libro de Arboribus, cap. 14.

Fractio, in magnas partes diuisio est, atque distractio.

Fractura in osse, dicitur graece κάταγμα, in neruosis fibris σπάσμα, in musculis uero hulcus & ruptio, Gale. 6. Method.

Fracturarum ossium in capite differentiae sunt octo. Ruptio, Incisio, Engissoma, Ecpiasma, Camarosis, Aposceparnismos, Apagma, Thlasma. Nonnulli Thlasma inficiantur, Apechema autem ruptioni supponunt. Ruptio, est ossis intercisio in superficie quae recta est, aut angusta, aut lata. Incisio est ossis excussio, quando affectum os minime ruptũ est. Engissoma, est ossis discissio, quando id quod in imum subsedit, & ad os non affectum transcendit. Ecpiasma, est ossis multiplex incisio, & ossa ad imum extenduntur & descendunt, & menyngem membranam frangunt. Camarosis, est ossis discissio, quum ossis fractura utrinq;, ut camaris ossis assimuletur. Aposceparnismos, est ossis eiusdem abscissio cum uulnere. Apagma, est ossis praecisio in superficie appares, sed ad imum pertingens, descendensue in partibus ruptioni appositis. Thlasma, id est, fractio, est separatio caluariae in profundum circa fracturam: fitq; in puerili maxime aetate. Cognosces aperte in uasis stanneis, si quid contingat, aspexeris.

Fraginosa, Coniza, apud Dioscoridem libro. 3. capite. 135.

Fraxinago. Lege, Fraxinula.

Fraxinula, siue Fraxinago, herba dicitur, ueteribus nusquã dicta, quod equidẽ sciam. Mauritania uel hanc, uel similem fraxinulae Secaculim appellat, in compositione ad uenerem excitandam quaesita adhibitam: radice candida & nodosa: flore uiolaceo, fere inter candidũ & nodosum: semine rotundo ut iuniperi: folia inter pinum & fraxinum. Non desunt tamen qui Secaculim ex India tantum inuehi putent, notis quas modo exposui. Quandoquidem fraxinago haec, quae in nostris habetur manibus, inefficax, & infirma sentitur ad medicinã.

Fraxinus Graece μελία, uel milea. Trinodemq; cognominant, quia ramulos habet praegrandes, ordinatos [illegible] numero: quod genus arborum Graeci ἀξιολογώτατον, ut quidam interpretantur, id est, egregias appellant. Copiosissima, procera, teres. Fructificat aestate. Latius depingitur a Plin. libro. 16. capite. 13. libro. 24. capite. 6. ab Dioscor. libro. 1.

F R E

Fremium, id quod Graeci uocant Anemonem. Caeterum de Anemone Dioscor. libro, 2. cap. 195. Plinius lib. 21. cap. 12.

Fraenum lachrymarum, uocant neruosam carnem quae spiramentis nasi interiacet: quonia eo uelut abire ab exitu repellitur, ac uelut suffraenatur humoris illuc defluã abundantia, cogiturque in nares delabi. Quod si abscindatur, aut casu minuatur, perennis fit lachrymarum fluxus.

Fresse, id est, cõtuse, ut palmę abietis fresse.

F R I

Friatio, in quascunq; partes, sine discrimine diuisio, & quae duabus plures sunt. Friabiles sunt, lapides, glacies.

Friare, id est, manu terere, medicum uerbũ, longe uetustius q̃ terere. Item,

Friare, quod & infriare dicitur, est in puluerem redigere, & minutim digitis terere, atq; inspergere. Vulgo dicunt Pulueriza-re. Colum. lib. 8. cap. 5.

Fricti[illegible] ἀποθεραπευτικὴ, latine recuratoria. Haec cum plusculo oleo administrata, simul pinguitudine humectat, & solidas emollit, & quae in habitus meatibus continentur, euaporat. Gale. 2. de ualetud[illegible]e tuenda.

Frictionis differentiae apud Gale. 2. de sanitate: καρσίου, id est, transuersum, σιμόυ, id est trãsuers[illegible]m, πλάγιου, id est, obliquum, λόξου. τρίψις, καὶ ἀνατρίψις. fol. 162.

Frictio praeparatoria, est quae modice calefaciendo tenues meatus recludit, et simul excrementa, quae caro cõtinet, fluxibilia reddit, & solida corporis emollit, Gale. 2. de ualetudine tuenda.

De frictione, uide Celsum lib. 2. cap. 13.

Vis frigoris excoquit. Idem est effectus fri-

geris, et caloris: iuxta illud Maronianum, Penetrabile frigus adurit. Cõsimiliter Lucanus, Vrebant montana niues. In hanc sententiam Palladius. In utraque pastinatio decoquetur beneficio algoris & solis. Columella libro. 11. capite. 3.

Frigidiora membra in homine, pilosa, chõdros, chartilago, membrana omnis, quæ & ὑμήν.

Frit, sic uocant id quod minus est in spica quam granum.

FRO

Frondis recto casu apud Serenum legitur pro frons, Prodest præterea cum Baccho Persica frondis.

Frons, anterior capitis pars supra supercilijs, capillis carens, & glabra, ab aure ad aurem extenditur.

FRV

Fruges primum repererunt Gnossij. Solinus capite. 16.

Frutex uocatur, quod ab radice, caudice multiplici, ramosumque sese attollit, ut rubus, & paliurus. Theophrastus libro primo. Plin. lib. 15.

Frutex item, qui ad iustam arboris magnitudinem non assurgit.

Frutices quidam in mari Ligustico lapidibus duriores. Multa de his Solinus cap. 8.

Frumentum uocatur, quicquid ex se aristas mittit, græce σῖτος. Etiam triticum solum hodie uenit hoc nomine.

Frumentum, ut autor est Varro, 15. diebus in uagina est. 15. floret. 15. arescit. Post florem crassescit, inquit Theophrastus, maturaturque intra quadragesimum diem: tum tardissime octauo a satu mense plurima parte metitur.

FVC

Fucus marinus quid sit, uide apud Dioscor. libro. 4. capite. 101.

Fuci, sine aculeo imperfectæ apes, nouissimeque dicuntur a fetibus & iam emeritis inchoatæ, serotinus fœtus, & quasi seruitia uerarum apum. Plin. lib. 11. cap. 11.

FVG

Fuga dæmonum. Vide, Perforata.

FVL

Fulgetra, est spiritus ignitus & coruscãs, cũ nubes disrumpitur: quẽ tonitru antecedere solet, cũ tamen post ipsum fiat.

Fulica, græce φήνη, quam et Ossifragam uocant, ingens auis, pullos aquilæ ante tempus exclusos nutrit, autor Aristot. & Ambrosius lib. Hexam. & Aelianus.

Fuligo, & Fumus differunt: quia fuligo uapor est terrestris, fumus mixtio quædã ex terrestri aqueaque substantia, Gale. 8. Meth.

Fuligo qua pictores utuntur, ex uitrarijs officinis colligi solet. Diosc. lib. 5. cap. 173.

Fuligo liquidæ picis. Lege, λιγνὺς τῆς ὑγρᾶς πίσσης, fit e pice cremata.

FVM

Fumaria, uel Fumus terræ, Capnos Dioscoridi lib. 4. cap. 111.

Fumus, lignosi corporis exhalatio. Aristot. 4. Meteo. Lege, Fuligo.

Fumalis candidus, id est, Cereus albus, uel ex cera candela alba. Primus hanc Cornelius succendit, e senatu domũ rediens, tanta uerecundia, ut non prius accendi pateretur, quã tota curia e foro discessisset: quia cæteri aut laterna, aut triuiali cera ducebantur.

FVN

Fungi græce uocantur μύκητες. Sunt qui γηγενεῖς, id est, ex terra genitos appellent. Nuncupantur abe isdem & Myce, genere masculino.

Fungorum differentiæ multæ apud Diosc. lib. 4. cap. 86. Plin. lib. 22. cap. 22.

Funis pauperum, Volubilis.

Funis brachij, uena dicta, quæ inter auricularem, & minimum digitum intercurrit: quam Arabes uocant Sceilem.

FVR

Furfur, Porrigo. De qua lege in dictione Pityra.

Furnus color. Lege, Ater.

Furunculus, palmes est iuxta palmitem, cui stos nuncupatus, qui est uerrucæ magnitudine. Columella libro quarto, capite. 24.

Furunculus etiam græce δοθιήν, tuberculum est acutum cum inflammatione ac dolore, in carnosis maxime partibus. Galeno prouenit ex humoribus crassis. Differt a Phymate, quod maius est Furunculo, rotundius, atque planius. Serenus,

Cum sanguis nimius puri cõmiscẽs atroci
Aestuat, & papulas alte sustollit acutas.

Furni Campanici, id est, clibani, quibus passim utuntur officinæ, ex floribus, herbisque, subiecto igne exsudatum ignem colligentes. Teuto. Distillier oefen, oder Brennoefen.

F V S

Fuscium. Vide. φύσιν.

Fuscus color. Lege. Ater.

Fusus agrestis. Atractylis herba apud Dioscor. libro. 3. capite. 106.

G A B

GAbalium nostro orbi tantum nomine cognitum. Nascitur in Arabia cum Casia & Cinnamomo. Plinius libro. 12. capite. 21.

Gabrielem Veronen. adhuc superstitem audiuimus, Paduani gymnasij principem, & medicinæ miraculum quoddam.

G A C

γάκος, uellus.

G A D

Gados. Lege, Onistos.

G A G

Gagates lapis qui sit, & ubi reperitur, uide apud Dioscor. lib. 5. cap. 137.

G A I

Gaioli, & Lagunculi, dulciarij panes: a Gaio & Lagunculo pueris.

G A L

γάλα, Lac.

Galaadites lapis nascitur in Arcadia: cuius uirtutes lege apud Solinum capite. 12.

γαλακτίδες. Lege, Lactes.

γάλα προβάτων, lac ouillum.

γάλα ὁ ὄειον, lac bouinum, uel uaccinum.

γάλα ὄνοιον, lac asininum.

γάλα ἵππιον, lac equinum.

λάλα ἀιγειον, lac caprinum.

γαλακατάσπω, ubertatem lactis facio.

Galacion, idem quod Galion apud Dioscoridem libro. 4. cap. 95.

Galactis, Tithymalus apud Dio. li. 4. c. 168.

Galactites lapis appellatur, quod lacteum reddat, & ex uno colore lactis est, Dioscorides libro. 5. capite. 141.

Galactobdalon, apud Plin. lib. 27. cap. 9. id quod Galeobdolon, & Galiopsis apud Dioscor. libro. 4. capite. 95.

Galactopotæ, id est, potores lactis, & lac[illegible] uictitantes. Græce γάλα, dicitur lac. Suidas. γαλακτοπότης ὁ γαλαπίνων, id est, Galactopotes est lac bibens. Columella libro. 7. capite. 2.

Galaxia, lapis Morochthos, de quo uide apud Dioscor. lib. 5, cap. 143.

Galbanum, succus est nascentis in Syria ferulæ, quod nonnulli Metopium uocent. Dioscor. libro. 3. capite. 96. Plin. lib. 12. cap. 25. lib. 24. cap. 5. Nam,

Galbanum dat Syria in monte Amano e ferula, quã eiusdem nominis resinæ modo Stagonitin appellant. Plin. lib. 12. ca. 26.

Galbæ, ut ait Suetonius in Galba, animalia sunt exilia, quæ in æsculis nascuntur. Lege, Psenas.

Galbinus color. Lege. Color uarius.

Galbuli, Cupressi nuces, & coni.

γαλὴ κατοικίδιος, mustela domestica & uulgaris.

Galeacius, cui cognomẽtum de S. Sophia, scripsit cõmentarios in nonum librũ Rasis ad Almansorem, qui in manib. habentur. Ex albo Barbarorum & Neotericorum.

Galena, siue Molybdena, Glantz uñ Bleyertz, auch Bleyschuueyff. Vide Molybdena.

Galenia. Vide, κορυδαλλός.

Galenus degens adhuc Smyrnæ, Pelopis audiendi gratia, qui secundus post Satyrũ Quintum, discipulum præceptor inibi elegit. Anatomice libro. 1.

Cl. Galenus Pergamensis, natus est patre Nichone geometra, & architecto diuite, καὶ ὀνομαστοτάτω, sed & alijs quoq; disciplinis multis erudito, ut testatur ipse in. 8. Methodi his uerbis. Non pauci ex condiscipulis, dixerunt me, & excellenti natura, & singulari, propter patris mei liberalitatem, eruditione: tum & ætatem ad discendum idoneam, et impensas, unde studijs uacem suppeditatas habere: secum non ita agi, qui & rudes in primis disciplinis essent, nec acuto u[illegible]go ingenio, nec quod impenderent habere, cõtentos esse oportere ijs quæ nossent, qualiacunq; tandem ea forẽt. Ab hoc igitur in somnis monitus, cum iam philosophia esset initiatus, ad medicinam se contulit: quod & in. ix. Therapeuticæ sic de se reliquit. Nunc plæ[illegible]q; medicorũ docere te[illegible]tant, quę nec ipsi unq; fecerunt, nec alijs ostenderunt. Cæterum uulgus medicorũ, nihil mirum est, si contemptis bon[illegible] moribus, opinioni sapientiæ magis, q; ueritati inhiat. Verum nõ sic fuit ratio nostra. Nõ em̃ heri & nudiustertius, sed statim ab adolescentia philosophiæ studio capti, primũ nos ad eam cõtulimus. Mox pueri euidenti insomnio moti, ad Medicinæ studium uenimus, ac per totam uitam operib. ma-

gis quam uerbis studio incubuimus. Quo minus mirum est, si in quo tempore alij totam urbem salutando lustrant, et cum diuitibus coenant, ac eosdem comitantur, hoc omni studio nos laborantes, primum quidem quae ueteribus pulchre sunt inuenta didicimus, mox eadem opere tum iudicamus, tum [illegible]imus. &c. Vixit sub Caesaribus Adriano, Antonino, pio Marco, & Commodo, ut inquit Eusebius. Sub Antonino Romã primus uenit. Vide in prooemio libri Anatomiae, & de morb. curandis, a fine lib. 6. Discipulus fuit primũ Satyri cuiusdam admodum praecellentis. In de Pelopis Smyrnaei. Satyrũ illum quod tanti fecerit, in caussa fuit, quod hic aliquando Quinti discipulus fuisset. Quintus ille tanto in precio fuit, ut neminẽ habuerit ea aetate secundum. Sed & alios quoque auditum adijt, & salutatum, quos comperisset aliquã a Quinto pependisse, illique auditores fuisse: ueluti Numesianũ illum Corinthiũ. Haud scio an ille fuerit Quintus, cuius subinde meminit de sanit. tuend. lib. 3. Quintum respondisse dicunt, cũ percõctanti gymnastae, quam unctio uim haberet. Respondit, uestis submouendae. ijsdem enim quibus nunc usus sum uerbis, tum gymnasten rogasse, tum respondisse Quintum ferunt. Simile Qui[illegible]ti apophthegma est, quod de urinis circumfertur. Nempe eas nosse, ad pistorem pertinere. Etiam illud quod de calido, frigido, humido, & sicco aiunt, utique balnearũ ea esse nomina: quae ipse sane nemini, uel Thessali sectatorũ impune dicere, nedũ Quinto permiserim. Quippe [illegible] scurrarum huiusmodi facetiae sunt, haud quaquam hominis tam grauem artem profitentis. Hactenus Galenus. Alexandriae cũ aliquandiu egisset, totaque perlustrata Aegypto, ac uiginti octo annos iam habẽs, in patriã redijt, omniaque q[illegible] nouerat pharmaca amicis dedit, ut ea per experientiã confirmaret, quae ab alijs didicer[illegible]t. Testatur id de[illegible] lib. pharmac. 2. Nihil medicaminũ exhibuit ulli, quod ipse non antea in seipso fuisset expertus: ut inquit de morb. curandis lib. 5. Horũ, inquit, quae retuli, uel modo, uel ante, siue ea inueni ipse, siue iuxta Hippocratis uiam usurpaui, nihil sane nõ examinatũ, ac iudicio comprobatũ est, sed per experientiã omnia iudicata, in quibus

errorῑs pericula ipsi pertulimus. Hippocratem quare enarrandũ primus susceperit, admodum lepide innuit de morbis curandis lib. 6. & 10. Ego nanque, inquit, non eo cõsilio, ut nemo Hippocratis scripta legat, ad hoc opus scribendum accessi, uerũ qm̃ is primus idonea usus esse uia uidetur: nec tñ eam totam compleuisse: cum quaedam minime limitata, quaedã imperfecta, obscuraque ab eo prodita inuenire liceat, id circo ipse tum omnia ea lucide explicare, tum quae parum discreta sunt distinguere, tum quae deficiũt, supplere studui. Vbi igitur aliquis se in his nostris primitus exercuerit, tunc se ad libros Hippocratis legendos conferat, ac tum eius librũ de Vlcerib. relegat, tum quae de uulneribus scripsit: porro simul maximum adiumentũ ex his nostris libris habebit. &c. Contemptor gloriae fuit, ut nemo ueterũ. Tu mihi conscius es (inquit ad Eugenianum de morb. curandis lib. 7.) neque hoc me opus, neque aliud ullum popularis aurae studio fuisse aggressum, sed quo uel amicis gratificarer, uel meipsum simul utilissima ratione ad rem propositam exercitarem, simul ad obliuionem senij, ut Plato ait, commentarios mihi reponerem. Quippe multitudinis laus, commodum nõnullis instrumentum uiuentibus aliquãdo est: mortuis certe nihil prodest, sicut neque uiuentium quibusdã. Nam qui uiuere in tranquillo optarunt, ac fructum ex Philosophia coeperũt, & ijs quae corpori curando sufficiunt, sunt contenti: ijs utique impedimento nõ paruo est apud uulgum fama: ut que eos a rebus pulcherrimis plus iusto transuersos auferat. Veluti me quoque non ignoras ab ijs, quae sunt molesta, sic nonnunquam taedio affectum, ut bono interim spacio ne tangere quidem librum possim. Ego uero (haud scio qua ratione) ab ipsa usque adolescentia mirifice, siue inspiratus, siue furore percitus, siue quomodocunque dixisse libet, & uulgi famam contempsi, & ueritatis scientiae studio flagraui, nullam esse, nec honestiorem, nec diuiniorem possessionem ratus. Atque ideo nulli librorum meorũ nomen meum praescripsi: imo uos, sicut ipse testis es, rogaui, ne me modice (ut soletis) apud homines laudaretis, nec nomen meum operibus, quae proderem, inscriberetis. &c.

Cumq; curasset Seuerũ Principẽ, atq; ille pollicitaretur se Imperatori hęc nunciaturum, quo conspectior fieret, Vt uoles, respondit. Mihi uero nõ est curæ huiusmodi gloriola. De bona ualetudine sua, sic meminit, in lib. de tuenda sanit. 5. Nõnulli inquit ex ijs, qui de sanitate tuẽda literis produnt, aut etiam sine scriptis de ea præcipiunt, ne seipsos quidem defendere a morbis perpetuo ualuerunt: ita cum a cauillantibus, tum alia quædam, tum uero uersus ille obijcitur. ἄλλων ἰατρὸς αὐτὸς ἕλκεσι βρύων, id est, alijs medens, at ipse ulceribus scatens, alij id negocijs imputant, alij ob intemperantiam se ægrotare fatentur. Sed horum magis improba, me iudice, defensio est, quam ipsum quod obijcitur crimẽ. Qui uero his quæ in uita incidunt, caussam tribuunt, siquidem Diaria febri laborant, ex æstu, frigoribus, lassitudine, aliisq; id genus occasionibus, has uindicare a culpa decet: sin alia qualidet, minime. Quippe nec ipsi omnino sine febri exegimus, imo ex lassitudine nonnunquam febricitauimus, nullum alias morbũ multis iam annis experti. Quinetiã percussus certis corporis partibus, unde alij phlegmonib. bubonibusq; cõtractis febricitarunt, ipse nunquã phlegmonem, bubonemq; sensi, nec febri laborraui: non aliunde certe, quam ex seruandæ sanitatis arte tanta cõmoda consecutus, cum alioqui nec salubre corporis statum, ab ortu ipso sim nactus, nec uitam plane liberã sortitus, sed in qua tum artis officijs seruierim, tum amicis, cognatis, ciuibus in pluribus inseruierim, tum plurimã noctiũ partem, nonnunquam ægrotantium ipsorum caussa, semper aũt dulcedinis studiorũ gratia peruigilauerim, nec tamẽ sensi ullo me corporis morbo tentatum multis iam annis: excepta (ut dixi) Diaria quandoq; febri, quæ tamen rarissime, nec nisi ex lassitudine incidit. Quamuis in puerili ætate, ac etiam tum in ephœbia, tum adolescentia, morbis nec paucis, neq; ijs leuibus premerer. Sed post octauũ & uigesimũ annum, cum persuasissem mihi, esse conseruandæ sanitatis ratione quandam, præceptis eius per totam deinceps uitam parui, ita ut nemine quidẽ post morbo laborauerim: nisi forte, quæ tamen rarius incidit, Diaria febri: cum alioqui liceat hanc quoq; in totũ

G A

effugere, si quis liberam uitam sit nactus. Corporalibus quoq; exercitijs dedisse operam ad eam sanitatẽ parandam, cum alias sępe, tum in lib. de tuenda ualetudine testatur his uerbis. Ipse aliquando hyeme deprehensus in agro, tum ligna findere, tum hordeum in pila cõtundere ac deglubere, exercẽdi corporis caussa iam coactus, quę nimirum agrestes quotidie pro opere faciebant. Senio tandem confectus, in patria requieuit, magnã apud homines gloriam consecutus, maiorem etiam apud Deum, habiturus, si Christo & Mosi, quorum interdum meminit, credere uoluisset.

☞ Suidas item de Galeno.

γαληνὸς ὁ διασημότατος ἰατρὸς περγαμηνὸς γεγονὼς ἐπὶ μάρκου καὶ κομμόδου καὶ περτίνακος τῶν καισάρων ἐν ῥώμῃ, υἱὸς νίκωνος γεωμέτρου καὶ ἀρχιτέκτονος πολλὰ συντεταχὼς ἰατρικά τε καὶ φιλόσοφα, ἔτι τε γραμματικὰ καὶ ῥητορικά, ἅτινα διὰ τὸ πᾶσιν εἶναι γνώριμα καταλέγειν ἄκαιρον ἡγησάμην ἐν τῷ παρόντι.

Cælius Lectionũ Antiquarũ, lib. 16. ca. 40. Galenum Philosophũ, & Medicum singularem, cuius scientissima, & plurima extãt ingenij monumenta, quæ geminã sapiunt eruditionem, memoriæ proditum a nonnullis est. c. & xl. annos uixisse: tantaq; in cibo & potu abstinentia usum, ut ad satietatem nunq; comederit, aut biberit, nec crudum quicq; unquã gustarit: unde sit factũ, ut odorificum semper anhelitum spiraret. Sed, quod longe apud me mirabilius est, citra ullam omnino affectionẽ, sola defectione sic obiit, ut ... Quod in humanis est rarissimũ, in tanta subblandientis gulæ lasciuia, & in interitũ uergentis naturæ fragilitate, ut silentio cõterantur lancinantes hinc inde incõmodorum turbines. Vtcũq;, hinc certe adagium obrepere aduerto, ut Galeni ualetudinem dicamus pro ea, quæ ultra humanũ captũ nimis sit prospera, minusq; offensa. Nec me tamen fallit, quid aduersus hanc astructionem nostrã proferri ab eruditoribus possit, tum ex Galeno ipso, tũ ex scriptorib. alijs. Nam Suidas autor est, Galenum tantummodo annos uixisse septuaginta. Ita eñ de eo scribit, ut obiter etiam superpondio Lectorẽ onustum remittamus. Gale. inquit, arte medica celeberrimus. Pergami est natus. Marci, & com-

modi, ac Pertinacis Imperatorum temporibus Romę uixit, Niconem habuit patrē, Geometrię, ac Architecturę peritum. Plurima non in Medicina solum, sed & in Philosophia condidit. Imo uero in Grammatica, & Rhetorica, quæ, quod omnibus fere obuia [illegible] & uulgo notissima, recensere consilium nō est. Vixit annos .lxx. Galenus porro ex græcæ linguæ proprietate quietum, tranquillumq; signat. Cæterum Galenus ipse de se ita propemodum scribit libro de interioribus .2. Sum inquit, mihi cōscius, quodam tempore tanto me esse conflictatum dolore, ut uentris interiora arbitrarer conuelli, lancinariq;, præcipue qua meatus urinæ sunt inter renes, ac uesicam: mox uero clystere usus ex oleo & ruta, præcellenti dolore humorem deieci, uitro liquescenti persimilem. Quod genus Praxagoras uitreos uocat humores. Sicut in plærisq; subinde experimēto didici: qui etiā tradit, esse humorē illum frigidissimū. & recte ille quidem: nam sensu teste comprobatur. Mirum tamē, unde nam sit frigiditas tanta, quæ nulla ratione recalescat. Porro in lib. de alimentis. ij. ubi de Lactuca sermo est, sic scribit. Vtuntur inquit, ea ex aqua decocta, sicuti ego nunc incæpi, posteaq; deprauati mihi dentes sunt, Sed & alibi scribit, cum circa diaphragma laboraret, se somniasse, liberatum iri, si sanguinem mitteret ex uena quæ est inter pollicem, & indicem: minuisse sanguinem, conualuisse. Hæc ad præsens comperta nobis de Galeno sunt. Suam uero ipsemet præstantiam quodam libro patefacit, [illegible] propemodum scribens. Itaq; Medicinam professus ad senectutem usq;, nullam omnino ad hanc diem calumniam subij, uel curando, [illegible]l presagiendo. Id quod celeberrimis medicorū quibusdam obtigisse, sum memor. Sed & quinto Colliget Auerrois, capite de Punicis granis, Galenum ita celebrat: ut experientia præcellente[illegible] prædicet, ac ueridicum inprimis, ut cui comparari non possit alius. Ni forsan is inquit, qui clamat quidem, sed quid clamet nō percipiat satis, Auicennam, opinor conuellens: qui se tñ Galeni fatetur interpretem, ac summum quandoq; uocat artis medicæ.

Catalogus Librorum Galeni.

Hortatio ad artes discendas.
De optima Doctrina.
Optimum Medicū, eundū esse Philosophū.
De Sectarum uarietate, ad introducendos.
De optima Secta.
De constitutione Medicinæ.
De Elementis libri duo.
De Complexionibus libri tres.
De Potentijs naturalibus libri tres.
Anatomiæ libri nouem.
De Venarum & Arteriarum dissectione.
De Fœtuum formatione.
An sanguis natura in arterijs contineatur.
De Spermate libri duo.
De Neruorum dissectione.
De Odoratus instrumento.
De Vuluæ dissectione.
De optima corporum constitutione.
De bona habitudine.
De inæquali discrasia.
De Hippocratis, & Platonis dogmatibus libri octo.
De substantia facultatum naturalium.
De eo, q animi mores, temperaturam corporis sequuntur.
De Curatione.
De uitijs & passionibus Animæ.
De usu partium Humani corporis, lib. 17.
De Musculorum motu, libri duo.
De temperatura Medicaminū simplicium libri duo.
De compositione Medicaminum per singulas corporis partes.
De compositione Medicaminum, per genera libri septem.
De Antidotis libri duo.
De Theriaca ad Pisonem.
De Theriaca ad Pamphilianum.
De habendis facile Remedijs.
De purgantium Medicaminum ui.
Quosnam oportet purgare, & qualibus medicamentis purgantibus, & quando lib. 1.
De Ptisana liber. 1.
De Pulsibus ad eos, qui introducūtur lib. ij.
De differentijs Pulsuum libri. iiij.
De Pulsuum dignatione libri. iiij.
De caussis Pulsuum libri. iiij.
De prænotione ex Pulsibus libri. iiij.
De usu Pulsuum liber. 1.
De usu spirationis liber. 1.
De caussis spirationis liber. 1.
De differentijs Spirationis lib. iij.
De differentia Morborum liber. 1.

De caussis Morborum lib.1.
De differentijs Symptómatum lib.1.
De caussis Symptómatum lib.3.
De Locis affectis lib.6.
De differentijs Febrium lib.2.
De Plenitudine lib.1.
De Tumoribus præter naturam lib.1.
De atra Bili lib.1.
De Tremore, & Palpitatione, & Conuulsione, & Rigore lib.1.
De Tabe lib.1.
De temporibus Morborum lib.1.
Quomodo coarguendi sint, qui fingunt se ægrotare.
De Iudicijs lib.3.
De diebus Iudicialibus lib.3.
De Prænotione lib.1.
De Dignotione ex somnijs lib.1.
Aduersus eos qui de Formis, siue Circuitibus scripserunt lib.1.
De Formis lib.1.
De arte Medicinali lib.1.
De uenę sectione aduersus Erasistratũ lib.1.
De Venæ sectione aduersus sequaces Erasistrati Romæ agentes lib.1.
De Curatione per uenæ sectionem lib.1.
De Hirudinibus, Reuulsiõe, Cucurbitula, & Cõcisione cutis, siue Scarificatiõe lib.1.
Consilium puero morbo comitiali laboranti scriptum.
De Captionib. quę in indictiõe cõsistũt li.1.
Curandi ratio. lib.14.
De Curatione ad Glauconem lib.2.
De tuenda Valetudine lib.6.
Ad Trasybulum, utram, Medicinę, an gymnasticę tueri ualetudinem, lib.1.
De ea, quæ parua pila fit exercitatiõe lib.1.
De facultate Alimentorum lib.3.
De boni & mali succi Cibis lib.1.
De Libris suis lib.1.
De Ordine librorum suorum lib.1.
Commentariorũ in libros Hippocratis de Natura hominis lib.2.
Commentarij in lib. Hippocratis de ratione uictus salubris.
Commentariorum in Hippocr. de ratione uictus acutorum lib.4.
Commentariorum in prænotiones Hippocratis lib.3.
Commentariorum in prædictiones Hippocratis lib.3.
Commentariorũ in Aphoris. Hippo. lib.7.
Aduersum Lycum, quod nihil delinquitur ab Hippoc. in Apho. illo, cui principiũ est. τὰ ἀυξανόμενα πλεῖσον ἴχει θεμὸν.
Aduersus ea quæ cõtra Hippocratis Aphorismos scripta sunt a Iuliano..
Commentariorum in primum librũ Hippocratis de Morbis passim grassantib. li.3.
Commentariorum in tertium Hippocratis eiusdem argumenti librum, lib.3.
Commentariorum in sextũ eiusdem argumenti librum, lib.6.
Commentariorum in lib. Hippocr. de fracticis lib.3.
Commentariorum in librum Hippocr. de articulis lib.3.
Commentariorum in lib. Hippocr. de Medici uulnerarij munere lib.3.
Expositio de linguis Hippocratis.
Nothi & adscripticij Introductio, uel Medicus lib.1.
De Definitionibus lib.1.
Quod qualitates sine corpore sint lib.1.
De Vrinis lib.8.
Dignotio passionum quæ in renibus sunt, ac eorum curatio lib.1.
De Philosophi narratione lib.1.
De facile Parabilibus lib.1. ad Solonem.
De facile Parabilibus liber alius.
De Mensuris & Ponderibus lib.1.
De atra Bili ex libris Galeni, Ruffi, & Aecij Sicamij excerpta.
De Medicamẽtis, quę inter se cõmutantur.
De uirtute Centaureæ.
De Decubitu prænotiones ex Mathematica scientia.
Prænotationes ex Mathematica scientia.

Hæc de GALENO.

Galeobdolon, Vrtica Labeo apud Diosco. lib.4. cap.95.
Galeotarum, piscium capturam & uenationem, lege apud Strabonem lib.1. fol.18.
Galerion, apud Dioscor. Galion herba.
Galerita, auicula parua, apicẽ in uertice pauonis modo gestans. Diosco. lib.2. cap.59.
Galeritam, siue quod idem est Gallica uoce Alaudam, Græci κορυδὸν, κὴ κορυδαλὸν, κὴ σκόρδαλον appellant. Item κορυδάλιδα: omnes a galero, siue galea. Nã & ἐπιτυμβίδιτον Theocritus, ceu τύμβον, hoc est, sepulchrum patris sui in capite gerat. Cuzulam Græcum uulgus nominat. Nota est apud Aristophanem Comicum fabu

ſa, primam uolucrū fuiſſe Galeritam, priorem quoq; terra defunctum ei patre, cū humari non poſſet, nondum enatę humo, conditum in uertice. Nota alias auis, nuſquam non obuia, etiā in delicijs habita diuitum, quas infenſas ſibi habent initio ſeptembris magna obſeruatione. Figura ab paſſeribus non differt, niſi quod paſſercri ſtam non gerit. Significat & alia κορυδαλὶς, nempe herbam Capnon. Vide & Gellium de Galerica. Dioſcor. lib. 2. Plin. lib. 10. cap. 149.

Galion, idem quod Galiopſis, Vrtica mortua, apud Dioſcor. lib. 4. cap. 95.

Galion, quæ herba ſit, uide Dio. lib. 4. c. 77.

Galiopſis, urtica Labeo. Dioſc. lib. 4. ca. 95.

Galla, fructus eſt quercus. Aliqua ὀμφακῖτις appellatur, parua quidem, ſed toroſa, ſolida, nullo foramine peruia. Altera plana, leuis, perforata. Eligi debet Omphacitis. De Galla plura Dioſco. lib. 1. Plin. lib. 16. cap. 7. Theophraſt. lib. 3. cap. 6. 8. 9.

Gallephos, Vrtica, uel Acalyphe, libro. 4. Dioſcor. cap. 95.

Gallicus, ad ſiniſtrum flans circa ſeptentrionem. Vitruuius.

Gallinaria. Quæ græco uocabulo dicta ſunt Ornithrophia, & Ornithoides, nūc latina uoce appellantur Gallinaria, uidelicet, ſtabula gallinarū & receptacula. Col. li. 8. c. 3.

Gallinago. Lege, Scolopax.

Gallus, & Gallinaceus. uide Plin. li. 10. c. 21.

Gallos gallinaceos, Alectryonas ἀλεκτρύονας, καὶ ἀλέκτωρας Græci uocant: quia ui delicet nos a lecto exſuſcitent. Gallinas uero ἀλεκτορίδας, καὶ ὄρνιθας. Ariſtophanes alectoras qui mares ſunt, alectrienas, quæ fœminę. Alectronas uero utrūq; continere. In Comœdia nubium, inueniuntur & pro maribus alectorides accepti, ut inquit Athenęus. Sed & iubas, & capillum Græci ἀλεκτορίδας appellāt. Et Perſę ſuos quoq; ceruos hoc ſignificant nomine.

Gallia muſcata, deſcribitur τῷ Nicolao inter Electaria confortantia, & precioſa.

Gallina. De Gallinis gallinaceis, & eorum iuuamētis, Dioſcor. lib. 2. Plin. lib. 37. cap. 10. lib. 11. cap. 7. lib. 29. cap. 4.

Gallinarum multa genera Barbarus in Corollario diſtinguit. Sunt enim Cortales, et Villaticę, ſiue ut ipſe uocat, Cortalles. Itē Ruſticulæ manſuetæ,

Gallinas Adianas, ſiue Adiaticas, Chryſippus exiguas intelligit.

Gallinæ Cortales. Lege, Cortalis.

Gallinæ grandes, uariæ, Meleagrides appellatæ a Græcis.

Gallinæ Medicæ, a Media, quaſi Mediæ, generi uillatico adſcriptæ: propter magnitudinem in Italiam tranſlatæ. Varro.

Gallinæ Meleagrides, paruo capite ad pro portionem corporis, & glabro: criſta carnea, ſed rotunda, & prædura, quæ pixilli modo promineat, colore ligni, ab ore ad malas caruncula prominente, ſed rubrior quam ſit gallinaceo generi. Hoc Gallinarum genus, inquit Plinius lib. 10. cap. 26. Gilbarum uarijs ſparſum plumis, quæ nouiſſimę ſunt peregrinarum auium, in menſas receptæ, propter ingratum uirus. Verum Meleagri tumulus nobiles eas fecit. Meminit earum etiam Aelianus.

Gallinæ Aphricanæ, quas plærīq; Numidicas eſſe dicunt, cū ſint Meleagridi ſimiles, niſi quod rutilam criſtā capite gerunt, quę eſt in Meleagride cerulea. Trāquillus ſentiens, cū Columella, ſeparat Meleagrides a Numidicis. Varro autem eōtrario, eaſdem reuera dicit eſſe.

Gallinæ Numidicæ quæ ſint, lege in dictione, Gallinę Aphricanæ.

Gallinæ Pumiles, a Grecis νᾶνοι, id eſt, par uæ uocantur.

Gallinæ Ruſticæ, non diſſimiles Villaticis, quæ per aucupem decipiuntur, & in inſula appellata Gallinaria in mari Liguſtico maxime abundant.

Gallinago, colore Attage, roſtro oblongo, curſu celeri, homine maxime diligit, capiturq; inter ſepes hortorum, et uinearū, uulgo Gallinella. Aelianus.

Gallinella. Lege, Gallinago.

Gallinę Patauinę, uulgo Pulueraríę cognominatæ, a uico, ubi grandiſſimæ, ac ſpectabiles maxime naſcuntur.

Gallinæ Tanagaicæ, Alexandrinæ, Melicæ, Chalcidicæ, Boeticæ, apud Athenæū, & Martialem celebrantur.

Gallinarum iuuamenta, & Gallinaceorū, lege apud Dioſcor. lib. 2. cap. 52.

GAN

Ganganum, ambientem locum uocāt uentris: quia ſit ibi neruorum implexio ſagenæ modo; quā etiam γαγγάμονα uocant.

Gangæ,apud Germanos Anseres minores & candidiores dicebantur olim. Plinius libro.10.cap.22.

Gangitis,græce γαγγῖτις, nardi genus,sic dictum a fluuio Gange, apud quem nascitur montem præterfluente. Dioscorides libro.1.cap.6.

γάγγλια,capitis ulcera sunt, & tubercula. Celsus lib.7.cap.6. Sunt qui diffiniūt,neruorum præter naturam concretionem, & in naturā reliqui corporis translationem. In brutis, præsertimq; suibus,antiquiores Glandia, & Glandulas dixerunt,suauitate in illis,quā reliquis partibus deprehenso sapore: in hisq; factas inflammationes Græci φύματα,Latini Panos dixerūt. Et si Galenus quoq; solam inflammationem βουβῶνα,id est,inguen dixerit. φύμα, suppurare incipientem.

Ganglion,nerui concretio, quę ex ictu,aut defatigatione in nodo manus, aut talo,locisq; quæ articulis mouentur plerunq;,in alijs nonnunquam putridis corporis etiā accidit.Paulus lib.6.cap.39.

Gangrena, est mutatio cuiuslis coloris secundum naturam in colorem alium: aut mortificatio cū exulceratione, aut sine ea. Fit autem Gangręna,uel phletora præcedente & mortificatione,uel phlegmate ex manuum operatione. Teste uero Galeno, est corporis a naturali habitu in alienū naturæ mutatio, uitæq; in ea parte priuatio: quā ille a cadauetis forma νέκρωσιν quoque uocat. Fitq; hoc malum, teste Paulo, cum nec suppurauerit inflammatio, nec discussa medicamentis fuerit. Ea particula corporis,cū iam prorsus mortua est, adeo ut præcidi opus habeat, Sideritis, & Sideratio uocatur. Vide Siderationem.

Gangitis,id est, Engangis,uel Gagathes lapis preciosus, cuius meminit Dioscorides libro quinto.

C A P

Gaphagæ, Siculorum lingua, uermes terrestres.

Gapyras, caprarum recrementum.

G A R

Garab quid sit,lege, Coruus.

Gargarismus quid sit,expressit Serenus, cū inquit. Atq; palato agitat pariter,retinens que,uomensq;.

Gargarisationes aut leniunt,ut lac,cremor, uel ptisanæ, uel furfurum: aut reprimunt, ut aqua lentis,rosæ,&c. aut euocant, ut sinapi,piper.

Garyophyllon in India piperis granī simile,grandius,fragiliusq;. Tradunt in Indico luco id gigni. Vide in Plin. lib.12.ca.7.

Garyophyllatū, ab Garyophyllis dictum comperio apud Nicolaum.

γάρον, omne quod ex piscibus, carnibusq; sale maceratis liquamen est, Lege, Garus.

Garrus,latinum nō habet nomen, ut autor est Ausonius Poeta, qui liquamen sociorum appellauit.

Garum,differt a Muria,& Alece:quod Garum est ex extis scombri, & quodam Gari piscis fiebat: Muria ex Thynno fere. Quanquā Muria Catoni, Palladio,& Columellæ non liquamen ex piscibus,sed sal silaginem factiā ad caseos condiendos, uinaq; significat. Alex,Gari potius ipsius fex.Habetur & Halme,latine Salsugo dicta,& Salsilago apud Diosc.& Plinium. Quanquam in medendi usu, Salsugo hæc a Muria nihil differt. Item ἁλὸς ἄχνη, hoc est,ramentum quoddam salis atq; spumæ: cuius mentionem apud Latinos,in Plinio certe cōperimus. Subinde & Oxalme appellata,quod ex aceto & sale fiat. Nam Gari genus acidi, Oxygarum appellatū, ipso nomine significat. Columella Oxygarum Moreti quoddam genus facit, & Oxyporum quoq; dici posse uult. Sunt & Medicis sua Hydragora, Oenagora, & Elęogara. Alioqui Elęogaron & ferculi genus erat delicati,quod Gybariticū, missum in cœni appellabat: quoniā Gybaritæ quo anno id ganeæ inueniissent, perijssent, autore Spartiano. Legimus & Oxylisparon genus esse iuris,in quo Raię,ac ceteri eius naturæ pisces mandi solent. Item,

Garus,& Garum dicitur, a Garo pisce, ex quo olim conficiebatur: postea ex Scombro pisce:nec liquor fere ullus,præter unguenta,maiore in precio erat. Græci optimum genus Gari putant,quod αἱμάτιον, hoc est,sanguicolum appellant,ex intestinis thynni,cū branchijs,sanie,& cruore.

G A S

Gastromancia,ex Amphora diuinatio,quę a puero solet inspici, etiam apud ueteres. Hoc Cicero fortasse intelligit, in libro de Diuinatione,cum dicit auspicia militū per

acumina. Nisi de lapide Siderite intelligat, cuius est ea uirtus, teste Orpheo de Lapidibus, ut noctu uelatus ad lucernam, expiatis mente, introspicientibus moueri, responsaque dare uideatur. Est & fons apud Aegienses in Achaia, teste Pausania libro septimo, Templũ Cereris, ubi fons, in quẽ peracto sacrificio introspicientes, in morbo uident ualetudinis euentum.

γαστροκνήμιον, id est, cruris uenter. Nos Suram appellamus: posterior cruris pars.

Gasteres, Rapæ, lingua Lacedæmoniorũ, apud Nicandrum Brassica.

G A T

Gatale, Astragalus, apud Dioscoridem libro.4.cap.65.

Garho, lingua Aphrorum Cicerbita. Lege Cicerbita, uel, Sonchus.

G A Z

Gazella, Capręa illa quę moschum edit, nobile illud odoramentum: si Herm. Barb. credimus. Lege, Moschus.

G E B

Geboscon. Lege, Allium. gręce γέβοσκον.

G E H

Gehar, uitium uisus, uel uidendi potentiæ: quod fit ex paruitate spiritus uitalis, & extensione musculi oculum mouentis.

G E L

Gelasini dentes, uel Cienes, dentes quatuor anteriores: sic dicti, quod inter ridendum retegantur.

Gelatina, condituræ genus.

Geleniabin, mel rosatum, colatum.

Gelgos, nuclei alliorum.

Gelotopęus, qui risum alijs excitare nouit.

G E M

Gemmæ, quæ in palmitibus turgent internodia. Teut. Brosslen.

Gemmæ multæ & copiosæ in Ponto. Solinus cap.23. atque inibi de Gemmis quędam.

Gemelli quomodo gignantur, lege, Fœtus parientis pars non est.

G E N

Generatio, est substantialis formę in aliquo acquisitio.

Genicularis, Lychnis coronaria, apud Dioscoridem lib.3.cap.113.

Geniculum, quod in harundinibus turget internodium.

γένειον, mentum.

Genista, Lege, Spartiæ.

Genista, Spartium apud Dioscor. libro.4. cap.160. Sic dicta, ut inquit Barbarus, quia genu modo flexibilis sit ad nexus: uel quia genibus medeatur dolentibus.

Genistilla, Amerina, lege, Amerinus scop.

Genitalis, Xiphion, apud Diosc. lib.4. c.23.

Genitura, & semen differunt. Lege, Semen differt a genitura.

Genitura Herois, Polygonum, apud Dioscor. lib.4.cap.5.

Genitura Titani, Sideritis, apud Dioscor. lib.4.cap.36.

Genicularis, Lychnidis herbæ flos, apud Paulum lib.3.cap.24.

γένυς, mandibula.

G E O

Geodes lapis, ex argumento sic dictus, quoniam complexus est terram. Vide Diosc. lib.5.cap.160.

γεώδη χωρία, in re rustica ueteres dixerunt eas agrorum partes, quæ nullos habent terræ mixtos lapides, sed solam terræ profunditatem.

Geomancia, quæ ex incertis quibusdam in harenam, uel puluerẽ, uel ut hodie habet eius usus, cartharũ, uel tabellarũ signis, omniũ fere rerũ euentus prædicit: quam uanam esse clamant Theologi: ego respondere etiam euentus uidi, & expertus sum.

G E R

γεράνδρυον. Lege, δρυός.

Geranion, folij Fremij, diuisuris longioriqus, radice rotunda, dulci. Dioscorides libro.3.cap.129.

Geranogeron, Geranion, apud Dioscor. lib.3.cap.129.

Geranopodion, Lychnis coronaria, apud Dioscor. lib.3.cap.113.

Gerardus Subuoletanus, Auicennę libros conuertit ex Arabico: uerum an primus id fecerit, ignoro.

γερασπώγον, apud Nicãdrum fortasse id, quod apud Dioscor. τραγοπώγον.

γῆρας ὄφιος, senectus serpentis, id est, serpentis exuuiæ.

Gerontopogion, herba, senis, siue presbyteri barba, Tragopogoni fere similis: nisi quod lacte manat, & radice amara est, non dulci.

G E S

γῆς ἀστὴρ, terra Samia. Sic enim met interpretatur Cœlius Aurelianus.

γῆς ἔντερα, uermis terrestris.
Gessampini, arbores ferentes lanugines, ex quibus uestes fiunt. Plin. lib. 12. cap. 11.
De Gestatione uide Celsum lib. 2. cap. 14.

G E V

γεύρων συστροφαί, neruorum præter naturam distentiones, quæ in corpus creuerũt.
Geum, herba similis Meo, uel Meu athamantico apud Plinium: quanquã sint plurimi codices, qui Gethin habeant, non Geum. Vide Barb. in Corol. Meu.

G I A

Giagones, buccarum musculi.

G I B

Gibbos solet Hippocrates nominare, quos nunc omnes homines conuexos appellãt. Nam & fere eis est spina in parte posteriore conuexa. Conuexio igitur apposite dicitur, cauum gibbo, gibbo regibbum.
Gibber, quod est in dorso tumens.

G I G

γίγαρτα, significat id nomen Medicis, acinos uuæ, aut etiã mali punici sic uero conterentes rustici uocabant. Meminit Aristophanes.

G I L

Giluus color. Lege, Rufus.

G I N

Ginos, Hippuris altera, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 5.
γιγγίδιον, Lege, Gingidium, & Lepidiũ.
Gingidion in Syria & Cilicia plerunq; nascitur, herbula syluestri pastinacæ similis, tenuior, & amarior, radice parua, candicante, amoena. Vnde prouerbium. Multa Syrorum olera. Sed hodie peregrinum regionibus in nostris, si Plinio & Dioscoridi credimus. Quidam hodie falso pro Fumaria, uel Capno interpretãtur. Vide Dioscoridem lib. 2. Plin. lib. 20. cap. 5.
γιννοι, ab Aristotele appellantur equi pumili, non alia ratione, q̃ maris & uteri uitio.

G I S

Gis, Hippuris, apud Dioscor. lib. 4. ca. 49.
γιίσσον, quod in supercilijs prominet.

G I T

Gith, Dioscoridæ Melanthion lib. 3. ca. 92.

G I Z

Gizer. Lege, Casia.

G L A

Glaber, Glabra, Glabrum, depilem significat. Hinc Glabella foemina decenter dicitur Apuleio, cuius corpus est leuigatum, politum, nulloq; pilo hispidum. Columel la libro septimo, capite tertio. Hinc & uerbum Glabrescit, id est, fit glabra, & polita, læuigataq;. Columella libro secundo, capite uigesimo.
Glabrentia loca dicuntur, quasi caluentia: quæ & Glabreta nuncupantur, sine stirpe, sine stipula, sine frondibus, ut hominis calui tium sine capillo est. Græci consimiliter loca nudata fruticibus Phalacras uocant, a quib. φαλακρὸς dicitur caluus. Vnde phalacrocoraces dicti corui aquatici, caluitio monstrabiles. Caluescere de arboribus quoq; usurpatur. Columella. Sæpe nouella castaneta caluescunt. Vinea caluata dicitur Catoni, Plinioq;, in qua raræ sunt uites. Columella libro. 2. capite. 9. Et glabrata, id est, depilata. Colum. libro. 12. cap. 52.
Glabreta. Vide, Caluata uinea.
Glacies, est aqua conferta, a serenitate compactilis. Aristot. de coelo.
Glaciola, Iris.
Gladiola, Xiphion, apud Dioscoridem lib. 4. capite. 23.
Gladiolus, alio nomine Iris syluestris. Dioscor. lib. 4. cap. 25.
Gladiolum quidam etiã interpretantur folium Narcissi, quod formã gladij habeat.
Gladiolus, Iridis cognomentum, idq; adeo a figura, pugionis enim atq; ensis εἰκόνα gerit. Est & priuata eius nominis herba, cuius in quarto Dioscor. meminit.
Glandula, Astragalus, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 65.
Glandulæ, morbus faucium, ob quandam similitudinem glandis. Vocant & Tonsillas, Plinio teste.
Glans, summa pars pudendi uirilis, uocatur per similitudinem, a Græcis Coron
Glans, Balanus, Suppositorium, idem.
Glans Hyberica, glans cæteris præcellentior.
Glans Aegyptia, Myrabolanos.
Glans unguẽtaria, fructus est arboris Myricæ similis, magnitudine auellanæ nucis, cuius nucleus græcarum nucum more humorem reddit, quo ad preciosa unguenta pro oleo utuntur. Dioscor. lib. 4. cap. 163.
Glanus, uel Glanis, piscis qui auersus mordet hamos, nec deuorat, sed esca spoliat. Lege, Silurus.

Glandularum in corpore curam, uide apud Galenum. 14. Methodi, circa medium.
Glastum. Quomodo errauerit in Glasto Plinius, uide in Commentarijs Nicolai Leoniceni, de erroribus Medicorum. Et Herbarij nostri tomo. 2.
Glastum syluestre, apud Dioscoridem. lib. 2. capite. 206.
Glastum, Gualdum, Glasdum, quid reuera sint, lege in Barbari Corollario libro. 2. capite. Isatis. apud Dioscor. lib. 2. cap. 205.
γλαυκόφθαλμος, glaucus oculus.
Glaucedo, corporis qualitas.
Glaucia, Chelidonia. Dioscorides libro secundo, cap. 200.
Glaucias, pharmacenticæ sectæ experimentator, siue Empiricus.
Glauciæ cuiusdam herbarij, meminit Plin. lib. 24. cap. 16. plura non lego.
Glaucion, Corniculatum Papauer dictum a quibusdam, haud proprie.
Glaucium, succus est herbæ, quæ in Hierapoli Syriæ nascitur, de qua plura Dioscor. lib. 3. cap. 99. Plinius libro. 20. cap. 19. libro 27. cap. 10.
Glaucoma, nō dissimile Hypochymatis, & oculorum suffusioni, unde aliqui idem uicium esse putauerūt. Fit Glaucoma ex mutatione crystalloidis ad glaucum. Videtur Auicenna Glaucedinem, uiriditatē oculi uocasse.
γλαυκώμα, oculi affectus, pupillæ partem occupans.
Glaucoma. Lege, Exulcerationis oculorū affectus.
Glaucus color. Lege, Cæsius.
Glaux. Cytiso, & Lenticulæ folijs similis, apud Dioscor. lib. 4. cap. 142.
Glax, uel Galax, a lacte sic nominata, eadē quæ Glaux, apud Dioscor. lib. 4. cap. 142.

G L E

γλεύκινον ἔλαιον, Gleucini, id est, musti unguenti confectio. Ita dictum, quod ex musto conditur, & incoquitur. Græci τὸ γλεῦκος mustum uocant. Græca quoque uoce dicitur ἀιγλεῦκος, hoc est, semper mustū, quod inter dulcia est. Id euenit cura, quoniā, ut docet Plinius, feruere prohibetur. Hinc oleum gleucinum dictum, ab eo, quod ei γλεῦκος, id est, mustum incoquitur, uapore lento, consumiturq; mustum, cui oleo admiscent etiam odoramenta. Plinius oleum gleucinum memorat inter genera olei factitij: quod nunc quomodo fiat, eleganter Columella præscribit libro. 12. cap. 50.

G L I

Glico, & ipse Romæ Medicus, sed nebulo: qui custoditus fuit, eo quod Pausæ mors ante suspecta esset, quasi uenenum uulneri indidisset. Historia est apud Suetonium in Octauio Augusto.
Quasi pabulo Gliscit, crescit, pinguescit, saginatur. Gliscere enim crescere est. Vnde Glires dicti, qui somno gliscūt, id est, crescunt, fiuntq; pinguiores. Gliscceras mensas dicebant antiqui opimas & lautas, qua si gliscentes per instructionem epularum. Alibi Colum. scribens de gallinis farciendis, sic inquit, Prima Luna saginari cœpta, uicesima pergliscit. Colum. lib. 2. cap. 5.

G L O

γλοιός, id est, ῥύπος.
Glomeramina, pilulæ.
Glomeramina ouis, stercus ouinum.
γλῶσσα, lingua.

G L V

Glubere, corticem detrahere.
Gluchon, Pulegium, apud Dioscoridem libro. 3. cap. 34.
Gluma, folliculus ille qui ex frumēti recēs assurgenti & germinanti cauliculo assurgit, cuius tertio, aut quarto genu spica geritur.
Gluten piscium, uenter est piscis cætacei, Dioscor. lib. 3. cap. 101.
Glutinum, ex lapidibus, grece λιθοκόλλα.
Glutinum, siue Gluten, præstantissimū fit ex auribus taurorum, & genitalibus. Egit de Glutinis Dioscor. lib. 3. cap. 100.
γλουτον σφαίρωμα, cotyles in coxa, scribit Eustachius. Ruffus uero prodidit, Pygas et Gluton a quibusdam pro eodem accipi. Cædi pueros hac parte tradunt: quod sint nates sensui obtusi, ob cutis crassitudinem, cui insit callosum quiddam & solidius, duriusq; quam reliquo corpori, præsertim superno.
γλουτος, lumbus.

G L Y

Glyceraton, Glycyriza, idem. Dioscorides lib. 3. cap. 6.
γλυκόπικρον uocatur, quod dulciter amarum est, apud Dioscoridem.

Glycyphyton,Glycyrhiza,apud Dioſcoridem lib.3.cap.6.

Glycyrhiza,radix dulcis. quam barbari hodie Liquiricium uocant,deſcribitur a Dioſcoride lib.3.cap.6.

Glycyſide, Peonia, apud Dioſc.lib.3.c.158.

Glycys ancon, Abrotonon, apud Dioſcoridem lib.3.cap.27,

Glycea,narium ulcera,apud Paulum.

Glycythymus, uictus ratio animum demulcens,ac ſuaue ingenium.

G N A

Gnaphalium,eſt inquit Dioſcor.folijs mollibus,minutiſq;pro tomento utuntur. lib. tertio,capite.131.

Gnaphalus, apud Ariſtot.fortaſſe id,quod apud Dioſcoridem Gnaphalium,uide ibidem Barbari Coroll.

γνάθοι,buccæ.

Gnapheus,piſcis nomen,Fullo dictus, quoniam omnes maculas decoctũ eius eluit, Barbarus in Coroll.Gnaphalij.

Gnaphos,ea fortaſſe quę apud Dioſc,Gnaphalium. Vide Barb.Coroll,lib.3.ibidẽ.

G N O

γνώμονεσ,Ariſtoteli dicuntur dentes iumẽtorum,quibus deprehenditur ætas.

G O B

Gobio.Lege,Gobius.

Gobius, & Gobio,& græce κώβιοσ,Plinius quoq; per c,ſcribit.non per g. Gobios ſaxatiles,ſunt qui Cothones dici putent, Laudauit Martialis in Xenijs.

In Venetis ſint lauta licet conuiuia terris,
Principium cœnę Gobius eſſe ſolet.

Dioſcor.lib.2.Plinius lib.9.cap.57.

G O L

γολγόσιον,Rapum.

G O M

γομφίασις,molarium dentium dolor, dum ſcilicet erumpunt. γόμφιοι enim molares dentes uocantur.

G O N

Gonagra,genuum podagra.

γονατώδεισ geniculatus. De herbis autem dicitur nodoſis.

γονοῤῥεία,ſeminis fluor ſpermatici. ἀπὸ τοῦ γονὴ,quod ſignificat ſemen,& ῥέω, quod ẽ fluo. Hæc autem ſeminis excretio inuoluntaria,morbum ſeminis adfert, cum corporis colliquatione,& calore malo. Fit enim & cole haud quaquam extenſo.

Gongri,rotunda internodia.

τὰ γυναικεῖα,id eſt,muliebria,uel muliebrium menſium fluctiones: quanquã ſint alia huius paſsionis nomina.uidelicet, καθάρσεις,ἔμμηνα,καταμήνια.

γόγγυλη ἥμερος,Rapum ſatiuum.

γογγύλη ἀγρία,Rapum ſy[illegible]ſtre.

γογγυλίσ,Rapum,a rotunditate.

G O R

Gorgonion,Eryngion,apud Dioſcoridem libro tertio,cap.23.

G O S

Goſſampinus, ſiue Goſſipion,ſiue Xylon, fruticalis e ſuperiore parte Aegypti etiam in Italiam delatus,fructum ferens barbarę nuci ſimilem,plenam lanugine: nec alterũ lini genus eſt quod huic candore, aut mollicia preferatur, quamq; firmitatis in eo parum,Huius putant generis eſſe quod uulgo,a pocilli forma, Cothonem uocamus, ſiue a mali ſimilitudine Cotonei, quod in eo gignitur.Id maturitate hiaſcens,lanuginis pilas oſtendit. Folia huic uitium minora. Aliqui Gitonem,a Git,cui ſimilem fere gerit in capite folliculum,appellatum.

G R A

Grab,fiſtula,oculi morbus.

Graculi Venetorum hadriam uaſtant,ac ſemina iacta abſumunt,niſi occurratur pabulis quibuſdam ad id diſpoſitis.Contra ali a Theſſalijs feruntur,aduerſus locuſtas, qui bus ſunt infeſti. Aelianus.

Gramen Glicium,Graminis generis, apud Dioſcoridem lib.4.cap.35.

Gramen harundinaceũ,uero Graminimaius,apud Dioſcor.lib.4.cap.34.

Gramen, Agreſtis. Dioſcor.lib.4.cap.33.

Gramen Babylonicum,id eſt,Gramen harundineum,Dioſcor.lib.4.cap.34.

Gramen Parnaſi,quod in Parnaſo mõte gignitur,apud Dioſcor.lib.4.cap.35.

Gramen,inter herbas uulgatiſsimũ. Iumentis herba non eſt alia gratior,ſiue uiridis, ſiue in fœno ſiccata. Sunt qui & aculeatum Gramen uocant,cũ in acumine ſint aculei. Gręci Dactylon uocant: quia digitis medeatur. Columella lib.6.cap.1.

Grando,quam Gręci χάλαζων,καὶ χαλύζιον uocant,collectio eſt ſub cute,buboni,& ægyptię fabæ ſimilis,ut ait Pollux,dolorem ſi tangatur adferens, Dicuntur & in oculo Grandines,cum ſegnis humor circa palpe

bras coit, sed ita, ut id tuberculū digito huc & illuc impelli possit.
Grando in oculo, quem uocant Hordeolū.
Grando itē porcorum morbus, cum sub lingua uenulæ uaricosæ fiunt, ac nigrescunt. teut. Pfynnen. Aecius lib. 13. cap. 120.
Granatum. Vide, Paliurus.
Granum gnidium, quod aliqui Linum uocant, fruticem uero Thymeleam, alij Chameleā, alij Pyros achnon, alij Cnestron, alij Cnecron, est similis Oleastro, folijs angustioribus, gumosis si mordeantur, myrti magnitudine, semine, colore, & specie, foris ad medicinæ tantū usum. Plin. li. 13. c. 21.
Granum Indicū. Vide de eo prolixā disputationem apud Leonicenū, libro de erroribus Medicorū, & Herbarij nostri tomo. 2.
Grassoniæ, tetri odores corporis. Sic appellat Aecius sermone. 8. cap. 7.
Grauedo, ut docet Corn. Celsus. humor est ex capite destillans. Apuleius. Nares grauedine opplete. Greci uocāt Coryzas, nostri Grauedinē. Vnde Grauedinosi dicti, qui ad morbum grauedinis procliuiores sunt. M. Tullius. Itaq; dicimus, Grauedinosos quosdam, quosdam Torminosos, nō quia iā sint, sed quia sępe sint. Col. li. 7. ca. 3.
Graueolentia, corporis qualitas.
Grauedinosi, quibus e cerebro humor destillat.
Grauidis pica stomachus afficitur, fœtu ob paruitatem non potente consumere nutrimentū. Huius rei caussa est, materiæ abundantia, & perturbatio stomachi. Denique postquam fœtus augmētum acceperit, deorsum tendente sanguine, stomachū supercilia ad se trahit. Galen. de Definit.
γραῦς, quod in in summo lacte colligitur, & quod in fumo refrigerati iusculi cōcreuit.
Gramias oculorum Plinius appellat, quas Nonius pituitam oculorum dicit esse. Vnde Gramiosi oculi.

G R AE

γραῖα, anus, umbilici cutis desuper iniecta: quia corrugatior, atq; rugosior, senectutis indicium est.
Græcinus, de uinorum & uitium natura reliquit plæraq;, Cornelij Celsi abbreuiator, ut inquit Plinius lib. 14. cap. 2.

G R O

Grossi, sunt primitiuę ficus.
Grossulos, atq; Grossos Greci olynthos, & erincos uocāt. Sed Grossi proprie olynthi sunt, hoc est, primitiuæ ficus. Apud Macrobium leges Grossos ficus esse, quę nunquam maturescunt. Alij sic distinguunt, ut ficus primo sit olynthus: deinde phrixa: postea sycon: postremo ischas.

G R V

Grues, æstatis aduenæ a Thracia tranant æthera trianguli figura, lapides pedibus librantes, contra uim uentorum. Aelianus.
Grues ubi potissimū regnent, & de earū immanitate, uide Solinū ca. 25. Plin. li. 10. c. 23.
Gruima, Geranium alterum, apud Dioscor. lib. 3. cap. 130.
Grumi, sanguis, græce θρόμβοι.
Grumus, collectio terræ, minor tumulo.

G R Y

Gryphes auriti, aduncitate rostri. Plinius libro. 10. cap. 49.

G V L

Gula, ex neruo constat & carne: ea cibus & potus deuor atur, οἰσοφάγον Greci uocāt, ab longitudine, angustiaq; cognominata.
Gula, intra collum, cui comes arteria iungitur. Aristot. lib. 1. de Animal. cap. 16.

G V M

Gummitione, inspersione gummi, & quasi tectorio. Itidem Ceratura dicitur, inductio ceræ, & quædam quasi incrustatio ex cera facta, in dolijs olearijs. Colum. li. 12. ca. 49.

G V R

Gurgulio, pars ea gutturis, per quam pulmo attrahit, & reddit spiritum.
Gurgulio, cum sit uocis quasi plectrū quoddam, sępe a capite destillationem accipit: ac præter naturam auctus, cum oblongus, ac tenuis euadit, Columella. cum uero crassus & rotundus, Vua appellatur. Paulus lib. 6. caq. 31.
Gurguliones, in tritico marcescente accrescentia animalcula.

G V S

Gustatoria, neruorum coniugatio uocatur, ut inquit Galen. lib. de sectione neruorū, quorum ministerio gustus ministratur.

G V T

Gutta rubra, uulgo, & a nouis medicis uocatur in facie malignus quidā tumor, cū magno rubore: unde & rubea dicta est. Sunt qui ob eius molestiā Guttā rubidā uocant.
Gutta rosea, uel rosacea, malū faciei, et precipue nasi rubor, qui prçire elephantiā solet.

Guttatus color. Lege. Color uarius.

Guttur, siue facies, cartilagine constant, per quas spiramus; uocemque iuuant.

☞ G Y G

Gygarthus, lectus est in quo paralytici, mẽteque capti, quique uocantur dæmoniaci, uincti iactant sese. Vnde prouerbium γύγαρθον φύσοσ, id est, Gygarthum spiras, in insana, frustraque uociferatiõe. Paul. lib. 3. c. 14

Gyges. aggregatio omniũ sphondylium.

Gygenij, apud Strabonem equi pumili, idem quod Gumi.

G Y L

γυλιάυχενασ, uocant homines prætenues, & colli oblongioris.

G Y M

Gymnasium, locus est in publica aliqua regione urbis extructus: quo ungẽdi, fricandi, luctandi, discum iactandi, aut tale quippiam facturi confluunt. Gal. lib: de sanit. t.

G Y N

Gynecanthe, Vitis alba, apud Dioscoridẽ libro, 4. capite. 195.

γυναικομάσοι, uocantur apud Paulum lib. sexto. cap. 46. quibus in morem mutonis mammę inmodice turgescunt ac crescunt.

Gynæcomaston. est superexcrescentia pinguedinis pręter naturam mammillis subiectæ ut plurimum.

G Y P

Gypsum, uel Gypsos, plura habet genera, de quibus uide Dioscor. lib. 5. cap. 125.

Gypsum coctũ, Speckkalck, Gypß. Idem Gypsum fossile.

Gypsi iuuamenta, require apud Dioscoridem lib. 5. cap. 24.

G Y R

Gyrofalco, a uolandi modo sic appellatus, quod prædam circumagat.

γύρυσ, id est, pollen.

☞ H A B

HAbitus, est spiritus continens, cõprehendensque particulas.

Habilla. Lege, Lupulus.

Habiola. Lege, Lupulus.

H A D

Hadrosphocron, spicę maioris species.

H A L

Halcedo, eadem quæ & alio nomine uocata Aristoteli Halcyon,

Halcyones, aues paulo ampliores passere, colore cyaneo, tãtum purpureis admixtis pennis & candidis; nidificant in mari. Plinius lib. 10. cap. 32.

Halecem fœminini generis apud Catonẽ, minuti & uilis piscis genus putamus esse. Quanquã alibi ex intestinis piscium fęcem legamus, quæ ganeæ olim materiam quoque præbuit.

Hales achne, Spuma salis apud Dioscoridẽ libro quinto, cap. 118.

Hale, uel græce ἄλη, latine anxitudo, uel pædiculatio. Quidam etiã Halycem uocant. Ea uero est, cum quis toto corpore extenditur. Inter sanos Halycem uocamus, cũ pręsentia subinde stomachantur, ęgreque ferimns, & ab actione una & negocio ad negocium diuagamur.

Halicacabos, Anagallis. Item herba alia cuius meminit in primo lib. Diosrorides.

Halicacabus. Vesicaria. Solanũ, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 75.

Halycen nominat in aphoris. Hippocrates, quam multi Gręci ἄλην, καὶ ἀλυκὴ dicunt.

Halieuticon, est commentatio de piscibus: qualis Opiani extat.

Halimum alij δαμασώνιον, alij ἔυριμον, alij βρεττανιόν, alij ῥάβδιον, alij βασίλειον, prophetæ ἑρμοῦ βάσιν, alij ὀσίριδοσ διάδημα, alij ἡλυσέφανον, alij ἱερὸν καυλὸν, Pythagoras ἀνθήνορον, Aegyptij ἀσοντερί. Romani Albucum uocant. Frutex sepiendo aptus, Rhamno similis, sine spinis, folio duro, sed latioribus: nascitur in sepibus & maritimis. Halimon, inquit Plinius lib. 22. cap. 22, quidam Aureonem uocant: locis salsis nascitur, salsilaginemque prefert: cõuoluitque se ut hedera. Sit hæc, an alius quoque Albucus, & apud Hesiodum Asphodelus, in eo opere cui titulum fecit, Opera & dietæ, Hermolao quoque Barbaro non admodum constat: nisi quod modo cum aspiratione, modo sine aspiratione apud ueteres legitur. Almyris dicta ab Aecio. Et de Asphodelo etiam alias, & Albuco. Meminerunt pluribus Halimi huius Dioscor. libro primo, Theophrastus lib. quarto, et libro quinto de Causis. Paulus lib. 1.

Halinon, sic uocant oleũ amygdalarũ, græce ἄλινον ἔλαιον.

Haliphlocos. Lege, Quercus.

Halitus obseruare septentrionales. Plinius. Qui mares concipi uelit, in Aquilonẽ pascito, ut sic in eundem ineant; qui fœminas

concipi uelit, in Austrum spectantes inire cogito. Tradũt omnes ferme scriptores id fieri, sed cur fiat minime caussas explicant. Video itaq; facturus precium operæ, si ea quę apud Albert. Mag. rerum naturę consultissimum, legi, conducẽtia ad hanc rem, hoc in loco explicauero: qui in lib. de Animalib. tradit, ideo flante aquilone concipi mares, quod is uentus calorem naturalem intus cohibeat: atq; ita corpora fiunt ualentiora, firmioraq;, & ipsum semen siue sperma meliorescit. Contra, flante Austro corpora fatiscunt, & resoluto calore fiunt imbecilla: unde fœminę tunc facilius concipiuntur: qui fœtus est q; masculus longe imbecillior, molliorq;. Colum. lib. 7. cap. 3.

Halica fit ex zea, quã ἀλίκοκκον uocant, hoc modo. Tunditur zea: tusa, in calidam conijcitur aquã, statimq; exprimitur: mox tusum in tenuissimũ pollinem album, ei gypsum exigua quantitate additur, adspersoq; itidem sale, sal ardẽtissimo canis æstu, ne acescat, insolatur: & cum insolata fuerit, cribratur, & seruatur. Plinius lib. 8. ca. 11. rem Romauam uocat, quę Pompeij ætate nondum in usu fuerit. Theodorus pro Chondro uertit, repugnante tamẽ Paulo: qui differre natura existimat, & similem quidem esse, sed uentrem tamẽ magis supprimere.

Halice, anxietudo, idem.

Halituosa uocantur, quęcunq; per cutem foras effluere sunt apta.

ἀλίζωσισ, genus herbæ marinę,

Hallecula, pisciculi nomen est, diminutiuũ hallecis: quę fęx est murię imperfecta, nec colata. Columella lib. 6. cap. 8.

Halmades, dicuntur oliuæ quæ muria seruãtur: etiamsi Græci quidam cõfudere nomina. Vide, Colymbades.

Halme, id est Muria, apud Dioscoridẽ lib. quinto, capite. 119.

Halme. Lege, Garum,

Halmyris, Brassicæ marinę cauliculus, Sic dictus, q in maritimis pręcipue prouenit.

Halos anthos quid sit, uide apud Dioscoridem lib. 5. cap. 129.

Halo, onis, externo uino languens; quẽ gręci ἔωλον uocant.

Halos, ἄχνα, Lege, Garum.

H A M

Hamonium, color tendens in subruffum.

Hammos, Harena.

H A R

Harmala, sic inquit Aecius, quidam Rutę semen uocarunt, serm. 8. cap. 47.

Harmonia, pharmacum apud Aecium sermone. 8. cap. 55. leuans dolorem, & simul oris uocem instaurans.

Harmocrates Medicus quidam fuit tantæ ignauiæ & inscitiæ, ut non modo arte sua, quam nõ probe callebat, multos perimeret, uerumetiam per somnium cõspectus, uelut basiliscus interficiebat, a quibus cernebatur, autor Martialis Epigram. lib. 6.

Lotus nobiscũ est, hylaris cœnauit, & idem
Inuẽtus mane est mortuus Andragoras.
Tã subitę mortis caussã Faustine requiris?
In somnis medicũ uiderat Harmocratẽ.

Haormia. Lege, ἀγάλλοχον.

Harpe, ex flaua bile humor, late corripiens totum corpus, ut nomen indicat.

Harmus, spacium dentibus interlocatum.

Harundo, græce κάλαμος. In Harundinũ genere quædam ναστὸς uocatur, ex qua sagittæ factitari solent. Alia fœmina, qua tibiarum ligulas efficiunt. Alia, quod fistulis addicta sit, συριγγίας, cui multũ inest carnis, crebris cincta geniculis, ἐς βιβλιογραφίαν ἐπιτήδειος. Alia crassa, concaua, apud amnes nascens, quę a quibusdam Cypria, ab alijs Donax appellatur. Alia φραγμίτης, id est, phragmites, seu uallatoria, gracilis, candicans, uulgo cognita. Plinius & Theophrastus addunt Characiã, Tibialem, Gnidiam, *Toxicam, id est*, sagittariam, Scriptoriam, *& id genus alias*. De quibus omnibus *lege* Dioscoridem libro primo. *Plinium* lib. 16. cap. 36. lib. 24. ca. 11. lib. 17. cap. 20. & 28. Theophrast. lib. 4. ca. 21. & in Corollarijs suis Hermolaum Barbarum Coroll. super harundinem.

Harundinum ferax est Thermitanus lacus. Solinus cap. 11.

H A S

Hastula regia, Asphodelus. Vide Dioscor. lib. 2. cap. 187. Plin. lib. 21. cap. 17.

☞ H E B

Hebenotrichon, Capillus ueneris, apud Dioscor. lib. 4. cap. 137.

H E C

Hecathęi emplastrum. Vide Celsum lib. 5. capite. 19.

Hectica febris, quę iam facta est, queq; ęgre discutitur, Gal. 8. Method.

Hectici, & febris Hectica, non a consuetudine, ut imperiti credunt, & ob id Ethica barbare pronunciant, sed ab habitu nominata est. Hæc non in humore tantũ, atq; spiritu, sed in ipsis plane coit & inolescit ossibus. Hecticam habent dispositionem, quæcuq; tenacitet herent,

HED

Hedera Bacchica, ea quæ & Nysia, uel Hedera poetica.
Hedera Cilicia quæ sit, lege apud Barbarũ in Coroll. Smilacis, lib. 4.
Hedera Ladone, i d est, Cisthos quædam, e qua Hedera.
Hedera Nysia, qua olim poetæ coronabantur, folijs minus nigris.
Hedera Thracia quę sit, uide apud Barbarũ in Corollario suo.
Hederarũ genera multa alia, uide apud Plinium lib. 16. cap. 34. lib. 24. cap. 10. Theophr. lib. 6. cap. 2. Dioscor. lib. 2. cap. 199.
Hederacula, id est, κισσαρου.
Hederago, id est, κισσαρου, Lege, κισσου.
Hederalis herba, Ruta, apud Dioscoridem libro tertio, cap. 51.
Hedemias, Coniza apud Dioscoridem lib. tertio, cap. 135.
Hedysarum, semen Pelicianũ secundũ Aecium serm. 12. cap. 44.
ἡδύποτον, quod suaue est ad potandum: epitheton uini. Odyss. β. πίθοι οἴνοιο παλαιοῦ ἡδυπότοιο.
ἡδύχρουν, unguentum quod in Co insula fieri solebat.

HEG

Hegeteria, fici pomum, ab Atheniẽsibus sic uocatum, quasi ante alias fruges inuentũ: etiam quibusdam festis prẽferri pompæ solitum in offis, autor Athenęus.

HEL

Helbunion, Dictamnum, apud Dioscoride lib. 3, capite. 35.
Helenium folia habet Verbasci, angustiori folij, asperiora, oblonga: caule quibusdã in locis non emittit: radice subalbidã, interdũ subruffam, odoratam, acrem, uegetam, magnam: ex qua agnatę appendices liliorum aut ari modo seruntur. Montibus in umbrosis, siccoq; prouenit. Dioscor. lib. 1. Plinius lib. 21. cap. 10. & 21. Helenium e lachrymis Helenę dicitur natũ, & ideo in Helenę insula laudatissimũ. Est autẽ frutex humi spargens, dodrantalib. ramulis, folio simili serpillo. Est & alterũ Helenium, quod in Aegypto gigni Crateias tradit, herba cubitalibus ramulis, serpilli modo per humum repentib. folijs lenticulæ, sed longioribus, crebrisq; radice pallida, digiti minoris crassitudine, per ima tenui, sup[illegible]crassa: cortice nigro. Nascitur in maritimis, collibusq;. Vocatur autem alio nomine Symphyton: alij Persicam. alij Medicam, alij Orestium, alij Nectarion, alij Cleoniã, alij Ideam baton, aut Flomum uocant. Latini Terminalium, aut Enulam campanam, Aegyptij Lenon. An sit ea quam hodie officinæ exhibent latis folijs, radiee admo dũ crassa & tortuosa, necdum persuasus sum ut credam: quando nihil eorum uideo responderecum Dioscor. quę in nostrate cernũtur. Quid igitur sit uerum Heleniũ, deniq; quę radix illa pinguicula & crassior, quam hodie demonstrant, nedũ alijs diuinandum relinquo, sed scrutari etiã mecum obsecro, & hortor. De Symphyto plane uerum est quod inquit Dioscor. a cuius folijs & caule admodũ diuersa est Enula officinarum, si cætera tantopere respõderent. Probatur etiam mihi quod M. Verg. testatur, aliam quandam, magisq; genuinam se habere enulã, prorsus ea figura, quali h[illegible]lie ab herbarijs prædicatur: caule scilicet crasso, hirsuto, cubitali, & aliquando maiori, angulo so, & luteis floribus.
Heliacon, cyphi confectio uina præstans.
Heliophyton, Smilax Dioscor. lib. 4. c. 145.
Helionos, Heliotropium magnũ, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 203.
Heliosacte, Ebulus, apud Dioscoridem lib. quarto, cap. 185.
Helioscopius, Tithymalus, apud Dioscoridem lib. 4. caq. 158.
Heliotropium mag[illegible], herba Solaris, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 203.
Heliotropium paruum, apud Dioscoridem libro quarto, cap. 204.
Heliotropiorum diuersã & genera & nomina designauimus, idq; ex scriptoribus longe probatissimis, in Herb. nostri tomo. 2.
ἡλιωσις, torrefactio in sole. Vtitur ea cura Aurelianus lib. 1. de capitis dolore.
Helitis, Squamę æris genus electissimum, apud Dioscor. lib. 5. cap. 80.
Helcysma, scoria argenti.

Helix, apud Arcades tertium genus salicis, coactę breuitatis, & naturz spontaneę.

Helix, Hederæ terria species. uide Dioscoridem libro secundo, cap. 199.

Hellops, idem qui & Accipenser.

Helminthobotane, Abrotonon: sic dictum a uermib[illegible]ia semen eius uermes perimat. Barbarus in Coroll.

ἡλιοκάυσος, id est, insolatus, in sole tostus.

[illegible]eluenaci generis in uitibus heluenacæ: cuius duo sunt genera, maius, & minns; et est in fertilitate princeps.

Helui, uel Albi. est enim color Heluus, siue Heluolus inter purpureum & nigrũ. Vnde uuę heluolę nomẽ acceperũt, quę a quibusdam appellatæ sunt Variarę, a colore sępius uariãte. Grãmatici Heluum colorem appellari dicunt, medium inter ruffum & album: qualis est color boum. M. Tullius hinc uidetur heluolas herbas scito epitheto nuncupasse, cũ ait, Heluolas herbas ita condiunt, ut nihil possit esse suauius. Columella libro tertio, cap. 21.

Heluus color, Lege, Ruffus.

Heluros, id est, βούφθαλμοσ, Lege. Buphthalmus.

Helxine, apud Dioscor. lib. 4. cap. 42.

Helymos, græcis quibusdam Panicum.

H E M

ἇιμα, sanguis.

ἇιμα σχηνὸς, sanguis anseris,

ἇιμα ἐρίφου, sanguis agni.

ἇιμα νήσσος, sanguis hædi.

ἇιμα περισέρας. sanguis columbæ.

ἇιμα φάσσης, sanguis palumbi.

ἇιμα τρυγόνους, sanguis turturis.

ἇιμα τράγου, sanguis hyrci.

ἇιμα ἄιγος, sanguis capræ,

ἇιμα λαγώου, sanguis leporis.

ἇιμα χερσαίας χελώνος, sanguis testudinis terrestris.

ἇιμα θαλασσίας χελώνης, sanguis marinæ testudinis.

ἇιμα [illegible]αύρου, sanguis tauri.

ἇιμα τῶν χλωρῶν βατράχων. sanguis ranarum uiridium.

ἁιμυλωπίς, concrementum sanguinis,

ἇιμα ἴβεως, ibis sanguis. Sic dictus est Agnus castus, uel uitex: a rubore uirgarum.

ἇιμα ἡρακλῆος, sanguis Herculis. i. crocus.

ἁιμασιά, id est, sentibus consitus seps, apud Theocritum Idyllio, α.

ἁιματίτησ, lapidis nomen, a sanguinis colore: uel ab uirtute & effectu, uidelicet ꝙ sanguinem sistit. Plin. lib. 36. cap. 70.

ἅιματοσ ἀναγώγαι, sanguinis excretiones, fluxus, & reiectio.

ἁιμωδία κ) ἁιμοδιασμόσ, ἀπὸ τοῦ ἁμωδιάω id est, stupesco dentib. malum quod ex a[illegible]dis, acerbisq́ ciborum succis contrahitur: quibus aliquando dentes adeo torpent, ut sine dolore cõmanducare aliquid, et atterere nequeaut. Inde ἁιμωδιᾶν uerbũ Gręci fecerunt, quo non solum in torpeutibus a cremento ciborum dentibus utuntur, sed cum uidentibus, audientibusue ingratum sensibus his, qualis serræ stridor est, non dissimili torpore dentes in ore afficiuntur. Huic dentiũ malo inprimis medetur portulaca, ut inquit Dioscorides.

ἁιμοῤῥωγία, copiosi sanguinis effluctio. Differtq́ ab Hæmorroide, quod Hæmorrhagia copiosi, & cum impetu sanguinis eruptio est, Hæmorrhois uero paulatim, & per interualla stillicidij.

ἁιμοῤῥόος, serpentis nomẽ apud Nicandrũ.

ἁιματοπότης, eyn bluot sauff, draconis epitheton.

Hęmagogon, Pęonia, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 158.

De Hęmantopode, uide Plinium libro. 10. capite. 47.

Hęmatites, reperitur in metallis. Iuuamenta eius lege apud Dioscor. libro. 5. cap. 135. Plinium lib. 36. cap. 20.

Hæmatodes, id quod Hyposphagma. Lege, Hyposphagmam.

ἁιμάλοπα, spina sanguinea.

Hemeris. Lege, Quercus.

Hemerocalles, Lilium syluestre, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 138.

Hemerocatalacton, Lilium syluestre, apud Dioscor. lib. 3. cap. 138.

Hemina. Vide, Cotyledon.

[illegible]eminæ Italicæ, ubi mentio fit apud Galenum in compositionibus, semper intellige libram Italicam. Sic enim ipsemet interpretatur Galen. de Sanitate tuenda lib. 4.

Hemionitis, describitur in Dioscor. libr. 3. capite. 153.

Hemionos, Mandragora magice, apud Dioscor. lib. 4. cap. 79.

Hemionium, Aspleniũ, apud Dioscoridem lib, 3, cap, 152.

Hemitonion. Lege, Tonus.
Hemitriteos. Lege, Febris.
ἡμικρανία, ἀπὸ τοῦ ἡμι, & τὸ κρανίον, dolor uidelicet medij capitis.
Hemineron, salsamenti genus piscicij: sed e Coracino, Dicitur & Peltes, & Saperda Coracinus, & ab alijs Aeolias, Meotide stagno commendatissimus. Quanquam alius piscis est Aelias Epicharmo.
ἡμιπληξία, apoplexia dimidiata.
Hemiplagia, ea quæ & dimidiata apoplexia, apud Paulum lib. 3. cap. 18.
ἡμισώματα, id est, semicorpora.
ἡμιτριταῖος, febris tertiana, & accedens ad quotidianam: quod citius recurrat quam tertiana. Serenus. Mortiferum magis est quod Græcis Hemitritæum Vulgatur uerbis, hoc nostra dicere lingua Non potuere illi (puto, nec uoluere) parentes.
Hemitarichon, salsamenti genus, aliud ab Omotarycho.
Hæmodia, dentium stupor.
Hæmophobi, Medici sanguinem emittere timidi. Galen. 9. Terapeut.
Hæmora, Buphthalmus, apud Dioscoridē lib. 3. cap. 157.
Hemorobios, ex tenui membrana uolucris quadrupes, in Hispani ponti fluuio, nec ultra diem uiuit. Plin. lib. 11. cap. 36.
Hæmorrhagia, est sanguinis abundantis effusio, per effluxionem quidem magnę eius dem excretionis, per emissionem & eiaculationem in angustum cōtingens. Differt aūt Hęmorrhagia ab Hemorrhoide. Hæmorrhagia est sanguinis abundantis effusio, ut dixi: Hemorrhois per resultū & redundantiam, & per eruptionē, atque sanguinis exiliter fluctis copiam. Modi Hęmorrhagię duo sunt. Vnus per resultū & redūdantiam: Alter per erosionem, aut exesionem uasorum & instrumentorū quę in nobis sunt. Arteriarū aūt magis quam uenarum, & eorū quę sunt in profundo magis, quam quæ in superficie, & quę sunt in locis uicina, qui fluxus sanguinis patiūtur, quibusque difficulter sistitur, temporales, musculi, mi nynges, palatū, uua, collum, axilla, inguina, quæ βουβῶνες græce dicuntur, & alia id generis. Galenus de Definit.
Hæmorrhoides cæcæ, ex quibus nullus fluit sanguis, sed grauiore quam aliæ dolore excruciant. Vide, Cæcę Hæmorrhoides.
Hęmorrhoidarū quoque differētię sunt quinque. Aut eī magnitudine differūt: quod in quibusdam plures & abundantiores, in quibusdam uero pauciores sunt. Differūt etiam figura. Nonnullæ enim angustam basim habent, aliæ uero latam. Differunt etiam loco: quando hæ in [illegible], aliæ in fibula. Differunt dispositione: quando hę quidē mansuetæ & mites, illę malignę & graues existant. Galen. de Definit.
Hæmorrhois, est eneruatio uasorum, quæ sedem ambiunt, aut protegunt. Diciturque ἀπὸ τοῦ αἵματος, id est, sanguis: & ῥέω, id est, fluo, quod in eo morbo sanguis fluat.
Hęmorrhois inter uiperarum genera, in petrosis recessibus cōmoratur, colore sanguineo, partim nigro. Iuhorrent capiti, ueluti similia cornua: tacite, pigreque serpit, obliquo semper itinere. Ictos, sanguinis excretione per omnia membra euacuatos perimit. Aelianus.
Hæmostaris, Nerion, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 85.

HEP

Hepatarius, qui ex hepate laborat.
Hepatici nominātur, quos ob iocinoris imbecillitatem morbus infestat, etiā si nulla adfuerit phlegmone. Dolor diuturnus iecur obsidet, cum extensione, & ruricie, & corporis decoloratione. In febricitātibus exurgit febris, & lingua eis exiccatur. De ea affectione uide apud Galenum de Symptomatum caussis lib. 3.
Hepatici, inquit Aecius, tunc uocantur, quī citra debilitatem, aut scirtum, circa hepar, propter solam debilitatem, sanguinis effluxio contingit, lib. 10. cap. 1.
Hepatitis, Volucrum, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 13.
Hepatitis, Eupatorium. Idem ibidem.
Hepatorium, idem quod Eupatoriū, apud Dioscor. lib. 4. cap. 42.
ἑπτάπλευρον, uel Septineruia, Plantago, a costarum sic appellata numero.
Hepar, notæ significantiæ. Haberi & piscē Barbarus affirmat in Corol. eius nominis, qui a iecore dicatur, et Hepar, et Hepatus, qui felle careat, in capite lapillos duos, ostrei colore, & rhombi forma habēs. Hūc Phagro, & Rubellioni similem facit Speusippus. Archestrato Lebias uocatur. Inter saxatiles a Diocle ponitur. Color ei niger

ab Aristotele tribuitur, oculi maiores quã pro corpore, cor triãgulum atq; candidũ.
ἧπαρ αἰγὸς, hepar capræ.
ἧπαρ κυνὸς λυσσῶντος, hepar canis rabiosi.
ἧπαρ ὄνειον, hepar asininũ. Iuuamenta eius uide apud Dioscor. lib. 2.
Hephesia, Emplastrum magus.
ἠπίαλος, lenta ac phlegmatica febris, ex genere pituitosarum, & quotidianarum. Sic uocata, quasi ἠπίως ἀλεαίνειν, id est, leniter cadere.

H E R

Heracleon, Abrotonon. Diosc. lib. 3. ca. 27.
Heracleon, Achilleũ, apud Dio. lib. 4. c. 39.
Heracleon, Chamelea, Diosc. lib. 4. ca. 182.
Heraclea, Helxine, apud Diosc. li. 4. ca. 42.
Heraclea, Lythospermon. Diosc. li. 3. c. 159.
Heracleon, Nymphea. Diosc. lib. 3. ca. 149.
Heraclea, Polygonum. Diosc. lib. 4. cap. 5.
Heraclea, Siderites. Diosc. lib. 4. cap. 36.
Heracleotici, Cancrorum genus. Plinius libro. 9. cap. 31.
Heraclides Tarentinus, empiricus. Scripsit librum, cui titulum fecit ἀπνοῦς, ut inquit Galenus de locis Affectis lib. 6. cap. 5. Dioscor. in præfatione.
Heraclidis cuiusdam, & alterius Hierophili, nomina utriusq; cõiungit Strabo lib. 14. ut diuers fuisse uideri possint. Ex Erythri inquit, ciuitate ętate nostra fuit Heraclides, Hierophilus medicus, Apollonij condiscipulus, eius qui Mus est cognominatus. Sed & libro. 12. Prusiensem quendam facit Asclepiadem, Bithyniensem. Vnde suspicor, plures eius nominis fuisse.
Heraclius lapis, id est, Magnes, sic dictus, ut cõtendunt, ab Heraclea ciuitate Lydię: siue ut alijs placet, Magnesiæ, ubi laudatissimus gignitur. Videtur id Lucretius uoluisse, cum canit. Quem Magneta uocant, patrio de nomi Graij, Magnetum, quia sit patrijs in montibus ortus. Quanq; Plinio placet, ab inuentore armentario inditum nomen.
Heracleum quid sit, require in cõmentarijs Leoniceni: & inibi de eo prolixam disputationem, & in Herbarij nostri tomo. 2.
Heras, Frontini Medicus, citatur ab Aecio serm. 12. cap. 5.
Herba, quod ab radice foliatum, sine caudice prouenit, semenq; cauli fert, ut frumenta, atq; olera.
Herba Apollinaris, id est, Hyoscyamus. Vocatur & μιτώπιον patrio noĩe Aegyptium quoddam unguentum, propter galbani mixtionem. Nam lignum in quo galbanum nascitur, Metopion quoq; uocant. describit hoc unguentũ Diosc. lib. 1. ca. 70.
Herba fortis, Absynthium.
Herba sancti Ioannis. Vide, Perforata.
Herba Mercurij, Mercurialis, apud Diosc. lib. 4. cap. 201.
Herba Nerualis, gręce, πολινεύρος, fortasse Arnoglosson. Vtitur ea Scribon. Largus.
Herba Pedicularis, Staphisagria.
Herba Regia, Artemisia, apud Dioscoridẽ lib. 3. cap. 125.
Herba Rutinalis, Sphondylion, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 88.
Herba Stataria, id est, Peucedanum.
Herba Stellaris, græce ἀσήριον, figura stellæ similis, noctu lucens, quam Medici tradunt qualitatem habere Rosæ, uimq; contra morbos genitalium, eamq; mirabilem.
Herba insana, id est, Hyoscyamus: sic enim Serenus hãc appellat. Et quæ uulgari sermone Insana uocatur, Græcus Hyoscyamus, propria scit dicere lingua.
Herba fullonum. Lege, Struthium.
Herba Leonina, Orobanche. Lege quid sit Orobanche, uel Erui angina.
Herba Ouilla, Plantago.
Herba Presbyteri. Lege, Gerontopogon.
Herba Saponaria. Lege, Struthium.
Herba Veneris, Satyrium, apud Dioscor. lib. 3. cap. 145.
Herba Venerea. Multas herbas in Dioscoride ueniunt hoc nomine: metaphora tracta aut ab amore, aut uoluptate, aut dea ipsa Venere. Sic Sisymbrium quoq; Dioscorides uocat.
Herba Viperina, id est, Echion. Lege Dioscor. & Nicandri Echion.
Herba Vrceolaris quæ sit, ignoro. Vtitur ea Scribonius ad dolorem aurium, & tinnitum eorum.
Herbicidę, olerum uermes, apud Palladiũ.
Herbidus. Lege, Color uarius.
Herbigrada. Lege, Cochlea.
Herbulum, Erigeron, uel Senecion, apud Dioscor. lib. 4. cap. 98.
Herbum, idem quod Eruum. Lege, Eruũ.
Herculis genitura, Ruscus, uel Myrtus syluestris, apud Dioscor. lib. 4. cap. 147.

Herculis sanguis, id est, Crocus. Tam multę apud Dioscoridem & Apuleium eius cognominis & herbæ aliæ.
Herculem fuisse triplici dentium ordine, Iouis. 12. proditum est argumentis.
Herculis farina, id est, Irion. Lege, Irion.
Hermaphroditæ, qui utriusque sexus sunt, ex nominibus & animantibus. Est autē com mixtio masculi & fœminei sexus atque figuræ, cū in utroque genitalia disparia fuerint. ἑρμαφρόδιτον πάθος κατὰ σύνθεσιν ἀπό τε ἑρμοῦ καὶ ἀφροδίτης ὠνόμασται, ut inquit Paulus, ualde utriusque sexui indecorum, libro. 6. cap. 69.
Herminion, Aloe, apud Diosc. lib. 3. ca. 24.
Hermubais, Magice Pteris, uel Filix, apud Dioscor. lib. 4. cap. 196.
Hermubotanion, Mercurialis, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 201.
Hermupoa, herba Mercurij, uel Mercurialis, apud Dioscor. lib. 4. cap. 201.
Hermus Medicus, citatur ab Aecio sermone. 8. cap. 46.
Hernion, Eryngion, apud Diosc. li. 3. ca. 23.
Hernia aquosa, grece ὑδροκήλη, segnis qui dā ac hebes humor est in his partibus, quæ scroto annectuntur, cōcretus, tumoremque sensui euidentem efficiens. Caussam eius, & curationem require apud Paulum lib. 6. capite. 62.
Heroides, uel Aeroides, ut legunt alij, quinta species Smaragdi. Plin. lib. 37. cap. 5.
Herodicus, tempore Asclepiadis summi nominis Medicus, citatur ab Aureliano.
Herodius, quę reuera auis sit, a scriptoribus dubitari uideo. Nam Ambrosius Sturnū interpretatur. Seruius Herodios putat esse, quas nos hodie aues nobis fingimus Diomedeas. Theodorus, & quidā alij etiā Falicam significari autumant. Lege, φινὶς.
Herodij, flumina incolunt et litora. Cernū tur in insula Diomedea: quia ferui Diomedis dicuntur esse. Aelianus, Gaza, Aristoteles pro Ardeola interpretantur.
Herodotus, admodū nasutus quidem Medicus, qui præ nimia patiētia & philautia, seipsum in multis fefellit, ut. 3. lib. Simpl. disserit contra ipsum Galenus.
Heres medicamen (si modo nō est uitiatus locus apud Cœlium Aurelianum) quod auriculis adhibebatur quondam.
Herpacantha, Acantha, Diosc. lib. 3. cap. 8.
Herophilus omnes ante sectas damnauit, in Musicos gradus uenarum pulsū discreto, per ætatum gradus. Deserta deinde & eius secta est, quoniam necesse erat in ea literas scire. Herbarum studiosus fuit maxime. Vnde & dictū ab eo ferunt, quasdam etiam calcatas prodesse. Galen. 2. Therapeuticæ. Plin. lib. 29. cap. 1.
ἕρπειν, id est, corrodens.
ἕρπητα ἐσθιόμενον, appellatur ulcus, quod celeriter serpendo, penetrandoque usque ad ossa corpus uorat. Id ulcus inæquale est, cœno simile, inestque multus humor, sicut cancro. Fit maxime in senibus, uel quorū corpora mali habitus sunt. Cels. li. 5. ca. 28.
ἑρπετοδήκτοι, a serpentibus morsi.
ἕρπυλλον ἄγριον. Lege, Serpillum.
ἕρπυλλος, Serpillum. De quo uide Dioscor. lib. 3. cap. 44.
Herpes, est ulcus ex abundantia bilis natū, & pastinationem facit.
Herpigo. Lege, Impetigo.

HES

Hęsitantes uocantur, qui proloquendo syllabā syllabæ propere cōiungere nō ualēt.

HET

Heteroclytinus. Lege, Numerus.
Heterocrania, quādo in altera parte capitis dolor accidit, fiūtque intensiones, aliquando se remittit dolor.

HEX

Rustici Hexastichon. Vulgo dicitur Hexastichon, sex uersibus constans. Distichon duobus. Hic hordeum nominatur Hexastichon, quasi sex ordinum: sicut alterū genus Distichon duorum ordinum. Nam in hordeo spicæ quædam binos ordines habent, & id Distichon uocant: quædam Senos, et hoc a numero ordinū Hexastichon appellatur. Columella lib. 2. cap. 9.

HIA

Hiacynthus, Delphinium, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 82.

HIB

Hiberidis, duabus herbis inditum nomen. Vni, quam Nasturcij folia habere scribit Diosc. & Plinius lib. 25. Alteri, quæ fruticosa, & lauri folio, id est, lepidio: de qua re uide Manardum lib. 9. epist. 3.
Hiberitis, id est, Iberis, uel καρδαμαντική. Lege, Iberis.
Hibiscus, id est, Altea. Sic Vergilius appel-

lauit. Viridi oues compellere hibisco.
Hibiscus, Malua, uel Althea, apud Diosc. lib. 3. cap. 164.
Hibridas ueteres uocarunt sues semiferas.
Hiberis, & agreste, & uere Nasturtium significat. Nã in utroq; utriusq; sub hoc nomine meminit Dioscorides, id est, in primo & secundo libro.
Hiatula. Lege, Chamæ.

H I E

Hienę collum & iuba cõtinuitate spinę por rigitur, flectiq; nisi circumactu totius corporis nequit. Multa prẹterea mira de hoc animali traduntur. Plin. lib. 8. cap. 30.
Hieracopodion, Lychnis agria, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 114.
Hieracia parua, Hieraciæ species secunda, apud Diosc. lib. 3. cap. 70.
Hieracia, Lactucarum generis, dicta ex eo, quod accipitres scalpendo eam, & oculis succo tinctis, obscuritate cũ senserẹ discutiunt. Describitur ab Diosc. lib. 3. cap. 70.
Hieranosos, morbus sacer, propter admirationem, ut inquit Clemenes, quod nihil habeat simile cum alijs morbis: curaturq; exercitationibus, uel incantationibus. Ae lianus uero dicit ob Herculem, qui ea tene batur, sacrum uocari.
Hierobrycas, Geranij genus aliud, apud Dioscor. lib. 3. cap. 130.
Hieromyrtos, Ruscus. Dio. lib. 4. cap. 147.
Hieratica charta appellabatur antiquitus re ligiosis tantum uoluminibus dicata: quæ ab adulatione Augusti nomen accæpit. Plin. lib. 13. cap. 11.
Hiera, cõmune confectionis nomen, ut apparet ex Auicenna & Galeno, apud quos legitur, Hiera Ruffini, Hiera Cõstantini.
Hiera Galeni Picra, id est, amara, inepte picra, ut legunt Barbari.
Hiero Colocynthidos, confectio ex Colocynthide.
Hieræ omnes dictæ sunt a iuuamentis, & ualore. Extant earum diuersæ compositiones, quæ ab autoribus fere nomina traxerunt, scilicet, Hiera Ruffini, Galeni, Hermetis, Constantini, Abbatis, Hieralogodion. &c.
Hieris, id est, Consecratrix, atq; si Vergilio credimus, pro Consecratrice Hieris legendum est, apud Dioscoridem libro primo in Iride Illyrica.

H I G

Higia græca, id est, Saluatrix græca, ut inquit Nicolaus, ex Græcis scriptoribus originem habens.
Higra, radix Piperis, Costo similis gustu.

H I L

Hilam, siue Hiram, Varro uocauit Ieiunũ intestinum: ab Hilo, hoc est, minimo. Sic enim uocatur quod grano fabæ adhæret.
Hilla. Lege, Hira. Quibusdam est intestinũ ieiunum.
Hilum, macula illa nigra, quæ in sũma faba cernitur, cui in prouerbio, ut inquit Barb. respondet, apud Græcos γρῦ, etiamsi aliud significat, hoc est, unguium sordeculas.

H I N

Hinna. Lege, Inulum.
Hinnulus, & Hinnus. Lege, Innulum.
Hinus, id est, paruus mulus.

H I P

ἱππάκη, caseus equinus. Nec desunt qui coagulum equinum uelint: græce τὴν ἱππειον πιτύαν.
Hippace differt ab Hippice: quia Hippace caseus atq; coagulũ est: Hippice uero her ba Scytica equestris, a Theodoro dicta.
Hippion, Hippophaes, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 165.
Hippi. Lege, Paliustra.
Hippice. Lege, Hippace.
Hiplomachus Medicus, in quem lusit Martialis libro octauo. Hiplomachus nũc es, fueras ophthalmicus olim, Fecisti medicus, quod facis Hiplomachus.
Hippocampus, marinum animal est, exiguum, ut inquit Dioscorides lib. 2. & in locustarũ genere a ueteribus numeratur. Breuem, paruumq; hunc piscem Dioscorides ait esse, & nihilominus magnitudinis notã illi coniunctam. Quod enim Græci Hippo, multis in natura adijciũt, grande significat. Sed id sic intelligendum est, ut comparatum id animal, olerum, aut arborum erucis grande sit: marinis uero beluis & piscibus, breue & paruum.

¶ Laus Hippocratis & Galeni, apud Gale. lib. de atra Bili, fol. 327.

Hippocrates Cous, Empedoclis, ut quidã crediderũt, discipulus, primus quidem ex omnibus memoria dignis, ab studio sapientiæ, disciplinã hanc separauit, uir & ætate, & facũdia insignis, Is, ut inquit Plinius,

cum fuisset mos, liberatos morbis scribere in templo eius Dei, qui auxiliatus fuisset, ut postea similitudo proficeret, exscripsisse ea traditur: atq; iam templo concremato, instituisse Medicinā, quæ Clinice dicitur: nec fuisse post quæstus ullum neq; modū, neq; finem. Venientem etiam ab Illyrijs pestē prędixisse fertur, & discipulos ad auxiliandū misisse. Vnde & honores eos meruit, quos Herculi olim decreuerat Græcia. Tantum exarsit in perdiscenda arte, ut non puduerit retrimenta etiam delibare, & inde morbi naturam præsentiscere. Vnde & ab Aristophane σκοτοφάγος dictus, quanquam alij ad Aesculapium referunt eum locum. Summus pecuniarum contemptor fuit, suę autem gentis amator maximus. Vnde cum per Epistolam eum ad se accersisset rex Artaxerxes, in hunc modum rescripsit Imperatori. Vectigalibus, ueste, domo, req; omni ad uitā degendam necessaria cumulate fruimur: mihiq; fas non est, Persarum opibus frui, nec barbaros homines a morbis liberare: cū Græcorum infensissimi hostes sint. Et iterum. Persarum rex nos ad se accersiuit, nescius, apud me sapientiæ rationem plus ualere, quam quoduis aurum. Filios moriens duos reliquit, Thessalum, Draconemq;, sed nulla in re patrē ęquantes. Nam ut incomptis moribus a comicis proscinduntur, dicti suem resipere. Proinde Aristophanes τοῖς ἱπποκράτους υἱέσιν εἴξεις, καὶ σε καλοῦσι βλιτομάμμαν, id est, Hippocratis filios exhibebis, teq; uocāt *blitomamam*, id est, fatuum. Extant hodie Artaxerxis Epistolæ ad eum, & eius quoq; ad Imperatorem. Doricus cum esset, ut inquit Aelianus, Ionice scripsit, propter Democritū, cui familiaris fuit. Amator Græciæ tantus extitit, ut nunquā ex ea exierit. Autores Suidas, & Aelianus. Obijt aūt apud Laryssæos, cū Democritū audisset perijsse, annos natus nonaginta, uel ut alijs placet, octoginta quinque, siue ut alijs, centum et nouem. Statuā eius pileo adumbrauit antiquitas: ut significaret, q̄ maxime eam partem corporis operiendam, in qua, tanq̄ in domicilio princeps animi resideret, & intelligendi pontificium positum esset.

Hippocrates alij quinq;, præter primum illum autorem Medicinæ, fuerūt, ut inquit Suidas, omnes eiusdem artis, & familię, diuersis tamen temporibus. Sextum Atheniensium ducem, ponit in bello Peloponnesiaco Thucydides. Septimum Pisistrati tyranni patrem Herodotus lib.5. Octauum Gelæ tyrannum lib.6. Herodotus. Et Nonum hominem seditiosum, Liuius lib.4. secundi Punici belli.

¶ De quodam Hippocrate apud Martialem lib.9.

Santonica medicata dedit mihi pocula uirgo, Os hominis, mulsum me rogat Hippocrates, Tam stupidus nunquā ne tu puto Glauce fuisti, Chalcea donanti, Chrysea qui dederis. Dulce aliquod munus, pro munere poscit amaro, Accipiat, sed si potat Helleboro. Fuerūt autem plures eius nominis, ut iam dictum.

¶ Testimonia Autorum de Hippocrate.

SORANVS.

Medicinam quidem inuenit Apollo, amplificauit Aesculapius, perfecit Hippocrates: quem mihi hominis ducem, & iudicem omnium caussarum & quęstionum oportet accipere, tanq; inuentorē omniū bonorum operum. Plinius lib.30.cap.1. Plenum miraculi & hoc, pariter utrasq; arteis effloruisse, Medicinā dico, Magicenque, eadem ætate, illam Hippocrate, hanc Democrito illustrantibus, circa Peloponnesiacū bellū Græciæ, quod gestū est, 300. nostræ urbis anno. Rursum lib.29.ca.1. Nulla artium inconstantior fuit, quam sæpius etiam immutari cōtigerit, cum sit fructuosior nulla. Dijs primum inuentores suos assignauit, & cœlo dicauit. Necnon & hodie multifariam ab oraculis Medicina petitur. Auxit deinde famam etiam crimine, ictum fulmine Aesculapium fabulata, quoniam Tyndaridem reuocasset ad uitam. Sequentia eius (mirum dictu) in nocte densissima latuere, usq; ad Peloponnesiacū bellum, & tūc eam reuomuit in lucē Hippocrates genitus in insula Co, in primis clara & ualida, ac Aesculapio dicata, Idem libro uigesimo sexto, capite secūdo. Hippocratis, qui primus medendi præcepta clarissime condidit, referta herbarum mētione inuenimus uolumina. Cornel. Celsus lib.1. & principio.6. Democriti discipulus, ut quidā crediderūt, Hippocrates Cous, primus ex omnib. memoria dignis,

ab studio sapientię Medicinam separauit, uir & arte, & facundia insignis. Galenus in libro quem inscripsit, quod Medicus sit Philosophus. Probabile est, ob malā educationem, qua nunc educantur homines, et ob diuitias antepositas uirtuti, iam nemi nem an[illegible] existere, qualis fuit Phidias inter statuarios, uel Apelles inter pictores, uel Hippocrates inter medicos. Idem libro de morbis curandis. 2. Hippocrates primus omnium recta instituit uia. Quæ cū a posteris absoluenda fuerat, nō modo nemo eorum absoluit, sed plærique etiam quæ probe fuerunt inuenta, corruperunt. Proxime autem, ut uiam quæ inchoata ab eo perciperent, absoluerentque, Aristoteles & Theophrastus accesserunt. Idem de Crisibus lib. 3. cap. 11. Ab eo incipiemus, qui nobis omnium fuit dux atque autor disciplinarum. Idem de naturalibus Facultatibus lib. 1. Hippocrates quidem omnium, quos nouimus Medicorum, Philosophorumque primus: ut qui primus naturæ opera norit, hanc semper tum admiratur, tum prædicat, quam & iustam prædicat, & solam animalib. sufficere ad omnia dicit, ipsamque per se, sine Doctore, quæ opus sunt agere. Idem Commentariorum lib. 4. in Aphor. Hippocrates dignus admiratione, eorum inuentor, quæ a pluribus Medicis, ad hūc usque diem fuere ignota. Macrobius in somnium Scipionis lib. 1. Hippocrates (inquit inter alia) qui tam fallere, quam falli nescit, in experimentis certus. Eusebius in Chronico. Democritus Abderites, Empedocles, & Hippocrates Medicus, Gorgias, Hippiasque, & Prodicus, Zeno, & Parmenides uixerunt, Anno mundi. 4760. Olympiade, 86.

Cathalogus Librorum Hippocratis.

Iusiurandū Hippocratis.	De natura Fœtus.	De natura Ossium.	tium Affectibus.
De Arte.	De Carne.	De Fracturis.	De Sterilibus.
De Prisca Medicina.	De septemestri Partu.	De Articulis.	De Morbis passim grassantibus.
De Medico.	De octomestri Partu.	De Curādis luxatis.	De ratione Victus acutorum.
De Probitate.	De Superfœtatiōe.	De Fistulis.	De Iudicijs.
Hippocr. Pręcepta.	De extractione Fœtus	De Visu.	De Diebus iudicialibus.
Lex Hippocratis.	De dentitiōe.	De Decretis Atheniensium.	Eius definitę sententiæ.
De natura hominis.	De Dissectione.	De locis in homine.	De Prędictionibus.
De Ratione uictus salubris.	De Corde.	Aere, Aqua, Locis.	Coacę prędictiones & præcognitioes.
De Semine.	De Glandibus.	De Insomnijs.	De Medici munere.
		De Alimento. Quē tamen esse Hippocratis Gale. negat.	De Vlceribus.
		De usu Humidorū.	De Hęmorrhoidib.
		De Humoribus.	Hippoc. Epistolæ.
		De Flatibus.	Epidemios.
		De Morbis.	
		De internarum par	

Hippodes, usque ad uestigium forma humana, pedes in equinos desinunt. Solinus capite. 25.

Hippoglossion, Hippoglottos, Laurus Alexandrina, apud Dioscor. lib. 4. cap. 148.

Hippolaphus, animal forma cerui & equi compositum, magnitudine fere similis ceruo, uillo tantum & barba hircina. Scribit ipsum gigni Aristoteles apud Aracotas: fortasse Tragelaphus; quod etiā Aelianus existimauit.

Hippolapathum, olus est magnum, in paludibus nascens. Eiusdem habet uires, quas reliqua rumicis genera, satiuo lapatho maius ac candidus est.

Hippomanes, Capparis.

Hippomanes, Apocynon apud Diosc. lib. 4. cap. 84.

Hippomanes, amoris ueneficiū appellatū, in fronte eque caricę magnitudine, colore nigro nascitur, quod statim edito partu de uorat fœta, aut partum ad ubera nō admittit, si quis præreptum habeat. Plin. libro. 8. cap. 42. Est et herbę nomen Hippomanes Hesiodo.

Hippomarathrū, a magnitudine sic appellatū, folijs maioribus, gustu acriore, crassitudine brachiali, radice candida. Dioscor. lib. 3. cap. 80.

Hippophaes, nomen uidetur accepisse, quoniam forte accommodata sit equorum naturæ. Est apud Dioscoridem libro. 4. capite, 165.

Hippophanes, herba Gnaphalium apud Dioscor. lib. 3. cap. 131. & ibi in Corollario Barbari.

Hippophyes, idem quod Hippophaes apd' Dioscor. lib. 4. cap. 165.

Hypopion, pus in oculi cornea. Auicenna uocat Ganion in siphac. Hali abbas Ganion post corneam.

Hipposelinon, satiuo Apio maius, & candidius, Dioscor. lib. 3. cap. 76. ab equis dictum, latine Equapium.

Hippopotamus, Nili belua, ungulis bifidis quales bubus, dorso equi, & iuba & hinnitu: rostro resimo: cauda torta: dentibus aprorum aduncis, sed minus noxijs: tergoris ad scuta galeasq; impenetrabilis, prҽter quam si humore madeat. Plin. lib. 8. ca. 25. Lege. Equum fluuiatilem.

Hippotæmosis, morbus equorum.

Hippuris, piscis. Plin. libro. 9. capite. 18.

Hippuris, Equisetum, apud Dioscoridem libro. 4. capite. 49.

Hippus. Lege, Exulcerationis oculorum affectus.

H I E

ἱερὰ σύριγξ, sacra ab nostris fistula uertebris nota: at eas uertebras seu nodos Græci Sphondylos uocant.

ἱερεία quid sit, require in dictione μαντικὴν appellant.

ἴριον, id est, iris.

ἱερὸν ἄστρον. Lege, ἴρια.

ἱερὸς καυλὸς, sacer caulis, lege, Halimum.

ἱεροσκοπία quid sit, uide in dictione μαντικὴν appellant.

ἱεροσκόποι qui dicti sint, require ibidem.

H I R

Hira, uel Hilla, intestinum ieiunum.

Hircescere quid sit, uide in dictiõe Tragos.

Hircosi, olidi, & omnis nitoris expertes.

Hirculatio uitium quæ sit, require ex Theophrasto lib. 4. cap. 16.

Hircus alarum graueolentia et uirus, sic eũ Plinius appellare maluit.

Hirculus, græce τράγος. Ea uitiari Nardũ syncerum, Dioscor. tradit lib. 1. non grauitate odoris modo, uerumetiam similitudine eius animalis nomen accipit. Non uideo quæ sit, nisi nostratis regionis spicæ, uel Lauendulæ quoddam genus. Plinius libro. 12. capite. 12.

Hires, Gnaphalium apud Diosc. lib. 3. ca. 131.

Hirundines ubi habitent, & de earum proprietatibus quædam apud Solinum ca. 15.

Hirundo auis. Plinius libro. 10. capite. 24.

Hirundo, piscis similis hirundini uolucri & uolatilis. Plin. lib. 9. cap. 26.

Hirudines, sanguisugæ.

H I S

Hispanus color. Lege, Pullus.

Hissopum, siue Hissopus, uulgaris noticiæ, de qua lege Dioscor. lib. 3. cap. 28.

H O L

Holcimos, hepatis dolor. sic enim Archigenes uocat. Dictus est aũt sic, id est, tractorius, inferens, torpidus, atq; atrocius molestans. At uerbum istud, inquit Gale. de locis affect. lib. 21. Græcis inusitatum. Sunt qui eum hepatis dolorem interpretantur, cum uel induratum est, uel inflammatum. Vel, cum diuturno laborat morbo, uel cũ mediocri afficitur dolore, uel ut alijs placet, acri & uehementi. Deniq; dura hepatis dispositio uocatur Scirrhus, quod scribit Paulus Aegineta medicinæ lib. 3.

ὁλκὸς, id est, araneus.

Holmisti, dentium molarium concauitates.

Holmos. Vide, Thorax.

Holosteon, quadrantalis herba apud Dioscoridem lib. 4. cap. 13.

Holoturij pisces. Plin. libro. 9. capite. 47.

H O M

Homo, animal rationale, morti obnoxiũ, sensus, doctrinæq; capax. Gal. de Definit.

Homines quidam cur longæui, uide Solinum capite. 21.

Hominum ossa monstrosa & prægrandia, uide apud Solinum capite. 14.

Hominum quidam præter ætatem sunt iuuenes, alij præter habitum malis humoribus prædití, alij per tempus in æstate. Humor enim secundum Hippocr. semper ad constitutionem corporis conuenit.

Hominis proportio, & eius compositi ratio mathematica quæ sit, uide apud Vitruuiũ libro. 3. capite. 1.

Hominũ primorũ uictum, & instituta uitæ qualia fuerint, uide apud Vitru. lib. 2. ca. 1.

Homiomeria uocantur, quæ similis naturæ sunt, totumq; similiũ partium constituunt.

Homocentaurus, anteriora humano similis corpori, exteriora asino, colore albo, cursu uelocissimus. Captus, libertatis amore, mauult inedia perire. Aelianus.

Homogenia dicuntur, quæ sunt eiusdem generis. Gale. de temp.

Homonoea, Argemone.

HOR

Hordeum marinum, Phœnix herba, apud Dioscor. lib. 4. cap. 46. Plin. lib. 22. ca. 15.

Horda, uaccæ prægnans.

Hordicalia ueteribus festa dicta sunt, quib. boues Hordæ imolabantur.

Hori. Lege, Pomi nomen.

Hornotinas plantas. Ab horno hornotinus fit, ut a prisco pristinus, autore Prisciano, & pro re annua, siue ipsius anni accipitur. Dixit Horatius. Si thure placaris, & horna frugelares. Cato Hornotinę nuces, uirides sunt. Colum. lib. de Arbo. cap. 30.

Horrei. Lege, Ponti nomen.

Horreum pensile, repositorium sublime, & editum, Plinius, & Varro probarunt suspensa & sublimia, hoc est, pensilia horrea. Consimiliter pensilis uua dicitur quæ suspendi solet ad perennitatē. Pensiles horti erant Thebis, Aegyptijs memorabiles. Sergius item habuit pensiles balneas. Columella lib. 12. cap. 49.

Horror, concussio est, ex prauis per cutem currentibus humoribus accidens. Gale. libro. 7. Aphorismo. 58.

Horrores, & tremores definit Hippocr. lib. de flatibus fol. 57.

In Hortensi lyra, id est, in areola & sulco horti. Hortensia appellant omnia quæ seruntur & nascuntur in hortis. Græco uocabulo dicuntur cepurica. Columella libro. 9. capite. 4.

Hortus est, siue in urbibus atq; oppidis, siue in uillis, rurisq; locus, in quo arbores & olera oriuntur. Horti plurali, arborum tantū dicuntur, ut Grāmaticis placet. Quanquā & Adonidis horti uulgo celebrantur, in quibus & semina, & hortenses quædā herbæ proueniebant tantummodo.

Horybethron, Leontopetalon, apud Dios. libro. 3. capite. 109.

HOS

Hostiarum inspectatores qui dicti sint, require in dictione, μαντικὴν, appellant.

HVG

Hugo Seneñ. uixit sub Eugenio quarto, cū Ferrariæ Cōcilio generali interfuisset, atq; inibi inuitatus ad cœnam, cui Græci & Latini interfuerant peritissimi, magno animo rogauit, ut ænigmata proponerent, siue ex Platonis, siue ex Aristotelis dogmate: atq; omnibus sese inoffense, & intrepide responsurum.

HVM

Humentia membra in homine sunt, adeps, cerebrum, spinę medulla, ἀδένες in mammis, cęterisq; corporis partibus, glandulę.

Humidus pulsus. Lege, Pulsuū differentię.

Humida uocantur, quæcunq; per uesicam facile excernuntur.

Humor appellatur (ut Plato, & Aristoteles aiunt) secundū gustus qualitatē, & unamquanq; earum, quæ in nobis sunt qualitatum. Gale. in Definit.

Humor uitreus, a Praxagora uocatus phlegma, quod uitro fuso, tum colore, tum substantia simile est, atque omnino frigidissimus, Gale. de locis affectis lib. 2.

Humores sunt, ex quibus animal constituitur, quatuor: sanguis, pituita, bilis flaua, & atra. Hæc eñ corporis elementa atq; principia Medici uocant. In sanguine siquidem calidum & humidum, & dulce collocant: in Pituita autem frigidum, & humidum, salsum & uiscosum. Flaua autem bilis calida & sicca, acris & mordax est: Atra uero frigida & sicca, acuta & grauis. Pituita frigida est & humida, ad ciborum attractionem, & ad articulorum & membrorū motionem a natura constituta. Flaua bilis calida & sicca, et mordax, ad sustentaiionē stomachi data, & ad excretiones uentris. Atra bilis est frigidior q̃ flaua, & apposita sanguini, ut findatur: ne quid crassum, aut densum, & digestu difficile fiat.

Humorū temperamenta & qualitates, Galenus de atra bile per tot.

Humor acidus, id est, melancholia.

Humores medicati, serosi & acres.

Humores perfricti, id est, congelati, apud Quintum Serenum. cap. 9.

HYA

Hyacinthinus color, Lege, Color uarius.

Hyacinthizontes, quarta smaragdi species. Plinius lib. 37. cap. 5.

Hyacinthus, Bulbi folijs flos, apud Dioscoridem libro. 4. capite. 66.

Hyalinus color. Lege. Color uarius.

ὑαλόειδεσ. Lege, ἀραχνοειδεσ.

ὕαλον, adeps suillus. Lucret. in luctu ὕαλον περιχεῖοι.

H Y B

Hybernus sol, unde sol per hyemem oritur.

ὕβος, qui collum habet obtortum.

ὕβωσις, morbus posteriora capitis infestãs

H Y C

Hycca, Sturio. Manardus lib. 9. epist. 3.

H Y D

Hydatides, id est, uesiculæ aquę plenæ.

ὑδάτις, id est, uesicula, substantia quædam tenuis sub cute palpebræ, prẹter naturam collecta: de cuius curatione require apud Paulum libro. 6. cap. 14.

Hydatis, Lege. Palpebrarum uitia.

Hyderica corpora, quæ plurimo humore prægrauantur.

Hideros, Erinos, apud Dioscor. lib. 4. c. 32.

Hyderos, Diabetis morbus apud Aecium libro undecimo, cap. 1.

ὕδνον, tuber. Lege. Tubera.

ὑδραγωγὰ, pharmaca aquam prolicientia.

Hydragogos, Vinca peruinca, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 150.

Hydrargyros, siue Hydrargyron, argentũ est uiuum.

Hydrastina, syluestris Cannabis, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 166.

Hydragora, Lege. Garum.

Hydręleon, oleum cum aqua mixtum.

ὑδροκήλη, aquosus ramex, uel cessantis humoris in scroti aliqua parte collectio. Sic enim interpretatur Gal. in Definit. nã plura sunt hmõi tumorum genera. Est & alias Hydrocephalon, aquosa humoris, uel sanguinis humidioris collectio, in parte eorũ corporum quę caput contegunt.

ὑδροκέφαλον item uocauit Celsus morbũ, ubi humor cutem capitis influit, eamq; intumescit, & premẽti digito cedit, lib. 4. c. 2.

Hdrocephalon, græce ὑδροκέφαλον, aqua est quæ in medio puerorum pericraneo cõgregatur. Auicẽna aquam uocat extra craneum, Abbas apostema intercutaneum.

Hydrocephalus, morbus quidam est appellatus, ab humoris cuiusdã, qui aquosus substantia est, proprietate. Infantibus contingit, cũ a partu ipsorum caput imperite ab obstetricibus comprimitur: siue ex incerta causa: siue ex uenæ aut uenarum ruptione, cum in segnem quandam substantiam effusus sanguis conuertitur: siue ex rarefactione, cum in aquam euadit materia, & inter cutem & caluariæ membranam defertur. Paulus lib. 6. cap. 3.

Hydrocephalus infans, quomodo ex utero sit extrahendus, uide Paulum libro sexto, capite septuagesimoquarto.

Hydrolapathon, id quod in aquis prouenit Lapathon.

Hydromancia, scientia quæ [illegible]uis quędã uentura præsagit.

Hydromelon, aliud q̃ Hydromeli, quomodo fiat, uide apud Dioscor. lib. 5. cap. 23.

Hydromeli, secundum aquæ mulsę genus, saporem uini uetustate assequitur: nusquã magis laudatum, q̃ in Phrygia, ex imbre quidem puro, & melle. Dioscorides libro quinto, cap. 10.

Hydromphalon, est torpidi humoris constitutio in umbilico. Interdum etiam sub eius tunica continetur.

Hydrocele, est intestini delapsus, & torpidi humoris collectio in scroto.

Hydropen, sunt qui urinæ profluuium interpretantur, alia licet ratione, ut Aecius sermone. 1. cap. 1.

Hydrelæum, id est, oleum dilutum.

Hydromalum, ex aqua meleomellę confectio, apud Paulum lib. 3. cap. 30.

Hydrophobi, a canes rabioso demorsi.

ὑδροφοβία, miserrimũ genus morbi, in quo simul æger & siti, & aquæ metu cruciatur.

Hydropiper, apud aquas nascitur quæ stagnant, aut pigro lapsu repunt. Caulem edit angulosum, prædurum, multis alis concauum: folia menthæ maiora, molliora, candidioraq;: gustu piperis acri, citra tamen illam odoris gratiam: fructum acrem in surculis paruis, prope folia racematim cohærentem. Non desunt, qui Persicariam Hydropiper esse suspicantur: quanq; folium Persici huic reddatur, unde ei nomen, Hydropiperi uero menthę, atq; lauri. Est e[illegible] folio Persicarię litura, maculę modo inscripta: quæ si fuisset in Hydropipere, fortasse non omisissent autores. Est ergo Persicaria folio Per[illegible]i, flore candido, spicaceo, gustu acri, semine minuto, caule nodoso, tubeti, longo: quę sunt omnia Piperi tributa. Liberum tamẽ sit hic æstimantibus iudicium.

ὕδρωψ, aqua intercus, quę generatur ex corrupti iecoris uitio, uel splenis acucie: aut cũ siccati fellis medulla, ut inquit Serenus.

Hydrops, est morbus Anasarca dictus, in quo corpus totum intumescit, & humore

obluitur. Morbo affectis, pudenda erigun tur, febrescp accidunt.

Hydrops Tympanitis, est in quo plus spiri tus, & minus humoris inuenitur. Itacp si quis pulset, uelut tympanum sonum emit tet & edet.

Hydrophobia, formido & pauor aquæ di citur, in iis, quos canis in rabie percusserit. Vnde dicti Hydrophobici. Vel affectus est ex morsu canis rabiosi cum punctione, tumcp abhorret a potu, & distrahitur & contrahitur corpus. His autem accidunt paracopæ, insaniæ species.

ὑδρορόδινον, aqua rosata.

Hydrorosata, Aqua rosacea.

Hydroselinon, Heliosel inon apud Dioscoridem lib. 3. cap. 73.

ὑδρωτικὰ, sudorifica medicamenta.

ὑδύχρον, ungentum σκευαζόμενον ἐν κῷ, ut inquit Dioscorides a coloris hilaritate sic dictum, quam præstat inunctum, ut opinor, non quam habet in se: quod uerba sonare uidentur. Idem uidetur esse cum Amaracino: nisi quod nomen hoc proprium habet in Co, ubi nobilissimum. Hinc prouerbio locus: Nihil cum Amaracino sui, ut est apud Gellium. Quanquam in Chiliadibus suis, Erasmus Roterodamus ama ricinum legit, non amaracinum. Sed ad rem ὑδύχρουν, Andaracoron uocant Arabes, sed peruerse ac barbare. Ingrediuntur hydythrum, ut Græcos sequamur, asarum, amaracus, aspalathus, carium semen, calamus odoratus, iunci flos, xylobalsamum, opobalsamum, phu ponticum, cyna momum, costum, myrrha, feniculum, amo mum, mastyche, uinum uetus odoratum, & reliqua id genus.

Hydrotopium Olimpiacū, id est, potus con tra rigorem. Et Olimpiacum ab autore sic dictum, autor Nicolaus.

Hydrus serpens, ex cuius ictu tactus, gra nis odor excitatur, ut uix ulli prope consistere liceat. Insuper eos quos tangit, obliuione afficit, ac oculos præstringit: deinde in furorem ac rabiem agit, postremo etiam perimit. Aelianus, & Aristoteles.

H Y E

Hyenæ collum & iuba continuitate spin porrigitur, flecticp circumactu corpori nequit. Multa præterea mira de hoc animali traduntur. Plin. lib. 8. cap. 30.

H Y G

ὑγιεινὸν, qui omnem sanitatis tuendæ arte profitetur: quemadmodum Gymnastes, tantum quæ ad exercitationes pertinent, callet. Quin Erasistratus quocp ita eum appellauit.

Hygromyra, liquida unguenta, fœminaru auribus expetita.

ὑγρὸν, humor.

H Y L

ὕλη, σύνδενδρον τοπος.

H Y M

Hymen, neruosa exilitas intra muliebre pu dendum, integritatis argumentum, quam primus conuellit congressus. Dicitur & Eugeon.

Hymenon, epanastases, apud Galenum in oculis membranarum rebelliones, uel insurrectiones, uel exuberantiæ.

H Y O

ὑωίδιον, os quod antiadibus subest: ab literæ imagine. Hierophilus, quia assistat antiadibus, Parastatem appellauit.

ὑοσκυάμινον ἔλαιον, oleum hyoscyami, uel apollinaris herbæ. Cerebri motus facit si potetur, quare cauendum.

Hyoscyamus, quæ, sit uide apud Dioscoridem libro. 4. cap. 72.

H Y P A

ὑπάγειν. Vide, λύειν.

ὑπατίτις, lecoraria uena.

H Y P E

Hypecoon nascitur in segetibus, aruiscp, folijs rutæ, exilibus ramis. Dioscorides libro. 4. capite. 71.

ὑπήλατα, lenes quedam ac blandiores pur gandi facultatem obtinentes medelæ, uerbi caussa, Mercurialis, Polypodium, Cnicus, semen urticæ, & id genus plæracp, Alexander libro. 3.

Hypelata. Lege, ὑπήλατα.

Hypenemia, oua dicuntur ea, quæ aues aliquot sine coitu masculi prægignunt: latine fortasse, nō inconcinno uocabulo, subuentanea. Albertus oua uenti appellat, quoniam qui naturas rerū scrutati sunt, ex uento nasci suspicantur, maxime uero Zephyro, uel Fauonio, idcp adeo in uere. Id ita habere, nedum ex scriptoribus physiologis, sed experientia ipsi didicimus, in uere anni tricesimi multam ouorum copiam prouenisse in Alsatia, in magna frumentorum

& leguminum inopia, imo etiam siccitate, & graminis penuria: non aliunde, quam quod ex uento orientali & fauonio impregnatæ gallinæ, accedente simul libidinis imaginatione, etiam plaustra ouorum parturierunt. Quę si quis Zephyria appellarit, non admodum aberrauerit. Id tamen fortasse constare arbitror, quicquid est huiusmodi ouorum, non solum sterilia esse, & pullos non edere, sed ne gustu quoque adeo esse suauia, durareque minus. Plinius li. 10. Aristoteles lib. sexto Animalium.

Hypericum, herba, S. Ioannis, describitur a Dioscor. lib. 3. cap. 172. Lege, Perforata.

Hypericon, Ruta syluestris, apud Dioscor. lib. 3. capite. 51.

Hypericum tertium, Coris dicta herba apud Dioscoridem lib. 3. cap. 175.

ὑπερῶα, palatum.

ὑπεροχαὶ dicuntur ea quæ ulceribus excrescunt & extuberant.

ὑπερσαρκώματα, carnis super excrescentię.

ὑπερτραγίζειν τῇ ὀσμῇ, pro, admodum sub alis fœtere, apud Dioscoridem.

H Y P N

Hypnales. Lege, Aspidum genera.

ὑπνωτικά, somnifera sunt, quæ scilicet somnum pariunt.

Hypnoticon, Hyoscyamus, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 72.

H Y P O

ὑποκάρδιον, Vide, προκάρδιον.

Hypocynipes, Myrti ramuli.

Hypocaustum, *idem* quod Lucanicum balneum. Lege, Balneæ.

ὑποκίῤῥον, subflauum, *id scilicet* quod alij subruffum uocant.

ὑποκολοβὸς, quod decurtata radice est.

ὑποχόνδρια dicuntur, quę nos uocamus Præcordia, facto ex prępositione, & chartilagine nomine, quasi subchartilagia dicas, Ea uoce Plinius lib. 30. cap. 3. significari ait omnia hominis exta. Verba eius sunt. Præcordia uocamus uno nomine, exta in homine. Græci, quoniam sub chondro, id est sub chartilagine sunt, Hypochondria uocant. Latini sua Præcordiorum uoce, significasse potius uidentur, quod Græci προκάρδιον dicunt, id est, quod cordi prætenditur. huic enim magis quam illi latina uox respondere uidetur.

Hypochondriacus morbus, Epilepsiæ tertia species, quæ fit ex melancholia. De qua uide Galenum lib. de locis Affectis, cap. 6.

ὑποχλώρον, subuiride.

Hippochoriasis, morbus oculorum in equis, a capitis humore descendens, & in uno oculo sese primo ostendens, postea transiens etiam ad alterum. Vegetius lib. 2. cap. 16.

Hypochyma. Lege, Exulcerationis oculorum affectus.

ὑποχύματα diffinierunt esse, pigri cruoris concretionem in cornea tunicula, ad oculi pupillam, qua uisus impeditur. aut saltem uidendi perspicua claritas. Addideruntque, fieri frigiditate, aut infirmitate spiritus quo uisus peragitur: ideoque senib. aut post longam ualetudinem accidere. Fieri etiam ex uiolento uomitu, ictuque, et ob alias caussas: differreque ab albuginib. quas Græci γλυκώματα dicunt: quod albugines crystallini humoris uitium sunt, quo mutatur in glaucum colorem humor ille. Suffusionem autem fieri, subeuntibus concretis humoribus, inter corneam & crystallinam: esseque omnes albugines æque incurabiles, suffusiones contra curabiles, sed non omnes, ideoque curandas antequam inualuerit malum.

ὑπόχυσις, oculorum suffusio.

ὑπογάστριον, quasi submentale, & totum id quod ab umbilico, usque ad pilosos genitalium partes, a Latinis uocatur Pubes. Vide dictionem, κοιλίαν.

ὑπογωγῆσ τῆσ κοιλίασ, subductitium uocatur uentris.

Hypogeson, Aizoum, apud Dioscor. libro 4. cap. 91, quod in subgrundijs fere nascitur.

Hypoglossis, caruncula qua lingua connectitur inferiori parti oris.

Hypoglotides, quibus item lingua cohęret uenæ *inferioris partis oris*.

Hypoglundis, Vide. Acetabula.

Hypoglutides, Vide. Acetabula.

ὑπολεύκοσ, subalbidus.

ὑπόνομα ἕλκη, hulcus cuniculosum, quod. s. pluribus, transuersisque itineribus quasi canalibus per latitudinem putrescit. Nostri uocant Lepusculum, uel Cuniculum.

ὑπόπιον, circa oculos, & in cornea eius membrana suppuratio est, sic dicta, a πύον, quod significat pus.

Hypopheon, nascitur in segetibus, aruisque, Rutæ folijs, exilibus ramis. Dioscorides libro quarto, cap. 71.

Hyophthalmon, Aster, uel Inguinalis apud Dioscor. lib. 4. cap. 121.

ὑποφθαλμία. Vide, ὑπώπια.

ὑπώπια, qui sub oculis contingunt ex percussu liuores, quod ὦπες quidem oculos significant. Quanquam & durior manuum cutis ex labore, callosa, nomine dicitur codē. Autor est Pollux, ossa sub oculis, quibus accumbunt nares, dici quoque ὑπώπια, id est, genas, & uoce alia ὑποφθαλμία. Vnde & ὑπωπιάζειν, custodire.

ὑπώπια, uocant sinuosam sub oculis partē.

Hypochysis, idem quod Hyposphagma. Lege, Hyposphagma.

Hypoglossos, acinos fert rubentes, Rusci modo. Dioscor. lib. 4. cap. 133.

Hypopion, Tapsia apud Dioscoridem libro. 4. capite. 159.

Hypoquistidos. Lege, ὑποκύστις.

ὑποῤῥίνιον. Vide, Mystaca.

ὑποσάρκα, ὑποσαρκίδιος, & ἀνασάρκα, omnibus uocibus a carne facta appellatione, quoties toto corpore resoluūtur solide parteis in aquę naturam, cum in cæteris in aquam conuersus cibus, inter intestina, & tunicam, quam Peritoneon Gręci uocant, diffundatur. At hæc fere, teste Hippocr. incurabilis est.

ὑποσαρκίδιος, κατὰ πᾶν ἐστὶ σῶμα ἀνάλυσις τῶν στερεῶν σωματῶν εἰς ὕδατος φύσιν. id est, Hyposarcidos hydrops solidarum partium in aquæ naturā toto corpore resolutio. Gala. in Isagog. Adstipulatur Aegineta. πάσης τῆς σαρκὸς τοῦ σώματος οἷον ἐξυδατουμένης τικτόμενον ὥς τε λευκὸν καὶ φλεγματῶδες τὸ σῶμα φαίνεσθαι νεκρῷ παραπλήσιον. Quæ latine sic habent. Fieri hanc hydropem totius corporis acquiescente parte, usque eo ut corpus candido & pituitæ colore uideatur cadaueri simile.

Hyposisma, id est, Manna thuris.

Hypospigma, est extra superficiem amoliti simile.

Hyposphagma, uenarum in oculis ruptura ex ictu fere proueniens, ex qua in extima oculi parte ueluti sanguinis puncta demonstrantur.

ὑποσπαδιαῖοι, uocantur Paulo Aeginetæ, quibus a natali die glans perforata nō est, sed sub eo qui uocatur canis, ad finem glandis foramen habent. lib. 6. cad. 54.

Hypospatisther, chirurgicum instrumentū, quo in emendandis oculorum uitijs usi ueteres sunt, alio nomine Spatha dictum. uide Paulum lib. 6. cap. 6.

Hypospathismos, ab instrumento .s. cui nomen est hypospatisther, frontis incisio, sic appellata: quæ quomodo fieri debeat, require apud Paulum lib. 6. cap. 6.

ὑποσυμμίγη, in umbra mixta exercitationis species.

Hyposphagmata, id est, uenarum ruptiones in oculis, ex ictu, uel plaga, de quibus Paulus lib. 3. cap. 22.

Hyposphatismus, cum reuma multū & calidum per oculos fertur, ac propter uultū rubor apparet.

Hyposphalma ruptio uenæ in oculo ex ictu uel plaga procedens, ἀπὸ τοῦ σφάττειν.

Hypothemar, quod ab indice ad minimum digitum est spacium.

ὑπότριμμα, obsonium ex dactylis palmarum, et melle, alijsque quibusdam cōdimentis. Apitius etiam inter genera condimentorum collocat.

ὑποξάνθος, subruffus.

ὑπόζωμα, sub lateribus ipsum subcinctum.

H Y R

Hyrudo, id est, sanguisuga, notum animal. Horatius. Non missura cutem nisi plena cruoris hyrudo.

H Y S

Hysginum, herba est, coloris flaui. Interpres Nicandri. Nec plura.

Hysginus color. Lege, Color uarius.

Hysobrion, Marum apud Dioscoridem libro. 3. capite. 47.

Hyspaspidias, est morbus in quo penis subtrahitur.

Hyssopum, dicitur Hyssopus tam neutro, quam fœminino genere, teste Hermolao Barbaro.

ὑστέρα, græci secundas uocant, & omnia quę editum infantem in lucem sequuntur. χορίον autem quod ante puerperium tunica & inuolucrum factus sit: ideo sic dictum, quod χώρημα, locum scilicet et spacium fœtui det: uel quod nutrimentū fœtui subministret: constatque duabus uenis, totidemque arterijs, & quinto, quod οὐραχόν uocant.

ὑστερική, strangulatus.

ὑστερικὴ πνίξ, matris suffocatio. Sic enim Paulus uocat, ἐμπνευματοῦται γὰρ, id est, tu-

mescit spiritu ex frigiditate interdum, aut ἐκ δυσοκίας, hoc est, portionis difficultate, ore præfracto, uel etiam θρόμβου φραχθέντος ἐν αὐτῷ, hoc est, in eo thrombo, siue malis grumum dicere, id est, amplius concreto. Latini non tam uocabulo appellant, sed alij præfocationes uuluæ, alij strangulatus, alij ab euentu eius morbi, ob mutescentes strangulatu uuluæ fœminas dixerunt.

Hystericæ mulieres, ab utero suffocatæ.

Hysteralogia, uteri dolor.

Hystrites, acculeatis horrent pennis: sæpe illas iaculi modo emittunt. Aelianus.

I A

IAbyzos, olim myrrhæ addebatur, multo preciosior quam myrrha.

Iacha, flos. Vnde & Iachadæ coronæ, odoris commendatissimi.

Iacobus Psychrista, Medicus. Citatur eius Ceratum ad inflamationes pedum, apud Aetium serm. 12. cap. 43.

ἰαμα, id est, sanitas.

Ianthinus color. Lege, Color uarius.

Iaron, Dracontium maius, uel Iaros.

Iasione, olus est, ut inquit Theophrast. syluestre, repens in terra, cũ lacte multo florem fert candidum. Concilium uocant, singulari folio. Sed ut descriptio tamẽ, & quasi rudimentum multorum appareat, Plinius inquit, unũ tantũ habet folium Iasione, sed ita implicitum, ut plura uideantur. Huius flos conceptaculo auersa parte non indiget, sed postrema eius exeunt in angulos, qualus uero oleagineus aspicitur. Stimulat hæc herba coitum, *lactis* ubertatem præstat, phthisicis prodest, *infantium illita* capiti nutrit capillum. In Plinio tamẽ pro Iasione, Lassina deprauatum erat.

Iasius scripsit de odoribus: & citatur ab Hermolao Barb. de unguentorum ratione.

ἰασώ, καὶ πανάκεια, Aesculapij filiæ, haud dubiũ, quin Medicinæ quoq; peritæ. Plura de his Aristophanes in Pluto. Sed & Hippocrates in iureiurando, per Panacæam sic iurat. Per Apollinem medicum, Aesculapium, Hygæan, Panacæamq; iuro, cæterosq; Deos cunctos, Deasq; testor.

Iaspis lapis, apud Dioscoridem libro quinto, capite. 151.

Iatraleptæ sunt, qui latine Plinio reunctores, græce ἰατρῶν ἀλείπται.

ἰατρονίκην se appellari passus olim Thessalus est, id est, Medicorum omnium autorem. De quo uide Plinium libro uigesimo nono.

I B E

Iberis, græce ἰβηρίς, siue καρδαμαντική, folia habet nasturcij, uere uirentia, caulem item cubitalem, aut minorem. In incultis nascitur, æstateq; lacteum florem promit, quo tempore efficacior est. Radices duas Nasturcio similes habet, calefacientes, & adurentes. Dioscorides libro primo. Plinius libro uigesimo quinto, capite octauo, & libro uigesimo sexto, capite octauo. Officinę Vincetoxicon uocant. Nascitur ubique in Italijs, in parietinis, & incultis. Lege, Cardamum, & Iberis.

Iberis quæ sit, lege in dictione Cardamine.

Ibex, pernicitatis mirandæ, caprarũ genus.

Ibis, Aegyptium animal, Lunę sacrũ. Nam ad eius rationem syderis oua fingit, intestinumq; eius augescit. Insuper ociose ingreditur, lauticiarũ amantissimus, cubile sordibus maculatum abluit. Aelianus.

Ibridam ex sue domestica & apro natum dicimus. Quo nomine Cicero collegam suũ C. Antonium perstrinxit.

I C T

Icteriades febris. Lege, Febris.

Ictericius color. Lege, Color uarius.

ἰκτερικοί, renum uitio laborantes.

ἴκτερος, a nostratibus, atq; item ab Horatio, Plinio, Varrone, & Sereno: a quibusdam Morbus regius. Est autem morbus, cum per totum corpus bilis suffunditur. Quæ interdum nigra, interdum flaua est. Sic dictum putat Plinius lib. 30. cap. 3. ab Ictero aue: quæ si spectetur, sanari id malum tradunt, auem uero mori. Hanc putant etiam latine uocari Galbulam, & morbum Arquatum, a colore cœlestis arcus, teste Nonio. Verba Sereni super hac re adieci,

Regius est uero signatus nomine morbus,
Molliter quoniam celsa curatur in aula.

Celsus uocat Aurigonem, Acron dæmoniacum, comitabilemq;. Vel,

Icterus, siue Arquatus morbus, est effusio bilis in cutem: tingitur autem corporis superficies felleo colore, & fit quasi uiridis, cuteq; male affecta uitiligines irrepũt, atq; deiectiones albę defluunt. Galenus de Definitionibus.

Ictis, Viuerra animalculũ, a quo & Icterus morbus, siue Ictericia, mustellarũ generis.
Ictus, pulsio, quæ per dilatione fit. 4. Mete.
Ictus in pulsu uocatur, quum arteria motu suo tactui occurrit.

I C H

Ichneumon, notum animal Aegypto, Plin. lib. 8. cap. 24.
ἰχὼρ, in hulceribus tenuius excrementum & sanies. Quod uero crassum est, Sordes dicitur. Vide, Sanguis. Vnde,
ἰχῶρες, commixti sanguinis humores.
ἰχορῶντα ὦτα, aures ex quibus sanies destillat, uel humor aquosus.
Ichrei asinus, Maiorona, & Samsuchus, quondã Magis sic uocata, ut autor est Dioscorides lib. 3. cap. 45.
Ichtiocolla, gluten piscium, apud Dioscor. lib. 3. cap. 101.
Ichtiotrophia, uox græca est, qua uiuaria piscium significantur, quæ & piscinæ nominantur. Plinius noster hæc omnia recepta cula auium, piscium, ferarum, generali uocabulo uiuaria appellat. Columella libro octauo, capite primo.
Ichthya, instrumentum quo demortuus fœtus in utero præciditur.

I D AE

Idæa radix, acerba gustu, misceri solita luctantium in palestra pulueri, ad ea quę repercutere tantum oporteat. Meminit Dioscorides lib. 4. cap. 47.
Idæus lapis, Dactylus in Creta, apud Solinum cap. 16.

I D I

Idiophyton, Leontopodion, apud Diosco. lib. 4. cap. 132.
Idiopathia, Affectus proprius.
ἰδιοσυγκρισία, corporũ proprietas, & natura quędam specialis. Gale. lib. 3. Meteo.

I E C

Iecur, uenosum membrum, calidum, et multi sanguinis plenum, et primum sanguinis concoctionem facit abundantissimam, iuuatq; concoctionem quę in uentriculo fit, eumq; suo contactu confouet & calefacit. Galenus de Definit.
Iecorosus, qui ex Iecore laborat.
Ieiunum intestinum, quod sic dictum grȩce νῆστις, quoniam minus implicitum, nunq; quod accipit continet, sed ad inferiora pro tinus transmittit.

I G N

Igname, radix insulæ Calechut, qua ad panes utuntur conficiendos: nostro orbi incognita, ut inquit Aloysius lib. 2. cap. 65. nauigationis noui orbis.
Ignem sancti Antonij appellant perfectam membri corruptionem, sensum penitus auferentem. Græci σφάκελον uocant.
Igneus color. Lege, Color uarius.
Ignis sacer Plinio est, qui a Dioscoride Herysipelas uocatur. Sunt & morbi quidam Herysipelatodes uocati, quoties accensio interna cum dolore uehementi circum uiscera percipitur: sed cum in cerebrũ subit id malum, etiam refrigerantur & impallescunt ora. Herysipelas & in uulnerib. quoque dicitur, cum super inflammationẽ rubor ulcus ambit, isq; cũ dolore procedit, ut ait Celsus. Idem autor Ignem sacrũ ab Herysipelate diuersum facit libro quinto, genera Ignis sacri duo reddens: Alterum in altitudinem pustulis continuis, æqualibus, exiguis: Alterũ in summæ cutis exulceratione, latum, inæquale.

I L A

Ila, pars lumbi, seu lateris in sue. Horatius. Potma magis, an magis Ilis.
Ilamides, membranæ quæ circa medullam ἰλλῦνται, id est, figuntur.

I L E

ἰλεόν, græce Voluolum.
εἰλεόν, tenuioris intestini morbus.
ἰλεὸς, tumor eminens in tenuiorum intestinorũ parte, ut uideatur intestinũ ad chordæ similitudinem inuolutum. Nonnulli etiã Chordapson uocant. Gale. de Defin. Est enim intestinorum inflammatio tenuium, ut neq; excrementa exerceri possint: tormina subsequũtur impendio molesta, doloresq; uehementer mouet. uide, Colici.

I L I

Ilia, in uno uentre posita sunt inter coxas & pubem, inquit Celsus. Gręci ab immanitate uocant Ceneoma: & quod flaccida sint, id est, Lagona.
Iligneus, ab Ilice possessiuum.
ἰλιτενὴς, κίοσος ἀχέρπος. Hesichius.

I L L

Illecebra, Semperuiuũ minus, teste Aecio lib. 13. cap. 123.
Illecebra, Diosc. Telephium lib. 2. ca. 207. Romanum nomen, syluestris Portulacæ.

ἰλλὸς, strabo, accentruncula in ultima parte oculi, uel cæcus: unde & ἰλλώπτειν significat τὸ στραβίζειν.
Illyricæ Iridi regio nomen dedit, nam ea in primis probatur. Etiamsi Paulus Aegineta lib. 3. Medicinæ suæ, Illyridæ appellationem magis probet. Plura super ea re M. Verg. in Comment. suis, qui admodū curiose in eo uocabuli etymo laborat.
Illuuies, oris foetor, græce ἀλουσία.

I M A

Imantopodes, a Plinio ponuntur in Aegypto inter aquatiles aues.

I M B

Imbecillitates, medicorum uulgus uocat alteratæ qualitatis morbos. Vide Galenum de morbis, & symptomatis.
Imber, fit expressione nubis, magnopere addensatæ, tot habens differentias, quottuplex est nubis compresio. Aristot. lib. de cœlo & mundo.
Imbuere, est inficere, & primum intingere.

I M M

Imminutionem uocauit Galenus, quod alij morbi ipsius declinationē, quū scilicet ex febris magnitudine quippiam demitur, libro de morborum temporibus.
Immusulus, uulturis pullus. Plinius libro decimo, cap. 7.

I M P

Impetigo, uulgo etiam Volatica, secundum alios fœdatio cutis serpens cum pruritu, et prominens. Quibusdam uidetur eandem esse, quam Græci λειχῆναν καὶ φώραν uocant, ἀπὸ τοῦ ψάχειν, quod significat confricare. Latini Zema. *Sunt qui nominent* Herpaginem, & Serpiginem, eo quod serpit. Meminit & Celsus *lib. 5. ponitq; speci*es eius quatuor, atq; item Plinius libro. 28. capite decimo.
Impetix, id est, Impetigo, ut placet Festo.
Impicato, pice oblinito. Picare, impicare, oppicare, uerba sunt ab uno picis fonte corriuata. Columel. lib. 12. cap. 29.
Impluuiatus color. Lege, Pullus.
Impressio, est partis eius, quę per summa residet, introrsum migratio, quæ pulsione, aut ictu, sed in totum tacta accidit. Arist. libro. 4. Meteo.
Imputrida uocauerūt ueteres Medici, quæ nos hodie incocta nominamus. Galenus lib. 6. Aphorismorum, Aphor. 1.

I N A

ἶνες uocant Græci, quibus foliorum partes intercedente diuisione aliqua inuicē separantur. Quod in folijs uitis & fici a tergo manifeste deprehenditur, in quibus nō aliter, quam in hominis dorso spina a reliquo folio ueluti costa & puluinus eminet. Plinius aliquando fibras, aliquādo neruos, aliquando dorsum, & aliquādo uenas pro rerum necessitate appellat.
Inangulares, encanthides, uel tubercula quæ in angulis oculorū oboriuntur. Paulus lib. 6. cap. 17.

I N C

Incarnatio, quæ in uulua fit, est carnosæ molis productio: quam ex parte resecare necesse est, si magna fuerit, destillatq;, ut citius mortificetur. Si autem fuerit modica, acutum ferri conuenit.
Incendiaria auis quę dicta sit, nec reperitur, nec traditur. Plin. lib. 10. cap. 13.
Incensa. Lege, Thymiamata.
Incerniculum, ab incernendo, genus est cribri. Plin. lib. 8. cap. 44. Cato in re Rustica.
Incertus color. Lege, Color uarius.
Inciles fossæ dicuntur, ad deducendā aquā factæ. Alias incilia.
Incilia, fossę sunt, quę in agris fiunt, ad aquā deducendam. Dicuntur & Deriuationes, de riuo communi factæ. Portius Cato. Incilia aperire, aquam deducere, uias & segetem curare oportet, ut fluat. Item, in monte fossas inciles puras habere oportet. Columella lib. 5. cap. 7.
Incilia. Vide Ilices. Inciles fossæ, & Elices.
Incisio. Lege, Fracturarū ossium in capite.
Incombustibilia uocantur, quæ nullos habent meatus, quibus introrsum ignem admittant, neq; humore continent incensioni idoneum, ceu glacies. lib. 4. Meteo.
Inconcoctio, imperfectio est, quæ proprij caloris penuria accidit: caloris uero penuria frigus est. Aristot. lib. 4. Meteor.
Incrementum, est in longum, latum, & profundum corporis extensio.
Incubus. Vide, Ephialtis.

I N D

Indensatilia, quecunq; uel impressatilia sunt, uel pressationem obtinent inconstantem. 4. Meteo. cap. 9.
Indicatiuum signum. Lege, Signum.
Indici genera quæ sint, uide Dio. li. 5. ca. 98.

Indici canes, ex Tigride nascuntur. Vnius ex his exemplum tradit Aristoteles: qui præsente Alexandro in India, cum leone congressus, prius expectauerit a circumstantibus totus paulatim concerpi, quam mordicus feram dimittere. Extinctũ tandem, Alexander honorauit, eius nomini ac tumulo ciuitate dicata. Nicandrus Colophonius tamen scribit, huiuscemodi canes ex Actæonis Regis canibus prognatos, qui post rabiem in sanitatẽ redeuntes, Euphrate transmisso, in India errauerunt.

Indus Medicus, citatur ab Aecio sermone nono, capite.49.

I N E

Inedare. Plinius pertinẽtia ad hanc sententiam hæc scribit, Cæterum ut odore careant, omnia hęc iubentur feri, cum luna sub terra sit: colligi, cũ in coitu: sine his, Menander e Græcis autor est, allium edentibus, si radicem betæ in prima tostim super ederint, odorem extingui. Columella lib. undecimo. cap.3.

Inæqualitas pulsuum. Lege, Pulsuum differentiæ.

I N F

Infamis digitus. Vide, φύσιν.

Infriata, minutim inspersa. Friabile id latine uocatur, quod facile disteritur: uulgo uocant pulluerizatum. Columella lib.27. capite quinto.

Infiniti plures acceptiones ponit Aristot. lib.4. Physicorum.

Infinitum magnitudine uocatur, quod suæ magnitudinis caret extremis.

Infinitum multitudine, quod suæ discretæ multitudinis caret extremis.

Inflammatio in uulua est, quę fit cum dolore uentris, inguinumq;: in qua cum febribus accidit sincopitis dolor, tendinum contractio, & oculorum caussas.

Inflammationes a quibusdam ueteribus dicebantur, quæ sunt ueluti quædam excandescentiæ: a iunioribus autẽ non æque. De hac curatiua ad Glauconem lib.1.

Infricare, est terendo aliquid digitis leniter inspergere.

Infusa, aliqui uocant Clysteres.

Infusiones, medicarum & pharmacorum, quæ sic appellat Barbarum medicorũ uulgus, Græci uocant ἀποβρέγματα.

Infundibulum, instrumenti rustici nomen est, quo uina diffunduntur in dolia, in usu cellæ uinariæ frequentissimo. Portius Cato scribit, oportere uillicum habere in instrumento fundi Infundibula duo. Refert Flauius Vopiscus in Aureliano, fuisse quẽdam bibacem, qui bibere solebat Infundibulo apposito plus orca. Est autẽ orca genus uasis. Columella lib3.. cap.12.

I N G

Ingluuies. Albertus Magnus doctior quã eloquentior, pappam uocat in auibus, quã Columella uocat Ingluuiem. Itidem Vergilius illo uersu, Improbus ingluuiem, ramisq; loquacibus implet. A Plinio dicitur, sinus gutturis. Est autem capacitas gulæ patentior, qua merguntur recentia cibaria. Colum. lib.8. cap.5.

Inguinalis, Aster, apud Dioscoridem libro quarto, cap.121.

I N I

ἰνίον, occiput.

ἰνίς, ceruix.

Inire gregem, id est, coire cum grege. Ausonius, Sic me taurus init, sic proxima bucula mugit. Ouidius. Ineas quamlibet ante uelim. Hinc Initus ponitur pro coitu. Plinius tradit equos, & canes, & sues initum matutinum appetere. Item de bobus scribens, ait, Conceptio uno initu peragitur. Colum. lib.7. cap.3.

Inis, infans, & paruulus.

I N N

ἴνυλος. Lege, Inulum.

I N O

Inordinatus pulsus. Lege, Pulsuum differẽtias.

ἰνίον, occiput: sic dictum, quia ex ipso ἶνες, id est, neruí capitis principales procedũt.

ἶνος, infantem & paruulum significat.

I N Q

Inquinatio, inconcoctio quidem, sed elixationi aduersa. Aristot. lib.4. Meteor.

Insolationes uocantur, quando ad solem siccandi gratia hydropici exponuntur: olim frequentes ueteribus, teste Gal. & Aecio.

I N S

Insecta animalia uocantur, quę nunc ceruicum loco, nunc pectorum atq; alui, precincta separant membra, tenui modo fistula cohærentia. Aliquibus uero non tota incisura eas ambiente rugas, sed in aluo, aut superne tautum imbricatis flexilium uertebris, nusq; alibi spectatiore naturæ rerum

artificio. Plinius libro.11.capite primo.

Insipiat, apud Varronem, id est, alterando fiat insipidum. Quanquã alibi legatur, cũ fur incipiat.

Insolare, id est, soli exponere.

Insolari item, est sole impleri, concoquiq;. Columella lib.11.cap.3.

Insolati dicuntur dies, multo sole et puro in tepescentes.

Inspergo, pulueris uel farinæ inspersio.

Insuccanda, aspergenda, & quodam quasi succo irroranda, madefaciendaq;. Colum. lib.7.cap.4.

Insultus, accessionis tempus simplex, exacte iam primum. Idem hoc Græci ἐπισημασίαν, hoc est, febris significationem nominare consueuerunt. Galenus libro de Morborum temporibus.

I N T

Integritas. Lege, Sanitati tria accidũt. Nam Integritas uocatur, cum morbus abest.

Intercidens pulsus. lege, Pulsuũ differẽtię.

Intercisio stomachi, uidetur Plinio esse rosio: ut in mentione Pulegij colligitur ex Dioscoride.

Interfemineum. Lege, κτείς.

Intergetini parietes, nomen habẽt ab intergerendo, id est, ferendo, sustinendoq;, non a lateribus, ut communes, sed in medio eorum. Vitruuius lib.2.

Intermissio morbi uocatur, quãdo morbus (exempli gratia, febris) in quietem desierit. Galen. lib.1. de Crisibus, cap.3.

Intermittens pulsus. Lege, Pulsuum differentiæ.

Interpolato, condepsitoq;, id est, bene premito & excolato.

Interpolare thura, est rudia cum sint, polire & nouare. Plinianum.

Interuaseris. Hic Columellæ corrigendus est locus, interraseris. Namq; interradi dicuntur arbores, quando rami intermedij succiduntur: quoniam densitas officit, ideoq; laxioribus interuallis serendæ sunt arbores. Interradi gaudent oliuæ, autore Plinio. Colum. lib.5.cap.8. & lib.12.cap.19.

Intertrigines, cutis ablata, excoriataq; per urinam inter femora. Mali genus quod uocant aliquando attrita, aliquando confracta membra. Fit autem, atterentibus & urẽtibus in itinere pedes angustis calceis. Fit etiam confricatis longa equi uectione interioribus feminibus, alijsq; partibus, & ex alijs caussis.

Intertrigo, a quibusdam etiam Cancer uocatur.

Intertrigines, græce παρατρίμματα.

Interuallum, pulsus uocatur, quoniam inter duos ictus quiescit.

Interuallum, & Hippocrates, & Galenus uocauerunt, ubi iam febris ad integritatẽ peruenit, & pulsus in naturali statu consistit, quantũ nos sensu percipere possimus. Lege Galenum lib. de Malorũ temporib. Verba Galeni. Quamobrem merito quis ueterem consuetudinem secutus, in tertianarum periodis interuallum, tempus integritatis appellarit.

Intestina, fabrorũ opera uidentur esse, quæ Theoph. lib.5. Oicodomica, a ligno appellat, in quo potissimũ probatur abies. Vnde Abietarios, & Abietaria negocia, pro materiarijs accipimus.

Intestina neruosa, & hæc quidem ad excrementorum excretionem facta. Galen. de Definitionibus.

Intestinum crassius, id est, Colon.

Intestinum ieiunum. Lege, Ieiunum intestinum.

Intestinum uacuum, alio nomine, ieiunũ.

Intestinum cæcum uocatum est, quod altrinsecus tenui intestino cohæret. Ideo sic nominatum, quod a dextera parte incipiens, in sinisteriorem peruium & longum est, in dexteriorem non. At id quod peruium est, late fusum, atq; sinuatum post multos anfractus. Deniq; dextra recuruatum in imo dirigitur, qua excernit, & proinde ibi Rectum uocatur intestinum.

Intomata iumentorum tubera, quę frequenter illis accidunt. De quibus Vegetius lib. 2. capite. 30.

Intrita, uocabulo generali dicta est ab interitu. Interdũ esculentis est, sæpe alijs rebus accommodata. Ait Terentius in Phorm. Tute hoc intristi, tibi omne exedendũ est. Exposuit Donatus, hoc inter rusticos de alliato mortarij dici solere. Propriе enĩ, inquit, Intrita, dicitur huiusmodi cibus. Alia res est Catonis Intrita, hoc est, emplastrũ ad insitionem: cui emplastrationi nomen est maxime idoneũ. Plin. lib.17. Sed id etiã apud ueteres Græcos inuenitur, & apud Catonẽ, qui oleam, ficumq; sic inseri iussit,

mensura etiam præfinita, secundum reliquam diligentiam suã cortices scalpro excidi, quatuor digitorũ longitudine, & triũ latitudine, atq; ita coaugmẽtari, & illa sua intrita oblini. Hic uidetur intrita pro fęce uini poni, sicut alibi ponitur intrita folliculorum, quibus acini uuarum cõteguntur. Colum. lib. 12. cap. 40.

Intrita calx, quę non e gleba statim ad opus confertur, sed tempore maceratur, atque fermentescit.

Intubum agreste, Lychnis agria, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 114.

Inturis, Capparis, Romane.

Intybus. Verba Manardi de Intubis. Intubum duplex est: domesticũ, & syluestre. Hoc Cichorium, illud Endiuiam uocant. Aruensis rursum duplex est, scilicet, Radicula, & quam Cicerbitã uulgus appellat. Lege, Cicerbita, uel, Sonchus.

I N V

Inula, synonymum cum Enula.

Inulam item Iulia Augusta illustrauit, dum ea uescitur quotidiano cibo. Herba est hortensis, amara, & per se stomacho inimicissima: eadem dulcibus mixtis, saluberrima. Defectus, præcipue stomachi, excitat. Columella lib. 11. cap. 3.

Inulum, Varro & ex equo & asina uocari scribit, quos et Bardones aliqui appellant, sicuti ex asino et equa mulum. Quanquam uetusti codices, cum Varronis, tum Columellæ, Innum habent, non Inulum, quod ab equo patre nomen traxerit. Sed & Aristoteles quoq; ἴννον græce dicit, qui ex mulo et equa nascitur, ceu paruus mulus. Proinde Nonius Marcellus, Hinnos inquit, & Hinnulos, sub quo nomine accipere debeamus, Varro signat: ait enim, Ex equis & mulis qui nascuntur, Hinnos uocari: ut errauerit, qui distinctionis studio confinxit, Hinnulos ceruini generis esse pullos, equini uero Inulos uocari. Quin si imitari oportet, uerius sit, Inulos per simplex n, et sine afflatu ceruinos pullos accipi: Hiños autem, & Hinnulos per duplex n, & cum aspiratione, ex asina conceptos equi coitu: sed utiq; si sint mares, ut Plinius adiecit. Quanquam Nonius Marcellus aliter, ut præmonui. Vide Barb. in Coroll.

Inuolucrum, Epithymum, apud Dioscor. lib. 4. cap. 189.

Inurinare, innatare, & mergi. Vrinãtes uocant, qui sub undis natant, quorũ frequẽs mentio apud Plinium. Vrna, ut docet M. Varro, ex eo dicta, quod urinatur, id est, mergitur ad hauriendam aquã. Firmicus Maternus docet, Vrinatores habere in horoscopo sydus delphini. Columella lib. 8. capite. 14.

☞ I O

Iocinalis, Onobrychis, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 171.

Iolas Bithynus herbarius. Multa eius trãstulit in suam naturalem historiam Plinius, quæ nominatim etiam citat lib. 20. cap. 17. Dioscor. lib. 1.

Ionia, Aiuga, uel Chamępitys, apud Diosc. lib. 3. cap. 176.

Ionia, uocantur purpurarum, buccinorũq; media, qua parte testę uolumen clauiculatim intorquetur. Vel sic, & ut Hermolaus Barbarus explicat, est papauerculum in buccino pars ima, esculentaq;. Quanquã omnis callus pinnæ & conchilij interior, papauer quoq; dicitur. Sunt qui florẽ esse credant (idem inquit Barbarus) eum quẽ purpuræ, ut Aristoteles scribit, habent, & buccina, & qui ab Democrito anthos porphyrios dicitur: alia nigrum, alia, quod rarius est, rubentem, medium inter papauerculum, & ceruiculam, ut Athenęus testatur. Idem Barbarus mendum esse credit in dictione ἰόνια, nec legendum ionia, sed Cionia κιόνια. Consule Corollarium eius, quod annotauit in eum locum.

Ionitis, Capparis.

Ionthi, latine uari, calli, ac tumores exiles, duriq; in cute faciei: quas acmas quidam nominant. Vide, Ephelis.

ἴονθος, tumor paruus in facie ex humore crasso & calido, qui curatur per pharmaca mollientia.

Iouis glans, id est, Castanea.

☞ I P

Ipes, appellantur uermes in uitibus nascentes, austrinis flatibus.

Iphiclus. Vide, Pedem

Ipnon, id est, muscus.

ἵππειον πιτύα, coagulum equinum.

☞ I R

Ir. Vide, Themar.

εἴρια, uellera lanæ.

Iris, herba est laudatissima in Illyrico. Flo-

ret diuerſi coloris ſpecie, ſicut arcus cœleſtis: unde & nomẽ: natura eſt feruens. Columella libro. 12. capite. 28.

Iris ſyluestris, Viola purpurea apud Dioſcoridem libro. 4. capite. 123.

Irion, latine id quod græci ἐρύσιμον uocāt, alij Chamæplion, & Magi Herculis alphitam, uel farinam, & Aegyptij Erethmon: iuxta urbes, domicilia, & hortos naſcitur, folijs Erucæ ſylueſtris, cauliculis in loti modum lentis: floribus luteis, ſiliquis in cacumine gracilibus, ut fœnugreco, corniculatiſq;, ſemine exiguo, urentis guſtus. Eruculam nobilem interpretantur hodie Itali, atq; ſic in cõmentarijs quibuſdam ſcriptũ reperimus. Quod ſi ita eſſet, mirum, quomodo Plinius inter fruges illam conſtituit. Vide Plin. libro. 8. cap. 10. & Dioſcor. libro. 2. capite. 175.

Iris oculi. Vide, Albugo.

I S A

Iſaron, Dracontium maius.

Iſatim, Lactucis ſylueſtribus annumerant. Magna eſt de ea apud ſcriptores controuerſia, nobis operoſum fuit ſingulorũ adſcribere commentarios. Qui uolet, legat Barbari Corollarium ſuper caput Iſatis, Nicolaum Leonicenum lib. de erroribus Medicorũ, & Pandolphi Collinucij contra eum defenſionẽ. Attigerunt & Leonardus Fuchſius, & Manardus Ferrarienſis de hac nonnihil: locus eſt apud Dioſcoridem libro. 2. capite. 205. Plinium libro 20. capite. 7.

I S C

Iſca, medulla nucis quæ in ligno ipſo continetur, teſte Aecio: ſed deprauate, ut ſuſpicamur, quemadmodum multa alia, atque forte legendum, eſca, quoniam pro igniario & cauterio quoq; eſt medicis.

Iſcha. Lege, Groſſulos.

ἰσχάδ᾽ες, aridæ fici ſunt, & caricæ. Inuenias apud Græcos Iſchadas recentes & ueteres quoq; dici. Comœdia & Iſchada, pro ſicca uidetur appellata. Quanq; & Iſchada Sophocles, pro anchora eſt ubi accæperit.

ἰσχία, coxendices, oſſa duo ſunt, in poſteriore hominis parte ſacro oſſi, in anteriore autem ſibi inuicem inſitionis modo adiacentia. Quo loco, in anteriore ſcilicet parte, pubis oſſa hęc etiam dicuntur. Dico aũt inſitionis modo, quod Galenus κατὰ σύμφυσιν uocat: qui modus iungendi oſſa tertius in natura ab eo numeratur. Siquidem in animalibus duplicem ait eſſe oſſium poſituram, Alteram ad motum, appellariq; articulos, Alterum cõtra, motu carentem, appellariq; συνάρθρωσιν, nos dicere poſſumus in articulos concretionem. Huiuſq; triplicem eſſe formam. Aut enim ſutura eſt, ut in capite: Aut clauorum modo defixio, ut in ore ſunt dentes: Aut σύμφυσισ, quaſi conſertio, uel inſitio quædam, quę cætera oſſa ſimul iungunt. Mar. Virg. ſuper Dioſcor. libro. 1. capite. 5. ἱερὸν ὀστοῦν, Sacrum uero os, cui a poſteriore parte coxendix iungitur, grandius omnibus in ea parte oſſibus eſt, ideoq; ἱερὸν, id eſt, ſacrum a Græcis appellatum. Quanq; & grande ſignificat eadem uox. Vnde & comitialis morbus eo nomine uocatus eſt, quod grãdis eſſet.

Iſchiaci dicuntur ἀπὸ τοῦ ἰσχίου, id eſt, a coxendice: de quo etiam alias.

ἰσχιαδικοὶ, coxendici, quos hodie Schiadicos uocant.

ἰσχιας in Iſchio eſt, id eſt, coxarum gignitur uertebris, atq; ſubinde ad talos pertingens. Cæterum iſchias, & arthritis, & podagra magnitudinis modo diſtinguuntur: cauſſis uero & locis προτοπαθεῖ eadem ſunt: ex pituita ſiquidem gignuntur ut plurimum, neruoſq; afficiunt, quibus certandi motus adipiſcuntur.

Iſchias, Apion uel radix ſylueſtris apud Dioſcor. lib. 4. cap. 187.

Iſchias, Leucacantha. Dioſcor. lib. 3. cap. 21.

Iſchion, neruus quo colligatio coxæ fit, nomine eodem quo & uertebra.

Iſchuria, eſt urinæ retentio, periculum adferens. Retinetur autem octo modis urina: inflãmatione, duricie, ſanguinis collectione, reſolutione, lapidis procidentia, neruorum compaſſione, ulceratione, & lithiaſi.

Iſicium, farciminis genus.

Iſis, Emplaſtrum conferens in atra bile, apud Aecium ſermone. 12. cap. 24.

Iſoſtathmos, cõfectionis nomine tuſſi & tabi cõferentis, apud Aecium ſermo. 8. ca. 55.

Iſotheos, confectio tuſſiculæ ferens remedium, ſimul & tabi, apud Aecium ſermone & loco citato.

I S O

Iſocinomon, ſpecies Caſiæ. Lege, Caſia.

Isopyron quæ sit, uide apud Dioscoridem libro. 4. capite. 122.

Isophagus, pro œsophagus, barbare.

I S T

Isthmum, partem illam oportet intelligere, quæ os & gulam interiacet: quæ per metaphoram quandã ita nominatur ab his, qui proprie dicuntur Isthmi. Sunt autem angusti quidam terræ transitus, inter duo maria sitæ. Galenus lib. 3. apho. 26.

I T

Itiadendros, Hippuris apud Dioscoridem libro 4. capite 49.

Ityphallus, membrum uirile erectum.

Ithytherion, Hedera apud Dioscoridem libro. 2. capite. 199.

ἰθμωτιδηα, olfaciendi facultatis cola.

Itrion, panis placentarius, qui constabat sesamo, melle, & farina.

I V

Iuba, & rex, & herbarius. Celebrauit inter alia herbã Euphorbiam, Pli. lib. 25. cap. 7.

Iucipellum. Lege, Iuniperus parua.

Iudaicus lapis, in India nascitur, glandis effigie, sata admodum configuratione discurrentibus lineis qua si industria detornatis. Dioscor. lib. 5. cap. 146.

Iudæi emplastrum, quod fracto capiti admi nistratur, uide Celsum lib. 5. cap. 19.

Iuga fracta. Genus uineæ est quam uocant Iugum. Fit autem, cum defixis humi palis annectuntur singulæ transuersæ perticæ per quas prorepunt uitis pampini. Id genus iugi cauterium uocant rustici: inde iugata uinea scriptoribus rusticationis nuncupata. Colum. lib. 11. cap. 2.

Iugario ad circumeundum. Nomine Iugarij is significatur, qui iungit boues, iugũq; imponit, demitq;. Columella libro primo, capite sexto.

Iugi totius. Vinearum multæ species sunt. Aliæ humiles, ac sine palis. Aliæ sublimes, ut quæ appellantur Iugatæ, ut pleræq; in Italia. Quibus stat recta uini fi, dicuntur pedamenta: quæ trãsuersa iugantur, iuga nominantur: ab ea quoq; uineæ iugatę dictę. Iugerum fere sunt genera quatuor. Pertica, Arundo, Restes, ac Vites. Iugationis species duæ, Vna directa, Altera compluuiata, hoc est, in longitudine iugata: dicta a cauis ædium compluuijs. Columella libro 4. capite. 19.

Iugeratim, in singula iugera. Aduerbium est, ea figura formatum qua templatim, pagatim, uicatim, & alia sexcenta hoc genus. Columella libro. 3. cap. 3.

Iuglans, id est, nux regia.

Iuglandes dictæ sunt, quasi Iouis glandes.

Iuglans Græca quibusdam uidetur esse amygdala. Columella tria facit genera lib. 6. Græcæ iuglandis & amygdalæ.

Iugulares uenæ, σφαγιτιδες.

Iulianus farinæ Thessalicæ, Apollonidæ Cyprij discipulus. Conuenisse se hunc aliquando Alexandriæ, Galenus testatur, ut nugas ipsius perdisceret: sed nihil se reperisse, præter hominem obscurum, uarium, & nullius eruditionis firmæ. Galenus in Therap.

Iulianus diaconus, Aecij medicus, ut ipse met testatur, sermone. 11. cap. 12.

Iulij Grecini, & Iulij Attici meminit L. Columella, non minus rei medicæ, q̃ agriculturæ quoq; peritus. Non minorem inquit laudem meruerunt nostrorum temporũ uiri Cornelius Celsus, & Iulius Atticus. Quippe Cornelius totum corpus disciplinæ quinq; libris complexus est. Is de una specie culturæ, pertinentis ad uites, singularem librum ædidit, cuius ueluti discipulus duo uolumina similium præceptorum de uineis Iulius Grecinus cõposita, facetius, et eruditius posteritati tradẽda curauit.

Iulus, uermis terræ, quem lumbricum uocamus. Quanq; sunt, qui millepedes quoq; ἰουλους faciunt. Pilosa hæc & arcuatim repens. Vocantur & Polypi.

Iulep, clarificata potio, uel clarus liquor potabilis.

ἰουλος. Lege, Iulus.

Iuncus, et Iunci radix Cyperus, uel Græce κύπειρος. Historia est apud Diosco. lib. 1. Myropolæ nunc Germanice interpretantur, Vuilden galgen.

Iuncus odoratus in Aphrica & Arabia nascitur, laudatissimus ex Nabathea: proximus Arabicus, quem aliqui Babylonium uocant, alij Teuchitin. Pessimus ex Aphrica. Eligendus est ruffus, recens, floribus refertus, tenuis, rubentibus fragmentis, qui manibus confricando rosæ odorem emittit. Vide Dioscoridem lib. 1.

Iuncus, & Iuncus marinus, Oxyschinos apud Dioscor. lib. 4. cap. 55.

Iuncus odoratus quid sit, uide apud Theophrastum libro. 9. capite. 7.

Iuncus palustris, oxyschinos apud Dioscoridem libro. 4. capite. 55.

Iunci radix, id est, Cyperus.

Iuncus rotundus, odoratus. Vide, σχοῖνον.

Iuniperum paruam, Græci ἀρκευθίδα uocant, alij μνησίθεον, alij ἀκαταλίδα, Aegyptij Libium, Galli Lucipellum, Romani Iuniperũ. Eius duo genera, altera maior, altera minor. Vtraq; acris est, excalfactoria. Vide Dioscor. lib. 1. Plin. lib. 16. ca. 25.

Iupiter, chymistis zyñ.

Ius album piscium sic conficitur, cum sine garo, magisq; etiam sine conditura cuiusmodi καρυκείαν Græci uocant præparatur, scilicet anetho, saleq; cum oleo, & porri exiguo in aquam coniectis.

Iusticia, in symmetria pulchritudini assimilatur. Gale. de Definition.

Iusticiosus. Lege, Morbi.

Iustinũ, a Iustino Imperatore primo inuenta descriptio, aduersus malum calculi. Citatur ab Nicolao.

Iustus medicus. Eius Hieram quandam describit Aecius sermo. 10. cap. 11.

Iustus, nomine ocularius medicus, insignis ætate Pauli Aeginetæ, cuius meminit libro sexto, capite uicesimo.

I X I

Ixia, Chamæleon albus: ideo sic dicta herba, quod quibusdã in locis uiscum circa radicem inueniatur, quo pro mastiche utuntur mulieres, Dioscor. lib. 3. cap. 9.

Ixine, interpretatione Theodori Chamæleon albus.

I Y N

ἴυγξ ἡδὲ λεγομένη σεισοπυγίς, ut inquit Theocriti interpres, ἣν φασὶν ἐν τῷ φύσει ἔχειν ἐρωτιτικήν τινα πειθῶ.

L A B

LAbello, Nomen est uasis, diminutiuum a labro, de quo M. Tullius. Labrum si in balneo non est, cura ut sit. Villicus habere debet ex præscripto Catonis, Labrum uinarium unum, Labra aquaria quinq;, Labrum lupinarium unũ. Columella lib. 12. cap. 28.

Labeonia, Marrubium, uel Prassium, apud Dioscor. libro. 3. capite. 118.

Labeones, & dentati, qui his nascuntur: ut Curio dentato contigit.

Labia, interdum uasa maiora.

Labor, interdum uehemens, quem exercitium nominat Gale. lib. 2. apho. 16. apho.

Laborare significat dolere. Designat etiam & fatigari. Gale. lib. 2. Aphor. 48.

Labrum Veneris, Dipsacos Dioscorides libro tertio, capite duodecimo.

Labruscam dici putãt, quod in marginibus terræ ceu labris quibusdam fere nascatur.

Labrum Veneris, Vueiss; dystel.

Labrusca, uitis syluestris apud Dioscoride libro. 4. capite. 193.

Labyzos olim myrrhæ addebatur, multo preciosior q̃ myrrha. Est autem myrrha similis gumi, sed preciosior.

L A C

Lac cyrenaicum, Silphium est.

Lac schiston appellant, quasi scissile ac dimidium, quoties uidelicet concretã eius partem, quæ casealis dici potest, ab serosa, ut Galeno placet, separamus. Improprie tamen inquit, schiston lac nonnulli appellant, id, in quo aut littorales calculi, aut ferrum ardens restinctum sit. de cuius iuuamentis uide Dioscor. libro. 2. capite. 77.

Lacaphthon. i. Nascaphthon, secundũ Pau.

Lacca secundum quosdam Cancanum. Est & gumi quoddam genus, fluens ex arbore, tincturis utile. Vide Barb. in Coroll. 23 libro. 1. Dioscor.

Lacertæ inimicissimum genus cochleis. Negantur semestrem uitam excedere. Plin. libro. 8. capite. 39.

Lacerti Arabiæ cubitales. In India uero in Nysa monte. 24. in longitudine pedũ, colore fului, aut punicei, aut cerulei. Pli. ibidẽ.

Lacerta, græcorum σαῦρα, & Chalcidica. De quibus lege, Chalcidica lacerta. Est & piscis genus eius nominis. Item herbe, cuius meminit in Theriacis suis Nicãder, ubi inquit. σαυρήντε ἠχθόνιον τέλεται σίφου ἠγεσιλίν. Variant in ea designanda commentarij & interpretes. Nam quidam pro Anagallide interpretãtur: alij pro Nasturtio: alij pro Saurite, quæ est apud Dioscor. nonnulli pro Sinapi, quod, ut inquit Plin. Atheniensibus Sauron uocatur. Verũ qui ex his propius feriant scopũ, alij uiderint.

Lacertũ, & Lacerta, utroq; genere dicitur. Iuuamenta eius lege apud Dioscor. lib. 2. Plin. lib. 8. cap. 39. Græce σαῦρα. Quanq; est & herbæ genus Saura Plutoni sacra, de qua in Nicandro.

Lachanon, commune oleris nomen, priuatim tamen Brassicæ tribuitur.

λαχανώδης, uerti potest, oleraceum: oleribus tributur, quæ folio sunt latiore, cuiusmodi sunt beta, & brassica.

Lachrymæ. uide, Distillationes.

Lachryma quam Aethiopica olea stillat, Scammoniæ similis est, fulua, stillis exilib. constans, mordax. Dioscor. lib. 1.

Lachryma triplex, quæ offendit inmodice sumpta, Cyrenaica, Medica, & Parthica. Gale. 3. temper.

Lachryma Cyanea, Acacia Aegyptia.

Laconicis excoquimus. Balneæ ardentes, ne dicam calentes, fuerunt in usu quotidiano priscorum, quibus persuasissimum habebant, in corporibus cibos coqui, & cruditatem digeri. In balneis erant tepidaria, caldaria, frigidaria: erant & sudatoria: quo ex genere est Laconicum, ubi sudando, exercendoque corpus, cruditatem digerebat. & appetentiam edendi prouocabant. Scribit Vitruuius, Laconicum, sudationesque coniungendas esse tepidario. Qui saturitate epularum inmodica crudi erant, & caco stomachi, cruditateque laborabant, hi ad balneas confugiebant, et in sudatorijs, laconicisque sudorem euocabant: ita stomachi cruditatem digerentes, quam epulæ copiosiores afferunt. Corne. Celsus docet sudorem elici duobus modis: aut sicco calore, aut balneo. Siccum calorem esse Laconicarum, quæ utiles sunt, quoties humor intus nocet, isque digerendus est. Consimiliter Seneca in Epistolis moralibus, carpens hunc uentricolarū morem, sic refert. Quid mihi cum istis calentibus stagnis? quid cum sudatorijs? in quibus siccus uapor corpora exhauriens includitur: omnis sudor per la..orem exeat. Poetæ satyrici consono ore carpentes ingluuiem helluonum, quorū deus uenter est, consimiles sententias numeris Poeticis complexi sunt. Horatius. Crudi, tumidique lauemur. Persius. Turgidus hic epulis, atque albo uentre lauatur. Iuuenalis. Crudum pauonem in balnea portas. Igitur Columella satyrico morsu, & canina facundia inuectus in delitias luxuriosorū, ait, Romanos saturos cibo, potuque distentos, excoquere, digerereque quotidianam epularum cruditatem in Laconicis, hoc est, sudatorijs, ubi sudores digerebant: & ita acti, rursus ad geneata cibaria, cœnasque esculentiores reuertebantur. Laconicum, autem, ut Dion tradit, a Laconibus dictum est inuentoribus: quoniam nude undique ante alios in hisce. s. sudatorijs exercebantur. Plinius autumat id genus instrumenta pessundedisse mores bonos, & debellasse corpora Romanæ iuuentutis. Colum. in præfa. lib. 1.

Lacon. Autor est Pollux, generosos canes esse Laconicos, Arcadicos, Argolicos, Celticos, Ibericos. Traduntantiquitus Laconicos canes ex uulpib. canibusque progenitas: & ob id græco uocabulo uocari ἀλωπεκίδας, quasi a Vulpe Vulpinaces. Columella lib. 7. cap. 12.

Laconici canes. Lege, Alopecides.

Laconicum balneum quale fuerit, require in dictione, Balneæ.

Lactis iuuamenta, & uarios usus, uide apud Dioscoridem libro. 2. Plin. libro. 28. capite. 9. lib. 11. capite. 41. Aristot. lib. de naturis animalium lib. 7. cap. 5. & 11.

Lactis muliebris humani iuuamenta, uide apud Dioscor. lib. 2.

λάκτις, molam significat quibus medicamenta teruntur. Atticis ἀλετρίβανον uocatur.

Lacta. Lege, Casia.

Lactaria, quæ nos barbare lacticinia.

Lactaria, Tithymali masculus apud Dioscor. libro. 4. capite. 168.

Lactes, Plinius uocauit intestinum duodenum, ieiunum, & quod tenuius est implicitum. Quanquam Suetonius in Vitellio murenarum etiā Lactes uocat, sicut Spartianus in lupis quoque, quibus rusticos pauerit Heliogabalus. Quidam lactium nomine pinguia intelligunt intestina, ut inquit Probus. Vnde apud Persium, lactes uncti. Quidam etiam membranas, quibus mutuo nexu implicantur intestina: quæ χολάδες item dicuntur Græcis, quoniam in ea corriuetur χολή, id est, bilis, quam uocant ξανθήν, id est, flauam, qua excalfaciens, acrimoniaque irritans, uelut pruritu superfluitatum excitet egestionem. ut ipsi interpretantur.

Lactes, tenuiora intestina in homine atque ouib. Græci γαλακτώδεις. Quanque Theodorus Gaza etiam pro Mesenterio interpretatur.

Lactaria opera, cibi omnes uocantur qui ex lacte conficiuntur: nos barbare hodie uocamus Lacticinia.
Lactecula, Lege, Lactuca.
Lacticella, idem quod Sonchos, uel Cicerbita.
Lacticula, lege, Lactuca.
Lactes, supra intestina positi sunt: qui & ipsi latiore constant membrana, & pinguescunt: pendent ex uena maiore, principe, uenasque per multas frequenti concursu deserunt ex pari illo uenarum grandium ad intestina, de summis ad ima usque spargentes. Aristoteles libro. 4. de natura animalium capite. 17.
Lactuca paphia, ea quæ & Caprina.
Lactuca picris, id est, amara.
Lactuca satiua.
Lactuca sessilis.
Lactuca syluestris, radice breuior est, & multicaulior quam satiua, sponte nascens in aruis, folio pusillo, & ubi confricatum est, aculeato: caule candidiore: a lacte copiosissimo, acri, medicatoque, quod carpitur per messes, scapo inciso, præclarum ad multa.
Lactuca Spadonia, sic quondam Pythagoræ dicta, quia Venerem inhibet.
Lactuca Tartesiaca, candida, crispa.
Lactuca atra, quæ Meconis, & Meconitis uocatur, a lacte papaueris simili, maxime soporifero: quod antiquis Italiæ solum genus earum fuit, & ob id lactucis nomen inditum.
Lactuca Astylis, uel Artylis, a mulieribus sic dicta.
Lactuca Betica, eadem quæ & Tartesiaca.
Lactuca Brenthisitis, lingua Cypriorum lactuca.
Lactuca caprina, syluestris lactucæ species secunda, qua pisces necantur.
Lactuca Cappadoca, pexa, densa, pallida.
Lactuca Caprina, Tithymali masculus, de quo est apud Dioscor. lib. 4. cap. 168.
Lactuca Cecilia, alia a Ceciliana, cuius Plinius meminit, purpurea & crispa.
Lactuca Ceciliana, a Cetilio Metello dicta, Lactuca Crispa.
Lactuca Caprina, rubicunda ex candido & lenis.
Lactuca Eunuchia, ea quæ & Spadonia.
Lactuca Pusca, Lactuca Græca.
Lactuca Hieracia, quarta syluestris Lactucæ species, rotundo folio. Lege, Hieracium.
Lactuca Isatis, quæ in syluis prouenit, tertia syluestris Lactucæ species. Quæ & duplex est, syluestris, & satiua, ut suo constabit loco.
Lactuca L, actucula, & Lactecula, sicut apud Grecos θριδαξ, & Thridacina dicitur. De Lactucis lege Theophr. libro. 7. capi. 5. Plin. lib. 20. cap. 7. Dioscor. lib. 2.
Lactuca marina, eadem quæ & Caprina: cuius & inter Tithymalos mentio fit.
Lactucina herba, id est, Sonchos, uel Cicerbita, lingua Venetorum, folia ex aceto & sale manduntur.
Laeulis, Pteris, uel Filix apud Dioscoride libro. 4. capite. 196.
Lacusculos, Loculos, siue Loculamēta disclusa, ut unumquodque genus seorsum ac separatim reponatur. M. Varro Loculatas piscinas appellat, in quibus generatim disclusi pisces continentur. Diminutiuum est a Lacu, & significat uas torculare. Columella lib. 12. cap. 49.
Lactumen, in facie, & capite, ferecque in toto corpore nascitur, infantum præsertim hulcusculum, maiori ex parte crustosum statim, uel paulo post initium. Lactumen uocauerunt, quoniam lactis impuritatem sequi putabant. Species haud dubie achorum, & exanthematum.

L A D

Ladam quidam existimant esse herbam ex qua fit Ladanum. Plin. lib. 12. cap. 17.
Ladanum quomodo colligunt capræ, & quomodo ex capris colligitur, uide apud Plin. lib. 12. cap. 11. Lege, λῆδον.
Ladanum ita pronunciandum censeo, non Laudanum, neque Lapdanum.

L A G

Lagides, Lege, Lepus terrestris.
Lagenium, pharmacum quoddam sic inscriptum apud Aecium, hydropicis idoneum. sermone. 10. cap. 26.
λάγωψ, idem quod κινέωψ.
λαγωφθαλμία, quando oculus palpebra superiore non contingitur: quod fit interdum, quando palpebræ aliquid deest, uel conuulsioni obnoxia est, Lege, Palpebrarum uitia.
λαγοφθάλμους uocant, ut inquit Paulus, qui superiorem palpebram retractam habent. Quod uitium interdum natura, in-

terdum ex uulneris cicatrice fit: atq; hac uel ſponte inducta, uel ex conſutione, aut aduſtione, negligenter facta euenit. lib. 6. capite. 10.

Lagopodes, nigræ aues, & pede leporino uillos habentes, Aelianus.

Lagopus, leporinis pedibus auis, candida, columbarum magnitudine. Plinius lib. 10. capite. 48. Aelianus.

Lagopus, leporis cuminum apud Dioſcoridem libro. 4. capite. 20.

λαγωὸσ θαλάσσιοσ, Lepus marinus.

λαγωὸσ χερσαῖοσ, lepus terreſtris.

L A M

Lamiæ, piſcium nomen. Plin. lib. 9. ca. 24.

Lamina argenti, geſchlagen ſylber.

Lamium, urtica mortua.

Lampas, Lychnis ſylueſtris apud Dioſcoridem libro. 3. capite. 114.

Lampetræ, ſiue Lamprędæ, ſiue Lampyrides, a lābendis petris piſces, uulgo noti, in cibos admiſſi lautiores, anguillarum amplitudine parte plurima digiti minimi craſſitudine, palmi longitudine: cętera, anguillis puſillis & murenulis ſimiles: niſi quod ſeptem habent a capite in collū foramina. Barbarus in Coroll.

Lampuca, Romane Hieraciæ herba, apud Dioſcor. lib. 3. cap. 70.

λαμψάνη, lapſana.

L A N

Lana ſulphurata. De hac uide Plin. lib. 29. capite. 2. Cornel. lib. 4. capite. 6.

Lanas tradunt mederi pecori cibos faſtidienti, ſi cauda q̄ arctiſſime præligata, ibidē pili euellantur, ſtatim ueſci pecus incipere, & quod extra nodum ſit præmori.

Laneola, Lonchitis, apud Dioſcoridem libro. 3. capite. 162.

Languida febris. Lege, febris.

Lanigeræ arbores quales ſint, uide apud Plin. libro. 12. capite. 10.

Lanunini, & Cliternini, ut eſt in Ciceronis Epiſtola ad Petum. Item Coblei, id eſt, teſtes. Extant ſuper hoc uerſus Propertij.
Cantabant ſurdo, nudabant pectora cæco
Lanunij portas, heu mihi, ſolus eram.

L A P

λάπαρα, id eſt, Ilium, abdomen.

Lapathum paruum, id eſt, Acetoſa.

Lapathum ſylueſtre, Phyllitis apud Dioſcoridem libro tertio, capite, 120.

L A

Lapathon Cantherinum, ea Lapathi ſpecies quam Oxalida uocant.

Lapathon ſylueſtre, paruum, plantagini ſimile, humile & tenerum. Aecius Cencrodos a pinguedine cognominauit, radicē ei ſublongam tradens, Rhaphano paruo ſimilem.

Lapathū hodie omnes Rumicem interpretantur, radice altiſſima, & inter olera maxime ſingulari. Nec enim lateribus craſſiores alias emittit, ſed prætenues. Multicaule hoc olus, & ramoſum: & cum perfecte adoleuit figura betæ proximū, corpus carnoſum & madidum, idq; uel exemptū terræ diu recens. De Lapathum generibus conſule Herbarium noſtrum, & Dioſcor. libro. 2. Plin. lib. 20. cap. 21.

λάπαθεσ, Democritus pro uenaticis ſcrobibus accæpiſſe dicitur.

Lapides qui in ſpongijs inueniuntur, & ipſi uocantur ſpongiæ, Dioſcorides libro. 5. capite. 154.

Lapilli nigri, Zuuitten.

Lapis ſpecularis, unſer lieben frauuen eiſz. Vide, ſquama uitalis.

Lapis ſpecularis, ſiſtēdo ſanguini idoneus, citatur ab Sereno cap. 21. Sæpe lapis teritur, Specularem nomine dicunt: Et miſtis hauritur aquis, ſiſtitq; cruorem.

Lappa, Arction, apud Dioſcoridem lib. 4. capite. 108.

Lappa maior, Arction apud Dioſcoridem libro. 4. capite. 108.

Lappa minor, Rubia, uel Erythrodanum apud Dioſcor. lib. 3. cap. 161.

Lappa, Xanthion, apud Dioſcoridem lib. 4. capite. 139.

Lappago, Hippophaes apud Dioſcoridem libro. 4. capite. 165.

Lapſana, Braſſica ſylueſtris. Eſt em̄ Braſſica alio nomine caulis: & utraq; dictio latina eſt. Olus ſylueſtre tricum diui Iulij carminibus, præcipue iocis militaribus celebratum. Alternis quippe uerſibus exprobrauere lapſana ſe uixiſſe apud Dyrachiū, præmiorum parſimoniam cauillantes. Eſt autē id, ut inquit Plinius, Cima ſylueſtris.

L A R

Larinæ ſues. Lege, Petalides. Et Barb. Corolla. libro. 2.

Laridum, ſalita eſt animalis caro, quaſi large aridū. Hodie ſuillum pingue, quod ex-

teriori cuti iungitur, Lardum uocant.
Larimnum nascitur apud Sabæos, inquit Strabo lib.16. suffitu odoratissimum.
Larix, non est nota, nisi his municipalibus qui sunt ad ripam fluminis Padi, & litora maris Adriatici. Folijs est Pini similibus, habetq; resinam liquidam mellis Attici colore, quæ etiam phthisicis medetur. Vide Vitruuium, & Plinium lib.16. & .24.
Larix pumila, id est, Chamępeuce, apud Diosc.lib.4.cap.128.
λαρυγγοτομία, gutturis incisio: quæ quomodo fieri debeat, docet Paulus libro.6. capite.33.
Larynx, arteriæ quæ aspera dicitur, pars summa.
λάρυγξ, guttur. Vide, φάρυγξ.

L A S

Laseris exiguum. Virgultum clarissimum est nomine Laserptium, quod Græci Silphion uocant, cuius succum uocat Laser, magnificum in usu, medicamentisq;, & ad pondus argẽtei denarij pensum. In Cyrenaica prouincia pręstantissimũ. Vnde epi*****theto optimo Catullus Cyrenas Laserpitij feras nominauit. Palladius gręco uocabulo Opon Cyrenaicum appellat Laser, quasi succũ Cyrenaicũ. Galen. quoq; Opi Cyrenaici mentionẽ crebro facit, intelligi uolens hoc Laser: quauis mendose hęc dictio legatur in codicib. impressis. Plinius de Lasere scripsit hęc. Laser ex silphio profluens, inter eximia est naturę dona numeratũ: pluri b. cõpositionib. inseritur, per se aũt algores excalfacit. Potũ, neruorũ uitia extenuat. Fœminis datur in uino. A Lasere, Laserpitiatũ acetũ dictũ. Col.l.5.c.8.
Laserpitiatum, a Laserpitio. Est aũt Laserpitium Silphium, A sam nunc uocant. Laserpitium in Syria, & Armenia media, & Libya nascitur, caule ferulaceo. Diosc. lib. 3.cap.93. Plin.lib.19.cap.3.lib.22.cap.23.
Lassitudines nonnullę quidem in multis accidũt moribus, quæ simpliciter & proprie labores nominantur. Quidam uero neq; multis ac uehementibus acti motibus, lassitudines pati consueuerunt: tales itaq; labores, non labores simpliciter, sed spontaneos labores uocare consueuerunt Medici.

L A T

Later, Hissopus, apud Dioscor. lib. 3. ca.29.
Latex scythicus, cœlestis aqua.
Lathiporphyrides. Lege, Porphyrides.
Lathyris, folia habet lactucæ similia, ut inquit Plinius lib.27.cap.11. Vide de ea Dioscor.lib.4.cap.177.
Latiscunt in uentrẽ, latisiũt, prægrandesq; & uentricosi. Colum.lib.2.cap.10.
Latitudo in medicinis, ubi uel corpus ad omnem partem extenditur, uel meatus quo dammodo extẽduntur. Galen. de Morb. different.lib.1.
Latro, uel seruus fugitiuus, Queckſylber.
Latrina, cloaca priuata.
Latum Cyminum, grece πλατοκύμινον.

L A V

Lauacrum Veneris. Dioscor. libro tertio, capite.12. Dipsacos.
Lauendulam, Nardum Gallicam, uel Spicam celticam, primus M. Vergilius in Cõmentario pronunciauit: uerum an ad rem, alij uiderint.
Laureola, Daphnoides, apud Dioscoridẽ lib.4.cap.149.
Laureola, alia ab Daphnoide, Peruinca, uel Chamędaphne, apud Diosc. lib.4.ca.150.
Lauream, & Laurum, & mutata diphthongo Loream, pro eodem accipit Cato: alij folia distinguunt, appellatione Laureæ.
Lauacra adhibere, pro balneare.
Lauer. Lege, Sium.
Laurus quædam tenui folio constat, altera latiore. Vtraq; excalfactoriam uim habet. De medicaminibus eius & præstantia, lege Plinium libro.13. cap. 30. Theophrastũ lib.3.cap.12. Dioscor.lib.1.
Laurus Delphica, ex albo uiridior, maximis l[illegible]ccis, atq; e uiridi rubentibus. Dicta sic, quod uictores Delphici coronarentur ea, ut triumphantes Romę: unde & triumphalem uocabant. Ad Cæsaris Augusti tempora, delphicam Helianus e Thess[illegible] translatam Delphos, ab ipsis tempe scribit, tum cum Pythius Apollo dracone sagittis interfecit. Hanc Lactantius Grammaticus et [illegible] Tripodem uocari dixit, quoniam radices ternas habeat: Apolli[illegible] dicatam, propter uim triplicem diuinationis, præteritorum, futurorum, & pręsentium.
Laurus Cypria, breuiori folio, nigro, per margines imbricato, crispo, quam Laurũ sylnestrum aliqui intelligunt.
Laurus syluestris. Lege, Laurus Cypria.
Laurus regia ea dicta est, quondam ab Au-

gusta, amplissimo folio, baccis arbore, & gustatu quoq; non aspero. Aliqui ab Augusta Regiam dispescunt longioribus folijs, latioribusq; quam Augusta.
Laurus Augusta. Lege, Laurus regia.
Laurus Baccalia, Laurus uulgaris, baccisq; fertilissima.
Laurus sterilis ea esse perhibetur, quę missa olim e coelo Cæsari, altitudine minima, folio crispo ac breui, rara inuentu.
Laurus taxa, topiarij generis, excrescente in medio folio, paruula, uelut lacinia folij.
Laurus Spadonia, opacitatis patientissima, & quæ quantumlibet sub umbra solum implet.
Laurus Alexandrina quid sit, uide apud Dioscoridem lib. 4. cap. 148.
Laurus Idæa, Laurus Alexandrina, apud Dioscor. lib. 4. cap. 148.
Lauticia, epularum magnificentia.

L A X

Lax, Dacorũ lingua, syluestris Portulaca.

L E A

Leapetes, Aizoum, apud Dioscoridem lib. 4. capite. 91.

L E B

Leberides. Lege, Hispani lepores.
Lebiani. Lege, Delcani.

L E C

Lecanomancia, ex peluibus futura prædicit. Strabo Leconomantas, et hydromantas olim frequẽtes fuisse in Perside scribit.
λεκυθώδης, quasi uitellum oui referens. Sic uocatur cholera ea pallida, siue flaua, siue uitelli speciẽ referens. Galen. de atra bile.
λέκυθος ὠοῦ, putamen oui.
Lecti pensiles, in usu olim habiti ueteribus, ut perspicere licet ex Aureliano.

L E D

λῆδον, Cisti genus alterum, e quo Ladanũ colligitur. Est autem frutex simili modo nascens, longioribus folijs, et nigrioribus, quæ uerno tempore quiddam habent pinguę. Ceterum, modum illum Ladani colligendi, uide apud Dioscoridem libro primo, dictione λῆδον. Plinium libro duodecimo, capite decimoseptimo; libro uigesimo sexto, capite octauo.

L E G

Leguli, olearum lectores.
Legaria, ut inquit Varro, Gallicani uocant legumina: ideo uidelicet, quod uelluntur e terra, non subsecantur ut fruges.
Legumina, sic Aulus Gellius uocauit, quæ & nos hodie Legumina.

L E M

Lema, concreta lachryma, quæ insidens oculum oblædit. Quidam eo nomine lippitudinem accipiunt, & oculorum sordes. Vnde uerbum λημᾶν, quod significat oculis laborare. Sunt qui ita definiunt. Lema concretum est in oculo album humidum, quod hebetudini pręuium est. Quidam ex recentioribus grana parua interpretatur, sicca, duraq; in oculis quæ uisuntur, quas Gramias etiam uocamus, fierię; ex arefacta lippitudine. De Gramijs uide in dictione Gramias. Item de Lemis quædam scitu digna, apud Cœlium, Lectionum antiquarum lib. 7. cap. 6.
λαιμαργία, immodica abstinentia.
Lemnia terra quid sit, & eius iuuamenta, uide apud Dioscoridem lib. 5. cap. 104.
Lemnij sigilli terram nunquã uidi, uel glebulam saltem. Nam quæ passim uenditur, nec facie, nec uiribus uerę similis est. Alioqui Galeni temporibus tam apte adulterabatur, ut dignosci a legitima non posset. Manardus. *Rubrica lemnia a Bon.*
Lemnium sigillum. Lege, Lemnia terra.
Lemonion, & Lemonia, quid differat ab Scolymo, & Carduo, uide apud Dioscor. lib. 3. cap. 15.

L E N

Lenæa sacra, id est, Vinalia.
Lenę, id est, Enula campana.
Lens palustris, uel Lenticula aquæ, apud Dioscor. lib. 4. cap. 90.
Lens Aegyptiaca, eadem quę & Pelusiaca, celebrata Ouidio & Vergilio.
Lenis, uua, a Lenęo, Baccho sic dicta.
Lenticula, uitium cutis. Est etiam genus uasis, a figura dictum, ut ait Plinius, & meminit Celsus: uideturq; id esse, quod Discus appellatur Dioscoridi. Lenticula uero, pro legumine, similis quidẽ Lenti est, sed diuersum. Quod si Theodoro Gazæ credimus, Aphacen Gręci uocãt. Nam Lentem non Aphacem, sed Phacon dicunt. Quin & cocta quoq; Lens a Plinio Lenticula uocatur.
Lentigo, macula faciei. Serenus,
Inuida si maculet faciem lentigo decoram,
Nec prodesse ualent naturę dona benignę.

Lentiscus, arbor ex qua colligitur mastix, & trifera, græce σχοῖνος. Fructus initio rubet, post nigrescit: qui & sambuci specie in racemis dependet: folio pistacij, sed minore, per extremitatem rubente: in summo siliquæ pisorum, sed corniculi modo intortæ, in quibus resina odoris iucundi continetur. His confractis, culices euolant frequenter. Dioscor. lib. 1. Theophrast. lib. 9. cap. 12. Plin. lib. 13. cap. 24.

Lentisma, Lentiscus resinam gignit, ut inquit Dioscor. quæ Lentisma cognominatur, & ab aliquibus Mastiche.

Lentor, tenacitas, & uiscositas simplicium quorundam est.

Lentorem, uulgo uiscositatē, uocabulo barbaro appellant. Lentor, dictio est infrequens, sed oppido quam elegans, Plinianiq; splendoris. Colum. lib. 6. cap. 4.

L E O

Leo. De Leone uide Plin. lib. 8. cap. 16.

Leones, Cancrorum genus. Plinius lib. 9. capite. 31.

Leoninus lapis, Lithospermon, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 159.

Leontion, Lithospermon, apud Dioscor. lib. 3. cap. 159.

Leonides, insignis Chirurgus, citatur ab Paulo lib. 6. cap. 7.

Leontacharon, Polium montanum, apud Dioscor. lib. 3. cap. 122.

Leontice, Cacalia, apud Dioscoridem lib. 4. capite. 124.

Leontica, Glycyrrhisa, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 6.

Leontopedalon, Leonis folium: quid reuera sit, lege apud Dioscor. lib. 3. cap. 109.

Leontophonon, inquit Plinius, accępimus uocari paruum, nec alicubi nascens, quam ubi leo gignitur: quo gustato, tanta est illi uis, ut cæteris quadrupedum imperitans, ilico expiret. Plin. lib. 8. cap. 38.

Leontopodion, quale sit, uide apud Diosc. lib. 4. cap. 132.

Leontopodion, Dioscoridę Leontopedalon, lib. 3. cap. 109.

Leonides Alexandrinus, citatur ab Galeno, ex ueteri Medicorum Academia.

Leontiasis, alio nomine Elephantiasis, sic dicta, quia eo morbo correptis, leonis modo facies corrugatur.

Leontomiges, canes Arcades, ex canibus & leonibus prognati. Pollux.

Leontophonon, herba quæ gustata, leoni, ut inquit Aristoteles libro de Animantib. necem affert.

λεώβεντα, id est, trita.

L E P

λεπὰ, id est, putamina.

λεπιδοχάλκον olim uocauerunt, quā nos hodie uocamus Squamam æris.

Lepides. Vide, Porrigo.

λεπίσμος, cortex.

Lepidion, quid ab Hiberide differat, uide apud Manardum libro nono Epistolarū, epistola tertia.

Lepidium, idem quod Gingidium, alias Hiberis, apud Paulum Aeginetam. Lepidiū uocata est ab eo, quod lepidas & maculas in facie detergit, atq; repurget. Tractatur ab Dioscoride lib. 2. cap. 193. Plin. libro. 19. cap. 8. lib. 20. cap. 17.

Lepidion quibusdam est Nasturcium, uel Raphanus. Vide de hoc sententiam Manardi lib. 9. Epist. Epist. 3.

Lepides, uel λεπίδες, Porrigo. Lege quid sit Porrigo.

Leporaria, affectio ea, quæ græce alias λαγοφθαλμία

λέπος, corium, cortex, & cutis.

Lepra, est coloris mutatio in eum, qui est præter naturam, cum asperitudine & pruritu, & laboribus, & squamis. Interdū hęc non accidunt: interdum plures corporis partes depascuntur.

λεπτόφυλλος, habentes tenuia folia.

λεπτοντικός, extenuatiuus.

λεπτοκάρυα, id est, nuces auellanæ.

Leptinij. Lege, Delcani.

Lepus terrestris, græce λαγὼς καὶ λάγωος χερσαῖος & a stupore atq; metu. πτὼξ, & ab dormiendi habitu, δερκευμένος Nicādro. Lagides quoque Strabo eos uocauit. Genus leporum triplex: Italicum, Gallicum, siue Alpinum, & Hispanum, qui toti sunt candidi. Aristoteles & Iulius Pollux Leporem etiam Dasipodem uocari tradunt. Alij distinguunt Dasipodem a Lepore. Inuenitur & Chelidonia cognatum genus quoddam Leporis a Diphilo. Sunt & qui Plinium accusent, quod Leporem alium a Dasipode uideatur habuisse. Nec intelligunt genus quidem unum ambobus esse, sed discriminis tamen aliquid inter eos no

tari posse. Nam illud quod a Plinio dictū, uidetur esse Leporis coagulū, inutile Dasipodi præcipuum. Lectionem Barbarus arbitratur corruptam, ut in annotationib. libri eius undecimi. Nec illud tamen inficias eundum est, confundi sæpe nomina, ut & Leporem pro Dasipode, & contra pro Lepore Dasipodem, Lepores appellasse uideamus.

Nlepus. Vide Plin. lib. 8. cap. 55.

Lepus, piscis marinus, in mari Iudico. Plin. lib. 9. cap. 48.

Lepores Hispani. Lege, Hispani lepores.

Lepyria, febris quæ stomacho sacris ignib. correpto prouenit.

L E S

Læsio humani corporis est, qua corpus ipsum in operatione sua naturali, uitali, uel animali exercenda læditur. Et Læsio ipsa est triplex. Vna connaturalis, uidelicet, quæ e cœlesti constitutione contrahitur, ut claudicatio, cæcitas. Alia non connaturalis, quæ sua diuturnitate potius habitus quidam existimatur, quales sunt podagra, chiragra, ethica, φθίσις, cancer, σπασμὸς, & id genus aliæ. Tertia, quæ ex perniciosis humoribus contrahitur.

Lestitis, Aristolochiæ species tertia, de qua uide Dioscor. lib. 3. cap. 5.

L E T

λήθαργος ἐναντίον πάθος ἐστὶ τῇ φρενίτιδι, καταφορὰ γάρ ἐστι βαρεῖα. Vel sic, λήθαργος ἐστὶ καταφορὰ σὺν ἀπυρέτῳ, ubi differentiā facit inter καταφορὰν, quæ est commune quoddam mali soporis genus: Lethargus uero inexpugnabilis in soporem delatio.

λησμονία, sic dicta ab obliuione, passio puppis cerebri, obliuionem menti inducens, atque oppressio cerebri, cū extinctione euaporationū. Auicenna uocat Subeth. Celsus Veternum. Vnde Veternosi, qui grauiter premuntur somno: tametsi secus uideatur Seruio, Donato, & Festo. Verum de hoc disceptent alij.

Lœtalia medicamenta, cuncta illa dicūtur, quę in medicina quidem esum aliquem habent, per se autē lœtalia sunt, qualis Apollinaris herba, Cicuta, Mandragnra, Spuma argenti, & reliqua.

L E V

λευκὰ, alba, leuia emplastra, fere non grauibus uulneribus accommodata.

λευκώματα, oculorum albugines.

λευκάκανθα. Vide, Rhamnum.

Leucacantha, siue Leucacanthos, ab Acantha leuce differt: priorem grece Plinius se re appellat, posteriorem latine spinam candidam, id est, Acantha leuce. Historia est apud Dioscoridem lib. 3. cap. 21. Plinium libro uigesimo secundo.

Leucacantha, Phalangion, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 121.

λευκάλφιτος, sic quondā dicta Eritrea Euboię ciuitas, id est, candida, insignis farina.

Leucanthemon, Parthenium, apud Diosc. lib. 3. cap. 156.

Leucanthemon, Anthyllis, apud Dioscor. lib. 3. cap. 154.

Leucanthon, Oenanthe a Dioscoride libro tertio, cap. 134.

Leucas, quæ herba sit, uide apud Dioscor. lib. 3. cap. 112. Plinium lib. 19. cap. 5. lib. 27. capite undecimo.

Leuce, est corporis mutatio præter naturā in album.

Leuce, Androsace, apud Diosc. lib. 3. ca. 151.

Leucoion, Leontopetalon, apud Diosco. lib. 3. cap. 109.

Leucius Medicus, citatur ab Aecio sermone. 12. cap. 42.

Leucographis. Lege, Orminon. Item,

Leucographis, lapis Morochthus, apud Dioscoridem lib. 5. cap. 143.

Leucoia, candida uiola hoc nomine nuncupatur: nam Græci leucon, candidum, & ion uiolam dicunt. Columella lib. 9. ca. 4.

Leucomata, maculæ in oculis profundæ.

Leucomenides. Lege, Mænas.

Leuconotos, uentus flans ad dexterā ipsius Austri. Vitruuius.

Laucophlegmantia hyderos, aquę intercutis species.

Leucorodius, alba ardea, interpretatione Theodori Gazæ.

Leuisticum, id est, ἄγνος, uel uitex. Existimo legendum, Ligusticum, quod & Hermolao Barbaro, & M. Vergilio uidetur.

Leucrocuta, pernicissima fera, asini fere magnitudine, cruribus ceruinis, collo, cauda, pectore leonis, capite cameli, ore usque ad aures rescisso, dentium ordine perpetuo. Plin. lib. 8. cap. 21.

λευκῶδος τὸ ὠὸν, luteum oui.

L E X

Lexipyretas medicinas nominant, quæ febres finiũt, ἀπὸ τῶ λήγειν τοῖς πυρετοῖς.

L I B

Libadion, Centaurium minus.

Libanotis, id est, Rosmarinus: cuius genera diuersa, require apud Dioscor. libro.3. cap.86. Plin.lib.19. cap.12. & inibi scriptorum commentarios.

Libanotos, Lachryma thuris Galeno dicitur. Euripides contra, Libanũ pro lachryma, Libanoton pro arbore thuris accepit. Lege, Rosmarinus.

Libanotis, Conizę species tertia, apud Dioscoridem lib.3.cap.137.

Liber, pars corticis interior, quæ ligno adhæret.

Libera, dea est, per cuius beneficium fœminæ emissis in coitu seminibus liberantur. unde & nomen. Quam etiam Venerem esse putant. Autor Augustinus libro.6.de Ciuitate dei. Quidam autumant Liberam esse uxorem Liberi patris, hoc est, Bacchi. Numen utriusq; in Bacchanalibus celebratur. Colum.lib.12.cap.18.

Libium. Lege, Iuniperus parua.

Libyca citrus. Lege, Malus medica.

Liburnia, Argemone.

Libyon, Lotus urbana, apud Dioscoridem lib.4.cap.112. Vocatur & syluestris.

Libysticum, uulgo Leuisticum.

L I C

Lichas appellabant eas dimensiones, quib. pollex explicatur & index.

Lichen, qui saxis familiaris est, aliquibus Bryon appellatur. Dioscor.lib.4.cap.56. λειχὴν, ῆνος, impetigo, summeq; cutis asperitas, cũ multo pruritu. Lrge, Mentagra. λειχῆνες sunt in equorum genibus, & super ungulas indurati calli. Diosco.lib.2. Plin. lib.28.cap.16. Aliter Barbarus. Lichen est os dentibus caninis simillimum, in genib. et super ungulas animalis eius agnascens. Sunt & limi arborum Lichenes. Et herba eius nominis Lichen, Græci & impetigi nem Lichenas uocant.

Licion, medicamentum, cuius descriptionem uide apud Plin.lib.12.cap.7.

Licoctonia, herba ex etymo nominis sic dicta, qm̃ si lupi eam attigerint, moriuntur.

L I E

Lien capre, secundum Prophetas, quos alij Magos interpretantur, Malua hortensis.

λιενντερία, ἀπὸ τῶ λιεντερέω, id est, laboro fluxu intestinorum.

Lientericus, qui alias & Aluinus.

Lienes animantiũ, qui esui apti, & qui non, Galenus libro de atra bili, fol.328.

L I G

Ligamentum, est proprio, nõ communi uocabulo, corpus neruosum, ex osse quidem minimo ortum habens, in diuersam autẽ materiam transiens, aut in os, aut in musculum. Galen.lib.1.de motu musculorum.

Ligean Græci uocant & arborẽ, & quodd am herbæ genus, quod, ut inquit Athenæus, in nidos suos pariturí cygni inserũt. λυγισματα ἄρθρων, fracti articuli, Græci λυγίσματα ἀνακλάσεις. Sũtq; illis ἀνακλάσεις, quæ fracta inflectuntur magis, quam a sua continuitate separentur.

Ligneum putamen nucis, quod nucleũ nucis inmediate continet.

Lignũ uocatur, qđ ex neruo est et humore.

Lignum Gallicum, apud Palladium, aut Laricẽ accipere oportet, aut ei simile quid, ut inquit Hermolaus Barbarus.

Ligon, ferramentum est rusticum, a legendo dictũ. Namq; eo propter latitudinẽ id quod sub terra est, facilius legitur. Vlpianus inter instrumenta fundi, quæ culturæ utilia sunt, enumerat ligones. Columella lib.2.cap.16.

Ligula, nomen est mensuræ paruæ, instar cochlearis, a linguę similitudine Ligula dicta. Quidam Grammatici pertinaciter cõtendunt, Lingulam debere dici potius, q̃ Ligulam: quos hoc distichο taxat Epigrãmatista. Quamuis me ligulam dicant equites, q; patresq;, Dicor ab indoctis lingula grammaticis. Plinius lib.20. Sunt qui comitialibus morbis dandum putãt Ligulæ mensura. Ligulam quoq; dicimus uinculum calceorum, de qua Iuuenalis, Et ligulas dimittere sollicitos. Ligulam item dixere ueteres gladiolum oblõgũ, in speciem linguæ factum. Columella lib. 12.capite.22.

Ligusticum, est olus, siue herba hortensis, a Liguria nominatum. Plin.lib.13. Ligusticum syluestre est in Liguriæ suę montibus, seriturq; ubiq;: suauius satiuum, sed sine uiribus, Panacem aliqui uocãt. Apitius condimentis apitianis frequenter immiscet Li

gusticum. Columella libso. 12. capite. 56.
Ligusticum, Galenus unius literæ inuersione, Lybisticum appellat, de quo Diosc. lib. 3. cap. 56.
Ligustrum quidam existimauerũt esse, quę apud Plinium Cyprus uocatur, libro. 12. capite. 24. arbor est oliuæ, folijs circum ramos latioribus, mollioribus, & uirentioribus: flore candido, muscoso, odorato: semine sambuci, nigro. Forte illud est, quod Mauri uocãt suũ Alcanna. Seruius Grammaticus Commentario in secundam Eclogam Vergilij Bucolicorum, Ligustrum, inquit, flos est cãdidissimus, sed uilissimus: tantum refert cum Grammaticis etiam aliarum literarũ esse peritum. Sunt qui Conuoluoli hunc florem existiment. Sed qui tandẽ uerius existimarint, nõ uideo. Certe dum Grammaticos & Medicos quamplures perquirimus, tamen nemo eorum adhuc mihi demonstrare ualuit, quod nam uerũ sit Ligustrum. Tametsi Vergilius existimat in Cisalpina Gallia esse notissimũ, & Hetruria adhuc corrupta uoce uocari Ruuisticum, sine labore cognoscẽdum in sepibus Maio mense, cũ floret, autumno autem cum maturis baccis nigrescit.

L I L

Lilieta, loca in quibus crescunt lilia.
Lilinum unguentum, id est, Liliorum.
Lilion, Lilinum, Lirinum, & Lirinũ oleũ, id est, Susinum, uel Liliaceum, Barb. Coroll. 64. lib. 1.
Liliorum diuersa & genera, & nomina, uide apud Barb. in Coroll. Liliorum.
Lilium, uulgaris noticiæ, describitur ab Dioscoride lib. 3. cap. 115. Plinio lib. 21. cap. 5. Theophrast. lib. 6. cap. 6.
Lilium marinum, Lilium syluestre, apud Dioscor. lib. 3. cap. 138.
Lilium Conualliũ, magna pars herbariorũ interpretatur teutonice, Meybluomen. Alij flores liliaceos, teneros. Herba quæ lupulorum more & uitium arbores, & altiora quæq; scandit, odore non iniocundo, & nescio quid aromaticum redolente.

L I M

Limax. Lege, Cochlea.
Limnesium, Centaureum magnum: sic dictum, quod secundum paludes, quas Græci λίμνας uocant, aquarumq; scatebras innascitur. Dio. lib. 3. ca. 7. Alias Limnestis.
Limonion, Beta syluestris, apud Dioscor. lib. 4. cap. 19.
Limoniũ, Aecius interpretatur Cynoglosson, serm. 10. cap. 8.

L I N

Linaria in Herbario nostro attigimus germanico. Quidam Linũ syluestre interpretantur, luteis floribus, formam galeæ habentibus, cætera Lino non dissimile. Sunt qui alterius speciei faciunt, & inter esulas referunt.
Lincurium, succinum, siue electrum, secundum Aecium serm. 11. cap. 12.
Lingua, uenosa, & carnosa, subpinguis quidem, humorum sensoria, deglutioni ciborum subseruiens. Galen. de Definit.
Linguam incõtinentem Medici appellant, quæ infirma est, ita ut non possit integre dearticulare uocem, aut immobilem, aut omnino resolutam.
Lingua bubula, Buglossa, apud Dioscor. libro. 4. cap. 129.
Lingua ceruina, Pteris fęmina, uel Thelypteris, apud Dioscor. lib. 4. cap. 197.
Linguæ retractio, uicium quod græce uocatur ἀνκυλόγλωσσον.
Linguę tumor quomodo curandus sit, uide Galenum Methodi lib. 14.
Lingula, diminutiuum a lingua: uideturq; significare hic lignum, uel lapidem concauum, qua aqua, uel uinum confluit.
Lingula, ipsa Epiglottis.
λινοκαλαμός, Linum, aut cum culmis suis Linum.
λίνον ἄγριον, idem quod Linum satiuũ. Sed ideo dictum agreste, quia in agris seritur, non quia duorum generum sit.
Linospermon, Lini semen.
Linozostis, Cynia, uel Cynocrambe, apud Dioscor. lib. 4. cap. 202.
Linozostis, Apium syluestre, Raphanisyluestris generis, apud Dioscoridem lib. 4. capite. 187.
Linozostis, Mercurialis, apud Dioscoride lib. 4. cap. 201.
Linum, Thymelæa, apud Dioscoridem libro. 4. cap. 183.
Linum, & plantam significat, & folia, quæ ex Lino fiunt, uulgo notissimum.

L I O

λῶον, non semper id significat, quod pilis caret, sed interdũ, & forte magis proprie id,

quod non est asperſum & prominulum. Manardus libro. 12. epiſtola. 6.

Liostrea. Lege, Chamæ.

L I P

λιποδέρμια, genitalis glandis cuticulę contractio, ut non amplius operiat glandem. Quod interdum morbo fit: interdum περιτομῆ, ut in Iudæorum gente humana iniuria. Vnde λιποδέρμοι, qui pelle in ea parte carent.

λιπαρὰ, emplaſtra. λίπα enim græci oleum, adipem, unguentūq; omne appellant. Idq; Homerus multis in locis teſtatur. Celſus leuia emplaſtra nominat, ab euentu & poteſtate ſua indicans: quemadmodū græci, a ſubſtantia qua præcipue conſtarent.

λίπαρον, id eſt, pingue in ipſis herbis.

λιπαρώτερα, pinguiora.

Lipodermus, eſt defectus & penuria pellis eius quæ penem uelat, adeo, ut ea non poſſit diſtrahi.

λιποψυχία, animæ defectus, uel omnis ex quacunq; cauſſa factus animi defectus.

Lippitudo, eſt membranę quæ Ceratidi tunicæ adhæret phlegmone. Quamuis ex accidentibus oculi morbus eſſe uideatur.

λιποθυμία, defectus, uel deliquium animi.

λιπυρία, febris ualde maligna, & quæ profundiſſime putrit, cute refrigerata. Lege, Febris.

λιπαρᾶσα, lenia quædam emplaſtra uocant. Celſus libro. 5.

L I Q

Liquamen puriſſimum, quod fluit ex Gari coctione.

Liquamen ſociorū. Lege, Garrus latinum.

Liquaminarij, Gari concoctores.

L I R

Lirium, id eſt, liliaceum unguentum. Sed & ſuccus floris ſic uocatur.

L I T

λιθιασικοὶ, calculoſi.

Lithargyros quid ſit, uide in dictione, Spuma argenti.

Lithargyrum, Glett.

Lithiaſis, eſt calculi in ueſica generatio, propter quam urinæ excretio prohibetur. Aliter. Lithiaſis eſt affectus qui ueſicę diſtentiones adfert. Diſtenditur ipſis coles, & præputium frequenter attingunt. Oboriuntur autē eis difficultates mingendi, cum lapis productus recrementi uias obturat.

λιθοειδὲα, oſſa petroſa circa auditorios meatus: a petræ duricie ſic dicta.

λιθοτόμον, inſtrumentū quo calculus in ueſica exciditur. indidit illi nomen Paulus libro. 6. capite. 60.

λιθοτομος, peritus lapidem excidendi.

Lithocolla, Glutinum quo lapides coniunguntur. Dioſcor. libro. 5. capite. 155.

Lithoſpermon quid ſit, uide apud Dioſcor. libro. 3. capite 159.

λιθουλκὸν, inſtrumentum quo calculi in ueſica extrahuntur. Sic enim appellat Paulus libro. 6. capite. 60.

L I V

Liuores oculorum, Græce ὑπώπια.

L O B

λοβοὶ, aurium ſummitates.

Lobos, Spartum apud Dioſc. lib. 4. ca. 160.

Lobus, uel Græce λόβος, cortex, uel pileolus in quo ſemen eſt, uel granum ſeminis, uel cutis, uel id quod alio nomine λιποσ uocatur Græcis.

L O C

Loca ſalubria, & inſalubria quæ ſint eligenda in regimine ſanitatis, & extruendis ædibus, omnium doctiſſime diſſeruit Vitruuius libro. 1. capite. 4.

Loci, & Locelli, uuluæ muliebres. De quibus alias.

λοχεία, fluor ille in partu. Veteres purgationem, non ſimpliciter euacuationem appellauerunt. Gale. de atra bile.

Locis fœminæ, id eſt, genitalibus, & naturalibus æque. Locos proprie appellant genitalia mulierum. Plinius. Fœminis eadem omnia, præter quam ueſicæ iunctus utriculus. Vnde dictus uterus, quod alio nomine locos appellant, hoc in reliquis animalibus uuluam. M. Cato. Mulieris eo lotio locos fouebit, nunq; hi uitioſi fient. Corn. Celſus. Quæ locis laborat, aut difficulter partū edit, ſternutamēto leuatur. li. 6. ca. 26

Locos item tum ueteres, tum recētes medici, corporis particulas appellare conſueuerunt. Gale. lib. 1. de locis affectis.

Loculamenta, Loculi ſunt, & receptacula quæ apud nos fiunt uiminea, & ordine collocātur in periſterotrophio, in quibus nidificant columbæ. M. Varro Loculatas piſcinas decenter appellat, quibuſdā quaſi loculamentis diſtinctas, ubi diſpares diſcluſi piſces habentur. Colum. lib. 8. ca. 8.

r

Locus, est extrinsecus terminus corporis, alterum continentis.

Locus communis, est qui multa continet, quibus inmediatus non est.

Locus proprius, est terminus corporis continentis, continuo inmediatus.

Locustæ, pisces reptantium modo fluitant. Plin. libro. 9. capite. 30.

Locustas intelligimus, quæ sunt in genere insectorum, quas Græci ἀκρίδας uocant, de quibus multa Plin. noster in undecimo. Ecclesiastici conditores memorant, olim locustam execuisse totã Aegyptum. Olim a Lacustis ciuitas in Aphrica pulsa est. Alias Locustæ sunt pisces. Fuit & Locusta fœmina uenefica, cuius Tranquillus, Tacitus, Iuuenalis commeminerunt. Colum. libro. 9. capite. 11.

Locustam preter uulgarem, notamq; significationem, Chrysostomus, & quidam ex ueteri Theologorũ schola, deserti animal esse uoluerunt, quod edendo tamẽ fuerit: aliud autẽ ab locustis nostris. Mirum quid sibi persuadet humana prudentia, modo ut nihil nescisse uideatur; quasi uero non & Aphrica tota, potissimum apud Leptim, huiusmodi ferat locustas, quas uulgo oẽs cõmendant. Plin. autor est, totam Aegyptum, & uniuersam Iudęorũ gentem locustis uesci, sale etiam, & fumo induratis: unde nomen illis indiderunt, Diodorus siculus, & Strabo ἀκριδοφάγοις. Est & herbę nomẽ Locusta, cui nomina, Locustæ pes, siue Repunculus, seu Napunculus, folio angusto, sed desinente in mucronem, cauliculis uertice torulos habentib. ut in Asparago, & Salictario lupo cernitur. Itemq; multi lateris: ex quibus minores alij, alterno semper inguine prosiliunt. Radicula uel diuitũ, lautiorumq; mensis petita. Rapisti quidem sapore, non tamen ad ructus illiberali, ac fatui omnino gustus, sed cum aceto & sale nõ iniucundus. Semen ei tam exile, ut cerni oculis uix queat. Alij pedẽ Locustæ pro Blito, aut ualde simili herba capiunt in Arabicis scriptoribus. Locustarum etiam nomine ueniunt paniculæ in auena propendentes.

Locythos per y, uitellũ oui: per ι, putamen lentis: per η, ampulla, uel guttũ olearium.

L O G

λογιστική, uis ipsa animæ rationalis.

L O

L O H

Lohos, est syrupus inspissatus, ad modum electarij, uiscosus, & qui lambi potest: id quod Græce Eclegma; siue ut alijs placet, confectio uiscosa & mucilaginosa.

L O I

Loion, frumentũ ipsum adhuc herbidum quomodo est cum per hyemem in campis uiret.

L O L

Loligo, piscis. Plin. libro. 9. cap. 28. pedes habet duos.

Lolligo. Lege, Sepias.

Lolliguncula. Ibidem.

Lolium inter uitia potius frugum censetur, teste Vergilio. Nascitur e tritici & hordei corruptis granis. Ideo in segetibus maxime cernitur. Adserunt quidam & e corrupto lino seri, & interdum extra segetes, in alienis agris. Græce apud Dioscor. inscribitur αἶρα; etiamsi apud Plin. aliud uidetur esse æra, lolio alioqui nõ dissimile.

L O M

Lomentum, uocatur Creta, qua fullones in albis & poliendis uestibus utuntur, Gnaphalion, & Gnaphalis græce. Sed & fabacea farina lomentum est, quod Aecius fabam nominat plærumq;.

Lomentũ, etiã panis ex faba. Plin. li. 18. c. 12.

L O N

Longanon, intestinũ rectum. Sic eñ Alex. Benedictus appellat. Varro uero Longa, nostri Longaonem.

Lonchitis, nõ ut plęriq; eadẽ cum Xiphio, & Phasganio, quamq; semine cuspidaceo, radicibus prælongis, describitur ab Dioscor. libro. 3. capite. 162.

Lonchitis, Asplenion apud Dio. li. 3. c. 152.

Lonchitis, Limonion apud Dioscoridem libro. 4. capite. 19.

Longurius. Pertica longior.

Longi morbi. Lege. Morborũ quidã. &c. &, Morborum differentias.

Lonchitis aspera, Lonchitidis species altera apud Dioscor. lib. 3. cap. 163.

Lontitis, Aristolochię species tertia, de qua uide Dioscor. lib. 3. cap. 5.

L O P

Lopta, Onobrychis apud Dios. lib. 3. ca. 171

L O R

Lora. Lege de hac in dictione: Posca, uel Pusca.

Lorea,& Lora fit, maceratis aqua uinaceis.
Lordôsis, Græcæ λορδώσις, est excauatio, uertebrarum: proprie luxatio.

LOT

Lotium, id est, urina.
Lotos Libyca, Lotus syluestris apud Dioscor. libro. 4. capite. 113.
Lotus magnus, Cytisus apud Dioscoride libro. 4. capite. 114.
Lotus urbana, nascitur in hortis, alias satiua dicta apud Dioscor. lib. 4. caput. 112.
Loton, Aphrica gignit insignem arborem, quam uocant Celtim. Præcipua est circa syrtes Nasamonas. Magnitudo quæ piro: quamq; Nepos Cornelius breuem tradat. Incisuræ folio crebriores: alioquin Ilicis uiderentur. Lege. Plin. lib. 13. cap. 17.
Lotos arbor est uastæ magnitudinis, ut inquit Dioscorides, ferens baccã pipere maiorem, dulcem, graui odore, stomacho facilem. Sunt & herbæ eius nominis complures, Latini Celtim hodie uocant, itemq; Græcam fabam, uel Syriacam fabam, & Anacacabeam. Lege Dioscor. lib. 1. Theophrast. lib. 4. cap. 10. Plin. lib. 16. cap. 31. Hermol. Barb. inibi corollarium, Strabo. libro. 17. Gale. libro. 7. capite. 88. Quidam & herbam, & semen Fœnugræci Lotum uocant.
Lotus syluestris quæ sit, uide apud Dioscoridem libro. 4. capite. 113.
Lotus quondam etiam nota Italiæ. Auicennæ, & Serapionis lapsum in ea arbore, adnotauit Manardus. lib. 9. epist. 3.
Lotus Aegyptia, herba. Aegyptii uernacula: de qua plura apud Dioscor. libro. 4. capite. 115. Plin. lib. 23. cap. 17. lib. 22. cap. 21. lib. 21. cap. 17. lib. 13. cap. 7. 8.
Lotura plumbi, quid sit, uide Dioscoridem libro. 5. capite. 86.

LOX

λοξοβάτας, oblique ingredientes.

LVC

Lucæ, sic olim appellati sunt boues primũ in Lucanis uisi. Plin. lib. 8. cap. 45.
Lucerna, piscis ex argumento appellatus, linguaq; ignea per os exerta, trãquillis noctibus relucet. Plin. lib. 9. cap. 27.
Lucernula, Lychnis apud Dioscoridem libro. 3. caite. 113.
Lucas primum medicus Atheniensis, ut eius Euangeliũ indicat. Inde Apostoli Pauli sectator & comes, factus ex corporaliũ morborum curatione, animorum quoq; & spiritualis curator & medicus. Descripsit eius uitam diuus Hieronymus.

LVM

Lumbago, affectio lumborum, calculo cognata. Meminit Plin. lib. 28.
Lumbus uitium. Membra hominis & partes ad alias quoq; res decenti translatione transferuntur. Nam montib. persepe poetæ dant caput, humeros, pedes. Nec Columella in Vitib. lumbos & humeros indecenter appellat eas partes, quę si uitem metiaris ut hominem, obtinent uicem lumborum & humerorum. Consimiliter Plinius dat uitibus digitos, pollices, caput, crines, alia quoq; humani corporis membra. Idẽ tradit, ab humeris arborũ surculos petendos esse ad insitionem. Columella libro de Arboribus, capite. 3.
Lucubratio uespertina. Rustici duas habẽt lucubrationes, easq; maxime noctibus hybernis: alteram uespertinam: alteram matutinam, quam antelucanam uocant. quia ante lucem euigilant. Literatis quoq; consimiles sunt lucubrationes, magna tamẽ dissimilitudine disparatæ. Siquidem rustici lucubrantes rusticana opera efficiunt & uilia, Literati uero diuina & immortalia: illi corpus, hij ingenium exercent: illi manus mouent in canabe, & lino, & materia, hij inter chartas & calamos scriptorios sunt occupati, qua occupatione nihil honestius, nihil potest esse præstantius. Colum. libro. 11. capite. 2.
Lumb[illegible]ici, rotundi uermes sunt, qui ut multum abundant in pueris, in gracilibus intestinis, interdum in superiorem uentriculũ ascendentes, per os etiã euomuntur & per nares, infantibus peculiares et quotidi[illegible].
Lumbrici lati, dicuntur tertium genus uermium, qui in uentre nascuntur, adeo longi interdum, ut totius intestini longitudinẽ æquent: uc[illegible]ari a quibusdam fascias Galenus tradit, & Tinas. Ex hoc genere uerisimile est Plinium dixisse, triginta cubitorum tineas uentris aliquando uisas. Omnium generum caussam & originem plærumq; esse dicunt ex cruda caussa, pituitosaq; materia, qualis in pueris colligitur, & in maiori ętate his qui ultra satietatem uescuntur.

L V N

Luna, Chymistis, Argentum.

Luna silens. i. coiens, hoc est, Interlunium.

Lunaria, herbę nomen, sed quam nondum uidi. Mira de ea fabulantur Herbarij: quæ tamē an ita habeant, ut nō inficior, eo procliuius crederem, si eius rei periculum aliquod aut ipse fecissem, aut ab alio uidissem. A Mercurio exhibitam primū, Marsilius Ficinus est autor lib. de triplici uita. 3. capite. 14. cæruleis, atq; rotundis folijs. Fertur crescente luna, unum quotidie producere folium, decrescente luna deponere, et annos utenti promittere, lunares.

L V P

Lupa, Ricinum, uel Cici, apud Dioscoridē libro. 4. capite. 167.

Lupha, Syriace Aron.

Lupus. De natura Luporum uide Pliniū lib. 8. cap. 22. & Solinum. cap. 8.

Lupos Ceruarios, Gaza ait Græcis θῶασ uocari.

Lupus piscis marinus laudatissimus, candidus, molliq; carne. Plinius libso. 9. capite. 16. &. 17.

Lupus repticius. Lege, Lupulus.

Lupus salictarius. Lege, Lupulus.

Lupum, appellant hulcus aliud a formica, non ualde dissimile: nisi quod non faciem sicuti illa, sed inferiores partes, præcipue autem crura infestat, celerrime depascens, et quasi lupus famelicus, proximas sibi carnes exedens. Quod & dubie procul de genere est phagædenarum, a magis exusta tantum materia factum, et propterea uelocius obambulans.

Lupus macedo, uiguit, ut inquit Galenus, propter nouitatis gratiam, & ueluti oraculum quoddam ex adytis loquens. Libro de naturalibus facultatibus primo.

L V R

Luridus dicitur, qui supra modum pallidus est. Sic inferorū animas interdum uocant hoc epitheto Poetæ.

Luridus color. Lege, Fuluus.

L V S

Luscioli, siue ut quidam pronunciant, Lusciosi, sunt qui etiam Musticiosi Festo nominantur, qui propter uitium oculorum parum uident.

Lusius Medicus, scripsit libros tardarū passionum, ut inquit Aurelianus lib. 2.

L V T

Lutarius, uilissimi generis pisciculus, ex Mullorum genere.

Luter. Lege, Fiber.

Lutra, uel gręce λούτρα, quæ lauandis corporibus parantur balneæ. Lege, Fiber. Simile item fere animal Castori, aquaticum Plinius libro. 8. capite. 30.

Lutrix, Ernydrius coluber. sic enim Gaza interpretauit.

Lutrū Veneris, Dipsacos, Cardus fullonū.

Luteum oui, id est, uitellus, quem & Græci λέκυθον, modo χρύσον uocant, Hippocrates etiam χλωρόν.

Lutum Vulcani, id est, hordeum. uocabulum chymistarum.

L V X

Luxata, græce στρέμματα dicūtur, cum suo loco mota ossa, legitimi naturæ in ea parte motus, cum dolore reuocantur.

L Y B

Lybiestason, Glycyrhiza. Dio. lib. 3. ca. 6.

L Y C

λυκανθρωπία, humanæ mentis alienatio ex atrę bilis furore, adeo ut per noctem domo egressus, qui hoc malo laborat, lupos in cūctis imitatur, donec matutinū illucescit, atque tum ad sepulchra mortuorū reuertitur. Sic dictum hoc malum, a lupis, quos græci λύκουσ uocant. Curandum est hoc malum eadem ratione qua & melancholici curantur. Numerauerunt ueteres græcorum medici has mali eius notas: Pallorem, oculorum siccitatem, uidendi imbecillitatem, siccissimam linguam, nullam saliuam in ore, sitim, & sine remedio exulceratas tibias, quod crebra per noctem eius partis offensione fit. Vide Paul. li. 3. ca. 16.

Lycanthemon, Smilax apū Dio. li. 4 c. 145.

Lycaon, colorem mutat periclitata: cui iubata traditur ceruix. Plin. lib. 8. cap. 34.

λύκκον, id est, araneus.

Lychene, Rubus apud Dios. lib. 4. ca. 147.

Lychni fictiles, per noctem lucentes, monomyxi, dimyxi, trimyxi, polymyxi, id est, angulorū & luminum unius, duorum, trium, plurium: uiolæ similis, quo corollę factitantur. Vide Dioscor. lib. 3. cap. 113.

Lychnis, Hippoglossum apū Dio. l. 4. c. 133

Lychnis, alia ab Hippoglosso apud Dioscoridem libro. 4. capite. 134.

Lychnis coronaria, flore albo.

Lychnis syluestris quid sit, uide apud Dioscoridem lib.3.cap.114.

Lychnis agria, Leontopetalon, apud Dioscoridem lib.3.cap.109.

Lychnis. Lege, Rosa lychnis.

Lychnitis, Verbasci generis, & eius species tertia, apud Dioscor. lib.4.cap.105.

Lycapsos, Anchusa, teste Aecio sermone 10. capite. 11.

λύκιον, arbor est spinosa, ramis trium cubitorũ, aut longioribus: folijs buxi, densis: fructu piperis, nigro, leui, amaro, denso: cortice pallido, non dissimili lycio madefacto: radicib. multis, obliquis, lignosis. Sic dictum, ut putat Plinius, quia probatissimum ex Lycia quondam importabatur. Plinius lib.24.cap.14. Dioscor. libr.1. De Lycio alias etiã in Rhamno diximus. Vide Rhamnum.

Lycophryx, Artemisia, apud Dioscor. lib. 4. capite. 125.

Lycopsis, Anchusa, apud Dio. lib.4. ca.29.

Lycoscytalion, Sesamoides, apud Dioscor. lib.4.cap.153.

Lycoctonon, Aconitum, apud Dioscoride lib.4.cap.80, sed eius altera species.

Lycus Medicus, Anatomicę studiosus, scripsit Commentarios prolixos, propemodũ quinq; milia uersuum amplectentes, sed multis errorib. scatẽtes. Gale. Anato. li.1.

L Y G

λυγμός, singultus. Cuius cum diuersæ sint caussæ, ad libros Medicinæ remittimus.

λύγος, ἀπὸ τοῦ λυγίζειν, id est, flexibile. Est autem uitex, uel Agnus castus. Alias & Aegylis.

λιγνὺς τῆς ὑγρᾶς πίσσης, id est, fuligo liquidæ picis. Incensionem eius lege apud Dioscoridem lib.1.

Lygos, Spartum, apud Diosc. lib.4. ca.160.

L Y I

λύειν, μαλάττειν. καὶ ὑπάγειν γαστέρα, id est, uentrẽ soluere, uel ducere. Vna & eadem omnium uerborum ratio est, et quod inter ea discrimen intelligitur, in quantitate & impetu tãtum est. Minus enim mollire q; soluere, & utroq; maius deijcere est, quod tria illa significant uerba. Quod autẽ εὐκοίλιον dicitur, eam significat aluum ex nominis cõpositione, quæ medio, & quomodo natura exigit habitu, nec cesset, nec citatior feratur. Quam nominis uim, compositionemq; eius, nos securi, bonam facere aluum cerasia.

L Y N

Lyncurium gẽmam esse contendunt, quæ fiat ex urina Lyncis, sed egesta, terra protinus bestia operiente eam, quoniã inuideat hominum usui. Esse autem, quasi in igneis succinis colorem, scalpiq; : nec folia tantũ, aut stramenta ad se rapere, sed æris etiam, aut ferri laminas. Quod Diocles quidem, & Theophrastus crediderũt. Ego falsum id totũ arbitror, inquit Plinius, nec uisam in æuo nostro gemmam ullam ea appellatione. Plin. lib.37.cap.3. & Solinus. cap.8.

Lyncum urina conuertitur in lapidem, autore Solino cap.8.

λύγξ, singultus, eructatio stomachi, ex frigore, aut potu frigido. λύζω, singultio.

Lynx, animal, fusco pilo, mammis in pectore geminis, clarissime omnium animaliũ cernit. Plin. lib.8.cap.21.

L Y R

Lyron, Alisma, apud Diosc. lib.3. cap.170.

L Y S

Lysimachia, apud Dioscor. lib.4.cap.4.

Lysimachium quid sit, & an cognita hodie habeatur, lege Manardũ Epist. lib.12.

Lysimachus preciosus, sic dictus, uel quia ab eodẽ Lysimacho sit repertus, uel quia similibus cum herba uirtutibus pollet.

Lysias, Medicæ sectæ.

Lyso, uidetur Medicus fuisse, qui Tyronẽ Ciceronis libertum in Achaia curauit: de quo lege Epistolam. 1. lib. 16. Epistolarum familiarium.

λύσωις, discrimẽ, & capillorũ ęquamentũ.

L Y T

λυτικὰ τῆς κοιλίας, solutiua uentris.

Lytron, Lysimachia, apud Dioscoridem libro.4.cap.4.

☞ M A C

Macer, Veronensis Poeta, uolucres, & herbarũ uirtutes pinxit, Ouidij ętate, ut ipse testatur, Sępe suas uolucres legit mihi gratior æuo, Quæq; nocet serpens, quem iuuat herba Macer. Sed & opus Homeri prosecutus est, quicquid apud Ilion usq; in finem belli actũ est, ut idem Ouidius, Tu canis æterno quicquid restabat Homero, Ne carerent summa Troia bella manu. An ille sit, cuius hodie herbarum descriptiones ele-

ganti carmine leguntur, alij uiderint. Meminit & Plinius Macri, eiusq; testimonijs utitur. Item Gal. lib. 6. Pharma. Et Martialis Epigrammatum lib. 12.

Saturnalicio Macrum fraudare tributo,
Frustra Musa cupis, non licet, ipse petit,
Solennesq; iocos, nec tristia carmina poscit,
Et queritur nugas obticuisse meas.

μάκηρ, ἢ ξυλομάκηρ, ex Barbaria aduehitur, ut inquit Dioscor. lib. 1. cortice flauescens, crassus, gustu percp adstringens. Recentiores omnes, non radicis, sed nucis odoratæ corticem, ac folliculum esse adfirmat, idq; uero propius est, & plane ita modo cernitur. Hanc autem Græci modo κάριον μυριστικόν appellant, hoc est, nucē unguentariam, quę tamen diuersa est a glande unguentaria. Cæterum officinę μάκηρ hodie Macis uocant.

Macerĭa, sepimentum. Plautus in Truculento. maceria illa in horto, in singulas noctes latere fit minori. M. Varro docet, maceriam in fundo esse fabrile sepimentum. Cuius species sunt quatuor: quod fit ex lapide, quod e lateribus coctilibus, quod e lateribus crudis, quod ex terra et lapillis cōpositis informe. Colum. lib. de Arbor. cap. 18.

Macharion, & Isis, insignes fuerunt chirurgici: quorū & emplastra, & confectiones quędam extant. meminit Gal. thera. lib. 5.

Macheron, uiridis cuiusdā compositiōis nomen in re medica, ad morbos articulares, & ischiada.

Macherion, medicus. Citatur eius pharmacum in atrę bilis cura, ab Aec. ser. 12. ca. 84.

Macheronion, Xiphion, apud Dioscoride libro quarto. cap. 23.

Machlis, nullo suffraginum flexu bestia. idcoq; non cubans, sed acclinis arboribus, in somno dormit. Aliequi uelocitatis memoratæ. Plin. lib. 8. cap. 15.

Macia, Anagallis.

Macir, ex India aduehitur, cortex rubēs, radicis magnę, nomine arboris eiusdem. Plinius libro 12. capite octauo.

Macis, Lege, μάκηρ.

Macrocola, a longitudine dicitur. Sunt em hoc nomine maiores & longiores chartę, quas modo Regias, ut arbitror, uocamus. Ex eadem origine fortasse, qua hodie Notarij Prothocolla.

μακρονοσημία, longitudo ægrotationis.

Maculosus color. Lege, Color uarius.

Macerare in aceto, uel melle, & illinire ex aceto, elegantius multo dicitur, q; infundere in aceto.

Macri quō curandi, uide Gal. 14. Method.

μακρογηρος, longæuus, longe senectutis.

M A D

μαδάρωσις. ubi ex palpebris defluunt pili.

μίλφωσις, eadem dicitur passio.

μαδάκιον, id est, βδέλλιον.

Madon, Vitis alba Dioscor. lib. 4. cap. 194.

M A G

Magiæ naturalis, qua usi sunt Plinius, Theophrastus, et Aristoteles, laudes lege apud Cœlium antiquarū lectionum lib. 1. ca. 42.

Magistrianus medicus, citatur ab Aecio sermone. 13. capite. 26.

μάγματα, dicuntur, quæ expressa reliqua liquidiori materia, crassiores relinquuntur unguenti fęces. Plin. lib. 13. cap. 12.

Magnes lapis, optimus est, qui ferrum trahit, μαγνήτης græce. Lege Dioscor. lib. 5. cap. 139. Plinium lib. 36. cap. 16.

Magnes. Vide, Heraclius lapis.

Magnus morbus. Lege, Morborū differ.

Magnus pulsus. Lege, Pulsuum different.

Mago, rusticationis parens, ut inquit Columella de re rustica, lib. 1. nam huius octo & uiginti memorabilia uolumina, ex senatus consulti iussu, in latinum sermonem conuersa sunt.

Maguderis, Laserpitij genus. Alij uocant caulem Laserpitij: sed a Laserpitio differt teneritate, in Syria & Parnaso monte plurima. Sunt qui & hanc Laserpitium appellent. Barbarus in Coroll. Laserpitij. Pluri ma etiam in commentario Vergilij.

Magnitudo corporis proprie uocatur, quæ lōgitudine, altitudine, et profunditate moderantia exuperat. Gal. lib. 12. Aphor. ult.

Magnum habere discrimen dicunt medici, quæcunq; inuicem distant speciebus. uelut dolorem qui ponderis cuiusdam similitudine gerit, ab eo qui uidetur ferire. uel aliquod aliud pati.

Magnus, inquit Galen. qui nostro tempore archiatrus euasit, de Antidotis scripsit quædam. Gal. de Theriaca ad Pisonem.

Magus. Lege. Emplastrum magus.

M A I

Maiæ, cancrorum genus. Vide apud Plinium libro nono, capite. 31.

Maioranus medicus, citatur ab Aecio sermone duodecimo, cap. ultimo.

Manus uocabulo, medici abuti consueuere, & accipere pro uehementiori.

Maioranæ descriptionem, lege apud Dioscoridem lib. 3. cap. 45. dict. Samsuchum.

M A L

μαλα. Vide, Antiades.

Malabathinum unguentu, foliatum Marti ali, & alijs quibusdam scriptoribus dictum est, ob odoris similitudinem.

Malabathrum Plinius arborem Asiæ affirmat esse lib. 12. cap. 27. & de medicamentis lib. 23. cap. 4. folio cōuoluto, arido colore, fertilius in Aegypto, laudatius in Indiæ paludibus sine radice fluitans. Improbant candidum. Ceterum Dioscor. ita prodidit. Malabathrum arbitrantur aliqui esse Indici Nardi folium, falsi quadam odoris cognatione, permulta em̄ Nardū olent: quē admodum phu, asarum, niris, secus autem res se habet. Nanq; Malabathrum foliū sui generis est, quod Indicę gignunt paludes, lentis palustris modo innatans aquæ sine radice. Id collectum, statim lino transsuitur & siccatū reconditur. Lege Diosc. dictione, Malabathrum, lib. 1. Nunc medici, nec primum, nec secundum, sed tertium tantū nouere. Appellant a Mauritanis suis Tembul: cuius surculi cum folio quale arbuti siue lauri est. Foliatū inde unguētum: quo fœminas locupletes oblini Romę solitas, Galenus autor est. Græci φύλλον, id est, Folium appellant. Nescio an illud sit, quod folium Indum quoq; uocant hodie, satis firmum & solidum folium, non admodū dissimile folio nucis iuglādis, ni fallor. Est herbæ genus quoque in saxosis nascens, ut inquit Barbarus: quod & ipsum syluestre folium dicitur. Vide Plinium.

μαλάβαθρον, Lege, Malabathrum.

Malachra, Bdellium.

Malacia, uitium quod alias græce, κίσσα, muliebris morbus, quo appetunt quæ nō con ueniunt.

Malagma, Ipoterium inscriptum quō conficitur, require apud Aeciū ser. 10. cap. 22.

Malagmata, & Emplastra differunt. Malagmata em̄ maxime ex florib. eorumq; surculis fiunt: Emplastra, pastiliq; magis ex quibusdā metallicis. Deinde, Malagmata cōtusa, abunde mollescunt, nam super integram cutē iniiciuntur: laboriose uero conteruntur ea ex quibus emplastra, pastiliq; fiunt, ne lędāt uulnera, cum imposita sunt. Inter Emplastrū autem, & Pastillum hoc interest: q Emplastrum utiq; liquati etiā aliquid accipit: in Pastillo tātum arida medicamenta, aliquo humore iungūtur. Quę reliqua sunt, uide apud Celsum libro quinto cap. 17.

μαλάγματα μινυτικά, quæ ex alto caussā inductione propria detergere ualent.

μαλάγμα διαχύλων, id est, emplastrum dia chylon, id quod Barbare Diaquilon.

Malandria, uulnera quę accidunt equis circa ipsas ceruices.

Maldacon, Bdellion.

μαλάσσειν, uide λύειν.

Malcha, limus similis naturę cuius est νάφθα, in Comagene urbe, Samosaca stagno emergens. Flagrat ea protinus, & cū quid attingit solidi, adhęret, et sequitur fugiētes.

Male preparata & cocta appellantur, quę elixari, torrerique debentia, iustum in his finem nō sunt consecuta. Galenus libro. 4. de sanitate tuenda.

Malefica ulcera, lege. κακοήθη ἕλκη.

Malleorum. Corrige, Malleolorum. Sunt enim Malleoli uocabulo apud scriptores rei rusticæ frequentissimo, surculi uitium utrinq; capitulati: & ob id malleoli nuncupati, perinde ac mallei effigiem repræsentantes. Colum. lib. 3. cap. 21.

Malleoli tibiarum processus imi, talorū nomina acceperunt. Vnde Talaria dicta, similecq; in cane est, quod & a M. Varrone Talus dicitur.

Malleolus, nouus palmes uitis. Teutonice, des abgeschnitten zuueigs gestalt als eyn frumerlin.

Malleus, generale nomen omnium morborum, qui fere pecudibus accidere solent, tamen in primis equis, ut inquit Vegetius libro primo cap. 2. ipsa sua appellatione uim cladis indicans. Sūt autem species Mallei sex. Humidus, Aridus, Subtercutaneus, Articularis, Elephantiasis, Farciminosus.

Malleolus. Lege, Astragalos.

Malicorium, asperum est mali punici putamen. aliqui Sidion appellant: fortasse, quoniam & arbor ipsa ab Beocijs Sida appellatur.

Malignis lignis. A malo arbore pomifera,

Malignũ lignum dici arbitror. Plinius me linum unguentum celebrat: ex eo dictũ, quod ex Malis cotoneis fit. Nam μῆλον græce, malum appellatur. Columella lib. 7. capite. 8.
Malignus morbus. Lege, Morborum differentias.
Maloion, Lychnis, apud Dioscoridem lib. 3. capite. 113.
Malogranatum. Lege, Punicum malum.
Malua syluestris, Althea, apud Dioscoridē lib. 3. cap. 164.
Malum punicum. Vide, Chondros.
Malum terrestre, Mandragora, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 79.
Malum terræ, Aristolochia: de qua uide Dioscoridem lib. 3. cap. 5.
Malus Medica, quæ sit, quoniam de ea controuersia est apud eruditos, consultius ex Corol. Bar. petendũ censui, qui de ea, quicquid in uniuersum Plin. lib. 12. cap. 3. Theophrastus lib. 4. & Atheneus. 3. dipnosophistæ de ea tradiderunt, in compendium contraxit. Verba igitur eius hæc sunt in Coroll. de Medica Malo, Commentarijs in Dioscor. libr. 1. Malus Medica flores duobus modis procreat. Alios, qui uelut erectam in medio colum habeant, fœcundiores existimatos. Alios, qui careant ea, infœcundos. Sunt qui & Assyriam & Persicam Malum uocent. Item Citrum, Citream, Græci & Hesperida, & Malum eius Hesperidum, autore Iuba, qui ab Hercule translatum id in Græciam, & aureum Malum uocatũ scripsit, ut Vergilius de ijs intellexisse uideatur, cum dixit: Aurea mala decem. Nuptiale pomum intelligi hoc uolunt, quod æditum a tellure fabulantur, nunciato Iouis & Iunonis connubio. Foliom ei adrachnes, unedonisq́, spinis intercurrentibus, ut in piro & oxyacantha, sed leuib. infestis mucrone, ualidis. Non mandebatur pomum Theophrasti ætate, sed ne Plinij quoq́ (ut arbitror) magnopere, tantum odore commendatũ. Plutarchi certe auorum memoria gustabat nemo, ut Atheneus inquit. Nunc a Palladij fere temporibus promiscuũ expetimus cœnis, qui & medullas eius acres dulcibus mutare docuit, quanquam Apuleius negauit eandem esse Malum Assyriam, siue Medica, quę Citrus: quod Citrus exiguum esset genus arboris, Medica uero, ut Maro scribit, ingens. Pamphilus Citrum, Critum a Romanis eam dici parum peritus homo scripsit. Vtcunq́ arbor hęc scribitur, uere, par tib. cultissimis, semine quarto die, aut quinto rigatur. Maiuscula transfertur etiam uere in solum molle, udumq́, nec admodum gracile. Arbor ipsa omnib. horis pomifera est, alijs ruentibus, alijs subnascentibus, alijs maturescentibus. Seritur & fictilibus dato radicibus spiramento per cauernas ut palmæ, qualiter omnia transitura longius haberi conueniunt. Semen eius solum id quod in colo quadam e medio prorum pit, fœcundum existimatur a Theophrasto. Sed hęc olim fuere. Nunc translaticia & triuialis fere arbor, ut pluribus generibus citreta, Liguriæ, Campaniæ, Benaco lacu, Italia fere tota germinant fœliciter, quamcunq́ libeat imaginē reddentia. Hæc ex insitione Mali quoties proueniunt, Citromela proprie dicũtur ab aliquib. Quanquam uero Medica Malus dicatur, ipsum tamen pomum Galenus Malum Medicũ uocari negat, sed Citrinum duntaxat. Theophrastus etiam Malum Medicũ, & Persicum, est ubi appellet, cum huius fere unius mali semen imperspicuum esse dixit secundo uolumine de stirpibus, ut Athenęus interpretatur. Diphilus autor est, Citria quandoq́ pruna persica uocari solita. Aristophanes Grammaticus a Lacædemonijs Oxymala Persica nuncupari prodidit, quibus & Deos coronent. Mensas illas ueteribus & Plinio decantatas, præsertim q́ Ciceronianam, non ex hac fuisse Citro, sed ex alio Citri genere, cōijcio pluribus argumentis: sed illo potissimum, quod arbores ex quibus fierent, cupresso fœminæ syluestri similes folio, odore, caudice, a Plinio produntur Anchorano monte citerioris Mauritaniæ, sed iam tum exhausto. Item Atlante, cuius imas radices densis, altisq́ repletas, syluis incognita genere arborum. Suetonius Paulinus a Plinio citatus, asserit spectabili proceritate, enodi nitore, frondibus cupressi, præterq́ grauitate odoris, has tenui lanugine obducti, quibus addita arte possint quales bombyce uestes confici. Idem autor paulo superius: Efficacissima, inquit, luxuriæ uis sentitur, cum Ebori, Cedroq́ syluæ exqui

rantur. Præterea, quis potest negare arbo rem ex qua tam celebres mensæ constant Trogetem, & Thyian, & Thyon, a Theophrasto & Strabone dictam esse? idq; Plinius exploratissimũ nobis fecit. De Thyia uero Theophrastus: Perpetuo, inquit, uiret, arbor procera, inter syluestres serotinã, ut nulla fere tardius germinet: algentissimis locis, & cacuminibus montiũ gaudens. Circa Hammonis delubrũ præcipua nascens, & in inferiore Cyrenaicæ parte, atq; ubi ipsa tunc esset, ramis, caudice, frondibus, syluestro cupresso similis. Ex ea ueterum templorum contignationes fuisse, imortali post Cupressum in tecta materie. Nihil radice crispius, nec aliunde preciosiora opera. Siccatam mari duricie, & maturitate incorrupta spissari tradunt, nec ullo modo uehementius. Homero quoque notã fuisse, inter odores uti solitam a Circe: magno errore eorum, qui odoramenta in eo uocabulo accipiunt. Cum præsertim eodem uersu Cedrum & Laricem nominet, ut manifestum sit, de arboribus tantum locutum. Nam & Calypsus, & Helenę thalamos, & Thyia conditos, idem Poeta cecinit. Quid habet Citrus nostras commune cum Cupresso? Frondis Cupresso, Iuniperi, Sabinæ, Cedri, Citro, Lauri, Adrachnes, Arbuti. Quid tam diuersum, q̃ Galbulas & Citreum? omitto alias notas, qui bus perspicuo liquere potest uolentib. decipi Grammaticos, quicunq; mensas citreas ex hac Citro quę nũc habetur, factitatas arbitrantur. Dion certe historicus, Neronis uita nõ citreas, sed cedrinas mensas appellauit, siue Cedro potius q̃ Citro similes esse uiderẽtur arbores, siue quod in exemplari uitiũ est. Erit ergo Thyia, siue quod idem est, Trogetes, & Citrus duorũ omnino generũ, ut constat. Vnũ Cedri eius ex qua mensæ dolabantur: Alterũ Citri eius, ex qua Malus Medica. Plinius, Alia, inquit, est arbor eodem nomine malũ ferens execratum aliquib. odore & amaritudine, alijs expetitũ, domos etiã decorans. quod & sensisse Macrobius uidetur. Hodieq; Mauritani Malum Medicã, et pomũ eius Atrogi uocant, a Trogete uocabulo parũ deflexo: alioquin Trogeten nõ quia mandi posset, sed catãtiphrasin, quia mandi nõ possit, appellatũ censuerim. Quandoquidem, ut dixi, ueteribus esculentũ non erat. In summa, non nego Malum quoq; Medicam in Mauritania fuisse, cum eius plena sint Poetarũ omnia fere uolumina, sed ex qua mensæ illę celebres existeret, Malum Medica fuisse, hoc nego, & pernego. Nec dissimulandũ tñ est, Phaniam Eresium, quinto uolumine de Plantis, Cedrum appellasse, ac Malum cedrium, pro eo quod nos Citrum, & Citrium uocamus: & Dioscoride secuti, Cedromelon. Varro quoq; Libycam Citrum nominat.

Malus Medica, Citriũ autẽ, inquit Aecius, appellãt ipsam, & aureũ Malũ, ser. 12, c. 29.
Malus Persica. Lege, Malus Medica.
Malus Citri. Lege, Malus Medica.
Mala Hesperidum. Lege, Malus Medica.
Mala aurea. Lege, Malus Medica.
Malum Citrinum. Lege, Malus Indica.
Mala Scanciana, uel Scandiana.
Mala Gestiana, siue Sextiana, siue ut Greci uocant, Castiana, quoniam & Cestomela uocantur ab Aecio. Quanq; ridicule a Cesto, id est, loro dicta quidam existimant interpretes, cui similia sunt cortice.
Mala Pezomela, uulgo & austera.
Mala Aphratomela, e dulci austera, odorata, & pulpam habentia asperiorẽ, & squallentem ut Cydonea.
Mala Petisia, parua, saporis gratissimi.
Mala Pelusiana.
Mala Prosiua.
Mala Veriana.
Mala Tuberneriana.
Mala Sirucia.
Mala Phaulia, quæ & Delphica græce.
Mala Platania, & Mordiana, orbiculatis similia, ex Apolloniatæ agro, qui Mordius cognominabatur.
Mala Camerina, & ut Columella uocat, Amerina, siue Grecula.
Mala Gemella, nunq; in fœtu singula.
Mala Belgemela, siue Melgemela, quibus folium unum, aliquando geminum e lumpit latere medio.
Mala Serica, a colore.
Mala Melappia, a gentilitate sic dicta.
Mala Mustea, a celeritate mitescendi.
Mala orthomastica, a mãmarũ effigie dicta.
Mala Spadonia, dicta sic a castrati seminis conditione.
Mala Pannucea, a corrugationis celeritate.

Mala pulmonea, ab importuno & stolido tumore.
Mala Daca, uilissimi saporis.
Mala Corinthiaca, e Sidunte uico.
Mala Laconica, & Herina, a uere dicta.
Mala Chnodia, dicta a lanugine.
Mala cadiua, id est, rancida, marcida, & caduca.
Malo uini proprietas æque ut piro.
Mala ædesina, quam grandissima, calore ac humore tẽperata, Medicis monstratibus.
Mala Zizipha, quorum duplex genus Columella facit, rutilum, & candidum. Quanquam sunt qui Ziziphis, etiam Dinziziphalegunt.
Malum. Lege, Nux.
Malorum appellatione, ueniunt & Cotonea, & Granata, & Persica, & Piri genus unum, Librale nuncupatum, ab amplitudine ac pondere.
Mala Epirotica. Lege, Epirotica mala.
Mala Orbiculata. Lege, Epirotica.
Mala Præcocia. Lege, Melimela.
Mala Armeniaca, inter primas florent arbores.
Mala Maciana, ex uico Aquilegiensi, sub ipsas Alpes, quibus similitudine respondent, Gangeris Paphlagoniæ urbe nascentia, nu[illegible] Hispaniæ uernaculo uocabulo Maciana, in commune sunt mala omnia.
Mala Manliana, a Manlio sic dicta.
Mala Claudiana, colore rubenti.
Mala Appiana, odore & magnitudine Cotoneorum, insito Cotoneo.
Mala Sceptiana rotunditate insignia.
Mala Quiriana, cõdiuntur dolijs a Catone.
Mala Testiacea, quæ molli testa integuntur, ueluti marinæ locustæ, gammari, & cancri.
Malorum multa genera recitat Dioscor. libro. 1. Celsus lib. 2. cap. 23.
Maluarum descripti[illegible]em lege apud Dioscoridem lib. 2. Plin. lib. 20. ca. 22. Theoph. lib. 9. cap. 19. Plura etiam de his in Herbari[illegible] nostro tomo. 2.
Malum erraticũ, quibusdam Cyclaminos.
Malum de Ponti, Medici uocant puerorũ tenasmonem.
Malum terræ, Aristolochia, non tuber terræ, quod est Cyclaminos, ut falso putat Theodorus.
Malum terrestre, Chamemelon.
Malum mortuũ, appellant exulceratione quandam malam, crustaceã, aridam, brachia & crura præsertim inficientem: ulcus ut existimat Manardus, Escharodes.
Malus Assyria, quam alij uocant Medicã. Folium eius unedonis, intercurrentibus spinis. Arbor ipsa omnibus horis pomifera, alijs cadentibus, alijs maturescentibus. Plinius lib. 12. cap. 3.
Malus, corticis liuore nitet. Peculiares habet nodos belluata facie, ut Theophrastus scribit, sed prægrandi uno, alijs circa eum pusillis: fructificat primis frigoribus. Cætera de Malis Plin. lib. 15. cap. 14. lib. 12. ca. 13. lib. 16. cap. 27. Dioscor. lib. 1. Galen. li. 7. Simplicium, ca. 104. lib. Alimentorum. 2. cap. 20. Auerrois quinto Colliget. Serapion cap. 133. Hermol. Barb. in Coroll.

M A M

Mamolaria, Acantha, Diosco. libro tertio, capite. 18.

M A N

Mandragora quæ sit, uide apud Dioscor. libro. 4. cap. 79.
Manantia capitis hulcera, Plinius & Dioscorides uocant, quas Græci ἀχῶρες καὶ κη-ρία, Auicenna Saphatum, Hali abbas Tineam: sub quo nomine & ficus, & phydracia, et exanthemata cõprehendi uoluerũt.
Manantia corpuscula, id est, atomi.
Mania, alienatio est mentis, cum cogitationis mutatione, uocis amissione, et eorũ quæ in ipsa sanitate sunt sensuum. Moriuntur autem sine febre. Definitur autem, furor sine febre, cum hylaritate.
Manifestæ caussæ. Lege, Caussarum alia.
Manna thuris. Tria hæc simul plerunq; in officinis, & earum acerris inueniuntur, scilicet, thus, cortex, & concussu elisæ thuris micæ, quas Latini ueteres aliquãdo Manna, aliquando Pollinem thuris dixerunt, substantia aut non penitus aliud, aspectu autem & rei euentu diuersa.
Mannam uocamus, micas ex concussu thuris elisas. Lege, ἐλαιομέλι.
Manna quando cognitum. Ibidem.
Manon, spongiorũ genus minus spissum, molliusq;. Plin. lib. 9. cap. 45.
Mantichoa, Indiæ bestia, magnitudine leonis, pelle uillosa, ac purpurea, uultu fere et auribus humanis: triplici dentiũ serie superius, totidemq; inferius, hisq; acutis, & aliquanto q̃ canis maioribus: oculis uillo-

sis, noctuæ similibus: unguibus leoninis: cauda bifida, utrinque aculeis cuspidata, quos in certamine eminus eiaculatur, & pro telis utitur, alijs subinde renascẽtibus: uescitur humana carne: quapropter Anthropophagũ appellant. Hæc Aelianus. Et Plinius lib.8.cap.21.

Mantia, diuinatio: quã si ad inanes, ad stultas quasdam prædictiones referas, rectius dicetur Mania.

μαντικὴν appellauit Hippocr. & οἰωνιστικὴν, & ἱεροσκοπίαν θυτικὴν aplærisq; appellatam: quam uere antiqui alij ἱεροσκοπίαν uocant, quod ἱερεῖα, id est, hostias inspicientes, qui in ea scientia graues & præstantes sunt, ex ipsis uentura prænũcient. ἱερεῖα autem scimus appellari omnia, quæ Dijs ad honorem exhibemus: quales sunt quæ litantur uictimæ: quarum exta inspicientes ἱεροσκόποι, id est, aruspices prædicunt. Eos uero qui ex auium uolatu augurantur, quos οἰωνιστὰς, & οἰωνοσκόπους, id est, auspices uocant, nunc μάντεις, id est, augures appellauit Hippocrates, quanq; μάντεως nomẽ, & μαντικῆς, de omnibus quæ ita predicũt artibus proferatur. Nempe μάντεις uocantur, & ἱεροσκόποι, & οἰωνισταὶ, & qui appellantur γενεθλιακοὶ, & qui per notas futura prædicunt. Præterea & χρησμολόγοι, id est, fatidici. & θεομάντεις, id est, diuini uates. Sunt qui & ὀνειροπόλους, somniorum interpretes, inter μάντεις ponant: ut Homerus Iliados. α. ἀλλ' ἄγε δή τινα μάντιν ἐρείομεν ἢ ἱερῆα, ἢ καὶ ὀνειροπόλον, καὶ γάρ τ' ὄναρ ἐκ Διός ἐστι. id est, Consulamus augurem quempiam, aut aruspicem, aut somniorum interpretem, nempe & ab Ioue ostenduntur insomnia. Hec Galenus Commentariorum in Hippocratem lib.1. de morbis acutis.

μάντεις qui sint, require in dictione, μαντικὴν appellauit.

Manni, equi non admodum magni, qui tolutim, id est, more Asturcorum equorum uestigia glomerant. Sunt autem Asturcones ex Asturia præcellentissimi equi. Manni in Britanijs & Hispania habẽtur.

Manualis, Oxyschinos. Diosc. lib.4. ca.55.

Manum mittere in carpum, Galeno autore, est arteriæ motiones explorare.

Manuales, fasciculos appellat Plinius, quos uulgus hodie Medicorum & officinæ manipulos uocant, maxime uero herbarum, in syrupis decoquendis.

Manus Hepatis, uocantur Meseraicę, quæ sunt in ipso mesenterio: sic dictæ, quia rapiunt ab intestinis materiam sanguinis, & illam dant hepati.

Menas, Græci μαινίδας appellant, laudatissimas e Lipara: uulgus Menulas, Alecula, quasi ex Plauto Diodorus interpretatur. Sed Aleculę uocabulũ generale est, ut inquit Herm. Barb. idẽ apud nos significans, quod apud Grecos Antracides. In Pannonia, inquit, copiosiss. pisciculum uenantur, & inueterant, Arengam uocãtes, ipsi Alecem hodie quoq; nominãt. Similes inter se uult Speusippus esse Menas, Boacas, & Smaridas. Candidiores nempe Menas, sunt qui Boacas, siue Beacas appellẽt, hoc est, Leucomedas. Smarides uero, siue Marides, sunt quos nonnulli uocant Cynoseuma, ut inquit Athenæus. Aristophanes Bizantius solus nõ Boacas, sed Boopas uocandos existimabat, quia parui essent, & magnos oculos haberent. Hæc Barbarus in Corollario Menarum.

M A R

Maratha, quę in rubis nascũtur mora, quan quã corrupta in Hippocrate lectio est, & fortasse pro μάραθα ἀπὸ βάτου, legendum τὰ μόρα ἀπὸ βάτου.

Marathis, Hippomarathrũ. Dio. li.3. ca.80.

Marathrites, uinum ex feniculo concinnatum, quod Græci Marathron uocant. Columella lib.12. cap.35.

Marathrum, Feniculum uulgare, de quo lege apud Dioscor. lib.3. cap.80.

Marcelli multi fuerũt, ex quib. insigniores, ut inquit Suidas, Marcellus Pergamæus, Orator sub Hadriano principe, cui libros inscripsit, de Regno. Alter Sidites, Medicus, sub Imperatore Anthonio, qui scripsit heroico carmine de Medicina libros. 42. Haud scio, an ille fortasse, quem apud Mecœnatem nostrum D. Vlrichum Huttenum uidimus: sed quem aliquando nobis, toties interpellatus, proferet doctiss. D. Ioannes Lotzerus, Medicus illustriss. Principis Lodouici Comitis Palatini, nec sinet fraudari nos diutius spe nostra.

Marcellion, medicamen ad hoc genus celebre Græcis esse cõtingit in plerisq; partiũ corporis, sed in ijs quę motui subseruiunt.

Marchasita, idem quod Pyrites, teste Georgio Agricola. Nam quod Graeci, & post eos Latini Pyritem, Arabes Marchasitam appellant. Caeterū ne id tibi imponat, multa etiam genera Pyritis. De quo alibi.

Marcianus, Medicus Apher, citatur ab Aecio serm.11.cap.11. Scripsit morborum remedia uaria.

Marciaton unguentum, ab inuentore sic dictum.

Marcipanes, pastilli sunt, sic dicti ab autore, uel primo coctore, uel a maza & pane, ut alijs placet.

Marci pastilli, ab inuentore sic nominati.

Marcum Catonem numerat Plinius lib.25. cap.2. inter Medicos herbarios. Nam praeter libros de re Rustica, etiam Commentarium scripsit de Cura domesticorū, & longa Senecta paranda. Plin.lib.29.cap.1.

μάρινα radix, id est, Iris.

Marinus color. Lege, Color uarius.

Maritari dicuntur decentissima translatione arbores, quando illis uitis copulatur. Plinius. Consimiliter alternis, inquit, seruantur brachia, alternis putantur annis, sexto anno maritantur. Horatius quoq; dixit in Epodo. Altas maritat populos. Columella lib. de Arborib. cap.16.

Maride. Lege, Menas.

Marmaritis, herba Fumus terrae, apud Dioscoridem lib.4.cap.111.

μαρμαρυγές, oculorū incerti & discurrentis lucis splendores, apud Paulum libro.3. capite.18.

Marmotae, mures Alpini.

Maronia, Centaurea, a Maronio Thraciae monte, & Maronia ciuitate, quibus locis copiose fortasse, uel praesignis nascitur. Dioscor. lib.3.cap.7.

Marrubium, Canthurinum est, Marrubiū nigrum, uel Ballote, apud Dioscor. lib.3. capite.116.

Marrubium magnum, idem quod Marrubium nigrum, uel Ballote, apud Dioscor. loco praeallegato.

Marrubium, Prassium, apud Dioscoridem lib.3.cap.118.

Martes, animal Mustelae simile. Horatius, Venator capta marte, superbus adest, Aelianus.

Maruda, mēsurae genus, quod heminas sex capiebat. Autor Iulius Pollux.

Marum quid sit, uide apud Dioscor. libr.3. cap.74. Plin. lib.12. cap.24.

M A S

Mas, animal uocatur, quod in alterum mittit prolificū semen. Aristot. de natura Animalium, cap.3.

Masculum thus, quod rotundum pependit, cum alias nō fere mas uocetur, ubi non sit foemina. Religioni autem tributum, ne sexus alter usurparetur. Alij sic dictum putant, a specie testium. Plin. lib.12. cap. ca.4.

μασχάλαι. Vide, Axillae.

Maspetum, Laserpitij caulis, apud Dioscoridem lib.3.cap.93.

Massaris, Oenanthos species, Medicis accōmodata, quae nascitur in Aphrica. Plinius lib.12.cap.28.

μασητῆρες, temporum musculi, secundum Hippocratem: secundum Galenū, qui toti buccae supperpositi sunt.

Mastax, pro Brucho, apud Nicandrum.

Mastiche, ab officinis Mastix, resina lentisci na, probatissima omnium ex Chio. Importatur & ex India, quadam e spina. Item ex Arabia, Lamam uocant. Plinius lib.12. ca. 17. Dioscor. lib.1.

μαστίχινον ἔλαιον, oleum Mastichinum.

Mastix, ex spina quadam fit in India. Plin. lib.12. cap.17. Reperitur & in Asia, & in Graecia herba eam desudans incisa. Chia ex Lentisco traditur gigni gumi modo.

μαζὸς χόνδρος, omnes uerterunt in Dioscor. ex Plinio, mammarum duriciem, fortasse ex concreto lacte. χόνδρους enim Graeci, quod ex continuo aliquo seorsum concreuerit, proprie dicunt.

μαστὸς, mamma, ubera.

Masuaphij confectionem praeclaram, require apud Aecium serm.13.cap.118.

Masytipos, Anagallis, Ethrusce.

M A T

Mateola. Vide, Trulla.

Materiam submittito, id est, pampinū educato, producitoq; ad incremētum, ut mox fructum ferat. Frequens uerbū apud Columellam in hoc significatu, sicut & materia pro uirga, siue palmite uitigineo. In sexto ait idem, Materiam uocamus palmitē, cum & fructum, & noua flagella bene procreat. Alias Materiae appellatione significatur omne lignum accommodatū ad aedificandum, Ideoq; scribit Vlpianus, Sicut

legata, ligna sint, & arbores materiæ causa succisas non deberi. Et ut autor est Paulus, pertica & pali in numero materiæ redigendi sunt: & ideo lignorum appellatione nō cōtinebūtur. Hinc Materiarius uocabulo Plautino dictus faber Tignarius, & fabrica Materiata, Plinio nūcupatur fabrica Tignaria, quam Dedalus inuenit. Apud Vitruuiū uerba sunt, Materiari, et materiationes. Apud M. Tulliū, ædes male materiatæ, id est, tignis, trabibusque male fultę, maleq; adminiculatę, et ob hoc uitiū faciētes. Colum. lib. de Arbor. cap. 5.

Materia, est natura, quæ unicuiq; transmutationi subiecta est.

Materia, subiectum, & item potentia subiectiua, idem.

Mater herbarum, Artemisia.

Materialis pars Medicinæ, Lege, Medicinæ partes, seu species.

Matricaria, Hermolao Barbaro uidetur esse Parthenium apud Dioscoridem libro tertio, capite. 156.

Matricaria maior, Artemisia.

Matricaria minor, Mettram, Teut.

Matrices, quæ fiunt matres & progenerāt. Vulgo Matricem uocant, genitalia fœminæ qua fetus ipse concipitur, cōtineturq;. Eruditiores matricem ponunt pro ea, quæ fœcunda est, & mater fit, & parit. Colum. loquens de Gallinis, inquit: Sint matrices robusti corporis. Et est hæc dictio in hac significatiōe prope in usu Columellę. Suetonius arborē appellauit matricē, ex qua planta tantū foret. Videor, si memoria nō labat, legisse apud Plinium, uno tantum in loco matricem poni pro locis genitalibus, secundum uulgatam significationem. Columella lib. 7. capite. 3.

Matrix, quod in medio ligni tertium a cortice cōtinetur, ueluti medulla in ossibus. Id nonnulli cor, alij medullam appellant.

Matrix, siue uulua, extrinsecus neruosa, intrinsecus autem carnosior: & est receptaculum fœtus. Gal. de Definit.

Maturare, & concoquere, est pus & saniem ad collectionem perducere, ut aut expressē, aut per se purgentur. πεπαίνειν id græce uocant.

Maturatio, est tuberculorum pituitæ, & cęterorum id genus, contentiq; in eis humoris concocti o; quam natiuus calor corporis efficere solet.

M A Z

Mazan, græce μάζαν. Aristophanis interpretes interpretantur στρυφὸν ἄρτον, id est rigidum panem: quo nomine quidā eum uolunt intelligi, qui uulgo nauticis in usu est, & Biscoctus uocatur. Fuisse tamē præstantioris edulij speciem, ex adagio conijcere facile est, quod olim græce sic habebat, ὑπὲρ μάζαν, supra masam, in eos scilicet qui diffluerent delicijs. Apud Lucianū quoq; ὑπὲρ μάζαν uerbum legitur, pro eo quod est, luxuriosius agere.

Mazam putant ex farina, oleo, & aqua confici solitā. Suidas etiam ex lacte: unde mox paulo nata & Mattya est: dictaq; eo nomine omnia edulia, ut scribit Athenęus. Theocriti interpres, ὀψοποιῶ... μάζα inquit, νεομάλακτον, καὶ νεοφύρακτον ψωμίον, id est, Buccella recens. Maddam pronunciant Megarenses.

Mazonomon, proprie lancem significabat olim ueterib. ad ferēda obsonia in mēsam. μαζὸς, papilla, mamma.

M E A

Meatus, quos communiter, & quidem græce uocamus πόρους. Est autē res occulta, minimeq; apparens.

Meatus seminarij, sunt ex uena & arteria simul concreti retinacula seminis.

M E C

μηκάδιον, Capellæ.

Mecaphroditos, apud Aecium herba contra uiperas commendata: fortasse id quod Dioscorides uocat Aphroden, uel Spumam papauer. lib. 4. cap. 70.

Mecy, Anagallis ab Aegiptijs.

Mecon Aphrodis, Peplos apud Dioscoridem lib. 4. cap. 179.

Meconion, a quibusdā Tithymalus. Vide Barbari de Tithymalis Coroll.

Meconiū differt ab Opio, si proprie loquaris, sicut apud nos succus a lacte: quod & sapor et lachryma quoq; dicitur. Succus et Meconion uocatur, qui de cocto, uel crudo papauere ut in cæteris exprimitur: lac uero & opiū, quod caule inciso manat e papauere nigro cū turgescit. Incidi iubet sub capite & calice. Nec in alio genere incidi- tur caput. Hermolaus Barbarus in Corollario Papauerum.

Meconion, Anemone.

MED

Mediastinus, significat seruū ministerio rustico priuatim attributū: quod sane erat laboriosum. Sed quod in agricolatione sit id officium, non satis liquet, nisi accipias pro eo, qui balnea curat & domum. Quidam etymon mediastini deducūt a medio astu, id est, ciuitate, quasi in media ciuitate uersetur, & mediæ urbis incola sit: quæ significatio plane conuenit cum Horatiano carmine. Tu mediastinus tacita prece rura petebas. Quidam Mediastinum, a medio stando uocari memorant. Nō pauci Mediastinos tradunt dici uilissima quæq; mancipia, qui abiectissima quæq; officia, tam in agro, quam in urbe inter seruos peragunt, ut omnibus pareāt, nullius imperiū detrectātes, quasi in medio ac propatulo ad omniū domesticorum iussa præsto sint. De Mediastinis Nonius, Porphyrio, Priscianus. Ego re solerter, curioseq; perpensa, uideo apud Columellam, Mediastinos proprie intelligi eos operarios, qui in studio agriculationis uersantur: quales sunt occatores, sarritores, runcatores, messores. Hoc significat ipse Columella, scribēs in Secundo, posse ducentorum agrum iugerum, subigi duobus iugis boum, totidemq; bubulcis, & sex mediastinis. Nam preter bubulcos, mediastini sex qui alij intelligi possunt, q̃ hi qui reliqua opera præter arationem in agricolatione conficiunt? ut est sarrire, runcare, occare, metere, & cetera hoc genus: sunt autem quasi hi in medio aratorū, & uinitorum consistentes. Columella libro primo capite .9.

Medica, Medion apud Dioscoridem libro quarto, capite. 21.

Medica arbor, id est, malus Assyria. Nomē est item herbæ pabularis, de qua Virgilius. tunc te quoq; medica putres Accipiunt sulci. Columella in secundo inter genera pabulorum eximiam scribit esse herbam Medicam, quod semel seratur decem annis omnibus. Columella libro septimo, capite quarto.

Medicamen ex uiperis, id est, Theriaca.

Medicamenti potiones, & Medicationes, cōsueuit Hippocrates proprie uocare eas quæ cum purgantibus fiunt medicamentis, ut inquit Galenus libro septimo Aphorismorum, Aphorismo uigesimo quinto, & libro secundo, Aphor. tricesimo sexto.

Medicamentum ex aloe, uocatur quod alij Hieram picram, alij simpliciter picram appellant.

Medicamentum amarum, id quod alio nomine uocant Picram, uel ex aloe.

Medicari, Hippocrates sese dicere consueuit, pro uti medicamento purgante. Galenus Apho. 22. libro. 2.

μηδική, Medica, id est, Helenium, uel Enula campana.

Medicinæ elementa. Lege, Elementum.

Medion herba, apud Dioscoridem libro. 4. capite. 21.

Meditatio, siue consyderatio, est remissio animæ secundum naturam ab extrarijs ad ipsum principatum.

Medius morbus. Lege, Morborum differentias.

Medius pulsus. Lege, Pulsuum differētię.

Mediamen, Venetorū lingua, quod inter similaginē et furfures mediū locū obtinet.

Medica herba, cum recenter prodijt, folijs & caule Trifolio pratensi similis est. Procedens uero folia contrahit, caules edens Trifolij, in quibus semen lentis magnitudine dependet, quod in cornicula incurua tur. Per bella Persarum quæ Darius intulit Græciæ, aduecta in Italiam scribitur. Differt ab ea quæ Medion uocatur, & ab arbore Medica. Vide Diosc. li. 2. cap. 164.

Medicina abstersiua, quæ remouet ab superficie membrorū & orificijs pororum, coagulatas & uiscosas humiditates.

Medicina apertiua, quæ nō tantum ab orificijs meatuū, sed a concauitatibus ipsorū mouet materiam ad extra intus cōtentam.

Medicina calida uocatur, quæ cū passa fuerit, a naturali uirtute nostri corporis calefit primo, deinde calefacit corpus nostrū. Similiter accipiendum est de frigida, sicca & humida medicina. Auicenna.

Medicina coagulatiua, quæ frigore coagulata calore dissoluitur, & liquefit a calore dissoluta. Auicenna.

Medicina cōminuibilis, quæ diuidi potest in minimas partes a debili caussa.

Medicina dissolutiua, quæ propter excellētiam suæ caliditatis, humorem diuidit sub forma uaporis, & eius partes extrahit successiue a loco in quo includitur, donec consummatur.

Medicina fortis debilis, est medicina fortis in uirtute, & operatione, & debilis in dosi. ut scammonia, turbith, & esula.

Medicina debilis fortis, quæ scilicet uirtute est imbecillis, & tamen dosis eius magna est. ut cassia, & manna.

Medicina mordicatiua, est illa quæ habet qualitatem subtiliter penetrãtem, causans in continuitate solutionem.

Medicina exasperatiua est, quæ membrum ipsum in superficie efficit diuersarum partium, quo ad situm.

Medicina opiata, ab opio dicitur, narcotica.

Medicina grossa, uel crassa, quæ subtili est contraria. Auicenna.

Medicina subtilis uocatur, quę postq̃ passa fuerit, a naturali uirtute in corpore nostro uelociter diuiditur in intimas partes, quantum est possibile: sicut est crocus, & cinnamomum. Auicenna.

Medicina rationalis, quę abditarũt, et morbis carentium caussarum noticiam complectitur: deinde euidentium: post hæc etiam naturalium actionum: nouissime partium interiorum. Celsus lib. 1.

Medicina uiscosa, quæ tolerat extensionẽ absque intercisione. Auicenna.

Medicamenta ἀρτηριακά, quę partes pectoris in passione cõstitutas exercẽt: a græcis ἀμυκτικὰ appellata.

Medicamina diaphylactica. i. pręseruatiua.

Medicũ pharmacũ apud Hipp. pro pipere.

Medicamina indoloria, id est, ἀνώδυνα.

Medicinæ inuentores ex iudicio Galeni.

Artium inuẽtiones uel Deorũ filijs, uel quibusdam eis propinquis, quib. Dij ipsi primum omnes illas, arteis inq̃, cõmunicare dignati sunt, Græci ferunt acceptas. Hac igitur ratione Medicinam quoq̃ principẽ Aesculapiũ ab Appolline præinstitutum, hominib. tradidisse aiũt, unde eius scientiæ inuẽtor extitisse uidetur. Porro ante illum ars Medica nõdum hominib. fuit cognita, nisi quod ueteres medicamẽtorum et herbarum, quas apud Græcos Chiron Cẽtaurus, & ab eo eruditi heroës nouerant. Ad hæc, quales Aristeo Melampodi, & Polybio ascribũtur, experimẽta quędam habuere. Apud Aegyptios sane, pręter herbas aliã quoq̃ medicamẽtorũ rationem in usu fuisse, Homerus hũc in modũ testatur. Fertilis Aegiptus, rerum medicamina partim

optima mixturis, partim deterrima nutrit. Iam uero ex cadauerũ illa incisione, quam in exequijs habere moris erat, multa etiã quę manu administrãtur, apud priores medicos inuenta esse dicũtur. Quædã ex casu obseruata fuisse: ueluti suffusis sanguinem mittendum inde, quod capra quæpiam ex suffusione male habẽs, stipite acutissimo in oculũ impresso, uisum receperit. Quin & clysteris usum ab Ibi profectũ esse scribũt. Hæc enim collo, tanquã clysteris utre marina, Niliq̃ aqua impleto, rostro adũcitate per eam partem se perluit, qua recrementa reddi solent. Scribit etiam Herodotus historiographus, quondam ægris in compita expositis, illos qui ijsdem aliquando morbis laborarant, referre solitos, quibus unusquisque usus sanitatem recuperauerit. Atq̃ hoc modo, ex multorũ usu ac experimentis, rem medicam conflatam esse. Sed hæc quidẽ experientia ratione uacua, nondumq̃ rationabilis fuit. Cæterum perfectam medicinã, & omnibus numeris absolutam, uere diuinam aio, Aesculapius solus inuenit. Illam uero quæ inter homines uersatur, huius successores Aesclepiadæ, posteris ueluti hęreditario acceptam tradiderunt. Maxime Hippocrates, qui omnibus facile præcelluit, primusq̃ cõsummatam apud Græcos medicinam in lucem protulit.

QVI TRIVM SECTArum principes extiterunt.

Rationalis sectæ & autor & princeps Hippocrates Cous. Post hunc Diocles Carystius, Praxagoras Cous, Herophilus Chalcidonius, Erasistratus Chius, Mnesithęus Athenæus, Asclepiades Bithynus, Cienus, qui et Prusias dictus est. Empiricę pręfuit Philinus Cous. qui primus eam a rationali separauit, occasione ab Herophilo suo præceptore accepta. Acronem Acragantinum, quo rationali esset uetustior, ei dedisse initium dixerunt. A Philino Serapion Alexandręus ea secta floruit. Dein Apollonij duo, pater, & filius, Antiocheni. Hos secuti Menodotus, & Sextus accurate eam coluerunt. Methodicen Themison Laudiceus Syrius incepit, qui ab Asclepiade rationali deflectens, ad Methodicæ sectæ inuentionẽ se contulit. Thessalus Trallianus eam absoluit. Post hos Mnasias Di

onysius, Proclus, Antipatrus. In ea nõnihil dissenserũt Olympiacus Milesius, Menemachus Aphrodiseus, et Soranus ephesius. Fuerunt nõnulli ἐπισυνθετικοὶ apud Graecos nominati, ut Leonides Alexandreus: quidam ἐκλεκτοὶ, ut Archigenes Apameus Syrius. Atq; hactenus quidem Galenus.

Medicinae partes sunt, φυσιολογικὸν, αἰτιολογικὸν, ὑγιεινὸν, σημειωτικὸν, καὶ θεραπευτικόν. Id est, rerum naturae cognitio, causarum morbos continentium noticia, sanitatis tuendae ratio, signorum obseruatio, & medendi modus.

Medicina trifariam diuisa est: una uictu, altera medicamentis, tertia manu medetur. Prima auxiliorũ quae digerendi, apponendi, & concoquẽdi facultatẽ habent, quę ad ministratio omnibus quidem aegrotis, sed praecipue febrientibus in usu est. Secunda incisionibus, ustionibus, & ossium restauratiõe homines curat. Tertia tenuibus medicamentis interiores affectus & exteriores sanat, interim eius quae uictu morbos curat, interim illius quae manu medetur, requirit auxilium. Lege Gale. in Isagog.

Medicinę inuentio.

Medicinam principem Aesculapiũ ab Apolline patre institutum, hominibus tradidisse aiunt, unde eius scientiae inuentor fuisse uidetur. Porro ante illum ars medica hominibus nõdum fuit cognita, nisi quod ueteres medicamẽtorum & herbarũ, quas apud Graecos Chiron Centaurus, et ab eo eruditi heroës nouerũt: ad haec quales Aristeo, Melampodi & Polybio adscribuntur, experimenta quaedam habuere. Caeterum perfectam medicinã, & omnibus numeris absolutam, uere diuinam aio, Aesculapius solus inuenit. Illam uero quae inter homines uersatur, huius successores Asclepiadae posteris, ueluti haereditario iure acceptam tradiderunt. Maxime Hippocrates, qui omnib. facile praecelluit, primusq; consummatam apud Graecos medicinam in lucem prodidit. Haec Galenus in Introductorio, seu Medico.

Medicamenta quaedã alia Aegyptijs in usu fuisse praeter herbas, Homerus in hũc modum testatur. Fertilis Aegyptus rerum medicamina, partim optima mixturis, partim deterrima nutrit. Inde uero ex cadauerum illa incisiõe, quam in exequijs habere moris erat: multa etiã quae manu administrantur, apud priores medicos inuenta esse dicantur. Galenus in Introd. siue medico.

Medicorum sectae quae, & quot, lege, Sectae Medicorum.

Methodica secta, & Methodici qui fuerũt, lege, Sectę Medicorum.

Medicina partim ars, partim coniectura, teste Erasistrato. Gal. in Introduct. fol. 113.

Medicina in quantum, & quomodo est scientia, eodem.

Medicina teste Hippocrate lib. de flatibus, est adiectio, uel ablatio. Adiectio quidẽ deficientis, ablatio superantis in hominũ corporibus. Gal. in introd. ut supra. Alia diffi. Medicina est sanitatis conseruatix, morborum repultrix, eodẽ. sed haec diffinitio nulla est. Alia Herophili, Medicina est sciẽtia salubrium, insalubrium, & neutrorũ. Gal. in introd. fol. 116. Hippocrates autem in libro de arte, sic definit medicinam, hoc nomine appellãs, ut sit quae a morbis & aegritudinibus liberet affectos & laborates grauiter, & uehementiores morborũ impetus sedat, & ne malo uictu admoliamur, monet: scientes hęc omnia medicinam praestare posse. Sunt & alij non pauci, qui sic definierũt: Medicina est ars nõ minus sanitati iuuandę, atq; morbis sanãdis accõmoda. Medicina multum laboris ac molestiarũ exhibet professoribus suis. Illis uero qui eius usu indigent iucunda & utilis existit. Hippocrates de flatibus a principio.

Medicinae usus, egregius est manuum exercitator & magister. Hippo. eodem.

Medicina maxime secundũ naturã est eodẽ.

Medicinae summae partes sunt, speculatio & actio: praecedit autẽ speculatio actionẽ. Prius ẽm speculari oportet, deinde agere.

Medicinae partes siue species sunt quinque: Physiologica, pathognomica, diaetica, materialis, & curatoria. Physiologica, est naturę nos gubernantis cõtẽplatio. Pathognomica, est illiusquod praeter naturã est, notícia. Diaetica est sanorum, aegrorumq; uictus ratio. Materialis est, quae habet unde salus recuperatur nobis. Curatoria est, quae in remedijs consistit.

Medicamentorum ueritatem, & naturam uariam in operando, uide tertio Temperamentorum, non procul a princ.

Medicamenta proprie dicuntur, quæ nulla substantiæ suæ mutata parte, sed tota seruata integra corpus ipsum afficiunt, cæterũ grauia & naturæ animalis corrumpentia, unde & totum eorum genus deleterion et pestilens est. 3. Temperament.

Medicus oculis perlustrat singula pericula, contrectat etiam nulla cum uoluptate, & ex alieno malo proprias sibi demetit molestias. Hippoc. lib. de Flatibus.

Medo, onis, mulsa, uel aqua & mel, Gręcorum ὑδρόμελι.

Medusa, Lonchitis, apud Dioscoridem lib. 3. capite. 182.

Medulla, contenta est in ossium concauitate, pinguis, sine sensu

Medulla. Lege, Matrix.

M E G

μεγαλεῖον, id est, Megalinum unguentum, apud Dioscor. lib. 1. propter gloriam sic appellatum ferũt, quod excusserit Telinum ante se cantatissimum. Sunt qui ab inuentore sic nominẽt, Megalio scilicet Siculo, uel ut alijs placet, Atheniensi. In qua sententia & Aristophanes, & Pherenatrs, & Stratis comici Poetæ. Nec Plin. lib. 13. aliud reliquit, quam quod propter gloriã sic sit appellatum.

M E L

Mel, græce μέλι, notus & gratissimus ex apibus liquor. Principem locum obtinet, quod Atticæ est regionis, pręcipue ex Hymeto: quod Poetæ quoq;, ut Vergilius in Georgicis, cum primis probant. Mox Cycladibus insulis, & e Sicilia cognomine Simblion. De Melle plura Dioscor. lib. 2. Plin. lib. 11. cap. 14. Aristoteles libro. 5. de Animantibus, cap. 22.

Mel mixtum aqua, Mulsa, uel Melicratũ.

Mel Atticũ. Antiqui Mel Hybleum, quod est Siculum, & Hymetium, quod est, Atticum, pręconio bonitatis extollunt. Galenus in medicamentis maxime probat Mel Atticum, tanquam preciosissimum. Columella libro duodecimo, capite tricesimo octauo.

Mel frugum. Sic Diocles uocat quondam Panicum legumen.

Mel harundinaceũ, id est, Saccharũ, quod ex harundinibus extrahitur.

Mel Heracleoticum, siue Ponticum, quod ex herba Aegolathro colligi fertur: quibusdam anni temporibus, ut inquit Diosc. propria quorundam florum dote conflatur: quod qui edere, mente abalienantur, ac sudore dissiliunt. lib. 2.

Mel Hircanum, ex ipsis quoq; fluit arboribus sine cura mortalium, examinibus inibi sępe cogentibus, atq; mellificantibus, ut inquit Strabo. Est ubi e petris exstillat, ut inquit Diodorus.

Mel Manicon, uel Mel Męnomenon, eiusdem fere generis cũ Melle Heracleotico, uel Pontico. Sic dictum ab insania, quod a rhododendri flore contrahitur.

Mel Sardoum immodica amaritudine infame, & quia uirus quoq; habeat. Sic enim de illo produnt scriptores. Quod si ita est, quomodo cum illo conuenit, quod de eadem insula perhibent Sardinia, nullum penitus in ea animal nasci, quod perniciosum homini sit?

Mellis inuentionem Plinius & Diodorus Aristęo Atheniensi, uel Archodiæ regi, ut Trogus, adsignant.

Mellicratum, aqua mellis.

Mellisauia, ea quæ græce μελικηρίδες, de quibus uide Paulum lib. 6. cap. 36.

Mellis priuata quædam species. Lege, ἐλαιόμελι.

μήλη, instrumentum medicũ, quo immisso per fauces, interdum hulcus exploramus.

μῆλα. Vide, Antiades.

Melabathrum, Parthenium, apud Dioscoridem libro. 3. cap. 156.

μελαγχολία, ἀπὸ τοῦ μελαγχολάω, insanio. Vocatur alio nomine, Cholera nigra. Est autem μελαγχολία affectio, quę menti nocet, fitq; sine febre, cũ profunda animi tristicia, & ab charissimis sibi auersione. Caussa est in nigra bili, frigido & turbido humore. Ideoq; strepitum omnem horret, & tristi animo est, & timet omnia: odit homines, & solitudines quærit. Qualis ab Homero fingitur Bellerophon, qui errabat per campos, suum crucians animum, frequentiam hominum deuitans. Et quoniã ex nigra bile malum id fit, ἀπὸ τῆς μελαίνης χολῆς, Melancholia dicta est. Et ex similitudine eius, in quotidiano nostro sermone, omnis tristicia animi proprie Melancholia appellatur, improprie licet. Vaticinantur quidam etiam aliquãdo futura: unde & quidam Græcorum uocauerunt,

ἐνθιαςικῶς, καὶ ἐνθιάζοντες. Vide, Atrabilis.
Melancholia Mirachialis, ea quam Græci uocant, & qui latinius locuti sunt, Hypochondriacam. Egit de ea Galenus libro.3. de locis affectis.
Melancholia Hypochondriaca, ea quam Arabes Mirachiam, uel Mirachiale uocat melancholiam.
Melandrya uocatur piscis, cæsis quernis assulis similimus. Plini. lib.9. cap.15.
Melamphyllos, Acantha. Dioscor. libro.3. capite.18.
Melampodion, Veratrum nigrū apud Dioscor. lib.4. cap.152.
Melampelos, Helxine apud Dioscoridem libro.4. capite.42.
Melampycnos, herba ea quæ & Myaros, & Myagros.
Melampyros, herba Myagros, apud Diosc. libro.4. capi.118.
Melanteria, ex nomine quidē ipso atramen tum significat. Vulgo atramentum metallicum. uide Dioscor. lib.5. cap.109.
Melamirum, piscis, a nigra cauda nomen trahens.
Melamorrhizon, Veratrū nigrum, apud Dioscoridem libro.4. cap.152.
μελαγχλόρον, colorem illum ictericum uocat, qui est ex infusione fellis nigri, extēsi in toto corpore, cum colore totius corporis pal lido & subliuido.
Melancoryphus, auis, super.20. oua, parit numero impari.
Melanion, nigra uiola.
Melanthemon, id est, Anthemis, uel Chamemilon. Barb. in Coroll. super oleo Me lanthino libro.1. Cæterum Melanthion aliud est, nempe Git, uel Nigella, si uerbū reddas uerbo.
μελάνθινον ἔλαιον, oleū de Melano, id est, ex Nigella herba.
Melanthium, id est, Git, apud Dioscoridē libro.3. cap.92.
Melanthus filias Prœti regis Argiuorū, ab insania fabulatur curasse. Quanquā hūc non Melanthum, sed Melampodem nominat Galenus in commentario de atra bile. Fabula est apud Vergilium Ecloga.6.
Melandrys, genus Thynni grādissimum.
Meles miræ astutiæ animal, quod distentū corporis, omnes morsus & canum & hominum arcet. Plinius libro.8. capite tricesimo octauo. mustellarū generis Æliano.
Melia terra. Vide Dioscor. lib.5. cap.171.
Meliboides lapis est apud Dioscoridem libro quinto, capite.89.
Melicę gallinę, quod in Media id genus aui um corpore amplissimo fiat, l, litera pro d, substituto.
Melicum. M. Varro. Ad hanc rem electis maximis gallinis, nec cōtinuo his quas me licas appellant falso, quod antiqui, ut the tin thelin dicebant, sic medicam melicam uocant: hæ primo dicebātur, quia ex Media propter magnitudinē erāt illatę, quęque ex his generatæ postea propter similitudi nem. Columel. lib.8. cap.2.
μελικηρία, hulceris genus, quod a faui similitudine nominatur: habetque species aliquot, de quibus Celsus plura lib.5. cap.28. Plin. lib.8. cap.38. Animal auibus inimicū, Varronis interpres contendit esse Fouinum, aut Maturellum.
μελικηρίς, idem quod fauus, nisi quod in toto corpore fieri potest, & sua tunica claudi tur, atque inuoluta est, tenuior quam est humor expressus.
μελικηρίδα, capitis hulcus & tuberculum. Celsus esse ait lib.6. cap.7.
μελίχρα, colorē citrinū, uel mellis habentia.
Melicratum, mulsa aqua, apud Dioscoridē libro quinto.
Meliceria. Lege, Sanguis.
Melilotos, Sertula Campanica, apud Dioscoridem lib.3. cap.46.
Melilotus, arbor apud Strabonem libr.17. Item apud Mauritanos arbor est nomine Melilitos, ex qua uinum conficiunt.
Melimela dicuntur a sapore melleo, grece μελίμηλα. Eadem et a celeritate mitescendi Mustea, ut inquit Varro. Mustea sane uocabant ueteres, quæ nos Præcocia. Vn de Cotonea quoque certo in genere Mustea dicta. Item pirum quod recēs est, mustum et musteum dici solet. Athenis Melimela nominabantur, malo in syluestrem pirum Cydoniumue insito, ut scribit Diophanes.
Melimela, per simplex, l, ubique sunt poma mustea, a μέλι, id est, mel, et μῆλον, malum lum, quod mellis saporem habeat. Vide Mustea.
Melimelis, nomen est liquoris, composito uocabulo ex malis, hoc est, Cydonijs & melle. Colum. lib.12. cap.45.

Meline, & Melinos, id est, Panicum. Lege, Panicum.

Melinon, idem quod Melissophyllon, apud Dioscor. lib. 3. cap. 117.

μήλινον ἔλαιον, oleum melinū, ex cotoneis malis unguenti confectione.

Melinus color, in floribus luteum significat. Id ex Dioscoride ac Plinio euidentissimum est.

Melion aqueum, Satyrium Erithronion, apud Dioscor. lib. 3. cap. 145.

Meliphyllon, Melissophyllon, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 117.

Melphyllon, id est, Millefolium, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 116.

μελιπηκίος, placenta ex melle concreta & fermentata.

μέλισσαι, apes.

Melissophyllon, ab melle sic appellata herba, & quia ea plurimum apes delectātur. Egit de ea Dioscorides libro tertio, capite 117. Plinius libro undecimo, capite uigesimo. libro. 20. cap. 11. Citrage[illegible] Al. B. uocat

Melissones. Græci μελίσσας uocant apes. Vnde Melissones dicuntur apiaria, quæ Mellaria quoq; nominant, loca uidelicet, in quibus siti sint aluei apum. Loca quibus pascuntur anseres, gręca uoce nuncupant Chenotrophia. Nam χὴν dicitur anser. Leporaria, dicuntur loca, quibus uidelicet lepores inclusi pascuntur. Quanquam M. Varro Leporaria intelligi uelit omnia septa ędificia uillæ, quę habēt inclusa omnis generis animalia quæ pascuntur. In Leporario, inquit, apri fuerūt multi. Scipio, qui purissime locutus est, Boboraria appellat uiuaria ferarum, a roboreis tabulis quibus sepiri solent. Columella libro octauo, capite primo.

Melissi Medici meminit Hippocrates lib. de natura humana, & item Cælius Aurel.

Melitei canes, ex Melite insula, admodum parui, in delicijs domi educantur.

Melithęna, Melissophyllon, uel Apiarium apud Dioscor. lib. 3. cap. 117.

Melithęum, Apiastrum, apud Dioscoridē lib. 3. cap. 117.

Melitites, per omnia Galactitæ similis lapis: sic dictus, quia succum tonsus, melleū emittit. Dioscor. lib. 5. cap. 142.

μελιτώδους σοσάστεως, mellis crassitudo.

μελίτωμα, confectio ex melle, uel res mellita. Sic Homerus nominat. Nos barbare, Conserua.

μελισσῶναι, apiaria, ubi apes nutriuntur.

Melitites, e dulci genere est uinum, ut Plinius existimat lib. 14. cap. 9. Dioscor. lib. 5.

μηλιζόντα, luteola.

Mellificijs, melli conficiendo, operiq; mellifico. Columella lib. 9. cap. 13.

Melligeta, Cardamomi generis. Vide Barbar. Coroll. Cardamomum.

Melligo. Vide, ἀερομέλι.

Mellitismus, linctura ex melle: uel id quod græce Eclegma.

Mellum quid sit in Plinio, nō satis constat, nisi forte Mel, non Mellum legendū est.

Melocarpos, Aristolochia longa. Dioscor. lib. 3. cap. 5.

μελόμελι, quod & Cydonomeli nominant, describitur ab Dioscoride libro quinto, capite uigesimo secundo.

Melon, malum uicium oculi, ac proptoseos species quarta, græce μῆλον.

Melopepones, in Campania primū reperti, effigie mali Cotonei, a quo & nomen fortuito natum ibi: mox ex eo semine genus factum. Non pendent hi, sed rotundantur humi, figura & odore pręstantissimi, ubi maturauere.

μηλῶσαι, instrumento, quod μήλη uocant, tentare & connectare incerta.

Melosmos, Polium montanum, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 122.

Melothron, Vitis alba, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 194.

μηλωτίς, auricularium specillum.

M E M

μεμάκυλον. Lege, Vnedonem.

Memnonides aues. *Plinius lib. 10. cap. 26.*

Memoria, est retētio, & quasi possessio, atq; conseruatio eorum, quæ anima nostra percępit. Aut, Memoria est comprehensio eorum quæ præterierunt, quorum adhuc aliquid præsens sensu detinetur. Galenus de Definit.

Memoriam amisit Messala, ictu lapidis. Solinus cap. 7.

Memoria ualuerunt L. Scipio, Cyneas, Cyrus, Mythridates, ex Ponto Methrodorus. Solinus. 7.

Memoria facile intercipitur. Ibidem.

Memoria aliquando fit ex arte. Ibidem.

Memoriam metus perimit, Ibidem.

Memphitis, lapis iuxta Memphim in Aegypto inuenitur, calculorũ magnitudine uersicolor. Dioscor. lib. 5. cap. 149.
Memilæ. Lege, Menas.

M E N

Mena, piscis marinus. Plinius lib. 9. cap. 26.
Menalurnę. Lege, Saxatiles.
Menas Chirurgus, citatur ab Aecio lib. 10. capite quinto.
Mendenum. Lege, μενδήσιον.
μενδήσιον, unguentum sic dictũ a loco, ubi Mendes, id est, caper colitur, ut placet Barbaro. Colunt enim in quadã Aegypti parte Mendesion, id est, caprum, Aegyptij. Veteribus inter laudatissima fuit, & post Deliacum, in Aegypto prælatum. Celebratur & Mendesium uinũ ex Aegypto: item & Mendenum ex Thracia, contra renum uitia Hippocrati.
Mendesium uinum. Lege, μενδήσιον.
Menecrates Syracusanus natione. Nullam dicitur accipere mercedem solitus medendo. Curabat autem in primis sacrum morbum: tantum hac mercede contentus, ut liberati, se eius seruos faterentur. Se uero Iouem appellabat. Scripsit libros naturaliũ quæstionum, ut indicat Theophrastus libro. 1. Plant. cap. 26. Alter quoq; Menecrates consicus fuit. Suidas autor.
Menianthes, Trifolium, apud Dioscoridẽ lib. 3. cap. 122.
μαινίδες. Lege, Menas.
Menion, Pęonia, apud Dioscoridem libro 3. cap. 158.
μαινίς, piscis genus.
Menodotus, nõ contemnendus Medicus, ætate Serapionis. Galen. in Method.
Menocrates Zeophlatensis Medicus, citatur ab Aureliano.
Mensa, ossis scapulæ lata pars.
Menses, Menstrua, idem.
Menstrua cõtingunt mulieri, ut sanitatem tueatur. Galenus in Defin.
Menstrui nocumenta, uide apud Solinum capite nono.
Mensura humanorum corporum apud Solinum capite. 5.
Mentha, id quod Dioscorides uocat Hedyosmon satiuum: de quo uide lib. 3. cap. 39. Theoph. lib. 7. cap. 7. Plinium lib. 19. ca. 8. & lib. 20. cap. 14. Et de Plantarum caussis Theophr. lib. 2. cap. 5. Solo nomine a Græcis commendatur: nec quisquam est, qui eo audito, suauitatem odoris, in notissima omnibus herba, non amet.
Mentagra, a quibusdam asseritur, morbus esse Gallicus: sed quam rectè, nõ est huius loci. Attigit de hac doctissimus uir Manardus de Ferraria nõnihil in libro Epist. 7. Leonardus Fuchsius libro de errorib. Medicorũ. Nonnulla Nicolaus Leonicenus. Item Plinius lib. 26. cap. primo de Lichenis agendo.
Mentham, siue uti pronũciant Grçci, & scribunt μίνθαν, tradit Oppianus interpres, ἁλιευτικῶν tertio, a Mintha, quæ Nympha fuerit, appellatam uideri. Duas uero esse species: syluestrem, & quam uocant Hedyosmon. Cocyti uero filiam tradit fuisse Mintham: quæ ubi inaudisset amari a Plutone Proserpinam, indignata eo nomine, constanter illi se opponere ausa est, dictitans, si inferos peteret, inimiciter infestaturam. Quo puellæ tumore cõmotior Ceres, Persephones mater, Mintham exculcans, εἰς τὴν κακὴν βοτάνην ταύτην, id est, malam deformauit herbã huiusmodi.
Mentastrum, syluestris Mentha, hirsutiore folio, & prorsus amariore, quã sisymbrij, grauiore odore. Vide Dioscoridem libro tertio, capite. 39.
Mentigo. Videtur in agnis & hędis Mentigo id ferme malum esse, quod in hominib. Mentagram appellant. Vtriusq; uocabuli etymon a mento est: quoniam ab ea parte fere oriebatur, fędisq; hulceribus mentum, os, labra, obsidebat. Columella lib. 7. capite. 5.
Menynges, sunt membranulæ quędã neruosæ, & arterijs similes, totumq; cerebrũ continentes. Galen. in Definit.

M E O

μῆον, producta priore syllaba, nõ diphthongo, sed uocali longa, ex Galeno latine Meon, ab officinis Meu. Pandectę interpretantur pro radice, quam nos uocamus teutonice Meysteruurtz: quam uere, non uideo. Nihil enim conuenit figura eius herbæ, cum ea descriptione, quæ est apud Dioscor. Vide Barb. apud Dioscor. lib. 1.

M E R

Mercurialis, Linozostis, apud Dioscoridẽ lib. 4. cap. 201.
Mercurij genitura, Buphthalmos, apud

Dioſcoridem libro tertio, capite.157.

Merdaſengi, Rinſʒgeel.

Mergus. genus eſt propagationis, ubi ſcilicet uitis iuxta ſuum adminiculum curuatur atq; perducitur ad palum uacantem: a mergẽdo dictus. Inſtar enim arcus curuatura fit in mergo, & ex arcu euocatur materia, quę protinus applicata ſuo pedamẽto ad iugum trahitur. Vitis celerrime prouenit propagata mergis, qui Columellæ maxime probatur. Columella libro quarto, capite.2.

Mergi uidentur eſſe ferramenta idonea metendis frugibus, quæ a Plinio Mergites appellantur, ſic ſcribẽte. Stipulæ alibi medię falce pręciduntur, atq; inter duos Mergites ſpica diſtringitur. Notũ eſt illud Maronianum: Aut fœtu pecorum, aut cerealis mergite culmi. Exponunt Grammatici, Mergites dici manipulos ſpicarũ: quo intellectu an apud Columellam, & apud Pliniũ Mergi, Mergitesq; accipi poſſunt, æſtiment eruditi. Alias Mergus dicitur in uinea, ubi ſupra terrã uitis curuatur iuxta ſuum adminiculum: a mergẽdo uidelicet nominatus. De quo Palladius hæc: Mergum dicimus, quoties uelut arcus ſuper terram relinquitur, alia parte uitis infoſſa. Mergi poſt bienniũ reciduntur in ea parte, quæ ſupra eſt, & in loco iuſtas uites relinquunt. Colum. lib.2. cap.21.

Mergine, Smilax, apud Dioſcoridem libro 4. capite.145.

Mergum, αἴθυιαν uocant Græci, Poetæ δύπτην. Alioqui nihil aliud eſt, uerbũ ex uerbo, Mergus. Poetæ etiam Pœgas, & Bungas uocant eas aues.

Meris, Tripolium, apud Dio. lib.4. ca.136.

μηρὸς, femur.

Merula apud Arcades, circa Cillenem eſt candidiſſima. Solinus cap.12. Vide Pliniũ lib.10. cap.24. de Merulis.

Merulæ. Lege, Saxatiles.

Merus, a Græcis dicta tota coxa, quæ ad genu portendit. Vnde ex coxarum pulchritudine Callimerus.

M E S

Meſarchon, medium inteſtinum.

Meſaricæ uenæ uocantur, quas Barb. alias uocat Meſſeraicas.

μεσέντερον, uel Meſenterion, dicitur, quo lactes inuoluuntur, ne contactu ſpinæ læ-

M E

dantur. Pollux autẽ ſic. Meſenterion pellicula eſt ex uenarum, neruorumq; cõplexu, renibus ac uentri proxima, alimentũ in hepar emittens. Macrobius Meſenterion pro inteſtino accipit, ita diſtribuens. Inteſtina principalia tria. Vnum Diſſipiũ uocatur, quod uentrem ac cętera inteſtina ſecernit. Alterum Medium, quod Græci μεσέντερον dicũt. Tertium, quod ueteres Hiram uocauerunt. Quanquam uidetur Hermolaus Barbarus refragari. Sic dictũ uero eſt, quod in medio eſt inteſtinorum collocatũ: Latine uero & propius, Medianum recte dixeris.

Meſomerium, quod coxas interiacet.

μεσόμφαλος, umbilici medium.

μεσόφρυον, medium ſuperciliorum, ſecundum Pollucem.

μεσόσκελος, medius inter crura locus, quæ uocantur σκέλη.

Meſpilus, ſpinoſa arbor eſt, folio acutæ ſpinæ, ut inquit Dioſcorides: fertq; pomum ſuaue, exiguum, tribus intus oſſiculis. Faciunt eius aliquot genera Plinius & Theophraſtus. Inter quæ eſt & Setanum, quod in Italia naſcitur. Arbor folijs mali, ſed minoribus: pomũ fert rotundum, eſui aptũ, ima parte latius. Cætera de Meſpilis lege apud Dioſcor. lib.1. Plin. lib.15. cap.20. lib. 23. cap.7. Theophraſt. libro tertio, capite duodecimo.

Io. Meſue uixit anno, ut ſupputat Volateranus.160. Euangeliſtam hunc ſuum & principem faciunt, qui barbaricæ medicinæ ſe manciparunt.

μέση ὕλη, media materia. Sic ſucci facilioris cibum, id eſt, mediæ materiæ, uocat Cœlius Aurelianus lib.1.

Meſocranion, uertex capitis.

M E T

Meta, dicitur congeries, uel ſtrues in acutũ tendens, quæ gręce πυραμὶς dicitur.

μετακάρπιον, expanſa eſt ante digitos pars.

Metaphrenum, uocant partem ab collo ad cinctum protenſam, aut uerius, quod a tergo præcordijs obiectum eſt.

Metaſyncriticum, ſmigma, quod ex profundo humores euocat, ac transfert.

Metenchytas, Galen. uocat in.5. Method. inſtrumenta, per quę in uterum inijcimus medicamina, ad ſanguinem ſiſtendum, uel uterinos Clyſteres.

Metopium,idem quod Galbanũ,apud Dioscoridem lib.3.cap.96.

μετώπιον,ab aliquibus uocatur oleum amygdalinum. Vocatur & μετώπιον patrio nomine Aegyptiacum quoddam unguentum,propter Galbani mixtionem.Nam lignum in quo Galbanum nascitur, Metopion quoq; uocatur. Describit hoc unguẽtum Dioscor.lib.1.cap.70.

Metopion,Ammoniaci arbor.

μέτωπον,frons.

Metopson,idem quod Metopium.

μετόσκοποι,ex fronte coniectores.

Metra.Lege,ἐχῖνος θαλάττιος.

μήτρη.uulua,matrix.

Methrion,Laurus Alexandrina, apud Dioscoridem lib.4.cap.148.

Metus extinguit memoriam. Solin.cap.7.

Metus extorsit uocem filio Crœsi muto.

Metus,incitamentum uocis.

Metachoeron,uitiatus in utero partus suillus,apud Aristotelem.

Metallicum atramentum, Dioscoridi Melanteria,quam Latini pariter ac Græci sic uocant.

Methodici dicti sunt,a Methodo,qui rationem artis per compendia sequuntur, ut inquit Galenus libro.3.Therapeut. Vocauerunt se hoc nomine quondã Thessalij. Galenus contra ἀμεθοδωτάτους, id est,maxime omnium ἀμεθόδους,hoc est, a uia & ratione discendi alienissimos. Meminit & Plinius lib.29.

Metys.Lege,Propolis.

M I C

μικρόστομος,paruo ore existens. Hac parte etiam quæ carent,dicunt inora; sicut inauria,quæ auribus.

Microspheron,Spicæ species minima.

μικρότριχοι,paucis capillis tecti.

Mictionem citat Nicandri interpres in Theriacis,herbarium Medicum.

Micon Medicus,scripsit ῥιζοτομούμενα.

μικροτράχηλοι,id est,breuicolles.

M I D

Midæ,uermiculi fabas arrodentes.

M I G

μῖγμα, mixtura est, quo modo myropolæ ex simplicibus coalitiones faciunt. ἀπὸ τῦ μίγνυμι,id est,misceo

M I L

Milacostraca, quæ molli testa integuntur, ueluti marinæ locustæ,& gammari,& cancri.Cutem enim habent siccam, reliquam uniuersam temperiem humidam.

Milax, Volucrum, apud Dioscoridem lib. 4.capite.15.

Milesia herba,citatur ab Aecio sermone.13. cap.123.sed mihi plane ignota.

Miletus,Medicus.

Millefolium, Parthenium, apud Dioscor. lib.3.cap.156.

Millefolia,Myriophyllon, apud Dioscor. lib.4.cap.116.

Millefolium,Achillea, apud Dioscoridem lib.4.cap.39.

Millepedæ,ὄνοι dictæ Græcis.

Millepeda. Vide,κουβαρός.

Miliarium,nomen est uasis, quo, ut ostendit Cato, utebantur in trapeto. Palladius docet altum & angustum formari solitũ: qui hoc idem memorãs quod Columella, sic refert: Vas æneũ miliario simile,id est, altum & angustum,uespere intus cum lucerna collocemus, & in fundo eius ponamus lumen accensum: illic papiliones conuenient,& circa lumen uolitabunt, & angustia uasculi, ab igne proximo in terram cogentur. Columella libro nono, capite decimo quarto.

Miliaris, serpens, Cenchites dictus apud Aecium serm.13.cap.27.Lege,Aconcia.

Militaris, Coniza, apud Dioscoridem lib. 3.capite.135

Militaris Achillea, apud Dioscoridem lib. 4.capite.39.

Milium,inflammatio,ac paruæ pustulæ per summam cutem erumpentes, in modũ milij: de cuius causa lege Galenum ad Glauconem lib.2.

Milium solis, Dioscoridi Lithospermon.

Milium,græce κέγχρος,notum. Egit de eo Dioscor.lib.2.

Milos,Smilax, siue Taxus, apud Dioscor. lib.4.capite.83.

μίλφωσις,ubi ex palpebris defluunt pili.

μίλτος τεκτονική,Rubrica fabrilis,de qua uide Dioscor.lib.5.cap.103.

Miluus,rapacissimus auium, cadauerumq; insectator. Eorum uenationem primus de mõstrauit Alphonsus rex Neopolitanus, commissa in aere magnorum accipitrum, tum falconum cum eis pugna. Multo aũt plura uide de Miluis apud Aelianum.

Milui, ex accipitrum genere, magnitudine differunt. Plin. lib. 10. cap. 10.

Miluus, piscis. Plin. lib. 9. cap. 17.

MIN

Miniatula cera notare, id est, rubea cera signare.

Minæum thus, a pago Minæo sic dictū, ubi optimum prouenit in Arabia. Plinius lib. 12. capite. 4.

Minij gleba, id est, Lemnia terra: sic enim Celsus uocat. De qua uide Dioscor. lib. 5. capite. 104.

Minium Sinopicum quid sit, uide apud Dioscoridem lib. 5. cap. 102.

Minium, Ming, Bergzinober.

Minime periculosus morbus. Lege, Morborum differentias.

Minos, Mandragora, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 79.

Mintha, idem quod Mentha, apud Diosc. lib. 3. cap. 39.

Minthia, Rubus, apud Diosc. lib. 4. ca. 147.

Minthes, id est, Mentha, apud Theophr.

Minthon, flos qui in sterquilinijs nascitur, quo maiorem in modum afficiuntur hirci. Apud quosdam inuenias caprarum retrimenta dici Minthon.

μῆνιγξ, membrana cerebrum custodiens. Galenus de locis affectis lib. 1. cap. 1.

MIT

Mithridatem quis dubitet, præter āmultifariam eruditionem, & tam multarum linguarum peritiam, etiam medicum fuisse? Primus enim ille Antidoti genera inuenit, ex quibus etiam nunc nomen retinet unum. Illius quoq; inuentū est, quod sanguis anatum Ponticarum antidotis misceatur, quoniam ueneno uiuunt. Meminerūt huius passim & historiæ, & Plinius libro 25. capite. 1.

Mithridanion, Scordium, apud Dioscor. libro. 3. capite. 123.

Mithridacium, id quod alias Mithridatum.

MIV

Miua, fit ex succis stomachum confortantibus, pirorum scilicet, uel citoniorum.

MIX

Mixtura, semper fit ex rebus iam confectis in propria forma.

MNA

Mnaseas Medicus, citatur ab Cœlio Aureliano ferm. 49.

MNE

μνήμης ἀπώλεια, memoriæ perditio: quod ipsum frequenter accidit catochicis, & lethargicis. Vide Plin. lib. 7. qui hoc malo laborauit: & Valer. Max. lib. 1. de eo, qui sui proprij nominis oblitus est.

μνησίθεος, id est, Iuniperus parua.

Mnesithium, Buphthalmus, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 157.

Mnesithæus Atheniensis, uir in omnibus, ut inquit Galenus, quæ ad artē Medicam spectant, sufficiēter doctus. Scripsit librū, qua uia & ratione medendi scientiā oporteat exercere. Galenus de arte curatiua ad Glauconem lib. 1.

MOC

Mochmutim, Aegyptiorum lingua syluestris Portulaca.

MOG

Mogilali, μογίλαλοι, qui difficulter & male pronunciant.

MOL

Molas Pausanias uocat esse genu.

Molas etiam putant dictas, ubi mulier non ex uiro, sed ex semetipsa concipit: ideo nō animatur Mola, sed uitam habet eam, quę & arboribus contingit. Plinius libro decimo, capite. 64.

Molæ trusatiles, alio nomine, Manuariæ, quod manibus trudantur.

Molibditis, harena ex qua gignitur Lithargyrium. Vide Dioscor. lib. 5. cap. 93.

Molibdoides, lapis a plumbi similitudine dictus, apud Dioscor. lib. 5. cap. 89.

Molita, mola contusa. Media correpta pronunciatur Molitum. Colum. lib. 6. cap. 9.

Molle uocatur, quod in sese non obluctando refugit. Aristot. lib. 4. Meteo.

Mollificabilia sunt, quæcunq; concreta, nō ex aqua constant, ut glacies (omnis enim glacies aque est) sed quæcunq; ad terrā potius spectant: & nec eorum humor uniuersus exiccatus est, perinde ut in sale: nec inæquabiliter, ut in fictili sese habet. Aristot. libro. 4. Meteor.

Molluscam nucem, sunt qui Persicam interpretati sunt falso. De quo alias.

Molochinus color. Lege, Color uarius.

Molorticulum ueneris, Satyrium Erythronium, apud Dioscor. lib. 3. cap. 145.

Molossi canes ex Epiro ueniebant. Dicuntur progna ri ex cane, quem Vulcanus (ut

est in fabulis) fabricauit, & animam inspirauit, donecq; dedit Ioui: ille Europæ, illa Minoi, Minos Procridi, hæc & Cæphalo uenatori.

Moluris, locusta quæ frumenta depopulatur. Teut. Kornuuybel.

Moly, aliqui syluestre Leucoion appellãt. Describitur ab Dioscoride lib. 3. capite. 52. Et inibi de Moly Homerico in Barb. Cõmentario, & M. Vergilij.

Moly, Eryngion, apud Dioscoridem lib. 3. capite. 23.

Moly. Solanum somniferum, apud Diosc. lib. 4. cap. 76.

Molybdena, id est, Plumbago, quam & Galenam uocamus, communis est plumbi & argenti uena. Vide Dioscor. lib. 5. cap. 91. Plin. lib. 33. & 34. &. 25. capite undecimo.

Melybdenam (ut inquit Georgius Agricola, doctus sane Medicus, & non minus metallicarum rerũ peritus, in dialogo quẽ inscripsit, Bermannus de metallorũ essentia) Arabes uidentur ignorasse, uel eandẽ Lithargyro putasse. Nec Serapion meminit aliter: quæ ex Dioscoride uidetur mutuasse, quod confricturæ plumbi additur.

Molyza, allij ipsius coma sola cum capite.

MOM

Momissam, uocant molarium partem, quæ adsidet gingiuæ. Superiorẽ uero, qua con ficiuntur cibi, τραπέζιον, id est, mensam.

MON

Monops, in Mœonia cernitur magnitudine tauri: qui fugiens, igneum quiddam & acutũ excreat, in quod uenatores incidentes, tabem contrahunt. Aelianus.

Monocampti, pedum digiti omnes, id est, flexus unius.

Monoceros, asperrima fera, reliquo corpore equo similis, capite ceruo, pedibus elephãto, cauda apro, mugitu graui, uno cornu nigro, media fronte cubitorum duum eminente. Hanc feram ui[illegible] negant capi. Plin. lib. 8. cap. 21.

Monoclonos, Artemisia, apud Diosc. lib. 3. capite. 125.

Monocondyli, sic digiti appellantur nonnunquam.

Monogenion, Peonia, apud Dioscor. libro tertio, capite. 158.

μονοπαγεία, ἀπὸ τοῦ μονὸς, καὶ πάγιον, id est, confirmo. Est enim cõfirmatus capitis dolor, idq; adeo ex cholera rubea confirmata, & sanguine commixta.

Monstra quomodo fiant. Lege, Fœtus nõ est pars parentis.

Monstra pedes decem habuerunt in longitudine Pusio, & Secundilla. Solin. cap. 7.

MOR

Mora Baticana, apud Dioscoridẽ Rubus, lib. 4. cap. 4.

Morbus, est dispositio permanens in corpo ribus, quæ uitam participant. Item,

Morbus dicitur constitutio quædam præter naturam, a quo actio primo uitiatur. Galenus libro primo de differentijs Symptomatum.

Morbus quoq; intemperantia est primorũ elementorum, quæ secundum naturam in nobis sunt. Vel,

Morbus est intemperies humorũ, ex quib. corpora nostra constituuntur. Aliter sic,

Morbus est naturalium potentiarum impedimentum. Vel,

Morbus est mutatio corporis a dispositione & statu naturali, in eum qui preter naturã est. Vel, Morbus est intemperies primarum qualitatum, in qua exuperat uel calidum, uel frigidum, uel humidũ, uel siccũ.

Morborum quidam sunt Continui, quidã Deficientes, quidam Longi, quidam Acuti, quidam ueto Peracuti. Deficientes quidem sunt, ut febris quotidiana, tertiana, quartana, quintana. &c. Continui autẽ, ut semitertiana, & a Græcis dicta τυφώδης ardẽs. Acuti sunt, ut phrenitis, lethargus, pleuritis, peripneumonia. Longi, ut morbus comitialis, articularis, nephritis. Peracuti, ut synanche, cynanche, apoplexia. Cæterum Morborum quidam sunt acuti, & continui: ut febres ardentes, phrenitis, pleuritides. Quidam acuti, & nõ continui. Quidam autem neq; acuti, neq; continui: ut morbi longi. Galen. in Definition.

Morborũ differentias Hippocrates nouem esse tradidit. Quæ sunt acutus, peracutus, malignus, longus, medius, perniciosus, mitis, periculosus, & minime periculosus. Peracutus morbus, est ui & phantasia maior ac difficilior acuto, qui septimo die ut plurimum ad iudicationem peruenit. Malignus, est ui quidem maximus & difficilis, imaginatione autem imbecillis, certũ iudicationis tempus non habens. Longus

est, qui in deterius atque melius iudicatur: mensibus, annis, uel etiam cum hominis morte finitur. Medius morbus, qui est inter lõgum et acutũ, utriusque sane particeps, iudicaturque die sexagesimo, & octuagesimo. Perniciosus, siue lœtalis, qui semper ad deterius uergit. Mitis, qui nequaquam hominem tollit. Periculosus, qui ad salutē & perniciē ex æquo tendit. Dicitur et Anceps morbus, minime .f. periculosus, qui semper salutem futurã prænunciat, quantum in eo est: id habet cum Miti cõmune. Magnus quidem secundum imaginationem morbus est, ut in carnosis partib. uulnus. Morbus affectu magnus, ut nerui, aut musculi punctura, aspectu quidē parua apparēs, ceterũ uirtute magna. Gal. in defin.

Morbi Hebdomadarij, qui intra septē dies crisim suam faciũt, ab Arabibus Peracuti.

Morbi Peracuti. Lege, Morbi Hebdom.

Morbi Menstrui, qui infra mensem, ut. 14. die uel. 20. uel. 28. finiuntur.

Morbi Annui, qui anno integro durant.

Morbus, uel actionis, uel constitutionis uitium. Galen. de differen. morb. lib. 1. Vel Morbus, a iusto modo declinatio, uel constitutio præter naturam, uel uitiatæ fruitionis caussa. eo.

Morborum omnium modus et caussa eadē. Hippocrates de flatib. In morbis ipsis, locus ipse differentiam facit. Eodem.

Morbi omnes ex aere caussantur.

Morborum multorum caussas, lege ibidē.

Morbus acutus uocatur, ubi sine intermissione accessiones & dolores urgent.

Morbus longus, ubi lenti dolores, & spacia inter accessiones porriguntur.

Morborum exteriorum & interiorum nomenclaturã scripserunt Galen. lib. diffinit. Raphael Volaterranus, et Ioãnes Manardus Epistolar. lib. 7. epistol. 2.

Morbi qui uno tempore fiunt, si perniciosi fuerint, greci Pestem appellant: si uero mitiores, altera quadam appellatione ἐπιδήμους, uel ἐπιδημίους uocant. ἐπιδήμιος est morbus, qui tempore anni aliquo, aut in regione aliqua grassatur. Pestis uero, epidimia perniciosa. Est autē & aliud morbi genus commune multis, quod in regione superuenit, Endemumque, uel Endemiũ nocatum, quasi patriũ dixeris, aut uernaculũ. His aũt omnib. aduersantur σποραδικοὶ, id est, qui sparsim, priuatimque cõprehendunt ægros, discerpãter fatigãtes, neque secundũ cõmunem modum constantes. Galen. cõment. in Hippocratem libro primo, de ratione uictus in acutis.

Morbi uulgares sunt, qui secundũ quædam tempora, eodem in loco, plurimos mortali um inuadunt.

Morbus farciminosus, equorum uocatur, si quando in lateribus & coxis, & in uerendis quoque partibus, & præcipue in iuncturis membrorum, uel in toto corpore collectiones inflantur: rursumque his ueluti sedatis, alia renascuntur: cibum, potumque recipiunt, macrescunt tamen: quia digestio eis plena non prouenit.

Morbus inflatiuus & præcordialis, non ad modum absimilis passioni melancholię. de quo uide Aecium sermone. 9. cap. 18. atque inibi eius curationem.

Morbus τροπικός, id est, conuersiuus, qui ex acuto in χρονικὸν conuertitur.

Morbi Acuti emergũt quidem in nobis aut ratione subtilitatis humorum, ut cholerica febris. Vel caliditatis gratia, ueluti pluribus. in sanguineis. Aut ob humorum copiam. ut in cõuulsione. Aut ratione loci, ut in angina. Propter maliciam, ut in pestilentia.

In contrarijs morbi obtusi nascuntur.

Morbi obtusi. Lege, Morbi acuti.

Morbus imaterialis uocatur, ubi calor, uel frigus tantum increuit, non quidē humoris caussa. ut in diaria febre, quæ & Ephemera appellatur.

Morbus materialis, id est, qui ex humorib. resultat.

Morbi in numero uocãtur, scilicet mõstrosi, ut sextus digitus, lapis in uesica, struma, gibbus, & id genus reliqua.

Morbi Diarij, qui intra diei spaciũ desinũt. ut angina, & neruorum resolutiones: uulgo Perperacuti.

Morbi Perperacuti. Lege, Morbi diarij.

Morbosæ dispositiones corporum, e contrarijs temperaturæ partib. prodeunt, quę admodum optime temperantiæ constituuntur ex symmetria instrumentariarũ partium, & bona temperie similarium.

Morbi arborum quibus appellentur nominibus, require ex Theophrasto de historia plantarum, libro. 4. cap. 16. 17.

Morbus attonitus, sideratio, apoplexia, he-

miplexa, idem. uide Paulum libro tertio, capite.118.

Morbi breues, qui cito uel tollunt hominē, uel ipsi cito finiuntur. Longi uero morbi, sub quibus neq; sanitas in propinquo, nec exitium est.

Morbi hæreditarij uulgo uocātur, podagra, lepra, comicialis, calculus .&c. Nam illi interdum ex spermate parentum, aut menstruis contrahuntur.

Morbi hæreditarij ut plurimum sunt inmedicabiles.

Morbus lateralis, pleuritis.

Morbosus. Lege, Morbi.

Morbi, & Vitij differentia ex Aul. Gellio, lib. 4. cap. 2. In edicto ædilium Curulium, qua parte de mācipijs uendundis cautum est, scriptum sic fuit. Titulus seruorū singulorum ut scriptus sit, curato: ita, ut intelligi rectè possit, quid morbi, uitijq; cuiq; sit: quis fugitiuus, erroue sit, noxaue solutus non sit. Præterea quæsierunt Iureconsulti ueteres, quid mācipium morbosum, quidue uitiosum rectè diceretur: quantumq; morbus a uitio differret. Cecilius Sabinus in libro quem de edicto ædilium Curulium composuit, Labeonem refert, quid esset morbus hisce uerbis definisse. Morbus est habitus cuiusq; corporis contra naturam, qui usum eius facit deteriorē. Sed morbū alias in toto corpore accidere dicit: alias in parte corporis. Totius corporis morbū esse, ueluti, φθίσιν, aut febris. Partis autem ueluti cæcitas, aut pedis debilitas. Balbus autem inquit, Atypus, uitiosi magis quam morbosi sunt: & equus mordax, aut calcitro, uitiosus, nō morbosus est. Sed cui morbus est, is etiam uitiosus. Neq; id tamen cōtra fit. Potest enim qui uitiosus est, nō morbosus esse. Quamobrē cū de homine morboso ageretur, nequaquam inquit, ita diceretur. Quanto ob id uitiū minoris erit. De eunucho quidem quæsitum est, an contra edictū ædilium uideretur uenundatus, si ignorasset emptor eum Eunuchum esse? Labeonē respondisse aiūt, redhiberi posse quasi morbosum. Sues aūt fœminas si steriles essent, & uenū issent, ex edicto ædiliū, posse agi, Labeonē scripsisse. De sterili aūt muliere, si natiua sterilitate sit, Trebatium contra Labeonem respondisse dicunt. Nā cum redhiberi eam Labeo quasi minus sanam putasset, non oportere aiunt Trebatium ex edicto apposuisse, si ea mulier a principio genitali in sterilitate esset: at si ualetudo eius offendisset, exq; ea uitium factum esset, ut concipere fœtus non posset, tum sanam non uideri, & esse in caussa redhibitionis. De myope, qui luscitiosus latine appellatur, & πείρωπα, quoq; dissensum est. Alij enim redhiberi omnino debere, alij contra: nisi id uitium morbo cōtractū esset. Eum uero cui dens deesset, Setuius redhiberi posse respondit. Labeo, in caussa esse redhibendi negauit. Nam & magna inquit, pars dente aliquo carent: neque eo magis plærīq; homines morbosi sunt. Et absurdum admodum est, dicere non sanos nasci homines, quoniam cum infantibus non simul dentes gignuntur. Non præter eundum est, id quoq; in libris ueterum Iurisperitorum scriptum esse. Morbum, & uitium distare: q; uitium perpetuum, morbus cum accessu, discessuq; sit. Sed hoc si ita est, neq; cæcus, neq; eunuchus morbosus est, cōtra Labeonis (quam supra dixi) sententiam. Verba Massurij Sabini apposui ex libro Iuris ciuilis secundo. Furiosus, mutusue, cuiue quod membrū lacerum, læsum q; est, aut obest quo ipse minus aptus sit, morbosi sunt. Qui nō longe uidet, tam sanus est, quam qui tardius currit. Hucusq; Aul. Gellius.

Morbi porcorum, struma, & angina.

Morbi taurorum, podagra, & struma.

Morbus Hispanicus, idem ille qui & Gallicus morbus.

Morbus Gallicus, est soluta continuitas, ab exustis humoribus per contagium præsertim in concubitu genita, a malignis quibusdam pustulis incipiens, pudenda primū, deinde reliquas corporis extrinsecus partes, caputq;, præcipue inficiēs: dehinc intimas partes ingrediens, dolores circa ossa noctu facit, atq; abcessus duros in ulcera adeo pessima, ut ossa plærumque uicient, post longum tempus desinentes.

Morborum quatuor sunt tempora, Principium, Incrementum, Status, & Declinatio.

Morion, Solanum somniferum apud Dioscoridem libro quarto, capite .76.

Moria, olea publica: Elea, priuata, ut quidam existimant.

Morochthos, lapis. Dioscorides lib. quinto, cap. 143. Galeno Moroxus.
Morosyces, id est, Sycomorus, sic eum Celsus interdum appellat. Alias, συκάμινος.
Morosycon. Vide, Sycamini lachryma.
Morosis, id est fatuitas, græce, μώρωσις, uide, Veternosi.
Mortarium, lapis Thyites apud Plin. quoniam Thya, mortarium significat.
Mortuorum uita, uel cadauerum uita, sic enim Græci νεκρῶν ζωήν, Cedriam, id est, picem Cedri uocat Dioscorides libro primo, dictione, Cedrus.
Morum arborem notam, describit Diosc. lib. 1. Plin. lib. 15. cap. 24. Theophrastus libro quarto, cap. 2.
Morus Pyramea, arbor sub qua occubuerūt Pyramus et Thysbe. Fabula est apud Ouidium lib. 4. Metamor.

M S

Moschata, Moschomyra, Moschelea, unguentorum nomina, & compositorum apud Paulum & Aecium.
μοσχία. Lege, Moschus.
μοσχευματα. Ibidem.
μοσχίδια. Ibidem.
Moschum ueteres ignorasse, posteriores in usu habent. Nascitur in folliculis quorundam animalium: inuenissęq; id nomen uidetur, quod Græci μόσχον, μοσχίδια, & μοσχεύματα, dicunt nouos, teneriores'q; in plantis stolones: quorū similitudine in animalibus quæ moschon ferunt, noui, odoramento illo pleni nascuntur folliculi.
Moschus, uitiose uero Muscus: qꝫ muscus magis uillos arborū significat, preciosissimum odoramenti genus, quod hodie officinæ habent, ac uenditant, quo seculo imponunt, omnibus unguentis miscentes, ut quæstus redeat uberior. Veteribus certe ignotum: quod uel ex hoc conijcimus: qm̄ nusq; illius meminerunt. Arabum potius inuentum, ut pleraq; alia. Quid tandem re uera sit, et unde colligatur, inter paucos cōuenit: nec illi syncerum aliquid de eo proferūt, qui pluris in officinis diuendunt. Sūt enim qui Gazellam esse animal uelint dorcadis uel capreæ generis, ex cuius umbilico colligatur. Alij peregrinum nescio quē murem consignant. Quicquid autē sit, certe nomen ipsum inuenisse inde uidetur, qꝫ Græci μόσχους, μοσχίδια, καὶ μοσχεύματα dicūt (ut existimat Vergilius) nouos, teneros'q; in plātis stolones, quorum similitudine in animalibus, quæ moschon ferunt, noui, odoramento illo pleni, nascantur folliculi. Potuit & ea nominis ratio esse: quod animalia illa media inter capream & uitulam, natura & magnitudine, fuluo uitularum colore uidentur, quas Græci μόσχους etiam, & μοσχάρια appellant. Inuenimus præterea ab eisdem Græcis μοσχία appellari uascula potius quā siliquas, ceparum semen in summo caulis seruātia, & maturantia, quorum figura non longe abest Moschi folliculus ille.
Moschos, id est, uitulamē arboris, idē quod moscheuma. Sunt qui uitis pampinos & capreolos, & clauiculas appellant eo nomine, præsertim Græci.
μοσχιλικὸς βλαστός, id est, Cassia: sic dicta a promōtorio & emporio Aethiopiæ Mosilo, unde afferebatur olim.
Mosyllicus portus, promontoriū unde Cinnamomum aduehitur, Plinius lib. sexto, capite 39.

M O T

Motus est alicuius in aliquo aut acquisitio, aut deperditio.
Motus acquisitiuus uocatur, quo aliquid acquiritur.
Motus deperditiuus, quo aliquid deperditur.
Motus indifferens, qui proprie neq; conuenit, neq; disconuenit.
Motus naturalis, qui ei rei conuenit cui inest.
Motus transitiuus uniuersorum cum uoluntate, quando uidelicet imperat princeps animæ pars, & spiritus qui in neruis est, suffragatur, inseruit, extendit, & transfert membra.
Motus uiolentus, qui contra naturam est eius cui inest.
Mottale, species Cassiæ. Lege, Cassia.

M V C

Muceat, mucorem contrahat.
Mucidas & cæsas, quodam quasi mucore obductas, corrosas'q;. Mucor peculiare uitium est uini. Lex uendendo uino est, ut neq; muceat, neq; aceat. Proprium est (ut Plinij uerbis utar) inter reliquos liquores uino mucescere, aut in acetū uerti. Satyrius poeta dixit, Mucida frusta farine, intel-

ligi uolens panem cibarium prędurum, & mucore, situq; inamabili obductum. Plinius ait, gracilescere uitem, ac emucidam exire totam in fœtum, nisi recidatur. Columella libro de Arborib. capite, 6.

M V R

Mucorem sæpe intelligit Hippocrates humorē in articulis pituitosum, a quo articulationis ligamēta laxiora redduntur. Galenus libro .6. Aphor. 59.

Mucus, humor ex naribus profluens, est excrementū, & sedimentum cerebri: ut principem animæ partem tenuiorem reddat. Galenus in definit.

M V G

Mugiles pisces, sunt tam præcipuæ uelocitatis, ut transuersa nauigia interim supernatent, Plinius lib .9. cap .17.

Mugil. Lege, Onistos.

M V L

Muliebris defluxus, est delatio humorum per uuluam, longum post tēpus ab excretione contingens. Fluxus albus est, quando alba excrementa & sedimenta, & in facie tumores sunt, genuaq; intumescūt, non nullis etiam uēter & crura. Fluxus ruffus, quando subruffa est excretio, & dolores in lumbis & in inguinibus fiunt. Fluxus ruber, est ex coactu sanguinis, cum talis emittitur, qualis est sanguis Hierij, id est, auis Galgulæ nuper interfectæ. Obsidet ardor, stridor, ac dolor ipsa pudenda & imū uentrem. Fluxus niger est, quando excremēta sunt nigra, & difficultas respirandi, & dolores corporis pudendas partes infestant, et attenuatur, debilitaturq; pulsus. Galenus in definit.

Mulier an semen emittat. Lege, Semen ex ernitur a cerebro.

Mulier solum animal menstruosum. Solinus capite quarto.

Mulieri menstruum monstrificum. Idem capite septimo.

Mulieres quare steriles, uel fœcundę, apud Solinum capite. 4.

Mulierū Scytharū mirāda apud Soli. ca. 15.

Mullis piscibus olim maxima gratia, sicut magnitudo modica, binasque libras ponderis raro admodum exuperant, nec in uiuarijs piscinisq; crescunt: & cum barbati sint, putant quidam eos esse, quos uulgus Barbonos dicunt.

Mulsum, uinum cum melle mixtum.

Mulsum quomodo fit, lege apud Dioscoridem lib. quinto, cap. 8. & .9.

Muliana, strutheis cotoneis insita, quę sola ex his uel cruda uescendo sunt.

Mulum Græci τρίγλων, uel τρίγλων πωγωνοτίδα, hoc est, barbatum uocant. Dictum ita, quoniam ter in anno pariat. Defertur ex Ionia. Est ab hoc diuersus qui trigulas uocatur, itē qui myllos. Vergilius interpretatur Mullum. Cætera Plinius libro .32. csp .2. Dioscor. lib. 21.

Mulus, ex asino & equa gignitur. Plinius libro octauo, cap. 44.

Mulsa, mixtura aquæ & mellis.

Multipeda. Lege, Onos.

M V N

Mundus, est compages e cœlo, terraq; coaugmentata, atq; ex his naturis quæ inter ea continentur.

M V R

Muralis herba, uel Muralium, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 42.

Murena, piscis, Plin. lib. 9. cap. 16.

Mures marini, piscium genus. Plinius lib. nono, capite. 19.

Murem Græci μῦν appellant. Cretenses σμίνθιον: siue σμίνθος: unde Apollinis cognomen, ut placet Phocioni.

Mures domestici, mures sunt uulgares.

Mures Aegyptij, residēt in clunem, & in binis pedibus gradiūtur, prioribus manuum uice utentes.

Mures Alpini, uulgo Marmotæ, magnis oculis atq; prominētibus, alterni ut inquiunt, mas, & fęmina.

Mures Pontici albi sunt, sed uarij, & hyeme conduntur. Volateranus existimat eos quos uulgo Armellinos uocamus.

Mus araneus, Græce μυγαλῆ, muris magnitudine, mustellina specie, ore oblōgo, cauda gracili, ordine dentium quadruplici. Habetur in Britannia. Aelianus.

Mus muscus qui sit apud diuum Hieronymum in Epistolis, necdum firmi quippiā habere potui.

Murinus. A mure color Murinus dici uidetur. Alij sunt qui a muria deduci argumentantur. Eum uero Palladius Murem uocauit, atque inter colores equinos maxime probari: quē item uulgo Morellū uocitant. Vide Columell. libro. 2. cap. 36.

Muriam duram sic faciunt. Dolium oris pa tentissimi aqua cœlesti replent, siue fontana, tum indunt sportã plenã sale candido: qui quamdiu liquescet, signũ erit nondum esse muriam maturam: itaq; subinde alius sal tamdiu ingeretur, donec in sporta permaneat integer, nec minuatur: quod cum animaduerteris, tunc scias Muriam habere maturitatem suam. Est aliud muriæ maturæ experimentum. Nam ubi dulcem caseum dimiseris in eam, si pessum ibit, scias esse adhuc crudam: si innatabit, maturam. In alio significatu Muria, nomẽ est exquisiti liquoris, qui ex Thynno fit prestantissimus. Antipolis muria laudatur. Hinc illud Epigrammatistæ. Antipolitani fateor sum filia Thynni. Muriatica, Plautino uocabulo dicũtur salsamẽta. Col. lib. 6. ca. 29.

Muria, id est, salsugo, effectus salis. Vide Dioscoridem lib. 5. cap. 119.

Muria, sal cum aqua. Lege, Garum.

Muriceus colos. Lege, Color uarius.

Murinus color. Ibidem.

Muries. Lege, Garum.

Murmillum, qui cum murmure emittitur uentris flatus, de quo uide apud Galenum lib. 3. de Symptomatum caussis.

Murrha, idem quod Myrrhis apud Dioscoridem lib. 4. cap. 117.

M V S

Musca, piscis cõmendatus Ponto ex Athenæo. Plautus in Rudente nominat Musculos. Captamus inquit, echinos, lapadas, ostreas, balanos, urticam marinam, musculos. In Aristotele, Mystocetus piscis, a Theodoro Musculus conuertitur

Muscantur. i. Musco herbæ inuoluuntur, contegũturq;, ut quodam seu tegumento, uestitæ aduersus frigora muniantur, & ne sole findantur. Colum. lib. 11. cap. 2.

Muscariũ, appellatur coma illa quarundam herbarum, in qua semina dependent, qualis est ferulæ, feniculi, anethi, oleris atri, et similium. Plinius. Semine cũ muscarijs dependente, ut ferulæ. Idem in papauere, & similib. scapus. In arundinibus, iuglandibus, mellanis, panicula appellatur.

Muscidion, herba quædam, ab odore musci sic dicta, ut inquit Herm. Barb.

Muscium. Lege, Dorcadias.

Musculi, sunt corpora neruosa, quibus admixta est caro ad motum, inclinationemq; partium corporis necessario inseruientes.

Musculi dorsi, Musculi spinales, Lũbi, idẽ.

Musculus. Lege, Musca.

Muscus, ut M. Vergilius interpretatur apud Dioscoridem, magis uirentes uillos, quam folia, aut frondes significat, quibus per æstatem in torrẽtibus lapides uestiuntur, & ut Columella inquit, muscantur. Quod ex seminibus herbarũ fit, quæ cum limo aliquo lapidibus adhærentia, calore solis inuitata, germinationis modo uirescunt. Nec tantum lapides, uerum etiam arbores quædam muscantur, quanq; alia ratione & caussa. Vide, Bryon.

Musculus, motus est uolũtarius instrumenti. De Musculorum cõstitutione, lege Galenum lib. primo de Musculis.

Musculosus, pinguis, crassus, corpulẽtus.

μούσιλον, cinnamomũ electum, quod Cassiæ, cui Mosillum nomen est, aliquam referat imaginem.

Musimon, in Hispania, & in Corsica, non maxime absimile pecori animal, caprino uillo q̃ pecoris propius. Plin. lib. 8. ca. 49. ex quo comenta fiunt, autor Strabo.

Mustea mala & pira. Lege, Melimela.

Mustela, piscis in lacu Brigantino Rhetiæ generatus. Plinius lib. 4. cap. 17.

Mustela, græce γαλῆ, animal quod in domibus oberrat. Cato Eridion appellat.

Mustellinus color. Lege, Color uarius.

Musterda, stercus mutis. μυτι.

Mustum, Greci γλεῦκος, & gleucinon uocant aliquando.

Mustu[illegible]. Plinius & Græci scriptores Protopon uocant, mustum spõte defluens antequam calcentur uuæ.

M V T

Mutatio secũdum locum, est ad locum, aut secundum locum [illegible]tatio.

Muti, & Mutos fieri, consuetudo est Hippocrati, ab uno accidente notissimo, sæpius scilicet a u[illegible]cis amissione, nominare & ostendere illos, qui nullum alium motum seruant secundum electionem, uel nihil omnino sentiunt. Iacent autem eodem modo, quo apopletici, sine sensu pariter & motu. Galenus libro septimo Aphorismorũ, Aphoris. 59. Sic,

Mutos solet Hippocrates appellare, non eos tantum, quibus læditur uox, uerum secundum exuperantiam quandam, una cũ

eius læsione datnobis intelligẽdas omnes quæ sunt secundũ electionẽ operationes.
Mutinensis color. Lege, Color uarius.
Muto. Vide, Penis.
Mutica spica, uocatur quasi mutila.

M Y A

Myacantha, Ruscus. apud Dioscoridem libro quarto, capite.147.
μύακες, μύες, Mytuli, σκαφίδες, Ponti piscium generis: de quibus Dioscorides lib. secundo, Plinius, libro tricesimo secundo, capite quinto.
Myagros, herba ferulacea ex cuius semine oleum etiã fit, describitur ab Diosc.lib.4. capite.118. Theophrasto lib.8.de planta.
Myaros apud Paulum Aeginetam, similis Myagro herbę.
μύακες laudatissimi in Ponto, genus Conchyliorum.
μυαγάλα, mus araneus.

M Y C

μύκης, id est, fungus.
μύκητες ἐδώδιμοι, fungi ad edendum apti.
μυκητίαι, terræmotus qui cũ mugitu quatiunt: indito ob id nomine. Quamuis sæpe terrę mugitus, absq; terræ motu cõtigerit: id quod fieri assolet, cum spiritus intus cohibitus ac conuolutus arietauerit impetu uehementi.

M Y D

μυδήσεις τῶν βλεφάρων, glabræ oculorum genæ. Est autem, quando palbebræ & tumescunt et putrescunt, cõtinuoq; destillãt, coposso concrescente circa eos adipe. Galenus in Isagog.
μυδρίασις, ubi latior multo naturali habitu euadet papilla, prępeditq; uidendi actum, aut parte plurima, ut minora etiam uideantur obiecta. Caussam eius referunt, περίσσωμα τικὴν ὑγρότητα, id est, redundantẽ humorem.
Mydusa, Anchusa, apud Dioscoridem lib. quarto, capite.26.
Myũas, uermiculus qui fabis innascitur marcescentibus.

M Y E

μυελός, medulla.

M Y I

μυῖτας. Lege, Thlaspi.
μυῖτις, id est, Caucalis. Lege, Caucalis.

M Y L

Myle, apud Aecium radix syluestris. Lapathi, decocta utilis ad dentium dolorem & mobilitatem.
Myla, herbæ genus, cuius radix paruo bulbo similis, contrahendis uuluis idonea, apposita scilicet cum lolij farina.
μυλοί, dentes posteriores.
Myllus. Lege, Mulum.
μυλακρίδας, Græci uocant Gallinas. Quã quam ita appellet etiã bestiolã Aristoph. inter molas nascentem.
Mylli, alio nomine platistici, & plastaci, sed non nisi cum maiusculi sunt: parui Gnotidia, & media ætate myllí sunt. Sunt tamẽ qui platistacos, & plataces, eosdem esse cũ coracinis putant.
μυλότιον, specillum quo aliquid ex oculo extrahitur, uulnerarium instrumentum.

M Y M

μυρμηκίαι, hulcera humiliora thymio, duoioraq; quę radices altius exigũt, maioreq; dolorem mouent, infra lata, supra autem tenuia. Vel: Verrucæ sunt μυρμηκίαι, siue tubercula duriuscula, quæ in cuticula prominent: sic dictæ, quod μυρμηκιῶν, id est, formicarum in morem pungunt.
Myma, miscella creoccacaba. Lege, Creocaccabis.

M Y O

μυοκέφαλον, Rhagoidis uicium minutum, muscæ capiti simile, ac prominens.
Mycepbalon, idem quod proptosis oculi, sed hulcus minus, & simile capiti musculę.
Mycephalon, Lege, Exulcerationis oculorum affectus.
Myoctonum, Aconitum apud Dioscoridem lib.4. capite.80.
Myopes, qui iam inde ab initio ortus sui, ni si admota cõtueri nequeunt: quod genus curam non recipit.
Myopiasis. Lege, Exulcerationis oculorum affectus.
Myosotis, Auricula muris apud Dioscoridem lib.4. cap.89.
Myottochos, Alsine apud Dioscoridem libro quarto, capite.89.
Myocopros, stercus murinum.
Myogale, id est, mus araneus: sic dicitur, quia muris magnitudine sit, & specie mustellina. Os ei oblongum, cauda gracilis, dentes quadruplici uersu tenues, quod & uulnus ab ipso illatũ indicat. Sunt qui ideo μυογάλην dictũ existimẽt, quia adulterino

coitu, ex mure & mustela nascatur. Censetur inter animalia uenenata ab Nicandro. Plura etiam de eo Aecius. Plinius lib. 29. capite. 4. Columella libr. 7. cap. 25. Lege, Mus araneus.
Myops. Lege, Morbi.
Myopteron. Lege, Thlaspi.

M Y R

Myracanthon, Eryngion, apud Dioscor. lib. 3. cap. 23.
Myracopa, unguenta similia acopis, ceram uel resinā, aut aliquid huiusmōi accipiētia. μυρεψοί, Pharmacopolæ.
Myrica, Heyd, genus Tamarisci. Lege, ἐρείκη.
Myricen, alij Tamaricen uocant, Achaia autem Bryam syluestrem, insignem in ea gallæ similem fructum. Plin. lib. 13. cap. 21.
Myrinus mas, qui & Murena. Plin. libr. 9. cap. 23. in delicijs olim habitus.
Myriomorphos, Achillea, apud Dioscor. lib. 4. capite. 39.
Myriophyllon, id est, Millefoliū, quid sit, uide apud Dioscor. lib. 4. cap. 116.
Myrmeciæ uocantur, quod formicæ modo pungunt. Plinius Verrucas utrūq; genus uocauit. Nos distinctionis gratia Myrmecias formicas, Acrochordones uerrucas dicimus. Aut priores illas, sessiles uerrucas, acrochordones uero pēsiles. Nam informicationes corporis (quo uerbo Plinius lib. 28. usus est) mulierū crinibus ad id probatis, si non sunt, quas Græci Myrmecias uocant, nam & contra uerrucas adhibetur, nondū liquet. Vide dict. Thymus.
Myrobalanum, in Troglodyte & Thebaide nascitur, Arabiæ glans arboris, Heliotropio inter herbas simili folio, fructus magnitudine auellanæ nucis. Plin. li. 12. ca. 21.
Myrobalanos quid sit, lege apud Dioscor. lib. 4. ca. 163. dictione, Balanus myrepsica.
Myrobalanus, Glans Aegyptia, idem.
μυρὸς. Vide, Acetabula.
Myrrhæ arbor cuiusmodi sit, uide apud Plinium lib. 12. cap. 15. Nam de eius figura autores uariant.
Myrrhæ genera sunt: Troglodytica, Erythrea, Minęa, Atramitica, Gebaritica, Ausaritis, Dianitis, Collatia, Sembracena, Plin. lib. 12. cap. 16.
Myrrha Gabirea. Lege, σμύρνα.
Myrrha Pediasimos. Lege, σμύρνα.
Myrrha ἐργασίμα. Lege, σμύρνα.
Myrrha Troglodytica. Lege, σμύρνα.
Myrrhę Beoticæ, dissecta radix est arboris cuiusdam in Beotica nascentis. Melior est quæ Myrrham odoris repræsentat. Dioscorides lib. 1.
Myrrha Cassia, apud Hippocratem. Lege, ψευδοκασσία.
Myrrha quid sit, uide apud Theophrastum lib. 9. cap. 3. & 4.
Myrrhis, similis Cicutę herbę, de qua Dioscor. lib. 4. cap. 117.
Myrrhis, Geranium alterum, apud Diosc. lib. 3. cap. 130.
Myrsine, Myrtus syluestris, uel Ruscus, apud Dioscor. lib. 4. cap. 147.
Myrsinites, Tithymalus fœmina, apud Dioscor. lib. 4. cap. 168.
μυρσίνου ἔλαιου, Myrtinum oleum.
Myrtacantha, Ruscus. Diosc. lib. 4. ca. 147.
Myrteria, a Theodoro conuertitur Tithymalus Myrsinites, apud Dio. lib. 4. ca. 170.
μυρτίδανον, dicitur incrementum inæquabile, uerrucosum, & concolor, quod perinde quasi manus myrti caudicem amplectitur, magisq; quam myrtus adstringit. Autor Dioscor. lib. 1. A Galeno Myrtada appellatur. Mytridanum certe Plinius pro uino accipit, quod ex syluestris Myrti baccis sit conditum. Hippocrates Martidanū uidetur appellasse hunc fruticem, Myrtidanum uero ipsum piper.
Myrtidion, Geranion apud Dioscor. lib. 3. cap. 129. & ibidem in Coroll. Barbarus.
Myrti[illegible], Periclymenon, apud Dioscoridē lib. 4. cap. 16.
Myrtopetalon, Polygonium, apud Diosc. lib. 4. cap. 5.
Myrton. Lege, Nympha.
Myrtoselinos, Auri[illegible]la muris, apud Dioscoridem lib. 2. cap. 203.
Myrtus, arbor sacra coniugio.
Myrtæ, Myrti arboris bacculæ.
Myrto præest Venus: quippe quæ littoribus maxime prouenit. Venus aūt e mari dicitur orta.
Myrti baccarum olim ueteribus usus fuit pro libo, antequam piper haberetur.
Myrtum, & eius iuuamenta, lege apud Dioscor. li. 1. apud Plin. lib. 15. ca. 29. li. 23. ca. 9.
Myrtus syluestris, Ruscus, apud Dioscor. libro. 4. capite. 147.

Myrrha, idem quod Myrthis, apud Diosc. lib. 4. cap. 117.
Myrrha. Si Manardo & Neotericis aliquot doctis uiris credimus, hodie integram, syn ceramq; non habemus. De ea re consule Herbarij nostri tomum. 2.
Myrtos, Thlaspi. Lege, Thlaspi.

MYS

μῦς, Mus.
μύσις, ostij muliebrium locorum præclusio, felici tralatiõe ab oculis facto nomine. μύειν enim conniuere est Græcis, & cum obdormiscimus concidentes oculos claudere. Vide Galenum. 3. de Valetudine.
Myselon, mucus ossa complectens.
μύστακα, barbam uocant menti. Quanquã Polluci magis placet, eam quæ est sub naribus, quæ ipsa quoq; uocatur ὑποῤῥίνιον, ϰαὶ προπογώνιον. Dici autem μύστακα putant, quia illac destillat nasus, quẽ μυκτῆρα uocant.
Mysteledra, murium recrementum.
Mysterium, Antidotus ex quatuor rebus congesta, ob singularem efficaciam sic dicta. Eius compositionem & iuuamenta re quire apud Aecium serm. 8. cap. 47.
Mystocetus. Lege, Musca.

MYT

Myttotos, pulmentarium ruris, rusticis Italiæ familiare. De quo lege Aphroscorodon. Myttotos, ab odoris fastidio est dictus. In hunc & caseum quoq; addebant. Alij genus placentæ faciunt ex oleribus, ut Phocion ait.

MYV

μύουρον, Lege, Rhapsodiam Maiorone.
Myuros, herba, folia Alimo similia habet: uerum per terram strata est, ac uelut corymbos in summo longos habet. Aecius sermone, 10, cap, 26, 1/3

MYX

Myxa. Lege, Cochlea.
μύξις, uel mixtura in medic...a, est e formis ipsis elementorum cõtingens: quo differt ab cõplexione, quæ consistit potius e qua litatibus formarum. Sic Augustinus Nyphus distinxit libro de Crisibus.

NAN

Nanos dici putat Theophr. quib' uirile membrum est prægrande.

NAP

νάφθαν uocant Babylonij bituminis colamen, colore candidum. Inuenitur etiam ni grũ. Vis ei ignium rapax, ita ut ex spacio protinus in eam transiliant. Eratosthenes generi bituminis liquidi adscribit. Describitur a Dioscor. lib. 1. Plin. lib. 2. cap. 105. & lib. 35. cap. 15. lib. 2. ca. 104. A Plutarcho in Alexandrini uita.
Napinæ, rapinæ, id est, sationes naporum, raporumq;. M. Cato, Rapinam, & colos rapicij, unde fient & raphani, in loco stercorato bene, aut in loco crasse serito. Annotandum, dici Rapicium a Catone, pro ut uulgo uernacula dictione usurpatur. Rapina in hoc significatu media correpta pronunciatur. Columella. lib. 11. cap. 2.
Napta quid sit, lege in dictione, Nata.
Napum, græce βουνιάς. Officinæ, inquit Barbarus, ignorant hodie Buniada, & sylueστris rapi semine Buniadis uice utuntur. Quanq; facile cognosci poterat. Est enim syluestri rapo semen & nigrius, & maius, quam Buniadis. De Napis plura Theophrastus, Plinius, & Columella.
Napium, de quo Lapsana. Lege, Lapsana. Romanum uocabulum.
Napunculus. Lege, Pes locustæ.
νάπυ, Lege, Sinapi.

NAR

νάρ, id est, Iris.
νάρκη, latine Torpedo, piscis marinus, cuius est illa peculiaris potentia, ut si uirga tangatur etiam de longinquo, lacertos quanquam prævalidos piscatoris torpescere facit: & pedes, quamlibet ad cursum uelo ces, alligare dicitur & retinere, aura quadam scilicet sui corporis, et odore hunc torporem afferente. Vide Dioscoridem libro secundo. Plin. lib. 32. cap. 1. 3. lib. 9. cap. 51.
Narcaphthon, siue ut alia habent exemplaria, Nascaphthon, ex India defertur, tortu osum, simile Sycomori libro, quod iucundi odoris gratia suffitur. Autor Diosc. li. 1. Plinius prætermisit: fortasse quia certum nihil de illo habebat. Paulus Aegineta & Lacaphsiton nominat.
Narcissos Anydros, Narcissus uulgatus, apud Dioscor. lib. 4. cap. 164.
Narthecion, Albucus, uel Asphodelus.
Narcissus. Consule Dioscor. dictione Narcissus, & ibi Commentarios Barbari & Vergilij. Nec me fugit, quid alij circa hũc florem rixentur æque imbecillibus firma-

mentis. Quanquã de Lilio purpureo non tantopere repugno. Verũ de hoc in Narcisso multo plura in Herbario. Dioscor. libro. 4. cap. 164.

Nardi duo genera. Vnum Indicũ, Alterũ Syriacum. Pingunt hanc herbam: Diosc. lib. 1. Plin. lib. 12. cap. 12. Theophr. libro. 9. cap. 7. Persuaserunt me officinæ quędam, esse eam, quã nos Spicam nardi uocamus. Eius genera multa concinnauit Barbarus in Corollario suo, quod incipit: Nardum. Plinius sic inquit: Nardus frutex est graui & crassa radice, sed breui, ac nigra, fragilique, quamuis pingui, situm redolente, ut Cyperi, aspero sapore, folio paruo, densoque. Cacumina in aristas sespargũt: ideo gemina dote nardi spicas, ac folia celebrãt. Hæc Plinius libro. 12. cap. 12.

Nardi spica nos carere, late admodum prosecuti sumus in Herbarij nostri tomo secundo, folio. 39.

Nardus Celtica, uel Gallica, officinis Spica Celtica. Laudatur in orbe nostro post Syriacam, & nascitur in Liguriç partibus. Saliunca patrio nomine appellatur. Seruius Orci tunicam appellauit. Plura de ea Dioscorides lib. 1. & inibi Barb. in Corollario. Plin. libr. 21. capite. 7. & lib. 20. Marcellus Vergilius Lauendulam quoque nostratem Celticam nardum suspicatur. Verũ quam apposite, alij uiderint: nobis libuit παρέργως admonere, & locum indicare, qui est in Cõmentarijs eius super Celtica nardo.

Nardus syluestris. Vide Asarum, & Phu.

Nardus rustica, id est, Asarum. Ibidem.

Nardus montana, græce νῆρις.

Nardus cretica, id est, Phu.

νάρδος ἀγρία, Nardus agrestis.

Nardus pistica, siue unguentum, de quo literę sacræ mentionem faciunt, probum & fidele, & quod adulteratum non sit, Nardum significat Hieronymo. Quidam ei loco nomen id fuisse putant.

Nardus Babylonica, apud Pollucem pro unguento.

Nardus Cyzicena, & ipsa Nardi compositio quædam preciosa.

Nardi multa genera; Celtica, Indica, et Mõtana. Vide Dioscoridem libro primo de Nardo.

Nardus, quibus unguentis indatur. Vide apud Theophrastum libro. 9. cap. 7.

Nardeus, apostema oculi, forte, humidum.

Nardi spica carere nos quis dubitet, qui Spicam quidem uocari apud Galenum legerit, esse tamen radicem. Sed & in ea Theriaces præparatione, quam cæteris ueluti concisam magis & manifestiorem pręfert Galenus, sic ad uerbum carmine quodam scribitur. Termentinæque rhesinam, Nardique radicem. Indicæ ad nos uehitur spica, atque utinam Nardi esset: suauitate enim odoris penitus caret, & saporis est ualde ingrati. Manardus.

Nares, neruis & chartilagine constant: quibus odores suscipiendi, discernendique functionem natura præstitit.

Narium Hęmorrhagia, id est, profluuium sanguinis.

Narta, apud Theophrastum lib. 9. cap. 7.

NAS

νάσκαφθον. Lege, Narcaphthon.

Nasiterna, uas aquatile est.

Nasum uocamus cõpressum, qui gracilentus in summis existit. 1. Prædictionum, Aphor. 10.

Nastapthon. Quid de eo simplici Manardo uideatur, uide apud illum lib. 9. Epistolarum, Epist. 3.

Nasticiosi, qui plus uident uespere quàm meridie, nec cognoscunt, nisi quod usque ad oculos admouerint.

Nastipanes, quos item Sanctos appellabant, ex melle & uuis passis, & aromatis alijs confecti. Sunt tamen qui eo nomine intelligunt calentẽ panem. Meminit Aristophanes in Pluto. Dictum sic uolunt, quia densior sit, constipatiorque, nihil prorsum leuitatis habẽs, aut inanitatis. ἀπὸ τῶ ναστῶν ἄρτων.

Nastocopi, nasti panis coctores, atque pistores.

Nastophagi dicuntur, qui nasto pane uescuntur.

Nastos, panis fermentatus, & placentæ genus.

Nasturtium eo dictum putant, quod nasum torqueat.

Nasturtium quid differat ab Hiberide, lege apud Manardum libro nono Epistolarũ, Epistola tertia.

Nasturtium quid sit, Lege in dictione Cardamon.

Nasturtium item, Lege, Lacertum.

Nasturtium Milesium ueteribus laudatissimum fuisse, Iulius Pollux autor est.

N A T

Natam appellant tumorem dolore carentem: nisi forte adeo magnus sit, ut partes membri trahendo, solita continuitate aliquem dolorē circumstantibus inferat. De numero abscessuum, & ad steatomata referenda. Sunt qui Naptam appellant.

ναθαίρων, id est, Iris.

Natiuus color. Lege, Albus, & Pullus.

Natrix, genus natantis serpentis.

Natrix, a natando dicta. De qua Lucanus: Et natrix uiolator aquæ. Aelianus.

Natura, est ignis, siue calor artificialis, uia et ratione ad generationem cōcurrens. Vel aliter iuxta Platonis sententiam. Natura est tanq̃ artificialis quędā facultas. Aliter.

Natura est spiritus calidus, qui ex seipso mouetur, & facultatibus seminarijs generat, perficit, & conseruat hominem. Definitur & hoc modo. Natura est facultas ex suapte quadam ui secum cōueniens, uirtus ex se mota, caussa generationis, & configurationis, ut hominem generet, & genitū conseruet. Vel: Natura est spiritus calidus, qui ex se mouetur, secundum seminarias rationes, generans, perficiens, atq; conseruans corpus in magnitudine, & tempore statuto. Galen. de Definit. Sed libro Temperamentorum tertio sic fere diffinit:

Natura secundum Medicorum sententiā, est uniuersa substantia ac temperies, quæ ex primis elementis conflatur, calido, frigido, humido, & sicco. Secus Philosophi & Aristoteles. 2. Physiologiæ.

Natura item est substantiale principiū, unicuiq; transmutationi subiectum esse natū, aut transmutationis effectuum.

Natura deniq; est, quæ ex primis elementis resultat temperatura. Hippocrates lib. de elementis: & Galen. Aphorismorū lib. 2. Aphoris. 34.

Naturales corporis actiones appellant, per quas spiritum trahimus & emittimus, cibū potionemq; absumimus, & cōcoquimus: itemq; per quas eadē lege in omnes membrorum partes digeruntur.

N A V

Naucum. Lege, Sansa.

ναυτία, nausea, quę ut plurimum accidit mare nauigantibus, uel ex cholerica passione

laborantibus, a nauibus quoq; & nauigationibus transumpto uocabulo.

ναύτικα radix, Acorus: qua uero ratione, nec mihi, nec interpretibus clarum est, nisi quod Vergilius existimat legendum, Natonica.

Nautilos, piscis inter præcipua miracula: ab alijs Pompilos. Plin. lib. 9. cap. 30.

ναυτιώδες διαθέσεις, irritus ad uomitum conatus.

N A X

Naxius lapis, id est, Cos. Vide Dioscoridē lib. 5. cap. 159.

☞ N E A

Neades, in Samo quondam bestiæ frequentes admodum, ut inquit ex Euphorio Aelianus, tantæ molis, ut ossa eorum pro miraculo reseruata sunt: uoce tam impetuosa, ut etiam terram rumpebant.

νεαλὴς τυρὸς, recens caseus.

N E B

Nebrion, herba Ceruina, uel Elaphoboscos apud Diosc. lib. 3. ca. 78.

Nebula, est exspiratio quędam rosida, aquę nequaquam genitrix, ut aere crassior ipsa, sic nube rarior.

Nebulæ oculorum, ut inquit Paulus, cicatrices sunt, in ipsis factæ summa parte.

Nebula, oculi uitium, secūdum Auicennā, albuginis species altera.

νεβρός. Lege, Cemas.

N E C

Necromancia, ex mortuis futura prędicit.

νεκτάριον, Enula campana, a dulcedine usurpato nomine.

Necydalus, generis bombycum. Plinius libro. 11. cap. 22.

N E M

νεμόμενα τῶν ἑλκῶν, ulcera pascentia.

N E O

νεοσσοποιΐα, prima fœtura.

N E P

Nepam dicunt esse Scorpium, quamuis quidam Cancrum dici existiment. M. Tull. pectusq; nepai. Columella lib. 11. cap. 2.

Nepeta, pręter Calamintham etiam species una priuata sic uocata: tantaq; societas est inter Mentham, Mentastrum, & Nepetam, ut mirum nō sit, misceri ab autoribus.

Nepeta, Mentha, seu Hediosmos, apud Dioscor. lib. 3. cap. 39.

Nepotum fructus, Palmites in uitibus Ne-

potes nominantur, translatione facta ab hominib. hominumq; sobole. Alibi quoq; Columella inquit, Nepotes natos discerpemus. Columella lib. 3. cap. 6.

Nepheleon. Lege, Exulcerationum quę in oculis oriuntur differen.

Nephelides, maculæ in oculo minus profundæ, & leuiores.

Nephrenesis, barbare pro Nephritide.

νεφροὶ, renes.

νεφριτικοὶ, renum uitio laborantes.

νεφρῖτις, renum morbus. Est & renum affectio, quam Matellæ intercutem nonnulli uocant, urinæ profluuiū alij, aut diabeten, ἢ δυψακὸν. Verum rara est huius generis ęgritudo: sitim parit extra modum: un de dicitur dipsacos, uti autor est Medicinę 3. Paulus Aegineta.

N E R

Neriadon, Delphinion, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 82.

Nereides, pisces squamis, modo hispido corpore etiam in quo humanam effigiem habent. Plin. lib. 9. cap. 5.

Nerion quid sit, uide apud Dio. lib. 4. ca. 85.

νᾶρις, montana nardus.

Nerum, quibus unguentis inijcitur, uide apud Theophrast. lib. 9. cap. 7.

Neruus, & tensio, ex cerebro, aut spinę medulla oriūtur. Nuncupatur autem ab operationibus unum instrumentum duobus nominibus, eo quod mutare & tendere natum est. Substantia uero earum ea est, ac si intelligas stipatū & densarum: ideoq; duriusculum faciunt cerebrum. Galenus libro. 4. de motu musculorum.

Nerui uocales. Vocare Neruos uocales, inquit Galenus, consueui eos, quos ipse inueni. Nam pręceptores mei eos duntaxat, qui ad arterias pertinent, cognoscebant, atq; ob horū quoq; uitia, uox perire solet: quoniā proprij gutturis nerui, quos equidem recurrentes nominare sum solitus, ipsorum essentiæ pars esse censentur. Sed cum ad multas alias partes distributi perueniant, nullam habeo alias magis propriam appellationē ea, qua uocales ipsos nominaui: quippe ad instrumenta, uoce continentia proprie pertinent. Hæc Galen. libro primo de locis affectis.

Nerui augmentant fortitudinem, de quo uide Solinum capite quarto.

Nerui. Tritauus cratem habuit in pectore, ex neruis conflatum, transuersus, ideo fortissimus iudicatus. Solin. cap. 4. Eius filius tam robustus fuit, ut inermis, & una tantū manu hostes aggrederetur, & in castra portaret.

Neruorum conuulsiones. Lege, Conuulsiones neruorum.

Neruorum tres sunt differentiæ. Quidam a cerebro & spinali medulla prodeūt, atq; proprie Nerui uocantur. Quidam ex musculis, ut tendones. Quidam ex ossibus, ut ligamēta. Nerui qui ex cerebro & menyngibus membranulis profecti, communes quidem sunt, sicciores, & paulo minus calidiores quam uenæ: & quam arteriæ magis sensu prædití sunt, & nobis motus uoluntarios tribuunt. Nerui autem ex ossib. orti, colligunt & continent artuū & membrorū iūcturas & cōplexus. Gal. in defin.

Nerui optici, id est, uisiui: sic dicti, a functione. De quibus uide Galen. lib. de dissectione Neruorum. Sunt qui πόρους quoq; uocant, ut ibidem quoq; Galenus.

Neruus mollis, secundum dissectores uocatur, ex tertia cōiugatione Neruorū descendens, dispersusq; in tunicam quæ linguam cōprehendit. Gal. de locis affect. li. 4. ca. 3.

Neruus antrosus, uel fistulosus, qui per uetrum extēditur, & ipsum ad satyrismon arrigit.

Neruosum genus uocamus, inquit Galen. in unicam appellationē agentes, tū uincula, tum tendones: quippe ex his per carnē dispersis, musculorū ostendimus essentiā consistere: quę ut permanere posset, uenis indigebat & arterijs. De locis affect. lib. 2.

Nerui arborum qui sint, require ex Theophrasto lib. 1. Plantarum, cap. 4.

N E S

νῆστις, ieiunum intestinum: quoniam implicitum, nunquam quod recipit retinet, sed quod acceperit ad inferiora transmittit.

Nesotrophium, nomine græcanico dicitur locus, in quo anates aluntur. Græci enim νῆσσαν uocant anatem, & τροφὴν alimentum. Scribit Plutarchus, Catone Censorium aluisse domesticos ęgrotos, carnib. nessarum & phassarū, expone, anatum & palumborū. Gręce φάσσα dicitur palumbus.

Nesyris, Sphondylion herba, apud Diosc. libro tertio, capite, 83.

N E T

Net, Arabice & Barbare, compositio Zapetij, quę constabat olim ex animalis musco, agolocho, & orientali succino. Vide, Zapetion.

Netrindes oliuæ, a natando sic appellatæ apud Iulium Pollucem. Idem autor & Cotinadas appellat, quas et Phaulias et Trambos dici tradit.

N E V

νευροχονδρώδη συνδεσμον, Galenus uocat chartilagineum ligamentum. Est autē id durum, chartilaginosumq́ ligamentum. Galen. de Temperam. lib. 2.

Neuroides, Limonion, apud Dioscoridem libro. 4. cap. 19.

νεῦρον, neruus.

Neuras, Poterion, apud Dioscoridem lib. 3. capite. 16.

Neuras, Paronychia, frutex, apud Dioscor. lib. 4. cap. 57.

N I C

Nicander, Colophonius Grammaticus, & Medicus. Tempore Attali iuuenis illius uixit, qui Gallogræcos uicit. Scripsit de Theriacis contra uenena. Item de agricultura. Item curationum collationes. Et prognostica Hippocratis uersibus edidit, aliaque complura. Suidas.

Niceratus, scripsit de Epilepsia, ut inquit Aurel. celebris olim sui seculi Medicus.

Nicias Pyrrhi regis Epirotarum Medicus. Hic olim ad Fabricium ueniens, promisit, si uellet, Pyrrhum ueneno se ei sublaturū. At ille auersatus facinus horrendum, Pyrrho significauit, ut ab Nicia postnac caueret, Curtius.

Nicomachi, autore Suida, sex fuerunt. Ex his Nicomachus Sragirites Machaonis filius, Aesculapij nepos, qui scripsit de Medicina libros sex, & philosophiæ unū. Reliquos duos, patrem, & filium Aristotelis ponit, ambos Medicos: quorum filius scripsit Commentarios in Physicam patris, et octo Ethicorū libros ad Eudemium, qui & hodie Aristotelis nomine celebrantur.

N I D

Nidor, odor rerum assarum.

N EI AE

νειαιρὴν, Homerus uocat uentrem inferiorem, id est, Colon: iacet autē dextra potissimum parte ad hypocondrium.

N I G

Niger color. Lege, Ater.

Nigra uena, id est, Mediana.

N I L

Nil ocularium, quod in officinis pro collyrio seruatur, Pompholix apud Dioscor.

Nileus Medicus, citatur ab Galeno, & Actio serm. 8. cap. 1.

N I P

νιφετὸς, Lege, Nux.

N I T

Nitrum quale potissimum præfertur, uide apud Dioscor. lib. 5. cap. 121.

Nitrum dulce, Gypss.

Nitrum adhibeat, qui uult Brassicam uiridem efficere in coctura: cuius natura non multum distat a sale. Hinc exijt illud Epigrammatistæ:

Ne tibi pallentes moueant fastidia caules,
Nitrata uiridis brassica fiat aqua.

Plinius in coquenda brassica, nitri uiriditatem custodit. Apicius quoque inquit, Vt omne olus smaragdinum fiat, cum nitro coquatur. Olus autem smaragdinum pro uirenti positum est, a uirore smaragdi, qua gemma nihil est uiridius. Columella lib. 11. cap. 3.

Nix gignitur densitate nubium friatili, quæ simul in aquam uerti cœptæ, in minuta contunduntur: atq; illa contusio speciem præfert spumæ, exactumq́ candorem: humoris autem concretio, quiq; nondum fusus est, nec rarefactus, rigorem efficit. Hęc impetu & confertim decidens, νιφετὸς appellatur.

N O L

Noli me tangere, idem morbus, qui Barbare Formix, de quo lege in dict. Formix.

N O M

Nomæ, dicuntur hulcera, quæ depascunt, uorantq; corpus.

Nome, depastio.

N O T

Nothroteta. Lege, Veternosi.

νότοι, uenti meridiei.

Notion, Semperuiuum, apud Dioscoridē lib. 4. cap. 91.

νωθρότης, torpor & hebetudo mentis.

Notiæos, id est, dorsago, medulla dorsi. Reliqua quæ in uertebris continentur, spondilionis occupant nomen, ut inquit Iulius Pollux.

NOV

Nouaria, Astragalus, apud Dioscoridem libro, quarto, capite. 65.

NOX

Noxam, pro priuatione accipit Gale. lib. de differentijs Sympto.

NVB

Nubes, est crassamentum exhalatione conuolutum, uim habens aquã gignendi. Aristotel. libro de coelo et mundo.

Nubilarium, rusticum aedificium est: a nubilo aere dictum, sub quod totã messem fundi, et semitrita frumẽta cõferre rustici consueuerunt, si repentinus imber per triturã interuenerit. Id autem nubilarium iuxta aream est faciendum. Dicitur & Nubilar. Columella libro primo, cap. 6.

NVC

Nucleus, non in nuce tantum dicitur, sed et in testa, & in ferro, & quod in quacunque probiore materia intus resistit.

Nuces heracleoticae, id est, ponticę, uel auellanae, sic enim Theophrastus uocat.

Nuces Pineae, graece στρόβιλοι. Quaterna earum genera: Durum, quod & uulgare. Tenerũ, et putamine digitis fragile, ideoq; auibus expositum, Tarentinam olim uocarunt. Tertium e picea satiua nucleorũ cute mollissimum, adeo, ut simul mandantur, quod autore Plinio Sepium uocatur.

Nux Euboica. i. Castanea. Lege, Castanea.

Nux Castanaica. Lege, Castanea.

Nux. Dubitatum est in iure apud Cesselũ, an nux pinea pomum esset: quia Nuces esse sent, quicquid foris duro tegitur: Malum quicquid id, quod esui est foris habet: Po mo utrunq; contineretur, quod fere proba uimus. Seruio nuces sunt omnia corio duriore tecta, molliore uero poma.

Nuces amarae, id est, Amygdalae amarae.

Nuces Galbae, siue Caluae.

Nuces praenestinae, ab Catone probatae.

Nuces Rhasiae, & Albenses.

Nucum Tarentinarum duo genera, fragili putamine, & duro: quae sunt amplissimę, & minime rotundae, quas a frangendi mora Moracias & Moracillas sunt qui uocẽt.

Praeterea Molusciae, putamen rumpentes. Macrobius, qui persicũ uulgo dictã Moluscam nucem esse putat, aperte hallucinatus est, de quo uide Barbari corolla, in nuces Iuglandes.

Nux Heracleotia, id est, nux auellana.

Nux Praenestina, id est, nux auellana.

Nux Abellina, id est, nux auellana.

Nux Vnguentaria, id est, Moschata.

Nux Indica, fructus, ut Mauri putant, palmae cuiusdam Indicae, praemagnus atq; pinguis, cuius oleũ butyro quoq; praeferunt bonitate.

Nuces Heraclianae. Vide, Heracleoticę nu.

Nux Myristica, nux muscata. Lege, μάκηρ.

Nux Auellana, graece, κάρυον πόντικον.

NVM

Numellae, quarum mentio fit a Plauto, sunt uincula quibus quadrupedes in pascuis deligantur: unde & nomen impositum est, siquidem graeca uox νομαὶ, dicũtur pascua.

Vnde & Apollo Nomius creditur esse cognominatus. Columella lib. 7. cap. 8.

Numerus, ut Herophilus ait, est motus qui in tempore ordinem habet cõstitutũ. Zeno Herophili imitator, sic. Numerus est series et ordo eorum pulsuum, in quibus distenditur arteria ad eos in quib. comprimitur. Aliter sic. Numerus est proportio temporis in partes, quae ad ipsos pulsus pertinent, eandem habitudinem seruans. Aliter sic. Numerus est habitudo eorum pulsuum, in quibus distẽduntur arteriae ad eos in quibus contrahuntur. Gal. in definit.

Numidicam dicunt. Dissentit a Varrone, scribente Gallinas Africanas a Graecis appellari Meleagrides: tanq; res una sit, nomina tria, ut Africanae, Numidiae, Meleagrides pro uno eademq; auitio habeantur. Sunt aũtẽ gallinae gibbosae, uarijs plumis sparsae: quae ob id a Martiale dicuntur guttatae, numidicae, & ab Horatio Afra auis. Papinius in syluula. Quas undę Numidae legunt sub austro. Columel. lib. 8, cap. 2.

Numenius, Medicus.

Numisiani sic meminit Gal. de Anatom. libro. 1. Cum fuissem Corinthi, ut operam darẽ Numisiano, qui & ipse celeberrimus Quinti auditor extitit. & caetera.

Numius, Medicus citatur ab Aetio, sermone. 13. capite. 20.

NVT

Nutricatio est, quae cõprehensionẽ & latitudinem habẽs, appositio corporib. efficitur.

NYC

Nycteritis, Anagallis, Magice.

Nyctilops. Lege, Exulcerationis ocul.

Nyćterís herba, alias unuẽgtum Helenes uocatur ab Aecio, ſermone.12.cap.5.

Nyćteritis, magicum uocabulum herbæ lacertę. De qua quid ſentiant ſcriptores, in dićtione Lacerta diſſeruimus.

N Y M

Nympha, uel μύρτος, uel Epideris, uel κλητορίσ, quæ interiacet ſubſultans caruncula in medio rimæ mulíebris pudendi, paululum prominens, ſubrubicunda.

νύμφη, in uulua prominens caruncula, quibuſdam adeo excreſcit, arrigiturq́ non aliter quam uiris penis, unde & uiri ad coitũ incitantur. Modum eius reſecandi, uide apud Paulum libro .6. capite. 70.

Nymphęa paluſtris, deſcribitur a Dioſcor. libro.3.capit.149.

Nymphęa, Dryopteris apud Dioſcoridem libro.4.capite.199.

Nymphæa, Thelipteris, uel Filix fœmina apud Dioſcoridem lib.4. cap.197.

Nymphodotus, Medicus citatur ab Aecio ſermo .9. capite.49.

Nymphon, Nymphęa altera, apud Dioſcoridem libro .3. cap.150.

O B A

Obambulantes febres .i. periadię.

Obeliæ, panes Dionyſio ſacrificati: ſic dićti, quia uerriculis quibuſdã cõſtipabantur, quos obeliſcos uocabãt: aut quia obolo uendebantur.

Obeſi quomodo curãdi, uide.14. Method. Galenus.

ὀλιςικὰ θερμασίασ, caloris refrigeratiua.

Oblamenia, Vitis nigra apud Dioſcoridem libro.4.cap.195.

Obligare, uulnus eſt alligare, faſcijsq́ uinciri. Libro.11. cap.2.

Obliquus pulſus. Lege, Pulſuũ different.

Obliſa uox, id eſt, apocope uocis, quaſi intercíſionem & interruptionem dixeris.

Obolus. Vide, Vncia.

Obſcuræ cauſſæ. Lege, Cauſſarum alia procatarćtica.

Obſidia, obſidionẽ et inſidias, Col.li.9.ca.7.

Obſoletior, ſqualidior, decoloratiorq́. Columella lib.2.cap.11.

Obſonium myrtatum, ex baccis myrti, quo olim uice piperis utebantur.

Obſopei, id eſt, boni coqui.

Obſtetrices dicuntur, quæ præſto ſunt fœminæ parturienti. Dićtę ex eo, q́ opem ferant: uel, ut interpretatur díuus Ambroſius, q́ obſiſtant, ne fœtus recens editus, in terram diffluat. Plinius, & Ariſtoteles frequenter teſtimonia citant obſtetricũ, tanquam in rebus talibus peritiſſimarũ. namq́ diutino uſu, qui magiſter optimus, exercitatiſſimę, non parũ multa melius nouere q́ medici. Columella lib.7. cap.3.

Obſtipum, uocabulo antiquo dicunt obliquum. Solẽt hypocritæ triſtes, & umbratí philoſophi, incedere ceruice obſtipa, & capite obliquato. Hinc exijt illud Perſianum. Obſtipo capite, & figentes lumine terram. Horatius. Stes capite obſtipo, multum ſimilis metuenti. Scribit Sueton. Tiberiũ fuiſſe ceruice rigida & obſtipa. Plinius noſter memorans ſigna ęgrotantis ſuilli pecoris, qnod a Columella dicitur obſtipum, dixit obliquum. ſic enim inquit. Index ſuis inualidę: caudæ in radice ſetæ dorſo euulſæ, caput obliquum in inceſſu. Columella libro ſeptimo, cap.10.

O C A

Oca, Anſer.

O C C

Occare, eſt glebas comminuere, & quaſi occidere: unde & nomen. Quidam ab occæcando, occationis uocabulum dićtum eſſe autumãt. Hinc Occator, nominatur is operarius, qui facit occationem. Locus Plautinus hinc innotuit. Occatorẽ dicere debebas prius. Nam ſemper occant *prius*, q́ ſariunr ruſtici. Colum.*lib.2.cap.8.*

Occultę fiſtulæ. Lege, Fiſtularum differen.

Occultus *abſceſſus*, eſt *interiorum* corporum, aut *inteſtinorum* mutatio in purulentam *materiam* facta.

O C H

ὄχει, Aegyptiace Atriplex.

Ochi, arbores ſimiles ficis, ex quibus defluit mel horis matutinis duabus. Plinius libro duodecimo, cap.8.

ὀχθώδη, hulcus oras prætumidas habens.

Ochia natiua, ſiue ſil. Teuton. alias Berggeel, Ochergeel.

Ochia factitia, Bleygeel.

Ochra quid ſit, uide apud Dioſcoridem libro quinto, capite.99.

Ocharon, Theod. Gaza modo Eruiliam, modo Eruiale, aliquando Cicerum folio ut Ciceroulæ oblongo dicit, uermiculis obnoxio.

ὄχθοι; tumores & extuberationes, sumpta metaphora ab alueis.

O C I

Ocimon, herba differt ab Ocymo, quod pabuli atque farraginis quoddam est genus: ab ὦκυσ, quod ualet cito, siue ab eo, quod bobus aluum citat.

O C N

Ocneros, Ruscus apud Dioscoridem. lib. 4. capite. 147.

ὄκνοσ. Lege, φινίσ.

O C T

Octauius Horatianus omnem rem Medicã quatuor libris complexus est.

ὀκτάποδεσ, octopodes.

O C V

Oculi quatuor cõstant tunicis: neruosi sunt, & subiectorum colorum magnitudinum & figurarum differentias percipiunt & decernunt, Galen. de definit.

Oculi domini. Maiores fertilissimũ in agro, oculum domini dixerunt: &, ut autor est Aristoteles, in Oeconomicorum primo, Persa interrogatus, quid equum maxime saginaret: Oculus domini respondit. Item Libycus, qđ stercus agro foret utilissimũ: domini inquit uestigium. Huc pertinet scitum illud Catonis. Frons occipitio prior est. quo eleganter significatur, frontẽ, hoc est, præsentiam domini, & aduẽtum plus prodesse fundo, quam occipitium, id est, absentiam atque discessum. Alibi tradit Columella, oculos et uestigia domini, res esse in agro saluberrimas. Colum. lib. 3. cap. 21.

Oculi sublimes, uocantur instabiles, & subinde commoti. 1. Prædict. Aphor. 13.

Oculi populi, Alberbross.

Oculi imutatio, id est, eius profunditas: atque ex eo uocatur oculus inminutus, ubi scilicet ipse seipso fit minor: Id quod Græci uocant ἀτροφίαν.

Oculorum morbi sunt: Phlegmone, Fluxus, & Exulceratio. Phlegmone tumor est oculorum, quum rubescunt multo calore, neque facile mouentur, & puncturis quidem afficiũtur, uexanturque. Rheuma, delatio humorum tenuium, qui sine uoluntate effluunt, neque contineri possunt. Exuceratio, est ruptio in tunicula cornea: quæ uel ictu, uel insigni inflammatione fit.

Oculorũ anguli, qui prope nasum adiacent, Rhantires nuncupantur, ab humoris inspersione, aut παγαί, id est, pagæ, uelut lachrymarum fontes quidam: Canthos domesticos Medici uocant. Anguli uero in tempora uergentes, syluestres a neotericis uocantur. Paropiæ, παρώπιαι a Græcis, aut uerius παώτιαι, quod ad aures proclinentur. Nam Paropia nuncupantur etiam, quæ equorum oculos ambiunt coria.

Oculorum desyderium ὀφθαλμικὰ græce, quasi pruritum illum oculorũ existimes: Piziam uulgus.

Oculos etiã uexant & hæ infirmitates: Nubeculæ, Obscuritates, Suffusiones.

Oculus bouis. Lege, Cunicula.

Oculus Iouis, Aizoum, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 91.

O C Y

Ocymastrum, syluestre Basilicon, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 48.

ὀκύμινον ἔλαιον, unguentum ocyminum.

Ocymoides, apud Dioscor. lib. 4. cap. 31.

Ocymoides, Erinos herba, apud Dioscoridem libro quarto, cap. 32.

Ocymoides, Chamæleon niger. Dioscorides libro tertio, cap. 10.

Ocymoides, Clinopodion, apud Dioscoridem libro tertio, cap. 108.

O D A

ὀδαξισμός, dentium, & gingiuarum prurigines. sic etiam Paulus utitur lib. 1. cap. 8.

O D O

ὀδοντίασις, dentitio, & ægritudo infantiũ, quæ & ὀδοντοφυΐα uocatur.

ὀδονταγωγον, quod si interpretere, sonat, odontagogon, uel dentifricium. Olim, ut inquit ex Erasistrato Aurelia. Delphis in Apollinis templo, ostentationis tantũ gratia propositum, ex plumbo confectum. libro. 2. capite. 4.

ὀδονταλογία, dolor dentium.

ὀδοντοφυΐα, dentitio, siue dentium productio, apud Paulum lib. 1. cap. 9.

ὀδόντριμμα, [illegible] est, dentifricium.

O D V

ὀδούσ, dens.

O D Y

Odynolion. Lege, ἔχινος θαλάττιος.

OE D I

οἰδήματα, tumores.

OE N A

Oenagra, frutex est arboris instar, amygdalino folio. de qua Dioscor. lib. 4. cap. 119.

Oenanthe, Vitis domestica Iulio Polluci.

Oenanthe, a Theodoro Vitiflora exponitur, & describitur a Dioscor. lib. 3. cap. 134. Plin. lib. 21. cap. 14. Alia ab ea quam lib. 5. describit idem Dioscori. Illa enim in Vitium genere labruscæ flos est- hęc in herbarum censu, a Theophrasto inter coronarias plantas, et flores qui secundi per uer florent numeratur. Latissime de utrisq; in cōmentario M. Vergilij.

Oenanthe, Sphondylion apud Dioscoride libro tertio, capite. 88.

Oenantharion, id est, unguentum oenanthinum teste, Paulo: qui non ob id sic nominatum putat quod accipiat oenanthea, cum sæpe fiat sine ea, sed a uino, & floribus lilij. Vtebantur hoc, inquit, ueteres a balneis, spargebant eo mensas, & nares linebant, & contra pestilentiam ualere iudicabatur, præsertim Possidomanum, cognomento Mesopotamites.

Oenanthinum etiam unguentum dici potest omne quod ex floribus fit unguentum. Aliud & priuatum, cuius meminit Dioscorides descriptione propria libro primo: siue quod ex uino fit, & floribus lilij, quo ueteres utebantur contra pestem. Vide Barb. Corollarium. 58. lib. 1.

οἰνανθίνον ἔλαιον, ex œnanthe, id est, ex labruscæ uitis flore.

Oenanthe uitis labruscæ uua, colligitur cū flore, cū optime olet siccaturq; in umbra, & reponitur. Plinius lib. 12. cap. 12.

Oenanthe, uocatur uitis syluestris fructus cum floret, id est, fructus labruscæ, Diosc. libro quinto, capite quinto.

Oenaria, folia uitis, a poetis sic appellatur.

Oenarion ab Hippocrate Vitis appellatur.

Oenas, græci οἰνάς, id est, Vinago: ut interpretatur Gaza, magnitudine columbi: capitur autumno.

OE N O

Onocrotali, olorum similit[illegible]dine sunt, nec dif[illegible]re putatur omnino, nisi faucibus ipsis inesset alterius uteri genus. Huc omnia in explebile animal congerit: mox perfecta rapina, sensim inde in os, deinde inferius in aluū ruminantis modo demittit. Gallia hos septentrionali oceano proxima mittit, Aelianus.

Oenogora. Lege, Garum.

Oenœ, uitis domestica, apud Dioscoridem libro quinto, capite primo.

Oenophoros, uitis domestica, apud Dioscoridem libo. 5. cap. 1.

Oenothera, idem quod Oenagra, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 119.

Oenomeli, hoc ipsum quod mulsum uocant uulgo. Quanq; alij sine uini mentione hoc intelligunt, simpliciter mulsum uocantes. Dioscorides e ueteri uino, austeroq;, & bono melle factum, dicit præferri, lib. 5. ca. 9.

Oenopia, radicis nomen, qua hospitis ægyptiæ medicamētum extitit: de quo Poeta scribit, Miscuit actutum dulci medicamina uino, Vnde hylaris, lætusque mali & fuit immemor omnis.

OE N V

Oenutta, herba qua gustata, corui & canes ebrij fiunt.

OE O N

οἰωνίσαι qui sint, require in dictione μαντικὴν appellant.

οἰωνιστικὴ quid sit, require item in dictione, μαντικὴν appellant.

οἰωνισκόποι qui sint, require in eadē dict.

OE C T

οἰκτίσην, eam mortem uocat Paulus Aegineta, ubi inflammatione, uel aridi stercoris obstructione moritur quis.

OE P T

οἰπτοτον, ouium recremētum.

OE S O

Oesophagum, qui post *Aristotelis seculum* scripserunt, stomachum, nos gulam dicimus, appellare consueuerunt, Quamuis *Aristoteles prisco semper uocabulo hanc animalis particulam nominauerit*. Galenus *lib. 5.* de locis affectis, cap. 4.

Oesophagus etiam stomachi appellatio est. Iuniores barbare Isophagum uocant, quo nomine Gulam intelligunt, qua defluit in stomachum cibus, ubi etiam conficiatur. Lactantius hanc partem aluum appellat. Plinius tamē Alui nomine accipit eā portionem, in quam medio adnexam umbilico, delabuntur cibi iam in uentre percocti, qui sit terrestrium, quibusdam denticulatę asperitatis, alijs cãcellatim mordacis. Hūc stomachi appellatione omnes fere intelligunt. Nam & Galenus, Os uentriculi inquit, ut ueteres καρδίαν appellabant, ita nostra tempestate stomachus appellatur, id est, gula.

OE S T

οἶςρος, Oestrum, Asylum latine, apud Vergilium tertio Georg.

OE S Y

Oesypon, pecudum sordes, sudoremq́ feminum & alarum uocant, ad innumeros prope usus. Plin. li. 29. Qui cum sit uberrimus poetarum commentator, lucem mihi indit Nasonis uersibus alioqui subobscuris, quæ sunt apud illum tertio de Arte: Oesypa quod redolent, quāuis mittantur Athenis, Demptus ab immundæ uellere succus ouis. Item in primo de Remedijs amorum: Pyxides inuenies, & rerum mille colores, Et fluere in tepidos œsypa lapsa sinus. Ab oue autē dictum est Oesypū, quā græci ὄϊν uocant, quasi ὄϊος ῥύπον, id est, ouis sordes. Quomodo fiat, Diosc. lib. 2. οἰσυπος, succidarum lanarum pinguedo.

O F F

Offa, massula & frustum: Colu. lib. 12. ca. 38. Offæ, græce μαγίδες.

O L A

Olacitas, id est, grauis odor.

O L E

Olea conditanea, quæ apte condiri potest.
Olea Arabica, baccis fere nostratibus fungos cū largi ceciderint imbres educes: qui tacti sole, in pumicem durantur.
Olecranū, quod extrorsum in brachijs prominet: unde apud Comicos ὠλεκρανίζειν.
Oleitas, siue Oletas, ut Oliuitas, tempus est legendarum oliuarum.
Oleago, Chamelea, apud Dioscoridem lib. quarto, cap. 182.
Oleastellum, Chamælea, apud Dioscoridē libro quarto, cap. 182.
Oleastellum, ab oleastro forma diminutionis deducitur: tanq̃ olea hoc etiam nomine dicta sit, quia similis est baccæ oleastri, hoc est, oliuæ siluestris. Colu. lib. 12. ca. 48.
Oleomel, græce ἐλαιόμελι, in Palmyris Syriæ ex arbore fluit, melle crassius. Lege dictionem, ἐλαιόμελι.
ὠλεσίκρανον, id est, frigipella, salicis epitheton apud Homerum Odyss. κ. μακραί τε αἴγειροι καὶ ἰτέαι ὠλεσίκαρποι.
Oletum, consitus oleis locus.
Oletulum, idem quod Oletum: uel humanum excrementum.
Oleum quoddam medicabile supernatat in stagno Agrigentino. Solinus cap. 15.
Oleum album, Græce ἔλαιον λευκόν. Vide Dioscoridem lib. 1. de Oleis.
Oleum, non alia ratione ab unguento differebat olim, quam q̃ in illo nulla est ex aromate aliquo ad maiores uires præparatio: in hoc, quoniam non satis esset oleum, & quæ illi ad odoris gratiam, uel ad sanitatē miscerentur.
Oleum Cicinum, uel Ricinum, e Cici arbore fit in Aegypto copiosa, ubi sine igne & aqua sale asperſum exprimitur, cibis fœdum, luminibus lucernarū propter nimiā pinguedinem ineptum & obscurum.
Oleum Balaninum, græce ἔλαιον βαλάνινον, quod e glande fit Aegyptia, quæ Myrobalanos quoq; dicitur. Vide Dioscoridem libro. 1. cap. Balaninon.
Oleum maluatum, id est, maluæ.
Oleum ibiscatum, id est, ibisci, uel althee.
Oleum Hispanū apud Gal. 3. de ualetudine tuēda, pro oleo omphacino, uel ὠμοτριβές.
Oleum Hispanum, inter astringentia annumeratur, a Gal. libro primo, κατὰ γένη.
Oleum Sabinum, oleū molle, a quo omnis adstringendi uis abest, apud Galen. 3. de ualetudine tuenda.
Oleum picinum, lege, πισσέλαιον.
Oleum Histricum, inter astringentia unguenta recensetur ab Galen. libro primo, κατὰ γένη.
Oleum omphacinum, quod ex immaturis oliuis exprimitur. Græce ὀμφάκινον.
Oleum inmaturum, oleū crudum, id quod Omphacinum, seu Omotribes.
Olearū folia cur tēpore brumali cōuertantur, uide Gellium lib. 9. cap. 7.
Oleoptisanon, ex oleo & ptisana, familiare ueteribus lumbricis perimendis.
Oleum crudum, id est, oleum omphacinū.
Oleum frigidissimum, sic inscribitur Lumine maiore, quia ex herbis frigidis & uiridibus constituitur.
Oleam sacram legimus appellari moriam: nomine inde dicato, quod esset Palladi cōsecrata. Vide Cælium lib. 7. cap. 19.
Oleum mandragoratum, ab oleo & succo pomorū mandragoræ.
Oleum Rosaceum, ab oleo & Rosis sic dictum.

O I F

Olfactus, a spiritu qui in nares descēdit per ficitur. Galenus in definit.

O L I

ὀλιγαρισία, præparcum prandium.
Oligochloron, cognomentum Capparis.
Oligoron, Apocynon, apud Dioscoridem libro.4.cap.84.
ὀλιγότριχοι, paucis capillis tecti.
ὄλεθριον φάρμακον, id est, perniciosum.
Oliuarum genera tria dixit Vergilius, Orchites, Radios & Pausias. Vide Pliniũ libro.15. capite.1. Vergil. item in Georg. De Oliuis lege Plinium libro.23.capite.3. Dioscoridem lib.1. Plin.15.cap.3. Palladiũ libro.3.cap.20. Colum. lib.13.cap.47.
Oliua Licinia, Cominia, Sergia, regia apud Plinium lib.15. capite.3.
Oliuæ strictiuæ. Vide, Stringere.
Oliuæ caducæ, quæ sua sponte cadunt.
Oliuam Caducam. Est oliua Strictiua quæ manu legitur. Est Caduca, quę cadit, et per tica, siue arundine decutitur. Laudabilior est, quæ manu stricta colligitur. Colum. libro.12.cap.49.
Oliuitatem grãmatici esse dicũt fructũ oleę. Verum ut ego sentio, nõ tam fructum oliuæ significat hæc dictio, quam tempestiui tatem, tempusq́ oliuæ legendæ: ipsamque collectionem tempestiuã, & ut ita dicam, uindemiã olei. Hoc docet ipse Columella qui paulo mox inquit, media est oliuitas, plerumque initium mensis septembris, libro.12. capite.46.
Olidus, cessator homo, & cui ex ocio foetent alæ.
Olinthus, Medicus, citatur a Galeno.
ὄλυρα, id est, siligo.
Olla, siue aula uicium quomodo arboribus contrahatur, require apud Theophrastũ libro quarto cap.16.

O L O

Olocimus color. Lege, Color uarius.
Olochrysum, Semperuiuum apud Dioscoridem, libro.4.cap.91.
Olocyron, Aiuga, uel Chamæpitys apud Dioscoridem libro.3.cap.176.
Olophyton, Capparis.

O L V

Olus chordum. Lege, Chritmon.
Olus, Manardus Ferrariẽsis existimat, ficu bi oleris mentio incidat apud bonos scriptores, lactucã debere intelligi. Locus est libro nono epistol.3.
Olus pullum, idẽ quod olus atrum, uel Hipposelinon, apud Dioscor.lib.3.cap.76.
Olus, ab olla ductum est, ut inquit Varro: atq; ei poeta ille Veronensis alludit, cũ canit. Non olera Olla capit. In quo uersu, nõ pro uase fictili capitur Olla, sed nomen uiri proprium est: ubi plures errant.
Olusatrum, Hipposelinon.
Olus marinum, apud Plinium idem quod Brassica marina.

O L Y

Olympias, sophista, & experimentator, apud Aecium sermone.11.cap.29.
Olympicum medicum, nugonem appellat Galenus Method.lib.2.
Olympianicę equæ dicuntur, quæ in olympico certamine uictrices sunt: sicut olympionicos uocant uictores, athletas in olympijs ludis. M. Tullius. Cũ Rhodius Diagoras olympionices nobilis, uno die duos suos filios uictores olympiæ uidisset. Apud Græcos esse Olympionicen, iudicatur prope maius & gloriosius, q̃ Romæ triũphasse. Colum. lib.3.cap.8.
Olyra, multorum consensu, nostra est germanica Siligo: etiamsi a Dioscoride uelut notissimum germen, & semen (quod uehementer dolẽdum est) non describitur. Nã in nullis hodie plus erra tur, q̃ in uulgatissimis, protritissimis, & quæ quotidie edimus, pedibusq́ calcamus. Catoni quoque genus est tritici. Longa est eius in Plinio historia libro decimo octauo. neq; in Theophrasto locus. Verum in hoc omnes cõsentiunt, signa inter triticum & hordeaceum esse. Plura de ea re in comen t. Diosc.

O M

Omœnomœnon, Glycyrrhyza, apud Dioscoridem lib.tertio, cap.6.
ὠμιαία, humerarius neruus.
ὀμματόφυλλον, id est oculare folium: atq; sic interpretatur Vlpiani interpres, βλέφαρον, id est, palpebram.
ὠμογέροντες, senes qui cruda adhuc & uiridi senecta sunt, propterea, quod adhuc ciuilia negocia obire possunt. Galenus libro quinto de sanitate tuenda.
ὀμωόπυρον, quod est tritico simile.
ὠμοπλάται, scapulæ.
ὦμος, humerus.
ὠμοτριβὲς, oleum crudum.
ὠμοβόρον, id est, quod crudis carnibus uescitur animal.

ὠμοταριχ@, e thynno salsa caro dicitur, uulgo Thunnina.
ὠμοτάριχος, piscis, qui uulgo Thunnus.
ὠμός, crudum.
Omphacium oleum fit duobus generibus, & totidem modis ex olea & uite. Olea adhuc alba expressa, deterius ex druppa: ita enim uocatur, prius quam cibo matura sit, iam tamen colorem mutans. Differentia, quod hoc uiride est, illud candidū. Quod e uite exprimitur aminea, eius confectionē uide apud Plin. lib. 12. cap. 27. & Dioscor. lib. 5. cap. 6. & iterum Plin. lib. 4. cap. 14.
Omphacomeli, hoc est, acerbū siue, acidū.
Omphacolitis faciendi rationem. Vide apud Dioscor. lib. 5. cap. 24.
Omphalocarpos, Lappa, uel Aparine, apud Dioscor. lib. 3. cap. 103.
ὀμφαλός, umbilicus.
Omphax, idem quod Omphacium.

ONA

Onager, asinus syluestris dicitur, cuius pullos uocant Lalisiones. Epigrammatista:
Dum tener est onager, solaq; Lalisio matre
Pascitur, hoc infans & breue nomē habet.
Tradit Plinius mulum ex Onagro & asina geniti, omnes antecellere. M. Varro. Asinorum genera duo: Vnum ferū, quos uocant Onagros. Colum. lib. 6. cap. 36.

ONC

ὄγκοι, corporis meatus, uel pori.
Onchos, stercus bouinum.

ONE

ὄνες, Fici Tarentinę, praduлces.

ONI

Onias. Lege, Onistos.
ὄνοι πολύποδες. Lege, Onos.
ὄνοιχες. Lege, Vngues præter digit.
ὀνειροπόλοι qui sint, require in dictiōe, μαντικήν appellant.
ὀνειρωγμία, seminis emissio in somno, ex imaginatione, uel repletione: a uerbo ὀνειρώττειν, quod significat somniare.
ὀνειρώδυνσις, quelibet insomneitas, et quando in totum recessit ab ægro somnus.
Onistis, Apocynon, apud Dioscoridē lib. 4. capite. 84.
Onitis quid sit, lege, Origanum onitis.
ὀνειρογμοί, impudica insomnia, cum seminis emissione.
ὀνίς, stercus bouinum,
Onistos, piscis quem nos Asellum dicimus: duos in capite lapillos, & cor in uentre habens solus omnium. Hunc Græci etiam Banchon βάκχον, & Chellaren, siue Gallariam appellant. Est & Mugilis genus, cognomento Banchos, id uidelicet, quod ab Aristotele Chelones dicuntur, omniū minimi. Porro nō desunt, qui inter pisces Onon ab Onisto dirimant: Onon & Gadon uocantes, Oniston uero Gallariam, siue Gallaridan, atq; Maxinon. Nā Onias Scari genus est. Sunt em̄ Scari, alij Oniæ, alij Aeoli cognominati. Onistos porro Hippocrati uulnerariū instrumentū est, ad luxata corpora. Aecius Oniston marinum ad uitia interaneorum commendat: piscem intelligat, an uermem, incertū est. Barbarus. Lege, Onos.

ONO

Onobletum, herba quędam linguæ similis, apud Hippocratem, quæ fœminarum pro fluuijs apponitur.
Onobrychilon, Onobrychis, apud Diosc. lib. 3. cap. 171.
Onobrychis, radice gracili, nascitur circa fontes. Dioscor. lib. 3. cap. 171.
Onogyros, herba aspera & spinosa: Vsus eius aduersus uenena, ut inquit Nicander.
Onoma, Ononis, Hedysarum, apud Diosc. lib. 3. cap. 148.
Onone, Argemone.
Ononis, idem quod Anonis, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 20. Est & alia Ononis cognomine Flomitis, quæ a Dioscoride Onosma dicitur: quanquam sint qui Onomida, non Ononida uocent. Dictam sic Phocion putauit, quod asinos se ad illam terentes & scabentes iuuet.
Onophyllon, Anchusa, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 26.
Onosma qualis sit herba, uide apud Diosc. lib. 3. cap. 148.
ὄν@, latine Millepeda, Centipeda, Multipedacp. Græci ὄνισον καὶ τίλον uocant. Galenus κύαμον, a fabæ similitudine. Phocion ἴουλον. Notæ omnibus Millepede hę, nullibi non in humidis & aquosis nascentes. Græci a liuido colore ὄνους, quasi asinos eas uocauerunt. Antiquiores Romani a numero pedum Multipedes uocauerunt. Sunt qui Porculos etiam dici uoluerūt. Aliud genus Multipedę habetur, quę non arcuatur, Seps uocata, & Scolopen-

dria minor, quæ perniciosa quoque est. Est & locustę quoddam genus, Millepedę nomine. De Millepedis plura Plinius libro 29.cap.6.lib.3.cap.5. Dioscorides. libro.2. Aristoteles de Animalibus libro quinto. Lege, Oniscos.

ὄνοχες ὄνου, ungulæ asinorum.

Onos, locustarum quædam, quæ Apteros uocatur, id est, alis carens, ut inquit Paul. Hodie Bruchum uocant, sata rodentem.

Onocicides, id est, Gallę rusticæ, & asininę, quæ fungosæ, flauæ, atque magnæ, sunt minus efficaces.

Onochiles, Anchusa alia, apud Dioscoride lib.4.cap.27.

Onocha, Anchusa apud Dioscoridem libr. quarto, cap.26.

Onocrotalus, olorum similitudinem habet solis faucibus differẽs, inexplebile animal. Plin.lib.10.cap.47.

O N V

Onuris, Oenagra idem, apud Dioscoridem lib.4.cap.119.

O N Y

Onychitis, Cadmiæ species, apud Dioscor. lib.5.cap.75.

Onysti, saxatilũ generis pisces ipsi Galeno.

Onyx, candorem unguis humani habet, uariat & ipse in aliquot eius generibus. Plin. lib.37.cap.6.

Onyx item oculi pus, unguis similitudinẽ referens, quod etiam nomẽ alteri affectui ab Celso & alijs adscribitur. Item,

Onyx, Conchylij tegumentũ est, ut inquit Dioscorides; ei simile, quo purpura integitur. Quod in Indiæ nardiferis lacubus inuenitur, suauem ideo spirans odorem, quod Cõchylia inibi nardi pabulo uescantur. Colligitur postquam stagnantes aquæ æstiuis squaloribus inaruerunt. Nonnulli Ostracium uocant, aliqui Ostracon: quidam (ut officinæ) Blactas Bizantias. Galenus Poma, hoc est, cauum, siue quod idem est, operculum, etiam in purpuris. Item Condylion, ut Paul. Aegineta. Sunt qui Ampullam unguenti sic uocant, ut Porphyrius Grammaticus. Cætera Dioscor. lib.2. Plin.lib.32.cap.11.

Onyx, Alabastrites lapis, de quo lege Dioscor.lib.5.cap.144.

O O

Oogala, pulticula ex ouo & lacte.

ὠὸν ἁπαλὸν, ouum molliculum. τρόφιμον, quod nutrit.

ὠὸν ῥόφητον, ouum sorbile.

ὠὸν σκληρὸν, ouum durum, quod ita coctũ est, quod durescit,

ὠοτάριχα, oua salsa, inueterataque. Nunc oua piscium salita in offas, aut in pastillos durata, inclusaque membranulis, oua Taricha dicuntur, in lautissimos recepta cibos.

O P A

Opaca, Onobrychis herba, apud Dioscor. lib.3.cap.171.

Opalus, lapis preciosus, fulgens carbunculi igne, Amethysti purpura, Smaragdi uirore, & incredibili mixtura lucis. Plura de eo Plinius lib.37.cap.6. & inibi de eius generibus, & uitijs, & experimentis.

O P E

Operimentum summum in nucibus est, nõ lignosum putamẽ, quo maturę nuces claudunturːsed quod a principio lignosum putamen illud uestit, appetente maturitate deciduum.

O P H

Ophiasis. Lege, Capillorum affectus.

Ophinchos, in cœlo supra Scorpionẽ constitutum est sydus, ita figuratum, ut manibus anguem medium teneat: unde a nostris dicitur Anguifer, & Anguitenens: a Græcis Ophinchos, qui dicunt ὄφιν serpentem, καὶ ἔχω, teneo. Quidam appellant Ophiulcum, ab eo, quod est ἕλκω, traho. Celebratior est prior lectio. Apud Higinum fabulosa narratio est, quis fuerit hic Anguitenens. Habet in capite stellam unam, in utroque humero singulas, in sinistra manu tres, in dextra quatuor. Totus constat ex stellis numero uiginti tribus. Columella lib.11.cap.2.

Ophioctona. Lege, σκολόπενδρα.

Ophiogenium, Elaphoboscos, apud Diosc. libro.3.capite.78. sic dicta, quod serpentes uexet.

Ophioctonon, id est, occidens serpentes, Elaphoboscos apud Dioscor.lib.3.cap.78.

Ophiostaphyle, Capparis.

Ophiostaphylon, uitis alba, apud Dioscor. lib.4.cap.194.

Ophioscorodon, Apocynon, apud Diosc. lib.4.cap.84.

Ophioscorodon, Capparis.

Ophis, inter alia, Dracunculus herba.

ὄφις, is serpens, quem nos uulgo anguem uocamus. Sic enim M. Vergilio uidetur.

Ophites, marmor est serpentum maculis simile, a quo nomen. Dioscor. lib. 5. cap. 153.

ὀφρύς, supercilium.

ὀφθάλμια, oculorũ morbus ex interioribus caussis, & apostemate calido super pelliculas albuginis oculorum.

Ophthalmiam Iulius Pollux negat proprium aliquod oculorum esse uitium: sed in eo uerbo significari tradit cauitatem oculorum ex corporis ęgritudine. Celsus & alij appellant lippitudinẽ, sicut Xerophthalmiam quæ sit arida lippitudo, cum nec tument, nec fluunt oculi, sed grauescunt. Lege, Taraxis.

ὄφθαλμος, oculus.

Ophion, animal ceruo simile, nimirũ pilis ipsis, & dentib. ceruo tñ minus. Lege, Ce-(mas.

O P I

Opinais. Lege, Belenium.

Opisthenar, extima manus pars: alias, pars syluestris.

Opistonomi boues, id est, retro pascentes in Libya, quæ Aegypto terminatur.

ὀπισθότονος, ubi in posteriorem partem contrahitur ceruix.

ὀπισθόκομαι, qui comã per tergũ fusam alebant, cuiusmodi Hectoris comam describit Homerus.

Opium, rectius Opos. Lege, Opos.

O P O

ὀπώρα, primus autumnus, quo tẽpore uua, ficus, aliaq; huiuscemodi maturescũt, quæ non tantum hoc tempore, sed tota etiã ęstate maturantur poma: qualia poma, pruna, cerasa, armeniaca, & alia huiusmodi pręcoqua: autor Paul. lib. 1. τὰ μὲν σῦκα, καὶ σταφυλαὶ οἷον κεφάλαια τῆς ὅλης ὀπώρας εἰσίν. Lege, Ponti nomen.

Oporæ. Lege, Ponti nomen.

Oporophylacium. Lege, Ponti nomen.

Oporothecæ, loca dicuntur ubi fructus reponuntur autumnales.

Opos, succus: atq; sic uocant Medici succũ papaueris: Officinæ, ut omnia suo more corrumpunt & temerant, opium uocant.

ὀποβάλσαμον, succus balsami: collectionem eius & precium lege apud Dioscor. libr. 1. Plin. lib. 12. cap. 25.

Opobalsamum uerum, uel ad nos non affertur: uel si affertur, tanti precij existit, ut totius antidoti preciũ præuertat. duodecim enim drachmas, præter id quod in Hedicroo apponi debet, tota Andromachi compositio recipit, quæ, 18, libras parum excedit. Vix tñ crediderim, syncerũ & recens afferri. Nam quod hactenus uidere potui, odore, colore, substãtia, longe a qualitatib. ueri distabit. Sed & Gal. uarijs adulterari id modis queritur, inueniriq; in optima Myrrha Opobalsamũ, quod intra corpus assumptũ, mortiferũ esset: nisi forte extra hoc periculum nos sumus, qui nõ optima solum, sed bona etiam Myrrha caremus. nam quę Myrrhæ loco habetur, pro odore suauitatis teterrimũ uirus obolet. Hæc Manardus lib. 6.

O P S

ὀψοφαγικά, Athenęus uocat Opsoniorum instructiones, & ea quæ obsoniorum uice sumuntur. lib. 1. Dipnosophistarum.

Opsago, Solanũ somniferũ. Dio. li. 4. c. 76.

O P T

ὀπτικοί, nerui dicuntur, qui uisiuum spiritũ ad oculos deferunt: quib. abscissis, accępto in tẽporibus uulnere perit uidendi facultas, tanquam extincta lucerna.

Optime habere dicimus, animal, stirpem, et rẽ quãlibet, cũ optime suã functionẽ obit. ueluti ficus optima est, cum optimos, plurimosq; ficos affert: & sic de alijs. Gal. 1. tem.

Optima corporis cõstitutio, si ad substantiã eius spectes, & quę optimo tẽperamento fit, est, quę figurã partiũ egregie ad functiones cõparatam habet. Ad hæc, quæ oẽm tum numerũ, tũ magnitudinẽ, tum omniũ earum inter se contextum ad actiones idoneum exhibet. Vide Gale. 1. de sanit. tuen.

Optimus Medicus, qui cuncta operatur in medendi facultate, prout ratio dictat. Gal. in Definition.

O R B

Orbiculata poma dicũtur sic a figura orbis.

Orbiculata, herba Barbaro, & Dioscoridę uidetur esse Clinopodion. In Coroll. Clinopodij uide Barb.

Orbiculata. De his mentio fit a Cœlio scribẽte: Malis orbiculatis esse pasti uidẽtur. Plin. autor est, Orbiculata dici ex figura orbis in rotunditatẽ circũacti. Col. li. 12. c. 45.

Orbiculata, quibusdam Cyclaminos.

Orbiculi dicti sunt, quos uulgus uocat trociscos, gręce τρόχισκους.

ORC

Orca, huius beluæ imago nulla repræsentatione exprimi potest alia, quam carnis immensæ, dentibus truculentæ. Plinius lib. 9. capite. 6.

Orcæ, uasa sunt fictilia, quibus penora condiuntur. Persius,

Menaq; quod prima nondū defecerit orca.

Apud eundem accipitur pro uasculo aleatorio, scribentem Augusto. Collo non fallier orcæ. Apud Plinium Orca belua marina formidandæ uastitatis & formæ. De orcis ficarijs, id est, quibus fici conduntur, sic inquit Plinius. 15. At ubi ficorum copia abundat, implentur Orcę, in Asia cadi. Columella lib. 12. cap. 15.

Orci tunica, Anemone herba.

Orci tunica. Vide, Nardus Celtica.

Orchis, idem quod Cynosorchis, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 142.

Orchites, testiculares oliuæ.

ὄρχοσ βόθροσ εἰσ ὂμ ἐνθίτεται τὸ φυτὸμ πρὸς μαχείαμ.

ὀρχατὸς ἐπὶ τὴμ σῖχομ φυτείαμ, περὶ τὸ ἔρχεσθ. Theod. interp.

Orchis, species oliuę est, & nomen Orchis, siue Orchites. Vergilius tria oliuarum genera dixit illo uersu:

Orchites, & radij, & amara posia bacca.

In codicibus mendosis legitur, Orchades. Autumant Gramatici, Orchites dici a forma testium, qui Gręcis ὄρχεις. Vnde & buteonem, quod genus est accipitris, Triorchen uocant: quia scilicet tres numero testes habet. Colum. lib. 5. cap. 6.

ὀρχεῖς ἱπποτάμου, testiculi hippotami.

Orchoselinon, idem quod Oreoselinon, apud Dioscor. lib. 3. cap. 74.

ORE

Oreoselinon, caule Anethi, de quo uide Dioscoridem lib. 3. cap. 74.

ὀρέστειομ, id est, Helenium. Lege, Helenion.

ὄρεξις, cibi appetentia: est[illegible] uox Græcis ta[illegible] tetra in ea significatione, ut non sit ueritus in Satyra Poeta latinus dicere:

Rabidam facturus orexim.

ὀρέξεως προκλητικά, quę appetentiā satiāt.

ORG

Organum. Docet Vitruuius nomine Organi machinas significari multipharias in architectura. Columella lib. 3. capite. 13.

Organica, id est, instrumētaria, pars est chirurgiæ, quę per cathacismū dispositionib. non naturalibus opitulatur, & per curationem non affecta ossa sanitati restituit.

ORI

Oribasius Sardianus, familiaris Iuliani principis fuit, a quo etiam κοιαίσωρ Constantinopolitanus factus est. Scripsit Medicinæ libros. 72. ad Iulianum, eorumq; ἐπιτομὴν libris. 9. ad Eustathium filium. Item de regno, & de affectib. Hęc fere Suidas. Eunapius in Sophistarum uita sic: Oribasius, inquit, Pergamæus genere, in eloquentia pariter & medicina profecit, Iulianoq; propterea medicus fuit accersitus. Inuidia deinde succedentium Principum, rebus suis spoliatus atq; priuatus, in exilium ad Barbaros missus est. Vbi tamē animo fem per Philosophico instructus fuit. Tanta apud Barbaros gratia, & in opinione fuit, ut fere pro Deo haberetur: placatis tandē Principibus, redijt, bonaq; amissa recuperauit. Alij Pergamensem faciunt. Quicquid ueterū erat cōmentariorum, in compendium contraxit: idq; ea diligentia, ut iam non alia legisse, sed propria inuenisse dicebatur. Vnde uulgo celebratum id de eo erat: ἄξιο͂ς εὐσεβίας δῖομ ὀριβάσιος.

Scripsit Euporiston lib. III.

Medicinæ Compendium lib. I.

Curationum lib. I.

Trochiscorum confect. lib. I.

De Simplicibus lib. I.

Origanis, Marum, apud Dioscoridem libr. 3. cap. 47.

Origanum, & Origanus dicitur, producta quæ ante ultimā est syllaba. De Origano egit Dioscor. lib. 3. cap. 30. Plinius libro. 20. capite. 17.

Origanum, Chrysospermon, & Chrysogonon, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 59.

Origanum Creticum, Origanum odoratū.

Origanum, Eryngium, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 23.

Origanum, Geranij genus alterum, apud Dioscor. lib. 3. cap. 130.

Origanum Heracleoticum, ab nostris Cunilaca, siue Cunila gallinacea, ab Heraclea Ponti dictum, teste Plauto in trinummo, ubi inquit: In Ponto, ubi absinthium fit, et Cunila gallinacea, sub qua tam Creticum, q; Aegyptiū intelligunt. Vide Barbarū in Coroll. Origani.

Origanum Heracleoticum, hissopo folium simile habet: de qua Dioscor. lib. 3. cap. 30.

Origanum Onitis, candidior est folio, non dissimilis hissopo. Vocatur et alio nomine Prasion. Quidam & Ornithis, id est, Gallinaceum. Dioscor. lib. 3. cap. 31.

Origanuum syluestre, folijs est Origani, ramis tenuibus palmum altis, in quibus um bellæ anethi insunt. Dioscor. lib. 3. cap. 32.

Oricola, herba cuius colore uestes inficiun tur, prouenit in insulis Canarijs, ut inquit Aloysius Nauigationis suæ cap. 8.

Oris columella, uuula uulgo.

ὀριμαλίδες, poma quæ Theoc. in Bucol. montana appellat, alias syluestria poma.

Orinda, panis ex orindio concinnatus, semi nis id in Aethiopia peculiare genus est, sesa mo persimile.

Orizelon, Auiga, uel Chamepitys, apud Dioscor. lib. 3. cap. 176.

O R M

Orminon, Stachis, & Leucographis, quomodo ab inuicem differant, uide in Herbarij nostri tomo. 2. & passim in lib. Nicolai Leoniceni de erroribus Medicorum.

O R N

Ornios, Cheranion, Anemone.

ὀρνιθοβοσκεῖον, gallinarum locus, ubi aluntur gallinæ.

ὀρνιθοτροφία, Græci ὄρνιθα gallinã uocant, & alitem, τροφὴν alimentum. Vnde Ornithotrophia, loca nominamus, quibus galli næ inclusæ saginantur. Dicuntur & Ornithones. Generali uocabulo, sunt auium receptacula, Auiaria. Lata dictiõe nominan tur Gallinaria. Colum. lib. 8. cap. 2.

ὄρνιθες. Lege, Gallos Gallinaceos.

ὀρνιθόγαλον, quod si interpreteris, sonat, gallinæ lac, Lege, Ornithogalon.

Ornithiæ, Fauonium uentum, quidam Chelidoniam uocant, ab hirundinis uisu, quæ græce dicitur χελιδὼν. Tunc enim incipit flare, cum hirundines aduentant per uer. Nonnulli appellant Ornithiam, ab aduentu auium, quæ græco uocabulo Ornithes nominantur. Flant autem uenti Ornithię, ut docet Plinius, uno & septuagesimo die post brumam. Aristoteles quoq; in secundo Meteorum tradit, Ornithias flare post brumam, esse Etesias debiles. De Etesijs alibi plura. Columella libro undecimo, capite secundo.

Ornithiæ item uenti septẽtrionales per. 30. dies esse solent, atq; cum hirundo aduenit. Quanq; alij legant Orithiam. Vide Barbarum in censura Pliniana. Sunt autẽ ad sinistram ipsius Solani.

Ornithones, septa in quibus aues pascuntur, græca dictione, siquidam ὄρνις dicitur auis & Gallina. Boetius composuit Ornithogoniá, id est, de auium generatione. Lege Varronem, & Gellium, qui te docebũt quid sint Ornithones. Idem M. Varro Ornithoboscion nominat gallinaria, id est, loca quibus gallinæ inclusæ pascuntur. Columella lib. 8. cap. 1.

Ornithogalium, gallinæ lac, cauliculus est tener, candicans, tenuis, sesquipedalis, tribus, aut quatuor in cacumine mollibus agnatis: a quibus flores prodeunt foris her bacei, & cum hiantes se pandunt, lactei. Inter quos dissectum ut miluo capitulum emicat. Vide Dioscoridem libro secundo. Plin. lib. 21. cap. 17.

O R O

Orobax, Pęonia, apud Dioscoridem libro 3. capite. 158.

Orobelion, Pęonia, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 158.

Orobias, minores thuris guttulas appellat.

ὀροβάγχη. Lege, Erui angina.

Orophe. Lege, Crocodilios.

O R P

Orphus, piscis. Plin. lib. 9. cap. 5.

O R R

Orrodia. Vide, Orron.

Orrhopygium, Græci uocant ultimam in animalibus renum parte, quæ sedi superueniens, anum ex superiore parte integit, in auibus manifestiore quam in homine. Non habet hæc pars latina appellationẽ.

Orron & Taurum eam uocant partẽ, quæ testiculos interiacet. Vnde Orrodiã, pro formidine interpretantur: quoniam in timore bruta c[illegible]m obtegant partem, inserta cruribus cauda. Hinc ὀῤῥωπυγισ[illegible]όρ Melanurum uocant. Dicitur id item Perinæon, & Teramis, desinitq; in sedem quã δακτύλιον uocant. A tauro apud Magicos deriuatur ἀταύρωτος pro uirgine, qua si sine tauro.

ὀῤῥοπυγιακὸς. Vide, Taurus.

ὀῤῥὸς γαλάκτος, serum lactis: de quo uide Dioscor. lib. 2.

ORT

Orthocola, uel stillosa, dicuntur iumenta, quæ contractionem neruorum patiuntur in pedibus, & de capitibus ungularum cal cant, & sunt rigidi articuli, plenasq; ungulas in terram ponere non possunt. Vegetius lib.2.cap.54.

ὀρθόκεῤῥος φρίκη, apud Sophoclem uocatur horror pilos surrigens, uelut ὀρθόθριξ.

ὀρθοπνοία, creber anhelitus ex pulmonis uitio, ἀπὸ τοῦ ὀρθὸς καὶ πνόη. Vocatur & ἆσθμα.

ὀρθόστασις, affectio ubi surrecti stamus, neruis posterioribus contractis.

Ortigia. De Ortigijs lege Solinum cap.18. ad longum: & inibi de Orthigometris.

Orthigometra. Lege, Ortigia.

ὀρθοβόα, gallus gallinaceus. Sic Alexander regis frater Alexarchus eum uocauit, q manè titillaret.

ὀρθραγορίσκος, lacteus porcellus, sic dictus, quia sub matutinis olim uenales erant.

Ortygia, Plinio Plantago.

Ortyx, Plantago apud Theophrastum.

ORY

Oryges, ex genere caprarũ sunt: a quibusdam soli dicti contrario pilo uestiti, & ad caput uerso. Iuuenalis. Et getulus oryx. Item Epigrammatista: Sęuus oryx constat, qui mihi morte canũ. Scribit Plinius, Orygem esse unicornem, & bisulcum. Idē tradit in Aphrica generari Orygem perpetuo sitientem, ex natura loci potu carentem, cum mirabiliter efficax sit ad remedia sitientium. Namq; Getuli latrones eo durantur auxilio, repertis in corpore eorũ sa luberrime liquoris haustu uesicis. Colum. libro.9.cap.1. Hęc bestia orientem Caniculam contuetur, & adorat: nascitur q; præcipue in Getulia.

Oryposis, malum, qũ ungues obuncantur: quod tabidis interdum accidere uidemus.

Oryza, frugum generis est, in paluftribus, riguisq; nascens, mediocrem cibum præstat. Quidam hordeum Galaticum, quia graue sit, atq; candidum, appellant: peregrinũ initio semen, ex Indiaq; primo ablatum, simile Zeę, aspectu Lolij, magna parte in aquis, cubitorum quaternum altitudine: cęterum effundit non spicam, sed mili modo ac panici iubam. Hodie in multis locis prouenit, cępitq; seri etiã in Germania.

OS

Os, pars ea, qua cibum recipimus. Aristot. lib.1.de Natura animalium.

Os quidem, secundum Platonē, est medulla a calore concreta. Secundum uero nonnullos Medicos, est compactio terrea, solida, & sensus cuiusuis expers, sine sanguine. Sensus inopia, atq; inæqualitas cartilaginum unguium communis est. Aliter. Ossa sunt corpora sicca, terrestria, frigida, & sensus expertia. In ossium concauitate medulla est contenta, pinguis, sine sensu. Galen. in Definit.

Os genitale, partem hanc pudendam nuncupari accepimus, quã uulgus hodie uuluam. Idem carnis tuberculum hiulcum, bifidumq; nominat Bonaciolus.

Os maius, quod totum fert crus.

Os mundi, Christoffels kraut.

Os sacrum dicitur, ubi desinunt sphondyli, a lato incipiens, in angustum desinens ubi coccyx est, quæ & sphondilyon, & orrhopigium nominatur. Vide ἱερὸν ὀστοῦν.

Os uentriculi, sæpe per abusum pro stomacho usurpatur. Galenus de sectione uenarum libro.1.

Os uentris magnũ, ubi cohæret stomachus uentri.

Ossa duobus modis sunt composita: articulo, & conglutinatione. Commissura, est ossium immobilium. Articulus, est ossium secundum naturam uolubilium.

Ossa concreta habentes, nunquam sudauerunt, neq; sitiuerunt. De quibus rationem apud Solinum lege cap.4.

Ossex membranæ, quæ Græcis περιόστεοι, quasi undiq; ossa continentes.

Ossium dolor, ὀστοκόπος.

Os uteri, uulua.

OSC

Oscedo, in mandibularum musculis & thoracis proueniens affectio, qua rictus deducitur. Vel,

Oscedo, oris graueolentia. Alicubi pro oris uitio accipitur apud scriptores. Vide Aulum Gellium lib.4.cap.20.

ὄσχεον, communis omnibus interioribus testiculorum sinus: scrotum nostri uocant, alij scortum: is q; ab ima parte medijs tunicis leniter innexus est, a superiore tantum circundatus.

Oscilla lupinorum dicuntur a Columella,

ea Plinius noster uocat umbilicos, cuius uerba subscripsi: quæ sunt hæc, cũ uerbis Columellæ congruentia. Condi lupinos in fumo maxime cõuenit: quoniam in humido uermiculi umbilicum eius in sterilitatem castrant. Videtur autem dici Oscilla, quasi parua ora tertio gradu diminutionis, unde et oscilla Vergiliana comode deduci possent: quamuis grammatici aliter enarrent, quibus non assentior. Quidam malũt legere Oscilla lupinorum, quasi ossa minutula, uocabulo ab osse, non ab ore, deflexo. Verum agricolæ super hoc consulendi. Mos fuit priscorũ, ut oscilla fictilia, id est, imagunculæ, & sigilla uenderẽtur, quæ homines per se, & pro suis capitibus in sacellum Ditis offerrent in festiuitate sigillariorum. Colum. lib. 2. cap. 10.

Oscines aues, quæ ore canunt. quod non felix semper signum.

Osculum, uẽtriculi stomachus. de quo uide Galenum de Symptomatũ caussis lib. 1.

O S I

ὀσίριδος διάδημα, Osiridis diadema. Lege, Halimum.

O S M

ὀσμῇ οὐκ ἀειδεῖς, quod odore est non ingrato.

Osmon, medion herba, apud Dioscoridem libro. 4. capite. 21.

O S P

ὀσφὺς, quam & ἰξὺν uocat Gale. in descriptione corporis humani, pars ea, deficiente latina appellatione, lumborum nomine indicata est.

O S S

Ossifraga. Lege, φινίς,

Ossifragus differt ab ossifraga. Quia ossifraga septimum genus est aquilę, ea uidelicet quæ barbata fertur, & Sanqualis: Ossifragus uero spurius est, & generis postremi.

Ossifragus. Lege, φινίς.

O S T

ὦσαι, uenti in terra, qui sub impetu terræ motus, uno obnixu subuertunt quod impulerunt.

ὀστεαλογία, ossium interpretatio.

Ostracites, lapis testę similitudinem habet, globosus, & in laminas fissilis, quo mulieres ad detrahẽdos pilos pro pumice utuntur, Dioscorides lib. 5. capite. 156.

ὀστρακόδερμοι, Ostripelles.

O S

ὀστρακόδερμα, omnia eiusmodi animantia quæ testa tegũtur sicciori; propterea quod cutis iis ostraco, id est, testę adsimilis est.

ὀστοκόπον, Galenus interpretatur lib. tertio de tuenda ualetud. quasi ossium dolorem.

Ostracon, id est, scabrum, incuruum, Balsami fruticum species secunda.

Ostracum. Lege, Onyx.

Ostracium. Lege, Onyx.

Ostrea, lege. Purpuræ & chamæ.

Ostrea, & conchas uocamus omnia quæ testis integũtur Aristo. lib. 1. ca. 6. de animal.

Ostrinus color. Lege, color uarius.

Ostrea fœminino genere dixit Quintus Serenus. Quo etiã genere nomẽ ipsum usurpatum est, cum ab Aulo Gellio, tũ a Macrobio.

Ostryn gignit Aegyptus et Syria; quam et ostryam uocant, solidariam, circa saxa aquosa, similem fraxino cortice & ramis, folio piri, paulo tamẽ longioribus, crassioribusq́. Plinius lib. 13. cap. 21.

O S Y

Osyrias, eadem quæ & Osyris, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 144.

Osyris, herba Sphondylion dicta, apud Dioscoridem libro. 3. cap. 88.

Osyris item frutex est niger, lentus, ramosus, folia item nigra. De qua uide Dioscoridem libro quarto, capite centesimo quadragesimoqnarto.

O T

ὠταλγία, aurium dolor.

ὠτέγχοσ, ocularius clyster.

Otis, auris bubone minor est, noctuis maior, auribus plumeis illi eminentibus: unde nomen illi. Plinius libro. 10. cap. 23.

Otides, perdicum similes sunt, obesitate autem, corporisq́ pondere parum se alis attollunt: quapropter canib. se obnoxios quodãmodo cognoscentes, ad eorum latratũ extemplo proripiunt sese, latitantes inter frutices. A[illegible]ianus.

Othonnam, inquit Dioscorides, aliqu[illegible] na-ioris Chelidoniæ succum esse aiunt: alij succum e florib. corniculati papaueris expressum: alij permistos ceruleę Anagallidis, Hyoscyami, & Papaueris succos esse contendunt: alij Trogloditicę herbę succum, nascique in eo Arabiæ tractu qui ad Aegyptum spectat. Lege Dioscoridẽ lib. 2. cap. 202. & inibi Cõmentarios.

ὠτικοὶ κλυστῆρες auricularij Clysteres.
ὠτικὸς κλυστὴρ, Clyster auricularis.

O V

Oua Pythagorę, κύαμοι dicta sunt: iussitq; non a fabis, sed ouis abstinere Pythagor.
Oui putamen in aceto liquatum & macera tum liquescit, & mollius fit.
ὠὰ ἑφθὰ, quæ inmodice arta, & plus paulo ropheτis.
ὠὸν ἐρυθρὸν oui luteum.
Oua. Vide, Didymus.
Oua Teganista, a patellis & sanguine dicta, succi deterrimi.
ὠὰ ὀφθέντα, tosta cinere.
Oua exapheta, siue πνικτὰ, hoc est, quæ in aquam calidam mittuntur, immerguntur q; cum garo, & uino, & oleo coquēda lento tm̄ igni, ac modice coagulanda, ut inquit Paulus. Nā & quoddam obsonandæ carnis genus πνικτοὶ uocāt, quod haud mul tum distare Barbarus existimat ab eo, quod dicitur ἀγάθρασον.
Ouum sorbile uocatur, quod in coctura cōcepto tantum calore, uix densari incepit, & liquidū adhuc calet potius q̄ coctū sit.
Ouum durum, siue igne duratum, quod ex trema coctura ad eam duriciem peruenit, ut cōmanducari & teri dentibus possit.
Ouum tenerum, siue molle, quod ulteriore coctura densatum quidem, non tamen du ratum penitus fuit.
Ouum elixum & semicoctū .i. molliculū.
Ouū. De ouis, & eorū iuuamētis, lege Dio scoridem lib. 2.
Ouipera animalia quæ oua pariunt, ut aues fere omnes.
Oues reiiculæ, quæ ætate, uel morbo gra ues reiiciuntur.

O X A

Oxalme. Lege, Garum.
ὀξάλις, rumex est acri sapore, fuluis ramulis & folijs, caule, itemq; semine quadrangulari, pallida radice. Aeginet. sermone. 10. cap. 18. Quartū Rumicis genus Acetosa.

O X E

ὀξὺς, acuta, acetosa.

O X I

Oxingion, nunc aceti fecem, nunc axungiam significat.

O X O

Oxoleon, acetum oleo mistum.
Oxsartycos Greci libros dicunt, quibus cōdiendi præcepta continentur.
Oxsartysia, artificium cibos condiendi.

O X Y

ὀξυάκανθα, acuta spina, quam pytianthen, aut pyrinam aliqui uocant. Arbor est py rastro similis, spinosa, & minor. Baccas profert myrti, plenas, rubras, fragiles, & intus nucleum: radicem multifidā, alte de scendētem. Hermolaus Barbarus, acri uir iudicio, a ruralibus Crispinā quoq; dictā existimat, quasi acrem spinā, ex cuius aci nis etiam uinū conficitur, Crispinum uocatum, eodem fere usu quo uinum ex malo punico: unde mihi suspicio fit, esse forsan spinam quam nos, & uulgo officinæ Berberim uocāt. nam & ex Berberis baccis uinum cōficitur, quod malipunici uinū æquat: nec uideo quid possit contradici
Oxybaphi meminerunt Aristophanes & Pollux. Plinius in. 20. differens de fœniculo, sic scribit. Idipsum condimentis pro pe omnibus inseritur, oxyporis etiam aptissime. Ex eodem quoq; genere est Oxygarum, sic enim uocant liquamen Græci cum aceti mixtura conditum. *Plini. in. 31.* docet, liquoris exquisiti genus esse quod garon uocauere: quod olim conficiebatur ex pisce quē græci garum uocabant: unde & nomen. Postea ex scombro pisce lauda tissimum factū est, appellabatq; garū socio rum. De oxygaro ait *Martialis. interlactu cas, oxygarumq; uber. Col. lib. 12. cap. 56.*
Oxybaphi mensura .i. mēsura acetabuli.
Oxycedrus, *id est*, Cedrus acuta: atq; hanc proprie cedrum uocare malunt, quę, acuti or, durior, spinosior.
Oxycratū, acetū aqua mistum: alias posca, uel pusca. Nam utrunq; uideo usurpari.
ὀξυδορκία, acuties uisus, claritas oculorum.
Oxygalam, docet Plinius appellari butyrum quod in summo fluit & supernatat: cuiq; exempto, sal & oxygala, alio modo, uidelicet recēs lac cū acido lacte miscetur, ac efficit q; quod et utilissimū stomacho. gręce dicitur ὀξὺ, acetum, καὶ τὸ γάλα, lac. Inde copulatis dictionib. fit oxygala. Galenus meminit casei, quē oxygalacticum appellat. Nūc noster Colu. plurimis cōdimētis docet oxygalā fieri. Colu. li. 12. ca. 8.
Oxyglycus, ex acoro, & dulci aliquo medicamento, compositū medicamentū.
Oxygarum. Lege, Garum.

ὀξυλίπη, panis genus cum aceto cōfecti, cuius olim in dysenteria erat usus. Lege Galenum octauo Method.
Oxylapathon uocant, quod in acutum tendit, prædura habens extrema, non nisi palustribus nascens. Aliud est satiuū, illi dissimile. Lege, Acetosa.
Oxylepes, panis squarosus, & acidus: datur febrientibus, & quibus aluus fluitat.
Oxyliparum. Lege, Garum.
Oxymala. Lege, Malus medica.
ὀξύμελι, Acetum, Mulsum.
Oxymel, uoce græcanica uocauerunt uinū ex aceto & melle factum. Nam ὄξος, dicitur Græcis acetum, & μέλι, mel. Fit autem Oxymel hoc modo. Mellis decem libræ, cū aceti heminis quinq;, hæc decies subferuefaciunt, atq; ita sinunt inueterare. Themison sumus autor, damnauit oxymel, & hydromel. Est autem Hydromel uinum ex aqua et melle factum: unde & nomen. Celebrat autores & omphacomel. quod fit ex uuæ semiacerbæ succo, & melle fortiter tuto: unde nomē. Græce enim ὄμφαξ dicitur uua acerba, & ὀμφακας, uocant uuas & fructus inmauros. Hinc omphacinum oleum dictum, quod ex oliuis acerbis, quas uocāt drypas, & omphacium ex uua, quod uulgo agreste nominitant. Columella lib. 12. cap. 55.
Oxymelitis cōpositionem, lege apud Galenum quarto de sanitate tuenda.
Oxymyrsine, Ruscus apud Dioscoridem lib. 4. capite. 147.
Oxymel passularū, ab aceto & melle, & passulis dictum.
Oxyphyllon, Geramium alterū apud Dioscoridem lib. 3. cap. 130.
Oxyphyllon, Trifoliū apđ Diosc. li. 3. ca. 122.
Oxyporum. Condimenta quibus inest acetum, quæque aceto diluuntur, generali uocabulo uocant oxypora, Græce enim τὸ ὄξος acetum dicunt. Ex eodem genere est oxybaphon: quasi dicas, intinctum aceti. Quanq; oxybaphon uas quoq; fit acetum continens, ut docet Suidas.
Oxypora pharmaca .i. cito penetrantia, de scribuntur ab Aecio, sermo. 9. cap. 24.
Oxypternos, oxysthmos apud Diosc. libro quarto, cap. 55.
ὀξυρόδινον, acetum roseum.
ὀξυρεγμία, ructus arridus.
Oxysachar, cum sacharo mistum acetum, idq; uice mellis.
Oxytonon, papauer erraticum, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 67.
Oxytonon, papauer satiuum apud eūdem Dioscoridem lib. 4. cap. 68.
ὀξυτρίφυλλον, id est, Trifolium acutū. Vulgo interpretari audio Alleluiach, uel Acetosellam herbam humi repētem, et acetosę saporem referentem, floribus albis.

OZ

Ozena, polyporum piscium generis: dicta a graui capitis odore. Plinius lib. 9. cap. 30.
Ozeni. Lege, Casia.
Ozenitis, nardus uitiosa. Pli. lib. 12. cap. 12.
ὄζαινα, notissimū medicis in naribus malū, & quod ab ingrato odore nomen inuenit: carnis corruptione illic factum, fere incurabile, Paulus.
ὄζοι, in minoribus & plerunq; annuis plantis geniculi, unde folium germine & siliqua profertur: quale in harundine, grami nisq; radicibus est uidere. In maioribus arboribus nodi uocātur: unde se noui profe runt surculi & rami, qui certo spacio inter se distantes bini, triniue, & aliquando quaterni (ut in abiete) prodeunt. Sæpe etiam rami uocātur ὄζοι in aliis scriptoribus, quoniam ex illis rami primū tumēt. Meminit & Marcellus Verg. annotatione in Dioscoridis Cinnamomum libro primo.
Oxycroceū. Lege, Emplastrū oxycroceū.

PAD

PAderota, id est, Opalus lapis, pro pter eximiam suam gratiam. Vide Plinium libro. 37. cap. 6.
Padus, quē Oribasius interpretatur Attalius Medicus.

PAG

Pagonaton, Tussilago, uel Bechion apud Dioscoridem lib. 3. cap. 124.
Pagri, pisces marini. Plin. lib. 9. cap. 16.
Paguri, cancrorum genus. Plin. lib. 9. cap. 31.

PAL

Pala, arbor Indiæ, folium eius alas auium imitatur, longitudine trium cubitorum, latitudinis duum: fructū e cortice mittit.
Palacas, massas auri uocari in Hispania, autor est Plin. repertas in puteis decussis pō dere: quas & Palaceanas uocant.
παλάθη, ficus fructus.
Pala, ut inquit Strabo, purgatioris auri gle-

ba, semilibralis: a quo translatum id nomen est ad alia, uocatur, flos ęris etiã Pala.

Palato agitare, latinius pro eo quod uulgus medicorum, dicit Gargarizare; licet græcis sit γαργαρίζειν.

παλαιὰ ῥεύματα, uetera hulcera.

Paleas membranas illas intellige, quæ sub gutture gallorum sunt pendulę, tanquam quædam palearia. Vergil. pendent palearia mento. M. Varro Palea rubra subalbicant. Columella libro. 8. capite. 2.

Palare uites, id est, palis adminiculari, & pedamentis fulcire. Columella lib. 11. cap. 2.

παλαιότερος τυρὸς, uetus caseus.

Paleurgi. Lege, Corium.

Palimpissa, id est, pix liquida decocta, & in spissam coiens, quo in genere quædã uisci modo lentiscit. Dioscorides libro. 1. Breuiter, nihil aliud est, quam cocta bis resina. Vocatur & βόσκαυ.

Palindoria. Lege, Corium.

Paliurus a Manardo differitur li. 9. epist. 3. frutex est, alicubi tamẽ etiam arborescẽs.

Paliurus fruticosior loto, magisq; rubens: cuius nucleus non simul manditur: iucundus per se, atq; suauior est uino, quin & uina succo cõmendans. Circa Carthaginẽ Punicum malum sibi cognomẽ uendicat: aliqui Granatum appellãt. Apyrinoa uocant, cui lignosus nucleus abest. Vide Plinium libro. 13. capite. 19.

Palladius, Rutilius, Taurus, Aemilianus, Abbreuiator Catonis, Varronis, & Columellæ, scripsit de re rustica per singulos menses.

Palma in Aegypto gignitur. Sũt eius multa genera, multæq; descriptiones: quare ad autores remittimus, ad Dioscoridẽ lib. primo, Plinium lib. 25. cap. 5. lib. 13. cap. 4. Theophr. libro primo, cap. 2. lib. 3. cap. 5. Plinium item libro duodecimo.

Palma maior, flagellus unde nascũtur uuę, dalma unius inuersione literę, a uenti flatu dicta, ut inquit Varro.

Palma Christi, πεντεδάκτυλος. Lege Pandectas.

Palma. Vide, Adipsos, & in Phœnica. Palmula item.

Palmam quatuor digitorũ spacio metitur Victruuius archit. 3.

Palmas relinquito. Vitis, ut docet M. Varro, dicta parilema est a pariendo: deinde mutatis literis, palma. Colum. libro de Arboribus, capite decimo.

Palmæ nomine uitis item significatur. Columella libro. 3. cap. 17.

Palmæ id tantũ meminisse in discursu libitum est, quod & Gellius lib. 3. noct. Attic. cap. 6. ex Aristotele. 7 Problematũ annotauit, & Plutarcho. 8. Symptomatũ. Si supra Palmæ arboris lignum magna pondera imponas, ac tã grauiter urgeas, oneresq;, ut magnitudo oneris sustineri nequeat, non deorsum palma cedit, nec intra flectitur, sed aduersus pondus resurgit, & sursum nititur, recuruaturque. Propterea inquit Plutarchus, in certaminibus palmam signum esse placuit uictoriæ: quoniã ingenium eiusmodi ligni est, ut urgentib. opprimentibusq; non cedat.

παλματία, flatus qui ĩ ipso terræmotu quasi sabundi, atq; utroq; declinãtes, uibrantesq;, quod mouerint semper erigunt: Vibratoresq; ob hoc dicti: efficiuntq; terræmotũ tremori non dissimilem.

Palmes pampinarius. Duo genera Palmitis. Quod e duro exit, materiamq; in proximum annum promittit, Pampinariũ uocatur: Alterũ, fructuariũ. Col. li. 4. ca. 24.

Palmipedalis deponi. Dicitur malleolus palmipedalis, qui habet longitudinem pedis & palmi. Palmum autem constare digitis quaternis, docet Victruuius. Pes cõstat ex palmis quatuor, hoc est, digitis sexdecim. Cubitus ex sex palmis, id est, digitis. 96. Columella lib. 3. cap. 19.

Paludapium, Eleoselinum apud Dioscoridem lib 3. cap. 73. sic dictum, quia in paludibus nascitur, folio raro, nec hirsuto: simile apio sapore, figura, odore.

Palumbarius, accipitris nomen uel chalcis.

P A M

Pampechion. Lege, Pechia.

παμφόρος, omnia facile ferens. Terræ & regionis epitheton feracioris.

Pampinare uineam, est pampinos superuacuos detrahere. Arbusta pãpinari, nõ est moris. Nam, ut inquit eleganter Plinius noster, Plurimæ arbores amputari sibi uolunt, onerosa & superuacua: sicut nos unguem & capillũ. In pampinatione nõ hos oportet pãpinos detrahere, qui cum uua sunt. Colu. lib. 13. cap. 10. Hinc pãpinator. Columella libro. 4. capite. 17.

Pampinella parua, quæ & Pimpinella.
Pampini, secundum aliquos uitium capreoli.
Pampinus, Hedera Helix. Barba. Coroll.
Pamphilus de Simplicib. nugatus est quædam, literis ea mandans quæ nunquam uidit: ut inquit Galen. 7. Simpl.
πάναβρος, id est, tota uita mollis, & quasi omnia uorare uoles, euiratusq;. Sic dictus est quondam Sardanapalus.

PAN

Panace, ferula sui generis, quinq; cubitorũ, folijs primo quaternis, mox senis, in terra iacentibus, ampla magnitudine, rotundis, in cacumine uero oleagineis: semine in muscarijs dependente, ut ferulæ. Excipitur succus inciso caule. Plinius lib. 12. cap. 26.
Panacia Mithridatis, tussiculæ subueniens pharmacum, apud Aeciũ. Sermo. 8. 55.
Panacia, Ligusticũ, uel Lybisticum apud Dioscoridem lib. 3. cap. 56.
Panaces, Ligusticum apud Dioscoridem libro tertio, cap. 56.
Panaces Heraclium, Origanum syluestre apud Diosc. lib. 3. cap. 32.
Panaces Chironion, in Pelio monte maxime prouenit; ab inuẽtore sic appellatum, de quo Dioscorides lib. 3. cap. 55.
Panaricium, audio interpretari morbũ, qui Germanice uocatur, der Vurm, oder das Vngenant, frequens in manuum digitis.
Panaricius, Paronychia, idem. Lege, Panaricium.
Panax nõnullis Heraclium dicitur, ex quo Opoponax colligi solet: autor Diosc. libro tertio, cap. 55.
Panax Asclepij, uel Panaces Asclepion: dictum sic, quoniam is filiam Panaciam appellarit Dioscorides lib. 3. cap. 54.
Pancration, Tapsia apud Dioscori. lib. 4. capite. 159.
Pancration, Stechas apud Diosc. li. 3. cap. 29.
Pancratium, quã & Scillã pusillã uocamus, folijs lilij albi crassioribus conspicitur. Describitur ab Dioscor. lib. 2. cap. 191.
Pancarpos, Chamæleon niger. Dioscor. libro tertio, cap. 10.
Pancreon, inter carnes & adenes, id est, glandulas medium lieni adiungitur, & stomacho ac iecori ab carne nomẽ est sortitũ.
Pancreon, uel Calicreon, caro glandulosa, quæ atrerijs substernitur. Galenus de sectione uenatum.
Pancapra Alexandris, olim celebratũ placentarum genus in modum rotæ papyro inuolutum, diuturnitatis gratia.
Pandentur, curuẽtur. Pandere, & pandare uidetur usurpatum in eadẽ significatione, pro curuari. Vnde Pandationes dictæ curuationes. Plinius: Facile panditur iuglãs. Victruuius. In secundo. Vlmus & Fraxinus nõ habent rigorẽ, & celeriter pandãt. Idem in. 7. Cum solidus erit cogitationib. arescentibus, aut pandatione sidentibus. Columella lib. 4. cap. 17.
πανδήμοι, morbi communes qui in uulgo grassantur, omnesq; ex æquo perimũt, cuiuscũq; ordinis. uocabulũ Paulo frequens.
Pandesiam Græci uocant adijciale conuiuium, ac ganeatum, dubium, & omnifariam obsonijs differtissimum. Id nos, inquit Cœlius, doctus sane homo, glisterumq; dicere possumus, & saliare. Sunt tamẽ qui eo nomine intelligi malint id, quod ubi uescere tur publice, cõmeantes passim domo portionem quisque spirent, in medium tamen collaturi. Meminit Aristophanes, ὥσπερ, inquit, μάζα ἐν πανδαισίᾳ.
Pandiculari, id est, oscitare.
Pandiculationes, oscitationes.
Pandiculatio uocatur, cum quis toto corpore extenditur.
Panicula uocatur, quicquid sublonga uel subrotũda forma tumet. Celsus in curatione rumicis, Fascia, inquit, eius rei caussa fit cui imo loco pãla est assuta, ex paniculis facta, quę ad repellendũ intestinum quod descendit, illi ipsi subijcitur.
Paniculæ iuuamẽta quædam, quæ ramis arborum resinam fundentium, callo squamatim compactili dependent in latice.
Panion, Coniza species tertia apud Dioscoridem lib. 3. cap. 137.
Panis Sordidus, qui omnium est neglectissimus, ex furfuribus et omnib. simul quisquilijs coalatus, quo Nerone uixisse legimus.
Panis Generosus, qui similaginis plus habet quam furfuris.
Panis diuersa genera & nomina lege apud Iulium Pollucẽ, titulo de panibus, & Cœlium lib. 5. cap. 16.
Panis nauticus is, quem uulgo hodie Biscoctum uocãt. Coctus enim semel, in partes scinditur, & demum furno inmittitur; neq; facile situm contrahit.

Panicum, frumentaceis seminibus annumeratur, milio simile, eodemq; modo in panes subigitur. Fœmineo genere Melinem, & masculino Melinon. Theophrastus Panicum notissimã omnibus frugem uocauit. Romani a paniculis, in quibus semen est, Panicum appellauerunt. Fertur cibus esse uermium qui sericum conficiunt.

Pannus oculi, secundũ Hali abbatem, oculi albugo, uel albedo, leucoma grece.

Panthera, et Tigris, macularũ uarietate prope solæ bestiarũ spectantur, cæteris, unus, ac suus corporis color est. Plin. lib. 8. ca. 17.

Panthere numerose sunt in Hircania. De earum narura & sagacitate, uide Pliniũ & Aristotelem.

Panthiceratos, Pæonia, apud Dioscoridrm libro tertio, cap. 158.

Panxeris, plantaueris: a pango. Columella libro undecimo, capite secundo.

P A P

Papauer, et Papauerculum, in buccino pars ima esculenta. Item & in polypo, in quo & polyps dicitur, & Anosteos priuato nomine, ea pars scilicet, quæ supra uentrem eius conspicitnr folliculi specie, liquore plenus non atro, ut in sepia, sed rubẽti. lege, Ionia.

Papauer Corniculatum quid sit, uide apud Dioscoridem libro. 4. cap. 69.

Papauer Erraticum quid sit, uide apud Dioscor. lib. 4. cap. 67.. Plin. lib. 18. cap. 25. & libro decimonono, cap. 8. 9. 10.

Papauer Heraclium, id est Aphrodes apud Dioscoridem libro. 4. cap. 70.

Papauer nigrum, Melanthum, apud Dioscoridem libro. 3. cap. 92.

Papauer satiuum, apud Dioscoridem libro quarto, capite. 68.

Papauer spumeum, Aphodes dictũ apud Dioscoridem lib. 4. cap. 70.

Papauer spumosum, Chamæsyce apud Dioscoridem lib. 4. cap. 181.

Papauer syluestre, id est, Corniculatum papauer, apud Diosc. lib. 4. cap. 69.

Papaueralis, papauer Erraticum apud Dioscoridem libro. 4. cap. 67.

Papauerculum. Lege, Ionia.

Papaueris lachrymas appellant Celsus & Galenus, quod nos hodie opium.

Papilla, uberum apex, Græce θηλὺσ. Lege, Thele.

πάππος, inferiori labro adnascẽs barbitiũ.

Pappus. Vide. Corrigrya.

Papularum duo sunt genera. Altera est, in qua per minimas pustulas cutis exasperatur: rubet, leniterque roditur, tarde serpit: medium habet paulo latius, rotundum: incipit & desinit in orbem. Alteram ἄγριαν uocant, Græci ferã: in qua magis cutis exulceratur, uehementius roditur, & rubet. Interdum etiã pilos remittit, minus rotunda est: difficilius sanatur, in impetiginem uertitur. Nominatur id Buã Plinio, a fluuio Bubalo, cuius litu maxime tolluntur: ut hinc infantes pueri mala omnia Buas uocare doceantur. Celsus lib. 5. Sunt & sudoris Papulæ, in lentiscini olei mentione Plinio, quas Celsus pustulis annumerat.

πάπποι, flores carduorum, teste Paulo lib. quinto cap. 65.

Papyri usum, & inuentiouem, eiusq; confectionẽ, uide apud Pliniũ lib. 13. cap. 11. 12.

P A R

Para, auis, & parus, & parula. Festus & Paronem auem nominat.

Paracentesis, uerbum quo utitur Plinius in Anagallide lib. 25. Græcũ est, atq; id significat, quod non multo post ipse punctionẽ dixit. Vsus eius in hydrope.

Paracercides, ossicula sic dicta, quia prope est Cercis, id est, Radius.

παρακμάστικα, id est, extrema senectus, ἀπὸ τοῦ παρακμάζειν, quod senescere & deficere significat. Vtitur ea uoce Galenus. 5. de ualetu. tuen.

Paracnemium, sic uocatur alterum os cruris, quod ab exteriori parte suprapositum est. constat enim ex duobus. In iumentis uocatur Parastata, Vegetio autore, græce προκνάμιον. Lege, Parastatæ.

Paracope, mentis alienatio.

παραδόντιδες, καὶ παροῦλιδες, tubercula iuxta gingiuas, ubi uidelicet caro in gingiua excreuit. Celsus libro. 6. cap. 13.

παρηγορικὰ, que mitigandi simul, et fedandi facultatem obtinent medicamenta.

Paralia, maritima pix, flauentior & crassior quamdiu resina est, uidelicet quamdiu cruda: sed decoctio ex ea prius absumit.

Paralysis dissolutio membrorum. ἀπὸ τοῦ παραλύω, dissoluo. Est autem membrorũ dissolutio tremorem inducens, & manus præcipue reddẽs inutiles. Dicitur & ἡμιπληξία, cum alteram tãtum corporis par-

tem ad malum inuasit. Dum enim totum corpus inuadit, uocatur Apoplexia.

Paralysis herba, Apocynon, apud Dioscoridem lib.4.cap.84.

Paralysis, Cicuta, apud Diosc. lib.4.cap.82.

Paralysis, Delphinion herba, apud Dioscoridem lib.3.cap.82.

Paralium, Papauer corniculatum, apud Dioscor. lib.4.cap.69.

Paralion, Pityusa, apud Dioscoridem libro quarto, capite.176.

Paralius, Tithymali species tertia, apud Dioscoridem lib.4.cap.168.

Paranga. Lege, ἐχῖνον θαλάττιον.

παρανιτικὰ, mollificatiua, mitigatiua.

Parancephalis, medulla proxima cerebro.

Parapechion, os minus brachij, nos Radiū appellamus.

παραφύαδες dicuntur in caulibus & ramis plantarum supra terram, & in radicibus aliquot sub terra, a principio suo, ueluti a matre quadam noua germinatione prodeuntia. Qui nascendi ordo in bullosis radicibus plerunq; est.

Paraplectici dicuntur, quibus in dextra, uel sinistra parte solutiones fiunt.

παραπληγία, diminuta est apoplexia: differtq; ab ea, ut a toto pars. Apoplectici quidem Paraplectici sunt, sed non e diuerso. Differunt etiam, quod Paraplectici sani mente, resolutam aliquam tantum corporis partē habent: Apoplectici uero & hāc, & mentem, & uniuersa.

Paraplexia. Lege, Apoplexia.

Pararythmum dicimus, qualitercunq; approximantem ætati, in qua contemplabimur numerum habentem, non autem existentem in eo.

Parameria, femora inter coxas dicta. Nam quod coxas interiacet, Mesomerium est.

Paraphrosyne, uocatur Phronitidis illa species, ubi per consensum mentis alienatio accidit, alio nomine delirium.

παρασκευαστικά, conceptacula seminis primo loco constituta: tanquam dicas, præparatoria: quoniam seminarium humorem ad testes deferant.

πρασοειδὴς, a porrorū colore nomine desumpto, Cholera uocatur, uulgo Cholera prassina, id est, uiridis, ut porri.

Parastatæ Vitruuio & Plinio lapides sunt pilarum fere modo appositi columnis: de qua similitudine alterū auris os (duo enim sunt) Parastata nominatur in iumētis Vegetio: quod & Paracnenion appellatur Iulio Polluci: apud quem & meatus illi, per quæ genitura e testibus in urinæ uias defertur, Parastatæ nominantur.

παρασκευτική, id est, præparatoria frictio qualis olim fuerit, uide Paulum lib.1.ca.15.

παρατρίμματα, id est, intertrigines, læsio cutis ex attritione, uel equitatu.

Parcus, auis, differt ab alauda: quia parcus palumbo minor est, aliquanto subtus candida, cetera pauoni similis, & crista quoq;.

Parecchysis, liquoris manifesta infusio, & sensibilis, græce παρέκχυσις.

Pareas, serpens, in Syriæ locis reperitur. De ueneno eius require apud Aecium sermone.13.cap.31.

παρέγχυμα, id est, affusio. Lege, Carnosi.

παρεμπλαστικὰ. Vide, ἐμπλάττω.

παρέμπτωσις, id est, coincidentia. Sic Erasistratus uocabat morborum caussam coniunctam. Galen. in Introduct.

Parencephalis, est posterioris cerebri pars, & congenita ipsi cerebro, eiusdemq; coloris, dicta Cerebellum.

πάρεσις, animi defectio ac tabes. Tractatur ab Paulo lib.3.cap.18.

Pardalianches, Aconitum apud Dioscor. lib.4.cap.80.

Pardalianches, Apocynon, apud Dioscor. lib.4.cap.84.

Pardi, apud Solinum describuntur cap.27.

Parias, serpens, colore fuluus, oculis uelox, ore lato, morsu haud malignus. Quapropter eam mitissimo deo Aesculapio pro ministro antiquitas dicauit. Aelianus & Appollodorus.

Parietaria. Vide Diosc. dictione Helxine, lib.4. & inibi Coroll. Barbari, & Vergil.

Parippi, canes Atheniensium sic dicti, quasi qui equis cursu æquali contenderent.

Paristhmia, tonsillæ quæ contingunt in locis his, quæ μῆλοι item uocant.

παριθηλλινόσιοι τόποι, id est, maritima loca.

Parilia appellant diem uigesimum primū mensis Aprilis, quo Roma cōdita est: quæ & Palilia nominantur, a Pale dea pastorū. Solinus autumat Parilia dici, quasi a partu Iliæ uidelicet Romulo & Remo conditoribus urbis Romæ. Festus Pompeius sic scribit: Paralibus Romulus urbem condi

dit, quem diem festum precipue habebant minores. Plinius tradit sydus sucularum uulgo appellatum esse Palilitium: quoniam exoriuntur undecimo Calend. Maij, quo urbis Romæ natalis est. Probus Grammaticus docet Parilia dici per literã transpositam: quę si suo loco poneretur, Palilia diceretur. Columel. lib. 7. cap. 3.

Parnopes, locustæ sic uocatæ ab Oetensib. unde cognomen Herculi in Aeolia, quod locustas abigat.

Paronychia, abscessus circa radices unguium. Lege, Panaricius.

Paronychia, Semperuiuum, apud Dioscor. lib. 4. cap. 91.

Paronychia, exiguus frutex in petris nascens. Dioscor. lib. 4. cap. 57.

Paromphilon, est calli generatio circa umbilicum.

παρωτίδες, abscessus carnis circa aures, & παρώτις, apostema secus aures. Celsus li. 6. ca. 16. Dioscuros, id est, gemellos uocat. In febribus orti frequenter, ijsdem liberantur ægrotantes.

παροξυσμός, exacerbatio,

Paroxismus, latine accessio. Est autẽ accessus una pars circumitus. Porro circumitus duabus accessionibus, unacp quiete media componitur, græce περίοδος.

Parpharia, Tussilago, apud Dioscor. lib. 3. capite. 124.

Partes hominis summæ, in quas totum diuiditur corpus, caput, collum, thorax, brachium duplex, crus duplex.

Partes animaliũ similiares. lege, Similares.

Partes corporis secũdariæ, collum, brachia, crura.

Partes similares hominis sunt, os, chartilago, caro, nerui.

Partes dissimilares, partes cõpositæ, ut brachium, caput, organa ipsa.

Parthenion, Linozostis, uel Mercurialis, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 201.

Parthenium, florem habet odore mali: pingitur ab Dioscoride lib. 3. cap. 156.

Parthenion, id est, Matricaria. Lege Barb. Coroll. dictione eadem.

Parthenion, Helxine, apud Dioscor. lib. 4. capite. 42.

Parthenium. Satis atcp super hanc ex descriptoribus designauimus in Herbarij nostri utriscp tomis: & ante nos multo uir doctissimus ille Nicolaus Leonicenus.

Partuũ difficultates tribus modis eueniũt, scilicet, in pregnante, in fœtu, & in exterioribus. In pregnante, quum irascitur, zelotypia laborat, uel molestijs, uel alio affecta: si meatum plus iusto angustiorem habet, aut pinguiorem, cum primum parit, aut minime amplam habet uuluam comparatione partus. In partu, quando abortum parit, aut gemellos, aut menstruosum quippiam. Extrinsecus, si media hyeme, aut æstate supra modum uehementi, torrentiue.

Partus nascitur sine unguibus, cũ pregnãs grauioribus, & falsioribus cibis uescitur. Solin. cap. 4.

Partus contra naturam uocantur, quicuncp uel eo tempore quo non debeat, uel modo alio quam oporteat, in lucem eduntur.

Paruicolles, gęrce μικροτράχηλοι.

Parulis, inflammatio est, in aliqua gingiuarum parte: quæ nisi dissoluatur, suppurat: cum uero suppurauerit, scalpello dissecta, liniamentis infertis panditur. Paulus lib. 3. item lib. 6. cap. 27.

PAS

Passarina, Leucoion, uel alba Viola, apud Dioscor. lib. 3. cap. 139.

Passio, siue affectus, est alicuius naturalis operationis, aut aliquarum impedimentũ. Herophili autem sectatores sic: Passio est, quæ non semper in eodem tempore soluitur, sed aliquando in minori, aliquando maiori.

Passiones pro morbis animi, uel corporis dicuntur quidem recentioribus, quia græce nominatur πάθη.

Passer. Lege, Piscium fere.

Passeres, Pyrgitę, Troglytæ, idem.

Pastillicare, & patulicare, in formam pastilli redigere. Vide Barbarum in Censura Pliniana.

Pastinaca, piscis. Grçce τρυγὼν turturis appellatione dicitur. Pastinaca dicitur & insecti genus, quod ab Aristotele Staphilinus appellatur, uerticilli magnitudine. Vide Dioscor. lib. 2. Plin. lib. 32. cap. 2. & 11. lib. 9. cap. 20. & cap. 24.

Pastinacam, in quorundam scriptis cõmentarijs pro Rocho pisce interpretatũ lego: an ille sit quem germanice Rochum uocamus, plane non intelligo.

Pastinaca Erratica, Pastinaca syluestris, apud Dioscor. lib. 3. cap. 57.
Pastinaca Gallica, est Daucus, de qua egit Dioscor. lib. 3. cap. 81.
Pastinaca Rustica, Pastinaca syluestris, apud Dioscor. lib. 3. cap. 57.
Pastinaca Syluestris, ad differentiam satiuę sic dicitur. Egit de ea Dioscorides libro 3. cap. 57.
Pastinare in cultura uinearum, uerbum frequens, pro eo quod est fodere, et repastinare, refodere. Pastinatus Plinio est nomen quarti ordinis, pro pastinatiõe: dicitur aũt a Pastino, quod ferramentum est bifurcũ, quo semina pangũtur. Pastinator ipse fossor nuncupatur. Columel. lib. 3. cap. 11.
Pastilli, a pane, per diminutionem dicti, autore Festo, massę cuiuscunq; materiæ. Vnde Pastilli medicinales. Vide Horatium lib. 1. sermonum. Pastillos Ruffinus olet, Gorgonius hyrcum, τροχίσκοι Grecis dicuntur, ab orbiculari figura. Pastilli autẽ medicis, arida sunt medicamenta, contrita humore nõ pingui, aut uino, uel aceto incocta, quæ a coctione rursus inarueruns: atq; cum in usum adhibendi sunt, in eiusdẽ generis humore diluuntur: deinde uulneribus illinuntur, non autem imponuntur, ut emplastra. Plinius libro. 35. de Stimmi, quod in argenti metallis inuenitur. Quod ibi subsedit, inquit, flos intelligitur, ut lintheolo interposito in sole siccetur, non ut perarescat, iterum in mortario teritur, & in pastillos diuiditur. De differẽtia porro Pastillorum, malagmatum, & emplastrorum, uide latius Cornelium Celsum lib. 5.
Pastillatum argentum, argentum intellige re possumus in Pastillos formatum: cuius modi hodie argentum Germani promercale afferunt, quas Cendreas appellant. Quanquam doctissimus uir Budæus Pustulatum legendum censeat, ex Sueton. Trãquillo, Nerone, cuius hæc uerba sunt, Exegitq; ingẽti fastigio & acerbitate num mum asperum, argentum pustulatum, aurum obryzum, ut pleriq; omnem collatio nem palam recenserent. ubi pustulatũ argentum, pro purgatissimo & exactissimo posuit.
Pastilli Amazonum, compositio stomachi subuersionibus idonea: describitur ab Aecio serm. 9. cap. 10.
Pastillus Lycos appellatus, apud Aecium libro. 9. capite. 49.
Pastillus Magicus, apud Aecium libro. 9. capite. 49.
Pastillus Nymphodori, & Faustini, apud eundem Aecium lib. 9. cap. 49.
Pastillus Trigonus, id est, triangularis, cuius descriptionẽ uide Aeciũ lib. 9. cap. 47.
Pastillus thronus, Marcellius appellatus: eius descriptionem uide apud Aecium ser mone. 9. cap. 49.
Passum, genera habet laudata: de quibus uide Barbari Corollarium lib. 5.

PAT

Patella, commissura uocatur, quæ osse paruo, molli, chartilaginoso tegitur, ubi inferiora coxarum capita media sinuantur: quo facilius excipi a cruribus possint.
Pathagnomica. Lege, Medicinę partes.
Pathemata, sensuum alterationes, in uisu, in motu, & in reliquis omnibus. Vocat etiã et uoluptatem Pathema Galenus libro de Symptomatum differentijs, atq; in totum omnem motum, quicunq; procedit ab alte ro in alterum. Vide, Pathos.
Pati dicitur, quod motum habet ab alio.
Patibulum, est serra lignea.
πάτος, in Græcis latius q̃ febris est. Definitur ab Galeno in Definition. alicuius, aliquarumue naturæ operationum impedimentum, uel uitium. Vel,
Patos, cœnum atq; lutum ceromati permixtum: cui si sudor accesserit, Conisalon uocari dicunt, ab ijs, qui nimis Attici uideri uolunt. Vide, Ceroma.
Pathos itẽm & Pathema appellatur, quicquid aliquis perpessus fuerit. Galenus ex sententia Platonis, lib. de differentijs symptomatum.

PAV

Paucula, instrumentũm est a pauiendo dictum. Est enim pauire, ferire, percutere, solidare. Vnde pauimenta nomen acceperunt. Cato Portius: Comminuito ter[illegible] paucula, aut cylindro coequato. Colum. lib. 11. cap. 3.
Pauo. Plinius lib. 10. cap. 20.
Pauone primum in India uiso, Alexandrũ ferunt admiratum: prohibuisseq; edicto, ne quis eam necaret. In Græciam a Barbaris translata, diu quæsitui fuit. Aelianus.
Pausea, genus est oliuæ, quæ & Posia nomi

natur: Cuius meminit Maro illo uersu: Orchite, & Radij, & amara pausia bacca. Columella lib.12.cap.46.

Pausia, a pariendo oliua.

Paulinum antidotum, ferunt ab excellentia sic inscriptum.

Paulus uniuersam medicinam a Galeno et Orobasio, per inumeros fere libros traditam, in septem libros cōpendiose redegit. Suidas. παῦλος αἰγινήτης ἰατρὸς, ἔγραψεν ἰατρικὰ βιβλία διάφορα.

PAX

Paxillus, diminutiuum a palo.

PEA

πεσσὸς, uel πεσσοὺς, nostri non tam barbare, quam etiam non uere Pessaria uocauerūt hactenus. Est autē, ut inquit Paulus, Pessulus pectica lana, quodcunq; aliud teres digiti humani forma, quo medicamenta substinentur, utiq; ijs præcipue ad ciendas muliebres purgationes.

PEC

Pechya, maior cubitus dicitur, similiter & Parapechion: finem uero eius Carpum, Plinius uocat brachiale, ossibus compactum octo: cui quod præiacet, uocant Procarpion.

πῆχυς, os maius brachij, id est, cubitus.

Peciolus, diminutiuum a pede. Vide, Pedicinus.

Pecten. Lege, κτεὶς

Pectines in mari ex concharum genere. Plinius lib.9.cap.33.

Pecton, Symphyton alterum, apud Dioscor. lib.4.cap.12.

Pectunculi, sagittæ modo uolantes pisces. Plin. lib.9.cap.29. Diminutiuum a pectine piscis.

Pectus, communiter omnes uocant portionem ossibus constipatam, cōmunitamq;. Vulgus, & Auicennææ interpres Cassum uocant, ab spacio, ut opinor, intus uacante, inaniq;.

Pecuarius, custos pecoris, quem & pastoralem uocant. Colum. lib.7.cap.12.

PED

Pedalion, Pelygonium, apud Dioscor. lib.4. capite.5.

Pedamentum, uitis sustentaculum.

Pedandæ uineæ, id est, pedamentis, siue palis muniendæ. Dicimus palum, pedamen, pedamentum, statumen, rullam, pro adminiculo atq; fulcimento, quo uitis innixa recta consistit. Colum. lib.4.cap.cap.13.

Pedem græci πόδα uocant, a quiescendi ratione, ἀπὸ τοῦ παύειν, uel a πόρος, quod mentum significat, elisa litera ρ, & cōtractione duplicis uocalis ι, & ε, qui mos grecis frequens. Vocatur & pars ea κῶλον proprie. Vnde etiam Iphiclus dicitur, qua si Iphicolus, ex pedum celeritate. Pes item quandoq; dicitur σκαρθμὸς, ut inquit Eustachius: quanquam uox ea & cursum signat, & basin.

Pedes apud Varronem, alicubi pro pediculo leges.

Pedibus adeo uelox fuit Polymnestor, ut cursu leporem consequeretur. Solin. ca.6. Philippides mille ducenta stadia cucurrit, Et Philonides Alexandri cursor, mille ducenta stadia cucurrit uno die. Praeterea puer quidam octo annorū, cucurrit quadraginta milia passuum a meridie ad uesperū. Totum apud Solinum cap.6.

Pæderota, & herbæ, & unguenti nomen, apud Dioscor. lib.3. cap.18. & inibi in Corollario Barbari.

Pedesis, saltus sanguinis, de quo uide Galenum lib.3. de caussis Symptomatum.

Pedicularis herba, Staphisagria, apud Diosc. lib.4.cap.158.

Pedicularis herba. Alia est herba quam peculiarem uocant, quæ græce dicitur Psyllion. Habet enim semen simile pulici: unde & nomen. ψύλλα, græca uoce pulex dicitur. Lib.6.cap.29.

Pedicianus, idem quod pes dicitur: & Peciolus.

Pædinon, Eleoselinon, apud Dioscoridem lib.3.cap.73.

Pediculi, Pecioli, Pedicini dicuntur, quibus fructus in arboribus cōtinentur, quasi parui pedes. Columella lib.12.cap.44.

Pediculatio, id quod Græci diserte φθειρίασιν uocant.

Pediculari morbo perijt Pherecydes Tragœdus, autor Serenus Poeta, Sed quis nō paueat Pherecydis fata tragœdi? Qui nimia sudore fluens, animalia tetra Eduxit, turpi miserum quę morte tulerunt. Sylla quoq; infelix, tali languore peresus, Corruit, & fœdo se uidit ab agmine uinci. Meminit & Plinius libro septimo, capite quadragesimo quarto.

Pediculi ferales, qui in pthiriasi enascuntur in toto corpore: nunc consuetæ & simplicis formæ: nūc ignoti, id est, latiores, & duri magis, & sequentes morsib. uehementer.

P AE

Pæan, lapis Macedonicus, apud Solinum capite.14.

Pędotribæ, magistri, gymnasijq; rectores.

Pæminosa dicuntur apud Varronem, quæ mali sunt odoris.

Pæonem & Apollinem primos fuisse Medicinæ inuentores, duo insignes Poetę testantur, Homerus, & Ouidius. De Pęone quidē Homer. in δ, Odyss. φάρμακα πολλὰ μὲν ἐσθλὰ μεμιγμένα, πολλὰ δὲ λυγρά· ἰατρὸν δὲ ἕκαστος ἐπιστάμενος περὶ πάντων ἀνθρώπων· ἦ γὰρ παιήονος εἰσι γενέθλης. De Apolline Ouid. lib. Meta.1. Inuentum medicina meū est, opiferq; per orbem Dicor, & herbarum subiecta potentia nobis.

P E G

Peganon, Tussilago, uel Bechion, apud Dioscoridem lib.3.cap.124.

πήγανον, Ruta, de qua uide Dioscoridem libro.3.cap.50.

πηγαί. Lege, ῥαντῆρες.

Pegasi, equino capite uolucres. Plin. lib.10. cap.49. Sunt autem pennati equi, & cornibus armati. Idem lib.8.cap.21.

Pegrina, uitis nigra, apud Dioscoridem lib. 4.capite.195.

P E L

Pelagia, purpuræ genus.

Pelamis. Ex thynno nascitur Cordyla, quę a limo Pelamis incipit uocari: quasi limaria, & limosa: ubi annuū tempus excessit, appellatur Thynnus. Colum. lib.8.ca.17. Plin.lib.9.cap.15.

Pelani, panes cōmunes, qui dijs om̄ibus sacrificabantur: fiebant illi ex tenuiss. farina.

Pelias. De Peliade, & Elape, require apud Aecium serm.13.cap.32.

πέλλα ποιμενικὸν ἀγγεῖον, λέγεται δὲ οὕτω καὶ ἡ μέλαινα. Theocr. interp.

Pelasgos, Daphnoides, apud Dioscoridem lib.4.cap.149.

Pelecinos, Hippophaes, apud Dioscoridē lib.4.cap.165.

Pelecinum, Hedysarum, apud Dioscoridē lib.4.cap.147.

Pelethronia, Centaurea: sic dicta, a Thessaliæ monte, in quo Lapithę quondam equitandi perita gens, fręna & gyros, ut Poeta cecinit, alios docuerunt, inter quos & Chiron censebatur.

Peliomata, ea fere quæ & Hypopia, & sugillata, apud Paulum Aegin. lib.3.cap.24.

Pelicanus, seu Pelicanis, sic enim appellat Aristoteles lib.8. Plinius Platęam appellat. Cicero.2.de natura Deorū Plataleam, auis est aquatilis, fluuiatiles conchas deuorans: quas ubi cōcoxerit, euomit, ut postea facile disruminatas edat. Aelianus.

πέλμα, infima pedis regio, Latini pelmam appellant, seu dorsa pedum pelmata sunt.

Pelonitis, Geranion, apud Dioscoridem libro.3.cap.129.

Pelorides. Lege, Chamæ.

Pelorinæ. Lege, Chamæ.

Pelops, Galeni præceptor, ut meminit ipse met de locis affect. lib.4.cap.7.

Pelta, id est, Coracinus, piscis Nili.

Pelusiacus potus, id est, Zythum.

P E M

Pemmata. Lege, Itria.

πέμπελος, qui extrema senecta laborat. ἀπὸ τοῦ πέμπεσθαι εἰς τὴν ἅδου, id est, a mittēdo in pompam quæ ducit ad manes. Galen. de sanit. tuend.

P E N

Penelopes, anserum genus, a quibus educata Penelope traditur, cum proijceretur in altum ab Icaro patre, & Periboea matre reiecta: unde nomen sumpsit.

Penis, uirile membrū. Celsus appellat Colem. Rectius uero græce καυλός, a quibusdam etiam Muto, onis.

Pendamyron, compositio quæ a quinq; rebus commixta consistit.

Penthaomœon, Glycyrrhiza, apud Dioscoridem lib.3.cap.6.

Pentaphyllon, Quinq;folium, apud Diosc. lib.4.cap.45. Vide Herbarij nostri tom.2.

Pentheron, Capparis.

Pentoboron, Pęonia, apud Dioscoridē libro.3.cap.158.

πενταδάκτυλος, id est, Palma Christi, uuendelbaum. De ea sic meminit Manardus, Pentaphyllon ego nō uulgarem radicem accipiendam puto, sed eius quam Tormentillam uocant, quā licet septemfoliam maiore ex parte in Italia uideamus, hic, hoc est, in Pannonia, sępe uidi quinq;foliam.

P E O

Peole uocantur, media producta, qui ex intemperantia coitus pereunt: a peos, quod ueretrum, siue pudendum significat.

Pæonia, Chelidonia. Dioscor. libro secundo, capite. 200. Pingitur hæc ab eodem Dioscoride, lib. 3. cap. 158.

Pæonion, Pęonia, apud Dioscoridem libro 3. cap. 158.

P E P

Peplion, Peplis, apud Dioscoridem libr. 4. capite. 180.

Peplis, syluestris Portulaca, apud Dioscor. lib. 4. cap. 180.

Peplos, ex una tenui radice fruticata, est apud Dioscoridem lib. 4. cap. 179.

πέπτω, non tam ad stomachum refertur & cocturam eius, quam ad abscessuũ quoq;, & fructuum maturationem. Sic passim utitur ea Theophrastus.

Pepalis, farinæ pollen.

Pepo, a Græcis πέπων, a Theophrasto Sicyos, & Persicyos dictus, a Polluce σπερματίας, cucumerum generi attribuitur. Siquidem cum magnitudine excessere, pepones uocantur.

Pepirion, sic Nicander Piper uocat, non πίπερι.

P E R

Peracuti morbi. Lege, Morborũ quidam.

Peraticum uocant Bdellion, quod ex Media affertur. Lege, Siliqua.

Perca, piscis. Plin. lib. 9. cap. 16.

Percussus, id quod uulgato uocabulo uocamus pulsum cordis, græce σφυγμός.

Perdices Beociæ non transuolant fines suos. Et inibi de Perdicibus plura apud Solinum cap. 12. & Plinium lib. 10. cap. 23.

Perdicias, ea quæ & Vitrago.

Perdicium, id est, cr... rum. Vocatur autem Perdicium, quod Perdices se ad id uolutent, terramq; suffodiant. Theophr. cap. 11.

Perfecta caussa. Lege, Cau...rum aliæ.

Perforata, alio nomine Fuga dæmonũ, Dæmonifuga: ea est quæ apud Dioscor. Hipericon, uel herba S. Ioannis. Noxios malorum dæmonũ uapores a nobis arcere creditur, maxime in debito signo collecta: ut testatur Marsilius Ficinus lib. 3. capite. 14 de triplici uita.

Pergalia, Argemone.

περίκαυσις, id est, ambusta.

περικάρδιον, tegumentum id, quod ueluti tunica cordi circundatur.

Periclymenon, aliud ab Clymeno, & Periclymeno, eiusdem tamẽ generis. Vide Dioscor. lib. 4. cap. 16.

Periclymenon, Volucrum, apud Dioscor. lib. 4. cap. 15.

περικράνιον, exterior caluariæ membrana, membranula neruosa, totam comprehendens caluariam.

Periculosus morbus. Lege, Morborũ differentias.

περίνεον, id est, semen.

Perineon, intercapedo inter anum & pudendum.

Periodus, est ex intensione & remissione in ægritudine tempus. Vel,

Periodus, est statuto tempore circumitus, & morbi recursio, quando cerebrum animalem habet uirtutem: & huius pars princeps, quæ ratio & intellectus, siue mens ipsa est.

περιφίμωσις, ubi eousq; cõtrahitur coli neruus, ut contrahi non possit. Nascitur aut ob cicatricem quæ in præputio creuit, aut ob carnis incrementum, quę illi coaluerit. Significat autem græce φῦμα, nexus in peris & facculis a superiore parte, quoties toto facculi oris ambitu in angustum collecto funiculo relegatur. Cui nexui simile hoc malum in græcis nomen inuenit. Fit in mulieribus simile hoc malũ, clauditurq; uulua, ut nihil possit subintrare. Alio nomine etiam τρῆτος dictum. Fit ex hulceratione, uel inflammatione, & alijs subinde caussis. Vide Paulum lib. 6. cap. 55.

Peripneumonia, est inflammatio pulmonis cum febre acuta, & difficultate spirandi.

περίπτωσις, incidentia.

περίπτωμα, id est, excrementum.

Periscelides, quę uulgo gremialia. Vnde et Menander puellas gestare Periscelides scribit.

περισκυφισμός, id est, incisio circa styphiũ, id est, caluariam. Vide apud Paulum libr. 6. capite. 7.

περιστερά, dicitur columba. Vnde Peristereonas, uocant columbaria, quæ & Peristerotrophia nominantur: quamuis proprie columbaria dicantur nidificia columbarũ, quæ singulis paribus fiunt intra Peristerotrophion: quę, ut docet M. Varro, debent

esse rotunda in ordine crebra, ita uti singu-
la habeāt os quo introire & exire possint.
Peristereos uocatur itē herba caule alto,
foliato cacumine, columbis admodum fa-
miliaris: unde & nomen. Hanc habentes,
negant latrari a canibus. Colu. lib. 8. ca. 1.
περιστεροτροφεῖον, columbarum locus, ubi
aluntur.
Peristerion, Fumus terræ, herba apud Dio
scoridem libro. 4. cap. 111.
Peritome, est ablatio pellis eius, quæ colē
ipsum tegit.
Peritonæum, membrana, quæ intestina o-
mnia cōtinet, tam in hominibus quam in
pecudibus.
περίζωμα, cinctum Theodorus transtulit.
περιχαρακτήρ, instrumētum quo gingiuę
scarificantur.
περίπτωμα, superuacaneū aliqđ retrimētū.
περίπτωσις, empiricorū incidētia nugato-
ria. Meminit eius Galen. lib. 1. κατὰ γένη.
περιῤῥακίδες, palmarum termites.
Perinæon. Vide, Oreon.
Perniciosus morbus. Lege, Morborum.
Perosis, est naturalis actiōis offensa, siue im
pedimentū, uel cuiusdā particulæ ablatio.
Perpensa, id est, Asarum.
Per se, significat idem quod primo: per acci
dens, idem quod secūdo. Galenus de mor-
borum different.
Persea, arbor est in Aegypto, fructū ferēs
cibo idoneum, stomachoq; utilem. in quo
phalangia κρανοκόλαπτα inueniūtur, præ
sertim in Thebaide. Dioscorides lib. 1.
Per se pollens, Artemisia maior, apud Bar
barum in corollario.
Persephonion. Lege, Rhamnum.
Persica, cognomentum Enulæ Campanæ,
grece περσική.
Persica poma, ex Perside sic dicta esse, unde
primū aduecta sint, uel pomi ipsius ipsum
nomen indicat.
Persica Doracina, quasi duratina. sic enim
quædam nominantur ab Aecio, et Paulo.
Persica Gallica, Asiatica, sabina, popularia,
Supernacia, Armenica, & id genus quæ-
dam alia Hermol. Barbarus annotauit in
Corollar.
Perspiratio, est aeris attractio minime uo-
luntaria a calore naturali per cutē, in ipsas
arterias. Aut sic: Perspiratio, est a corpore
attractio aeris cum appetitu naturali per

totū corpus, & rursum p̱ exitus excretio.
Persis, hedera apud Dioscor. lib. 2. cap. 199.
Persicaria quid reuera sit., lege, Hydropi
peri.
Persolata, Arction apud Diosc. li. 4. ca. 108.
Persolyton, Arction apud Dioscoridem li
bro quarto, capite. 108.
Personata, Arction apud Dios. 4. cap. 108.
Perticalis salix. Duo sunt genera salicum.
Sunt uiminales, ex quibus uimina fiunt et
uincula. Sūt perticales, ex quibus perticæ
cęduntur. Viminalis salix est humilior,
perticalis sublimior. Colum. lib. 4. cap. 31.

P E S

Pes accipitris, Lychnis agria, apud Dios.
libro. 3. capite. 114. Quanq; accipitrinum
pedem quidam uocāt, quæ est hodie Cor-
neola, folio salicis fere pusillo, flore sublu-
teo, cum siliquis ciceri similibus: & in his
semen colore rubeo. Vide Barbari corol.
Pes totū id uocatur, quod astragalis subest.
Pes leporis, Lagopus, apud Dioscoridem
libro quarto capite. 20.
Pes gallinaceus, cauliculo est dodrantali,
aut maiore, hirsuto, folijs apio similibus,
feniculi modo per extrema multifidis, his-
pidisq;, candida in cacumine umbella sua-
uiter olente. Non est coronopus, ut quidā
falso existimant, sed Dauci generis, eiusq;
figuram, incisionem foliorum, umbellam
item adeo referens, ut a quibusdam Dau-
cus credatur. Vide de hoc in Herbarij no
stri Tomo secundo, & supra dictione Co-
ronopus.
Pes gallinaceus, non ille quem uulgato no
mine pedem galli uocamus, sed Thlaspi.
Lege, Thlaspi.
Pes locustæ, quę sit herba, lege, in dictione,
Locustam.
Pes pulli, Pes galli, Pes gallinaceus, idem.
Pęsede, Peonia apud Diosc. lib. 3. cap. 158.
Pessarium fit formæ oblongę, aliquādo ro-
tundę, & immittitur in matricem & uul-
uam ad menstrua uel prouocanda, uel re-
stringenda. Cōficitur de rebus appropria
tis, pulu erizatis, et confertis cum aliquo li
quore, electuario, in panno tenuissimo
inuolutum.
Pessulus, lana pectita, & quodcunq; aliud
teres, digiti humani speciem pręferens, in
quo medicamēta sustinētur, græci πεσσός.
Paulus libro. 3. capite. 61.

πόσους, & Pessaria, medicamenta compo sita, molli lana excipiuntur, eaq; lana natu ralibus fœmineis conditur.

Pestilentiam Homerus solam νόσον uocat. Nullũ huic unq; remedium adhibitũ fere a ueteribus, preterquam fugę & secessus.

Pestilens febris, lege: Febris.

Pestis, est morbus in omnes, uel quãplurimos sæuiens, ad aëris corruptionem initium habẽs. Vel, Pestis item generatur ex aeris flatu. Lege, Hippo. de flatib.

Pestis nihil aliud est, q̃ aeris mors, qui noxam qua afficitur, in omnium necẽ effundit: quibus quidem ipsis participibus animæ esse contingit. Philo Iudæus.

Pestis, & pestilẽtia quid sit, require in dictione, Morbi qui uno tempore grassantur.

P E T

Petasites, Arction apud Dioscoridem & Plinium lib. 4. capite. 108.

Petasites, a petaso dicta, alia ab arctio, quod pileum significat: unde petasiti, id est, pileati. Apud Catullũ enim ita Castor & Pollux dicuntur. Nec aliud in Mercurio petasus est, q̃ Galerus, Quanquã Lactantius grammaticus & alas, & talaria contineri credidit in ea uoce: quasi petasum pro pinna capiant. Cum legendum sit, non petasum, sed petalon, quocunq; loco pinna significatur. ita enim Græci etiam frondem uocant, ut est apud Iulium Pollucem. De petasite, uide apud Diosc. lib. 4. cap. 109.

Petalides, & larinæ sues, porci pingues & opimi.

Petali uituli appellantur, dum parula habere cornua incipiunt.

Petrea, cugnomentum Capparis.

Petridij, & Miconis mentionem Plinius facit libro. 20. capite. 23. Scripserunt autẽ hi φιζοτομούμενα, & Q...hiaca.

Petrificatio, oculi, & palbeprarum eiusdem morbus.

Petrina, Tussilago, uel Bechion, apud Dioscoridem lib. 3. capite. 124.

Petron, Diocli Carystio successit, ut meminit Celsus lib. 3. cap. 9. Miro modo ille febrium morbos curabat, nempe per contraria. Febricitantem enim ubi acceperat, simul calorem ingentem, sitimq; excitabat Deinde ubi paululum remitti cœpisset febris, aquam frigidã potui dabat: quæ si mouisset sudorem, explicuisse se ægrum dicebat: si nõ mouerat, plus aquę frigidę ingerebat, & tũ uomere cogebat. Si alterutro modo liberasset, protinus suillam assam, et uinum potũ dabat. Si non liberabat, decoquebat aquã, sale adiecto, eamq; bibere cogebat: ut mouendo uentrem purgaret. Et intra hæc omnis medicina eius cõsistebat.

Petrophyes, Aizoum paruum, apud Dioscoridem libro. 4. cap. 92.

Petroselinon, Oreoselinõ, exponitur apud Diosco. lib. 3. cap. 74. & 75.

Petroselinum, Apium est hortulanum: atq; de hoc uide plura in Herbarij nostri tomo secundo. Nam quod uulgo Petroselinum uocamus, uel apium est, ab antiquis dictũ hortulanum: uel quicquid tandem sit, constat eius semen non id esse quod Theriacæ miscendum iussit Andromachus. præfertur enim reliquis, Galeno teste, Macedonicum, & macedonicis extreaticũ: in hoc alia excellens, q̃ amarissimũ & acerrimũ existit. Nostratis autem semen, ut acredinis cuiusdam particeps forte uideri possit, omni tamẽ prorsus caret amaritudine: sed postq; Macedonico carendum erat, utinã Epiroticum haberemus quod Galeni tempore (tãta erat ueri æmulatio) in Macedoniam per Thessalonicem apportabatur, ut pro Macedonico, uendi posset. Recentiorum autem negligentia effecit, ut Macedonico, & Epirotico carentes, Apij cõmunis semine pro eo utamur.

Petrus Leo mediocriter doctus habitus est, & multi iudicij, sed plane infortunatus: tã inique enim successerũt illi omnia, ut cum ad Laurentiũ medices accersiretur, parũq; feliciter cederet quæ adhibebat medicamina, melancholia arreptus, in puteũ se præcipitauerit.

Petrus Apponius, ille est, quem Conciliatorem uocant uulgo, Theoricus medicus, sed plane doctissimus & acutissimus. Boniæ docuit, ac decessit fere octogenarius. Tãta fuit eius celebritas, ut uocatus ad ægrotos, nõ minoris conduci se pateretur (idq; extra urbẽ) quã, 50. florenis in singulos dies. Vocatus ab Honorio Põtifice, 4. centum statui sibi paciscebatur: sed cum sanitatẽ ille recuperasset, mille donatus fuit.

Peti, in oculis dicũtur morbi deprauati. Id quod cum uenustate potius, quam dehonestamẽto. Vnde Venus oculo peto esse

traditur, iuxta illud Ouidianum, Minerua flauo lumine, Venus peto. Apud Horatium in sermonibus strabonē appellat petum. Hinc Romæ fuerunt cognomina petorum. Hic petum accipe pro bono & lepido: tanquam uocabulum hoc tractum uideri possit a uerbo græco πέταμαι, quod significat uolare. Nam ex uolatu auium signa obseruatur prospera & optabilia. Columella lib.6. in præfatione.

PEV

Peucina resina, nostra uulgaris terebinthina resina, non enim genuina illa habetur, ut inquit Manardus.

PEZ

Pezam alio nomine uocant etiam σφυρόν. Vnde Argyropeza Hetis apud Homerum, ueluti argēto similes habens pedes. πέζα, pes.

PHA

φακός, lens.

φακῆ, lenticula.

Phacorde, tertia oculi tunica.

Phacudes, Empetron apud Dioscoride libro quarto, capite.191.

Phacos, Saluia apud Diosc. lib.3. cap.38.

φακὸς, lenticulę species est rubicundior & inæqualior.

φαχθείσ, id est, tostus

Phœdra, Equisetū, uel Hippuris. Dioscorides lib.4. capite.49.

Phœnicopteri lingua præcipui saporis esse docuit Apicius. Huius linguæ apud Tranquillum in Caligula fit mentio. Item apud Sparcianum in Heliogabalo, qui epulas phœnicopterorū cerebellis conditas apponebat.

φαγέδαινα, malum in quo quis copiosum appetens cibum, nimiumque sumens, cōtinere eū non ualet, & euomito illo rursum appetit. φαγεῖν enī comedere est. Est & ulceris genus nominis eiusdē, ad ossa usque celeriter cum inflammatione penetrans, saniosa, odore fœtida, mortem afferens.

Phalacrocoraces, aues Balearium insularū peculiares. Plin. lib.10. cap.48. Aelianus. φαλακρότης, caluicium.

φαλάκρωσις, caluiciū, ubi ex indigentia humoris, nō ex malignitate capilli defluunt.

Phalanges. Lege, Scytalides.

Phalangitiοn, idem quod phalāgium, apud Dioscoridem lib.3. cap.121.

Phalangium, aranei genus uenenosum, corpore exiguo, uario, acuminato. Plin. lib.11. cap.24. Est & quibusdam Sphondylion.

Phalangion, Lilio similis flos. De quo uide Dioscoridem libro.3. cap.121.

In Phalangiorum genera decē ab antiquis priuatim sine nominibus numerata sunt: inter quæ etiam est quod acino uuę simile, ῥὼξ uocatur: describitque id Nicāder in theriacis suis, in media aluo, ex inferiori parte os habere. uersiculus eius est. γαστέρι δ' ἐν μεσάτῃ ὀλοὸν στόμα κέκλικεν ὄδοσιν. ut Plinius de eodem agens lib.29. ca.3. ait, ore minimo sub aluo. Quæ acini rotunditas in eo, & in media aluo minimū os, quasi peruium foramen, muliebris uerticilli for ramen effingit.

Phalangiorum uaria genera et nomina, require apud Aecium sermone.13. cap.18.

φαλαγγιόδηκτοι, morsi a phalangiis.

Phalarides, aues in Seleucia Parthorum, et in Asia aquaticarum laudatissimę. Plinius libro decimo, cap.48.

Phalarides, in Seleucia item apud Parthos cernuntur inter aquatiles laudatissimæ, autore Aeliano.

Phalaris herba, apud Dioscor. lib.3. ca.160.

φάλαγξ, internodium in digitis.

Phaleon, Agocynon, apud Dioscoridē lib. quarto, capite.84.

Phalerides. Lege, Querquedulæ.

φαλάγγια εἶδος μικρῶν ὄφιων. Hęc Nicandri interpres.

Phalangion, herba Sphondylion, apud Dioscoridem libro.3. cap.88.

Phalangium, inter alia araneus nigricans, prioribus cruribus longissimis, tardus, & imbellis, nec saliens.

φαρμακεύειν, medicamento purgante uti.

Phanias medicus scripsit librum de Stirpibus, ut meminit Plinius.

Phaon medicus, citatur ab Galeno lib. primo coment. in Hippoc. de ratione uictus.

φαρμακευτικὴ, medicina agēs pharmacis.

φάρυγξ, ut inquit Pollux, differt a Larynge: quia φάρυγξ est principium stomachi, uo catque ille antiquorum modo stomachū, cibi in uentriculum iter: λάρυγξ autē gutturis & cannalis animæ, quam partē βρόγχον iidem Græci nominant. Et in his fieri angi nas, omnes Græcorū medici dixerunt, in priore synāchen & parasynāchen: in post

teriore cynanchen, & paracynanchen.

Pharmacum κατταγώτιον, restrictiuū sitis, describitur ab Paulo. lib. 2. capite. 53.

Pharmacum Indicum, apud Hippocratem medicamentū quo fęminæ quibus anima fœtet, ora sibi colluunt.

φασγάνον, id est, Aspalathus, a uulnerando, ni fallor: siquidem cum spina sit, facillime pungit.

Phasganon, xanthion, uel Lappa apud Dioscoridem libro. 4. capite. 139.

Pharmacum Aegyptium, apud Aeciū sermone duodecimo cap. 24.

Pharmacum Galenicū, apud Aecium sermone. 12. capite. 23.

Pharmacum Oxyporum, quod uirtutem habet cito penetrandi.

Pharmacum Polyetes, id est, annosum.

Pharmaceutica uocatur medicinę pars illa, quę p medicamēta absoluitur perficiturq.

Pharicum, per omnia sapore & gustu nardum imitatur. In potu sumptum, cū mentis alienatione & neruorū conuulsione paralysim adfert. Paulus lib. 5. cap. 53.

Phasiolos, Isopyros, apud Dio. li. 4. ca. 122.

φάοσα, palumbus.

Phaselus. Lege, Phasiolus.

Phasganon, Xiphion, apud Dio. li. 4. ca. 23.

Phasiolus. Lege, Dolichos. Habetur et genus herbæ Phasiolus: Gręciq pro legumine Phasiulus, & phasiolus dicunt, nostri phaseolum pronunciant, & phaselum.

Phattaga, in Indis animal crocodilo terrestri simile, magnitudine catuli melitæ, pelle squamosa, & aspera, ita ut ferrum etiam hebetet. Aelianus.

φάτνας, id est, præsepia, uocant dentiū concauitates, una cum momista. s. τρακτείη.

Momista quid sit, lege, Momistam.

Phatinus panis, a lente sic dictus.

Phaulion, cotonei genus inuenimus: quo nomine mali quoq genus unum dici meminimus.

Phaulion dici oleastrū aliquando, Phocion grammaticus existimat. Certe φαυλία, oliuæ genus est Columellæ, Plinio, & Græcis omnibus.

Phauni. Vide, ἐφιάλτης.

PHE

Phemus, medicamēti nomē, ab Martiano medico ad cœliacam passionem ordinatum, meminit Aecius sermo. 9. cap. 47.

Phenice, uel Phenix, uel phenicea, hordei folijs, et spica lolij, apud Dios. li. 4. ca. 46.

φάσσιφ☉, id est, palūbarius, accipitris cognomen, qui alio nomine uocatur χαλκίς.

Pherusa, Scolymos, uel Carduus, apud Dioscoridem libro. 3. cap. 15.

Pheuxicteron, Aristolochia rotunda. Barbarus in Coroll.

Pheronobion, lactuca syluestris secundum Zoroastem.

PHI

Phicteris. Vide, Porus.

Philagrius, medicus citatur ab Aecio sermone. 8. capire. 46. item sermo. 10. cap. 11.

Philāthropos, Lappa, uel Aparine, apud Dioscoridem libro. 3. cap. 103.

φιλιόφης, libidinosus, salax, procax, ex Satyris uel sylenis genitus, ut inquit Theoc.

φιλίατροι, Medicorū studiosi, non ipsi quidem ueri medici.

Philomedion, Chelidonia. Dio. li. 2. ca. 200.

Philtrodotes, Aspleniū apud Dioscoridē libro. 3. capite. 152.

Philāthropos, amicus hominis, pro calculosis confectio apud Nicolaum.

Philistion Medicus, citatur ab Galeno li. 1. cōmentar. in Hippo. de ratione uictus.

Philistionis fratris nomē nō lego: libri autem eius Adiutoriorū ab Aurelio magnifice citantur.

Philippus Cous primus Empiricen dispescuit ab logica, rationes accipiens ab Herophilo, cuius discipulus fuit. Gal. in Isagog.

Philippus quidam Alexandri magni medicus fuit, Anacarnaniensis natione, de quo lege historiam apud Qu. Curtium lib. 3.

De Philippo, & Chrysippi quodam discipulo. Et Philippo Epirote.

Non ignobilis medicus Chrysippi discipulus. Apud Antigonum regem, amicum quendam eius, notæ intemperantię, mediocriter in hydropico morbo implicitū, negauit posse sanari. Cūq alter medicus Epirotes Philippus se sanaturum pollicitaretur, respōdit, illū ad morbū ęgri respicire, se ad animū. Neq eū res fefellit. Ille enim cum summa diligētia, nō medici tantūmodo, sed etiā regis custodiretur, tum malagmata sua deuorādo, bibēdoq suam urinā, in exitiū sese pręcipitauit. Celsus li. 3. ca. 21.

Philocratis emplastrum conficitur ut est apud Celsum libro. 5. capite. 19.

Philonium, quod inquit Nicolaus, significat amicum nouum.
φιλογέλως, amator risus.
Philosophus, haud dubium quin medicus, citatur ab Aecio sermo.10.cap.4.
Philumenos, Medicus, citatur ab Aecio, sermone.8.cap.45. serm. item.11. cap. 20.
φιμὸς ἡ φίμωσις, quãdo ita contecta glans est in cole, ut nudari non possit. Celsus libro.7.cap.25. περιφίμωσις, ubi eousq; cõ trahitur cole neruus ne possit amplius deduci. Nascitur, ut inquit Paulus, aut ob cicatricẽ quæ in præputio concreuit, aut ob carnis incrementum, quæ illic coaluerit. περιφίμωσις uero in genitalium inflãmationibus, quoties deducto præputio glans intumuerit, nec ultra reducto eo operiri ea possit. Et hæc φίμωσις in maribus est. Est autem φιμὸς Græcis nexus, præcipue in peris & sacculis a superiore parte, quoties toto sacculi oris ambitu in angustum collecto, funiculo religatur. Cui nexui simile hoc in Græcis malum nomẽ inuenit. Nec refert, fiat ne operta præputio glãde in summa præputij parte, an deducto eo ci tra glandem, ubicq; enim contractus præputij ambitus φιμοῖ, id est, angit et claudit, & ut in sacculis in angustum contrahitur: cõtractoq; eo, fit per se ne operta glãs nudari possit, cum operta ea factum id malũ est. Fit in fœminarum genitalibus idẽ hoc malum, clauditurq; hoc modo muliebrium locorum ostium: caussasq; habet aut exulcerationem, quæ præcessit, aut duratã inflammationem: fitq; aliquãdo altius, nõ nunquam in summo ore, sæpe etiã in medio spacio. Testantur præterea Medici a principio per se et natura fieri hoc malum. Sed & id patiẽtes ἀτρήτους potius uocãt, quam phimos: significatq; ea uox, nõ perforatas, & in utroq; graue fieri impedimẽtum in coitu, in conceptu, in puerperio, & mensium aliquando purgatione, si que locum obstruit caro, aut membrana totũ occupauerit spaciũ. Hæc Marcellus Vergilius. Caussam eius & curã require apud Paulum libro.6. capite.55. Vide supra, φίμωσις.
Phimus, præclusio ostioli uuluæ. Curandi ratio eius est apud Paulum lib.6.cap.73.
φήνη, id est Ossifragus, auis postrema inter aquilarum genera. Alienos fœtus cum suis alit, quos aquilæ alendi tędio eiecerunt. Differt autẽ ossifragus ab ossifraga, ut inquit Barbarus. Quia ossifraga septimũ genus est aquilę, quę Barbata dicitur, & Sanqualis: ossifragus uero, inquit, quem indicaui, laudatus ad coli uitia. quoniam intestinum unum habent, mirabili natura, omni deuorata conficiendi. Nescio etiam in quit, quã ob rem Ambrosius Fulicã accipiat quam Græci φήνην uocarunt: cum sit apud Maronem Fulica, ut quibusdam placet, Herodius ex Arato: quẽ poeta noster ea parte uidetur imitatus, ubi prognostica tempestatum carmini inseruit. Idem Ambrosius Herodium alio loco Sturnum interpretatus est: cũ Sturnos Græci ψᾶρας nominent. Hieronymus Herodiũ græco nomine appellat. Serenus uero Herodios accepit, quas nos Diomedęas aues uocamus. Pausanias Herodiorum genus maximum, & pulcherrimũ, & augurijs quoq; preditum, uocari tradit ὄκνον. Theodorus Fulicam, quę ab Aristotele Cepphos, siue Cenaphus dicitur, intelligit. Hæc Barbatus. Plura Plinius lib.30.cap.7. Dioscorides lib.2.cap.58. & Aristot. de animal. φήνη, id est, Ossifraga, auis nomen.
Phinus, & φήνη græce, utrunq; pro Ossifrago, recepti quidã scriptores usurpant.

PHL

Plegmasias, intelligimus aut inflammationes simpliciter, aut eas quæ cũ febri sunt. Galenus Aphoris.lib.1.
Phlegmone, est hulcus cũ rubedine, & duricie, cum dolore pulsatili, & febre. Dicitur autem Phlegmone, ἀπὸ τοῦ φλέγειν, id est, ardere: ideo, q locũ affectum ardere faciat. Vel est tumor cum dolore & rubore, & inflãmatione citra febrem. Vel Phlegmone, apostema quod est, de carnosis particulis tumidioribus, simul & inflatis. Vide Galenum lib. de morborũ differen. φλεγμονή, quæ habet incensio cum tumore et ulcere. ἀπὸ τοῦ φλέγω, id est, ardeo. Lege, Oculorum morbi. Phlegmonum genera require apud Galenum lib. ad Glauconẽ. φλεγμονὴ τᾶς μήτρας, inflãmatio uuluæ.
Phletoricum corpus, quod oppletũ est crassis humoribus.
Phlebotomia, est euacuatio humorũ uniuersalis, quæ multitudinem humorum euacuat, qui augmentantur super æqualitatem

ipsorum. Auicenna quarta primi.

Phlegma est sicut aqua mixta cum gypso, & liquefacta: qui humor delabitur interdum in membra, & fit quasi gypsus lapis, caussatq; podagram.

Phlegma hyalodes, pituita uitrea, omnium aliarum pituitarũ frigidissima, cruda, nec dum putrefacta.

Phlomos, Verbascum apud Dioscoridem lib.4. capite.105.

Phlonitis, Onosmon apud Dioscor. lib.3. capite.148.

φλόμος, Enula campana, uel Helenium. Lege, Helenium.

φλοιώδες, quod corticis speciem & figurã habet.

φλοιὸσ καεὶσ, exustus cortex, id est, cinis corticis cremati.

φλύκταινα, ἢ φλυκτίσ, tumor pustula, uel bulla, a φλύω, quod est bullio.

Phlyctena etiam, uel Phlyctis, corneæ in oculo membranæ extuberãs uesicula, uel pustula, ab humore aliquo caussata. Lege, Pustulas Græci uocant.

φλυκτίδεσ, pustulæ.

Phlyctis. Lege, Exulcerationis oculorum affectus.

PHOE

Phoenicã, græci arborem & fructum simul uocant, a colore pini facto utiq; nomine. φοινικὸν enim, & φοινίσσεσθαι, puniceo colore rubere est, quo maturi in hac arbore fructus uidentur. Latini arborem Palmam, fructum uero Palmulam dixerunt. Indicat id Suetonius in Claudio, quem in conuiuio & inter epulas obdormiscentẽ, oliuarum & palmularum assibus ab alijs incessi solitum, scriptor ille ait. Nostra ętas una appellatiõe Dactylos omnes hos fructus dicit: cum tamen proprium genus & nomen Dactyli quondã haberent, qui in palmularum censu, prælonga gracilitate curuati, humanis digitis, quos græci δακτύλουσ dicunt, similes sunt. Est & auis eius nominis. de qua Plinius libro.10. Sic dicta genti Syagrorum, q eadem cum palma fortuna sit, mortuæq; ambæ renascantur: putaturq; auis, ex palmæ argumento, quæ una in Syagris mortua, ex seipsa, ijsdẽ quibus prius erat pennis referta, renasci credebatur. Quod an ita sit, alij uiderint. Vocatur et πῶμα, i. poculũ ab Dioscoride.

φοίνιξ. Vide, Phoenica.

Phoeniceus color. Lege, Puniceus. Lege, item Baia.

Phoenicobalanus, uocatur palmæ fructus.

Phoenicopteras, phoenix herba, apud Dioscoridem libro.4. capite.15.

Phoenomerides. Vide, Acetabula.

φοίνιξ appellatur gręce Palma, Vnde uero fructus dependent, Spache. Est & φοίνιξ herba, de qua infra. Item musicum instrumentum, ab inuentore ita dictum: siue ut alijs placet, quia primum ex doliatica palma cubiti eius facti fuerant.

Phoenix, Elatini unguenti, id est, quod ex abiete fit, cognomen apud Theophr.

Phoenix, aquilæ magnitudine, haud scio an scilicet fabulose, una in toto mundo auis, auri fulgore circa collum, cætera purpureus, ceruleam roseis caudam pennis distinguentibus, cristis faciem caputq; plumeo apice honestãte. Plinius lib. decimo, capite secundo.

Phoenigmi, per cutem, uel in cute data opera rubificationes, per frictionem factæ ad corpusculum ipsum tabidũ excitandum, gręce φοινιγμοὶ apud Paulum lib. tertio, capite decimo octauo.

PHO

Phonasci, qui uocis exercitio inmodico utũtur. cuiusmodi sunt cytharędi, præcones, tragoedi. Aecius sermone.8. capite.51.

φωχθεὶσ, id est, tostus.

φωνῆσ ἀποκοπὴ, uox retusa, & quæ in extremam raucedinem incidit.

φῶσ, nigricans circulus, papillam ambiens, id est, lumen.

φόξοι, quibus est pręacuminatum caput, uel ex fatigatione, quã uocãt ὀξύτωτα. quale Thyestis caput depinxit Home. in.2. Ilia.

φοξίχειλοι, labijs eleuatis & prominentibus, quales uulgo uocant Labrones.

φονῆσ ἀποκοπὴ uocıs abscisio.

PHR

φραγμὸσ, dentium ordo.

Phragnites. Lege, Harundo.

φρὴν, mens.

φρένεσ, Præcordia.

φρένισισ, uel φρενητίσ, mentis alienatio ad insaniam furoremq; deducens. Serenus.

Ex uitio cerebri phrenesis furiosa mouetur
Amissasq; refert frendens amentia uires.
Siue calens febris, iactatos exedit artus,

Siue meri succus, seu frigoris efficit aura.

φρύκη, in hemitritęo, & semitertiana horror, atq; concussio.

Phrycodes febris. Lege, Febris.

Phrygia, Asplenium, apud Dioscoridem libro.3.cap.152.

Phrygiones, appellati uestiũ pictores. Plinius lib.8.cap.48.

Phrygitis, apud Dioscoridem lib.3. ca.152.

Phrynion, Paronychia, frutex, apud Dios. lib.4.cap.57.

φρῦνος, hoc est, rubeta, rana quæ in uepribus uiuit, quanq; prius in aquis est, postea fit terrestris: perniciosa hæc ut χέρσιδρος, grandissima cunctarũ. Magnitudo testudinis paruę, geminis quandoq; ueluti corniculis, ut inquit Plinius lib.9. cap. 41. & 51. dorsum exasperat, inflatq; se irata: tam proterue audax, ut insiliat in proximum: quanquam suspirio se frequentius quam morsu uindicãs. Buffo inde, ut arbittatur Hermolaus Barbarus, dicta, ueneficiorũ plena, pręcipue ossiculis duobus: quorum in sinistro latere inuentum ἀπόκυνον uocant, quia canum impetus cohibeat.

Phrygius lapis, quo infectores in Phrygia utuntur, a qua & nomen accępit. Nascitur in Cappadocia. Vide Dioscor. lib.5. ca.132.

PH TH

Phthoem, quam proprie sic Græci uocant, & Athenienses, hanc interdũ Hippocrates Phtisim nominat, quæ pulmonis ulcera insanabilia consequitur totius corporis, & cum febre parua, extenuationem. Galenus lib.7. Aphor.16.

φθύη. Vide, Tabes.

φθύνω. Vide, Tabes.

φθειρίασις, morbus pedicularis. Lege, Pediculari morbo.

Phthiriasis. Lege, Palpebrarum uitia.

Phthirion, Stafisagria, apud Dioscoridem lib.4.cap.158.

Phthiroctonon, Stafisagria, apud Dioscor. lib.4.cap.158.

φθειρία, pediculatio, morbus: de qua plura Paulus lib.3.

φθίσις, pupillę affectio angustioris factæ, debiliorisq;, atq; etiã rugosioris, in qua paulo maiora se ostentant obiecta. Ratio autẽ est ex condensatione ob siccitatem proueniente. Differt ab ea quæ uocatur Atrophia. Siquidem arctat pupillam Phtisis, at totum oculum Atrophia minorem facit, et humiliorem. Est & pulmonis eius nominis affectio.

Phthisis ocularis, quãdo pupilla angustior, uel latior ex aliquo capitis morbo fit, ex quo uisa apparent esse maiora quam sint.

Phthisis item, siue tabes, exulceratio pulmonis, siue thoracis, gutturis, aut fauciũ, quæ tussim & febres debiles adducit, & totum liquefacere corpus solet. Phthisis communiter dicta est, quæcũq; corporis ruptio, diminutio, tabes, & liquefactio. Pthisis itaq; dicta est corporis diminutio, atq; liquefactio ab ulcere manans. Dicitur autẽ Phthisis a uerbo φθινεῖν, quod est diminuo, & corrumpo. Lege, Exulcerationis oculorũ affectus.

Phthisis, Pęonia, apud Dioscoridem libro tertio., capite.158.

P H V

Phu, quod aliqui syluestre nardum appellant, nascitur in Ponto, folio Olusatri, aut Elaphobosci, caule cubitali, aut altiore, leui, cauo, in purpuram uergente, geniculis intercepto: florib. Narcisso proximis, maioribus, teneris, radice superius ad digiti minoris crassitudinem, ex obliquo uillosa, in nigri ueratri, aut iunici odorati modũ, capillamentis inuicem cõtextis, flauescentibus, odoratis, cum quadam odoris grauitate, nardum æmulantibus. Vide Diosc. lib.1. dictione Phu, φοῦ. Plin. lib.12. cap.12. & lib.21. cap.20. In Plinij codicibus corrupte Aliphu, pro Phu legitur.

φοῦ, & ipsa dicta ἀγρία νάρδος.

P H Y

Phycis, piscis. Plin. lib.9. cap.26.

Phycos, Coniza, apud Diosc. lib.3. cap.135.

φῦκος θαλάσσιον, Fucus marinus: quid reuera sit, & eius genera, uide apud Dioscoridem lib.4. cap.101.

φυγέτλος, tumor nõ altus, sed latus, in quo quiddam pustulæ simile est: dolor, distentioq; uehemens est, maior quã pro magnitudine tumoris. Celsus lib.5. cap.28.

φυλκὸν uocant Græci strabonem, cui obliqua sit oculorum acies, abiectaq; a naturali uenustate.

Phyletęria, Polemonia. Dioscoridem libro quarto, cap.10.

Phyleterion, Clematis. Dioscoridem libro quarto, capite.8.

Phyllandrion, in palustribus nascitur: nec plura de ea traduntur. Vide Barbarum in Coroll.lib.3.cap.141.
Phyllanthion, cognomento dyticon, apud Democritum, ad purpuram tingendam satis celebre: nec prçterea quale id sit mon stratur. Barbarus in Coroll. Phyllitidis.
Phyllantes, herba, inter spinosas, sed mitior aculeis, & ab radice tantum foliata. Barbarus in Coroll. Phyllitidis.
φύλλινον μύρον, unguentum liliaceum, seu susinum.
Phyllis, idem quod Phyllitis, apud Dioscoridem lib.3.cap.120.
Phyllos, Leucacantha. Dioscorides libro 3.capite.21.
Phyllitis, foliosus potius cespes quam planta, ubiq; ad parietum radices nascens. Egit de ea Dioscor.lib.3.cap.120. Plinius libro 21.capite.16.
Phyllon, musci generis, apud Dioscoridem libro.3.capite.141.
Phyllophares, Prassium, uel Marrubium, apud Dioscor.lib.3.cap.115.
Phyllostaphyllon, Capparis.
Phyma, animal, ut inquit Aelian. in quod si quis oculos intendat, ab eoq; inspiciatur, in pallorem, maciemq; incidit, idq; diebus non paucis.
φῦμα, tuberculum furunculo simile, sed rotundius, & planius, sæpe etiam maius. Nã furunculus oui dimidij magnitudinem raro implet, nunquam excedit: φῦμα etiam latius patere consueuit, sed inflammatio, dolorue sub eo minor. Celsus lib.5.cap.28.
φύματα, ulcera & tubercula, quę circa glandem oriuntur.
Phyranon, Ammoniacum pingue, & resinosum.
φυσὰ ϰὴ φυσώδης, q̃ si in auribus est spiritus, aut flatus, quem nos uulgo tinnitum, quoties sine grauitate doloris, auditus discreptio fit: qui si exit, nihil inferre nocumenti.
φύσιγγ, inter alia uocant etiam uirile pudendum. Sunt qui Fustinum item uocant, ut in carmine obscœno, & apud Horatium: Minusue languet fustinum. Vbi Porphyrio Grammaticus, Fustinũ, pro uirili membro posuit, quoniam fascinandis rebus hęc membri deformitas apponi solet. Appellabatur & Verpa apud Catullum. Nam Verpos dicunt Iudæos ex illo Satyrico,
Quæsitũ ad fontẽ solos deducere uerpos.
Alij infamem uocant digitum. Martialis de Mentula:
Incipit in medios meicre uerpa pedes.
Eius foramen οὐρήτηρ uocatur. Dicitur & Capros. Capreę uero sunt in natura Cameli prominentes carnes.
Physalis, Vessicaria, uel Halicacabos, apud Dioscor.lib.4.cap.75.
Physiognomia, corpus ex Aristotelis, & aliorum dogmatis dijudicat: nõ contemnenda scientia, nec impia: Pythagoræ, & ueteribus olim in usu habitã, affirmat Gellius.
Physsalis, herba, Halicacabo folia similia habet, ut inquit Aecius sermone undecimo, capite uigesimo nono.
Physsionus, id est, bene mentulatus. Nam φῦσα, follem, σίνος, mentulam significat græce.
Phyteuma: negat se descripturum Plinius, quasi superuacuum, & ad amatoria tantũ utile. Meminit eius Dioscorides libro. 4. capite.131.
Phytobasila, Leontopodion, apud Dioscoridem lib.4.cap.132.

P I C

Pica, morbus. Lege, Grauidis.
Pica, grçce κίττα, plures eodem die commutat uoces: nidificat in arboribus, parit oua nouem. Aristoteles.
Picea. Lege, Pinus.
Piceaster, in Hispania potissimũ prouenit, ex qua resina, unde postea pix coquitur, colligitur. Pinus procerior est.
Picerion. Lege, Butyrum.
Pici bitumen. Lege, πισσάσφαλτος.
Picorum diuersa genera, & uaria nomina, lege apud Plinium lib.11.cap.18.
πικρά, amara.
Picras, Androsace, apud Dioscoridem lib. 3.capite.151.
Picrochali, id est, amaræ bilis homines, & cholera abundantes. Hippocrates in sententijs Cnidijs, uel de ratione uictus.
Picus martius, ex uncorum unguium genere in auspicijs habita. Plinius lib. decimo, capite.18.

P I E

πίεσμα, succus expressus.

P I G

Pignatoxaris, Veratrum album, apud Dioscoridem lib.4.cap.151.

PIL

πῖλοι, notæ quæ in uestibus hærentes, eas decolorant. Qua similitudine aliquando in humano uultu, & reliquo corpore maculæ oriuntur, nullo, aut exiguo uitio sum mam cutem tantum uariantes.

Pilifcatio. Lege, Piftatia.

Pillulę, noftrates Medici corrupte pronunciant pro pilulæ, a pila denominatæ. Serenus uocat Glomeramina his uerfibus:
Dilue præterea glomeramina quæ gerit intus Claufa aries, inter geminas coxendicis umbras.

Pilulas Cochias, omnes interpretantur capitales, τὸ ἔτυμον non intelligo.

Pilulę Afcaiareth, uel ut alij legunt, Azeiret, ab Arabicæ linguæ interpretibus exponuntur pro capitalibus.

Pilulæ Aureæ, fic dictæ, uiribus & efficacia in exigendis malis fuccis, auro longe præpollent.

Pilulas Bichichias, arbitror fic dictas, quod tuffi medeantur: nifi prorfus Arabica dictio eft Bichichię.

Pilulę Caftoreæ, a caftoreo dictæ.

Pilulę Arteticæ, fic dictæ funt, quia pro arthriticis potiffimum ualent.

Pilulæ Fętidæ: fic dictas exiftimant, quia fęculentos humores in corpore propellunt: uel ut alijs placet, quia ex male olentibus concinnantur, caftoreo fcilicet, ferapino, & porrorum fucco.

Pilulę de Hermodactylis, uocatur, quia ex Hermodactylo potiffimum cōponuntur.

Pilulę fine quib. efse nolo, ab efficacia quoque nomen fortitę, quod ęgre illis careant ægroti.

PIM

πιμελὴ, adeps, axungia.

Pimpinella, Pampinella, & Bipennula, & Sanguiforba ideo uocatur: quoniā uulneribus infecta, ferrum & fpicula facile, ac citra fenfum doloris exigat, folio paruo, orbiculata.

PIN

Pinafter, nihil aliud eft, quam pinus fyluestris, mira altitudine, & a medio ramofa, fi cut pinus in uertice. Copiofiorem dat hæc refinam.

πινακίσκοι οἱ ἰχθυηροὶ, fcutellæ pifcariæ, apud Ariftophanem.

Pinaftellus, id eft, Peucedanum, herba fatafta, fcilicet, Peucedanum.

Pincerna pluuiarum, Aufter uentus: fic dictus uulgo, quoniam pluuias uehementer conciliat.

Pinguedo, fiue adeps, eft effufio & diftributio nutrimenti in membranis, maximopere concreta, cōdenfataq;, & fenfus expers.

Pinna, Concharū generis. Plin. lib. 9. ca. 42.

Pinnother, uel Pinnyphylax, comes Pinnæ conchæ, id eft, fquilla parua. Alibi cancer dapis affectator, minimus ex cancrorū genere. Plin. lib. 9. cap. 42. & cap. 31.

Pinnula circa ungues, eft excrefcentia carnis, quæ partem unguis operit, tam in pedis, quam in manus pollicibus præcipue eminens: fed in pedibus ex offenfione interdū, in manibus ex paronychijs oritur. Curam eius require apud Paulum lib. 6. cap. 85. Lege dictionem, Pterigia.

Pinfiti allij. Allium pinfitum intelligo id, quod uulgo dicitur piftum & molitū, Columella lib. 6. cap. 6.

Pinfo, uel Pifo, in eodē fenfu eft, in pila tondo, uel molis frango.

Pinula, Trichomanes, apud Diofcoridem lib. 4. cap. 138.

Pinus, & Picea, generi eidem adfcribuntur, fed quandam flagitant fpecierū diftinctionem. Arbores uulgo cognitæ. Picea pinguior ac tenuior folio eft, minus alta, atq; recta minus. Præterea conum minorē & nucleos, nucleos quoq; refina perfufos obtinet. Vtriq; foliū capillamēti modo prætenue, ac breui feta uillofum. Vtraq; craffior, duraq;, ceu Cupreffus. Materies candida, & Abieti fimilior. Pinus uftis radicib. non pullulat, Picea repullulat. Diofcor. libro. 1. Plinius. lib. 16. cap. 10. Theophraftus libro. 3. capite. 10. & libro. 3. capite. 2. & libro. 9. capite. 1. 2.

Pinus Triuia, Aftragalus, apud Diofcoridem lib. 4. cap. 65.

PIO

Piofis. Lege, Exulcerationum quæ in oculis exoriuntur.

PIP

Pipare. Vide, Veponem.

Pipare, uocem emittere. Gallinæ autem dicuntur pipare, ficut oues balare, fues grunnire. Pipatio, dicitur clamor plorantis, lingua ofca. Colum. lib. 8. cap. 5.

Piper, in Caucafo prouenit, & in Oriente.

Eius duplex fructus: longum, & rotundũ. Plin. lib. 12. cap. 7.

Piper agreste, id est, Agnus castus, ut inquit Dioscorides.

Piperella, Lege, ἀγάλλοχον, & Haormia.

Piperis albi. Tria Piperis genera celebrant scriptores: album, nigrum, longum. Arbores quæ gignunt piper, iunipero sunt similes, siliquæ tostæ sole, faciũt id quod uocatur piper longum. Hoc tostum solibus fit nigrum & rugosum, quod gratius est. Hinc illud Persianum:

Rugosum piper, et pallētis grana cymini.

Apud Horatiũ ait Catius ganeę magister: Ego fęcem primus, & alec primus, et inueni piper album. Galenus in Simplicibus piper album docet feruentis esse naturę. Columella lib. 12. cap. 56.

πιπερι βαρυσταθμον, id est, piper grauioris ponderis, quale ad compositionem diacalaminthes probat Galen. lib. 4. de ualetudine tuenda.

πιπεράκιον, Acorus. Verum corruptũ hic uolunt Dioscoridis textum lib. 1. & legendum esse, Piperapium: quando ita legit Apuleius.

Piper in India nasci, breui arbore, traditur, quæ inter initia prælongũ fructum, ueluti siliquam promit. Quod longum Piper est, habet intus aliquid tenue, milio simile, quę tandem imperfectum piper euadit. Id aũt suis temporibus adultum, racemos emittit grana ferentes, quæ noscimus. Ea acerba candidum piper faciũt. Longum uero uehementius mordet: & quoniam priusquã emature scat, decerptum est, subamarũ relinquitur. Nigrum tempestiua maturitate colligitur. Cætera uide apud scriptores, Dioscor. lib. 2. Plin. lib. 12. cap. 7. Theoph. lib. 9. cap. 22.

Piper Strongile, Mytidanum, rotundum Piper apud Hippocratem.

Pipillare. Vide, Veponem.

Pi..imna. Vide, Veponem.

P I R

Pira crustumęa, quæ ex parte rubent.

Pira lactea, Syria, Decumiana, Pseudodecumiana, Tariana, Onychina, Lateriana, Tyrannana, Acedula, Cucurbitiana, Numidiana, Græcula, Hordeacia, Myrapia, Dolobelliana, Pomponiana, & id genus alia, lege apud Plinium lib. 15. cap. 15. apud Barbarum in Corollario, quod incipit, Pirum Græci.

Pira phalerna, quę in eis uis succi abundat.

P I S

Piscatrix, ranulę genus in mari.

Pisces quidam dijs sacrati, ut Mullus Proserpinæ, Citharos Apollini, Mercurio Phocas, Libero Patri Cittulus, Apua Veneri, Neptuno Pompilus.

Pisces aspratiles, uel saxatiles, id est, duriores, & asperi.

Piscis austrinus. Duo sunt in signifero pisces: Alter notius, siue austrinus nominatus, quia ad austrũ spectat: Alter boreus, quia spectat ad polum arcticum, & regionem borealem. Coniunctio horum piscium nodus uocatur. Colum. lib. 11. cap. 2.

Piscis sacer, qui alias Pompilus.

Piscis sacer, qui dictus sit, apud Homerum lib. 10. & 16. item Plutarchum, doctiss. disseruit Cœlius lib. 7. ca. 12. & Gellius lib. 2.

Piscina Nymphęa herba, apud Alexandrũ lib. 3. cap. 34.

Piscium iuscula. Lege, Recentium pisciũ.

Piscium fere omnium marinorũ tria genera facit Herm. Barb. Nam limosa, inquit, regio planum piscem educat: ut Soleam, Rhombum, Passerem. Harenosi gurgites Auratam, & Deuticen. Saxosum littus Saxatilem, in quibus principatũ gulæ tenet Scarus: deinde Turdo, & Merulæ.

Pison, quiddã ueneni quod clam inest nardo. Indica uox.

πισσέλαιον, e pice fit, separato liquore aquoso, qui supernatat pici, sicut serũ lacti. Nam expansa quamdiu pix coquitur supra cortinam uellera madescunt, acceptoq; halitu eius exprimuntur in uas. Officinæ uocant oleum picinum. Probatur maxime e Brutia, ut quæ pinguissima sit. Dioscor. lib. 1. Plin. lib. 23. cap. 4.

Pissoceron, secunda apium structura. Plin. lib. 11. cap. 7.

Pistacia, quæ in Syria gignuntur, pineis nucibus similia sunt, & in nucum genere habentur. Nicander Colophonius Pittacia uocauit. Et alius Nicander Pilisłacia. Sũt qui Listacia, ut Possidonius. Leguntur & Istacia scripta in Poetis. Lege de ea Pliniũ lib. 23. cap. 8. Dio. lib. 1. cap. 179. Serap. cap. 59. cap. Pistoch. Gal. de Alimen. li. 2. ca. 28. Officinę oẽs fisticũ uel fistica hodie uocãt.

Piscium recentium ius, græce ζωμὸς ἐκ τῶν νεκρῶν ἰχθύων. De quo uide Dioscoridem libro secundo.

Pissoceros. Lege, Propolis.

Pisus, Pisum, & Pisa, uni tantum Palladio genere fœminino dicitur.

Pistrinale, a pistrino. Nam & Plautus pistores uocat scrophipascos, tanquã scrophas in pistrino pascentes. Columella libro septimo, capite. 9.

Pistolochia, Aristolochiæ species quarta, tenuior quam tertia, densis radicis capillamentis, iunci plenioris crassitudine. Hanc quidam Polyrrhizon nominãt, & Satyrion esse dicunt. De quo uide Barbarum in Coroll. Aristolochiarum.

PIT

Pitaryasis, idẽ quod Phthiriasis. Lege quid sit Phthiriasis.

Pithion, Tussilago, uel Bechion, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 124.

Pituita, frigida est & humida, ad ciborũ attractionem, & ad articulorum & membrorum motionem a natura constituta.

Pituitam albam consueuere Medici quidã uocare aquæ intercutis speciem: quasi uidelicet sit etiam pituita liuida, uel tanq̃ sui quidẽ ratione sit semper alba, sed propter mixtionem quorundam aliorum humorũ uerum mutet colorem. Galenus libro. 7. Aphoris. 29.

Pituitaria, Staphisagria, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 158. & Alexium lib. 5. cap. 40.

Pituita retenta in stomacho recens, id quod uulgo Barbari Materiã uocant peccantẽ.

πιτυινος, id est, piceus.

πιτυλίζειν dicitur, si quis summis pedibus ingrediens, tensas in sublime manus, hanc antrorsum, illam retrorsum celerrime moueat. Hoc exercitamento maxime ante parietem stantes uti solent, quo si quando ab errent, facile pariete apprehẽso, erigatur.

Pityra, uel Pityriasis, morbus quem Serenus, Celsus, & Galenus Porriginem uocant. Ab Auicenna & Haliabbate furfur uocatur. Siquidem & uox Græca idem sonat. Decidunt quasi squamæ & furfures de capite cutis particulę: in capillo fit frequenter, in barba rarius. ἀπὸ τοῦ πίτυρος, quod significat furfures.

Pitysorisis, Chamepitys, uel Aiuga, apud Dioscor. lib. 3. cap. 176.

Pityusa quid sit, uide apud Dioscoridem libro. 4. cap. 176.

πιττάσφαλτος, nascitur in Apolloniatarũ agro, circa Epidamnũ. Ea Ceraunijs montibus deuoluta, impetu fluminis rapitur, æstuq; in littus expuitur: illic coctã in glebas, mistam bitumini picem redolet. Plinius uocauit pici bitumen, aliquando picem fossilem: parum rei certa indicatione, & in qua parum sibijpsi conuenit. neq; enim potest aliquid simul fossile & liquidum esse. Testantur autem Paulus Ægineta, Epiricq; incolę omnes, & res ipsa, concretã sub stantiã picis bitumẽ hoc esse, quod nostra adhuc ætate picandis nauigijs illic in usu est, ex quo uectigal ea gens non negligendum sibi facit. Nascitur autem ad Apolloniam antiquam ciuitatem, quam Strabo libro. 16. Epyroticam appellauit. Stephanus ἰλλυρίας dixit esse κατὰ ἐπίδαμνον.

Pityocampe, erugo picearum, aut pinorũ.

πιτυρία, panis furfuraceus.

πίτυρον, furfur.

Pityrum, oliuæ genus.

PIV

Piulcum, organum, quod pus extrahit. Galenus Meth. lib. 5.

PIX

Pix nihil aliud est, quam fluxus combustæ in teda sua resinæ. Modum eius adurendi docent Dioscor. lib. 1. Theophr. lib. 9. ca. 2. Plin. libro. 14. cap. 20. lib. 26. cap. 4.

Pix sicca, uel spissa, ab officinis Colophonia hodie uocatur: tametsi Dioscorides picem liquidam etiam Colophoniam uocet. Annumerantur eius multa genera: scilicet, Pierica e Macedonia, Nemeturica apud Columellam, & quæ in Liguria cõficitur, & Allobrogica, quæ corticata dicitur, & Rhetica, & Corracina.

Pix quomodo fiat, uide apud Theophrastũ lib. 9. cap. 2. & 3.

Pix fossilis. Lege, πιττάσφαλτος.

Pix acantha, Chiromion uocant, spinam quandam Indicam, odoratam. Plin. lib. 12. capite. septimo.

PIZ

Pizia. Lege, Oculorum desyderium.

PLA

Placentarum genera, & nomina diuersa, lege apud Cœlium libro quinto, capite tricesimo quinto.

Placentarum diuersa genera & nomina, require ex Barb. Coroll. lib. 2. cap. de Lolio. Quanquam nos eadem fere ad uerbū ex Iulio Polluce passim operi huic nostro inseruimus.

Placitis, uel Placodes, Cadmiæ species, apud Dioscor. lib. 5. cap. 75.

πλαδαρὸν, non humens simpliciter, sed quod cum humore flaccescit: quale erit, quod natura sua durans, rigensque admisso humore languet, & paulo minus quam dilabitur: oportetque in ἐν τῷ πλαδᾶρῷ duo hæc intelligere: humorem, & ex humore infirmitatem.

Plaganion, unguenti genus, teste Barbaro.

πλάγια, latera.

Planci, qui pedibus plani sunt. Dicuntur & Ploti, eadem ratione.

Planetæ, & Cymotophleges, græce πλάναι καὶ κυματοφλέγες, hoc est, errones & fluctiuagi, piscium quædam genera, saxatilibus contraria.

Plantaginis descriptionem uide in Herbarij nostri tomo. 1.

Plantarum Scriptores, & Agriculturæ, ex M. Varrone de re Rustica libr. 1. capite. 1. Qui græce scripserunt dispersim, alius alia de re, sunt plus quinquaginta. Hi sunt quos tu in consilio habere poteris, cū quid consulere uoles. Hieron Siculus, Attalus Philometor, Democritus Physicus, Xenopho Socraticus, Theophrastus Peripateticus, Aristoteles Peripatecicus, Archytas Pythagoreus, Amphilochus Atheniensis, Anaxipolis Thasius, Apollonius Pergamænus, Dion Colophonius, Diophanes Nicensis, Epigenes Rhodius, Euagon Thasius, Euphranius Atheniensis, Apollodorus Lenius, Aristophanes Maleotes, Antygonus Cymęus, Agathocles Chius, Ariscandros Atheniensis, Bacchius Milesius, Brion Soleus, Cheresteus Atheniensis, Chereas Atheniensis, Diodorus Priennæus, Aegesias Maronites, Menander Priennæus, Menander Heracleotes, Nicesius maronites, Euphranius Amphipolites, Pythion Rhodius.

De reliquis, quorum quæ fuerit patria, non accepi. Sunt autem, Androcion, Aeschario, Aristomenes, Athenagoras, Crates, Oades, Dionysius περὶ φυτῶν, Euphorio, Eubulus, Lysimachus, Mnaseas, Menestratus, Plautiphanes, Persis, Theophilus. Hi quos dixi, omnes soluta oratione scripserunt easdem res: & quidam etiam uersibus, ut Hesiodus, Astræus, & Menecrates Ephesius.

Platachoriasis, equorum morbus est, cū se ultra naturalem modū diffundit in equis, & animalibus, & eripit uisum: nec ea cura ri ullo modo potest, ut inquit Vegetius libro. 2. cap. 16.

Platanistas uocant pisces in Gange fluuio, rostro Delphini, & cauda, magnitudine autem quindecim cubitorum, Plinius lib. 9. capite. 15.

Platanus, arboris nomen, etiamnum Italiæ cognita, Germaniæ nostræ uulgata non adeo. Descriptionem eius lege apud Dioscoridem.

Platea, nominatur auis aduolās ad eas, quæ se in mari mergunt, & capita earum morsu corripiens, donec capturam extorqueat. Plin. lib. 10. cap. 40.

Platea. Lege, Pelicanus.

Platalea. Lege, Pelicanus.

Platea syrina, id est, lata fistula, species Cassiæ fistulæ.

πλατύνωτ@, latos humeros habentes.

πλατύφυλλ@, id est, Latifolia.

Platyphyllos, Tithymali species septima, apud Diosc. lib. 4. cap. 168.

Platismata. Lege, Itria.

πλατοκύμινον, id est, Cyminum latum.

P L E

Plectronia, Centaureum magnum. Diosc. lib. 3. cap. 7.

Plectrum, coxæ. Vide, Acetabula.

πλημμυρὶς, humidi cuiusdam copia in corpusculo.

Plenes, palmulę e mari palma: nam e fœmina βαλάν@ uocat Iulius Pollux.

πληρωτικὰ ἕλκων, repletiua carnis in hulceribus.

Plethora, id est, humorum copia: perperam nostri Medici Plectoriam.

Plethoricū corpus, id est, humorib. refertū.

Plethoriasis, repletio humorum.

πλευρὰ, costa.

Pleuritis, est lateris dolor, & costalis membranæ, pertingens usque ad eminentiam & scapulas, cum febre, cumque punctiuo dolore, una cum horrore & frigore, spirandique difficultate, & tussi. Vide Hipp. περὶ ... lib. 1 de ratione victus in morbis acutis folio 175.

πλευρῖτις, ita enim legendum, non pleuritis, in costis apostema asperū, & lœtale, à πλευρά, uel πλευρόν qđ significat latus.
Pleuritis, laterū cōpunctio fere Plinio uocatur, interdum lateralis dolor, ut .21. lib.
Pleuritis, Scordion apd' Dioscor.
πλευρᾶς πόθ☉, lateris dolor.
πληρωτικά, perpurgatiua.

P L I

Plistonicum in Medicinis Ocimi. 20. libro Plinio capite .12. morbi genus uidetur. Di stillationes, inquit, eo coli, & stomachi inhiberi tradunt, ergo & cœliacis Philistio dedit, & coctum dysentericis, & cōtra plistonicum. Sed fortasse corrupta lectio sit, uti plistonicum non morbi genus, sed autoris nomen sit: de quo Plinius alias sæpe codē libro, ut Praxagoras raphanos & iliosis dandos censet, Plistonicus et coliacis. Rursum: Coctū dysentericis, & coliacis Plistonicus.
Plistonicus, medicus, citatur a Plinio libro uigesimo, capite .4.
Plinium secundum iam constans fama Veronensem facit, sub Vespasiano Imperatore, ut indicat eius etiam Epistola naturalis historiæ præliminaris. Interdiu negocia publica administrabat: noctibus uero, & succisiuis, ut ipse inquit, tēporibus, opus de naturali historia cōscripsit. Vnus omnium temporis parcissimus dispensator. Periisse dicitur in montis Vesеui incēdio, dū eius caussam indagare cuperet. Eius uitā diligentius in Epistolis pingit C. Cecilius Plinius, eius ex sorore nepos.
Pliris arcoticon, Dudū hoc testati sumus, bonam partem nominū medicamentorū, nos nō probe intelligere. Ex hijs est quod apud Nicolaum inscribitur, Pliris arcoticon. Si cui Nicolaus satisfacit, sic habet. Electuarium pliris arcoticon, est completa Medicina. arcoticon principium interpretatur. Cōmentarius sic. Pliris ab autore nomē habet: arcoticō dicitur, princeps. Bella profecto expositio.

P L V

Plumbum calcinatum, Bleyesch.
Plumbum candidum. Zyn̄.
Plumbum nigrum. Bley.
Plumbago, id est, Molibdæna. Lege, Molibdena.
Plumbeus color. Lege, Color uarius

Plumbarius lapis, apud Dioscoridem libro quinto, cap. 89.
Plumbum lotum quomodo paratur, uide apud Dioscoridē libro quinto, capite .87. Plinium libro .34. capite .18.

P N

πνεῦμον, pulmo.
Pneumocaphalon, est eneruatio umbilici.
πνευματοκήλα, testium quotidianum malum: a spiritu sic dictum. qui circa eos in scroto colligitur. Sunt qui uentosum rami cem interpretantur.
Pneumatica organa, dicuntur latine spiritualia.
Pneumatomphali uocatur, quibus spiritus & uenti umbilicum extrudunt.
πνευμάτων γεννητικός, quod flatus cit.
πνεύμων ἄρκι☉, pulmo ursinus.
πνεύμων ἀλώπεκ☉, pulmo uulpis.
πνεύμων ἀρνεί☉, pulmo agninus.
πνεύμων θαλάσσι☉, pulmo marinus.
πνεύμων χοίρ☉, pulmo suillus.
πνικτοί. Lege, Oua exaphita.
πνιγαλίων, morbus qui alio nomine uocatur ἐφιάλτης, uel ἐπίβολη, Barbare incubus: nomē olim familiare Themisoni medico, ut inquit Paulus lib .3. capite .16.
Pnigitis terra. Lege, Dioscoridem libro .5. cap .168.

P O C

Pocillum, a poculo deriuari uidetur.

P O D

ποδάγρα, morbus cognitus, uel maxime diuitibus, ἀπὸ τοῦ ποδ' ἀγρῶ, id est laboro podagra. Est aūt affectus pedibus eueniens, l[illegible]orem adferens neruis patiētibus, quibusdam cum adustione, quibusdā cum frigore.
Podex. Vide, Porus.

P Oe

Pœphagus, duplo [illegible]ui magnitudinem excedit, cauda nigranti ac speciosa, mulieribus Indis [illegible]d capitis ornatum expetita, Aelianus.
Poetica, Hedera, apud Dioscoridem libro secundo, capite 199.
ποιηεὺθὲς ἀλίαρτ☉, id est, herbosa, Haliortos apud Homerum Iliad. β.
Pœgæ. Lege, Mergum.

P O G

πώγας, & γλοῦτον, pro eodem accipi pro dit Ruffus.

P O L

Polemonia,uel Polemonium apud Dioſco ridem .lib.4.cap.10.
Polea, fimus caprarum.
Polentam latini uocăt id quod Græci ἄλφιτον, & Arabes Sauic.
Polimpega. Lege, Corium.
Polion Veneris, Periclymenum apud Dioſcoridem libro .4. capite.16.
πολίωσις, humani capilli ante legitimam ætatem, in candidum colorem mutatio.
Polium, atq; Tripolium non modo locorū diuerſitate in quibus utraq; gignitur, ſed figura inſuper, atq; colore ac proprietatibus etiam inter ſe plurimum differunt. Polium ſiquidem utriuſq; generis, partim in campis, partim in montibus naſcitur: Tripolium uero in maritimis tãtum locis, quę unda maris allidit. Polium habet folia cani hominis ſimilia, unde illi apud græcos nomen Tripolium: folijs Iſatidis conſtat, quemadmodum de utroq; ſcribit Dioſcorides, & Plinius ipſe confirmat lib.26. Nã quod apud Plinium legitur de Tripolio, folio ſatis groſſiore, palmo alto, error eſt codicis: ita enim legi oportet. Tripolium in maritimis naſcitur ſaxis, ubi allidit unda, neq; in mari, neq; in ſolo, folio Iſatidis craſſiore, palmeo caule in mucronē diuiſo. Hæc enim omnia uerbum fere ex uerbo Plinius ex Dioſcoride trãſtulit. Nicol. Leonicenus in Annotationib. in errores Plinij. Vide Herbarij noſtri tomum .2.
Polium montanū, quale ſit, uide apud Dioſcoridem libro .3. capite.122. Plinium uice ſimo primo, capite .7. libro .26. capite .7. Theophraſtum libro primo.
Polium, Serpillū, apud Dioſ.lib.3.cap44.
Polion inter alia quæ ſignificat, etiã ab Ariſtotele pro pulli aſinini fimo, qui primū ac repens egeſtus eſt, accipitur.
Pollen, a pollo fit, qui eſt groſſiſſimus pulius.
Pollinctor, curator piſtrini, a polline dictū nomen.
Pollen thuris. Vide. Manna.
Pollinem, farinam ſine flore autumat Plinius in tritico appellari, quod in ſiligine uocant florē. Hinc pollinctores dicti, confectoresq; pollinis. Hinc pollinaria cribra, ſiue excuſſoria farinaria, quæ ex lino fiũt, non ex ſetis equorum, ad pollinem purgandum. Columella libro.6. capite .29.
Polyanodynos, Cicuta apud Dioſcoridem libro quarto, capite. 82.
Polyarchus medicus, citatur ab Galeno.
Polyonymon, Helxine apud Dioſcoridem libro quarto, capit.42.
πολτός, puls.
πολυοπὰ, quæ largioris ſunt ſucci.
Si Medici cenſendi ſunt, qui de re medica libros reliquerunt, nõ prætermittendi nobis, ot Polybius, Pſellus. Scripſerũt de ſalubri uictus ratione Enchiridia, quæ habentur. Polybon etiam quendam Hippocratis diſcipulū facit Aldus Manucius, haud ſcio an eum, qui nunc de ratione uictus legitur.
Polycnemon, Cunilę bubulę ſimilis, appingitur, odoratis corymbis, acri & dulci odore. Dioſcorides libro tertio, capite.107.
Polycarpos, Polygonum apud Dioſcoridem libro quarto, capite.5.
Polycleti ſtatuæ meminit Galenus de temperamentis libro primo, a fine. Inde nomen ſortita, inquit, q partium inter ſe omnium competentiam ad unguē habeat. Et rurſum in arte medicinali. Nullum igitur horum corpus eſt mediocritatem habens, ſed qualis Polycleti regula ad ſummum totius peruenit mediocritatis. Plura Beroaldus & Cœlius ſuper hoc loco.
Polycleti etiam regulæ paſſim meminit tũ potiſſimum in arte parua, & libro de temperamētis ſecundo. Nunc ſtatuam, nunc regulam appellans. Vide alibi, Regula Polycleti.
πολύχυμον, quod ſucculentum eſt, & ſucco abundat.
πολύκομα, id eſt, frondoſa.
Polydos, Cepe.
Polyides, Saphifragria apud Dioſcoridem libro.4.capite.158.
Polyidos, Veratrum album apud Dioſcoridem libro .4. capite.151.
Polyetes, id eſt, annoſum. Sic Aecius pharmaca quædam uocat libro nono, capite uicesimo quarto.
πολυειδὴς ἠρύγγιον, Polyides Eringium, Rhaphanus, uel Radicula. Lege, Crommion.
Polygala, palmi altitudinē petit, folijs lenticulæ: de qua uide Dioſcoridem libro.4. capite.143.

Polygalon, eadem quæ & Polygala, apud Dioſcoridem libro quarto, capite. 143.
Polygis, Anethum apud Dio. lib. 3. cap. 65.
Polygonatum, idē quod Polygonū, apud Dioſcoridem lib. 4. capite. 5.
Polygonatum alterum, montanum Polygonum, de Dioſcoride lib. 4. capite. 7.
Polygonoides, Clematis apud Dioſcoride libro quarto, cap. 8.
Polygonaton, Leucacantha, Dioſcorides libro tertio, capite. 21.
Polygonum quid ſit, uide apud Dioſcoride libro quarto, capite. 5.
Polymita, plurimis licijs intexta.
πολύνευρον, Plantago.
πολυπαιδία, multitudo liberorum, & ſtudium pluribus liberis procreandis.
Polypodium, Filicula, apud Dioſcoridem libro quarto, capite. 198.
Polyphyllon, Medion, apud Dioſcoride libro quarto, capite. 21.
Polypremnos. Ne hæc quocꝫ ſatis ſuſpecta quæ ſit: niſi ꝙ ſucco eius ægrotas arbores oblini præcipiant.
Polyps. Lege. Papauer.
Polypus, piſcis. Multa eius genera uide apud Plinium libro. 9. capite. 29.
Polypus, morbus, dictus a multitudine pedum. Vt enim illi multas habēt inciſiones & fiſſuras, contumeſcuntqꝫ & increſcūt: Polypus ſic morbus iſte eodē modo. Differt aūt Sarcoma, a polypo magnitudine. Celſus diffinit ſic. πολύπους, est caruncula modo alba, modo ſubrubra, quæ nariū oſſi inhæret: modo ad labia pendens, nares implet: modo retro, per id foramen, quo ſpiritus a naribus, ad fauces deſcēdit adeo increſcit, uti poſt uuam cōſpici poſſit: ſtrā gulatqꝫ hominem, maxime auſtro & euro flante: fereqꝫ mollis eſt, raro durior, eocꝫ ſpiritū impedit, & nares dilatat, quæ fere καρκινώδεα eſt. Itacꝫ attingi non debet. Celſus libro ſexto, capite. 8.
Polypi. curationem require apud Paulum libro ſexto, capite. 25.
πολύπυροι τόποι, loca tritico abundantia.
πολύπυρον, id eſt, multi frumenti.
πολύπυς. Vide. κάκαρος.
Polyrrhizon, Epimedium apud Dioſcoridem libro quarto, cap. 22.
Polyrrhizon, Piſtolochia, id eſt, Ariſtolochiæ ſpecies quarta: a quibuſdam etiam Satyrion, de quo uide Barbarum in Corollario Ariſtolochiæ.
Polyrrhizon, Polypodium apud Dioſcoridem libro quarto, capite. 198.
Polyrrhizon, Pteris, apud Dioſcoridem libro. 4. capite. 196.
Polyrrhizon, Veratrum nigrum, apud Dioſcoridem libro. 4. cap. 152.
πολυσαρκία, ccorpulentia.
Polytrichon, Capillus Veneris, apud Dioſcoridem libro. 4. capite. 130.

POM

πόμα, potio.
πῶμα, Vide, Phœnica, Onyx.
Poma Arancia, Citria, idem, ſecūdum Manardum Ferrarienſem.
Poma Montana, Lege, ὀρειμαλίδες.
Poma Nuptialia, Lege, Malus Medica.
Pomorum diuerſa genera, Lege, Mala.
Pomum, Lege, Nux.
Pomerium, Græce. παράδεισος.
Pompili, piſcium genus. Plin. lib. 9. cap. 15.
Pompilus piſcis, quare dictus eſt olim ſacer, require ex lectionib. Cœlij. li. 7. ca. 12.
Pomum Granatum. Lege, Punicū malū.
Pomi nomē generale exiſtimat Barb. ut cōplectatur quicquid apud Græcos ὀπῶραι continēt: in quo ſignificato eſt cū dicitur a Medicis, omne nomen pomum refrigerandi & humectandi uim habere, parum alere, mali ſucci eſſe, autumno plus officere. Inde ὀπωροθήκη, ubi poma cuſtodiuntur. Sed Varro ſic dictum exiſtimat, quia potu ſiccitatibus indiget. Differunt tamen ὀπῶραι, ab ἀκρόδρυοις quia: ὀπῶραι uocantur, quæcunqꝫ nihil habent exterius lignoſum. τὰ ἀκρόδρυα uero cōtra, ut malum punicum, piſtacia, caſtaneæ, nuces, ſimiliaqꝫ. Vtrunqꝫ genus Salgami nomine complectuntur latini, a quo Salgamarius. Cœlius diligens coaceruator multarū antiquarum lectionum, lib. 16. capite. 38. rem exactiꝰ perpedens, huiuſmodi fere prodita reliquit. Galenus inquit, περὶ τροφῶν, id eſt, de alimentis. Oporas uidetur trifariam diſtribuere. Alios ſiquidem Demetrios uocat: quo nomine frumenta, leguminaqꝫ complectuntur, & id genus alia. Valet autem Græcum nomen, ac ſi Cereales dicas latine. Mox aliud genus appellat Horeos, ſcribitqꝫ a Grecis Horæ, tempus id nuncupari, quo exoritur cani-

cula, quod est inquit fere dierum 40. Ex ijs fructibus alios esse tradit, iamiam matu rescẽtes: alios uero præmaturuisse. Alios in summo esse statu, aut esse post statum, aut ante statum. Addit quoq; se putare nõ debere dici Horæos, quod eo tantum tempore enascantur, sed ad eorum distinctionem, qui reconduntur. Inter Horæos ue ro nominat cucurbitas, pepones, melopepones, cucumeres. Demũ de Oporis actu rus, eo nomine intelligere uidetur arbore os fructus, cuiusmodi sunt fici, uuę, mora, cerasa, poma, persica, & id genus alia. Sal gama priores dixisse, quæcũq; conditanea ad uictum nostrum, in uasis seruabantur. Columel. lib. 13. Hęc uasa dedita opera fie ri oportet, patenti ore, & usq; ad imũ ęqua lia, nec in modum doliorũ formata: ut exemptis ad usum salgamis, quicquid superest, ęquali pondere usq; ad fundum depri matur: tum ea res innoxia penora conser uet, ubi nõ innatent, sed semper sint iure submersa. Salgamarios autem dicunt, qui Salgama uendunt, aut etiã condiunt. Hęc Cœlius.

Pompeius Lenæus, magni Pompeij libertus, homo Romanus, sed grãmaticus uerius quàm medicus. Plinius li. 25. cap. 1.

Pompholix, est Nil, quod hodie in Myropolis sic uocant. De quo uide Manardum in fine Epistolarũ. Epistola de spodio. egit & de pompholige multum Dioscorides libro. 5. capite. 76.

P O N

Pondo libras. Quod genus locutionis frequentissimum est apud scriptores, ut pon do, ponant pro libra. Vnde ueteres autore Quintiliano dixere duapondo, & trepondo, pro duabus, & pro tribus libris. Interdum pondo pro pondere usurpatur. Liuius. Corona libræ pondo. Colum. lib. sexto, capite sexto.

Ponderũ signa, rationes, & usum, in liquidis & aridis, mẽsurisq; uide in libello Galeni de Ponderibus & Saladini sentẽtiam de eadem re, infra in fine libri huius.

πόνος, labor, dolor, mala morbi affectio, qua in acutis morbis male ægri afficiũtur. apud Galenum libro secundo, de ratione uictus in morbis acutis.

Pontica: nux, id est. auellana: sic dicta, quod in Asiam, et Græciã prima uenit ex Põto. Falso Macrob. castaneas nuces interpretatur, ponticas. Sũt qui & Alareas nuces cognominent.

Pontica radix, sic appellatur, quam hodie uocamus Rheuponticum.

P O P

Popismi quondam magno in usu habiti aduersus fulgetra, ut inquit Plinius, & succinit in Fastis Ouidius.

Poples, posterior incuruatio genu. Plinius 28. Poplites inquit, alternis genib. imponi.

Populeon medicamentũ, quod ex floribus populi conficitur conuiuentibus. Compositionem eius lege apud Galenum lib. 4. de sanitate tuen.

Populeum Myracopon, unguentum populeonis: quod uulgo sic uocatur.

Populorum & gẽtium uariæ descriptiones apud Solinum capite. 25. per totum.

Populi Phanisttorum patulas habẽt aures, adeo, ut illis totum corpus contegant. Solinus capite. 30.

P O R

Porcas hodie Campani uocant puluinos, situe hortulos in quibus ueluti sulcatim sua cuiusq; generis olera seruntur. Id genus & Areæ dicuntur multis locis, apud Columellam quoq;. Item,

Porcæ sunt in agris elata terra inter duos sulcos. ab eo dictæ, quod frumentum porriciant. Nam cum sic aratum est, ut inter duos latius distantes sulcos medius cumulus siccam sedem frumẽtis præbeat, ea porca est. Rustici easdẽ Liras uocãt. Hinc im porcatum semẽ elegãter dictum, per porcas ingestũ. Apud Plinium legimus Porculeta uocari ab Vmbris & Marsis, inter ualla intermissa ad uicinos pedes inter binas uites arationis gratia. Idem Porcellas uocabulo diminutionis uocat. Autumant Grammatici, Porcas in agris dictas esse, quod porriciant .i. prohibeant aquã frumentis nocere: uel quod porrigent fru mentum. Mensura autẽ Porcę, est in longitudine. 25. pedum, in latitudine. 30. Columella libro secundo, cap. 10.

Porculator proprie is dicitur, qui curat por cellos lactẽtes: porculatio nutricatus por culorum. Columella lib. 7. cap. 9.

Porceta uocatur, quæ semel peperit sus.

πόροι ἀκουστικοί, feminales aurium uiæ.

πόροι σπερματικοί, uiæ feminales.

Porrigo. Hanc sic nobis pingit Celsus libro 6. cap. 2. Porrigo est, inquit, ubi inter pilos quasi squamulæ surgunt. Hæ quoque a cute resoluuntur, & interdum madent. Multæ sæpius siccæ sunt. Id euenit modo sine ulcere, modo exulcerato loco, modo cum malo odore, modo sine odore, fere in capillo, rarius in barbitio, interdum in supercilio. Quam Serenus ita describit:
Est insensibilis morbus, & noxia firma,
Cum caput inmensa totū porrigine cingit
Copia farris, uti frondentibus edita saxis.
Et Iuuenalis Satyra secunda:
Sicut grex totus in agris
Vnius scabie cadit, & porrigine porci.
Porrigo etiam quid sit, Lege, Pityra.
Porri caput, id genus Porri intelligit, quod uocant capitatum: ad differentiam eius cui sectiuo nomen est: cui autoritatem dedit Nero, uocis gratia uesces eo ex oleo omnibus diebus per menses æstatis. Antiqui uolentes facere capitatum Porrum, silice, uel tegula subiecta dilatabant. Columella libro undecimo, cap. 3.
Porro Tarentinum, alio nomine dictum, Porrum sectiuum.
Porricidæ, uermiculi iidem qui et Prassocurides dicti.
Porrus, & Porrum, utrunque dicitur.
Porocella, a poro, id est, tofo nomen habet: quasi ramicem tofaceum appelles.
Porcus Troianus, per metaphoram olim dictus, refertus intus condimentis plurimis: sicuti equus Troianus militibus. Macrobio autore.
πῶρον, prima producta, Græci uocant in lapidis duriciem concretam aliqua parte materia corporis, uidelicet ossiū cicatricem: quę ubi natura os exigit, necessario quęrēda: ubi contra naturam ea concrescit, medicamentis diffiscienda. Pro quo sciendum est, πῶρος græcis esse terreni quoppiam generis, quod durissimum & solidissimū sit. Ideoque passim a latinis græcum πῶρον, tofum dici: quod id terreni genus omniū durissimum sit. Ex ea similitudine in corporibus nostris Græci πώρους dixerunt lapidosas durities, quę ex podagris, articulariae malo in articulis, uel per se in aliis corporis partibus concrescunt.
πωρονυχία, abcessus, id est, ἀπόστημα, quod ad radices unguium coit.

πῶς. Vide, Pedem.
Porphyranthes, Lilium syluestre, apud Dioscoridem lib. 3. capite. 139.
Porphyrāthes, Hiacynthus apud Dios. lib. quarto, capite. 66.
πορφύραι. Lege, Purpuræ.
Porphyrides, ex auium sunt genere: a Porphyrionibus diuersæ, sicut ab utroque Lathiporphyrides, siue Adiporphyrides. Porphyriones a nobis uisi sunt in agro Patauino, inquit Barbarus, allati ex Hispaniis, quas ibi Thalamones appellāt, quasi thalamorum & pudicitiæ custodes. Et scribit Athenæus, uolucrem hāc pudicitiæ habere sensum: ac significare id patrifamilias in cuius domo alitur, non uoce quidē, aut omnino aliter, quam suspendio: nisi Telamones, quasi nutriculas dictas putet. Ita enim græci altrices uocant. Porphyrioni similis est, quę Tetrax appellatur, ut Athenęo placet, gallos gallinaceos uincens magnitudine.
Porphyris, Anchusa, apud Dio. li. 4. ca. 26.
φορφυρειδὴς χρῶμα, purpurę similis color.
Porphyrus, palmi est magnitudine, capite candidissimo, reliqua purpureus, morsu innocuus, edentulus enim est. Inuenitur in Indiæ locis uadosis. Cęptum, cauda suspendunt, uiuentisque ex ore desfluentem liquorem legunt, in uasculis æreis. Alterū item ex iam defuncto liquorem nigrum, similiter in altero uase excipiūt: & hic quidem in ęsculentis, seu poculentis grano sesami datus, tabe lenta unius, seu duorū annorum paulatim enecat: ille more cicutæ statim perimunt. Aelianus.
πόρτις. Lege, Δάμαλις.
Portulaca syluestris, Telephium Dioscorides libro. 2. capite. 207.
Portulaca syluestris folia habet pusilla, ad satiuā accedentia, sed latiora, hirsutioraque. Nascitur in petrosis, nonnunquā in hortis. Folia oleæ habet, minora multo, plura, & tenera: rubentes cauliculos ex una radice multos in terra sessiles, qui manducati bonum succū pariunt, uiscosi, & aliquantulū salsi. Dioscorides li. 2. Plinius li. 25. cap. 15.
Portulaca. Vide, Andrachne.
Portis, & Portax, id est, iuuenca græce.
Porus, iter per quod genitura in urinę uias defertur.
Porus, id est, anus, qui excremētis addictus

est, quem latini tum podicem, tum anum uocare consueuerunt. Ab Arabibus Phu feris appellatur. quia græci σφιγκτῆρα nuncupant, ab arcendo, constringendoq́, ut docuit Galenus. Id uero uerbum græcum nominat σφίγγειν. Appellant item σφάκον, ἢ δακτύλιον, id est, anulum, & sedem. Plinius.

POS

Poschia. Lege, Aegylops.
Posculenta, pro poculentis. Quanquã & a posca posculentum deduci potest.
Posca, uel Pusca, oxycratum, uel acetum aqua mistum, græci etiam Phuscam, Insubres, & Ligures Padaui, uinũ fęcatum, siue Loram uulgo fere poscam nominant. Alij uinum & aquam mistam simul intelligunt.
Possidonius quidam celebris medicus celebratur a Paulo æginetalib. de simpl. med. facultat.

POT

Potamogiton, Tripolium apud Dioscoridem lib. 4. capite. 136.
Potamogiton herba, apud Dioscoridem libro quarto capite. 102.
Patamogiton, Limonion, Beta syluestris, apud Dioscoridem libro quarto, capite decimo nono.
ποτάνιαι, recentes polentæ apud Hippocratem libro secundo de ratione uictus acutorum.
Potera, Capparis, Magice.
Poterion, apud Dioscoridem libro tertio, capite. 16. Plinius libro uigesimo quinto, capite. 10. lib. 27. cap. 12.
Pothos duplex. Alterum genus hiacynthi flore. Alterum sine colore candidum, quo sepulchra coronabant: a quo & nomen, quasi desyderatis esse dicuntur.
ποτυγιάσις quid sit, lege, Pityra.
Potestate esse, secundum Galenum tertio. Tẽperament. quod quale ♃icitur, tale nõ d'ẽn est, sed potest tale esse. ut hominem qui modo natus est, rationalem, & autem uolatilem, & canem uenaticum, et equum celerem: scilicet quod eorum unũquodq́ futurũ omnino est, si nihil id extrinsecus impediat, hoc ceu iam adsit, appellantes.
Potio muscata, a musco sic dicta.
Potio sancti Pauli, est apud Nicolaum: an illius. S. Apostoli, ipse uiderit.

PRA

πρατρίδα, Poetæ intersęptum nominant, ut scribit Eustachius: deflexo uerbo ab πρὸ, καὶ ἰδεῖν. ut sit προβλεπτική, ἢ προγνοστική τοῦ μέλλοντος φρὴν, id est, prẽuidens, ac futura præcipiens mens.
Prasinus color. Lege, Viridis.
Prasij descriptionem uide apud Dioscoridem libro tertio, cap. 118.
Prassocurides, uermiculi qui porros, brassicam, & lactucam corrodunt.
De Praxagora nihil insigne lego, q̃ quod ab Aesculapio genus duxerit, discipulũq́ habuerit longe excellentissimum Philotimum, cuius meminit Galen. lib. Method. 2. Citatur & Praxagoras a Galeno aliquoties, tum in diffinitionibus potissimum.

PRAE

Præcedens caussa. Lege, Caussarum.
Præcedentia signa præsentiũ. Lege, Signũ.
Præcedentia signa subsequentium. Ibidem.
Præcedentium futura. Ibidem.
Pręcidanea, a pręcidendo: quemadmodum succidentia a succidendo: et erat hostia pro frugibus.
Præciæ. De his Vergilius, purpureæ pręciæq́. Existimat Seruius dici Præcias, quasi præcoquas. ex eo, q̃ & cito maturescunt, & ante alias sole coquuntur. Columella libro tertio, capite secundo.
Prædatio, cibi abstractio; apud Aurel. lib. 1.
Prædationem cibi, Cœlius Aurelianus dixit pro substractione & abstinenеia.
Pręcipiẽtes caussæ, προκαταρκτικαί, hoc est, initiatrices, atq́ externæ.
Pręliganeum uinum, a pręlegendo.
πρέμνον, robur, truncus, ramus, caudex ex arbore.
Prænotio, est scientia prænoscendi & pręscendi accidentia, corporibus nostris nonnũquam obuentura.
Præputium, pellicula exterior, quæ colis glandem tegit, & quam Iudæi circumcidunt: unde Apellæ dicti.
Præputij constrictio quomodo curanda, & quid sit, require apud Paulum libro sexto, capite quinquagesimo quinto.
Præputium mutilum quomodo restituendum, uide. 14. Method. Gal.
Presbiter Indus. Citatur eius pharmacum ad calculosos ab Aecio sermone undecimo, capite undecimo.

Præsentia futurorum. Lege, Signum.
Præsentia signa. Ibidem.
Præsentia præcedentium signa. Ibidem.
Præsentia signa prius factorũ. Lege, Signũ.
Præsiderare. Vide, Siderationem.
Præsidiarij malleoli, qui quasi in præsidio relinquũtur, uitiumq; tutela: quales sunt fructuarij. Est in uite palmes, quem quidam custodem, alij resecem, nonnulli Præsidiarium appellant: a Columella alibi subsidiarius quoq; nuncupatur. Col. lib.4. cap.16.
Præsepium, herba Atractylis, apud Diosc. lib.3. cap.106.
Pressus color. Lege, Ater.
Pressantur, quæcunq; agnati corporis uacuos meatus obtinent. 4. Meteor.
Pressatilia sunt, quę pulsa colligere sese possunt, intro recedente superficie, non districta, nec alio demigrãte parte alia: id quod aqua facit, quippe quæ in sublime resilire soleat. Aristot. 4. Meteor.
πρηςὴρ. Lege, Fulmen.
Prester serpens, ictum extemplo sideratione quadam reddit immobilem, ac mente alienum: mox pilis defluentibus, cum pruritu, ac uentris solutione absũmit.
Preterita futurorum. Lege, Signum.
Præterita præsentium. Ibidem.

P R I

Priapeion, Viola purpurea, apud Dioscor. lib.4. cap.123.
πριαπισμὸς, cum coles in longitudine & latitudine totus augetur, nullo stimulante ad libidinem desyderio, aut acquisito calore. Galen. de locis affect. libro. 6. capite. 6. Deducta denominatio a Priapo scilicet. Nam hunc, ut cui suapte natura huiusmodi coles esset finxerunt, atq; pictura describerunt homines.
Priapismi curatio, apud Galenum late lib. 14. Methodi.
Primitiua ficus, id est, grossus. Sic enim Latini, quos Græca lingua Olynthos uocat.
Princeps animi pars, quę regit, gubernatq;, in profundo cerebri constituta.
Principia uocantur, quę cũ nõ sint ex alijs, neq; ex alterutris, ex ipsis omnia alia fiũt.
Principia rerũ naturalium, secundum Philosophorum opinionem, uide apud Vitruuium lib.2. cap.2.
Principales corporis partes, caput, pectus, uenter.
Principia genitalium, id est, prępitiũ, colis, secundum Plinium.
Principiũ morbi, primariam significat morbi accessionem, quę nullam adhuc obtinet latitudinem: & item eam, quę ad aliquod tempus, non tamen multum extendatur: necnon primum ægrotationis tempus. 1. Prædictionum Apho.12.
πρίσματα τοῦ ξύλου, racementa ligni.
Pristes, piscis marinus in Indico mari. Plin. lib.9. cap.4.

P R O

πρόκα. Lege, Cemas.
Proca, dama. Alij pro primogenijs ceruis accipiunt.
Procampylon, Abrotonum, apud Dioscoridem lib.3. cap.27.
Procardion, quod uberibus subest in recessu quodam & cauitate. Eandem rationem habet quod dicitur ὑποκάρδιον, καὶ σφαγὴ. προκάρδιον. Vide, καρπὸς.
προκαταρκτικαὶ, caussæ uocatur, id est, cuidentes, quæ dum aduersam ualetudinem crearunt, separantur: ut frigus, lassitudo, calor, cruditas. Galenus de caussis. Lege, Caussarum.
Procatarchontes, caussæ eędem quę & Procatarcticæ.
προηγούμεναι, id est, præcedentes, siue internæ caussæ, quæ ab euidentibus uel præparantur, uel coadiuuantur. ut sanguinis abundantia, nutrimenti copiæ soboles est. Galenus in Isagog.
Procheton, Tussilago, uel Bechion, apud Dioscor. lib.3. cap.124.
πρόχειλον, labiorum prominens pars.
Proceritas. De corporũ quorundam immanitate & monstrositate, uide Solinũ cap.5.
προχείλιον, cauitas quæ inest labro superiori.
προχαντὴρ, grandius femoris caput, apud Galenum lib.2. Anatomiæ.
Procomion, Polenta ex hordeo recenti, aut etiam ex hordeo nondum tosto.
Proconnesus. Lege, Cemas.
Proculus, Temisonis sectator, scripsit de tardis passionibus.
Procidentia uuluæ, malum fœminarũ graue, et quod magna naturę iniuria sentitur. Fit autem, ubi quæ debuerant intra feminas latere, ad naturalia, earumq; ostiũ procidentia, graui periculo foras spectant. Pa

ftuntur id mulieres aliquando ex alto lapſæ, ruptis quæ interaneum id continent membranis. Nonnunquam in difficili puerperio, extractas fecundas ea pars ſequitur. Fit ex uulnere etiam. Sæpe quoq; animi perturbatiõe. Habet item alias cauſſas. προκλητικὰ οὖρων, expreſſiua, eductiua, prouocatiua urinæ.

Procyon. Horatius ait in carminibus, Iam procyon furit. Dicitur hoc ſydus græca uoce Procyon, quaſi ante Canem exoriens. De quo M. Tullius. Ante canem procyon Graio qui nomine fertur. Hoc ſydus, ut autumat Plinius, apud Romanos non habet nomen: niſi uelimus intelligere Caniculam, hoc eſt, minorem Canem. Exoritur cũ Leone, ut docet Higynus. Colum. libro.11. capite.2.

Prodromi uocantur Eteſiæ uenti, ex eo, ꝙ præcurrunt, anteceduntq; exortum Caniculæ. Ioannes Baptiſta dictus eſt Prodromos, tanquam præcurſor Domini. Columella lib.11. cap.2.

Productiſſimum, longiſſimum, proceriſſimum. Colum. lib.3. cap.10.

Prodicus Selymbriæ natus, diſcipulus Hippocratis. Inſtituit quam uocant Iatraleipticen. Reunctoribus quoq; Medicorum, ac mediaſtinis uectigal inuenit, ut inquit Plinius lib.29. cap.1.

Prodicus ſcriptor uetus, ſcripſit de narura hominis quędam, quę citantur ab Galeno libro de naturalibus facultatibus.2.

Prodigia formidata, uates ſæpe interpretantur. Duumuiri ad hoc creati procurabant, eorumq; auerrandorum, id eſt, auertendorum gratia ſupplicationes ad omniũ puluinaria decernebantur, thus, uinumq; publice dabantur.

Profluuia, abundantiæ φύσεις, idem.

Prognipeon, locus balnei, ubi ignis pręcluſus æſtuat. Adiacet, inquit Plinius, unctuarium hypocauſtum: adiacet Prognipeon balnei, præterea calidarium, frigidarium, quod Apyroton Athenęus uocat.

Progemmet, gemmas emittat. Columella, lib.4. cap.24.

Progloſſis, turbinatior linguæ pars.

Prognoſticon, eſt ſcientia tum futurorum, tum contingentium.

Proluuiæ, ſtercore. Verg. Fœdiſſima uentris proluuies. Colum. lib.8. cap.3.

Promanus, digitus ἀντίχειρ.

Promercales res dicuntur, quæ uenales inter mercimonia proponuntur: ſicut a Suetonio Promercale aurũ dictum, ab Aulo Gellio Promercalia, quæ uenui ſubijciuntur. Deniq; quicquid pro mercede diſtrahitur, id Promercale dici poteſt. Alibi ait Columella. Conſimiliter pecuniam neq; in pecore, neq; in alijs rebus promercalib. occupet. Columella lib.1. cap.8.

προκόμιον, cui anteriores comæ nutriuntur.

προὀδόντες, Græci uocant eos, quibus dentes prominent.

πρόφιλτρον, cauitas quæ eſt in labro ſuperiore.

προφυλακτικὴ, id eſt, præſeruatrix, Medicinæ quædam pars, antequam morbus incedat, uel ne incedat adſeruatio, & præſeruatio.

Propago, eyn yngegraben Reb.

προφάσεις, paſſim apud Hippocratem pro cauſſa interpretatur, Galenus.

πρόπτωσις, oculi a ſua poſitura motus, uel procidentia cũ inflammatione ex uiolento ictu, uel ex uiolenta facta ſtrangulatione: ſiue ut placet Paulo Aeginetæ, uueæ tunicułæ procidentia, quæ eroſa, aut rupta cornea fit. Ea cum nondum creuit, quod muſcæ capiti ſimilis eſt, Myocephalon, id eſt, muſcæ caput appellatur: cum uero amplior creuerit, ut acini uuæ ſimilis ſit, Staphyloma dicitur, quaſi uuatio: ubi ultra palpebras tranſierit μῆλον, uel pomum: et ſi obcalluerit, clauus, ἧλος.

πρόπτωσις, ruptura corneæ.

πρόπτωσις τῆς ὑστέρας, uuluæ ipſius procidentia.

Propolis, in aluearibus apum continetur, inter coria & ceras media, craſſioris materiæ, ueluti gumi, additis aliquando floribus, nondum tamen cera, ſed fauorum ſtabilimentum, qua omnes frigoris, aut iniuriæ aditus apes obſeruant, magni ad medicamenta uſus. Etiam Plinius libro.11. cap.7. ex apibus præcipue fieri dixit, ex gutta, quam populi arbores in folijs ferũt. In quibuſdam Græcorum codicibus Metyn appellari inuenio, & Piſſoceron.

προπόματα, pocula, propinationes.

προφυλακτικὰ, medicamẽta præſeruatiua, quæq; locum ipſum affectũ præmuniũt, ne plures ſubide humores illabètes ſuſcipiat.

Propomata, dulces prælibationes ex uino & melle præparatæ.
Prosopites, Arction, apud Dio. lib. 4. ca. 108.
πρόσωπον, faciem appellant Græci, quod inter caput & collum hominis est, ab re nomine imposito.
προσόμιον, labiorum mutuus congressus. Dicitur & προσομία.
προσπερίχεύω, ægros exicco inedia. Vtitur eo uocabulo Galenus aduersus Medicos, nimia inedia ægrotos emacerantes, & con ficientes.
Protarchus, Medicus.
Protion, Veratrū nigrū. Diosc. li. 4. ca. 152.
Protogonon, Semperuiuum, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 91.
Protopathia, primarius affectus.
πρωτοπαθεῖσαι, iidem sunt morbi: ex pituita siquidem gignuntur ut plurimum, neruosq; afficiunt: nituntur articuli, motumq; indisspicantur.
Prouidentiæ uocabulum quam late pateat, uide apud Galenum in enarratione Prædictionum Hippocratis, cap. 2.

P R V

Pruina, ros est concretus, δροσοπάχνη com posito nomine dicta, ros semiconcretus, quasi ros pruinosus. Arist. lib. 1. de Cœlo.
Prumula. Lege, Prunum syluestrem.
Pruna Hiberica, id est, Hispanica.
Prunorū limū arborū, Græci λειχὴν uocāt.
Pruna Badria, Madrya, id est, Damascena.
Pruna Damascena, e Damasco Syriæ īpri dē ante ætatē Plinij in Italia nascebantur.
Pruna mixta, quibus similis est Persicus Aegyptia, nisi q poma Aegyptiæ rubescunt.
Pruna Melina. Lege, Prunorum genera.
Pruna omnia post Catonem in Italia cœpisse, manifestum est.
Pruna Persica. Lege, Malus Medica.
Prunorum genera fere inexplicabilia, uersicoloria, nigra, candida, quæ a comitatu frugis & hordeacea. Alia eodem colore, seriora, maioraq;, Asinina cognominata, ob uilitatē. Sunt & Onychina Columellę nigra laudatiora. Sunt & Cerina, siue Cereola, atq; Purpurea, necnon Armeniaca, de quib. dictū. Habētur & insita Nucipruna, quę in facie parentis succū præferunt, Nucipruna q; uocantur. Hæc & Cerina, & syluestria ubiq; nata, quæ ut uuæ autumno, cadis usq; ad alia nascentia condiūtur. Re-
liquorū uelocitas trāsuolat cito marcescentium. Iam pridem, inquit Plinius, malina appellari cœperūt malis insita, & amygdalis, intus in ligno nucleus amygdalæ, nec aliud pomū ingeniosius germinatum est.
Prunus Aegyptia, magnitudine insigni, nō dissimilis spinæ Syriæ, pomo mespili, ligno intus grandi, ac rotundo.
Prunum syluestrem Vergilius spinum uocat in uersu: Spinos iam pruna ferentes. Et, ut autor est Galenus, in Asia Prunnon dicitur, & nos eam uulgari uoce Prumulam uocamus.
Prunnos. Lege, Prunum syluestrem.
Pruna Hispanica, Damascenis præpollent. Galen. de sanitate tuenda lib. 5.
Prunus κοκκυμηλέα græce. De cuius iumamentis lege Dioscor. lib. 1. cap. 176, Plinii lib. 15. cap. 13. Theophr. lib. 3. cap. 16.
Prurigo, morbus scabiei. Serenus,
Illitus sudor, uel copia nobilis escæ,
Sæpe graui scabie correptos asperat artus.
Pruritus, falsus uocatur, qui ex phlegmate falso prouenit. Vtitur eo uocabulo Quintus Serenus.

P S A

Psammos, harena.
ψαμμισμός, qui arte fit arenam fluens sudor, sic Paulus uocat Aegineta. Nam sabulum ψαμμός dicitur.
ψαφαρόν, quod scabrum & squallidum est.

P S E

ψελλίζω, id est, balbutire. Sicut linguæ uitiū est, nō uocis, sic τραυλίζειν, eiusdē uerbū significatiōis in sermone Græcorū, pro non potente lingua exquisite eas dearticulare uoces, quę per τ, & ρ, proferūtur: qualis est hæc ipsa traulosis, & alię similes, trachi, tribi, troches: ę h quidem omnes exigunt linguam implicantem, ac prioribus dentibus inchoantem. Quum igitur in quibusdā fuerit imbecillior, peius formatur, & sonum τ, & ρ, nequit dearticulare: sed ad τ, & λ, labitur. Galen. lib. 6. Aphor. 32.
ψελλότης, balbuties.
Psenes, culices ficarios uocauit Arist. etiam si quidam corrupte legunt Pseras. Dicuntur autē Psenes, quasi galbæ. Nam & Psenes Poetę cū dicunt, caluos & glabros intelligūt: ut est apud Poetam Symonidem. Nos tū galbas, esculi uermiculos uocamus.
Pseudobunium, apud Diosc. lib. 4. cap. 126.

ψευδοκασσία, Cassia adulterina, de qua Hermolaus Barbarus in Dioscor. libro primo sic scribit: Habetur & Cassia odoratæ genus herbæ, ut in Thymelæa, siue potius Chamelęa demõstrabimus. Aliud etiamnum genus est, quam ætas nostra Cassiam appellat, & cognomento fistulę ab aromatica, ligneaue discriminat, ueteribus ignotam perinde ut fere nobis modo lignea: alioquin in nostro quondam orbe seri cępta, extremiq; imperij Romani margine, qua Renus alluit. Viuere in aluearijs apũ solita. Etiamsi color aberat ille torridus sole, atq; ob id simul idem odor. Cęterum scire oportet, si quando Cassiam syringã, hoc est, fistulam, in antiquis autoribus legere contigerit, nõ pro ea capiendam esse, quæ nunc Cassia fistula dicatur, colore rubro nigrans, laminis intus carnosis, quas pari etinæ discludunt, seminibus siliquæ ceratiæ, ad deijciendam bilem ustam mire ualens: sed pro lignea, siue aromatica, cuius una quoq; species ab ipso Dioscoride, platea syrinx, id est, lata fistula nũcupari cernitur. Cassius certe Felix, si modo liber eius est, qui circumfertur, appellatione fistulæ simpliciter Cassiam odoratam, siue aromaticam intelligit. Inuenio tamen apud Gręcos autorem, qui Paulum & Oribasium ita loquentes induxerit: Cassia syrinx aduersus flauam bilem prodest. Et item eos, qui præter naturam pallescunt. Item anginas, & laterum dolores, & peripneumonicos. Hęc Paulus. At Orobasius: Refrigerari ea, inquit, iocinoris calores intemperatos. Hanc recentiores Græci calidam & humidam abscessu primo perhibẽt. Idem fere Mauritani, de Cassia qua bilis per aluum detrahitur, & propterea cathartice dici potest. Nam aromatica, siue lignea excalfacit, atq; siccat abscessu fere tertio. Porro Cassia cathartice partim in India, partim in Aegypto nascitur, folio iuglandis. Alexandriæ sibi uisam Ponticus Facinus retulit, dum ista proderem. Siliquas habet prælongas, ac teretes, utrinq; fastigiatas, duo fere pedes proceras, carne intus nigra, gustu prædulci, sed plane medicato: ligneis distinguentib. membranis, & ossibus siliquarũ intercursantib. ut prædixi. Eligunt ponderosam, collucẽtem, plenã, & quam si concusseris, inclusa intus ligna non sentias. Negociatores in hortis Alexandriæ nascentẽ præferunt. Iam & Asię communis facta dicitur. Seritur & apud nos, uerũ frustra: quia nec ad frugem peruenit, & celeriter opprimitur. Quid sit Myrrha Cassia Hippocrati, cuius semẽ laudat uolumine fœminarum morbis dicato, σμύρνης, inquit, κασσίας τῶν καρπὸν, haud scio reddere. Nisi quis pro Smyrri herba cęperit, cuius cibo menstrua fœminarum iuuari constat. Strabo Cassiam odoratã e stagnis colligi, non solum ex arboribus in Arabia felici, quosdam in India, maiorem eius partem existimasse prodit.

ψευδοκινναμώμον, Cinnamomum adulterum, inualidi odoris, solutariumq; uirium. Vocatur etiam Zingiber, cum tamen sit Xylocinnamomum, prębensq; quandam Cinnamomi faciem. Est autem lignosum Cinnamomum, sarmẽta longa, robustaq; ferens, odore longe Cinnamomo inferiore. Sunt qui Xylocinnamomum a Cinnamomo differre dicant, quod ab natura eius abhorret. Barbari super hoc Corollarium adscripsi. Ipsum lignũ in fastidio est, propter origani acrimoniam, Xylocinnamomũ uocatur. Precium in libras.20. Quidam Cinnami (nam & Cinnamum dicitur) duo genera tradidere, candidius, nigricansq;. Et quondam præferebatur candidum. Nunc contra nigrum commendatius, autore Plinio, atq; etiam uarium præferunt candido, certissimo argumento, si sit scabrum, atq; ut inuicem tritum contumaciter frietur, & inhorrescat. Improbatur molle imprimis, aut cui albicat cortex. Ius eius a Gebannitarum rege solo proficiscitur. Is edicto mercatu uendit. Precia quondam fuere in libras denariorum mille. Auctũ id parte dimidia est, incensis (ut ferũt) syluis ira Barbarorum, aut etiam forte fortuna. quoniam Austri tam ardentes ibi afflare solent, ut ęstatibus syluas accendant. Coronæ ueteribus fiebant ex Cinnamomo, interrasili auro inclusę. Radicem eius magni ponderis aureæ pateræ impositam uidisse Plinius meminit, ex qua guttæ editæ annis omnibus, in grana durabantur. Pseudocinnamomũ Galenus Cinnamomidem quoq; appellari scribit.

Pseudopathes, Srafisagria, apud Dioscoridem lib.4.cap.158.

P S I

ψιδράκιον,paulo durior pustula, subalbida & acuta, ex qua quod exprimitur humidum est.

ψιθυρίζειν τὸ ἐν τοῖς ὠσί τινα λεπτὸν ἦχον ἠχεῖν. παρὰ τὸ ψίειν ἐν ταῖς θύραις ἦχον ταῖς ἀκοαῖς καταχρηστικῶς δὲ καὶ ἐπὶ τῶν δένδρων. Theocrit.interpres.

Psiloticum,pilos decutiens passio.

Psilothron, Vitis alba, apud Dioscoridem lib.4.cap.194.

ψιλὸσ τὴν κεφαλὴν,caluus.Pollux.

Psichrolusia,frigida lauatio.

Psitacus. Vide Plin.lib.10.cap.41.

Psittacia,Lege,Pistacia.

P S O

Psora,Lege,Palpebrarum uitia.

Psoriosis,est duricies scroti, cũ adiecto pruritu: aliquando etiam exulceratione.

Psoriasis palpebrarum,id est, Psorophthalmia. De qua Paulus lib.3.cap.22.

Psoricon quomodo præparetur, uide apud Dioscor.lib.5.cap.107.

ψωροφθαλμία,palpebrarũ scabricies, κνησμώδης τοῦ βλεφάρου ψωρίασις,id est,pruriens palpebræ affectio scabrosa,prouenit ex salso,nitrosoq; humore. Item,

Psorophthalmia, pruriginosa palpebrarũ Psoriasis,quam scabiem, uel scabrũ appellamus, ex salso, nitrosoq; humore ducens originem,Paulus lib.3.cap.22.

P S Y

ψυχική,uirtus quæ sensum facit,motũ præbet,& intellectum nutrit, atq; in cerebro sedem habet.

Psyche,Tripolium,apud Dio.lib.4.ca.136.

Psychium,passi uini genus,a colore appellatum nigro.

ψυχρολουσία,natatio in aqua frigida. De cuius utilitate uide apđ Aeginetã lib.1. ca.51.

ψυχρὸν ὕδωρ,frigida aqua.

Psychouacos,Helxine, apud Dioscoridem lib.4.cap.42.

Psychotrophon,Betonica, apud Dioscoridem lib.4.cap.1.

Psyctalia,ficuum genus, sic dictum ab algore.Sunt qui Psyctalia interpretantur,quæ recentes non sunt quidem, non tñ siccatę.

ψύκτας,uas ad mensæ usum celebre.

Psychrophobi,Medici timidi ad propinandum frigidam in febribus continentibus. Galen.9.Method.

Psydracia,parum supra summam cutem eminent, & sunt Phlyctænis, hoc est,bullis,quæ ab igne excitantur,similia.

Psydracion.Lege,Pustulas Græci uocant.

ψυδάρκιον,paulo durior pustula est, subalbida, acuta, ex qua ipsum quod exprimitur humidũ est.Lege,Pustulas Gręci uoc.

ψυλλοβολοῦσα,id est, Ligustrum: sic dictũ, quia folia de se iaciat.Sic Aristophanes uocat in Nubibus.

Psylleris,Psyllium, apud Diosooridem libro.4.cap.73.

Psyllion quid sit,uide apud Dioscoridem libro.4.cap.73.

☞ P T A

πταρμικά,sternutoria. Item,

Ptarmica, frutex est, surculos habens paruos,multos,et rotundos,abrotono nõ dissimiles; & circa eos folia oleę longa, & in cacumine capitulum uti Anthemidis paruum,rotundum, quod suo acri odore sternutamentum excitat,unde nomẽ accępit. Meminit eius Dioscor.lib.2.

Ptarmon, sternutamentum.

P T E

πτελέα.Lege, Vlmum.

πτελεατικὸν οἶνον,apud Theocr. in Thalysijs,pro uino Archadico,uel Coico.

πτίλωσις καὶ πτίλα βλέφαρα fit,cum in oculo aliæ subnascuntur palpebræ, defluentibus alijs naturalibus palpebris: fitq; dolor inde uelut pungentis. Ab auibus, & earũ pennis illa uox facta est. πτίλα enim proprie dicuntur in ea gente, quæ lanugines magis quã pennæ statim exclusos pullos uestiunt: quibus deinde cum incremento auis pereuntibus legitime oriuntur pennę. Consimiliq; ratione annuam in auibus plumæ,pennarumq; omnium mutationẽ πτίλωσιν aliqui ex Gręcis nuncupauerũt.

Pterion,Dryopteris, apud Dioscoridem libro.4.cap.199.

Pterion,Trichomanes, apud Dioscoridem lib.4.cap.138.

Pterineon,Filix,apud Diosc. lib.4. ca.196.

Pteris,Dryopteris, apud Dioscoridem lib.4.capite.199.

Pteris,Filix,uel Filicula, apud Dioscoridẽ lib.4.cap.196.

Pteris alia ab Filice mascula, fœmina scilicet Pteris dicta, apud Dioscoridem libro quarto,capite.197.

Pteris, Polypodium, apud Dioſcoridem libro.4.cap.195.

Pterna, calcaneum ſcelis: quaſi patera, quoniam πατεῖ ἔραν, id eſt, proculcat terram: ut probat Euſtathius.

πτερυγώδεις uocantur, quibus opertę ſcapulæ, ſiue carinæ, nudæq; ſunt, & alarum more pronæ. Galen.lib.2. Temperam.

Pterygion, primo in oculis membrana neruoſa, quæ oriens ab angulo, uel a narium, uel a temporum parte ad coronam uſque, interim pupillam operiens. Secundo, in digitis caro excreſcens, partem illam contegens, quæ & in ungue Pterygion appellatur. Tertio, cum recedit ab ungue caruncula, nō ſine magno dolore, ut uideri quoque poſſit: id quod Reduuia appellatur. Celſus Vnguem uocat lib.7.cap.19. Auicenna Vngulam. Genera eius diuerſa, uide apud Paulum. Lege, Exulcerationes oculorum.

Pterygiorum, ſeu Vnguium oculi curationem, require apud Paulum lib.6. cap.18.

πτεριγότομον, ſcalpellum ad incidenda Pterygia idoneum: cuius uſus etiam eſt in purgandis neruis auditorijs.

Pteryx, Aſplenium, apud Dioſcoridem libro.3.cap.152.

πτερυγοφόρος, cognomentum Succini electi: ſic dictum, quia ſtramenta, floccoſq; & fimbrias ad ſe trahit. Aliubi χρυσοφόρος καὶ χρυσοηλέκτρον.

P T I

Ptiſana apud Columellam, neſcio an pultis genus ſit ex farina ordeacea: aut ſuccus potius et cremor liquefactus ordei, quod Medicorum uulgus ſic uocat.

Vide Hippocratem Libro 1 de rat. victus in morbis acutis et cognosces quid sit prisana qs eius usus, et q utilitas

P T O

πτωχικὸν ὄψον, Medicorum obſonium.

πτὼξ. Lege, Lepus terreſtris.

Ptolomęus, ſectæ quondam Eraſiſtrati, in precioq; habitus, Aurelianus.

P T Y

πτύσις, exulceratio pulmonis, cum tabe, & extenuatione totius corporis.

Ptyades, ſerpētes. Lege, Aſpidum genera.

πτύγμα, Pigmentum.

P V B

Pubem in homine diuerſis nominibus uocant Græci: ſcilicet, ἥβην. Poſteritati quo compertius ſit, non dederunt Latini nomen. A Iulio Polluce Onomaſti, ſecundo uolumine, pluribus ea in hominibus pars deſcripta potius quam nominata eſt. Eius uerba hæc ſunt: τὸ μὲν τοί ὑπὸ τὸν ὀμφαλὸν πᾶν ἄχρι τῶν ὑπὲρ εἰδοῖα τριχώσεων ἢ ἦτρον τε καὶ ὑπογάστριον καλεῖται: quę ſic habent. Quod autem ab umbilico deſcendentibus uſq; ad piloſas genitalium partes, totum ſpacium iacet, ut itron, & hypogaſtrion, quaſi ſubuentrale uocatur. Vocetur autem hic locus a Latinis pubes, an aliter, Latinorum iudicio relinquemus.

Puberes, calidi ſunt atq; humidi, minus tamen quam pueri.

P V D

Pudoris diſciplinam etiā inter defuncta corpora natura diſcreuit. Nam uirorum cadauera in fluctibus ſupina, mulierum uero prona fluitant. Autor Solinus capite.5. & Ariſtot. in Problem.

Pudendagra, pudendorum morbus: atque ſic Gallicum malum ſunt qui uocent, quia ab eo loco potiſſimum trahit originem.

P V E

Pueri, ipſa cōſtitutione calidi ſunt, & humidi, uerno tempori aſſimilantur.

Puerperij miracula, uide apud Gellium libro.10.cap.2.

P V G

Pugio, herba, Xiphion, apud Dioſcoridem libro.4.cap.23.

P V L

Pulchritudo, uirtus eſt corporis.

Pulchritudo, in ſymmetria membrorum, et bono colore eſſe dignoſcitur.

Pulegium, herba uulgaris noticię, Glichon apud Dioſcoridem libro.3. cap.34. Plinius lib.20.cap.14.

Pulegium ſylueſtre, Dictamnum, ut inquit Dioſcorides lib.3.cap.35.

Pulex araneus, exigui corpuſculi, acuminatus, aſſultim egrediens, & ob id Pulex uocatus.

Pulicaria, Pſyllium apud Dioſcoridem lib.4.capite.73.

Pulicoſus, quem pulices infeſtant: ſic & Pedicoſus dictus, plenus pediculorum. Columella lib.7.cap.13.

Pulicaria, Coniza, apud Dioſcoridem. Lege, Coniza.

Pulices, beſtiolæ Rhaphanis innaſcentes.

Pullationem, pullornm prouentum, fœturamq;, & educationem. Colum.lib.8.ca.5.

Pullescit, sobolescit, & pullulos, foetusque progignit; interdum uitis luxuria se consumit. Columella lib. 4. cap. 21.

Pullicies, pro pullis, & pro prouentu & foetura pullorum. Columel. lib. 8. cap. 11.

Pullicium, a pullis deriuatur, & est foetura pullorum.

Pullucio. Idem,

Pullula terra, coloris nigri, quem pullum uocant. Pulligo Plinio est nigricia quædã lanarum tarentinarũ, prope peculiaris, declinans in fuluũ colorem. Colu. lib. 2. ca. 2.

Pullastra, gallinæ pullus: qui & Hippi uocantur Atheneo, quasi equula: credo, quia pulli proprie sunt equorum.

Pullus color qualis sit ostendit terræ ipsius color: maior enim illius pars pulla est. Itaque quoniã ea mortuis inijcitur, uoluerũt ueteres, ut qui lugerẽt, pullis pallijs terræ similibus, essent amicti. Dorsum etiam leporinum proprie est pullum: quã ob rem naturę ipsius doctus magisterio, terrã recẽtem ab aratro metu pauidus quęrit ille, ibiq; nõnunq; stratus, nullaq; re abditus, uenatores, canesq; ipsos prætereuntes ac sagaciter prope omnia perquirentes, coloris tantum beneficio sæpissime latet: &, ut in quodã epigrãmate de lepore diximus, Quem fuga nõ rapit ore canũ, nõ occulit umbra, Concolor immotũ sub Ioue terra tegit. Nulla arte aut impensa color hic paratur. Natura em̃ sic prouenit, unde natiuus quoq; uocatus est, diuersus ab eo de quo locuti simus. Iamq; nos Cosentini, apud quos multa antiquitatis uestigia apparent, siquidem & Pręficæ, ut quondã mortuos laudant, & Silicernium in usu est, ac nemo sine suorũ osculo sepelitur, utriusq; sexus uestimentum funebre, Natiuum dicimus: quamuis atrum sit illud & in mulieribus matrimonio iunctis Cyaneum, quo Gręci, ut dictum est, olim in funere utebãtur. Idem quoq; Hispanus uocatus est, & Bœticus, & Mutinensis. In ijs enim locis id genus lanæ uidetur. Est autẽ pullus nomen, ut reor, diminutiuum a puro, uelut a Rara uestimenti genere fit ralla, ab opera opella, a terra etiam tellus: ut lana pulla sit pura, nullo alio colore infecta, sed suo tantum & ingenuo contenta. Colorias huiusmodi uestes per se coloratas aliqui dixerunt. Posuit hanc uocem Augustus in suo testamẽto, ubi hęc uerba legebãtur. Gausapes, Lodices purpureas, et Colorias meas. Atq; identidẽ, ut sentio, dicti sunt pulli equorum, aliarumq; pecudũ, quasi pura, nulla adhuc libidine, aut labore uiolati. Sunt huic pullo simillimi color Impluuiatus, dictus uelut fumato stillicidio impluttus: et Suasus, qui Insuasus quoq; uocatus, lutũ refert. Est aũt Suasus e stillicidio etiã factus fumoso, in uestimento albo. Quare haud dubitãter non alius est q̃ Impluuiatus: quamuis aliqui tradiderint colorem omnẽ qui fiat inficiẽdo, suasum dici: quod illi quodam modo sit persuasum, in alium quemuis colorem ex albo transire. Aut. Cosent. de Colorib.

Pulino arteriosus, ex lenibus et asperis arterijs compositus, respirandi organum a natura confectum.

Pulmonarię, pulmonis uitio laborãtes, hoc est, peripneumonicę prout græce nominantur. Columel. lib. 7. cap. 10.

Pulmone quæ carent animalia, neq; item collum habent.

Pulmones pisces. Plin. lib. 9. cap. 47.

Pulmo. De Pulmonibus, & eorum iuuamentis, uide Dioscor. lib. 2. Arist. de partibus animalium libro tertio, capite. 6.

Puls, ut Aecio placet, omnis sorbitio uocatur, quæ aut de leguminibus, aut cerealibus granis coquendo in succum resolutis conficitur. Pulte, nõ pane uixisse ueteres Romanos, idq; longo tempore, testatur Plinius lib. 8. cap. 8. translata deinde ad medicinam res est, relictaq; uetere appellatione, po[illegible]eriores græcorũ medici nõ Crimnon, sed πολπὸν, & πολτάριον appellauerunt, & pulticulam. Lege, Crimnon.

Puls tyriaca, pulmentarium ex baccis loti arboris.

Pulsito, motio est, ab eo quod mouet orta, per tractionem efficitur. 4. Meteo.

Pulsus, est el[illegible]atio & suppressio corporis in arteria, quæ naturali quodam fit in[illegible]inctu. Vel, Pulsus est motus iuxta submissionem & eleuationẽ cordis, & arteriarũ, & cerebri, eiusq; membranarum. Vel:

Pulsus est naturalis motus, sine uoluntate caloris qui in corde & uenis est.

Pulsus partes sunt: Submissio, & Eleuatio.

Pulsus plenus. Lege, Pulsuum different.

Pulsus Altus, qui in altitudinem assurgit.

Pulsus paruus. Lege, Pulsuū differentiæ.
Pulsus κυματώδης, Ibidem.
Pulsus μυουρίζων, Ibidem.
Pulsus ἰμάλεων, Ibidem.
Pulsus παλίνδρομος, Ibidem.
Pulsus σκωληκίζων, Ibidem.
Pulsus μυρμικίζων, Ibidem.
Pulsus Creber uocatur, cum breue tempus quietis fuerit.
Pulsus Citatus, fit ex arteria modico tēpore dilatata.
Pulsus formicans, qui in extremā incidit debilitatē, frequentiam, & paruitatē, opinione quidem citatus, sed reuera non est.
Pulsus Hecticus, eādem cum febre ipsa rationem obtinet: quippe nullā mutationem magnam subit, uerum semper sui manet similis, implicaturq;, & nunq̄ soluitur totius corporis habitu: id genus tū febribus, tum pulsibus ægrotante.
Pulsus Aequalis uocatur, cum magnitudo pulsuum ordine consequentiū par extiterit: similiter etiam, si secundū uehementiā, crebritatem, & remissionem siue obscuritatem paritas euenerit.
Pulsus inæqualis uocatur, qui æquali contrarius existit. Lege, dictionem, Pulsus equalis.
Pulsus Latus, qui in latitudinē porrigitur.
Pulsus Longus uocatur, qui in longitudinem tantum porrigitur.
Pulsus Magnus uocatur, qui fit in arteria in longum, latum, & profundū insigniter dilatata.
Pulsus Mollis, uocatur, in quo arteriæ tunica tenera est.
Pulsus quies, pulsus interuallū, ictuū systole, omnia hæc idem sunt. Vide Galenum libro de pulsibus.
Pulsus Rarus uocatur, cū longum quietis tempus fuerit.
Pulsus siccus. Lege, Pulsuum different.
Pulsus Vehemens uocatur qui manū ualide ferit.
Pulsus Vermicularis uocatur, cū ueluti per rupturus arteria uermis, fluctuum modo excitati spiritus pressantur, nec arteria tota eodem tēpore attollitur, Galenus lib. de pulsibus.
Pulsuum differentię sunt: Magnus pulsus, qui fit ꝓfunditate, lōgitudine, & latitudine arterię multum extēsę. Paruus pulsus est magno contrarius. Medius est amborum particeps. Plenus pulsus est, qui inter medius est, sub tactu cadens, quasi esse uideatur arteriæ quædā tunica corpulētior: præsertim tamē quum pars eius interior, tota humidior est, corpulētiorq; apprehēsu. Angustus pulsus est, in quo ipsius arterię complexio omnino gracilis est, et ebullitioni, siue bullę aquæ tumefactæ similis humor. Durus pulsus est (ut sic dicā) quū neruosa & dura esse uidetur, sentiturq; arteria, & tunc potens subest spiritus, tanq̄ percussa pars ictum retineat. Mollis pulsus duro cōtrarius est, debiliter feriens arteriam nō resistentem, cuius spiritus dissolutus & mitis est. Humidus est mollis qui dem, quippe cū in eo substantia mansuetior placidiorq;, humorem quēdam subtiliore reddit. Siccus pulsus, in quo humor absumptus esse uidetur. Vehemēs est, qui uiolentam facit percussionē. Debilis pulsus, qui imbecillam facit percussionē. Medius est, qui proportionē seruat ad utrūq;. Densus, siue creber, qui longam nō habet aut eleuationem, aut compressionem. Ordo pulsus, est dispositio, seu habitudo secūdum magnitudinem, aut uehemētiam, aut numerum, aut aliam quandā differētiam. Inordinatio pulsus est, quum secundum istas percussiones aliquando est crebrior, aliquando remissior. Aequalitas pulsuum est, quū pulsus omnes debitam symmetriā seruant. Inæqualitas pulsuum, est mutabilitas secundum differentias quę ipsi conueniunt. Aliter sic. Inæqualitas pulsuum est, quum ipsę percussiones modo uehementiores, modo imbecilliores sunt. Tremulus pulsus est, qui non æqualem habet percussionem. Obliquus est qui non a recto situ arteriæ absoluitur. Inæqualis autē pulsus, qui secundum aliquā partē altior erigitur, & cōcidit frequēter, uena inflata & eneruata. Intermittēs est, quādo distractionib. et cōtractionib. factis, eodē pulsus tēpore arteria intermittitur. Alij sic: Intermittens pulsus est, qui non ad duas solum, sed ad tres pluresue percussiones deficit, distractionē uel unā, uel duas, uel plures etiā faciens. Deficiēs pulsus in quo nō ad duas solū, sed ad tres, uel plures percussiones, immobilis arteria permanet. Intercidēs est, quū post duas percussiōes, secūdū

proprium ordinem fit motus, ex quo quidem media intercidit percussio. Dorcadisans, id est, caprisans pulsus est, quando arteria putatur salire, et ad alium motum statim fertur, priusquam apparentiam compressionis habeat. Recurrens pulsus est, qui quantum egreditur magnitudine, aut uehementia, tantum rursus regreditur in alijs. Formicans pulsus, qui paruus est, uacuus, & frequens, debilis, extremum periculum atque interitum demonstrare solet.
Pultationes, Graece ἀθεῤώματα, de quibus uide Paulum libro .6. capite .36.
Pultarij, uascula sunt a pulte dicta. Apud Cornelium Celsum freques est mentio uasculi pultarij. Columella libro .12. cap. 43.
Pultarium, idem quod puls.
Pultẽ Greci πολτόν appellãt, πόλταριον.
Pulerationes. Plinij uerba sunt. Transpadanis cineris usus adeo placet, ut anteponant fimo iumentorum. Sunt qui puluere quoque uuas ali iudicent, pubescentesque puluerent, & uitium, arborumque radicibus aspergant. Quod certũ est Narbonnensi prouinciae, & uindemias certius sic eo coqui, quia plus puluis ibi quam sol confert. Columella libro .4. capite .28.
Puluinatus calix, tegumentũ nucis iuglandis exterius. Teut. Nussʒleufflot.
Puluini, per translationem appellantur partes illae in areolis hortorum, et uinearum, cultura molliores, eminentioresque, & quaedam quasi dorsa quibus perinde ac puluinis molliter semina disponũtur. Columel. libro .11. capite .3.
Puluis pinguis uocatur, in quo nec asperũ quippiã, nec acre subest. Vtebatur huiusmodi puluisculis olim ad sanitatẽ tuendã, tum praesertim ad frictiones, oleo adsito. Galenus libro quinto de sanitate tuenda.
Puluis puteolanus, qua ratione circa Vesuuium montem nascatur, uide apud Vitruuium libro .2. capite .6.

P V M

Pumiliones, in omni genere animaliũ sunt, atque etiã inter uolucres, ut docet Plinius. Dicimus Pumilos, et Pumiliones. Papinius in Syluis, Mirantur pumilos ferociores. Sunt aũt Pumili, siue Pumiliones breuis staturae animates: nam greca uoce, uul go quoque usitatissima dicũtur. Aulus Gellius asserit nanum latinam esse dictionem. Hinc illud. Et me genij nana per salicta bigis rheda rapit citata nauis. Col. lib. 8. ca. 2.
Pumiles, & Pumiliones, in hominibus dicũtur νᾶνοι grece. Gallinae quoque pumiles dicuntur.
Pumex quomodo crĕmetur, uide Dioscori dem libro quinto, capite .15.

P V N

Puniceus color, sicut Phoeniceus, a Phoenicibus dictus: flagrat quoque uelut uiola flãmea: atque ita a multis olim Purpura uocata fuit uiolacea: hodie pene nomen seruat. Nam Paonicius, quasi Puniceus dicitur, etsi aliqui uocẽ hanc uernaculã a Pauonis colore factam uolunt. Phoeniceum uero alium ab hoc, Palma, quae Phoenix graece est, a se nominauit. Color hic in equo, ut iã diximus, maxime laudatur, qui modo Spadiceus, Baius, modo Badius etiam, et Balius uarijs nominibus uocatus est. Termites enim palmarum cum fructu Spadices, & Baia Graeci dicunt: unde equus ab equi sonibus appellatur Baius. Lege quoque Color uarius. Auth. Thylesf. de Coloribus. Lege, Pullus color.
Punicum malũ, grece ῥόα uocatur, et malo granatum, & pomũ granatũ ab officinis. Vires eius & iuuamẽta, denique totum granatorum historiam lege apud Dioscoridẽ lib. 1. apud Plin. lib. 13. cap. 19. lib. 15. ca. 17.
Punicum malum. Vide, Paliurus.

P V P

Pupillae cõstrictio uocatur, quãdo angustior est quam debeat esse naturaliter. Auicenã & Paulus uocant phthisim, & tabem.
Pupillae effusio, aut dilatatio, oculi uitium, ubi illud latius fit quã par erat naturaliter.

P V R

Purgamenta, hominis olẽtum.
πουῤῥοῦντα ὦτα, aures stillantes, uel purulentae.
Purpura, conchae genus alterum, calicu latim procurrente rostro, & caliculi latere introrsus tribulato, qua proferatur lingua, Plinius libro nono, capite .37. Grecis πορφύρα dictae sunt, atque hinc quoque ipsas uestes purpuras uocatas existimat Barbarus. Verba eius sunt, Nemo ignorat Ostreorum quoddã genus esse Purpuram: idque sanies eius quae testis detractis colligeretur: ostrũ, ut Victruuius inquit, appellata est. Ostrea porro, inquit, Galenus, penul-

tima correpta, & producta differunt. Producta genus est Aristoteli ad omnia testacea; ut per diphthōgon ει scribātur ὄστρεια, uidelicet. Correpta uero species est eius una, quibus respondere apud nos quidam uolunt concham per χ, & concam per κ, sed autores ipsi sunt, nec præter eos alius. Athenæus ueteres ει diphthōgon proferre solitos affirmat, nec aliter locutos Cratinum, & Archilochũ, Platonē correpta. sed placet Galeni ex Aristotele distinctio. Hæc Barbarus.

P V S

Pus, a græco trahitur. πους enim dicitur id crassissimũ & albissimũ cũ sit, glutinosius est sanguine & sanie. Lege, Sanguis.

Pusilosa ouis dicitur, quam infestat sacer ignis: quā pusulā uocant pastores. Vnde a pusula pusilosa deducitur. Col. li. 7. ca. 5.

Pusilosa corpora, quæ igne sacro laborāt: & pusilatæ oues eodem modo.

Pustulas greci uocant phlyctidas, multorũ generum. Exanthemata, quæ Plinius eruptiones pituitæ, aliquādo papulas. Psidracion, aliquanto durius est, ac subalbidum, & acutũ. Mendoseq; apud Celsum Phyza, pro psidracio scriptum est. Epinyctis, quæ tertium discrimen est.

Pustulæ etiam sunt apud Celsum libro. 5. id genus morbi, quod uulgo uariolas & rubeolas uocant, morbus in ætate puerili facile eueniens, raro in medio corpore, sæpe in eminentibus partibus.

Pustulago, Tussilago, apd' Dio. li. 3. ca. 124.

P V T

Putrefactio, est proprij, naturalis, caloris in unoquoq; humido existentis ab extraria qualitate corruptio. Arist. 4. Meteor.

Puteus pestilens in Boetia. Solinus cap. 12.

P Y C

Pychon, dimensio ab ancone ad digitos, si ipsos contraxeris.

Pychnacos, Helxine apud Dioscor. lib. 4. capite. 42.

Pycnocomon, cuiusmodi sit, uide apd' Dioscor. libro. 4. cap. 186. Plin. libro. 26. cap. 8. πυκνόρριζος, quod densa radice existit.

Pyctin, gallinaceũ, siue pugnatorē uocāt: quasi pugilem & in pugna athletica certātem, πύκτης grece pugil nominatur. Vnde & Pyctale certamē appellatũ, quod inter pyctas fit. Dictio quidē græca est, sed nostris quoq; usitatissima. Firmicus Maternus scribit, leporis sidus in horoscopo facere pyctas macherarios. Heliogabalus, auctore Lampridio, gladiatores ante conuiuium pugnantes sibi, & pyctas frequenter exhibuit. Columella lib. 8. cap. 2.

Pyctes, lac spissatum coagulo, quod uocant alio nomine, Lac iuncatum, a iunco, & carice.

P Y G

Pygargi, syluestres quædam capræ.

Pygas. Lege, Glutem.

P Y L

Pyleones, serta quę Iunoni circundabātur, idque apud Spartiatas.

Pylorum, Celsus uocat imā uentriculi partem, paululum in dexteriorem cōuersam partem, ubi in summũ intestinum coarctatur. quoniā portę modo per inferiores parteis, quę excreturi sumus emittit, grece, πυλωρός, uulgo, portonarius.

P Y N

Pynathes, lac igne densatum.

P Y O

πυώσις, suppuratio, aut unguis puris collectio est, quæ cum inflāmatione circa nigram oculi partē, ad iridem ungui humano similis coit.

Pyos etiam sanguis concretus, qui latine Pus dicitur. Item,

Pyos, & Pyon, græcis primũ lac uocatur: alij sic uocant sanguinem concretum, quē nos latini uocamus Pus.

P Y R

Pyracantha, Scolymos, uel Carduus apud Dioscoridem libro tertio, cap. 15.

Pyralis, in Cypri ærarijs fornacibus ex medio igni maioris muscę magnitudinis uolat pennatũ quadrupes, appellatur Pyralis, a quibusdā Pyrausta: quādiu est in igne uiuit, extra moritur. Plinius lib. 11. cap. 36.

Pyramon, ex tritico panis.

πυράθοι, stercora caprina. Sũt qui pro ouillis quoq; interpretantur. In Nicādri Theriacis πυράθοι legimus in eodem significatu: nisi forte mendosus sit codex.

πυρῆνας, Græci nucleos pomorũ: quales in cerasis, prunis, & uuis sunt appellant: κόκκυς uero acinos.

Pyrethrum, Dauco syluestri similis herba, ut inquit Diosc. Habetur in Myropolijs, & describitur ab Dioscor. lib. 3. capite. 84.

Pyrgitis, idem quod Phyllitis apud Dioscoridem lib. tertio, cap. 120. sic dicta, a turribus, quia ab radicibus earum nascitur.
Pyriaterium, quale balneum fuerit, lege in dictione, Laconicum.
Pyrgitæ, passerculi.
πυρίκη. Lege, ὀξυάκανθα.
Pyrinon, Pyrethrum, apud Dioscoridem libro tertio, capite. 84.
Pyrini, panes triticei. Iidē & Sicanij ex qua drimestri tritico.
Pyriateria, Vaporaria lenticulata. Vtitur hijs in passione uoluuli Aetius li. 9. ca. 28.
Pyritis lapidis sequentia recenset genera Georgius Agricola Medicus. Primum argenteo colore est, ex quo argentum excoquitur. Sed eius neq; Plin. neq; ueterū aliquis meminit; aperto iudicio, multa aut ignorasse ueteres, aut neglegētiusculē tradidisse. Alterum genus, quod in argentarijs fodinis nō raro, frequētius uero in ærarijs inuenitur, ex quo æs conflare solent, ex quo aurum cōficitur. Speciē æri assimilis est, quam Dioscorides præ cæteris in usum medicinæ eligit. Vnde uero Pyrites dictus sit, si Plinio credimus, ideo fortasse: quoniam plurimus ignis illi, si concutiatur. Quāuis & inde nomen habere possit, quod igneū persæpe colorem de se præbet. Tertium genus aureo prorsus colore. Quo & quartum nō raro conspersum esse solet. Quintum genus Pyritis, colore cinericio, ex quo & ipse aurum & argentum exagit, Elige eū qui æris speciei est, quiq; percussus, facile ignem reddit.
Pyrites, Kyeß.
Pyrites colore argenteo, Vuasser kyeß, oder Vueisser kyeß.
Pyrites colore aureo, eyn geel kyeß.
Pyrites prorsus aurei coloris, eyn kyeß der gantz eyn farb hat uuie gold.
Pyrites colore galeræ similis, eyn glantziger kyeß.
Pyrites cinericius, eyn grauuer kyeß.
Pyrites, Pyrethrum, apud Dioscoridem libro tertio, capite. 84.
πυρία, fotus e posca, uel alia re.
πυρικαυτά, igne ambusta.
πυρικαυτόν, ambustum igne.
πυριέφθον κὴ πυρίαθες, lac concretum atq; densatum igne. Atheneus primum lac sic uocari contendit.

Pyrocorax, luteo rostro, auis alpina. Plinius lib. 10. cap. 48. Aelianus.
Pyros, Chamelęa apud Dioscoridem lib. quarto, capite. 183.
Pyros achnon. Vide. Granum gnidium.
Pyroton, Pyrethrum, apud Dioscoridem libro. 3. cap. 84.
Pyrothron, Pyrethrum, apud Dioscoridē libro tertio, capite. 84.
Pyronem nugatorem aliquem fuisse, et qui multa incerta proposuerit in philosophia & medicinis, Galenus uidetur innuere libro de temperamentis secundo. Et nonne inquit, hæc sunt Pyronis hæsitatio, & nugæ immensæ?

P Y T

πυτυάνθη. Lege, ὀξυάκανθα.
Pythonion, id est, Hyoscyanus apud Dioscoridem libro quarto, capite. 72.
πυθμενόθεν, uel παντελῶς, id est, omnino, uel ἐξαρχῆς, id est, ab initio, apud Hippocratem libro secundo, de ratione uictus.
Pythonis oculus, id est, Stichas apud Dioscoridem lib. 3. cap. 29.
Pytilissare, Galenus interpretatur περὶ τῶν ὀνύχων, summis pedibus ingredi, manibus altera retrorsis, altera prorsus protensis: exercitationis genus.
πυτιοκάμπαι, picearū erucæ, cæteris quidem erucis similes & cōgeneres, discrimē ab arbore in qua nascuntur, nomine ipso ostendunt.

P Y V

Pyulca, instrumenta puris attractiua, cuius modi utitur Galenus lib. 2. ad Glauconē.

P Y X

πυξακάνθα, tum spina ipsa, tum succus licij.
Pyxionix, Aristolochiæ species tertia, de qua uide Dioscoridem libro. 3. cap. 5.

Q V A

Qvala, uasa sunt uiminea in supellectile rustica: Quasillum diminutiuo uocabulo appellant uas lanificijs aptum, quod et Calathus dicitur, in quo pēsa mulier: & tramæ uoluūtur. Horatius. Tibi qualum Cythereæ puer ales. Prisci Thalassionem uocauerunt. Apuleius, Qualum panis rumigabam. Præcipit Cato, ut uillicus habeat in instrumento rustico uiginti quala satoria, uel alueos quadraginta, quib. frumēta quę serimus, cōtinēt satores. Col. li. 7. ca. 3.

Quadrata corporis statura dicitur eruditis, quæ neq; longa, neq; breuis sit, sed in meditullio posita. Vespasianus imperator fu isse fertur statura quadrata. Quadratũ Canem probat Columella, melioremq; ait esse quam longum, aut breuem. Columella libro septimo, capite secundo.
Quadrantalis forma, id est, quadrangularis, tetragona.
Quadrifidas ridicas. Tanta est crassitudo et robur taleæ, ut scindi possit in quatuor partes, & quaterna pedamenta, siue statumina, siue adminicula: quæ & Ridicæ uocantur. Cõsimiliter inquit poeta. Quadrifidasq; sudes. Columella libro. 4. cap. 33.
Qualitates humorũ sunt, austeritas, amaritudo, acerbitas, graueolẽtia, salsedo, glaucedo. sic enim uult Mnesitheus in lib. qui παθολογικὸν medicinæ dicitur. Cõprehẽdit aũt & qualis est: & in uniuersum affectus, ægrotationes, siue morbos uniuscuiusq; partis, aut membri.

Q V E

Quercus. De Querci generib. scilicet Platiphyllo, Haliphloco, Hemeride, Aesculo, Cerro, Fago, lege Barbari Corollaria in Quercum, Glandem, & Fagum apud Dioscoridem lib. 1. Item Plinium libro. 15. 23. 4. 5. 6. 7. & rursum capite. 6. 7. & Theophrastum libro. 3. capite. 9.
Quercus ex quibus principijs consistat, require ex Vitruuij lib. 2. cap. 11.
Querquedula, et phalerides, aquaticæ aues.

Q V I

Quincuncialis herba dicitur, aut trienalis, a mensura, id est, quæ folio quincuncem, aut trientem æquet amplitudine. Item, Quincuncialis ordinum ratio in disponendis arboribus & uineis, maxime laudata est: utpote quæ non solũ perflatu utilis sit, uerum et aspectu grata quocunque intueare, in ordinẽ se porrigẽte uersu. M. Tullius. Cum autem admiraretur Lysander proceritates arborũ, et directos in quincuncem ordines. Quintilianus. Quid illo quicunce speciosius, qui in quãcunq; par tem spectaueris, rectus est: sed protinus id quoq; prodest, ut terræ succum æquali ter trahat. Columella lib. 5. cap. 13.
Quinquatria, sunt feriæ quinq; dierum, dicatæ Mineruæ: quæ mense martio celebrabãtur. Quidam autumãt Quinquatrum unũ tantum diem festum esse: ex eoq; dictum, quod post diem quintum Iduum celebraretur: sicut sexatrus dictus, quod post diem sextum idus celebratur: & septimatrus, post diem septimum. De Quinquatribus Ouidius in Fastis copiose perscribit. Meminit & Horatius illo uersu. Ac putas puer ut festis quinquatribus olim. Columella libro. 11. cap. 2.
Quinquefolium, Pentaphyllon apud Dioscoridem ibro. 4. cap. 45.
Quinta essentia, est corpus tenuissimũ, quasi non corpus, & quasi iam anima: itẽ quasi non anima, & quasi iam corpus. In eius uirtute minimum est naturæ terrenæ, plus autem aqueæ: plus item aereæ, rursum igneæ, stellarisq; quãplurimũ. Vide Marsilium Ficinum libro de uita cœlitus comparanda libro. 3. cap. 3.
Quisquilium Plinio uermiculus, id est, ipsum cocci granum dicitur.
Quisquiliæ, ut ait Festus, quicquid ex arboribus minutis surculorũ, foliorũq; decidit.

R R A C

Racemus, ein uueindraub, oder kamp des uueindraubens.
Racosis, multa scroti extensio.
Racemaria, Cadmiæ species apud Dioscoridem libro. 5. cap. 75.

R A D

Radula, Instrumẽtum est a radendo dictũ, quo utebantur in radẽda, ducendaq; pice doliorũ: unde & nomen. Hinc docuimus apud Plinium, Radulanam appellari picem, propterea, quod radula raderetur ex dolio, duceretur q;. Quamuis uiri alioquin eruditi rabulanam legẽdum esse contendant. Verba Plinij ex lib. quartodecimo hæc sunt. Italiæ in parte aliqua radulanæ pice ac resina condire musta uulgare est, prouincijsq; finitimus. Col. lib. 12, cap. 18.
Radix est id, quo alimentum plantæ, uel arbori attrahitur. Theophr. libro. 1. capite. 2.
Radix iunci, id est, Cipros. Vide Dioscoridem libro primo.
Radix Pontica, Glycyrrhiza, Liquiricia. Dioscorides libro. 3. capite. 6.
Radix pontica, Rhaponticum apud Cornelium Celsum.
Radix syluestris, apud Dioscoridem libro quarto, capite. 187.
Radix, os minus brachij.

Radiculam herbarij rhaphanũ vocant Al. B

Radiolus, id est, Serpilla, quo utuntur uulnerarij. Est in tralatione Barbari, apud Dioscoridem lib. 1. cap. 105.

RAI

Raia, piscis nomen, Plin. lib. 9. cap. 24.

RAM

Ramex, morbus est, de quo Celsus, Plinius, Plautus, omnes. Vnde Ramicosi, infantes dicti. Colum. lib. 9. cap. 1. Vergilius interpretatus est ἐντεροκήλας, quique descendentibus in inguina, aut scrotum intestinis, fiūt, quoties dirupto, aut rarefacto, quod Graeci Peritonium dicunt, intestina dilabuntur. Quod quale sit, Pollux secundo describit, membranam quae aluum, intestina, omnemq; a transuerso septo, usq; ad perniciem complectitur.

Ramex uentosus. Vide in πνευματοκήλη.

Ramnus, non est Rubus, ut falso existimauit Auicenna. De quo uide Manardum ii bro. 9. cap. 3. sed est Spina ceruina.

Ramenta, ueteres dixere omnia, quae rodendo, secando, incidendo ex materia aliqua, quasi inutiles reliquiae supersunt. Sco bem uero priuatim, quae lima, aut ferro de teita cadunt, graece ῥινίσματα utroq; nomine uocatur eboris quisquiliae: quas Ru ellius Scobes, Vergilius Ramenta interpretatus est.

Ramich, mixtura solida quarundam rerum aromaticarum, & pro magna parte stipticarum. Vsus eius est in emplastro de Gallia, descriptione Mesue. Ingreditur & tro chiscos de terra sigillata.

RAN

Ranam Graeci & fluuiatilem, & marinam praedicant, etiamnum pro pisce βάτραχον.

Ranae, piscis nomen. Plin. lib. 9. cap. 24.

Ranae paruae scandentes arbores. Lege, Calamites.

Ranae palustres. Ibidem.

Ranae Tolmatiçae. Ibidem.

Rana Lurida, Ibidem.

Ranae Lymnaeę. Ibidem.

Rana Rubeta quae sit, & eius ueneni curatione, require apud Aecium sermone. 13. capite. 36.

Ranunculum, aliqui syluestre Apium appellant. Complura eius genera: de quibus uide Dioscoridem lib. 2. cap. 194. Plinium lib. 27. cap. 12.

Ranunculus quantum differat ab Corono pode, & Pede ceruino, uide in Corollario Barbari de Ranunculo.

RAP

Rapa syluestris longior, in speciemq; Raphani, caule breui, semine intus candido, duplo maiore quā Papaueris. Hāc in Dalmatia frequens nasci Possidonius scripsit.

Rapa satiua, duorum generū, ut inquit Dioscorides libro. 2. satiuum alterum, agreste alterum.

Rapistrum, diminutiuum a Rapo.

Rapistrū uidetur Columella posuisse pro Rapo: quod & Rapetium, & Rapinam appellant. Columella lib. 9. cap. 4.

Rapnonion, Limonion. Diosc. lib. 4. ca. 19.

Rapium, Artemisia, apud Dioscoridem libro. 3. cap. 125.

Rapum terrae, Cyclaminum.

RAR

Rarum accipimus, quod meatus (quos Graeci πόρους uocāt) magnos per totū obtinet.

RAS

Rasis, & ipse Arabs, cunctorum ante se scriptorum commentarios ingenti uolumine coegit, quod Medici, Continens uocant.

Rasura eboris. Vide, ἐλέφαντ☉.

RAT

Rationibus bonis ac malis. Ad hunc intellectum uidetur referri posse illud Plinianum: Quonam modo utilissime coluntur agri? ex oraculo scilicet malis, & bonis. Verum ataui malorum nomine intelligere uoluere uilissimos. summum enim prouidentiae illorum fuit, ut quam minimum esset impendij. Colum. lib. 4. cap. 3.

Ratiocinium dicitur supputatio, computū, calculatio. Ratiocinator, calculator. Apū Plautū ait Trapezita: Beatus uideor, subduxi Ratiunculam. Expeditissimum ratiocinium, intellige supputationem facilem, & explicatam. Colum. lib. 5. cap. 1.

RAV

Raucula, nomen apud Ioannem Anglicū legitur, significatq; ei tumorem cum dolore & pulsu, uulneribus contingentem: qui certe nihil aliud esse potest, quā phlegmone inchoans.

Raui coloris appellantur, qui sunt inter flauos & cęsios. Lege. Flauus.

Rauus color est subniger, ex nigro & fuluo commixtus. M. Varro consimiliter praecipit, Gallos eligi oportere, oculis rauis, aut

nigris. Ab Horatio lupa rauta dicitur, ob colorem. Festus Pompeius scribit, Raui coloris eos appellari, qui sunt inter flauos & cæsios: quos Plautus appellat Rauistellos. Quis, inquit, Rauistellus qui uenit? Atqui in Plauti Epidico, nō omnes legūt Rauistellus, imo plures grauastellus. Est autem Grauastellus senior, a grauitate dictus. Quam lectionem nos probamus: & probat idem ipse Festus Pompeius, in dictione, Grauastellus. Columella libro.7. capite secundo.

R E C

Recrementum æris & metallorum, teuto. Schlacken.

Recrementum ferri, ferri scoria, & stercus, apud Dioscor. lib.5. cap.86.

Rectum intestinū. Vide, Cęcū intestinum.

Recurrens pulsus. Lege, Pulsuum differ.

Recurrentes nerui qui uocentur, lege in dictione, Nerui uocales.

Recutiti uocantur, quorū præputio aliquid deest, ut glandem tegere non possit: quo modo Iudæos circumcisos Recutitos uocamus. Quomodo curari debeant, docet Paulus lib.5. cap.53.

R E D

Rediuia, est morbus, cum circa unguem cutis resoluitur, nō sine dolore patientis. Dicta sic, a rediuiendo: ueteres enim rediuire pro resoluere accipiebant. Hęc & neutro genere Rediuium appellatur.

Redundago, Cisalpinus, id quod nos latine uocamus utriculum. Lege, Vtriculus.

R E G

Regelatur, a gelu resoluitur, & calescit. Martialis: Regelare, nec te pestilētia possēt. Seneca de ipso loquens, ait: Vix media regelatur æstate. Columella libro secundo, capite.16.

Regia herba, Eupatorium, apud Dioscor. lib.4. cap.42.

Regia. Plinius, Præsertim cū magnitudine cęriam olei nō constare indicio sint, quæ Regiæ uocantur, ab alijs Maiorinæ, & ab alijs Phauliæ, grandissimæ alioquin, mini mo succo. Hoc idem monstrat Columella eodem capite. Colum. lib.6. cap.6.

Regiæ nuces, id est, Iuglandes.

Regula Polycleti nusquā non est apud Galenum: perinde dictū, ut suspicor, idq; pro uerbialiter, quasi adamussim, ad perpendiculumq;, a Polycleto Sycionio statuario, nobili inprimis & excellenti, qui æneę statuę autor fuit: quam adeo ad unguem per poliuit, atq; absoluit, ut artifices reliqui, id simulachri canonem palam appellarent, liniamenta artis ex ea petentes. Autor Plinius lib.34. Meminit eius prouerbij Galenus de arte libro his uerbis: Crisis, id est, cōstitutio ea est, ut regula Polycleti. Item libro de optima constitutione corporis: Corpus bene compositum tale est, qualis Polycleti regula existere dicebatur. Item de sanitate tuenda: Sermo qui nunc proponitur, ueluti Polycleti regula est. &c. Item primo Complexionum: laudat regulam Polycleti. Vnde uiciose in ueteribus exemplaribus legitur, Polycretus. Errant præterea, qui Medicū quendam fuisse existimant, clari inprimis nominis, ad cuius præscriptum sua exegerit Galenus Medicus, quo nescio an quid dici queat etiam ridiculosius.

Regmochasmus, sanguinis reiectio ex ruptura aliqua.

R E I

Reiectio sanguinis, græce dicitur αἵματος ἀναγωγή, trium generum. Diabrosis, quoties exesa parte aliqua, sanguis exspuitur. Rhegmochasmos, quoties rupta, id cōtingit. Tertium Anascomasis, quoties uenarum alicuius ore patefacto effunditur.

Reijculæ oues, quæ ætate, uel morbo graues, reijciuntur.

R E M

Remedium, est auxiliorum medicinalium compositio. Vel sic: Est tempus & occasio rectę operationis, & temporis obseruatio, in quo opitulamur laborantibus.

Remedia calorifica, atq; exiccantia, calida, aridaq; medicamenta.

Remeligo. Lege, ἐχίνος θαλάττιος.

Reminiscentia, est intellectus repetitus.

Remissio morbi, cum desinit.

Remora, Lege, ἐχῖνος θαλάττιος.

R E N

Renes carnosi, & ex tenuiore quadam carne, siue quod isthmi, siue ligulæ instar angustæ, humida excrementa continentes, uelut quædam lacunæ.

R E P

Repastinabis, Refodies. Verbum dictum a pastino, quod est ferramentū bifurcum,

quo semina panguntur. Vnde etiam Repastinatę dictę sunt uineę, quę resodiebantur. Consuetudo repastinare uocat, quicquid emoti terreni uinetis pręparatur. Columella lib. de Arb. cap. 1.
Repubescere, in pristinam pubertatem, iuuentutisque florem reuerti. Consimile est, Repuerascere, & Reuirescere. Columel. libro. 2. cap. 1.
Repullescentem, resurgentem, subnascentem, & nouellis pullulis, palmitibusque exilientem. Columella lib. 4. cap. 24.
Repunculus, Lege, Pes locustæ.

R E Q

Requies, Electuariū apud Nicolaum, narcoticum.

R E R

Rerum naturalium generosæ sunt, elementa, animalia, uegetabilia, mineralia, mixta, imperfecta.

R E S

Res naturalis, quę constat ex naturis. Item, Res naturalis, totum compositum, corpus sensibile, idem, & hoc aliquid.
Res naturales uocātur, quæ ad humani corporis integritatem, perfectionemque, atque naturam concurrunt. Item,
Res naturales uocātur a Medicis Elementa, Temperamenta, Humores, Membra, Virtutes, Operationes, Spiritus.
Res non naturales, quæ corpus lædunt, atque destruunt, si perperam adhibeantur.
Res contra naturam, quæ humani corporis naturæ repugnant.
Resecem submitti, Pampinum resecem uocat, qui resectus, recisusque melius prouenit, fitque fructuosior. A resecādo Resecem deriuamus. Submittere autem, est educare, alereque ad incrementum: quod uerbum est apud Columellā in hoc significatu frequentissimum. Colum. lib. 3, cap. 10.
Resina quomodo fiat, uide apud Theophr. libro. 9. capite. 2.
Resina Laricęa, qua hodie utuntur pro Termentina.
Resina terebinthina, id est, gummi terebinthi arboris, græce τερμινθ@ dictæ.
Resina Terebinthina, quam & Termentinam, a fide dignis scriptoribus probatū est dici, & nos obiter attigimus in Herbarij nostri tomo secundo.
Resolutio, uel paralysis oculi uocatur, ubi oculus nequaquam intendi potest, nec omnino consistit: sed huc atque illuc sine deliberatione mouetur.
Resolutio neruorum, differt ab apoplexia: quia in apoplexia omnes pariter nerui tū sentiendi, tum mouendi uim amiserunt. Vbi uero alteri lateri tum, aut dextro, uel sinistro id accidit, resolutio nominatur, eius scilicet partis, in qua consistit affectus: interdum dextræ, interdum sinistræ. Plura uide apud Galenum de locis affectis libro quarto, capite. 10.
Respiratio, est attractio aeris per nares, ex cerebro inde per fauces, & in pulmonem, & in ipsum cor. Accidit autem aliquid ad uentrem, idque ex corde susceptum, & cum prehensum, modicum quidem fit reciprocatio ad id quod circundabat. Item,
Respiratio est motus thoracis et pulmonis. Species autem, siue partes huius sunt, inspiratio, & exspiratio.
Restibilis seges est, quæ regerminat, quasi cuius fœcunditas in sequentem quoque annum restitat. Græci Paliniblaston uocant, autor Theophrastus.
Restibile occandum erit. Inter restibilem agrum, & noualem hoc interest: Restibilis dicitur, qui nunquam interquiescit, sed restituitur, & seritur quotannis, ut quotannis reddat fructum. Noualis uero est, qui intermittitur, & alternis annis seritur: a nouando dictus.
Restibilem fœcunditatem dixit Plinius, intelligi uolens eam, quæ intermissa restituitur in fœminis, quæ parere desierunt. M. Varro, In Olynthia quotannis restibilia esse dicunt. Colum. lib. 2. cap. 10.

R E T

Reteri, repoliri, uentilari. Columella libro 2. capite. 2.
Retorrida, quasi exusta, & amissis uiribus, intempestiuiterque senescens. Seneca Mutij manum retorridam appellat, quam ille, ut notissimum est, iniectatis flammis torrere non dubitauit. In arboribus ea dicuntur retorrida, quæ non adolescunt, quæ quasi torrida occalescunt: quæ scabra sunt, fructumque non ferunt. Aulus Gellius homines Retorridos scite dixit, & eleganter.
Retorrescere dicuntur uites, quando non prosiliunt, neque adolescunt legitimo incremento. Colum. lib. de Arborib. cap. 17.

Retrimenta, sic dicta sunt a reterēdo. Quam quam Plinius Recrementa etiam uocat. Teut. die grundheffen.

Retrimenta, excrementa, uentris saburra, superfluitates, idem.

R H A

Rhabarbarum. Si de Rhabarbaro nostram pronunciare sententiā debeamus, nō credent nobis Myropolę, etiamsi Galeni eloquentia polleremus. Vt sentiant tamen se nō recte ęstimare de ea radice, doctissimorum Medicorum nostri seculi sententias iuxta posuimus. Ex quib. primus est Manardus Ferrarien. Scribit ille in hęc uerba. Quod uulgus Medicorum, & Officinę omnes nunc Rheum barbarum uocant, & Punici Rauedseni, hoc Celsus Radicem ponticam, Diosc. Rha, & iuxta quosdam Rheon, secundum alios Rhian, Plinius Rhecoma, Galen. quemadmodum Dioscorides interdum Rheon, interdum Rhian, aliquando Rheon ponticum appellat. Eo antiqui ad uentris purgationē non utebantur, sed antidotis miscebant, & ad plærosq; usus alios adhibebant, quos operæprecium non est hoc loco referre, quando ex Plinio, Dioscoride, cæterisq; facile disci possunt. Primus (quod meminerim) Auerrois Cordubensis Galenū, cæterosq; Medicos taxans, qui constringere eum putarunt, nedum subductiuum uentris: sed inter cætera purgantia medicamina esse scripsit præcellentissimum: quem secutus Ioannes Damascenus cognomento Mesue, ubi medica pharmaca solutoria, quę Benedicta uocat, recenset, seriosam & honorificam illius mentionem facit. Cui hac in re, sicuti & in reliquis recentiores Medici credentes, tanti illud fecerūt, ut aliquando auri precium æquarit, neq; ad alios fere usus nostro æuo accommodant, quam uel ad bilis euacuationē, uel ad intestinorum difficultates, uel ad eos qui de sublimi aliquo loco ceciderunt. Non præter eundum tam en silentio, posse cuipiam uideri, Serapionem iuniorem solutoria ui illum præditū existimasse, quum suo de Simplicibus medicamentis libro scribat, dari in omnibus, in quibus datur Agaricum. Verum cum uerba illa non ex propria, sed ex Dioscoridis sententia proferat, nec sit (quod plerunque peccat) satis fidus interpres, audiamus ipsum Dioscoridem sua uerba personantem: uidebimusq; id nō ex Dioscoridis, aut Serapionis opinione, sed potius de peruersa uerborum Dioscoridis, uel lectione, uel intellectione, uel interpretatiōe prodijsse. Ait siquidē ipse Dioscorides: Modus pari formiter Agarico ad unumquenq; affectū eodem drachmę pondere. Quod si quis cōtendat Dioscoridem his uerbis sensisse, omnibus uirib. pollere Rheon quib. Agaricum, is & Galenū incuriæ, & Auerroim crimine falsi accuset necesse est. Illum quidem, quoniam ex Dioscoride nō didicerit Rheon sicut Agaricon inter cathartica reponendum: hunc, quod talem ignorantiā perperam antiquitati impegerit, & se quasi nouum tam nobilis medicamenti inuentorem iactanter & falso prædicet. Magis autem mouet me Paulus, qui libro primo suæ Medicinæ, cum dixisset, Resinam Terebinthinam oliuę magnitudine uentrem ciere, subdit: magis autem subducere uolentes parum quid Rhu admiscemus. Est autē Rhus (uulgo Sumac dicunt) Diosc. Galen. cęteris, experientiaq; ipsa testante, medicamen uehementer uentris adstrictiuum: quo fit, ut suspicer librarij culpa desse, e, litera illi dictioni, legendūq; Rheu, non Rhu. Verum hęc ambigendo potius q; decernendo dicta sint, nondum em uidere potui, quæ scribuntur a Paulo proprio capite de Rheo: quāuis legerim apud Medicum non magnæ autoritatis, ex sententia Pauli, quod mundificat. Quicquid tamen sit, non est ambigendum, eam prærogatiuam non habuisse apud antiquos inter cathartica, quam nunc habet. Quæ res non mouere nos debet, ut minus illud hac in re faciamus. Quando quidem neq; myrobalanos inter solutoria medicamina, & senam, & mannam, & siliquam Indam, quam uulgo cassiam uocant, ex purgantibus nūc prestantissima, habuerunt: item moschū, camphoram, sandalos, ambrā, nobilissima quidem & efficacissima medicamina penitus ignorarūt, aliaq; permulta nostro æuo explorata, & supreme celebrata. Antiquos cum dico, Galenum, & eo uetustiores intelligo: qui non propterea tamen accusandi sunt. siquidem nec omnia cognoscere, nec eorum quæ cognoscebant, omnes etiā uires scire potuerūt. Nec enim falso (quod

Auerrois innuere uidetur) Rheo adstrictoriã uim attribuerunt,ipsum namq; sicuti pleraq; alia,utraq; ui pollere dicimus,ad strictoria uidelicet, et purgatoria. Ex Ioã. Mesue et Auerrois igitur,ac recentiorum omniũ autoritate,ipsaq; experientia didicimus, Rheumbarbarũ inter medicinas bilem, pituitáq; expurgãtes,esse per eximiũ, adeoq; ab his nocumentis quæ secum reliqua cathartica afferre consueuerũt,immunem,ut pueris,pregnantibus,cæterisq; imbecillioribus tuto exhibeatur. Esse autem iecinori cõgruentissimum, non solum hij, sed & Plinius,& Dioscorides, Galenusq; contestantur. Quod uero particulatim bilem a capite educat,non legi penes idoneum autorem. Plinius tantũ tradi contra capitis grauitates affirmat: quas tamen ut in pluribus,non de bili naturali, & impermista,sed de alijs potius humoribus pendere apertum est, siquidem bilis ipsa aliorũ humorum comparatione quasi natura leuis est. Dioscorides febrientibus cum melicrato,in febrientibus cum œnomelite, pthisicis cum passo, stomachicis in catapotijs exhibet. Plinius pro uarietate morborum modo in uino,modo in aqua,modo in passo. Communis usus Medicorum habet,ut uel formetur in catapotia, uel cũ aquis Arnoglossi in intestinorum difficultate, uel deuolutis, Apij, aut intybi in febribus bibatur. Nos pro morborum uarietate,patientis temperatura,cõsuetudine, ætate,atq; id genus cæteris,modo huic, modo illi rei miscemus,prout tamen conducere arbitramur,ut nihil perpetuũ habentes,ita a maiorum uestigijs ratione, ac experimento non discedentes.

Rhabarbarum, ante Paulum Aeginetam fere Medicis incognitum.

Rhacoma,apud Plinium forte id, quod Dioscorides uocat Rhabarbarum: modo nõ deprauatus sit codex.

Rhachis,spina ipsa dorsi.

ῥαγάδες, id est, rimæ, malum quod non in una tantum corporis nostri parte sentitur, uerum in mulierũ naturalibus, & utriusq; sexus sede,labris, digitis, & pedibus fit: licetq; id pro cõperto habere, quacunq; corporis parte in duo labra, pluraue dehiscit cutis,Græci ῥαγάδες,a frangendo, Latini rimas uocant. Vt plurimum tamẽ in se de fiunt. Differunt a Condylomatis: quod Condylomata sunt excrescentiæ, quæ in extrema ani corona, & qua parte se comprimit cum inflammatione insurgunt. Appellauerũtq; Condylomata id malũ Græci,quod ut contracta in pugnam manu digitorum articuli, quos ea gens condylos uocat,insurgunt & eminent. Sic duratę in callum sedis,& in fœminis naturalium rimæ a reliqua superficie insurgunt.

ῥαγάδες,& Mariscæ, ulcera & rimæ, quæ infestant cute circumcisa. Hos morbos lasciua,luxuriç procacitas,& ęstuans libido facit,non sine naturæ, & maiestatis diuinę iniuria,& utriusq; Lege calcata uitiorum inuentrix libido, quæ neglecta natura diuerticula quæritat. Prouenit & in mulieribus pudendis, & labris,et pedũ digitis.

Rhagion,araneus uocatus,quod acino uuę nigræ similis est, ore minimo, sub aluum, pedibus curtissimis,& tanquã inchoatis.

ῥάγματα,rupta.

ῥάγνυω,id est,rumpo.

Rhamnum,alij Persephonion uocant, alij λευκάκανθα,Romani Spinam albã, ut inquit Dioscorides libro primo. Vocant & Cerualem, Aphri Aiadim: fruticat in sepibus, ramos ferens rectos, & aculeos in acutæ spinæ modum,folijs paruis, oblongis,subpinguibus,teneris. Alterum eigenus candidius. Tertium nigrioribus, latioribusq; folijs constat, & quadamtenus rubentibus: cuius rami quinum cubitorum longitudinem implent, infirmioribus horrentes spinis,innocentioribusq;: fructum edit candidum, tenuem,ueluti folliculum, hastulæ regiæ similem. In duo genera diuiditur, nigrũ,& candidum. Veriq; fructus parentum colore. Nigrum folliculos fert: syluestreq; habetur. Huius radice decocta in aqua fit medicamentum quod Licium uocatur. Sic omnia fere Theophrastus ex Plinio & Theoph. colligit. Phocion etiam,inquit, a quibusdam Agnon, a uitis similitudine uocatam scribit,quod Venerem coerceat ut uitex. Dioscorides quoniam spinam uocat cerualem,non uidetur abludere ab ea herba, quæ hodie a nobis uocatur Spina ceruina,fructu Myrti,foris nigro,intus uiridi,ob id uel ad colorẽ eum pingentibus idoneo. Cortex arboris subniger,& nitidior quasi Ceraso,intus uirens,

post luteus: lignū extra candidum, interior medulla rubet. Plura lege apud Dioscoridem libro. 1. Plinium libr. 24. cap. 14. Theophr. lib. 3. cap. 17.

ῥαντῆρες, oculorum anguli qui naribus adiacent. Dicti & πηγαί, uelut lachrymarū fontes quidam. Canthos domesticos Medici uocant, sicut angulos in tempora uergentes syluestres.

Rhaon, Rhabarbarum ipsi Aecio.

ῥαφανέλαιον, oleum de Raphano.

ῥαφανίς, olim Cramben, id est, Brassicam significabant, autore Aristotele & Catone. Nunc pro Radicula sola usurpatur.

ῥαφανίς, Raphanus, Radicula.

ῥαφανίς λευκή, Armoracia, uel syluestris Rhaphanus.

Rhaphanus, Latine Radix.

Raphanus Liothasia, id est, Beotica, Raphani genus, quod & Thraciam uocant, patientissimum hyemis.

Rhaphanus Cleonęa, genus Rhaphani qđ in longitudinem porrigitur.

Rhaphanus Corinthia, amplissima, quę detecta stirpe nascitur.

Rhaphanus syluestris. Hanc Romani, ut inquit Dioscorides Armoraciam uocant: alij montanum Raphanum: alij Apiū: alij Istada: alij Chamębalanum. Romani eius radicem syluestrem, ramulos tenues, iunceos duos, siue tres spargit, rubentes, folijs rutæ syluestris, oblongioribus, & angustioribus, semine paruo, radice albuci, rotundiore, turbinaciore, pyri figura, candido cortice. Ea lacteo succo madet. Hæc Dioscorides lib. 2. cap. 123.

ῥαφαί, suturæ ex quibus consistit caput.

ῥαφίς, caluæ pars serrata.

Rhapontica, Hyoscyamus, apud Dioscor. lib. 4. cap. 72.

Rhaponticum prouenit in his, quæ supra Bosphorum sunt regionibus, ex quibus a[…] fertur: radix nigra, Cen[…]ureo magno si[…]lis. Dioscor. lib. 3. cap. 2.

R H E

Rhœa, Papauer Erraticum, apud Dioscor. lib. 4. cap. 67.

Rhœas. Lege, Palpebrarum uitia.

ῥαιβοί. Vide, Varipedes.

Rhæbi. quibus crura sunt introrsum, & c[…] torta: Blessi uero, quibus extrorsum. Autor Pollux. Vide, Varipedes.

ῥηχθέντα, sponte sua scilicet, & per se a continuitate sua discedentia.

ῥῆκται, effractores uenti dicti sunt, qui in terręmotibus facta eruptione, etiam hiatus faciunt.

Rhegma, ruptio: pertinet & ipsa ad continuitatis solutionem.

ῥήγματα, rupturæ. Vel,

ῥηγματία, intus ruptura, uel dissectio. ἀπὸ ῥήγνυμι καὶ ῥηγνύω, id est, rumpo.

Rhegmochasmus. Vide, Reiectio sanguis.

Rhem sutorium: sic in quibusdam Columellæ editionibus legitur, pro Rhus sutorium.

ῥητίνη πιτυίνη, Resina picea.

ῥητίνη θερμίνθου, uel τερμίνθινη, Resina terebinthina.

ῥητίνη σχινίνη, lentisci resina.

ῥητίνη ἐλατίνη, resina abiegna.

ῥητίνη πευκίνη, resina picina.

ῥητίνη στροβιλίνη, resina strobilina.

ῥητινῶδες, resinosum.

Rheu, idem illud, quod Rhaponticū. Barbarus in Corollario.

Rheum, Rhaponticum. Dioscorides libro 3. capite. 2.

ῥεῦμα, fluxus, ab ῥέω, fluo. Lege, Oculorum morbi.

Rheumata sunt quædam destillationes humiditatum, & superfluitatum cerebri.

ῥεύματα ὀφθαλμοῦ, fluores oculorum.

ῥευματισμός τῶν οὔλων, fluctio gingiuarū.

ῥευματισμός κιονίδος, fluctio uuæ.

ῥευματισμός, fluxus mali & superflui alicuius humoris.

ῥῆξις, exulceratio in cornea tunicula oculi, quæ ex ictu, aut inflammatione immodica contracta est.

R H I

Rhia, Rhaponticum. Dioscorides libro tertio, capite secundo.

ῥίγος, ubi una cum frigore fit etiam tremor. Et eo laborantes, ῥιγοῦνται. Tertianis peculiare. Fit autem ob flauam bilem, quæ per membra sententia, ueloci motu defertur: post quem frequenter alui soluuntur, & sudores, & uomitus biliosi superueniūt.

ῥινάριον, lunula, apud Paulum instrumentum, cuius usus est in dentium adnatis. lib. 6. capite. 28.

Rhinenchitos, cornu per qđ sternutamenta immittuntur in caput, uel alia cathartica

caput circundantia. Vtitur eo sæpe uocabulo Scribonius Largus.

Rhinoceros, unius in nare cornu. Plinius libro octauo, capite. 20.

ῥίζα βαθεῖα, radix profunde fixa.

ῥίζα πολυχιδής, radix fissilis.

ῥίζιον, oculorum uitium.

ῥιπασμός, proiectus, hominis uidelicet, qui ob cibum & potum immodice sumptum, in lecto subinde se proijcit, ructatq; & concoquere sumpta non ualet. Galenus lib. 2. de ratione uictus in morbis acutis. ἀσιην græce interpretantur.

ῥινέγχυτον, terramentum quo naribus medicamentum inijcitur, apud Aurel. lib. 2.

ῥίπαλαμ, lingua Aegyptiorum Blitum.

R H O

Rhoades febris. Lege, Febris.

ῥῶακς, teneriores, molliorescq; costæ.

ῥοειδὲς, Lege, ὑπονυσίς.

Rhoduncia patella. Lege, Rhodonia.

Rhodia radix, Costo similis, in Macedonia nascitur. Dioscorides lib. 4. cap. 43.

ῥόδινον ἔλαιον, oleum rosarum, uel roseũ.

ῥοδόχροον, roseo colore.

Rhododaphne, Nerion, apud Dioscoridẽ libro quarto, capite. 84.

Rhododendron, Nerion, apud Dioscoridẽ libro quarto, capite. 5.

ῥοδόμελι, mel rosatum.

Rhodonia, id est, rosarium, rosarum plantula. Est & condimenti genus quoddã Rhodonia, quam & Rhoduncíam patellam uocant, ex meris cerebellis auium, & porcorum in multa rosa coctis, infuso garo, oleo uino, pipere, ouorũ luteis. Differt ab patella rhoducia, quæ rhodiaca olla dicitur: quoniam figulinæ genus est hec, permixtis (ut inquit Aristot.) myrrha, iunci flore, croco balsamo, cinnamomo, amomo. Coquitur que ad ascendam ebrietatem, si excalfactis hijs uinum infundatur. Origo huius a Copto prima (ut inquit Athenæus) unde Coptica fidelia.

Rhodosachara, a rosis & sacharo compositio apud Nicolaum, uulgo Zuccarum rosarum officinæ uocant.

ῥωγάδιον. Vide, ῥωγμή.

ῥωγμή, quasi latine dicas, per longum rima caluariæ profundior, aut in superficie fissio. Sic ῥωγάδες, rimas terræ appellauerũt,

Rhogoides, siue Rhagoides, secunda oculi tunica, ab acini similitudine quadã, densa ea est, sanguineacq;.

Rhogus, est ruptio quę labra collo indurata habet.

Rhombus. Lege, Piscium fere.

Rhoon, inter alia, succus ipse moris expressus iamiam siccatis.

Rhoon etiam scribunt Plinius & Dioscorides radicem absq; odore, Costo nigro similem: cum tamen id quod in usu est, nullam cum Costo nostro similitudinem habeat, magnumq; odorem, nec insuauem iactet.

Rhopalos, Nymphæa, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 149. a radice clauæ similis. Theophrastus libro nono.

Rhopheta, oua sorbilia.

Rhos, noce quidem greca, sed quę ut inquit Plinius, latinum nomen non habet: significatq; eum fructum, quem Arabes, & uulgus nunc medicorũ Sumach dicunt: olim obsonijs & pellibus, nunc medicinæ seruientem. De quo & Theophrastus lib. 3. de historijs plantarum, & Dioscor. lib. 1. & Galenus. 8. et Plinius lib. 24. abunde scripserunt: atq; Plinius, q ulceribus medeatur manantibus cum melle. Galenus quoque ἀντιβαλλομένα scribens, Syriacum uocat.

Rhos, Phœnix herba, apud Dioscoridem libro quarto, cap. 46.

Rhos, Lege, ἐλαιόμελι.

R H V

Rhus, Lege, ἐλαιόμελι.

Rhus quę obsonijs aspergitur, ab aliquibus Erythros appellata, semen est coriarij fruticis: itaq; uocari solet, quoniam coriorum infectores ea utuntur ad spissandas pelles. Arbuscula in petris nascens, binum cubitorum altitudine, folijs oblongis, rubricantibus, in ambitu serratis, acino uuarũ graci lium, denso, magnitudine Terebinthi, quadamtenus lato. Cu[illegible] corticosa tunica per quã utilis est. Officinæ alieno nomine Sumach uocant. Lege Dioscor. lib. 1. Theophrastum lib. 3. Columellam lib. 10. cap. 13. Plinium lib. 33, cap. 6. lib. 24. cap. 11.

Rhus Erythros, id est, Rhus obsoniorum, ἐρυθρὸς Græce.

R H Y

ῥυαδικὸν πάθος, Rhyadica passio. i. hiatus, unde assidue humor extillat. Oboritur ab nympha inmodice prominẽs, quę non recte exscinditur. Vide Paulũ lib. 6. cap. 70.

ῥύας, continuus lachrymæ fluor.
Rhymmata, Lege, Itria.
ῥωώδεις πυρετοί, febres quæ cum multo al ui fluxu, & aliquãdo cum uomitu fiunt: ac cedunt perfrictiones, subitaq; uirium deie ctio, cum siti, uigilia, & pulsuũ in uenis hu militate. Eas uocauit Celsus lib. 1. Fluentes: nec tantũ febres, uerum morbos alios in quib. nimirum ex omni humore excernerent ęgri, idq; etiam diuersis partibus.
ῥυπαρίαι ὀφθαλμῶν, sordes oculorum.
ῥυπώδης, a similitudine sordium sic dictum emplastrum, ualet ad extrahendum. Celsus libro quinto, cap. 19.
Rhypos, id est, sordes. Iulius Pollux pro sigillari quoq; terra usurpat. Nisi quis ibi ῥύπου, non ῥύπον legẽdum censeat. Sed & in Epistolis Cicero ad Atticũ, Rhypos scriptum est pro ceris, siue formis unde sigilla fingebãtur, fortasse ut a situ uetustatis uindicarentur.
ῥύπος βαλανείων, sordes, uel strigmẽta bal nearum. Dioscorides lib. 1.
ῥύπος γυμνασίων, sordes gymnasiorum.
ῥύπος ἐκ τῶν παλαίστρων, sordes quæ colliguntur ex palestra.
Rhyre, Ruta montana, apud Dioscoridem libro tertio, cap. 50.
ῥυτίδες, lineæ in palpebris.
Rhyides, oculi exulcerati & fluentes.
ῥυπαρὸς ἄρτος, sordidus panis.

R I C

Richion, idem quod Bechion, uel Tussilago, apud Dioscor. lib. 3. cap. 124.
Ricini, uermiculi sunt infestantes capita canum, & maxime aures. Est & u... miculus alius in lingua canum, qui uocatur a Græcis lytta: quo exempto infantes catuli nec rabidi fiunt, nec fastidium sentiunt. Columella libro septimo, cap. 13.
Ricinũ Plinius sua ...ate uocari dixit, a fœdissima insecti similitudine quod græci κρό... τωνα appellant. Suntq; Latinis Ricini & græcis κρότωνες insecta, quæ animalibus aliis, canibusq; præsertim inhærent. Vide de hoc commentarios in Dioscoridem libro primo, capite, Ricinum oleum.
Ricinos etiam sunt qui futura quoq; poma mororum uocant. Quanquã alij Cytinos legunt, non Ricinos.
R... ini, Lege, κρότωνες.
Ri...i semen, Lege, Cici.

R I D

Ridere. Zoroastes eadem hora qua natus est, risit, autor Solinus capite undecimo de mirabilibus mundi.

R I G

Rigor, τὸ ῥῖγος, horror ille & cõcussio mẽ brorum in febre.

R I M

Rima, ipsius pudendi muliebris σχίσμα, al as apertura.

R O B

Rob, est succus, uel liquor inspissatus.
Roborosa, passio uocatur quæ animal rigidum facit ad similitudinem ligni. De qua Vegetius Veterinarię lib. 3. cap. 24.
Robur corporis, ad animi fortitudinem sæpiuscule refertur.
Robustus, a robore.
Robus color. Lege, Rufus color.

R O R

Roratio, arborum & uitium morbus quomodo fiat, require ex Theophrasto lib. 4. capite decimosexto.
Roris marini genera, lege apud Dioscoridem libro tertio, cap. 8.

R O S

Rosa, græce ῥόδον, & poetæ βρόδον appel lant. Sed plantam eius Rhodoniam quem admodum nos Rosarium appellant.
Rosalia, coronæ e rosa, quę pactilibus & sutilibus succefferunt: nec erat his gratia, nisi folio solo nexis.
Rosa prænestina, rosę quoddam genus admodum delicatum, quod quã celerrime et fit, & desinit.
Rosa Campanica, rosa præcocior.
Rosa Milesia, quæ odore est ardentiore.
Rosa serotina uocatur, quæ duodecim folia non excedit.
Rosa Trachinia, rosa, sed minus rubens.
Rosa Alabandica, rosa uilior, & albicantibus folijs.
Rosa Sermonia, quę passim prouenit, sed ipsa quoq; uilior.
Rosa Græcula, conuolutis foliorum paniculis, nec dehiscens, nisi manu coacta, semperq; nascenti similis, latissimo folio.
Rosa Milicacea, rosa quę funditur caule milicaceo, folia oleacina habens, uerum illa si ne odore.
Rosa Autumnalis, id est, coroneola, in rubo nascitur, iucũdi odoris, sed angustioris.

Rosa Punica, apud Columellā rosa rubēs, aut ex Africa translata.
Rosa Damascena, singulare quoddam & peregrinum Italię rosæ genus: fortasse ea, quam Plinius autumnalem appellat.
Rosa Anconitana, ut inquit Vergilius, pur pureo in cādido colore, foliosa, odoratissi-ma, exiguo intus flore, succoq; multo in-tus abundans & aqua.
Rosa Milesia, cuius est ardētissimus colos, non excedens tamen duodecim folia.
Rosa Centifolia, quæ nascitur in Cāpania Italię. Gręcis uero circa Philippos, sed ibi non suę terrę prouentu, ut inquit Plinius libro.21. capite.4.
Rosa Lychnis, non nisi in humidis nascēs, nec unq; excedens quinq; folia, uiolæ ma-gnitudine, odore nullo, alias græca, uel græcula: quanq; est & alia gręcula, de qua lege, Rosa Græcula.
Rosarum flores dicūtur, quib. lutei apices, et quasi capillamēta in medio eius surgūt.
Rosæ calix, nondum totis folijs patens, & explicitus rosæ globus.
Rosæ cortex dicitur, qui calicem ambit, de hiscenteq; rosa in quinque quasi lasciuias scinditur.
Rosæ caput, quod ab inferiore parte lano-sum intus totā sustinet rosam.
Ros Syriacus. Lege, ἐλαιομέλι.
Rosea, campus appellatur in agro Rheati-no, quod in eo arua rore humida semper ferantur.
Roseus color, omniū iucūdissimus est, atq; humano corpori, si id formosum est, quam simillimus. Itaq; os, ceruicem, capillos, digi tos roseos Poetæ dicunt, id est, candidos, rubore sanguinis penitus diffuso cum ue-nustate: isq; color proprie est, quem cōmu nis sermo Incarnatum uocat. Refert enim maxime omniū pueri nitorem, ac uirginis rosa. Non Milesiam intelligo: quæ nimis purpurea ardere quodammodo uidetur: nec rursus albam, sed quæ utrinq; decorē accepit: & quia corpus hominis imitatur, quod lingua uernacula carnem appellat: eadem id genus Rosarum Incarnatū no-minauit. Cicero colorē hūc suauem dixit. Aut. Tylef. de Coloribus.
Rosa græca, Lychnis, apud Dioscor. lib.3. capite.113. est tamen & alia Græca uocata.
Rosa Iunonis, Lilium uulgare apud Dio-scoridem libro.3. cap.115. & in bilin Ver-gilij commentario.
Rosa syluatica ὑπ πυκνσὶς, alias Rosa ca-nina.
Rosa Iconis, Lilium uulgare apud Diosco ridem libro.3. capite.115.
Rosata nouella, id est, noua ex rosis cōposi-tio, ut alia discernatur a ueteri.
Ros, est humidum, quid e serenitate cōcre tum, minutimq; delabēs. Arist. li. de cœlo.
Ros maris apud Galenum.4. de sanitat. for tasse Ros marinus herba, si non fallor.
Rosmarini multa genera cōstituere, etiam si Dioscorides non doceat, tamen res ipsa coget. Nam præter coronariam, reliquæ species hodie ignotæ habentur.
Rostellis, pusillis rostris, uocabulum est di minutiuum. Columella libro octauo, ca-pite quinto.

R O T

Rotæ, pisces sic dictę a similitudine, quater nis distinctæ radijs, modiolos earum ocu lis duobus utrinq; claudentibus. Plinius li bro nono, capite.4.
Rotundus odoratus iuncus, id est, Squinā-tum, sic enim barbarissime officinæ.

R V B

Ruballiones. Lege, Chamæ.
Rubea trochiscata, ab colore & trochiscus dicta. Compositionē lege apud Nicolaū.
Rubea, Ferbuurtz. Klobuurtz.
Rubet nulla particula corporis, preterquā caro & sanguis. Galenus lib. de tumorib.
Rubeta. Lege, φρῦνος.
Rubetæ, ranæ, quarum & in terra, & in hu more est uita. Plinius lib.8. cap.31.
Rubeta. Lege, Rana rubeta.
Rubia, Dioscoridę Erythrodanum lib.3. capite.161. Plinio.24. capite.11.
Rubus, non est Rhamnus, ut quidam suspi cati. De quo lege epistolam Manardi ter-tiam, libro nono.
Rubus Idæus in Ida proueniens, Rubus apud Dioscoridem libro.4. capite.4.
Rubus quid sit, uide Dioscor. lib.4. cap.4.
Rubigo frumētorum er erugo, plenilunijs fere accidens, hordeo q; tritico infestior.
Rubiginis ferri iuuamēta, uide apud Diosc oridem lib..5. capite.83.
Rubrica fabrilis, ea quę fabris in usu est, in ferior sinopide, de qua uide Dioscoridem libro quinto, capite.103.

Rubrica quid sit, uide apud Dioscor. lib. 5. cap. 102. Plinius ex desiore terra Rubricā maxime amat. Est autē Rubrica terræ genus, rubicundo colore: unde & nomen. hinc Rubricosus deducitur. Cato, Lentē inquit, in rudeto & rubricoso, qui herbosus nō est, serito. Plin. præcipit ex autoritate Catonis, in rubricoso solo serēdum esse odoratū far. Alias Rubrica significat pigmentum, siue colorem natiuum. Lemniæ Rubricę palmam dabant: ita nominatę ab insula Lemno, in qua nascebatur. Hæc est antiquis multū celebrata, nec nisi signata uenundabatur. Vnde & Sphragidem appellauere. Gręco enim uocabulo σφραγὶς dicitur sigillum, signatorium. Hinc gemmas quoq; quasdam sphragidas uocant celeberrimi scriptores, quoniam optime signant. Galenus lib. 10. Simplic. refert, se in insulam Lemnū nauigasse, caussa contemplandi hanc Rubricam Lemniam: docet q; planius et apertius, quod Plinius subobscure dixit, & breuiter, cur Sphragida appellauerunt. Sacerdos Dianę, inquit, Rubricam Lemniā reuerenter accipiens, curioseq; perpurgans, signat sigillo Dianæ impresso: ita signata uenundabatur. Columella lib. 2. cap. 10.

rubrica Lemnia.

Rubeus, pro spineus aliquando dicitur, & hoc a rubo,

Rubeus color. Lege, Rufus color.

Rubidus color, Ibidem.

Rubrica fabrilis naturalis, Bergroetel.

Rubrica fabrilis factitia. Roetel.

Rubrum colorem, maxime indicat animantium sanguis. et quo lana inficitur. Coccus granum id a nostris uocatur, unde uestis est Coccina, nulli ignota. Ostentat tamen hunc colorē prę cæteris rebus liquor purpuræ: cuius adeo gratus est color, ut si quid paululum habeat rubris, modo usu sit illud non iniocundum, Purpureum sæpe dicitur, ut sunt uiolæ, & uarij florum genera. Quin & Candidus. is enim oculos quo q; remoratur. A Poetis uocatur nōnunq; purpureus. Nam & olores purpureos dixit Horatius, & niuem ipsam purpuream Albinouanus. Inuenitur & Blatteus positus pro purpureo. Nec prætereundus est hic color Vitis, frondibus arefactis simillimus: & idcirco Xerampolinus græce dictus. Vsurpant hanc uocem Latini, Certum enim Vitis genus adulto iam autumno, pampinis rubet uelut cruētis: unde nomen colori inditum est. Rosa ab omnibus nunc dicitur sicca. Atrabapticas uestes eo colore infectas, quoniam in eis purpura nigresceret, aliqui appellauetūt. De ea re tabellam excogitatam, his uersiculis sui complexus. Cederet immeritæ uitis dum crura cecidit Ipse sua, & dira cæde Lycurgus obit: Vnde prius uiridis, rubet hostis sparsa cruore, Illæso uitis stipite, & ulta nefas. Autor Thylef. de Coloribus. Lege item, Rufus color.

R V C

Ructuare. Pomponius poeta nunq; ructuauit. Autor Solinus cap. 4.

R V D

Rudetum, terra quę prius rudis fuerat et inculta, iam autem arata.

Rudicula. Id uerbum ueterib. agricolis pastillum significabat olim ad interedū mortarijs. Diminutiuum uidetur factum a rude, id est, uirga gladiatoria. Plinius ait, lanas in quodā usu medico adhiberi non curatas rudiculis, hoc est, ut ego interpretor, non excussas, exagitatasq; uirgis a batuentibus: sicuti bouelanas quotidie curari cōspicimus, uel potius audimus. fit em̄ crepitus sonorus ex percussu rudicularū. Scio aūt locum illum Plinianū aliter & legi, & explicari ab eruditis, sed mihi commodior uidetur lectio, & intellectus purior quem retuli. Freques est mentio Rudicularum apud eundem Plinium in hoc significatu. Columella libro secundo, cap. 45.

R V F

Rufum colorem, non esse eundem atq; rubrum, ex hoc intelligi potest: q; recte dicitur sanguis ruber, rufus non recte, Barbam rufum, & capillū Aenobarbi, rubrū ueteres nō dixerunt, sed modo rufum, rutilū modo, qui idem est. Quin et canes immolabant Romani sacerdotes, nunq; rubras uocatas, sed quas nunc rufas, nunc rutilas appellabant, ad placandū Caniculæ sidus, frugibus inimicum. Ex quo manifestū est, Rufum, Rutilumq; eundem esse: id quod ex antiquis etiam aliqui docent. E canis igitur colore satis noto, atque e multorum barba & capillo, cuiusmodi sit color Rufus satis apparet. Hunc Rustici in armentis Robum, Giluumq; olim dixerunt, atq;

etiam Heluum: ut uini genus est quoddã inter Rufum, Albumq; nulli non cognitum: quod quoniã Cerasi colorem refert Duracini, Cerasolum aliqui dicunt Italiæ populi. Sed et Burrham ijdem appellabãt uitulam, quæ rostro esset rufo. At homo Burrhus est, qui pransus cibo & potione rubet: hunc aliqui etiam Rubidum uocãt. Inuenitur & Rubeus, & si aliqui non indo cti uocem nõ esse latinam monuerint. Cũ tamen apud autores non malos ex uuis nigris fieri uinũ forte legatur, e Rubeis autẽ suaue: necnõ bos Rubeus probetur. Verbum est omnino rusticũ, nec prorsus idem color est, qui & Ruber, sed ad eum proxime accedit. Quid quod Russeus etiam legitur? negat quidam e uetustis Grammaticis dici posse, Russum iubet, ex quo pannus est Russatus. Vtrunq; certe latinũ est, sed Aratoris magis quam Oratoris: habẽt enim & sua uerba, qui ruri uiuunt, urbanis nonnullis inaudita. Russeum equũ dicunt illi, qui non plane Russus est, sed aliquanto minus ruboris habens, idem fere uidetur. Hic autem, quoniam quasi cruentato similis est, hodie Saginatus, quasi sanguinatus uulgo nominatur: quamuis huius nominis nonnunquam equi albescãt. Aut. Thylesi. de Coloribus.

Ruffus Ephesius dicitur sub Adriano principe uixisse, scripsisse quoq; pleraq;, quæ et ipsa citantur interdum ab alijs. Verum nihil eius posteritati relictum est, quod iactari possit. De Melancholia tamen optime dicitur scripsisse, ut inquit Galenus libro de atra Bile.

R V L

Rulla, ferrũ illud est, ut ait Plinius, quo uomeres identidẽ purgatur in arãdo. Quanquã uetus lectio non Rullam, sed Rallam habet, a radendo.

R V M

Rumæ, græce ἀνθερεῶνες.

Rumex, id quod græce λάπαθον. Lege, Lapathõ. Licet Rumex potius sit quarta Lapathi species Oxalis, & Oxylapathõ Græci uocant. Sic enim Herm. contendit, Satiuo similis, folijs aquosis, colore Betæ candido, radice minima.

Ruminare, agreste uulgus dicit minores equos. Plautus a uerbo deruminare usurpat, pro differere.

Rumoniæ, Plinio sunt maiores serræ, quibus fabri materiarij secant arborũm moles, subiectis canterijs.

Rumpotinum, siue Rumposinetum, genus arbusti gallici, Columel. Arboribus rumpotinis frumentum nõ inseritur. M. Varro tradit traduces a quibusdam rumpos appellari, ubi ex arboribus in arbores ita ductis uitibus uinea sit. Columella libr. 5. capite quinto.

R V P

Rupicapræ, quæ in rupibus degunt.

Rupta, & Conuulsa, Greci ῥήγματα καὶ σπάσματα, ut aliqua tamen differentia sit. Nam Rupta dicimus simpliciter. Vbi uero non ruptum tantum & fractum, sed intus nerui lacessiti, tunc Conuulsum dicimus. Coniunguntur autem fere apud Dioscoridem, & Plinium: quod raro utrunq; non contingat.

Ruptio, uel Conuulsio, citra uulneratione fiunt. Galen. 3. Method. Prior carnose partis diuisio est, posterior neruosæ.

R V S

Ruscum, Castor Oxymyrsinem myrti folijs acutis, ex qua fiunt ruri scopę, uocauit, de que Poeta: horridior rusco. Columella libro. 7. cap. 10.

Ruscus syluestris, Myrtus, apud Dioscor. lib. 4. cap. 147.

Russeus color. Lege, Rufum.

Russus color. Ibidem.

Rusticæ gallinæ, sunt agrestes, rostro longiore, quæ per diminutionem Rusticulę uocantur.

R V T

Ruta montana, & hortensis, describitur ab Dioscoride libro. 3. capite. 50. Plinio libro 20. capite. 13.

Ruta syluestris qualis sit, uide apud Dioscoridem lib. 3. cap. 51.

Rutabulum, instrumenti nomen est, quo etiam utebantur ad coquendos panes. Inuenitur positũ & pro uirili membro. Fortius Cato præcipit, ut uillicus habeat Rutabulum unum. Columella libro duodecimo, capite. 21. Dicitur & Rutrum, quo quid eruitur.

Rutinalis herba, Sphondylion, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 88.

Rutrum, Lege, Rutabulum.

SAB

Sabina herba, Grecis βράθυς ἢ βάρον, ἢ βάρυτον, ut inquit Dioscorides duorum generū est. Vna folijs Cupresso similis, spinis horridior, grauiter olens, acris & feruens. Arbor est coactę breuitatis, quę sese magis in latitudinem fundit. Huius folijs nonnulli pro suffitu utuntur. Altera Tamaricæ similis est folio. Dioscorides lib.1. Plinius lib.17.ca.13.lib.4.ca.11.

Sabucus, Acte dicta apud Dioscoride lib. quarto, capite.184.

Sabtara, uicium uisus, contingens ex grossicie ipsius spiritus, & turbedine humorū.

SAC

Sacandrus, Lege. Clitorium.

Saccharū Arabia fert, sed laudatius India. Est autem mel in harundinibus collectū, gumi modo candidū, dentibus fragile, amplissimū, nucis auellanæ magnitudine, ad medicinę tm̄ usum. Plin. lib.12.cap.8. Lege, ἐλαιομέλι, & Herbarij nostri tom.2.

Saccharum candidum, uel cancium, quod quarto, uel quinto excoquitur, donec specie aluminis scissilis fere transluceat.

Sacer ignis, malis ulceribus adnumeratur. Eius sunt species duæ: de quibus uide Celsum libro.5. capite.28.

Sacer magnus: quo modo epilepsia sacer morbus uocatur, id est, magnus, auctor Aurelianus.

Sacopenium, idem quod Sagapenium.

Sachar, idem quod Saccharum.

Sacra, multa uocamus: hieram picram Galeni, sacrum morbum, sacrā famem, sacros tripodas, sacrum os.

Sacra fistula dicitur a nostris, quæ græcis ἱερὰ σύριγξ, uertebris cōstat.24. eas uertebras, siue nodo s, σφονδύλους Greci dicunt, & Aristoteles. Nā Spina ipsa uocatur etiā Rhachis.

Sacrium, id est, Electrum, sic Scythis dictū apud Plinium lib.37. capit̄.2.

Sandapoda, qui latos habet pedes, cuiusmodi ferunt fuisse Pittacum.

SAD

Sardum, idem quod Sedum, & Aizoū.

SAG

Sagapenium, ferulaceæ herbę succus, quæ in Media nascitur. Dioscor libro.3.ca.94. Plinius libro.19. capite.8.

Sagæ, fœminę sunt diuinatrices & ariolę: dictæ, quasi satis age, de quib. est illud poeticum, polluta est magico saga ministerio. Piatrix quoque alio uocabulo dicebatur, quæ expiare erat solita, Sagis clagoribus æther, ait Statius Papinius. Exponit commetator, sagis id est, diuinis. Vnde & præsagia, prędiuinationes dici autumat. Aliter sentit Cicero. Columella libro.1.cap.8.

Sagda, uel Psagdan, suffimēti genus: etiasi Nicander non unguentum, sed homines effeminatos & profligatos moribus intelligat.

Sagitta, inter sidera est, quam Herculis fuisse fabulantur: qua aquilam interfecisse dicitur, exedentem iocinera Promethei. Columella libro.11. cap.2.

SAI

Saitica, chartarū genus, ab oppido, ubi maxima fertilitas ex uilioribus ramentis eius fuit quondam.

SAL

Sal dodecatheos, siue duodenarius, cōmendatur ab Aecio serm.9.cap.24.

Sal translucidus in Pachyno. Solin.cap.11.

Sal sacerdotale, existimo ab achymistis nomen accepisse, ut alia pleraq;, non ab sacerdotibus tempore Helię, ut inquit Saladin.

Salem purpureum habet Aetna. Solinus capite undecimo.

Salem Agrigentinum si in ignem miseris, soluitur ustione: si in aquam, crepitat. Solinus capite undecimo.

Sal Indus, uel Indum, id est, Saccharum, sic enim Paulus Aegineta interpretatur lib. 2. cap. de linguę asperitate. Sophistę hodie & barbari, cum officinis, nescio quid aliud pro Sale Indo somniant.

Salis multa genera, uide apud Dioscor. lib. 5. cap.117. Plin. lib.31. cap.7.9.

Salacissimi, libidinosissimi, & rei Venereæ appetentissimi. Caudam salacē dicit Horatius genitalia. Bulbos salaces Epigrammatista: quia extimulāt libidinem. Homo item salax dicitur, ad rem Veneream propensus & ualidus. Colum. lib.8. cap.2.

Salamandra ex sententia Dioscor. libro secundo, Plinij item libro.11. cap.24. & lib. 10. cap.67. nunquā nisi magna imbrium tempestate prouenit, & siceata tempestate deficit. Aecius Ascalaboce animali simile facit. sic enim quidam interpretantur. Plura Barbarus in Coroll. annotauit lib.1.

Salatites lapis, a Solino cap.12. describitur.
Salca, unguenti Syriaci nomen apud Aecium serm.12.cap.42.
Salgama priores dixerunt, quæcunque conditanea ad uictum nostrum in uasis seruantur. Columella lib.12. Hæc uasa dedita ope ra fieri oportet patenti ore, & usque ad imũ æqualia, nec in modum doliorũ formata: ut exemptis in usum Salgamis, quicquid supereſt, æquali pondere usque ad fundũ deprimatur, ne innatent, ſed ſemper ſint iure ſubmerſa. Quin & in hortorum cura idem ita cecinit:
Tẽpore non alio uili quoque ſalgama merce, Capparis, & triſtes inulæ, ferulæque minaces Plantantur. Apud eundem Salgamarios legimus, lib.12. de Rapis. Deinde ſicut con ſueuerunt Salgamarij decuſſuri ferramen to limato incidere. Salgamarios putãt, qui Salgama uendunt, aut etiam cõdiunt. Lege, Pomi nomen.
Salgamarij. Lege, Pomi nomen.
Salgamarium, & Salmentarium, pro Salſamentario, apud Plinium libro triceſimo quinto, capite ſexto.
Saliares cœnæ, a Salijs, quibus per omnes dies ubicunque manẽant, quia ample ponebatur cœna. Si quæ aliæ magnæ cœnæ ſunt, appellantur quoque Saliares.
Salinarum metalla funguntur cautium miniſterio, & ex ſale exciduntur facies homi num & Deorum. De quibus uide Solinũ capite undecimo.
Salire proprie animalia dicuntur ratione ca rentia, quando fœminã mares ineunt. Ab eo fit Salior. Vnde, Læta ſalitur ouis. Et Salax, ſalacis nomen, quod ſignificat in co itu fortem.
Saliuaris, id eſt, Pyrethrum, apud Dioſcor. lib.3.cap.84.
Saliunca. Vide, Nardus Celtica.
Salix, græce ἰτέα, uulgo nota arbor. Vide Dioſcoridem libro primo. Plinium libro 24. capite.9. libro.17. capite.20. libro.16. capite.37, atque inibi de eius generibus Barbari Coroll.
Salix Viminalis, a uiminibus appellata.
Salix Vitellina, a colore luteo, gracilior priore.
Salix Gallica, quæ longe tenuiſſima eſt.
Salix Græca, flaui coloris.
Salix Sabina, gracilibus uirgis, atque rutilis, quamplurimi uocant Amerinam, ut inquit Columella
Salicem Amerinam, a Romanis Græcorũ Agnum dici aperte Dioſcorides teſtatur. Sed utrum id ſit in Plinij & Columellæ le ctione, diligẽtiores facile cognoſcent. Certe Vergilio uidetur Græcorum agnũ nequaquam Salicem eſſe Romanam: ſuſpicatur que ab imperitis latinarum rerũ Græcorum Medicis eam Dioſc. appellationẽ accreuiſſe. Vide Verg. Comment.
Salices Petricales proceræ, & uineis fugandis idoneæ, balteo corticis uincula præbentes.
Salictum non locum tantum Seruio ſignificat ſalicũ, ſed & uirgulti quoddam genus, dictum quod ſaliat cito: neſcio an lupum uelit ſalictariũ. De quo uide, Lupus ſalict.
Salmo fluuiatilis, marinis omnibus præfertur. Plin. lib.9. cap.18.
Salpa, piſcis.
Salſamentum, quod piſcium carnibus & ſale conſtat, non ſimplex, aut unum, ſed mul tifarium. De Salſamentis plura Athenęus Dipnoſophiſt. lib.1. & Barb. Corol. Thynnorum, apud Dioſcor. lib.2.
Salſamentaria uaſa, quibus ſalſamenta condi ſolent, Colum. lib.2. cap.10.
Salſamentorum, & Salgamorum differentiam, uide in Corol. Barb. quod annotauit in Thynnos, apud Dioſcor. lib.2.
Salſilago. Lege, Garum.
Salſugo. Ibidem.
Saluia, Eleliſphacos, apud Dioſc. lib.3. ca. 38. Theophr. lib.6. cap.2. Plin. lib.22. ca.25.
Saluia dicta eſt, quaſi ſalutaris ad multa, præſertim ad fœcunditatem.
Saluiatum, quod a quibuſdam Saliuatum dicitur, potionis genus eſt, quo in ueterinis, iumentisque maxime utuntur ueterinarij, hoc eſt, Medici ueterinorum. Sunt aũt Veterina animalia, quæ uehere poſſunt. Saluiatum a ſaluia, quaſi ſucco dictum uidetur. Qui Saluiatum legere mauult, a ſal uia, ſiue ſale nuncupationem trahit. Saluiati Plinius quoque commeminit, & a Columella dictum eſt, per uuam lacte ſaluiatur, lib.6. cap.5.

S A M

Samara, Vlmi ſemen.
Samara, ſiue Amera, ſemen ulmorum, Columella lib.7. cap.6.

Samius lapis, in Samia terra inuenitur, quo artifices utuntur poliendo auro, ut resplendeat. Dioscor. lib. 5. cap. 164.
Samia terra quæ, uide apud Dioscor. libro 5. capite. 165.
Samothracsce, Laurus Alexandrina, apud Dioscor. lib. 4. cap. 145.
Samphoriticon, Nardi genus, cui locus nomen indidit: frutice breui, in magnas se spargens spicas, candore caulis hyrcorum uirus redolente. Dioscor. lib. 1. cap. 6.
Samsuchum, Maiorana, nota satis, & inter coronas recensita, Meminit Dioscorides lib. 3. cap. 45.
σαμψυχον, Samsuchus, Amaracus, apud Dioscoridem libro. 3. cap. 45.
σαμψύχινον ἔλαιον, Samsuchinum oleum.

S A N

Sandaraca, apum cibus. Plinius libro undecimo, cap. 7.
Sandaraca adulterina, apud Plinium & Vitruuium: Sandix apud Dioscoridem. Parysgrot.
Sandaraca fossilis. Bergrot.
Sandaracinus color. Vide, Color uarius.
Sandaraca quæ potissimum probetur, uide apud Dioscor. lib. 5. cap. 113.
σανδὴξ, Acorus. Quo uero etymo, non uideo, nec id explicant interpretes.
Sanguiculus, sanguis hædi in cibū igni coctus, nigrū Ius uocatus, ut Iulius Pollux interpretatur.
Sanguificatio, est nutrimenti in sanguinem mutatio.
Sanguinalis, Agrestris, uel Gramen, apud Dioscor. lib. 4. cap. 33.
Sanguinaria, uueggrass. & est uerum Poly gonion. Dioscor. lib. 4. cap. 5.
Sanguis optimus quis.
Sanguinis humiditas unde.
Sanguinis pituitosus humor.
Sanguis quidam est, qui non congelatur. Omnia apud Galenum lib. 2 de atra Bile, fo. 11. 12. & 13.
Sanguis confert prudentiam. Hippocrates de Flatibus.
Sanguine permutato, concidit simul prudentia.
Sanguinis substantia ex humoribus costat, qui sunt, pituita, flaua bilis, & atra. Lege, Humores.
Sanguis & intra, & extra corpus cōcrescit.
Sanguis Apocathemenes, Lychnis coronaria, apud Dioscor. lib. 3. cap. 113.
Sanguis asini Aegyptiaci, Pteris, uel Filix, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 196.
Sanguis Aeluri, Magice Stratiotes herba, apud Dioscor. lib. 4. cap. 103.
Sanguis Crocodili, Leontopodion, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 132.
Sanguis febris, Cici, uel Ricinum, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 167.
Sanguis Herculis, Centaureum magnum. Dioscor. lib. 3. cap. 7.
Sanguis item Herculis, Veratrum album, apud Dioscor. lib. 4. cap. 151.
Sanguis Hominis, Magice Artemisia, apud Dioscor. lib. 3. cap. 125.
Sanguis Ibidis, Rubus, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 40.
Sanguis Isionis, Marrubium nigrum Magice, apud Dioscor. lib. 3. cap. 116.
Sanguis Martis, Lilium uulgare, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 115. Lege, Asarum.
Sanguis Gassa, Lege, Cochlea.
Sanguis Mustelæ, Asplenium, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 152.
Sanguis Mineruæ, Aiuga, uel Chamæpitys, apud Dioscor. lib. 3. cap. 176.
Sanguis oculi, Anagallis dicta a magis.
Sanguis Podotis, Magice Scordea, apud Dioscor. lib. 3. cap. 123.
Sanguis Tauri, Marrubium, & Prassium, apud Dioscor. lib. 3. cap. 118.
Sanguis Titani, Lactuca syluestris.
Sanguis Titani, Rubus, apud Dioscor. lib. 4. cap. 40. & cap. 36.
Sanguis, Pus, & Sanies differunt. Quia Sanies & tenuior, uarie crassa, & glutinosa, & colorata. Pus crassissimum, albissimūq;, glutinosius & sanguine & sanie. Exit autē sanguis ex uulnere recenti, aut iā senescente. Sanies est inter utrunq; tempus. Pus ex ulcere iam ad sanitatem spectante. Rursus & Sanies & Pus quasdam species & Græcis nominibus distinctas habent. Est enim quædam sanies, quæ uel ἰχὼρ, uel Meliceria nominatur. Est Pus quod ἐλαιῶδες appellatur. ἰχὼρ tenuis, subalbidus, ex malis ulceribus exit, maxime ubi neruo læso inflammatio secuta est: Meliceria crassior et glutinosior, subalbida, melliq; subalbo adsimilis fertur. Hæc quoq; ex malis ulceribus exit, ubi nerui circa articulos læsi sunt,

& inter hęc loca maxime ex genibus, ἰλαεὶ ὦδες tenue, subalbidum, quasi unctum, colore atq; pinguedine oleo albo non dissimile, apparet in magnis ulcerib. sanescentibus. Celsus lib. 5. cap. 5.
Sanguisorba, id est, Pimpinella. Lege, Pimpinella.
Sangenon, Indi Opalon lapidem appellāt, teste Plinio lib. 37. cap. 6.
Sanguinaria, Coronopodis, Bursæ pastoris, Corrigiolæ, & multarum herbarum aliarum cognomen.
Sanguineus color. Vide, Color uarius.
Sanguis Draconis, non animantis fœdi humor natiuus est, sed lachryma arboris, in insula, cui nomen est Portus sanctus, nuper a Rege Portugaliæ per Aloysium Cadamuscum inuenta. Colligitur autem sic. Stato anni tempore arbores sauciant: quæ ubi sunt incisæ, anno sequente gummam emittunt per incisiones. Gumma uero decocta ahenis, ac defęcata, sanguis efficitur, quę appellant Draconis. Eius arbor producit fructum ad instar Cerasi mense Martio, gustu eximium, coloris Veneti. Hæc Aloysius ipso nauigationis suæ lib. 1. ca. 4.
Sanguinem mortuum, mortuiq;, Diaboli morsum uocant Barbari: quæ latine nos infra interpretati sumus Sugillata.
Sanies. Lege, Sanguis.
Sanitas, est æquabilitas & bona temperātia quatuor elementorum. Vel sic,
Sanitas est bona temperatura quatuor elementorum. Animal enim calido uidelicet & sicco, frigido & humido cōstat. Alij sic,
Sanitas est æqualitas eorum, & temperantia, quæ hominem constituunt, calidi nempe, sicci, frigidi, & humidi.
Sanitas ad temperātiam relationem habet. Siquidem Sanitas, bona temperatura est, siue constitutio primarum qualitatū. Temperātia uero, quæ ab omni affectu, siue per turbatione, aut passione, alienam & solutā reddit animam, uidelicet, uoluptate, metu, ira, tristicia, concupiscentia. Quamobrem operationes animæ imperturbatas facit.
Diffinitur etiam sic: Sanitas est affectus secundum naturam, ad faciendam actionem idoneus. Porro nihil refert, utrum dixeris constitutio, aut affectus, siue ad faciendam actionē idoneus, siue caussam actiōis. Gal. libro de Symptomatū differ. Rursus sic,
Sanitas est corporis constitutio, in qua nec doloribus cruciamur, nec in uitę actionib. impedimur. Galen. lib. 1. de Sanit. tuenda.
Sanitas, & bonus habitus differunt. Est enī Sanitus euexia mediocris & tēperata: bonus habitus, sanitas quædam composita, & cōstituta. Esse quidem potest bonus habitus in Gymnasticis, sanitas uero nō pot.
Sanitati accidunt & competunt tria. Pulchritudo, non qualis ea est, quę faciem medicamine, aut comam succo, alioue pharmaco uenustā efficit. Bonus habitus: nec is sit, qui a gymnasio prodeat, sed ab ingenua, frequentiq; sanitatis ratione. Integritas, siue perfectio, est membrorum robur & symetria. Huius color est proportio, decentia a natura necessario data. Quibus igitur insunt talia, his data est pulchritudo. Est enim proportio membrorum, cum bono colore, id est, naturali.
Sansa dicitur officulum oliuæ: Græci πυτυ ρὴν uocant. Colum. lib. 12.
Sansæ, nuclei, ex quibus sylnestres oleæ feruntur. Sansam sunt qui & naucum dicūt: unde uerbū naucifacere: quandoquidem & fullones ob uilitatem artis Nacæ dicebantur. Alia omnia fere opera ex lana grece νάκκς dici uolunt, ipsum quoq; nucis & rerum omnium putamina. Alij nucleū malunt iuglandis: alij medium illud disse pimentum.
Santonica herba, idem quod Santonicum Absynthiū. Autor Columella in Santonibus Galliæ.

S A P

Sapana, Anagallis, Gallice.
Saperda. Lege, Hemineron.
Saphati, uel Saphatum, Barbare ulcera capitis manantia, apud Dioscoridem & Plinium. Sunt qui ex Barbaris Saffati legāt.
Saphyrus, lapis. Dioscorides libro quinto, capite. 148.
Sapineę nuces. Est unū genus nucis pineę, Sapineum nomine, nucleorum cute ueriu qua putamine adeo molli, ut simul man datur. Colum. lib. 12. cap. 6.
Sapo, id est, Smegma. Habes Saponis inuentum apud Plinium lib. 28. cap. 12.
Saponaria terra. Lege, Cimolia creta.
γαπρότης, ἡ σαπρία, ex ueteribus lignis & truncis caries. German. Vuurmmeel. Vsum eius docet Dioscorides lib. 1.

S A R

Saropoda Alceus Pittacum sapientem appellabat, quod latos pedes haberet: necnō Chæropoda, quod ulcera in pedibus senti ret, quæ uocant Chεradas.

Sarcites, Hydropis tertia species, quæ per oē̄m corporis coagmentationē ac miscellam humor disseminetur, ut adinstar spongiarum, aut papyri, uniuersa caro permadefacta appareat, atq; ob id totum corpus, similiter ut ilia intumescit, & mortuo simile euadit. Accius lib. 10. cap. 20.

σαρκοκήλη, caro quæ increscit inter tunicu las testiculorum.

Sarcocolla: sic Dioscorides appellat Arge monis speciem alteram, lib. 2. cap. 197.

Sarcocolla etiā arbor destillans gummi utilissimū pectoribus, ac Medicis, simile polli ni thuris: & ideo candidum quam ruffum melius. Plin. lib. 13. cap. 11. & libro. 24. cap. 14. Dioscor. lib. 3. cap. 98.

σαρκῶμα, carnis in naribus preter naturam incrementum. Paulus. Eiusdem polypo naturæ & substantiæ cæteri Græcorū Medici id esse dixerūt, semperq; a polypo sta tim de eo docuerunt. Differt autem a Polypo magnitudine. Galen. de Definition. Polypus enim a multitudine pedum dici tur, ut enim illi, multas habet morsiones, & scissuras, contumescuntq; & increscūt, sic morbus iste eodem modo.

Sarcomphalos, est incrementū carnis præter naturam in umbilico.

Sarda, lapis, apud Solinum cap. 20.

Sardianæ glandes. Lege, Castanea.

Sardinia, nomē piscis uilioris: ex ... timo em esse, quem uulgus uernacula lingua Sardelam appellat. Colum. lib. 8. cap. 17.

Sardonia herba, ubi prouenīat, & de uiribus eius, Solinum inquire cap. 10.

Sardonyches, inqu Plinius lib. 37. cap. 8. olim, ut ex nomine ipso apparet, intelligebantur candore in Sarda, ... est, uelut car nibus ungue hominis imposito, & utroq; translucido. Cætera Plinius.

Sargus piscis, qui cœnum fodit & uorat. Plinius lib. 9. cap. 17.

Sarianus color. Lege, Color uarius.

Sariosis, passio est iumenti, ut cum biberit, infletur, & sufflet. Vegetius Veterin. lib. 3. capite. 26.

Sarmenticius cinis quā uim habeat, & præparationem eius, lege apud Dioscoridem.

Sarmentula, Tithymalus Myrsinites, inter prete Theodoro Gaza, apud Dioscoridē lib. 4. cap. 170.

Sarra, discoopertio albedinis oculi.

Sarranæ uiolæ, Epitheton est poeticum, siquidē Poetis Sarranus color est purpureus, a Tyro, quæ olim dicta est Sarra. Vergilius, Sarrano dormitat ostro. Columel. lib. 9. cap. 4.

Sarrire, est sarculo, quod ferramentum rusticum est, aperire segetes, & terram promouere ad herbas perimendas, & rubiginem propulsandam. Vnde sarritio, & sarritor dictus operarius sarritionis, & sarritoria opera, & sarritura, id est, sarritio, & fossæ. Columella lib. 2. cap. 12.

σαρόποδα, qui latos habet pedes.

Sarua. Lege, Alua.

σὰρξ εὐθρυπτος, caro friabilis.

Sarxiphagon, uel Saxifragia, apud Diosc. lib. 4. cap. 18.

S A T

Sataria herba, Peucedanum, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 90.

Satiuum, idem quod Sitanium. Sic em Do res loqui maluerunt.

Satureia, nota est, apud Diosc. lib. 3. cap. 43. Plin. lib. 19. cap. 8.

Saturnus, Bley, ipsis Chymistis.

Saturnus calcinatus, Bleyesch.

Satyri, facie admodum grata, gestorum imitatores, quemadmodū Simiæ. Aelianus.

σατυρίασις, malum quod fit arrigente & intendente se hominis genitali: simul ei etiā propinquæ intenduntur partes: in aliquibus feminis eiectio etiam cū uoluptate fit. Alienantur mente aliquando qui id patiuntur, sequiturq; neruorū distentio. Posteriores Græci παλμὸν, id est, palpitationē, a uerbo σατυρίζειν. Vel,

σατυρίασις, est pulsus testium, & uelut singultus quidam inguinum, sequens inflammatam passionem seminalis receptaculi, cum intensione & tentigine. Quod si non cessauerit pulsus ille, seminis receptacula intenduntur, spasmusq; nascitur, & moritur homo.

Satyrion, Erythronio, uel Pastorale, quod ad incitandū libidinem pecoribus datur. De quo uide Dioscoridem libro tertio, capite. 145.

Satyrion, Polyrrhizon: alias Sistolochia, ut placet Barb. in Coroll. Aristolochiæ.
Satyrium, aliqui Trifolium uocant. De quo uide Dioscor. lib. 3. cap. 144.
Satyriston, apud Diosc. lib. 3. cap. 145.
Satyrus, primus præceptor Galeni, ut confirmat lib. 1. Anatomicæ.
Satiuum, idem quod Sitanium. Sic em̃ Dores loqui maluerunt.

SAV

Sauri, obturatis qua parte est uentus spiraturus cauernis, ex alia parte aperiũt fores. De cætero ipsis uillosior cauda pro tegumento est, Plin. lib. 8. cap. 38.
Sauritis, Anagallis.
Sauic arabice, græce Alphiton, & latine Polenta, Polenta aũt quid sit, lege, Polenta.
Saura. Lege, Lacertum.
σαύρας ἡ κεφαλή, Lacertæ caput.
Saurion, Sinapi, ut Athenienses uocant.
σαυρῖτις. Lege, Lacertum.
σαύρας, Lacerta.

SAX

Saxatiles pisces uocant, quod in saxis ac petris stabulentur. Medici recentiores Petrinos appellant, eosq; maxime probãt. Scribit Cornelius Celsus, Saxatiles pisces esse leuiores in esca. Colum. lib. 8. cap. 17.
Saxatiles pisces Græci uocãt πετραῖοι, quos saxosum mare mittit: ut merulę, turdi, elephetides, menalurnæ: in ægrotantium cibis a Paulo sæpe laudati.
Saxifragia. Dioscor. lib. 4. cap. 18.
Saxum arenosum, Sandtsteyn.
Saxum corneum, Hornsteyn.
Saxum scissile, Schyfersteyn.

SCA

Scabies durior, cutis rubicundior, ex qua pustulę oriuntur quædã humidiores, quędam sicciores. Prurit & serpit: quę asperior est, & prurit, ἀγρία dicitur, id est, fera.
Scabies palpebrę, est quędã grossicies accidẽs in interiore parte palpebrę superioris.
Scabies Hispanica, morbus Gallicus.
Scabies arboris quæ uocetur, & quomodo scabiẽ contrahant arbores, require ex Theophrasto lib. Plantarum, cap. 16.
Scalpellus, cultellus quo ad deiectionẽ sanguinis inciditur neruus, Lasʒeysen.
Scalponeas, calceos putamus ex lana confectos. Teut. Socken, oder, Filtʒschuoch.
Scambonia, eadẽ quæ & Scammonia, apud Dioscoridem libro quarto, capite. 182.
Scamna, agricolæ uocant glebas grandes, quæ solent excitari prima aratione, cum in procisso crudum solum immotumq; relinquitur: quod cauendum esse præcipit lex rusticatiõis. Hinc illud Plinianũ: Scamna inter duos sulcos, crudaue relinquantur, globæue exultent. Scamna quoq; dicuntur in arboribus ramorum quasi sedilia. Sicut & tabulata. Colum. lib. 2. cap. 4.
Scammonia, & Scammonium quid sit, uide apud Dioscor. lib. 4. cap. 182.
Scammonion, Tapsia, apud Dio. li. 4. ca. 159.
Scandalacium Thlaspi. Lege, Thlaspi.
Scandiana, uel Scaciana mala, nã utrũq; reperitur apud autores. Macr. legit Scãdiana.
Scandulę, fiunt ex robore, abiete, & picea fissis, uel assulatim dissectis. Item,
Scandulas, asseres modicos & graciles uocant. Et in Commentarijs Apuleianis, uidentur dici Scandulæ a scandendo, qm̃ ad scandulare tectũ gradib. ascendimus. Est aũt scandulare tectũ superior pars domus, quæ tegulis est proxima. Scribit Plinius, Vrbẽ Romã scandulis fuisse contectã usq; ad bellũ Pyrrhi. Scandulę e robore aptiss. fiũt, alijsq; arborib. glãdiferis. Col. li. 7. c. 3.
Scandulaca, quæ scandendo fruges necat.
Scandix, syluestre olus, amarũ, subacre, Comicis Poetis celebrata. Hæc, inquit Verg. hodie ab Herbarijs ignoratur: & quã illi modo Scandicẽ appellant, latiore, & quasi Betę folio est. Antiquitas autem, ut in re nota fit, nullas eius certas notas tradidit. Veruntamen, ut ex multis conijcere licet, tenui, & capillato folio est. Plin. lib. 21. cap. 15. inter sponte nascentes meminit: coniunxitq; illi, ut uerisimile est, congeneres plures alias, quæ omnes tenui folio, & capillaceo sunt: præsertimq; Caucalim, & Tragopogona: quæ a capillamentis quę pro coma habet, Coma dicta est a Græcis. Ob quam caussam non ab re penitus fuerit, similem in foliorũ figura illis credere. Barbarus. In exemplari græco Dioscor. adpictam uidi Scandicẽ fœniculi folio fere, cũ corniculis, in summo floribus luteis, siue albis. Hac ipsa specie in syluis quoq; uisitur, frutice odorato, flore candido.
σκάνδιξ, herba Scanaria.
Scaphi, fabarum nomen apud Aethruscos, & in Latio olim. Forte rectius Scapos: ut

& Plinius appellauit lib. 18. Inuentus est, inquit, Scapus centum fabis onustus. & inde fortasse Scaphus inoleuit, pro Scapus.

Scaphium, Caluaria, uel κράνιον ab Aristophane uocatur.

σκάφον, uocant auriũ illum meatũ, anfractu tortuoso.

Scapus. Vide, Muscarum.

Scapus. Lege, Scaphi.

Scapus asphodeli. Plinius frequenter ponit Scapũ pro stipite plantę & caule. Est autẽ Asphodelus herba, Hesiodi pręconio celebrata, cuius mentionẽ & Homerus fecit. Mãditur & semine tosto & bulbo, sed hoc in cinere tosto, dein sale & oleo addito: folium habet oblongum & angustum. Columella lib. 9. cap. 4.

Scarabei. Vide Plin. lib. 11. cap. 28.

Scarificatio, sunt minutæ cutis incisurę, qua in cucurbitulis quoq; imponẽdis utimur. Est & Scarificatio utilis arboribus cũ incisuris perpetuis: laxant corticem, uelut cutem acie falcis, & ita dilatatæ cicatrices, renato corpore explentur, fiuntq; arbori salutares. Nam magna ex parte similis hominum Medicina & arborum est. Apud Plinium perperam legitur, Caprificatio, pro Scarificatione. Colum. lib. 6. cap. 10.

Scari, sunt pisces qui soli dicuntur ruminare, & herbis uesci. Scaro olim data est principatus inter pisces: de quo Martialis: Hic scarus æquoreis qui uenit obesus ab undis, Visceribus bonus est, cętera uile sapit. Colum. lib. 8. cap. 17. Lege, Onistos. & Piscium fere.

σκαρδομυττικοί, qui nimium conniuent.

σκαρθμός. Vide, Pedem.

S C E

Sceilem, uena, quæ alio noĩe funus brachij.

σκελετύρβει, paralysis quædam species, cũ rectum seruare incessum non ualemus, & crura uelut arida calescendentes attrahimus, ac sinistrum quãdoq; dextero circumferimus, quandoq; ediuersò?.

σκ…ος, totum ex coxa consurgens, ex crure, sphyro, & pede.

σκεπαρνίζειν, ancipiti securi percutere. Vide, ἀποσκεπαρνισμός

Sceptrum Elisei, id est, Asphalathus. Vide in Dioscor. lib. 1. cap. 15. Plin. lib. 12. cap. 24.

Sceptrum, Lychnis, apud Dio. lib. 3. ca. 113.

σκηροφθαλμία, duricies oculi, ac δυσκινησία, id est, difficilis motus.

σκελετός, cadauer assiccatum anatomicum, quod reseruari solet.

Scęnæ uocantur, quęcunq; in castris, alijsq; locis, ex frondibus, culmis, pellibusq; temporaria domicilia fiunt: quales ad umbrã in hortis etiam erigũtur. Antiquiores Latini Attegias, uno nomine cuncta hæc uocauerunt. Sic Iuuenalis: Dirue maiorum attegias. Barbarus opus topiarum ubiq; fere in Dioscoride interpretatur: pariter & Ruellius. Parum tamen probante eam interpretationem Marcello Vergilio.

σκηπτός. Lege, Fulmen.

S C H

Schetica febris, quæ facile discutitur. Galenus. 8. Method.

σχῆσις, dispositio, quæ facile addiscitur.

σχίνινον ἔλαιον, oleum lentiscinum.

σχῖνον. Vide, σχοίνον.

Schinostrophon, satiua Canabis, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 166.

Schinus, Lentiscus.

Schinos aromaticus, uel odoratus iuncus, Sium. Lege, Sium.

Schinos leuis, Oxyschinos, apud Dioscor. lib. 4. cap. 55.

Schiston lac quid sit, uide in dictione, Lac Schiston. Modus eius coquendi describitur ab Dioscor. lib. 2. cap. 77.

σχιστὸς. Ex omni lacte fit quod Schistum appellãt, siue lac scissile. Vide, Serum lactis.

Schistos, lapis in Hyberia Hispaniæ contermina gignitur. Lege de eo apud Dioscor. lib. 5. cap. 136. Plin. lib. 36. cap. 20.

Schœnianthos, uulgo Squinantum in Officinis.

σχοίνον, Græci communi iuncorum aliorũ uoce nominant, quẽ nos rotundum, odoratum iuncum: ut a Lentisco differat, quã σχίνον appellant. Opinor hoc in loco intelligẽdum esse de Iunco illo odorato, cuius meminit Plin. in. 12. qui gignitur iuxta mõtem Libanũ. Tradunt Iuncũ quoq; odoratum in Campania inueniri. Idem Plinius in compositione unguentorũ adhibet & Iuncum. Est aliud quoddam genus Iuncorum, quod a Græcis Oxyschinon uocatur. Præterea Schœnus nomen est mensurę, ut placet Eratostheni, stadia quadraginta cõtinet. Aliqui. 22. stadia singulis Schœnis dedere. Barbarorũ gentes itinera metiuntur partim Schœnis, partim Parasan-

gis,ut Persæ:partim Leucis,ut Galli: partim stadijs & passibus,ut Romani. Columella libro duodecimo,cap.20.

Schœnus,arbor Lentisci,Iuncus.

S C I

Sciatica, perperam pronunciant nostrates medici:cum scribendum est, ἰσχιατικὴ.

ἰσκιάδιον, Lege, Vmbella.

Sciatrophia,umbratilis uita,mollisq́; : qualem hactenus Monachi & Monachæ nostræ cgerunt.

Scientia, est comprehensio nunq́; a ratione aberrans. Vel,Scientia est habitus præceptionum,opinionem firmam & inmutabilem sub orationis forma apprehẽdens.Galenus de Definit.

Scienæ,pisces marini.Plin.lib.9.cap.15.

Scilla. Id quod barbare hodie uocant Officinæ Squillã,Hippocrates uocat Scellam. Plura de Scilla Dioscorides lib.2.cap.190. Plinius lib.19.cap.5.Theophr. lib.7.ca.11.

Scincus,Rubus, apud Dioscoridẽ libro.4. capite.147.

Scincus.aut Aegypti,aut Indiæ,aut Rubri maris alumnus,ut inquit Dioscor.libro.2. cap.71.quãuis inuenitur et in Lydia Mauritaniæ. Est autem terrestris Crocodilus sui generis,qui salsus affertur cum nasturtio. Meminit & Plinius libro.28.cap.8.Hodie in officinis exhibẽtur sub nomine scincorum,paruarum lacertarum magnitudine, quas hodie ex Vicentino agro piscantur,& pro ægyptijs supponunt. Plinius libro octauo,cap.25.

σκινδάλμος, id est, Assula. Lege, Assula.

Sciolebina. Romana lingua Stichas,apud Dioscoridem libro terio,cap.29.

σκιόρεδα, qui latos habet pedes: cuiusmodi ferunt habuisse psitacum.

Scipiones, racemi lignei,& scapi quibus uuæ continentur & acini inhęrescunt.Columella libro duodecimo,cap.39.

Scirpus, iuncus est.

σκιῤῥώματα,omnium generum duricies in humano corpore.

Scirrhomenon,id est,induratũ:quando tumor circa iecur fuerit,et in ipsa duricie uerberatur,resultans sine dolore,

σκίῤῥος,id est,duricies: affectio in partibus muliebribus,quę tactui non cedit,inęqualiter tumet,& sine dolore aliquando fit.

Scirrhus,intestinorum duricies quędam insensibilis, & quæ sensum nostrum effugit. Galenus libro.1.de sanit.tuen.

Scirrhus splenis.id est,duricies uix sentiẽs, quando splenis fit excrescentia, aut is plane durus fit,& rotũdus.Lege,Holcimos.

Scirrhus item corporis est tumor,cum duricie & grauitate,& mouendi difficultate & insensibilitate.

Sciuri,obturatis qua parte est uentus spiraturus cauernis, ex alia parte aperiunt fores: de cætero ipsis uillosior ciuda pro tegumento est.Plin.lih.8.cap.38.

S C L

Sclauolę,apud Varronem.Lege,Thalos.

σκληρὰ ἀπὸ περσικῆς κάρυα, duræ ex persicis pomis nuces.

σκληρώμα, id est,duricies, frequens in fœminis malum: uel duriusculus tumor;in aliqua eorum locorum parte eueniẽs a permanentibus & diuturnis inflãmationib.

σκληροφθαλμία, duricies oculi, ac δισκινησία, id est,difficilis motus,quando præ duricie, palpebræ uix a somno aperiuntur, sordesq́; in angulis subsiccę remanẽt, oculiq́; præterea subruffi.

☞ S C O

Scobis nomine significantur illa minuta triticea, quæ ex sectione serrę,& terebratione terebrę decidũt in terram. Inde Scobina dicta lima fabrilis et instrumentũ.Iuuenalis. Semodio scobis hæc etenim dat seruulus unus.Item Horatius. Vilibus in scobis,in mappis,in scobe quãtus Existit sumptus.Ouidius in obscœno carmine. quam pro sanguine puluerẽ, scobemq́; in uenis medici putant habere.Ramẽta uero, sunt frustula paulo crassiora,maioraq́;, & quasi recisamenta.Plinius ait. Vuas in scobe,ramẽtisue abiectis populi, fraxini utiliter seruari. Descobinata crura, uocabulo prisco dixit Varro,p sauci,abrasis,desectis.Columella lib.de Arborib.cap.8.

Scœniostrophon,Equisetũ, uel Hippuris, apud Dioscoridem lib.4.cap.49.

Scolex,genus alterum æruginis.

Scolopax,Attagnis colore, gallinaceo generi persimilis auis,quam Theodorus uocat Gallinaginem,uernaculam uocem secutus.ita enim uulgo nominatur.

σκολόπενδρα marina dicitur.nam & terrestris est quędam, Dioscor.& Ophioctenã quoq́; uocat,aut scolopendrã,aut uermẽ.

Scolopendræ, pisces terrestribus sunt similes, quas Centipedes uocant: hamo deuorato, omnia interanea euomunt, donec hamum egerunt, deinde resorbent. Plin. lib. 9. capite. 43.

Scolopendrion, Polypodium, apud Diosc. lib. 4. cap. 198.

Scolopendrion, Asplenion, apud Dioscor. lib. 3. cap. 152.

σκολοπομαχαίριον, aculeatus cultellus, Chirurgicum instrumentum.

Scolymos, id est, Carduus: de quo uide Dioscoridem lib. 3. cap. 15.

Scolecia, ærugo uocatur: partim, quia se contrahit in uermiculos sponte: partim, quia fingitur in eos arte. Vide Diosc. li. 5. ca. 83.

Scolopomacherion, instrumentum chirurgicum, quo ulcerũ radices exscinduntur: sic enim Galenus uocat. 4. Method.

Scombri, pisces quidam in aquis sulphurei coloris. Plin. libro. 9. capite. 15. Ex his Garum optimum conficiebatur, in Mauritania potissimũ, Bæticaq́ʒ, & Cartera, ex Oceano: ad nihil aliud utiles.

Scopa regia, Bunium, apud Dioscoridem libro. 4. cap. 125.

Scopa regia, Sideritis, secundum Hermol. Barbar. in Coroll. Sideritidis, lib 4. ca. 36.

Scopes, auium genus, cuius meminit Homerus Odyssea, ε,

σκῶπες ἴρηκες τετανυγλωσσοίτε κορῶναι.

Plinius etiam inquit: Nominatur ab Homero auium genus, quod frequẽter saltat. Vnde et saltationis genus Scops. Sunt ex Græcis, qui Scopas Bubones esse dicant. Suidas nocturnas aues interpretatur. Vide Cælium lib. 7. cap. 14.

Scopia uiarum, uentus aquilo: sic dictus, quod difflando perpurget, quicquid temere in uijs obiacet.

Scopula, diminutiuũ, ut est Scoparum. Scoparius dicitur, perquam eleganti uocabulo conuerritor, hoc est, minister, cuius ministerium est scopis pauimenta conuerrere: quod maxime fit a prandio, & a cœna. Colum. lib. 12. cap. 18.

σκορδαλος, Lege, Galeritam.

Scordion, idem quod Scordium, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 123.

Scordion, differt a Scorodo, id est, allio.

Scordium herba qualis sit, uide apud Dioscoridem lib. 3. cap. 123. Plin. lib. 25. cap. 6. lib. 26. cap. 8. De Scordio etiam opiniones neothericorum, in Herbarij nostri tom. 2. Sed nescitur hodie quale uerũ sit Scordiũ.

Scordoprasum, magnitudine Porrũ æquat, qualitatum porri & allij particeps. Quale hoc allium & porrum ueteribus fuerit, incertũ est, ut inquit Vergilius. Plinius nullibi eius meminit, nec rei rusticę scriptores alij. Solus Paulus Aegineta, quod breuissime in Sexto, inter allia id numerauit. Verba eius sunt: Porri & allij imixtas habet qualitates Scordoprasum. Monstrũ aliquod naturæ credimus id fuisse.

σκοροδίου, allij purgamentum.

σκόροδον, allium.

Scorpij cauda, Heliotropium magnũ apud Dioscor. lib. 4. cap. cap. 203.

Scorpioctonon, Heliotropiũ magnũ. Ibid.

Scorpioides herba quæ sit, uide apud Dioscoridem lib. 4. cap. 205.

Scorpion, Tragium alterum, apud Diosc. lib. 4. cap. 53.

Scorpiuros, Heliotropium magnum, apud Dioscor. lib. 4. cap. 203.

Scorpius herba quæ sit, uide apud Dioscor. lib. 4. cap. 205.

σκόρπιος θαλάττιος, Scorpius marinus.

σκόρπιος χερσαῖος, Scorpius terrestris.

Scorpius, hominis saliua corrũpitur, & rursus homo saliua Scorpij. Scorpium necaueris, si ieiunus illi inspueris.

σκορπιοπλήκτος, a Scorpione ictus.

Scorpios, uolucres, & pennatos se uidisse specie locustarum, e Phrygia in Ioniam translatos, autor est Pausanias. Sunt & palustres Scorpij, ac cœnosi potius. Item Pelachij dicti, quos rufos colore prædicant, cum alteri sint subatri. Aristoteles & Scorpidas appellat: nec constrat, pro diuerso, an pro eodem genere acceperit. Scorpiæna certe, ut Athenæo placet, euidenter a Scorpione differt.

Scorpius pingitur a Plinio libro. 11. cap. 24. Lege, Scorpios uolucres.

Scortum, Oscheon, idem circa pudenda; uerum rectius dicitur Scrotum, non Scortũ, græce ὄσχεον.

Scordion, ut inquit Manardus, nascitur locis montanis & palustribus, folia habens similia chamædryi, maiora tamẽ, nec adeo in circumferentia incisa, aliquo modo allij odorem referentia, adstringẽtia gustum,

subamara, in virgulis quadratis, à quib. flos subrubeus dependet. Et iterum,
Scordij non solum herbam, uerumetiam significatum ipsum hodie amisimus. Allium syluestre eius loco, nominis similitudine decepti, accipientes: magis in hoc peccantes quam in petroselino: quod non ideo theriacæ imponitur, quia sit uenenosis pharmacis, aut feris repugnans, sed aquæ intercutis gratia, similiumque morborum. Scordij autem tantam uim esse nonnulli fide digni scripserunt, ut, quæcunque supra illud in prælio quodam corpora occisorũ ceciderant, diutius remanerent incorrupta, secundũ eas potissimũ partes quæ herbam ipsam attigerant. Vnde creditur, Galeno teste, uenenis ferarum, et mortiferis pharmacis uehementer repugnare.
Scoria ferri, et stercus ferri, apud Dioscoridem libro quinto, cap. 85.
Scorodon Cyprium, & Antiscorodon præcipue celebratum Aphrice.
Scorpiuron, Ocimoides, apud Dioscoridẽ libro quarto, cap. 31.
σκοτώμα, ἀπὸ τοῦ σκοτόω, quam & σκότωσιν uocant, morbus capitis, tenebrositatẽ inducens & uertiginem.
Scotomia, siue Scotodimie, ex frigidis & lentis humoribus in cerebrum deuocatis oriuntur: ita ut sic affecti, occasione parua succidant. Vertigines appellant eas nostri.
Scotomatici, quibus uertigines irreput. his enim uidetur caput circumferri cum lucis splendoribus.
Scotomaticus hinc dicitur affectus, hoc est, uertiginosus.

S C R

Scribonius Largus medicus uetustissimus, nuper Ioannis Ruellij medici doctissimi, opera, e tenebris erutus, & a situ uindicatus. Scripsit de compositione medicamentorum librum sub Tiberio Cæsare, quantum licet ex ipsius comentario conijcere.
Scripulum. Vide, Scrupulum.
Scrophularia, Seuuurtz.
Scrophulæ. Vide, χοιράδες.
Scrotum. Lege, ὄσχεοι.
Scroti laxatio, græce, ῥάκωσις.
Scroti morbos tres describunt: scilicet crison, scabiem, & rhacosim,
Scrotum, testium uocatur follis, ac eorum conceptaculum.

Scrupulum, Græci fere uncant grammarion: id autem est pars drachmæ tertia. Porro scrupula uiginti quatuor, unciam constituunt Columellæ, cæterisque. Dimidia uero scrupuli, sescruplum dici potest: sicut selibra, libræ dimidium. In Medicina certe Celsus unciam, siue quod idẽ est, obolum, paulo plus dimidio scrupulo: siue ut ipse appellat, scrupulo facit.
Scropha, quæ sępius peperit sus.

S C V

Scutistrum, uasis genus. Et uidetur ex figura græca deriuari, a scutia.
Scutula, et Scutella, non modo uasis genus est catini, sed & quicquid ad illã similitudinem formatur. Vt in arboribus, cum præcipitur: scutulã eximere, inoculatiõis eius gratia, quę uocatur emplastratio, aliud nõ est, quam partem corticis scutulatim detrahere, in cuius locũ imponi queat par cortex ex arbore altera.
Sculpones, calceos putamus ex lana confectos. teut. Socken, oder Filtzschuoh.

S C Y

Scylla, species est cepæ, siue bulbi: a qua acetum scylliticum dictum, Accomodata est medicaminibus. De uino quoque scyllitico, quod cum scylla fit, mentio fit a Palladio: & scylliticum acetum, quod oculorum aciem exacuit. Columella lib. 12. cap. 33.
Scylmatis folia, Lege, Alua.
Scymatis folia. Ibidem.
σκόλοψ, palus, uel aliud quod infigitur.
Scyphium, uel σκύφιον, græce caluaria, σκυταλίδες. Lege, κόνδυλοι.
Scytalides, qui subsunt articuli in digitis: uel, ut Aristophanes appellat, Phalanges. Insunt autem cuique digitorum tres, pollice excepto.
Scython, apud Dioscoridem Glycyrrhiza libro tertio, cap. 6.
σκύβαλα, aridiora oletula.
σκύλαξ, non à cani accommodatum. dicitur em σκύλαξ grece catulus. Scribit Pollux in quinto Onomastici, τροφὴν εἶναι σκύλαξ, ἐκ τῶν μητέρων γάλα, id est, alimentum esse catulis maternum lac. Columella libro septimo, cap. 12.
Scyram, herbam inuisam nominat Nicander, & odiosam: nimirum quia in uere bobus officit, quo tempore boues lasciuæ saltant, siquãdo caules fruticũ eius ederent.

Scythica radix, autore Vergilio, Glycyrrhiza, ex Theophrasto lib. 9. plant.

Scythica equestris, Lege, Hippace.

S E C

Secale, farraginis & pabuli genus Plinio, occari tantũ desyderans: ad arcendam famem utile: fœcunda, sed gracili stipula, uigricia triste, sed pondere pręcipuũ. Audiui qui Italicũ esse nomẽ uelint, & nostram esse siliginem. Quã sententiam nos quocꝫ in Herbarij nostri Tomo. 2. expressimus,

Secacul, Lege, Fraxinula.

Secta, quę a Græcis αἵρεσις dicitur, dogmatum plurimorũ est assensus artificiose compositorum, quę ad finem certũ referri possunt. Vel Secta, dogmatum est multitudo mutuo se consequentiũ, uel quę apparent, uel quę mutuo se consequi putantur. Vel sic. Secta est assensio, siue compositio plurium dogmatum, quę se mutuo, & quę his similia apparent, consequũtur, aut consequi putantur. Definitur & huiusmodi quædã expositio. Secta est assensio ex multitudine dogmatũ ad unum finem se consequentium. Galenus de Definit.

Sectæ Medicorũ tres sunt, Rationalis, Empirica, & Methodica. Rationalis naturæ rationem habet: quę inquirit caussas: deinde signis ad illarum inuẽtionem utitur: & rationem capit a cõtrario. Empirica, ad accidentium concursus respicit, quę ægris adsunt: & cõuenientẽ eis curationem obseruat, idcꝫ nec morbo cognito, nec caussa comperta. Credũt em̃ Empirici uetustissimis, qui rerum per experimenta sibi obseruatura historiam memorię prodiderũt. Methodica eorum, quæ in membris similia sunt contemplatrix est, omnes em̃ particulares affectus ad generales duos reducit, ad strictum uidelicet, & fluenetm: quę communia uocant. De his latissime Galenus in Introductorio fere per totum.

Sectarum autẽ principes, Rationalis quidẽ Hippocrates Cous fuit. Post hũc Diocles Charystius, Praxagoras Cous, Herophilus chalcidonius, Erasistratus chius, Mnesitheus athenæus, Asclepiades Bithinus, Cienus, qui & Prusias dictus est. Empiricæ pręfuit Philinus cous, qui primus eam a Rationali separauit, occasione ab Herophilo suo pręceptore accepta. Cum autem suam hæresim principem esse uellet, Acronem Acragantinum, quo Rationali esset uetustior, ei initium dedisse dixerũt. A Philino Serapion Alexandręus ea secta floruit: deinde Apollonij duo, pater & filius. Antiocheni. Hos secuti Menodotus et Sextus, accurate eam coluerunt. Methodicã Themison laudacenus Syrius incępit, qui ab Asclepiadę rationali deflectens, ad methodicę sectæ inuentionem se cõtulit. Post hos Mnasias, Dionysius, Proclus, Antipatrus. In ea autem nonnihil dissenserunt Olimpiacus milesius, Menomachus afrosidæus, & Soranus Ephesius. Fuerunt & nonnulli ἐπισιωθετικοί apud Grsæco nominati: ut Leonides Alexandræus. Quidam ἐκλεκτιί. ut Archigenes Apamæus Syrius. Hæc Galen. in Introductorio, siue Medico.

Sectæ priores in Medicina duæ, Empirica, & Logica. Empirica eorũ est, quę sequuntur, & circa idem obiectum, & eorũ quæ quoquo modo apparuerint præcepiio. Logica autem, siue Rationalis secta, est abditarum rerum, & incertarum, operationũcꝫ, quæ in ipso m edendi actu fiunt, uia & ratione consequentia, Gal. de Definit.

Sectorius porcus, qui gregem præcedens ducit.

Sectilia sunt, quæ dura constant, molliaue sunt: quęcuncꝫ nec diuisionem necessario anticipare, nec comminui cum diuidũtur possunt. Aristot. 4. Meteor.

Secundæ sunt, quibus aliquando infans ex utero inuolutus egreditur. Eæ autem geminæ sunt. Interior tenuissima & mollissima: quam Empedcloes ἀμνιειμ uocauit. Exterior, quæ proprie Chorion, a nobis uero Secunda appellatur; quam & Hysteras quoque Græci appellant. Eas, hoc est, posteriores. Quancꝫ et uulua ipsa numero singulari Hystera nuncupatur.

Secundinarum strangulatio, est propter recursum Secundæ affectus, qui dceidẽtiam affert, uocemcꝫ adimit, quare respiratio eis non pnteſt fieri, ut cuiuis notum est. Gal.

Securidaca quę sit, uide apud Dioscoridem libro tertio, cap. 147.

S E D

Sedem thoracis, superiorem uentrem Hippocrates uocat, a pulmone occupatum.

Sedes, extrema alui pars est.

Sedigiti uocantur, quibus in manu sunt di-

giti seni. Sic C. Horatij ex patricia gente filiæ uocantur Sedigitæ.

Sedimentum, urinæ ipsa residentia, & fæx, quam hypostasim græce uocant.

Sedum. Democritus semina omnia seri iubet, medicata succo herbæ quę appellatur a Græcis aizoum, id est, semperuiua. Alij Buphthalmon uocant, quasi oculum bouis. Alij Zoophthalmon. Sūt qui Ambrosiam, Latini Sedum appellant, aut oculū, aut digitellum. Nascitur in tegulis, seritur que in uasculis fictilibus. Columella libro secundo, capite nono.

Sedum, herba quam Anagorā alias uocāt.

Sedum maius, Aizoum, apud Dioscoridē libro quarto, capite. 91.

S E L

Selache, piscis nomen Plinio.

σελάχια Græce, uocantur apud Galenum quædam genera piscium, quæ nostri chartilaginata interpretantur. Omnia autē hęc sunt carnosiora & cum cæteri pisces sint ouipari, id est, oua pariant, hoc genus uiuiparum, hoc est, animal parit, excepta ea scilicet quam ranam appellant. Primus Aristoteles hoc nomen huiusmodi piscibus tribuit. Sic autem dicti, quasi σέλας ἔχουσι, id est, splendorem noctu habeant. Video qui λεπίδας, id est, squamas non habentes, interpretentur, idq; ex Suida grammatico qui sic inquit, σελάχιον ὅιτα λεπίδα ὀυκ ἔχει ὃιον σμύραινα βοῦσ νάρκοι τρογὼν ἀδὲ ὠτοκεῖ,

σελάχιον ἰχθύδιον, ὃ μόνον ζωοτοκεῖ πρῶτον ὠοτικεῖσον ἐν αὐτῷ πλὴν βατράχου.

σέλασ πῦρ, unde σελάχια, apud Suidam.

Sella, pro excrementis hominis. Plinius libro. 24. cap. 19. priuatam quidem latrinam Columella, nisi fallor, Cæsale appellat, ἀπὸ τοῦ καισαι, quod est egerere, siue a secessu. Verba eius secūdo libro hæc sunt. Vbi greges inquit, quadrupedum uersantur, quædam quotidie, ut culmina & cæsalæ: quædam pluuijs diebus, ut bouilia & ouilia debent emundari: etiamsi nō culmina, sed culina fere scriptum.

Selapyros, Plantaginis nomen.

Selenogonon, Pæonia, apud Dioscoridem libro tertio, capite. 158.

Selerniacon, cyphi confectio altera, æque præstans ut prior.

Seleucides aues, quarum aduētum ab Ioue precibus impetrant Casij montis incolæ, fruges eorum locustis uastātibus: nec unde ueniant, aut quo abeant compertū est. Plinius libro decimo, cap. 27.

Selibra, libra semis. Vide, Scrupulus.

Selinusia terra, uide quid sit apud Dioscoridem libro quinto, cap. 166.

Selenites lapis, quem aliqui Aphroselinon appellant, quoniam noctu plenus crescente luna reperitur. Dioscor. lib. 5. cap. 150.

S E M

Semen, est quod humorem, caloremq; in se habet insitum: qui cum desinit, semen infœcundum, sicut urinum ouum redditur.

Semen quid sit, lege, Sperma.

Semen excernitur a cerebro & spina dorsi, ut aiunt Plato, et Diocles, Praxagoras autem, Democritus, atq; Hippocrates etiā ex toto corpore. Democritus quidē aiebat. Homines cuncti unus erit, atq; iterū unus homo unus. Hippocrates autem. Voluptas in re Venerea ab omni parte corporis prodit: salubribus quidē & sanis salubris & sana, ab insalubribus uero insalubris & ægra. Secundū autem Stoicos, Semen est quod constituit & confirmat animal: humidum quidem spiritu & aere uoluunt, ex partibus duabus præcipue. Secundū autē Asclepiadē, est idem quod in coitu excernitur prolificum. Quæsitum autem, an semen emittat mulier quemadmodum masculus: quum eundem habeat coeundi appetitum, eiusq; ægritudinis particeps est: & in dissectione membrorum, quam Anatomicen uocant, seminarios meatus habere aperte demonstratur. Quod autem semen non emittat, maximo argumēto sunt liberi haud quaq; matribus similes. Idem hoc contingere, testatur Hippocrates in libro De natura fœtus, inquiens. Si semen manserit ab ambobus in uulua mulieris, atq; tum miscetur, simul etiā muliere non quiescente, coaceruatur, & conquiescit: calefactum postea spiritum continet. Galenus de Definitionibus.

Semen differt a Genitura: quoniam semen in meatibus est & uasis spermaticis. Multi autem hæc speciebus diuiserunt, ut Asclepiades dixit: quod semen est etiam in hijs, qui non possunt generare. Nos aliter definiuimus, dicentes aliud esse genituram, & aliud semen. Galenus de definit.

Semen Leoninum, Leontopetalon, apud Dioscoridem lib.3.cap.109.
Semen Pelecinum, Hedysarum, apud Aeci um serm.12.cap.44.
Semen, præter alia priuatim etiam ad Spelcam refertur a Medicis, quum præter græcanicum nomen etiam Semen uocant.
Semen Indicū. Sic Hippo. Piper appellat.
Semen Mercurij, Anethum, apud Dioscoridem lib.3.cap.65.
Sementinæ feriæ, a femente: quod sationis caussa susceptæ essent, sic dictæ.
σεμίδαλις, id est, Simila, uel Similago.
Semidalitis, ex similagine panis.
Semidodrans, & Semidodantrale, quod est quatuor digitorum magnitudine: græce τετραδάκτυλαῖον.
Semiformati, nodum perfecti, neq; toti partibus suis consummati, Columella libro.8. capite quinto.
Seminalis, Polygonon, apud Dioscoridem libro.4.capite.5.
Seminarium, in agricolatione est quædam quasi nutrix nouellarum plantarū. Significat enim locū in quo plantaria adolescunt: ut mox illinc translata migrent in suam sedem. Natura enim arborum sicut hominū auida est nouitatis, & peregrinationis. Et cum nutrix sæpe indulgentior sit quā mater, melius plantę in seminario proueniūt: quod succosum, elapidatumq; esse debet, minimeq; rimosum. Hinc Colum. docet, quale sit eligendum, parandumq; uitibus seminarium, quod a Plinio quoq; cęterisq; perscribitur. Colum. lib. de Arbor. cap.1.
Seminaria uasa, sunt uenæ quę a diua uena in testes, quibus etiam alimentū præstant, sinuosa reflexione feruntur, greca, τὰ σπερματικὰ ἀγγεῖα. Vide, δίδυμος.
Seminio, pro semine.
Semitani sulci, Decumani nuncupantur. Plinius hoc idem scribens, dixit: Oportere uineas quintannis semitari, hoc est, ut in quinto quoq; palo singulæ iugo paginę includantur. Decumarius uero limes uocatur, qui secat agrum, currens a septentrione ad occasum: sicut Cardo appellatur limes per agrum currens a septentrione ad meridie. Oportet, ut Plinij uerbis utar, uineas limitari decumano. Col.lib.3.cap.20.
Semitertiana febris uocatur, quæ ex mixtura & temperamento quotidianæ & tertianæ febris consistit. Galen. libro de Tempo poribus morborum.
σεμνος, id est, uenerādus Vitex, uel Agnus castus: fortasse quia castitatem dicitur conseruare.
Semperuiua, idem quod Semperuiuum.
Semperuiuum marinum, id est, Aloe: ab eo sic dicta, quia semper uiret. Autor Barbarus in Corollario.
Semperuiuum, Aizoum, apud Dioscoride lib.4.cap.91.
Sempiternæ uenæ, uenæ pariter & arterię quæ circa os sacrum in formam literę λ, bifurcantur in duas partes: ab epate descendentes: de quib. uide Carpum Anatomicū in cap. de Aorta, & magna uena Chyli.

S E N

Senchatum, nostro orbi nomine tantum cōgnitum, sed cū Cinnamomo, Casiaq; nasci tur. Plin. lib.12. cap.21.
Senectus, est ætas, in qua conficitur & deseritur animal ipsum pauciore & diminuto calore: atq; cum iam siccitas & frigiditas in eo pariter dominatur.
Senectus item nihil aliud est, quam siccum & frigidum temperamentū, annorū multitudinis ratione proueniens. Galenus libro.5. de sanitate tuenda.
Senectus, senium serpentis exuuium, teste Plinio. Leberida Græci, Callimachus in Hercule etiam Syphar appellat.
Senipes, uermiculi qui uites arrodunt.
Sensibile, est omne id, quod sensu percipitur: ut uisu, auditu, gustu, tactu et odoratu.
Sensibilia, ut lapis, canis, paries, & quęcūq; sub sensum cadunt.
Sensile, est quod sensui obnoxium est.
Sensitiuum autem Theoni & Dioni, quæcunq; sensu prædita animalia.
Sensorium, ut oculi, nares, lingua, quæ instrumenta sensoria appellantur.
Sensorium, rerum creditarum sensum reddens instrumentum.
Sensorium, Sensus, idem.
Sensus, est affectus animæ, quę res corpore as denunciat. Est enim sensus facultas quę dam, & actio uis.
Sentes, Rubus, apud Diosc. lib.4.cap.40.
Senum natura qualis. Lege, Aetates. &c.
Sensus sunt quinque: Visus, Auditus, Gustus, Odoratus, & Tactus: qui omes famulantur & inseruiūt animæ: queadmodum

Bitinus Asclepiades ait, quinq; sensuum operationē esse ipsam animam. Visus sit per oculos, quū uidelicet illis insertus est spiritus tenuis, maxime ad pupillæ angulos peruadēs, qua parte uisoriæ apprehensiones sunt. Auditus a spiritu fit auribus infuso, sicciore quidem & tenuiore. Olfactus a spiritu qui in nares descendit, perficitur. Gustus lingua. Tactus organo manuum & pedum.

SEP

σηπεδονώδος, id est, putredinosus, & ad humorū intēperantia, ꝓcliuis. Gal. 8. Meth. σηπεδόνες, marcedines & putredines.

σηπία, Sepia.

Sepias, Greci σηπίας uocant, et Lolligines Theutidas: de quib. Grecus Poeta cecinit, solos piscium agnoscere, quid album, quid uerum sit. Vide Diosc. lib. 2. Plin. lib. 9. ca. 29. & 51. Differūt aūt Lolligines a Sepijs toto genere: quanq; & amicicia & similitudine coueniant. Est & Teuthos magnitudine insignis, qua sola fere differt ab Teuthide: ut Teuthos Lolligo, Teuthis Lolliguncula dici iure possit. Atramentū Lolligini subpallidum, nigrum Sepię. Inuenimus & Libi genus Teuthida, hoc est, Lolliguunculam ab Græcis uocatum. Est & apud Celsum atramenti Sepiæ mentio, de quo alias. Ossium eius usus est aurifabris, & argentarijs, ad fundendum metalla. De Sepia Plinius lib. 9. cap. 38.

Seps, colorem quem attigerit reddit, quatuor recuruis dentibus armatus, quem petit morsu, tabe exanimat. Aelianus.

Seps, generale uocabulum lacertę & millepedæ: sed cum lacertam significare uolumus, Chalcidicæ nomenclaturā addimus. Sed an idem sit cum ea quam Aristoteles Chalcida, & Zygnida nuncupat, & Theodorus more suo Dignydam couertit, La certę parūę similem, ęstimabunt legentes. Certe Hermolao Barbaro non uidetur. Significat & tuber pestilenticum apud Hippocratē: haud dubie ab erodendo σήπειν. σηπ͂τι, medicamēta quę ui habēt erodendi.

Septem, numerus est superfluus, & nō con iunctus, sed indicatorius.

Septi transuersi, diuersas acceptiones, uide apud Galenū de locis affectis lib. 5. cap. 3. σηπτικὰ, exedentia medicamenta. Celsus libro quinto, capite decimonono.

Septica uis, & medicamenta quædam Septæ, ab erodendo, putrefaciendoq;.

Septimuncialis satio, sic dicta est apud Columellam, a sacrificio Septimunaliorū, quod fiebat in septem locis Romę, hominatę Septimontium, a septem montibus, in quib. sita urbs est.

Septineruia, Plantago.

SEQ

Sequalis, id est, qualitatis expers: Græci ἄποιον uocant.

SER

σηραγγώδεις, testes dicuntur, hoc est, cauernosæ.

Serapias, testiculorum generis, uel satyriorum, ut uocant, apud Diosc. lib. 3. cap. 143.

Serapion, primus omniū nihil rationalem Medicinam pertinere ad Medicinam professus, in usu, & experimentis eam posuit. Notat hūc aliquoties Galen. lib. Therap. 2. Vixit, ut supputat Volateranus, circa annum Domini. 1070.

Q. Serenus Sammonicus, Gordiani iunioris pædagogus fuit. Cuius meminit Spartianus in Caracalla his uerbis. Occisi sunt et in balneis plures, et in cœnis, inter quos Sammonicus Serenus: cuius libri plurimi ad salutem extant.

Serenitas nihil aliud est, q̄ aer nubibus, nebulaq; uacuus. Arist. lib. de Cœlo & mū.

Serię, uasa sunt fictilia. Persius: Crepat argenti mihi seria dextro Hercule. Idem, Seriolæ ueteres, metuens deradere limū. Teren. Releui dolia omnia, serias omnes. Colum. lib. 10. cap. 18.

Seriphium, Absinthium marinū, apud Dioscor. lib. 3. cap. 26.

Seriphium, aliud a Santonico, non solum uoluit Paulus, sed & Galenus lib. 6. Simp. Et Plinius libro. 27. Nec te mouere debet Dioscor. Absinthium marinum a non nullis Seriphium, ab alijs Santonicum uocari scribens. Scis enim, quam inconstantes sint huiusmodi nomenclaturæ, & pro libito ab unoquoq; confictæ. Alioqui si hasce sequamur, Abrotonū idem dicimus quod Absinthium ponticū: cum, eodem Dioscoride autore, Romani sic Abrotonum uocent, atq; idem quoq; cum Santonico: quoniam, ut refert Galenus, Abrotonum a Romanis uocari Santonicum, scripsit Pamphilus. Vocet igitur unusquisq;

proutuult,ait Galenus,modo sciat res esse diuersas. Tutius tamen est sequi antiquorum,præsertim Galeni,nomina,ne in reb. quoq; ipsis labi contingat. Verum & Dioscorides ipse,si emaculatus sit codex, Santonicum rem diuersam a Seriphio facit libro.3.in fine cap.26.pro uerbo enim Sardonicum, legendum Santonicon: & pro uerbo Sardonium,legendum Santonicũ. Quod nedum ex Galeni, Plinij, Serapionisq; concordi sententia patere potest, sed quia nulla est in Gallia Sardonis regio, sed Santonis: estq; Sardonion, alia herba, de qua Dioscorides lib.2.inter Batrachij species,& libro.6. inter uenena mentionẽ facit, a qua Sardonius risus Græcorum prouerbium non bonæ famæ in uita,sicut Dioscorides,Paulusq; testantur: & libro.4. Auicenna,sub nomine Seardi, licet ignorauerit de qua re scriberet,nec intelligi ualeat quid scripserit,nisi ab his, qui ea quę ille scripsit,aliubi didicerint. Obscurius quoque idem Auicenna scripsit de Seriphio, & Santonico lib.2.sub Scheæ nomine, in capitis principio,adeo, ut ne diuinãdo quidem possis assequi quid uoluerit: & ne in nostra tantum æditione putes difficultatẽ, consule & Hebræam,& maiorem, nõ modo æquam inuenies obscuritatem. Vide quod saxũ uoluant ij Medici,qui Auicennam sibi in idolum erexere. Sed de his alias maiore ocio.

Seris, Lege, Condrylla.

Serpens portentosę magnitudinis, memoratur a Gellio lib.6.cap.4.

Serpens latet per brumam, uere procedit, senectam exuit; uisum quem longo situ amisit, fœniculo recuperat: eos abigit cornu cerui suffitum. Aelianus.

Serpentes non sunt in Sardinia. Solinus capite decimo.

Serpentes Marsos nõ lædunt,& Amyclas fugauere ex Italia. Vide Satinum cap.8.

Serpentum uaria genera, apud Plinium libro.8.cap.23.

Serpentes aliquot eximiæ atq; portentosæ magnitudinis fuisse, in historijs leguntur, scilicet, apud Liuium, Valeriũ Maximũ, & alios scriptores Romanos.

Serpentum nomina sunt, etiamsi diuersarũ specierum, Cerastes, Hydra, uel Hydros, Enydros, Natrix, Coluber, Draco, Aspis, Dipsas, Paria, Amphisbena, Acontia, Prester, Vipera, Aemorrhois, Sipedon, Seps, Porphyros, Cantharus, Cecilia. Horum omnium nomina & species prosequitur Aelianus libro de uaria historia,& Aristoteles libro de Animalibus.

Serpens Cerastes in Aphrica reperitur, geminis in fronte corniculis, ut cochlea insignis. Aelianus.

Serpentaria, idem quod Dracunculus: ut autem multi Dracunculi, ita multæ quoq; Serpentariæ.

Serpillum, illi a serpendo nomen inditum: quoniam si qua eius particula terram attingat, inibi radices dimittit. Describitur ab Dioscoride libr.3.cap.44. Plinio libro.19. cap.8. Theophrast.lib.6.

Serpillum, herba uulgaris, cuius & Vergilius meminit:

Allia, serpillũ, herbasq; cõtundit olentes. Vocat etiam Sisymbrium Dioscorides li. 2. Serpillum: nimirum propter figuram & speciem. Plinius ait Serpillum syluestrem Sisymbrium dici.

Serraneæ, uiolæ purpureæ: unde Serranum ostrum.

Sertula campana, Melilotos, apud Dioscoridem lib.3.cap.46. Plin. libro.21.cap.11.& 21.& cap.9.

Seruilius Democrates inuentor & buccinator herbæ quam Hyberidam appellauit, qua cum omnes suos ægros curabat. Plin. libro.25.cap.8.

Serum lactis. Lege, ὀρρὸς.

Serum, liquor lactis qui quasi colatorio eliquatur, defęcaturq;. Verg. Pasce sero pingui. Colum. lib.7.cap.8.

S E S

Sesamis, Sesamoides, apud Dioscoridem libro.4.cap.153.

Sesamites, Sesamoides. Ibidem.

Sesamoides maius, a similitudine nomẽ accepit: de qua Dioscor. lib.4.cap.153.

Sesamoides paruum, apud Dioscoridem libro.4.cap.154.

Sesamon, ontis, panis ex Sesamo.

Sesamon agrion, Heliotropium magnum, apud Dioscor. lib.4.cap.203.

Sesamum syluestre, id est, Sesamum paruũ, apud Dioscor. lib.4.cap.153.

Sesamum syluestre, id est, Cici, apud Dioscor. libro.4.capite.167.

σησάμινον ἔλαιον, oleum Sesaminũ, quod fit ex Sesamo.

Sesamum,& Sesama,nam utrunq; recte di citur,caule ferulaceo est, & flore foliaceo, ut Irion. Quadragesimo perficitur die. Ge nus ex eo candidum præfertur dulcedine, quod & in cæteris leguminibus contingit. Grana eius in filiquis distincta, ut lupini, sed peculiari quodammodo septa: uiride nullum attingit animal. Nihil ita emacrat solum. Hodie peregrinum & Germaniæ, & Italiæ. Affertur igitur ex alienis natio nibus, maxime uero ex Aegypto. Cætera de Sesamis pete ex Plinio lib.18. capite.7. & Dioscor.lib.2.

Sescrupulum. Vide, Scrupulum.

Seseli Aethiopicum, medicinis incognitũ. Vide Dioscor.lib.3.cap.59.

Seseli Creticũ,uel Cretense, quod in Ame no monte iuxta Ciliciam nascitur. De eo Dioscor.egit lib.3.cap.61.

Seseli Cyprium, Cici apud Dioscoridem li bro.4.cap.167.

Seseli Massiliense: de eo Dioscorides libro 3.capite.58.

Seseli Peloponẽse, folijs Cicutę, de quo Di oscorides lib.3.cap.60.

σέσελιν ἢ σέσελιτα, uocant eam concham terrestrem, quæ uepribus, frutetisq; gluti nata coheret.

Seselis, Aegyptiace Caucalis, uel, galli pes.

Seselis, est Platocyminum, uel Cyminum latum, teste Alexandro lib.3.cap.43.

Sesquiculleariа dolia, quæ continent culle um unum cum dimidio. Est autẽ Culleus capax.20. amphorarũ, ut indicat Plin.41. Et qđ Priscianus euideter ostẽdit his uersi. Est et his decies quẽ cõficit amphora nostra Culleus, hac nulla maior mensura liquoris. Alias Culleus dicitur supplicium parrici darum: de quo in secundo Commentario Suetonij copiosissime, Colum.lib.12,ca.18.

Sesquipes, pes unus cum dimidio alterius. Colum.lib.4.cap.9.

Sesquiopera, significat integram operam & dimidiam. Et hęc particula in omni ferme compositione habet talem intellectum, ut signet totum illud de quo agitur, eiusq; di midium: ut sesquidigitus, dicatur unus di gitus & dimidiaus, Itẽ sesquihora, sesqui pedalis, sesquicyathus, sesquimodius. M. Varro tradit annum diuidi in octo sesqui menses, ut singulis sesquimẽsibus integer mensis & dimidiatus attribuatur libro no uissimo. Columellæ dolia sesquiculleariа nuncupantur, quæ uidelicet unius Cullei cum dimidio sint capacia. Sesquiplagam dixit Tacitus: intelligi uolens non unam tantum plagam suffecisse ad hominem ob truncãdum, sed opus quoq; fuisse dimidio secundæ plagæ. Columella lib.2.cap.13.

Sessiles uerrucæ, id est, Myrmeciæ.

Sestertium, in mensuris accipe pro duobus pedibus & dimidio: sicut in nummis con tinet duas libras & selibram. Columella li bro de Arborib.cap.1. Alij sic,

Sestertium, siue quod idem est, Sestertius nummus, Plin.lib.34. cap.3. a semisse ter tio uidetur appellatum: quia uidelicet nõ duos asses tantum, sed semissem quoq; ter tij cõtinebat assis, autor quidẽ Vitruuius, Festus, & alij. Sed id a Græcis tractum ui deo, qui, ut ait Pollux, τρίτον ἡμιτάλαντον id est, tertiam semidrachmã uocabant, pro duabus drachmis ac semisse: postea tamen sestertium quaternos asses ualuit. Semper tamen quarta pars erat denarij. Nam cum denarius per initia decussem ualebat, quar ta pars fuit dupondius & semis. Cum ue ro sexdecim asses ualere cępit denarius, quarta pars erant quaterni asses. Cæterum Columella precium sestertij minimum fa cit, quando singula iugera inculti soli ueni re tradit milibus sestertijs. Apud Lampri diũ uero ita legitur, Heliogabalus, inquit, nunq; minus centũ sestertijs cęnauit, hoc est, libris.30. Aliqñ aũt trib. milibus sester tijs cœnauit, omnibus supputatis quę im penderet. Cœnãs Vitellij & Apicij uicit. De Sestertijs Añot.Barb. Vide, Talentũ.

S E T

στῆθος, supior thoracis pars ad iugulos usq;.

S E V

Seuaciones, grece στεατώματα: de quibus uide Paulum lib.6.cap.36.

Seuerus medicus, citatur subinde ab Aetio.

Seuum, Græci στέαρ uocant.

S E X

Sextans. Vide, Vncia.

Sextarius. Vide, Cotyledon.

Sextiæ aquę, olim acris caloris, nunc euapo rarunt. Solin.cap.8.

Sextilis aspectus, quando Planetæ duo in ter se signorum spacio duorum distant.

Sextinus denarius ideo uocatur, quia in sex uncias, hoc est, sex obolos, ut ait Celsus, diuiditur drachma, quæ latine denarius uocatur.

Sextula, æris minima pars est. Ex eo dicta, quod sit sexta pars unciæ. M. Tullius in oratione pro Cecinna, fecit heredem ex deuncia & semiuncia Cecinnam: ex duabus sextulis, M. Fulcinium libertũ superioris uiri. Erutio sextulam aspergit. Priscianus in opusculo metrico,

Sextula quę fertur, nã sex his uncia cõstat. Colum. lib. 5. cap. 1.

S I A

σιαγών, Buccarum musculus.

S I C

Sicca membra, pili, ossa, chartilagines, choreæ, ossium uincula, uenæ, arteriæq́, nerui qui uocales uocantur a Medicis.

Siccanea dicuntur, quæ gaudent siccitate: sicut ediuerso rigua quæ humore lætantur. Pratorum duo sunt genera. Alterum siccaneum uocant, suapte natura fœnum pro gignit. Riguum uero irrigatione est refouendum.

Siccum magnum Indum, cuius usus quondam fuit ad Elephantiasim, & omnem cutis scabriciem: ad articularem item morbum. De quo uide Aecium ser. 13. cap. 133.

Sicelioticon, Psyllium, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 73.

Sicera, uinum forte. Hieronymus Theologus pro omni potu interpretatur, qui inebriare potest.

Sicilare, ut Plinius docet, est falcibus consectari in pratis, quæ fœnisecos prǽterierũt. Arbitratur M. Varro dictum uerbũ esse a sectione. Columella lib. 2. cap. 22.

Sicilicus, semiuncia est, ut ait Columella. Vocatus ita, quod unciam secet, autore Festo. Cuius dimidiũ Semisicilicus Palladio. quanquam Semiciculus scriptum est. Sciendum uero, commodius & honestius genus esse loquendi pro duabus uncijs, cum sicilico sextantem sicilicum dicere, quam sextantem & sicilicum. Plinius. 8. Volat. Vno, inquit sextante sicilico.

σικύα, Cucurbitula latine.

Sicya picra, Colocynthis, sylvestris cucurbita, apud Dioscor. lib. 4. cap. 188.

Sicyonium oleum quomodo fit, uide Dioscoridem lib. 1. Oleum Sicyonium, a Sicyone antiquissima Peloponensi urbe. Vide in Annotationib. Dioscor. plura.

S I D

Sida. Lege, Malicorium.

Siderationem Plinius, & post eum plures alij, translato a Græcis nomine, in planta rum uitio, & in hominis malo dixerunt, cũ in uiuente adhuc homine, uita caret aliqua eius pars: quemadmodum per æstatem, & ardentissimo Canis æstu in arborib. fit, quæ arescente ui solis altius terra, ideoq́ deficiente humore, quo nutriuntur, languent, foliaq́, & summos coliculos amittunt. Eoq́ malo affectas arbores, Græci ἀστροβολήτους, id est, sidere percussas uocãt. Idem quoq́ malum uocant ἀστροβολισμὸν ἢ σφακελισμόν. Præsiderare autem aliud est: ut cum maturior tempestas hyberna, præpropero rigore improuisos opprimit, quod Græci προχειμάζειν uocant.

Sideritis Achilleos, Achillea ipsa, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 39.

Sideritis, Aiuga, apud Dioscoridem libro tertio, capite. 176.

Sideritis, Helxine, apud Dioscoridem lib. 4. capite. 42.

Sideritis, apud Dioscor. lib. 4. cap. 36.

Sideritis, præter herbam eius nominis, etiã Magnetem significat: non alio sane etymo, quam quia ferrum ad se attrahit, quod Græci σίδηρον uocant. Lege, ἐρείκη.

σίδιον. Lege, Malicorium.

σιδήρῳ καῦσις, cum ferro adustio: nos cauterium uocamus. Eius uarias adhibitiones nemo rectius tractauit Albucasi lib. 1.

S I E

Sief, medicamentum solidum ad oculos clarificandos: formatur ad modum parui suppositorij, quod distemperatur, & liquefit, & tum demũ oculis imponitur. Aliquando confricatur super lapide, & cũ aqua fœniculi, uel alia oculis illinitur.

S I G

Sigillum Salomonis quid sit, lege Barbari Corol. lib. 4.

Significatio, est per signum, signaue deprehensio. Item,

Significatio signum est alicuius rei ignotæ demonstratiuum. Prognosticum, signum est, ex quo aliquid futurum cognoscitur. Indicatiuum signum est, quod plurimum potest in deprehẽsione alicuius ignoti eon

sequentis ipsum bonum. Commemoratiuum signum est (ut Empirici aiunt) res ap parens, & cognita ex obseruatione condu cere ad recordationem notæ rei. Præsentia signa sunt, omnia Pathagnomica. Hæc enim cum adsunt, adsunt quoq; ipse passio nes: his uero cessantibus, desinunt etiā passiones. Præsentia præcedentium signa, ut pri us facti ulceris cicatrix. Præsentia futurorum, ut mortificata facies morituri. Præsentia signa prius factorum, ut post accessionem ęgritudinis remissio. Præterita præsentium, ut esse morsum ab aspide. Aut sic. Præcedentia signa præsentium, ut esse uul neratum in tenui intestino, hoc enim perniciosum est. Præcedentium futura, ut cō fracti, cōtritiq; ossis callum recipientis, cal lum obducere oportet per restitutionem. Præterita futurorum, ut exempto e capite osse, cicatricem futuram. Succedentia præ sentium, ut periclitari uulnerata in senib. Præcedentia signa subsequentiū, ut in uul nere conuulsio: quippe conuulsus non am plius uiuit. Galen. de Definit.

Signa Crisima, id est, iudicatoria.

Signinum opus uocant, ut docet Plinius, quod fit fractis testis, tusisq; ut firmius du ret: quo genere etiam pauimenta sunt excogitata. Colum. lib. 8. cap. 15.

S I L

Silaceus color. Lege, Color uarius.

Silago, Coronopus, ut placet Barbaro.

Silanus quid apud Celsum significet libro 13. capite. 18. dubitari merito potest. Cesarius interpretatur eo loci riuum: atq; sane placet commentū. Meminit & Pompeius grammaticus lib. 18.

Silaus, Lege, Sium.

Silbacium, Psyllium herba, apud Dioscori dem lib. 4. cap. 73.

Sylene, Cyclaminos.

Silenti luna, id est, in coitu lunæ cum sole, quem diem alij Interlunium, alij silentis lunæ appellant. Varro Intermenstruum: Firmicus Synodicam frequenter. Columella libro. 2. capite. 10. Sic silentis spiritus diem apud eundem lib. 3. capite. 19. id est, dum cœlum silet, cum serenum est, & tran quillum. Silent quoq; herbę, & uirgę cum non germinant. Silent uineæ, quando nō progemmant, hoc est, gemmas, oculosq; non parturiunt, sed quasi silentes quiescūt, manentq; immobiles, sic diem, cœlum, sur culū quoq; silentia apud eundē inuenies.

Silet, silescit cœlum, luna, herba. Cœlum, quod serenū est: Luna, dum coit: Herba, quæ nondum germinat. Priora duo Plinius, ultimum Columella. Silent & a uento loca Plinio, Catulloq;.

Silicia, & Silicula, olim Fœnugręcę natiuæ nomenclatura Romanorum.

Silicula, id est, Fœnugræcum.

σιλιγνίτης, panis qui ex siligine cōficitur.

Siligo, secūdę conditionis triticū est, si Columellæ credimus. Verba eius sunt. Tritici genera plurima cognouimus: uerum ex his maxime serendum est quod Robus dicitur: quoniam pondere & nitore præstat. Secunda conditio est habenda Siliginis: cuius species in pane pręcipua ponde re defecit. Alij pro Glyra apud Dioscoridem interpretantur: suasq; ad id rationes quibus nitantur, habent.

Siliquam, arborem ficum Aegyptiam uocari, & in Ionia Ceroniam, Theophrastus autor est: quæ & κεράτια dicitur. Quanquam Galenus arborem Ceratoniam, fru ctum Crantia nominari scribit, a cornicu li similitudine. L. Columella Siliquam græca uocat: credo ut a Fœnugręco distin gueret, quod absolute Siliquam rustici co gnominant. Recentiores Gręci ξυλοκέρατα. Sed alia est ficus Aegyptia omnino, ut Plinius notauit. Quandoquidem in Aegypto nulla nascitur, sed in Syria, Ioniaq;, & circa Gnidum atq; Rhodū, folijs semper comantibus, flore candido, cum uehemen tia odoris, pomo Siliquæ, & ob id nomen: radice sublimi, sed non multum plantigeræ in imis partibus, superficie flauescens, inarescensq;, succum auferente sobole, po mo antecedentis anni detracto: & cætera, quę pluribus in nat[uralis] sua Plinius lib. 15. cap. 29. & 28. lib. 17. cap. 8. libro. 23. cap. 8. & Herm. Barb. in Coroll. annotauit. Diosc. lib. 1. Est & & nomen herbæ Ceratia Plinio, uno folio, radice nodosa, et magn[a], cœ liacis, & dysentericis in cibo danti. Idem autor coniungit huic Peraticam, septem et caules reddendo, qui uelut rosæ capita sustineant. Quanquam in quibusdam non Peratica, sed Statica scriptum legitur: fortasse quoniam aluum præcipue sistit.

Siliqua græca, Lege, Siliqua.

Siliqua, à Columella Fœnugræcum.
Siliqua Syriaca, γλύκαλις, iuxta Scribon.
Siliquam uocant, quæ ficus Aegyptias ap-pellatas producit. Theophr. lib. 1. cap. 23.
Siliquæ, fabarum folliculi.
Siluarius. Lege, Silurus.
Silones, qui nasum sursum uersus repandū habent. Nonius Silones uocat, quorum su percilia promineant.
σιλφι ἐν τοῖς ἀρτοκοπάσις, Blatta quæ est in pistrinis. Multa eius genera. Est enim quæ μυλακκούς dicitur, quæ circa molas se reuersatur. Alterum genus odoris teterri mi. De Blattis plura Dioscor, libro secun-do. Plin. lib. 29. cap. 8.
σίλφιον, cremor balsami, apud Paulum lib. 3. cap. de Paresi.
Silphium, id est, Laserpitium. Vide Diosc. lib. 3. cap. 93. Lege, Laserpitium.
Siluestre folium. Lege, Malobathrum.
Siluestris Cupressus, i. Iuniperus magna.
Silurus, an sit Sturio piscis marinus, uide cō trouersiam Manardi libro. 9. epist. 3. & a-pud Paulum Iouium libello de Piscib. Ro manis Plinius sic:
Silurus piscis est fluuiatilis, qui & alibi quā in Nilo nascitur. Aecius Siluarion (ut pu tat Barbarus) uocauit: cuius felle suffusos oculos inungi, addito melle, præcepit bo-bus. Aristoteles uidetur Silurū intellige-re. Theodor. eum Glannim piscem nomi-nat. Plin. lib. 9. cap. 15. Dioscor. lib. 2.
Silybum, lata spina est, folia ferens Chamę leonis albi, apud Dioscor. lib. 4. ca. 161.

S I M

Sima, hepatis pars, id est, gibbus: uel super-ficies conuexa hepatis.
Simia. Vide Plinium lib. 8. cap. 54.
Simiarum genera sunt, Cercopitheci, Cy-nocephali, Cæpi, Sphinges, Callitriches, Satyri, Cynoprosopi, Manticoræ, Crocu-tæ: de quibus omnibus require Plinium, & Aelianum,
Similares partes hominis sunt, arteriæ, ue-næ, nerui, ossa, chartilagines, ligamenta, membranæ carnes. Instrumentales uero, cerebrum, cor pulmo, iecur, uenter, lien, oculus, ren.
Similares, & dissimilares partes sic cogno-scuntur. Animalium enim partes aut com positæ sunt, quæ scilicet in similes sibi par-tes diuiduntur: aut incompositæ, quæ apte secatæ in partes dissimiles sunt, nō in simi-les. ut manus non in manus secatur, aut fa-cies in facies. Quapropter eas dissimilares nominamus. Quo in genere partiū sunt, quæ non modo partes, uerum etiam mem bra sunt. uidelicet, quæ cum ipsa totius in-tegritate describantur, habent intra se par tes diuersas, suiq; generis ædificia. ut ca-put, ut pes, ut manus, totum brachium, & pectus. quippe & ipsę partes sunt totę, & ex partibus constant diuersis. Quæq; aūt pars dissimilaris, ex similaribus constat, ut manus ex carne, ossibus, neruis. Aristot. de Anim. lib. 1. cap. 1.
Simila, & Similago, ex quibus Similaceus, & Similagineus panis, præ cæteris omni-bus delicatior: de quo sic Martialis in Xe niis. Nec dotes poteris simile numerare, nec usus Pistori toties cū sit et aqua coquo.
Simpeax, lingua Dacorum, Plantago.
Simplex, omni cōposito prius est apud Ga-lenum. 4. de ualet. tuen.
Simplicia & prima corpora, uocantur ipsa elementa.
Simus, ut docet Suidas, opponitur γρυπῷ, id est, adunco. Sicut ergo γρυπὸν Græci uocant habentem aduncū nasum, ita econ trario σιμὸν dicūt, cuius nasus est depres-sus. Simas Capellas dixit Poeta. A simo rostro delphines simones appellantur. A simo, resimū, et subsimum traxere nuncu-pationem. Sunt autē nares resimæ, reduń-cæ, depressæq;, quales in pacandis bobus maxime spectantur. M. Varro scribēs de Canibus, inquit. Esse debent labris subni-gris, aut rubicundis: neq; resimis superiori bus, neq; pendulis, subtus mento suppres-so. Idē boues probat, qui sunt subsimi, hoc est, ut ego interpretor, dorso depresso, & subsidente. Col. lib. 6, cap. 1.

S I N

σιναμωρουμένη dicitur, quæ cum uiro con-greditur.
Sinapis, & Sinapi, & Sinape, media produ-cta legendum. Græcia, & Dioscor. etiam Napus uocat lib. 2. quasi Naphus, ut A the neus interpretatur: quoniam acri, & pro-inde incommoda natura esse uideatur, ad-dit & pusillo corpore. Sinapi uero dici pu-tat, quia olfactu luminib. officiat & Allū. Lege Plinium libro. 19. capite. 7. Dioscori dem lib. 5. cap. 102.

Sinapi syluestre. Lege, Thlaspi.
Sinapi Persicum, Thlaspi. Ibidem.
Sinapi, Pythagoras principatū dedit inter ea, quorum uis in sublime fertur: quia non aliud magis in nares & cerebrū penetret.
Sinapi Persicum, Capparis. sic uocata a Romanis, ut inquit Paulus lib. 1. cap. 22.
σινάπινον ἔλαιον, Sinapinum oleum.
Sinapismus, exulceratio, ipsoto aliqua parte corporis sinapi facta; multoq; uehementior est dropace. Propterea sinapismū dropax uel præcedit, ut præparet: uel consequitur, ut reliquias absoluat. Maxime laudatur Dropax, Gallus cognomine. Dropax porro quid reuera sit, lege, Dropax.
Singentiana, Acoron, secundū Apuleium.
Sinon, et Senon, idem quod Sison, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 62.
Sintempsum. Lege. Thlaspi.
σινιασία, concubitus.
Sinos, mentula.
Sinum lactis, uasis nomē est: de quo Poeta, Sinum lactis, & hæc tibi liba Priape quotannis. Plautus in Gurgulio. Cede per pu er sinum. Tradit M. Varro, Sinum dictū a sinu: q̃ cauum sit poculum. Columella libro secundo, cap. 8.

S I O

σίον, Lege, Sium.

S I P

Sipedon, reptile uenenatum, hæmorrhoidis soror, coloris similitudine. Aelianus.
Siphon, diabetes, ab instrumēti fusorij similitudine. Aecius lib. 11. cap. 1.
Siphones, & per diminutiuum Siphunculi dicuntur fistulæ quib. liquor inclusus emicat, exilitq; in sublime. Plinius tradit, aquā meantem per uenas terræ, pōdere expressam, siphonum modo emicare. Corn. Celsus præcipit stomacho laborātibus, bibere per siphonem, hoc est, fistulam tenuem duos, ternosue cyathos. Satyrographus per translationem quoq; decenter & mordaciter dixit, Effigieq; deæ longis siphonibus implent. Verbum est græcum σιφωνίζειν, quod est euellere, educereq; liquorē. Aristophanes abusiue dixit, σιφωνίζομεν τὸν σῖτον. Columella lib. 3. cap. 10.
Siphones etiam fistulæ sunt, per quas in ulcera inmittuntur medicamenta, ueluti de ozena per siphones curam præcipit Gal.
Siphonion, Bromos. Dioscor. lib. 4. ca. 141.

S I R

Sireum, decoctum quidam appellauere, ut inquit Paulus, sicorum.

S I S

Sisara. Lege, σεσέλι.
Sisarum. Ibidem.
Sisere, siue Sisarum in Italia nō uidi: in Pannonia uidisse me puto, & in Germania radicem eius, Napi figura & magnitudine, luteo colore: iucundo satis odore, & sapore adeo grato, ut ad nobilium quoq; mensas ueniat, cum bubalis carnibus elixa: ut minus mirandum sit, eam Tiberium e Germania flagitasse, quemadmodū scribūt Plinius, & Manardus lib. Epist. 9. epist. 3.
Siser, & Sisarū, radix quædam esui apta, ex Germania præcipue laudata. Vide Dioscoridem libro secundo, Plinium libro nono, Columellam lib. 12.
σισοπηγίς, Cinclus auis. Suidas.
Sison, exiguum semen, quod in Syria nascitur. Dioscorides lib. 3. cap. 62.
Sisymbrium syluestre, Thymbreum appellatum quondam, pedali, non amplius magnitudine.
Sisymbrium, in solo inculto nascitur, Menthæ hortensis similitudine, odoratius, latiore folio: inseritur coronis. Lætissimū nascicur circa piscinas, in puteorum parietib. Folium in sicco nascenti angustius q̃ quod in riguis prouenit. Sisymbrio montes quidam scatent, sicut Thracia: ubi & serpillū. Aut aquæ deferunt ex his auulsos ramos, seruntq;. Si non rite colitur, degenerat in Nepetam, & in uarias alias plantas. De Sisymbrio uide Dioscoridem libro. 2. Theophrastum lib. 6. cap. 7.
σισύμβριον, Lege, Sisymbrium.

S I T

Sitanium, ut inquit Galenus, est triticum instantis anni. Dioscorides trimestre appellat libro secundo, cap. 95. Vitiose igitur legitur in Plauti Truculento, Etanium, pro Sitanium.
Sitospelos, Auena, uel Aegylops, apud Dioscoridem lib. quarto, cap. 140.

S I V

Sium latius Apio est, nigrius, pinguius, copiosum semine: græce σίον τὸ ἐν ὕδασιν, id est, Sion in aquis, siue aquaticum.

S M A

Smaragdinū emplastrū. Cels. lib. 5. cap. 19.

Smaragdus, preciosus lapis, qui uirore pu-
ri maris imitatur. Nam is solus probatur, ut inquit Plinius. Illius preconia, simulatque miracula, lege apud Plinium libr. 37. cap. 5. Solinum cap. 25.

Smarides, maritimi pisces, Mænis adeo similes, ut ab eodem nomine utraq; Menulę nunc uulgo dicantur. Plebei certe & uiles adeo pisciculi, ut non numero, aut pondere, ut fere reliqui, sed aceruatim, inuitato etiā emptore Venetijs uendantur. Ma nardus libro. 9. Epistolarum, epistola. 3.

σμαρίδες. Lege, Mænas.

σμαρίς, Cerrus piscis.

S M E

σμηκτικὴ, facultas detersoria: inde σμηγματῶδες, quomodo aquam mulsam uocat Hippocrates.

Smectica uis, & smegma, ab abstergendo, ἀπὸ τοῦ σμήχειν.

σμῆχα, abstersiua.

Smegmata, repurgatoria medicamenta.

σμήγματα ὀδόντων, dentifricia.

S M I

Smigma, unguen est, quo nostrates mulier culæ pannos abluunt: abstergit enim uehementer. Sic dictū, ἀπὸ τοῦ σμήχω, quod est, abstergo.

Smilax, hortēsis frutex, cuius semen a nonnullis Lobia uocatur, folia habet hederæ, molliora tamen, tenues caules, & capriolos, uicinis fruticibus circumuolutos, qui tantum adolescūt, ut topiarum quoddam tabernaculum effingere uideantur: fructū Fœnugræci fert longiorem, & corpulentū, in quo semina renū similia, sed inæquali colore recluduntur, quæ quadam ex parte fuluescunt. Breuiter, Phasioli genus est, secundum Hermolaum Barbarum, reclamante tamen M. Vergilio.

Smilax aspera, Hederæ genus, de qua apud Dioscor. lib. 4. cap. 145.

Smilax lenis, diuersa ab Smilace aspera, de qua apud Dioscor. lib. 4. cap. 146.

Smilax Cepea, id est, hortensis, de qua Plinius lib. 4. cap. 145. 146.

Smilax, Taxus, apud Diosc. lib. 4. cap. 83.

σμιλίον, uulsella, Chirurgicum instrumentum ocularium.

S M Y

σμύρνα δάκρυον ἐστὶ δένδρου γινομένου, ἐν ἀραβίᾳ, id est, Myrrha est lachryma arboris quæ in Arabia gignitur, Aegyptiæ spinæ non dissimilis, e cuius uulnere destillat lachryma, in subiectas tegulas: alia circa caudicem concrescit. Plin. libro. 12. cap. 15.

Dicitur ex ijs aliqua πεδιασίμος prepinguis, quia expressa Stacte emittit. Alia γαβιρέα pinguissima, læto & pingui solo nascens ea copiosam sudat Stacten. Omnium prima quæ Troglodytica appellatur. Alia Caucalis cognominata, scabra preter modum, nigra & retorrida. Omnium deterrima quæ ἐργασίμη dicitur, pinguicarens, cano situ obducta, acris, ad gūmi ima ginem uergens, & uiribus eius proxima. Improbatur Aminæa cognominata.

Smyrnion, a quibusdam appellatur Hippo selinon, autor Dioscor. lib. 3. cap. 75. Est et aliud Smyrnion, de quo proprio capite agit Dioscor. quod in Cilicia Petroselinon uocant, & quod passim in Amano monte gignitur. Galenus Petroselinon syluestre uocauit. Vide Dioscoridem libro tertio, capite. 77.

Smyrnoides, Clematis, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 8.

Smyris, Myrrhis, uel Cherephyllon, apud Dioscor. lib. 4. cap. 117.

Smyris, lapis est, quo annularij scalptores lapides expurgant, ad erodendū & urendum utilis. Dioscor. lib. 5. cap. 157.

Smyrium, idem quod Smyris. Ibidem.

S O C

Socrates Chirurgus, apud Aurelianum libro. 5. cap. 1. non ille moralis Philosophiæ sectator & princeps.

S O D

Soda, dolor capitis, communi nomine ab Auicenna uocatur, Arabico nimirum uocabulo.

S O L

Sol, id est, aurum Achymistis.

Sol laminatus, geschlagen Gold.

Solanum manicon, id est, Solanum somniferum, apud Dioscor. lib. 4. cap. 76.

Solanum, Strychnon, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 74.

Solanus hortensis, apud Dioscoridem lib. 4. capite. 74.

Solaris herba, Heliotropium, apud Diosc. lib. 4. cap. 203.

Solastrum, Anthyllis, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 154.

Solea, quæ solo pedis subijcitur.
Solea, Rhombus, & Passer piscis Plinio, le ge Piscium fere.
Solea spartea, calciamentum iunceũ & mol le: a Sparto, que Iberica herba est. Apule ius helciũ sparteũ meminit. Colu. li. 6. ca. 10.
Soleastrum, Sideritis, apud Dioscoridem li bro quarto, capite. 36.
Solia balnearum. Plinius lib. 8. cap. 10. Nam Oceanus solium quidem non uidetur om ne, sed uastum in balneis, & omnino lacus alueusq; maior. Vel ab eo numine, uel ab amplitudine uocatus, & ab lauantiũ quo que strepitu, & marino quasi æstu. Lampri dius, Oceani inquit, Solium primus inter principes Alexander appellauit: cũ Traia nus id non fecisset, sed diebus solia depu tasset. Nam thermarũ magnitudo Romæ quanta fuerit, Ammonius docet lib. 16. cũ ait, Lauacra in urbe in modum prouincia rum exstructa.
Solida in corpore, sunt ossa, nerui, musculi, uenæ, arteriæ, & quæ nec apparent.
Soldago, Symphyton alterum, apud Dio scoridem lib. quarto, cap. 12.
Solinorinon, Rubus apud Dioscoridem li bro quarto, cap. 40.
Solotæ, Lege, Vnguis, & Onyx.
Solinistæ, ibidem.
Solis seculum, Parthenium, apud Dioscori dem libro tertio, cap. 156.
Soliuagi, animalia Sardiniæ exigua, similia araneis, sed uenenosa ualde: quorum tam en uenenũ fontibus inibi calidis curatur. De quibus lege Solinum cap. 10.
Solsticialem herbam, cur Plinius sic uocet, lib. 26. nisi uel a tempore, ut brumalis her ba Pulegium, uel a uitæ breuitate, nondũ satis liquet. Nam & lib. 14. Acinorum in quit Labruscæ pars æstu moritur: quum re liqui qui solsticiales uocãtur, uniuersi nun quã maturescunt. Plautus in Pseud. Quasi solsticialis herba paulisper fui: repente ex ortus sum, repẽte decidi. Plinius tamen si gnificare uidetur, solsticialẽ herbam dici, solsticio uel prouenientem, uel florentem: ut sit nomen non unius tm̃ herbæ propri um, sed cuilibet herbæ accõmodatum nas centi per solsticium. Sic em̃ scribit libr. 26. Codurdon herba solsticialis, flore rubeo, suspensa in collo, comprimere dicitur stru mas. Consimiliter spinas solsticiales expo nere poteris, solsticio progenitas ac uigen tes. Corn. Celsus herbã solarem uocat He liotropion. quia circumagatur cum sole.
Soluere uentrem. Vide, λύειν.
Solstinium, tripudiũ semper felix: quando uidelicet e carua pultem ita pascunt aues, ut ex ore pars cadens in terram, pauiat, id est feriat: quasi terræpauium.

S O M

Somnispicia, nocturnę uisiones.
Somnus, est animalium facultatũ tranquilli tas, bonę frugis humore cerebrum irrigan te proficiscens. Paul. lib. 1. cap. 97.
Somphena, Lege, Symphoniaca.
Somphos, tertium genus cucurbitę, inane, digitali crassitudine, non nisi in saxosis nas cens. Quidam pro marina Cucurbita in terpretantur.

S O N

Sonchites, Cheracia, herba accipitrũ, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 70. *Sonchon. Scariola primus vocamus. Al. B.*
Sonticus morbus, id est, epilepticus, uel co micialis morbus.

S O PH

σιφρωνιστῆρες (sic enim Cleanthes uocabat) dentium postremi. Auicenna dentes sen sus, uel intellectus nominat: quos adnasci arbitrantur, post genituræ profusionem, ante consistentiam, quę anno contingit tri cesimo. Hos alij κραιτῆρας etiam uocant, ut Aristoteles.

S O R

Sorbus, nota arbor quotidiano satis specta culo. Pingitur ab Theophrasto lib. 3, cap. 12. ab Plinio lib. 15. cap. 21. & a Diosc. lib. 1.
Soranthis, Anthyllis, apud Dioscoridem libro tertio, cap. 154.
Soranus, natione Ephesius, Traiani & He rodiani, Galeni item temporibus adhuc ui xit: ut ipse testatur in Methodo sua, & in Memiri, & libro Sectarum. Item Suidas. Scripsit Monobiblon, et libr. aliquot Phar macorum, atq; speciale corpus scripturæ formauit, ut inquit Cælius Aurelianus, de passione capitis initia sumens.
Sordidus color. Lege, Color uarius.
Sorex, muris genus.
Sorbilia oua, id est, ῥόφητα.
Sorda, pregnans uacca.
Sorica, cloaca publica.
Sory quid reuera sit, uide apud Dioscoridẽ libro quinto, cap. 110.

Sorioli uocantur, quibus solutiuscula est aluus: a soria.

S O S

Sosagoras, medicus.

Sosandros, Delphinium, uel Sena herba, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 82.

S O T

Sotacus, e uetustissimis, ut inquit Plinius libro. 36. capite. 20.

Sotera, Saluatrix, Nicolai compositio in Antidotario,

σωτήριον φάρμακον, salubris medicina.

S O Z

Sozusan, Artemisia, apud Dioscoridem libro tertio, cap. 125.

S P A

Spadices equi, qui palmeo sunt colore.

Spadix, & Spadiceus color, Lege, Baia.

Spadonia, Lege, Laurus spadonia.

σπανιώδεις Græci uocant, quibus thorax est angustior, & tabulæ ritu compressior. Galenus. 3. de Temper.

Spargonion, folijs Gladiolæ, apud Dioscoridem libro quarto, cap. 24.

Spartę, uasa sunt iuncea: a Sparto dictę, ex quo fiunt. Est autem Spartum genus iunci, siue herbæ Ibericæ: de quo multa Plinius libro undeuigesimo. Autumant grammatici, sportas item dici ab hoc sparto: quasi sparteas. Columella lib. 11. cap. 2.

Spartion, uel Spartum, nostri Genistam interpretantur. De ea uide Dioscoride lib. quarto, capite. 160.

Spartum. Vide, Spartiæ

Spartum, Genista, apud Dioscoridem libro quarto, capite. 150.

σπαργοῦντες, mamę, ubera etiam quę multo impetu lactis tument.

Spasma, solutio continuitatis in neruo. Eiusdem generis sunt & quæ Greci Aposparsma, & Rhegma, & Thlasma dicunt: illud in ligamento, hæc in uasis & musculis, quę ex uioleto ictu, uel graui casu, uel alio quopia in uiolento motu excitata.

σπάσματα, conuulsa.

Spasmus Cynicus, conuulsio canina: quod malum nonnulli sunt qui torturam oris esse existimant.

σπασμὸς, in neruis et musculis affectio. Conuulsio interpretatur latine. Stulti Medici nostrę ætatis, mirū est, φ non crepunt, dū audiunt pro spasmo, passim usurpari conuulsionem: quam dictionem adeo non possunt decoquere eorū quidam, ut mille malint σπασμοὺς, φ unam conuulsionē: tam indocti homines, ut nesciāt se maxime lati ne audire, dum audiunt conuulsionē, ex ipsis autē ipsissimis latebris depromptū esse, quę illi tantum celebrant & ferūt σπασμὸν, cum alioqui nihil habeant Græca lingua infestius.

Spissamentum uocatur, quod extremū superponitur, ne fluitet quod conditum est, sed conditurę humor superueniat. Verbi caussa. Cum condideris olus atrum, ferulam, aliudue huiusmodi, ne innatent in humore quę condita fuerunt, fœniculū ad os uasis superponitur, tam diucp deprimitur, ut ius eius usq; ad summum labrum perueniat. Non dissimili ratione & oliuæ quondam condiebātur: præcepitq; Colum. lib. 12. cap. 46. conditis iam oliuis, fœniculi aridi fasciculum in eas deprimēdum, ut ius superueniat. Et hoc antiquis in agris spissare fuit manifesta rei significatiōe & caussa, ut angustiore spacio stipata, quę condita fuissent bonitatem suā diutius seruarent. Gręce uocant σύμματα, ἀπὸ τοῦ σύφειν. Item & Aedismata.

Spastici, qui aliquo genere spasmi periclitantur. Qui & Conuulsi.

Spatha, uel σπάθη, id ex quo palmulæ pendent. autor Pollux. Vocant et rudem, qua bullātes in coquendo feruores despumantur, & in homine latiores costas. Sic Columella lib. ult. cap. 23. ait. Deinde permisce bo spatha lignea. Notissimū in coquina instrumentum ca uoce significans, quo subiguntur & despumantur ad ignem seruentes in fictilibus carnes. Et Iul. Pollux in secundo testatus est, costarum nostrarū ossa spathas dici. A quorum omnium similitudine, nouam Palmulæ germinationē Greci Elaten, & Spathen uocauerunt. Qualis autem in Palmula hæc Elate, uel Spatha sit, facile nouerunt qui in Aegypto & Syria rem contemplati aliquando sunt propius, Lege, φοῖνιξ.

Spatha unguentaria, dicta secundum Aecium sermone duodecimo, capite quadragesimoquarto, Palma Elate.

Spatha polypica, etiam si Paulus appellet πολυπικὸν σπάθιον, chirurgicum instrumentum quo repurgantur auditorij mea-

tus, apud Paulum lib. 6. cap. 23. Ad myrtacei folij figuram facta erat: & existimo Polypicam uocari, quippe cuius usus præcipue sit in polypo apud eundem Paulum libro sexto, cap. 25.

Spathæ, costæ.

Spathiurus, serpens, in locis iuxta Chalcidicen magis inuenitur. Est autem animal ex crasso in caudam abiens tenuem, latū habens caput, ac mures comedens. De ueneno, ac cura eius require Aeciū ser. 13. ca. 31.

σπάθη, abietis lachryma.

σπατιλαι, hominis retrimenta.

S P E

Speeloma, turpis sonitus quem in concubitu edimus.

Spectile, caro exos iuxta umbilicum suis, ut inquit Festus.

Specularis. Vt inquit Epigrāmatarius poeta, specularia puros admittunt soles, & sine fæce dies. Sunt autem lapides Speculares candidi, atque translucentes, olim in Bononiensi agro effossi: ex quibus fiunt munimenta quasi quædam fructuum precio sissimorum: ut inclusi specularibus, admittant solem, nec infestentur uento, uel hyme. Tiberius Cæsar cum mira uoluptate cucumeres expeteret, commentus est, ut nullo non die sibi contingerent. Nam pensiles eorum hortos promouebant in solem rotis: rursusque hybernis diebus intra specularium munimenta reuocabant. Columella libro undecimo, cap. 3.

Speculatio, Medicinæ summa pars.

Spegeton, Aizoum, apud Dioscoridem libro quarto, capite. 91.

Spelta, græce ζεία.

Spergethros, Semperuiuum, apud Dioscoridem libro quarto, cap. 91.

Sperma, siue Semen, est seminaria uia quædam in humido consistens. Vel Semen est quædam materiæ & productricis rationis facultas, quæ ab hominis generatione expanditur, euacuaturque. Aut sic, Semen est humidum in uasis seminarijs contentum, quod ex calido spiritu hominem procreare potest. Vel, Semen est spiritus calidus, in humido cōsistens, ex quo exoriri & produci aliquid tale potest, quale est id a quo fuerat extractum. Citicus sic describit. Semen est quod homine ex humido, animæ participem constituit, idque abstractū quod dam & cōmixtum ab utroque parente. Galenus de Definitionibus.

Spermatica conceptacula quinque sunt: & principem quidem locum habent uenæ, arteriæque multifariam implicitæ, obuolutæque, ad testiculos tendentes: ex quo imagine quadam uarices uocantur. Postea habētur testes ipsi, quoa σπερματικοὺς, hoc est, cauernosos nomināt. Tertiū habet locum ἐπιδιδυμον, incumbens testiculo sub uase quod seminarium dicūt. Quartum obtinet sedem, quod in uiris capax est, oblongumque, ac uelut sinuosum, ubi mutone ad it, in imo tamen angustius, breuiusque. Postremo est Parastraca, seminarium interiacens & urgam.

S PH A

Sphacelare, ossa & cerebrum sphacelatum sæpius intelligit Hippocrates pro corrumpere. Et Sphacelus corruptio substantiæ uniuscuiusque partis, quę sphacelari dicitur. Talia quædam etiam carnosis partibus in cangrenis accidunt: passionis ob magnitudinem inflāmationis insensibilitatē quandam atque nigriciem, aut omnino mortici num colorem afferentem. Hinc etiam grę cam illam Sphacelum appellabant. Et fortasse uoluit Herodotus, cum dixit, coxam cambysis sphacelari. Galenus libro Aphorismorum septimo, aphor. 51. Item,

Sphacelus, Quid hæc uox significet, inquit Galenus, haud quaque inter omnes conuenit. Sunt enim qui dicunt ipsam uehementem dolorem declarare. Alij tantū inflammationis excessum, ut partem ad corruptionis periculum inducat: quę dispositio a nonnullis cangrena appellatur. Alij partis affectę corruptionem ipsam sphacelon dici uolunt. Alij conuulsionem. Nonnulli non eam quæ fit con[illegible]ulsionē, sed quæ per inflammationis magnitudinem expectatur. Alij etiam non simpliciter conuulsionem, sed eam quę neruosorum corporum inflāmationi superuenit. Alij simpliciter fortem tentionem. Alij putredinem. Galenus lib. 2. de locis affectis, cap. 2.

σφάγνον, id est, Aspalathus. Cæterum sic dictus ἀπὸ τοῦ σφάττειν, id est iugulando: fortasse quia aculeatus frutex, aculeis suis pungit & sauciat. Sūt hoc nomine cani arborum uilli: quales in quercu maxime uidemus, sed odore prestātes. Plin. li. 12. c. 23.

σφὴξ, Ionice σφῆξ, uespa. Theo. Idyll. ε.
σφὴξ βομβῶν τέττιγ@ ἐναντίον.
σφαγὶς, appellatur pastillus, quem Polybius confecit ad glutinandum uulnus. Celsus libro quinto.
Sphage, cauum id, quo disparantur iuguli: a quibusdam etiam Thymos.
Sphagnon, Seseli Massiliense, apud Diosc. lib. 3. cap. 58.

S PH E

Sphendone, albicans totū in oculo, itemq; logas, atq; κυλοίπιον.
Spheristerium, quale ueteribus balneum fuerit, lege in dictione, Balneę.
Spheritis. Meminit eius Aecius. Hermol. Barbaro uidetur esse, quā hodie uocamus Cyclaminum.

S PH I

Sphinges, uillosis comis, ut inquit Solinus, & mammis prominentibus bestiæ sunt, dociles q; ad feritatis obliuionem.
Sphinx, fusco pilo animal. Plin. lib. 8. cap. 2.
Sphincter, strictior iterna ani pars, per quā egerimus: & id agere non ualentes, glandes in eam inserimus. Sic appellat Aecius lib. 9. cap. 28.
σφίγκτηρ. Vide, Porus.

S PH O

σφοδρὸν, id est, uehemens. Exercitij genus quod uehementer ualens, & cum celeritate fit.
Sphondylion, a quibusdam Arachne, Phalangium, & Asterion appellatur.
Sphondylion, Ferula est, differens a Panace folijs: quia sunt minora, & Platani diuisura. Dioscor. lib. 3. cap. 88.
Sphondylis, Sphondylion, apud Dioscor. lib. 3. cap. 88.

S PH R

Sphragitides uenæ, id est, iugulares, ut uertit Theodorus, in dextra, sinistraq; prægrandes. Celsus.

S PH Y

σφυγμὸς, siue pulsus, est intentio et remissio indiuisibilis arteriæ & cordis.
σφυρὸν, sub crure pars, unde nomen calcaribus lingua uidetur dedisse uernacula. Alio uocabulo Pezam dicunt: unde Argyropeza Thetis apud Homerū, ueluti argento similes habēs pedes: quod sub sura est.

S P I

Spica uirginis, nomen est syderis antiqui, Spicū neutro genere dixere. Hinc illud, Spicum illustre ferens splendenti corpore uirgo. Col. lib. 11. cap. 2. Cicero in Arato.
Spica, granum & aristam, quæ uti acus eminet e folliculo, siue gluma, significat.
Spicatum, id est, Nardinū unguentū, olim Romæ sic dictum.
Spicilega, id est, Passerculus.
σπιδοδήκτοι, ab aspide morsi.
Spigeter, extrema alui pars, latine, sedes, uel anus.
σπίλοι, id est, maculæ.
σπίλοι, notæ quæ in uestibus hærentes, eas decolorant, qua similitudine aliquando in humano uultu, & reliquo corpore maculę oriuntur, nullo aut exiguo uitio, summāq; cutem tantum uariantes.
Spinus. Lege, Prunum syluestrem.
Spinarum genera sunt: ἄκανθ@, id est, spina uulgaris. Acacia, πυξάκανθα, λευκάκανθα, Acantha Ariana, ἄκανθα βασιλόνια, siue regia, spina sitiens, spina pennata in Aegypto, spina apendix, spina bunia decem & septem numero. Item Galatica, siue Pontica, siue Cappadocica: de quibus lege Coroll. Barbari apud Dioscoridem libro. 1. dictione Acacia.
Spina buxea, id est, Lixium.
Spinam Arabicam: quidam hanc esse putant, quam Plinius Lamam uocauit, etiam in India nascentē, a qua gummi adulterio myrrhæ prouenit. Barbarus Arabicæ spinæ meminit, & Dioscor. lib. 3. cap. 14.
Spina aliquando cū additione uocatur spinalis medulla. Autor Galenus de locis affectis lib. 3. cap. 10.
Spina alba quid sit, lege apud Dioscoridem lib. 3. cap. 13.
Spina Ceruina, frutex qui in arbore quoq; excrescit. De qua uide Manardum lib. 9. cap. 3. & est Rhamnus.
Spina Aegyptia, Spina Arabica, idem. De qua Dioscor. lib. 3. cap. 14.
Spina mollis, Crisium, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 120.
Spina Cerualis. Lege, Rhamnum.
Spina syluestris, Carduo similis, aculeata, breuior quam quæ in hortis, satisq; prouenit. Dioscor. lib. 3. cap. 19.
Spina, tuberculum quod Greci dothienem, Latini furunculum uocant.
Spinacium olus, quod Arabes Aspanas uo

cant: nos paululū ita mutato nomine Spinacium. Manardo uidetur esse, quod apud Dioscoridem uocatur Chrysolachanon, item Atriplex: de quo uide Epistolarum li. 9. epist. 3. Secus nos in Herbario nostro germanico. Attigimus & in secūdo tomo latini Herbarij de ea herba nonnihil: adeo non constamus nobis, si centum etiam de una & eadē re scribamus. Quod ingenue oportet fateri, propter purpuratos illos, qui cum titulos illos tumidos iactent, ne unam quidem uilissimam herbam, quam in cibo quotidie sumunt, rectè nouerunt.

Spinalis medulla, cerebro connata est, pinguior tamen, & albior.

Spinturnix, ea quæ dicitur & Chithia auis.

Spionia uitis, est mulsō larga & amplitudine uuarum quam numero fertilior. Columella lib. 3. cap. 21.

Spira, dicitur basis, columna unius tori. Et genus operis pistorij. Et funis nauticus in orbem conuolutus.

Spiritus uocantur, qui in corpore sunt: flatus uero, qui extra corpus existunt, aer. Hippocr. lib. de Flatibus.

Spiritus, est fluxus aeris in longitudinē continuus. 4. Meteor.

Spiritus, Lege, Ventus.

Spirituum scaturigines unde nam prodeat ex terra, & qua ratione, require apud Arist. de Cœlo & mundo, & libris Meteo.

Spiritus morborum omnium caussa.

Spissamenta, siue Spissamina, σπύμματα græce.

Spithame, mensura ab magno digito, ad minimum usq; numeratur.

SPL

σπλάγχνα dicūtur, quæ latinis exta sunt uitalia, scilicet interanea: qualia sunt cor, pulmo, iecur. Aruspicinæ prima uox illa fuit, qua cunctas eas partes in animalibus significarent. Translata deinde ad partiū in animalib. historia, & medicinę uox est, qua meliora, utilioraq; interanea oīa communi extorum appellatione indicata fuerunt. Interdum tamen solum iecur ea uoce intelligitur: id enim maxime in aruspicina obseruari præcipiebatur.

σπλάγχνον, sic Dioscorides Muscum arborum cognominauit libro primo, dictione Bryon: quo uocabuli etymo, non sane liquet, nisi quod Græci σπλάγχνα exta appellant: nec est tamen quod animantum extis, cum Bryo conueniat, siue cor, hepar, lyenem, aut pulmonem accipias. nullum enim, ut Bryon, uillosum, aut Musci modo in tā multa capillamenta discerptū.

Splendor, glummer, oder katzensylber.

Splen, ex arterijs & uenis tenuia quædam uascula habet, atq; in medio concauitates quamplurimas uasorum: mollis, & laxus est σπλὴν, lien.

Splenetides, uenæ splenis.

σπληνικοί, id est, lienosi uocantur, quibus lien, obstruso, obsepto'q; in eo atræ bilis incremento indurruit.

Splenetici, quibus splen præter naturam inflammatus, non recipit liberationem inflammationis, sed in ipsis remanet duricies, & uelut in his morbis fluxione infestatur. Mutatur autem & secundum naturam corporis color. Galenus de Definitionibus.

σπληνιᾶν, apud Grecos, est splenis uitio laborare.

Splenion, idem quod Asplenion, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 152.

Splenion, Hemionitis, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 153.

Splenion, Periclymenon, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 15.

σπληνῖτις, lienaria uena.

Splenium. Plinius libro. 21. capite. 15. Vnde Spleniata frons Martiali, a lienis forma: cuius meminit & Pollux, & Dioscorides, & reliqui.

SPO

Spodium, Oleastri folia, cum floribus in cinerem redacta. Modum conficiendi uide in Dioscor. lib. 3.

Spodion, quid reuera sit, uide apud Dioscoridem libro quinto capite septuagesimo sexto, de Pompholyge.

σπομένοι, conuulsi.

Spondylus, nomen est piscis, uertebras et nodos in ceruice, &, ut autor est Pollux, τράχηλοι, id est, spinas habēs. nam cōstat septē Spondylis. Appellantur & Spondilia. Vide Columellam libro octauo, capite decimosexto.

Spondylion, folijs tantum differt a Panace: quia sunt minora, & Platani diuisura. Non nisi in opacis gignitur. Plinius libro 12. capite. 26.

Spondylus, salsamentorum generis.
Spondylum, quod in capite mugilum echinata specie conspicitur. Athenęus.
Spondylon. Lege, Spondylus.
Spongion, Nerion, apud Dioscoridem lib. 4. capite. 85.
Spongothere, id est, Spongiatores, siue urinatores.
Spongiarum naturas & iuuamenta, require apud Dioscoridem lib. 5. cap. 129.
σπογεδικός, morbus qui quouis tempore obuenit, & quouis loco.

S P V

Spuma salis, in exilibus petris inuenitur: de qua uide Dioscor. lib. 5. cap. 118.
Spuma argenti, hoc est, Lithargyros, distat a Scoria, quo a fęce Spuma, & Lithargyros, purgantis se materiæ uitium est. Vide Dioscor. lib. 5. cap. 93.
Spuma nitri, græce Aphronitron, apud Dioscoridem lib. 5. cap. 122.
Spuma in comitiali laborantibus sic fit. Nã & iugulares uenæ aer transiens penetrat quidem, ipse adducit autem simul secum quod tenuissimũ est in sanguine: idipsum cum humidum fit, multa permixtione albescit. Tenues enim membranas purus permeans aer pellucet, quapropter & albæ spumæ temere apparent.
Sputa, reiectiones, quæ sponte sua, & quasi naturalis purgationis modo in os subeuntia pelluntur.

S P Y

Spyradæ, stercora caprina.
Spyrdana, caprarum stercora rotunda.

S Q V A

Squali, pisces. Plin. lib. 9. cap. 24.
Squama uitalis: utitur ea uoce Plinius lib. 36. cap. 24. Gypsum dicens optimum fieri e lapide speculari, squamã uitalem habente: sed cauendum, ne lectio uitiata sit, quandoquidem uetusti codices sic habent: ex lapide speculari, squamamue talem habente. Est enim specularis lapis duplex, ut eodem libro ait, capite. 22. Absolutus alter, ac per se nascẽs segmenti modo, uel ut ipse legerim, Cementi. Alter saxo inclusus, aut complexu silicis alligatus. Gypsum igitur optimum intelligit, uel e primo genere, hoc est, specularis absoluti: uel e secundo, id est, e lapide, qui squamam talem habeat inclusam.

Squarrosa, scabraq; ligna, græce λεπρά.
Squatinæ, piscium nomen. Plinius libro. 9. capite uigesimo quarto.
Squalere dicuntur, quæ amisso natiuo humore, aut eo carentia, mollitudinem nõ habent: aut eo exucto, ad ariditatem transierunt. Potestq; aliquid squalere, & nõ tamen asperum esse. Sic senum corpora squalere dicuntur, & per anni æstum agri, cum minorum & annuarum plantarum folia, & caules in cremia transierunt.
Squama æris, Cyprij clauis ære fabricatis excutitur, crassa & ipsa. De qua uide Dioscoridem. lib. 5. cap. 80.

S Q V I

Squinanthum, uocabulum officinarũ, quæ ex duobus scilicet nominib. σχοίνος, & ἄνθος, pro more suo, ut omnia solitisunt corrumpere, fecerunt Squinanthum. Græce uecatur σχοῖνος, uel odoratus iuncus, uel iuncus rotundus odoratus. Vsus est tamẽ floris tantummodo; etiamsi officinæ tantum exhibeant stramina. Vide, Schœnanthos.

S T A

Stacte, Dioscoridi libro primo uocatur pinguedo recentis Myrrhę, cũ exigua aqua tusæ, & organo expresso. Ea perq; odorata & preciosa est, atq; unguentum per se facit, Stacte nominatum. Maxime probatur quæ nullam olei admixtionẽ admisit, cuius minima portio compos est uirium plurimarum, uim myrrhę calidis unguentis respõdẽtis habet. Suidas στακτὴ εἶδος ἀρώματος, καὶ κασσία. Appellatione unguenti Aegyptiaci Stacten uenire, autor est Athenęus. Hodie officinæ omnes Storacem liquidam uocant: quanquam est & alia Storax, de qua alias.
Stachyte, Tripolium, apud Dioscoridem libro. 4. cap. 136.
Stachy. Lege, Orminon.
Stachys, frutex marrubio similis, sed longior, folia ferens numerosa, hirsuta, rara. De qua uide Dioscoridem libro. 3. capite. 119. Plin. lib. 24. cap. 15.
στάχυς, spina, atq; ea pars appellatur, quę sub uentre est.
Stachyites, Potamageton, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 102.
Staes, massa farinæ, quæ alio nomine, Conspersio.

Staffæ, uulgo pedū equinorū ſuſtentacula.
Stagna peſtilentiſſima in Sardinia. De quibus uide Solinum cap. 10.
Stagoniam uocāt Græci, Thus mamoſum.
σταγονίας, id eſt, maſculum thus: & principatum tenet, ſuapte natura rotundum. De quo plura Dioſcor. lib. 1.
Stagonitis, Galbanum, apud Dioſcoridem lib. 3. cap. 96.
Stalagonium, Chalchanti ſpecies eſt, puriſſimæ ſtiriæ, ſiue guttæ ſimile: a quo & nomen σταλαγμός.
σταλτικά, repreſſiua, contractiua.
σταλτικὴ δύναμις, retinendi & ſiſtendi uis.
Staphyle, uua, a Staphylo liberi patris filio.
σταφυλοφόρος, uuigera, columella nomine.
Staphyloma, uuatio, oculi uitiū. lege, Exulcerationum quæ in oculis.
σταφυλῖνος, a Plinio dicitur hæc uua Aſtraphis agria, quam Taminiam aliqui uocāt falſo: ſuum enim genus habet. Valet ad pituitam: unde a quibuſdam dicta pituitaria. Græco uocabulo Agria ſtaphyle, dicitur uua ſylueſtris. Colum. lib. 8. cap. 5.
Staphilinus, Paſtinaca erratica.
Staphiſagria, apud Dioſcoridem libro quarto, capite. 158.
σταφυλῖνος ἄγριος, Paſtinaca agreſtis, apud Dioſcoridem lib. 3. cap. 57.
Stathenia, pectoris ſumi medianę portiões.
Statica. Lege, Siliqua.
Statumina, pedamenta, pedis adminicula. Colum. lib. 5. cap. 3.

S T E

στεατώματα, καὶ στεάτωμα, eſt adipis contra naturā collectū aliquo loco incrementū, nomenq; illis ab adipe, quē Græci στέαρ uocant. Atq; in toto illo abſceſſuum genere quot ſunt clauſæ & latentes in eis humorū ſubſtantiæ, tot etiam Græcis eorum nomina ſunt. Non ideo quia in illis ſubſtantiæ illæ ſint a quibus nomen inuenerunt, ſed ſola earum ſimilitudo: ſcilicet Meliceridæ, Atheromata, quæ apoſtemata ſunt tunicu lis clauſa & contenta. Et quoniā quæ clauditur, & quæ continetur in illis caro, aut carnoſum corpus, mutata ex corruptione natura, modo adipeſcit, modo putreſcit: ideo hoc, aut illo nomine cenſetur. Dico autem adipeſcere, aut pulteſcere, in adipē, aut pulti ſimilem humorē mutari: Ideoq; illud Steatoma, hoc Atheroma a Gręcis dictum fuit. Eſt enim Atheroma ab athora, quę uox pultis triticeę, aut ex alia fruge genus Greci uocabant, quaſi pultatio. Quod genus idem Galenus deffinit: Neruoſam eſſe tunicam Atheroma, in qua pultaceus humor continetur.
Stœbe, apud Dioſcoridem lib. 4. capite. 14. herba Scabioſa dicta.
Stœchis, umbilicus terræ, apud Dioſcoride lib. 4. cap. 93.
στῦμα, adſtricta renum uitia, omnia ſcilicet illa, quorum impedimento urina aut difficulter, aut rara, aut per interualla redditur, ſiue in renibus, ſiue in ueſica ea ſint.
στέγνωσις, cutis conſtipatio, quæ fit, uel meatibus obſtructis, uel illis ipſis denſatis. Curam eius uide apud Paulum libro primo, capite uigeſimo primo.
Stelephuros, Theophraſto eſt Plantago.
Stella, Aſter, uel Inguinalis herba, apud Dioſcoridem lib. 4. cap. 121.
Stella, piſcis parua admodum carne intus, extra duriore callo. Huic tam igneum feruorem ineſſe tradunt, ut omnia in mari attactu adurat. Plinius libro nono, cap. 60.
Stella crinita uocatur, propter fulgoris ſpecies: ſed ubi in alteram partem ille dilatatur ſępenumero. Euenit autem, ut fulgores huiuſmodi tempore multo permaneāt, ſępe ut confeſtim extinguantur.
Stellio, Lacertæ genus ſtellatæ, Chamęleontis naturam habet, rore uiuens: nullum animal fraudulentius, ut inquit Plinius libro octauo.
Stelliones. Lege, Tarantulas.
Stelliones, in nouis domibus cernuntur, ueneni præſentanei: in locis oſtiorum, feneſtrarumq; ſunt, aut cameris, ſepulchriſue. Vocāt Aſtalabotem Græci, & Colloton, & Galeoten.
Stenochiriaſis, equorum morbus, cum ſcilicet eis conſtringitur uiſus, & uires amittit.
στεῦτερα φύλλα, anguſta et contracta folia.
Stephane, Laurus Alexandrina, apud Dioſcoridem lib. 4. cap. 148.
Stephanos Alexandri, Daphnoides, apud Dioſcor. lib. 4. cap. 149.
στέφανος. Vide, Poros.
στέφανος λευκοΐος, corona uiolacea.
Stepſicerotes, circa mare caprarum genus.
Stercus, excrementum alimenti, ex concoctione & digeſtione cōmoda ſegregatum.

Stercus ferri, id est, scoria, de qua uide Dioscoridem lib.5.cap.85.
Stereon, solidũ corpus Græci uocant, quod ex tribus dimensionibus constat.
Stergethron, Cotyledon, apud Dioscoridẽ lib.4.cap.93.
Sterilitatis caussa duplex. Vna a uiro, altera a fœmina prodit. Ab hac uel propter humiditatem nimiam, aut pinguedinem uuluæ. A mari autem, quando ipse est spado factus, et testiculis caret, uel alio quouis pacto ægritudine detentus, Galenus de Definitionibus.
Sternon, inferiora thoracis.
Sternutamẽta ueteribus sacra fuisse, uel ex illo Theocriti deprendimus, Σ
σιμιχίδᾳ μὲν ἔρωτες ἐπέπταρον.
Equidem Musæ amores sternuratione approbarunt. Et ex illo Catulli,
Hæc ut dixit, amor sinistra
Dextra sternit approbatione.
Sternutamentum, flatus uniuersi eruptio.
Sternutatio cauenda in cõceptione, & post, atq; inibi de incommodis eius. Vide Solinum cap.50.
Sternutare habitum olim faustum omen fuit: uidelicet, si inter narrandum incesserit, & sermonis ueritatem præseferre uulgo creditum fuit. Hodie quoq; ultra ternitatem sternutare parũ faustum habetur. Penelope somnia recitante, Telemachũ sternutasse, bonum omen fuit.
Stesion, Staphisagria, apud Dioscoridem libro.4.cap.156.
σῆθος, supior thoracis pars, ad iugulos usq;.

S T H

Sthatenia, pectoris summæ medicinæ portiones.

S T I

σίβαρα, ponderosa.
Stiches, iuxta Galliam in insulis eiusdẽ nominis, e regione Massiliæ, signitur: unde cognomentũ accepit. Diosc. lib.3.cap.29. Confudere quidam recentiorũ Stœchadion cum Stachye: item cum Santonico Absinthiũ. Legitur & Stœchis ꝓ Stichas.
σίγματα, in antiqua medicina dicta sunt, nõ puncta, sed maculis punctorum, quantitate et forma decolorata cutis. Differũtq; ex antiquis scriptorib. & ex nomine ipso colligitur σίγματα ἀλευκά, & utraq; utiligine: quod in ijs, siue candidæ, siue nigræ maculæ sint, maior quantitas, & nulla certa forma est: in stigmatis autẽ puncta tantum, & punctis uariata superficies.
Stillicidium, Latini appellant malum, cum sine calculo et inflãmatione lotiũ egeritur.
Stipa, Stœbe. apud Diosc. lib.4.cap.14.
Stirps, truncus arboris.
Stiua, pars aratri est, de qua Vergilius:
Stiuaq; quæ currus a tergo torqueat.
M. Varro: Stiua, inquit, a stando dicta, in qua transuersa regula est dicta manicula, eo quod manu bubulci tenetur. Columel. lib.5.cap.3.
Stibi lapis, & Stimmi, & Stibium. Vide dictionem Stimmi.
Stilago, Coronopus uulgo.
Stimmi, quod nos Stibiũ, & Stibi uocamus, in argenti metallis inuenitur, spumæ lapis candidæ, nitentisq;, non tamen translucentis: aliqui Alabastrum uocant, Alabandum, & Alabandicum. Vide Dioscoridem lib.5.cap.90.
Stipteria quid sit, uide apud Dioscoridem libro.5.capite.112.
Stipulæ, sunt folia culmum ambientia.

S T O

Stolones, Plinius in arboribus appellat frutticationem inutilem. Vnde & Stolonum Liciniæ genti inditũ cognomen. M. Varro planissime scribit de Stolonibus, cuius uerba subscripsi, quæ sunt hæc. Nam Stolonis illa lex, quæ uetat plus quingenta iugera habere ciuem Romanum, & qui propter diligentiam culturæ Stolonum confirmauit cognomen, qui nullus in eius fundo reperiri poterat Stolo, qui effodiebat circum arboris radices quæ nascerentur ex solo, quos Stolones appellabant. libro quinto, capite.8.
Stolon legimus dictum in animalibus caudę tenorem, ut interpretatur Theodorus. Nam Aristoteles ait, caudis quandoq; inesse longiores pilos, si stolos fuerit breuis, ut equis: alias uero breuis, si longior sit stolos, ut bobus.
σόμα, os.
Stomachi nomine Plinius postremã gulæ partẽ accipit, cui mox adnectitur uertex.
Stomachici proprie Galeno sunt, qui cibũ non continent.
Stomachica syncopis, morbus qui alias Sardiaca passio uocatur.

Stomachus neruosus quidē, & arterijs plenus, appetitui, & deglutioni ciborum, uel ut instrumentum accommodatus: aut qui sicci & humidi nutrimenti receptaculum ac meatus est.

Stomachus, id est, στόμα τῆς γαστρός, hoc est, os uentriculi.

Stomachus uomituriēs, patus ad uomēdū.

Stomachum intelligere oportet non solum eū qui ita proprie nominatur, sed & ipsum uentriculi os. Galen. lib. 6. Aphor. 39.

στόματος εὐωδία, oris bona redolentia.

Stomaticum, id est, stomachicum, & stomachi confortatiuum. Habetur autē duplex.

στόμιον τῆς μήτρας, os & hiatus pudendi muliebris.

Stomoma, genus squamę subtilius, ex summa uidelicet lanugine decussum.

S T OE

στοιχεῖα, principia prima ex quibus consistit homo, scilicet, ignis, aer, aqua, & terra.

S T R A

στραβισμός, oculorum uitium in ijs, qui Strabones dicuntur. Fit autem ex conuulsione musculorum bulbum mouentium. Lege, Exulceration, oculorum.

Strabositas, idem quod Strabismos.

στραγγουρία, urinæ stillicidium. Id etiam δυσουρίαν uocat Aristot.

στραγγούριον χῆος γὰρ ἔφαγον κάρδαμα. Si quidem urinam supprimit cardamū. Vel ut grece dicam, οὔρου ἐστὶ ἐπισχετικόν, sed & πῆνσματος δυσουρία, quibus lotiū ęgre it: idem quod στραγγουρία.

στραγγουριῶντας, urinę stillicidio laborātes.

Stranguria, urinæ stillicidium.

Stramenta, a sternendo.

Stratiotice, Millefolium apud Dioscoridē libro. 4. cap. 116.

Stratiotes, herba, apud Dioscoridem, fluuiatilis, & aquis supernatat, sine radice, libro 4. capite. 103.

Stratiotes Chiliophyllos, Millefoliorū generis, apud Dioscoridem libro quarto, capite. 104.

Stratoma, tuberculum est, sic dictum ἀπὸ τοῦ στέατι, quia quiddam pingue in eo sit, collectum sub cutem: fit in capite, ceruice, alis, lateribus.

Strato, Medicus, citatur ab Aecio sermone 13. capite. 46.

Straton Peripateticus, a Macrobio libro primo in somnium Scipionis, Medicus inducitur.

Stratonicus, & Sabinus celebrantur discipuli Hippocratis ab Galeno libro de atra bili.

S T R E

στρέμματα, a nobis luxata, cum suo loco mota ossa, legitimos naturę in ea parte motus cum dolore remorantur.

S T R I

Strigil, instrumentum quo balneatores fricabant: sordesq; eas Strigmenta uocabāt, quæ athletis ad ungendum uenundabantur. Indicauit cōmoda eorum etiam Dioscorides lib. 3.

Strigmenta balnearum dicuntur, quę oleo illitis capitibus post sudorem, una cum sudore, reliquisq; humani corporis cōcreta, & in balneorum pauimentis relicta sunt. Græci ῥύπους βαλανείων uocant.

Strigmenta palestrarū, hoc genus aliud nō sunt, q̄ puluis, qui luctantiū corporibus inspergitur, & oleo superuenit. Hæc pulueris inspersio a Grecis ἁφὴ dicebatur, puluis ipse κόνις. Cum ipso te, inquit Plinius, puluisculo conuerram. Et Geometricum est puluisculus.

Strigmenta e parietinis, & a palestra. Barbarus significare existimat sordes e statuis gymnasij, & e parietibus. Porro Gymnasium quid sit, require in dictione Gymnasium.

Strigosus, apud ueteres morbus dicitur iumentorum, qui corpora stringit aut fame, aut alia uitij caussa, quasi stringosus, a stringendo. Aulus Gellius Strigosum appellat equum emaciatum, & male cinnatum: Liuius tradit equos ex itinere uisos esse strigosiores, hoc est, macriores, attenuatioresq;. Columella libro sexto, capite tricesimo sexto.

Stringere, decerpere, secare, & colligere. Vergilius, Sed tamen & quernas glandes, tum stringere tempus. Hinc strictiuolea dicta, quæ manu colligitur. Columella libro. 6. cap. 3.

Stringere item, colligere. Inde strictiuæ oliuæ, quæ manu leguntur: ad differentiam caducarum.

Striphna, quæ ualenter adstringunt.

S T R O

στρόβιλοι, id est, nuclei pinei; quanquam στρό

ἔιλος, & tripudij genus est, siue saltationis, apud Iulium Pollucem.
ςροβίλινος, pineus.
Strobon uocant, quod in Nabathea gignitur Ladanum: & fit a capris.
Strobos, arbor in Carmania, optimos succensa de se suffitus & odores fundens. Plinius lib.12.cap.17.
Strongyloprosopa dicuntur, quibus rotunda est facies.
Stropheos, conuersio colli circum sphondylos.
ςρόφοι, graues quidem, sed non omnes, nec ubiq; in homine dolores: sed qui circa umbilicũ omne id spacium quod in anteriore homine ab ostio stomachi, usq; ad umbilici partes descendit, & usq; ad epigastrion. latine, tormina, a torquendo, ad imitationẽ Græcorum. Frequens Plinius ea uoce utitur. Nec Celsus aliud significare uidetur libro secũdo, capite undecimo, cum inquit: Eiusdem morbi nota est, ubi circa umbilicum intestina torquentur. ςρόφυς Græci nominant. Pluribus dictionis eius ἔτυμον executus est Marcellus Vergilius in commentarijs in Dioscoride, dictione Agalochon.

S T R V

Strutio magnus, Strutio paruus, Strutio Aphricus: atque de his omnibus latissime Aelianus.
Strues, dicebantur extructiones rerum, & proprie in sacrificijs.
Struma, tumor quo subter cõcreta quędam ex pure & sanguine quasi glandulæ oriuntur, quæ uel pręcipue fatigare Medicos solent: quoniam & febres mouent, nec unquam maturescunt. Celsus libro quinto, capite.28. Item,
Struma morbus est, qui, ppe peculiariter ob noxij sunt sues: unde & a Grecis χοιράδες uocantur. Vulgo Scrophulas uocãt, a scrophis, quæ illis maxime infestatur. Plinius, Cũ noxij sunt sues morbis, anginæ maxime & strumæ. Est & struma, ut docet Cornelius Celsus, tumor in quo subter concreta quædam ex pure & sanguine quasi glandulæ oriuntur, quę præcipue fatigare Medicos solent, nec unq; facile maturescunt, maxime in ceruice, sed etiam in alis, & inguinibus, & in lateribus. Columella libro 7. capite.10.

Struma, est Batrachium: sic dicta, quia Strumis potissimum medetur.
Strumus, Solani generis.
Strumarum curationẽ require apud Paulũ libro sexto, capite.36. & inibi quid reuera sint Strumæ.
Struthea, Cotonea. Lege, Cotoneorum genera.
Struthiocamelus, auis Aphrica, & Aethiopica, altitudinẽ equitis equo insidentis excedens, quouis equo uelocior: ad hoc donum datis pennis, ut currentem adiuuent. Cætero nõ sunt uolucres, nec terra tolluntur. Plinius libro decimo, capite primo. Lege, Struthium.
Struthium, ab aliquibus Cordon, ab alijs Catharsis, ab alijs Struthiocamelus, a quibusdã Chamerrhytõ, a Magis Callyrrhyton, a Latinis Lanaria herba, aut Radicula appellatur: herba qua purgandis lanis utuntur qui eas eluunt: spinosa herba, nõ tamen acanacea. De ea uide Dioscoridem libro secundo, Plinium libro.19. capite.11. lib.24. cap.11.

S T R Y

Strychne, id est, Strychnon, apud Dioscor. lib.4. cap.76.
Strychnos, εἶδος λαχάνου, id est, species holeris. Sic Theocriti interpretantur scholia. Vide de hac Dioscoridem.
Strygis, apud Hippocratẽ frumenti quoddam genus, lenius tritico, sed quod uentrẽ magis ducit.
Strychnon, apud Dioscoridem libro quarto, capite.74.
Strichnon Hipnoticon, Solanum Manicũ uocant, apud Dioscor. lib.4. cap.76.
ςρυφνα, acerba, uehementer adstringentia.
Stryphnen, uinum acerbum, quo Galenus ad sanguinem supprimendum utitur Methód.5.

S T V

Sturio, non est Silurus, quod putauit Paulus Iouius libro de Piscibus Romanis. De quo uide prolixam admodum disputationem apud Manardum libro.9. Epistolarum, epistola.3.
Sturnus. Lege, φινίς.
De Sturnis uide Plinium lib.10. cap.24.

S T Y

Stymmata, græce spissamenta. Vide dictionem, Spissamentum.

Styphonia, Stechas, apud Dioscoridem li-bro.3.capite.29. συραξ δάκρυον ἐστὶ δενδρούτινος ὁμοιουκυδωνίῳ, id est, Styrax lachryma est arboris malo cotoneo similis. Officinæ Storacem uocant. Diosc.lib.1. Plin.lib.12.cap.17.28. lib.24.cap.6. Theoph.lib.9.cap.7.

Styrax, arbor Cotoneo malo similis, lachrymæ ex austero iucundioris, intus similitudo harundinis, succoq; prægnans. Nascitur in Syria Iudeæ proxima, circa Casium Seleuciæ montem. Plin.lib.12.cap.25.

S V A

Suauis color. Lege, Color uarius.

Suasus color. Lege, Color uarius, & Pullus color.

S V B

Suber, arbor procera, sine multis ramis, ligno robusto, cortice percrasso & aspero in senectute. Pulchre pingitur ab Hermolao Barbaro Coroll. in Fagum.

Subgrundia. Varro etiã subgrũdias uocat.

Subinde, frequenter, alias, mox, deinde, & itidem. Colum.lib.6.cap.2.

Subluuies atq; intertrigo. Videtur Subluuies esse exulceratio, in pedibus ouium nascens, quando scilicet ab ungula cutis resoluitur: in homine Reduuiam dicunt. Lucere enim soluere est, quasi subtus soluatur corium. De Intertrigine quæ ex intertritu nascitur, alias, Columella libro. 7. cap. 5.

Submittere prolem, educare, producere, propagare. Colum.lib.7.cap.9.

Subrumentur, sub mammã mittantur, subijciantur; antiquo nanq; uocabulo mamma dicitur rumis. Vnde agni & hœdi subrumi appellãtur, qui sub rumis, id est mammis adhuc habentur. Hinc uerbum subrumari, quod significat sub mammã subijci. Hinc ruminalis ficus, quod sub ea arbore lupa rumam, id est, mammam Romulo & Remo dederit. Columella lib.7. capite. 4.

Subscudes, appellantur tabulæ, quibus tabulæ inter se configuntur: quia quo inniuntur, succiduntur. Pacuuius. Nec ulla subscus cohibet compagem.

Substillum, a stillando dictum. Est aũt ęgritudo, quando stillatim urina emittitur.

Substructiones, Plinius, Cicero, ceteriq; uocant ædificia enormia, sumptuosa, & impendijs prope regalibus extructa.

Substructiones item intellige aceruationes lapidum in unum agri locum congestorũ, instar substructionum, quibus ædificia magna consurgunt. Columella libro primo, capite secundo.

Subtercus, idem quod Hyposarca, uel Sarcites hydrops.

Subuesperus, uetus flans ad sinistrã Aphrici. Victruuius.

S V C

Succedentia præsentiũ signa. Lege, Signũ.

Succidanea, ea quæ alio nomine ἀντιβαλλόμενα, uel ut barbari uocãt, Quid pro quo.

Succidia, a suibus edendis dicta.

Succidium, exponit Nonius pro larido.

Succinctura, Aristoteli Diaphragma, uel septum transuersum.

Succingulum, membrana, uel potius tunica quæ est circa costas, in qua cognoscitur aliquando pleuritis.

Succinum Elatinum. Lege, Electrum.

Succinũ orientale. Lege, Electrũ, & Erasmum Stellam.

Succinum. Lege Asarum, uocabulum Tuscum, siue, Etruscum.

Succus acidus, id est, Melancholia; quoniã scilicet acris in morem aceti fit, & corpus animalis rodit.

Succum dulcem, olim Praxagoras, & Philotimus, magis proprio uocabulo pituitã uocabant.

Succus uitreus, secũdum Paraxagoram frigidior & crassior.

Succus Papaueris, id quod uulgo Opium uocant.

Succussarij equi uocantur Germanorum, quod subsultim & moleste ingrediantur. His similes appellat Nonius Tortores equos: Plautus uero Cruciantes, ut crucian te, inquit, canterio. Succussarios Festus.

Sucerda, stercus suis.

Sucotachos, Helxine, apud Dioscoridem libro.4.cap.42.

Suculæ. In capite Tauri sunt stellę, numero septem, quas nostri Suculas uocant. Græci Hyades, nomine pluuio. Nam Grecis ὕειν dicitur pluere. Hæ autem stellę cum oriuntur, & occidunt, tempestates, pluuios, largosq; hymbres cient. Imperiti arbitrantes dici Hyadas, a suibus, qui græca uoce ὗες nominantur, a similitudine nominis. Græci appellauere Suculas: siquidem sus per diminutionem dicitur Sucula. Hinc locus

ille Plautinus: Quin tu die recta cum su cula & cũ porculis. Plinius tradit id fidus uulgo appellatum esse Palilicum: quod ęc latur uesperi circa Palilia, qui dies festus est uigesimus primus mẽsis Aprilis, idemque urbis Romæ natalis. Columella libro undecimo, capite secundo.

Sucutum. De hoc sic disseruit doctissimus uir Manardus de Ferraria. Nemo qui Auicennę.2.lib.cap.522. ubi de Sucuto agit, capiti Dioscoridis de Symphito comparauerit, ambigere poterit, idem esse Auicennæ Sucutum, et Dioscoridis Symphyton: erroreq; uel interpretis, uel ipsiusmet Auicenne cõtigisse, ut Semperuiuum dicatur. Errasse autem Auicennam, uel potius nescisse quid esset, ex eo constat: quod uarias de eo opiniones &.2.&.3.lib. affert, nec uni præ alijs adhæret. Secundo enim libro alios existimasse, quod esset Semperuiuũ, alios quod Mandragorę cuiusdam semen, alios aliam rem. Lib. etiam.3.cap. de Sputo sanguinis, duas de eo sententias affert. Nam postquam dixerat, quod est Semper uiuũ, aliam cuiusdam Aggregatoris subdit opinionem. non enim de alia Medicina loquitur sicut Iacobus cognomento de Partibus est arbitratus, sed de eodẽ Sucuto ait, scripsisse uirum quendam in suis aggregationibus, esse calamenti, id est, origani specie, hoc est, similitudine. Origanum autem dici ab Auicenna Calamentum.2. lib. manifestatur, cap.158. ubi sub Calamenti nomine de omnibus Origani speciebus pertractat. Deinde subdit eundem uirum dixisse, ꝙ nascitur inter lapides. Utrunq; autem primæ Symphyti speciei adscribit Diosc. nasci uidelicet inter petras, & Origani trahere similitudinẽ, tertiumq; cum his, sputo sanguinis prodesse. Melius igitur quam Auicenna conieceris, & Sucutũ esse Symphyton, & utramq; eius speciem uulgo dici Consolidam. Quarum maior passim apud nos nascitur, & a similitudine radicis Lucanicam uocant. Mirandulenses Alam nominant, Alum uolentes, uel potius debẽtes dicere. ita enim primam eius speciem nominat Plinius lib.26. &. 27. in saxis nascentem, ramis origani tenuibus, in cacumine thymi capitibus, surculosam, odoratam gustu, cum dulcedine saliuam ci entem, radice longa, rutila, digitum crassa,

S V D

Sudatorium, quale balneum sit, lege in dictione, Balneę.

Sudor, defæcatio est, & superfluitas humiditatis tenuis & serosę in sanguine.

S V F

Suffimentum, Moschatum, apud Aetium, odoramenti genus admodum suaue.

Suffitas, fumigatas, & quodam quasi suffumine medicatas. Verg. inquit: At suffire thymo. Apud Plinium frequẽter legitur, Suffitus, Suffitiones, Suffimenta. Apud Ouidium, Sanguis equi suffimen erit. Columella lib.9.cap.14.

Suffocans affectus. Lege, Catochus.

Suffragines coronæ. Sunt in cruribus posterioribus quadrupedum Suffragines, quibus pedes inflectuntur. Dici ex eo uidentur, quod subter frangatur. Plinius tradit aues curuare suffragines in posteriora: quibus uerbis planissime demõstrat, Suffragines dici illam in cruribus partem, quę humani poplitis modo curuatur. Hic Suffraginosa mula, cuius suffragines morbo infestatur. Corona autem pars est pedis in brutis animantibus. Hinc Suffraginosus, laborans suffraginibus. Columella libro sexto, capite.14.

Suffraginosa mula, cuius suffragines morbo uitiatæ sunt.

Suffriare, infriare, perfriare, ex eodem fonte manantia uerba, significant minutim conterere, & quod uulgo dicitur puluerizare, atq; inspergere. Colum. lib.9.cap.15.

Suffiss, idem quod puluis.

Suffusio, quæ uulgo cataracta.

Suffusio, est segnis humoris in cornea tunica supra pupillam concretio: quę impedit, ne uel uideret, uel certe clare uidere possimus, precipueq; ob frigiditatẽ, & imbecillitatẽ uisibilis spiritus obueniẽs, familiaris admodũ senibus. Paulus.li.6.ca.21. Vel, Suffusio oculorum, omnium Græcorũ interpretatione, subeunte, & glaciei modo concreto inerti humore inter corneam & crystallinam fit, quo uisus saltem eatenus impeditur, ne possit discretas rerum species & colores oculus apprehendere. Lege, ὑπόχυσις.

S V G

Sugentiana, id est, Acoron: ut interpretatur Apuleius.

Sugillata, græce ὑπώπια, hoc est, illa uestigia quæ ex sugillatione, id est, uerberibus, aut simili caussa sub oculis maxime proueniunt. Nam & ossa oculis subiecta. Iulius Pollux uocat etiam lenticulas in corpore, quas alij φακοὺς nominant.
Sugillata. Lege, ὑπώπιον.

S V I

Suibites, gallice Hedera. Diosc. li.2.ca.199.

S V L

Sulac, corrosio palpebræ cum rubedine.
Sulfur ἄπυρον, quod igne expertū non est.
Sulfur uiuum, quod Græci ἄπυρον uocant, nascitur solidum, ut inquit Plinius lib.35. cap.15. atq; ibidem de generibus eius quatuor require plura.

S V M

Sumac. Lege, ἐλαιομέλι.
Sumen, infra umbilicum est: dicitur ab antiquis Abdomen, uenas prætenues habet subter cutem dispersas, quibus in utero cō septum aquam emittit, quod in abortu eui dentius deprehendimus.

S V P

Superadnata oculi, membranæq;, id quod barbari hodie uocant coniunctiuam.
Supercilium solis, Oxyschinos, apud Dioscoridem lib.4.cap.55.
Supercilium terræ, Capillus Veneris, apud Dioscoridem lib.4.cap.137.
Supercilium Veneris, Achillea, apud Dioscoridem lib.4.cap.39.
Supercilium Veneris, Millefolium, apud Dioscor. lib.4.cap.116.
Superficies conuexa, quæ est corporis circundans extrema.
Superficies concaua uocatur, quæ est conti nentis interior ultima.
Supinitas stomachi quæ sit, atq; unde originem habeat, require apud Aecium sermone.9.cap.9.
Supplantare uitem, est quasi explantare, deluxare, atq; prosternere. sicut in palestrico, curruliq; certamine luctantes supplantant aduersarium, & cursor cursorem: sub ductisq; pedibus, arietant ad terram: quod græce dicitur ὑποσκελίζειν. M. Tullius tradit, quod qui stadium currit, nullo modo debet supplantare eum, quicum certet. Plinius, uuas supplantat, pro eo quod est lædit, conuellit, atq; delumbat, Columella libro de Arborib. cap.7.

S Y

Suppositorium, quod græce rectius βάλανον, latine glandem appellant.
Suppuratio morosa, quæ difficulter ad sanitatem deducitur.
Suppurationes, apostemata Græci uocant. Fit & Suppuratio, quādo ex ulceribus manat pus, hoc est, sanies. Suppurare dicūtur hulcera, quando peruenerunt ad maturitatem, & emittunt pus. Columella libro.6. cap.11. Hippocrates autē Suppurationes consueuit appellare non eas tantum, quæ sunt in thorace, sed quauis alia parte ad pus alterata particula. Solos uero præcipue magna ex parte suppuratos nominat, quibus inter thoracem atq; pulmonē acervatum est pus: atq; hic uere ueteribus mos fuit. De quo in lib.7. Aphor.45.
Supputari, putari, decidiq; ferro. Columel. lib.4.cap.33.

S V R

Sura. Vide, γαστροκνήμιον.
Surcularis terra, ad surculos progenerandos idonea. lib.3.cap.11.
Surculus uocatur, quod ex ramis indiuiduum est, simplexq; oritur.
Surculus, qui inseritur ramus, eyn Beltzzweig.

S V S

Sus. De Suibus doctissima quædam ex Barbari Corol. in Dioscor. lib.2. quod incipit, Pulmones equini. Plin. lib.8.cap.51.
σούσινον ἔλαιον, id est, oleum liliorum.
Suspectiones, græce ὑποψίαι uocatur. Hippocrates oculorum imperfectas coniuentias.1. Prædictionū, Aphor.14. Consydera, cōuenit suspectiones oculorū per somnum: si quid etiam candide partis subapparet commissis palpebris, &c. ubi subapparentiam illam uocat suspectionem.
Suspendicula, κρεμαστῆρες græce, Lege, κρεμαστῆρες.
Suspiria, id est, Asthmon.
Suspiriosi, id est, Asthmatici: quos si recti, stantesq; spirant, Orthopnoicos appellāt. Dispnoea, quam nostri difficultatem anhelandi uocant, lenior est.

S V T

Sutura, taurum, chorda, nomina sunt membranæ quæ scrotum intersecat: quę etiam aliqualiter apparet in cute exteriori, in medio scroti faciens quandam rugam secundū longū corporis. Carpus in Anatomia.

S Y A

συάγρος, thus masculum, sed inueteratum, atque flauum.

S Y C

σῦκα, hulcera firma, eruptionesque rotundę, cum soliditate aliqua rubentes, quas dolor comitatur.

συκαλίς, id est, ficedula.

Sycamini lachrymam. Hoc nomen, inquit Celsus lib. 3. apud Medicos reperio. Sed cum Græci morum Sycaminū appellant, mori nulla lachryma est. Sic uero significatur lachryma arboris in Aegypto nascentis, quod ibi Morosycon appellant. Celsus lib. 3. cap. 18.

σῦκας, Ficus item arbor, sed ea nouella fere ut inquit Iulius Pollux.

σῦκον, Ficus.

συκῆ, Ficus arbor.

Syce, Peplos, apud Dioscoride libro quarto, capite. 179.

Sycites, idem quod Catorchite, apud Dioscoridem lib. 5. cap. 33.

Sycomoron, aliqui etiam Sycaminū, id est, Morum uocant, cuius fructus,

συκόμορον, id est, Sycomorus.

Sycomorum, etiam propter inefficacem gustum appellatur. Arbor est magna, fico similis, frondosa, multo lacte abundans, folijs mori: pomum ter, aut quater in anno fert, non ramis, ut ficus, sed caudice ipso caprifico non dissimile: dulcibus grossis, sine granis interioribus. Copiose de ea Diosc. libro. 1. Macrobius libro. 3. capite. 20. Plinius lib. 13. cap. 7. Theophrast libro. 4. cap. 2. Galenus. 2. de Aliment. cap. 33.

συκωσις, hulcus, quod sic a fici similitudine dictum est. Sub eo species duæ sunt. Alterum hulcus durum & rotundum est. Alterum humidum & inęquale. Ex duro exiguum quiddam & glutinosum exit: ex humido pus & odor malus. Fit utrunque in ijs partibus, quæ pilis conteguntur. Est & oculorum uitium eius nominis.

συκωτά, ficata, ex caricarū esu appellantur.

S Y D

Syderatio, ut accidat arboribus, require ex Theophrasto lib. 4. Plantarum, cap. 16.

S Y L

Sylithra, Glycyrhiza. Dioscorides libro 3. capite. 6.

Syllogismus, est oratio in qua positis quibusdam, aliud quippiam prius incognitū consequitur. Galenus de Definit.

Sylua mater, Hedera, apud Dio. li. 2. ca. 199.

S Y M

Symmetria, est ex ipsius operis membris conueniens consensus, ex partibusque separatis, ad uniuersæ figuræ speciem, ratę partis responsus, ut in hominibus, corpore, cubito, pede, palmo, digito, cæterisque partibus, Symmetros est.

συμμέτρεια item, equa mensuratio, atque proportio qualitatum. Secundum Galenum 1. de Temper. quod medium inter extrema existit.

συμπάθεια, mutua rerum cognatio, apud Galenum frequens.

Sympasma, conspersio, adhibet huiusmodi naribus Cœlius Aurelianus.

Symphona. Lege, Symphoniaca.

Symphoniaca herba quæ sit apud Palladiū, non intelligo: quam plantari & seri iubet subtus Cerasum, ne ab oriente Cane infestetur. Nisi quis Apuleium sectatus, Apollinarem herbam interpretetur. Quanquā Plinius Symphoniam herbam describit alternis folijs uiridibus, roseisque per caulem, imposita sanguinem reijcientibus mederi. Hanc aliqui Crempheniam scribunt, aliqui Symphonam, alij Comphenam, aut Somphenam. Quod si pro Hyoscyamo sumi posset, non folijs alternis, uiridibus, roseisque, sed floribus legendum erit.

Symphyton, Glycyrrhiza, Dioscorides libro. 3. capite. 6.

Symphyton, præter Consolidam etiā Helenij quoddam cognomen est, apud Dioscoridem libro. 1.

Symphytum petreum quid sit, uide apud Dioscor. lib. 4. cap. 10.

Symphytum quomodo differat ab Sucuto, lege totum in dictione Sucutum, & Herbarij nostri tom. 2.

Symphysma quid sit, lege, Emphysma.

σύμπτωμα, casus, uel accidens, quod solet accidere in morbo, quod alibi lib. de Differ. morb. Galenus ἐπιγίνημα uocat: perinde ac si dicas, aduenticium germen. Item, Symptoma uocatur, quicquid animati præter naturam accidit. Gal. lib. de Symp. diff.

συμπτώματα, quæ morbis & alijs affectionibus superaccedunt.

σύμπυτον, Enula campana.

S Y N

συνάγχη, Angina, gutturis passio & faucium. barbare, Squinantia, ἀπὸ τοῦ σὺν, καὶ ἄγχω. Pleriq; Medicorum uocant κυνάγχην. Porro συνάγχην esse solum faucium inflammationem. Vlpianus. ff. de edil. edict. testatur: & ἀντιάγχην interpretatur inueteratos faucium tumores, qui discuti non ualent: ueluti obluctans, obsistensq; præfocatio. Ni malis παλαιάγχην legere. κυνάγχη autem dicta est, ut inquit Aretæus Cappadox, quod id mali canib. quoq; sit familiare. συνάγχη uero quod spiritum præfocat & coartat. Hac aliquando Demosthenes se laborasse finxerat. De quo prouerbiũ uide in Chiliad. Erasmi, ἀργυράγχην πάσχει. Alij adhuc παρασυνάγχην, καὶ παρακυνάγχην faciunt. παρασυνάγχην, ubi partibus quæ superiacent faucibus inflammatio affligitur: παρακυνάγχην, ubi extra guttur infestet. Vide supra in dictione, Angina.

Synchysis, oculi confusio, cum ob plagam aliquam pupilla turbatur.

Synchysis, Lege, Exulcerationum affectus oculorum.

συγκόμισθ, Lege, Syncomistos.

Syncomistos, panis idem qui αὐτόπυρθ: interpretari licebit confusaneum, & quod castratus non sit, sed omnia simul tulerit, furfures, utriculos, & similam.

συγκρίματα, quasi concreta, uel ex ipsis elementis concretum corpusculum, id est, unguentum.

σύνδεσμθ, nodus & coniunctio neruorũ, ἀπὸ τοῦ συνδεῖν, colligere.

Syndrome, est coaceruatio symptomatum.

συνέχοντα, id est, continentia dicuntur, solida omnia membra, ut ossa, nerui, uenæ, arteriæ: ex quibus & musculi, & carnes, totaq; corporis moles conflata est, ad hec interiorum, exteriorumq; concretiones.

συνεκτικαι, id est, cõiunctę caussæ, siue continentes uocantur: cum præsentes sunt, & morbi quoq; eorũ adsunt: cum tolluntur, morbi discedunt: ut spina, telum. Galenus in Isagog. & lib. Definit.

συνεχόμενα, id est, contenta humida, quæ in uasis per tota corpora dispersa feruntur. Atq; hæc quatuor humores uocat Hipp.

συνεργαι, caussæ, id est, coadiutrices, quæ sua uirtute morbum efficere non possunt, sed alterius auxilio. ut libido articularem morbum promouet, & remigatio sanguinis eruptionem fouet.

συνατίται, hoc est, cohærentes, ac quasi dicas concaussæ, quæ & si effectũ sua ui possunt caussare, alteri tamen cohærent. ut lapis in uesica, & phlegmone.

Synochos appellãt, in quibus una accessio ab initio ad fine perpetuo manens, in multos dies porrigitur. Sic dictos, id est, continentes, non illi quidem greco nomine usi: cæterum solœcismum comittendum potius rati, quam formam ipsius sine nomine linquendam. Galen. 9. Method.

Syntexis, defluxio ex phthisia eueniens passione. Vide, Colliquatio.

σύνθεσις μύρων, confectio unguentorum.

Syntrophos, Rubus, apud Dioscoridem libro. 4. cap. 40.

συνουσία, concubitus.

S Y O

σύορ, id est, Agnus castus, Vitex, uel ἄγνος.

S Y PH

Syphar. Lege, Senium, Senectus.

S Y R

Syrenum, meminit Plinius lib. 10. cap. 49.

Syria. Meminit Syriæ cuiusdam Aristot. quã Theodorus Suriam conuertit. Ita Columella. Radix Syria, genus quoddam, ut nonnulli tradunt, rhaphani significat.

Syriasis, inflammatio partiũ circa cerebrũ, membranasq; eius, præsertim in infantib. Plinius libro. 20. cap. 3. ardores capitis uocauit. ἀπὸ τοῦ συῤῥεῖν.

Syringam, ferrum uulnerarij uocant, quo ulcerum recessus pertentant.

Syringis. Lege, Harundo.

Syrites, lapis qui nascitur in pectore lupi.

Syritis, Lucaniæ gemma, describitur a Solino capite. 8.

Syrium unguentum, id est, liliorũ: fortasse, quia in Syria multo preciosissimum, & frequens conficiebatur.

Syrmeam, alij oleris genus apio simile. alij edulium ex adipe & melle, alij ferculũ nuptiale ex amygdalis, pulpa gallinacea, & saccharo esse contendunt. Nec satis etiam cõuenit in nomine, his Syrneam, alijs Syraneam legentibus. Vide super ea re commentarios Pollucis, & Athenęi.

Syroperdicem, Antiochia Pisidia gignit, minorem aliquantulum perdice, fuluo ro-

ſtro, reliquo corpore nigram, & cibis inutilem.

Syrupa, oliuæ condiendæ genus eſt Columellæ. Nunc ſuccos herbarum Syrupos uocant in officinis.

σύριγξ ἱερὰ, id eſt, ſacra fiſtula.

S Y S

Syſtole, eſt contractio ſenſum non mouẽs, quæ ratione & conſequentia deprehendatur. Galenus de Definitionib. Vel, συστολὴ, arteriæ ſubmiſſio & contractio.

T A B

TAbani, genus inſectorum. Plinius libro. 11. capite. 33.

Tabes, Latinorum uox latius patet, ut inquit Vergilius, quã Gręcorum φθίσις. Hi enim hac uoce tantum utuntur, cũ quibus a capite in pulmonem deſcendens deſtillatio eos exhulcerat, febris fit, & frequens tuſſis eſt. Latini uero, nõ tantũ hoc mali genus Tabem dicunt, ſed quam Græci ἀτροφίαν, & καχεξίαν appellant. Quarum prima illa fit, quoties corpus non alitur, decedentibus ſemper aliquibus, nullis uero in eorum locum ſuccedentibus. quo malo affectos Plinius ſemper uocat, qui cibum non ſentiunt. Secunda uero illa, cum malus corporis habitus eſt, ideoq; omnia alimenta corrumpuntur. Quod fere fit, cũ longo morbo uitiata corpora, etiam ſi illo uacant, refectionem tamen non accipiunt. Principiumq; ſubeuntium aquarũ malum corporis huiuſcemodi habitum eſſe, teſtatus eſt Paulus Aegineta. Et quoniam tria hæc mala ſumma ſemper macies ſequitur, ideo Latini communi Tabis appellatione omnia indicarunt. Græci diuerſis, proprijsq;, in ſingulis generibus uocibus uſi, ſingula certius docuerunt. φθίσις dicta eſt a Græcorum uerbo φθίνειν, id eſt, diminuere. Vnde & autumnum φθινόπωρον uocauerunt, quod eo tẽpore poma, fructusq; omnes, & folia quaſi mortis quadam ſimilitudine paulatim decidant. Quinetiam in numerandis ex lunæ luminibus menſium diebus, eadem gens tertię Decadis dies ſic quondam numerabat, ut πρώτη φθινομένου, ſicq; deinceps, id eſt, prima diminuentis ſe menſis, id eſt, lunę dicerent, propria eius uerbi ui in eo ſidere utentes: quod a plenilunio quotidiana luminum diminutione, uſq; ad nihilum & tenebras decreſcit. Vicinitate nominis facilis quoque lapſus eſt in dictione φθὶη, quod & ipſum maciẽ ſignat: ſed ex alia cauſſa, priuatim ad eam maciem, diminutioneq; contracta, quæ ex hulcere, perpetuaq; eius uomica fit. Quo malo quoties corpus tebeſcit, φθόην Gręci id dixerunt.

Tabes, etiam arborum morbus, apud Theophraſtum lib. 4. cap. 17.

Tabulata in arboribus ſunt ordines ramorum, de quibus ait Poeta, Aſſueſcant ſummasq; ſequi tabulata per ulmos. Quem locum enarrans Seruius, ait, Tabulata ſunt rami effuſiores, & in plana tendentes, non ad altiora creſcentes. Sunt in arborib. ima & ſumma tabulata ramorum. Plinius docet, tabulata ulmorum ab octauo pede altitudinis dilatari collibus, ſiccisq; agris, a duodecimo in campeſtribus & humidis. Columella lib. 5. cap. 4.

T A C

ταχεῖα τῶν πινομένων διέξοδος, unde & διαβάτης nuncupatur, uelut tranſitus, ἀπὸ τοῦ διαφαίνειν.

Tactus. Lege, Senſus ſunt quinq;.

Tactus fit ab eo qui corpus contingit. Vnde ſpiritales comprehenſiones fiunt.

Tacuinos appellant, ni fallor, Italico idiomate, tabellas, ſiue teſſerulas. Redegit in huiuſmodi Tacuinos fere totam medicinam Eluchaſem, et Buhahylyha Arabes.

T A L

Talaſſinus color. Lege, Color uarius.

Taleæ, ſciſſiones ſunt lignorum, & præſegmina.

Talentum Atticum, ſexdecim (inquit Plinius) ſeſtertia ualebat, hoc eſt, pondo quadraginta. Aegyptium pondo octuaginta: in quibus tamen haud ſcio an ſit error numeri. Cleopatra pondo centũ uigintiquinque talentũ facit, hoc eſt, ſeſtertiorũ quinquaginta, quanti ſtipendium tribuni militaris fuit. Aphricanus talentũ omne pondo ſexaginta tradit, propter quod Græci per literam, ξ, decuſſatã, præſectamq; obelo, intelligunt talentũ, quod nota ea numerum ſexagenarium ſignificet. Qui uero libræ, hoc eſt, pondo, apud alios maiores, apud alios minores ſunt. Hinc efficitur, ut talenta quoq; non idem ubiq; ualeant. Pollux, Talentum, inquit, pro aureis nummis tribus imputabatur. Nummus aureus pro

drachmis duabus atticis. Homero certe parua res uidetur talentum fuisse, apud quē in cursus certamine tertius lebetem, quartus duo auri talenta retulerūt. Erant ergo talentorū multa nomina: Ptolomaicum, Syrium, Tyrium, Antiochenū, Atticum. Pondere quidem pari omnia, sed ad nummum collata differunt. Atticum Tyrio æquale, sed plus quadruplo ualens quam Ptolomaicū: sesquitertio quam Syriacum, Antiochenūq;. Aphricanus hæc. Aelianus Babylonicum talentum duo milia & septuaginta minas Atticas fuisse tradit. Victruuius quoq; de talento uariat. Strabo & Euboicum celerrimum.

Taleolæ, herbarum quadratæ incisiones, dum in sole sunt desiccatæ.

Tali in homine non sunt: & si tibiarum processus imi, qui Malleoli dicuntur, talorum nomina accæperunt: unde Talaria dicta sunt. Simileq; in cane est, quod & a M. Varrone Talus dicitur.

Taliaginæ, hoc est, ex talia arbores confectæ, cuius materies odorata est, nec teredinē sentit. Fascijs tiliaceis fasceabatur Antoninus, ut rectus incederet. Ex Tiliȩ mēbranis tenuissimis fiunt coronæ, uel coronarum ornamenta, Phylirȩ uocantur: de quibus aliubi plura. Columella libro. 12. capite. 45.

Talpa, inter abscessus numeratur, a barbaris atheromatis, & meliceradum species.

Talus, Astragalus suillus, in hominibus Malleolus.

T A M

Tamarix, est quam & Myricen uocāt, quæ ad lienem præcipua est, si succus eius expressus in uino bibatur: adeoq; mirabilem eius antipathiam contra morbū hūc uiscerum faciunt, ut affirment, si ex ea factis alueis bibāt sues, sine liene inueniri: & ideo homini splenetico cibum, potumq; dant in uasis ex Tamarice factis. Vulgus infelicem eam arborem uocat, quoniam nihil ferat, nec seratur unquam. Columella lib. septimo, capite decimo.

Tamarix. Lege, ἐρείκα.

Tamarice. Vide, Myricen.

T A N

Tanachion, Coniza, apud Dioscoridem libro tertio, capite. 135.

Tanacetum, altera species Artemisiæ, alio nomine Athanasia. Teut. Reynfarn.

Tanagrici, a Tanagri ciuitate Bæotiȩ, quā Homerus uocat γραίαν: quæ & prius, ut docet Stephanus, uocabatur ποιμανδρία.

Tanagrici galli, autore Varrone, sunt sinȩ dubio pulchri, & ad prȩliandum inter se maxime idonei: sed ad partus sunt sterilio res. Plinius de gallis gallinaceis loquens, ait: Patrias nobilitauerūt Rhodum ac Tanagrā. Tanagraȩ meritricis meminit M. Tullius. Colum. lib. 8. cap. 2.

Tantalitis, Lithospermon, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 159.

T A R

Tarandus, in Scythia gignitur, magnitudine tauri, pelle uersicolore: ex qua scuta Schytȩ faciunt, ferro impenetrabilia. Aelianus, Plinius, & Aristoteles.

ταράξις ὀφθαλμῦ, humiditas oculi, simulq; cum rubore præter naturam calor, non ex intrinsecis caussis facta, sed foris aduenien te caussa aliqua, ueluti sole, puluere, oleo. His enim omnibus ταράττεται, id est, perturbatur oculus. Differt ab ophthalmia, quæ absq; manifesta caussa fit.

ταρακολλητικόν, emplastrum, sic a glutinando dictum. Celsus lib. 5. cap. 19.

Tarantulas, Hermolaus Barbarus stelliones eas interpretatur, qui in Italia reperiuntur. Sunt & Apulorum Tarantulæ in agris, phalangiorū fortasse generis, ueneni prȩsentanei.

Tarcon, uulgo Draconem herbam uocāt.

Tardantes figurȩ febrium uocātur, ubi tardius pro solito more febris subinde redit.

Tarenti[illegible]æ oues. In genere ouium summa dignitas fuit Tarentinis ouibus, quæ propter bonitatem lanæ pellibus integebantur, ne lana inquinaretur. Hinc Plinius noster, id ouium genus elegantius uocat tectum, cū operimento tegeretur. Et a Varrone Pellitæ nominantur. De quibus intellexit Hor[illegible]ius illo sapphico uersiculo, Dulce pellitis ouibus galesi Flumen. Igitur cū Tarentinum pecus sit ex omnibus mollissimum, maximeq; hirtum, hoc est, lanigerum, atq; uillosum, nullamq; domini aut magistrorum inertiam sustineat, desyderat curam maiorem, & rationem longe aliam in pastione, quam faciat reliquū ouiaricum pecus. Illud adnotandum, Tarentum, Sabinorum lingua, molle significari.

Vnde quidam Tarentinas oues, & nuces dici autumant, quia sunt molles. Hinc Horatius optimo epitheto uidetur dixisse, & molle Tarentum. Ouium Tarentinarum, tanquam elegantissimarũ meminit Plautus in Truculento, his uerbis, Argentum meo qui debebat patri. Qui oues Tarentinas erat mercatus, de patre querit patrem. Columella.

Tarentinũ porrũ. De hoc Epigrāmatista,
Fila tarentini grauiter redolentia porri,
Edisti quoties oscula clausa dato.
Columella lib. 8. cap. 11.

Tarentina nux, dicitur a mollicie corticis, eo quod uix attrectata frangatur.

τάριχα oua. Lege, ὠοτάριχα.

ταριχεύω, muria condo. Lucian. in Luctu. νεκροὺς ταριχεύει αἰγύπτιος.

ταριχοπώλης, id est, Salsamētarius. Huiusmodi deos quosdam facit καὶ καπήλους, id est, Caupones Lucianus in Toxari.

ταρσὸς, pars ea palpebrę, unde pili exoriuntur: dicti Blepharides.

τάρσος, superioris pedis pars.

Tarsius, montis in pede anterior pars, ab digitis etiam, apud Homerum.

Tarum. Lege, ἀγάλλοχον.

Tarum, aromaticus, & odoriferus frutex. Plin. lib. 12. cap. 20.

T A S

Tasis, picis genus crudum, in defrutũ Neopolitanum addi solitum.

Tassus, mustela, eius generis, quae alio nomine uocatur Meles. Aelianus.

T A T

Tatyris, idem quod Phasianus.

T A V

Taura, sterilis uacca.

Taurion, Lychnis coronaria, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 113.

Taurocolla, gluten uulgatum, apud Diosc. lib. 3. cap. 100.

Tauroceros, Tribulus, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 17.

Taurum. Lege, Sutura.

Taurus apocathemenes, Lychnis agria, apud Dioscor. lib. 3. cap. 114.

Taurus. Lege, Orron.

T A X

Taxa. Lege, Laurus taxa.

Taxus, apud Dioscoridem libro. 4. cap. 85.

Taxus smilax, a quibusdam Thymion, apud Dioscoridem libro sexto, capite. 12.

T E C

τηκεδὼν, tabes, corruptio, caries, quę interdum accidit ossi, ut inquit in. 3. Method. Galenus.

τεκμαρσις, est quae per τεκμήριον fit cognitio. τεκμήριον autē appellant ueteres syllogisticum signum, non autem simpliciter signum omne. Autor Galenus libro. 1. de ratione uictus in morbis acutis.

τεκμήριον quid sit, require in dictione τεκμαρσις

Tecolithos, Iudaicus lapis: sic dictus, quia calculos absumat: quod ab Galeno falsum existimatur.

Tectum pecus dicitur, ad differentiam Colonici: appellatũ tectum, quod operimentis tegeretur. Item,

Tectum pecus, id genus ouiũ signat, quod propter lanitij elegantiam operimentis tegitur, & ob id Tectum pecus nominatur. Horatius id genus oues Pellitas appellat illo sapphico uersiculo: Dulce pellitis ouibus galesi Flumen. Columella libro septimo, capite secundo.

T E G

Teganites, placentula in sartagine coquitur ex oleo.

Tegere uites, significat ex folijs palmarum cōtextas adhiberi solitas ad uineam adumbrandam per cynocaumata: sic enim uocantur calores aestuosi Caniculae. M. Varro appellat Tegeticulas canabrinas, ex canabi factas. Colum. lib. 6. cap. 3.

Tegulae deliciares, a delicato tigno dictae. Has alij Colliciares uocant.

Tegumē balani, id est, praeputiũ, a quo dempto & praesecto, Iudaei Apellae dicti sunt.

T E L

Telamones aues. Lege, Porphyrides.

τελέφιον ἕλκος, uide in χειρώνειον ἕλκος: & apud Plinium lib. 25. cap. 6. Et in Chiliadibus Erasmi, prouerbio, Chironion ulcus. Vbi nota, quod corrupte in Auicenna legitur, Charonis ulcus.

Telephium, aliqui syluestre Semperuiuum appellant, ut inquit Dioscorides, herba syluestris Portulacę similis. Dio. li. 2. ca. 207.

Teline, Cytisus, apud Dioscoridem libro 4. capite. 114.

τήλινον ἔλαιον, unguentum ex Foenograeci confectione.

Telephion, Portulaca syluestris.

τῆλις, id est, Fœnugrecum.

Telinum, e Silicula, id est, Fœnugreco nomen habet, in Telo insula etiam Menandri temporibus celeberrimum.

Tellinæ. De Tellinis in hanc fere sententiam Barbarus. Qui Tellinas, inquit, interpretantur in Martiali Poeta, mytulos, improprie locutos arbitror. Cũ aliud genus mytulos, aliud tellinas autor. Dios. cõstet. Atheneus certe Mytulos a Romanis uocari eas existimat. Sunt qui Tellinas, & Crenia, id est, pectunculos idem esse iudicent: a celeritate crescendi nominatas, ὅτι ταχέως γίνονται τέλειαι, hoc est, ocyssime perficiuntur: quod Aristoteles tam pectunculis, quam purpuris tribuit commune. Anno enim magnitudinem totam implent. Plinius certe medicinas quæ hic de Tellinis redduntur, ad uerbũ fere pectunculis adscripsit. Tellinas ad Canopũ in Aegypto frequentes esse narrant, quarum tenuiores, exiliores q; Basilicas, hoc est, regias appellant: his dulciores esse fluuiatiles e Nilo. Romæ circunferuntur pusillę quędam conchulæ, quas qui uendunt, Tellinas prædicant. Hę uulgaribus conchis minores & leuiores sunt, & candidæ, nec striatæ: quas Veneti piscatores a capparis similitudine Capparoculas appellant.

τελλίναι, genus Conchyliorum.

T E M

Temperamenta omnium partiũ corporis, lege apud Galenum de Temperamentis libro primo, a fine statim ex editione Basilien. fol. 14. & se.

Temperantia. Lege, Virtutes corporis.

Temperies inęqualis uocatur, cum eodem tempore, simul & semel, corpus simul frigidum est & calidum, simul & humidum & siccum, etiamsi id impossibile esse uideatur. Galen. lib. de Morborum caussis.

Temporius, tempestiuius, maturius, citius, aduerbium est: cui opponitur, serius. Hinc illud Nasonis: modo surgit eoo Temporius cœlo, modo serius incidit undis. Columella lib. 8. cap. 4.

Tempus, est numerus primi motus, secundum prius & posterius.

Tempus. Quo tempore quælibet arbores & ligna sint cędenda, lege apud Victruuium libro secundo, capite. 11.

T E N

Tenacia, siue lenta sunt, quæ cum liquida, molliaue sunt, protrahi possunt. 4. Mete. capite nono.

Tendones, nerui, quos & ἀπονευρώσεις, id est, a neruis ortos cognominant, latentes in musculis ipsis. Galenus libro primo de locis affectis. Tamen libro secundo capite primo uniuersum neruosum genus in unicam appellationem cogens, tum uincula, tum tendones uocat: quippe ex ijs per carnem dispersis, musculorum essentia consistit. Vide Galenũ libro de motibus Musculorum.

Teneiensis, in Tenei maris ora collecta purpura.

Tenesmus, assidua desidendi est cupiditas, inferioribus partibus accidens affectus, & ipsi recto intestino, ut inde multę fiant desidendi uoluptates, & pauca recrementa eijciantur.

Teneotica charta, a uicino loco, pondere iam non hæc uenalis.

τενία, mollis fascia.

Teniæ, & Tineę. Vide, Lati lumbrici.

τένιον, neruus, a calcaneo.

Tenontagra, τενόντωαγρ, distentio.

τένοντες, τὸ τραχήλου τὰ ὀπίσθια, id est, colli posteriores partes. habent enim ij in ea parte usum, ut in flexu capitis alter semper intentus, ueluti centrum caput sustineat, alter uero motum illidat.

Tensiuus dolor uocatur, quod extensionis sensum membris inducit.

τενθίδες. Lege, Sepias.

τενθεία, gracitas. Philoxeni & Pythilli uoracitatem, uide apud Atheneũ libro primo Dipnosophistarum.

Tentigo, ad coitum prurigo.

Tentio, affectus intestini recti eandem habens caussam & dispositionẽ, quam in difficultatibus intestinorum suscipit. Vocatur & ea tentio, cũm cacare appetimus, & continue tamen extergimus: qui affectus mulieribus utero gerentibus, facit abortum, ut inquit Galenus libro septimo Aphoris. Aphor. 27.

T E P

τέττιγες, Cicadæ.

τέφρα, id est, cinis.

T E R

Teramis. Vide, Orron.

Terebratione, id est, illius insitionis quæ fit cum terebra. De qua sic inquit Cato: Terebra uitem quam inserere uoles pertundito: eo duos surculos uitigineos, quod genus esse uoles insertos, obliquos arcito ad medullam. &c. Colum. lib. 5. cap. 9.

Teredines, uermes sunt in ligno nascentes, a terendo dicti: siue a græco, Nam & Greci τερηδόνας uocant.

τηκεδών, id est, caries, litera abundare uidetur, quippe quod a tremate, id est, foramine dictum creditur, perinde ac si tredo quædam, id est, foratio sit. Oritur autẽ, ubi acres humores ossa rodunt.

τερηδονίζω, sentio teredinem.

Termes, termitis, ramus ab arbore recisus.

Termenthine loco, quæ olim ex Chio optima afferebatur, hodie utimur Peucina & Laricea resina.

Terminalis, syluestris Cannabis, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 166.

Termites sunt ramuli arborũ, maxime oliuarum: ut Porphyrio docet, enarrans illud Horatianum: Nunquã fallentis termes oliuæ. Aulus Gellius ramusculos palmarum, Termites appellat his uerbis: Spadica dorici auulsum e palma Termitem cũ fructu. Item, quoniam Termes palmæ ex arbore cũ fructu auulsus, Spadix dicitur. Columella lib. 7. cap. 9.

Terminalium, id est, Enula campana.

Ternarios scrobes appellant quoquo uersus pedũ triũ, sicut quaternarios quoquo uersus pedum quatuor. Columella libro 11. capite. 2.

Terophonon, Aconitum, apud Dioscoridem. lib. 4. cap. 80.

Terra glutinosa, Gypsũ.

Terra Ampelitis, in Seleucia iuxta Syriam nascitur, bitumini simillima. Dioscorides libro. 5. cap. 172.

Terra Chia, apud Dioscor. lib. 5. cap. 165.

Terra Cimolia, est apud Dioscoridem lib. 5. capite. 167.

Terra Erethria quę sit, uide in Dioscor. lib. 5. capite. 162.

Terra fornacũ, eiusdem cum usta effectus. Lege Dioscor. lib. 5. cap. 170.

Terra Lemnia, id est, e Lemno insula: eius iuuamenta lege apud Dioscoridem lib. 5. capite. 104.

Terra Lemnia hodie non habetur. De hoc consule Herbarij nostri tomum secũdum in locis diuersis. Lege, Lemnia terra.

Terra Melia, colore cinerea, Erethriam imitatur, aspera tactu. Dioscorides libro quinto, capite. 171.

Terra pingitis, colore Erethriæ similis, grãdioribus tantum glebis. Dioscorides lib. 5. cap. 168.

Terra Samia, apud Dioscoridẽ libro quinto, capite. 163.

Terra Selinusia, lactei coloris est. Vide Dioscoridem lib. 5. cap. 166.

Terra Smectis, eadem quę & Cimolia apũ Pollucem.

Terra usta, id est, terra fornacum.

Terra omnis. Vide Dioscor. libr. 5. cap. 161.

Terræ parine, Anemone.

Terræ intestina, uermes terrestres.

Terręmotus uocatur, cum flatus aduena, introrsus in terrę caua irrumpens, deinde exitu omni inclusus, intus sese uersando, ingenti ui terram quatit, nequicquam exitum quęritans, ex quo fit terrę illa concussio & tremor.

Terrigena. Lege, Cochlea.

Tertiatio, oleum tertię pressurę, sicuti iteratio, oleum secundæ pressuræ. Columella lib. 11. cap. 49.

Tertiatur dodrante. Familiare est Columellæ, assis nomine totum significare, & consequenter per uncias intelligere partes: sicut nomine dodrantis intelligi uult nouẽ partes unius operę sufficere ad tertiandũ agrum, id est, ad tertiam arationem in singula iugera peragendum. Columella lib. 2. capite. 4.

T E S

Tessalatæ tunicæ, uestis genus. Plin. lib. 35.

Tesseculata, Mercurialis herba, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 201.

Testa, tam bellum ulceris nomen in capite, quam testudo est, barbaris protritum & frequens.

Testiculi sunt carnosi, & in minutissimas partes absecti, humidi, & calidi, concoctionem seminis in eius meatibus absoluunt.

Testiculus canis, Cynosorchis, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 142.

Testiculus satyri, Satyrium Erythronium, apud Dioscor. lib. 3. cap. 145.

Testas, ὄστρακα uocant Græci, Egit de Testis Dioscor. lib. 5. cap. 169.

Testudinem uocant barbari Medici tumorem mollem, uel non ualde durũ, satis autẽ magnum, in quo pinguis materia, tunica quadam obtecta tenetur: quæ caluariẽ ita hæret, ut ipsam plerunq; uitiet. Hanc non est dubium de numero esse abscessuum, & sub meliceride, uel atheromate contineri.

Testudinum descriptionem uide apud Plinium lib.9.cap.10.

Testaceis puluinis fibulantur, i. alligãtur, et quibusdam quasi fibulis coagmẽta conne-ctũtur. Fibulationes a Vitruuio dictæ con iunctiones fibularũ in machinationibus. Diffibulare, est fibulam dissoluere: quod & Refibulare dicimus. Quauis apud Epigrammatistam id uerbũ dicatur in re obscœna de fibula citharœdorũ, & comœdorum, cuius cum mordacitate satyrica mentio est apud Poetas. Testacei autem puluini in pauimentis dicuntur coagmenta spicata, & loricationes, quibus ad regulã perfricantur, ut nullæ lacunæ insint. Et sunt quasi extantes cumuli. Item puluini sunt eminentiores parteis in areis agrorum, & quasi tori. Colum.lib.1.cap.6.

T E T

τέτανος, species spasmi, ubi in neutram partem riget caput & reliquũ corpus, sed ueluti solidissimum, siccissimumq; aliquid inflexum, inmotumq; recta riget. Item,

Tetanus, est extensio & suffocatio omnium corporis musculorũ & neruorũ. Vel sic,

Tetanus est conuulsio, cũ in rectum collum trahitur, & maxillẽ & dentes stridore concutiuntur, neq; collum nuere, neq; renuere potest.

Tetanici sunt, qui musculis sunt rigentibus, ita ut se inflectere non possint.

τεταρταίζοντας, Dioscorides uocat quartanarios febricitantes.

τεθεραπευμένα, id est, curata uocant emplastra, cum ex seuo, puto omnes membranulæ diligenter exemptæ sunt ex alio medicamento. Celsus lib.5.cap.19.

Tetradix. Lege, ἐρείκα.

Tetragonia. Ibidem.

Tetralix. Ibidem.

Tetragnathus, species est Phalangij, subalbida, pedes scabros habens, & iuxta caput eminentias duas: unam rectam, alteram latam: ut existimes eum ora quidem habere duo, maxillas autem quatuor, et lineam per os ẽqualem. Aecius libro.13. cap.17.

Tetrapelyrades, locustæ uocatæ sunt ab Ionibus, forte a numero pennarum.

τετραφάρμακον, emplastrum, sic dictũ est, quod ex quatuor rebus componitur; pure mouendo: quo non aliud melius. Celsus libro quinto, capite.19.

τετραφάρμακον, id est, Moretum.

Tettaros, Phasianus.

τέττιγες, Cicadæ.

Tettigoniẽ, minores cicadẽ, magis canorẽ.

Teucria, idem quod Teucrion, apud Dioscoridem lib.3.cap.110.

Teucrion, præter alia etiam Chamẽdrys, apud Dioscor.lib.3.cap.111.

Teucris, idem quod Teucrion, apud Dioscoridem lib.3.cap.110.

Teuthalis, Polygonium, apud Dioscoride lib.4.cap.5.

Teuthos. Lege, Sepias.

Teuthrion, Polium montanum, apud Dioscoridem lib.3.cap.122.

Teuthrion, Erythrodanum, apud Dioscoridem lib.3.cap.161.

τεῦτλον, Beta.

Teuxinon, Aristolochia longa. Dioscor.libro.3.cap.5.

T H A

θάλαμαι, interna foramina cerebri, per quæ cerebri redundantia excernitur.

Thalassia, Androsace, apud Dioscoridem lib.3.cap.151.

Thalassion, Papauer corniculatũ, apud Dioscoridem lib.4.cap.69.

θαλασσοκράμβη, id est, marina Brassica, aluum so[illegible]ens.

Thalictron, cauliculum habet crassitudine Papaueris, ut inquit Plinius: Rutæ, ut Galenus, Cubiti, ut Dioscor.lib.4.cap.99.

Thallia, Capparis.

θάλλω, uerbum Græcum est, quod significat uiresco, & germino. Inde Thalli dicti stipites in cẽpis, & folliculi, quos uulgus uocat germina, quibus semen continetur. θάλλον Græci omne germinans appellauere. Attici maxime id in oliuis hac uoce nominitant. Suidas ait, θάλλον dici κλάδον, id est, ramum oliuẽ. Columella libro undecimo, capite tertio.

θάλλος, Oleẽ surculus. Thallos non oleagineos solũ, sed rutigineos quoq; ramos nominãt interdũ. Sunt qui Sclauolas uocẽt.

θαλλία, summus, & adhuc crescens in arboribus & plantis coliculus, teste Theophrasto de caussis plantarum lib. 5.
θαλασσόκραμβη, Brassica marina.
Thalassomeli, gręce θαλασσόμελι, temperatur ęquis portionibus, maris, & mellis. Cōfectionem eius lege apud Dioscor. lib. 5. cap. 13. Plin. lib. 31. cap. 5.
θάμνος στερέος, ualidus frutex.
θαμνώδεις, fruticosa.
θανάσιμα φάρμακα, quæ aduersantur his uenenis, quæ in cibo, potioneue sumpsimus.
θανάσιμον φάρμακον, id est, mortiferum.
Thapsia quid sit, uide apud Dioscoridem libro. 4. cap. 159.
Thapsi, Atheniensium lingua Sinapi.
Thapsia. Vide, Ferula.
Thaspidion, Thlaspi.
θαυμαστός, id est, Iris.

THE

Thele, dicitur papilla, seu uberū apex. De qua similitudine fontium tubuli ab Varrone in Re rustica Papillæ dicuntur.
Thelephonon, Aconitum, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 80.
Thelíphthoricon, Abrotonon, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 27.
Thelipteris, Filix fœmina, apud Dioscor. lib. 4. cap. 197.
θελπίδη, id est, Iris. Quanquam Vergilius θαλπίδη legi debere contendit.
Thelygnon, Psylli species, apud Dioscor. lib. 3. cap. 141.
Thelychamnon, Abrotonon, apud Diosc. lib. 3. cap. 27.
θηλύς. Vide, Papilla.
Thelyteris, Tapsia, apud Dioscoridem lib. 4. capite. 159.
θήλιας, uocant caseos fœmineos, qui latiore sunt forma in Creta insula.
θέμεθλα, gulæ ipsius intima pars, aut uentris os appellatur.
Themison, auditor Asclepiadis. Quæ inter initia scripsit a præceptore, illo mox recedente a uita, in sua placita mutauit. Primusq; Thessalo fundamenta iecit insaniæ suæ, ut inquit Galenus. Celebrauit etiam uulgarem herbam Plantaginem uolumine de ea edito. Scripsit item tardarū passionum lib. 3. Plin. lib. 29. cap. 1. lib. 25. cap. 7. Galen. Method. lib. 2. Alibi quoq; lib. 14. cap. 17. Autorem summū hunc uocat Plinij Cœlius Aurelianus libro primo in pręfatione.
θυμοῦ διάχυσις, animi laxatio.
Thenar, manus portio interior, a magno digito usq; ad indicem digitū. A quibusdam etiam Ir. θέναρ, palma, uola. Est & in pedibus Thenar.
Theobrotion, Aizoum minus, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 92.
Theodoretos Democratis quæ sint, & quomodo parentur, require ex Aecio sermone. 13. a fine libri.
Theodorus Medicus, citatur ab Aecio sermone. 8. cap. 46.
Theorema, siue speculatio, res est uniuersalis, medicinæ fini consequenter accommodata: uel axioma uniuersale, uel totam cōplectens medicinam. Vel,
Theorema est huic contrarium quod cōtingens est, cuiusq; contrariū raro contingit.
Theriston, id est, capillaceum, balsami arbustorum prima species.
Theodoricon, Saladin. interpretatur, quasi a Deo datum: quod ipse uiderit.
θεομάντεις qui sint, require in dictione, μαντικὴν appellant.
Theombroti, insignem in medicina peritiā, Ptolomęus rex Megalensibus sacris donauit centum talentis, propter seruatū Antiochum regem. Plinius autor libro septimo, capite. 37.
Theon, de frictionibus corporis parū probe sensit quædam contra Hippocratem, quæ ab Galeno improbantur libro de Sanitate tuenda. 2.
Theon, et gymnastes, et Medicus, ut inquit Galenus libro. 2. de Sanit. tuen. scripsit libros. 4. Gymnasticorum, uel de particularibus exercitijs, ex quibus tertium edisserit Galenus de ictionum differentijs contra Hippocratem.
Theophilus, insignis Medicus Galeni ætate, atq; ab eo etiam in ueneratiōe habitus. Recitat illius delyrium exempli gratia libro de Symptom. differ. cum morbo correptus ex cerebro laborasset.
Theophrastus ex Eresso Lesbi ciuitate, Aristotelis discipulus, & successor: sic dictus est, ab oris suauiloquentia, cum ante Tytamus appellaretur. Habuisse fertur discipulorum duo milia. Opera eius quanta nullius alterius a Diogene commemerantur,

inter quæ sunt: libri sex Epitomes in Aristot. de Animalibus. Extant hodie tantum de Plantis, cōuersi a Theodoro Gaza. De Lapidibus & Metallis. De Sudore. Item Metaphysica. Emersit Alexandri Magni temporibus, ut inquit Plinius lib. 13. ca. 16. Excessitq; admodum senex. Autores: Suidas, Strabo, & Diogenes Laertius. Strabo lib. 13. Ex Eresso fuere Theophrastus, & Phanias, philosophi Peripatetici, & Aristoteli familiares. Theophrastus prius dictus est Tytamus. Nam Aristoteles mutato nomine, eum Theophrastum uocauit, simul priorem nominis absurditatem euitans, simul etiam studij facundiam significans. Aristoteles discipulos suos omnes eloquentes fecit, Theophrastum uero eloquentissimum.

Theosebius Medicus, citatur ab Aetio lib. 9. capite. 49.

Therapentica, sic hodie perperam effertur a barbaris, pro θεραπευτικά.

θηρία, id est, animalia. Verum nunquam ea uoce usi sunt ueteres, præterquā in bestijs, & uenenatis ijs, quę ictu, morsuue uenenū relinquunt, & in quo exiguo corpore, maxima nocendi uis regnat.

Theriaca, δι' ιατεοσάρων, id est, ex quatuor tantum rebus constans.

Theriacen ueram hodie nō habent omnes officinæ, consensu omnium eruditorum: ut pulchre super ea re Leonicenus, & Manardus. Interim tamen tam stupidus est mundus, ut prorsus decipit ubiq;. Plura sū per ea re alias.

θηριώμα, hulcus quod per se nascitur, & interdū hulceri ex alia caussa facto superuenit. Color eius uel liuidus, uel niger: odor fœdus, multus, & muco similis. Ipsum hulcus neq; tactum, neq; medicamentū sentit, prurigine tantum mouetur. Celsus lib. 5. capite. 28.

Therion, ueteres Græci folium fici appellauerunt, ab asperitate.

θερισόν, quasi demessile. Sic Balsamum uocat Dioscorides lib. 1. fortasse, quoniam ob gracilitatem facile demetatur.

θηριοτροφεῖον, locus ubi feræ aluntur.

θερμαντικά, excalfactoriæ medicinæ.

θερμαντικός, calefactiuus.

Thermarum iuuamenta, require ex Vitruuio lib. 8. per totum.

Thermarum rationem & originem, uariarumq; aquarum nomina, require ex eodē Victruuio libro. 8. per totum.

θερμαίνοντα, calefacientia.

Thermæ albæ, uel Albumæ. Vide in dictione, Albæ.

Therme Caritanæ, ex calidiorib. Thermis celebres Italiæ quondā, ut inquit Aurelia.

Thermæ Cotyliæ, Italis olim in usu, teste Aureliano lib. 3.

Therme Lesbię, & Mytilenæ, attenuant corpora: conferūt quoq; ischiadicis, & hydropicis. Vide Galen. 4. Methodi.

Therme Nepesinæ, & ipsę non postremæ olim habitæ Italorum Medicis, ut inquit Aurelianus.

Therme Pantherme, olim celebres in Italia Therme, autore Cœlio Aureliano lib. 2. capite. 1.

Thermæ Vescuinę, olim ipsę celebres, bucinatore Cœlio Aureliano loco predicto.

Therme Senanę, in Italia olim in precio habitę, teste Aureliano eodem loco.

θέρμος ἥμερος, lupinus satiuus.

θηριοδήκτοι, a bestijs morsi.

Thesarica, hispanice Plantago.

Thessalus ille est, in quem Methodum suā direxit Galenus, homo iactator, & sui temporis Medicorum Alpha. Vixit ętate Neronis, natus ex patre, ut inquit Galen. malelanas carpente, atq; in gynęceo educatus. Deleuit hic cuncta maiorū placita, & rabie quadam in omnis æui Medicos perorauit: uerum quali prudentia, quoue ingenio, æstimari uel uno argumento abunde potest, cum monumento suo in uia Appia iatronicem ipsam se inscripsit. Nullus histrionū par, inquit Plinius, ex quo de trigario comitatu regressus in publico erat. Artem ipsam sex mensibus promittebat: unde plures sibi discipulos breui comparauit. Neq; Geometria, neq; Dialectica, neq; Astronomia, neq; Musica, neq; ullius denicq; bonarum disciplinarū indigere illius disciplinæ studiosos dicebat. Hippocratis Aphorismis summo cū dedecore contradixit: palamq; concionabatur, Hipppocratē & scripsisse, & propinasse ęgrotatibus noxia. Scripsit de Communitatibus librum unum. Item de Syncreticis librum unum. Epistolam ad Neronem unam. Medicinę totius Methodum. Epistolas medicinales

decem. Præter ea, quæ a Galeno non commemorantur. Galenus in Therapeut. Plinius lib.29. cap.1. Fuit & alius Thessalus Hippocratis filius, ut affirmat idem Galenus Method. lib.8.

Thespiana, medicamentũ pectorale, apud Aecium serm.8. cap.65.

Theudas, Medici nomen.

T H I

Thieldones, equorum genus.

Thieu, id est, electrum, teste Xenocrate, apud Plin. lib.37. cap.2.

Thimelęa. Vide, Granum gnidium.

Thinni, pręcipua magnitudine. Inuenimus talenta.15. pependisse, eiusdem caudæ latitudinem duo cubita & palmum. Plinius libro.9. cap.15. Hi pisces cum gregatim pręter Italiam acti elabuntur, et Siciliam attingere prohibentur, in maiores incurrunt beluas, utpote, Delphinas, Canes, aliasq́ Balenis similes. Strabo lib.1. fol.18.

Thius, uel Thium, Astragalus, apud Dioscoridem lib.4. cap.65.

T H L

θλάσις, id est, contusio caluę, in interiorem partem impulsio, aut inflexio, concauitatẽ integra caluæ cõtinuitate tantam faciens, ut liceat in plumbeis, ęneisq́ uasculis uidere, si foris percutiantur, atq́ illidantur.

θλάσις ὠτῶν, aurium contusio, aurium morbus, apud Paulum lib.3.

Thlasma, id est, collisio, magna ex parte accidit in carne: quanquam nonnunquã & in osse uidetur euenire, idq́ maxime in pueris. Galen. lib. de Morborum caussis. Igitur si partis ita affectæ externa facies integra permaneat, & in profundo sint multæ & paruæ diuisuræ, huiusmodi morbus Thlasma, uel Thlasis.i. collisio appellatur.

Thlasma. Lege, Fracturarũ ossiũ in capite.

θλάσματα, id est, fracturæ.

Thlaspion, idẽ qđ Thlaspi. Lege, Thlaspi.

Thlaspis, herba est angusta, habens folia ad digiti magnitudinem, super terram iacentia: in summo scissa, subpinguia, uirgam tenuem duorum palmorum, adnascentias quasdam paucas habentem, & circa totam ipsam fructum parũ latum in extrema parte, in quo semen paruũ simile Nasturcio, ad disci figuram, ueluti conquassatum, florem subalbum. Nascitur in uijs & sepulchris. Semen est acris saporis.

T H O

Thlaspi ignota nostro æuo, etiam uoce est: mihi apud Ioannem Augustum Lauriensem Episcopum, uirum & doctrina, & prudentia, & quod magis est, religione celebrandum, degenti, cõperta herba est, quã ueram Thlaspi esse puto. Cappadocã tamen desyderat Galenus, colore ad nigrum accedente, maiorẽ Cretica, & ex quadam eius parte ueluti quassata, unde & nomen accępit. Galenus Thlaspiam uocat. Plinius libro.27. cap.13. Dioscor. lib.2.

Thlasposis, secundum Hippocratẽ id quod Thlaspi.

T H O

Thoam, græce θῶαν, Pollux lupo similem in uoce facit, qui cæcos pariat catulos, atq́ cum leonibus etiam congrediatur.

Thoas, luporũ id genus est, procerius longitudine, breuitate crurũ dissimile, uelox saltu, uenatu uiuens, innocuũ homini: habitum, non colorem mutat.

Thorax, pars quæ a collo usq́ ad pudenda trunca protendit. Aristoteles libro primo de Anim. cap.7.

Thorax, uenis, arterijs, & neruis constat, respirationi accommodatus. Galenus libro de Definitionib.

Thoracis sedem uocat Hippocrates superiorem uentrem a pulmone occupatã, quẽ circumscribit & ambit.

θώρακος ῥευματισμὸς, thoracis fluxiones.

θορφάθ, Aphricanorum lingua Raphanus.

T H R A

Thrachoma, est duricies et asperitas inęqualis, & intra ipsas palpebras innascitur.

Thracias lapis, nascitur in flumine quodam Scythiæ, cui Ponto nomen est. Dioscor. libro.5. capite.138.

Thrambe, a Pythagora quondam uocata Maiorona, apud Dioscoridẽ libro tertio, capite quadragesimo quinto. Lege, Rhapsodiam Maioronæ.

Thrasteas, uentus, per th, non per t. Hic & Thracias, & Trastias, & Thrastias quoq́ dicitur, autor Suidas, & Aristoteles. Post Argesten, inquit, uentum flat Thrastias, quem nonnulli Cæciam quoq́ appellant. Sed Cęcias, inquit, ab ęstiuo exortu uenit. Cęciam Pausanias Grammaticus, a Caico fluuio Mysiæ uocatum putauit.

Thraustor, masculi thuris similitudine Ammoniacum, quod maxime probatur.

Thrasias, ut inquit Theophrastus, tale se cō perisse uenenū aiebat, quod facile, & absq; ullo dolore inferre necem posset. Nec alio quam succo Cicutę, & papaueris, & aliorum huiusmodi. Idq; adeo cōtractum, exiguumq;, uidelicet, ad drachmæ pondus, et irremediabile penitus, & tam ualidum, ut quantūuis tempore perdurare posset, necquicquam sentiret immutationis. Sed sumendam is Cicutam æstimabat, non unde libuerit, sed ex Susis, & si qua alia loca prę gelida & opaca constant. Nec secus de reliquis, quę debebant addi censebat. Quin et alia multa, & ex multis ijs cōponenda excogitauit. Radicū peritissimus habitus est. Vnde & sæpe Hellebori manipulos esitabat, nec inde quicquam afficiebatur. Ab illo dictum ferunt: Omnia medicamina propter hominis consuetudinem, si sæpius sumantur, uim suā amittere. Cum enim inæqualiter a natura acceptantur, deuincuntur, conficiuntur, & non amplius poni inter medicamina debent. Subinde naturas singulatim discernens, alijs medicamen, alijs non esse medicamen asserebat. Meminit Theophrastus historiæ plantarū libro 9. capite, 17. & 18.

Thrascias, ad dextram Septentrionis flans uentus. Vitruuius.

THRE

Threicius lapis, a Threicio flumine a piscatoribus affertur: autor Nicander in Theriacis. Suspicor esse quem Dioscorides lib. 5. inscribit Thracium lapidem.

THRI

Trichiasis, est palpebrarum symptoma, & deflexus, & eorum qui in ipsis sunt pilorū generatio præter naturam.

Thridacia, Mandragora fœmina, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 79. Lege, Lactuca.

θριδακίναι quid sit, require apud Athenęū lib. 1. Dipnosoph.

θριδακίνη, syluestris Lactucæ succus, apud Galenum libro. 1. κατὰ γένη.

θρίδαξ, Lactucæ hortensis succus. Ibidem.

θρίδαξ ἥμερ☉, Lactuca satiua.

Thrinacia radix, id est, Tapsia: sic dicta ab Sycilia promontarijs.

θρίναξ, rusticū instrumentū trib. eminētijs, et politis palis, quo etiā aristas terunt: nos forte tridentem possumus interpretari.

θρῖον, ab scabricie sic dictū, foliū ficulneum.

Triorchis, Satyriorum generis, uel testiculorum, apud Dioscor. lib. 3. cap. 143.

Triorchis, accipitrum nomen & genus. Plinius lib. 10. cap. 8.

Triossum. Lege, Tricoccum.

THRO

θρόμβοι, sanguinis grumi, siue concreti sanguinis partes.

θρόμβοι item dicti a Medicis grumi, qui uesicæ insunt. Continentur interdum intestinis, uentriculo, atq; thorace. Eos animi defectio et color insequi fœdus solet. Esse aūt non aliud uidetur, quam globatus sanguis ex uasis suis effusus, qui uesicæ meatū obstruit, offarcitq; quandoq;. Est enim gram maticis grumus terrę prominentia, tumulo minor.

θρόμβωσις, quoties a puerperio fœminis lac in mammis, non in caseum penitus, sed in exigua frusta, & quasi minimos globulos densatur, & concrescit: desinensq; fluere puerperarum mammis, nō leuiter nocet.

THRY

Thryallis, genus Verbasci, et Phlomi, nimirum tertium, apud Dioscor. lib. 4. cap. 105.

THV

Thunnos, ut inquit Hermol. Barbarus, & Athenęus, qui dicūt marinos esse porcos, minime discedunt a uero.

Thunnina caro, e Thinno pisce, cuius meminit Dioscor. lib. 2.

Thuria, Græci priuatim uocant frondes fici. Nicander & folia papaueris sic appellat. Est & edulij genus Thrion.

Thus, aut a uerbo græco θύος, aut sacrificiū significante flectitur, aut certe a tusis glebis. Officinæ Olibanū hodie uocant, quoniam græce fortasse λίβανος. De Thure multa Dioscor. lib. 1. Plin. libro. 12. cap. 14. Strabo lib. 16.

Thus masculum, quod rotundum pependit: cū alias fere non mas uocetur, ubi non sit fœmina. Religioni autem tributū, ne sexus alter usurparetur. Plin. lib. 12. cap. 14. Alij sic dictum putant, a specie testium. Vide, Masculum.

Thus quid sit, & quomodo colligendum, uide apud Theophrastum lib. 9. cap. 2. 3.

THY

Thya. Lege, Malus Medica.

Thyia. Lege, Malus Medica.

Thyia, græce θυίης, arboris nomen, uerum

nostræ ignota patriæ. Theophrastus lib.1. inter syluestres numerauit, quæ perpetuis frondibus uiret, nec Cupresso dissimilem. Vnde crediderunt quidam eam esse, quã Homerus quinto ὀδυσ.ε. Circe ad dolorem simul et lucem incendi dixit. Et quam Plin.lib.13. Trogeten ab alijs uocari ait: li cet non eisdem literis in Homero & Theophrasto utracq; scribatur, liceatq; ob id, non esse in utroq; eandem suspicari.

Thychir, pharmaci nomen, apud Aecium lib.11.cap.12.

Thyeterice, Plantago.

Thyites, lapidis nomẽ: in Aethiopia gignitur, subuiridi colore Iaspidem imitatus. Dioscor.lib.5.cap.145.

Thymbra, Satureia, apud Dioscor. libro.3. cap.43. Columella a Saturea diuisit, & Cunilam nostratem esse uoluit, quam rustici Satureiam nominant. Vide de hoc Barb. Coroll. de Thymbra. Plura quocq; de ea in Commentario Vergilij.

Thymelæa item quid sit, uide apud Dioscoridem lib.4.cap.183.

Thymiamata, quæcunq; in aris ad suffitum & odorem uaporantur, quæ sacræ literæ aliquando Incensa nominant.

Thymion, arbor Smilax, uel Taxus, apud Paulum lib.5.cap.49.

θυμοβόρα φάρμακα, apud Homerũ ὀδυσ. β. id est, noxia, & animum corrumpentia pharmaca. Qualia Thelemachnm allaturum ex Ephyra insula proci suspicabãtur.

Thymos, inter alia Ari cognomentum.

θύμοι, carnosæ quædã quasi uerruculę sunt, interdum in glande, interdum in præputio exorientes: atque maligni aliqui sunt, alij non. De quibus uide Paulum libro.6. capite.58. Vel,

Thymus, tuberculum, est interdum rubrũ, interdum album, maiore ex parte dolore carẽs, corymbis Thymi herbę simile. Paulus lib.6.cap:71. Vel,

θύμος nominatur, quod super corpus quasi uerrucula eminet, ad cutem tenuis, supra latior, subdura, & in summo persaspera, idque summũ colorem floris Thymi repręsentat, unde ei nomen est. Id facile funditur & cruentatur, nonnunquam aliquantum sanguinis fundit, fereq; circa magnitudinem Aegyptiacæ, raro maior, interdum perexigua; modo una, modo autem plures nascuntur, uel talis, uel in palmis & inferioribus partibus pedũ. Pessima tamen in obscœnis est, maximeq; ibi sanguinem fundit. Celsus libro quinto, capite uicesimo octauo. Verrucæ sunt & Myrmeciæ lupini magnitudine, sicut acrochordones fabæ nostratis, quę pueros maxime infestant: dictę, quoniam in imo angustę ita sunt, ut pendere uideantur. Myrmecię uero uocantur, quoniam formicæ modo pungant. Plinius Verrucas utrunque genus uocauit. Nos distinctionis gratia Myrmecias formicas, acrochordones Verrucas dicemus. Aut priores illas sessiles Verrucas, Acrochordones uero pensiles. Nam informationes corporis (quo uerbo Plinius libro uigesimo octauo usus est) muliebrum crinibus ad id probatis, si non sunt quas Græci Myrmecias uocant (nam & cõtra Verrucas adhibetur) nondũ liquet.

Thymoxalme, quasi Thymata salsilago dicitur. Vsus eius ueteribus fuit, ut est apud Dioscor.lib.5.cap.17.

Thymum herba, siue Thymia, siue Thymus, ab omnib. cognoscitur, describiturq; ab Dioscoride libro tertio, capite quadragesimo secundo.

Thyon. Lege, Malus Medica.

Thyrsion, uel Thyrsios, Thymos, quia olim Bacchicas hastas, quas in orgijs eius dei Thyrsos uocabant, pro hederis, ramulis Thymi inuoluebant.

Thyrsion, Dionysias, apud Dioscoridem libro.4.cap.135.

θυτική quid sit, require in dictione, μαντικὴν appellant.

T I C

Ticianus Medicus, citatur ab Octauio Horaciano lib.4.

T I G

Tigris, uel Tigrides etiam apud Solinum uide cap.27. ex Plinio tamen mutuata.

Tigris animal uelocitatis tremendæ. Plin. lib.8.cap.18.

T I L

Tilia, arbor est Ligustri magnitudine, folijs oleæ, nigrioribus & latioribus, fructu lentisci, nigro, subdulci, racematim coherente, & in asperis nascitur, ut inquit Dioscorides libro primo. Græci uocant φυλυρέαν. Vide etiã Plin.lib.13.cap.23.lib.16.cap.14. lib.21.cap.8. Theoph.lib.3.cap.4.

TIM

Timachrides, scripsit de cœnis, & citatur ab Hermolao Barbaro in Coroll. capite de Rosis.

Timoros, apud Dioscor. lib. 4. cap. 82.

τιμωρῆσαι, id est, conferre, tum apud antiquos, tum apud Hippocratem ipsum, sæpius pro βοηθῆσαι, id est, auxiliari dictū est, ut testatur Galenus lib. 1. Commentariorū de Ratione uictus in acutis.

TIN

Tineæ, fiunt ex puluere in lanis & uestib. Plinius lib. 11. cap. 35. præcipue si araneus una includatur.

Tineosus, plenus Tinearum, qui sunt uermes quos alueorū Tineas uocant. Tineas in libris gigni testatur Epigrammatista. In homine prouenire longitudine pedum tricenum refert Plinius. Columella libro 9. capite. 14.

Tiniaria, πόλιον.

Tinnunculus, auis defendens columbas, & terrens accipitres naturali potentia, in tantum, ut uisum, uocemq́ eius fugiant. Plinius lib. 10. cap. 37.

TIR

Tiricta, secundum Aphros, Gingidium.

TIT

Tithymali septem genera, uide apud Dioscoridem lib. 4. cap. 168. Dicimus autē Tithymalum, & Tithymalus, penult. prod.

Titinabulum terræ, Limonium, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 19.

Titinum, Atticum uocabulum, pro Sitanium: sic dictum, quasi purum.

Tithia, mammæ muliebres.

τιτθὴ, nutrix. De nutricum institutione, & quales oporteat esse, uide Paulum libro. 1. capite secundo.

Titus, discipulus Asclepiadis, scripsit libros de Anima, ut inquit Aurelianus.

TOB

Tobion, Stœbe, apud Dioscoridem libro quarto, capite. 14.

TOG

Togetes. Lege, Malus Medica.

TOM

Tomacinæ, quę apud alios tomaculæ, & canacæ, edulia ex carne porcina.

τόμη, taleola.

Tomei dentes, qui cibos incidunt.

Tomentum uocatur omne id, quo culcitræ ad molliorem & calidiorem quietem infarciuntur, siue id lana sit, siue pluma, siue quod uoluerit aliquis excipiendis molliter, & fouendis calore corporibus nostris aptum. Sic Suetonius, sic & alij permulti interpretantur. Barbarus & Lomentum, & Tomentum censet legi posse in Dioscor. lib. 3. cap. 131. cap. de Guaphalio.

TON

τονικὰ, quæ robur inferunt medicamenta, apud Paulum lib. 3. cap. 18.

Toni, nerui in stomachi lateribus.

Tonus, spacium uocatur id, quanto abest a terra circulus cœli citimus, hoc est, lunaris, centum uidelicet uiginti sex milia stadiorum, autore Marciano, ut alios prætereã. Quoniam ut in sonis interuallum cum legitima quantitate minimum ex duobus sonis inter se diuersis, ita in cœlo minimū a terra spacium ad lunam tonum appellare placuit. Huius mensuræ dimidium Hemitonium. Tonus uero cum Hemitonio pro portionem facit sesquiplam, hoc est, sesquialteram.

TOP

Topiaria, Acantha. Dioscorides libro tertio, capite. 18.

Topiaria, in hortis opera ex arboribus, aut fruticibus, aut herbis facta ad decorem: ut sunt, testudines, cameræ, naues, columnæ, auiculæ: quæ ex sansuco, libanotide, hedera, buxo, alijsq; herbis atq; arboribus fieri conspicimus. Dicta ἀπὸ τῶν τόπων, hoc est, locis, quæ in ijs uaria constituuntur. Cicero. Topiarium laudaui, ita omnia conuestiuit hedera. Plinius. Accidit in topiario opere lauri genus. Idem. Ramos spargit, a radice topiarij, ac coronarij operis. Hinc Topiarij, qui topiaria faciunt: sicut Coronarij, qui faciunt coronas.

Topiariū opus quid in Ruelliana, & Hermolai Barbari, Dioscoridę interpretatiōe sit, uide in dictione, Scenę.

Topica remedia, id est, localia.

TOR

Tormentilla, Quinquefolio herbæ similis est, nisi quod septem fere, non quinq; folia habet. Lege Hermol. Barb. Corol. in dictione σταχυφύλλον.

Tormina, morbus est intestinorum. Græci uocant Dysenterion. Intus intestina exulcerantur, ex his cruor manat, frequens de-

ſciendi cupiditas, dolorq́ in ano eſt. Torminoſi dicũtur laborãtes hoc genere morbi. Mar. Tullius. Torminoſos quoq; dicimus quoſdam, non quia patiantur tormina, ſed quia procliues ad hoc genus ęgritudinis. Colum. lib. 12. cap. 38. Vide, ϛϱοφοί.

Toroſum, pulpoſum, muſculoſum. Ouid. Colla toroſa boum. In Tuſculanis quęſtionibus ait Hercules: O brachia, o lacertorum tori. Plinius ſcribens de hortenſibus, decenter dixit, quod inula toroſior eſt. Colum. lib. 6. cap. 1. Sic & in uitibus tori ſunt.

Torpedo piſcis, nouit uim ſuam ipſa, nõ torpens, merſaq; in limo ſe occultat, piſces qui ſecuri natantes obtorpuere corripiens. Plinius lib. 9. cap. 42.

Torpedo. Lege, νάρκα θάλασσα.

Tortiuum. Cato fęcatum uinum appellat, quod ex fęcibus uini expreſſum eſt. Conſimile eſt Tortiuũ, quod poſt primam preſſuram ex torculari exprimitur circumciſis uinaceis: unde & Circumcidaneum nominatur. Cato. Tortiuũ muſtum circumcidaneum ſuo cuiq; dolio diuidito, additoq́ pariter. Eſt alterum uini genus, quod Prę liganeum uocant, quod operarij bibunt: Græci Deuterias appellant. Generali uocabulo omnia uina ſecundaria, noſtri Loram, fiunt maceratis aqua uinaceis. Columella lib. 12. cap. 35.

Torineton, panis ex pulticula confecta.

τορυνύματα τοῦ ξύλου, racementa & ſcrobes lignorum.

Torſmiton, ex pane pulticula.

Tortellę, biſcotelli de ſimila. Salad. nus.

Tortores equi qui ſint, lege, Succuſſarij.

Tortura oris, grece, ſpaſmos cynicus.

TOX

Toxicon, Ladani genus alterum, quod fumibus colligitur.

Toxicum inde nomenclaturã uidetur mutuaſſe, quod barbari ſagittas cuſpidesq; ſuas, quæ τοξεύματα appellantur, eo inficiunt. Paul. lib. 5. cap. 54. Dioſc. lib. 6. ca. 20.

Toxiteſia, Artemiſia, apud Dioſc. li. 3. ca. 125.

Toxaris, Medicus Scytharum, apud Lucianum in Hoſpite, uel de Anacharſide.

TRA

Trabecula, ad ſimilitudinẽ trabis, cœleſtis ignis inflammatio.

Tracheæ χαμαί. Lege, Chamę.

τράχηλος, collum.

Trachiæ, piſcium genus. Plin. lib. 9. cap. 15. Lege, Buccina.

τράχυτης, intra palpebras aſperitas.

τράχωμα, ut inquit Paulus, ſcabricia eſt palpebrarũ interior: ſicut in eadem parte glabritas, hoc eſt, defluuium, madaroſis, & milphoſis.

τραχυσμοί, eroſiones, exulcerationes.

Tracta, cere cognomentum: quod ex eo illi euenit, quia uarios in colores pigmentis trahitur.

Traduces in arbuſtis fiunt. Hoc autem uocabulo utimur in uitibus, quæ ex arborib. in arbores traducũtur. Traduces quidam Rumpos appellant, a traducendo nominatos. Traducem bimum antiqui præcidere ſolebant, ut ita tranſilem facerent. Nouarienſis agricola traducum turba nõ contentus, nec copia ramorũ, impoſitis etiamnum patibulis palmites circumuoluit. Hieronymus, Auguſtinus, Ruffinus, ceteriq; eccleſiaſtici ſcriptores curioſe diſputando diſquirunt atq; ueſtigant, Nunquid anima ex traduce propagata ſit, tanquam ſemen ex ſemine. Tertullianus oppido quam decenter ſcripſit, ſamam ſerpere in traduces aurium atq; linguarũ. Mendoſi ſunt Tertulliani codices impreſſi, in quibus dictiones perperam diſtinctę leguntur. Nam cũ in traduces linguarum, fuerit ſcribẽdum, ſicut nos legimus, uitioſe impreſſerunt, intra duces, corrupto uocabulo elegantiſſimo, & ſenſu. Colum. lib. 4. cap. 29.

Tractilia ſunt, quorum ſuperficies in latus porrigi poteſt. 4. Meteo.

Tragacantha, ſiue Tragacanthos, radicem ſpinæ albæ continet, atq; in Creta tantum naſci credita. Dioſcor. lib. 3. cap. 22.

Tragelaphus, eſt eadem ſpecie cum ceruo, barba tantũ & armorũ uillo diſtans, quem Tragelaphum uocant: non alibi, quam iuxta Phaſim amnẽ naſcens. Plin. li. 8. ca. 33.

τράγος, Tragos uepres, apud Dioſcoridẽ lib. 4. cap. 54.

Tragium, naſcitur in Creta, Lentiſco ſimile. Vide Dioſcor. lib. 4. cap. 52.

Trago ceros, Anemone.

Tragoceros, Tragium alterum, uel minus, apud Dioſc. lib. 4. cap. 53.

Tragoceros, Aloe, apud Dioſc. lib. 3. ca. 24.

Tragonoton, Lychnis agreſtis, apud Dioſcor. lib. 3. cap. 114.

Tragopanadem uocant maiorem aquilam, cornua in temporibus curuata habentem, ferruginei coloris, tantum caput puniceo. Plin.lib.10.cap.49.
Tragoriganum, Origani quarta species, tenuis frutex, & syluestri Serpillo similis. Vide Dioscor.lib.3.cap.33.
Tragos, i.hircus, peculiaris uiti morbus, im portunis uentis germinibus abscissis, uel imperitia colentium oblesis. Theodorus Articulationem uocauit. Hircescere porro uites dicuntur, cũ infecundæ fiunt: quo niam hircus animal, ut inquit Aristoteles, sterilescit pinguedine.
τράγος, intra aurem neruus quidam: e regi one cuius est quem uocant ἀντίτραγον.
Tragos, alia ab Tragio, Asiana uepres, apud Dioscor.lib.4.cap.54.
Tragos, tertium genus spongiarum pisciũ, scilicet asperum. Plin.lib.9.cap.45.
Tragus, panis genus, quod fit ex Zea, ut inquit Galenus.
Tragion fruticem sola Creta insula gignit, Terebintho similem & semine, quod contra sagittarum ictus efficacissimũ tradunt. Plinius lib.13.cap.21.
τραγίζοντες, pueri apud Aristotelem libro 7. Historię animalium, ab alarum odore, quasi hircientes: cum pubescentes, Venerem cognoscere incipiunt, & uocem in sonum asperiorem, inęquabilioremq́ mutare.
τραγομάσχαλοι apud Plautum, qui uirus alarum olent.
Tragontes, ab Alexandro Aphrosydęo uocantur, qui hircorũ uocem imitantur: metaphora, ut ipse inquit, ab hircorũ uoce ducta, propter arteriæ asperitatem.
τραγοπώγων, hirci barba. Est & in Trago pisce nigricans illa sub gula pars, τραγοπώγωνον, ut inquit Athenęus.
Tragos quandam Halice figuram gerit, cognomine σιδῶδες, hoc est, Cerealis, ut ab herba Trago distinguatur. Tria igitur significat Tragus: scilicet, animal, herbam, & frugem. Addunt alij etiã uirosum odorem, qui sub alis sentitur. Plura lege apud Plinium lib.18.cap.7.& 10. Dioscor. lib.2. cap.111. et inibi commentarios scriptorum.
Trahi, et superficiem perpetuam existentem, uersus id ipsum porrigi, quod facultatem mouendi obtinet. 4. Meteor.
Trambi. Lege, Netrindes.
Transitiuus motus uniuersorum cum uoluntate, quãdo uidelicet imperat princeps animę pars, et spiritus qui in neruis est suffragatur & inseruit, extendit, transfertq́ membra. Galen.de Definit.
τραπεζὴ. Vide. Momistum.
τραυλότης, blesitæ.
τραύματα ἀφλέγματα, uulnera nõ inflam mata.
τραυματικὸς, uulneratiuus.

TRE

Tremor, uel palpitatio, est eleuatio & submissio corporis cedentis, & nõ resistentis, quæ a spiritu fit: non autem semper sequi tur, sed statis temporibus. Aliter sic,
Tremor, est eleuatio, & submissio corporũ musculosorũ, quæ a spiritu fit, non semper quidem, sed aliquando eueniens.
Tremulus pulsus. Lege, Pulsuũ differẽtiæ.
τρεπτική, uirtus quę pastum tribuit mẽbris.

TRI

Triasandali, barbare pro tribus generibus Sandalorum.
Tribolion, Lotus urbana, apud Dioscoridẽ lib.4.cap.112. Vocatur & Lotus syluestris.
Tribulare, id est, frequenter uertere & uoluere nodo: quo modo frumenta conuertũtur, ne marcescãt, atq; putrescãt: a tribu la frumẽtaria, qua frumẽta olim terebãtur.
Tribulum, frumentarium instrumentum, saxo, uel ferro exasperatũ, quo fruges extundebantur.
Tribulus, apud Dioscor.lib.4.cap.217.
Tribulus aquaticus, apud Diosc.li.4.ca.171.
Tribula, & Traha, nomina sunt instrumentorum rusticorum, quibus ad terenda frumenta utuntur agricolæ. Seruius interpre tatur esse genera uehiculorum, enarrans illud Vergilianũ: Tribulaq́, trahæq́, & iniquo pondere rastri. Sic enĩ scribit. Tribula genus est uehiculi, quo teritur in area fruges. Traha quoq; genus est uehiculi, dictũ a trahendo. nam non habet rotas. Tribulã a terendo dictã autumant. Fit aũt Tribula ex tabula lapidib. aut ferro exasperata, quę imposito auriga, aut pondere grandi trahi tur iumẽtis iunctis, aut discutit ex spica grana: aut ex assibus dentatis cum orbiculis, quod, ut inquit M. Varro. Plostenũ Pœ nicum appellant. Colum.lib.2.cap.21.
Trica, Geranion, apud Diosc.lib.3.cap.129.
τριχίασις, quam rectè capillationem dixeris, angustissima rhogme est, sensum plæ-

runcꝫ fallens, eamcꝫ ob caussam lates. Quę quia nō satis se ostendit, mortis caussam sæpe affert. A capillis etiam Græci nominauerunt: quoniam angusta, exilis, & sensum fugiens, quales capilli sunt in calua capitis discurrentes. Vide in ῥωγμή.

τρίχες, pili. Theo. Idill. ε. τὶς τρίχας ἀντὶ ἐρίων ἐποκίξατο;

Trichiæ, piscium genus. Plin. lib. 9. cap. 15.

τριχίασις etiam eruptio pilorum pręter naturam in ordine palpebrę ex reumate proueniens.

τριχόλαβον, uulsella, Chirurgicum instrumentum, quo ea quæ in aurem inciderunt extrahūtur. Vtitur eo Paulus libro sexto, capite. 24.

Trichomanes, Capillus Veneris, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 137.

τριχωτόν, Aristoteles intelligit quod capillis integitur.

Tricoccum: sic Galenus uocauit Mespilū, a tribus granis quę habet: quasi Triossum dicas, aut Trigranium.

τριδάκτυλος, id est, Agnus castus, Vitex, ἄγνος.

Trifaris, Cytisus, apud Columellam.

Trifolium maius, Cytisus, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 14.

Trifolium minus, Lotus syluestris, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 113.

Trifolium odoratum, Medion herba, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 21.

Trifolium, quid reuera sit, uide apud Dioscoridem lib. 3. cap. 122. & lib. 4. capite. 36. Lege item, Polium.

Trifolium acutum, nascitur in Sicilia plurimum, ut inquit Scribonius. Est autem folijs in specie & numero similis communi Trifolio: nisi ꝙ hęc pleniora sunt, & quasi lanuginem quandam super se habēt, & in extrema parte quasi aculeum super se eminentem. Sed huius frutex [illegible]orum pedum interdum, aut etiam amplior conspicitur, & odorem grauem emittit: quod pratense Trifolium non facit.

Trifera, unde nomen habeat, nō admodum cōpertū habeo. Interpretatio Saladini qua ab renascentia interpretatur, non arridet. Sunt autem plures apud Nicolaū Triferg[illegible].

Trigo, piscis. Plin. lib. 9. cap. 48.

Trigonion, uel Trigonon, Medion herba, apud Dioscor. lib. 4. cap. 21.

Trigranium. Lege, Tricoccum.

τρίγλα, Mulus, piscis.

Trimachion, Hippuris, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 49.

τρίμμα διαρωμάτων πῶμα, id est, potio ex aromatibus concinnata.

Trimodia, nomen est uasis a mensura trium modiorum. Satoriam uocāt: quoniam ex ea satores semina iaciunt in satione seminum. Colum. lib. 2. cap. 9.

τριώβολον, Hemidrachmam: atcꝫ sic interpretatus est Pauli interpres lib. 3. cap. 20.

Tripedalon, Prassium, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 118.

Tripodion, Lotus urbana, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 112.

Triphalites, Cyclaminos, secundum Zoroastrem.

Triphon, Medicus, citatur ab Aureliano libro primo.

Triphyllon, Cytisus, apud Dioscoridem libro. 4. cap. 14.

Triphyllon, Lotus urbana, apud Dioscor. lib. 4. cap. 112.

Triphyllon, Maiorona, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 45.

Triphyllon, Medion herba, apud Dioscor. lib. 4. cap. 21.

Triphyllon, Staphisagria, apud Dioscor. lib. 4. cap. 158.

Triphyllon, Trifolium, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 122.

τριφύλλος. Lege, Rhapsodiam Maioronæ.

Trissago palustris, Scordium, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 123.

Trissago, Chamędrys, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 111.

Trithalles, a terno flore Aizoum maius dictum, apud Dioscor. lib. 4. cap. 91.

Triticum multis integitur tunicis, hordeū nullis. Culmus quocꝫ tritico altior ꝙ hordeo: spica quocꝫ remotior a folio: palea suauior, mollior, succosior.

T R O

Tritonem piscem Tiberio principi nunciauit Olissiponensium legatio, Plinius libro 9. capite. 5.

Trochilus, rex auium in Italia, parua auis, quæ trochilo est caussa suæ perditionis, si quando perimere hanc cupit ichneumon, Plinius lib. 8. cap. 25.

Trochisci, pilulæ sunt maiusculæ, quos alij

Pastillos: ppera nostri et officinę Trocisci.
Trochleæ, siue Trochalia, instrumēta cum orbiculis, ad subleuanda & deprimenda onera.
Trochiscus, est quædam rotunda confectio cum quadam depressione, ad modum lupini, & quandoq; fit in longitudine quadam & rotunditate.
Trochiscorum nomina apud Nicolaum indita sunt, partim ab cōpositoribus, partim ab ingredietibus effectibus, partim ab effectibus ipsis. Vide, Pastillos.
Trogete, uoca Homero arbor, ab alijs uocatur Thya. Hanc inter odores uri tradit in delicijs Circes, quam Deam uolebat intelligi. Magno errore eorum, qui odoramenta in eo uocabulo accipiūt, cum præsertim eodem uersu cedrum, laricemq; unam tradat. In quo manifestum est, de arbore tantum locutum. Vide de hac Plinium libro .13. capite. 16.
Troglytæ, passerculi in oppidorum muris, & turribus nidificantes.
Trometa oua, id est, tremula.
τρόμ@, id est, tremulus.
Tropei uenti, e mari terram impetentes & infestantes.
τρόφιμα dicūtur, quę probe alūt & nutriūt.

T R V

Trua. Lege, Trullum.
Trulla differt a Trullo, sicut matellio a mateola, siue matula Catoni, quę omnia uasa rū sunt uocabula. Nam Mateola genus est Marculi apud ipsum Plinium. Trulla uero & instrumentum illud uocatur, quo tectorijs linendis, complanandisq; fabri murarij delutare solent. Vide uerbum trullissare Vitruuio.
Trulleum uas, quo manus perluūtur. Trulla tamen & Trua uas, quo e culina in latrinam aquam fundunt.
Trullissare. Vide, Trulla.
Trunculos existimāt quidam edulij genus esse, frustulatim cōcisis carnibus cōstans. Meminit eius dict. Celsus libro secundo, cap. 19. Quanquam corruptum esse locum existimat Cesarius, atq; pro Trunculi, legendum Ventriculi.
Trusatiles molæ, alio nomine Manuariæ, quod manibus trudantur.

T R Y

Tryas, Epimedium, apud Diosc. li. 4. ca. 22.

τρυγλαι. Lege, Mulum.
τρυγὼν, id est, Pastinaca piscis, alias & turtur. Plin. lib. 9. cap. 32. Sed nullū usquā execrabilius, quam radius super caudam eminens Trygonis, quā nostri Pastinacam appellant, qui arbores infixus radici necat, armaq; ut telum perforat. Hinc apud Ausonium: Letalisq; Trygon, mollesq; platessæ. Lege, Pastinaca.
τρυφερόχρως@, habens teneram cutem.
τρυσμὸς, uel τρισμὸς, nam utroq; recte scribitur, siue per υ, siue per ι. Est autem uentris flatus cum quodam stridore. De Flatibus uide plura apud Galenum libro. 3. de Symptomatum caussis.
τρυγονος θαλάσσι@, pastinaca marina.
θρύον quidā herbam, alij Iuncū esse uolunt.

T V B

Tubecula. Lege, Erythacus.
Tuber terræ, Cyclaminos.
Tubera, rotundæ radices sunt sine caule, sine folijs, flauescentes. Credidit antiquitas cognationem illis esse aliquam cum coelo, nec nisi tonante Ioue nasci. Plin. lib. 19. ca. 23. Dioscor. li. 2. Quod in Satyra Aquinas Poeta monuit dicens: Et facient optata tonitrua coenas maiores. Zunesta tarensola, Italice.
Tuberculum aliquando nominat Hippoc. quod in alijs uocare est solitus suppuratio nem, ut lib. 7. Aphor. 8.
Tubi, & per diminutionē Tubuli, sunt quædam quasi uasa fictilia, oblongaq;, instar fistularum, quibus utimur ad ductus aquarum conficiendos. Plinius tradit aquas a fonte d[illegible] fictilibus tubis utilissimum esse; & ut autor est Vitruuius, salubriores sunt aquæ quæ ducuntur per Tubulos fictiles, quam quę per fistulas ipsas plumbeas. Plinius hocidem memorans, Cola fictilia uocat, quę Columella Tubulum fictilem appellat. Plinij uerba sunt hæc. Est & luxuriosa ratio u[illegible]s cædi, ut quatuor malleoli uehementi uinculo colligentur in parte luxuriosa: atq; ita uel per ossa bubuli cruris, uel per cola fictilia obruantur binis eminētibus gemmis. Et mox paulo ait. Tales uuæ acinos nihil intus ligni habituros Columella promittit. Col. lib. de Arbor. ca. 9.
Tubulus fictilis, fistula maior.

T V C

Tucularis, Gnaph[illegible]iū, apud Dio. li. 3. ca. 131.

T V L

Tuleum Brassum, Niceratum, Petronium, Nigrumq́, & Diodotum, herbarum scriptores fuisse, quanquam infelices, Dioscorides meminit, his uerbis. Iunioribus aũt nequaquam assentiendum: ex quorũ numero Bassus est, Niceratus, Petronius, Nigerq́, & Diodotus, Asclepiadęq́ oẽs. &c.

T V M

Tumor proprie uocatur, cum incrementũ naturalem statum excedit, atq́ non modo ægris in qualibet particula, sed etiam sanis adest. Galen. lib. de Tumoribus.

Tumores in scroto contingunt, hydrocele, enterocele, hydronerocele, insocele, psoracele, epiplocele, enteroporocele.

T V R

Turbinatior linguę pars uocatur Proglossis: caruncula uero, qua connectitur inferiori parti oris, nuncupatur Hypoglossis.

Turbith. Quid per Turbith intellexerit Mesue, difficile est diuinare. Nec enim cũ Serapione conuenit, Tripolium intelligente: nec cũ Dioscoride, radicem Pityusę sic uocante. folio enim hoc Pini, illud Isatidis constat, non ferulæ. Sed neq́ id pingere uidetur, quod passim in officinis nunc pro Turbith uenditur. Siquidem ut a fidedignis intellexi, ex planta accipitur, quæ folio Myrti constat. Hæc Manardus.

Turchis, accipitrum nomen & genus. Plinius lib. 10. cap. 8.

Turdi. Lege, Saxatiles.

De Turdis uide Plin. lib. 10. cap. 24.

Turionum uocabulo, quod infrequens est, significari uidentur teneritudines ramusculorum in summitatibus arborum. Columella lib. 2. cap. 47.

Turma, idem quod Lepidion.

Turpæna, piscis marinus: a quo Cerati quoddam genus, ad duricias emolliendas appellatũ est a Medicis, ut est apd' Paulũ.

Tursiones, Delphinorum [illegible]turam habẽt. Distant autem tristicia quidem aspectus: abest enim illa lasciuia, quæ est in Delphinis: maxime tamen rostris, caniculãrũ maleficentia assimilari. Plinius libro nono, capite nono scribit.

De Turturibus uide Plin. lib. 10. cap. 24.

Turunda, panificij genus.

T V S

Tusianus, & Dinus, ambo discipuli Aponij: uerum Tusianus cum uideret sibi non admodum succedere artẽ curandi (est eñ non solum artificium medicina, uerum etiam donum Dei) relicta professione, Monachus Charthusianus effectus est. Dinus Chirurgici Brunonis filius, Bononiæ docuit primum, deinde Senis. Iuuenis admodum in tertiam & quartam Fen Auicennę scripsit quędam. Item in Galeni librum de mala Complexione. Item in Hippocratẽ de Natura fœtus. Sed & sacrarum literarum peritissimus fuit. Vixit sub Ioanne 22. Pontifice.

Tussicularia medicamina, quæ arte Medicorum ad tussim cõpescendam conficiuntur. In quibus, quo quisq́ iactantior est, ut laudem consequatur ab Pharmacopola, cui interim rei eius lucrum cędit immodicum, tanto plura congerit electaria, & tabulas, & syrupos, compositis interim miscens composita. Atq́ huiusmodi interim magistrales uocantur cõpositiones: & qui ista corradunt, confundunt q́, artis scilicet magistri summi celebrantur: & qui imposturas huiusmodi non nouit, uel odit potius, synceritati studens, ne interim sumptibus nimijs degrauet ægrotum, apud illos trasones aut nullus est, aut Medicus plusquã uulgaris, triuialis, & ruralis, indignus qui uel diuitibus, uel Principib. uiris medicetur. Quibus ego id probri uice uicissim obiecero: nunquam me felicem effectum consecutum, aut perquam raro, simplicibus medicamentis persępe, & summa etiã cum laude.

☞ T Y L

τύλοι, claui.

Tylonia, inferna pedis portio uniuersim.

Tyllastis, idem qui & Oxylapes panis.

T Y M

τύμμα, uulnus. Theo. ὀλίγον ἐςὶ τὸ τύμμα, καὶ ἁλίκον ἄνδρα δαμάσδει.

τυμπανίτης, hydropisis species, sic dicta a tympano, notissimo omnibus musico instrumento, in quo plus spiritus, aquę uero minus. Copiosius enim in hoc spiritus intus est: & si percutiatur, tympani more resonat.

T Y P

Typha, foliũ edit Cyperidi simile, caulem album, leuem, æquabilem. Meminit eius Dioscorides lib. 3. cap. 132. Plin. lib. 18. ca. 8.

Plutarchus cap.2.de Naturalibus caussis. Barbarus differre existimat a Tipha, quæ frumenti genus est, & per literam iota scribitur. De quo uide illius Corollarium dictione, Typha.

Typha tritico similis, ut inquit Manardus, paruum triticum nominatum. Locus est lib.12.epist.6.

Typhodes, febricula quæ iocinori sacris ignibus correpto prouenit.

τυφῶν. Lege, Fulmen.

τυφώνια, genus delirij cũ furore mixtum.

τυπικός, περιοδικός, idem.

τύπος, uel nympha, cauitas quę est in labro superiori.

Typus, est incensionũ, remissionumue statuta repercussio. Vel sic,

Typus est tempus passionis, quod ad accessionem & intermissionem fieri contingit.

T Y R

Tyria, morbus alopeciæ, secundum Haliabbatem, & Auicennam.

Tyriamethystus, purpurę genus: sic dictũ a colore amethystino.

Tyriamethystus color. lege, Color uarius.

Tyrinon syluestre, Chelidonia minor. De qua uide Dioscor. lib.2. cap.201.

Tyrius color. Lege, Color uarius.

τύρος, καὶ τυρόεις, Caseus. Theo. καὶ τυρόεντα μέγαρ λευκοῖο γάλακτος.

τυρὸς ἵππιος, caseus equinus.

τυρὸς νεαρὸς, recens caseus.

τυροῦσθαι, de lacte proprie dicitur, quãdo densatur, coitq; in caseum.

V A C

VAcerras dicunt stipites, & perticas, ad quas equi religari solent. Alibi docet Columella, Vacerras appellari genus clauorũ, accipiq; pro longurijs, siue perticis. Columella libro sexto. capite. 18. Erat & apud antiquos Vacerra nomen maledicti.

Vaccina fames, βουλιμὸς græce.

Vacia uocatur, cũ in exteriorẽ partem crus flectitur: Varus autẽ est, cui contrariũ fit.

Vacillatio, apud Auicennam morbus oculorum, quẽ Greci uocant τάραξιν, de quo lege dictionem Taxaxis.

Vacinum, Hiacynthus, apud Dio. li. 4. c. 66.

Vacuum, est locus nõ repletus corpore, natus repleri. Secundo, est dimensio omnia in se corpora non cedendo recipiens. Tertio, quod corporibus immersum plenum non est.

V A G

Vaginam uocant herbæ, id, sub quo herba ipsa latet.

V A L

Valentia, Artemisia tenuior. Barbarus in Corollario.

Valerij Flacci Viterbiensis, solum nomen lego, & quod sub Xisto. 4. floruerit, insignis eruditionis iuuenis, qui ante maturã ætatẽ naturæ concesserit: palam indicans, nullam artis cognitionem tam præcellentem esse, nullum etiam pharmacum, quod uitę terminum præstitutũ queat remorari.

Valetudinarium, locus quo ęgroti curantur, elegãti uocabulo nũcupatur. Seneca, Omnes in eodem ualetudinario iacemus. Mos hic prope peculiaris est religiosorũ, ut Valetudinarium etiam templatim habeant, quo infirmi continentur ac curantur. Columella lib.11.cap.1.

Valgi uocantur, qui altrinsecus prominentes suras habent, & in diuersum actas: quales cancri habent & lacertę, teste Aristot.

Valuuli, folliculi leguminum. Item,

Valuuli, sunt folliculi & siliquæ fabarum: quasi Valliuoli dicti, quia uallo fabis excutiantur. Colum. lib.2. cap.12.

Valgi. Vide, Varipedes.

Valgiare, Ibidem.

Valgium. Ibidem.

Valgius, post Catonem, inquit Plinius, Romę tentauit quidem scribere quædã in medicina, homo non solum eruditus, uerum etiam spectatus: sed repugnantibus satis, nihil effecit. Plinius libro.28.cap.2.

Vallatur, hoc est, statuminibus fulcitur uitis. Viduatur item, quando emoritur: quũ instar mariti sit. Statumina autẽ uocantur adminicula, pali, pedamenta, quibus stat uitis tenera, atq; fulcitur: & ita intellige exponeq; sttatumina apud Columellam hac uoce crebrius utentem. Apud Vitruuium statumina, & statuminationes capiuntur pro solidationibus pauimentorum, & statuminare pro munire, ac solidare. Colum. lib.4.cap.2.

V A N

Vanni, sunt cribra quibus frumẽta purgantur. Vnde uerbum Varronianum, Euannare, quod est, per Vannos expurgare. In

codicibus Varronis perperā legitur euannatur, cum rectè legendū sit, euannatur. De Vanno ait Poeta: & mystica uannus Iacchi.

V A P

Vapor, est humor extenuatus. Vel, Vapor est ab humido in spiritum, aeremq́ ui caloris urentis facta secretio, quæ made facere queat. 4. Meteor.

Vaporatorium cubiculum, ein Badstub.

Vappa, uitium uini, fit cum iterum sponte musta feruent.

V A R

Varicosus, parastata, meatus seminarius, apud Galen. lib. 1. de Semine.

Varix, dilatatio uenæ est, quæ interdum in temporibus, interdum in uentre sub umbilico, quandoq́ circa testes, præcipue uero in cruribus euenit, atq́ ut plurimum a melancholico humore. Paulus lib. 6. cap. 82.

Varices, omnes Græcorum Medici Cirsos uocant, a Cirsio herba, quæ illas potissimum curat: alioqui Plutarchus & Aristoteles multis in locis ἰξιάς uocat. Fiunt plerunq́ ex atræ bilis materia. Suntq́ Varices (quorum sectione, quemadmodum Cicero in Tusculanis quæstionibus testatus est, C. Marius rusticanus homo, & plane uir, ligari se uetuit, cum nullus ante eum solitus diceretur sectus fuisse) uenarum dilatationes, quæ aliquando in temporibus, nonnunquā sub umbilico in imo uentre, sæpe circa testes, frequentissime autem in cruribus fiunt. Et quoniā Varicum huiusmodi doloribus, Cirsion (cuius meminit Dioscorides libro quarto) medetur, ideo a beneficio nominis honore eū inuenit, Marcello Vergilio homini sane doctissimo uidetur Medicorum esse uocem Cirson, quo totum hoc genus toto corpore dilatantiū se uenarum cōplectuntur, Ixias autem in cruribus tantum factas dilatationes.

Variculæ, idē quod Varices: nec aliud sunt, etiam intumescentes plus æquo uenæ, in temporibus, in uentre, in testibus, in inguine, & potissimum in cruribus.

Varipedes, incuruis, obtortisue cruribus, autore Festo, Nonioq́. Græci appellant ῥαιβοὺς ex Polluce. Valgi autem sunt, qui diuersas suras habent, hoc est, in diuersum actas, quos Greci βλαίσους uocant: cuiusmodi lacertarum pedes sunt, quorū uideli cet pars intra cōditur, pars extra procedit. De qua similitudine instrumentum quod dam rusticū ad areas complanandas, Valgium Plinius appellat fortasse, lib. 17. Alioqui et sermo agrestis ualgiare usurpat hodie, pro eo quod est pauire, coæquareq́ omnino. Id fere uidetur esse, quod & Cato ait: Comminuito, inquit, terram, & cylindro, ac paulcula coequato.

Varius color. Lege, Color uarius.

Vari, apud Celsum lib. 6. maculæ sunt oris, ut lenticulæ, & ἐφηλίδες. Vnde homines uarij dicti sunt. Atq́ sic intelligēdus est locus Quintiliani lib. 6. ubi Cicero iocū tractauit. Miror quid sit, quod pater tuus homo constantissimus, te nobis uarium reliquit. Vbi intelligi uoluit, uaris in facie distinctum.

Vari etiam sunt pedibus incuruis, & in se contractis: cuiusmodi spadones, & castratos uidemus. Vnde etiam Varæ manus. Ouidius. 9. Meta. Tenuiq́ a pectore uaras In statione manus, id est, incuruas.

Varix uocatur, cum uenæ longiores fiunt in coxis & cruribus, quod ex crasso & melancholico humore cotingit. Galen. lib. 6. Aphor. 21.

Varos uocant omnes cicatrices, & callum male curatarum pustularum, quæ in pueris, & intra septennium plærunq́ in toto corpore, præsertimq́ in uultu fiunt. Eos Paulus Aegineta dixit esse exiguos & duros in uultu tumores. Qua descriptione uidetur non pustulas, sed ex pustulis illis relictas cicatrices indicare. Duoq́ eorum genera facit; alterum simplex; alterum eorū qui in callum durati sunt.

V A T

Vatij sunt, qui pedes extrorsus obtortos habent: hi de fortasse qui Valgi. Lege, Valgi.

☞ V C H

Vchinastrum, Geranium, apud Dioscor. lib. 3, cap. 129.

☞ V E G

Vegrandes, id est, male grandes.

V E H

Vehemens pulsus. Lege, Pulsuū differētię.

Vehes, a uehendo nominantur. Sunt autē proprie rustica instrumenta, quibus stercus uehitur: & mensuræ nomen. Plinius. Iustū est uehes stercoris. 18. iugero tribui. Alibi Columella ait, maiores pecudes effi

vere denas uehes stercoris tricenis diebus. Colum. lib. 2. cap. 5.

V E L

Veltis, mensuræ nomen est. Colum. lib. 12. Materies si roborea est, ab uno fabro dolari ad unguem debet, per quadratos pedes. 20. hoc est, inquit Veltis una.

Vellumina, & Vellera, uocant lanam quæ tonsa non est, sed extracta. quibusdam enim in locis extrahitur.

V E N

Vena, est uas sanguinis: & ex sanguine temperati spiritus naturalis, neruis constat, humida & calida, & maxime sensu prædita. Recentiores alterum dumtaxat genus, id quod pulsat, Venas appellant. Galenus libro de Morborum caussis.

Vena nigra, id est, Mediana.

Vena alaris, uena cubiti interior, teste Paulo lib. 6. cap. 40. quam præcipit aperiendam in hijs quæ sunt circa callum.

Vena humeralis, superior cubiti uena. De qua Paulus lib. 6. cap. 40.

Vena Sceile, ea quæ Alaris, Funis brachij.

Vena Axillaris, quæ est ramus iecinariæ.

Vena Basilica, id est, Iecoraria.

Vena Capitalis, ea quæ alio noĩe Cephalica.

Vena Iecoraria, id est, Basilica.

Vena Media, quæ ab Auicenna Vena nigra dicitur.

Venam secare, mittere sanguinem, pro eo quod nos hodie sanguinem minuere, & Phlebotomare dicimus.

Venarũ nomina plura, lege apud Auicen. Fen. 4. cap. 55.

Venę Mesenterię sunt, quas nos uulgo Meseraicas uocamus.

Venæ Meseraicæ, sunt uenę subtiles, durę, omnibus intestinis continuę, per quas nutrimentum attrahitur ad epar. De quibus uide Auicen. lib. 1. cap. 2.

Venę Simę, hepatis partis, apud Aeciũ sermone. 10. cap. 2.

Venę arborum quæ sint, require ex Theophrasto lib. 1. Plant. cap. 4.

Venenum terræ, Aristolochia rotunda: sic dicta, ut inquit Plinius, quia contusa cũ calce, simul atq; in mare sparsa, pisces necat.

Venerea radix, id est, Acorus.

Venerea, Lonchitis, apud Dio. li. 3. ca. 161.

Veneris corona, Sysimbrium.

Veneris uocabulo Chymistę ęs intelligũt.

Venetus color. Lege, Ceruleus.

Venter, est neruosus, sicci & humidi nutrimenti receptaculum, ad ciborum coctionem appositus.

Venter aliqñ pro tota illa cauitate accipitur quę est infra thoracem: non tantũ pro uentriculo cibos coquente, id quod moris est ueteribus Medicis. Vnde Ventrosos dicimus. Et mulieres dicũtur gestare uentrẽ.

Venter superior uocatur, qui a thorace prę finitur, quem pulmo obtinet. Galen. libro 7. Aphor. 37.

Ventriculus, pars ea, in quam cibus deuoratur. Arist. lib. 1. cap. 2. de natura Animal.

Ventriflua medicamina, id est, diuretica, & cœliotica.

Venti recti uocantur, qui lineis rectis semper grassari solent.

Venti reflexi & refracti, qui sinuose perspirant.

Ventorum caussas, perniciem, & iuuamenta, uide apud Vitruuium lib. 1. cap. 6.

Ventus nihil aliud est, nisi aer multus, fluctuans, & coactus: qui etiã spiritus appellatur. Cum alioqui spiritus appelletur, substanti[illegible] animata & genitalis, in stirpibus ac que animantibus existens.

Venuncula. Horatius. Venuncula conuenit ollis. Plinius quoq; docet, Venunculã fuisse uuam ollis aptissimam, hoc est, ollarem. sic enim uocantur quæ in ollis fictilibus cõduntur. Papinius. Ollares rogo nõ licebat uuas. Colum. lib. 3. cap. 2.

Venus, Ert3, ipsis Chymistis.

Venus [illegible]lcinata, Gebrant ert3.

Venus Combusta, Idem.

V E P

Vepenem, apud Martialem accipimus pro parua mẽtula. Draucis nata sui uocat Vepenem, Collatus cui gallus est priapus. Quã quam interpres Pipinnam legit, notione eadem, quia [illegible]ipare sit minorum pullorũ. Vnde Pipillare apud Catullũ de pa[illegible]re, Ad solam dominam usq; pipillabat.

V E R

Veratrum, Helleborus. Plinius. Helleborum, inquit, Italia Veretrum uocat. Columella lib. 6. cap. 31.

Veratrum album, Helleborus, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 151.

Veratrum nigrum, apud Diosc. li. 4. ca. 152.

Verbascum, Phlomos. Diosc. lib. 4. ca. 105.

Veredi, equi cursu pernices.

Vermicularis, Semperuiuum minus, apud Dioscor. lib. 4. cap. 92.

Vermina, uentris, uiscerumque dolores.

Verminatio, quomodo arbores perimat, require ex Theophrasto lib. 4. cap. 16. Plant.

Verminatio iumentorũ, a uerminibus fortasse dicta est. Vermina, ut inquit Festus, dolores corporis sunt, cum quodam minuto motu, quasi a uerrucibus scindantur. Seneca, Morborũ, inquit, prima uerminatio uexat. Itẽ alibi. Cerebri, inquit, uerminantis affectio. Hinc & Verminatur, pro eo quod est torquetur, ut in partu mulier. Nonius.

Verminatur, Lege, Verminatio.

Vermiosę, & Verminosę aures, utrunque recte dicitur.

Vermis id est, ex quo toto, animal totũ, per subiecti foetus formationẽ, incremẽtumque gignitur. Arist. li. 1. ca. 5. de natura Anim.

Vernaculum, domesticum, Italicũ. Colum. lib. 7. cap. 3. Sic Vernacula examina; quib. syluestria opponuntur. Colum. lib. 9. ca. 9.

Verpa. Vide, φύσιν.

Verres, sus: & cum exectus est, Maialis.

Verruca, tuberculum est paruũ in summa cute absque dolore, callosum, rotundum, ut plurimũ ad cutem angustum, ut pendere uideatur: unde ἀκροχορδὼν græce uocatur. Curam eius require apud Paulum lib. 6. cap. 87. Vide, Thymus.

Versarij uenti, qui e mari exurgunt, terram perflantes.

Versicolor. Lege, Color uarius.

Versuram dicũt scriptores agricolationis, ubi boues in arando post peractum legitimum sulcũ circumaguntur, uertunturque. Alias Versura est mutuatio quędam, qua creditor mutatur: a uertendo dicta, cuius Plinius, Seneca, Cicero, omnes commemінere. Colum. lib. 2. cap. 2.

Vertemnium, Syderitis. Diosc. lib. 4. ca. 36.

Vertex, caluę medium discrimẽ, ęquamentum capillorum.

Vertigo uocatur, quãdo simul uidentur circumuolui, hoc est, circumstantia moueri quęcũque cõspicimus, & sensus uisus repente destruitur, cũ uidẽtur tenebrę circũfusę.

Vertigo. Vide, Scotomata.

Vertiginosi, id est, Scotomici.

Veruactum, quasi uere actum: & est, quando uere primũ agri proscindũtur: ad differentiã restibilis dictũ. Colum. lib. 2. cap. 4.

Vernilago, Chamęleon niger. Dioscor. libro. 3. capite. 10.

V E S

Vesica, humidi excrementi receptaculum. Aristot. lib. 1. cap. 2. de natura Animaliũ.

Vesicaria, Solanum, uel Strychnum, apud Dioscor. lib. 4. cap. 74. & 75.

Vesicæ affectiones sunt hæ. πάρεσις, siue resolutio. Nam & παρέτους resolutos dicimus: forte uero hęc fuerit urinæ incõtinentia. πιτυρίασις ἀπὸ τοῦ πίτυρος, quod significat furfures. λιθίασις, quia λίθος est lapis. ἕλκωσις, id est, exulceratio, pręcipue in collo, hoc est, περὶ τὸν τράχηλον. Dissuriam a Stranguria dispescuit Galenus: quoniam hęc modo sit δυσχέρεια τοῦ οὐρεῖν, hęc uero κατὰ στράγγα οὔρησις. Insunt uesicę item, quos Medici θρόμβους, id est, grumos dicũt, sed ij tñ & intestinis, uentriculo, atque thorace nonnunque cõtinentur. Eos animi defectio & color insequi fœdus solet.

Vespæ quædã Ichneumones appellantur. sunt autem minores quam aliæ.

Vestiana nominamus non tam arcas ac repositoria uestium, quam ipsa uestimenta. Seneca. Dominus debet seruo uestiariũ. Sceuola Iurisconsultus. Quæsitum est, an mortua matre, conditio apposita defecisse uideatur, & per hoc neque uestiaria, neque cibaria his debeantur: Respondi, secundum ea quę pręponerẽtur, deberi. Col. li. 1. ca. 8.

V E T

Veteramentum. Lege, Corium.

Veteramentarij. Ibidem.

Veteratores. Ibidem.

Veterina animalia dicuntur, quæ uehere quid possunt.

Veterinarij, medici pecorum nominantur, quos Firmicus Maternus mulomedicos uocat, ducto uocabulo ex uoce Græcorũ, a quib. κτηνίατροι appellantur, id est, medici iumentorum. Colum. lib. 6. cap. 8.

Veterinaria medicina, medicina dicitur ea, qua utitur Veterinarius, id est, medicus pecoris & iumentorũ, quem nostri mulomedicũ, Græci κτηνίατρον appellant, de quo supra diximus. Colum. lib. 7. cap. 3.

Veterno consenescere, torpere segnitia, somno, ignauia. Veternus proprie est ille morbus, quem lethargum Græci nominant: in quo marcor est, & inexpugna-

bilis pene dormiẽdi necessitas. Vulgo me dici Subetiam appellãt. Inde Veternosus, pro ignauo, atq; torpente, & somniculoso ponitur. Columella lib. 7, cap. 5. Sed &, Veternosi, quibusdam uidentur esse lethargici. Sunt qui Veternũ interpretẽtur morbum ignauiæ, qui ex ocio nimio contrahitur. Festo Veternosus est, qui graui premitur somno. Catoni uero hydropicus. Cum plurimum, inquit, Veternosus bibit, tum maxime sitit. Plinius Veternum a lethargo diuersum morbi genus facit. 20. uolumine in medicina raphani. Ceterum quatuor fere discrimina Marcoris (ita enim uocatur inuicta quædam somni cupiditas) nouere Græci: Caros, quod Plinius sopore cõuertit: Lethargũ, & Morosim, & Nothrotetα. Vltimũ hoc Veternum intelligi potest, ex humida materia. μώρωσις, hoc est, quæ nõ modo memoriã, ut lethargus, cũ ꝓprie capitur, sed usum quoq; ratiois intercipit.
Vetonica, Bretanica, apud Dioscor. lib. 4. cap. 2. Est & per se herba, cuius meminit eodem lib. Dioscor. cap. 3.
Vetula acromphali, umbilici pars rugosa, a rugasic dicta, Græcis γραῖα.
Vetustus adeps, axungia.

VIA

Via, secundum Erasistratum neruus opticus, qui ad oculum descẽdit ad cerebrũ, & efficit uisionẽ. Gal. lib. 1. de caussis Sympt.
Viarum nigrũ, Limoniũ. Diosc. li. 4. ca. 19.

VIC

Vicia, pabulum est, a quo Vicialia deriuantur. Colum. lib. 6.
Viciarium, seminarium intelligitur, in quo semina uitium conseruntur, ut mox transferantur in uineam. Colum. lib. 3. cap. 4.
Viciario cribro, a Vicia, quod genus est frugum, dicitur Viciariũ cribrum, sicut a lolio loliarium. Colum. lib. 8. cap. 5.
Victus ratio qualis ueteribus fuerit, uide apud Vitruuium lib. 2. cap. 1. latissime.

VIG

Vigilia, est intentio & applicatio animæ, a principe parte ad membra omnia corporis.
Vigor, est ætas in qua auctum animal est, et perfectũ, humido & calido in summo consistentibus.

VIL

Villaticũ canẽ appellant, qui uillam, quæq; iuncta sunt uillæ, custodit. Col. lib. 7. ca. 12.

VIN

Vinaceus, græce Stemphylon uocatur. Dicimus & Vinacea neutro genere. Palladius etiam fœminino genere Vinaceã. Hæc & floces appellantur, sicut & in oliua flaces, atq; fraces. Vinaceos Poetæ sunt qui Brytia, & Brytea quoq; appellent: quanq; & pro fracibus oliuarum sumũtur. Stemphyla in Arist. Rhetorica. 2. Gellius fecẽ ipsam e Vinaceis & oliuis expressam, floces, & fraces dici scribit. Hęc Barb. in Cor.
Vinago. Lege. Oenas.
Vindicianus, Valentiniani archiater, Octauiani Horatij præceptor.
Vindicta herba, Epimediũ. Dio. li. 4. ca. 22.
Vingum, herba cuius folia ampla, & germen pusillum, radix longa, cibo idonea. Colligunt id Aegyptij, cum amnis effusus fuerit, eoq; Deorum aras coronant. Theophrastus lib. 1. cap. 11.
Vinum primę notę est, quod est generosissimum: & secundę & tertię notæ. i. secundi & tertij loci: atq; ita gradatim prout bonitate præstat, dicitur quęcunq; Vini nota, pro Vinum quodcunq;, tam nobile, quam ignobile. Horatius. Chio nota si cõmixta falerni est. Columella lib. 12. cap. 19.
Vinum Abrotonite, apud Diosc. li. 5. ca. 55.
Vinum Absinthite, apud Diosc. li. 5. ca. 41.
Vinum Acorite, apud Diosc. lib. 5. cap. 65.
Vinum Anethinũ, apud Dio. lib. 5. ca. 67.
Vinum Anthosmias, ab odore floris dicitur, nec idem cum Oenanthino est.
Vinum Aromatite, id est, Hippocraticum, odoratum, ex aromatis confectum. Est & aliud Aromatites, de quo Diosc. li. 5. ca. 56.
Vinum Asarite, apud Diosc. lib. 5. cap. 60.
Vinum aquosum, imbecille, apud Hippoc.
Vinum Bunite, apud Diosc. lib. 5. cap. 48.
Vinum Calaminthite, apud Dio. li. 5. c. 54.
Vinum Catorchite, apud Diosc. lib. 5. ca. 33.
Vinum Cedrinũ, apud Diosc. lib. 5. cap. 37.
Vinum Cedritis, aliud ab Cedrino, apud Dioscor. lib. 5. cap. 39.
Vinum Cestrite, id est, e Betonica, describitur ab Dioscor. lib. 5. cap. 46.
Vinum Chamedryite. Diosc. lib. 5. cap. 43.
Vinum e Chameleα, apud Dio. li. 5. ca. 70.
Vinum Chamępityinum. Diosc. li. 5. ca. 71.
Vinum Conia, Strobilite. Dio. lib. 5. ca. 26.
Vinum Conyzite. Dioscor. lib. 5. cap. 36
Vinum Cupressinum. Diosc. lib. 5. cap. 37.

V I O

VIP

Vipeones, minores grues. Plin. li. 10. ca. 39.

Vipera, græce ἔχις, uel ἔχιδνη. Sed prior uox maris, altera fœminæ nomenclatura est potius, ut placet Barbaro. Describitur a Dioscor. lib. 2. Plin. lib. 10. cap. 62. lib. 29. cap. 9. Paulo Aegineta lib. 4. & lib. 6. Plura etiā doctissimus uir Nicolaus Leonicenus, tract. de Serpētibus & Viperis: apud quem uelut in copiæ quodam cornu leges quicquid usquam est, siue apud Strabonē, siue Solinum, et alios de serpentibus. Item de earum usu & præparatione ad Theriacen, ad cuius cōmentarios te remittimus. Proinde Barbarus in Corollario nihil uidetur prætermisisse, quod ad eam rem attinet. Cui et M. Vergilius subscribit: additis pluscul s, quæ & ipsa digna scitu, & a studiosis nephas sit ignorari.

Viperæ fœtus, enecta matre prodeūt. Mas etiam in coitu exanimatur, capite in os fœminæ exerto, præq; uoluptate ab eo exciso. Aelianus, & Aristot.

Vipera. Plinius lib. 8. cap. 39.

Viperalis, lens palustris. Diosc. li. 4. ca. 90.

VIR

Virga, est arcus cœlestis exhibitio, in directum conformata.

Viri mediæ ętatis sunt calidi & sicci. Lege, Aetates.

Viridarium, ein Baumgart.

Viride Porrum. Lege, Color uiridis.

Viridis color cuiusmodi sit, suppeditat exemplum herbarum multitudo: quarū est tanta uarietas, ut cum earum uis sit infinita, nulla tamē æque, atq; ex ijs aliqua, pror sus uireat, sed omnes inter se discolores uideantur: id quod in reliquis omnibus coloribus apparet. Quare si minus est hic albus, aut niger, q̃ ille, non idcirco nomen albi amittit, aut nigri. Ex auibus autem insignis est hoc colore Psittacus: auis inde a quibusdam Viridis appellata, & qua nihil lætius est, Smaragdus. Maxime quoq; lucet uiriditas in genere quodam Scarabei, cuius ipse meminit Aristoteles. Is quoniā dorsum habet nota quadam aureola sic litum atq; illustratum, ut lunæ speciem exigue sustinere uideatur, nō inuenuste a nobis Cosentinis equus lunæ nuncupatur. Egregius est inter colores, qui uiret, Prasinus, multorum carminibus collaudatus, nunc uiride Porrū ab infectorib. uocatur.

Virilitas, id est, uirile membrum.

Virtutes cor poris sunt, Robur, Pulchritudo, Integritas, siue perfectio.

Virtutes animæ, Prouidentia, Temperantia, Modestia, Fortitudo, Iusticia. Sanitas autē ad temperantiam relationem habet. Siquidem sanitas bona temperatura est, siue constitutio primarū qualitatum. Temperantia uero, quæ ab animi affectu, sine perturbatione, aut passione, alienam, aut solutam reddit animam: uidelicet, uoluptate, metu, ira, tristicia, cōcupiscentia. Quam obrem operationes animæ inperturbatas facit. Rursus corporis robur, ad animi fortitudinem refertur. Et sic erit corporis fortitudo & firmitas inexuperabilis ab his rebus, quæ corpus corrumpere consueuerunt.

Virilitas, est robur animi & fortitudo, ad tolerandas uehementes rerum quæ fiunt difficultates: ut labores, erumnas, calamitates, & in uniuersum ea quæ tolerantur grauiter, & terribilia uidentur. Assimilata etiam pulchritudini iusticia. Pulchritudo enim in symmetria membrorum, & bono in loco esse dinoscitur. Iusticia uero in symmetria, concordantia, & ęquabilitate. Hęc enim quod suum est unicuiq; pro dignitate tribuit: ueluti Dijs, parentibus, cognatis, amicis, domesticis, & ciuibus. Sic corporis integritas cōsentit. Est enim illa perfectior & consummatior rectarum animæ comprehensionū, quemadmodum & hæc membrorum. Sic & Prudentia secundum naturam est: igitur sanitas.

VIS

Visci iuuamenta, lege apud Dioscor. lib. 3. capite. 102. De errore autem circa Ixon, & Ixian, in Corollario Barbari. Item apud Leonicenum libr. de errorib. Medicorū.

Visu plurimum ualuit Strabo, perspexit enim per. 1[illegible]0. milia passuum. Solinus ex Varrone cap. 5.

Visulum cerasorum genus, frequenti[illegible] imū in Germania, & Gallijs.

Visus fit per oculos. Lege, Sensus quinq;.

VIT

Vitalis, Semperuiuum minus, apud Diosc. lib. 4. cap. 92.

Vitex. Lege, Rhamnum. Non multū a Salice uulgari distat, usu uinculorum, foliorū quoq; aspectu, nisi odore gratior esset.

Vitellina bilis, sic uocatur, quoniam oculorum uitellis tum colore, tum crassitudine assimilis est.
Vitiscat, Vitis fiat. Verbum est a uite formatum, eo inclinamento quo uiuiscit. Columella lib. de Arborib. cap. 7.
Vitis insana uocatur, quæ ad florem usque perducitur. Quin est, ubi Plinius insanas uites triferas appellet: quonia in hijs aliæ maturescunt, aliæ turgescunt, aliæ florent. Smyrnæ Triferam a se uisam M. Varro testatur.
Vitis dicta est, primo, quoniam innitatur ad uuas pariendas, & a paricdo Parilema: deinde Palma, literis inmutatis.
Vitis alba, Ampelos leuce, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 194.
Vitis nigra, id est, uera Brionia, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 195.
Vitis Caprea dicta est, quia Capreolū parit.
Vitis uitifera, quid præsidij habeat, uide apud Dioscor. lib. 5. cap. 1.
Vitia, pabuli genus, a uinciendo appellata: quod item capreolos habet ut uitis, & ad scapum lupinos, aliumq; calamum ad quē hereat, id solet uincire. Vnde Vitialia, pro pabularibus e uitia dicuntur. Vitia tamē duplex, seminaris, & pabularis uocata. Recētiores Græci Biciam appellant, a nostris mutuati.
Vitiæ, uitium Capreoli.
Vitiflora, Oenanthe. Diosc. lib. 3. cap. 34.
Vitiligo. Lege, ἀλφὸς.
Vitiliginis tres species sunt. ἀλφὸς uocatur, ubi color albus est fere subasper, & nō continuus, ut quædam quasi guttæ disperse esse uideantur. μέλας, quæ nigra est, & similis umbræ. λευκὴ, quæ habet quidem quiddā simile alpho, sed magis albida est. Celsus lib. 5. cap. 25.
Vitialia, a uinciendo ueteres appellauerūt.
Vitium quō differt a Morbo, lege, Morbi.
Vitrago, uel perdicias, herbæ frigidæ nomē.
Vitreus color. Lege, Color uarius.
Vitulus marinus. Plinius lib. 9. cap. 13.
Vitulamē, id quod nos hodie uocamus Viuiradicem, Moschos, & Pediculum significat, quo frondes & fructus ramis connexi pendent: qui & Peciolus, & Palladio Tenax uocatur.

V I V

Viuaria, bestiarum diuerticula, piscium retinacula, carceres, uel piscinæ.
Viuerram, ex Aphrica importatā affirmat Strabo, generis mustelarū, Græcis ἰκτίς, Aelianus.
Viuipera uocantur, quæ animal pariunt.
Viuiradix uitis, quæ cū radice seritur: qua si uiuam radicem habens, yngeuuurtzelt oder yngelegtzuueig. Item,
Viuiradix, a uiua radice cognominatur. Viuiradices, stirpes uitium uidelicet, & surculi, qui in seminario adolescunt, moxq; in suam sedem transferūtur. Malleoli uero nō sunt radicati, nec serūtur in seminario. Columella lib. 3. cap. 3.
Viuiradix, & auulsio parum distant: sicut Moscheuma & Paraspades apud Græcos.

V L

Vla, gingiuæ extimæ. Nam οὖλον gingiua est.
Vlcera manantia, uide, ἀχῶρες.
Vlcera item, & fungi innascuntur uuluæ, si miliaq; quæ aduruntur.
Vlcerum causse, quæ in uulua serpūt, inter dum abscessus, nōnunquam etiam pessus, id est, casus, uel callus corruptus, tabidusue. Aliquādo in uulua duricies, aut uarix. Est autem longus hic affectus cum alijs.
Vlcerum ambiguorum curandi modus, apud Galen. 14. Method.
Vlceraria, Marrubium nigrum, uel Ballote, apud Dioscor. lib. 3. cap. 116.
Vlcinum, Hiacynthus, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 66.
οὐλαί, cicatrices. Vel,
Vlæ, maculæ leuiores in facie.
Vligo, proprie est naturalis terræ humor. Vnde Vliginosus ager dictus, quo quasi piger & noxius humor continetur. Vliginoso agro opponitur aridus. Colum. libr. 2. capite. 2.
Vligines in pedibus, cruribus, unguibusq; & sub armis aliquando generantur equorum, quas quidem Dulcedines uocant, habent similitudinem scabiei. Vegetius libr. 2. capite. 52.
Vligo oculorum, oculorum nimius humor distillans.
Vlmaria, dicūtur seminaria, in quibus plantaria ulmorum adolescunt: quæ mox roborata, in arbustum transferūtur. Possunt & ipsa arbusta ulmaria nuncupari, quibus scilicet uites maxime copulantur, ma-

V L

ximeqꝫ conueniunt: cum inter uitem & ulmum sit amicicia sociabilis. Columella lib. 5. capite. 4.

Vlmum, πτελέαν Græci uocant, uticꝫ campestrem, quæ & fruticosior est. Alterum genus montanæ, ὀρειπτελέαν nominãt. Folium indiuisum, leuiter per oram serratũ, oblongius quꝫ piro, scabrum. Arbor grandis & celsa, irriguis amica, ligno flauo, neruoso, robusto, ut quæ tota cor sit. Vtuntur eo ad fores lautiores, ad cardines, assamenta portarum, & torcularia.

Vlna uocatur quidem & totum membrũ, quod est inter articulationem carpi, & cubiti medium. Galenus lib. 2. de usu partiũ.

Vlna uocatur, si ambas manus explices a pectore in lineam rectam..

Vlophonon, Chamęleonem nigrum uocant, quod ricinos canũ necat, uiuentescꝫ anginæ modo perimit: ὄυλον enim & φόνος Græcis exitium significat. Dioscorides lib. 3. cap. 10.

Vlophonon, Ixia uenenum, apud Paulum libro. 5. capite. 47. & apud Dioscoridem lib. 6. cap. 21.

ὀυλότριχες, crispantibus capillis: tales oẽs cernimus Aethiopes.

Vlpicium, mordax & graue olens allium, quod alio nomine Allium Libycũ dicitur.

Vlpicum beticũ, id est, allium maius, quod quidam Gallicum uocant.

Vlpicum, genus allij est. Vlpicum grandius, inter pulmẽtaria ruris celebratũ, quod Græci appellant ἀφροσκόροδον. Quidam allium punicum uocant, de quo Plautus. Pleniores ulpici, quam Romani remiges. Colum. li. 6. ca. 4. Lege, Aphroscorodon.

Vlticana herba, Solanum somniferũ, apud Dioscor. lib. 4. cap. 76.

☞ V M B

Vmbilicus terræ, Cotyledon, apud Diosc. lib. 4. cap. 93. Est & Cyclaminos sic dicta.

Vmbilicus Veneris, Cotyledon, apud Dioscor. lib. 4. cap. 93.

Vmbilicus, metaphoricos flosculus qui in pomo prouenit, extremitate altera, quæ a peciolo dependet.

Vmbri appellantur pisces quidam, quorũ mentio est apud Ennium, sic scribentem. Melanurum, turdum, merulamcꝫ, umbramcꝫ marinam. Columella lib. 8. cap. 16.

Vmbri, musimonij proles, pecorũ genus.

V M

Vmbella, gręce σκιάδιον, ab umbra sic appellata, in aliquib. plantis floris ueluti pedamentum, in plures diuisa, longiores pediculos, qui singuli florem sustinent, & in orbẽ circũactũ. ueluti cernere est in pimpinella, subinde fœniculo, aniso, astrancia.

☞ V N C

Vncia. In Vncia, inquit Celsus, sciri uolo, pondus denariorũ septem esse. Vnius deinde denarij pondus diuidi a me in sex partes, id est, sextantes: ut idem in sextante denarij habeã, quod Græci habent in eo, quẽ ὀβολὸν uocant. Id ad nostra pondera relatum, paulo plus dimidio scrupulo facit.

V N E

Vnedonem nõ uidi, quod equidem sciam, sed arbutum interpretantur, apud Diosc. lib. 1. Verba Dioscoridis sunt. Arbutus arbor est, Cotoneæ malo nõ dissimilis, tenui folio, cuius fructus pruni magnitudinẽ implet, nullo intus nucleo. Huic Apomacolæ cognomen est, siue, ut alij Græci habẽt μεμάκυλα καλουμένη, maturus autem flauet, aut rubescit, in esu acetosus. Plura Plinius lib. 15. cap. 14.

V N G

ὄυγγια μύα, uncia una, denarij ponderis.

Vnguen, adeps suillus.

Ad Vnguem, ad perfectam absolutionem. Translatio a marmorarijs, qui iuncturas marmorum tum demũ perfectas dicunt, si unguis superductus nõ offendatur. Vnde iam quæcuncꝫ perfectissima esse uolumus, significare, ad unguem facta esse dicimus. Horatius. Ad unguem factus homo. Colum. lib. 11. cap. 2.

Vngula, oculi uitiũ. Vide dict. Pterygion.

Vngula caballina, Arction, apud Dioscor. lib. 4. cap. 108. Brandtlattich.

Vnguenciana, Acorus, secundũ Apuleiũ.

Vnguentaria nux, id est, Moschata.

Vngenta, ad uoluptatem tantum & suaueolentiam inuenta sunt, & ad delicias: ad curam uero corporis nõ adeo: etiamsi hodie ungentorum nomine ueniant alia medicamina, quorum usus est ad ulcera & tumores corporis consummandos.

Vngentum est aggregatũ ex liquoribus & cęra, pulueribus superadditis ad subtilitatem redactis.

Vngentum Syriacũ, cui Salca cognomen, apud Aecium sermone, 12, capite. 42.

Vngentum Arrogon. Non intelligo quid sit Arrogon. Saladinus interpretatur, adiutorium.

Vngentum Agrippę. Haud scio an Herodis illius, cui Agrippę nomẽ fuit: id quod asserit Saladinus.

Vngenta Exotica uocantur, quæ preciosa sunt, & ab externis gentibus importatur.

Vngentum Marciaton, Marciatonis medici inuentione primo uulgatum.

Vngentum Populeon, ex populi arboris germinis concretum, atq; coalitum.

Vngentum, ab ungẽdo dictum. Apuleius, Vngine delibutus.

Vnguis Ibidis, Penthaphyllon, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 45.

Vnguis muris, Polygonion, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 5.

Vnguis, quod pterygion Græci uocant, membranula est neruosa, oriens ab angulo, quæ ad pupillam nonnunquam peruenit, neq; efficitur. Sæpius a narium, interdum etiam a temporũ parte oritur. Quod uero in hominis pedibus, manibusq; fit, et ubiq; ad pollicis præcipue ungues, diuersum ab illo, aliter a ueteribus describitur. Carnis incrementum circa ungues pterygion est, unguis aliquam operiens parte. fit autem in pedis & manus maxime pollicibus. Plura de hoc Celsus. Item.

Vnguis & summorum digitorum cornuti tegminis, & quorundã lapidũ & crescentium generale nomen est. Nam & ungues inquit Barbarus, uocantur, quos Solenas Græci uocant. Et ex neotericis, Theodorus Gaza ὀνύχιας ᾗ αὐλὸς, modo ungues, modo digitos conuertit. Vnde fortasse, quod & Ostrearum piscatores Solini ſtæ uocantur, ut Atheneo placet.

Vngues ex neruoru[illegible] extremitate concreti, ornatus & decentiæ gratia a natura dati sunt: ut quippiam tenaci[illegible] digitis, eorũ beneficio adiuti comprehendamus, contineamusq;. Alij sic definiunt.

Vngues sunt cutis, siue pellis eruptio, sicci quidẽ & frigidi, atq; sensus expertes. Vel,

Vnguis est ossis superficies, uel cutis corrugatio, dura & sicca.

Vngues, præter digitorũ defensacula sub, cornea, etiam capita foliorũ rosæ, parteis q; candidæ uocantur, græce ὄνυχες, ut inquit Dioscorides.

Vngues custodum. Custodes dicuntur nouelli palmites. In uitibus autẽ sunt omnia, quæ in corporibus: exempli caussa, caput, brachia, humeri, crura, pedes, palmæ, digiti, est pollex. Sunt & ungues, quos annoti nos præcipit esse resecandos, id est, unius anni: quos & anniculos uocamus, ut ab anno annotinus deriuatur. Alij legunt hornotinos, eodem intellectu, super qua dicti one alias perscripsi.

Vngues, interdum partes candidæ rosarũ.

Vnguis, oculi uitium quale sit, uide in dicti one, Pterygion.

Vnifolia. Lege, Siliqua.

Vniola, Sanguinalis herba, apud Dioscor. lib. 4. cap. 33.

Vnitatis solutio, & continuitatis corruptela, idem: de qua plura Galen. in par. arte.

V O L

Volatica passio, secundum Ioannem de Vigo, impetigo, scabies scilicet sicca, cũ asperitate & rotunditate depascens corpus.

Volucrum maius, apud Dioscoridem libro 4. capite. 42.

Volucrum sterile, Volucrum maius, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 15.

Voluoces, uermiculi qui uites arrodunt.

Volutum, Lappaton, Helxine, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 42.

Voluulus, inteſtinorũ affectio, letalem dolorem inferens. Curam & caussam eius require ex Aecio serm. 9. cap. 28.

V O M

Vomica, morbi species, ubi pure impletur membrana, quæ medios diducit pulmones, & pectori, spinęq; annectitur. Ea rara a Medicis curatur.

Vomicula, a uomendo, quod pus inde manat: uel quod qui habent id, saniem reijciant. Accipitur etiam pro receptaculo apud Plinium in metallis, Vomica, inquit, liquoris æterni.

Vomitus Nicolai, uomitũ ciens cõpositio.

De Vomitu uide Celsum libro secundo, capite duodecimo.

V O P

Vopiscus nominatur, qui e geminis natis, cum alter abortiuo ciderit, ipse uero legitimus. Solinus cap. 4.

V O X

Vox prima nascentium, est uagitus. Solin. capite quarto.

Vox fit ui ipsius principatus extensi, & simul extendentis spiritū per fauces & guttur, usq; ad pulmonem & linguam, quum hæc sibi uicinum aerem reuerberant.

VRA

οὐραχὸν, ligamentum totum ex quo hæret fœtus: sic uocatum, quod caudę similis sit. Nostrę ętatis obstetrices, quod ex eo in infantis umbilico relictum est, translata a uitibus uoce, traducē, quasi sarmentū uocāt.

οὐρανία, id est, Iris.

οὐρανός, id est, cœlum, ab ὁρῶ, id est, termino, nomen deductum uideri potest, autor Philo libro de mundo.

VRE

Vrea, ultima mictualis uia, græce οὐραῖα.

Vredo, arborum morbus, apud Theophrastum lib.4.cap.17.

Vredo, fici arboris morbus, gręce κλαυθμὸς & tabes, quæ dicatur ἔκπληξις, quasi quidam stupor, rigorq;: frigore hic & gelu, alsiosis annis contrahitur.

οὐρητῆρες, id est, urinarij meatus illi qui a renibus ad uesicam migrant: aliud a uenis, neruis, & arterijs, ut inquit Galenus de naturalibus facultatibus libro primo.

οὐρήτρη. Vide, φύσιν.

οὐρητικὰ, ducentia urinam.

οὐρήτρα, ceruix, uel caluę pars, uel foramē.

οὐρητικὸς πορὸς, urinaria fistula.

VRI

Vri sunt, quos imperitum uulgus uocat bubalos. Plin.lib.8.cap.15.

Vri, magnitudine sunt paulum infra elephantos, figura et colore tauri. Magna uis eorū, ut neq; homini, neq; animalibus parcunt. In uenatione eorum sese Germaniæ iuuentus exercet, cornuaq; in publicū laudis gratia refert: quæ studiose conquisita, ab labris argento circumducunt, atq; in amplissimis epulis utuntur. Hæc Cęsar lib.6.

De Vrinis ueteres multi scripserunt.

Vrina, est superfluitas sanguinis in magna uena, delata per renes & uasa urinaria in uesica.

Vrina scorpionis, Sideritis, apud Dioscor. lib.4.cap.36.

Vrinæ leuitas, Diabetes, apud Aecium lib. 11. capite.1.

Vrinare, in natādo sub aqua esse: inde Vrinatores. Vide, Colymbades.

Vrinarum iudicium cōpendiosum ex Hippocrate per Galenum libro de Atra bile, folio.333.

VRT

Vrtica, Acalyphe græce, apud Dioscoridē lib.4.cap.95.

Vrtica iners, Vrtica mortua.

Vrtica Labeo, Galiopsis. apud Dioscoridē lib.4.cap.95.

Vrticæ pisces, noctu uagantur: ijs natura est, ut carne uescantur. Plin.lib.9.cap.45.

VRV

Vruncus, id quod ad culmi fastigia imbecilli spica geritur, minus quam gramen.

VS

οὖς, uel οὔατα, auris.

Vstilago rustica, Dictamnus. Dio.li.3.c.35.

VTE

Vterus, matrix.

Vterum Græci quidam ἀδελφὺν uocant. Vnde & dicti sunt ἀδελφοί, id est, fratres, qui utero prodierūt eodem. Hippocrates etiam γονὴν appellauit, quod uerbum illis gentibus partim quidem fœtū significat, partim uero genitale profluuium.

Vtero matris excisus Scipio, unde Cæsar dictus est. Solinus cap.4.

VTR

Vtriculos in farina uidetur Plinius accipere lib.18. quos Galli Cisalpini redundaginem in Venecia prouincia, plærīq; Subuentres uocant.

Vtriculus, id est, uulua. Item,

Vtriculus, uocatur id quod furfure melius est, & simila deterius.

VV

Vua, morbus quem Gręci σαφυλὴν uocāt, inflammatio est eius partis, quæ in ore columella dicitur, & σαφυλοφόρος Aristoteli. distēditur hęc, & luteo colore subrubescit, acino persimilis. Curatio eius est apud Paulum lib.5.cap.19.

Vua passa, græce σαφίς, & ἀσαφὶς ἥμερος, id est, satiua dicitur.

Vua Theriace uocata est quædam, quod cōtra morsum omnium bestiarum proficiat: cuius rationē serendi Palladius instituit.

Vua Aminęa quæ sit, lege Plin.li.28.ca.10.

Vua fabrilis, uua fumi uapore siccata.

Vuæ occidentales, Zizice, Sclauæ, idem.

Vuæ siccæ orientales, id est, Passulæ.

Vuæ Sclauæ, id est, passulæ.

Vuæ Zizicæ, id est, passulæ.

Vuæ in ſpecie. Apes dicuntur facere oſten ta glomerata in figurā botryonis, ſiue uuæ pedibus per mutua nexis. Iuuenalis. Examenq; apum longo cōſederit uua Culmine delubri. Vergilius. Vuam demittere ramis. Colum. lib. 9. cap. 9.

Vuæ ollares. Scriptores Vuas ollares uocant, quæ in ollis fictilibus conditę perennant, & ſunt durabiles. Hinc illud Horat. Venucula cōuenit ollis. De ollarib. Vuis ait Papinius in Endecaſyllabo. Ollares rogo non licebat uuas. Quidam creta figulina uuas illinunt, ſiccatasq; ſole ſuſpēdunt, in uſu diluentes cretam. Liguria uuas ſole ſiccatas iunceis fulcris inuoluūt, aut ipſius uitis, aut fici. Ollares Vuæ, hoc eſt, in ollis ſeruatæ, os, ſtomachumq;, & auiditatē excitant: paulo tamen gratiores exiſtimantur fieri uinaciorū halitu. Galenus eas celebrat, putatq; ſaluberrimas. Docet ſuo in loco Columella, quemadmodum ollę fictiles parandæ ſint, quibus uuæ conditę ſeruentur. Colum. lib. 12. cap. 43.

Vuea, tertia oculorum membrana.

V V L

Vulcanalia, dies feriatus, Vulcano dicatus dicitur. M. Varro. Vulcanalia a Vulcano: q; ei tum feriæ, & q; eo die populus per ſe ignem annalem mittit. Plinius. Vulcanalibus lucubrare incipiebat ſtudendi cauſa. Columella lib. 11. cap. 3.

Vulgares morbi ſunt, qui ſecundū quędam tempora, eodem in loco plurimos mortales inuadunt.

Vulpis, et quadrupes beſtia et piſcis genus. Plinius lib. 9. cap. 43.

Vultures, notæ aues, cadauerū ſectatores. Plin. lib. 10. cap. 6.

Vulua, ſeu Matrix, extrinſecus neruoſa, intrinſecus autem carnoſior, & eſt receptaculum fœtus.

Vuluam Græci nunc μήτραν dicunt, nunc ὑστέραν. Deſcribitur a Galeno ἀγγεῖον κυητήριον, id eſt, uas fœtum conſeruans. Ad ſummam exactius ſcrutati, utrū uuluam, aut uterum appellemus eam partem, quæ mulieribus ad pariendum natura data eſt: rurſus, utrum numero plurali uuluas, aut uteros: an ſingulari uuluam, aut uterū nominemus: ſic de nominibus rixari preter ea quæ dicta ſunt, Galenus pronunciat eſſe ſtultum, de locis affectis lib. 6. cap. 5.

Vulpina affectio, græce ἀλωπεκίασις.

Vulturni, uenti orientales.

Vuluuloſæ ſtomachi affectiones ſunt, ſubuerſiones eius fortes & uehemētiores. Sic Aecius appellat ſerm. 9. cap. 10.

☞ V Z

Vzi, Zinober.

☞ X A L

Xάλασις, laxatio, ſanationis genus, apud Paulum lib. 1. in cura defatigatiōis, qua teſio ſentitur.

Xanthion, Lappa inuerſa. Dio. li. 4. ca. 139.

Xanthium, Lappa, apud Aeciū ſer. 11. ca. 5.

Xanthophanes, Sideritis. Dio. li. 4. cap. 36.

☞ X E N

Xenocrates, & ipſe non mediocri ſtudio in re medica exercitatus. De Theriacis ſcripſit nonnulla, & ſimile quoddam Andromacho præparauit antidotum. Galen. lib. de Theriaca ad Piſonem.

Xenophilus Medicus, citatur ab Oribaſio, deinde ab Aecio ſerm. 11. cap. 12.

X E R

Xerampinus color. Lege, Ruber.

Xeranthes. i. Mandragora. Dio. li. 4. c. 79.

Xeris, idem quod Iris ſylueſtris, apud Dioſcoridem lib. 4. cap. 25.

Ξηροφθαλμία, genus aridæ lippitudinis, ubi neq; tument, neq; fluunt oculi, ſed rubent tantū, & cū dolore quodam geſtiūt, & noctu pręgraui pituita inareſcūt. Celſus lib. 6. ca. 6. Signa eius infirmitatis ſunt. Rubet cilia; nitroſę, ſalſęq; lachrymę diſtillant ex ipſis angulis oculorū, ac ueluti ul cera fiūt.

Ξηροτριβία, frictio ſicca, quę fit extra balneū, calidis fomentis & puluere. Gal. 4. Meth.

Ξηραντικὰ exiccātia, uel medicię exiccātes.

Ξηραίνοντα, ſicca, & ſiccantia.

X E S

Ξεσματα, ramēta. Ξεσματα κολοκυντίδος.

☞ X I PH

Xiphias, piſcis nomē, qui alio nomine Gladiolus, duo, ut inquit Ariſtoteles, habens roſtra, ſed dentibus carens.

Xiphidion, Sparganion. Dioſc. li. 4. ca. 24.

Xiphondes. Vide, Chondros.

☞ X Y L

Xyloaloe. Lege, ἀγάλλοχον.

Xylobalſamum, id eſt, Balſami lignū, cuius precium lege apud Plinium lib. 12. cap. 25. Dioſcor. lib. 1. dictione, Xylobalſamon.

Ξυλοκινναμώμον. Lege, Ψευδοκινναμώμον.

Xylocolla, Gluten uulgare, apud Dioscor. lib. 3. cap. 100.
Xylon Scythicum, id est, lignũ Scythicũ, Tapsia, apud Dioscor. lib. 4. cap. 159.
ξυλόφια χλωρά, uirentes surculi, seu cremia uirentia.

X Y R

Xyris, syluestris Iris. Diosc. lib. 4. cap. 25.

X Y S

ξύσματα, intestinorũ in dysentericis uelut ramẽta, alias strigmẽta. Vide, Strigmẽta.
Xystici, uel spiculatoris medicamina quædam, citantur ab Aecio serm. 10. cap. 26.

Z A

Zador, Zeduaria, interprete Aecio serm. 11. cap. 12.
Zalia, Laurus Alexandrina, apud Dioscor. lib. 4. cap. 148.
Zapetion, compositionis genus est ex moscho, agallocho, & orientali succino. Est etiam illud, quod ex mure odorifero colligitur: dictum & Zibecthum. Vide Herm. Barb. Coroll. 20. lib. 1. Lege, Net.
Zarithea, Poligoniũ, apud Diosc. li. 4. ca. 5.

Z E

ζεία, Rosmarinus fructifera,
Zea duorũ generum est. Vna simplex: alia in geminis putaminibus, grana bina iuncta gerit: ob id Dicoccos appellata. plus quàm hordeũ alit, ori grata. Diosc. lib. 2. cap. 99. Plin. lib. 18. ca. 8. Nostri spelte semẽ uocat.
Zeduaria. Lege, Zador.
Zenonem illum Herophili discipulum, citat Galenus libro Definitionũ medicinæ.
ζέφυροι, ab occasu uenti.
Zerraneola, auicula galeritæ similis, nisi quòd capite in terram nidificat.
Zerma. Non existimo differre ab impetigine: licet Zerme nomen ei tantum, quę ad hulcus peruenerit, falsò adaptent Barbari.
Zestolusia, feruentis aquæ lauatio.

Z I

ζίγγις, Cassia adulterata, & reiecticia, Lege, Casia.
Zinziber, uel Gingiberis, sui generis planta est, in Troglodytica Arabia magna ex parte nascens. Qua uirente, ad multa perinde ad quę nos Ruta, utuntur. Huius radices Cyperi modo paruę sunt, candicantes, & odoratæ, atque piper sapore imitatur. Eligi debent quæ teredines nõ nouerunt. Diosc. lib. 2. Plin. lib. 12. cap. 7.

ζειὰ, id est, spelta.
Ziziphum, arbor non pridem in Italia nota: ex Syria enim ad nos peruenit. Puto id esse quod Zizipha creat.

Z O

ζομήρισις, instrumentum aquinarium, per quod inquit Paulus, pueris supinis ori imponitur clysteridion, fortem habens aulicum: atque per id aloe eis inseritur, ut uermes eijciant.
ζωμὸς, id est, brodium, uel ius.
ζωμὸς ἐκ τῶν νεαρῶν ἰχθύων, brodium ex recentibus piscibus.
Zonitis, Cadmię species. Diosc. li. 5. ca. 75.
Zoonychon, Leontopodion, apud Diosc. lib. 4. cap. 132.
Zoophthalmos, Semperuiuum, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 91.
ζώφυτα, id est, plantamina, ab natura inter animal, plantaque ambigua. Philo. de mun.
Zopissam aliqui aiunt, inquit Dioscorides, derasam nauibus resinam cum cera, quam alij Apochyma appellant, & dissipandi naturam habet. Diosc. lib. 1. Plin. lib. 16. ca. 12. efficacior omni resina & pice traditur.
Zopyron, Clinopodion. Diosc. li. 3. ca. 108.
ζώπισσα. Lege, Zopissam.
ζωστὴρ, ignis sacri genus, hoĩem ambiẽs, teste Plinio, qui & enecat si cinxerit. li. 26. ca. 11.
Zoster. Lege, Ignis sacri.

Z V C

Zucharum. Lege, ἐλαιόμελι.
Zucharum Candiæ, Ibidem.
Zuccarum Candi, id est, candidum, ad modum Cristalli. Sic enim Saladinus.

Z Y

Zygis, Serpillum, apud Diosc. lib. 3. ca. 44.
Zygnis, lacertarum generis, apud Aristot.
Zymites panis, panis fermentatus.
ζυγγίβερ, falsum cognomen pseudocinnamomi. Sed est Xylocinnamomum præbens quandam Cinnamomi faciem.
ζυγγίβερ. Lege, ψευδοκιννάμωμον.
ζῦθος ἐκ τῆς κριθῆς, potus ex hordeo. Item & ex hordeo potus, quem κοῦρμι uocat, eoque sæpe potu pro uino utuntur: uerum dolorem capitis mouet, Græce ποκαδίον.

ARGENTORATI apud Ioan. Schottum, 14. April. Anno Christiano, 1534.

